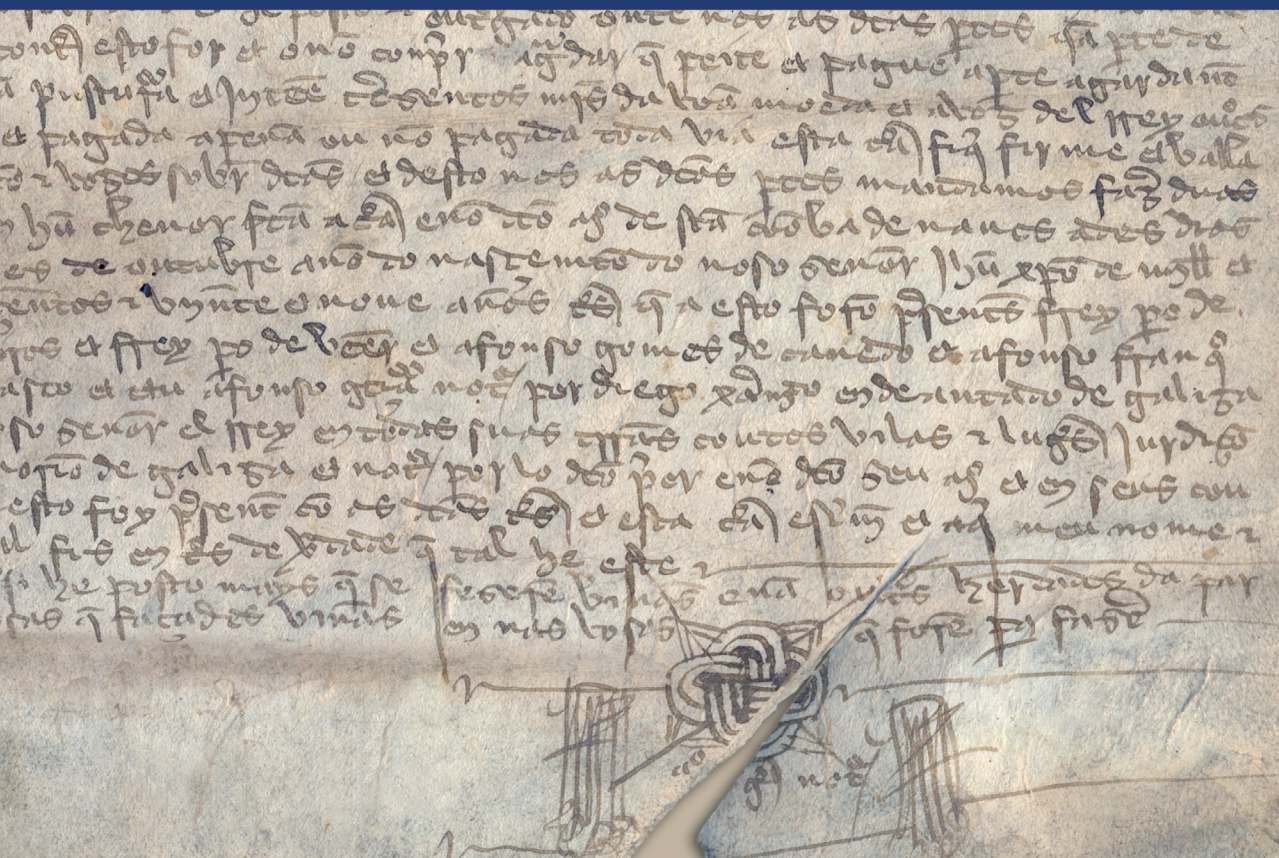

PEDRO DONO LÓPEZ

Colección diplomática medieval do mosteiro de Santa Comba de Naves. Documentos en pergamino

**Colección diplomática medieval
do mosteiro de Santa Comba de Naves.
Documentos en pergamiño**

Edita

© CONSELLO DA CULTURA GALEGA, 2021
Pazo de Raxoi · 2º andar · Praza do Obradoiro
15705 · Santiago de Compostela
T 981 957 202 · F 981 957 205
correo@consellodacultura.gal
www.consellodacultura.gal

Maquetación

Mabel Aquayo, CB

Depósito Legal: C 2287-2021

ISBN 978-84-17802-41-7

Esta publicación está accesible no enlace
<http://consellodacultura.gal/publicacion.php?id=4444>

PEDRO DONO LÓPEZ

**Colección diplomática
medieval do mosteiro
de Santa Comba de Naves.
Documentos en pergamiño**

GMH Gallaeciae
Monumenta
Historica

À memoria de miña nai e de meu pai

Presentación

Van alá case tres décadas desde que o Consello Cultura Galega iniciou a súa andaina de edición de fontes documentais, a comezar polo propio *Inventario das fontes documentais da Galicia Medieval*, coordinado polo profesor Xosé R. Barreiro Fernández e realizado ao coidado dos profesores María del Carmen Pallares e Ermelindo Portela (1988). Iniciouse así unha rica colección de *Fontes documentais para a historia de Galicia*, editada en papel, que foi reunindo unha boa mostra da documentación medieval galega, distribuída por todo o arco temporal e orixinada por toda a xeografía de Galicia: Mondoñedo, Lugo, Santiago de Compostela, Toxos Outos, Dozón, Ourense, Celanova, Posmarcos, Pontevedra, Montederramo...

O valor do conxunto deste repertorio salienta se temos en conta a variedade de tipos documentais, con textos que percorren todo o abano temático, dando conta da vida privada, do intercambio mercantil, da sucesión patrimonial, da actuación da xustiza, do exercicio do poder... Contribúen na mesma dirección tanto a múltiple procedencia, pois acolle coleccións orixinadas en catedrais, mosteiros, concellos, oficinas notariais, na propia universidade..., coma a pluralidade lingüística, marcada sucesivamente polos inicios en latín, a emerxencia e normalización do galego e a paulatina substitución polo castelán, sen desbotar outras linguas de presenza máis ocasional.

As edicións en papel non tardaron en ir acompañadas da difusión en aberto a través de Internet, nun formato dixital que facilita a consulta e a procura de información, nin mesmo en ser substituídas por edicións soamente electrónicas. E nese camiño seguimos, dando un novo paso adiante, en consonancia coa forte aposta polas novas tecnoloxías realizada no Consello da Cultura Galega desde 1998.

O novo formato da serie de fontes documentais, que inaugura este volume, pretende manter o rigor editorial e o máximo respecto á entidade da obra científica dos distintos autores e autoras ao tempo que facilita a consulta por medio

da edición dixital do corpus textual. Con el, o Consello da Cultura Galega inicia unha nova etapa neste tipo de edicións e muda o título da colección para *Gallaeciae Monumenta Historica*, dándolle o nome da plataforma a través da cal disponibiliza en aberto o seu acervo de edicións documentais medievais, xunto con outras achegas de non menor importancia, acompañado dun amplo abano de recursos e fornecido dun rico sistema de buscas que permiten penetrar nos textos á procura de información (persoas, lugares, materias) ou da súa forma lingüística (<http://gmh.consellodacultura.gal/>).

A existencia desta liña continuada de edición de conxuntos singulares da rica tradición documental escrita en lingua galega na época medieval mostra a preocupación do Consello da Cultura Galega, desde os primeiros tempos, por preservar e dar a coñecer o patrimonio histórico disponibilizando recursos que faciliten o seu estudo e a difusión do seu coñecemento. A ampla mostra é, con todo, aínda, unha parte mínima dos “moitos carros de instrumentos galegos” —en expresión reiterada do padre Sarmiento para ponderar a extraordinaria abundancia—, pois son moitos máis os que agardan ser desvelados poñendo a transcripción da súa escrita a disposición de todas as persoas eventualmente interesadas, non só a efectos de investigación. Eles agochan o día a día da evolución da lingua, das angueiras da vida cotiá, das preocupacións sociais e das vicisitudes históricas dos nosos devanceiros. É por iso unha tarefa á que cómpre dar continuidade, con edicións realizadas por especialistas e de acordo cos estándares científicos ao uso, e a iso quere seguir contribuíndo a nova colección. Trátase, en última instancia, de dar cumprimento ao mandato de facer accesibles á cidadanía de Galicia os produtos máis valiosos da cultura propia e universal.

Rosario Álvarez

Presidenta do Consello de Cultura Galega

Índice

8 PRESENTACIÓN

Rosario Álvarez

16 NOTA PRELIMINAR

19 I. INTRODUCCIÓN

21 1. O mosteiro de Santa Comba de Naves

23 1.1. Sobre as orixes de Santa Comba

26 1.2. Estudos sobre o mosteiro

31 2. A documentación medieval en pergamino de Santa Comba de Naves

33 2.1. Sobre documentos perdidos, trasladados e achados

39 2.2. Definición do corpus documental en pergamino de Naves

40 2.3. Documentación en pergamino publicada

43 3. Caracterización xeral da documentación de Santa Comba de Naves

43 3.1. Os redactores

46 3.1.1. Notarios do mosteiro

48 3.1.2. Notarios de Ourense

50 3.1.3. Notarios apostólicos

50 3.1.4. Notarios reais e señoriais

52 3.2. Tipoloxía documental

53 3.2.1. A transmisión do documento: orixinais e duplicados

55 3.2.2. Tipoloxía diplomática

57 3.2.2.1. Administración do patrimonio

59 3.2.2.2. Adquisicións patrimoniais

60	3.2.2.3. Documentos de carácter litixioso
61	3.2.2.4. Outros tipos documentais
61	3.3. As linguas
63	3.3.1. Do latín ao galego
69	3.3.2. Emerxencia e xeneralización do romance galego
74	3.3.3. Do galego ao castelán
79	4. Normas de edición dos documentos
80	4.1. Normas de presentación
82	4.2. Normas de transcripción
84	4.2.1. Documentos en galego
84	4.2.1.1. As grafías
88	4.2.1.2. Desenvolvemento das abreviaturas
91	4.2.1.2.1. Sinal xeral de abreviación
112	4.2.1.2.2. Sinais especiais e modificacións literais
122	4.2.1.2.3. Abreviaturas por letra sobrescrita
133	4.2.1.3. Outros aspectos editoriais
136	4.2.2. Documentos en castelán
143	4.2.3. Documentos en latín

153 II. COLECCIÓN DIPLOMÁTICA

825 III. ANEXOS

827 **Anexo A. Documentos adicionais relativos a Santa Comba de Naves**

831 **Anexo B. A documentación de Santa Comba de Naves no Arquivo de Celanova**

843 **Anexo C. Copias modernas de documentos perdidos**

849 IV. ÍNDICES

851 1. Índice de pergamiños

859 2. Índice de documentos

897 3. Índice antroponímico

1039 4. Índice toponímico

1087 V. BIBLIOGRAFÍA

Nota preliminar

A presente publicación baséase en gran medida na tese de doutoramento titulada *Colección de documentos en pergamiño do mosteiro de Santa Comba de Naves. Introducción, edición e índices*, que supuña a edición de toda a documentación pergamiñácea do priorado celanovés. O lector non atopará aquí unha reprodución da tese de doutoramento (TD) defendida hai xa ben anos, aínda que o núcleo principal daquel traballo, a edición dos diplomas en pergamiño do cenobio de Palmés (Ourense), permanece con modificacións de escasa entidade no que ten que ver coa transcripción e interpretación dos documentos. Actualizamos, iso si, a información bibliográfica relativa a cada un dos diplomas (edicións, referencias en estudos sobre o mosteiro ou o monaquismo medieval galego). Polo demais, a intervención máis relevante consiste en que restrinximos o conxunto diplomático aos documentos propiamente medievais, unha vez que a TD incluía a documentación pergamiñácea de época moderna, o que implicou acomodar a totalidade do traballo a esta restrición.

No referente aos restantes apartados, ademais de corrixir os erros advertidos no conxunto do texto, introducimos lixeiras modificacións no capítulo introdutorio para, principalmente, acoller algunhas referencias bibliográficas recentes (ou non tanto) e relevantes. Muda igualmente o contido dos anexos, pois ao tempo que mantemos unha reconstrución da distribución dos pergamiños de Naves no arquivo do mosteiro de Celanova (Anexo B), achegamos nos outros dous, por un lado, a edición dun documento pontificio non incluído na TD (Anexo A) e, polo outro, a transcripción de tres copias modernas de pergamiños perdidos (Anexo C). Conservamos os índices de pergamiños e documentos, pero refixemos os elencos de elementos onomásticos para adaptalos ás normas de publicación da colección dos *Gallaecia Monumenta Historica*. Para a reconfiguración destes índices foron de grande axuda os volumes de López Carreira (2016), Bouzas (2016) e Lorenzo (2019), labor para o que, de entre a bibliografía empregada, consideramos de xustiza recoñecer neste lugar a relevancia dos traballos de Enjo

Babío (2014, 2018), Gordín Veleiro (2015), Losada Meléndez (2015) e López Martínez (2015).

Pechamos esta brevísima nota preliminar renovando os agradecementos a todos/as aqueles/as que, de moi diversas maneiras, contribuíron para a realización da TD e que consignamos no seu momento, lembrando agora novamente ao seu director, o profesor Ramón Lorenzo, polo seu saber e orientación. Engadimos agora aos membros do tribunal que xulgou a tese, composto polas/os profesoras/es Ramón Mariño, Ana Maria Martins, Beatriz Vaquero e Pedro Sánchez-Prieto Borja, polas súas valiosas correccións, propostas e consideracións, que tentei incorporar nesta versión. Xa no proceso de revisión, moito aprecio a axuda prestada polos colegas Ricardo Pichel Gotérrez e Miguel García-Fernández no acceso a referencias bibliográficas. Ao Consello da Cultura Galega quero agradecerlle a invitación para que esta edición dos pergamiños de Naves poida formar parte da prestixiosa colección na que se insire.

I. INTRODUCCIÓN

1. O MOSTEIRO DE SANTA COMBA DE NAVES

O mosteiro bieito de Santa Comba de Naves estivo situado na ribeira, fértil en cenobios¹, do Miño. Na súa marxe dereita, pouco despois de deixar a cidade de Ourense, encóntrase a localización deste convento no lugar de Naves da parroquia de San Mamede de Palmés, noutros tempos pertencente ao concello de Canedo² e na actualidade no termo municipal da capital ourensá. No lugar onde se erguía o cenobio de Santa Comba hoxe atopamos unhas “ruínas tardías de la casa prioral” (Duro, 1968: 138). Sen documentación orixinal que acredite a súa existencia en período altomedieval, atopámolo formando parte da rede de priorados de San Salvador de Celanova practicamente dende os primeiros diplomas que de Naves conservamos: entre 1192 e 1195 faríase efectiva a integración no mosteiro de San Rosendo, aínda que mantendo un funcionamento autónomo, tal como San Pedro de Rocas (ambos constituían as filiais máis importantes de Celanova), de acordo con Pérez Rodríguez (2009).

Dende esta posición na antiga terra de Búbal, o mosteiro xestionaba uns coutos e unhas propiedades que se estendían fundamentalmente pola marxe dereita do Miño, comezando polos territorios do propio couto monástico (Palmés, Untes, Beiro, O Castro de Beiro e Vilar de Astrés)³, pero tamén pola ribeira esquerda nas actuais parroquias de Velle e Tras do Hospital (Mende, San Tomé, San Cibrao, A Lonía). Fóra do que na actualidade é o termo municipal de Ourense, o

¹ Ferro Couselo (1967b) ofrece unha ampla relación de fundacións monásticas nas ribeiras do Miño e do Sil. Para unha aproximación panorámica ao monaquismo medieval galego, véxanse os traballos de Pérez Rodríguez (1999, 2008, 2019).

² O antigo concello de Canedo estendíase pola beira dereita do Miño (Risco s. d.: 307), integrando o que fora o couto monástico de Naves.

³ Flórez (1763: 26), que indica en relación co noso cenobio que está “una legua de Orense al río Miño, diverso de otra iglesia de S. Comba en el Limia, donde estuvo el cuerpo de S. Torquato”, considera que San Mamede de Palmés e Santo Estevo de Untes foron mosteiros anexos ao de Santa Comba, tal como Martínez Sueiro (1914: 37). O mesmo fai Ferro Couselo (1967b: 209), engadindo Santa María de Louredo. Trátase en todos os casos de igrexas dependentes do mosteiro (Duro 1968: 168-169).

mosteiro tiña propiedades en territorios contiguos dentro dos actuais concellos de Punxín (Barbantes), Amoeiro (Fontefría), Maside (Louredo) e Cea (Lamas, Longos)⁴. No diploma confirmatorio do emperador Afonso VII de 1155 (CD 1) xa aparece recollido no substancial este patrimonio, ampliado posteriormente mediante sucesivas adquisicións e doazóns. Un diploma, convén destacalo, do que non conservamos o orixinal, nin sequera en confirmacións posteriores, e que xa se ten reputado como falso, invocando interpolacións no texto do privilexio (Pérez Rodríguez 2007: 213, 2019: 620)⁵. Non será este o lugar para analizar en profundidade as tres versións das que dispomos, pero non queremos deixar de dar relevo ás mudanzas substanciais que se observan dunha para outra, ben como sinalar o feito de que se trata en todos os casos de traslados, pero con algunhas diferenzas moi relevantes: por unha parte, contamos con dúas copias simples do século XIII, o xa apuntado privilexio de Afonso VII e a súa confirmación por Fernando IV (CD 84), mentres que o terceiro exemplar, que reproduce o diploma de Fernando IV, foi aducido como proba nun preito (CD 123) polo notario Gonzalo Pérez do Mato, que, “para prouar ssúa entenzón, presentou hun priuilegio escripto rrodado et bollado en fíos de seda” (CD 123, liña 84). A intención das interpolacións observables no segundo dos documentos aducidos, relativamente ao primeiro, parece evidente ao incluír diferentes propiedades do mosteiro:

CD 1: “villa de Vntis et Barro et Aucteriz et Palmes et Ffraxeneto” (l. 7).

CD 84: “villa de Unctis et Barrio et Auterit et Palmes et Freyxento et **San Jullão**” (l. 8).

CD 1: “Alias villas Astrees et Vilar ”(l. 8).

CD 84: “alias villas Hastrees et Vilar et Casar de Mato, que é no lugar que chaman **Tarascón**” (l. 8-9).

CD 1: “Alias villas que iacent in Castella de Buual, scilicet, Laureto et Sinagoga” (l. 10).

CD 84: “Has vilas que iacent in Castella de Buual, scilicet, Laureto et **O Bolo et Juste et Faquim** et Sinagoga et **O Gauiam**” (l. 9-10).

⁴ Para unha aproximación máis pormenorizada ás posesións do mosteiro, véxase a relación de Duro (1968: 166-167) e a abordaxe de Pousa Diéguez (2019: 85-127).

⁵ Pérez Rodríguez (2008:31) chama a atención sobre as falsificacións, particularmente de documentos fundacionais, que implican habitualmente ao emperador Afonso VII, debido ao prestixio do monarca na altura.

CD 1: “alias hereditates in Fonte Frigida et in Beiro et in Mandrianes et in Baruantes” (l. 13).

CD 84: “alias hereditates in Fonte Frigida et in Beyro et in Mandrães **et in Rouços** et in Baruantes” (l. 9-10).

Ningún destes engadidos aparece no texto de CD 123, o que, cremos, debe chamar a atención sobre esta versión (ademais do feito de que, como vimos, presente os sinais de validación esixibles). Outra característica importante que apunta para a de CD 123 como copia máis próxima ao orixinal do diploma do emperador é o feito de que o superior de Naves sexa designado como *abbati*, tal como acontece coa documentación de Santa Comba ata 1192, fronte ao *priori* de CD 1 e 84. Este será, entre outros, asunto que nos ocupará nos apartados seguintes.

1.1. Sobre as orixes de Santa Comba

A conformación e xestión das posesións do mosteiro coñecémola a través da documentación que nos restou deste cenobio, unha documentación que deixa constancia da súa existencia durante o reinado de Afonso VI (1065-1106): no ano 1155 Afonso VII fai confirmación ao prior frei Martiño e ao convento de Santa Comba de Naves “de omnibus illis hereditatibus quas habuistis in tempore aui mei regis Adefonsi in pace” (CD 1, liñas 6-7). Non se conserva, ao contrario do que acontece no caso doutros mosteiros⁶, unha carta de fundación ou dotación que informe sobre a súa orixe, o que, de acordo con De la Cueva (1991: 155), de quen falaremos a seguir, se debe a “una quema universal quel monasterio de Santa Conva de Naves a padeçido en tiempos passados”. No que segue realizamos un breve percorrido por diversos estudos e fontes á procura de referencias, pistas e consideracións á volta das orixes do mosteiro.

O primeiro dos autores que se ocupou con certa detención do mosteiro de Santa Comba de Naves, frei Benito de la Cueva, monxe de Celanova e prior de

⁶ En relación coa fundación de mosteiros entre os séculos x e xii, Andrade Cernadas (1995b: 16-21) fala de tres grandes tipos: os cenobios de fundación visigótica (Samos, Rocas, Santo Estevo de Ribas de Sil), as fundacións familiares do século x (Lourenzá, Sobrado, Celanova) e as fundacións cistercienses (Sobrado, Oseira, Melón, Montederramo).

San Pedro de Rocas na primeira metade do século xvii, considera que o mosteiro xa existía no século ix⁷ e atribúe a súa fundación a Afonso III (866-910). Para isto baséase nun pergamino do 1 de febreiro de 961, o cal non localizamos, no que se contén un preito entre o abade Estevo e os monxes de Santa Comba co arcediogo de Búbal pola presentación do beneficio de Santa María de Louredo. Aquí dise que vinte e dous anos antes da morte de Afonso III xa o mosteiro posuía esta igrexa, polo que no ano 889 xa existiría o noso mosteiro, posesión que lle confirma no ano 914 o seu fillo Ordoño II.

Por outra parte, baseándose na mesma escritura, De la Cueva deduce que Afonso III foi “el fundador o, a lo menos, gran bienhechor de aquel monasterio” (1991: 156-157), unha vez que, dos tres reis que se indican no pergamino (Ordoño I, Afonso III e Ordoño II), só a este lle chaman *domini nostri*. Engade, a favor deste rei como fundador, que nun libro do arquivo de Celanova figuran os aniversarios que se dicían antigamente no mosteiro de Santa Comba e alí aparece un aniversario “pro domino nostro rege domno Adefonso” (De la Cueva 1991: 156). En apoio desta tese da fundación real, alega os sucesivos privilexios reais concedidos ao mosteiro⁸. Neste sentido, e noutros, resulta interesante un documento de 1302 (CD 82) no que o prior Xoán Pérez e o convento de Santa Comba informan a Fernando IV do estado lamentable en que se encontra o mosteiro “pellas gerras que foron della morte de uosso padre rrey don Sancho” (82.5). Procurando o amparo real, o prior e convento din que o mosteiro “non á outro erdeyro *nen* eree senón uós” (82.7), palabras que van ao encontro da suposición de De la Cueva⁹.

⁷ Ferro Couselo (1967b: 209) tamén indica que é anterior ao século x, sen máis precisións, o mesmo ca Pousa (2019: 20), segundo o cal “no podemos afirmar que en el enclave donde aún hoy se erigen las ruinas del monasterio bajomedieval, muy reformado en época moderna, no existiese un centro de culto anterior al siglo x”.

⁸ Máis adiante (*ibid.* 158) acrecenta que “se confirma nuestro pensamiento de que fue su fundador el rey don Alonso el Magno con verle tan favorecido de los reyes de León sus descendientes”; e insiste (*ibid.* 161), despois de repasar os privilexios reais concedidos ao mosteiro, en que “todos los reyes, considerando ser fundación real, le an faborezido con sus prebilegios”.

⁹ Non estará de máis engadir que Portela & Pallares (1993: 146), referíndose ao mosteiro de Sobrado, de fundación familiar, indican que a dotación por parte dos fundadores “atrai outras donacións ao cenobio, especialmente as donacións reais, que xunto cas compras e cos cambeos realizados polo propio mosteiro, completarán o seu patrimonio e determinarán a área xeográfica do seu influxo directo”. E, en sentido análogo, referido agora ao noso mosteiro, Pousa (2019:19) apunta que “[p]ese al favorecimiento de los sucesivos monarcas es posible que su fundación se deba a algún particular, como la de otros monasterios de su entorno, como San Clodio, Armeses y San Silvestre”.

Sobre a orixe do mosteiro tamén fornece unha pista interesante un documento de 1380 (CD 139). Trátase dunha sentenza pola que o rei Xoán I manda ao seu adiantado maior en Galicia, Pedro Ruiz Sarmiento, e a Xoán Pérez de Nóvoa que deixen as encomendas que teñen do mosteiro de Santa Comba de Naves¹⁰, do que se indica que “fuera fundado por el conde Bábila Bagina” (líña 20). Agora ben, no *Tombo de Celanova* (Andrade 1995a: 770-773) o confeso Fáfila, que fundara co seu fillo Egas o mosteiro de San Vicente de Louredo¹¹, faille unha importante doazón de bens mobles e inmobles no ano 952, para que vivan os frades “sub regimine pontificis domno Rudesindi episcopi et Frankillani abbati” (*ibid.* 772). No capítulo que De la Cueva lle dedica a este mosteiro indícase:

Y algunas [*sic*] an querido deçir que este monasterio fue el que oy llamamos de Santa Comba de Naves el qual, haviendo estado en su prinçipio en el coto de Loredo, donde oy conserba el monasterio de Zellanobba un venefiçio anexo a Sancta Comba, llamado Santiago de Loredo, andando los tiempos, se mudó al de Sancta Combba, donde oy perssevera el priorato y monasterio (1991: 228).

É posible relacionar Santa Comba de Naves con San Vicente de Louredo, non só pola coincidencia no nome do fundador, non infrecuente no século en que nos situamos, senón tamén por mencionarse, entre os bens cos que se dota o mosteiro, propiedades nas vilas de Freixendo e Alongos (Andrade 1995a: 771), onde tamén tivo propiedades Santa Comba. Pódese pensar na incorporación a Santa Comba deste mosteiro por medio de Celanova, tal como pode ter acontecido cos de San Xoán de Requeixo (Ferro Couselo 1951: 16) ou de San Silvestre de Oira (Duro 1968: 167). Así, nun caderno do século XVIII que recolle documentos sobre as propiedades do mosteiro de Naves no couto de Astrés¹², o compilador, en relación cun documento referente aos lugares de “Chaín y Custodia, que aora también llaman Poboadura”, da freguesía de San Pedro de Cudeiro,

¹⁰ Conservamos documentos moi semellantes a este de mosteiros como Oseira (Romaní & alii 1993: 371-375), San Clodio do Ribeiro (Lucas Álvarez & Lucas Domínguez 1996: 513-515) ou Celanova (Vaquerro Díaz 2004a: 254-257). En García Oro (1999²: 58-60) dáse unha extensa e, con todo, incompleta lista dos mosteiros que se queixaron perante o rei, xunto aos seus encomendeiros.

¹¹ Trataríase, en consecuencia, dunha fundación familiar que, como nos casos citados máis arriba, pretendía o “mantemento dun patrimonio familiar ameazado pola organización hereditaria vixente” (Andrade Cernadas 1995b: 19).

¹² Arquivo Histórico Provincial de Ourense (AHPO), Clero, Naves, libro 332.

remite ao tomo de Celanova (“libro gótico, folio 63, de la fundación de San Silbestre de Aurea”) para xustificar a pertenza de Cudeiro ao mosteiro de Santa Comba, antes vinculado ao mosteiro de Oira. Alí dise que, entre os bens cos que o confeso Cresconio dota o mosteiro de San Silvestre, se encontra unha “villam in ripa Minei, territorio Bubalo, inferius sub deganea de Cotario” (Andrade Cernadas 1995a: 251)¹³.

1.2. Estudos sobre o mosteiro

Se prescindimos das referencias ao mosteiro que pouco máis van facer que indicar a súa mera existencia, as máis das veces como priorado celanovés, Santa Comba de Naves non recibiu demasiada atención por parte dos estudosos do noso monaquismo medieval e só un reducido número de traballos contribúen a un mellor coñecemento do cenobio na Idade Media.

Da primeira metade do século XVII data a *Historia de los monasterios y prioratos anejos a Celanova*, atribuído a Frei Benito de la Cueva pola editora da obra¹⁴, no que se dedica ao mosteiro de Santa Comba de Naves o capítulo titulado “La fundación del monestterio de Santa Comba de Naves, abbadía de ymportanzia y muy favoreçida de los reies, sus calidades y suçessos y unión al monesterio de Zellanoba”¹⁵.

¹³ Aínda cabería engadir outra mostra de que Santa Comba podería ter acabado por ser a administradora das propiedades de Celanova na ribeira do Miño de Búbal: é o caso dunha copia en papel do ACO dun aforamento de 1484 sobre a vila de Alongos (ACO, Fondo Monacal, Celanova, caixa 15, nº 31), onde se remite, en relación con esta propiedade, a unha doazón de Odoario Vermúdez (1032-XII-1) a Celanova que está no folio 192 do Tombo de Celanova: “Et alia villa in ripa Minei qua inquit Haloncos subtus villa de Tuen” (Andrade Cernadas 1995a: 774).

¹⁴ A descuberta, con posterioridade á edición de María Teresa González Balasch, do manuscrito dunha historia do mosteiro de Celanova, na que figura como autor frei Benito de la Cueva (De la Cueva 2007), pon en cuestión esta atribución. Tanto os argumentos de Hernández Figueiredo (2006: 138-143, reprod. en De la Cueva 2007: XXXVIII-XLI), que considera esta obra como o cuarto dos volumes da historia do mosteiro debida a outro frade celanovés, frei Torcuato de Vargas, coma a existencia dun segundo volume, que se supón da mesma obra, atribuído explicitamente a este último historiador (Fernández de Viana y Veites 2002), parecen apoiar solidamente a autoría de Vargas.

¹⁵ O contido do capítulo, que a seguir se expón sumariamente, é fundamentalmente idéntico ao que se dedica a Santa Comba de Naves, aínda que desenvolvido de xeito máis sintético, en *Celanova Ilustrada y Anales de San Rosendo*, que leva por título “La fundación de Santa Comba de Naves, su unión a Celanova, calidades y sucesos” (De la Cueva 2007: 201-205).

Ademais de atender á fundación do mosteiro, como xa foi apuntado máis arriba, e aos privilexios reais que lle foron concedidos, presta atención á razón pola que o mosteiro de Celanova e o cabido de Ourense alternan a xurisdición do couto de Mende (hoxe integrado no termo municipal de Ourense), un ano cada un, pois “en Zelanova se quenta muy al contrario de la verdad” (De la Cueva 1991: 161), citando extensamente a sentenza (cf. CD 212) sobre o preito polos bens e señorío de Mende que enfrontou o mosteiro de Santa Comba e o cabido da igrexa de Ourense, onde se recolle esa xurisdición alternativa en Mende. Tamén se estipula nesta sentenza que as igrexas de Santo Estevo de Untes e de Louredo sexan anexadas ao mosteiro, o que lle dá pé ao autor a enumerar as outras igrexas dependentes de Santa Comba, como as de San Mamede de Palmés, Santo Eusebio¹⁶, Santo André do Castro, San Xoán de Piñeiro ou as igrexas de San Tomé, Mende e San Cibrao “por privilegio del Emperador don Alonso el Sétimo, como atrás queda visto” (De la Cueva 1991: 164). Pecha o capítulo con referencias á situación do mosteiro na altura (“después de tantos altos y baxos, tantas guerras y trabajos como hubo en Galicia, a conserbado dos cotos y en ellos quatroçientos y más vasallos”), á súa localización e á anexión definitiva a Celanova no século XVI por unha bula do papa León X.

Referencia inescusable para o coñecemento do priorado de Naves é o estudo de quen foi cóengo arquivero da catedral de Ourense, Emilio Duro Peña (1968), que inclúe, así mesmo, a edición de dous documentos (CD 11 e 17). Na abordaxe de Duro non podía faltar a cuestión das orixes, punto no que invoca o diploma de Afonso VII xa varias veces citado. A este respecto e polos vínculos que establece coa obra anteriormente mencionada, resulta interesante a información incluída en nota polo arquivero ourensán na que se apunta que, tempo despois de ter rematado o artigo, entrou no Arquivo da Catedral de Ourense (ACO) un mazo de papeis relacionados con Celanova, “entre los que destacan cinco hojas, cosidas pero discontinuas, que debieron de pertenecer a un libro de *Apuntes* redactado por algún monje archivero del siglo XVII” (Duro 1968: 139)¹⁷, que recollían as informacións sobre as orixes de Santa Comba que máis arriba reproducimos e que recúan a existencia do mosteiro ata o século IX. Tal como xa

¹⁶ A igrexa de Santo Eusebio aparece incluída nunha copia dunha relación de 1487 de rendas e dereitos de padroado e presentación de Celanova (Vaquero Díaz 2004b: 116-120).

¹⁷ Actualmente este caderno forma parte da caixa 15 de documentación en papel de Celanova do ACO, onde leva o número 33.

advertira a editora de De la Cueva (1991: 155), as frases dese documento que cita Duro Peña encóntranse de xeito case idéntico na obra do frade celanovés. En efecto, no que se refire ao folio dedicado a Santa Comba de Naves, puidemos constatar que se trata dun borrador do texto que hoxe coñecemos, e ten como título “Aquí se ponen las noticias de la unión de la abadía de Santa Comba de Naves a Celanova y de sus calidades y sucesos desde el año de Christo de 1108”.

Dedica, por outra parte, un apartado á “Dependencia de Celanova”¹⁸, que comeza coa primeira constancia documental desa dependencia: un privilexio de 1155 de Afonso VII polo que lle restitúe ao mosteiro de Celanova todas as propiedades que tivo en tempos de Afonso VI, entre elas “In Buualo monasterium Sancte Columbe de Naves cum omnibus suis directuris” (Recuero Astray *et alii* 1998: 178)¹⁹. De aí que atopemos case sempre priores e non abades, agás no caso do abade Paio Muñiz (1184-1192), chamado “Cordellino” ou “Cordelin”, á fronte do cenobio. Adúcense tamén outros argumentos en favor da dependencia de Celanova, como é o caso da presenza do abade do mosteiro na data dalgúns documentos ou de certas cláusulas dos foros que se importarían dende o cenobio de san Rosendo. Ademais dos exemplos que achega Duro, podemos engadir aquí o caso do documento CD 9 (a. 1197), onde se dá ao mosteiro unha herdade “pro remedio anime mee et patris mei et amorem Sancti Rudesindi et Sancte Columbe” (9.4-5) e se outorga un préstamo “autoritate uestra [i. e., Sancte Columbe prioris] et Cellenoue abbatis et conuentus” (9.6-7).

O capítulo máis extenso do traballo de Duro Peña recolle unha “Relación de priores” que lle serve para salientar os acontecementos máis relevantes relacionados coa vida do priorado en canto tivo un funcionamento autónomo con respecto a Celanova, baseado en gran medida na documentación que aquí se edita²⁰, con

¹⁸ Para a integración de Santa Comba na rede prioral de Celanova, véxase Pérez Rodríguez (2009).

¹⁹ No mesmo sentido apunta o que se di na confirmación de Fernando IV dun privilexio real de Naves da mesma data: “Et hoc feci rogatu domni Pelagij Ficarij, abbatis Cellenoue, qui michi dectis centum marchos propter hoc et propter alias hereditates et ali[os cau]/tos quos ei restituj in terra Limie et in Salnes et in Toronis et in Lemos et in Canpos” (84.10-11). En CD 123, onde está incluída esta confirmación, aparece un texto moi semellante, só que, despois de “abbatis Cellenoue”, engade “cuius est monasterium Sancte Columbe” (123.95). Estes fragmentos faltan na copia simple do privilexio de Afonso VII que editamos como CD 1.

²⁰ Entre a documentación que emprega, Duro destaca e cita amplamente un documento que nos informa sobre a vida interna do mosteiro (pp. 157-158), recorrendo á edición de Vázquez Núñez (1898-1901: 124-126), que non cita a procedencia do pergamíño. Trátase, tal como se indica no lugar oportuno (cf. doc. 173 desta CD), dun dos documentos que se conservan no AHN (c. 1507, nº 13), na actualidade infelizmente ilexible.

particular atención aos privilexios reais concedidos en cada priorado. De todos os superiores do cenobio de Búbal, segundo o arquivero catedralicio, só Paio Muñiz (1184-1192) se chamou “abade” (p. 143), o que fai que o autor se deteña a procurar a explicación desta excepción. Porén, non cremos que se deba considerar unha situación excepcional; máis ben trataríase do último dos reitores do cenobio que empregou esa designación, antes de que a dependencia celanovesa se manifestase tamén na designación do superior de Naves. Así, se non temos en conta o caso do abade Estevo ao que fai referencia De la Cueva, documentado no século x (cf. supra), consideramos que aínda hai outro abade de Santa Comba, frei Martiño, precisamente o primeiro que consta na nosa CD. En efecto, non hai dúbida de que no diploma de Afonso VII (CD 1) aquel recibe a designación de prior. Con todo, trátase dunha copia en que moi ben se puido mudar o *abbati* polo *priori*, e se observamos as outras copias que se conservan do documento aquí editadas, nun caso (CD 85) onde debería estar a palabra *priori* aparece un rompido, e no outro (CD 123, liña 92) está escrito *abbati*. Noutro diploma (CD 86), unha confirmación de Fernando IV dun privilexio de Afonso IX, inclúese o documento de Afonso IX, unha vez máis unha copia en que, curiosamente, todas as veces que aparece a palabra “prior” (“priorem”, liña 10; “priori”, liña 11; “prior”, liñas 18 e 21) está corrixida, no primeiro caso claramente sobre *abbat*²¹. Parece evidente que, unha vez que Afonso IX outorga o privilexio ao xa citado abade Paio Muñiz, se estende a designación á parte romance do diploma; a aparente contradición entre a designación “abade” para un e “prior” para outro obriga á rectificación en todos os casos. De feito, esta rectificación tamén se intentou para CD 5. En definitiva, frei Paio Muñiz non sería o único prior, senón que ata este temos sempre abades en Santa Comba (tamén o sería frei Martiño), sen termos en conta o abade Estevo que máis arriba citamos.

É tamén de destacar o capítulo titulado “Últimos tiempos”, elaborado fundamentalmente xa con base en documentación allea a esta CD, que aborda a reforma beneditina de finais do século xv no mosteiro e que nos mostra a resistencia oposta polo derradeiro prior, frei Ares de Santa María²². No inicio do seu priorado aínda é coñecido como Ares da Veiga (cf. Anexo A, onde aparece

²¹ En sentido análogo pronúnciase Pérez Rodríguez (2019: 620) ao falar de documentos “interpolados”.

²² Non son infrecuentes as referencias á conflictividade que envolveu este proceso en Naves no recente estudo de Pérez Rodríguez (2019: 357-459, esp. 407-408) ao tratar da reforma observante dos mosteiros bieitos no reino de Galicia a finais do século xv.

aludido como “Arias da Beiga”). De acordo coas informacións achegadas por varias testemuñas interrogadas en 1498, en relación coa conduta dos priores de Naves e Rocas no ámbito da reforma observante (Zaragoza Pascual 1998: 825-832), frei Ares de Santa María sería natural de Vilamarín (Ourense) e, antes de chegar ao noso mosteiro, clérigo de “San Payo de Castrelo” (act. San Paio de Ventosela, Ribadavia, OU). As declaracións das testemuñas trasladan unha imaxe pouco positiva do último superior de Naves, cuxa peripecia vital incluíría o asasinato dun home en Santa Cruz de Arrabaldo (Ourense). Ademais, chegara ao priorado de Santa Comba debido a que seu tío, o abade de Oseira frei Ares de Santa María, tería renunciado ao seu cargo en favor de frei Sueiro de Oca, superior de Naves baixo o nome de Sueiro de Leborín, para que este, pola súa vez, cedese o lugar de prior de Santa Comba a Ares da Veiga²³. A integración do priorado no mosteiro de Celanova, cun intento previo de anexión a San Paio de Antealtares que non prosperou (Duro 1968: 164-165), tal como lle aconteceu a San Pedro de Rocas (Duro 1972: 82-84), foi sancionada definitivamente por unha bula do papa León X do 19 de marzo de 1513.

O estudo de Duro péchase cun “Apéndice” onde se inclúe unha “Nota” sobre o castelo de Alba de Búbal, situado preto do mosteiro, do que hoxe non restan vestixios. A este castelo remítennos, tal como sinala o autor (Duro 1968: 173), topónimos ben coñecidos como Trasalba ou Albeiros. Entre os tenentes do castelo cóntase, no século XII, o trovador Fernando Paz de Tamallancos²⁴.

Menos interesantes se revelan as informacións que sobre o cenobio de Palmés nos transmite Hipólito Sá Bravo na súa obra panorámica sobre o monacato galego. Seguindo a Vicente Risco (s. d.: 310), afirma que “durante algún tiempo estuvo vinculado al Monasterio de Oseira” (Sá Bravo 1972: 51). Despois de indicar que de Santa Comba “perduran documentos y pruebas distintas que avalan su antigüedad e importancia” (1972: 51), fai referencia a varios documentos do mosteiro. O primeiro deles é un aforamento de 1124 en Mende do abade Pedro a Roderico Muniz, que descoñecemos. Alude tamén a unha serie de privilexios e

²³ As informacións sobre frei Ares de Santa María están tiradas de Zaragoza Pascual (1998: 809) e Otero Piñeyro Maseda *et alii* (2008: 432-435).

²⁴ Figura como tal en documentos de 1216 (“tenente Buual Fernando *Pelaiz*” 11.31), 1227 (“tenente castellum de Alua Fernando *Pelaiz*” 15.20) e 1232 (“tenente castellum de Alba *domno* Fernando *Pelagij*” 19.13) da nosa CD, polo que se constitúe en fonte de relevancia para a documentación histórica deste trovador (cf. Oliveira 1994: 343). Sobre os testemuños do poeta na documentación notarial, véxase Monteagudo (2008: 395-402).

confirmación dos que a información que achega está fundamentalmente tomada do catálogo de Sánchez Belda (1953) dos documentos reais galegos da Sección de Clero do Arquivo Histórico Nacional (AHN).

Pechamos este percorrido polos estudos sobre o mosteiro (e algúns dos seus avatares históricos), cunha breve referencia a estudos que nos son moito máis próximos cronoloxicamente, como é o caso das achegas de Francisco Javier Pérez Rodríguez, resultado de varias décadas de estudo do noso monaquismo medieval e que xa citamos por varias veces ao longo deste capítulo. Ocúpase de Santa Comba de Naves tanto nos seus traballos panorámicos sobre o monaquismo galego (Pérez Rodríguez 1999, 2008, 2019) como nos que dedica a San Salvador de Celanova e a súa rede prioral (Pérez Rodríguez 2007, 2009). Os intereses deste estudoso, relativamente ao noso mosteiro, teñen que ver principalmente co establecemento do inicio da dependencia celanovesa (xa aludimos máis arriba ao período durante o que Naves estivo rexido por abades) e co conflitivo proceso de reforma que se desencadea a finais do século xv. En tempos recentes apareceu, pola súa parte, a contribución de Pousa Diégez (2019), o traballo máis exhaustivo sobre o mosteiro, entre outras, na dimensión cronolóxica, pois non se limita ao período medieval. Como o propio título apunta, a contribución de Rodrigo Pousa céntrase nos aspectos xurisdiccionais e da configuración e xestión do patrimonio, sen deixar de atender aos principais fitos na vida do mosteiro, formulando aínda algúns interrogantes que servirán de estímulo para futuras aproximacións ao cenobio de Palmés.

2. A DOCUMENTACIÓN MEDIEVAL EN PERGAMIÑO DE SANTA COMBA DE NAVES

Os documentos en pergamino de Santa Comba de Naves encóntranse actualmente distribuídos por tres depósitos: o ACO, o AHN de Madrid e o AHPO²⁵. Da suma dos fondos de Naves destes tres arquivos, deixando fóra da colección diplomática 3 documentos non relacionados co mosteiro e aos que nos referiremos máis abaixo, resulta un total de 288 pergamios, dos que 262 corresponden ao período medieval

²⁵ Para unha primeira aproximación aos arquivos en que potencialmente se poderían custodiar diplomas do noso mosteiro, empregouse a *Guía* de Jiménez Gómez (1973), que apenas fai referencia explícita aos fondos do AHN.

e son obxecto de edición desta colección diplomática²⁶. A distribución dos diplomas polos depósitos citados indícase a continuación, acompañada de información sobre os catálogos publicados nos que aparecen compendiados.

No ACO, no seu Fondo Monacal, están clasificados como documentos do noso mosteiro un total de 218 pergamiños, o que converte o *tesouro* catedralicio no depósito diplomático máis importante para o cenobio de Naves, tal como acontece con outros moitos da provincia de Ourense. Engádense a estes outros 6 documentos relacionados con Santa Comba que integran a Sección A do Fondo Catedralicio²⁷. Da xeneralidade dos fondos documentais deste depósito dá conta unha breve guía do arquivo elaborada por Leirós (1950), onde se alude ao achado da documentación monástica nestes termos: “recientemente se han descubierto fuera del Archivo, pero en la catedral, en un grande arcón, seis mil cuatrocientos veinticuatro pergaminos, que si bien en gran parte son foros, donaciones, ventas, etcétera, contienen muchísimos documentos pontificios, reales, etc., siendo de gran valor histórico, geográfico y lingüístico, especialmente para la región gallega” (Leirós 1950: 8). O mesmo arquivista levou a cabo unha deficiente catalogación deste Fondo Monástico (Leirós 1951), criticada duramente por Ferro Couselo (1973)²⁸, que limita bastante a súa utilidade. No que se refire aos documentos en pergamiño do Fondo Catedralicio, existe un catálogo dos diplomas privados (Duro 1973). Tamén da autoría de Duro (1972a) é a catalogación de toda a documentación real do seu arquivo²⁹.

Dentro da sección de Clero, provincia de Ourense, do AHN de Madrid, conteñen pergamiños de Santa Comba as carpetas 1506 (18 documentos) e 1507

²⁶ As signaturas de arquivo de todos os pergamiños que se editan na nosa CD, acompañados polo número de orde que nela lles corresponde, encóntranse no Índice de Pergamiños. Do cómputo total dos documentos, ben como dos parciais do ACO e do AHN que se presentan a continuación, non constan os diplomas excluídos por non corresponderen a Santa Comba, tamén referenciados no citado índice.

²⁷ Para a determinación dos documentos catedralicios vencellados a Naves empregamos o *Catálogo* de Duro (1973) que se cita máis abaixo.

²⁸ Entre as eivas que o investigador ourensán lle apón ao catálogo, é de interese destacar que “está hecho con demasiada precipitación, en muchos casos sin leer ni por encima los documentos, y sin observar, en lo más mínimo, cualquiera de las técnicas consagradas por la experiencia”, ou que estrañamente “el catalogador no haya podido identificar la procedencia de numerosísimos documentos que llama ‘particulares’. Una simple atención a los lugares, pero sobre todo a las señales o signaturas de cada uno de los archivos monacales le hubiese llevado a fijar, con toda seguridad, la procedencia” (Ferro Couselo 1973: 185).

²⁹ Entran dentro desta categoría apenas dous pergamiños relacionados con Santa Comba de Naves: os documentos 82 e 123 (neste último caso, trátase dunha confirmación de Fernando IV incluída nun documento máis amplo) desta CD.

(11 documentos). O fondo de diplomas de Naves do AHN complétase con 3 documentos máis que se encontran na Sección de Sixilografía. Deste conxunto documental constan todos os privilexios reais de Naves, dos que se informa no catálogo publicado por Sánchez Belda (1953), referente aos documentos reais galegos deste depósito. Xa no Arquivo Histórico Provincial de Ourense, o mosteiro de Santa Comba está representado por apenas 6 documentos. Dános noticia deles Olga Gallego (1977: 116) na súa *Guía* do AHPO ao tratar da Sección de Diplomas.

2.1. Sobre documentos perdidos, trasladados e achados

Conviría agora prestar atención, na medida en que sexa posible, ás vicisitudes que viviron estes pergamiños de Naves ao longo da historia³⁰, unhas peripecias que tamén explican a súa actual repartición por tres arquivos, para facérmonos unha idea da representatividade destes documentos relativamente á documentación perdida. Neste sentido, xa se fixo referencia máis arriba a un incendio que afectou o mosteiro, citando a De la Cueva. Noutro punto do seu relato, ao tratar do privilexio concedido ao mosteiro por Afonso VII, volve aludir ao asunto en termos que constatan que non se conservaba diploma máis antigo có do emperador³¹:

Y este es el título más antiguo que hallo de sus posesiones porque, según es fama, se quemó el monasterio y en este inçendio perezieron los papeles de Santa Comba.

³⁰ En relación coas circunstancias que afectan a transmisión da documentación medieval, dinos Mattoso (1964: 140) que “estudá-los [os documentos] independentemente do modo como chegaran até nós, é caminho aberto para os equívocos e interpretaciones duvidosas”.

³¹ Para Pousa (2019: 23), ao referirse ao privilexio de Fernando II no que confirma o couto de Vilar tal como o estableceu súa avoa, a raíña Urraca (CD 4), constata que non conservamos o instrumento de dona Urraca “pero que aparece en poder del prior en 1477, cuando recibe la posesión de los bienes del monasterio en Beiro de sus llevadores”. No documento aludido dise que o prior Lopo Gómez de Ribadal “leo e pronunçiou vn priujlejo dos señores rreys don Fernando e del rrey don Afonso e da rreña dona Orraca, de gloriosa memoria, rreys de Castilla, enno qual dito priujlejo se contiña que os ditos señores rreys deran jure hereditario ho couto do dito lugar d’[As]trees e de Vilar ao dito mosteyro de Santa Comba de Naves e aos priores e convento del” (AHPOU, Clero, Naves, caixa 9902, nº 12). Entendemos que o superior de Naves achegou a confirmación de Fernando II e non o documento de súa avoa, que xa non conservaría o mosteiro.

Y échasse de ver aver sido después de la muerte del rey Magno [Afonso III, morto no 910] pues, hasta el tiempo del emperador [Afonso VII, 1111-1157], no hallamos título ni un papel de ymportançia (De la Cueva 1991: 158).

Nos propios diplomas de Santa Comba atopamos alusións directas ou indirectas á perda de documentos. É o caso das informacións contidas no documento 82 desta CD, un dos máis interesantes no que se refire á achega de datos históricos, aínda que infelizmente o seu estado de conservación é bastante malo. Trátase dunha carta enviada por Fernando Eanes de Garabás, en nome do prior e convento de Naves, a Fernando IV na que informa sobre os prexuízos sufridos polo mosteiro durante o conflito pola sucesión de seu pai Sancho IV, causados polos bandos do infante Filipe, irmán do rei, e de Fernán Rodríguez de Castro. Os testemuños dos danos inclúen a referencia ao roubo de documentos (“lleuaran ende priuyllegios e cartas e esturmentos e dineyros” 82.31) por parte dos cabaleiros que entraron nos coutos monásticos, e que mesmo obrigaron aos frades a fuxir “con pan e con viño et con dineyros e con panos e con talles e con vistymentas e con capusos e con priuyllegios e con cartas e con esturmentos a húas casas que allugaron en essa villa [de Ourense]” (82.19-20). De maneira que conclúen as testemuñas, no que atinxe aos documentos do mosteiro, que “sson perdudos a mooría delles” (82.56).

A documentación dá noticia igualmente da saída de documentos do mosteiro, o que podía supor o seu extravío. Así, o notario ourensán Gonzalo Pérez do Mato, no seu preito polo señorío de Mende co bispo de Ourense, aduce como proba “hũu priuilegio escripto en purgemeo, rrodado e bullado en fíos de seda do seelo del rrej don Ffernando” (124.32-33), pertencente ao mosteiro de Santa Comba de Naves, que hoxe só se conserva en copia (cf. CD 84). Para evitar as negativas consecuencias da perda de diplomas importantes, recorríase á petición de copias notariais, coma no caso de dous privilexios de Naves nos que aparece explícito o motivo polo que se solicita o traslado deles:

O qual priuilegio eu, Domingo Nunes, notario jurado d'Ourense porla jgleia desse lugar, en myá presenza fige tralladar a pedimento de Ffrançaisco Eanes, monge do dito moesteyro de Santa Coonba, por quanto o dito Ffrançaisco Eanes disía que o prior e conuento do dito moesteyro auýan mester o dito trallado para o mostrar ante nosso

señor el rrey dom Affonso, e que non oussauan a leuar o dito priuilegio teméndonse que o perderían pello camyno en algúa maneyra (100.24-26)

A qual [carta] eu, Fernán Gonçalues, notario públrico da çidade d’Ourense porlo bispo e porla jgleia desse lugar, vy e lij e aquí de veruo a veruo ben e verdadeyramente traladey a pedymto de Gil Peres, prior do moesteyro de Santa Coonba de Naues, a que a dita carta pertõeça, por quanto disso que auya mester de a enviar a algúas partes hu lle conprija et temjase de a perder e de perder per elo seu dereito (141.43-46).

Mais non foron estes os únicos elementos que incidiron na mutilación do patrimonio documental de Santa Comba. Xa formando parte do *tesouro* celanovés, na centuria do oitocentos a documentación de Naves vese afectada polo proceso de desamortización dos bens eclesiásticos. En relación cos fondos documentais da abadía de Celanova que hoxe perduran, indica Vaquero Díaz que “[a]ta o intre en que os fondos foron depositados para a súa custodia no actual AHPOU sufriron un dos maiores procesos de deterioro e mutilación que aconteceron en Galicia, conservándose, en relación coa súa importancia inicial, un volume pequenísimos de documentos en comparación con outros arquivos de moita menor entidade” (2004a: 15)³². É de interese verificar se esta afirmación se pode extrapolar ao acontecido coas cartas de Naves.

Neste sentido, haberá que recorrer aos instrumentos de descrición da organización primitiva dos arquivos, no caso de que actualmente se conserven, pois, tal como destaca Mattoso, chamando a atención sobre os problemas que comporta o non respectar a orixinaria organización dos arquivos, “reconstituír a arrumação primitiva dos cartórios, através, sobretudo dos antigos índices, quando eles ainda existem, é, portanto, o primeiro traballo que tem de fazer quem precisa de estudar a vida de qualquer mosteiro ou cabido durante a Idade Média e nos Tempos Modernos” (1964: 140)³³. Entre os variados puntos de interese que revisten,

³² Para pór de revelo esta perda documental, Olga Gallego dinos en relación coa documentación que se custodia no AHPO: “Si comparamos el fondo conservado de Celanova, que alcanza 16,40 m. lineales, con el del Monasterio de Oseira, de 18 m. lineales, tenemos que convenir que el deterioro del primero fue mucho mayor que el del segundo, habida cuenta del volumen de documentación inventariada en 1840 en uno y otro archivo y del número de cajones que ambos poseían (Oseira con 85 cajones y 13 alhacenas y Celanova con 135 cajones de numeración arábica, 12 con numeración romana y estanterías). El mismo Monasterio de S. Clodio, que tenía 27 cajones de documentación, conserva hoy, en el AHPO, 9,28 m. lineales (5,86 de libros y 3,42 de cajas)” (1991: 47).

³³ Un exemplo das negativas consecuencias da non observancia desa “arrumação primitiva” é a catalogación dos pergamiños monacais do ACO levada a cabo por Leirós (1951) á que máis arriba fixemos alusión, unha clasificación antiga que si se respecta na organización dos fondos de Celanova no AHPO (Gallego 1991: 48).

permítennos contrastar o volume documental que hoxe perdura co que efectivamente existía no depósito de procedencia³⁴. No caso de Celanova só conservamos índices ou inventarios parciais, dalgún caixón ou mazo de documentos do arquivo (Gallego 1991: 32), e ningún deles se refire á documentación de Naves, mais si dispomos de dous índices realizados na altura do paso dos fondos celanoveses a mans do Estado.

É o caso dun “Imbentario de los documentos del Archivo del extinguido Monasterio de Celanova” realizado en 1840³⁵ co gallo do traslado dos fondos celanoveses a Ourense, concretamente ao Archivo de Monasterios y Conventos Suprimidos³⁶. Neste inventario correspóndenlle ao “Priorato y Partido de Santa Comba” os caixóns 114 a 119³⁷, dos que unicamente conteñen documentos en pergamiño o 114 e o 115³⁸, tendo en conta que hai documentos que estaban noutros caixóns.

³⁴ Entre estes documentos perdidos encontraríase o pergamiño máis antigo do mosteiro, segundo a información de frei Benito de la Cueva indicada máis arriba: “La más antigua memoria que yo e podido descubrir es un pergamino que refiere un pleito que los monxes de Santa Columba de Naves y su abbad don Estevan tubieron con el arzidiano de Búbal sobre la presentación del veneficio de Santa María de Loredo [...]; es la fecha a primero de febrero, era 999, que es año de Cristo 961” (1991: 155). No mesmo sentido, hai que engadir a moito máis recente referencia de Hipólito Sá Bravo a un documento do século XII: “El abad Pedro afora a Roderico Muniz unas heredades en Mende con obligación de cultivarlas, en el año de 1124” (1972: 52).

³⁵ AHPO, Facenda, caixa 10.255. En Gallego (1991: 60-70) preséntase un esquema do inventario no que se indican os caixóns de que constaba o arquivo xunto co título de cada un deles.

³⁶ O inventario e translación da documentación celanovesa foron encomendados polo “comisionado principal de rentas y arvitrios de amortización de esta provincia”, a instancias do intendente de Ourense, a D. Antonio María Álvarez de Nóvoa. A catalogación foi autorizada polo notario de Celanova Benito Antonio Álvarez, que rexistra tanto as xestións realizadas para levar a cabo o catálogo do arquivo coma a propia catalogación, e lévase a efecto o día 3 de novembro perante os frades Bonifacio Ruiz e Benito la Rosa, encargados do arquivo.

³⁷ Véxase o Anexo B, Apartado II.

³⁸ Do levantamento exhaustivo das signaturas de todos os pergamiños que hoxe se conservan nos diferentes depósitos como pertencentes a Santa Comba, constatamos que existe un grupo duns trinta documentos que non presentan no verso indicación de caixón nin de mazo en moitos casos, nin sequera de número en menos, mais todos eles se refiren a Mende ou á Lonía. Así, hai que pensar que estarían no caixón 109, de título “Foros en pergamino en Belle, Mende y la Lonía”; de feito, nun inventario dos pergamiños de Celanova de 1852 conseguimos recoñecer algún destes documentos, aínda que non se puido verificar en todos os casos debido ás características do referido índice. Tratando da documentación de San Pedro de Rocas, outro dos priorados celanoveses, Duro (1972: 92-93 n. 225) indica que os documentos relativos á granxa de Velle só acostuman levar como signatura un número e non a indicación do caixón e o mazo, tal como acontece co resto dos documentos. Polo demais, aínda restarían algúns documentos sen signatura de arquivo, o que nos impide, por exemplo, valorar en que medida prevaleceron ata hoxe, e algún outro que, por erro do arquivista, clasificou en caixóns non relacionados co noso mosteiro.

Para realizar unha aproximación á mutilación que debeu sufrir o fondo de Naves, contrastamos o número de pergamiños que sinala o Inventario de 1840 para os caixóns citados co número dos que hoxe podemos atribuírllle con total seguridade³⁹ seguindo as signatures de arquivo que se atopan no dorso dos documentos. Deste xeito, comprobamos que dos 123 pergamiños do caixón 114 se conservan 114 e dos 138 do caixón 115 restan 123, o que supón a preservación dun 91 % dos diplomas que de Naves existían no século XIX. Téñase aínda en conta que existen algúns documentos que non presentan signatura, ou ben só unha parte dela, e que moi ben poderían atoparse nalgún mazo destes dous caixóns.

Outro documento importante para a determinación da deterioración sufrida polo fondo de Naves dende a exclaustación ata hoxe é outro “Inventario”, neste caso dos pergamiños de Celanova (AHPO, Facenda, caixa 10.255), do ano 1852⁴⁰. Neste índice, os diplomas están agrupados en conxuntos numerados que oscilan na maior parte dos casos entre as oito e as catorce pezas, encabezados por un número arábigo. O autor límitase a indicar superficialmente de que tipo de documento se trata (foro, doazón, troca), cal é o tipo de ben implicado (leira, viña, casal, lugar) e onde se localiza, unha información que polo xeral se toma do sumario arquivístico das costas do pergamiño, sen referencia ningunha á signatura que tiñan no depósito de Celanova⁴¹. Correspóndenlle a Santa Comba de Naves os diplomas dos grupos 44 ao 64 deste índice, que, unha vez relacionados coa súa cota celanovesa, resulta que recollen as pezas dos mazos C, D, E e F do caixón 114 e as de todos os mazos do caixón 115. E así, segundo este inventario, só se terían perdido dende o momento da exclaustación ata a actualidade once pezas, en tanto que sete pergamiños que aínda se computaban en 1840 xa non se rexistran en 1852. Dos once diplomas aos que acabamos de aludir, nove teñen que ver con Astrés e casualmente conservamos tres destes documentos en copias do XVIII, integrando un caderno sobre este “cotto

³⁹ Unicamente consideramos aqueles pergamiños que presentan unha signatura na que se explicita o caixón en que estaban (v. o Anexo B, esp. o Apartado I). Nalgún caso en que isto non acontece, recorreremos ao Inventario de 1852 para situalo.

⁴⁰ Véxase o Anexo B, Apartado III.

⁴¹ Como exemplo reproducimos as seis primeiras referencias do nº 44 (fol. 10v):

1º. Foro del lugar de Cacabelos.

2º. Id. otro de una leira de viña en donde llaman Cacabelos.

3º. Id. otro del lugar de Cacabelos.

4º. Id. otro de la viña de Cacabelos.

5º. Id. otro de la leira y here[da]d do Candoo, Cacabelos.

6º. Id otro de las leiras do Candendo, Soutelo y Reguenga.

de las Trees, incluso en la jurisdicción del Monasterio de Sancta Comba de Naves” (AHPO, Clero, libro 332)⁴², polo que neste caso a perda se ve atenuada⁴³.

Habrá que concluir que o volume de pergamiños perdidos, se ben é sempre sensible, en calquera medida que sexa, non presenta, nin moito menos, as proporcións que atinxiu o conxunto da documentación da abadía de Celanova. En calquera caso, a mutilación a que nos acabamos de aproximar esténdese dende a chegada dos documentos a Ourense (hai noticia de que no 1842 xa estaban no Archivo de Monasterios y Conventos Suprimidos) ata o ano 1943, en que se crea o AHPO⁴⁴. Xa en Ourense sofre diversos traslados e tamén a fragmentación que presenta hoxe en día: os documentos que se consideraron máis valiosos son reclamados pola Administración e acaban, despois de pasar por varios depósitos, nun AHN que se crea en 1866 para centralizar este tipo de documentación⁴⁵. A maior parte dos pergamiños dos mosteiros extinguidos, no entanto, ficaron en Ourense, na Delegación de Facenda⁴⁶, de onde unha boa parte dos diplomas monacais foi levada para a catedral de Ourense⁴⁷. Alí permanece ata que, anos máis tarde, son descubertos polo arquivista Eladio Leirós. Reproducimos as súas palabras que nos relatan a descuberta dos pergamiños:

La Divina Providencia ha querido que llamase mi atención un enorme arcón que, entre trastos viejos, cubierto por el polvo acaso de siglos, se hallaba arrinconado en la Catedral de Orense. Era fácil darse cuenta de que no estaba vacío; por eso, en presencia del Presidente

⁴² No Anexo C presentamos a transcripción deses documentos.

⁴³ O extravío desta serie de documentos puido moi ben producirse na altura da elaboración deste caderno, ao non ser restituídos ao seu lugar os pergamiños empregados. Asemade, non se pode descartar para outros diplomas perdidos a mesma situación de perda en canto estiveron no Arquivo de Celanova, considerando neste caso que o cómputo do notario que inventariou o arquivo en 1840 non sería demasiado rigoroso.

⁴⁴ Das vicisitudes sufridas pola documentación de Celanova dende a súa incorporación ao Estado infórmanos Gallego (1991: 43-48).

⁴⁵ No caso de Santa Comba de Naves, os diplomas que finalmente acabarán no AHN (mazos A, B e G do caixón 114 no depósito celanovés) xa non aparecen no inventario de 1852 antes citado. Trátase dos documentos reais (mazos A e B) e de sete pergamiños relacionados co couto de Santo Eusebio da Peroxa xunto a cinco pezas que recollen litixios (mazo G).

⁴⁶ Sinala Olga Gallego que no arquivo desta Delegación estaban “en condiciones no muy plausibles, puesto que, al ser documentación cada vez menos utilizada, era arrumbada en total desorden y sin personal cualificado que se ocupase de ella, pues los archiveros profesionales solían estar de paso” (1991: 45).

⁴⁷ Segundo Ferro Couselo “debieron de ser *piadosamente* sustraídos, hará cosa ya de cincuenta y pico de años, por dos clérigos a la sazón muy conocidos, y depositados en la Catedral, por creer que se salvaban allí del abandono y que, en cierto modo, se efectuaba así una restitución” (1973: 184).

del Cabildo, se descerrajaron sus tres grandes cerraduras, y cuando creíamos encontrarlos con una riqueza de vasos sagrados o de ornamentos litúrgicos, para mí, archivero, fue agradabilísima la sorpresa al observar que estaba totalmente repleto de pergaminos, cuya importancia no tardó en hacerse patente al ver la antigüedad de algunos y la procedencia pontificia o regia de otros muchos y por suponerlos inéditos todos ellos (Leirós 1951: I).

2.2. Definición do corpus documental en pergamiño de Naves

Este rápido percorrido polas peripecias históricas do fondo de Naves, que explican por que hoxe atopamos a documentación do priorado espallada por tres depósitos, permítenos agora abordar outro dos puntos importantes para a definición do corpus documental en pergamiño do noso mosteiro. Hai un momento intentamos unha aproximación á situación dos fondos de Naves no arquivo de San Salvador de Celanova na altura da exclaustración. Agora volvemos sobre a clasificación arquivística celanovesa dos pergamiños que actualmente figuran como de Santa Comba nos tres depósitos xa indicados. Tendo en conta esas signaturas (véxase o Anexo A, Apartado I), optamos por excluír da colección diplomática de Santa Comba dous documentos do AHN, relativos á igrexa de San Xes de Francelos e ao mosteiro de Santa María de Ribeira⁴⁸, e un do ACO referente a Santa Baia de Berredo⁴⁹. Velaquí unha das consecuencias de non se ter respectado a organización primitiva dos diplomas de Celanova.

Por outra banda, temos unha serie de pergamiños que decidimos incluír nesta CD só despois de verificar a súa presenza entre os de Santa Comba no Arquivo de Celanova⁵⁰. É o caso dun conxunto de documentos relacionados co couto de Santo

⁴⁸ Trátase dos documentos número 12 e 14 da carpeta 1507. O primeiro deles presenta como signatura “ss^{ta} III]º 9, Sⁿ Gens de Riudauia”, o que nos remite ao cuarto dos caixóns con numeración romana do arquivo, que recolle “Pleitos, querellas, ejecutorias sobre la presentación de beneficios” (Gallego 1991: 69) de diversas igrexas, entre elas a de San Xes. No segundo caso, a signatura, “C. 78 (A) n. 19, Riuera”, remite claramente ao mosteiro de Ribeira, cuxa documentación estaba, entre outros, no caixón 78.

⁴⁹ O número 4727 do Fondo Monacal presenta a antiga signatura “C. 23 n. 3”, que remite ao caixón 23, no que se conteñen foros en pergamiño do partido de Santa Baia.

⁵⁰ Non sempre o lugar que se lle atribuíu a un documento no Arquivo de Celanova é o correcto. É o caso do documento CD 177 (cf. Anexo A, caixón 54, ACO 4101), que o arquivero monástico incluíu entre os do partido de Paizás levado polo topónimo “Frágoas”. Tamén é certo que noutros casos se emenda o erro; como exemplo temos o documento CD 149 (cf. Anexo A, caixón 103, ACO 3461), no que se indica no dorso: “El número 1º [i. e., ACO 4395] pasó al cajón 114 por pertenecer a Santa Comba”.

Eusebio da Peroxa⁵¹, que dificilmente se poderían vencellar ao noso mosteiro á vista da documentación medieval conservada. A este propósito, cómpre ter en conta a seguinte información contida en De la Cueva (1991: 164): “Goza anssimesmo el monesterio de Santa Comba la presentación de algunos veneficios, como San Eusevio, sitto en el arçidiano de Búbal”⁵². Se de Santa Comba pasou a depender a igrexa de Santo Eusebio, parece que en época posmedieval, temos que supoñer que aconteceu igual co couto do mesmo nome. En consecuencia, entendemos que unhas propiedades que pertencían ao bispado de Lugo (CD 7, 18, 91, 92, 129)⁵³ pasaron a mans de Celanova (CD 133, 143, 238, 242) e acabaron baixo administración de Santa Comba. Tanto pola súa vinculación en época moderna a Naves coma pola súa ausencia entre as edicións da documentación de Celanova⁵⁴, decidimos integrar este grupo de documentos dentro da colección diplomática do noso mosteiro.

2.3. Documentación en pergamino publicada

Do corpus de pergamínos que acabamos de delimitar para o mosteiro de Santa Comba, só foi obxecto de edición e publicación un conxunto bastante reducido, con especial incidencia, tal como acontece no caso doutros cenobios, sobre os diplomas reais.

⁵¹ Cf. o Anexo B, caixón 114, mazo G (excepto os números 8 a 13, que teñen unicamente en común o feito de seren preitos). A estes hai que engadir os documentos CD 238 e 242, que foron clasificados xunto cos pergamínos de Louredo (Anexo B, caixón 114, mazo E, nºs 25 e 21, respectivamente).

⁵² En Duro (1968: 168-170) non se menciona entre as igrexas dependentes do mosteiro.

⁵³ A celebración de determinados contratos implicaba a entrega dos diplomas que recollen negocios realizados anteriormente que incidían sobre o mesmo ben, loxicamente para salvagardar os dereitos adquiridos sobre el, de aí que conservemos pergamínos en que non se citan os mosteiros en causa. A esta transmisión documental faise alusión en CD 147, na que se (dimiten) varias propiedades: “por ende que demetía e demetío logo ao dito moesteyro e ao dito prior, en seu nome, tódolos casares e h[e]rdades, áruores e cortinas, et as cartas que lle delo foran feytas, as quaes logo entregou ao dito prior, e as outras que juraua e jurou logo aos santos auangelios que non husase delas máis en algũu tempo nen por algũa maneyra” (147.6-8). Este feito debe estar na orixe da conservación de tantos documentos privados ou referentes a outra institución entre a documentación monástica. José Mattoso considera que “os cartórios conservaram quantidades apreciáveis de contratos puramente civis, quer respeitantes a propiedades que o mosteiro veio depois a adquirir, quer legados por benfeitores, quer confiados à guarda dos monges por leigos pouco habituados a lê-los” (1964: 139).

⁵⁴ Na colección diplomática do mosteiro de Celanova editada por Beatriz Vaquero Díaz, só se inclúe un documento relativo ao couto de Santo Eusebio (cf. Vaquero Díaz 2004b: 9-10), editado sobre unha copia en papel (cf. CD 238).

1. ARTURO VÁZQUEZ NÚÑEZ. Este autor publica en diversos volumes do *Boletín de la Comisión de Monumentos de Orense* (BCMO) fundamentalmente documentación real e en todos os casos se trata de pergamiños do AHN, aínda que nunca indique a procedencia. Especial interese ten o documento que edita en BCMO I (1898-1901: 124-126), tanto polo seu contido, referente á vida interna do mosteiro, coma polo feito de que hoxe estea totalmente ilexible (cf. CD 173). No segundo volume do *Boletín* (1902-1905: 30-31, 155-156, 169-171, 354-356), publica privilexios de Afonso VII, Fernando II, Fernando IV e Afonso X (CD 1, 4, 88 e 100, respectivamente) e no terceiro tomo (1906-1909: 25-28) outro diploma real de Fernando IV (CD 85).

2. *Documentos del Archivo Catedral de Orense* (1914-1922). Trátase dunha colección de documentos do ACO que se foi publicando entre os anos 1914 e 1922 ao mesmo tempo que o BCMO (Duro 1972b: 19), que acabaron conformando un volume de 230 documentos datados entre os anos 886 e 1500. Entre o material editado, transcrito por Manuel Castro e Manuel Martínez Sueiro, atópanse dous documentos que interesan a Naves (pp. 303-311, 312-313; cf. CD 124 e 125).

3. JULIO GONZÁLEZ (1944, 1983). Nas coleccións diplomáticas que integran os seus estudos sobre Afonso IX (1944) e Fernando III (1983), edita tres documentos reais de Naves. Na primeira obra publica dous documentos (pp. 18, 702-703; cf. CD 16 e 85), mais do segundo pergamiño transcribe só o diploma de Afonso IX, que está incluído nunha confirmación de Fernando IV. Na segunda, aparece un só documento (p. 348; cf. CD 100) relativo a Naves, do que, a semellanza do privilexio anterior, só transcribe a confirmación de Fernando III dun diploma de Afonso IX (CD 16), que vai incluída noutra confirmación de Afonso X.

4. XESÚS FERRO COUSELO (1967a [1996]). De entre a escasa documentación en pergamiño de Naves que finalmente permaneceu no arquivo estatal de Ourense, o que foi o seu ilustre arquivista escolleu un documento (pp. 57-58; cf. CD 81) que incluíu no primeiro dos volumes, dedicado á documentación monástica e particular, que editou con documentación medieval relativa ás terras de Ourense.

5. EMILIO DURO PEÑA (1968). No estudo que dedica ao mosteiro de Santa Comba de Naves, no apartado final de “Documentos”, o antigo arquivista da catedral de Ourense publica dous pergamiños (pp. 177-179; cf. CD 11, 17) pertencentes ao fondo monástico do seu depósito.

6. MANUEL RECUERO ASTRAY ET ALII (1998, 2000). Dentro da súa serie de publicacións de documentación real medieval do Reino de Galicia, edita un documento de Naves (CD 1) no volume dedicado a Afonso VII (1998: 179-180)⁵⁵ e outros dous (CD 3 e 4) no correspondente a Fernando II (2000: 297-298, 308-309).

7. Mª BEATRIZ VAQUERO DÍAZ (2004b). Formando parte da súa edición da colección diplomática medieval (dos séculos XIII ao XV) de Celanova, Beatriz Vaquero publica un dos documentos que integran esta colección (pp. 9-10; cf. CD 238). Trátase dun aforamento realizado polo abade de Celanova do casal de Lagariños, no couto de Santo Eusebio; á problemática relacionada cos documentos pertencentes a este couto xa nos referimos máis arriba e a ese lugar remitimos. No caso da edición de Vaquero, baséase nunha copia en papel sen data do ACO.

8. MARÍA JOSÉ PORTELA SILVA (2007). Publica nesta obra, dedicada á documentación catedralicia lucense do século XIV, un documento (pp. 94-95; cf. CD 91) relativo unha vez máis ao couto de Santo Eusebio. A edición parte dunha copia recollida nun tomo do Arquivo da Catedral de Lugo.

9. JOSÉ ANTÓNIO SOUTO CABO (2008b). Edítanse nesta publicación un total de 384 documentos notariais datados entre 1139 e 1270, co obxectivo de, segundo o autor, “oferecer [...] uma base documental sólida que permita perceber o processo que levou à fixação do novo código scriptográfico romance na Galiza e em Portugal” (p. 9). Os diplomas aparecen clasificados en tres grupos: documentos latino-romances, galego-portugueses e galaico-leoneses. Dentro do primeiro conxunto instrumental inclúe un pergamiño de Santa Comba de Naves (pp. 34-35; cf. CD 28); no segundo edita os dous primeiros documentos en galego do noso mosteiro (pp. 66-67, 196-197; cf. CD 31 e 48).

10. ANA ISABEL BOULLÓN AGRELO / HENRIQUE MONTEAGUDO (2009). Dentro desta edición e estudo lingüístico de 55 documentos en galego, que os autores datan entre ca. 1225 e ca. 1260, inclúese un manuscrito de Santa Comba de Naves (pp. 109-110; cf. CD 31).

11. Mª BEATRIZ VAQUERO DÍAZ / FRANCISCO J. PÉREZ RODRÍGUEZ (2010). No segundo volume da súa edición da documentación catedralicia de Ourense publican

⁵⁵ Dada a relevancia para o noso mosteiro do documento que publica, cómpre advertir que, debido a un salto de igual a igual, falta no texto o fragmento “Alias villas Astrees et Vilar cum / suis hominibus, cum rauso et cum omicidio, cum caritel et cum suis terminis et pertinentijs et cum suis directuris” (1.8-9). Ademais, no “Índice toponímico” (p. 252) recóllese “SANCTE COLUMBE MENENDI” como mosteiro por unha interpretación equivocada do documento.

un foro sobre propiedades de Mende (pp. 342-344) que está incluído no preito entre o bispo de Ourense e o notario Gonzalo Pérez do Mato (CD 123, liñas 122-133).

12. Mª ASCENSIÓN ENJO BABÍO (2014, 2018). Edita a documentación do Fondo Catedralicio do ACO do século XIV, entre a que se encontran os pergamiños que aquí numeramos como CD 123 (2014: 204-206, 601-603, 686-687, 690, 692-712; 2018: 221-224, 657-659, 751-753, 755-756, 758-783), as liñas 1 a 41 de CD 124 (2014: 706-708; 2018: 776-779) e CD 125 (2014: 734-735; 2018: 808-809).

13. ANSELMO LÓPEZ CARREIRA (2016). Tamén neste caso é obxecto de edición a documentación catedralicia de Ourense, cun abano temporal en boa medida coincidente (1289-1399), polo que publica documentos xa aludidos no caso da obra de Ascensión Enjo: CD 123 (pp. 566-591) e CD 125 (p. 617).

3. CARACTERIZACIÓN XERAL DA DOCUMENTACIÓN DE SANTA COMBA DE NAVES

Atendemos neste apartado a tres dimensións importantes para a caracterización da documentación dunha colección diplomática como a presente. Aínda que sexa dun xeito introdutorio ou panorámico, realizamos unha aproximación aos *redactores* dos documentos de Santa Comba, ben como á tipoloxía documental dos pergamiños, en termos tanto diplomáticos ou textuais coma en relación co seu carácter de orixinais ou duplicados, e ás linguas en que están redactados. Son dimensións todas elas que acostuman recibir atención na edición de fontes documentais medievais e que se constitúen en parámetros relevantes dende unha aproximación ao documento, entre outras, dende unha perspectiva lingüística⁵⁶.

3.1 Os redactores

Basta unha rápida revisión dos documentos que compoñen esta CD para darnos conta da multiplicidade de redactores que interviñeron na súa elaboración: rexistramos ata 140 redactores diferentes no cómputo dos escribáns que apare-

⁵⁶ En Varela Sieiro (2007: 116-119) chámase a atención sobre a importancia de factores como o redactor ou a tradición documental na abordaxe lingüística da documentación latina de Galicia.

cen subscribindo documentos na nosa CD. Aínda excluindo dende un comezo a documentación pública, fundamentalmente emanada da chancelaría real, encontramos unha ampla diversidade de escribáns debida tanto ao dilatado abano temporal polo que se estenden coma á disparidade dos outorgantes. Así, como documentos de Santa Comba cóntanse non só aqueles que foron outorgados polo prior e convento do mosteiro, senón tamén diplomas que mandaron facer outros autores, mais que acabaron vinculados ao que foi en época medieval o arquivo de Santa Comba e, logo da súa incorporación a Celanova, ao tesouro do mosteiro de San Rosendo. Por este motivo, nesta aproximación á figura do redactor de documentos na nosa CD, reducimos a nosa atención a aqueles pergamiños en que figura o prior e convento do noso mosteiro como *outorgante* ou *autor*⁵⁷: restrinximos, pois, a nosa nómina de escribáns a aqueles que son “rogados” polo noso mosteiro para a elaboración dos documentos. A intención é observarmos de que escribáns se serviron os frades de Naves para pór por escrito os seus contratos.

Dentro deste espectro reducido de redactores, encontramos escribáns de diferente tipo que se ocuparon durante o período medieval da plasmación escrita dos negocios privados de Naves, como por outra parte acontece con outros cenobios⁵⁸. Así, comprobamos como nos documentos máis antigos ou ben non se indica o redactor do documento (CD 2, 5), ou ben aparece o nome acompañado de coñecidas fórmulas como “(qui) notuit” (CD 6, 10, 11) ou “scripsit” (CD 8). Trataríase nestes casos de monxes “scriptores” do mosteiro encargados da redacción de documentos⁵⁹. No caso destes documentos, a validación do negocio escriturado descansa na confirmación polas testemuñas e na subscrición do(s) outorgante(s) (Bono 1989: 489). Mais tamén, aínda durante a primeira metade

⁵⁷ É nestes casos en que o cenobio manda facer o documento, o que nos permite saber a quen recorrían os monxes para a consignación dos actos. Neste sentido, téñase en conta que “en los documentos de reciprocidad como los pactos, las permutas, etc. las partes interesadas hacen a la vez el papel de autor y destinatario” (Marín Martínez e Ruiz Asencio 1991³: XXVI/8), documentos que foron incluídos nesta selección.

⁵⁸ Cada mosteiro presenta algunhas peculiaridades en canto aos escribáns dos que se serve debido, entre outras causas, á súa localización. Para unha situación semellante, neste sentido, á aquí descrita, pode verse o que acontece en Ramirás (Lucas Álvarez e Lucas Domínguez 1988: 159-167) ou Pombeiro (Lucas Álvarez 1992).

⁵⁹ Nalgún caso explíctase o carácter monacal do *scriptor*, como é o caso do documento CD 13, onde se inclúe entre os confirmantes a “Fernando Rudericj, Cellenoue monacho, scribitur et confirmat” (13.26). O feito de que sexa do mosteiro de Celanova (tamén confirma o documento un frade celanovés que detén o cargo de subprior de Naves) remítenos á xa referida influencia da fundación de San Rosendo sobre o noso priorado.

do século XIII, interveñen na redacción dos negocios de Santa Comba escribíans vinculados á curia episcopal ourensá (v. infra), que xa se autodenominan notarios⁶⁰, un bispado que, neste sentido, parece aplicar a nova doutrina da curia pontificia referente á autenticidade documental e á función pública dos tabelións (Lucas Álvarez 1989: 342)⁶¹.

Xa na segunda metade do douscentos, o aparecemento e difusión da obra lexislativa afonsina⁶² implican a creación do notariado público real. Xunto á antes referida lexislación eclesiástica, supoñen unha mudanza importante no estatuto do redactor de documentos: o “scriptor” monástico a que aludimos máis arriba, mera testemuña de calidade do documento (Lucas Álvarez 1975: 225), dá paso á figura do notario, detentor da “fides publica”, que asegura a autenticidade do documento: é na subscrición tabeliónica onde pasa a residir a validez do diploma. Ademais, Afonso X reserva a exclusividade do nomeamento destes oficiais para os soberanos ou para un delegado seu, aínda que permite que “aquéllos que pueden poner iudgadores en ssus logares [...], que bien puede otrossí poner escriuano en estos logares missmos” (Martínez Díez 1985: 367)⁶³. En consecuencia, a designación dos rogatarios corresponderá a bispos e abades nas terras de xurisdición episcopal, como é o caso da cidade de Ourense, e monástica, un privilexio que xa se entendía como consubstancial ao señorío xurisdiccional antes da ordenación legal polo Rei Sabio do tabelionado (Lucas Álvarez 1989: 342-343). No caso do mosteiro de Celanova, contamos, ademais, cunha carta real de Sancho IV,

⁶⁰ Sobre a designación de “notarius”, apunta Bono (1982: 110) que, nesta altura, “aún no es corriente, y sólo es utilizada, por influencia erudita, por los scriptores monásticos y de la Iglesia en Galicia”.

⁶¹ Vázquez Bertomeu (2001: 11), en relación coa emerxencia do notariado público compostelán, indica que “se puede relacionar con el movimiento de estudio y recuperación del derecho romano que, desde Boloña, vive Europa en estos años. Los legistas prestan atención a las cuestiones judiciales y a la redacción de los instrumentos públicos. Un síntoma de este proceso son las decretales promulgadas por Alejandro III. [...] Los comentaristas posteriores [...] coinciden en señalar que un documento público es aquel que ha sido elaborado por una persona (el notario) que juró ejercer su oficio fielmente y que ha sido redactado en pública forma”. Xorde, pois, a figura do “*notarius publicus* como titular de la función pública de conferir autenticidad legal al doc., implantando el *instrumentum publicum* o doc. per se fehaciente, en tanto que es el resultado de dicha función” (Bono 1979: 166).

⁶² No que se refire aos seus tres tratados lexislativos máis importantes, o Rei Sabio dedica especificamente á lexislación sobre os “escriuanos” o Título VIII do Libro I do *Foro Real*, o Título XII do Libro IV do *Espéculo* e o Título XIX da *Terceira Partida*.

⁶³ Na versión portuguesa do *Foro Real* determínase que “enas cidades <e> enas uillas todas seyan postos escriuaos pblcos *que* chamen taballioes iurados, *per* mādado dal rey ou de *quē* el mandar e nō *per* outrē ou de senhor que for da terra” (Ferreira 1987: 144).

outorgada en 1284, na que se lle concede especificamente o nomeamento de notarios ao cenobio de San Rosendo⁶⁴, aínda que non sabemos en que medida ese privilexio sería extensible aos priorados do mosteiro, como é o caso de Santa Comba de Naves.

A existencia de notarios monásticos non supón que Santa Comba non requira a intervención doutro tipo de rogatarios, pois, por unha banda, non todos os actos escriturados se realizan dentro da xurisdición do mosteiro e, por outra, non advertimos a presenza continuada, como se poderá comprobar a seguir, dun escribán propio. Así, o noso priorado recorre a miúdo a tabelións da cidade de Ourense (designados polo bispo, segundo queda dito), ben como a rogatarios nomeados por diversas autoridades, como o papa (notarios apostólicos), o rei (reais) ou a nobreza laica (señoriais)⁶⁵.

3.1.1. *Notarios do mosteiro*

Xa nos referimos, no apartado introdutorio a esta aproximación aos redactores de documentos de Naves, aos “scriptores” prenotariais que nos deixan saber só o seu nome (Petrus Roderici 6.18, Andreas 8.12, Petrus Maurus 10.24, Johannes Iohannis 11.33), en caso de que se deixe constancia do nome do escribán, e que supoñemos frades do mosteiro. Mais xa dende cedo temos escribáns que se identifican como “monachus”, o primeiro deles xa vimos que profesaba en Celanova (v. nota 4). O segundo, Xoán Paz (Johannes Pelagij 28.23, 30.14, 41.a), está documentado na década dos 50 do século XIII e inclúese nos documentos como monxe testemuña e redactor (“qui notuit”) dos diplomas.

⁶⁴ Determina a carta que o abade e o mosteiro de Celanova nomeen “sos jueses et sus notarios en todos los sus cotos segund que lo ovieron ussado de los poner en tienpo del rey don Alffonso nuestro vissavuelo et del rey don Fernando, nuestro avuelo, et del rey don Alffonso, nuestro padre, e en el mio fasta aqui” (Vaquero Díaz 2004a: 113), polo que “el abad del monasterio de Celanova nombraba notarios en la época de Alfonso X (y antes en la de Fernando III, y simples *scriptores* desde tiempos de Alfonso IX de León)” (Bono 1982: 119).

⁶⁵ Para a tipoloxía da figura do notario aquí empregada, que ten en conta a autoridade que o nomea e a xurisdición en que pode exercer, partimos das aproximacións de Bono (1982: 143-172, 193-207) e Vázquez Bertomeu (2001: 17-24), neste último caso en relación coa diocese compostelá.

Mais só na década seguinte⁶⁶ atopamos o primeiro monxe⁶⁷, de nome Xoán Eanes, que se intitula *notario público*⁶⁸ e que autoriza bastantes documentos entre os anos 1266 e 1272 (cf. CD 47, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58 e 59). A partir deste momento, todos os tabelións do mosteiro dos que conservamos instrumentos se denominan monxes e notarios do mosteiro, con escasas variacións na intitución. Son os seguintes⁶⁹:

- Gonzalo Pérez (1289-1303⁷⁰; CD 73, 75, 77, 86).
- Pedro Anes (1312; CD 94).
- Gonzalo Martís (1323⁷¹; CD 97).
- García Pérez (1333; CD 105).
- Ares Pérez (1333-1334; CD 106, 107).
- Vasco Pérez (1339; CD 108).
- Fernando Anes (1349-1358; CD 112, 113, 114, 115, 116⁷², 119, 120, 121, 126, 142⁷³).
- Gómez Eanes (1354; CD 122).
- Fernando Pérez (1361-1362; CD 127, 128).
- Xoán Pérez (1364-1383; CD 130, 140⁷⁴).

⁶⁶ Entre os notarios monásticos habería aínda que incluír a “Johannes Petri, publicus notarius Sancte Collumbe” (35.15), que en 1257 subscribe unha venda de Xil Pérez a Santa Comba, se se identifica co Xoán Pérez, frade de Naves, que figura como testemuña nos documentos CD 34 e 37 (Johannes Petri 34.17, 37.9).

⁶⁷ Probablemente teríamos que incluír na nómina de monxes notarios públicos a Xoán Eanes (1249-1250; CD 25-27), aínda que non explicita o seu carácter monacal, pois un monxe do mesmo nome figura como testemuña de varios documentos datados na década dos 50 do século XIII (cf. CD 32, 34, 36, 37). Algo semellante acontecería con Pedro Eanes (1276-1279), que se presenta como notario público (CD 61) ou xurado (CD 63, 64): non se identifica como frade, mais está documentada unha testemuña do convento dos monxes con ese mesmo nome entre 1269 e 1272 (cf. CD 55-59).

⁶⁸ En CD 47, por exemplo, indícasenos que o documento foi feito “per manum *Johannis Iohannis*, monachi, publici notarij” (47.13).

⁶⁹ Non incluímos ao monxe notario Gonzalo Anes (1375; CD 134), aínda que a redacción do instrumento non é clara sobre a súa adscripción a Santa Comba ou a Celanova. No cenobio de San Rosendo actuou un tabelión do mesmo nome entre os anos 1366 e 1407 (Vaquero Díaz 2004c: 236).

⁷⁰ Aínda subscribe un documento en 1306 (AHPO, Clero, Naves, libro 332, doc. nº 8).

⁷¹ Despois de Gonzalo Martís está documentado en 1326 un monxe notario chamado Gonzalo Eanes (cf. AHPO, Clero, Naves, libro 332, doc. nº 10).

⁷² Non presenta subscripción notarial, mais con toda certeza foi redactado pola man deste notario.

⁷³ Trátase dun traslado de 1390 feito en Ourense por Fernando González, notario público da cidade.

⁷⁴ A pesar de se empregaren sinais diferentes nestes dous documentos, consideramos que foron redactados pola mesma man.

- Pedro Fernández (1433-1439⁷⁵; CD 171, 175, 177).
- Pedro de Salamanca (1491-1494; CD 245, 246, 247, 248, 249, 251, 252, 254).

Aínda poderíamos incluír entre os notarios do mosteiro, mais xa non como monxe, a Afonso Ianes de Argonde, crego de Lugo que actúa como notario do mosteiro nos anos 1480 e 1481 (cf. CD 230⁷⁶, 231, 234, 235, 236, 237) nomeado polo prior e o convento do mosteiro. Como se pode comprobar, obsérvanse hiatos temporais bastante amplos na nómina de monxes notarios, sobre todo no século xv, o que nos fai pensar que a figura do notario non estivo sempre presente no convento dos monxes de Naves, motivo polo que, entre outros, aparecen outros rogatarios nos nosos diplomas.

3.1.2. *Notarios de Ourense*

Como xa se indicou máis arriba, a cidade de Ourense foi durante a Baixa Idade Media de señorío episcopal⁷⁷, polo que, entre as atribucións que este feito supuña para o bispo ourensán, se incluía o nomeamento de notarios⁷⁸. Durante os séculos XIII e XIV o mosteiro de Santa Comba de Naves recorrería a estes tabelións fundamentalmente para a escrituración de asuntos que superan a xurisdición monástica, pois, como se acaba de ver, podemos deducir que neste período contou continuamente o cenobio con monxes notarios propios.

⁷⁵ De Pedro Fernández consérvase un rexistro notarial (AHPO, Clero, Naves, caixa 9902, nº 1) con documentos datados entre 1429 e 1438.

⁷⁶ Este documento redactouno e asinouno o prior Lopo Gómez de Ribadal, con petición ao notario para que o asine.

⁷⁷ En palabras de Gallego (1977: 90): “La ciudad era, al parecer, de señorío episcopal desde el principio del s. XII. La carta puebla del obispo Diego Velasco, hecha con el favor de Dª Urraca y de su hijo D. Alfonso, de Dª Teresa y del Conde D. Fernando, de hacia 1122, y el Privilegio de 15 de mayo de 1131, de Alfonso VII, al mismo D. Diego, concediéndole el señorío de la ciudad, llevaba implícita la dejación de la jurisdicción real, no solo en cuanto al territorio, sino también en lo que atañe al nombramiento de cargos públicos”.

⁷⁸ Tal como nos informa Gallego (1977: 90-91), dá noticia deste privilexio episcopal unha sentenza de Afonso X, do ano 1257, sobre un preito entre o bispado e o concello de Ourense. Inclúense no documento as queixas do concello contra o bispo e o cabido, entre as que se indica: “El Obispo pone su escribano maior en la villa a que llama Chanceler. et defiende que ningun ome della villa que non faga cartas de compras de heredades ni de testamentos de mandas. sino por aquel su Chanceler. et porque y ha muchos notarios otros en la villa no osan escribir ninguna destas cosas sobredichas a ninguno ome del Conceio et escribenlas a los otros omes de fuera de la villa. et aquel Chanceler pide quanto quiere por las cartas et el Obispo no le quiere poner precio notado quanto deba demandar” (DACO [1914-1922]: 181-182).

Estes rogatarios ourensáns denomínanse notarios públicos e/ou xurados da cidade⁷⁹, salvo nuns poucos casos en que ou ben se trata do chanceler ou vicechanceler da cidade, ou ben se fai algún tipo de referencia ao bispo ou á igrexa de Ourense⁸⁰. Neste sentido, segundo Lucas Álvarez (1989: 352), ademais dos chanceleres e vicechanceleres da cidade, existía “una pléyade de notarios y scriptores, que parecen divididos en dos grupos, los que son notarios del obispo, y los de la ciudad, especialmente éstos a partir de la segunda mitad del siglo [XIII]”⁸¹. En todos os casos se trata de rogatarios de creación episcopal, aínda que non se explicita este feito na subscrición notarial; a alusión á designación episcopal “resultaba superflua” (Bono 1982: 118). No entanto, xa no século XIV, acostuman incluír na intitulación unha referencia á autoridade que os nomea. Así, Domingos Núñez indica que é “notario jurado d’Ourense porla jgleia desse lugar” (100.24), en canto Afonso Eanes (CD 103), Fernando Pérez Albelo (CD 136) e Fernando González (CD 141) xa fan referencia ao bispo e á igrexa de Ourense, fórmula habitual entre os notarios ourensáns.

Unha situación un tanto diferente á exposta ata aquí atopámola no século XV. Como xa se viu, existen parénteses temporais importantes nesta época no que se refire á documentación de monxes notarios de Santa Comba, uns períodos en que non contaría con tabelionato propio e recorre a notarios doutras xurisdicións. Vemos así como notarios de Ourense pasan a actuar tamén como notarios públicos no señorío de Naves autorizados polo prior e o convento do mosteiro, deixando constancia por regra xeral dese feito na subscrición. É o que acontece cos seguintes rogatarios:

⁷⁹ É o caso de Xoán Pérez (CD 32), Miguel Eanes (CD 123; documento incluído de 1265), Xoán Martís (CD 60), Afonso Pérez (CD 62), Pedro Eanes (CD 65) e Domingos Eanes (CD 81; “notario d’Ourense”).

⁸⁰ Cf. os casos de Xoán Martís, capelán e notario público do bispo (CD 20 e 22), talvez o mesmo que o notario público de igual nome que redacta unha permuta entre o bispo de Ourense e o prior de Naves en 1230 (CD 17); Pedro Abade, notario público e clérigo do bispo de Ourense (CD 23 e 24), máis tarde chanceler da cidade (CD 39); Gregorio, vicechanceler da cidade de Ourense (CD 29), e Xoán Eanes, notario público da igrexa de Ourense (CD 34 e 36).

⁸¹ Na mesma liña, explica Bono (1982: 155) que os “notarios *auctoritate episcopi* eran diferentes, por razón de su función, de los *notarii episcopi* o *not. s. ecclesiae* afectos a las actividades de la cancillería y de la curia episcopales, pues aquéllos estaban dedicados específicamente a la escrituración *comunal* o entre particulares; sin embargo, esta diferencia esencial quedó en algunas ciudades muy atenuada, pues los notarios de la Iglesia también actuaron en la escrituración entre particulares, y por su parte los notarios públicos de creación episcopal ejercieron muy frecuentemente en asuntos de la Iglesia, ya curiales, ya de cancillería”.

- Gonzalo Fernández (1406; CD 146).
- Lopo Pérez (1408-1420; CD 186⁸², 147, 151, 152, 159, 160).
- Xoán Paz (1441-1463; CD 180, 181, 182, 183, 186, 187, 188, 189, 201, 202, 203, 205, 206, 207, 239⁸³, 208, 209, 211⁸⁴).
- Xoán Telo (1443-1452; CD 184, 192, 193, 194, 197).

Non se esgota aquí a nómina dos tabelións de Ourense que aparecen na documentación de Naves do catrocentos. Xa sen o carácter de notarios públicos nos coutos do mosteiro, están documentados aínda nos pergamiños Nuno Patiño (CD 196), Simón Rodríguez do Souto (CD 263 e 265⁸⁵) e Fernando Paz (CD 265).

3.1.3. *Notarios apostólicos*

Moita menor presenza no conxunto documental que estamos a examinar teñen os notarios apostólicos. Désígnanse como tales aqueles oficiais que reciben o seu título do papa, aínda que este acostuma delegar o nomeamento nun seu bispo ou legado, e en principio poderían actuar en toda a cristiandade (Vázquez Bertomeu 2001: 21). A esta clase de rogatarios pertencen o racioneiro da igrexa de Ourense Xoán López de Arévalo (CD 173), o crego da diocese de Sigüenza García Fernández de Berlanga (CD 212), o crego da diocese compostelá Gonzalo de Magaláns (CD 240) e Ares Fernández de Gradín (CD 243 e 244).

3.1.4. *Notarios reais e señoriais*

Ata agora prestamos atención aos notarios que presentaban unha vinculación evidente co clero, sexa secular ou regular, por pertencer o escribán a ese estamento ou por deber o seu nomeamento a unha autoridade eclesiástica. Atenderemos a seguir a aqueles rogatarios que deben o seu cargo a unha autoridade laica. Xa se indicou que a lexislación afonsina reserva para o soberano o nomeamento destes oficiais, cedendo a súa designación nos territorios de señorío episcopal e monástico. Algo semellante acontece coa nobreza laica no século xv: os reis conceden á emerxen-

⁸² Trátase dun traslado de 1445 feito polo notario Xoán Paz.

⁸³ Trátase dun traslado de 1483 autorizado polo notario Xoán García.

⁸⁴ Trátase dun documento sacado dun rexistro de Xoán Paz polo notario Rodrigo de Camba.

⁸⁵ Trátase dun documento sacado dun rexistro de Simón Rodríguez polo notario Fernando Paz.

te nobreza trastamarista, entre outros favores, a prerrogativa de nomear escribáns (Lucas 1988: 164-165), no noso caso representada polos Sarmiento, adiantados maiores do reino de Galicia. No conxunto documental no que estamos a examinar a figura do notario, recollemos dous casos de notarios que fan referencia ao nomeamento señorial na súa subscrición: Afonso García, notario polos adiantados maiores García Fernández Sarmiento e Diego Sarmiento, e García Fernández de Rendal, notario nas meirindades do Formigueiro e da Peroxa por Bernaldino Pérez Sarmiento, conde de Ribadavia e adiantado maior (cf. *infra*).

Ao repararmos nestes notarios reais e señoriais que figuran en documentos (co)outorgados polo mosteiro de Santa Comba, a situación que se nos presenta mantén semellanzas importantes coa que se expuxo máis arriba en relación coa cidade de Ourense: o recurso a estes tabelións vén impulsado polo feito de que o acto que se consigna excede a xurisdición monástica, mais tamén, durante o século xv, por o cenobio non dispor dun monxe notario. Así, documéntase a intervención de notarios reais que actúan na terra á que pertence o noso mosteiro, a de Búbal⁸⁶, mais tamén dun fedatario de Ourense de designación real: Lopo Fernández subscribe un foro de 1405 (CD 145) como “notario ppúblico da cidade d’Ourense et dos coutos do bispo por noso señor el rrey”. Do mesmo xeito, na centuria do catrocentos figuran unha serie de tabelións que acostuman incluír na súa intitulación⁸⁷ o seu carácter de notarios do señorío monástico de Naves, ou que, en calquera caso, foron requiridos reiteradamente polo prior e convento de Santa Comba. É o caso de:

- Afonso García (1415-1436; CD 154, 155, 156, 158, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 174).
- Xoán García (1471-1483; CD 215, 216, 220, 221, 222, 223, 219⁸⁸, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 232, 233, 239).
- García Fernández de Rendal (1495-1499; CD 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 264, 266).

⁸⁶ É o caso de Pedro Domínguez (CD 31: notario de Búbal e Temes), Xoán Ares (CD 71: notario do rei en Orcellón, Castela e Búbal), Lourenzo Rodríguez (CD 82: notario de Castela e Búbal) e Ares Eanes (CD 98 e 99: notario escusador de Durán Carca en Búbal, Castela e O Bolo de Senda; CD 101 e 102: notario de Búbal e Castela, en lugar de Afonso Eanes, notario na meirindade de Orcellón).

⁸⁷ Nas subscricións destes fedatarios é habitual que se indiquen múltiples nomeamentos e xurisdicións, ao tempo que presentan variacións duns pergamiños a outros. Para a intitulación de cada un deles, remitímos aos documentos que aquí se relacionan.

⁸⁸ Trátase dun documento sacado dun rexistro de Xoán García polo notario Francisco Fernández Vicente.

Aínda habería que engadir outros fedatarios de nomeamento real aos que recorre puntualmente o mosteiro durante este século. Son eles Afonso Martís da Costa⁸⁹ (CD 148 e 162), Pascual Pérez de San Tomé (CD 241 e 253) e Pedro Cortido (CD 250)⁹⁰.

Logo desta proposta de aproximación á figura do tabelión na nosa CD, a xeito de conclusión habería que apuntar que Santa Comba de Naves conta durante boa parte da Baixa Idade Media cun notariado propio, exercido por monxes do seu convento, e recorrería a outros fedatarios cando se tratase de autorizar documentos que caerían fóra da súa xurisdición. Ademais, ese notariado propio non tivo continuidade durante todo este período, pois particularmente no século xv require rogatarios doutras xurisdicións para escriturar os seus negocios, que pasan así a actuar como notarios públicos do seu señorío.

3.2. Tipoloxía documental

Ao considerarmos a tipoloxía dos documentos de Naves prestaremos atención a dúas vertentes atendendo ao seu interese dende unha aproximación lingüística, e non só aos diplomas. Así, por unha banda, é preciso ter moi presente, ao valorar os datos que nos fornece esta documentación, o lugar que ocupa o pergamiño na súa tradición documental⁹¹. É ben certo que a maioría dos nosos diplomas son orixinais, mais tampouco son escasos os duplicados (copias simples, traslados autorizados, documentos incluídos) que ocupan unha posición de posterioridade na tradición do documento. Debemos ter presente, do mesmo xeito, que a escrituración dos actos notariais está sometida, segundo impón a lexislación afonsina, a un sistema de tripla redacción: o fedatario redacta unha versión abreviada do

⁸⁹ No ano 1412 (CD 153), o prior redacta un documento que inclúe no final unha petición a este notario para que o autorice ("et rrogamos a Afonso Martís da Costa, notario del rrey et vesíño da çibdade d'Ourense, que posee aquí seu signal" 153.42-43), mais o pergamiño non presenta a subscrición notarial. Por outra parte, na documentación en papel do mosteiro (AHPO, Clero, Naves, caixa 9903, nº 1) figura este notario en escrituras dos anos 1414, 1427 e 1432.

⁹⁰ Non incluímos nesta serie ao tabelión real Rodrigo de Camba, pois a única escritura outorgada polo mosteiro que autoriza (CD 211) é unha pública forma tirada dun rexistro de Xoán Paz (cf. supra) a petición do destinatario do documento.

⁹¹ No referente á tradición dos documentos seguimos esencialmente a Marín Martínez e Ruiz Asencio (1991⁵: XXXI/5-9).

negocio na *nota* que logo escribe por extenso no seu *rexistro*; sobre este redacta o documento definitivo, a *carta* (Bono 1989: 499). Aínda que a forma baixo a que se presentan normalmente os nosos documentos é esta última, atopamos igualmente algún exemplo de redaccións que remiten a estadios anteriores, mais tamén mostramos de documentos “sacados”: un notario diferente daquel que rexistrou o negocio elabora o instrumento público sobre a redacción que se atopa no protocolo deste, situación da que xa se apuntaron algúns exemplos no apartado anterior.

Unha segunda abordaxe tipolóxica dos documentos, pola súa parte, atenderá ao seu contido, á clase de negocio que se escritura, mais tamén ao outorgante do documento. Neste sentido, establecerase unha distinción inicial entre documentos públicos⁹² e o resto da documentación de Naves, para logo abordar as diferentes clases de documentos que constitúen cada un destes grupos.

3.2.1. *A transmisión do documento: orixinais e duplicados*

Como se indicou máis arriba, a inmensa maioría dos pergamiños de Santa Comba preséntanse como cartas dos negocios para os que son chamados os notarios; noutros termos, son públicas formas ou instrumentos públicos. Nalgún caso, porén, semella que o diploma nos transmite un estadio anterior no proceso de elaboración da escritura. Así, en CD 37 temos unha redacción abreviada dun documento de venda, onde só se indica a substancia do negocio e as testemuñas; trataríase, pois, da nota do documento, onde, entre outras partes omitidas, como a data, falta a subscripción do notario, habitual neste tipo de textos. Tamén nos fai pensar nunha escritura non definitiva o caso dun pergamiño que contén dous documentos relacionados, a venda de Sancha Rodríguez a Xil Pérez de parte dun casal en Untes que este, pola súa vez, vende ao mosteiro (cf. CD 46 e 49)⁹³. Aínda que presentan as partes e cláusulas típicas dos documentos deste tipo, carecen en ambos os casos de sinais notariais e, en canto

⁹² Segundo Marín Martínez e Ruiz Asencio (1991⁵: 163), enténdese por tal aquel que “procede de una autoridad pública [i. e., o rei ou o papa] y en forma pública, ya tratando asuntos de derecho general, ya refiriéndose a particulares personas y lugares”.

⁹³ En Lucas Álvarez (1989: 365), en relación con determinados diplomas que conteñen varios negocios, indica que “determinados documentos múltiples, es decir, que se presentan en número plural en el mismo pergamino, aunque con diferentes otorgantes y datas, pueden ser registros incipientes tomados en hojas sueltas y que posteriormente han sido conservados por los centros interesados (monasterios o iglesias principalmente) como justificantes de acciones contractuales”.

á data, omítese o *regnante*⁹⁴. Outro indicio de que non se trata dunha pública forma atópase en que o redactor, logo de ter comezado a escritura do segundo documento, suspende a redacción e recomeza máis abaixo no pergamiño, situación que non se verificaría nunha versión última da escrituración negocial.

A situación máis habitual, no entanto, é que esteamos perante un instrumento público autorizado polo tabelión chamado a escriturar o negocio, isto é, ante *orixinais*. En ocasións encontrámonos mesmo con casos de orixinais múltiples, como acontece cando se conservan ambos os exemplares das cartas partidas (cf. CD 57-58, 63-64, 98-99, 101-102), ou con exemplares case idénticos dun mesmo documento, ben con datas diferentes (cf. CD 156-158, 166-168) ou coa mesma (cf. CD 205-206, 220-221, 248-249, 256-257, 258-259).

Finalmente, un terceiro grupo de pergamiños estaría formado polos documentos que constitúen un duplicado do documento orixinal. Dentro dos diplomas que se poden incluír dentro deste subconxunto documental, diferéncianse diversos tipos de traslados. Por unha banda, teríamos o que se denomina *copia simple*, ou sexa, un duplicado non autorizado por un fedatario. A esta tipoloxía documental só remitimos dúas copias de privilexios reais (CD 1, 84) e un emprazamento (CD 39). Ben máis abundantes son os duplicados que están autorizados pola subscrición dun notario, isto é, os *traslados* (cf. CD 24, 91, 100, 141, 142, 179, 186, 239). Dentro desta categoría, é dubidosa a inclusión de CD 264, pois se ben a subscrición do notario fai pensar nun traslado (“conçertej con el própeo orjjynal” 264.50-51), a ausencia da validación do fedatario que elaborou o documento orixinal fainos pensar nun documento extraído dun rexistro, aínda que non se fai referencia a esta circunstancia.

Sendo así, sería un exemplar máis dos documentos que podemos denominar *sacados*, aqueles que un notario redacta en pública forma sobre o asentamento do negocio no rexistro doutro fedatario, dos que atopamos diversos exemplos na nosa CD⁹⁵. Mais a duplicación aínda pode revestir outra forma, a que presenta unha maior expresión entre os pergamiños de Naves, como é a *inclusión* ou *inserción*, que supón a reprodución completa (ou case completa) dun documento

⁹⁴ Segundo Lucas Álvarez (1975: 228-229), nos diplomas de Oseira o *regnante*, fórmula cronolóxica que contribúe á autenticidade do documento, é unha parte case indispensable da data na documentación desta época, ausente en moí poucos casos.

⁹⁵ É o caso de CD 87, 150, 179, 199, 211, 213, 219, 265. Téñase en conta que CD 179 foi posteriormente trasladado.

dentro doutro. Exemplo da inclusión documental son as *confirmacións* de privilexios reais, nas que o soberano ratifica as mercés concedidas ao mosteiro polos seus antecesores (cf. CD 84, 85, 100, 104, 132, 137, 141). Existen, ademais, outras situacións en que a escrituración dun negocio precisa da inserción dun documento anterior, como é o caso dos poderes ou procuracións (cf. CD 103, 133), o das escrituras que se exhiben para demandar que se cumpra o que nelas se contén (cf. CD 62, 65, 136)⁹⁶, ou aínda o dos documentos que autorizan ou xustifican o negocio en que se insiren (cf. CD 165, 190)⁹⁷. É senlleiro neste sentido o extenso documento CD 123, pois trátase dunha acta dun proceso xudicial onde se inclúe toda a diversa documentación implicada no xuízo⁹⁸.

Aínda en relación coa reprodución de orixinais, habería que engadir que determinados pergamiños constitúen unha copia dunha copia participando dunha ou de varias das tipoloxías de duplicado indicadas. Así, encontrámonos con confirmacións realizadas sobre outra confirmación (CD 100, 117, 132), traslados de documentos sacados (CD 179) e de confirmacións (CD 100, 141), ou con inclusións de confirmacións e traslados (ambos en CD 123).

3.2.2. *Tipoloxía diplomática*

Na abordaxe da documentación segundo o seu contido, xebramos os *documentos públicos*, entendidos habitualmente como aqueles emitidos polo rei e o papa, do resto da nosa documentación. Dentro destes, se reparamos primeiro na *documentación real*, inclúense aqueles diplomas que supoñen a concesión dun *privilexio* ou mercé real, como as doazóns, as delimitacións de couto ou as exencións tributarias (cf. CD 1, 3, 4, 16), ou a súa confirmación (cf. CD 83, 88, 84⁹⁹, 85, 100¹⁰⁰,

⁹⁶ En CD 62 e 136 trátase de diplomas reais, aínda que o primeiro tamén inclúe unha carta do meiriño maior. No caso de CD 65 transcribese unha carta do pescudador Xoán Suárez que o prior de Santa Comba aduce en favor da entrega dunha pescuda.

⁹⁷ No primeiro documento o escudeiro Pedro López de Ramirás alega dous contratos, dos que só se transcribe un, para ser recibido como foreiro de Naves. No segundo caso, para lexitimar un aforamento que realiza o peleteiro Gonzalo Pérez da Silva como procurador do convento dos franciscanos de Ourense, adúcense varios documentos precedendo ao arrendamento (v. o sumario de CD 190).

⁹⁸ Para os diferentes documentos incluídos, véxase o sumario do seu contido.

⁹⁹ Confirma o privilexio de CD 1 e está incluído en CD 123 (l. 85-121).

¹⁰⁰ Confirma o privilexio de CD 16.

104, 117¹⁰¹, 132⁵⁰, 136¹⁰², 137¹⁰³, 141¹⁰⁴). Carácter diferente presentan as *cartas* reais, como a de Afonso X (incluída en CD 62¹⁰⁵), que interesa a Santa Comba por referirse a privilexios quebrantados, ou a que dirixe Xoán I ao adiantado maior Pedro Ruiz Sarmiento e a Xoán Pérez de Nóvoa (CD 139) en relación coas encomendas que estes teñen indebidamente do mosteiro.

Aínda podemos vencellar á institución real¹⁰⁶ certas cartas enviadas por funcionarios seus, como a do meiriño maior Estevo Fernández (incluída en CD 62¹⁰⁷), ou a do adiantado maior Diego García (CD 89) sobre a exención de pagar xantar da que usufrutúa o mosteiro, ou aínda a misiva que envía o pescudador real Xoán Suárez ao seu compañeiro Xoán Arias de Noelle (incluída en CD 65) en relación cunha pescuda realizada sobre os privilexios quebrantados de Naves. Finalmente, podemos tamén acrecentar a este conxunto documental unha interesante carta enviada polo prior e o convento dos monxes de Santa Comba ao rei Fernando IV (CD 82) na que o informan dos prexuízos que causaron no mosteiro e nos seus coutos as confrontacións que se produciron á morte de seu pai Sancho IV.

No que se refire a documentos *pontificios*, entre a documentación en pergamino de Naves só rexistramos unha carta enviada polo papa Inocencio VIII instando aos abades de San Xoán de Poio e Santo Estevo de Ribas de Sil e ao prior de Santa Comba de Naves a devolver ao mosteiro de Santa María de Oseira os bens mal aforados e alleados (v. Anexo A)¹⁰⁸. O outro exemplar de bula pontificia integrado na CD só moi remotamente se pode vencellar a Santa Comba: trátase dunha copia dunha bula do papa Martiño IV, confirmada por Martiño V, que se inclúe nun aforamento dos franciscanos de Ourense do ano 1446 (cf. CD 190).

¹⁰¹ Confirma o privilexio de CD 104.

¹⁰² A confirmación está inserida nunha carta pola que se presenta o documento real ao adiantado maior do reino para que a faga cumprir.

¹⁰³ Confirma o privilexio de CD 83.

¹⁰⁴ Constitúe un traslado de CD 137.

¹⁰⁵ A carta vai inserida, xunto a outra do meiriño maior, nun documento que testemuña a entrega ao mosteiro de Santa Comba, por parte de dous porteiros, das propiedades que lle usurpa o bispo de Ourense.

¹⁰⁶ É claro que os casos que comentamos a seguir non encaixarían no carácter de documentos públicos no sentido que definimos no inicio deste apartado.

¹⁰⁷ Cf. a nota 105.

¹⁰⁸ Entre a documentación en papel pódese aducir unha bula de Paulo II (AHPO, Clero, Naves, libro 332, doc. nº 6), dirixida ao prior de Santa Comba, ao deán de Tui e ao chantre de Ourense, na que manda que sexan recuperados os bens perdidos e revogados os contratos lesivos para o mosteiro de San Rosendo de Celanova.

Nun segundo subconxunto agrúpanse os pergamiños que denominaremos *privados* ou particulares, onde os outorgantes principais son o prior e o convento do mosteiro, mais non só (bispo de Ourense, abade de Celanova, leigos etc.). Abranguen un amplo espectro de clases documentais, onde, porén, sobrancean os contratos de foro. Para a abordaxe da diversidade tipolóxica documental¹⁰⁹, constituíronse catro grandes bloques temáticos. No primeiro inclúense aqueles negocios que teñen que ver coa *administración e xestión patrimonial*; no segundo recóllense as *adquisicións de patrimonio*; nun terceiro bloque abordamos os diferentes tipos de documentos cuxo asunto ten un carácter *litixioso* e, por fin, nun cuarto subconxunto clasificamos fundamentalmente as *cartas de poder*¹¹⁰. Dentro de cada grupo subdivídense os diferentes pergamiños segundo a clase de negocio que recollen, cuestión para a que tivemos moi en conta a designación que se utiliza no propio documento para a denominación do acto consignado, sempre que esta estivese explicitada (cf. Tato 1999: 30).

3.2.2.1. *Administración do patrimonio*

A asuntos relativos á xestión do patrimonio remite un amplísimo conxunto documental, tal como, polo demais, acontece cos pergamiños que conservamos doutras institucións monásticas. E aquí sobrancea o tipo documental do *foro* (incluído o *sobreforo*), outorgado na maior parte dos casos polo prior e o convento de Santa Comba, do que, na súa diversidade, atopamos un total de 160 exemplos¹¹¹. O mesmo carácter enfitéutico, ademais de semellanza estrutural, presentan tres contratos que supoñen o *recibimento por foreiro* do destinatario dos bens, uns bens previamente adquiridos a quen os tiña aforados do propietario¹¹².

¹⁰⁹ A única pretensión desta clasificación é mostrar a diversidade dos negocios e asuntos consignados nos diplomas de Santa Comba de Naves, coa conseguinte variación no seu teor. Tivemos en conta principalmente, aínda que utilizándoas con liberdade, varias propostas de clasificación, tales como as que se realizan, sobre conxuntos documentais de carácter diverso, en Justo Martín e Lucas Álvarez (1991: XXXV-XL), Fernández de Viana *et alii* (1996: 307-309), Tato Plaza (1999: 30-32) e Vázquez Bertomeu (2001: 69-101).

¹¹⁰ Esta distribución correspóndese en gran medida coa proposta en Justo Martín e Lucas Álvarez (1991: XXXVII).

¹¹¹ Cf. docs. CD 5-6, 8, 10-11, 13, 15, 18, 20-21, 23, 25-28, 30, 32, 34, 36, 41, 43, 47, 50, 52-56, 60-61, 63-64, 73, 77, 97, 106-109, 112-116, 119, 122-123 (incluído, l. 122-133), 126-128, 130, 138, 140, 144-146, 150-156, 158-160, 162-164, 166-171, 174-194, 197, 199-203, 205-211, 213, 215-216, 219-266.

¹¹² Cf. docs. CD 142, 165, 196.

Relacionados co fenómeno foral, en concreto con cuestións relativas ás propiedades obxecto de cesión, aínda haberá que aducir outros tipos documentais como o *pacto* (CD 2) sobre unha herdade para que os outorgantes, que consideramos arrendador e arrendatario, ben como os seus sucesores, non fagan cesión dela a outras persoas; ou a *demitición* (CD 91, 147), que supón a devolución (parcial no exemplo de CD 147) ao propietario dos bens aforados, tal como o *recibimento* de propiedades aforadas, incluído en CD 174, implica a súa recuperación polo propietario por incumprimento das condicións do contrato. Coa pretensión de manifestar a renuncia a exercer posibles dereitos sobre determinadas propiedades como aforante, realízanse as *quitacións* (CD 48, 51, 68, 70), que tamén están presentes naqueles contratos que implican a *troca* dun ben aforado por outro (CD 71, 94), pois efectúase ao mesmo tempo un aforamento e unha quitación. Noutros casos, o asunto do documento incide, con intención de beneficiar ao receptor, sobre a renda dun aforamento, ben para confirmala (CD 105) ou ben para reducila (CD 120, 121)¹¹³, ou sobre unha das prestacións vencelladas ao foro, como é o caso da *partición* (CD 22)¹¹⁴.

A situacións ben diferentes das anteriores aluden outros dous documentos que atinxen ao contrato foral. Un deles consiste nunha *confirmación* dun foro (CD 125)¹¹⁵, ao paso que no outro se concede, por parte do prior de Santa Comba, unha *licenza* (CD 148) a dous cidadáns de Ourense para subaforar propiedades do mosteiro.

Fechamos o grupo de documentos relacionados coa xestión patrimonial con dous *arrendamentos* (CD 129¹¹⁶, 143), que supoñen tamén unha cesión temporal de propiedades, mais en forma que semella diferente da do foro¹¹⁷. En ambos os casos a cesión ten como obxectivo o pagamento dunha débeda.

¹¹³ En ambos os casos xustifícase esta redución “por moyto seruíço e ajuda que uós, o dito Gonçaluo Pérez, fezestes ao dito moesteyro, aquí e en casa de nosso señor el rey, gāanando a confirmaçõn dos nossos priuilegios” (120.13-14).

¹¹⁴ En concreto trátase dunha exención do pagamento da partición. Sobre este tributo, que pode gravar a división dunha herdade ou a súa transmisión, véxase Ríos Rodríguez (1993a: 155-156).

¹¹⁵ O bispo de Ourense, D. Xoán de Cardalhac, confirma o aforamento realizado polo prior e o convento de Naves ao cóengo Afonso Pérez de Santa Mariña.

¹¹⁶ O arrendamento propiamente dito vai precedido dun *requirimento* (“ffronta”).

¹¹⁷ Justo Martín e Lucas Álvarez (1991: XXXIX-XL) cifran a diferenza entre *foro* e *arrendamento* na duración, moito máis curta no segundo caso.

3.2.2.2. *Adquisicións patrimoniais*

Dentro da documentación relacionada co acrecentamento do patrimonio destacan as cartas de *compravenda*, das que conservamos un total de 25¹¹⁸, na súa maioría adquisicións realizadas polo mosteiro. En menor número, pero cunha importante diversidade interna, están representadas as cartas que incluímos no grupo das *doazóns*. Entre os 16 documentos¹¹⁹ que conformarían o conxunto diplomático das *doazóns*, entendidas en sentido amplo, atopamos situacións ben diferentes. Se deixamos a un lado aquelas cartas que se designan explicitamente como “doazón”¹²⁰ ou “traspasamento”¹²¹, podemos compor un grupo de documentos en que o acto escriturado se denomina habitualmente como “pacto” ou “enprazamento” e que implican unha *doazón* cunha ou varias contrapartidas de diverso tipo (pagamento de renda anual, concesión de propiedades, retención dos bens doados en usufruto) que teñen sempre un carácter vitalicio, non hereditario¹²². Aínda como *doazón* podemos considerar o “contrapto” (CD 195) realizado por Leonor González co notario Diego Díaz, polo que aquela entrega ao tabelión todos os bens que herdou de súa nai e seu irmán para pagar o que lle debe e en troca dunha renda anual. En terceiro lugar e en menor medida, tamén están representadas na nosa CD as *permutas* (“permutationem siue concambium”, “cambium”, “promutación et cambio”, “concánbeo”), cun total de 5 exemplos (CD 12, 17, 79, 133, 214).

Por outra parte, conformando un grupo particular dentro do que consideramos incrementos patrimoniais, encontramos na CD escasos exemplos de documentos que se insiran no ámbito sucesorio. Así, unicamente se localiza un *testamento* (CD 190.41-68; incluído), o mesmo ca unha *manda* (CD 81)¹²³ e unhas *partillas* (“partición”, CD 149).

¹¹⁸ Cf. docs. CD 14, 19, 33, 35, 37, 38, 40, 42, 44, 45, 46, 49, 67, 72, 74, 78, 80, 90, 93, 95, 96, 110 (incluído en 123.138-160), 131, 198, 217.

¹¹⁹ Cf. docs. CD 7, 9, 39, 57, 58, 59, 66, 69, 75, 87, 92, 103, 165, 195, 204, 218.

¹²⁰ Cf. docs. CD 66, 69, 87, 165, 218. Os documentos 66 e 87, aínda que non se autodesignan explicitamente como *doazóns*, son diplomaticamente homologables aos restantes.

¹²¹ Cf. doc. CD 204.

¹²² Estes documentos axústanse en boa medida ás características atribuídas por Ríos Rodríguez (1993b) aos *prestimonios*, designación que atopamos nalgún dos documentos (cf. CD 7, 9) para definir a concesión vitalicia.

¹²³ Damos esta designación ao documento ao tratarse, segundo indica o notario, dunhas “cláusolas [...] do testamento da dita Moor Aras, que foy feyto per mjn” (81.24-25), tiradas a pedimento do prior de Santa Comba.

3.2.2.3. Documentos de carácter litixioso

Entendemos o “carácter litixioso” dos documentos que incluímos neste grupo nun sentido amplo: engloba todo aquel documento cuxo asunto principal está relacionado cunha disputa, habitualmente asociada a dereitos sobre propiedades, mais non só¹²⁴. Por iso, xunto á documentación propiamente xudicial, incluímos aqueles documentos que implican unha solución extraxudicial¹²⁵ a un conflito, como acontece coas *avinzas*, representadas na nosa CD por nove documentos¹²⁶. O mesmo carácter presenta a *arbitraxe*¹²⁷ recollida en CD 212.

Xa no ámbito *xudicial*, o tipo documental predominante é a *sentenza*, ao que remiten un total de sete pezas¹²⁸. Dentro deste conxunto sobrancea o documento CD 123¹²⁹, que, ademais do ditame do xuíz, supón a publicación da *acta do proceso* nas súas diferentes partes¹³⁰. Con todo, a documentación xudicial non se limita ás sentenzas, pois aínda temos o caso dun *mandato* (CD 118), moi semellante diplomaticamente ao tipo anterior, polo que o vigairo do bispo de Ourense, Beltrán Beltrán, lle recoñece ao mosteiro a exención de pagar polo peixe pescado no río Miño e se ordena aos recadadores do prelado ourensán que non lle reclamen nada por iso a Santa Comba. Aínda no mesmo ámbito xudicial incluímos un *requirimento* (CD 157), que recibe o nome de “fronta et rrequirimento et protestaçon” (l. 25)¹³¹, ou a presentación de testemuñas para demarcar propiedades que se contén en CD 172¹³².

¹²⁴ Neste sentido, sirva como exemplo o caso do documento CD 65, que recolle o testemuño notarial dunha disputa entre o mosteiro de Naves e un pescudador real en relación co envío dunha pescuda ao rei.

¹²⁵ A opción por esta vía atopámola xustificada nestes termos: “por nos quitarmos de pleito e de juízo e de contenda e de custas e danos e traballos que ontre nós poderían acaecer sobr’ esta rrazón” (111.14-15).

¹²⁶ Cf. CD 24, 29, 86, 98-99, 101-102, 111, 134. Téñase en conta que no caso dos documentos CD 98-99 e 101-102 se trata dos dous exemplares da carta partida.

¹²⁷ Tomamos a designación de Vázquez Bertomeu (2001: 80-81), onde se describen con detalle as características deste tipo documental.

¹²⁸ Cf. CD 31, 76, 123, 124, 135, 161, 173.

¹²⁹ O documento CD 124 constitúe unha versión abreviada deste.

¹³⁰ Inclúe este preito (l. 21-29), entre outros documentos, a petición do demandante Gonzalo Pérez do Mato do nomeamento dun xuíz por parte do bispo de Ourense, por o prelado ourensán ser parte no xuízo.

¹³¹ O arrendamento que recolle CD 129 vai precedido, como se indicou máis arriba, dun requirimento.

¹³² Entraría dentro da clase textual a que Vázquez Bertomeu (2001: 73) atribúe os nomes de “partición” e “apeego”.

3.2.2.4. Outros tipos documentais

A este apartado remitimos os poderes ou *procuracións*, que na nosa CD se encontran en número de catro e sempre inseridas dentro doutros documentos¹³³. Vencellamos aínda a este grupo unha carta incluída en CD 190 (l. 68-71) que constitúe unha *licenza* outorgada por frei Filipe de Astorga, “mijnstro e sieruo de los frayres menores en la proujnçia de Santiago” (198.68-69), aos franciscanos de Ourense para que poidan nomear procuradores.

3.3. As linguas

O conxunto dos instrumentos de Naves están redactados, de xeito semellante ao que acontece con coleccións documentais doutras institucións galegas, en diversas linguas distribuídas por períodos cronolóxicos diferentes¹³⁴. Así, asistimos, como se pode apreciar no Cadro I¹³⁵, a un período de escrita latina que chega ata finais do século XIII, onde xa se ensaian solucións gráficas para a representación de formas romances que logo serán retomadas. Na segunda metade do mesmo século, a *scripta* latina vai deixando o seu lugar na prosa instrumental a un sistema escrito do romance galego que presenta fronte ao sistema anterior, unha elevada variación interna (variación, con todo, que non é allea a outras escritas románicas). Dende esa altura, a inmensa maioría da documentación redáctase en galego, marcando unha certa presenza o castelán contra o final do século XV, unha presenza que substituirá practicamente por completo o galego en época moderna¹³⁶.

¹³³ Cf. CD 103 (l. 6-30), 123 (l. 4-20), 133 (l. 4-24), 190 (l. 72-80).

¹³⁴ Sobre as linguas empregadas na literatura instrumental galega na Baixa Idade Media, é de referencia o traballo de Lorenzo (2004b), pois toma en consideración un amplísimo repertorio documental e bibliográfico.

¹³⁵ Na primeira columna indícase a lingua dos documentos, evitando na medida do posible atribuírles a relativa etiqueta de “híbridos”. Así mesmo aparecen discriminados aqueles textos que inclúen un ou varios instrumentos, indicándose entre parénteses a lingua ou linguas dos diplomas incluídos. No que atinxe ás referencias numéricas, os díxitos entre parénteses fan referencia a documentos non orixinais (para os diferentes tipos de duplicados, véxase o apartado 3.2.1). Sobre a problemática adscrición lingüística dalgúns documentos, téñanse en conta as precisións que se realizan máis abaixo. Ademais, non se contemplan aquí as subscricións notariais en lingua diferente da do documento.

¹³⁶ Do período que vai de 1500 a 1547 conservamos 26 pergamiños, dos que só tres están en galego e outros tantos considerámoslos xa híbridos.

	S. XII	1200- -1249	1250- -1299	1300- -1349	1350- -1399	1400- -1449	1450- -1499	Total
Latín	8 (1)	15 (1)	39 (1)		1			63 (3)
Galego			13	26 (1)	20 (1)	46 (3)	55 (7)	160 (12)
Castelán				4 (1)	4 (1)	1	8	17 (2)
Galego (lat.)					1			1
Galego (cast.)			1		1			2
Galego (lat. e cast.)					1	1		2
Castelán (lat.)				1 (2)				1 (2)
Híbridos							1	1

Cadro I. A lingua dos documentos de Santa Comba de Naves

Encontramos, pois, que o emprego do galego na escrita instrumental se encontra “flanqueado, premido, entre o latín, fala de cultura que cede traballosamente o paso ao romance na poesía e nos documentos, e o castelán, que chega como lingua oficial” (Filgueira 1982: 127). Do uso das diferentes linguas/escritas nos diplomas de Naves ocupámonos a seguir, atendendo especialmente aos procesos de transición no emprego dunha *scripta* para outra¹³⁷.

¹³⁷ O emprego do termo “transición” pode dar idea dun gradualismo que, se ben está presente en certo sentido nas dúas substitucións escriptolóxicas citadas, non dá conta da complexa realidade destes feitos. Estamos con Montegudo (2007: 296) cando di que “é enganoso concibir a evolución dos sistemas de escrita só ou fundamentalmente en termos de deriva diacrónica espontánea e puramente gradual, análoga á dos sistemas lingüísticos (nin sequera neste caso tal modelo é, en rigor, aplicable). En realidade, aquela evolución está marcada por cesuras, momentos críticos que se traducen en bruscas aceleracións do ritmo evolutivo ou viraxes inopinadas na súa orientación. Estes saltos cualitativos de importancia decisiva, que dificilmente teñen explicación nunha perspectiva puramente evolutiva (dunha deriva gradual e espontánea, queremos dicir), adoitan ser efecto da intervención efectiva dun daqueles centros [con capacidade para crear un sistema de escrita e con poder para implantalo]”.

3.3.1. Do latín ao galego

Como se pode verificar no Cadro I, conservamos un total de sesenta e tres documentos orixinais en latín, ao paso que as copias aparecen en número de tres exemplares. Levan data do século XII os documentos orixinais CD 2-9, ben como a copia CD 1¹³⁸. Na centuria seguinte, na súa primeira metade, tamén se usa exclusivamente o latín (cf. CD 10-25, dos que só CD 24 constitúe un duplicado)¹³⁹, en canto que na segunda metade do douscentos emerxe a documentación en romance ao pé dos instrumentos latinos, que son, porén, maioritarios, situación que se tratará con máis vagar no apartado seguinte.

Temos pois que ata mediados do século XIII todos os pergamiños de Santa Comba están escritos en latín, situación que se verifica, salvo escasas excepcións¹⁴⁰, na xeneralidade da documentación medieval galega. Con todo, os textos latinos xa presentan formas romances¹⁴¹, ben en forma de palabras illadas (sobre todo, elementos onomásticos), ben en fragmentos arromanzados máis ou menos extensos¹⁴², treitos estes que acostuman manifestarse na parte dispositiva do documento¹⁴³, ou sexa, onde fundamentalmente se consigna o negocio obxecto de escrituración¹⁴⁴. Estas formas ou treitos romances, que se ben, como tradicionalmente se vén apuntando, podemos vencellar á impericia dos

¹³⁸ Este instrumento tamén está incluído en CD 84 e 123, o mesmo que un privilexio de Afonso IX de 1188 en CD 85.

¹³⁹ Insírese tamén neste período un privilexio de Fernando III, do ano 1231, que confirma e inclúe o diploma real CD 16 (incluídos ambos en CD 100, en confirmación de Afonso X).

¹⁴⁰ Segundo Gutiérrez e Cabana (2007: 131), para o período que abrangue da segunda metade do século XII ata 1250, contamos cun total de 10 documentos en romance, concentrados no período 1231-1250, xunto a outros 39 de carácter híbrido.

¹⁴¹ No traballo pioneiro de Veiga Arias (1983) recóllense numerosos exemplos de elementos románicos en textos latinos que testemuñan certos aspectos fonéticos do romance. Cunha perspectiva máis abrangue, abórdase a cuestión do galego no latín en Lorenzo (2003). Véxase tamén o traballo máis recente de Monteagudo (2016).

¹⁴² Exemplos de romanceamento na *dispositio* documental poden verse, por exemplo, en Lorenzo (2004b: 33-37), en Gutiérrez e Cabana (2007: 148-149) ou, para instrumentos portugueses, en Martins (1999: 495-497).

¹⁴³ É o fragmento do documento menos sometido a fórmulas estereotipadas, a máis variable do texto, polo que é “aí, onde o texto escrito, por veces, não reproduz palavras ou frases feitas, que desde mais cedo emergem novas tendências de representação gráfica que escapan às coordenadas scriptográficas latino-notariais” (Martins 1999: 495).

¹⁴⁴ Segundo Souto Cabo (2003a: 333) estes estarían presentes “em particular na definição da(s) matéria(s) obxecto de transacção. Assim acontece quando se procede à delimitação ou descrição de espaços geográficos ou na referência e enumeração de elementos materiais concretos como, por exemplo, espécies de pagamento ou tributo. Para além dos topónimos, amiúde coincidentes com substantivos, os elementos romances máis assíduos são os substantivos, os adjectivos, os artigos, as preposições e os advérbios. Em muito menor medida ocorrem formas verbais ou pronomes”.

escribáns¹⁴⁵, tamén encontran xustificación en que a “necesidade de precisión propia deles [dos documentos notariais] esixía o rexistro exacto de nomes de lugar ou de persoa ou de certos substantivos que na súa forma latina poderían mover a confusión (caso de *leira* ou *larea* no canto de *glarea*) ou porque, aínda que escritos en latín, estes diplomas tiñan que ser comprensibles, polo menos parcialmente, para persoas que só coñecían o romance, o que explica que as formas románicas ou arromanzadas sexan especialmente frecuentes nas partes dispositivas” (Mariño 1998: 86).

Nestas manifestacións do romance ensáianse diferentes solucións gráficas que en boa medida logo se empregarán, ou que xa se empregaban¹⁴⁶, na escrita do vulgar. Damos algúns exemplos deses elementos romances¹⁴⁷, centrando o interese naquelas solucións que testemuñan algúns dos trazos máis salientables da nova escrita¹⁴⁸ e da pronuncia romance, o cal nos permitirá verificar a existencia dunhas tendencias de introdución do romance na escrita latina. Así, para o ditongo [ej] adóptanse as solucións <ei> e <ey>¹⁴⁹ que ocorren nalgúns substantivos¹⁵⁰ e, sobre todo, elementos onomásticos, fundamentalmente topónimos¹⁵¹:

¹⁴⁵ Para Lorenzo (2003: 163) estes redactores non terían dificultades no emprego de “fórmulas jurídicas comunes, que máis o menos se adecuan a los principios de la lengua latina medieval, sino cuando tienen que pasar a lo más particular y concreto, es decir, a nombrar a las personas que intervienen en la compra-venta, fuero, etc. o que actúan como testigos, cuando tienen que escribir los topónimos o establecer los límites de las heredades, etc. Entonces es cuando no saben hacerlo en latín y escriben las formas en romance o latinizan de mala manera su propio romance”.

¹⁴⁶ En palabras de Veiga Arias (1983: 299), “en los documentos aparecen de forma irregular los que después serán grafemas normales de las lenguas gallega y castellana, lo cual nos induce a postular la existencia de escritos, por modestos que fuesen, en lengua gallega”.

¹⁴⁷ Privilexiamos na exemplificación as atestacións recollidas en documentos orixinais. Así mesmo excluímos desta o documento CD 39, unha copia que presenta un elevado grao de interferencia da escrita romance.

¹⁴⁸ Expoñente máximo da presenza de elementos románicos nun documento latino é CD 39, unha copia con innúmeras interferencias da escrita romance que, tal como se acaba de sinalar, excluímos da exemplificación que se presenta a continuación.

¹⁴⁹ Neste último caso representa un hiato en elementos como o topónimo Lama Seyda (37.6) ou o hidrónimo Seyme (17.6,18,20,22).

¹⁵⁰ É o caso das numerosas ocorrencias da palabra *leira*, nas súas diferentes variantes (leira 32.8,14,15-16, 41.8; leiram 32.2,5,7,10, 41.3,5; leiras 41.10[2]; leire 32.9; leyra 17.9, 25.8, 19.7, 25.9, 43.8; leyram 19.3,5,8,10, 23.3,7, 25.6,7,8,10, 27.3,4,5[2],10,11, 40.4; leyras 17.5, 25.8,12,13, 40.3,5,7; leyre 17.19, 25.9; leyris 17.5, 40.12), aínda que tamén se documentan testemuños latinizantes (larea 61.5, laream 18.3, 50.3). Menor presenza temos de formas romances de *meiriño* (meyrino 23.19, 34.15, 35.12, 38.19, 40.13, 42.9, 43.21), con algunhas ocorrencias monotongadas que debemos explicar por contaminación (merino 63.14, 64.15). Aínda presenta o ditongo románico algún outro substantivo, como as designacións de certas prestacións señoriais (meitiga 11.16, dereyturis 35.8).

¹⁵¹ Clasificamos entre os nomes de lugar aqueles elementos toponímicos que forman parte de nomes propios de persoa; para estas ocorrencias, no entanto, indicamos a cadea onomástica da que fan parte. Tendo en

Beiro (1.13, *Fernandus Martini* de Beiro 19.b) – Beyro (*Johannes Martini* de Beyro 21.28-29, 29.5, 84.12, 123.97), *Sancti* Saluatoris de Eires (6.13-14), *Sancte* Marie de Felgeira (7.14), Castineiro (8.4), *Sanctum* Johannem de Riqueixo (11.4-5) – *Sancti* Johannis de Requeyxo (17.4), Alueiros (12.b), Amoeyro Inferiorj (17.8), Freixedo (19.4) – Freyxo (84.8)¹⁵², Nugueyra (23.7), Rodeyro (*Munio* Fernandi de Rodeyro 23.20), Carreyral (25.2), Cebeyra (25.10), Outeiro da Felgeira (28.4), Outeiro da Pena Lubusome (28.5), Auteyro de Auelaenda (38.6), Peneirada (41.3), Eyroaas (*Petro Petri* de Eyroaas 45.2), Uillari de Astreis (45.3) – Astreis (*Martinus* Didaci de Astreis 45.17), Peyçeyra (45.4-5), *Queyma* Sapos (47.3), Cerdeira (50.3), *Gustey* (*Iohannes* Fernandi de *Gustey* 53.8), Loureyro (72.4).

Atéstase tamén un importante número de ocorrencias a grafía <ou> para representar o ditongo galego correspondente¹⁵³; máis unha vez, os nomes de lugar son hexemónicos entre os testemuños¹⁵⁴:

Quouuas (6.5), Outariz (17.7-8,8-9,14[2],19, 78.5), Penouzoos (17.8), Souti Papi (17.13), Coussum Uetus (17.17), Rouzoos (24.15) – Roucoos (57.10, 58.11, 59.6,7) – Rouçoos (*Sancti* Ciprianj de Rouçoos 72.4, 84.12), Outeiro da Felgeira (28.4), Outeiro da Pena Lubusome (28.5), Souto (28.5), Louredo (35.3) – *Sancte* Marie de Louredo (35.4), Fundo de Soutelo (54.9), Loureyro (72.4).

Resultado dos fenómenos de lenición románicos son os abundantes hiatos que caracterizan a lingua medieval. Se reparamos nas formas que testemuñan a perda dun *n* intervocálico, advírtense diferentes solucións, pois a consoante nasal pode simplemente estar ausente na forma romance ou ben representarse mediante un <n> posposto ao hiato ou en forma de trazo sobre o mesmo. Esta terceira

conta isto, son escasas as formas antroponímicas romances que manifestan o ditongo, tanto prenomes (*Reimundus* 1.a, *Reimundus Iohannis* 1.b, *Reymundo* 13.b; *Heimar* 11.b) coma apelidos (*Martinus* Fereiro 28.25, *Johannes* Porteyro 79.16).

¹⁵² Ao igual que se indicou máis arriba en relación a *meiriño*, tamén deste topónimo hai ocorrencias monotongadas: Freixedo (*Pelagius Martini* de Freixedo 15.21-22, 40.a, *Petrus Fernandi* de Freixedo 44.14), Frexijdu (23.3).

¹⁵³ Tampouco son escasas as falsas latinizacións de palabras que inclúen o ditongo, como é o caso de topónimos que inclúen as palabras *outeiro* (*Autario* de Auelaneda 19.3-4,6; *Auteyro* de Auelaenda 38.6; *Autarium* de Gato 63.8-9, 64.8-9), *souto* (*Sautopapi* 29.4,5; *Sautu* de Palmas 34.3) ou certas formas do nome de lugar *Outariz* (*Aucteriz* 1.7, *Auctariz* 32.3, *Auterit* 84.8, *Auterit* 123.93). Documentábase tamén a redución do ditongo nas formas *goiosa* (11.20) e *goyosa* (21.15).

¹⁵⁴ Só recolleemos unha atestación nun nome común, *chousa* (11.15), o mesmo que, para a antroponimia, acontece co apelido *Touro* (*Alfonsus* Touro 41.19).

posibilidade é a que se manifesta máis tardiamente e, sobre todo, en copias. Exemplos¹⁵⁵ de cada unha desas solucións podémolos atopar na toponimia¹⁵⁶:

Meleens (14.3), *Quínteelam* (17.5), *Conchaada* (17.15), Freixeedo (19.4) ~ Frexijdu (23.3) ~ Frexeedo (*Pelagius Martini* de Frexeedo 15.21-22, 40.a, *Petrus Fernandi* de Frexeedo 44.14) ~ Freyxento (84.8), Meendj (20.3), *Mandraes* (24.4, 56.3) ~ Ponte ad *Mandraes* (*Johannes Martini*, dictus Sordo, de Ponte ad *Mandraes* 79.1-2) ~ Ponte de *Mandraes* (79.9) ~ *Mandrães* (84.12), Pena do Muogo (28.4), *Sancti Petri* de Garauaes (37.6), Auteyro de Auelaenda (38.6), Lobaens (Lupo Lupi de Lobaens 38.a), Seagoga (42.3), Maceeda de Limia (*Johannes Petri* de Maceeda de Limia 74.16) ~ Francos de Maceeda ([...] *Iohannis* de Francos de Maceeda 74.17), San Jullão (84.8).

É igualmente peculiar aos falares máis occidentais da Península Ibérica a queda do *l* en posición intervocálica. Testemuñan esa perda, tamén neste caso, fundamentalmente elementos de tipo toponímico¹⁵⁷:

Astrees (1.8, 4.4, 21.3) ~ Uillari de Astreis (45.3, *Martinus* Didaci de Astreis 45.17) ~ Has-trees (84.8, 123.94)¹⁵⁸, Uilla Soaa (15.3), Penouzoos (17.8), Ueea (*Fernandus* de Ueea 19.b), Rouzoos (24.15) ~ Roucoos (57.10, 58.11, 59.6,7) ~ Rouçoos (*Sancti* Ciprianj de Rouçoos 72.4, 84.12), Trouoedo (24.20), Saas (25.4,11, *Johannes Petri* de Saas 25.b), Lama Seyda (37.6), Eyroaas (*Petro Petri* de Eyroaas 45.2), *Pen nauigja* (*Dominicus Iohannis* de *Pen nauigja* 51.20-21), Saa (54.3), Casa Soa (*Petrus Alfonsi* de Casa Soa 74.16), Paacos (79.6).

¹⁵⁵ Exclúense da exemplificación formas como *Uilla Soaa* (15.3) e *Eyroaas* (45.2), actualmente Vilasoá e Eiroás, onde Veiga Arias (1983: 213), partindo de casos análogos (os actuais Figueiroá ou Cabreiroá), defende que o hiato homorgánico derivaría do sufixo *-ana*. Outros autores supoñen para este tipo de toponimos a existencia dun desprazamento acentual característico da área lucu-auriense (cf. Navaza 2006, s.v. *Baralloá*, *Bouzoás*, *Figueiroá*, *Maceiroás* etc.), polo que a secuencia <aa> sería índice dese dislocamento da tonicidade. Pola súa parte, para Dieguez Gonzalez (2002²: 12), “tendo em conta que os documentos medievais apresentam regularmente as grafías –oáá e –uáá nestes vocábulos, podemos deduzir que o á final tónico resulta da crase da vogal final com a de um ditongo crescente [wa] tónico, proveniente da ditongaçom do Ő do sufixo [latino –ŎLA]”.

¹⁵⁶ Máis unha vez, non de xeito exclusivo, pois contamos con formas como *lageas* (28.4-5), *alfonsiins* (57.6, 58.7) ou o alcume *Cadēa* (Marina Didaci, dicta Cadēa 51.2; Petri Cadēa 51.7). A forma patronímica *Martint* (41.a) atesta mesmo a crase do hiato.

¹⁵⁷ Fóra do ámbito dos nomes de lugar, recolleemos como testemuño desta perda apenas certas formas do substantivo *freguesia* (figlisia 57.10, 58.11; fijglisia 59.3), ben como o patronímico *Paiz* (13.a[3]).

¹⁵⁸ Cf. a forma *Astrelies* (*Martino Pelagii* de *Astrelies* 6.2).

Atendemos, por último, á representación das sibilantes nestas formas romances, centrando a atención nas africadas predorsodentais¹⁵⁹. Verifícase unha vez máis que a gran maioría das atestacións das grafías empregadas con este valor, fundamentalmente <z> e <-t>¹⁶⁰, nolas proporcionan os elementos onomásticos¹⁶¹, neste caso con preponderancia para os apelidos patronímicos¹⁶².

Grafía <z>

Topónimos: Aza (Garcia Garciat de Aza 1.a), Salzedum (6.6), Zemoram (16.b)¹⁶³, Berzido (3.b), Dezia (7.14), Outariz (17.7-8,8-9,14[2],19, 78.5) - Aucleriz (1.7) - Aucrariz (32.3), Penouzoos (17.8), Azzageedo (17.17), Zurili (Johannes Iohannis de Zurili 19.a), Allariz (Johannes Iohannis de Allariz 20.20, 21.24) - Alliariz (29.22), Rouzoos (24.15), Johanne Lupi de Astariz (24.25), Ual do Bezero (28.6), Ual de Gomez (41.3), A Chaugazosa (41.6).

Patronímicos: Ruderigiz (1.a) - Rudriguiz (1.b), Fernandiz (4.b), Guterriz (16.b), Menendiz (2.3,4-5,21[2]), Munniz (3.a, 11.b, 27.3, 85.11) - Muniz (21.26) - Moniz (28.25), Gumez (3.b) - Gumiz (4.b) - Gomiz (16.b), Aluariz (4.b, 46.b), Luppiz (4.b), Ramiriz (4.b), *Pelaiz* (11.3,31,a,b) - Paiz (13.a[3]) - *Pelaiz* (15.20, 21.1) - *Pelaiz* (18.20), Osoriz (14.1,7,12[2]), Saluadoriz (14.3,b, 21.28), Diaz (14.d, 15.21, 26.b), Aanz (15.22)¹⁶⁴, Nuniz (18.22) - Nuniz (37.13), *Martiniz* (28.2,22,24) - *Martiniz* (30.13), *Uiuianiz* (30.2-3).

¹⁵⁹ As atestacións das palatais xordas son escasas. Con todo, para a africada palatal xorda encontramos o dígrafo <ch> no substantivo *chousa* (11.15), no apelido *Chafortin* (Martinus Chafortin 21.27) e nalgúns topónimos (*Conchaada* 17.15, *A Chaugazosa* 41.6, *Chanaria* 63.3, 64.3); para a fricativa emprégase <x> no caso dos substantivos *pixotario* (21.29) e *rexellj* (22.13), ben como no topónimo *Requeixo* (*Sanctum Johannem* de Riqueixo 11.4-5, *Sancti Iohannis* de Requeyxo 17.4) ou nas diversas formas, indicadas máis arriba, do nome de lugar *Freixedo* - *Freixendo*.

¹⁶⁰ Só en testemuños tardíos ou copias aparecen outras solucións, como <ç> (*Peyçeyra* 45.4-5, *Sancti Ciprianj* de Rouçoos 72.4, Rouçoos 84.12; *Johannis Pelagij*, dicto Maça 123.126; *Laurentius Iohannis Caroço* 123.132) ou <c> (*Roucoos* 57.10, 58.11, 59.6,7; *Paacos* 79.6), con este valor.

¹⁶¹ Fóra dos nomes propios só podemos citar os casos de substantivos como “alferit” (1.a) ou “zapatarius” (19.c). A grafía <z> mesmo chega a empregarse tardiamente nunha forma verbal como *rezepisse* (78.10).

¹⁶² Segundo os datos de Boullón (1999: 54), as terminacións -t e, sobre todo, -z son as máis usadas para o patronímico na documentación medieval latina.

¹⁶³ Emprégase a mesma grafía no adxectivo correspondente a este topónimo: “zamorensis” (1.a).

¹⁶⁴ Segundo Rivas Quintas (1991: 372), este patronímico remite ao prenome *Iohannes*.

Outros antropónimos: Colazo (Petro Iohannis dicto Colazo 25.2, Petro Iohannis dicto Colazo 34.2), Azenda (44.1), Zancade (Iohannis Zancade 63.4) ~ Zancade (Iohannis Zancade 64.4).

Grafía <t>

Topónimos: Auterit (84.8) ~ Auterit (123.93).

Antropónimos: Froilat (1.a), Fernandit (1.a, 84.16) ~ Ffernandit (1.b), Garciat (1.a), Petrit (1.b[2]), Goterrit (1.b), Quintiat (12.b), Suarit (30.12, 41.17), Martint (41.a).

Mais a presenza romance nos documentos latinos, tal como xa se adiantou, non se limita ao aparecemento de formas illadas, pois tamén se recoñecen nos pergamiños secuencias máis ou menos extensas cun alto grao de romanceamento. Os escasos exemplos que recollemos nos diplomas de Naves encóntranse, como se indicou máis arriba, na parte dispositiva do documento, e están relacionados nomeadamente coa localización e delimitación de propiedades, así como con cláusulas ou condicións de cesión dos bens obxecto do negocio¹⁶⁵. Neste sentido, destacan os textos redactados polo monxe notario Xoán Paz, especialmente CD 28¹⁶⁶:

jllam hereditatem de Pena Longa quomodo diuidit per ipsa petra et inde ad Pena do Muogo et inde ao Outeiro da Felgeira et inde alas lageas de Felgeira et inde alo Outeiro da Pena Lubusome et inde reditur superlo Souto et uadit alo marco do Ual do Bezero; jn alia parte quomodo diuidit *connos* de Caneto perla Pena Lobusome et uadit ao Cancelo et reditur sursum quomodo diuidit *con Petro Arie* (28.3-7).

Desque leuardes fructu, detis II IJ solidos in die *Sancti* Martinj agnuatim (28.12-13).

Et debet esse laborato usque XVJ agnos quo fuerit laboradoiro et persuir per hereditatem *Sancte Columbe* (28.14-15).

¹⁶⁵ Tal como se indica en Gutiérrez e Cabana (2007: 147-150), é nestas partes do documento onde se manifesta con maior frecuencia o romanceamento.

¹⁶⁶ Gutiérrez e Cabana (2007: 136-137) catalogan este documento entre os híbridos latino-romances e transcriben o fragmento “hereditatem de Pena Longa... *con Petro Arie*” (*ibid.* 148), comprendido entre as liñas 3 e 7 do pergamiño.

unu[m] terenum na Costa in testa da Senara Doniga *sicut* enmarcada (30.3-4).

tria casialia (*sic*) quod abeeo em Louredo su synum *Sancte Marie* de Louredo, que dicta tria casialia uocantur Rrua Cega et Pujtelle et Njno de Cam et sunt decyma Deo (35.3-5)

Verifícase, pois, que nos documentos latinos de Santa Comba, tal como vén sendo apuntado para outros conxuntos documentais, se inclúen numerosos testemuños de escrita románica. O elemento romance, á parte de presentarse en ocasións en forma de fragmentos compactos dentro do diploma, acostuma manifestarse nos elementos onomásticos (sobre todo, na toponimia), ao paso que os nomes comúns do vulgar están relacionados habitualmente coa explotación da terra (*leira, chousa*), o pagamento de tributos (*meitiga, dereyturis, goiosa, alfonsi-ins*) ou con cargos e profesións (*zapatarius, pixotario, alferit, meyrino*; apelidos de referencia profesional como *Fereiro* ou *Porteyro*).

3.3.2. Emerxencia e xeneralización do romance galego

Se ben, como xa se viu, a documentación escrita en latín nos ofrece testemuños de formas romances que mesmo apuntan para a existencia dunha tradición de escrita do vulgar, a scripta románica non se implantará nos diplomas de Santa Comba de Naves ata a segunda metade do século XIII. A emerxencia e xeneralización do romance na documentación do occidente peninsular foron obxecto de numerosos estudos e investigacións nos últimos tempos¹⁶⁷. Tense verificado un renovado interese polas primeiras manifestacións escritas da lingua no ámbito instrumental¹⁶⁸, con novas achegas

¹⁶⁷ No referente á edición de diplomas do período de emerxencia, destacan dúas contribucións polo número de textos achegados. A primeira é da responsabilidade de Souto Cabo (2008a), que edita 384 documentos, datados entre os anos 1139 e 1270, distribuídos por tres conxuntos: documentos latino-romances (26 documentos), galego-portugueses (346) e galaico-leoneses (12). A outra, de Boullón e Monteagudo (2009), recolle e estuda 55 documentos en galego do período ca. 1225 a ca. 1260.

¹⁶⁸ De determinados tipos textuais, como a poesía lírica ou o sermón, propicios para os primeiros ensaios da escrita romance (Monteagudo 2004: 58), non se conservan mostras orixinais. A posibilidade apuntada da existencia dun sermonario en galego a mediados do século XII (Monteagudo 1994: 171), a imaxe das *Homilies d'Organyà* para o catalán, resulta da interpretación errónea dunha referencia a un homiliario da biblioteca da mitra compostelá que se di “de littera gallega”, unha vez que a de “letra galega” era unha das designacións da hoxe coñecida como visigótica e non ten relación ningunha coa lingua en que o libro estaba escrito (Santos 1994: 69, 72 nota 2). Aceptou a hipótese Mariño (1998: 84, 141, 186) e, despois da rectificación de Monteagudo (1999: 112 e 2004: 58), aínda se recolle en Freixeiro (2006: 19).

dende Portugal¹⁶⁹, non exentas de polémica sobre a identificación lingüística dos textos propostos¹⁷⁰, e, en menor medida, dende Galicia, mais que, en calquera caso, deseñan un panorama ben diferente daquel ata hai pouco existente¹⁷¹. No caso da documentación galega, contributos recentes viñeron sobre todo a descartar instrumentos que se consideraban da primeira metade do século XIII (cf. Lorenzo 2004b: 37-39)¹⁷², aínda que tamén se aducen novos pergamiños como integrantes da primitiva produción galega¹⁷³.

¹⁶⁹ Entre as edicións de documentos son de destacar os traballos de Martins (sobre todo, 1999 e 2001), onde se postula a “Noticia de Fiadores de Paio Soares Romeu” (1175) como a primeira manifestación escrita do portugués, e Souto Cabo (2003a), que chama a atención sobre o “Pacto de Gomes Pais e Ramiro Pais”, para o que propón unha data de redacción entre os anos 1169 e 1173, datación contestada en Martins (2007: 162 nota 1), que o considera de 1175. Sobre a cuestión pódese ver a síntese de Castro (2004: 121-125).

¹⁷⁰ Emiliano (2003) contesta o carácter portugués da “Noticia de Fiadores de Paio Soares Romeu” (1175), a quen se responde en Martins (2004), o mesmo que Souto Cabo (2003a: 336-337, 339-341). Para Lorenzo (2004b: 33) estes e outros documentos do século XII aducidos por Martins e Souto Cabo “ou ben son documentos híbridos latino-romances, ou ben son frases romances incrustadas en documentos latinos”. En sentido parecido exprésase Monteagudo (2007: 293): “os testemuños en foco poderán considerarse todo o máis precursores da escrita romance, pero non textos plenamente romances no senso que se adoita empregar a este termo —textos escritos en galego-portugués”.

¹⁷¹ Consecuencia deste novo panorama, inventarios de primeiros documentos en romance poden atoparse en Boullón (2004; documentos galegos editados anteriores a 1260), Souto Cabo (2004: 588; documentos galegos e portugueses ata 1250) e (2006; documentos galegos ata 1260 e portugueses ata 1270), onde se realiza unha extensa crítica do elenco de Ana Isabel Boullón, Martins (2007: 183-184; documentos portugueses ata 1255) e Monteagudo (2007: 310-311; documentación das áreas galego-portuguesa e ástur-leonesa anterior a 1250 e documentos galegos anteriores a 1255). Véxase tamén a revisión de Souto Cabo (2014).

¹⁷² Dende a súa publicación por Romaní (1989), víñase considerando o Testamento de Estevo Pérez como o máis antigo texto en galego, ao datalo en 1230, unha datación que se mantén no posterior estudo do documento de Souto Cabo (1996). A rectificación da data do instrumento, que Tato Plaza (2004) sitúa no ano 1260, non estivo exenta de polémica (cf. Lorenzo 2003: 162 e 2004b: 37-38; Souto Cabo 2004: 586-587 e 2006: 55-57). O mesmo autor (Tato Plaza 1997) tamén excluíu do repertorio de documentos máis antigos dous diplomas de Oseira, presuntamente do ano 1229. Sobre o caso do Foro do Burgo de Castro Caldelas, datado inicialmente en 1228, véxanse Monteagudo (2005), Souto Cabo (2006: 28-35), Monteagudo (2007: 311, 304-305); en Monteagudo (2008: 266) confirmase unha datación ca. 1250 nestes termos: “atendendo a todo o conxunto de elementos de xuízo que levamos manexado (diplomáticos, paleográficos, scriptolingüísticos e históricos), estimamos que o traslado do orixinal latino debeu de ser efectuado contra os finais do reinado de Fernando III en Galicia e León ou nos primeiros do seu fillo Afonso X. Aínda que en teoría puido facerse en calquera momento a partir de ca. 1230, os elementos que levamos barallado apuntan claramente cara os arredores de 1250”.

¹⁷³ De maneira que, tendo en conta unicamente instrumentos orixinais e sen problemas de identificación lingüística, en Galicia hoxe coñecemos como primeira manifestación escrita en galego un documento do mosteiro ourensán de Melón (Lorenzo 2003: 162 e 2004b: 38), unha compravenda de 1231 (ed. en Souto Cabo 2003b: 812-813, 2004: 596, 2008a: 51 e 2008b: 182-183).

De calquera das formas, continúa vixente a afirmación de que a xeneralización da escrita galega se produce na segunda metade do século XIII, podendo aínda apuntarse “o ano 1255 como o fito que marca unha nidia mudanza de rumbo na emerxencia da escrita en romance galego [...], pois nese ano rexistramos non menos dunha ducia de documentos plenamente romances” (Monteagudo 2007: 306-307). Precisamente dese ano é o primeiro documento en galego de Santa Comba, unha sentenza ditada polo xuíz Oveco Luz en relación co pagamento dunha loitosa ao mosteiro de Naves. Con todo, só contra o último cuarto do século se afirma o romance galego nos pergamiños do mosteiro, como se pode comprobar no Cadro II¹⁷⁴, á semellanza do que acontece noutras coleccións diplomáticas monásticas¹⁷⁵.

	1250/1259	1260/1269	1270/1279	1280/1289	1290/1299	Total
Latín	17 (1)	10 (1)	8	1 (1)	3	39 (3)
Galego	1	1	2	6	3	13
Gal. (cast.)	0	0	1	0	0	1
Cast. (lat.)	(1)	0	0	0	0	(1)

Cadro II. As linguas dos documentos da segunda metade do século XIII

¹⁷⁴ As diverxencias cos datos do Cadro I débense a que incluímos agora unha copia do século XIV dun privilexio en castelán confirmatorio doutros en latín (CD 100), ben como dous documentos latinos incluídos en CD 123 (l. 122-133) e 190. Non se integra neste repertorio, pola súa parte, o documento CD 93, datado entre os anos 1297 e 1312.

¹⁷⁵ Tendo en conta os diplomas de nove cenobios galegos do período de 1256 a 1285, Souto Cabo (2002a: 442) computa “242 romances sobre un total de 574. Isto supom 42% de documentos em galego-português para o período em análise, pasando de 3% no primeiro segmento [de cinco anos] a 86% no último”. En Portugal, pola súa parte, é máis serodia esta xeneralización do romance, como se pode comprobar na documentación de Santa María de Alcobaça, onde “o uso do latim continua a ser maioritário, no mínimo, até ao final do século [XIII], particularmente nas cartas emanadas directamente do convento” (Souto Cabo 2002b: 370)

- 1250-1259 (CD 26-79). *Latín*: CD 26-30, 32-38, 39 (copia), 40-44. *Galego*: CD 31. *Castelán (latín)*: CD 100 (copia).
- 1260-1269 (CD 45-55). *Latín*: CD 45-47, 49-55, 123 (incluído; liñas 122-133). *Galego*: CD 48.
- 1270-1279 (CD 56-66). *Latín*: CD 56-61 (57 e 58 fan carta partida), 63-64 (fan carta partida). *Galego*: CD 65-66. *Galego (castelán)*: CD 62.
- 1280-1289 (CD 67-73). *Latín*: CD 72, 190 (incluído; liñas 7-18). *Galego*: CD 67-71, 73.
- 1290-1299 (CD 74-79). *Latín*: CD 74, 78-79. *Galego*: CD 75-77.

Da observación destes primeiros documentos en romance galego, é posible tirar algunhas conclusións sobre as motivacións da mudanza escriptolingüística nos instrumentos notariais, obxecto de atención tamén pola investigación sobre as primeiras manifestacións da lingua, que ten apuntado para a importancia dunha tradición de escrita relacionada coa lírica¹⁷⁶, ben como para a existencia de determinadas tipoloxías diplomáticas favorecedoras do uso do romance¹⁷⁷. Neste sentido, parece existir consenso entre os diferentes autores na relevancia que se outorga a un impulso extra galego¹⁷⁸, da corte real, como factor decisivo no emprego

¹⁷⁶ Sobre a relevancia dunha tradición de escrita relacionada coa produción lírica na emerxencia do romance na escrita instrumental, tense chamado a atención tanto dende Portugal (Martins 2001: 38-44 [texto reproducido con alteracións en Martins 2004: 518-521]) coma dende Galicia (Boullón 2005: 50-51, Monteagudo 2007: 298-304), aínda que tamén se ten apuntado que “se trata de tradicións diferentes en orixe e [...] sen claros puntos de conexión” (Souto Cabo 2008b: 181).

¹⁷⁷ Sobre todo no que atinxe a documentos portugueses (cf. Souto Cabo 2003a en relación coa primitiva produción portuguesa do século XII, e 2003b para documentos da primeira metade do século XIII), véñense vinculando as primeiras manifestacións documentais en romance a determinados tipos diplomáticos, menos suxeitos a modelos formulísticos latinos e favorecedores do emprego do romance, que se designan conxuntamente *documentos de proba* (fronte aos documentos dispositivos), cuxo obxectivo é “consignar e perpetuar a memoria de un acto jurídico (oral ou escrito) ou dar testemuño de factos que possam vir a ser obxecto de tratamento jurídico”, polo que “dispensam a subscrição por notário e testemunhas” (Martins 1999: 497). Esta distinción entre documentos probatorios e dispositivos presenta “escasa utilidade para os textos producidos no territorio galego” (Monteagudo 2007: 309), pois, como sinala Souto Cabo (2008b: 173) en relación co máis antigo instrumento en galego (unha compravenda do mosteiro de Melón datada en 1231), “non parece que teña existido calquer tipo de coarctada diplomática que xustifique o recurso ao (novo) modelo escritural romance, até ese momento practicamente inédito en territorio galaico. A carta, en correspondencia coas exixencias diplomáticas propias dunha compravenda, reúne todos os requisitos da documentazón dispositiva”.

¹⁷⁸ Monteagudo (2007: 275-276) entende “o proceso de emerxencia do romance na escrita como un caso de propagación dunha innovación que en liñas xerais avanza gradualmente do oriente cara ao occidente e do norte cara ao sur. A súa orixe remota hai que sinala no ámbito cultural franco, mentres que a súa

e xeneralización do romance. Esta influencia da chancelaría real manifestarase na adopción do vulgar por determinados redactores de instrumentos¹⁷⁹. Parece, en efecto, que a lingua do documento depende en boa medida do rogatario que interveña¹⁸⁰, coadxuvando a variable “autor”, tendencialmente non relixioso.

Así, ata a adopción definitiva do galego na escrituración dos negocios do mosteiro, que podemos datar en 1289 (CD 73) co notario monástico Gonzalo Pérez¹⁸¹, os redactores dos primeiros documentos romances son ou ben notarios da terra de Búbal¹⁸², ou ben notarios públicos e/ou xurados da cidade de Ourense¹⁸³. No primeiro caso, trátase de funcionarios nomeados polo rei, polo que o emprego do romance se debería á incidencia dos usos e orientacións lingüísticas da curia real¹⁸⁴. Ademais, é de salientar a extracción laica do (co)outorgante destes instrumentos; só en 1287 (CD 71) aparece o prior e o convento do mosteiro como autor. Para o caso dos tabelións de Ourense, hai que notar que se trata de fedatarios da cidade e non da curia episcopal¹⁸⁵. Os notarios da cidade, pois, parecen ser máis permeables á lingua vulgar cós vinculados ao bispo e a igrexa de

difusión na área centro-occidental da Península Ibérica se produciu dunha banda por contacto entre as rexións xeograficamente próximas, e doutra a través do intercambio duns centros culturais con outros, a comezar polos que recibiron un influxo máis forte da cultura ultrapirenaica. [...] no noso caso o avance se produciu a partir [do] centro da península, desde a área castelá (en senso lato) cara ao oeste, afectando antes ao dominio astur-leonés e inmediatamente despois ao galego-portugués”.

¹⁷⁹ Xa Lucas Álvarez (1989: 374-375) advertía de diferenzas importantes na escolla escriptolingüística “según se trate de notarios episcopales o reales y concejiles. Los primeros mantienen el uso del latín hasta finales del siglo XIII; los monásticos quedan en un punto intermedio entre los episcopales y los reales, y éstos con los concejiles utilizan con preferencia o exclusividad el gallego desde su creación”.

¹⁸⁰ No mesmo aspecto incide Montegudo (1997: 310) ao chamar a atención para “o contributo dos notarios de concello e os notarios de designación real” na emerxencia do romance galego neste período.

¹⁸¹ Trátase do primeiro monxe notario que emprega a escrita galega. Despois desta data o latín só aparece en documentos cuxo autor non é o prior e o convento de Naves (cf. CD 74, 78, 79).

¹⁸² Con intitulación parcialmente diferente: Pedro Domínguez, notario de Búbal e Temes (CD 31), e Xoán Ares, notario público (CD 67, 68) ou do rei (CD 69, 71) en Orcellón, Búbal e Castela.

¹⁸³ É o caso de Martiño Pérez (notario xurado de Ourense; CD 48, 70), Afonso Pérez (notario público e xurado de Ourense; CD 62) e Pedro Eanes (notario xurado da cidade de Ourense; CD 65, 66).

¹⁸⁴ Xa “durante a década de 1240 [no orixinal, por erro, 1940] culmina o proceso de ascensión do romance a idioma oficial da chancelaría de León-Castela. [...] Ás portas da metade do século, o castelán impuxérase de xeito practicamente completo e irreversible na documentación oficial da monarquía castelán-leonesa” (Montegudo 2007: 280).

¹⁸⁵ Aínda que Lucas Álvarez (1989: 372) defende que os tabelións da curia do bispo e os “notarii publicii” das cidades episcopais manteñen unha mesma fidelidade á escrita latina, se reparamos nas subscricións do elenco de rogatarios de Ourense que inclúe o autor no mesmo traballo (pp. 414-422), notarase como os casos de notarios que empregan o galego son sempre aqueles que non expresan na subscrición unha vinculación ao bispo ou á igrexa de Ourense.

Ourense, feito que se debe atribuír a que predominantemente se ocupan de escriturar negocios non eclesiásticos¹⁸⁶. E tamén neste caso os (co)autores presentan un perfil non relixioso, sendo de destacar a intervención de funcionarios rexios en máis dun instrumento (porteiros en CD 62, pescudadores en CD 65).

Mais a escrita romance, como se pode comprobar nos datos do Cadro II, non está representada neste período unicamente polo galego. Aínda que de xeito moi exiguo, tamén conservamos mostras de romance castelán que respectan a un par de documentos. Un dos casos é o dun privilexio confirmatorio de Afonso X de 1255 (CD 100), conservado en traslado autorizado de 1325 (con subscripción en galego), que inclúe o texto en latín da mercé concedida por Afonso IX e confirmada por Fernando III. Por outra parte, en castelán están dúas cartas incluídas nun documento en galego de 1278, unha do propio Rei Sabio e outra de Estevo Fernández, o seu meiriño maior en Galicia (CD 62). Como xa se sinalou, na curia real o emprego do romance castelán xa estaba normalizado, polo que non é de estrañar o emprego do romance centro-peninsular por parte do rei ou dun oficial seu¹⁸⁷.

En fin, parece deducirse destas primeiras manifestacións da escrita galega que a expansión da expresión en romance, a partir dun impulso procedente dos usos da chancelaría rexia, se desenvolve nos seus comezos nun medio laico, tanto da man de fedatarios nomeados pola curia real coma de notarios da cidade de Ourense. Do mesmo xeito, as escasas manifestacións do romance centro-peninsular están relacionadas coa corte, con autores como o propio rei ou un cargo de nomeamento rexio. Como se verá no apartado seguinte, durante moito tempo as excepcións ao emprego da escrita galega encontran igualmente a súa explicación en que se deben a autores non galegos.

3.3.3. *Do galego ao castelán*

Á entrada do século XIV o galego xa está plenamente instalado como lingua instrumental en Santa Comba de Naves¹⁸⁸ ao ser asumido, tal como se indicou no

¹⁸⁶ Hai tamén casos de redactores que empregan latín e galego, como o notario de Ourense Domingos Eanes, que usa o latín en dous documentos (CD 74, 78) e logo xa o galego (CD 81).

¹⁸⁷ Existen abundantes exemplos de emprego do castelán na segunda metade do XIII en documentos respectantes ao reino de Galicia, sobre todo no caso de diplomas reais e, en menor medida, en instrumentos vinculados a individuos non galegos (cf. Lorenzo 2004b: 82-84, 86-87).

¹⁸⁸ E en todo o Reino, pois durante este século “os docs. orixinarios de Galicia son practicamente unilingües en galego” (Monteagudo 1985: 95).

apartado anterior, polo monxe notario Gonzalo Pérez, práctica que continuarán, é claro, os seus sucesores. Chega mesmo a empregarse a lingua nunha comunicación de 1302 dirixida á corte¹⁸⁹, na que se informa a Fernando IV de que o prior e o convento de Santa Comba “aújam perdudo quanto aújam pellas gerras que foron della morte de uosso padre rrey don Sancho” (82.5)¹⁹⁰.

Os diplomas procedentes da chancelaría real, no entanto, están sempre redactados en castelán, para alén de, fronte ao que ocorría na centuria anterior, ter unha maior expresión en relación co conxunto de pergamiños de Naves do trescentos. Unha presenza debida a que o mosteiro recorre sucesivamente, para a confirmación dos seus privilexios, a Fernando IV (CD 83, 84¹⁹¹, 85, 88), Afonso XI (CD 104), Pedro I (CD 117), Henrique II (CD 132) e Xoán I (CD 136¹⁹², 137, 141¹⁹³), a quen tamén acoden para queixarse das encomendas indebidas a que está suxeito o cenobio (CD 139). Fóra das cartas rexias, neste século os restantes exemplos de emprego do romance centro-peninsular están, unha vez máis, relacionados coa curia real. É o caso dunha carta enviada por Diego García, adiantado maior de Galicia, ao meiriño de Orcellón, Búbal e Castela en relación cos privilexios reais de Santa Comba (CD 89), ben como o dun documento en que María Fernández, ama da raíña María de Molina e da súa filla a infanta Isabel, lle restitúe ao electo e ao cabido de Lugo propiedades que tiña desta igrexa no couto de Santo Eusebio (CD 91)¹⁹⁴.

¹⁸⁹ Constituiría este diploma unha excepción ao panorama deseñado por Monteagudo (1994: 178) cando indica que “nos documentos de circulación interna, a práctica máis habitual era o uso do galego, servindo o castelán soamente como lingua de relación coa corte”. Mariño (1998: 186), aínda recoñecendo o castelán como lingua habitual nestas comunicacións, informa sobre unha queixa en galego que o cabido da igrexa de Ourense dirixe a Henrique III en 1394.

¹⁹⁰ Recóllense no documento varios testemuños dos danos causados ao mosteiro e aos seus coutos, depoimentos estes que consigna Lourenzo Rodríguez, notario real nas terras de Castela e Búbal, da man do xuíz Fernando Eanes de Garabás, a quen piden os frades de Naves que “de meu offisio que eu que o enquerresse per vn uosso notario e que elles que o enviaríam aa uosa merçé” (82.10), “teméndose [os monxes] per que vollo elles assý enviassen querrellar dello non creerdes per súa sinpres paráuo” (82.9).

¹⁹¹ Tamén aparece incluído en CD 123 (l. 85-121).

¹⁹² Está incluído nun documento en galego.

¹⁹³ Trátase dun traslado coa subscrición notarial en galego.

¹⁹⁴ Este segundo diploma consérvase como traslado coa subscrición notarial en galego.

Os escasos exemplos de emprego do latín nesta centuria remítenos a negocios que se circunscriben ao ámbito eclesiástico, con autoría episcopal¹⁹⁵, se deixamos a un lado os privilexios e confirmacións en latín incluídos nos diplomas reais que acabamos de citar. Así, D. Xoán de Cardalhad, bispo de Ourense orixinario da occitana Carcin (López 1933-1935: 39), emprega o latín para confirmar un foro realizado polo prior e o convento de Naves a un cóengo seu (CD 125)¹⁹⁶, o mesmo que o titular da sede lucense, frei Pedro López, nunha procuración concedida a Lourenzo Pérez, racioneiro de Ourense, para unha permuta co mosteiro de Celanova (incluída en CD 133, l. 4-24).

O uso predominante do galego continúa durante o século xv, aínda que xa se aprecian sinais nos documentos que preludian o proceso de substitución da lingua polo romance central, ao paso que o latín practicamente desaparece: as únicas mostras de escrita latina proceden da curia pontificia¹⁹⁷. Para alén dos dous documentos escritos en castelán, debido á procedencia non galega do redactor¹⁹⁸, ata ben entrado o século o romance de Castela maniféstase principalmente nas subscricións de “escrivanos” do rei¹⁹⁹, mais non só²⁰⁰, que no resto do documento

¹⁹⁵ É o caso de CD 84 (inclúe privilexio de Afonso VII; cf. CD 1) e 85 (inclúe privilexio de Afonso IX). O primeiro dos documentos tamén está incluído en CD 123 (l. 85-121), pergamiño en que ademais se copia un foro en latín de 1265 (l. 122-133), trasladado en 1353 con subscrición tamén en latín, que xa consideramos no apartado anterior.

¹⁹⁶ Do mesmo bispo temos unha procuración en galego en CD 123 (l. 4-20).

¹⁹⁷ Unha delas está incluída en CD 190: o traslado, realizado en Compostela en 1431, dunha bula do papa Martiño IV (1283) confirmada por Martiño V (1428); a outra é de 1485 e debida ao papa Inocencio VIII (v. Anexo A).

¹⁹⁸ Un deles é o documento CD 173 (1436) que, subscrito polo notario apostólico Xoán López de Arévalo, recolle o “mandamiento e sentencia” ditado polo bispo de Ourense, D. Diego Rapado, sobre a administración e funcionamento interno do mosteiro de Santa Comba. No segundo caso trátase dunha carta (incluída en CD 190, l. 68-71) enviada por frei Filipe de Astorga, “mijnstro e sieruo de los frayres menores en la proujñia de Santiago” (190.68-69), aos frades franciscanos de Ourense.

¹⁹⁹ Exemplos de notarios de nomeamento real que subscriben en castelán son Rodrigo Fernández da Somoza (CD 198), no ano 1454, ou Xoán García (CD 215-218, 220-229, 232-233, 239), entre 1471 e 1483. Como antecedente da validación en castelán, é de interese sinalar que o notario real Afonso Martís da Costa emprega na súa subscrición, xa en documentos dos anos 1410 e 1426, castelanismos como “escrivanos” (148.20, 162.19), “Gallysja” (148.20), “çibdat” (148.20, 162.20), “testigos” (148.21, 162.20) ou “verdat” (148.22, 162.21).

²⁰⁰ O notario apostólico García Fernández de Berlanga, crego da diocese de Sigüenza e cóengo da igrexa de Ourense, subscibe en castelán unha “carta de conpromjns” de 1464 entre o cabido de Ourense e o mosteiro de Santa Comba (CD 212), mentres emprega a mesma lingua cun fragmento intercalado en galego na validación do traslado dun documento de 1441 (CD 179). Xa contra a fin do século, en 1496 (CD 263), o notario público de Ourense Simón Rodríguez do Souto fai o mesmo para validar un afora-

empregan o galego, con maior ou menor grao de interferencia do castelán²⁰¹, sexan eles mesmos ou escribáns ao seu servizo os que redactan o instrumento. Esta situación de duplicidade lingüística pódese verificar nos contratos autorizados por Xoán García, tanto nos documentos que “fixo escribir” (CD 216-218, 220-222, 224-229, 233)²⁰² coma nos que el mesmo redactou (CD 215, 223, 232²⁰³).

O peso da tradición instrumental en galego aínda se fai sentir en notarios non galegos, como o tabelión real Pedro de Jaén, que redacta un texto en 1469 (CD 214) que xa podemos considerar híbrido, ou no notario monástico Pedro de Salamanca, primeiro monxe de Naves que emprega o castelán nos documentos que subscribe entre 1491 e 1494 (CD 245-249, 251-252, 254), aínda que adoptando a miúdo fórm(ul)as galegas. Se reparamos na cláusula penal dos documentos validados por este último, poderase apreciar a incidencia do galego na súa escrita (destacamos as formas exclusivamente galegas dos fragmentos).

E es puesto e otorgado entre nós, las ditas partes, que qualquier de nós, las ditas partes, [que] contra lo susodicho quisier yr e lo non cumplir o gardar, que peyte ha dita parte por nonble de pena dyes mjll maravedys vellos de boa moneda e á vós del rrey otros tantos; e a dita pena pagada e por esta nostra carta e las cosas en ella contenjdas queden firmes e valederas durante lo dito tempo. E que esta carta non valga sy non fuere firmada de my, o dyto prior (245.22-25)

Et [he] posto e otorgado que cualquier de nós que contra esto for o pasar o ansy non complyer o guardar, que peyte de pena e postura, jnterese á parte guardante mjll maravedis vellos de pena e á voz del rrey otros tantos; e a dita pena pagada o non, esta carta e todas las cosas en ella conteúdas finquen firmes e valan en seu tempo e tenor. E que esta carta non valla saluo sy for firmada de my, o dito prior (251.30-33).

mento de Santa Comba, ao igual que acontece con dous documentos sacados, no século XVI, polos tamén notarios de Ourense Francisco Fernández Vicente (CD 219) e Fernando Páez (CD 265).

²⁰¹ Da crecente influencia da lingua castelá son testemuño ben expresivo os documentos do notario Xoán García. A título de exemplo, repárese nos castelanismos, nalgún caso formas híbridas galego-castelás, que se empregan en CD 217 (entre parénteses indícase a liña): sepan (1), el (2), herencia (4), rregidor (4), çibdad (5,31), fasta (7), preçio (9,26), presenza (11), testigos (11,31), florines (11), rrayales (11), donaçion (13), es (14), alianaçion (18), general (27,28), duda (29), yuso (29).

²⁰² No caso de CD 239, que tamén subscribe, estamos perante un traslado.

²⁰³ Neste último documento non se explicita se o redactor é o propio notario ou un escribán seu, mais consideramos que o escribiu a mesma man que os anteriores.

A incorporación da lingua da corte á documentación de Santa Comba prodúcese, en consecuencia, fundamentalmente durante a segunda metade da centuria do catrocentos, da man de redactores non galegos ou de notarios que manifestan na intitulación o seu carácter de “escrivanos” do rei, mais respectando, en maior ou menor medida, os usos lingüístico-diplomáticos do reino galego. A situación que se verifica na mudanza de século, coincidindo coa reforma beneditina²⁰⁴ e a incorporación do priorado a Celanova, é ben diferente: coa asunción por parte dos superiores de Celanova, a comezar polo reformador dos mosteiros beneditinos galegos, frei Bernardino de la Torre, da titularidade de Santa Comba e como outorgantes dos seus contratos, o castelán instálase de xeito case definitivo nos pergamiños do priorado²⁰⁵. Con todo, aínda despois da anexión a Celanova se redactan algúns documentos que presentan unha configuración lingüística xa coñecida: o castelán restrinxido á fe do notario e o resto do texto fundamentalmente en galego, cun elevado grao de interferencia romance central nalgún caso. De 1513²⁰⁶ data o que consideramos o último documento en galego de Santa Comba²⁰⁷.

²⁰⁴ Segundo López Ferreiro (2008: 25-50), a reforma das institucións monacais galegas foi impulsada polos Reis Católicos, por medio das xestións realizadas nese sentido polos seus embaixadores xunto da curia papal. Así, como consecuencia da embaixada de Diego López de Haro, gobernador de Galicia, a quen en 1493 os monarcas encargan especialmente que procuren “la reformacion de los monasterios del reino de Galicia, y facultad para remover sus personas y poner otras en su lugar” (*ibid.* p. 39), o papa Alexandre VI encomenda no ano seguinte ao prior de San Benito de Valladolid a reforma dos cenobios bieitos do reino. Isto supuxo a introdución en Galicia dun dos “organismos novos impostos desde fóra (Audiencia, «Santa Hermandad», Gobernadores, Correxedores, Inquisición, Congregación monástica de Valladolid, etc.), nutridos maiormente con funcionarios estranxeiros e contando co curso dos sectores autóctonos intermediarios e subalternos” (López Carreira 2005: 426).

²⁰⁵ A reforma, “impulsada desde San Benito de Valladolid con el apoyo eficaz de los Reyes Católicos” (Duro 1977b: 71), abre un período, entre os últimos anos do xv e comezos do xvi, no que os presidentes-reformadores impoñen o castelán. Ao igual que en Naves, na abadía de San Rosendo, a instalación do castelán coincide coa morte en 1494 do abade Lopo Gómez de Ribadal, que tamén fora prior de Santa Comba, a quen substitúe Diego de la Plaza (cf. Vaquero Díaz 2004b). A partir dese momento, tanto o noso priorado coma outras fundacións bieitas galegas van ser presididas habitualmente por foráneos, como é ben sabido.

²⁰⁶ ACO, Naves, nº 5697.

²⁰⁷ Na documentación medieval, no referente á permanencia do galego, encontramos un “panorama moi heteroxéneo, pois nalgúns lugares a produción en galego non pasa de finais do século xv, noutros chega á primeira década do xvi, noutros á segunda, noutros ata 1528, 1529 ou 1532 e mesmo, ocasionalmente, ata 1553, 1591 ou 1596” (Lorenzo 2004b: 68).

A documentación de Naves espella, pois, o emprego de tres sistemas de escrita que, coas precisións que se viñeron apuntado, se presentan sucesivamente, con características comúns nos procesos de transición, mais tamén especificidades. No paso do latín ao romance, a escrita adaptaciónse á realidade lingüística galega, que xa facía sentir a súa presenza na escrita latina. Na substitución do galego polo romance central opera a influencia dos usos lingüísticos da curia real, que se manifesta nos notarios de nomeamento rexio, ben como o importante continxente de cargos e funcionarios foráneos que se instalan en Galicia nos finais da Idade Media.

4. NORMAS DE EDICIÓN DOS DOCUMENTOS

A multiplicidade de redactores e linguas presente nos pergamiños de Santa Comba de Naves ao longo dos catro séculos que cobren, unha heteroxeneidade, por outra parte, común a calquera colección diplomática de institucións monásticas galegas, necesariamente repercute sobre as normas de edición adoptadas. A nosa pretensión foi establecer uns parámetros editoriais que servisen, con adaptacións ás características particulares de cada un dos escribáns e *scriptas*, a toda a documentación, coa intención de manter unha certa unidade e coherencia interna na edición da CD. Neste sentido, tamén se tivo moi presente que o obxectivo fundamental é presentar un texto que cumpra coas esixencias da investigación nos diferentes campos aos que pode interesar.

Divídese a abordaxe dos criterios empregados para a edición dos diplomas de Naves en dous niveis. Por un lado, explíctase como se procedeu á ordenación e datación dos documentos, ao igual que se refiren os elementos tidos en conta para a elaboración do resumo do contido e as informacións de arquivo e bibliográficas referentes a cada peza documental. Por outra parte, no relativo á transcripción dos documentos, indícanse os criterios observados e a concreción destes no que se refire ao tratamento das grañas, desenvolvemento de abreviaturas e puntuación, disposición e anotación do texto en galego, castelán e latín.

4.1. Normas de presentación

A edición de cada un dos documentos da CD de Santa Comba de Naves consta das seguintes compoñentes²⁰⁸:

I. *Número de orde*. Cada documento leva un número arábigo de orde, establecido segundo a súa data. De se conservaren varios orixinais do documento (caso, por exemplo, das cartas partidas), edítanse os diversos exemplares con números diferentes. Procédese do mesmo xeito cando un mesmo pergamiño contén varios documentos: edítanse separadamente con diferente número de orde (cf. CD 46-49, 195-196, 204-205, 217-218), agás no caso dos documentos “incluídos”²⁰⁹. En ambos os casos faise mención desas situacións na información de arquivo (v. infra).

II. *Data*. Indícanse os elementos da data, reducidos ao calendario actual, que se explicitan na edición de cada documento por esta orde: ano²¹⁰, mes, día do mes, día da semana e lugar de expedición. Se o pergamiño recolle varios documentos con diferentes datas ou o asunto escriturado ocorreu en varios días, refírese cada unha delas separadas por unha *barra oblicua*.

Por outra parte, empregamos as *parénteses rectas* cando o documento carece de data ou o estado do documento non permite a súa lectura, ao tempo que se indican en nota as referencias que se tiveron en conta para situar cronoloxicamente o texto (en moitas ocasións, o período durante o que temos documentado o prior que outorga a carta). De maneira semellante se procede cando existe contradición entre a data e outras referencias cronolóxicas do texto. Tamén se coloca

²⁰⁸ Para os aspectos relativos á presentación dos documentos temos en conta principalmente o que se indica en Commission (1984: 23-42, 55-58) e Costa (1993³: 19-42), aínda que, como se verá, en diversos puntos optamos por solucións diferentes.

²⁰⁹ Sobre os documentos inseridos, en Commission (1984: 58) indícase que non deben ser editados separadamente, pois non se debe conceder “une existence indépendante á ces actes dont la valeur historique est intrinsèquement liée á l’acte auquel ils se trouvent matériellement joints”.

²¹⁰ Na datación pola era hispánica o ano comezaba o día un de xaneiro, un modo de datación que se mantivo ata 1383. Logo, coa adopción da era cristiá, dependendo do estilo empregado, o ano podía comezar en diferentes días. Así, cando se emprega a fórmula de “ano do nacemento” hai que pensar que o ano comezaba no 25 de decembro, polo que ao reducir as datas comprendidas entre o 26 e o 31 de decembro haberá que restar un ano ao indicado no pergamiño. Este estilo vigorou ata comezos do século XVII (Cappelli 1969³: 17). Este comezo anticipado do ano vese claramente nos rexistros notariais, aínda que os editores non reparan neste feito ao reducir a data. Véxase, por exemplo, o que acontece en Ferro Couselo (1967 [1996]: 247-248). Tendo presente isto mesmo tamén se resolve o problema que atopa Tato Plaza (1999: 35) para explicar a localización de determinadas notas supostamente fóra de lugar pola súa cronoloxía. Sobre este asunto pode verse Domínguez Sánchez (2002).

entre paréntesis rectas o día da semana se o escribían se enganou no seu cálculo²¹¹ e indícase este feito en nota.

Úsanse ademais as *paréntesis curvas* cando o documento é unha copia. Se aparece tamén a data do traslado, esta irá colocada antes da da copia, coas consecuencias que disto se derivan en termos de ordenación cronolóxica dentro da CD.

En canto ao *lugar* onde foi dado o documento, non se indicará tanto se non aparece no texto coma se se trata do propio mosteiro de Santa Comba de Naves.

III. *Sumario*. No resumo do documento, ademais de se advertir no comezo, cando é oportuno, sobre o feito de a carta ser unha copia ou traslado, inclúese normalmente información relativa aos outorgantes²¹² do contrato, o tipo de asunto que recolle (aforamento, venda, avinza, sentenza...) e o ben implicado²¹³. Se o diploma inclúe ou fai referencia a un documento editado noutro lugar da CD, remítese a ese lugar.

IV. *Información arquivística e bibliográfica*. As referencias de arquivo dos pergamiños (v. Índice de pergamiños) van precedidas pola letra *A* no caso dos orixinais ou de *B* de se tratar dun duplicado²¹⁴. Despois da identificación arquivística engádense, cando procede, informacións de diverso tipo que o vencellan a outros da CD: a inclusión do documento noutro(s) da CD, o carácter de carta partida (cando se conservan as dúas partes), a existencia no pergamiño de máis dun documento. Por outra banda, achégase información bibliográfica relativa ás *edicións* existentes, aos *rexestos* recollidos en catálogos documentais, así como ás *referencias*

²¹¹ É a situación máis habitual na nosa documentación, o que implica o avance nun día, aínda que tamén se dá algún caso de cómputo dun día menos. En Saraiva (1943: 44-65) analízanse e explícanse estes desvíos na contaxe nun día máis ou menos.

²¹² Para os prenomes en latín e galego damos a correspondencia actual en galego, no caso de que exista, para o que seguimos a Ferro Ruibal (1992). Canto aos apelidos, procedeuse de maneira semellante, mais, para o caso de certos patronímicos que hoxe presentan diversas solucións, optouse polas formas actualmente máis frecuentes non castelanizadas (sobre a castelanización dos apelidos galegos, véxase Boullón 1997), como no caso de *Paz* (sobre este apelido véxase Navaza 1991). Entre as formas modernas do patronímico de *Martíño* (v. Boullón 2006: 248-254) escollemos *Martís* tendo en conta as atestacións medievais e modernas. Co patronímico de *Xoán* (cf. Boullón 1996: esp. 382-386) operamos da seguinte maneira: das formas latinas damos sempre como correspondencia *Eanes*, por ser o resultado máis conservador do apelido, ao tempo que trasladamos as ocorrencias en galego como *Eanes*, *Ianes* ou *Anes*, tendo en conta a forma do manuscrito. No caso de *Ares - Aras* respectamos a forma do documento.

²¹³ De maneira excepcional, achegamos un resumo máis amplo en casos como o de CD 82, polo interese do documento e o mal estado de conservación do pergamiño.

²¹⁴ Para os diferentes tipos de duplicados, véxase o apartado 3.2.1.

máis ou menos extensas ao documento principalmente en estudos dedicados ao mosteiro de Santa Comba e, en xeral, ao monacato no medievo galego.

V. *Texto do documento e notas*. No apartado seguinte explícanse os criterios seguidos na transcripción e disposición do texto de cada documento.

Antes de pechar este apartado, cómpre advertir que non foi posible editar todos os diplomas de Naves, pois no caso de oito documentos (CD 60, 83, 159, 173, 227, 230, 237, 263) o estado de conservación impedía a transcripción. Para estas cartas elaborouse un rexesto en que se procurou coleccionar o maior número de datos posibles do texto, indicándose na información de arquivo a lingua en que estaban escritas. Ademais, transcríbese na medida do posible o texto da data e da subscripción notarial.

4.2. Normas de transcripción

Ao considerarmos os criterios seguidos na transcripción desta CD, imponse a definición dunhas opcións estratéxicas ou principios xerais que guían a edición, as cales condicionarán as decisións tácticas, isto é, as solucións concretas que se adoptan²¹⁵. As opcións tomadas veñen determinadas polo tipo de texto que se edita e o público ao que se dirixe: unha colección diplomática medieval privilexia como destinatarios aos investigadores de diferentes campos, coa intención de constituírse nunha fonte fiable de datos. Así, a presente edición vén impulsada principalmente pola intención de fornecer un conxunto documental que satisfaga as esixencias da investigación desde unha aproximación lingüística, sen que isto impida o seu emprego por estudosos doutras áreas, como poden ser a historiografía ou a diplomática. Por este motivo, o principio director da transcripción foi o de presentar un texto respectuoso co manuscrito, mais complementariamente cunha intención actualizadora que evite na medida do posible a introdución de “ruído”, de elementos, ao noso entender, non significativos que dificultan a recepción²¹⁶.

²¹⁵ Empregamos aquí os termos “estratexia” e “táctica” editoriais tal como os entenden Castro e Ramos (1986).

²¹⁶ Este tipo de edición vén recibindo a designación de “interpretativa” (Lorenzo 1988a: 13), que en Tato Plaza (1999: 70) se define como “a edición crítica de testemuño único”.

Para os parámetros concretos que se derivan destes principios editoriais, tomáronse como punto de partida as orientacións establecidas en Lorenzo (1988b), onde se avoga por un respecto escrupuloso das grafías dos textos, ao tempo que se defende o desenvolvemento das abreviaturas e unha tendencia modernizadora no que atinxe a outros aspectos editoriais (unión e separación de palabras, uso de maiúsculas e minúsculas, puntuación, acentuación). Agora ben, ao abordar a edición dun conxunto documental tan heteroxéneo coma o presente, que inclúe manuscritos que van do século XII ata finais do século XV, con sistemas de escrita que representan tres modalidades lingüísticas, a aplicación destes criterios vaise manifestar de xeito parcialmente diverso na documentación, con adaptación ás diferentes realidades textuais. Por isto, na explicación e exemplificación das normas seguidas nesta edición, vaise dividir a exposición polas diferentes linguas presentes na CD. Loxicamente, estas normas non só se aplican aos documentos, senón tamén ás formas e treitos nunha lingua diferente á aquela en que está escrito o documento.

En fin, cremos que, en relación coas normas que a seguir se presentan, podemos facer nosas as palabras recollidas en Commission (1984: 37):

Le principe général qui doit guider tout éditeur est le respect du texte. Il ne peut opérer ni addition, ni retranchement, ni altération de quelque nature que ce soit sans en tenir le lecteur averti. Toutefois une édition ne saurait être la reproduction pure et simple du document; elle n'est en rien comparable à un fac-similé. Elle doit donc être pleinement intelligible. Dans le cas le plus simple, il faut, tout au moins, tenir compte des habitudes modernes en matière d'alinéas, de ponctuation, de majuscules, etc., et il va de soi que toutes les abréviations doivent être résolues.

É claro que a partir destes principios xerais, ben como doutros que se poidan adoptar, pódense derivar diferentes tipos de normas de transcripción, como se constata nos diferentes tratamentos editoriais que reciben os diplomas medievais²¹⁷. De calquera maneira, sexan cales sexan os criterios seguidos nunha edición documental con preocupacións lingüísticas, sempre deben estar explícitos e

²¹⁷ Outras propostas normativas para a edición de diplomas medievais galegos, como as de Lucas Álvarez (1949) ou Fernández de Viana (1998), cun punto de partida semellante ao noso, diverxen en máis dunha ocasión cos criterios de transcripción que aquí se seguen.

ser aplicados co imprescindible rigor, para que o receptor, o investigador, poida valorar adecuadamente os datos que lle fornece.

4.2.1. Documentos en galego

Constitúen, como xa se viu, o continxente documental máis amplo da CD, polo que partimos dos textos en galego no establecemento das normas editoriais. Os parámetros para as outras linguas defíniranse por contraste coas do galego: unicamente se indicarán para o latín e o castelán as diverxencias fronte aos criterios que neste apartado se explicitan²¹⁸.

4.2.1.1. As grafías

A orientación conservadora desta edición maniféstase claramente no referente á transcripción das grafías, pois mantéñense en todos os casos tal como están nos manuscritos. Agora ben, é necesario apuntar algunhas precisións a esta afirmación, sobre todo en relación coa diferenciación de determinadas grafías, pois en ocasións presentan realizacións que ofrecen dúbidas sobre a súa adscripción a unha ou outra letra²¹⁹.

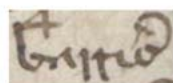
Representación de , <u>, <v>

Respéctase sempre a grafía do texto, aínda que, en documentación do século xv, encontramos problemas para diferenciar de <v>, pois “aparece unha grafía intermedia entre *b* e *v*, que se asemella máis a un *b*, sen ser idéntica á representación normal desa consoante” (Lorenzo 1988b: 79) que presenta problemas de transcripción. Para os casos de efectiva igualación gráfica optouse por empregar o *b* mais sempre se procurou manter diferenciadas as realizacións das dúas le-

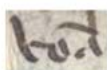
²¹⁸ As ocorrencias cítanse acompañadas polo número do documento e o da liña ou a letra da columna (a, b, c; se só hai unha columna no documento atribúeselle a letra *a*); se a palabra está no sinal, indícase con *m* e con *s* se forma parte da sinatura. Cando aparecen varias formas idénticas na mesma liña ou columna, indícase o número delas entre corchetes.

²¹⁹ Entendemos por realización as diferentes formas ou trazados que pode adoptar unha mesma grafía ou letra. Na transcripción empregamos unha serie determinada de grafías, de letras, que reproducen un espectro máis ou menos amplo de realizacións nos manuscritos.

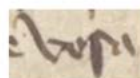
tras²²⁰. A título de exemplo, podemos prestar atención aos documentos do notario Afonso García, onde, xunto a realizacións claras de *b* e *v*, aparece unha grafía intermedia formalmente próxima do *b* cuxas ocorrencias atribuímos a unha ou outra letra tendo en conta, fundamentalmente, a inclinación do hastil. É claro que, sendo este o único elemento que nos permite diferenciar ambas as grafías, a adscripción a unha ou outra letra é complicada en moitas ocasións, polo que deberá considerarse que o tabelión emprega predominantemente esta realización intermedia (v. Lámina I).

Barreiro (154.3)

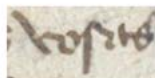
bõa (154.16)

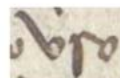
vosa (154.4)

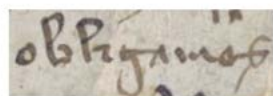
saber (154.10)

vosas (154.19)

vso (154.8)

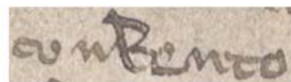
obligamos (154.29)

ben (154.26)

Vaasco (164.5)

conbento (164.54)

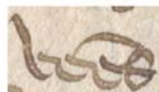
biñas (164.20)

vaan (164.8)

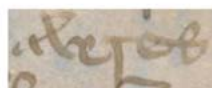
reçebou (172.32)

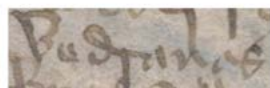
vêes (164.54)

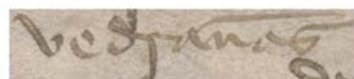
viño (164.24)

aberes (172.43)

vedranas (172.18)

vedrañas (172.33)

Lámina I. Grafías , intermedia e <v> no notario Afonso García

²²⁰ Para Maure (2006: 158) “sempre que exista un risco que distinga con criterios obxectivos as dúas grafías, penso que na transcripción debería respectarse o grafema <v> aínda que apareza con hastil e coa base redondeada”.

Representación de <i>, <j>, <y>

Non acostuman presentar dificultades de atribución as diferentes realización das grafías <i>, <j> e <y> que se empregan na transcripción dos manuscritos, aínda que en ocasións poden existir problemas de diferenciación. É ben expresivo o caso do notario García Fernández de Rendal (v. Lámina II), no que a graffa <j> presenta tres realización: unha alta, con valor consonántico²²¹, e dúas longas, de referencia vocálica. Unha destas formas do *i* baixo, con caído recto, é empregada unicamente no hiato *ij*, ao paso que a outra, cun bucle á esquerda, está moi próxima ás realizacións da letra <y>. Para xebrar as realizacións dunha e outra graffa, tense en conta a presenza ou ausencia da copa característica do trazado do <y>.

Lámina II. Realizacións das grafías <j> e <y> no notario García Fernández de Rendal

²²¹ Chamou a atención sobre esta graffa e o seu valor Fernández López (1996, 1999), de quen tomamos a designación, que a caracteriza como “una «j» larga que se eleva por encima del renglón” (1996: 115).

Representación de <s>, <ss>, <z>, <ç>

As grafías <s>, <ss>, <z> e <ç> aparecen representadas nos documentos por múltiples realización que non se conservan na transcripción²²². É o caso do *s* alto e do de dobre curva, que se transcriben por <s>, conservándose en todos os casos a duplicación do <s> alto, que nalgúns casos presenta problemas de diferenciación a respecto do simple²²³. Entre as realización da letra <s> cóntase a que “presenta aspecto parecido a una sigma medial” (Millares 1983³: I, 194) e que chegou a confluír con realización tamén sigmáticas da grafía <z>, produto dun trazado rápido, dunha cursivización desta grafía. Estes alógrafos sigmáticos, ao igual que as outras posibilidades xa apuntadas, considerámoslos sempre como realización de <s>²²⁴, ao contrario do que defende Millares (1983³: I, 228) que propón transcribir por *z* “lo mismo dentro que en fin de dicción, y siempre con sujeción a la ortografía de la época”²²⁵. Excluimos, pois, as realización sigmáticas do abano de posibilidades da letra <z> sempre e cando non se distinguan das de <s>. Nas Láminas de III ilústrase o que consideramos realización de <s>, fundamentalmente sigmáticas, onde un criterio fonemático ou “ortográfico” nos levaría a transcribir *z*, ben como das diferentes realización que presenta <z>²²⁶.

²²² Entre as realización do <ç> incluímos o chamado “zeta visigótico”. Quen tentou deixar constancia na transcripción de ambas as grafías non pode deixar de recoñecer a dificultade da discriminación “a partir de certa altura” (Maia 1997: 25). Pola súa banda, Souto Cabo (2002b: 374) considera que “a discriminação entre <ç> e <ç> é, em muitos casos, uma hipótese de trabalho mais do que uma realidade gráfica”, ao paso que, para Monteagudo (2008: 206-207), “aínda que a distinción entre os dous grafos ofrece unha información interesante desde un punto de vista paleográfico, a súa relevancia propiamente grafemática é nula; a pesar do cal coidamos que os editores de textos galegos dese período deberan prestarlle máis atención”.

²²³ Neste sentido procedemos do mesmo xeito que Clarinda Maia ao transcribir “por *f* simples quando apresentava a base unida e por *ff* geminado quando oferecia base dupla” (1986:25). A orixe desta duplicación parte dun trazado do *s* alto en que “desde el caído de la *f* surge por su lado izquierdo una ascendente paralela al caído en busca de la línea del renglón” (Millares 1983³: II, XVIII). Algo semellante aconteceu coas letras *fe ff* (*ibid.* II, XVII), polo que na transcripción seguimos idéntico criterio de diferenciación.

²²⁴ Así o entende Maure (2006: 160-161), que, neste sentido, apunta que “hai que respetar as formas gráficas dos manuscritos orixinais e non proxectar neles os coñecementos que se poidan ter da evolución fonolóxica da lingua dos textos” (*ibid.* 351).

²²⁵ Referíndose a estas realización, Maia (1986: 25) fala dunha “letra σ , semelhante ao sigma grego”, que transcribe “como *s* quando o seu valor é o de sibilante surda e manteve-a quando representa a sibilante sonora”.

²²⁶ Sobre as diferentes formas das grafías <s> e <z> na escrita documental, véxase o que se expón en Millares (1983³: I, 194-195, 227-228).

Pechamos o apartado dedicado aos problemas de transcripción de graffias cunha nota relativa á conxunción *et*. Para a representación da conxunción copulativa, xunto, entre outros signos, ao emprego do sinal tironiano (transcrito sempre *e*), utilízase a miúdo <Et>. Durante o período medieval obsérvase que o *t* “tiende, con las naturales vacilaciones, a reducirse de tamaño, [...] y ese grupo primitivo se va transformando en un símbolo convencional, en el cual se mantiene por rutina [...] el rasguillo representativo originariamente de la *t*, confundido luego quizá con el trazo intermedio de la *E*” (Millares 1983³: II, XXII), o que implica que na súa representación se aproxime á maiúscula *E* e se empregue co valor desta. Aquí lerase *et*, e non *e*, sempre que se recoñeza ese “rasguillo representativo originariamente de la *t*” no trazado da conxunción²²⁷, mesmo cando se emprega na escrita doutras palabras²²⁸.

4.2.1.2. *Desenvolvemento das abreviaturas*

Adóptase como regra xeral o desenvolvemento de todas as abreviaturas *sen ningunha indicación*. Cando é posible máis dunha expansión da abreviatura ou presenta interese deixar constancia de que se trata dunha forma abreviada da palabra (por contraste coa forma plena), indícase o *desenvolvemento en cursiva* e este realízase tendo en conta o rexistro da mesma palabra por extenso no propio documento ou noutros documentos do mesmo escribán ou notario²²⁹, recorrendo en último caso á forma plena máis habitual en textos doutros autores do mesmo período. En certos casos, pola peculiaridade ou inadecuación da abreviación, apúntase en nota a forma contraída da palabra. Unha terceira situación afecta aos *nomes propios*, pois para estas palabras indicamos sempre o desenvolvemento en cursiva²³⁰.

²²⁷ Millares Carlo (1983³: II, XXII) adopta o criterio de “representar con *et* los casos en que se manifieste deliberadamente la intención de consignar la *t*”. Para Tato Plaza (1999: 52) é máis correcto ler como *e* estas formas reducidas de *Et*.

²²⁸ Este criterio conservador lévanos mesmo á transcripción “e(t)u” (164.52,72, 165.8,9,13,15[2],21, 166.54,62, 167.18,27, 174.44,53) do pronome persoal tónico.

²²⁹ Téñase en conta que o tabelión, ademais de redactar el mesmo os documentos, pode ter ao seu servizo un ou varios escribáns (nun traslado realizado por Xoán García figuran como testemuñas “Fernán Áluares e Juan de Brandeso e Antonjo Soares, escriuanos, criados de m^j” 239.37), polo que é un parámetro que debemos ter en conta á hora de resolver as abreviacións.

²³⁰ Na exemplificación son tratadas conxuntamente as formas onomásticas, sen discriminar entre topónimos e antropónimos.

voz (99.3)

juízo (99.14)

Núñez (99.7)

Nuñes (99.20)

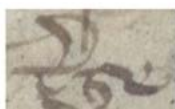

ffezeron (99.8)

Peres (99.24)

Lámina III-A. Realizaci3ns de <s> e <z> (CD 99)

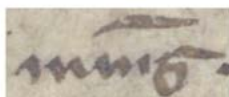
trese (106.15)

cosina (106.16)

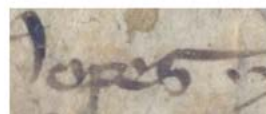
uoses (106.22)

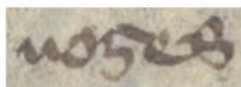
Nunes (106.2)

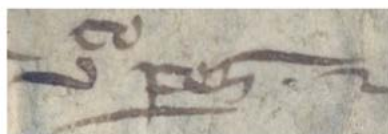
Peres (106.13)

Lopes (106.29)

uozes (106.14)

Vaasco Pérez e (106.28)

Lámina III-B. Realizaci3ns de <s> e <z> (CD 106)

juízo (111.4)

juízo (111.14)

uoses (111.14)

uozes (111.11)

Lámina III-C. Realizaci3ns de <s> e <z> (CD 111)

Lámina III-D. Realizaci3ns de <s> e <z> (CD 123)

Lámina III-E. Realizaci3ns de <s> e <z> (CD 124)

A estes principios xerais cómpre facerlles algunhas matizacións e comentarios que expomos a seguir en relación cos diferentes procedementos braquigráficos. Dividimos a abordaxe da braquigrafía dos manuscritos por tres tipos de abreviacións, segundo o procedemento empregado na redución da palabra: o trazo xeral de abreviación, os sinais abreviativos xunto coas modificacións de letras e a sobreposición literal²³¹.

4.2.1.2.1. Sinal xeral de abreviación

O indicador braquigráfico máis empregado é o chamado *sinal xeral de abreviatura*, consistente nun trazo colocado sobre a palabra que adopta diversas formas²³² e múltiples valores nos manuscritos. O tratamento editorial deste sinal variará segundo as funcións que se lle atribúan en cada caso. Así, o trazo marca en moitas ocasións a elisión dun *e*²³³, situación que non se sinala na edición²³⁴:

açumbres, aiades, alcalde, alfayate, allegar, ante, áruores, auangelios, auedes (aueðs), auyades, casares, de, del, deuedes (deueðs), diades, façades, firme, firme(s), fontes, fraires, grandes, he, jures, lles, martes, meatade (meatað), mes, moller ~ muler ~ muller, monte(s), moradores, morte, nome, ome ~ home, outorgante(s), paredes (pareðs), parte, pleito, pobradores, possades, presente (preseñt), priores, puge, saber, sigentes (sigenñs), soares, sobre, sodes, teedes (teeðs), tenades (tenaðs), terra, thenor, vijnte, voontades.

²³¹ A mesma división tripartita dos procedementos abreviativos utilízaa Vaquero Díaz (2002) no seu tratamento das abreviaturas na escrita gótica cursiva documental. No referente a terminoloxía e tipoloxía braquigráfica, seguimos fundamentalmente a Santos (1994).

²³² Na escrita gótica cursiva documental, segundo Vaquero Díaz (2002: 337), a forma do sinal “é considerablemente variada, indo dende a máis estendida, que consiste nun trazo lixeiramente cóncavo e que cubre practicamente toda a palabra, ata as menos frecuentes nas que aparece como un bucle, unha espiral, unha cuña ou incluso como unha imitación do signo utilizado para abreviar *er* ou da diérese que marca a existencia de dúas vocais contiguas”.

²³³ Esta é a interpretación que facemos dos castelanismos “condiciones” (condiçioñs 150.15) ~ “condiçioñes” (cōdiçioñs 150.21-22), pois no mesmo documento aparece “condiçioñes” (150.19). Si marcamos a resolución en “dízemo” (*dizmo* 213.13) atendendo ás diferentes formas coas que ocorre a palabra. Valor diferente ten en *venderēs* (*venderedes* 164.35), que indicamos en nota, fronte ao que acontece a miúdo coa SNP da P5 dos verbos, como se pode ver nos exemplos.

²³⁴ A exemplificación relativa ás abreviacións ten un carácter representativo e non exhaustivo, a non ser que se indique o contrario.

Álvarez - Áluares, Anes - Eanes - Yanes, Ares²³⁵, Bartholomeo, Berea, Binforte, Domés, Estéueez - Estéuees, Fonte Dónega, Eynés - Ynés, Fonte Ferrada, Fonte Fría, Gómez - Gomes, Gonçaluez - Gonçalues, Ingrés, López - Lopes, Migeel - Mjgell²³⁶, Maçeenda de Montes, Morete - Morete, Mugares, Naues - Nabes, Núnez - Nunes, Ourantes, Ourense²³⁷, Palmés, Paradela, Peres²³⁸, Ponte Asarandón, Ponte da Villa, Rodríguez - Rrodrigues - Rrodrigues - Rodríguez - Rrodriguez - Rrodrigues, Sabadelle, Sanches, Sóvrela Lama, Suares, Untes - Vntes - Huntés.

Constitúe excepción a esta norma o caso da palabra *igrexax*, que xorde normalmente abreviada²³⁹. Do mesmo xeito, cando a abreviación afecta aos resultados do sufixo latino -BĪLE, xulgamos conveniente indicar o desenvolvemento en cursiva, dada a variedade de formas que poden presentar estes adxectivos. Nalgunhas, poucas, ocasións úsase con outro valor diferente de *e*; nese caso resolvemos seguindo os criterios xerais establecidos, recorrendo en último caso ás formas doutros adxectivos en *-ble* do mesmo notario. Indicamos as diferentes resolucións acompañadas das ocorrencias por extenso da mesma palabra, de existiren, ambas referidas por orde de aparición.

- *husáuel* (128.9), *vsáuel* (208.15). *Forma plena*: *vsáuyl* (133.46).
- *móujles* (142.19, 146.24, 149.4,28), *móueles* (144.17, 180.20, 181.26), *móujlles* (147.27, 151.36), *mobles* (150.17,22, 160.30, 169.10,14, 183.26, 184.23, 186.24, 187.17, 188.20, 189.12, 190.99, 191.20, 192.18, 193.16, 194.22, 195.31, 197.20, 199.20, 200.7, 201.32, 202.23, 203.27, 204.7, 207.21, 208.31, 215.25, 221.35, 241.19), *móuelles* (152.30-31), *múvilles* (153.28), *múbiles* (156.30, 158.29), *móbeles* (176.18,23, 228.32, 239.28, 236.26, 264.37), *móbeles* (182.13, 244.29), *móbelles*

²³⁵ Sen abreviar temos *Ares* e *Aras*.

²³⁶ Na solución para a primeira forma (*migēl* 76.17, 101.35, 102.30) temos en conta *Migueel* (71.20), así como para resolver “*Migueell*” (*miḡll* 62.44, 82.41, 90.23,24, 103.61) e “*Miguel*” (*miḡl* 80.21). Canto á segunda, desenvolvemos as ocorrencias máis recentes de *mjḡll* (202.3, 215.4, 264.10) segundo *Mjgel* (229.6).

²³⁷ O trazo está implicado noutras abreviacións deste topónimo, tales como *ourēs* (Ourense), *ourēn* (Ourense), *ourēse* (Ourense), *aurēse* (Aurense), *oureñs* (Ourense), *ouřs* (Ourense), *ourñs* (Ourense), *oureēs* (Ourense). Sen abreviar temos as formas *Ourense* (68.3, 153.39), *Ourense* (80.22).

²³⁸ Moi raramente ocorren as formas *přs* (Peres 264.4) e *přes* (Peres 264.6).

²³⁹ Son escasos os testemuños sen abreviar: *ygleia* (66.20), *jḡlleia* (82.30), *jḡlleias* (82.37). Acostuma abreviarse mediante trazo que resolvemos normalmente como *e* (*eyḡlia*, *eḡlia*, *eḡllia*, *yḡlia*, *jḡllia*, *iḡlia*, *jḡlia*, *jḡlja*, *iḡllia*, *yḡlja*), mais que tamén pode ocorrer co valor de *ei* (*yḡla*, *jḡla*, *iḡlla*, *yḡlla*). Aínda pode ocorrer contraída coa vogal final sobrescrita, *ig^a* - *jg^a*, que se resolve “*igleia*” - “*jgleia*”.

- (250.16), móveles (255.36, 262.12,21). *Formas plenas*: móuil (31.14, 67.5), móuill (76.8), móueles (162.15), móuelles (170.19,24-25), móbeles (178.22, 206.15, 218.3, 232.32, 235.29, 243.35, 266.23), mobles (179.20, 185.25, 205.15, 209.19, 217.22, 219.31, 220.28, 225.33, 233.33, 240.27), moble (220.16, 221.21), móvelles (234.31), móvele (255.24), móveles (256.21, 256.22, 258.14, 259.14, 260.29, 261.39).
- semelláuel (144.12, 169.9, 177.16, 180.13, 181.17, 182.8, 183.15, 186.19, 187.10, 188.12, 189.9, 206.10, 207.18, 208.20, 209.12), semelláuile (145.30), semellable (150.13), semelláuelle (152.20), semellábele (199.16, 201.20, 236.18, 239.18), semelábele (235.24), semalláuel (203.19, 205.10, 210.16). *Formas plenas*: semelláuell (109.22-23,28), semelláuyl (122.9), semelláuelle (151.23), semelláuel (153.33, 185.19, 202.15-16), semelláuil (162.11), semelláuale (175.14, 184.17, 192.13, 193.12, 197.16), semellable (179.16, 211.15,17, 213.15, 215.19, 216.37, 219.22, 220.20, 221.26, 222.28-29, 223.26, 224.22, 225.25, 226.12, 228.22, 229.43, 231.24, 232.20, 233.25, 240.19, 241.13, 253.21, 265.17), semellábel (191.15, 238.14), semellábile (234.26), semeláuelle (243.24), semelable (244.19), semelláballe (250.13), semellávele (255.27, 256.13, 257.13, 258.18, 259.19, 261.28, 262.16, 266.25), semellábele (260.20).
 - estáuel (149.22), estábele (190.78, 195.24). *Formas plenas*: estáuil (96.24, 103.24, 110.34, 123.16,155-156), estáuyl (105.3), estáuele (148.17), estable (198.49, 218.3).
 - rrendables (190.75,77,82,90,94,96,98).
 - rrazonábele (195.5), rrazonablemente (195.6).
 - *Outras formas plenas*: comunauilmente (71.9-10), agradábeles (212.32) amigábeles (212.35,101,109) - amigábele (212.37) - amigabelemente (212.49), venerábeles (212.110), posíbile (212.159-160), benerable (217.2).

Outra das funcións habituais do trazo sobreposto remite á abreviación dunha *consoante nasal*, caso en que o resolvemos en cursiva. Ademais dos raros casos en que vale por unha consoante en posición explosiva²⁴⁰, acostuma empregarse para representar unha consoante nasal implosiva, tanto en posición interior coma final de palabra. En ambos os contextos optamos por unha resolución convencional por *n*²⁴¹, agás en CD 108, onde o monxe notario Vasco Pérez emprega unicamente a

²⁴⁰ Cf. os casos de “Munio” (62.45), “dézima” (81.10), “canónicos” (149.24, 218.33), “canónigo” (199.34, 212.104, 215.29, 224.37, 225.40).

²⁴¹ Ao considerar a posibilidade de desenvolver segundo o uso predominante no documento de <n> e <m>, encontrámonos con que ambas se empregan en maior ou menor medida; o realmente maioritario é precisamente o emprego da abreviación, aínda que a situación pode variar de redactor para redactor

grafía *m* en posición final e desta maneira se desenvolve o sinal. De xeito análogo, perante unha letra de referencia bilabial, transcríbese como <m> só no caso de ser ese o uso predominante no documento (cf. CD 48, 65, 66, 70, 81, 92, 108)²⁴². En coherencia con isto, calquera tipo de abreviación en que estea implicada unha consoante nasal implosiva vaise transcribir en cursiva²⁴³. No caso do trazo sobrepuesto, está implicado na elisión de diversos fragmentos con nasal (v. Lámina IV), nomeadamente na abreviación dos adverbios en *-mente* e adxectivos en *-mento*.

Noutras palabras que a miúdo xorden abreviadas por suspensión ou contracción, o trazo sinala a elisión de secuencias de moi diverso tipo. Trátase de vocábulos que ou ben se atestan por extenso na CD con múltiples formas, ou ben contan cunha presenza tan exigua que non se consegue ter certeza sobre o seu desenvolvemento. Deixamos constancia, por iso, da ocorrencia abreviada da palabra mediante cursiva²⁴⁴.

- *Abreviatura de crego*. A forma reducida *cl̄igo* transcríbese “clérigo”, conscientes de que admite desenvolvementos alternativos, como por exemplo “*créligo*”. A palabra aínda aparece abreviada como *cl̄go* (clérigo 143.31,32). Só temos un testemuño da palabra por extenso: *clergo* (175.20).
- *Abreviatura de graza*. Entendéndoa como abreviatura por contracción, resólvese *ḡra* normalmente en “*graça*”, coa alternativa “*graçia*” cando o redactor a use por extenso²⁴⁵. A esta segunda forma remite igualmente a abreviatura *ḡria* (*graçia* 240.1)²⁴⁶.

e en diferentes épocas. En calquera caso, estamos con Lorenzo (2004a: 454) cando afirma que se pode “discutir se se debe elixir *m* ou *n*, pero é preferible escoller calquera das dúas consoantes a deixar un til que se interpreta falsamente como vocal nasal”.

²⁴² En CD 31 non hai exemplos por extenso; resolvemos o único caso abreviado como “*Coumba*” (l. 3). O mesmo ocorre en CD 91, na parte galega do texto, e así transcribimos tamén “*setembro*” (l. 12).

²⁴³ Exclúese o caso da palabra *amen*, que, de harmonía coa opción adoptada para os textos latinos e coas ocorrencias por extenso da palabra, se transcribe sempre “*amen*” nas abreviaturas *am̄* e *amē*.

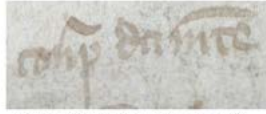
²⁴⁴ Non consideramos que fose relevante para as formas *b̄po* - *ōbpo* (bispo - obispo) e *b̄pado* - *ōbpadado* (bispado - obispado), exceptuándose coma sempre as situacións en que fan parte de elementos onomásticos (A Fonte do Bispo 190.46, Outeyro de Bispos 211.7). Si resolvemos en cursiva e indicamos a forma do manuscrito en nota cando a primeira abreviación é usada co valor da segunda: “*b̄spado*” (168.2), “*ob̄spado*” (192.24).

²⁴⁵ As transcrisións “*graça*” - “*graçia*” remiten á abreviatura por letra sobrescrita *gr̄a*, o mesmo que o caso puntual de “*graçia*” (*gr̄ia* 233.1).

²⁴⁶ Ademais de *graça* e *graçia*, testemuñase por extenso unha forma como *gr̄çea* (255.1, 256.1, 258.1, 259.1, 260.1, 261.1, 262.1), usada polo notario García Fernández de Rendal xunto a *graça* (257.1, 266.1) e que nunca abrevia a palabra.

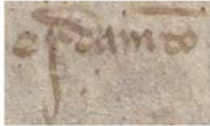
firmemente (86.10)

conpridamente (111.12)

solamente (164.18)

erdamento (67.4)

a pidimento (124.42)

paramento (122.6)

emenda (86.17)

jten (123.59)

tempo (128.34)

a monte (127.11)

setembre (136.1)

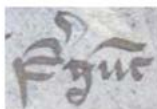
seruentes (158.13)

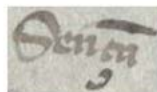
Santa (106.1)

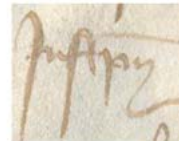
de Santiago (190.73)

preguntado (123.207)

sentença (123.42)

instrumento (190.111)

Lámina IV. Elisión de segmentos con nasal implosiva mediante trazo

- *Abreviatura de caendas ~ quendas.* A abreviatura *k̄las* desenvólvese como “*caendas*” (48.15), o mesmo ca *k̄ls* (*caendas* 66.17, 70.8), anotando a forma do manuscrito²⁴⁷. Tamén se informa en nota da contracción *k̄l̄nas* (*quendas* 238.10), que ocorre xa no século xv e se resolve de xeito análogo á forma abreviada *q̄ndas* (*quendas* 190.93, 233.17).
- *Abreviatura de marabedí(s).* Palabra que ocorre normalmente abreviada, adóptanse as resolucións *morauidil* / *moraujdil* e *morauidís* para as diferentes abreviacións, habitualmente sinaladas co trazo xeral, mais tamén coa sobreposición de letras, en documentos e redactores dos que non hai testemuños por extenso: *m̄r* (*morauidís*, *morauidil*), *m̄r* (*morauidís*, *morauidil*), *m̄rid*^b (*morauidil*), *m̄rjd*^b (*moraujdil*), *m̄rl* (*morauidil*), *m̄rs* (*morauidís*), *m̄r^as* (*morauidís*), *r̄* (*morauidís* 133.46). Constitúe excepción a esta norma o caso da abreviación *m̄ri* (*morauidí* 211.12,18,24), que entendemos como abreviatura por contracción. Pola súa parte, para os documentos do notario Xoán García resolvemos como “*maraujdís*” a abreviación *m̄rs*, en función dos testemuños da forma de singular da palabra (*maraujdil* 175.8, 217.10, 221.17-18, 228.13). Nalgúns pergamiños deste tabelión tamén se emprega a forma *marabidil* (220.14, 222.19), polo que nestes documentos se resolve a abreviatura de acordo con esa forma (*marabidís* 220.13,30, 222.18,20,40). O singular da palabra tamén pode aparecer representado por unha abreviatura por contracción, como *marauj̄l* (*maraujdil* 216.21), *m̄ri* (*maraujdí* 219.16) ou *m̄ari* (*maraujdí* 233.16). Do mesmo xeito, en CD 250 ocorre a forma *marabydil* (250.9), segundo a cal se desenvolven as abreviacións *m̄r* (*marabydil* 250.16) e *m̄rs* (*marabydís* 250.18).
- *Abreviatura de soldo(s).* A representación abreviada está constituída por un ou dous *s* altos cortados por un trazo que os cruza en diagonal de dereita a esquerda. Esta sigla resólvese tendo en conta o valor que teña no texto, de plural (*ssoldos*, *soldos*) ou de singular (*ssoldo*). A mesma abreviación coas letras *sl* resólvese “*soldos*” (80.13) cando corresponde a un plural e “*soldo*” (111.22) cando vale por singular.
- *Abreviatura de testemuña(s) e testemuño.* Tratamos ambas as palabras conxuntamente en termos de desenvolvemento, a non ser que un mesmo escribán empregue solucións diferentes para cada unha delas. Se o redactor escribe a palabra de diversas maneiras, escóllese no desenvolvemento aquela testemuñada

²⁴⁷ Seguimos neste punto as indicacións que se dan en Lorenzo (2004a: 457-458).

no propio documento ou, de non ser o caso, a máis empregada. Cando non se atestan ocorrencias por extenso do mesmo notario, adóptase a forma máis habitual en documentos do mesmo período²⁴⁸.

- *Testimuyas* (tes̄s 48.18), *testimuyas* (t̄s 70.10, 76.45, 77.30, 134.5,21), *testimuyas* (t̄s 122.13, 136.2,33, 146.31, 149.33,35), *testymuyas* (t̄s 140.41, 171.30), *testimuyo* (ts° 149.36), *testymuyo* (ts° 171.32, 177.29), *testymuyas* (t̄s 175.20, 177.26, 200.18), *testimuyo* (testiño 241.24). *Formas plenas*: *testimuyas* (73.12, 75.25, 96.12,26, 133.52, 136.35, 146.28, 153.37), *testimuyo* (73.15-16, 75.31, 77.36, 86.20,28, 122.14, 134.24, 146.31, 253.36), *testy(uy)muyo* (140.44), *testymuyo* (175.22, 200.19-20).
- *Testimũya* (t̄s 62.47), *testjmũyas* (t̄s 191.23). *Formas plenas*: *testimũyas* (62.1,44, 178.28, 239.32), *testimũyo* (62.47, 178.30, 239.35), *testjmũyas* (191.25), *testjmuyo* (191.26).
- *Testemuyas* (t̄s 67.19,20, 68.25, 69.26, 71.19,21, 90.21,25, 93.11.20, 98.23, 99.23, 100.28, 101.35,36, 102.30,31, 107.30, 119.15, 121.19, 124.36,37,39,40,49,50,60,62, 126.21, 130.30), *testemuyas* (t̄s 170.30). *Formas plenas*: *testemuyas* (65.1-2,18[2],37, 66.19, 69.24, 86.22, 111.33, 123.1, 124.1,35,36,37, 135.1,61, 170.28), *testemuyo* (65.18,40, 66.26, 107.33, 119.20, 121.24-25, 124.36,47, 126.25, 130.33, 135.63, 170.31, 176.30), *testemuio* (133.56), *testemuyos* (135.30,31).
- *Testimoyas* (t̄s 81.19, 184.31), *testimoyas* (t̄s 95.13,30, 103.4,60), *testimoyo* (testiño 186.28, 199.37), *testimoyo* (ts° 184.32, 192.25, 193.22, 194.31, 197.28, 250.22), *testimoyo* (testim° 238.22). *Formas plenas*: *testimoyo* (81.26, 95.35, 136.37, 236.36), *testimoyas* (160.34, 184.29).
- *Testemoyas* (t̄s 92.25,28, 94.8, 97.15, 106.28, 108.24, 110.22,41, 127.31, 128.24, 131.25, 141.50, 142.22,32), *testemoyas* (t̄s 129.2, 138.30, 143.31, 144.20,23, 145.43, 147.3,33, 148.3,18, 151.41,44, 152.34,37, 160.40, 162.18, 190.66,108,109, 195.48), *testemoyo* (ts° 144.23, 147.34, 148.22, 151.45, 152.37, 154.41, 155.35, 156.39, 157.26,27,34, 161.64, 162.21, 163.46, 164.76, 165.25,54, 167.29, 168.78, 169.18, 172.88, 174.58, 181.34, 182.16, 186.31, 189.15, 190.112), *testemoio* (testiño 190.68),

²⁴⁸ É o que acontece en CD 48, 70, 76, 90, 93, 98-99, 101-102, 129, 131, 138, 143, 144, 148, 162, 179. Para CD 116 óptase pola solución “*testemũyas*” (l. 25) que emprega o monxe notario Fernando Anes, pois, aínda que non presenta subscripción notarial, o documento con total certeza foi redactado por el. Noutros documentos en que se emprega a forma *testigos*, por extenso ou abreviada, adoptamos unha resolución semellante para as diversas abreviacións de *testemuño*: *testiño* (testimoyo 199.37), *testem°* (testemoyo 242.27), *ts°* (testimoyo 250.22).

- testemoyas* (t^os 190.111), *testemoyo* (testem^o 242.27), *testemojo* (test^o 255.44, 257.30, 259.32, 260.39, 262.30, 266.51). *Formas plenas*: *testemoio* (82.63), *testemoyo* (91.11, 92.31, 94.10, 97.19, 106.31, 108.28, 110.44, 124.68, 127.34-35, 133.58, 142.24, 145.48, 160.42, 187.23, 188.27, 195.49, 196.26, 201.39, 202.30, 203.34, 204.13, 205.19, 206.19, 207.26, 208.40, 209.25), *testemoyas* (124.69,75, 147.31, 190.67,79, 195.47), *testemoyos* (157.26), *testemojo* (256.29, 258.30, 261.50, 264.51).
- *Tistimuyas* (t̄s 105.18). *Formas plenas*: *tistimuyo* (105.23).
- *Testemūyas* (t̄s 112.34, 123.11,54,80,82,83,149,159,161,162,163,165,167,168,219, 220[2],221,222,224,225,235,236,250,257,264), *testemūyas* (t^s 113.22, 114.22, 115.28, 116.25, 120.19), *testemūyo* (ts^o 123.163,169,186), *testemūya* (t̄s 123.166,184), *testemūya* (ts^a 123.214). *Formas plenas*: *testemūyas* (87.25, 123.22,28,80,220,248), *testemūyo* (87.31, 112.37, 113.25, 114.27, 115.32, 120.23, 123.20-21,29,160,161,162, 165,169,216, 232,256), *testemūya* (123.188,202,206).
- *Testigos* (t^os 148.21, 162.20, 190.79, 192.22,24, 193.19,21, 194.28,31, 195.8,43, 196.11, 197.25,27, 198.51, 212.86,95,100,172, 213.24, 214.34, 216.56, 218.39,45, 219.36, 223.39, 226.19, 231.41, 233.38, 234.33,36,38, 235.37, 236.32, 238.21, 244.38, 250.20,21, 255.41,44, 256.25, 257.26,30, 258.26,29, 259.27,31, 260.35,38, 261.45, 262.26,30, 264.50, 266.45,50; t^os 242.23,27, 243.51). *Formas plenas*: *testigos* (178.30,32, 182.15, 195.12, 198.22,49, 199.31, 201.36, 215.29, 217.11,29,31, 220.33, 221.40, 222.43, 224.36-37, 225.39-40, 228.38, 229.61-62, 232.37, 235.34, 236.35, 240.32, 243.44, 244.35, 256.29, 264.46, 265.28), *testigoos* (200.15, 241.22,24, 253.32,35).
- *Testemōyas* (t^s 154.37,41, 155.34, 156.35,38, 157.29,33, 161.56,62, 163.42,45, 164.70,75, 165.1,23,25,52,54, 166.61,65, 167.26,29, 168.72,78, 169.17,18, 172.4,18,33, 62,80,87, 174.52,57, 179.23, 180.22,24, 181.33, 182.16, 183.31, 186.26,27,29, 187.21, 23, 188.24,26, 189.14,15, 196.26, 201.38, 202.28,30, 203.31,33, 204.11, 205.17,18, 206.17,18, 207.25,26, 208.37, 209.23,24, 210.26,28), *testemōias* (t^s 158.35). *Formas plenas*: *testemōyas* (155.31, 157.3, 161.2, 181.28, 196.24), *testemōias* (158.38), *testemōyo* (180.25, 183.24).
- *Testimōyas* (t^s 211.29), *testimōyo* (ts̄o 211.34). *Formas plenas*: *testimōyas* (185.28,30, 239.34), *testimōyo* (185.31, 231.28).
- *Otras formas plenas*: *testemoyon* (128.26), *testimoñjas* (150.26), *testimonjo* (150.30, 179.32, 240.36, 243.53, 244.39), *testimjojo* (234.41), *testimonjas* (240.35).

- *Outras abreviaturas.* Con moita menor presenza ca as abreviacións anteriores, importa chamar a atención aínda sobre outras palabras que se resolveron en cursiva ben por admitiren máis dun desenvolvemento, ou ben para deixar constancia da súa ocorrencia en forma breve pola súa peculiaridade.
 - *Alcalde.* Desenvólvese *atld* en “*alcalde*” (195.39) segundo a forma por extenso máis habitual (cf. *alcalde* 161.3,17,38,41, 198.37; *alcalde* 217.17; *alcalde* 218.18).
 - *Apostólica.* Abreviado na contracción *áplica* (*apostólica* 179.28, 240.34), presenta por extenso formas como *apostóligo* (243.50) - *apostólligo* (244.37), *Apostólliga* (243.50-51, 244.37).
 - *Capítulo, título, tódolos.* Nas abreviacións *capítulo* (*capítulo* 190.73) e *títulos* (*títulos* 195.20) márcase a resolución á vista da variación na representación da postónica velar como vogal media ou pechada. Non é o caso da abreviación análoga, mais infrecuente, *toḏlos* (*tódolos* 127.26, 128.11,21).
 - *Diocese.* Non existen testemuños por extenso²⁴⁹. A abreviatura *diōc* transcríbese como “*diocese*” (179.23)²⁵⁰.
 - *Instrumento.* Non contamos con formas sen abreviar do mesmo redactor para *jnst̄rm* (*instrumento* 190.111), da que na CD se atestan formas como: *esturmento(s)*, *estru-*
mento - *estruamentos*, *estormento* - *estormento*, *estromento*, *jnstromentos* - *jnstro-*
mentos, *instrumento*.
 - *Letrados.* Para *frados* lemos “*leterados*” (190.79,106, 195.44[2]), aínda que con base nas formas por extenso tamén se podería transcribir “*letrados*”.
 - *Mil.* Resólvense en cursiva as inhabituais abreviacións *m̄l* (*m̄l* 82.5,39,45,64), *m̄ll* (*m̄ll* 82.43, 91.11)
 - *Muller.* Abreviado *m̄lr* (67.1) - *m̄llr* (71.4, 171.4,13,25), transcríbese “*moler*” / “*mo-*
ller” de harmonía coa solución maioritaria coa vogal átona sen inflexionar.
 - *Portugueses.* A transcripción da suspensión *poṛt* (*portuguesa* 95.14, 96.10) ten en conta as formas “*putrugeses*” (156.17), “*putrugeses*” (158.18) - “*putrugeses*” (163.22).
 - *Postromeira.* Nunha ocasión aparece reducida como *postroṛā* (*postromeira* 234.22).

²⁴⁹ En subscricións notariais en castelán ou con castelanismos de García Fernández de Berlanga úsase “*dió-
cesi*” (179.28, 212.179).

²⁵⁰ Do mesmo xeito se procede coas abreviacións *dioc* - *djoc*, co sinal indicador de suspensión, que se resolven respectivamente “*diocese*” (195.21, 196.1, 199.32, 212.11,103, 231.44, 240.34, 265.1) - “*djocese*” (235.36, 236.34). Presenta a variante *dic* co mesmo trazo e un sinal abreviativo en forma de oito deitado por cima (*diocese* 226.1). Ademais, chamamos a atención en nota sobre a forma *dioxā* (165.2), que lemos “*diocese*”.

- *Terreo*. Para a contracción *tr̄ro* (*terreo* 190.46,82), sen formas por extenso no mesmo notario, existen múltiples posibilidades de desenvolvemento á vista dos testemuños da CD: *tarr̄eo(s)*, *tarreo(s)*, *terreo(s)*, *terr̄eos*, *tereo*, *terreyos*.
- *Tesoureiro*, *zapateiro*. Esporadicamente abreviadas *çapāt* (*çapateyro* 62.44), análoga á latina *zapāt* (*zapatarius* 19.c), e *th̄ro* (*thesoureyro* 92.26).
- *Vinte*. Nunha única ocasión aparece abreviado *v̄nt* (*vijnte* 168.70).

Unha situación semellante á que verificamos en palabras abordadas máis arriba, habitualmente abreviadas e con ampla variación nas formas por extenso, maniféstase en relación coa *antroponimia*, de aí a opción pola indicación sempre en cursiva dos segmentos elididos²⁵¹. Relacionamos a seguir as diferentes solucións adoptadas para estes elementos onomásticos, abordando conxuntamente, de ser o caso, prenome e patronímico.

- *Afonso*: *alf̄ōn* (*Alfonso*), *aff̄ōn* (*Affonso*, *Affonso*) ~ *Af̄ōn* (*Afonso*, *Afonso*), *aff̄ōm* (*Affonso*) ~ *af̄ōm* (*Afonso*). Os desenvolvementos “*Affonso*” ~ “*Afonso*” realízanse só cando así se escribe o nome por extenso.
- *Domingo*: *dom̄go* (*Domingo* 82.47), *d̄go* (*Domingo*). Recórrese á resolución con *j* (*Domjngo*) se se emprega na forma sen abreviar para esta última abreviatura. Por outra parte, proba da vinculación desta abreviación a *Domingo* (fronte a *Diego*) atopámola en CD 151, onde o nome do destinatario do diploma, Domingo Anes, está escrito *dom̄go* (*Domjngo* 151.2,32) e *d̄go* (*Domjngo* 151.45). Para o patronímico *Domínguez* resolvemos “*Domínguez*” (*dom̄īḡz*), “*Domingues*” (*dom̄īḡs*), “*Domínguez*” (*dom̄īgez*), “*Domjnges*” (*dom̄jges*), “*Domínguez*” (*d̄ōz*), “*Domingues*” (*d̄ḡs*); a solución “*Domínguiz*” para *dom̄īḡz* (65.37, 66.19,20) ten en conta “*Domínguiz*” (*dom̄īguiz* 65.19, 66.21).
- *Estévez*: *esteūs* (*Estéuees* 123.209), *est̄* (*Estéuees* 135.18, 171.1). Non hai testemuños por extenso dos mesmos notarios. Son escasas na CD as formas sen abreviar: *Stéueez* (48.21), *Estéueez* (70.11), *Estéuēes* (148.4, 215.29), *Esteues* (155.36).
- *Fernando*. Para alén da sigla *ff* (*Ffernán*), o nome presenta múltiples abreviacións que remiten a *Fernán* ou *Fernando*: *ferr̄na* (*Fernán*), *fernād* (*Fernand*), *fferr̄n* (*Ffernán*),

²⁵¹ Incluímos nesta situación a invocación *j̄hs* (*Jhesus* 212.1), *ih̄ūs* (*Ihesus* 255.1, 264.1), que aparece no encabezamento do documento, ou a forma *b̄p̄ta* (*Baptista* 190.46) na referencia cronolóxica “día de Sant Johán Baptista”.

feṛn (Fernán), ferṛn (Ferrnán), ffeṛn (Ffernán), ffrṛna (Ffernán), ffrṛa (Ffernán), frṛa (Fernán), ffrṛn (Ffernán), ffrṛ (Ffernán); ferṛndo (Ferrnando), fferṛndo (Ffernando), ferṛndo (Fernando), ffrṛndo (Ffernando), frṛndo (Fernando), ffrṛnd (Ffernando), frṛado (Ferrnando). Maior variación aínda ofrece a redución do patronímico *Fernández*: fr̄z (Fernández), ffr̄s (Ffernandes), ffeṛn (Ffernández), ffeṛz (Ffernández), ferṛz (Ferrnández), feṛs (Ferrnandes), ffrṛz (Ffernández), frṛz (Ferrnández), ffr̄s (Ffernandes), ffr̄s (Ffernandes), fr̄s (Ferrnandes), ffrṛnādz (Ffernández), fferṛnādz (Ffernández), ffrṛnādez (Ffernández), ffrṛn̄z (Ffernández), frṛn̄z (Fernández), ffrṛns (Ffernandes), ffr̄s (Ffernandes), fr̄s (Ferrnandes), ferṛs (Fernandes), ffeṛns (Ffernandes), ferṛn̄z (Fernández), ffrṛn̄s (Ffernandes), frṛnāḏs (Fernandes), ffrṛnāḏs (Ffernandes), ffeṛn̄s (Fernandes), fr̄s (Fernandes), ferṛs (Fernandes).

- *García*. É escaso o uso do trazo na abreviación deste elemento: *gṛia* (Garçía 240.6[2]).
- *Gonzalo*: gonçluo (Gonçaluo). O patronímico *González* está abreviado *goṅs* (Gonçalues), *gonçlz* (Gonçaluez), *gonçlus* (Gonçalues), *gonçals* (Gonçalues), *gōçals* (Gonçalues).
- *Xoán*. Alén da sigla (*Johán*), ocorre habitualmente abreviado *joh̄n* (Johán) ~ *ioh̄n* (Iohán).
- *Martiño*. Aparece abreviado como *mārt* (Martín), *m̄rt* (Martín), *m̄jno* (Martjno), *m̄jn* (Marj̄n). O patronímico *Martís* non se documenta por extenso, polo que adoptamos unha resolución convencional para as abreviacións *mārt* (Martíiz, Martíis), *m̄r* (Martíiz), *mārz* (Martíiz), *m̄z* (Martíiz), *m̄s* (Martíis)²⁵², *m̄rt* (Martíiz, Martiis), *m̄r̄s* (Martíis), *m̄r̄z* (Martiíiz). No desenvolvemento con *s* ou *z*, para aquelas formas reducidas que non integran a letra, aténdese ao comportamento do notario con outros patronímicos.
- *Núñez*: n̄s (Nunes).
- *Rodríguez*: rroḏz (Rrodriguez), roḏz (Rodríguez), rrōz (Rrodriguez), rrodr̄z (Rrodriguez).
- *Sebastián*. O patronímico ocorre abreviado en *sauasch̄z* (Sauascháez 92.26).
- *Vázquez*: uq̄iz (Uaásquiz 65.18)²⁵³.

²⁵² Esta abreviatura pode configurarse tamén con outros sinais abreviativos (*m̄⁷s*, *m̄⁸s*) con idéntico desenvolvemento.

²⁵³ Ademais doutras abreviaturas deste patronímico que abordamos noutros lugares, habería aínda que apuntar algunhas abreviacións ocasionais ás que remiten transcricións como “*Vasques*” (232.38), abreviado por suspensión co trazo característico deste tipo braquigráfico, e “*Vasques*” (*v̄^s* 234.36), que se desenvolve segundo a forma do mesmo notario “*Vasques*” (235.34).

Cando existe un *desaxuste* entre a abreviatura e a forma desenvolvida da palabra, o que supón a alteración dunha ou máis letras da abreviación no seu desenvolvemento, debido normalmente ao emprego de certas abreviaturas latinizantes, ademais de empregar o itálico na resolución, anótase a forma abreviada da palabra²⁵⁴. É o caso das abreviacións *archo* (arçidiago 92.5,6,25)²⁵⁵, *dāt* (dada 118.22), *fcta* (feyta 143.19,29), *mōn* ~ *mōm* (moeda)²⁵⁶, *mōn* (moesteyro 120.14)²⁵⁷, ben como o de certas formas reducidas dos patronímicos *Eanes*²⁵⁸, *Miguez*²⁵⁹, *Paz*²⁶⁰ e *Vázquez*²⁶¹. Para outras situacións prescínlese da indicación en nota por ser redundante respecto da resolución en itálico. É o caso das formas *sco(s)* e *sca* ~ *ssca*, que ocorren xunto a *sō* e *sā* (*santo*, *santa*) e que transcribimos “*santo(s)*” e “*santa* ~ *ssanta*”, do mesmo xeito que en *sciago* (*Santiago* 65.11,19,22); débese entender, pois, que as palabras *Sancta* (241.1[3], 253.1[2],15,31) e *Sancthomé* (241.23, 253.33) aparecen así por extenso no manuscrito.

Para outras abreviaturas desaxustadas, en fin, optamos polo desenvolvemento sen indicación de ningún tipo, como en *dco(s)* e *dca(s)*, coa variante moito menos

²⁵⁴ Neste sentido, cabería a posibilidade de interpretar a abreviatura *nro(s)* ~ *nra* como influencia da escrita latina ou castelá. No entanto, resolveuse en “*noestro*” (48.17, 153.36, 217.15, 250.21, 253.33, 265.28), “*noistros*” (*nros* 241.23, 255.42,44, 256.27,28, 257.28,30, 258.27,29, 259.29,31, 260.36,38, 261.47,50, 262.28,30, 266.47,50), “*nostra*” (264.48), entendéndoa como forma peculiar do posesivo que acompaña case sempre á palabra *señor(es)* ~ *señora*.

²⁵⁵ Cf. no mesmo documento “arçidiago” (92.25). Non se indica en cursiva, no entanto, o desenvolvemento das abreviacións *arçidgo* (124.48,67, 133.52) e *arçidgado* (124.61,62), en vista das ocorrencias sen abreviar de “arçidiago” (123.181,182,200,201,210,213,233,250,255[2],258, 124.62,67,70, 129.10,16,36, 133.2) e “arçidgado” (123.249[2]).

²⁵⁶ Resólvense de acordo coa solución maioritaria sen abreviar. De igual maneira se procede coas abreviacións *mor^t* ~ *mom^t* (moeda).

²⁵⁷ É claro que o desenvolvemento ten en conta as formas do notario sen abreviar, do mesmo xeito que na resolución doutras abreviaturas desaxustadas nas que non se emprega o sinal xeral: *mom^t* (*mosteyro* 216.20,56,59, 221.24,28[2],31, 225.20,22,29,39,40, 233.13,27[2]); *moesteyro* 223.15,19,23,24,29[2]), *mom^o* (*mosteyro* 217.2,21, 218.12,13,16,19,28[2],36,43), *m^{no}* (*mosteyro* 238.1).

²⁵⁸ Trátase das abreviaturas *iohis* (*Eanes* 65.17,19,36,37), *iōh* (*Eanes* 66.22), *johñes* (*Eanes* 82.12), *johañs* (*Eanes* 123.248), *iohñs* (*Eanes* 124.61).

²⁵⁹ Na abreviación híbrida latino-romance *mīglls* (*Miguees* 134.22). Atéstanse as formas sen abreviar *Miguéez* (69.5), *Migéez* (73.12, 75.27), *Miguéez* (129.4,42), *Migéez* (129.6,9,29), *Mjgees* (129.17), *Migées* (129.18,26), *Migees* (129.37).

²⁶⁰ É o caso de *płz* (*Páez* 66.23, 70.2, 71.20, 87.7), *płs* (*Paes* 82.12, 123.180,196,207), *płls* (*Paes* 135.16,20), *płlz* (*Páez* 135.18). En documentación latina aparece *Paiz* (13.a[3]) xa no ano 1221; en textos romances están ben documentadas as formas *Páez* ~ *Paes* e, dende o ano 1364, a solución con hiato homorgánico (*Paas* 130.31) que no século xv se xeneraliza como *Páaz* ou *Paas*.

²⁶¹ Referímonos ás formas *ullz* (*Uaásquez* 96.7), *uills* (*Uaasques* 138.1), *vlls* (*Vaasques* 149.1[2],2,4,5,14,20,31,35)

frecuente *dċto* - *dċta(s)*. Resólvense *dito(s)* - *dita(s)* ao igual que *dċo(s)* - *dċa(s)*, polo que as ocorrencias de *dicto(s)* - *dicta(s)* dos textos galegos corresponden a formas por extenso no manuscrito: *dicto* (31.11,13, 241.6,8,24, 253.3,17,26,27 [2],28[2],31[2],32), *dictos* (253.35), *dicta* (241.23, 253.26,27,34[2]), *subssodictas* (253.28). A mesma solución adoptamos para *iĥu xĥo* (Ihesu Cristo) - *jĥu xĥo* (Jhesu Cristo), que non se encontra por extenso²⁶².

O trazo sobreposto aínda aparece na edición transcrito como *til* en caso de que apareza sobre <n>, indicando a palatalidade da nasal, ou de que represente a nasalidade vocálica²⁶³. Con este último valor, se ocorre sobre unha vogal tónica duplicada, o til colócase sobre a primeira delas²⁶⁴. Xunto a este valor de marcador da nasalidade vocálica, en certas palabras poderíasele atribuír unha segunda función ao trazo sobrescrito. Entendemos que existe esta dupla funcionalidade en palabras como “*canpāa*”, “*çentċo*”, “*gāañados*” - “*gāanando*” - “*gāañar*”, “*ninhúa*” - “*nĥnhúa(s)*” - “*nĥnhũu*” - “*nĥnhún*”, “*pertċeçen*” - “*pertċeçían*”, “*pervċeron*”, “*Valançāa*”, que presentan un único trazo para cubrir toda ou boa parte da palabra. Aquí transcribimos como til e ao mesmo tempo desenvolvemos a consoante nasal ou colocamos o til sobre <n>, segundo os casos, indicando a situación en nota²⁶⁵.

Para outras palabras en que igualmente se podería pensar nun dobre valor, optamos na transcripción pola resolución como consoante nasal. É o caso de “*auijnça*”²⁶⁶, “*cóongo*” - “*cóongo(s)*”, “*conteen*”, “*Meén*” - “*Meendo*” - “*Meéndez*”, “*Meende*”²⁶⁷, “*perteenças*” - “*perteençsas*” - “*perteençsas*”, “*teen*”, “*teença*”. Do mesmo xeito, en formas verbais de terceira persoa de plural con nasal palatal na sílaba final, resolvemos o trazo como nasal implosiva (*poýnan*, *ponan*, *tenan*, *tijnan* - *tinan* - *tynan*, *venan*), o mesmo que en “*quinentos*” ou “*quinón*”. Pola

²⁶² Indicamos en nota, porén, as variantes *iĥu xĥo* (Ihesu Cristo 238.18, 244.35) e *jĥesu* (Jhesucristo 143.30).

²⁶³ Nalgúns casos o trazo concorre con outro procedemento de indicación da nasalidade vocálica, como en *algūna* (66.16), *vāna* (103.4,65) - *uāna* (109.22), que transcribimos “*alguna*”, “*vna* - *una*”, ou da palatalidade da nasal, como en *coziñha* (115.12-13), que se leu “*cozínha*”. En ambas as situacións anótase que a palabra leva un trazo sobreposto.

²⁶⁴ É o que acontece en *bōoa*, *Casdenāao*, *Castelāao*, *Chāao*, *chāao*, *Çibrāao*, *çidadāao*, *condiçōoes*, *curmāao*, *Feramontāao* - *Faramontāao* - *Faramontāao*, *Giāao* - *Jjāao*, *ymāao(s)* - *hirmāao*, *Julliāao*, *Jusāao*, *māao* - *māao*, *Maranāao*, *pessōoa*, *sāao*, *Ssauaschāao* - *Ssauaschāao*.

²⁶⁵ Tratamos da mesma maneira o caso de “*tċedes*” (*teċds* 121.7).

²⁶⁶ Na forma *avīnça* (134.6) anótase que leva un trazo sobreposto.

²⁶⁷ Interesan tamén a este parámetro editorial outras abreviacións do mesmo topónimo como *mċed* (*Meende* 149.5,14[2]), *mċe* (*Mende* 153.11), *mċede* (*Mende* 213.11,17).

súa banda, cando o sinal pode valer por til de nasal *e*/ou de vogal, como en “quinōos” ou “Maranáao”, privilexiase a segunda opción²⁶⁸.

Unha última posibilidade no tratamento deste trazo sobreposto remite á súa *eliminación* cando non lle atribuímos ningún valor lingüístico, mais deixando constancia en nota da súa presenza no manuscrito. É de sinalar que, no referente ao emprego do sinal expletivo, a documentación manifesta un incremento progresivo do uso desde os primeiros documentos en galego ata os máis serodios. Partindo dun conxunto representativo da numerosa casuística deste trazo na CD, indicaremos algunhas motivacións que explican o seu emprego. Así, apuntan para unha influencia da escrita latina formas como *años*²⁶⁹, *comō*, *costumē*, *daño(s)*, *dōna*, *ē*²⁷⁰, *engaño*, *mīll-mjll-mjll*, *nomē*²⁷¹. Noutros casos, o emprego innecesario do trazo encóntrase vinculado á representación de determinadas grupos literais, como é o caso do dígrafo *ch* (*achado*, *acharia*, *achou*, *chāmadōs*, *Çigachōs*, *Sanches*, *Sancha*)²⁷² ou do grupo *gn* en formas como *rregñō - rreigñō*, *signāda*, *signāl - sygnāl*, *signar*, *signō*. Ademais, en numerosas ocasións ten un carácter redundante, pois consérvase o trazo na representación da palabra cando esta se escribe por extenso²⁷³. Da mesma maneira, concorre habitualmente na representación de palabras que presentan un hiato, sobre todo homorgánico, polo que se establece unha vinculación evidente entre este uso do trazo e a representación da nasalidade vocálica.

²⁶⁸ Quedaría aínda por indicar algunha situación dubidosa canto ao tratamento do trazo sobreposto, caso de *pās* (*paes* 82.30).

²⁶⁹ Por analoxía tamén se coloca o trazo sobre o mesmo segmento cando vale por “a nós” ou en palabras como *nōs* (nós), *uōs* (uoz).

²⁷⁰ Na escrita latina valía por “est”. Usado para representar a forma verbal romance, transcribímoloo como “ē”, aínda que na documentación tamén hai testemuños de formas como “est” ou “este”.

²⁷¹ Téñanse en conta, porén, a ocorrencia de formas como “*donna*” (124.12) ou “*annos*” (124.60), curiosamente nun documento en que <nn> se usa co valor de nasal palatal: *sennorío* (124.5,14,20,44-45), *Espanna* (124.11,44), *galinnas* (124.17,49).

²⁷² Menéndez Pidal (1976⁵: I, 227 n. 2), ao referirse a que este sinal “acompaña especialmente á algunos grupos de consonantes”, apunta con relación a este dígrafo que “sirve para indicar que la *c* y la *h* forman un signo que representa un solo sonido”.

²⁷³ Segundo Sánchez-Prieto Borja (1996: 37-38), “los trazos expletivos dictados por las leyes de la cursividad se hicieron cada vez más frecuentes, propiciados por el predominio de la imagen visual sobre la acústica, por lo que el empleo corriente de *grade* con lineta propiciará *grande* también con rasgo superpuesto, lo que presta aspecto visual distintivo a la palabra”.

Afōnso, agoardañte, ajadēs, alfayāte, algūnd, an̄te, bēn - bēm, castēlla, çēm - çēnt, cōnuēto, comēr, comūnalmente, Couñba, deūs, dīto/a, dōm²⁷⁴, ēn, erdamēnto, exēnte, gēnte, gērra, Goñçaluo - Goñçalo, hērdades, Johān, juñto, lib̄ra, lib̄re, mātade - mētade, mēs, meñor, mol̄ter - mul̄ter, moñge, mouēles, m̄yngua, pān, pagūe, Palmēs, paramēnto, paredēs, partēs, peña, persoña, presente, q̄uer, sab̄am - sabēam - sabbēam - sab̄yam - sabbēan, saluan̄te, Sañt, segūnd - segūndo, señpre, sigūe, tañto(s), tēn, teñor - theñor, teñpo, tērra, trēs, trezēntos - tresēntos, Uñtes, vosēs - vozēs, vyřēm.

āa tal, abōo(s), acaēsçeu, aldēa, artigōo(s), cabidōo - cabjđoo, caēr, cāera, Çeleirōo, declarandōo, degřāo, demandandōos, duās, enpēesca, formāes, yrēes, julgandōo, lēer, l̄jn̄peo, māas, meātade, mēesimo, mēo, Mōor - Mōor, mōordomo, nouēes, Nouōa, oōra, pāaço, Pāaz - Pāas, ponōo, pōo, preçēos, prouēer, prouēeredes, quareenta, Rruğees, Santomēe, ssēendo, sēer - s̄seer, ssēelos, tāas, Temēes, theēgas - teēga(s), tidōo, todōo, traspasōo, Vaāo, Vaāsco - Vaāsquo, Vēer, voōntade.

Por contraste cos exemplos que acabamos de sinalar, é discutible o carácter accesorio do sinal en determinadas formas; o tratamento que recibe, que pode ter importantes consecuencias na interpretación lingüística das mesmas, non exclúe outras interpretacións. Por un lado, optamos pola eliminación en “mosteyro” (77.2,4,7,13,14,18, 20[2],23,26,34)²⁷⁵ - “mosteiro” (146.7)²⁷⁶, “pertenças” (130.10)²⁷⁷, “escriu” (155.35, 156.39, 157.33, 161.62, 163.45, 164.75, 172.87, 174.57)²⁷⁸ ou nos topónimos “Rramjrás” (166.61, 167.3) e “Gondiás” (213.20,25)²⁷⁹. Pola contra, nas lecturas do prenome *Nuño* e o patronímico correspondente, *Nuñes - Núñez*, interpretamos o trazo sobreposto como til do *n*, pois é probable que se desenz resultados con nasal palatal destes elementos ono-

²⁷⁴ Consideramos no entanto que non é innecesaria na forma de tratamento en “don Nafonso” (*dōnafōn* 154.16), de acordo coas lecturas “don Nafonso” (*don nafōnso* 158.17; *donnafonso* 175.8) e “don Nafomso” (*don nafōm* 166.24).

²⁷⁵ Noutros documentos do mesmo redactor, o monxe notario Gonzalo Pérez, aparecen as formas “mosteyro” (73.10,14, 75.2,8,9-10,29, 86.2,6,9,13,15,17) e “mosteyro” (86.8,11,19,26).

²⁷⁶ No mesmo documento, para alén de “mosteiro” (146.20,30), encontramos “moesteyro” (146.1,5,10,12,14,19), “moesteyro” (146.19), “moosteyro” (146.27).

²⁷⁷ No mesmo documento entendemos que o trazo vale por consoante nasal implosiva en “pertençsa” (130.26).

²⁷⁸ O emprego do trazo é análogo, na nosa opinión, ao que se dá en formas como *escrīptola*, *escrīto* ou *escritās*.

²⁷⁹ Nos mesmos redactores danse as formas *Rramjñās* (155.9, 164.12, 165.3,14, 167.18, 168.73) e *Gondiās* (213.2-3), respectivamente. De interese para este segundo elemento é o testemuño de “Gundiás” (251.28).

másticos²⁸⁰. Ofrece menos dúbidas a interpretación do trazo como abreviatura de consoante nasal implosiva en “calunpnya” (123.10,69) - “calunpnja” (123.69), “danpnos” (133.46) - “danpno” (190.63), “condenpnou” (135.60) “solenpne” (195.23), aínda que as atestacións ofrecen tamén a posibilidade sen a consoante²⁸¹.

No caso do actual *home*, tratouse o trazo de maneira diferente nas formas do singular e do plural. En *omē* - *homē* (tamén *ohmē* 134.22) elimínase o trazo segundo os abundantes testemuños de *ome* e *home*²⁸². Para a forma de plural, que atestan as formas ómees (90.25), *hómees* (97.10), *ómēes* (68.17, 123.185,208,212,238, 212.35,47,60,64,73, 109,177), atribuímos ao sinal xeral o valor de *e* en todos os casos: *om̄s* (omes 31.12, 126.22, 135.22,24, 138.31, 141.50, 143.32, 145.44, 146.29, 147.32, 190.56), *hom̄s* (homes 199.26), *om̄ēs* (ómees 76.32, 82.51, 123.174,202,257, 124.52,69, 131.26, 140.41, 179.17, 186.11,26), *hom̄ēs* (hómees 155.32, 161.42).

Antes de pechar este apartado, é preciso chamar a atención sobre un aspecto formal relacionado con este sinal xeral que é importante valorar, sobre todo na súa interpretación como til de nasalidade vocálica. Como xa se apuntou máis arriba, o sinal xeral de abreviatura pode adoptar moi diversas formas durante o período que cobren os pergamiños de Santa Comba de Naves. Neste sentido, cómpre advertir en relación coa documentación en galego que en ocasións o sinal concorre cun trazo “ondulado”, herdeiro do acento dobre que acostuma aparecer sobre vogais en hiato²⁸³. Neste caso, o trazo curvo recibe o mesmo tratamento ca o sinal xeral sempre que ocorra coas mesmas funcións ca este (v. Láminas V-C, E, F); de non ser así, recibe o mesmo tratamento ca o acento duplo (v. Láminas V-A, B, D).

²⁸⁰ Boullón (2007: 302-303 n. 25) considera lexítima a forma “Núñez” dada “a existencia dunha variante medieval *Nunio* (de onde *Nuño*)”.

²⁸¹ Cf. *calunpnja* (123.237) - *calunpnja* (124.31) - *calunpnja* (124.52), *calunpnjas* (212.114); *condepnase* (135.42,44); *solempnes* (253.3).

²⁸² Téñase en conta que en ocasións xorden abreviados *om̄* - *hom̄*, polo que aparecen incluídos máis arriba na exemplificación do sinal xeral co valor de *e*.

²⁸³ Sobre o acento dobre e as súas diversas formas na escritura gótica galega, véxase Lucas Álvarez (1950: 79-81), que inclúe bastantes exemplos en reprodución facsimilar.

canpãa (111.2)

Jullao (111.6)

Paaço (111.6)

húa (111.5)

veemos (111.15)

meo (111.10)

avijnça (111.15)

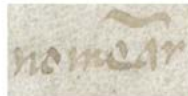
pertenças (111.17)

aqeeçendo (111.18)

bêes (111.30)

nomear (111.18)

ao (111.23)

pêa (111.31)

gaanar (111.29)

cabídeo (111.32)

Lámina V-A. Trazo recto e curvo en CD 111

a hũu (115.15)

Estéuoo (115.1)

Coonba (115.2)

pessõa (115.22)

yrmaa (115.3)

de moor (115.5)

pãa (115.25)

de boo (115.12)

meos (115.14)

enrestemũyo (115.32)

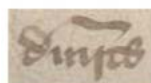

maao (115.31)

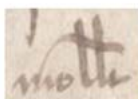

de Páscoa (115.14)

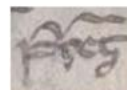
Lámina V-B. Trazo recto e curvo en CD 115

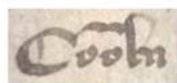
dineiros (123.48)

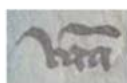
moller (123.156)

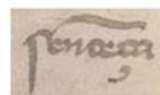
preguntado (123.179)

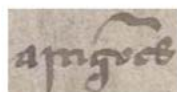
Coomba (123.33)

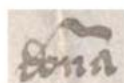
vaan (123.142)

sentença (123.237)

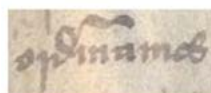
artigoos (123.11)

dona (123.33)

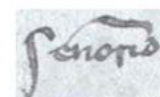
anos (123.155)

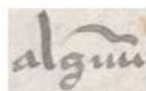
ordinaamos (123.5)

peñorar (123.10)

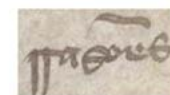
señorio (123.176)

algũu (123.151)

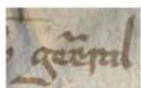

bõos (123.202)

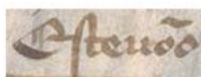

rrasões (123.237)

Lámina V-C. Empleo do trazo ondulado en CD 123

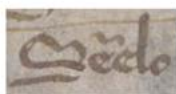
geeral (124.8)

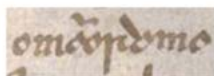
Esteuoo (124.12)

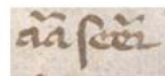
teedor (124.27)

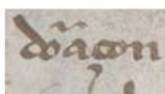
seelo (124.3)

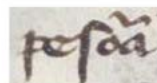
o moordomo (124.18)

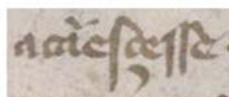
aa seer (124.24)

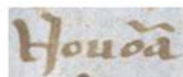
doaçon (124.15)

pesoa (124.58)

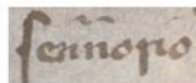
acaesçesse (124.19)

Nouoa (124.48)

galinnas (124.17)

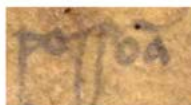

sennorio (124.20)

Lámina V-D. Emprego do trazo ondulado en CD 124

mão (126.6)

pessoa (126.14)

condições (126.15)

Coonba (126.2)

pertenças (126.6)

per mingoa (126.8)

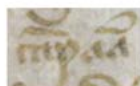

do Paaço (126.5)

aa uoz (126.19)

Lámina V-E. Emprego do trazo ondulado en CD 126

campãa (180.2)

são (180.17)

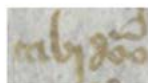
bães (180.20)

Coonba (180.1)

vaan (180.4)

cabjdo (180.2)

quer (180.7)

a laure (180.14)

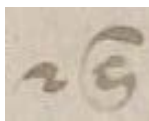
Lámina V-F. Emprego do trazo ondulado en CD 180

4.2.1.2.2. Sinais especiais e modificacións literais

O *sinhal tironiano*, como xa se adiantou máis arriba, desenvólvese como “e”, coa intención de facilitar a lectura cun desenvolvemento máis próximo da realidade fonética, aínda que a conxunción sen abreviar se escribe polo xeral “et”²⁸⁴. A correspondencia fónica da conxunción fica de manifesto en formas como “e(t)u” (164.52,72, 165.8,9,13, 15[2],21, 166.54,62, 167.18,27, 174.44,53) para o pronome persoal, no caso de *he(t)* (147.25) para a forma da P3 do presente do verbo *ser* ou no emprego do sinal tironiano para esa mesma forma verbal (“é” 244.16,21), cuestión sobre a que se chama a atención en nota. Nas tres ocorrencias da palabra *etcétera*, pode ocorrer escrita como <et> ou en forma abreviada, caso en que optamos por ler *et*.

etcétera 123.66

etcétera 123.67

etcétera 250.19

A abreviatura de *con* resólvese sempre en cursiva ao implicar unha consoante nasal implosiva, tal como foi establecido ao tratarmos dos usos do sinal xeral de abreviatura que envolvían a elisión dunha nasal. O desenvolvemento citado, que se aplica aos casos que máis abaixo se relacionan, practícase de igual xeito para as diversas formas da conxugación do actual *cumprir* (*conprir* - *conplir*, *conprija*, *conpria*, *conpra*, *conprisse* - *conprise*, *conprisen*, *conpríndoa*), aínda que se documentan tamén formas con inflexión da vogal radical, mais sen ser hexemónicas²⁸⁵. A solución *com* ante *p* adóptase para os documentos do notario Pedro Eanes²⁸⁶ por ser a grafía da nasal de referencia bilabial a empregada perante consoante bilabial. Aínda aparece desenvolvido como *cun* en “*circunstançias*” (123.205):

²⁸⁴ É usado co valor de *e* inicial en “exente” (248.11, 249.9), situación que se apunta en nota.

²⁸⁵ Cf. formas como: *cunprir* - *cunplir*, *cunpriredes* - *cunpliredes* - *cunplyredes*, *cunpla* - *cunpla* - *cunpra* - *cunpra*, *cunprades* - *cunplades*, *cunpran* - *cunplan* - *cunplan*, *cunplirdes*.

²⁸⁶ Nas seguintes palabras: *companion* (65.3,16), *comprir* (65.6,11[2],16,22,27,29,32,33,34,35,36), *comprían* (65.12), *compridamente* (65.12) - *compridamente* (66.3), *companeiro* (65.15,16,23,33,36), *comprisse* (65.21).

con, *Conba*, *concanbeamento*, *concluso*, *condições - condições - condyções*, *condición - condición - condición*, *confeso - conffeso - conffesso - conffessos*, *conféssoa*, *confirmaçón*, *confirmado*, *conno*, *conposta*, *compra* (subst.), *compramos* (v. *comprar*), *comprara*, *compridamente - conpridamente*, *compridos*, *conpridores*, *conselo - consello*, *consentisse*, *constreniuda*, *consuu*, *contado(s)*, *conta* (subst.), *contar*, *conteen*, *contén - contén - contem*, *contenda(s)*, *contendese*, *contendían*, *contêhúdo - contiúdo - contiúdo*, *conteúda - contêhúda - contiúdas - contiúdas - contjúdas*, *contestaçón*, *contestada*, *contestaua*, *contía(s)*, *contijña - contijna*, *contradiçón*, *contradisemento*, *contradizendo*, *contrapto - contrauto*, *contrario*, *conuén - conuén*, *conuento - conuento*, *comuosco*.

A abreviatura de *er*, *re* e mesmo *ar*, con variadas realizacións nos manuscritos e que aquí representamos como un sete sobrescrito²⁸⁷, non se indica na súa resolución con estes valores²⁸⁸, a non ser en casos en que se podería transcribir como *re* ou como *er*. É o que acontece co adxectivo *entrego* ou as diferentes formas do verbo *entregar*²⁸⁹, do mesmo xeito que no seu emprego sobre a letra *p* en determinadas palabras. Como se pode comprobar na exemplificación, o valor da abreviación sobre esa letra é sempre *re*²⁹⁰, ao tempo que para reducir *per* se usa a modificación literal *p̄*, tal como se verá máis abaixo. Por iso, transcribimos en cursiva no caso de “*personas*” (158.7, 175.13,15, 205.9), habitualmente grafada con *p̄*, e informamos da situación do manuscrito en nota, ao tempo que lemos “*presona*” (215.4,19[2],20) cando esa forma é empregada por extenso polo notario (cf. *presona* 216.37,38, 223.28[2], 229.42,44,45; *presonas* 216.51, 229.44)²⁹¹:

²⁸⁷ Unha forma semellante presenta a abreviatura de *er* sobre *v*, co trazo inferior do sinal cruzando o hastil da letra, e que recibe o mesmo tratamento que aquel (aver, ouver, toverdes, verdade, verdadeiramente, verdadeiro, vertude; [Castro] Verde, [Fonte] Vergeira - Vergeira - Vergejra, Vernaldjno, Vertolameu).

²⁸⁸ Do mesmo xeito se procede cando asume o valor de *er* o trazo xeral (ñdade, tñra, ñdamñto / ñdamñto(s) / ñdamñto).

²⁸⁹ Adóptase normalmente a solución *re*, como en “*entrega*” (62.6,8,11, 86.5-6, 131.14; “*entregalle*” 86.6), “*entregauan*” (62.6,8), “*entregasse*” (65.14), “*entrego*” (95.4, 110.3, 123.139, 131.2,5, 143.8,16; abreviado *entgo* 87.3), “*entregar*” (135.48), “*entregue*” (143.22), “*entregou*” (147.7), “*entregos*” (196.11). Exceptúase o caso de “*entérgoo*” (67.10), que se desenvolve tendo en conta os testemuños por extenso do notario Xoán Ares (entergo 68.9,22; entérgollas 68.19; entérgámolo 69.20).

²⁹⁰ Co mesmo valor é empregada menos frecuentemente a abreviatura *p̄*.

²⁹¹ Casos análogos son os de “*apercebido*” (204.4), do que na CD hai exemplos para as dúas lecturas (apercebidos 198.4, apercebido 214.3), e “*perturbar*” (207.20), que só así se documenta (perturbar 211.21, 213.19).

açerca, anyuersario ~ aniuersario ~ vnjuersario, aqueeçer, auer, çercoýto ~ çercoíto, Çerdeira, certificados, çerto, contradiser, dereituras, dereita, deryto ~ dereito(s), diser, esteueron, fazer ~ ffazer ~ faser, fesar, fesera, fesermos, Ffermán ~ Ffermán, Ffermandes, fferreyro, herdade²⁹², herdamentos, jnterese ~ jnteresse²⁹³, mercador, merçee, mester, meter, meterdes, mouer, ouuera, ouuerdes, percadés, persuya, perteeçentes, perteeçer ~ perteeçer, podería, poderíamos, prazer, prouuer, receberom, termio(s) ~ termjo ~ termyo ~ termío ~ térmjño ~ térmjño ~ térmjno, terza ~ terça, touer, uerdade, uerde ~ [Castro] Uerde, ueruo, valuer.

acreçentamento, apresentar, chantre, entre ~ ontre ~ vntre, espresamente, lauredes²⁹⁴, liure, meestrescolla, outre, preço ~ prezo, preegadores, preguntado(s), prelado ~ prellado, premja, prescripçón, presenza, presentado/a, presente(s), presentou, prestado, préstemo ~ préstamo, prestes, Preto, preyto, sangue, senpre ~ sempre ~ ssenpre, sobre, trebuto, trelado, Trëlla, tres, trese, trezentos.

embarge, notario, vigario ~ uigario²⁹⁵.

Si se resolve en cursiva cando aparece usado con valores diferentes dos indicados. Así se procede cando vale por *r*, situación que se sinala en nota, en “senpre” (93.3, 198.31,36,46) ~ “ssenpre” (98.7), “liure” (93.7, 98.20, 101.15,31, 102.27), “liuremente” (93.8), “preyto” (98.15), “prazer” (98.27, 99.27, 101.15, 102.8,33),

²⁹² Na edición chámase a atención sobre casos como o de “heredade” (h⁷edade 70.4,7), deixando o desenvolvemento en cursiva, ou “heredades” (h⁷redades 240.24), onde tamén anotamos o valor da abreviatura.

²⁹³ Do mesmo xeito se procede en “jnterese” (jnt⁷ēe 145.40[2], 162.17, 183.27, 188.22, 189.13, 202.25, 205.16, 206.16, 207.23, 208.33, 209.20, 210.22) e “jntereese” (jnt⁷eeese 147.29, 151.38, 152.32, 170.26), mais non cando se usa con outro valor: “jnterese” (jnt⁷se 177.23, 191.21), “jnterese” (jnt⁷ee 180.20, 182.13). Noutras formas reducidas da palabra nas que non intervén este sinal abreviativo, resólvese tamén en cursiva: “jnterese” (jntēēs 154.33, 155.28, 156.31, 166.51, 167.22), “jnterese” (jntēe 158.30, 163.28, 164.65, 168.60, 174.47), “jnterese” (jnterēe 231.38, 234.34). Non presentan ningún tipo de abreviatura *enterexe* (175.18), *jnterese* (184.25-26, 198.41, 201.33, 211.26, 213.22, 216.52, 217.24, 236.29, 239.30, 244.32), *jnterese* (192.21, 212.69-70, 250.18), *enterese* (243.40).

²⁹⁴ Á interferencia desta forma hai que remitir o emprego do sinal abreviativo co valor de *ra* na escrita de “laurzredes” (204.3), circunstancia referida en nota.

²⁹⁵ Nas dúas últimas palabras é frecuentemente usada co valor de *ari*. Non se sinala a resolución en “uigario” ~ “vigario” (ocasionalmente abreviado *vig^l*), pois ambas as formas están amplamente documentadas sen abreviar unicamente baixo esta forma. Do mesmo xeito se procede para “notario”, palabra a miúdo abreviada e de múltiples maneiras que transcribimos sempre sen ningunha indicación: *nōt*, *nōtio* (a mesma abreviatura presenta un valor diferente en *notorio* 123.216), *not*, *not^oio*, *not⁷*, *not^oio*, *not^o*. Son raras as formas por extenso doutro tipo, como *notaryo* (108.26, 171.31, 175.21).

“enprazamentos” (99.8), “ontre” (102.7,8), “caualleiro” (112.28), “moesteiro” (114.3,25, 115.30, 116.18), “preegadores” (133.26), “janeiro” (134.2), “maneira” (134.18), “So[u]er” (143.3), “escudeiro” (143.3), “paradeiros” (145.12), “çapateiro” (150.26). Con diversos valores está implicada na abreviación do segmento *eir*²⁹⁶. Neste caso, se a elisión inclúe a semivogal, no desenvolvemento teranse en conta os usos do redactor (y ~ i ~ j)²⁹⁷ na representación do ditongo²⁹⁸:

e...r: Alueiro, Arenteiro, armeiro, Barreiro, çapateiro, Carneiro, Carpenteiro, Carreira, castjneiros ~ castineiros, caualeiro ~ caualleiro ~ caualejro, Çerdeira ~ Çerdeira, djneiro(s), escudeiro, feira, Ferreiro, feuerreiro, figeiras, foreiro, herdeira, janeiro ~ janeiro, Jubiteiro, leira(s) ~ leiro(s), madeira, maneira ~ manejra, moesteiro ~ mõeiteiro ~ mosteiro ~ moosteiro, moneiro ~ moyneiro, Moreira, Ouljuejra, Outeiro, paredeiro(s), pedreiro, Pereiro, Pineiro, piteiro, primeira ~ primeiro(s) ~ primeiro ~ primejra, pustremeiro, Rribeiro, rri-geiro, Rrodeiro, Soollleiro, Teleiro, terçeira, valedeiro(s), verdadeiro ~ uerdadeiro.

*eyr*²⁹⁹: Barreyro, çapateyro, Çapateyros, Carneyro, carniçeyro, caualleyro, comendeyro, companeyro, dineyros ~ djneyros, escudeyro ~ scudeyro, Ferreyro ~ Fferreyro, ffigeyra, janyro, maneyra, mosteyro ~ moesteyro³⁰⁰ ~ mõeiteyro, palateyro, Pineyro, piteyro, porteyro ~ Porteyro, primeyro/a, primeyramente, pustrimeyro ~ postrimeyra, quarteyros, rrendeyros, Rrigeyra, Rrigeyro, Sardineyra, sesteyro, Sueyro, terçeyra, thesoureyro, uerdadeyros, valedeyro ~ ualledeyra³⁰¹.

²⁹⁶ Por analogía con esta situación, chega a ser empregado co valor de *oyr* en “Corredoyra” (138.10,16) e mesmo co de *oeyr* en “rraçoeyro” (179.23) e *oe...r* en “rraçoeyro” (210.27). Para ambas as palabras anotamos a forma do manuscrito.

²⁹⁷ De non atestarse a mesma palabra por extenso, obsérvanse as ocorrencias do ditongo [ej] con *i* ou con *y*. Nos documentos do notario García Fernández de Rendal prefírese *j* para a semivogal, que, como xa se viu, presenta unha forma moi semellante á de *y*, e con esa grafía resólvense as abreviacións, a non ser no documento CD 264, que fixo escribir “por outro”, onde predomina *y*.

²⁹⁸ Calquera abreviación que afecte ao ditongo [ej] resolverase, pois, en cursiva, como nos casos de *ffia* - *fia* (*ffeyta*, *ffeyta* - *feyta*, *feita*, *fejta*), *fiās* (*feytas*, *feitas*, *fejtas*), *fio* (*feyto*, *feito*), *fiōs* (*feytos*, *feitos*), *plio* (*pleyto*, *pleito*). Para a abreviatura *fċta* (*feyta* 143.19,29), como xa se indicou noutro lugar, anotamos tamén a forma do manuscrito.

²⁹⁹ Ao igual que pode asumir o trazo sobreposto o valor de *er*, cabería a posibilidade de interpretalo como abreviación de *eyr* nalgún caso en que o resolvemos como nasal implosiva. Pensamos en “*companón*” (65.3,16) nun documento onde tamén concorre a forma “*companeyro*” (65.15,16,23,33,36).

³⁰⁰ Este desenvolvemento corresponde tamén á abreviatura *moest*.

³⁰¹ A forma “*ffeyra*” remite ás abreviacións *ff* (105.17), cun trazo en diagonal que cruza as siglas de dereita a esquerda, e *ff* (140.40).

eir: Carreira, dineiros ~ diñeiros, feueireiro, maneira, moesteiro ~ mosteiro, Porteiro, postumeiro, prestameiro, primeiro/a, rrigeiro, terceiro/a, thesoureiro, verdadeiros.

yr: carneyro, caualleyro, ffeueyero, moesteyro³⁰², pustrimeyro.

*ey*³⁰³: moesteyro, testeyras.

Fóra da exemplificación anterior quedan aínda outros valores do sinal en palabras tales como *dereita*, *dereito* e *diñeiro*, que ademais xorden abreviadas mediante outros procedementos braquigráficos:

Dereita: *dereita* (d⁷ita)³⁰⁴, *dereyta* (d⁷ta), *dereyta* (dere⁷ta); *dereyta* ~ *dereita* (drt^a, dr⁷a, drt^oa), *derejta* (djt^a).

Dereito: *dereito* (d⁷ito), *dereyto* ~ *dereito* (d⁷to), *dereyto* ~ *dereito* ~ *derejto* (dr⁷to, dr⁷to, drt^o, drt^oo), *dereyto* (drt⁷, drt^o), *dereyto* (dert⁷, dert^o); *dereyto* (der^oto), *dereyto* ~ *dereito* (dert^o), *dereito* (d⁷ito), *derejto* (djt^o), *dereit*(i)o (dr^otio), *dereit*(i)o (der^otio).

Dereitos: *dereitos*(d⁷itos), *dereytos* ~ *dereitos* (d⁷tos), *dereytos* ~ *dereitos* (dr⁷tos, dr⁷tos, drt^os, drt^oos); *derejtos* (djt^os), *dereytos* (dert^os), *dereitos* (dr^os), *dereitos* (d⁷itos), *dereytos* ~ *derejtos* (dr⁷ts, drt^os), *derejtos* (djt^os), *dereytos* (dert^os).

*Diñeiro*³⁰⁵: *dineyros* (dn⁷os), *dineyros* ~ *dineiros* (din⁷ros, din⁷ros), *djneyros* (djr⁷os), *dineyros* (din⁷s); *dineyros* (diñr), *dineyros* (dñr), *dineyros* ~ *dineiros* (dn⁷os), *dineyros* (dñ), *dineyros* (dñin), *dineyros* (dm), *dineyros* (dñs), *dineyros* (dn⁷s), *djneyros* (djn⁷os), *djneyro* (djn^o), *dineyros* (din^os), *diñeyros* (diñ^os), *dineiros* (dr^os), *dineyros* ~ *djneyros* ~ *dineyros* (d^os).

Xa no século xv este elemento braquigráfico xorde a miúdo como modificación literal de vogal, unido a esta en forma de bucle (v. Láminas de VI), asumindo o valor habitual de *r*, que se resolve sen indicación exceptuándose, de acordo co xa exposto, cando se emprega no grupo *eir* ou nos elementos onomásticos³⁰⁶. Sinála-

³⁰² O mesmo valor se atribúe á abreviación *moste*^o (mosteyro 240.1,6,10,12,25,26,31,33).

³⁰³ En “primeyros” (129.28,45) e “quarteyros” (98.18) o ditongo abréviase mediante trazo xeral.

³⁰⁴ Non se xulgou necesario sinalar en cursiva este valor en *rreuerendo* (199.35).

³⁰⁵ Como formas plenas temos *dineyros* (73.7, 75.21,22, 76.24, 140.12, 217.10[2], 219.16, 220.13,14), *dineyro* (77.10), *deñeyros* (138.20), *dineyros* (222.19[2]).

³⁰⁶ Cf. caualleiro, leira, leiro, primeiros, Agujar, Çarça, Carballido, Cardoso, Carneiro ~ Carnejo, Carpenteiro, Castrello, Çerdeira, Çerdeyriñas, Cornoses, Garçía, Goter, Lagar, Leonor, Margarjda, Marquiña, Martjn ~ Martín, Martjno ~ Martyño ~ Martyno, Moreira, Pyxotería, Pumar, Sarmento ~ Xarmento, Veer.

Lámina VI-A. Valores do bucle en CD 154

Lámina VI-B. Valores do bucle en CD 160

Lámina VI-C. Valores do bucle en CD 206

se igualmente co itálico o desenvolvemento daquelas formas que, como xa se viu, admiten varias lecturas (entrego 157.15; entrego 165.11[2]; entregase 161.14; entregar 161.29,39)³⁰⁷.

A abreviatura de *per* ~ *par* desenvólvese segundo corresponda³⁰⁸ e só se indica en cursiva nos casos susceptibles de varias interpretacións (*per*, *para*). Ocasionalmente presenta outros valores diferentes dos referidos, que na edición aparecen marcados en itálico e acompañados de nota, como os de *pr* (*ssenpre* 99.11, *preyto* 99.15), *pre* (*ssenpre* 105.5; *present[e]* 156.3 ~ *presente* 158.3, 163.5, 164.5[2],60, 165.2,3,14,29,32, 166.54-55,65, 167.18-19, 168.65, 172.23; *presentou* 165.4; *presentada* 165.7; *presentes* 165.9, 167.26, 201.27; *preço* 167.15, 168.50; *presença* 172.4; *presentar* 172.79), *p...r* (*parte* 130.13,16,28, 235.31; *porque* 161.19-20; *rreparedes* 182.4, 188.7, 206.5, 207.13, 208.11; *paredes* 183.8, 202.8; *rrepare* 183.16, 205.10, 206.10), *pro* (*proueer* 138.18) ou *pe* (*per-tenenças* 214.12-13).

Para a modificación literal que abrevia *pro* procédese igual ca no caso anterior: non se sinala na súa resolución (*procurador*, *produçón*, *prol* ~ *proes*, *prometemos*, *promutaçón*, *propia*, *propiedade* ~ *propiedades*, *propiatario*, *propõer*, *prouados* [‘poboados’], *prouando*, *prouarey*, *proue* [‘pobre’], *proueades*, *proueer*), a non ser que presente un valor especial (*pregunta* 161.33, *propyadades* 264.31).

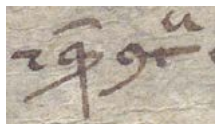
A abreviatura de *quan*, modificación literal de *q* con *a* sobrescrito, ao implicar unha consoante nasal implosiva, transcríbese “*quan*” (*quantos* 65.1; *quanto* 65.5,11, 95.23). O mesmo símbolo, agora coa sobreposición dun trazo, abrevia *quen* e recibe idéntico tratamento editorial (*quen* 75.23; *quenquer* 80.16, 95.22).

³⁰⁷ Ofrece menos dúbidas, na nosa opinión, este bucle no *e* da sílaba tónica de *ingrato*. Editamos “*jngr[a]to*” (154.44), “*jngr[a]tus*” (156.19), “*jngr[a]tos*” (164.44, 165.46), “*yng[r]a]tos*” (174.41), anotando a forma do manuscrito, que levaría a ler “*jngreto(s)*” ~ “*yngretos*”, “*jngretus*”.

³⁰⁸ Como *per*, ademais de nas diversas formas do verbo *pertencer* (*perteeçer* ~ *perteeçer*, *perteeçse*, *perteençen*, *perteeçia*, *perteeçese* ~ *perteeçese*), en: *enperador*, *perante*, *perca*, *percades*, *perdas*, *perderían*, *perdõar*, *perdoe* ~ *perdom*, *perffaçã(n)*, *permeesca*, *pero*, *persuía*, *persuýt*, *persooa* ~ *persoa* ~ *persõa* ~ *persoona*, *perteenças* ~ *perteenças* ~ *pertenças* ~ *pertenças*, *perteeçentes* ~ *perteeçentes*. Está co valor de *par* en: *amparado*, *anparar*, *paradeiros* ~ *paradeiros*, *paramento*, *paranças* *parte(s)*, *partiçón* ~ *partiçón*, *partida*, *partidos*, *rreparamento*, *rreparar*, *rrepare*. Na onomástica, ademais de no topónimo *Paradela*, emprégase nas abreviacións *po* ~ *pº* (*Pero*) e no mesmo prenome con elisión da vogal final en *peañs* (*Per^eEanes*), *pañs* (*Per^eAnes*). O patronímico correspondente redúcese a miúdo con esta modificación literal: *pez* (*Pérez*) ~ *pes* (*Peres*), *pz* (*Pérez*) ~ *ps* (*Peres*).

e quanto (95.23)

e quen contra (75.23)

A abreviatura de *que* (\bar{q}) resólvese sen cursiva³⁰⁹, polo que as ocorrencias de <qe> reproducen as formas do manuscrito³¹⁰. É excepcional o caso do numeral *çin̄* (*çinque* 92.16, 106.12,18, 110.19, 111.33, 123.148), que decidimos resolver en itálico á vista da diversidade de formas rexistradas nos documentos: $\bar{c}\bar{i}q\bar{e}$ (*çinqe*), $\bar{c}\bar{i}nco$, $\bar{c}\bar{i}co$ (*çinco*), $\bar{c}\bar{y}nquo$, $\bar{c}\bar{i}nquo$ (*çinq^o*), *cinco* (*cinq^o*). Márcase igualmente o desenvolvemento do sinal cando se usa con outros valores, informando da situación do manuscrito en nota, en coherencia co tratamento dado a outros elementos braquigráficos:

qu: *aqueecendo* (106.20), *çinqueenta* (197.25), *ffyquen* (107.19) - *fiquen* (143.20, 250.19), *pesqueyras* (133.28), *qualquer* (150.23, 169.14, 185.25, 187.18, 188.21, 189.13, 190.76,97,101, 191.21, 192.20, 193.17, 197.22, 199.27, 202.24, 203.28, 205.15, 206.15, 208.32, 209.19, 210.21, 212.83, 213.19,21, 250.17) - *quaesquer* (204.8), *quen* (107.27, 153.34, 186.24), *quenquer* (197.19, 204.8, 207.20), *quer* (169.5, 187.5, 188.6, 189.6, 191.10, 192.6, 193.6, 197.8, 202.7, 203.9, 205.5, 206.5, 207.13, 208.10, 210.8, 244.9), *querendo* (182.8), *quisera* (161.24), *Rrequaixo* (207.5[2]), *Vaasques* (207.4), *Vasques* (235.34).

qui: *aquí* (146.31, 160.41, 168.33, 187.23, 191.25, 192.25, 193.21, 194.31, 200.19, 202.30, 203.34[2], 205.19[2], 208.40, 209.25[2]), *quinentos* (147.29, 194.26) - *quínentos* (213.22), *quinón* (191.6), *quinta* (152.15, 192.8, 203.20,26, 210.19, 213.12,17), *quiser* (151.38, 160.31, 184.25, 185.26, 187.18, 190.99, 194.20,25, 197.19,22, 203.28, 206.16, 207.18,23, 208.33, 209.20, 213.19,22, 215.27, 242.19, 244.31, 250.18) - *quisier* (150.24) - *quiser* (152.32), *quiserdes* (151.20, 160.20,

³⁰⁹ Cf. *aqueecer* - *aqueecer*, *aqueel* - *aquelles*, *aquela(s)*, *aquelo* - *aquello*, *aquesto*, *arranquedes*, *esterque*, *fique* - *ffyque* - *fiquen*, *que*, *quebrantardes*, *quebredes*, *quen*, *quer*, *queredes*, *querelar*, *queremos*, *querendo*, *querermos*, *queria*, *quero*, *question* - *questiões*, *rrequeridos*, *saquey*, *troque*; *Enrriques*, *Manrique*, *Mosqueiro*, *Rrequaixo*, *Uasques* - *Uaásquez* - *Vaasques* - *Vásquez*.

³¹⁰ Cf. *aqueecendo*, *aquesto*, *çinqe*, *fique*, *qe*, *qemqer*, *qer*, *qualqer* - *quaesqer*. Neste sentido, cómpre ter en conta as lecturas que fixemos de $\bar{q}\bar{e}$ (*qen*) ou $\bar{f}\bar{i}\bar{q}\bar{e}$ (*fiquen*).

170.16, 184.15, 187.8, 190.76, 191.13, 192.11, 193.10, 194.11, 195.43,44, 203.16, 205.8, 206.8, 207.14, 210.14, 213.13, 216.35, 222.26-27, 241.12, 250.11) ~ *quissierdes* (150.9), *quiseren* (179.18, 192.20, 193.17), *quisermos* (215.9) ~ *quiséremos* (223.18)³¹¹, *quiseron* (133.50), *quisesse* (133.34) ~ *quisese* (147.28), *quisera* (82.24), *quitados* (219.11), *quitaua* (147.24), *quite* (151.18, 152.17, 185.16, 188.10, 191.13, 192.11, 193.10, 194.10,18,25, 203.16, 208.16, 209.9, 210.14, 213.13[2], 215.17) ~ *quites* (160.19, 197.15), *quito* (216.33), *quitousse* (133.49), *requirades* (213.14).

Ademais, atribuímoslle o valor de *quey* en “saquey” (150.29), aínda que a presenza de castellanismos no texto permitiría perfectamente unha lectura como “saqué”. Chega mesmo a usarse co valor de *qua* (quando 229.20, quanto 229.29), situación que se anota.

A abreviatura latina de *rum*, de escaso uso na documentación en galego, desenvólvese “ron”³¹² ao elidir unha consoante nasal implosiva (*foron* 110.41, 131.1). Dáselle a solución latina na forma “auangaliorum” (172.25).

Da abreviatura de *ser* (poseredes, poseron, quiser, quiserdes, quisermos, ser, serán, seredes, seruentes ~ seruentes, sseruíço ~ seruíço) só se sinala a resolución, con itálico e nota, dos usos diverxentes: *quisser* (90.16) ~ *quiser* (152.32), *sser* (97.10), *Sarmento* (158.36), *seredes* (205.11), *pasara* (207.4,5), *seruentes* (231.12).

A abreviatura de *ur* ~ *or* desenvólvese segundo corresponda sen indicación (caaduras, dereytura/s ~ dereituras, escriptura, natural, procurador³¹³, procuraçón, purgamẽo ~ purgameo, pustura ~ postura, sepultura ~ sopultura, uentura³¹⁴; por, outorgamento, outorgamos, outorgante, outorgaron, outorgauan, outorgo, outorgou). En palabras en que podería ter ese valor, en ocasións pode valer por *r* (*purtugeses* 156.17 ~ *purtugeeses* 158.18; *purgameo* 168.81, 186.1; *furtuýto* 207.15; *outorgada* 221.39; *outorgamos* 223.33)³¹⁵ e puntualmente aparece co valor de *u* (*cabadura* 244.10), circunstancias que se sinalan en nota, ao igual que a rara abreviación *escudet*^o (*escudeiro* 238.14). Participa ademais na

³¹¹ Por extenso atéstase *queséremos* (222.17).

³¹² En rigor, habería que falar da abreviatura de *um* latino, que neste caso acompaña un *r* (Santos 1994: 101), tal como se desprende do desenvolvemento que se fai da abreviatura.

³¹³ Anótase a forma do manuscrito en *p^odor* (190.108).

³¹⁴ Anótase a forma do manuscrito en *uent^r* (106.20).

³¹⁵ Estrañamente úsase con ese valor en “aniversario” (223.28).

abreviación de *dereitura(s)* para elidir diversos elementos, palabra que tamén se reduce empregando outros sinais³¹⁶.

Na centuria do catrocentos acostuma usarse este símbolo cos valores da abreviatura de *er* e, en menor medida, cos do *a* sobrescrito³¹⁷, emprego inducido pola súa proximidade formal³¹⁸. No primeiro caso, recibe o mesmo tratamento que o sinal abreviativo ao que substitúe (v. Lámina VII)³¹⁹, sendo que nalgunhas palabras admite diversas interpretacións, como en *monest^oio*, lido “monesterio” (229.2,13,21,24,33,37,38,45,46,48,50,62), mais transcribimos “monsteiro” en *monst^oio* (229.60).

A abreviatura de *us - os* desenvólvese sempre en cursiva, como *us* en palabras en que sempre ou maioritariamente se encontra esa solución sen abreviar (*apús - enpús*, *custume*, *Deus*³²⁰, *dous*, *justo*, *meus*, *pustrimeyro - pustrimeyro - pustrimeyro - pustrimeyro - pustrimeyro*, *seus - sseus*). Nos restantes casos resolverase case sempre en *os*³²¹, como acontece co seu emprego na P4 das formas verbais (aforamos - afforamos, auemos - avemos, cobrásemos, *conpramos*, *coñosçemos*, *damos*, *demandamos*, *demos*, *deuiamos*, *fesemos - fezemos*, *mandamos - mandamos*, *obligamos - ovligamos*, *outorgamos*, *ouuemos perdōamos*, *poderiamos*, *poemos*, *possamos - posamos*, *quebrantados*, *quitamos*, *rrecobramos*, *renuzamos - rrenunçamos - rrenunçiamos*, *seyamos*, *seymos*, *tẽemos*, *tinamos*), mais tamén noutras formas (*ambos*, *Bocinos*, *brancos - brancos*, *d'ámbolos*, *ditos*, *fructos*, *sobreditos*, *uos*). Co valor de *s*, que anotamos, en “*d'ambos*” (99.18), “*meus*” (140.27), “*Deus*” (143.2).

4.2.1.2.3. Abreviaturas por letra sobrescrita

Na abordaxe do procedemento braquigráfico da sobrescrita literal discriminamos, por unha banda, a elisión das letras *u* ou *r* por medio da sobrescrita de

³¹⁶ Os pergamiños ofrecen as seguintes formas: *dt^oas* (*dereituras*), *drt^oas - dr^otas - dr^oas - drt^os* (*dereyturas*, *dereituras*, *derejturas*), *drt^oa - drt^a* (*dereitura*, *dereytura*, *derejtura*), *dert^oa* (*dereitura*, *dereytura*), *drti^oa* (*dereyt(i)ura*), *deret^a* (*dereytura*), *djt^a* (*derejtura*).

³¹⁷ Aparece na abreviación do antropónimo *García* en *g^oçia* (*Garçia* 154.38[2],39, 155.32[2],33,ns, 156.36[2], 157.31[2], 158.36[2], 161.3,59[2],ns, 163.44,ns, 164.72, 165.52, 166.62, 172.83,ns) e *g^oça* (*Garçia* 203.2, 210.7), ben como en *gr^oa* (*graça* 183.1, 186.2, 188.1, 189.1).

³¹⁸ Probablemente habería que vincular tamén á sobrescrita literal, concretamente da vogal *o*, o emprego en *th^o* (*thesoureyro* 238.20), *mj^o* (*mostejro* 240.17[2],18,21[2],22) e *esc^opu^o* (*escripuano* 242.25).

³¹⁹ Usado cun valor peculiar en *feu^o* (*feueyero* 243.43, 244.34).

³²⁰ De harmonía con esta opción resolvemos a abreviación *d^s* tamén en cursiva (*Deus*).

³²¹ Exceptúase o documento CD 140, en que o redactor tende a empregar *us* por extenso, onde transcribimos: *auemus* (l. 3), *ssobreditus* (l. 13, 29), *dereytus* (l. 24, 28), *obrigamus* (l. 29), *damus* (l. 33).

Lámina VII. Valores do sinal abreviativo ∞ no século xv

vogais e, por outra, a contracción vocabular, que implica a elipse de moi diversos elementos, mediante a sobreposición dunha ou varias letras.

Vogal a sobrescrita. Empregada co valor de *ra*, e en menor medida co de *ar*, sobre diversas consoantes, non se indica na súa resolución a non ser nalgún caso especial³²²:

amostradas, amostrasen, caustra, compra (subst.), *compramos*, compraron, contra, contradisendo, contradizer, contrario, contrauto(s) ~ contrapto(s), cunpra ~ *cunpra*, degrao (deg^aao), demostrando, demostrar, demostrase, engrato(s) ~ yngratos, entradas, graça, grande, granja, grato, laura, laurador(es), laurando, laurar, lauraredes, laurase, liura(s) ~ libra(s), outra(s), praser(es), rregistrada, segrares, trabuto, tragedes, tragía, traje, traptan, tras, traslado, traspasar; *Praça*, *Prado Bõo*, *Trasla Cámara*, *Ventrazes*.

carta(s)³²³, embargo, lagar, lugar, março, notario, pagar, parto; *Garçía*, *Martjño*.

En ocasións a sobrescrita da vogal é redundante e elimínase deixando constancia da situación en nota³²⁴, ao paso que noutras palabras non sinala a elisión de letra ningunha, feito que tamén se anota:

agu^arde (aguarde 108.21), *lug^ar* (lugar 122.2, 136.2,3, 146.20, 175.2, 180.24, 181.32, 182.16, 183.32, 186.6,16,30, 187.22, 190.51,85,88,102, 196.7, 200.7, 202.29, 206.18, 207.3,25, 208.13,24, 27, 209.8,24, 241.1,6,8,9, 11[2],12,18,24), *bⁱt^ar* (britar 122.12), *m^arço* (março 123.54,80,170,218, 247, 241.21), *m^artes* (martes 123.83,169,257), *m^arta* (Marta 123.206), *com^arca* (comarca 146.12), *pen^a* (pena 149.27,28[2], 154.32,33, 155.27,28[2], 158.29,30,31, 166.51), *lag^ar* (lagar 169.6[2],10, 186.15, 190.59, 207.16), *p^ardei^o* (pardeiro 175.5), *pag^ar* (pagar 180.18,19, 182.12, 183.23, 189.5, 190.62,84,86,87,88,89,92,100, 195.31,45, 196.22, 200.12, 203.25, 205.14, 209.18, 210.19), *aleg^ar* (alegar 190.105, 195.24), *p^arte* (parte 191.6) ~ *p^artes* (partes 191.7), *m^artjño* (Martjño 191.12,16,19), *p^ara* (para 264.34).

³²² Referímonos a unha forma como *p^aa* (para 199.17, 223.11,23[2]), normalmente abreviado *pa*, da que informamos en nota polo inhabitual da abreviación.

³²³ Desenvólvese de igual maneira a abreviatura *c^aa*.

³²⁴ Cf. g^araça, lag^aar, lau^arardes, natura^al, mjng^aua, q^aual ~ q^auaes, q^auarta, q^auatrocetos, t^aragía; G^aradill, T^aralo Rríó.

Si se marca co itálico, acompañado de nota, cando asume unha función diferente, mais relacionada, na maior parte dos casos, co seu emprego cos valores que indicamos no inicio deste apartado³²⁵:

p^a (para 75.14,16,25), *b^acos* (brancos 130.19, 140.12,36) - *b^s* (brancas 200.6), *lau^ades* (lauredes 145.17), *lau^a* (laurar 150.5,20, 165.15) - *lau^aar* (laurar 181.24), *lug^ars* (lugares 154.10,12,13,16, 18,19,21,25,30) - *lug^as* (lugares 154.13,40, 156.38, 157.31, 158.37, 161.61, 163.45, 164.11,13[2], 14,15[2],17,19,20,21,73, 165.4,27,53, 166.12,22,27,63, 168.76, 174.57, 204.6,11, 205.4,7, 206.7) - *lug^ass* (lugaress 168.24), *cont^aa* (contra 167.21), *g^aca* (García 170.29) - *g^aia* (García 192.2,5,17, 193.5, 194.29, 197.2, 201.1, 211.1, 216.12, 225.40, 229.5, 242.3,10,15,23, 255.42,ns, 256.27,ns, 257.28,ns, 258.27,ns, 259.29,ns, 260.36,ns, 261.47,ns, 262.28,ns, 264.48,ns, 266.47,ns) - *g^aça* (Garçía 170.29, 171.30, 202.1, 205.1, 206.1, 207.1, 208.1, 210.18,24,27, 239.2), *ma^atiño* (Martíño 180.10, 182.6) - *m^aatin* (Martín 182.2,11), *ent^aadas* (entradas 182.4), *dem^aacado* (demarcado 183.6), *lau^aades* (laurardes 183.10), *g^aa* (graça 202.1), *p^ameyra* (primeyra 235.6).

Se a vogal aparece sobre *q*, elide *ua* (qual ~ quaes, qualquer ~ quaesquer, quando, quantía, quanto, quarenta ~ quareenta ~ quareenta, quarta/s, quarteyro ~ quarteyros ~ quarteyros, quatorse ~ quatorze ~ quatorse, quatro, quatroçentos ~ quatroçentos). Consideramos relevante indicar o desenvolvemento cando se emprega en “çinquaeenta” (111.21,23,28), “comarqu^a” (123.186), “aquaeçeren” (154.18), “Caquauelos” (164.11, 165.10) ~ “Caquavellos” (234.11), “Quatelas” (165.52), “Orraqu^a” (174.4,10,24), “quada” (231.29,30,35, 235.14), “branqu^as” (238.10), “Salamanqu^a” (253.32), “bjqu^a” (242.9). Cando ten valor especial, emprégase a cursiva na transcripción e anótase a forma do manuscrito: *q^ata* (quarta 122.6, 154.4, 155.5[2],157.2,3, 163.18, 164.8[2], 166.18, 240.4[2], 242.9,17, 250.3[2]), *q^atos* (quantos 130.1, 140.1, 171.1) ~ *q^aantos* (quantos 250.1), *q^ato* (quanto 130.14), *q^ato* (quarto 168.25), *q^atas* (quartas 242.8,13[2], 18).

Colocada sobre *g* co valor de *ua*, resólvese en itálico (aguardando ~ aguardando, aguardante, aguardar, aguardaredes, aguardáremos, guarde, guarda, guardián, mjngua)³²⁶. Para o verbo *gardar* e formas relacionadas, como o substantivo

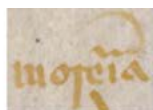
³²⁵ É claro que, por exemplo, o emprego de *lau^ades* para “lauredes” está motivado por outras formas do mesmo verbo (laurar, laurardes) que se representan a miúdo coa vogal *a* sobrescrita.

³²⁶ Unha solución semellante é a adoptada para *alg^a* (algúa 146.14, 149.27, 155.16, 161.15, 164.51, 166.41, 167.13, 168.49, 172.37,73, 174.19, 195.33, 199.23, 201.17, 205.6) e *alg^as* (algúas 207.4), amplamente

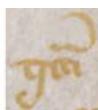
garda e o adxectivo *agardante*, a mesma abreviación enténdese co valor de *ar* se na escrita da sílaba non se representa a vibrante (aagardardes, agardando, agardante, agardar, agardáremos, agardaría, agarde, agardou, garda)³²⁷.

Tal como acontece con outros elementos braquigráficos, chega a asumir valores propios doutros sinais de abreviación (v. Láminas de VIII) pola semellanza formal con, por exemplo, os sinais de *er* e *ur* ou a forma cursiva do trazo sobreposto. Chamamos a atención en nota no caso de presentar o valor de *ur* (*dereytura* 138.19, *procurar* 204.3), ao paso que normalmente recibe o mesmo tratamento có sinal ao que suplanta en palabras como “*dereytura(s)*” - “*dereytura*”, “*dereyta*”, “*maneyra*”, “*sentença*”.

Vogal e sobrescrita. Usada normalmente co valor de *re* (*enprestastes*, *lauredes*, *liure/s*, *outr*, *preço* - *preçio* - *presçio*, *presentadas*, *presente/s*, *senpre*, *ssobre*, *tres*)³²⁸, é inhabitual que represente *er* (*saber* 140.7,10), polo que sinalamos o desenvolvemento en “*persona*” (154.24) con referencia en nota³²⁹. Presenta un emprego especial en *p^en̄s* (*presentes* 140.41); no mesmo documento aparece *p^estes*, que transcribimos como “*pressente*” (140.43) coa forma do manuscrito en nota.

Moreira (182.1)

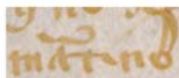
graca (182.1)

Santa Coonba (182.1)

bões (182.3)

Martinho (182.6)

pagar (182.12)

Lámina VIII-A. Valores de a sobrescrito en CD 182

documentada baixo esa forma sen abreviar, mais tamén como *algúas* (127.7, 220.17). Por extenso aínda se documenta a forma temperá *algũa* (66.16), ademais das ocorrencias do castelanismo *alguna*, ao que pode remitir a abreviación *algr^a* (*algúa* 186.12, 204.4, 206.6), polo que se anotou a forma do manuscrito.

³²⁷ Está ben documentada na CD a representación da sílaba sen abreviar como *guar*, *gar* e mesmo *goar*.

³²⁸ Así o lemos en *ffijg^ssia* - *fijg^ssia* (*ffijgresía* 95.9 - *fijgresía* 150.4,13), *frijg^ssia* (*frijgresía* 147.32, 152.2,6,7), *frig^ssia* (*frigresía* 156.8), *freg^ssia* (*fregresía* 160.2,7) - *freg^ssyá* (*fregresya* 215.4,7), mais usamos o itálico dada a amplísima variación que presenta a palabra sen abreviar, como se verá máis abaixo.

³²⁹ Se por extenso o notario emprega *presona*, é claro que se lle atribúe o valor habitual desta letra sobrescrita sen máis indicación, caso de *p^esoña* (223.26).

Lámina VIII-B. Valores de *a* sobrescrito en CD 191

Vogal i sobrescrita. Presenta o valor de *ri* colocada sobre diversas consoantes³³⁰. Márcase coa cursiva e infórmase en nota da forma do manuscrito só cando vale simplemente por *r* ou, máis raramente, con outro valor³³¹:

conpridamente, conprido(s), conpridor, conprimjnso, conprindo, conprir, conpriren, conpriría, conprírimos, conprisem, criado, criase, crimjnal, cunpriredes, escritruaes ~ spritruaes, escriptas ~ escritas, escripto(s), escriptura, escripuano ~ escripuán, escriuñas, escriuj ~ escriuy ~ escripuý ~ escripuj, escriujr ~ escripujr ~ escripuyr, obrigamos, obrigo, patrimoño(s), primeyros ~ primeiros, primo, prior(es), priuilegios, priuo, propia, propiedade ~ propiedade, sancristán, tributo, vritar; Beatrís ~ Viatrís, Escripuán, Espiritu Santo, [Castro] Gontrigo, Rodríguez ~ Rrodríguez ~ Rrodrigues.

conpríja (141.46), conprindo (253.25), conpríndoo (194.20), conpryr (150.21,23), críja (123.174,176), obrigados (146.17), obrigamos (146.20), pryor (145.19[2],28,44), Rrodrigo (226.16, 228.39), Rrodrigues (232.3,29,38), trijnta (106.23, 133.46, 149.32) ~ trijnta (147.1, 166.61, 167.26, 168.72, 169.16, 170.28, 172.2, 174.52, 175.20, 176.26, 177.26, 185.13, 187.20, 188.23, 190.45, 241.5, 253.31), trijntanarios (190.47).

Pola súa parte, abrevia o segmento *ui* sobre *q* (aquí, fiqui, fiquin³³², quinentos, quinón ~ quinón, quinõos ~ quinões, quinto/a, quinze ~ quinse, quiser,

³³⁰ O mesmo valor pode adoptar o trazo xeral sobre *c* en *escripto* ou *criado(s)*, que se resolve tamén sen indicación.

³³¹ Caso de *p'mo* (primeyro 211.33). Anótase igualmente a sobreposición que non implica a elipse de letra ningunha: *escriujr* (144.23).

³³² En *fiq'en* (156.32) transcribimos “fiquen” acompañado de nota.

quiserdes, quiseren, quiseron, quisesen, quitando, quitáremos, quitase, quite/s, quito/a, rrequirades, rrequire, rrequiría, rrequirido, rrequirimento; Marquiña, Quintas)³³³, que só se anota nun caso como o de *q̄ta* (quinta 140.40). Máis problemática é a resolución nas escasísimas palabras en que comparece sobre *g*. A transcripción como *ui* en *ḡssa* (guissa 106.10), *seḡr* (seguir 195.4[2]), *ḡsado* (guisado 195.9) e *aḡar* (Aguiar 195.47) non ofrece dúbidas, aínda que se desenvolveu en itálico e con nota pola súa infrecuencia. Admitiría, no entanto, unha lectura como *ui* ou *ri* nas diversas formas do actual *freguesía*, que se testemuña maioritariamente na CD coa disimilación da vibrante³³⁴. Ao optar por unha resolución con *ri* para *frijḡssia* (frijgrissía), *ffreyḡsia* - *freyḡsia* (ffreygrissía - freygrissía), *fleiḡsia* (fleigrissía), *fleḡsia* (fleggrissía), *freḡsia* (freggrissía), entendemos que se emprega a sobrescrita da vogal como recurso para representar as formas non disimiladas, ao tempo que se recorre á escrita por extenso de non ser así. Por outra parte, a vogal sobrescrita ten outros valores en formas como *fijgesia* (fijgesía 123.206, 131.3), indicado en nota³³⁵, ou *ffijḡia* (ffijgrissía 103.13[2],35,36,50) - *fijḡia* (fijgrissía 103.34)³³⁶.

Vogal o sobrescrita. Non se xulgou necesario indicar o seu uso para abreviar *ro* (mijnstro, outro/s, outrossy - outrossí - outrosy - outrosí, proujnçiaes, pustromeiro, proueeredes, propia, quatro; Castro) ou, menos habitualmente, *or* (lauor, outorgamento, outorgamos). Mais, co valor de *uo* sobre *q*, si se sinala en cursiva a restitución da letra:

çinquo - cinco, cincoeenta - çinquoeenta - çinquoenta - cincoeenta - çinquoeenta - çinquoenta, maníjfq̄uo - maníjfq̄uo - maníjfq̄uo, porquo, pouquo, púvriquo - pú-

³³³ Débese entender, pois, que as formas con *qi* (q̄inta/s, q̄itaçón, q̄itamos, q̄ito/a) están escritas así no manuscrito.

³³⁴ Cf. *frijguesia* (69.9), *frijguisía* (73.4, 77.5) - *ffrijguisía* (75.12), *frigisía* (102.12) - *ffrigisía* (138.3), *ffregesyá* (108.5) - *fregesyá* (215.2, 221.4, 233.3) - *fregesía* (221.11, 228.6, 235.8) - *freguesía* (223.41, 231.8, 234.15) - *fregesyá* (224.43,44, 233.6) - *fregesja* (255.9), *ffreyguisía* (116.6) - *freyguysía* (142.4), *fijgesia* (131.5), *fregisía* (134.7,8, 211.3,7) - *fregisyá* (222.45, 238.9), *fleigissía* (200.3) - *fleigisía* (200.11,16), *fregresía* (214.2), *freyguesía* (216.9, 219.7) - *freygesía* (219.3, 220.3,8,34, 229.5-6,12, 232.5) - *fregesía* (265.6,29), *filegresía* (240.6).

³³⁵ Tal como en *freḡijs* (fregrijs 210.3).

³³⁶ A mesma palabra aínda pode aparecer abreviada *flijḡsia* (*flijguesía* 80.5,8), *fiḡsia* (*figresía* 128.12), *frijḡsia* (*figresía* 129.6, 154.7), *frijḡ* (*frijgrissía* 146.2), *fijḡsia* (*fijgresía* 196.25[2]), *friḡ* (*frieguesía* 242.22). Úsase o bucle que modifica a letra *e*, do que se tratou máis arriba, en “*fregresía*” (157.5,8, 163.10, 164.11, 165.3,6,9,10,12,38, 166.10,29, 168.14,36, 172.6), “*fregresías*” (174.25) e “*friegresía*” (158.8).

vryquo, quoartas, quoreenta - quoreenta - quorenta, quoreesma, rreboquo; Franquo, Vasquo - Uasquo - Vaasquo.

Para as abreviacións *alg^o* (*algún*, *algũu*) e *algn^o* (*algũu*) téñense en conta na resolución outras formas usadas polo notario, *al̄gu* ou *algũu*³³⁷; de empregar ambas, óptase pola máis frecuente³³⁸. As variantes *al̄gno* / *algn^o* están desenvolvidas como “alguno” (214.16,18,26) nun documento híbrido galego-castelán, no que tamén transcribimos a forma *algn^a* como “alguna” (214.17). Pola súa parte, a resolución das abreviaturas *n̄jg^o* (*njngún* 163.33, 216.39, 217.28), *n̄jgu^o* (*njngũu* 212.129) e *neg^o* (*nengũu* 177.18) realízase en función das formas plenas que aparecen nos documentos subscritos polo mesmo rogatario³³⁹.

A abreviación por contracción con sobrescrita de letra(s), que agora afecta a moi diversos elementos, xa apareceu exemplificada anteriormente, ao concorrer con outras posibilidades braquigráficas examinadas³⁴⁰. Aínda habería que apuntar outros casos de sobreposicións literais que se dan habitualmente en determinadas palabras, ben como outras abreviacións que admiten varios desenvolvementos ou das que interesa marcar a súa ocorrencia en forma reducida:

- *Cabido*: *cab^o* (*cabído* 177.2), *cabj^o* (*cabído*)³⁴¹, *cavj^o* (*cavído* 241.2[2],22). A lectura “*cabĩdo*” (236.3) para Afonso Ianes de Argonde baséase en *cabiido* (231.3), *cabijdo* (234.3), *cabido* (235.3).

³³⁷ Téñase en conta que o indefinido tamén se documenta como *algũu* (150.9,11).

³³⁸ No notario Afonso Ianes de Argonde só aparece *alg^o* (*algún* 231.27, 234.25,27, 235.23, 236.20), mentres que para Pascual Pérez de San Tomé resolvemos *alg^o* (241.13) en “*algund*” tendo en conta as formas *algũd* (*algund* 241.12,14, 253.23) e *algũnd* (*algund* 253.17,21).

³³⁹ Convén acrescentar que para a resolución de *n̄jg^o* (*njngún* 163.33) se ten en conta a forma *n̄jhũ* (*njhún* (155.21, 158.14, 165.28, 174.16,19) dos documentos de Afonso García. De xeito análogo valórase a forma *n̄ehũu* (*nehũu* 171.22, 175.10-11) para desenvolver *neg^o* (*nengũu* 177.18) no monxe notario Pedro Fernández.

³⁴⁰ É de notar aínda que, tal como o trazo sobrescrito, a sobreposición de *te* e *to(s)* abrevia a miúdo en (cháamente, *conpridamente*, *cumunalmente*, *espiçialmente*, *expresamente*, *nouamente*, *perpetuamente*, *primeiramente* - *primeiramente*, *solamente*, *verdadeiramente*; *acreçentamento*, *aforamento*, *estormento*, *finamento*, *herdamento/s*, *juramento*, *naçemento*, *outorgamento*, *paramento*, *pedimento* - *pidemento*, *Sarmento* - *Xarmento*, *testamento/s*); ocasionalmente, a sobrescrita de *o* indica a elisión de *ent* (*aforamento*, *naçemento*, *paramento*), tamén en castelanismos (*finamjento*, *otorgamjento*, *pasamjento*).

³⁴¹ Transcribimos tamén así os casos do notario Xoán García (228.2, 239.3,4), aínda que prefere *cabildo* (215.1, 216.2, 220.2, 221.2, 222.2, 223.2, 224.2, 225.2, 229.3,14, 232.2) a *cabído* (226.1, 233.2).

- *Mosteiro*: m^o (*moesteyro*, *mõesteiro*, *moesteiro*, *mõesteyro*, *mosteyro*, *mõosteiro*), mj^o (*moestejro* 264.28). O desenvolvemento atende ás formas por extenso do mesmo documento ou notario³⁴².
- *Público*: pu^{co} (*público*), pu^{cos} (*públicos*), pu^{ca} (*pública*), pp^{co} (*ppúblico*), p^{co} (*público*); publicadas (pu^{ca}das). A resolución obedece á solución amplamente maioritaria por extenso, aínda que tamén se documentan *púbrico* (141.44), *plública* (218.11 [está corrido]), *prúbrico* (250.21)³⁴³. Cando se abrevia mediante unha abreviatura de *pro* cun o sobrescrito, transcríbese “*próuico*” (98.26, 99.26, 102.32).
- *Veciño*. As diferentes abreviacións resólvense normalmente en función das formas sen reducir do mesmo notario: *vs^o* (*visiño* 210.27; cf. *viziño* 169.1, 189.2, 207.2[2] ~ *viziños* 214.12)³⁴⁴, *v̄s* (*veziños* 213.25; cf. *beziños* 213.3), *vz^o* (*veziño* 219.38)³⁴⁵, *v^o* (*vjzjno* 258.26, 259.28, 261.46), *vsos* (*vjsjnos* 258.26, 259.28)³⁴⁶.
- *Segundo*, *segunda*: seg^o (*segundo*) ~ sseg^o (*ssegundo*), segd^o (*segundo*), sig^o (*sigundo*), sg^o (*segundo*), segu^o (*segundo*), seg^a (*segunda*)³⁴⁷.
- *Outras abreviacións*: bra^a (*brancas* 264.19[3],20,41), camj^o (*camjño* 240.10,11), defenet^a (*defenetiuua* 190.103), esc^o (*escriuano* 241.23), yr^os (*yrmaños* 242.3), just^a (*justiça* 242.20), m^a (*médea* 255.14; cf. no mesmo notario *médeo* 264.16), m^escola (*meestrescola* 123.28) ~ m^eescola (*meestrescola* 212.104-105)³⁴⁸, m^os (*moyos* 129.38,39,

³⁴² Para o notario apostólico Ares Fernández de Gradín (CD 243, 244), sen formas plenas, óptase pola resolución “*mosteyro*”.

³⁴³ Neste documento aparece a palabra abreviada como *p^o* (250.ns), que se transcribe “*prúbrico*”. Nos documentos do notario García Fernández de Rendal aparecen as formas “*púvriquo*” (255.43, 256.ns, 258.28) ~ “*púvryquo*” (260.37), polo que resolvemos *pu^o* como “*púvrico*” (255.42.ns, 256.27[2], 257.28,29.ns, 258.27.ns, 259.29,30.ns, 261.47,48.ns, 262.28[2].ns, 264.49.ns, 266.47,48.ns), agás en CD 260 (*púvryco* 260.36.ns).

³⁴⁴ Resolvemos da mesma maneira en 190.74, aínda que neste caso sen formas plenas do mesmo redactor.

³⁴⁵ Sen atestacións de formas plenas no mesmo diploma, resólvese a partir das formas usadas polo notario Xoán García, ao tratarse dun documento sacado dun rexistro seu: *vezyño* (217.1), *veziños* (217.32, 218.45, 226.20, 228.39), *vezinos* (218.2, 229.63), *veziño* (218.40), *vezyños* (222.4, 223.4, 225.3), *vejños* (215.29).

³⁴⁶ As dúas últimas formas son usadas por García Fernández de Rendal, que tamén escribe *vjzjnos* (266.45).

³⁴⁷ Aparecen igualmente abreviados mediante un *l* cruzado en diagonal por un trazo de dereita a esquerda con *a* ou *o* sobrescrito (*segunda* 155.4, 156.5[2], 158.5,6, 164.7, 166.5[2], 168.7[2], 180.4[2], 202.4[2], 205.3[2], 206.3[2], 207.11[2]; *segundo* 156.17, 166.7, 169.13, 183.2,6,16, 186.4[2], 189.10, 202.6, 205.4, 206.4, 207.1,5). Aínda pode abreviarse sen sobreposición literal como *segūd* (*segund*) e *segūa* (*segunda*).

³⁴⁸ Na CD documéntanse as formas *meestrescolla* (76.48), *meestrescola* (212.3), *meestrescola* (218.2), *meestrescola* (218.25,29).

149.13)³⁴⁹, p^a (*pessoa* 112.27), q^at^os (*quatroçentos* 215.29, 233.38), v^o (*viño* 234.21) - vj^o (*vjño* 238.8).

Restan por indicar os elementos antroponímicos, nos que é habitual o recurso á sobreposición literal como procedemento braquigráfico.

- *Afonso*: affon^o (*Affonso*), af^o (*Afonso*), a^o (*Afonso*).
- *Álvaro*: alu^o (*Álvaro*), aalu^o (*Álvaro* 153.8).
- *Diego*: dj^o (*Djego* 255.16,18, 262.2,4,21). Para o valor atribuído á abreviatura (e non o de *Domingo*), téñase en conta que as abreviacións de CD 255 remiten á mesma persoa que noutro documento figura como “Diego de Naves” (246.5,7,47).
- *Domingo*: d^o (*Domingo* 73.13, 75.28, 87.7). O valor da abreviatura (fronte a *Diego*) queda de manifesto en que en CD 87 “*Domingo*” é o nome do pai de “Ffernán Domínguez d’Astrees” (87.1). O patronímico *Domínguez* pode aparecer abreviado d^oz (*Domínguez*), d^os (*Domingues*), d^ogz (*Domínguez*), dg^s (*Domingues*).
- *Estevo*: est^o (*Estéuño*, *Estéuoo*), e^o (*Estéuño* 90.24). Priviléxíase a solución *Estéuño* por maioritaria, a non ser que no documento se empregue por extenso a forma sen til. Sen abreviar aínda se documenta *Esteuo* (154.25), *Esteua* (190.67), *Estébño* (200.4,11), *Estebon* (261.7), *Estebo* (265.7). Para o patronímico *Estévez* resolvemos est^s en “Estéuees” (123.36,75,177, 130.4, 147.3) sen formas por extenso do mesmo redactor, mentres outros desenvolvementos teñen en conta ocorrencias do mesmo documento ou notario, “Estéuēes” (148.6, 162.1,7,19), “Esteues” (156.2,18,27, 158.3,19,27, 163.1, 165.3, 166.6, 167.1, 168.1, 174.4,5,8,13), o mesmo que en est^e (*Esteues* 156.1, 158.1).
- *Fernando*: fff^o (*Ffernando*), ff^o (*Ffernando*), f^o (*Fernando*). Das formas reducidas do patronímico *Fernández* levan letra sobrescrita ffern^s (*Ffernandes*), fern^s (*Fernandes*), ferrn^s (*Ferrnandes*), frn^s (*Ferrnandes*), ffrn^s (*Ffernandes*), ferr^s (*Ferrnandes*), frn^s (*Ferrnandes*), frn^s (*Fernandes*)³⁵⁰.
- *Francisco*: f^{co} (*Françisco*), ff^{co} (*Ffrançisco*).
- *García*: g^a (*Garçía*).

³⁴⁹ Non se indican as resolucións da designación doutra medida de capacidade como *fanegas* (f^s), que aparece sempre baixo esa forma por extenso.

³⁵⁰ Abreviacións como fern^s (*Fernandes*), ffern^s (*Ffernandes*) e ferrn^s (*Ferrnandes*) débense á proximidade formal entre a sobrescrita da vogal *a* e este sinal abreviativo.

- *Gonzalo*: g^o (*Gonçaluo*), g^{uo} - gu^o (*Gonçaluo*). O patronímico *González* aparece abreviado *g^s* (*Gonçalues*) e *g^s* (*Gonçalues*); esta última forma resólvese ocasionalmente “*Gonçales*” (226.15) á vista da forma *Gonçales* (226.2,20).
- *Xoán*: j^o (*Johán*), j^om (*Joham* 122.13), j^on (*Johán*).
- *López*: l^{cs} (*Lopes* 120.6).
- *Lourenzo*. Ademais do emprego da sigla (*Lourenço*), abréviase en *l^o* (*Lourenço*) e en *l^o* (*Lourenço*); neste segundo caso, ao igual que pode acontecer coa sigla, en ocasións presenta unha vírgula por debaixo do *l* que remite á cedilla.
- *María*: m^a (*María*), m^aa (*María*).
- *Mariña*: m^{na} (*Marina*).
- *Maior*. A abreviatura *m^r* desenvólvese normalmente “*Mayor*”³⁵¹. A resolución “*Moor*” (114.7, 127.4) atende á forma usada por extenso no mesmo documento, mentres que se transcribe “*Mor*” (172.25,46,71,72,79), con indicación en nota da forma do manuscrito, cando o redactor usa sen abreviar a forma *Mor* (172.15)³⁵².
- *Martíño*. Representan este prenome múltiples abreviacións, como *m^rjn* (*Martín*), *m^o* (*Martino*), *m^{ro}* (*Martino*), *m^{mo}* (*Martino*), *m^jno* - *m^jn^o* (*Martín*), *m^ryno* (*Martyno*). No caso de *m^r* (*Martín*, *Martino*), de acordo co uso medieval, a forma apocopada emprégase normalmente para o prenome e a plena cando integra unha referencia cronolóxica ou toponímica. Para o patronímico *Martís*, tendo en conta que non hai na CD formas sen abreviar, resólvese *m^rz* en “*Martíz*” e *m^rs* en “*Martís*”.
- *Nuno*: n^o (*Nuno* 86.15,17, 90.21, 92.26). Patronímico: *n^s* (*Nunes* 198.24).
- *Pedro*. Ademais de ler a sigla como “*Pedro*”, resolvemos de igual maneira “*Pedro*” en *p^o*, ao paso que en *p^o* transcribiuse como “*Pero*”. Ambas as abreviacións poden representarse tamén coa vogal na caixa da liña.
- *Rodrigo*: R^o - r^o (*Rrodrigo*). Patronímico: *rr^oz* (*Rrodriguez*), *rr^os* (*Rrodrigues*), *rr^s* - *R^s* (*Rrodrigues*).
- *Sánchez*: s^{cs} (*Sanches* 172.14, 198.32).
- *Tereixa*. Tendo en conta os testemuños *Tereyia* (110.1,16,31, 123.138,146,154,156, 140.14), *Tereyga* (128.3), *Thereyja* (144.1,15), *Tereyja* (144.3, 222.4), resólvense *t^r* (*Tereyia*) e *t^{ia}* (*Tereyia*), agás en “*Tereiga*” (101.4) que se desenvolve segundo *Terei-ga* (101.18). Para a abreviatura *t^{ia}* óptase pola resolución “*Tareyia*” (161.5,20,34,48, 163.5,37, 165.6,12, 202.3, 234.5), coa variante “*Tarejia*” (255.3, 258.4, 259.3, 261.6,

³⁵¹ O mesmo se aplica ao adxectivo (*mayor* 156.37, 157.31, 158.36, 161.59, 164.40, 165.52, 167.16,27, 174.40,56).

³⁵² Na forma *mōr* (234.18) entendemos que o trazo non ten valor.

266.4) para o notario García Fernández de Rendal en función da grafía que emprega preferentemente para a representación da semivogal.

- *Tomé*: t̄ (Tomé 77.32).
- *Vasco*. A contracción *v^o* desenvólvese normalmente en “*Vaasco*”, de acordo coa forma plena amplamente maioritaria, coa solución “*Vasco*” (235.28, 250.2) en documentos onde aparece o nome así por extenso (Vasco 235.4, 250.14)³⁵³. O patronímico correspondente redúcese coa sobrescrita de vogal en *u^s* (*Uaasques*) - *v^s* (*Vaasques*); unha resolución como “*Vasques*” (233.39) obedece a outras ocorrencias do apelido no mesmo notario (Vasques 232.38).

4.2.1.3. Outros aspectos editoriais

Como xa se adiantou máis arriba, adoptamos unha tendencia actualizadora no que se refire a aspectos editoriais tales como a unión e separación de palabras, o uso de maiúsculas e minúsculas, a puntuación e a acentuación. Convén, no entanto, facer algunhas puntualizacións a este principio xeral.

Unión e separación de palabras

Para a transcripción unida ou separada das palabras, tómanse como referencia os usos actuais. Dos usos dos manuscritos son exemplo os casos que se indican a seguir:

aa tal (a atal), comunal mente, corporal mente, de ffendades, de finytiua, de mandar, de pus, de pus - en pus, dereita mente, em allade - en allar, em cargo, en bargo, en bague, en quisa, menor ydade, nen ñu - nen hun - ne hun - nen hũa, non no(s), nos los - nós las (*art.*), ontre chantedes, per ante - por ante, per tijņas, poemas lo (*pron.*), por lo - por la, quen quer, sobre dito - sobre dita - sobre ditas - ssobre ditas - ssobre ditos - sobre ditos, sobre lo - sobre la, sub escriuymos, tan ben - tam bem - atan ben, todos los - todas las.

aamorte, aatal - aataes, aauer, aautra, acarta, adereito - odereito, adita - odito, adon - adona, aeles, afficar, affonte(s), ameu, amjn, amonte(s), apagar, apagar, arrenda, asen-

³⁵³ Non son as únicas atestacións con redución do hiato (cf. Vasquo 97.16, Uasquo 109.6, Vasco 107.30).

tença, *assaber*, *asseer*, *asua*, *atoda*, *atodo* ~ *atoda*, *auos* ~ *deuos* (a uós, de uós), *auossa* ~ *auosa*, *ayra*, *cadahúa*, *cadaúa*, *demoor*, *denos* (de nós), *encadaū* (en cada un), *enfondo*, *napossissom*, *olugar*, *onoso*, *onosso*, *oqual*, *otollo*, *paraas*, *proueeloedes*, *quandolle*, *quantoslle*, *quelle(s)* ~ *quello* ~ *queo* ~ *quesse* ~ *aque* ~ *queuos*, *seas*, *trasmuro*.

Ademais aparecen unidas na edición formas medievais tales como “de sũ”, “de suso”, “u quer” ~ “hu quer”, “en pus”, “en senbra”, “de juso” ~ “de yuso”. Separamos, pola súa banda, na forma *adeante*, tal como *endeante*, na locución “des este día en *deante*”, “des oie este día en *deante*”, “d’aquí en *deante*” ~ “d’aquí en *deante*” ~ “d’aquí en *deante*” ~ “d’aquí a *deante*”, “d’oie’ste dya a *deante*”, “d’alj a *deante*”, “de aquí a *deante*” [cf. “de aquí ao *adeante*” 195.35]. Constitúen excepción a esta norma o caso de topónimos constituídos por unha palabra composta, dos que se respecta a disposición do manuscrito:

Agro Boo, Agro Mao, Agro Sanjn ~ Agrosanijn, Bila Herma ~ Vjla Herma, Boy Morto, Casa Noua ~ Casa Noba, Çella Noua ~ Çelanoua ~ Çellanoua ~ Çela Noua ~ Çela Noba ~ Çella Noba, Ffonte Fría ~ Ffonte Ffría ~ Fonte Fría ~ Fonte Fría ~ Fonte Fríja ~ Fonte Fríja ~ Fonte Frýa, Fonte Vergeira ~ Fonte Vergeira ~ Fonte Vergejra, Meyjón Frío, Monte Alegre, Monte Rroso ~ Monterroso ~ Montorroso ~ Montorroso, Porto Marín ~ Porto Marín, Prado Boo ~ Prado Voo, Santomé ~ Santomé³⁵⁴ ~ Santomee ~ Santhomé ~ Santhomé, Souto Sanjn, Uila Noua ~ Vila Nou[a], Vila Marín, Villa Rrouym ~ Vila Rruujn.

Ademais, emprégase o apóstrofo para indicar a elisión de *e*, nomeadamente da preposición *de*, ou de *o*, en situacións en que actualmente si se representa na escrita³⁵⁵:

Elisión de e en de: d’a (*loc. prepositiva* ‘de a par de’), [Ribeiro] d’Abia, d’abril, d’Afonso, d’aforamento, d’agora, d’agosto, d’Agra, d’Agro Mao, [fillos] d’algo, d’Alongos, d’Áluar Paas, d’alý, d’Amarante, d’Anaygo, d’ánballas, d’anhos, d’ancho, d’aquí, d’Astrees, d’auer, d’auer, d’auereyço, d’Avelêda, d’el³⁵⁶, d’empiñorar, d’entón, d’entre,

³⁵⁴ Transcribimos unidas formas como *são me* (Santomé 162.4[3],5).

³⁵⁵ A ningunha destas situacións responde o caso da rúa “d’Oobra” (‘da Obra’) de Ourense.

³⁵⁶ Cando *de* funciona como introdutor dunha oración de infinitivo: “se *per* uentura o moesteyro de *Santa Coumba*, onde el era prior, perdesse seu dereyto *per* mingua d’el non querer *comprir* a carta del rrey”

d'erdade, d'erdar, d'escomũyón, d'Espoosende, d'irmãos, d'obidiencia, d'Oca, d'oieste ('de oje este'), d'oje, d'ómẽes, d'onde, d'orden, d'Orga, d'Orzellón, d'Ourense, d'ouro, d'Outeiro d'Allos, d'outre, d'oyto, d'oytubro, d'Untes - d'Vntes, d'uso, d'y.

Elisión de e noutras palabras: ant'el, canbead'a³⁵⁷, darll'á, entr'el - entr'elas, ll'o(s)³⁵⁸, ontr'eles, perant'el, pug'y³⁵⁹, sobr'elo - sobr'ela, sobr'este - sobr'esta - sobr'esto.

Elisión de o: Afons'Ianes, Ffernand'Aras - Fernand'Ares, Lop'Eanes - Lop'Eanes - Lop'Ehanes, Per'Eanes - Per'Anes, tod'esto.

Uso de maiúsculas e minúsculas, puntuación e acentuación

Adáptase ao uso moderno o emprego de maiúsculas e minúsculas, agás no caso de termos *R* no manuscrito, que se transcribe *rr* - *Rr* segundo corresponda³⁶⁰. O mesmo en relación cos sinais de puntuación, alén de paragrafarmos o texto dos documentos para facilitar a lectura³⁶¹.

Tampouco se atende ao emprego de acentos nos manuscritos. Xorde a miúdo sobre a vogal *i* con función diacrítica *e*, ocasionalmente, colocado na primeira vogal de hiatos non homorgánicos. Do mesmo xeito, o acento dobre, que ocorre nos devanditos hiatos para indicar a duplicación vocálica, non se transcribe nin se indica en nota. Acentúase, pois, seguindo as regras modernas, respectando, é claro, a realidade medieval (en casos como o de *Rroy*). Neste sentido, cómpre apuntar que o acento con valor diacrítico, ademais de empregarse no pronome persoal tónico *vós*, tamén aparece en *vós* - *uós* ('voz') marcando a súa tonicidade, fronte a *vos* pronome persoal átono³⁶². Igualmente se acentúa *én* (82.11, 101.20, 102.4,14) no caso de tratarse do adverbio pronominal.

(65.34). Nun documento en castelán de frei Pedro de Salamanca temos un exemplo semellante: “*e oblygo a my mesmo e a todos meos benes [...] d'o coreger*” (247.30-31).

³⁵⁷ Cf. “deidade ou canbead'a atal persona” (154.24).

³⁵⁸ En casos de interpolación do suxeito ou complemento directo: “como ll'o dito Ffernán López mandara a sãara sobredita” (76.18-19); “se ll'o outro *companyro* dessem” (65.33).

³⁵⁹ Lemos así en “foy presente *e* scriuío *e* pug'y meu sinal” (70.13-14).

³⁶⁰ Procédese igual nos textos en romance castelán, mais non para os latinos, onde se transcribirá por *r* - *R*.

³⁶¹ En Commission (1984: 38) proponse que, en principio, se respecte a disposición do documento, mais recoñécese que “il n'y aurait aucun inconvénient, mais au contraire des avantages, à faciliter la lecture et l'utilisation des chartes en les découpant matériellement selon le schéma pratique du discours diplomatique: protocole initial; préambule; exposé et dispositif; clauses finales; souscriptions ou *signa*; date”.

³⁶² Ten a mesma función, e remite a realidades acentuais diferentes, o seu emprego nas formas da P1 do pretérito (*foy* - *ffoy*) fronte á P3 (*foy*).

Sinais críticos e anotación

Relacionamos a seguir os sinais críticos que se empregan na edición, ben como a súa funcionalidade.

- ||: identifica fundamentalmente o emprego de elementos figurados no manuscrito. Dentro das liñas verticais indícase en cursiva de que tipo de símbolo se trata (crismón, sinal rodado, sinal notarial, cruz), ben como o texto asociado a estes elementos que, de existir, se transcribe a continuación en redonda. Non alude, porén, a elementos figurativos cando indica a presentación en columnas de testemuñas e confirmantes, ou cando informa de sinaturas existentes nos documentos.
- []: engadidos de texto que non aparece no manuscrito por esquecemento do escribán, por erro³⁶³ ou por deterioración do documento. A causa do acrecento indícase en nota.
- [...]: texto que non se consegue ler nin restituír con seguridade. A causa apúntase en nota.
- (): texto repetido³⁶⁴.
- (?): lectura dubidosa.
- /: mudanza de liña, seguido do número de liña correspondente. A duplicación do sinal remite a unha mudanza de folio ou pergamiño, no caso de o manuscrito estar constituído por varias peles cosidas (cf. CD 123).

Nas notas úsase o asterisco para introducir comentarios relativos a aspectos como a datación ou as edicións e referencias ao documento. Xa no texto do documento, ademais de recolleren diversos tipos de informacións que fomos apuntando ao longo deste capítulo, aínda dan conta de cuestións como o texto riscado ou anulado, as emendas do redactor, os entreliañados, o texto escrito na marxe, as cruces de chamada ou as *probationes penna* realizadas no pergamiño.

4.2.2. Documentos en castelán

As normas de edición para os documentos na outra lingua romance da CD, tal como xa se adiantou no comezo do apartado anterior, supoñen unha adapta-

³⁶³ As correccións ou emendas ao texto procuraron reducirse á mínima expresión, chamando a atención sobre a rareza de determinadas formas cun (*sic*).

³⁶⁴ Nada ten isto que ver coa repetición do numeral con función distributiva (cf. “tres tres *solidos*” 28.11; “quinque quinque *solidos*” 28.12; “II IJ *solidos*” 28.13; “IJ IJ *dias*” 28.13).

ción dos criterios establecidos para os documentos galegos. Por este motivo, aquí prestaremos atención primordialmente ás diverxencias respecto do establecido para o romance galego, nomeadamente no que ten que ver coas abreviaturas. No referente ao tratamento destas, procedemos con precaución no desenvolvemento, pois as copias galegas de documentos en castelán, de xeito análogo ao que acontece cos documentos nesta lingua redactados no reino de Galicia, inclúen a miúdo interferencias da lingua autóctona. Así, deixamos en máis dunha ocasión resolucións en cursiva de abreviaturas cuxo valor, diferente en galego e castelán, ofrecería escasas dúbidas noutro contexto³⁶⁵. A título de exemplo, a resolución en itálico de “*graçia*” (g̃ra), como se comentará máis abaixo, ten en conta o emprego do galeguismo *graça* (123.88, 136.6, 141.1,4) en copias de documentos en castelán.

No referente ao tratamento do *trazo sobreposto*, marcamos unicamente o desenvolvemento co valor de *e*³⁶⁶, xunto aos elementos toponímicos (Algarbe, Castiella, Jahén, Orense, Rochafforte), en palabras que poderían admitir unha resolución alternativa, como nas diversas formas dos actuais *alcalde* (alcales 62.14; allcalles 62.20; allcalle 85.e, 104.12, 117.12, 123.121, 132.10, 137.26, 141.30; allcalles 104.34, 117.30, 132.25, 136.14, 139.39)³⁶⁷ ou *canciller* (chancellor 84.22; chançeller 89.1; chançeller 100.18)³⁶⁸. Abrevia, pola súa banda, o ditongo *ie* en “Castiella” e “tierra”.

Ao igual que nos documentos en galego, marcamos a resolución se o sinal xeral de abreviación elide unha consoante nasal implosiva³⁶⁹, con algúns casos que merecen comentario³⁷⁰. Ese é o valor que lle atribuímos en formas como “firmemient” (85.20) ~ “firmemjent” (137.26), “nueuamjent” (132.5,6), “con-

³⁶⁵ Téñase en conta igualmente que, ao contarmos cun reducido continxente documental en castelán, son máis escasas ou mesmo nulas as posibilidades de contrastar o desenvolvemento das palabras abreviadas coas formas plenas.

³⁶⁶ En “confirmámosles” (136.8) entendemos que o trazo tamén abrevia o *s*, aínda que debe faltar por erro.

³⁶⁷ Presentan un trazo sobreposto, ao que non outorgamos valor, as ocorrencias *alcaldes* (62.25) e *allcalle* (84.25).

³⁶⁸ Por extenso só se testemuña *chançaler* (85.27).

³⁶⁹ En *mūchas* (104.12, 117.10,12, 132.9,10) entendemos que o trazo non abrevia unha nasal, seguindo a Sánchez-Prieto Borja (1998: 93), que propón non resolver o trazo neste caso como *n* “si, como es frecuente en la baja Edad Media, el manuscrito generaliza *ch* con lineta transversal”.

³⁷⁰ Sería o caso da abreviación *fferrādo* ~ *ferrādo*, onde se entende que o trazo vale pola nasal implosiva (Fferando 85.26, 89.5 ~ Ferrando 132.2, 3, 18), a non ser que as formas do documento apunten para unha resolución “Ferrando” (84.22,a).

plidamjent” (132.14, 137.24) - “complidament (137.22,24), “regnant” (85.23), “jnffant” (85.26[4],b) - “jnfant” (85.b,d)³⁷¹, entendidas, en consecuencia, como casos de apócope vocálica³⁷². Do mesmo xeito procedemos no caso do galeguismo “tenpo” (136.11,12,13), que tamén recoñecemos na abreviatura *t̄pols* (tenpo 246.55, 247.34, 248.44, 249.35, 251.32, 252.32, 252.40, 254.5,26; tenpos 247.18, 248.17, 249.14, 251.13, 252.16, 254.12), usada nos documentos de frei Pedro de Salamanca, pois sen abreviar emprega a forma galega (tenpo 245.24, 248.6, 249.4, 251.4, 252.5) ao pé da castelá (tiempo 245.6; tienpo 245.9, 246.8-9, 251.28; tiempo 246.44; tyenpo 246.50-51). Fóra destes casos do notario monástico, adóptase a resolución “tiempo”³⁷³.

Sinálase igualmente o desenvolvemento do trazo cando elide unha nasal en posición prenuclear, en casos como os das formas “omne” (84.1, 85.2,6, 104.7,30, 117.8,27, 132.7,22,31, 141.36)³⁷⁴ - “omnes” (62.25, 117.8)³⁷⁵, “nomne” (104.10,11)³⁷⁶, “testimonio” (137.33, 139.43) ou nos indefinidos “alguna” (132.8,11,14,21), “alguno” (132.31, 136.13, 137.17) - “algunos” (136.13, 137.27), “njnguno” (n̄jgūo 137.12[2],16, 27; njgūo 132.24,31,34) - “njngunos” (n̄jgūos 137.11), “njnguna” (n̄jgūa 137.12,17,18; njgūa 132.12,15,21,24,26,31,35) - “nenguna” (negūa 136.14)³⁷⁷.

Cando marca a elisión por contracción ou suspensión doutro tipo de elementos, só se destaca a resolución en caso de que sexan posibles varias alternativas lingüísticas ou mesmo simplemente gráficas. En máis dunha ocasión a indicación en cursiva débese á ocorrencia de formas galegas ao lado das castelás. Non é o

³⁷¹ Vale por *n...e*, pola súa vez, en “setienbre” (89.13), “custunbre” (104.8) - “custunbres” (136.8), “yantares” (132.5, 8, 9, 13, 14, 19), “nombre” (132.10, 215.32, 216.61, 217.35, 218.47, 220.38, 221.46, 224.41, 225.43, 226.22, 228.43, 229.68, 232.42, 233.42, 239.40). Entendemos que elide as mesmas letras en “rrenglones” (214.38), que aparece nunha subscripción en castelán con galeguismos.

³⁷² Remite tamén a unha forma con apócope de *e* a abreviación *coñie* (contién 137.22).

³⁷³ É claro que o mesmo valor de *ien* para o trazo se atribúe en casos como “otorgamiento”, “aforamiento”, “quatroçientos”.

³⁷⁴ No entanto, para o notario monástico frei Pedro de Salamanca, que incorpora nos seus documentos numerosas formas galegas, anotamos o trazo sobre *ome* (omē 247.22, 251.18[2], 254.15[2]), que outras veces non o leva (ome 247.22, 248.24[2], 249.20,21, 252.29). Aínda se rexistra neste redactor *onbre* (245.5).

³⁷⁵ Na mesma palabra atribuímoslle o valor de *ne* en “homne” (136.19) - “omnes” (88.4, 100.1, 104.8, 132.7, 137.12, 139.5,12). É de notar aínda que esta variante da palabra sen disimilación, fronte a *onbre* - *honbre*, non se testemuña por extenso.

³⁷⁶ Tampouco se documenta na CD sen abreviar a variante non disimilada.

³⁷⁷ Estes indefinidos aparecen abreviados por letra sobreescrita como *alg^o* (alguna 137.28, 139.37), *alg^s* (algunos 132.15,31,34), *n̄jg^o* - *njg^o* (njnguno 139.29,32,36), *njg^s* (njngunos 132.31).

caso das diferentes formas da palabra *clérigo*, que sempre xorde abreviada (cl̄igo 179.28, 212.179) e optamos agora por non sinalar o desenvolvemento, o mesmo que nas abreviacións de palabras como *gloriosa* (glōsa 84.1, gliōsa 85.1):

- *Derecho, derecha*. Resolvemos sen cursiva a abreviatura *derech̄* (derecho). Optamos pola cursiva en *dho* (derecho 245.8), aínda que o notario frei Pedro de Salamanca nunca usa por extenso esta forma senón *dereyto* (245.20, 246.14,46, 247.28, 248.34, 249.28, 251.6,25, 252.12,34), *dereito* (252.7), *dereitos* (252.12) e mesmo abrevia como *dr̄t* (dereyto 248.10).
- *Espíritu*. A primeira palabra xorde sempre abreviada como *es̄pu* (Espíritu 84.1) - *s̄pu* (Spíritu 85.1, 123.85).
- *Gracia*. Abreviada *gr̄a* (graçia), e ocasionalmente *gr̄a* (graçia), déixase en cursiva ao testemuñarse nos documentos, ao lado de *graçias* (136.10), o galeguismo *graça* (141.1,4), tamén representado pola abreviatura *gr̄ça* (graça 123.88, 136.6).
- *Iglesia*. Ofrecen poucas dúbidas as resolucións “eglesia” (84.a, 85.a), “eglesias” (139.3,4,6,7,8,9), “eglesias” (139.7), “iglesia” (123.113, 179.28, 198.53), “iglesia” (215.31, 223.43), “yglesia” (216.59, 217.34, 218.46, 221.44, 224.40, 228.41), “iglesia” (219.39), “yglesia” (220.36, 222.47, 225.42, 226.21, 229.66, 232.40, 233.40, 239.39). Mais para os documentos do notario monástico frei Pedro de Salamanca, que incorpora nos seus textos numerosos elementos en galego, optamos por resolver, unha vez que non usa a palabra sen abreviar, como “igleia” (245.1,16, 247.1, 248.1,26, 249.1,22, 251.1,19, 252.1,30), “ygleia” (246.2,42, 247.8), “ygleya” (247.23), “igleya” (254.1,16).
- *Maravedís*. Con escasas formas plenas na CD, resolvemos como *maravedis̄* - *maravedis̄* as diferentes abreviaturas: *m̄r* (*maravedis̄* 62.20,42, 141.15,34), *m̄r* (*maravedis̄* 85.21, 88.10, 89.12), *m̄* (*maravedis̄* 132.15[2],26,27,35), *r̄* (*maravedis̄* 136.20, 137.29), *m̄rs* (*maravedis̄* 137.13, 139.15,17,27,33,37,41). Nos documentos do monxe notario Pedro de Salamanca resolvemos *m̄rs* en “*maravedys̄*” (245.23), “*maravedis̄*” (246.18,53, 247.33,39, 248.15,42, 249.12,34, 252.39, 254.25), “*maravedis̄*” (251.8,10,28,31), en función de *maravedȳ* (245.9), *maravedí* (248.16, 249.13), *maravedí* (251.8).
- *Moneda*. Non se sinalan en itálico as resolucións das abreviaturas (*m̄n*, *mon^a*), a non ser que exista un desaxuste entre as formas abreviadas (*m̄m*, *mom^a*) e a súa respectiva resolución (*moneda*, *moneda*), caso en que tamén se anota a forma do manuscrito.
- *Nuestro/a*. Xorde case sempre abreviado *n̄ro(s)* - *n̄ra(s)* e optamos por resolver en “*nuestro/a(s)*”, aínda que non aparece así por extenso. Si se documenta a forma *nostro/a*

no notario frei Pedro de Salamanca (nost^o 245.2; nostro 245.18,19, 246.33,35; nostros 246.24,37; nostra 248.3), polo que nos seus documentos desenvolvemos como “nostra(s)”, “nostro(s)”; neste sentido, téñase en conta que este notario tamén usa *noso(s)*, *nosa*. A mesma resolución lle damos á abreviatura en “nostro” (123.88,107) e “nostra” (123.105), segundo *nostros* (nost^os 123.85) e *nostro* (nost^o 123.105).

- *Sigüientes*. Dadas as variantes que pode presentar, as contraccións da palabra van resoltas en itálico: “sigüientes” (137.32), “següientes” (141.37).
- *Vuestrola*. Reciben un tratamento paralelo ao de *nuestrola* as abreviacións *uōs* (uuestrós), *uñā* (uuestra), *vō/s* (vuestro/s) e *vñā/s* (vuestra/s). Así, para frei Pedro de Salamanca resólvese “vostrō/s”, “uostro”, “vostra/s”, neste caso sen formas plenas, aínda que usa tamén *vosō/s*, *vosā/s*.
- *Elementos onomásticos*. Están sempre desenvolvidos en cursiva (Alfonso - Alfonso - Alffonso, Fernández - Ffernández, Fferrnando, Martín, Yanes; Cartagena, Mouteira, Sseuilla, Valladolid - Valladolid - Balladolyd - Valladolid - Valladolid)³⁷⁸. É claro que para resolver os patronímicos como *goñz* - *goñs* (Gonçález, Gonçales), *mañ* (Martínez) - *mñz* (Martínez) - *mñs* (Martines) ou *miglz* (Migález) adoptamos agora a solución habitual en castelán.
- *Outras formas en itálico*. Indicamos a continuación outras abreviacións que xulgamos relevante sinalar en cursiva, nalgún caso, como o de “lugares”, sobre todo polo inusitado da abreviación, con anotación da forma do manuscrito: *almozariff* (62.16), *adelantrado* (84.d), *mñl* (85.21), *monesterios* (88.3), *lugares* (136.15), *sentençias* (136.10,18) - *sentençia* (139.30), *avdiencia* (219.39), *desir* (228.44).

No referente aos *sinais abreviativos* e *modificacións literais*, cómpre tamén apuntar certas modificacións sobre as opcións tomadas en relación cos documentos en galego, ben como casos de abreviación que son peculiares da documentación en castelán.

- *Abreviatura de con*. Usada na abreviación *ƒ* para “*confirma*” - “*confirman*”, palabra que sempre xorde abreviada; a abreviación da palabra pode mesmo quedar reducida ao sinal abreviativo (*confirma* 123.112[4], 113[2], 114[4], 115[4], 116[2], 117[3], 118, 119, 120[2]).
- *Abreviatura de er*. Tal como para os documentos en galego, non se sinala normalmente o seu desenvolvemento (*cauallería*, *manera*, *merçed* - *merçet*,

³⁷⁸ A exemplificación incide sobre formas non coincidentes coas xa referidas en relación cos documentos en galego.

merjno ~ meryno³⁷⁹, monesterio³⁸⁰, pertigero, portero; Cameros³⁸¹). Vale por *re* en formas do verbo *entregar* (entregar, entregue, entreguen, entregasen), pois non hai testemuños por extenso da variante tipo “entregar”. Si se marca en “fuere” (132.16³⁸², 136.16, 139.38,43[2]), “oujere” (132.15,31) e “quisiere” (132.31), pois sería posible unha lectura sen vogal final.

- *Abreviatura de per.* Márcase en cursiva e anótase cando é usado con outros valores, tanto co xa visto de *pre* en “prelados” (139.3), coma no caso de *pier* en “pierda” (84.2).
- *Abreviatura de que.* Xunto aos elementos antroponímicos (Anrríquez ~ Anrríquet, Frederique, Henrrique ~ Henrique ~ Enrrique, Manrricque), desenvólvese en cursiva con anotación cando aparece con outros valores, caso de “quisieran” (117.13), “quisieren” (117.17) ou “quisierdes” (117.32).
- *Abreviatura de ur.* Só se sinala en itálico en topónimos (Asturias ~ Asturias, Murcia).

Canto á *sobrescrita literal*, ademais dos exemplos referidos en relación con outros procedementos braquigráficos, cando supón a elisión de *u* ou *r* non se sinala³⁸³, a non ser en casos como *p^a*, que lemos “pra” (84.18) anotando a forma do manuscrito, en función da forma *pra* que aparece na mesma liña do mesmo documento³⁸⁴. Do mesmo xeito se procede cando a vogal *i* sobreposta abrevia *li* (*complir* 117.7, *complidamente* 136.11[2]). Pola súa parte, se a sobrescrita de letras remite á contracción doutros elementos, resolvemos só en cursiva aquelas formas que admitirían diversos desenvolvementos ou das que interesa deixar constancia da súa ocorrencia abreviada³⁸⁵, como nos casos que se relacionan a continuación:

³⁷⁹ Aparece na mesma palabra co valor de *r* (merynos 136.14), que se refire en nota, ao igual que noutras formas (cuerpos 137.14, puercos 139.16,19). Anótase tamén cando vale por *la* (enplazare 136.20).

³⁸⁰ Tampouco se marca se substitúe o segmento *eri* (monest^o).

³⁸¹ Dámoslle unha solución diferente no topónimo “Ribeyra” en función do contexto en que aparece (“el infante don Felipe, señor de Cabreyra e de Ribeyra” 84.22).

³⁸² No mesmo documento úsase *fuere* (132.3,4).

³⁸³ Mesmo no caso de *g^a* (gua), que si marcamos en galego, en palabras como *alguasjiles*, *guardián* ou nas formas do verbo *guardar* (*guardedes*, *guarden*, *guardadals*, *guardados*). Exceptúase, coma sempre, a onomástica (Algarbe, Calatraua, Quintas, Quintela ~ Quintella, Rrodrigo).

³⁸⁴ A mesma vogal sobrescrita elide *n* en “pena” (139.37) e “signado” (139.40).

³⁸⁵ De acordo co criterio seguido para o galego, aparece en itálico o segmento *ent* abreviado mediante sobreposición de *o* (*consentimjento*, *fallescymjento* ~ *fallescymyento* ~ *falesçemyento*, *finamjento*, *nasçemyento*, *otorgamyento* ~ *otorgamjento*, *pasamjento*, *pedimjento*, *tanjmjento*).

- *Contenido*. Usamos o itálico para poñer por extenso *cont^{do}* (contenxido 219.40).
- *Cuatrocientos*. Aparece en cursiva a resolución de *q^{tos}* (cuatrocientos 246.57, 247.36, 248.46, 249.37, 251.34, 252.42, 254.27).
- *Escribano*. Van en itálico as abreviacións *esc^o* (escriuano 139.43, 214.ns), *escn^o* ~ *esc̄no* (escriuano 219.39), *esn^o* (escriuano 265.30), *es^o* (escriuano 265.30). Indícase en nota a forma do manuscrito *esc^{oo}* (escriuano 214.35).
- *Monasterio*. Optamos por resolver, en xeral, segundo a variante *monesterio* en detrimento de *monasterio*³⁸⁶. As abreviacións que non afectan á vogal átona pretónica van sen itálico. Anótase a forma do manuscrito para *mon^o* (monesterio 215.31,32, 220.36, 221.45, 222.47, 224.40, 225.42,43, 226.21[2], 232.41)³⁸⁷.
- *Testigo, testimonio*. En harmonía co que se estableceu para os documentos galegos, vai en itálico a resolución de *t^s* (*testigos*). Do mesmo xeito tratamos as diversas abreviacións de *testimonio*, como *testimj^o* (testimonjo 198.54, 219.44), *tsmj^o* (testimonjo 214.37), *ts^o* (testemonjo 228.43).
- *Elementos onomásticos*. Ademais das abreviacións non recollidas en documentos en galego, como *frr^s* (Ferrnandes), *fran^{co}* (Francisco), *g^z* (Gotiérrix 85.e)³⁸⁸, *m^ajn* (Marín), *p^al* (Pascual 85.a), *s^o* (Sancho 85.d), outras sobreposicións xa comentadas reciben un tratamento diferente, caso de *g^o* (Gonçalo)³⁸⁹, a non ser que se use no documento a forma plena *Gonçaluo* (Gonçaluo 84.c), e *g^os* (Gonçales).

En relación con outros *aspectos editoriais*, marcamos tamén aquí co apóstrofo a elisión da vogal *e* (ant’el, ant’ellos, d’allí, d’aquí, d’otro, d’oy, dend’allý, desd’el, pecharm’íe, pecharm’jan, qu’ellas, qu’en, qu’es, qu’está, qu’estáys, qu’este, qu’estoy, sobr’ello, sobr’esta, sobr’esto, ssobr’el), menos frecuentemente de *o* (Afon’sAres, Per’Alffonso, Per’A[n]rriquez, Rrodrig’Áluarez, tod’omne) e *a* (fast’aquí, l’abtorydad). Cómpre advertir que na combinación “qu’el” o segundo elemento pode remitir ao pronome persoal átono *le* (cf. “desto’l” 89.12) ou ao artigo definido, fronte a “qu’él” co pronome tónico. Respecto deste último pro-

³⁸⁶ Solución adoptada unicamente para os documentos do monxe notario frei Pedro de Salamanca, que escribe sen abreviar *monasterio* (245.1,25, 246.2,24, 247.23, 252.25,30,32,33-34,41) e tamén usa *monast^o* (monasterio 245.16). Ademais de abreviar habitualmente con *m^o* (monasterio), este redactor tamén emprega *mj^o* (monasterjo 245.6) e a sigla (monasterio 248.25).

³⁸⁷ Desenvólvese nunha ocasión como “mosteyro” (216.59) ao ocorrer nun fragmento en galego.

³⁸⁸ A resolución baséase en *Gotiérrix* (84.24).

³⁸⁹ Segundo Menéndez Pidal (1976⁵: I, 182-183), a forma *Gonzalo* xa se documenta en 1205, mais a variante *Gonçaluo* foi corrente ata finais do século XIII.

nome, marcamos a elisión co apóstrofo en “d’él”, fronte á contracción de preposición e artigo *del*, mais non en “della/s”, “dello/s”.

Aínda no referente á acentuación, seguimos tamén os usos actuais en castelán, tendo en conta, é claro, a realidade acentual medieval, como nas formas do pretérito indefinido “fúe” (P1) e “fue” (P3).

4.2.3. Documentos en latín

Para os textos e formas latinas da CD a resolución de abreviaturas en cursiva presenta unha moito menor expresión³⁹⁰, pois a variación é moito máis reducida do que acontece nos documentos romances no referente a alternativas de desenvolvemento. Prestaremos atención, pois, ás diferentes situacións en que optamos por usar o itálico para marcar a existencia dunha abreviación.

Cando está abreviada unha *consoante nasal imploriva* antes de *p* ou *b*, tanto se a abreviatura afecta só á nasal coma se implica a máis, desenvólvese en cursiva como <m>:

adimplebo, amborum, amparare, attemptauerit, calumpnia, campis, campo, Columbe, comparare, comparastis, comparetur, compellatur, competenter, competenti, complacuit, compleantur, compleat, complementum, componant, componas, compostellanus, comprehensa, condampnatus, dampnatus, dampno, dampnum, decembris - decembris - decembris, dompnus, emptionem, imperpetuum, impleuerit, nouembris, presumpserint, presumpseris, presumpserit, rumpatis, rumpere, semper - semper, septembris - septembris, tempore - tempore - tempore - tempore, temporis, temporum, temptauerit, transumptum; Campello.

Noutros contextos onde pode haber fluctuación entre *m* e *n*, téñense en conta na resolución, de habelas, outras ocorrencias no mesmo documento ou notario (heamdem, excommunicatus, commendam, tamquam, quendam, condemnatus, numquam, commendentur, quorundam, quamdam, ammoniti, iamdicti, iamdictum, iamdicto, Summitate [Uille], quemdam, commuto, inmediate), mesmo en posición final de palabra, como no adverbio *annuatim*³⁹¹. Nos documentos en que

³⁹⁰ Neste sentido, ten un carácter excepcional o documento CD 39, pois, dada a peculiar escrita desta copia, entre latina e romance, desenvolveéronse en cursiva todos os elementos susceptibles de varias interpretacións.

³⁹¹ Priviléxíase a resolución con *m* (*annuatjm*, *annuatim*, *agnuatim*, *anuatim*), agás nos pergamiños do monxe notario Xoán Eanes (*annuatim* 47.11, 50.5, 52.4, 53.5,8, 55.5, 56.5, 57.7, 58.8), que usa sen abreviar *annuatim* (54.5, 59.9).

se empregan as dúas consoantes nesta posición (CD 39,133,190)³⁹², desenvólvese a nasal en cursiva como *m* sempre que xurda abreviada.

Pola súa parte, resólvese o trazo sobreposto como *n* en “*Datan*” (9.9, 11.28) e “*Abiron*” (9.9), sen formas por extenso, ou nos romanismos “*Munniz*” (3.a, 11.b, 27.3, 85.11)³⁹³, “*Ranmadoyro*” (17.13), “*Chaforin*” (21.27), “*Taurion*” (24.4), “*con*” (28.7)³⁹⁴, “*ben*” (28.8), “*pan*” (28.9), “*capellan*” (28.24), “*Linnares*” (40.4), “*Pennaugia*” (51.21)³⁹⁵. Noutros elementos románicos, como “[*Marina Didaci, dicta*] *Cadēa*” (51.2), “[*Petri*] *Cadēa*” (51.7) ou “*pergamēo*” (190.3), xa se interpreta o trazo como til.

No resto de casos de abreviación de nasal, desenvólvese segundo corresponda sen ningunha indicación³⁹⁶, a non ser que haxa exemplos no texto que indiquen un desenvolvemento diferente do da tradición gráfica latina³⁹⁷.

O itálico tamén se emprega na resolución de palabras que admiten *varios desenvolvementos* ou que aparecen *case sempre abreviadas*, polo que é difícil ter certeza sobre a forma adoptada na transcripción³⁹⁸. Nalgúns dos casos, en fin, xulgouse relevante sinalar con cursiva unicamente para deixar patente o feito de a palabra ocorrer en forma abreviada:

³⁹² En CD 133 alternan “*capitulum*” (133.18), “*futurum*” (133.19), “*testimonium*” (133.24), con “*eisden*” (133.20), “[*dict*]an” (133.24). Os outros dous documentos ofrecen bastantes exemplos de *n* final: *eiusden* (39.4), *aljan* (39.8), *quan* (39.9), *jusionen* (39.9), *dictun* (39.13), *cun* (39.23), *iran* (39.31); *cun* (190.3,25,33), *auten* (190.18), *etian* (190.26), *incertun* (190.26-27), *sin* (190.29), *fuerin* (190.29).

³⁹³ Lorenzo (2004a: 456) opta por indicar o trazo en nota en patronímicos como *Moniz* ou *Núniz* (e variantes) porque “probablemente [...] este sinal carece de valor”. Deste patronímico pódense ver bastantes formas altomedievais en Boullón (1999, s. v. *Munnio(ne)*).

³⁹⁴ A abreviatura da preposición *cum* resólvese en cursiva en “*connos*” (28.6), ao aparecer nun fragmento con importante romanceamento.

³⁹⁵ En *mēedi* (*Menendi* 123.125) poderíase ler igualmente “*Meendi*”.

³⁹⁶ Sinaláse a resolución da nasal implosiva nalgún outro caso en que o trazo sobre a palabra podería interpretarse como innecesario, como na segunda sílaba de “*inpingnorare*” (47.8), “*inpingnoretis*” (47.8), “*impingnorare*” (50.16), “*impingnoretis*” (50.16), “*impingnoretis*” (52.11), que desenvolvemos tendo en conta “*impingnorare*” (52.10). Tamén se podería interpretar o trazo de varias maneiras en “*asimnare*” (30.7).

³⁹⁷ Para os latinismos dos documentos romances adoptamos a cursiva en casos como “*solidum*” (190.75,83,93,97) ou “*jntegrum*” (190.103, 195.37, 198.43, 212.76), que aínda pode aparecer escrito *jntegrun* (217.26).

³⁹⁸ Aínda se indican en cursiva certos valores non habituais de abreviaturas como *er* (*Ruderigiz* 1.a, *uendere* 30.7, *castellarío* 123.135, *Pereira* 123.135[2], *fuerint* 190.11), *per - par* (*oportunitatem* 18.13, *partem* 39.11), *quod* (*quomodo* 61.4), *ri* (*proprijs* 39.9), *ur* (*februarij* 43.19), *us* (*Fruuosus* 39.24, *eiusdem* 123.123, *Laurencius* 35.14, *moratur* 50.4), acompañados de referencia en nota. No caso de *Spiritus* (sp̄c 12.1) non consideramos relevante usar a cursiva.

- *Apostolica, apostolicus*. Tal como nas formas galegas, resolvemos as diferentes abreviaturas da palabra sempre en cursiva: *apostolice* (133.4) ~ *apostollice* (190.2) ~ *apostollice* (190.20) ~ *apostolice* (190.25), *apostolicus* (179.ns, 212.ns, 243.ns, 244.ns) ~ *apostolicus* (190.ns, 240.s) ~ *apostolicus* (240.ns), *apostollicam* (190.7) ~ *apostollicam* (190.16), *apostollica* (190.21) ~ *apostolica* (190.21,109), *apostollicis* (190.22), *apostollicarum* (190.39). Do mesmo xeito se procede para “*apostollorum*” (190.18), “*apostollorum*” (190.23) e “*Appostollos*” (190.23).
- *Apud, apud*. Os manuscritos testemuñan as dúas solucións (*apud* 123.131, 190.18; *apud* 190.23). Non marcamos a resolución de *ap̄d* (*apud* 16.9, 32.21) nin *ap̄t* (*apud* 100.10,13), mais si a de *ap̄* (*apud* 3.7, 4.12, 19.12, 21.22, 85.16).
- *Confirmat*. Xorde normalmente abreviada como *f̄*, que admite varios desenvolvementos (*confirmat*, *confirno*, *confirmant*). Aínda pode aparecer escrita *f̄* (*confirmat*), *f̄t* (*confirmat*), *f̄rm* (*confirmat*, *confirmant*), *o* (*confirmat*), *coñf* (*confirmat*).
- *Denarios*. Abreviaturas como *d̄nr* (*denarios* 11.16), *d̄r* (*denarios* 61.11), *d̄en* (*denario* 74.10; *denarios* 72.7, 78.7,11), *d̄n* (*denarios* 79.7), poderían admitir, polo menos nalgún caso, un desenvolvemento en ablativo *denariis* ou mesmo xenitivo *denariorum*.
- *Dominus, domnus*. Cando é forma de tratamento, resólvese como “*domna*” (*d̄nā*) ~ “*domna*” (*doñā*), “*domne*” (*doñē*), “*domno*” (*doño*) ~ “*domno*” (*d̄nō*), “*domni*” (*d̄nī*) ~ “*domnj*” (*d̄nĵ*) ~ “*domnj*” (*d̄ōnj*), “*domnus*” (*d̄ōn̄*) ~ “*domnus*” (*d̄n̄s*) ~ “*domnus*” (*d̄n̄o*), a non ser que no documento apareza por extenso outra forma, como *donnus* (8.b), *donnam* (29.2), *dono* (78.3,21)³⁹⁹, casos en que a resolución, obviamente, se basea nestas. Pola súa parte, cos valores de ‘Deus’ ou ‘señor’, desenvólvese “*Domino, domino*” (*d̄nō*), “*Domini*” (*d̄nī*) ~ “*Dominj*” (*d̄nĵ*), “*dominus*” (*d̄n̄s*), “*dominos*” (*d̄n̄os*), “*dominum*” (*d̄n̄m*).
- *Hereditatem*. Atribuímos un valor *e...e* ao trazo en *h̄rditatē* (*hereditatem* 23.3,4,14,17, 38.6,9,10), ben como nas formas “*heredjtas*” (23.5-6), “*hereditate*” (23.6), “*hereditatis*” (23.17), “*hereditario*” (38.10-11), “*hereditate*” (38.16), “*hereditatis*” (40.3).
- *Kalendas, nonas*. Aparecen sempre en forma reducida. No primeiro caso, optamos por unha resolución do tipo *kalendas* en *k̄* (*kalendas*), *k̄ls* (*kalendas*), *k̄las* (*kalendas*), *kl̄nds* (*kalendas*), *k̄ll* (*kallendas*), fronte a *k̄lis* (*kalendis*). Para a segunda, nas abreviaturas *nōn* (*nonas*) e *n̄s* (*nonas*) tamén cabería ler como *nonis*, mais non en *nās* (*nonas*).

³⁹⁹ En *dono* (4.3), por contraste co resto das ocorrencias da palabra no documento, debe faltar o trazo de abreviatura por esquecemento do redactor.

- *Michi, mihi*. A abreviatura *mī* (14.5, 78.14, 84.10) resólvese sempre “*michi*” de acordo coas escasas formas por extenso que se encontran nos documentos (cf. 14.5, 78.14, 84.10).
- *Morabitinum/los*. Con escasos testemuños que orienten o desenvolvemento (morabitininos 7.7, 9.6, 12.24, 28.12; morauitinos 56.20), a palabra represéntase nos pergamiños con diferentes tipos de suspensión, como *morāb* (morabitininos), *morḃ* (morabitininos), *morābīt* (morabitininos), *m̄b* (morabitininos), *morḃt* (morabitininos), *morāḃt* (morabitininos), *mōr* (morabitininos, morabitinum), *m̄r* (morabitininos). Resolución diferente piden *morāḃr* (morabitinorum 27.15) e *morḃr* (morabitinorum 29.18).
- *Quot, quotum*. As abreviacións de *quotum* (quoṫu, qṫ, qṫu) e *quot* (qṫ) resólvese sen indicación ningunha, a non ser no caso ambiguo *qṫ* (*quotum*), para cuxa resolución se teñen en conta as formas plenas atestadas na CD.
- *Sancta, sanctum*. As diferentes formas abreviadas da palabra transcríbense sempre en cursiva: *s̄ca* (*Sancta*), *s̄cm* (*Sanctum*), *s̄te* (*Sancte*), *s̄ti* (*Sancti*) - *s̄tj* (*Sanctj*), *s̄ta* (*Sancta*). Sen abreviar testemuñáanse só *Sancte* (13.8, 34.2,5) e *Sancti* (43.11, 190.3).
- *Sicut, sicuti*. Se ben a resolución das contraccións *s̄ct* (*sicut*) e *s̄ct̄* (*sicut*) non ofrece grandes dúbidas, xa en *s̄c* (*sicut*, *sicuti*) resolvemos segundo as formas sen abreviar do manuscrito ou redactor; de non existir, optamos pola solución “*sicut*”. Xunto ás formas plenas *sicut* e *sicuti*, aínda aparece escrito *sicud* (190.13,18).
- *Solidum/los*. Aparece abreviada en *s̄l* (*solidum*, *solidos*), *s̄ldos* (*solidos*), *sōls* (*solidos*), *sōl* (*solidum*, *solido*, *solidos*), *ss̄* (*ssolidum*, *ssolido*). Sen abreviar ocorren *soldum* (53.5,8, 55.5, 56.8), *solidos* (2.16, 13.8, 14.10, 20.10, 22.14, 28.12,13, 29.16, 30.5,17, 39.24,26,29, 56.5,19, 59.10, 74.10), *solidis* (14.2, 59.11), *soldos* (20.6, 49.8, 55.5), *soldis* (38.7), *solidus* (39.27).
- *Testis, testes*. Á abreviación *t̄s* remiten as formas “*testes*”, “*testis*”, “*testibus*”; esta última forma tamén se abrevia *t̄stib*⁹ (*testibus*).
- *Outras formas en itálico*. Recollemos aquí outros casos puntuais nos que tamén consideramos pertinente sinalar o desenvolvemento da abreviatura, indicando a forma do manuscrito cando entendemos que é relevante: *alfonsine* (79.7)⁴⁰⁰, *datum* (dāt 125.14)⁴⁰¹, *diocesis* (125.3, 133.6,9) - *diocese* (133.11)⁴⁰², *februarij* (63.13, 64.14,

⁴⁰⁰ Desenvolvemos así no contexto “monete *alfonsine*”. A mesma palabra é usada en “monete que dicitur de alfonsiins” (57.6, 58.7) e “istius monete que modo currit, scilicet, alfonsinorum” (59.10).

⁴⁰¹ Cabería a posibilidade de ler “*data*”.

⁴⁰² Sen abreviar ocorre *diocesi* (29.8).

100.13) - *februarij* (190.18), *Felgeira* (fēla 28.5)⁴⁰³, *illi* (īll 5.6), *monacus* (mo. 6.b)⁴⁰⁴, *presentes* (p^esēes 35.7,13), *pubricus* (pubⁱc^o 35.15), *senper* (sn̄r 133.20), *talegam* (tāl 11.19[2])⁴⁰⁵, *zapatarius* (zapāt 19.c).

Nos *elementos onomásticos*, como foi establecido para todo o conxunto documental, o desenvolvemento das abreviacións sempre se marcou en cursiva. Para os documentos latinos, facemos extensiva esta norma aos adxectivos de referencia toponímica:

astoricensis - *astoricense*⁴⁰⁶, *auriensis* - *auriensem* - *auriense* - *auriensi* - *auriensibus*, *cellenouensis*, *conpostollane-conpostollana*, *legionensis* - *legionensis* - *legionense* - *legionensium*, *lucensis* - *lucensis* - *lucensi*, *mindoniensis* - *mindoniensis*, *ouetensis* - *ouetense*, *tudensis*, *vsariense*, *zamorensis* - *Zamorensis*.

Nos nomes de persoa a abreviación presenta un amplo espectro de posibilidades que afecta tanto aos nomes de pía coma aos correspondentes patronímicos:

- *Afonso*. Como prenome presenta as variantes tipo *Adefonsus* (*Adefonsus* 1.3,a, 4.a, 5.13 - *Adefonsus* 3.a,b - *Adeffonsus* 84.6,15 - *Adefonssus* 123.91,102; *Adefonso* 3.2 - *Adefonso* 11.30)⁴⁰⁷, *Alfonsus* (*Alfonsus* 6.b, 47.17, 50.24, 52.16, 53.17, 56.24, 59.18, 236.s - *Alfonsus* 54.16, 55.16, 57.18, 58.19 - *Alfonssus* 123.132 - *Alfonsus* 133.23, 234.ns - *Alfonsus* 231.ns, 235.ns, 236.ns; *Alfomso* 39.38 - *Alfonso* 40.15 - *Alffonssu* 123.131,136)⁴⁰⁸ e aínda *Afonsus* (*Afonsus* 16.10). No patronímico só se testemuña a primeira forma (*Alfonsi* 21.27, 24.27, 32.a, 36.23, 74.16, 133.22 - *Alfonsi* 23.b, 30.13, 41.a, 47.15,17, 50.22, 55.15,16 - *Alffonssi* 123.132 - *Alfonssi* 123.132; *Alfonssus* 37.9 - *Alfonsus* 50.24, 56.25)⁴⁰⁹.

⁴⁰³ Relacionamos esta abreviatura co *Felgeira* (28.4) que ocorre no mesmo documento.

⁴⁰⁴ Resólvese tendo en conta *monac^o* (6.13,b).

⁴⁰⁵ Só documentamos a forma plena *talegam* (57.5, 58.5).

⁴⁰⁶ As formas “astorianensis” (104.23) e “astorianensis” (117.21, 132.18,28) débense a un erro de copia.

⁴⁰⁷ Sen abreviar atéstanse *Adefonsi* (1.7,14) - *Adeffonsi* (84.8) - *Adefonssi* (84.12, 123.98), *Adefonsus* (1.22), *Adefonso* (1.19,20, 5.12[2]) - *Adefonssu* (84.14, 123.100,101) - *Adeffonssu* (84.15).

⁴⁰⁸ Esta variante presenta as formas plenas *Alfonsus* (9.12,13, 12.b), *Alfonso* (6.12[2], 8.9,10, 12.27, 13.24, 14.11, 15.19, 17.30,33, 29.21, 45.14, 63.15, 64.16, 100.4,11, 125.3, 190.38), *Alfonsum* (125.11).

⁴⁰⁹ Ocorre a forma plena en *Alfonsi* (9.3,b, 14.b, 26.b, 27.b, 40.a, 52.15,16, 53.15,16, 54.15,16, 190.38) - *Alfonsj* (56.23, 74.15).

- *Domingo, Domínguez*. O prenome case sempre aparece abreviado (*Dominicus* 1.a - *Dominicus* 11.b, 15.22, 18.20, 19.c, 25.c[2], 26.a,b, 27.b, 32.b, 34.17, 35.13, 36.23,25, 37.8,11,12,14, 42.c[2], 44.14, 46.a,b, 47.16, 49.b, 50.23, 51.20, 52.16, 53.16, 54.16, 55.17, 56.25, 57.18, 58.20, 59.18, 74.18, 78.24; *Dominico* 13.b, 23.b, 24.28, 25.2, 33.3, 35.2, 47.2, 49.1, 55.2, 63.2 - *Dominyco* 64.2; dñici > *Dominici* 34.3), cunha soa ocorrencia por extenso (*Domincus* 41.a). Do patronímico (*Dominici* 19.2[3], 43.22, 72.20, 74.1[2],2,16 - *Dominicj* 37.13, 45.17, 46.b) tamén temos unha única forma plena (cf. *Dominici* 74.8).
- *Fernando, Fernández*. Fóra de contadas excepcións (Ffernando 1.4,19, 23.19, Fernandi 3.ns, 7.15, Fernando 15.20, 19.13[2], 100.11), o nome normalmente presenta algún tipo de abreviación⁴¹⁰, ao igual ca o patronímico (Fernandiz 4.b; Fernandi 3.ns, 5.12, 19.c, 23.1, 23.20, 38.4)⁴¹¹.
- *Gonzalo, González*. Tendo en conta as ocorrencias do prenome relacionadas coa variante *Gundisaluus* (*Gundisaluus* 1.a, 14.c, 18.21 - *Gundissaluus* 1.b - *Gundissaluus* 3.b - *Gundisaluus* 7.b, 14.a; *Gundisalu* 13.25, 14.12 - *Gundissalu* 190.38), resolvemos as abreviaturas *g^o* (*Gundisaluus* 72.20), *g^o* (*Gundisalu* 78.22), *glūm* (*Gundisalu* 123.134), *glūj* (*Gundisalu* 123.135[2]) e *g^{uo}* (*Gundisalu* 123.136[2]), agás, no caso desta última abreviación, en *Gunsalu* (133.22), onde temos en conta a forma do patronímico do mesmo documento *gūsalu* (*Gunsalu* 133.23). Canto ao apelido, presenta as formas “*Gundisalu*” (7.b, 24.26), “*Gonsalu*” (23.a), “*Gundissalu*” (79.15), “*Gunsalu*” (133.23); desta última forma pártese para desenvolver *g^{uj}* (*Gunsalu* 133.22).

⁴¹⁰ Cf. Ffernandus (1.b) - Fernandus (2.b,4.b, 6.1, 7.b, 11.b[2], 21.1, 72.20) - Fernandus (3.2,a, 8.2) - Fernandus (4.a, 5.13, 15.21, 19.a[2],b, 100.3,10) - Fernandus (9.14) - Fernandus (19.b) - Ffernandus (25.10, 36.6, 43.22) - Ffernandus (36.6, 42.a) - Ffernandus (57.20, 58.22, 72.20); Fernandj (4.ns) - Fernandi (36.5) - Ffernandi (42.a) - Ffernandi (85.12); Fernando (6.2,12, 11.31[2], 21.24, 72.3, 84.6, 123.91,101, 133.23) - Fernando (8.11, 13.26,a, 27.17) - Fernando (9.3) - Fernando (16.b) - Ffernando (20.20, 25.21, 26.22,23, 27.17, 42.2) - Fernando (59.2) - Ffernando (78.20, 84.15) - Ffernando (79.15) - Fernando (123.132,137).

⁴¹¹ Cf. Fernandit (1.a, 84.16), Ffernandit (1.b), Ffernandi (1.23), Fernandj (4.ns, 21.2, 21.2, 59.2, 133.23, 190.38), Fernandi (6.3,13, 23.b, 28.23,24, 30.13, 38.3, 41.a, 123.102), Fernandi (8.11,a,b, 10.22, 12.2,a,b[2], 13.5,a, 14.11,c, 15.2,22[2], 17.32, 32.4,b), Fernandi (9.b), Fernandi (13.a[2], 14.a), Fernandj (13.a, 17.31, 21.3, 22.1, 37.2, 133.23), Fernandi (16.b, 47.14,16,17, 50.4,22,24[2], 52.15,16[2], 53.8,14,16,17, 54.15,16,17, 55.3,15,16[2], 56.24[2], 57.18[2], 58.19,20, 59.5,16,18[2], 61.24, 63.15, 64.15, 78.5), Fernandj (20.1, 22.18), Fernandi (24.2, 37.11, 45.15, 51.22), Fernandi (25.8-9, 44.14[2]), Fernandi (25.c, 26.b, 27.a,b, 34.17, 36.3,23,24,25, 42.1,3,c), Fernandij (39.14), Fernandj (46.b), Fernandi (61.3), Fernandi (123.132,134,136), Fernandj (190.ns).

- *Xoán, Ianes*. O nome de pía sempre aparece abreviado e de múltiples xeitos⁴¹². Algo semellante se pode dicir do patronímico, aínda que agora si aparece ocasionalmente por extenso (Iohannis 15.23, Ihoanes 41.a)⁴¹³.
- *Matiño, Martí*s. Ben documentado sen abreviar (Martinus 1.b[2] ~ Martjnus 190.4,7; Martini 7.6,16,19,21, 12.4, 32.b, 35.2, 41.7 ~ Martinj 13.3, 21.11, 28.11,13, 55.6, 57.8, 58.9, 59.12, 190.3; Martino 1.6, 5.3, 6.2, 7.13, 13.a,b, 14.3, 15.19, 18.3, 24.27, 27.2-3, 36.2, 38.b, 40.b, 55.2, 56.25, 59.19), para o prenome tamén se usan múltiples abreviaturas⁴¹⁴. Para as reducións do apelido *m̄rt* (Martini 12.b,31, 24.27, 47.16, 51.23, 79.8) e *mar̄t* (Martini 15.21,22, 17.11[2],29, 19.1[2],7,14[2],b, 20.20,22, 21.2,28, 22.20, 25.c, 26.3,b, 27.a,b, 32.2[2], 33.19, 34.17,18, 36.23, 37.9, 42.c, 43.11,22, 50.23, 52.1,16, 53.3,16, 54.1,16, 56.1,25, 57.2,18, 58.2,20, 59.1,18, 61.3[2],4, 72.20[2],21, 79.1,2[2],3[2],8[2],17), que aínda aparece escrito *m^rtinj* (Martinj 123.133,136), partimos das formas plenas *Martini* (32.b, 35.2, 44.14, 45.17) e *Martinj* (35.13, 47.1, 49.1, 50.1-2, 54.10, 56.8, 123.123). Pola súa parte, para *mar̄tiz* (Martiniz 28.2,22,24,25) temos en conta *Martiniz* (30.139) nun documento do mesmo notario, que tamén escribe *Martint* (41.a).

⁴¹² Cf. *Johannes* (1.a[2],b[2],23, 7.a[2],b[3], 12.b[4],31, 15.23, 21.28, 25.10,b,c, 26.25, 27.a,b,19, 32.a,c[2],21, 33.18,21,22, 34.17[4],18,19, 36.23,26, 39.14, 42.a,11, 43.22,24, 44.16, 46.a,b, 49.c, 51.24, 84.16, 123.123,132,133) - *Johannes* (5.13,a, 10.21,22, 11.b[4],33, 15.21,22, 18.19,20,22, 19.a,b, 37.9[2],10[2]) - *Johannes* (14.c) - *Johannes* (20.20[2],21, 21.26,28,29.b, 40.1, 72.21, 74.16[2]) - *Iohannes* (39.1) - *Johannes* (47.16, 55.17, 56.24, 57.19, 58.20, 59.19, 79.1,8,17) - *Iohannes* (50.23, 53.8, 54.10, 57.21, 58.23, 59.19) - *Johannes* (123.102, 190.39) - *Johannes* (123.132) - *Johannes* (125.1); *Johanne* (5.12, 11.16, 21.4, 24.24, 29.21, 44.2, 79.2) - *Johanne* (13.a[2],b[2], 14.3) - *Johanne* (16.a, 17.11[2], 22.17,19,20, 23.b[2], 24.24,25[2],26,27, 38.a, 40.a, 74.15) - *Iohanne* (123.136) - *Johanne* (190.38[2]); *Johannem* (11.4) - *Johannem* (17.10); *Johannis* (17.4, 33.6, 36.5, 43.4) - *Johannis* (17.12, 29.5, 51.21, 123.126) - *Iohannis* (63.4, 63.16, 64.4) - *Johannis* (63.14, 64.17) - *Iohannis* (190.19); *Johanni* (23.2) - *Iohannj* (52.1, 53.10) - *Johannj* (53.3, 79.4).

⁴¹³ Cf. *Iohannis* (1.b[2], 12.29,a,b, 19.3, 20.3, 20.21, 22.3,17, 25.2, 26.25, 32.c, 33.2[2],20, 34.18,19, 36.5,23,24,26, 38.2,b, 40.b[2], 42.11, 43.2,22,24, 57.3,19,20, 58.3,21), *Iohannis* (3.b[2], 4.b, 10.3,12,14, 11.33, 12.b, 15.2, 17.32, 18.3,17,19, 19.a, 20.20, 24.1, 24.24,25, 29.a, 34.2,3,17, 45.19, 47.2[2],13,18, 50.10,20,25, 51.22,24, 52.2[4], 53.13,17, 54.2,18, 55.13,17,18, 56.21,25, 57.21, 58.22,23, 59.19[2], 61.25, 74.17, 78.22,24, 123.132[4],133[2],135[2],137, 133.22), *Iohannis* (6.12), *Iohannis* (6.b), *Iohannis* (9.3, 13.a, 14.3,a[2],c), *Iohannis* (19.c, 27.19, 51.21[2], 72.20, 79.2,4[2], 79.8), *Iohannes* (28.24, 30.14), *Johannis* (33.6), *Iohannis* (37.8,10[2],11[2]), *Johannis* (39.13, 231.ns), *Johannis* (49.a, 74.18), *Iohannis* (56.27), *Iohannis* (63.16, 64.16,18), *Johannis* (63.17, 64.14), *Johannis* (234.ns, 235.ns, 236.ns).

⁴¹⁴ Cf. *martin*^o (Martinus 2.a, 6.13,14, 10.20, 11.b, 14.b, 21.27[2]), 32.4,b, 33.18, 35.13, 50.24, 55.17, 57.19, 58.20), *mar̄t* (Martinus 12.a,b[2], 25.8,9, 25.c, 26.b, 27.b, 34.17, 36.23,24, 43.22, 46.a,b; Martini 26.11, 27.8, 53.6, 56.5, 61.10), *m̄rt* (Martinus 37.8,9; Martino 61.2), *m̄rin*^o (Martinus 37.13), *m̄rn*^o (Maxtinus 37.13), *martine* (Martinem 39.15), *m^r* (Maxtinus 72.20), *m^{ro}* (Martino 78.23, 123.92), *m^rtino* (Martino 123.132), *m^rtin_s* (Martinus 123.132).

- *Miguel, Miguez.* O nome xorde abreviado como *michl* (Michael 12.b, 43.22, 79.3) e *michli* (Michaeli 79.8), coas formas plenas *Michaelis* (8.5), *Micael* (30.2), *Michael* (46.a, 123.133). Para o patronímico desenvólvense as abreviacións *michaēl* (Michaelis 10.20), *michlis* (Michaelis 24.31, 32.b), *michl* (Michaelis 26.c, 27.b, 34.17, 35.13, 36.23, 37.9, 49.b), *mīch* (Michaelis 40.a), *micahēl* (Micahelis 50.24) e *micahlis* (Micahelis 61.4) sobre as formas plenas *Michaelis* (13.25), *Micaelis* (30.13) e *Michael* (123.132), mentres xa se resolve *mīgīl* (Miguel 79.2) segundo a solución romance.
- *Munio, Muniz.* Está abreviado o prenome en *muniōem* (Munionem 17.10), que se atesta como *Munio* (4.b, 13.a, 49.a), *Munionis* (26.2) e *Monio* (41.2). O patronímico correspondente aparece co trazo de abreviatura en “Munniz” (3.a, 11.b, 27.3, 85.11), “Munionis” (7.b, 42.2.a, 46.13, 49.14), “Mumionis” (24.28) e “Munionjs” (42.a), e sen abreviación en *Munionis* (7.2,3,10,15,a), *Muniz* (21.26), *Munici* (23.b) e *Moniz* (28.25).
- *Paio, Paz.* Aparece o nome coas abreviaturas *pelagi*⁹ (Pelagius 1.b, 5.1,3, 5.12, 6.b, 7.2,10,b,24, 10.23, 14.d, 19.1,14, 33.20), *p̄la* (Pelagius 2.2,19), *p̄lgi*⁹ (Pelagius 3.a), *p̄lagi*⁹ (Pelagius 3.a, 14.a, 25.b), *p̄l* (Pelagius 10.20), *p̄lagius* (Pelagius 12.a), *p̄lgi*⁹ (Pelagius 15.21) e *p̄lagio* (Pelagio 21.25)⁴¹⁵. Para a resolución das múltiples formas abreviadas do patronímico⁴¹⁶ temos en conta as ocorrencias por extenso *Pelagii* (6.2[5],3[3],b), *Pelagij* (10.23, 14.b, 28.23, 55.2[2]) e *Paiz* (13.a[3]).
- *Pedro, Pérez.* O nome está abreviado normalmente *petr*⁹ (Petrus) no nominativo, coas variantes *p̄r* (Petrus 9.b[2]), *p̄tr*⁹ (Petrus 9.15), *pet*⁹ (Petrus 35.13), *pet*^r (Petrus 39.24), *pe*⁹ (Petrus 139.s), e *pe*^o (Petro) para o dativo e ablativo, ocasionalmente reducido a *p*^o (Petro 72.19, 78.20,22, 79.15)⁴¹⁷; para outros casos úsanse as formas *petru* (Petrum 29.7) e *peti* (Petri 40.b, 37.6, 79.5). Pola súa parte, o apelido abréviase sempre *peti* (Petri), sendo tamén case a única forma plena que se documenta (Petrit 1.b[2]; Petri 5.2, 15.23[2], 29.2, 38.b, 42.a, 51.7, 125.3,11).
- *Estevo, Estévez.* O prenome aparece abreviado en *stephan*⁹ (Stephanus 1.a, 37.13, 63.16, 64.16, 78.1, 123.124,126,129), *stephno* (Stephano 45.15, 59.16), *stepho* (Stephano 55.15, 63.15, 64.15), *stphno* (Stephano 56.23), *stphn*₉ (Stephanus 123.127) e *stephāi*

⁴¹⁵ Presenta as formas plenas *Pelagius* (1.b[3]), *Pelagio* (5.2,3,11, 6.2,3[2], 7.3, 14.3, 21.2, 85.11) e *Pelagij* (84.10, 123.95).

⁴¹⁶ Cf. *p̄lagij* (Pelagij 9.b,15, 12.a, 17.10, 22.17, 23.b, 27.b, 34.17[2], 38.b, 44.1, 61.2, 123.126), *p̄l* (Pelagij 10.22, 29.a, 32.a, 72.20), *p̄lz* (Pelaiz 11.3,31,a, 11.b), *p̄l̄z* (Pelaiz 15.20, 21.1), *p̄laiz* (Pelaiz 18.20), *p̄l* (Pelagij 19.13), *p̄lij* (Pelagij 21.28,29, 44.2[2],3[2]), *p̄lgi* (Pelagij 29.22, 32.c), *p̄lij* (Pelagij 30.14[2], 41.a[2], 123.123,124,126,128,129[2]), *p̄la* (Pelagij 37.9,11).

⁴¹⁷ As formas plenas correspondentes en *Petrus* (1.b, 12.2, 41.a, 14.c, 15.23, 39.13, 41.a) e *Petro* (8.3, 13.4,24[2],a[3], 16.10, 19.3, 23.b,21, 38.b).

- (Stephani 123.129), coas formas plenas *Stephanj* (13.3, 46.2, 49.3), *Stephano* (13.b, 24.24, 36.3, 38.b, 50.22, 53.14, 54.15, 123.123) e *Sstephano* (47.14). Do patronímico só recollemos a forma *steph̄nj* (*Stephanj* 45.1, 56.2,4,9,13).
- *Vasco, Vázquez*. Fronte ás abreviaturas do nome *velasc*^o (*Velascus* 5.a, 7.a, 8.b, 25.1, 55.17, 56.25, 57.18, 58.20, 59.18), *v̄lasco* (*Velasco* 17.32), *v̄lasc*^o (*Velascus* 20.1, 22.1, 72.20), *velascū* (*Velascum* 24.2), *v̄lscus* (*Velascus* 26.1) e *v̄lasci* (*Velasci* 72.2), só se atesta a forma serodia *Valasci* (123.135). Da mesma maneira, documéntase nunha única ocasión o patronímico (*Uelascj* 49.a), que se abrevia *ūl* (*Uelasci* 24.27), *ūlsci* (*Uelasci* 25.c, 45.2), *ūlasci* (*Uelasci* 72.1,4).
 - *Outros antropónimos abreviados*. Indicamos a seguir abreviaturas doutros nomes de pía e patronímicos, coa forma do manuscrito en caso de consideralo de interese: *Aluarus* (alu^o 177.s, 197.s), *Arias* (264.s, 266.s), *Garsias* (g^{ajj} 205.s, 239.35), *Laurencius* (l^{ci} 123.132), *Maria* (m^a 28.3, 39.17, 40.5, 44.3, 74.1,2,8, 79.2,8) - *Marie* (m^e 35.3, 39.19,21), *Marina* (m^{na} 44.3, 74.2, 125.4) - *Marine* (m^{ne} 78.5), *Rodericus* (R^o 190.ns), *Benedicti* (b̄nedcī 42.b), *Franciscus* (fr̄anc^o 46.a), *Gomecij* (145.s), *Menendi* (m̄en 72.3), *Nunonis* (17.2) - *Nuniz* (37.13)⁴¹⁸, *Uiuiāz* (uiuiāz 30.2-3)⁴¹⁹.

Aínda quedaría por referir a abreviación mediante *sigla*, moi habitual nos prenomes⁴²⁰. A miúdo correspóndense con máis dun nome, polo que se contrasta a ocorrencia con outras do mesmo personaxe no propio documento, na CD ou mesmo noutras coleccións diplomáticas e catálogos de documentos. De non encontrarmos ningunha referencia que oriente o desenvolvemento, adóptase o prenome con maior frecuencia no período⁴²¹. Relacionamos a seguir o desenvolvemento das diferentes siglas, chamando a atención, coa remisión ao lugar onde se encontran, sobre os valores menos habituais:

Adefonso, Adefonsus - *Alfonsus, Alfonsi, Alfonso* - *Afonsus*; *Bernardus* (4.14); *Dominicus, Dominico*; *Fernandus, Ffernandus, Ffernandi, Fernando, Ffernando*⁴²²; *Gundisalvus* - *Garsias* (179.ns, 212.ns); *Johannes, Johannis, Johanni, Johanne*⁴²³ - *Jacobus* (30.2, 41.1); *Lau-*

⁴¹⁸ Están sen abreviar *Nuniz* (18.22), *Nunonis* (33.21), *Nunj* (37.8, 61.25).

⁴¹⁹ A resolución ten en conta que o mesmo notario escribe *Martiniz* (30.12), pois na CD as únicas atestacións do patronímico son “*Viuianus*” (20.21) e “*Viujanj*” (123.136).

⁴²⁰ Non é o caso das siglas *CS* no sinal de CD 29, que interpretamos como “*Cancellarij Signum*”.

⁴²¹ É o que se fixo, por exemplo, coas siglas da columna *a* de CD 6.

⁴²² Úsase a sigla para o patronímico en “*Fernandi*” (37.9, 179.ns, 212.ns).

⁴²³ Abrevia o patronímico en “*Johannis*” (35.13).

rentius, Laurentii, Laurentio ~ *Luppus* (234.s, 235.s, 236.s, 238.s); *Martinus, Martini, Martino* ~ *Munio* (23.20) ~ *Mariam* (29.2); *Petrus*⁴²⁴, *Petrum, Petro* ~ *Pelagio* (4.3); *Rodericus, Roderico* ~ *Rudericus, Ruderico*; *Stephanus, Stephanj*; *Tome* (28.23, 30.13)⁴²⁵; *Velasus*.

No referente á *unión e separación de palabras* tamén se moderniza a disposición do texto. En casos que poderían admitir a transcripción unida ou separada, optamos por unir nas combinacións “supra nominatas” (1.14, 84.12, 123.97-98), “super nomjnatam” (39.29) e “iam dictus” ~ “ian dicti” ~ “ian dictam” ~ “iam dicta”. Noutras combinacións respectamos os usos do manuscrito, como en “abinuicem” (13.21) ~ “adinuicem” (40.6, 79.10) ~ “ad inuicem” (133.13), “insimul” (14.12, 17.26, 25.9, 74.2) ~ “in simul” (133.5, 179.4), ou mesmo na escrita de “in perpetuum” ~ “inperpetuum” ~ “imperpetuum” ~ “imperpetuum”, sendo conscientes de que, neste caso, a escrita unida ou separada remite a significados absolutamente diferentes.

⁴²⁴ Tamén pode corresponder a unha abreviatura *p*^o.

⁴²⁵ A resolución obedece á ocorrencia de *Tome* (41.a) noutro documento do mesmo notario para designar a mesma persoa.

II. COLECCIÓN DIPLOMÁTICA

(1155, febreiro, 4. Valladolid)*

Copia dunha carta en que Afonso VII confirma ao prior Martiño e ao convento de Santa Comba todas as posesións que tiveron en tempo de seu avó Afonso VI.

B.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 1. Está incluído nos documentos 84 e 123 desta CD.

ED. VÁZQUEZ NÚÑEZ, *BCMO*, II, 169-171; RECUERO ASTRAY, *Alfonso VII*, 179-180.

REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 278; LUCAS, *Cancillerías*, 303.

REF. DE LA CUEVA, *Historia*, 157-158; FERNÁNDEZ, *Celanova*, 190-191; VÁZQUEZ NÚÑEZ, *BCMO*, I, 126, 243-244; DURO, *Naves*, 139-140; SÁ BRAVO, *Monacato*, 52; POUSA, *Señorio Santa Comba de Naves*, 43, 92, 96-97; PÉREZ RODRÍGUEZ, *Monasterios del Reino de Galicia*, 619-620.

In nomine Domini, amen. Sicuti in omni contractu conditiones ualere imperialis tes[tatur]¹ auctoritas, sic etiam iusticie ratio exigit /² ut ea que a regibus siue ab imperitoribus fiunt scripto firmentur ne temporum diuturnitate ea que gesta sunt obliuio/³[ni]² tradantur. Jccirco ego, Adefonsus, tocius Hispanie imperator, una cum uxore mea imperatrice domna Richa, et cum filijs /⁴ meis Sancio et Ffernando, regibus, et cum filiabus et omni generatione mea, pro amore Dei et pro animabus parentum meorum /⁵ et peccatorum meorum remissione, facio cartam donationis et confirmationis Deo et monasterio Sancte Columbe et uobis, domno /⁶ [eius] dem² Martino, priori, et omnibus eiusdem monasterij monachis, de omnibus illis hereditatibus quas habuistis in tempore aui /⁷ mei regis Adefonsi in pace, scilicet, villa de Vntis et Barro et Aucteriz et Palmes et Ffraxeneto cum suis hominibus, cum /⁸ rauso et cum omicidio, cum caritel et cum suis terminis et pertinentijs et cum suis directuris. Alias villas Astrees et Vilar cum /⁹ suis hominibus, cum rauso et cum omicidio, cum caritel et cum suis terminis et pertinentijs et cum suis directuris; et iacent in /¹⁰ terra de Buual. Alias villas que iacent in Castella de Buual, scilicet, Laureto et Sinagoga, cum hominibus, cum rau/¹¹so et cum omicidio, cum caritel et cum suis terminis et pertinentijs et cum suis directuris.

Jnsuper dono atque concedo monasterio /¹² Sancte Columbe Menendi cum suis directuris, Sanctum Thomam cum suis directuris, Sanctum Ciprianum cum

suis directuris et unum ca^{/13}sale[m]³ in Laonia; alias hereditates in Fonte Frigida et in Beiro et in Mandrianes et in Baruantes.

Omnes has heredita^{/14}tes supranominatas dono et confirmo sicuti umquam melius habuistis in tempore aui mei regis Adefonsi, et hoc facio ut ab ^{/15} hac die habeatis et possideatis uos et omnes successores uestri iure hereditario imperpetuum.

Si uero aliquis homo ex meo ^{/16} genere uel alieno hoc meum factum rumpere temptauerit, sit a Deo maledictus et excommunicatus et cum Iuda traditore Domini ^{/17} in inferno dampnatus, et insuper pectet regie parti mille marchas et monasterio Sancte Columbe quingentas libras⁴ ^{/18} auri puri.

Facta carta in Ualle Olit, IJ^e nonas februarij, era I^a C^a LXL^a IIJ^a, quando dominus Jacintus, Sancte Romane Ecclesie ^{/19} cardinalis et tocius Hispanie legatus, celebrauit concilium [cum]⁵ domno Adefonso imperatore et cum filijs suis Sancio et Ffernando, re^{/20}gibus, et cum omnibus archiepiscopis et episcopis, comitibus et principibus Hispanie. Jmperante ipso Adefonso, imperatore Toleti, Legioni, ^{/21} Castella, Naiara, Saragotia, Baetia et Almaria. Comes Barchilonie et Sancius, rex Nauarre, uassalli imperatoris.

^{/22} Ego, Adefonsus, tocius Hispanie imperator, hanc cartam quam fieri iussi propria manu mea roboro atque confirmo.

[Col. a] Rex Sancius, filius imperatoris, *confirmat*; jnfantissa domna Sancia, soror imperatoris, *confirmat*; comes Almanrricus, tenens Baetiam, *confirmat*; comes Pontius, maiordomus imperatoris, *confirmat*; comes Ranemirus Froilat⁶ *confirmat*; [com]es² Petrus Adefonsus *confirmat*; Gutier Fernandit *confirmat*; Garcia Garciat de Aza *confirmat*; Gundisaluus Ruderigiz⁷ *confirmat*; Nunus Petri, alferit imperatoris, tenens Muntor, *confirmat*; Johannes, [toletanus]² archiepiscopus et Hispanie primas, [confirmat]⁵; [Vicencius]², segobiensis episcopus, *confirmat*; Johannes, oxomensis episcopus, *confirmat*; Petrus, s[eg]ontinus⁸ episcopus, *confirmat*; Reimundus, palentinus episcopus, *confirmat*; [En]nigus², auilensis episcopus, *confirmat*; [Vic]torius², burgensis episcopus, *confirmat*; Stephanus, zamorensis episcopus, *confirmat*; [Na]uarrus², salamantinus episcopus, *confirmat*; Dominicus, abbas Sancti Facundi, *confirmat*.

[Col. b] Rex Ffernandus, filius imperatoris, *confirmat*; comes Rodericus Petrit *confirmat*; comes Gundissaluus Ffernandit *confirmat*; Veremundus Petrit *confirmat*; Aluarus Rudriguiz *confirmat*; Vela Goterrit *confirmat*; Menendus Fagam

confirmat; Pelagius Curuus *confirmat*; Didacus Iohannis *confirmat*; Reimundus Iohannis *confirmat*; *domnus* Jacintus, *Sancte* Romane Ecclesie cardinalis et tocius Hispanie legatus, *confirmat*; Pelagius, compostellanus archiepiscopus, *confirmat*; Johannes, legionensis episcopus, *confirmat*; Martinus, ouetensis episcopus, *confirmat*; Johannes, lucensis episcopus, *confirmat*; Petrus, asturicensis episcopus, *confirmat*; Martinus, auriensis episcopus, *confirmat*; Pelagius, tudensis episcopus, *confirmat*; Petrus, ecclesie mindoniensis electus, *confirmat*; Pelagius, cognomento Ficarius, Cellenoue abbas, [*confirmat*]⁵.

¹²³ Johannes Ffernandi, ecclesie Beati Jacobi archidiaconus et jmperatoris cancellarius, hanc cartam scribere iussit.

* Trátase dunha copia realizada no século XIII (Sánchez Belda 1953:134).

¹ O ms. está rompido.

² No ms. non se le.

³ Falta o *m*.

⁴ Leva o *s* na entreliña.

⁵ No ms. falta.

⁶ Está escrito *friolat*.

⁷ Usa a abreviatura de *er co* valor de *e*.

⁸ Faltan as letras *eg*.

2

1184, novembro, 27.

O abade Paio e o convento de Santa Comba pactan coa descendencia de Aldonza Méndez e Mariña Méndez sobre a herdade de Pazó.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 2.

REF. DURO, *Naves*, 142.

Facta pagine mandantur ne obliuione deleantur, ¹² ea propter ego, Pelagius, abbas *Sancte* Columbe, una cum ¹³ omni conuentui, pactum firmissimum facio cum ne/⁴potibus Ildonce Menendiz et cum nepotibus Marine Me/⁵nendiz et cum omni progenie eorum qui post eis futuri ¹⁶ sunt, super hereditatem de

Palaciolo, eodem modo ut /⁷ ego et posteris meis et ipsi et posteris eorum ut non /⁸ donemus nec demus in prestimonium nec uendamus nisi /⁹ nobis medipsis, et ipsi non hereditent aliam ecclesiam /¹⁰ in *heamdem* hereditatem. Et si aliqua causa neces/¹¹sitatis eis uenerit, subueniant eis ex parte /¹² monasterij.

Siquis temerario ausu *rumpere* /¹³ uoluerit hoc pactum, in primis sit *excommunicatus* /¹⁴ et a fide Christi segregatus¹ et cum Iuda traditore /¹⁵ parte habeat, et pariat ex parte regis CC^{os} /¹⁶ solidos.

Facta series pacti sub era M^a CC^a /¹⁷ XX^a IJ^a et quotum V *kalendas decembris*. /¹⁸ Qui presentes fuervnt *testes*:

|Col. a| Adam *confirmat*; Svarius *confirmat*; Martinus *confirmat*.

|Col. b| Fernandus, *testis*; Garsias, *testis*; Arias, *testis*.

/¹⁹ Ego, Pelagius, abbas, cum omni meo conuentui, /²⁰ manus nostras roboramus; et nos, nepotibus /²¹ Ildonce Menendiz [et]² Marine Menendiz, in hoc /²² pactum manus nostras roboramus.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. falta.

3

1185, febreiro, 16. Ciudad Rodrigo.

Fernando II recibe baixo a súa protección o mosteiro de Santa Comba de Naves, exímeo dos tributos reais e delimita o seu couto.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 3.

ED. RECUERO ASTRAY, *Fernando II*, 297-298.

REX. GONZÁLEZ, *Fernando II*, 500; SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 412; LUCAS, *Cancillerías*, 476.

REF. DE LA CUEVA, *Historia*, 158-159°; DURO, *Naves*, 140; SÁ BRAVO, *Monacato*, 52; POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 22-23, 44-45.

|*Crismón*: Christus, alpha et omega| Jn Dej nomine. Catholicorum regum est *Sancta Loca* et personas religiosas diligere ac uenerari et pro earum meritis amplis

ditare mu[neribus]¹ /² et semper eas deffendere et manutenere. Jccirco ego, rex domnus *Fernandus*, una cum filio meo rege domno *Adefonso*, omnibus notum facio /³ quod recipio in *commendam* meam et custodiam monasterium *Sancte* [Co]lumbe¹ de Nauia, quod est in territorio Buuale, et libero eum d[e om]ni¹ fisco regio /⁴ et de toto debito. Et jungo et cauto illud quod nullus d[e cetero pro]¹ aliqua uoce aut calumpnia in predictum monasterium [uiolenter]² audeat intrare /⁵ seu inde aliquid prendere uel alienare. Et confino cautum suum per omnes terminos suos et diuisiones *sicut* umquam melius fuit confinatum.

[Et]² quicumque in monasteri/⁶um supradictum uiolenter intrauerit uel iniuriam aliquam fecerit, sit maledictus et excommunicatus et regie parti mille aureos pro cauto persoluat.

Facta carta /⁷ apud Ciuitatem, XIII° kalendas martij, era M^a CC^a XXIIJ^a. Regnante rege domno *Fernando* Legione, Gallecia, Asturijs, Extrematura.

Ego, rex /⁸ domnus *Fernandus*, una cum filio meo rege domno *Adefonso*, hoc scriptum quod fieri iussi proprio robore confino.

[*Sinal*: Signvm Fernandi, regis hispanorum].

[*Col. a*] *Petrus*³, *compostellanus* archiepiscopus, *confirmat*; *Manricus*, *legionensis* episcopus, *confirmat*; *Fernandus*, *astoricensis* episcopus, *confirmat*; *Adefonsus*, *auriensis* episcopus, *confirmat*; *Rodericus*, *lucensis* episcopus, *confirmat*; *Pelagius Munniz*, *cellenouensis* abbas, *confirmat*; *Pelagius Cordellino*, abbas *Sancte Columbe*, *confirmat*.

[*Col. b*] *Comes Petrus*, *dominans Asturijs*, *confirmat*; *comes Gumez* in *Trastamero* *confirmat*; *comes Adefonsus* in *Berzido* *confirmat*; *Rodericus Lupi*, *maiordomus*, *confirmat*; *Petrus Iohannis* et *Gundissaluus Iohannis* in *Bubula* *confirmant*.

/⁹ Ego, *Bernardus*, *domni regis notarius*, per manum *domni P[etri Uel]e*², *compostellani archidiaconi regis cancellarii*, iussi scribi et *confirmo*.

* Tal como indica a editora da obra (1991: 159, n. 87), o autor apunta que o documento é do ano 1195.

¹ O ms. está rompido.

² No ms. non se le.

³ Antes está escrito *R*.

1187, marzo, 18. Avilés.

Fernando II acouta ao abade Paio, dicto Cordelin, e ao convento de Santa Comba a vila de Astrés e confirmalles o couto de Vilar tal como o estableceu súa avoa a raíña dona Urraca.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 4.

ED. VÁZQUEZ NÚÑEZ, *BCMO*, II, 155-156; RECUERO ASTRAY, *Fernando II*, 308-309.

REX. GONZÁLEZ, *Fernando II*, 512-513; SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 420; LUCAS, *Cancillerías*, 483.

REF. DE LA CUEVA, *Historia*, 159^{*}; DURO, *Naves*, 140, 142; POUSA, *Señorio Santa Comba de Naves*, 23, 45.

[*Crismón*: Christus] In nomine Sancte et Indiuidue Trinitatis. Quoniam illa que in presenti facimus firma et inconcussa uolumus ¹² fore et perpetuo permanere, jccirco ego, rex domnus *Fernandus*, una cum filio meo rege domno *Adefonso*, per hoc scriptum ¹³ notum facio vniuersis de regno meo presentibus et futuris quod incauto Deo et Sancte Columbe et uobis, dono *Pelagio*, ¹⁴ dicto Cordelin, eiusdem monasterij abbati, et conuentuj uestro et omnibus successoribus uestris inperpetuum, villam illam que Astrees nuncupatur ¹⁵ per suos terminos et locos diuisos. Et concedo ibidem uobis in hereditatem et¹ ipsi monasterio do quod ibi ad regiam pertinet uocem cum pertinen⁶ciis suis omnibus et directuris. Confirmo etiam ipsi predicto monasterio et uobis cautum illum de Uillari per suos terminos et diuisiones ¹⁷ antiquas, sicut illum fecit et statuit auia mea bone memorie regina domna *Vrraca*² Deo et ipsi monasterio *Sancte Columbe*. ¹⁸ Hoc autem facio ob remedium anime mee et parentum meorum et quia orationum et obsequiorum que *Domino* exhibetis partem eo largi⁹ente desideo promereri.

Siquis igitur tam de meo genere quam de alio hoc factum meum spontaneum et cautum in¹⁰fringere modo aliquo attemptauerit, iram Dei habeat et regiam indignationem incurrat, et quantum in his locis quos in¹¹cauto inuaserit, in duplum restituere *compellatur*, et pro temerario ausu et disruptione cauti regie uoci in penam M^{1c} ¹²morabitinos persoluat.

Facta karta apud Abeles, XV° kalendas aprilis, era M^a CC XXV. Regnante rege domno *Fernando* Legione, /¹³ Galletia, Asturiis et Extremadura.

Ego, rex domnus *Fernandus*, una cum filio meo rege domno *Adefonso*, hoc scriptum roboro et *confirmo*.

|*Sinal*: Sjgnvm *Fernandj*, regis hyspanorum|.

|*Col. a*| *Petrus*, *compostellanus* archiepiscopus, *confirmat*; *Rodericus*, *ouetensis* episcopus, *confirmat*; *Manricus*, *legionensis* episcopus, *confirmat*; *Fernandus*, *astoricensis* episcopus, *confirmat*; *Adefonsus*, *auriensis* episcopus, *confirmat*; *Beltrandus*, *tudensis* episcopus, *confirmat*; *Rodericus*, *lucensis* episcopus, *confirmat*; *Rabinadus*, *mindoniensis* episcopus, *confirmat*; *Petrus Uele*, regis cancellarius, *confirmat*; *Froila*, qui scripsit, *confirmat*.

|*Col. b*| Comes *Gumiz*, tenens *Transtamarem*, *confirmat*; comes *Fernandus* *Beneuentum* et *Maioricam* *confirmat*; *Veremudus Aluariz*, regis maiordomus, (*confirmat*) tenens *Limiam* et *Lemos* et *Sarriam*, *confirmat*; *Garsia Luppiz*, regis signifer, *confirmat*; *Petrus Garsie*, tenens *Extrematuram*, *confirmat*; *Froila Ramiriz*, tenens *Asturias*, *confirmat*; *Fernandus Arie* et filij *Iohannis Arie*, [tenentes]³ *Buual*, *confirmant*; *Aluarus Didacj* *confirmat*; *Goterrus Sebastianj* *confirmat*; *Munio Fernandiz* *confirmat*.

/¹⁴ *Magister Bernardus*, per eius manum regis notarius, *confirmat*.

* Tal como indica a editora da obra (1991: 159, n. 88), o autor indica que o documento é do ano 1197.

¹ Está na entreliña.

² O primeiro a está sobrescrito.

³ No ms. falta.

1192.

O abade Paio e o convento de Santa Comba aforan a Paio Pérez un monte en Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 67.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 67.

REF. DURO, *Naves*, 142-143; POUSA, *Señorio Santa Comba de Naves*, 46.

Rerum memoria uiuit scripto per secula, admirans humani ingenij prudentiam, dicens illam omni laude dignam. Hiccirco ego, Pelagius, monasterij *Sancte Columbe* dictus abbas¹, cum /² uniuerso conuentu, tibi, Pelagio Petri, bvrghensi auriensi, do quoddam nemus in termino de Menendi iuxta fluujum Laonie et iuxta /³ quandam uineam quam ego, Pelagius, dedit Martino Petri et Pelagio Cordario, et est ipsum supradictum nemus a fluuio Laonie et super iter quo uenitur ab Auria a Menendi. Trado /⁴ igitur tibi hoc nemus tali pacto ut escolas illud et plantes in illo uineam et a quarto anno des inde monasterio *Sancte Columbe* quintam portjonem uini et medietatem decimarum /⁵ et uue tocius pefate ujneee ponantur in uijlla Menendi in torcularibus hominum *Sancte Columbe*.

Si forte acciderit quod aut sponte tua aut paupertate cogente pefatam uineam /⁶ uendere aut obligare uolueris, primitus abbatem¹ *Sancte Columbe* adeas aut successores illius et illi digno precio aut obliges aut uendas. Si autem ex ipso monasterio nequiue/⁷rint aut noluerint illam emere aut in pignere recipere, tali illam persone uendas aut obliges que sine contencione et sine iurgio monasterio *Sancte Columbe* quod suprascriptum est persol/⁸uat et compleat, et neque testationem neque helemosinam aut uenditionem aut inpignoratione alicui ecclesie aut clerico aut ordini cuilibet de illa presumas facere nisi ad /⁹ ecclesiam *Sancte Columbe*. Si uero euenerit quod ille fundus aliquando decidat a ujneea, tu uel successor tuus relinquis illum sine ulla contradictijone monasterio *Sancte Columbe*.

Si itaque /¹⁰ tu uel successor tuus hoc pactum conuellere presumpseris, componas suprataxato monasterio ipsum fundum duplatum uel triplatum et insuper uoci regie M aureos. /¹¹ Si ego uel successores mei hoc pactum conuellere presumpserint, componant suprataxato Pelagio ipsum fundum duplatum et insuper uoci regie M aureos.

/¹² Era M^a CC^a XXX^a. Regnante domno regie Adefonso Legione, Johanne Fernandi tenente Limiam, Adefonso episcopo regente auriensem ecclesiam.

Ego, Pelagius, mo/¹³nasterij Sancte Columbe dictus abbas¹, cum uniuerso conuentu in hac kartula manus nostras roboramus.

Fernandus testis, Adefonsus testis, Johannes testis.

[Col.] Petrus confirmat, Johannes confirmat, Velascus confirmat².

¹ Tal como informa Duro (1968:143 e nota 17), as palabras “abbas” e “abbatem” están bastante apagadas no documento e isto non debe ser alleo ao feito de que frei Paio sexa o único que se intitula “abade” entre todos os priores de Santa Comba. Con todo, este autor descarta, cremos que atinadamente, que no caso da expresión “dictus abbas” se poida interpretar “abbas” como alcume.

² Na marxe inferior aparece unha *probatio penne* de man diferente e posterior, e está escrito: “Dom Johán. / Damos a foro a uós, Gonçaluo Lopes, escudeyro, e a uossa moller Leonor Suares, en vossa uyda / d’anbos e a oyto vozes apús uosa morte, húa depús a outra, quaes nomear / o pustrimeyro de uós a tempo de seu ffignamento; et sse as ditas uozes non nomear/des, que o seian os que os uossos bñes erdaren de dereyto”.

6

1195, xaneiro.

O prior Fernando e o convento de Santa Comba aforan aos irmáns Martiño Paz de Astrés, Fernando Paz, Lopo Paz, Paio Paz, Mariña Paz e Paio Fernández, e a Paio Paz, Ares Paz e Pedro Paz, os agros de Sartédigos.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, n° 87.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, n° 87.

REF. DURO, *Naves*, 143.

Notum sit omnibus hominibus presentibus et futuris quod ego, Fernandus, prior Sancte Columbe, una cum conuentu eiusdem ecclesie, /² damus uobis, Martino Pelagii de Astrelies, Fernando Pelagii, Lupe Pelagii, Pelagio Pelagii, Marine Pelagii /³ et Pelagio Fernandi, fratribus, et Pelagio Pelagii, Arie Pelagii, Petro Pelagii, quosdam agros de Sarteuagos cum suis /⁴ montibus. Et isti sunt termini: in superiori parte per ualatum de Hedraria quod descendit de Benuiuer et per

antas illas de /⁵ Quouuas et per locum qui uocatur Anguierus et antiquum portum quod uocatur de Iuncal, et ab ipso portu usque arborem quam apellant /⁶ Kandana per ipsam aquam defluentem et per Salzedum et per agrum de Ficulnea.

Damus igitur predictos agros cum montibus suis suisque /⁷ terminis uobis prenominitis ut eradicetis et excolatis et habeatis uos et progenies uestra imperpetuum et facias de illa *sicut* /⁸ de hereditate uestra. Jta tamen quod semper detis septimam partem fructus ibi colectis nostro maiordomo. Si forte obli/⁹gare aut uendere uolueris, prius nobis uel successoribus nostris quam aliis. Preterea si pro remedio animarum uestrarum aliquam eli/¹⁰mosinam facere uolueris, nostro et non alii faciatis monasterio.

Siquis forte tam ex nostra parte quam uestra hoc pactum /¹¹ nostrum infringere temptauerit, pectet mille aureos.

Facta karta sub era M^a CC^a XXX^a III^a, mense ianuarii. /¹² Regnante rege Alfonso in Leone, Osorio Iohannis tenente Buual, episcopo Alfonso in Auria, abbate Fernando in Cella /¹³ Noua.

Qui presentes fuerunt et uiderunt et audierunt: Martinus, presbiter, *testis*; Garcia Fernandi, miles, *testis*; Petrus, monachus Sancti /¹⁴ Saluatoris de Eires, *testis*; Lupus Petri de Anterime, *testis*; Didacus Menendi, *testis*; suo filii Martinus Didaci, [*testis*; ...]dus¹ /¹⁵ Alfonsus, *testis*.

|Col. a| Petrus, *testis*; Stephanus, *testis*; Martinus, *testis*; Rodericus, *testis*; Fernandus, *testis*; Alfonsus, *testis*; Velascus, *testis*; Gundisaluus, *testis*; Laurentius, *testis*; Didacus, *testis*; Osorius, *testis*; Christoforus, *testis*.

|Col. b| Adam, monachus [Sancte Colum]be¹, *confirmat*; Petrus Goterri, monachus Sancte Columbe, *confirmat*; Petrus Petri, monachus Sancte Columbe, *confirmat*; Pelagius Albus, monachus Sancte Columbe, *confirmat*; Petrus Pelagii, monachus Sancte Columbe, *confirmat*; Alfonsus Petri, monachus Sancte Columbe, *confirmat*; Petrus Iohannis, monachus Sancte Columbe, *confirmat*.

/¹⁶ Ego, Fernandus, Sancte Columbe prior, et omnis eiusdem ecclesie conuentus /¹⁷ hanc kartam propriis manibus roboramus et confirmamus.

/¹⁸ Petrus Roderici, /¹⁹ qui notuit, /²⁰ *testis* |Sinal|.

¹ O ms. está rompido.

1196, maio, 20.

D. Rodrigo, bispo de Lugo, dá en préstamo durante a súa vida a Paio Muñiz a igrexa de Santo Eusebio e, en troca, este dálle ao bispo a terceira parte de San Martiño de Condes (aínda que a conserva en préstamo durante a súa vida) e a metade da igrexa de Santa María de Filgueira en Deza.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 5.

REF. POUA, *Señorio Santa Comba de Naves*, 63.

Hoc est pactum simul et placitum imperpetuum ualiturum quod inter nos facimus per cirographum diuisum, /² ego, Rudericus, lucensis episcopus, et dominus Pelagius Munionis. Videlicet, ego, Rudericus, lucensis episcopus, uobis, /³ domno Pelagio Munionis, do in prestimonio ecclesiam Sancti Eusebij cum omni iure suo, tali conditjone interposi/⁴ta ut teneatis eam de manu mea in omni uita uestra, populetis, plantetis in ea et hedificetis quod plantandum /⁵ et hedificandum fuerit. Et in morte uestra libere et quiete, cum omnibus superlectilibus quas ibi tunc temporis esse contige/⁶rit, eam in pace recipiat lucensis ecclesia. Et a festo Sancti Martini usque ad kalendas januarij persoluatis michi /⁷ et successoribus meis annuatim ex ea X^{cem} morabitanos legitimi ponderis et unum prandium semel /⁸ in anno de debito in omnibus expensis, si contigerit me facere transitum per terram illam; si autem /⁹ in ea plus morari uoluero, tamquam in domo mea propria cum expensis meis quantum michi placuerit et canonicis /¹⁰ nostre ecclesie debitam exhibebitis reuerenciam.

Et ego, Pelagius Munionis, pro huiusmodi benefitjo quod /¹¹ michi tali pacto donatis in uita mea tenendum in prestimonio et possidendum, uobis, domno episcopo, et ecclesie lucensis, /¹² matri mee, ob remedium anime mee et parentum meorum, offero, do et concedo terciam partem integram /¹³ cum omni iure suo, tam de familia quam de omnibus alijs, de Sancto Martino de Condes, prout michi conuenit inter meos /¹⁴ germanos, et in Dezia medietatem ecclesie Sancte Marie de Felgeira, de beneplacito et consensu /¹⁵ fratris mei Fernandi Munionis, qui huic pacto interest et approbat. Et quia michi datis in prestimonio /¹⁶ ipsam terciam

partem *Sancti* Martini quam uobis offero ut eam teneam de manu uestra in uita mea cum /¹⁷ ecclesia uestra *Sancti* Eusebij, promitto uobis in uerbo ueritatis et hominiam cum iuramento fatjo sicut uassallus /¹⁸ domino quod proposse meo semper seruiam uobis et ecclesie lucensis, et adimplebo quicquid supradictum est de ecclesia /¹⁹ *Sancti* Eusebij per hominiam supradictum, et annuatim persoluam uobis de ipsa tercia parte *Sancti* Martini /²⁰ quam *michi* datis in prestimonio unum modium de pane in recognitjone quod eam de manu uestra teneo; /²¹ et in morte mea libere et quiete dimittam uobis ipsam terciam partem *Sancti* Martini cum ecclesia /²² uestra *Sancti* Eusebij quam *michi* datis in prestimonio.

Factum est hoc sub era M^a CC^a XXX^a IIIJ^a /²³ et quotum XIIJ^o kalendas junij.

Qui presentes fuerunt:

|Col. a| Archidiaconus Johannes Ruderici, *testis*; Lupus, cantor, *testis*; archidiaconus Rudericus, *testis*; Ordonius Ueremudi, diaconus, *testis*; Sancius Munionis, diaconus, *testis*; Velascus Ruderici, canonicus, *testis*; Johannes Sancij, canonicus, *testis*.

|Col. b| Johannes Arie, decanus, *testis*; iudex Johannes, *testis*; Johannes Rolan, canonicus, *testis*; Pelagius Baldouinus, canonicus, *testis*; Rudericus Ruderici, miles, *testis*; Gundisaluu Gundisalui, miles, *testis*; Fernandus Munionis, miles, *testis*; Petrus Carualius, miles, *testis*.

/²⁴ Pelagius Sebastiani, canonicus, notuit.

8

1196, setembro.

O prior Fernando e o conuento de Santa Comba aforan a Pedro Rodríguez e a toda a súa voz un muíño en Castiñeiro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 90.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 90.

REF. DURO, *Naves*, 143; PÉREZ RODRÍGUEZ & VAQUERO, *Libro do Portovello*, 20 n.31.

In nomine Patris et Filij et Spiritus *Sancti*, amen. Notum sit omnibus hominibus tam presentibus quam futuris /² quod ego, *Fernandus*, prior monasterij *Sancte*

Columbe, cum uniuerso conuentu eiusdem monasterij et omnis /³ uox nostra, tibi, Petro R[o]derici¹, clerico auriensis ecclesie, et omni uocj tue, damus molendinum quendam /⁴ in loco qui dicitur Castineiro iuxta aquam de Laonia, tali pacto quod des inde annuatjm /⁵ in festo Sancti Michaelis I solidum denariorum monasterio Sancte Columbe in uita tua et, post mortem tuam, /⁶ cui eum mandaueris III solidos persoluat predicto monasterio annuatim in eodem festo. Si forte eum /⁷ uendere uolueris uel inpignorare, monasterio nostro potius uendas uel inpignores quam alijs.

/⁸ Siquis contra hoc pactum uenire temptauerit, pectet regi C aureos et pactum firmiter perma/⁹neat.

Facta karta mense septembris, era M^a CC^a XXX^a IIIJ^a. Regnante rege donno Alfonso in /¹⁰ Legione et in Gallecia et in Asturijs et Strematura, jn Auria episcopo donno Alfonso existente, /¹¹ [t]enente² Limiam Petro Fernandi, jn Cella Noua abbate Fernando Festuco.

Qui presentes fuerunt:

|Col. a| [M]onio² Fernandi, sacerdos, *confirmat*; [Mu]ninus² Adam, sacerdos, *confirmat*; [P]elagius² Albus, monachi eiusdem monasterij, *confirmat*.

|Col. b| Donnus Velascus *confirmat*; Petrus Fernandi, dictus Castellanus, *confirmat*; Petrus Petri, monachi laicj, *confirmat*.

/¹² Andreas scripsit, *testis*.

¹ Está escrito “rederici”.

² O ms. está rompido.

9

1197.

Gonzalo Eanes dá ao prior Fernando Afonso a herdade de Sinagoga, que ten en peñor por cento cincuenta moedas de ouro, a condición de que a poida ter en préstamo durante a súa vida.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 91.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 91.

REF. DURO, *Naves*, 143.

In nomine *Sancte* et Indiuidue Trinitatis. Licet inter pacificas mentes scripto con²firmare ea que inter homines pacifice statuuntur. Ea propter ego, *domnus* Gunsal³uus Iohannis, uobis, *domno* Fernando Alfonsi, *Sancte* Columbe priori, do hereditatem de ⁴ Sinagoga, quam in pignore pro C^m L^a aureis teneo, pro remedio anime mee et patris ⁵ mei et amorem *Sancti* Rudesindi et *Sancte* Columbe, tali pacto ut nec *mihi* nec alicuj ⁶ ex parte mea morabitinos de cetero prebeatis et uos, dilectionis causa et autoritate ⁷ uestra et *Cellenoue* abbatis et conuentus, *mihi* eam jn uita mea datis pro prestimonio.

⁸ Siquis ex parte nostra uel uestra contra hanc kartam uenerit et eam jnfringere ⁹ uoluerit, sit maledictus et excommunicatus et cum *Datan* et *Abiron*, quos terra uiuos ¹⁰ obsorbuit, *imperpetuum* condemnatus et D^{os} aureos alteri parti componat et ¹¹ scriptum in suo robore permaneat¹.

Facta karta sub era M^a CC^a XXX^a V^a. ¹² Rex Alfonsus in *Legione* regnante, *domnus* Gunsaluus in *Limia* dominante, ¹³ *domnus* Osorius jn *Alua* dominante, *auriensis* episcopus *domnus* Alfonsus, *Cellenoue* ¹⁴ abbas *domnus* *Fernandus*.

|*Col. a*| *Arias*, *Laurentius*, *Lupus* *Froila*, *testes*.

|*Col. b*| *Garsias* *Fernandi*; *Petrus* *Alfonsi*; *Petrus* *Pelagij*, *monacus*; *confirmant*.

¹⁵ *Petrus* *Pelagij*, qui notauit |*Sinal*|.

¹ Antes hai unha palabra borrada.

1215, xullo, 9.

O prior Rodrigo e o convento de Santa Comba aforan a García Eanes a ermida de Mundín.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 155.
 REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 155.
 REF. DURO, *Naves*, 143-144.

Notum sit omnibus hominibus tam presentibus quam futuris quod ego, /² *Rudericus*, prior(i) *Sancte Columbe*, cum conuentu eiusdem monasterij damus tibi, /³ *Garsie Iohannis*, miles, quandam eremitam de *Mundin* cum directura sua. /⁴ Damus tibi ipsam hereditatem tali conditione quod illum locum eradices et la/⁵bores et edifices et plantes et facias ibi domos et des inde annua/⁶tim V *solidos* ecclesie *Sancte Columbe* in die eiusdem et sis semper obediens /⁷ et uasallus predicte ecclesie cum hereditate illa.

Addicimus etiam quod si forte /⁸ aliquod dampnum uel impedimentum ueniat ad ecclesiam *Sancte Columbe* /⁹ super predictam eremitam, monasterium et conuentum pro posse tuo debes /¹⁰ defendere cum ea ad directum; quod si non feceris, monasterium et conuen/¹¹tum recipiant hereditatem illam in suam. Dicimus etiam quod si forte *Garsia* /¹² *Iohannis* uoluerit extra *Galleciam* exire uel aliam terram, prior et conuentus /¹³ teneant predictam eremitam cum directura sua in custodia quousque ue/¹⁴niat predictum *Garsiam Iohannis* ad terram suam. Post mortem uero suam, re/¹⁵maneant ipsa hereditas monasterium *Sancte Columbe* sine ulla contraditio/¹⁶ne sicut eam inuenerit.

Siquis igitur contra hoc nostrum pactum infringere presumpserit, /¹⁷ iram Dei omnipotentis incurrat et cum Iuda traditore dampnatus et restituat /¹⁸ alteri parti hereditatem illam in duplum et regie parti persoluat C morabitinos.

/¹⁹ Facta carta era M^a CC^a LIIJ^a, VII jdus julij.

Qui presentes fuerunt: /²⁰ *Martinus Floridus*, testis; *Pelagius Michaelis*, qui moratur in thesauro auri/²¹ensis, testis; *Johannes Petri Soga*, testis; *Petrus Didaci*, pelliparius, testis; /²² *Arias Pelagij*, alfaiate, testis; *Johannes Fernandi*, clericus, testis; /²³ *Petrus Pelagij*, monachus, testis; *Pelagius Abbas*, monachus, testis.

/²⁴ *Petrus Maurus*, qui notuit, confirmat.

1216.

O prior Rodrigo Froila e o convento de Santa Comba aforan a Ares Paz, á súa muller María Ares e aos seus fillos Paio Ares e Pedro Ares a ermida de San Xoán de Requeixo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 159.

ED. DURO, *Naves*, 177-178.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 159.

REF. DURO, *Naves*, 144; ANDRADE, *Monacato benedictino*, 111, 126 nota 279, 129 nota 300, 178 nota 253.

Era M^a CC^a L^a III^a. Ego, *domnus* Rudericus Froile, prior *Sancte Columbe* [de Naues, una]¹ /² [cum]² omni conuentu monachorum, facimus pactum et placitum firmissimum in D^{os} *solidos* /³ [ro]boratum², jta quod nos damus uobis, Arie *Pelaiz*, et uxori uestre Marie Arie et f[iliis]¹ /⁴ uestris *Pelagio* Arie et *Petro* Arie illam heremitam, scilicet, *Sanctum Johannem* de *Riquei*/⁵xo, cum toto suo termino ad tenendam in omni uita uestra, excepta hereditate que pertin/⁶et ad *Quintanelam*; tali pacto et conuenientia quod uos sedeatis in illa nostra he/⁷reditate in loco seruitialium et detis inde nobis II^{am} partem de pane et uino et leguminibus /⁸ [que]³ ibj habueritis uel laboraueritis. Et postquam uos omnes quatuor obieritis, totam medie/⁹tatem de uestro habere in pace relinquatis cum nostra heremita monasterio *Sancte Columbe*. Et quando/¹⁰cumque uenerit prior uel monachus monasterij aut maiordomus, recipiatis eos bene et d[etis]¹ /¹¹ eis de uestra uita libenter. Et per unumquemque annum detis nobis nostros directos, /¹² *sicut* alij seruitiales. Et uos non debetis ire ad aliam senaram nisi ad uineam /¹³ de *Unctis*, *sicut* alij nostri homines. Et detis nobis medietatem lini, si rete non feceritis; /¹⁴ et si rete feceritis, secundum morem *Riparie*, seruicium nobis facite, *sicut* alij rustici faci/¹⁵unt, et remaneat totum linum uobis quitum, et de chousa medietatem.

Preterea detis nobis /¹⁶ IIes *solidos* pro meitiga et XVII^{II} *denarios* de petitione et pro *Sancto Johanne* date nobis I^m porcum, si /¹⁷ habueritis plusquam unum,

excepto meliore; si non habueritis nisi unum, emite alium /¹⁸ porcum pro IIIJ^{or} *solidos* cum nostro homine et criate eum bene usque ad festum Omnium /¹⁹ *Sanctorum*; et I^{am} *talegam* de nucibus et aliam de castaneis, per istam *talegam* per quam panem me/²⁰tunt in monasterio; et pro luctuosa X *solidos* et pro goiosa VIIJ^{to} *solidos* et unum arie/²¹tem si eum habueritis, si non II^{os} *solidos* pro eo, et unam freamem aut II^{os} *solidos* pro ea, si eam /²² non habueritis.

Adicimus etiam quod maior filjus *semper* respondeat monasterio de totis suis /²³ directuris et suis foribus; et quando iste obierit, secundus teneat eam usque ad obitum /²⁴ suum et similiter faciat nobis *sicut* primus. Deinde concedimus etiam uobis hoc pactum quod bene /²⁵ laboretis et populetis et edificetis et plantetis eam secundum uestram possibilita/²⁶tem; sin autem feceritis, monasterium recipiat eam in pace.

Et si aliquis /²⁷ ex parte nostra uel uestra uenerit qui hoc pactum et placitum frangere uel /²⁸ contradicere uoluerit, sit maledictus et excommunicatus et cum *Datan* in infer/²⁹no condampnatus, et penam huius placiti que superius est rescripta alie parti pariat /³⁰ et *semper* hoc placitum in rigore permaneat.

Rege Adefonso regnante in Legionem, /³¹ Fernando episcopo urbem auriensem dominante, tenente Buual Fernando *Pelaiz*.

/³² Qui presentes fuerunt et uiderunt et audierunt:

|*Col. a*| Rudericus Froile, prior *Sancte Columbe* de Naues, *confirmat*; Pelagius Abbas, monachus, *confirmat*; Petrus *Pelaiz*, monachus, *confirmat*; Pelagius, monachus, *confirmat*; domnus Adam, monachus, *confirmat*.

|*Col. b*| Martinus Ueremudi, *testis*; Johannes Arie, *testis*; Johannes Arie, *testis*; Fernandus Arie, *testis*; Johannes Ruderici, *testis*; Petrus Petri, *testis*; Suerius Muniz, *testis*; Johannes Petri de *Sancto Laurencio*, *testis*; Dominicus de Porto, *testis*; Pelagius Caluus, *testis*; Fernandus *Pelaiz*, *testis*; Pelagius Arie, puer, *testis*; Ariuolus *Castellanus*, *testis*; domnus Heimar, scribe, *testis*.

/³³ Johannes Iohannis notuit et *confirmat*.

¹ No ms. non se le.

² O ms. está rompido.

³ No ms. falta.

1219, novembro, 23.

Pedro Suárez e a súa muller Tareixa Fernández dan ao prior Rodrigo e ao convento de Santa Comba todo canto posúen (o casal de Porta na vila de Alongos e todo o que lles pertence nesa parroquia de San Martiño e nas vilas de Vilariño e Liñares). En troca, estes danlles un casal en Pazos de Bolo de Senda, un casal en Faquín, a ermida de San Mamede de Mundín e o casal de Xuste.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 192.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 192.

REF. DURO, *Naves*, 144.

Era M CC L VIJ et *quotum* VIIIJ^o *kalendas* decembris. In nomine *Sancte* et Indiuidue Trinitatis, Patris et Filij et Spiritus¹ *Sancti*, amen. /² Notum sit tam presentibus quam futuris quod ego, Petrus Suerij, et uxor mea Tarasia Fernandi damus et conce/³dimus libere et quiete imperpetuum quantum habemus uel habere debemus, scilicet, hereditatem nostram in uilla qui /⁴ dicitur Alongus, scilicet, casale de Porta, et etiam quantum nobis pertinet in ipsa ecclesia *Sancti* Martini et in uilla qui dicitur /⁵ Uillarino et in uilla qui dicitur Linares, quantum nobis pertinet in ipsis locis et pertinere debet, vobis, prior *Rudericus* de /⁶ *Sancta* Columba, et omni conuentu dicte ecclesie, tali pacto quod prior predicte ecclesie et conuentus eiusdem ecclesie dant /⁷ nobis pro cambio unum casalem in Palacijs de Bolio de Senda cum suo termino, sicut diuidit terminum de *Sancta* Maria /⁸ de Lauredo, scilicet, per mamonas, et unum casalem de Faquin cum suo termino. Et etiam dant nobis heremite *Sancti* Ma/⁹metis de Mundin, cum omni directura sua, et casale de Iusti cum suo termino, nobis et heredibus nostris imperpetuum.

Et /¹⁰ si nos duobus superius dictis sine semine obierimus, testamus unum casalem ad monasterium (ad monasterium) *Sancte* Co/¹¹lumbe, scilicet, Faquin et Iusti, et ipsi recipiunt nos in habitu monachalis tam in uita quam in morte. Preterea /¹² damus illud monasterium *solidos* C et duos boues, si habuerimus in domo nostra, et haberemus duas porciones integras intra /¹³ corpus monasterij uel in alio loco ubi nobis necessaria fuerit ex consilio uestro.

Addicimus etiam quod in illa seruicia/¹⁴lia homicidium uel iniuriam nec nullam uocem in uita mea et uxor mea non persoluamus nullum dominium; et quicumque /¹⁵ post mortem nostram casale de Bolio de Senda homicidium uel iniuriam alicui homini fecerit de *Sancta Columba*, ad² priorem /¹⁶ et conuentum *Sancte Columbe* debetur emendari. Jterum sciant omnes quod ipse, si aliquis dare uoluerit pro salute anime sue, non /¹⁷ potest dare nisi ad ecclesiam *Sancte Columbe* de predicto cambio. Et si forsitam homicidium fecerit et extra terram fugierit, /¹⁸ prior *Sancte Columbe* et eius conuentu debet accipere predictas hereditates *sicut* inuenerit populatas; et si ipse aliquo *tempore* ue/¹⁹nerit, prior[i]³ et conuentui debet eum integrare de predictas hereditates et de populationes cum eiusdem fructibus, excepto quod /²⁰ semper debent colligere fructus ipsius hereditatis et laborare cum pecunia ipsius hereditatis. Et si forte neces/²¹sitate coacti fuerimus uel illam hereditatem obligare uoluerimus, expressum illum casale de Bolio de Senda, priori et conuen/²²tui eiusdem monasterij et non in aliquo loco debemus obligari; et si ipse nobis noluerint persolvere censum aliorum hominum, /²³ sit in potestate mea uendendi uel donandi cuilibet, sed non militi nec alicui homini religiosi.

Et quicumque /²⁴ hoc confringere uoluerit, pariat D morabitanos et hoc factum nostrum semper sit in robore; et si contra hoc ex /²⁵ parte mea uel ex parte aliena infringere uoluerit, habeat maledictionem *Sancte Columbe*. Statuimus etiam /²⁶ inter nos quod semper debemus unusquisque defendere et amparare predicto cambio *sicut* suprascriptum est ad directum.

/²⁷ Regnante in Legione, Strematura, Austurijs et Gallecia rege domno Alfonso; /²⁸ episcopo existente in Auria domino Laurencio; /²⁹ tenente Limiam *Martinus* Sancij, tenen(en)te Castela de Buual *Gundisaluus* Osorij et Arias Iohannis.

/³⁰ Huius rei *testes* sunt:

|*Col. a*| Ego, prior *Rudericus Sancte Columbe*, *confirmo*; Adam, monachus et sacerdos, *confirmat*; Pelagius Abbas, monachus et sacerdos, *confirmat*; *Martinus* Pelagij, monachus et sacerdos, *confirmat*; Garsia Fernandi, monachus, *confirmat*; *Petrus* Iohannis, infans, *confirmat*.

|*Col. b*| *Johannes* Fernandi, miles de Alueiros, *testis*; *Johannes* Iohannis de Prato Bono, *testis*; *Martinus* Fernandi de Naues, *testis*; *Johannes* Roderici, tes-

tis; Michael Martini, testis; Johannes Didaci, testis; Martinus Iohannis, clericus Sancti Uincencij de Sesto, testis; Alfonsus Quintiat, prelatu de Lauredo, testis.

/³¹ Johannes Martini Iacobensis scripsit.

¹ Está escrito *sp̄c.*

² Está escrito sobre raído.

³ Falta o *i.*

13

1221, marzo, 27.

O prior Rodrigo e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Escalo, á súa muller Maior Fernández e á súa descendencia un casal en Ribela.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 214.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 214.

REF. DURO, *Naves*, 144; DURO, *Parroquia Ribela.*, 378.

[*Crismón: Christus*] In Dej nomine. Ego, Rudericus, prior monasterij *Sancte Columbe*, cum toto eiusdem conuentu, facimus kartam et forum ^{/2} de quodam nostro casale jn Ribela, diuisum cum aliis hereditatibus que sunt in circuitu eius, scilicet, cum here^{/3}ditate de Lagona, cum hereditate *Sancti Stephanj* et cum hereditate *Sancti Martinj* auriensis. Hanc igitur hereditatem ^{/4} sic diuisam, cum montibus et pascuis, cum agris cultis et incultis, damus et concedimus tibi, Petro *Squalo*, et uxori tue Ma^{/5}iori *Fernandi* et omni generationi que de uobis ambobus tantumodo procreentur, tali conditione quod de eadem heredi^{/6}tate quam uobis in perpetuum confirmamus tribuatis annuatim monasterio *Sancte Columbe* terciam partem ex omnj fructu ibidem ^{/7} a Deo donante¹ per nostrum maiordomum in pace, exceptis fructibus arborum, pro quibus monasterio *Sancte Columbe* detis annuatim in uj^{/8}gilia *Sancte Columbe* octo solidos pro at (*sic*) comune refectorij.

Addimus etiam quod prouideatis maiordomo nostro uel fratribus ^{/9} qui eiusdem hereditatis partem nostram collegerint, quibus cellarium uos detis et nos uasa. Addimus insuper quod filij ^{/10} uestri et generatio eorum habeant sepultu-

ram jntra monasterium supradictum. Quicumque inde aliud fecerit, monasterium reci/¹¹piat partem hereditatis ab eo.

Vendere et obligare uel pro anima dare sit monasterio supradicto, sed si forte eam /¹² uendere uel subpignorarare uolueritis, ueniatis ad monasterium et conuocetis priorem et fratres, et jnsinuetis eis cau/¹³sam necessitatis uestre absque simulatione. Si *comparare* eam uobis a monasterio ipsi uoluerint, ponantur ex utraque /¹⁴ parte quatuor bonj homines estimantes precium eius et sic *comparatur* ab eis uel subpignoretur, quod de precio /¹⁵ monasterio plus quam aliis relaxetur. Si forte monasterium non potuerit uel noluerit *comparare*, uendatur jn ta/¹⁶li loco uel subpignoretur unde monasterium habere possit directum suum in pace, sed tamen non uendatur nec /¹⁷ subpignoretur alicujus hominis parti, nec ad homines forciores aut unde monasterio mala possint oriri.

Sta/¹⁸tuiimus etiam¹ quod eant ad hereditatem istam quatuor bonj homines ex utraque parte, a quibus estimetur talis locus quo /¹⁹ possit ponj uinea de sexaginta modiis, que tota plantetur in quatuor annis istis. Siquis ex parte aliqua /²⁰ nos uel uos de ista hereditate iniuriauerit uel forciauerit iuste aut jniuste, amparemus nos metipsos prout /²¹ melius poterimus; si forte quod absit non poterimus amparari, non inquietemur abinuicem, sed simus *sicut* et antea jn amore, et /²² quodcumque nos uel uos eam recuperare poterimus, per suprascripta pacta firmemur.

Quicumque pactum istud fregerit, /²³ pectet jniuriam patienti quingentos aureos et carta remaneat in suo robore.

Que fuit facta in era M^a CC^a L^a VIII^a /²⁴ et quotum VI° kalendas aprilis. Alfonso rege in Legione regnante, Laurentio episcopo in Auria presulante, Petro abbate in Cellanoua², Petro de Pe/²⁵dibus Aluam de Buual tenente.

Gundisaluo Michaelis, Cellenoue monacho et *Sancte Columbe* tunc existente subpriore, *confirmat*; /²⁶ domno Adam, uestiario, *confirmat*; ceteris monachis eiusdem locj *confirmant*; Fernando Rudericj, Cellenoue monacho, scribitur et *confirmat*.

[Col. a] Ruderico Fernandj, Petro Garsie, Johanne Fernandi, militibus testibus; Johanne Iohannis, Petro Paiz, Petro Fernandi, Fernando Paiz, Munio Paiz, Martino Fernandi, testibus.

[Col. b] Johanne Arie, Reymundo, Lupo Rudericj, Stephano Petri, Johanne Rudericj, testibus; Dominico, Martino, infantibus *Sancte Columbe*.

*/*²⁷ Ego, *Rudericus*, prior *Sancte Columbe*, */*²⁸ hanc kartam quam fieri jussi */*²⁹ roboro, concedo et confirmo |*Sinal*|.

¹ Está na entreliña.

² O texto *Petro abbate in Cellanoua* está escrito por cima da subscrición do prior cunha chamada que remite a este lugar.

14

1221, marzo, 29.

Rodrigo Osórez vende ao prior Rodrigo o seu quiñón da viña de Buxeses por trescentos soldos.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 213.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 213.

Notum sit tam presentibus quam futuris hominibus quod ego, *Rudericus Osoriz*, uendo quantum quinionem habeo jn */*² uinea de Gugeenses vobis, *Rudericus*¹, priorj monasterij *Sancte Columbe*, pro trecentis solidis quos de uobis accipi per *composi*³cionem de *Pelagio Didacj de Meleens* et de *Martino Saluadoriz Auriensis* et de *Johanne Iohannis de Prato Bono*, scilicet, */*⁴ tali condicione quod ipsi apprecient uineam supradictam et si inuenerint quod plus ualet et plus de precio ego uolueru, detur */*⁵ michi a priore; et si ipsi inuenerint quod minus ualet, ego teneor reintegrare priorj. Si forte ego nolueru stare per *com*⁶posicionem supradictorum hominum, prior recipiat a me CCC solidos et ego recipiam supradictam uineam, prior tantum jnde prius */*⁷ quatuor nouis sibi collectis absque ullo peccato, quia in loco uendictionis hoc fecimus. Et ego, *Rudericus Osoriz*, promitto per */*⁸ bona mea semper defendere monasterium *Sancte Columbe* cum uendicione supradicte uinee et insuper hoc numquam uineam istam */*⁹ a uobis debeo *comparare* nisi tantummodo per me ipsum et per meos denarios et insuper possidere.

Qui pactum istum fregerit, pectet in¹⁰iuriam patientj sexcentos solidos et carta remaneat in suo statu.

Que fuit facta in era M^a CC^a L^a VIII^a et quotum III° /¹¹ kalendas aprilis. Alfonso rege in Legione regnante, Laurentio episcopo in Auria presulante, Ruderico Fernandi castel/¹²lum Aguilares tenente.

Et ego, Rudericus Osoriz, cum fratre meo Gundisaluo Osoriz hoc placitum confirmamus insimul /¹³ et roboramus.

|Col. a| Arias Iohannis, Gundisaluu Fernandi, Pelagius Iohannis, milites, testes.

|Col. b| Rudericus Alfonsi, Martinus Saluadoriz, Arias Pelagij, Aurie burgen-
ses, testes.

|Col. c| Domnus Gundisaluu, domnus Adam, domnus Lupus, Garsias Fer-
nandi, Petrus Iohannis, Johannes Arie, testes.

|Col. d| Pelagius Diaz, Petrus Garsia, Petrus Aria de Ribela, testes.

¹ Depois está riscado *pet*.

15

1227, novembro, 30.

Pedro García e a súa muller Urraca Eanes aforan a Mendo Fernández e á súa muller Fadas Boas as propiedades que teñen en Randimir.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, n° 299.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, n° 299.

Notum sit omnibus presentibus et futuris quod ego, Petrus Garsie, miles, et uxor mea domna Orra/²ca Iohannis damus tibi, Menendo Fernandi, et uxori tue Fadas Bonas quantam hereditatem nos ha/³bemus in Randimir, ex ista parte regarii de Uilla Soaa ad sursum et ex illa parte rega/⁴rii iamdicti ex illa regaria que uenit de Furno Tegulario ad sursum, exceptis inde Li/⁵nares et Medelas, quas ad opus nostri retinemus. Damus inquam uobis predictam hereditatem cum suis /⁶directuris tali condicione quod de fructu inde percepto detis nobis et successoribus nostris annuatim /⁷ terciam partem uos et successores uestri per ministrum

nostrum. Et uos in tota uestra uita detis nobis /⁸ *solidos* IIIJ annuatim in die Natalis *Dominj* et, post mortem uestram, successores uestri dent IIIJ^{or} sol[idos]¹ /⁹ annuatim in illa die.

Debetis etiam uos et successores uestri esse inde uassalli nostri et succes/¹⁰sorum nostrorum. Quod si uos aut successores uestros in ipsa hereditate morari contigerit, detis nobis /¹¹ pro gaudiosa IJ *solidos* et pro luctuosa V *solidos*, et numquam ibi debetis nutrire filium aut filiam alterius /¹² militis. Quod si forte cultura ipsius hereditatis per uestram negligentiam omissa fuerit, liceat /¹³ nobis illam recipere et facere de illa quod uoluerimus. Et si eam uendere uolueritis uel obligare, /¹⁴ nobis potius quam alii; sed si nos eam accipere noluerimus, tali uendatis aut obligetis /¹⁵ unde nos possimus habere nostram directuram sicut habemus de uobis in pace.

Siquis igitur de nostra par/¹⁶te uel de uestra contra hoc nostrum pactum uenerit, pariat alteri parti ipsam hereditatem duplatam /¹⁷ et quantum in ea fuerit melioratum, et parti regie C morabitinos, et pactum semper optineat fir/¹⁸mitatem.

Facta carta IJ^e *kalendas* decembris, era M^a CC LXV. Regnante in Legione rege /¹⁹ domno Alfonso, episcopo in Auria domno Laurentio, tenente Limiam domno Martino Sancij, /²⁰ tenente castellum de Alua Fernando *Pelaiz*.

Testes qui hoc uiderunt et audierunt: /²¹ *Fernandus* Ordonij, capellanus ecclesie de Castro; *Johannes* Diaz, prelatus de Abrucinos; *Pelagius Martini* /²² de Frexedo, *Rodericus Martini*, *Dominicus* Aanz, *Julianus* Fernandi, *Johannes* Fernandi de Nogaria, *Pela*/²³*gius* Petri de Regualdi et frater eius Petrus Petri, *Johannes* Iohannis.

/²⁴ *Gregorius*, qui scripsit, testis.

¹ No ms. non se le.

16

1229, setembro, 12. Ribadavia.

Afonso IX exime ao mosteiro de Santa Comba de pagar xantar e prestar labores a quen teña o castelo de Alba de Búbal.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 6. Está incluído no documento 100 desta CD.
ED. GONZÁLEZ, *Alfonso IX*, 702-703.

REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 616.

REF. DE LA CUEVA, *Historia*, 159-160; DURO, *Naves*, 144-145; SÁ BRAVO, *Monacato*, 52; POU-SA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 24.

Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris per hoc scriptum quod ego, *Afonsus*, Dei gratia rex Legionis et Gallecie, libero et absoluo monasterium *Sancte Colunbe* /² de Naues quod non teneatur soluere comestionem siue procurationem quam ab eo solebat exigere *dominus* qui tenebat castellum de Alba de Buual. /³ Libero etiam et absoluo monasterium ipsum et homines ipsius monasterij de toto labore dicti castelli, quod ad nullum laborem teneantur ibidem fa/⁴ciendum. Libero inquam et absoluo hereditates et homines sepedicti monasterij quod non teneantur ad persoluendum dicto castello illos singulos panes /⁵ quos consueuerant persoluere in unoquoque mense ipsi castello. Hoc autem facio quia constat *michi* quod honera ista fuerunt inposita iniuste mo/⁶nasterio ipsi et hominibus suis per *dominos* qui terram solebant tenere et non auctoritate regia.

Nulli igitur omnino hominum liceat hanc mee /⁷ absolutionis cartam infringere uel ei ausu temerario contraire, quod qui presumpserit iram Dei omnipotentis et regiam indignationem incur/⁸rat, et quantum inuaserit duplo *componat*, et pro ausu temerario regie parti in penam mille *morabitinos* exsoluat, carta nichilominus in /⁹ suo robore permanente.

Facta carta apud Rippam Auie, XIJ die *septembris*, era M^a CC^a LXVIJ^a.

[*Col. a*] Bernaldo, existente *compostellano* archiepiscopo; *Johanne*, ouetense episcopo; *Roderico*, legionense episcopo; *Laurencio*, auriense episcopo.

[*Col. b*] *Jnfante domno Petro*, maiordomo *domni* regis, tenente *Limiam*, *Taurum*, *Zemoram* et *Legionem*; *domno Roderico Fernandi*, signifero *domni* regis, tenente *Ouetum*; *domno Roderico Gomiz*, tenente *Trastamar*, *Montem Nigrum* et *Rosum*; *domno Fernando Guterriz*, tenente *perticam Sancti Jacobi*.

/¹⁰ *Domno Petro Petri*, magistro *scolarum auriense*, canonico *compostellano*, existente cancellario *domni* regis *Afonsus*, *domni* regis scriptor, scripsit.

1230, abril, 28.

D. Lourenzo, bispo de Ourense, recibe do prior Pedro Núñez e do convento de Santa Comba todas as posesións destes na vila de Canedo, en troca dun casal en Outariz, outro en Penouzos, en Bobadela, e outro en Amoeiro de Xusao, así como todo o que posúe a igrexa de Canedo en Outariz.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 345.

ED. DURO, Naves, 178-179.

REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 345.

REF. FERRO, *Monasterios de Oira y Requeixo*, 16; DURO, *Naves*, 144; POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 92; PÉREZ RODRÍGUEZ & VAQUERO, *Libro do Portovello*, 20 n.32.

Que geruntur ab hominibus, in scriptis solent redigi ut meljus memorie commendentur. Et iccirco notum sit presentibus ^{/2} et futuris per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod *Laurentius*, episcopus auriensis, et *Petrus*¹ Nunonis, prior *Sancte Columbe*, consentiente conuen^{/3}tu ejusdem, faciunt tale permutationem siue concambium quod idem *Petrus*, prior, dat eidem domno *Laurentio*, episcopo auriense, et per eum ipsi ecclesie auriensi omnes ^{/4} possessiones quas habet² monasterium *Sancte Columbe* in uilla de Canedo, uidelicet, heremitagium *Sancti Johannis* de *Requeyxo*, cum suis terminis et cum suis ^{/5} leyris ubicumque sint, et *Lamas de Sil* et *Quinteelam* cum suis terminis et leyras de Canal et quicquid habet dictum monasterium ^{/6} intra marchos de *Paradela* et intra riuulum qui defluit de *Voytores* ad riuum de *Seyme* et inde ad *Mineum*.

Et propter hoc ^{/7} *Laurentius*, episcopus auriensis, dat ejdem *Petro*, priorj, et per ipsum monasterio *Sancte Columbe* tria casalia cum suis terminis, unum uidelicet in *Outa*^{/8}*riz* et aliud in *Bouadela*, loco qui dicitur *Penouzoos*, et aliud in *Amoeyro Inferiorj* et quicquid habet ecclesia de *Canedo* in termino de *Ou*^{/9}*tariz*, ita quod in directum exeat leyra prioris utrinque ad montem.

Et ne ampljus ueniant in dubium termini de *Canedo*, idem *Laurentius*, episcopus, et ^{/10} *Petrus*, prior, dederunt diuisores, uidelicet, magistrum *Munionem*, canonicum, et *Johannem Pelagij*, ciuem auriensem, qui diuiserunt per terminos subno^{/11}tatos, presentibus ex parte episcopi *Johanne Franco* et *Ruderico Martini*,

canonicis auriensibus, et Johanne Martini, ejusdem episcopi capellano, et ex parte /¹² prioris ipso priore cum quibusdam ex suis monachis. Diuiserunt inquam heremitagium *Sancti Johannis* de Paradela (*sic*) per cruces fixas in lapidibus /¹³ in montis supercilio qui dicitur Rannadoyro, deinde descendendo per marchos usque ad rigarium qui defluit de Souti Papi. Diui/¹⁴serunt etiam Canedum de Outariz et de *Sancta Columba* per Cautum Ueterem qui est prope domos de Outariz, deinde per marchos et cruces /¹⁵ fixas in lapidibus ascendendo, deinde per iuxta pennam Lubusomeam de Voytores, deinde per cruces de sub casali de *Conchaada* et inde /¹⁶ in directum per alias cruces usque ad marchum de *Aqua Derribada* et ex alia parte riuulj de *Aqua Derribada* per crucem que est fixa /¹⁷ uersus *Azzageedo* iuxta *Coussum Uetus*.

Prouiserunt etiam dicti diuisores de consensu partium quod homines de Canedo summant aquam de riuulo /¹⁸ de *Seyme* ad rigandum ubi consueuerunt summere nemine prohibente. Jtem prouiserunt quod monasterium habeat unum rete in piscariis /¹⁹ de Canedo et nullum forum soluat. Prouiserunt etiam quod leyre casalium de Outariz extendantur directe per montem si ibi fuerit.

Dederunt etiam /²⁰ dicti diuisores episcopo auriense integre omnes piscationes ab ingressu riui de *Seyme* in *Mineum* ab utraque parte *Minej* et supra et omne /²¹ quod habet monasterium *Sancte Columbe* in insula, preter quod monasterium ipsum habeat ibi rete suum supradicto modo; ab ingressu uero /²² riui de *Seyme* in *Mineum* inferius, fiant piscationes ab utraque parte sicuti fieri consueuerunt. Et actum est quod episcopus habeat perpetuo /²³ omnes possessiones inclusas intra dictas diuisiones; extra uero eas, habeat monasterium illas predictas.

Et *Laurentius*, episcopus auriensis, concessit et ratum /²⁴ habuit totum quicquid suprascriptum est, et *Petrus*, prior *Sancte Columbe*, una cum conuentu ejusdem, similiter concessit et ratum habuit quicquid supra/²⁵scriptum est et eodem modo; et utraque ecclesia tenetur defendere alteram in iure cum possessionibus quas sibi dat.

Additum est etiam quod, tam ganadum /²⁶ de Canedo quam uillarum monasterij circum adiacentium, pascant insimul sine dampno utriusque partis, non tamen scindant homines nisi in /²⁷ suis terminis.

Si qua uero partium contra istam permutationem siue concambium uenerit, soluat alterj parti penam C^m mora/²⁸bitinorum; pena autem soluta, permutatio ista siue concambium in suo robore permaneat.

*/*²⁹ Acta sunt hec per manum *Johannis Martini*, publici notarij, de beneplacito utriusque partis, era M^a CC^a LX^a /³⁰ VII^a et quotum III° kalendas maij. Regnante in Legione, Strematura, Austurijs et Gallecia rege domno Alfonso; /³¹ tenente Limiam jnfante Petro.

Presente conuentu de *Sancta Columba*. Presentibus etiam: *Petro Fernandj*, thesaurario; /³² [Petr]o³ *Iohannis Squalo* et filio suo *Garsia Petri*, militibus; *Velasco Fernandi* de *Lauredo*, milite; domno *Aluito*, *Menendo* /³³ *Aluari*, *Fernando Sancij*, *Alfonso Petri*, ciuibus *auriensibus*.

¹ Duro (1968:144, nota 25) indica este desenvolvemento para a sigla tendo en conta unha relación de priores do mosteiro que se encontra no AHPO.

² Está na entreliña.

³ No ms. non se le.

18

1231, xuño, 10.

D. Martiño, bispo de Lugo, e o seu cabido aforan a Martiño Eanes e á súa muller María Ares para sempre a leira de Valado do casal de Tras do Río na parroquia de Santo Eusebio.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 7.

REF. POUA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 63.

Era¹ M^a CC^a LX^a IX^a et quotum IIII^{to} jdus junij. Notum sit presentem paginam ins²pecturis quod nos, *Martinus*, *lucensis* episcopus, cum consensu quorumdam canonicorum nostrorum, qui presen³tes aderant, damus uobis, *Martino Iohannis*, et uxori uestre *Marie Arie quamdam* laream /⁴ de ecclesia *Sancti Eusebij*, de *Ualato* nominatim, que iacet sub *Rego* et est de casali de *Trans* /⁵ *Rio*, ad plantandum in ea uineam, tali conditione quod de omni fructu quem de eam habueritis nobis /⁶ per maiordomum nostrum in torculari uestro, in uino siue in uuis, detis medietatem /⁷ annuatim, et semper de ea sitis vassalli *lucensis* ecclesie uos et omnis posteritas uestra, et sic /⁸ eam iure hereditario imperpetuum habeatis.

Ita tamen quod si uos eam casu aliquo alienare ⁹ seu obligare contigerit, requisito consensu *lucensis* ecclesie, eidem si uoluerit alie¹⁰netis et non alij, quod si ecclesia facere noluerit, licitum uobis sit eam tali rustico ali¹¹enare qui de eam *lucensi* ecclesie ad similem forum teneatur. Si uero eam uos uel qui in ¹² uoce uestra uenerint casu contingente aliquo ex ecclesie non potueritis, *lucensis* ecclesia eam ¹³ recipiat, excolat et laboret donec oportunitatem² habueritis eam excolere predicta con¹⁴ditione seruata, quod si per negligentiam eam laborare et excolere nolueritis et qui in ¹⁵ uoce uestra remanserint, predicta *lucensis* ecclesia eam recipiat et de eam totum uelle ¹⁶ suum faciat si ammoniti uestram negligentiam nolueritis emendare.

Ego, uero, predictus ¹⁷ Martinus Iohannis, una cum uxore mea Maria Aria, omnia quod carta resonat conce¹⁸do et promitto me per omnia fideliter seruaturum.

Qui presentes fuerunt: domnus Iohannes ¹⁹ Arie, magister scholarum iacobitanus et prestamarius Sancti Eusebij; Iohannes Iohannis, ca²⁰nonicus auriensis; Iohannes Pelaiz, armiger, et Dominicus Petri, homines ipsius magistri ²¹ scholarum; magister Petrus, *lucensis* canonicus capellanus³ *lucensis* episcopi; Gundisaluuus ²² Rudericj, subdiaconus *lucensis* ecclesie.

Iohannes Nuniz, domni Martini *lucensis* [episcopi]⁴ notarius, notuit.

¹ Leva o a sobrescrito.

² Usa a abreviatura de *per* co valor de *por*.

³ Antes está riscado un sinal tironiano.

⁴ No ms. falta.

19

1232, xuño, 10. Ourense.

Os irmáns Pedro Martís de Canedo e Paio Martís, por eles e por seus sobriños, venden a Pedro García e á súa muller Urraca Eanes unha leira no Outeiro de Abeleda na parroquia de Santo André do Castro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 388.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 388.

REF. POUSA, *Señorio Santa Comba de Naves*, 98.

In Dei nomine. Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod nos, *Petrus Martini* de Canedo et *Pelagius Martini*, /² filij Sancie Roderici, pro nobis et pro sobrinis nostris, uidelicet, *Sancia Dominici*, *Orraca Dominici* et *Maria Dominici*, uendi/³mus uobis, domno Petro Garsie, militi, et uxori uestre domne *Orrace Iohannis*, una[m]¹ leyram in Autario de Auela/⁴neda que fuit predictae matris nostre et est in uilla de Freixeedo, que est in parrochia *Sancii* Andree de Castro.

Ven/⁵dimus inquam uobis predictam leyram cum quanta uoce et cum quanta directura habebat mater nostra in termino pre/⁶dicti loci de Autario de Auela-neda ad montem et fontem, et tenemur ex debita pactione semper uos defendere /⁷ cum ipsa leyra a predictis sobrinis nostris. Preterea ego, *Petrus Martini*, teneor semper uos defendere per tota mea bona, de /⁸ totis meis germanis, habeatis uos ipsam leyram et possideatis et omnis posteritas uestra iure hereditario im/⁹perpetuum.

Siquis igitur contra hanc nostram uenditionem, unde totum precium nobis plenarie persoluistis, uenire /¹⁰ presumpserit, iram Dei omnipotentis incurrat et pariat uobis ipsam leyram duplatam et quantum in ea fuerit /¹¹ melioratum, et regie parti C morabitinos persoluat, et hec carta semper obtineat firmitatem.

Facta carta uen/¹²ditionis apud *Auriam* IIIJ^o idus junij, era M^a CC LXX. Regnante in Legione et Castella rege domino /¹³ Fernando, episcopo in *Auria* domno *Laurentio*, tenente castellum de *Alba* domno *Fernando Pelagij*.

Nos, *Petrus* /¹⁴ *Martini* et *Pelagius Martini*, hanc cartam quam fieri iussimus manibus propriis roboramus.

/¹⁵ Qui presentes fuerunt:

|*Col. a*| *Julianus*, presbiter de *Trelia*; *Johannes Iohannis* de *Zurili*, clericus; *Fernandus Petri* de *Naues*, *Fernandus Arie* de P[...]², testes.

|*Col. b*| *Johannes Petri* do *Casar*, *Fernandus Martini* de *Beiro*, *Fernandus* de *Ueea*, testes.

|*Col. c*| *Dominicus Iohannis* de *Fonte Fría*; *Lupus Fernandi*, zapatarius; testes.

/¹⁶ *Gregorius*, publicus notarius qui scripsit, testis.

¹ Falta o m.

² No ms. non se le.

1234, decembro, 6.

O prior Vasco Fernández e o convento de Santa Comba aforan a Martiño Pérez de San Tomé e á súa muller María Eanes unha viña en Mende e un lugar en San Tomé.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 427.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 427.

In Dei nomine. Notum sit omnibus presentibus et futuris per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod ego, *Velascus Fernandj*, /² prior *Sancte Columbe*, una cum conuentu ejusdem monasterij, damus uobis, Martino Petri de *Sancto Toma*, et uxori uestre *Ma³rie Iohannis*, quandam nostram uineam in Meendj, uidelicet, senaram quam ibi fecit dominus *Vermudus*, qui fuit ciuis /⁴ *auriensis*. Damus inquam tali conditione quod eam bene excolatis et bene paretis et, de omni fructu inde prouenientj, de/⁵tis nobis medietatem in lagari et non intretis ad colligendos fructus sine maiordomo nostro. Et detis preterea nobis /⁶ annuatjm imperpetuum duos sodos in die *Sancte Columbe*. Jstam senaram damus uobis et succesoribus uestris ut supradictum /⁷ est de consensu domni *Laurentii*, episcopi *auriensis*, quod habeatis eam iure hereditario imperpetuum, dummodo predictum forum nobis fece/⁸ritis (?).

Jtem de consensu ejusdem episcopi damus uobis locum quemdam in *Sancto Toma* diuisum et demarchatum, in quo faciatis domum /⁹ ad lagare reponendum, in quo uindemiemus tam nos quam uos. Et detis inde monasterio *Sancte Columbe* in festo ejusdem Vº /¹⁰ solidos annuatjm et habeatis similiter iure hereditario imperpetuum.

Si autem uendere uolueritis ista que uobis da/¹¹mus uel alio modo alienare, uendatis pocjus monasterio *Sancte Columbe*; et si emere noluerit, uendatis non militj /¹² nec alij loco religioso, sed uendatis tali homini de quo secure possimus habere directuram nostram et qui teneatur ad omnia ad que /¹³ uos tenemini ex pactione presentj. Tenemini uidelicet esse fideles uassalli monasterij *Sancte Columbe*, ita quod non /¹⁴ liceat uobis super hiis que uobis damus defensionem alicuius contra nos inuocare. Immo si super hiis mota fuerit questio per

/¹⁵ *auriensem* episcopum, remota appellatione siue per *compositionem* siue per iudicium terminetur. Preterea non liceat uobis super hiis que /¹⁶ uobis damus annuensarium uel ea aut partem eorum alicui loco religioso legare nisi monasterio nostro, quod si ea uel /¹⁷ aliquod istorum que superius sunt *comprehensa* non fuerint obseruata, liceat nobis ea que uobis damus nobis recipere si *ammo*/¹⁸niti nolueritis emendare.

/¹⁹ Facta carta era M^a CC^a LXX^a IJ^a, VJ^o die *decembris*. Regnante in Legionem et Castella rege *domno* /²⁰ Ffernando.

Presentes fuerunt: *Martinus*, magister scholarum; *Johannes Martini*, clericus de Castro; *Johannes Iohannis de Allariz*; /²¹ *Petrus Iohannis*, monachus *Sancte Columbe*; *domnus Johannes Viuianus*, clericus de choro.

/²² *Johannes Martini*, capellanus et notarius episcopi, qui de mandato eiusdem scripsit, *testis*.

21

1237, novembro, 13. Ourense.

Fernando Paz e a súa muller Maior Martís aforan a Paio Fernández e á súa muller Mariña Fernández canta herdade teñen na vila de Astrés.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, n° 454.

REX. LEIRÓS, Catálogo, n° 454.

Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod ego, *Fernandus Pelaiz*, cum uxore /² mea *domna Maiore Martini*, damus tibi, Pelagio *Fernandj*, et uxori tue *Marine* /³ *Fernandj* quantam hereditatem habemus in uilla de *Astrees* et in termino eiusdem uille, /⁴ excepta illa que fuit de *Johanne Squalo*.

Damus inquam uobis ipsam hereditatem *pernomina*/⁵tam tali conditione quod uos adiunctetis illj quantam hereditatem uos habetis in eadem /⁶ uilla et in toto suo termino, et laboretis utramque hereditatem et paretis bene, /⁷ et detis inde nobis et uocj nostre uos et omnis uox uestra terciam partem de toto /⁸ fructu ex eis prouenientj, excepta clausa et nabale et fructu arborum et /⁹ sessege

domorum, de quibus nichil dabit. Et detis panem in area et uinum in /¹⁰ torculari per maiordomum nostrum et *solidos* XII pro omnibus directuris annuatim /¹¹ in festo *Sancti* Martinj. Et nos debemus uobis dare quanta aliam hereditatem ibi ga/¹²nare potuerimus sub predicta condicione; veruntamen jnde tanta fuerit quod facia/¹³mus de illa duo casalia, detis¹ nobis et posteris nostris XII *solidos* annuatim in predicto /¹⁴ festo de uno casalj et alios XII de altero. Et debetis esse nostri uassallj de ipsa /¹⁵ hereditate et dare nobis V *solidos* pro goyosa et V *solidos* pro luctuosa. Et si nos non po/¹⁶tuerimus amparare uos, debemus dare uos alicuj qui uos anparet.

Quod si forte /¹⁷ uos uel uox uestra uolueritis uendere aut² subpignorare ipsam heredita/¹⁸tem, uendatis nobis et subpignoretis si nos eam emere uoluerimus uel potuerimus; /¹⁹ sin autem uendatis eam et obligetis tali homini a quo totam nostram directuram /²⁰ sine contradicione adimpleat.

Siquis igitur contra hanc cartam uenire presump/²¹serit tam de nostra parte quam de uestra, pectet alteri parti C *solidos*, carta³ /²² nichilominus in suo robore permanente.

Facta carta apud Auriam sub /²³ era M^a CC^a LXXV, idus nouembris. Regnante in Legione et Castella /²⁴ rege domno Fernando, episcopo in Auria domno Laurentio, tenente Allariz /²⁵ domno Pelagio Arie.

/²⁶ Qui presentes fuerunt: Rodericus Garsie, Petrus Muniz, Johannes de Rigario, /²⁷ Martinus Alfonsi, Martinus Chaforin, Bartolameus de Uilari, /²⁸ Petrus Pelagij de Cima de Uilla, Johannes Saluadoriz Preto, Johannes Martini /²⁹ de Beyro; Suerius Petri, pixotario; Arias Pelagij, alfayat; Petrus /³⁰ Petri, fornario.

Gregorius, publicus [notarius]⁴ (qui sc) qui scripsit, *testis*.

¹ Está corrixido.

² Antes está anulado “uel”.

³ Despois está riscado *nich*.

⁴ No ms. falta.

1238, maio, 27.

O prior Vasco Fernández e o convento de Santa Comba quitan a Pedro Eanes de Vilar e á súa muller Lupa Ares de toda partición do casal de Vilar no que moran.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 468.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 468.

Notum sit omnibus presentibus et futuris quod nos, Velascus Fernandj, /² prior, et conuentus monasterij Sancte Columbe, de consensu domnj Laurentii, episcopi /³ auriensis, quitamus siue remittimus uobis, Petro Iohannis de Vilar, /⁴ et uxori uestre Lu[p]e¹ Arie, totam partitionem ipsius casalis nostri /⁵ de Vilar in quo moramini. Quitamus inquam siue remittimus /⁶ tam² in morte quam in uita, tam de rebus mobilibus /⁷ quam immobilibus.

Et concedimus uobis ipsum casale loco seruicia/⁸rie quod numquam uobis auferatur in tota uita amborum, dum uos /⁹ ipsum paraueritis bene³ et excolueritis per uos siue per alios ad mi/¹⁰nus sicut modo tenetis et faciatis nobis directuras de ipso ca/¹¹salí quas facere consueuistis. Et in morte illjus qui postremo ex /¹² uobis mortuus fuerit, remaneant in ipso casalj de populatione /¹³ VJ rexellj et una porca et unum armentium ualens /¹⁴ XX solidos. Et istam quitationem uobis facimus pro seruicio quod /¹⁵ nobis fecistis.

/¹⁶ Facta carta era M^a CC^a LXX^a VJ^a, VJ^o kalendas junij.

Presentibus et /¹⁷ consentientibus: Fernando Pelagij, subprior; Petro Iohannis, sacrista; Johanne Gar/¹⁸sie, vestiario; Viuiano Fernandj, infirmario; Petro de Deo, monachij /¹⁹ ejusdem monasterij; Martino, magistro scholarum; Johanne Garsie, canonico auriense; /²⁰ Petro Garsie et Aria Garsie, militibus.

Johanne Martini, capellano /²¹ et publico notario episcopi, qui scripsit.

¹ No ms. está escrito *lure*.

² Antes está riscado *in uita utriusque*.

³ Está na entreliña.

1239, agosto, 27.

O prior Vasco Fernández e o convento de Santa Comba aforan a Xoán Ares e á súa muller Mariña Fernández a herdade de Freixendo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 481.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 481.

REF. POUSA, *Señorio Santa Comba de Naves*, 98.

In Dei nomine. Notum sit omnibus quod ego, *Velascus* Fernandi, prior *Sanc-te Columbe* de Nauibus, una cum ^{/2} conuentu eiusdem monasterij, de consensu *domni Laurentii*, episcopi auriensis, damus uobis, *Johanni Arie*, et uxori uestre ^{/3} *Marine* Fernandi *hereditatem* nostram de *Frexijdu*, excepto *leyram* illam que est de *casali de Alon*^{/4}gos.

Damus inquam uobis tali conditione quod uos et filij uestri et filij filiorum uestrorum habeatis ipsam *hereditatem* in ^{/5} uita uestra tantummodo possiden-dam; post mortem uero uestram et aliorum omnium iamdictorum, remaneat ipsa *heredj*^{/6}tas libere et in pace monasterio memorato. Et dabitur de omni fructu ex ipsa *hereditate* proueniente ^{/7} *terciam* [partem ei]dem¹ monasterio. Et deter-minauimus autem uobis *leyram* illam que uocatur de *Nugueyra* quomodo ^{/8} uadit a uia publica superius, in qua faciatis domos et ubi seminetis porros et nabal et faciatis ^{/9} ortum. Et dabitur nobis in renda de istis omnibus *solidos* V *annuatim* in festo *Natalis Domini*.

Si autem ^{/10} uendere aut alienare uolueritis, uendatis potius ipsi monasterio, quod si emere noluerit, uendatis non ^{/11} militi nec religioso, sed tali de consensu nostro qui teneatur eidem ad omnia ad que uos tenemini. Tene^{/12}mini uidelicet esse uassalli ipsius monasterij, ita quod non liceat uobis dominium uel defensionem alicuius super ^{/13} ipsa *hereditate* contra predictum monasterium inuocare, nisi priorem et conuentum ipsius monasterij. Et non colligatis fruc^{/14}tus sine maiordomo eiusdem monasterij. Preter[e]a² non sit uobis licitum ipsam *hereditatem* totam uel eius partem ^{/15} uel super ea anniuersarium alicui legare, nisi predicto monasterio. Quod si per impotenciam uel negligenciam ^{/16} cultura ipsius *hereditatis* obmissa fuerit uel aliquod illorum que superius sunt *comprehensa* non

fuerit obseruatum, /¹⁷ liceat ipsi monast[er]io³ ipsam hereditatem sibi recipere, si admoniti nolueritis emendare.

/¹⁸ Facta carta sub era M^a CC^a L^a XX^a VIJ, VJ^o kalendas septembris.

/¹⁹ Regnante jn Castella et Legione rege domno Ffernando, meyrino maiori in Gallecia /²⁰ Munio Fernandi de Rodeyro.

Presentibus:

|Col. a| *Dominico* Roderici, archidiacono auriense; Lupo Gonsalui, ciue auriense.

|Col. b| Petro Franco, Johanne Petri, monachis predicti monasterij; *Domínico* Munici, Johanne Fernandi, Nicholao, seruiantibus episcopi; Aria Pelagij, quondam seruiante archidiaconi *Johannis* Alfonsi.

/²¹ Petro dicto Abbade, publico notario et clerico predicti /²² domni *Laurentii*, episcopi auriensis, quj scripsit.

¹ No ms. non se le.

² Falta o e.

³ Faltan as letras er.

24

(1245, abril, 17)*

Traslado dunha carta en que Gonzalo Eanes e o prior Vasco Fernández, en nome do mosteiro de Santa Comba, chegan a acordo sobre unha disputa que tiñan por uns casais en Fontefría e Mandrás.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 580.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 580.

REF. DURO, *Naves*, 145.

Jn Dej nomine. Notum sit omnibus quod cum inter Gonsaluum Iohannis, militem, ex una /² parte, et Velascum Fernandi, priorem monasterij Sancte Colunbe de Nauibus, nomine monasterij /³ iamdicti, ex altera, esset contencio super

quibusdam casalibus que sunt in Fonte Frigido /⁴ et Mandraes, que casalia dictus miles ad se pertinere dicebat et similiter /⁵ dictus prior asserendo dicebat quod dicta casalia ad suum monasterium spectant/⁶bant, ideo quia pater dicti militis tenebat ipsa casalia in tenencia a monasterio memorato; tandem de beneplacito partium coram domno *Laurentio*, episcopo auriense, /⁸ et testibus infrascriptis ad hoc fuit deuentum, uidelicet, quod dictus miles cedit /⁹ omni questioni et omni iuri siquod habebat dicto priorj, nomine monasterij sui, in casalibus /¹⁰ nominatis et quitat se de ipsis casalibus monasterio supradicto et statim abdicat dicta /¹¹ casalia a se.

Ita tamen quod dictus miles debet percipere fructus cuiusdam casa/¹²lis in Baruanes, quod casale uocant de Rego, et debet in uicta sua ipsos /¹³ fructus percipere tantum. Post mortem uero suam, dicti fructus ad dictum monasterium de/¹⁴uoluantur.

Jtem debet dictus miles tenere in uicta sua tantum quoddam casale quod /¹⁵ habet dictum monasterium in Rouzoos et, post mortem dicti militis, debet iam/¹⁶dictum casale liberum et in pace remanere monasterio memorato, cum quodam /¹⁷ alio casale quod ibi habet iusta dictum casale dictus miles et statim interget /¹⁸ eum dicto priori.

Quod si forte contigerit dictum militem diuidere cum fratribus /¹⁹ suis et casale dicti militis deuenit in sortem fratrum suorum, ipse miles /²⁰ assignat dicto monasterio quoddam casale in Trouoedo quod uocatur casale de /²¹ Baluga¹, per quod priori *Sancte Colunbe de Nauibus* interget sibi casalis superius /²² assignati.

Facta carta era M^a CC^a LXXX^a IIJ^a, XV° kalendas maij.

²³ Presentibus: Menendo, abbate vrsariense; domno *Ffernando*, qui fuit abbas eiusdem /²⁴ monasterij; *Johanne Petri de Taurion*, *Stephano Arie*, *Johanne Iohannis*, *Johanne* /²⁵ *Garsie*, *Laurentio Iohannis*, *Menendo Petri*², *Johanne Lupi de Astariz*, militibus³; *Johanne de Amarante*, /²⁶ *Johanne Gundisalui*, clerici chori auriensis; *Rod[er]ico*⁴ *Brauo*, milite; *Gar[th]asia Martini*, ciue auriense; *Johanne Alfonsi*, *Martino Uelasci*, armiger[i]⁵; *Petro* /²⁸ dicto *Sobrino*, *Dominico Munionis*, *F[er]nandino*⁴, hominibus episcopi.

Petro dicto /²⁹ *Abbas*, publico notario domni *Laurentii*, episcopi auriensis, qui scripsit et interfuit.

Hoc est transsumptum scriptum de uerbo ad uerbum per manum mei Petri /³¹ (Petri) Michaelis, publici notarii auriensis, et in eo signum meum appono /³² in testimonium ueritatis |*Sinal*|.

⁰O notario autor deste traslado está documentado en Duro (1973) entre os anos 1268 e 1285.

¹ Vai escrito na marxe *ba*.

² O nome desta testemuña está escrito máis abaixo, antes da subscrición do traslado, cunha chamada que remite a este lugar.

³ Está na entreliña.

⁴ Faltan as letras *er*.

⁵ Está escrito *armigera*.

25

1249, decembro, 8.

O prior Vasco e o convento de Santa Comba aforan a Domingos Díaz e a Pedro Eanes, dito Colazo, o lugar de Carreiral na vila de Untes, tres leiras en Barreda, outra leira en Cebeira e a viña de Escoriscada.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 639.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 639.

REF. POUSA, *Señorio Santa Comba de Naves*, 87.

Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod nos, Velascus, prior, et conuentus monasterij *Sancte Columbe* /² de Naues damus uobis, *Dominico Didaci et Petro Iohannis*, dicto Colazo, quendam locum in villa de Vntes qui dicitur Carreyral, *sicut* diuiditur /³ per fontem et deinde per hereditatem ecclesie et deinde diuiditur per uiam que uenit super cortinas de Quintanis, et ex alia parte diuidi/⁴tur per cortinas de Saas quomodo uenit ad fontem supradictum. Damus uobis prefatum locum cum arboribus et omnibus directuris suis, excepta domo quam /⁵ fecit *Petrus Arie* ibi, ut habeatis uos ipsum locum et omnis posteritas uestra iure hereditario imperpetuum possidendam et detis inde prefato /⁶ monasterio singulis annis XII *solidos* in festo Natalis *Domini*.

Damus uobis etiam illam leyram de Barreda que incipit in Furno Tegulario et ual7dit ad Mineum, et diuiditur ab una parte per hereditatem ecclesie et ab alia per hereditatem uestiarie; et aliam leyram in ipso loco quam tenuit /8 *Martinus* Niger, et iacet ipsa leyra inter duas leyras illius casalis de uestiaria; et aliam leyram que fuit illius casalis in quo moratur *Didacus Fernan*9di, et uadit insimul cum supradicta leyra quam tenuit *Martinus* Niger et diuiduntur ipsi due leyre ab alia parte per marcos ibi fixos; et /10 aliam leyram in Cebeyra quam tenuit *Johannes Petri*, dictus *Ueantinus*; et uineam illam de Scuriscada quam tenuit *Ffernandus* Odoarij, et diuiditur /11 ipsa uinea per hereditatem ecclesie ab una parte et ab alia per cortinas de Saas, et superius quantum montem poteritis herradicare.

Damus inquam /12 uobis iandictas leyras et uineam cum monte et cum omnibus directuris suis, ut habeatis uos eas et omnis posteritas uestra et possideatis iure /13 hereditario imperpetuum, tali conditione quod excolatis supradictas leyras et uineam et paretis eas bene et detis prefato monasterio singulis annis /14 terciam partem ex omni fructu inde prouenienti, panem in area et uinum in torculari. Et dabitis de gaudiosa V solidos et de luctuosa V /15 solidos.

Adimus etiam quod si forte predictas hereditates uendere uel obligare uoueritis, prefato monasterio pro iusto precio tenemini uendere uel /16 obligare; quod si monasterium modo aliquo recusauerit, tunc uendatis ipsas hereditates uel obligetis tali persone que teneatur monasterio ad ea /17 que uos tenemini ex presenti pactione, dummodo non sit miles nec potens persona nec religiosa nec maiordomus alicuius nec seruus.

/18 Siquis igitur contra cartam istam uenire presunserit, iram Dei omnipotentis incurrat et parti alteri quantum quesierit in duplum /19 restituat et uoci regie C morabitinos persoluat, hac carta nichilominus in suo robore permanente.

Ffacta carta VIº jdus /20 decembris sub era Mª CCª LXXXª VIª. Regnante in Legionem et Castella rege domno *Ffernando*, episcopo in Auria domno *Laurentio*, /21 tenente Buual domno *Ffernando* Egidij.

/22 Qui presentes fuerunt:

|Col. a| *Lupus* Petri, miles; *Petrus* de Deo, subprior; *Laurentius* Didaci; [...]1, monachi testes.

|Col. b| *Petrus* Roderici de Ripa Auie; *Pelagius* Gomecij, clericus; *Petrus* Egidij de Puga; *Petrus* Arie de Untes; *Johannes* Petri de Saas, testes.

|Col. c| *Dominicus Petri, Johannes Fernandi, Martinus Martini, Dominicus Uelasci, homines p[ri]oris², testes.*

/²³ [Ego, Johannes Iohannis]³, publicus notarius, qui interfui et scripsi.

¹ O ms. está rompido e impide a lectura do nome de dous “monachi testes”.

² Está escrito *poris*.

³ O ms. está rompido. O notario é o mesmo que redactou, por exemplo, os documentos 26 e 27 desta CD.

26

1250, xaneiro, 11.

O prior Vasco e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Pérez, á súa muller Eufemia Pérez e a Maior Martís o lugar de Cacabelos en Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 643.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 643.

REF. POUSA, *Señorio Santa Comba de Naves*, 87.

Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod nos, Velascus, prior, et conuentus ^{/²} monasterij *Sancte Columbe de Naues*, de consensu Munionis, archidiaconi *auriensis*, habentis uices *domni Iohannis*, eiusdem episcopi, ^{/³} in hac parte, damus uobis, Petro Petri, et uxori uestre Eufemie Petri, et uobis, Maiori *Martini*, locum illum qui dicitur ^{/⁴} *Cacaelus* in parrochia de Untis.

Damus inquam uobis predictum locum cum omnibus terminis, hereditatibus, montibus, direc^{/⁵}turis ad ipsum locum ex parte monasterij iandicti pertinentibus, excepta inde palumbari et senara monachorum¹, ut habeatis uos locum illum et omnis posteritas uestra ^{/⁶} iure hereditario imperpetuum possidendum, tali conditione interposita quod excolatis ipsum locum et paretis bene ^{/⁷} et plantetis de uinea. Et si monasterium de plantatione conquestum fuerit, debent duo monachi et duo boni homines ^{/⁸} de ipsa uilla uidere locum et, sicuti ipsi mandauerint, debetis plantare; tamen prius una pars esse inuinada quam ^{/⁹} alia pars plantetur debet.

Et debetis uos et filij uestri dare terciam partem ex omni fructu inde prouenienti, ^{/¹⁰} panem in area et uinum in torculari, exceptis nabali, clausa, fructa

arborum, pro quibus dabitur annuatim /¹¹ XXXVI *solidos*, medietatem in festo *Sancti Martini* et aliam medietatem in Ramis Palmarum, et exceptis lino /¹² et sirico, de quibus dabitur medietatem. Nepotes uero uestri de quanta hereditate inuenerint factam dabunt /¹³ medietatem ex omni fructu et non dabunt illos XXXVI *solidos*, et de quanta hereditate de monte /¹⁴ laborauerint debent dare terciam partem ex omni fructu imperpetuum et quicumque in ipso loco habitauerit /¹⁵ debet dare X *solidos* pro luctuosa.

Addimus etiam quod si forte ipsum locum uel partem eius uendere uel obligare /¹⁶ uel in testamento uel aniuersarium super eo legare uolueritis, iandicto monasterio tenemini hoc facere ex /¹⁷ debita pactione; et si mo[n]asterium² emere pro iusto precio ipsum locum uel obligatum recipere noluerit, tunc /¹⁸ uendatis uel obligetis non militi, non religioso, non potenti, non seruo, non maiordomo alicuius, /¹⁹ sed in talem personam transfiratis que teneatur monasterio ad omnia que uos tenemini per hanc cartam.

/²⁰ Siquis igitur contra hanc cartam uenire presunserit, iram Dei omnipotentis incurrat et quantum quesierit /²¹ [parti alteri in]³ duplum restituat et uoci regis C morabitinos persoluat.

Facta carta IIJ idus januarij /²² sub era M^a CC^a LXXXVIIJ^a. Regnante in Legionem et Castellam domno Ffernando, episcopo in Auria /²³ [domno Johanne]³, tenente Buual domno Ffernando Egidij.

/²⁴ Qui presentes fuerunt:

[Col. a] [...] ⁴ Petrus Roderici Caldele, Dominicus Roderici, testes.

[Col. b] Petrus de Deo, Laurentius Diaz, Martinus Michaelis, Dominicus Martini, Petrus Alfonsi, Thomas Fernandi, monachi testes et confirmant.

/²⁵ Ego, Johannes Iohannis, publicus notarius, qui interfui et scripsi.

¹ O texto *excepta... monachorum* está escrito máis abaixo, a continuación da data, cunha chamada que remite a este lugar.

² Falta o *n*.

³ No ms. non se le.

⁴ No ms. non se len os nomes da maior parte das testemuñas desta columna.

1250, febreiro, 27.

O prior Vasco e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Ares e á súa muller María Pérez e a Martiño Ares e á súa muller Maior Muñiz a leira de Medelas.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 649.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 649.

Notum sit omnibus per hoc scriptum perpertuo ualiturum quod nos, *Velas-*
cus, prior, et conuentus /² monasterij *Sancte* Columbe de Naues damus uobis,
Petro Arie, et uxori uestre Marie Petri et uobis, Marti/³no Arie, et uxori uestre
Maiori Munniz, illam leyram de Medelas cum suo termino et cum suo mon/⁴te,
sicut diuiditur¹ per leyram domni Petri Garsie, militis, et deinde per caminum
et per¹ terminum de Abrutinos, /⁵ et *sicut* diuiditur per Lignares et deinde per
leyram ecclesie de Castro.

Damus inquam uobis predictam leyram /⁶ ut habeatis uos eam et omnis posteritas uestra iure hereditario inperpetuum possidendam, tali inter/⁷posita conditione quod excolatis eam et paretis bene et detis inde singulis annis prefato mo[n]asteri/⁸o² per suum maiordomum terciam partem ex omni fructu et IJ *solidos* annuatim in festo *Sancti Martini* /⁹ et si in ipsa hereditate habitaueritis, dabitur V *solidos* de luctuosa.

Addimus etiam quod si forte /¹⁰ ipsam leyram uendere uel obligare uolueritis, iandicto mo[n]asterio² uendere uel obligare debetis; et /¹¹ si mo[n]asterium² ipsam leyram pro iusto precio emere uel obligatam recipere noluerit, tunc uendatis /¹² uel obligetis non militi nec potenti nec religiose persone, sed debetis uendere uel obligare tali qui /¹³ teneatur monasterio ad ea que uos ex presenti tenemini pactione.

Siquis igitur contra hanc cartam /¹⁴ uenire presunserit, iram Dei omnipotentis incurrat et quantum quesierit alteri parti in duplum /¹⁵ restituat, et uoci regie C morabitinorum persoluat, carta ista nichilominus in suo robore per/¹⁶manente.

Ffacta carta IIJ^o *kalendas* martij sub era M^a CC^a LXXX^a VIIJ^a. Regnante in Legione /¹⁷ et Castella domno Ffernando, episcopo in Auria domno *Johanne*, tenente Buual domno Fernando Egidij.

/¹⁸ Qui presentes fuerunt:

[Col. a] Lupus Petri, miles; Johannes Suerij, rector ecclesie de Castro; Petrus Martini de Naues, Didacus *Fernandi* de Untes, *testes*.

[Col. b] Petrus de Deo, *Dominicus Martini*, Laurentius Didaci, Petrus Alfonsi, Johannes Pelagij, Martinus *Michaelis*, Thomas *Fernandi*, monachi testes et *confirmant*.

/¹⁹ Ego, Johannes *Iohannis*, publicus notarius, qui interfui et scripsi.

¹ Está na entreliña.

² Falta o *n*.

28

1251, xaneiro, 31.

O prior Vasco e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Martís e á súa muller Urraca Pérez e a Pedro Tomé e á súa muller María Pérez a herdade de Penalonga.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 666.

ED. SOUTO CABO, *Documentos*, 34-35.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 666.

Notum sit hominibus hominibus tam presentibus quam futuris quod nos, *Velascus*, prior /² *Sancte Columbe*, et conuentu eiusdem loci damus vobis, *Petro Martiniz*, et uxor tue *Oraca Petri* et *Petro* /³ *Tome* et uxor tue *Maria Petri*, jllam hereditatem de *Pena Longa* quomodo diuidit per ip/⁴sa *petra* et inde ad *Pena do Muogo* et inde ao *Outeiro da Felgeira* et inde alas *lage*/⁵as de *Felgeira* et inde alo *Outeiro*¹ da *Pena Lubusome* et inde reditur superlo *Souto* et uadit /⁶ alo marco do *Ual do Bezero*; jn alia parte quomodo diuidit *connos* de *Caneto* perla *Pena* /⁷ *Lobusome* et uadit ao *Cancelo* et reditur sursum quomodo diuidit *con Petro Arie*.

Damus et conce/⁸dimus per cruces et per marcos, talj condicione quod *laboretis* et *paretis* *ben* et *detis* inde /⁹ *terciam partem* omni fructu ad *monasterio* per suum hominem, *pan* debetis ducere ad *mo*/¹⁰*nasterio*² et uino in *torculari*, et debetis *ese* *vassalos* *monasterio*. Si *ibi* *feceritj*/¹¹s *domos*, *detis* inde *tres* *tres*

solidos in die *Sancti* Martinj agnua*tim*, pro lutuosa singu/¹²los morabitanos, pro gaudiosa quinque quinque solidos. Desque leuardes fructu, detis /¹³ II IJ solidos in die *Sancti* Martinj agnua*tim* et senara IJ IJ dias per unum quoque mense, /¹⁴ excepto primos IJ agnos. Et debet esse laborato usque XVJ agnos quo fuerit labor/¹⁵adoiro et persuir per hereditatem *Sancte* Columbe. Et non debetjs ibi nutrire filij nobilj /¹⁶ genere.

Si uolueritis uendere vel obligare, iamdicto monasterio pro iusto precio; et si no/¹⁷luerit, vendatis tali homo unde monasterio posit habere suum directum sicut de /¹⁸ uobis. Si uolueritis asignare aniuersario, predicto monasterio et non alibi.

Fac/¹⁹ta carta era M^a CC^a LXXXVIIIJ et quodo pridie *kalendas* fabruarij. Regnante /²⁰ in Legione et in Castela domnus *Fernando*, episcopo in Auria domnus *Johanne*, tenente Buual *Fernando* Egi/²¹dio.

Qui hoc pactum fregerit, pectet alteri parti³ CC *solidos* et remaneat pagj/²²na in suo robore.

Qui presentes fuerunt: *Petrus* de Deo; *Laurentius* Didaci, sacrista; *Dominicus* Martiniz, /²³ Tome Fernandi; *Johannes* Pelagij, qui notuit, monacos testes et confirmant.

/²⁴ *Petrus* Iohannes, clerico; *Johannes* Martiniz, capellan; *Petrus* Moogo; *Dominicus* Fernandi, clerico; /²⁵ *Petrus* Martiniz, *Petrus* Moniz, *Martinus* Fereiro, testes. Alios qui uiderunt et audj/²⁶erunt |*Sinal*|.

¹ Leva o *i* na entreliña.

² Leva o primeiro *o* na entreliña.

³ Está escrito *patri*.

29

1253, setembro, 14.

O prior Xacobe e o convento de Santa Comba chegan a avinza con María Pérez, abadesa do mosteiro de Bóveda, e o seu convento sobre a propiedade dunha herdade en Soutopape, en Paradela, despois da pescuda realizada por D. Pedro e Pedro Rodríguez, pescudadores do rei na diocese de Ourense.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 8.

REF. DURO, *Naves*, 146; DURO, *Bóveda*, 123; FERNÁNDEZ, *Aproximación histórica Bóveda*, 48 nota b; FERNÁNDEZ, *Bóveda*, 95, 109 nota b; POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 54.

Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod de controuersia que inter donnum Jacobum, /² priorem monasterij *Sancte Columbe*, et conuentum eiusdem, ex una parte, et donnam *Mariam* Petri, abba/³tissam monasterij de Bouada, et eius conuentum, ex alia, uertebatur super quadam hereditate que /⁴ est in termino de Paradela, ubi dicitur Sautopapi, quomodo terminatur per aquam fontis de Friamir, /⁵ secundum quod descendit per Sautopapi et uadit ad marcum *Sancti Johannis* et quomodo diuidit de Beyro; /⁶ quam uidelicet hereditatem *donne* ipse petebant a prefato priore et a suo conuentu, dicentes eam ad mo/⁷nasterium de Bouada pertinere.

Super qua etiam hereditate facta inquisitione per donnum Petrum et per *Petrum* Ru/⁸derici, inquisitores regis *donni Alfonsi* in diocesi auriense, tandem de beneplacito utriusque partis per suos /⁹ amicos, ad hanc compositionem deueniunt, uidelicet, quod abbatissa et eius conuentus, sentientes se /¹⁰ nullum ius seu proprietatem habere in hereditate predicta, abrenunciant omni questionem et omni ex/¹¹ceptioni et omni demande quam prefatis priori et conuentui super iamdicta hereditate fatiebant seu /¹² facere intendebant, jta quod nec presentes *donne* nec subsequentes contra priorem et conuentum *Sancte* /¹³ *Columbe* super illa hereditate de cetero moueant per se nec per alios questionem, sed monasterium *Sancte* /¹⁴ *Columbe* libere illam et in pace possideat iure hereditario imperpetuum. Propter quam abrenunciationem, /¹⁵ prefatus prior et eius conuentus dant eidem abbatisse eiusque conuentui in presentis carte roborationem /¹⁶ solidos CC, quos abbatissa et conuentus, coram testibus infrascriptis ad hoc rogatis, profitentur se /¹⁷ recepisse ab eis in pecunia numerata.

Additur etiam de beneplacito partium quod si aliquis, tam de una /¹⁸ parte quam de alia, contra premissa uenire presumpserit, pectet alteri parti C *morabitinorum* in penam, com/¹⁹positione ista in suo robore nichilominus permanente.

/²⁰ Facta carta compositionis et abrenunciationis XVIIJ^o *kalendas* octobris, sub era M^a CC LXXXI. /²¹ Regnante in Legione et Castella rege *donno* Alfonso, episcopo in Auria *donno* Johanne, maiorino /²² maiore in Gallecia *donno* *Ruderic*o Suerij, tenente Alliariz *donno* *Petro* Pelagij.

/²³ Qui presentes fuerunt:

|Col. a| *Petrus* dictus Abbas, canonicus auriensis; *Petrus* Arie de Sancto Cipriano, miles; *Laurentius Iohannis*, miles; *Petrus Pelagij* de Cima de Uilla, testes.

|Col. b| *Lupus* Ruderici, miles; *Martinus* Petri, notarius auriensis; *Johannes* Petri, scriptor, testes.

/²⁴ Ego, *Gregorius*, vicecancellarius ciuitatis auriensis, ad hoc uocatus, interfui et de uolun/²⁵[ta]te¹ partium et mandato propria manu scripsi.

|Sinal: Cancellarij Signum|.

¹ Faltan as letras *ta*.

30

1255.

O prior Xacobe e o convento de Santa Comba aforan a Miguel Vividán, á súa muller María Miguez e a toda a súa voz un terreo na Costa.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 726.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 726.

Notum sit omnibus hominibus per hoc scriptum perpetuo ualitur[um]¹ /² quod nos, *Jacobus*, prior *Sancte Columbe*, et omni conuentum damus vobis, *Micael Ui/³uianiz²*, et uxor tue *Maria Micaelis* et omni uoci uestre unu[m]¹ /⁴ terenum na Costa in testa da Senara Doniga sicut enmarcada, /⁵ tali condicionj quod detis inde nobis II solidos in festo Pasce et IIJ d[i/⁶e]s¹ de marcio ad senaram annuatim, et debetis esse uassalos fideli/⁷[ssi]mos¹.

Adimus etiam si uolueritis uendere³ vel aniuersarium asinnare super /⁸ [ip]sum¹, predicto monasteiro facite pro iusto precio; et si monasterium /⁹ [n]oluerit¹, tunc facite in tali persona vnde male oriri non po/¹⁰[s]sit¹ mo[n]asterium⁴.

Facta carta sub era M^a CC^a LXL^a IIJ^a. Reg/¹¹[n]ante¹ in Legionem et in Castellam domnus *Alfonsus*, episcopo in Auria domnus *Johannes*, /¹² [t]enente¹ Gallecia *Rodericus* Suarit, maiorino.

Qui presentes fue/¹³runt: *Martinus* Micaelis, *Dominicus* Martiniz, *Petrus* Alfonsi, *Tome* Fernandi, /¹⁴ *Johannes* Petri, *Johannes* Pelagij, *Johannes* Iohannes; *Johannes* Pelagij, qui notuit; monacos /¹⁵ testes et confirmant. Alios homines qui uiderunt et audj/¹⁶erunt |*Sinal*|.

Et post obitum uestrum, omni uoci⁵ uestre debet dare /¹⁷ tres solidos sicut sursum resonat.

¹ O ms. está rompido.

² Leva o primeiro *i* na entreliña.

³ Usa a abreviatura de *er* co valor de *ere*.

⁴ Falta o *n*.

⁵ Está na entreliña.

31

1255, xaneiro, 4. Igrexa de San Pedro de Cudeiro.

O xuíz Oveco Luz sentencia a favor do prior e do convento de Santa Comba a contenda con Xoán Fernández de Val de Grou sobre a loitosa de María Fernández de Barro.

A. - A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 9.

ED. SOUTO CABO, *Documentos*, 66-67; BOULLÓN / MONTEAGUDO, *Documentos*, 109-110.

REF. POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 54, 97.

Conozuda cousa [seia]¹ a todos aqueles que ista carta ujren que co[mo ueo]²/² a contenda ante mjn, Oueco Luz, iuýz de Búual e de Temejs, ontre o p[rrior]²/³ de Santa Coumba, por si e por seu conuento, da una parte, e Joán Fernánd[iz]²/⁴ de Ual de Grou, por si e por Joán Martíz e por Fernán Martíz e por toda /⁵ parte de María Fernándiz de Barro, sobre loutosa desa María Fernándiz, /⁶ que era morta. E ese prior dizía ca era súa uasala de mao beysada /⁷ [e]³ que moraua in Barro, que era seu couto, e ese prior dizía ca non auja outro /⁸ senor; vnde por estas IIJ cousas dizía ca le auja a dar a loutosa, conuén /⁹ a saber, o melor auer que auja esa María Fernándiz. Da outra parte dixeron /¹⁰ ca la non deuían por dar, ca auían carta per que la non deuían por dar.

Et eu, /¹¹ Oueco Luz, ja desuso dicto, ujsta a carta e intindúdalas⁴ razoes da una /¹² parte e da outra e auuodo conselo con omes boos e sages, júygo per senten-za /¹³ a loutosa ao prior desuso dicto e ao *conuento*, e mando que le dían o melor auer /¹⁴ móuil que aquela moler auía.

Dado aqieste júyzo na higreia de San Pe/¹⁵dro de Codeyro jna era de M⁵ e CC^{os} e LXL^{ta} IJ^{es} anos, quatro días an/¹⁶dados de ianeyro.

Que presentes foron e o uiron e o oýron: Gil Oárez, ca/¹⁷ualeyro; Martín Fernándiz, razoero d'Ourense; Martín Pérez, prelado /¹⁸ da higreia de Fechas; Gonzaluo Fernándiz⁶ da Uila Noua, maerdo/¹⁹[mo]² de don Monio Fernándiz; Fernán Fernándiz, prelado da higreia /²⁰ [de]² Beyro; Pedr'Eanes, prelado de *Santo Tisso*; Joán Fernándiz, capelán da /²¹ [hi]greia² de Bocinos; Joán Pérez, notario d'Ourense.

E eu, Pedro /²² Domínguez, notario de Búual e de Temeis, que foý presente e a es/²³criuj.

¹ No ms. falta.

² O ms. está rompido.

³ No ms. non se le.

⁴ O segundo *d* vai escrito sobre un *l*.

⁵ Leva un símbolo en forma de áncora sobreposto que debe reforzar o carácter de numeral do *M*.

⁶ O *f* vai escrito sobre un *d*.

32

1255, xaneiro, 19.

O prior Xacobe e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Martís, á súa muller Mariña Martís e a todos os seus sucesores unha leira en Outariz.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 731.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 731.

REF. POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 92.

Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod nos, prior *Jacobus* monasterij *Sancte Columbe* de /² *Nauibus* et conuentus eiusdem monasterij, damus tibi, *Petro Martini*, et uxori tue *Marine Martini* quandam leiram de terre/³no quam nos habemus in *Auctariz*, que diuiditur per senaram nostram ex una parte, deinde per forum quem /⁴ tenet *Martinus Fernandi*, quomodo diuiditur per cruces et per marcos qui ibi sunt fixi.

Damus uobis dictam /⁵ leiram cum suis diuisionibus et directuris quod uos et omnes successores uestri habeatis illam et possideatis /⁶ iure hereditario imperpetuum et excolatis eam et paretis bene, ita quod in isto primo anno rumpatis montem /⁷ et in sequenti anno plantetis totam leiram de uinea. Et detis annuatim predicto monasterio per monachum /⁸ uel per hominem nostrum terciam partem tocius fructus ex dicta leira prouenienti, panem uidelicet in /⁹ area et uinum in torculari, cui monacho uel homini, dum fructus ipsius leire perciperit, in cibo et potu /¹⁰ debetis prouidere.

Si forte dictam leiram uendere uel obligare uolueritis, prius debetis uendere /¹¹ priori dicti monasterij uel conuentui eiusdem pro iusto precio quam alteri; et si prior uel conuentus eam emere /¹² uel obligatam recipere noluerint, tunc uendatis tali persone de qua monasterium predictum suam di/¹³recturam in pace possit habere, dummodo non sit miles nec religiosa persona nec seruus aut alicuius /¹⁴ maiordomus. Et si anniuersarium alicui ecclesie in dicta leira assignare uolueritis uel mandare de ea, /¹⁵ [pre]dicto¹ monasterio assignetis uel mandetis et non alteri. Nec liceat uobis uel successoribus uestris in ipsa lei/¹⁶[ra]¹ facere domos, nec filium nutrire de aliquo potente de quo dampnum dicto monasterio ueniat. /¹⁷ [E]t¹ uos et omnes successores uestri obligatis uos per hanc cartam ad omnia supradicta.

Facta carta /¹⁸ XIII° kalendas februarij, era M^a CC LXXXIIJ. Regnante in Legione et in Castilla rege domno *Alfonso*, [episcopo]² /¹⁹ in Auria domno *Johanne* Didaci, maiorino maiore in Gallecia domno *Roderico Suerij*.

/²⁰ Qui presentes fuerunt:

[Col. a] *Petrus* de Deo, subprior; *Johannes Pelagij*, vestiarius; *Petrus Alfonsi*, monachus, testes.

[Col. b] *Dominicus Martini*, *Martinus Michaelis*, *Thomas Fernandi*, monachi testes.

|*Col. c*| Johannes Iohannis, Johannes Pelagij, monachi testes.

^{/21} Ego, Johannes Petri, notarius juratus auriensis, qui apud capitulum predicti monasterij interfui et de mandato ^{/22} dictorum prioris et conuentus scripsi, *testis* |*Sinal*|.

1 O ms. está rompido.

2 No ms. non se le.

33

1255, maio, 17.

As irmás María e Mariña Eanes venden ao prior Xacobe e ao convento de Santa Comba tanta herdade teñen en Palmés (?).

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 739.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 739.

In Dei nomine, amen. Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo [utilitum quod nos]¹, ^{/2} Maria Iohannis et Marina Iohannis, sorores, presentibus uiris nostris [...] ^{/3} Dominico Petri et concedentibus, uendimus uobis, domno Jacobo, [priori monasterij] ^{/4} Sancte Columbe de Nauibus, et conuentui eiusdem m[onasterij] quantam here]⁵ditatem¹ nos habemus in villa et in termino de Palmes (?), [quam habuimus ex parte pa]⁶tris² nostri Johannis Iohannis et Orrace Arie matris nostre [...] ² ^{/7} nostrorum.

Vendimus uobis partem nostram domorum, arborum, hered[itatum ...] ² ^{/8} habemus in dicta villa et cauto ad montem et ad fontem, quod uos et omnes s[ucces]⁹sores² uestri habeatis totum et possideatis iure hereditario imperpetuum, [quia] ² ^{/10} totum precium nobis plenarie persoluistis.

Siquis igitur tam de nostra par]¹¹te quam de extranea hanc nostram uenditionem infringere temptauerit, iram ^{/12} Dei omnipotentis incurrat et pariat uobis uel uoci uestre quantum demandare ^{/13} dupplatum et regie parti pro pena sue temeritatis C morabitinos persoluat, ^{/14} et hec carta semper obtineat firmitatem.

Facta carta XVI° kalendas junij, /¹⁵ era M^a CC LXXXXIIJ. Regnante in Legionem et in Castella rege /¹⁶ domno Alfonso, episcopo in Auria domno Johanne Didaci, maiorino maiore in Gal/¹⁷lecia domno Roderico Suerij.

/¹⁸ Qui presentes fuerunt: Martinus Petri, sacerdos; Johannes Petri, laicus, frater suus; /¹⁹ Petrus Martini, sacerdos de Asmeses; Petrus Petri, dictus Argarius; /²⁰ Pelagius Suerij; Petrus Ferrarius; Ffernandus Iohannis, bofon; /²¹ Johannes Nunonis de Summitate Uille, testes.

/²² Ego, Johannes Petri, notarius juratus auriensis ad hoc uocatus, inter/²³fui et scripsi, testis |Sinal|.

1 O ms. está rompido.

2 No ms. non se le.

34

1255, xullo, 26.

O prior Xacobe e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Eanes, dito Colazo, á súa muller Elvira Eanes e a toda a súa voz un lugar en Souto de Palmés.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 275.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 275.

Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod nos, Jacobus, prior, et /² conuentus monasterij Sancte Columbe de Nauibus damus uobis, Petro Iohannis, dicto Colazo, et uxori uestre /³ Eluire Iohannis locum in¹ quo faciatis cellarium in Sautu de Palmes, iuxta cellarium Dominici Didaci, /⁴ et habeatis dictum cellarium uos et omnis uox uestra iure hereditario imperpetuum possidendum.

Et dabitur /⁵ inde annuatim priori iandicti monasterij duos solidos in festo Sancte Columbe in uita uestra et, post mortem /⁶ amborum uestrorum, uox uestra dabit predicto priori in prefisso termino IIJ solidos annuatim. Et prior supradicti monasterij /⁷ tenetur defendere uos cum supradicto cellarario. Et non debetis nutrire in ipso cellarario filium alicuius genero/⁸si sine consensu dicti prioris.

Et si dictum cellarium uendere uel obligare aut in testamentum siue anni/⁹uersarium super eo legare² uolueritis, predicto monasterio hoc facere debetis et non alibi; et si prior uel rector dicti monasterij /¹⁰ illud cellarium emere pro iusto precio uel obligatum recipere noluerit, tunc uendatis dictum cellarium aut /¹¹ obligetis tamen non militi nec religiose³ persone nec maiordomo alicuius nec seruo, sed tali persone que /¹² teneatur monasterio ad omnia que uos tenemini per hanc cartam.

Siquis igitur contra hanc cartam ueni/¹³re presuserit, iram Dei omnipotentis incurrat et quantum quesierit alteri parti in duplum restituat et /¹⁴ uoci regie La morabitinos persoluat.

Ffacta carta VIJ^o kalendas augusti sub era M^a CC^a LXL^a IIJ^a. /¹⁵ Regnante in Legione et Castilla rege domno Alfonso, episcopo in Auria domno Johanne, meyrino /¹⁶ maiore in Gallecia domno Roderico Suerij.

/¹⁷ Qui presentes fuerunt: Dominicus Martini, Johannes Pelagij, Martinus Michaelis, Thomas Fernandi, Johannes Petri, Johannes Pelagij, Johannes Iohannis, /¹⁸ monachi iandicti monasterij; Johannes Martini de Palmes; Petrus Iohannis, iograr.

/¹⁹ Ego, Johannes Iohannis, publicus notarius ecclesie auriensis, interfui et scripsi |Sinal|.

¹ O *i* está corrixido sobre un *n*.

² Está na entreliña.

³ As letras *li* están na entreliña.

35

1257, febreiro, 11.

Xil Pérez vende ao prior Domingos Martís e ao conuento de Santa Comba os ca-sais de Rúa Cega, Puitelle e Niño de Can en Louredo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, n° 754.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, n° 754.

REF. DURO, *Naves*, 146.

Jn Dey nomine, amen. Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo valiturum /² quod ego, Egidius Petri, uendo uobis, *Dominico Martini*, prior *Sancte Columbe*, et conuen/³tus eiusdem monast[er]ij¹ tria casalia (*sic*) quod abeeo em Louredo su synum *Sancte Marie* /⁴ de Louredo, que dicta tria casalia uocantur Rrua Cega et Pujtelle et Njno de Cam /⁵ et sunt decyma Deo. Que dicta tria casalia uendo uobis, prior et conuentus eiusdem /⁶ monast[er]ij¹, ad opus dictum monast[er]ium¹ pro precio que uobis placuit, uidelicet, quingentos /⁷ *solidos* ad presentes, de quo sibi plenarie satisfety. Vendo jnquo uobis illam casaliam /⁸ cum omnibus dereyturis suis et pertinentijs jure(re) here[di]tario² jnperpetuum posyden/⁹dum.

Siquis igitur contra hoc factum presunserit, soluat alteri parti CC *solidos*, facto hujus/¹⁰modj nichilomjnus jn suo rrobore permanente.

Ffacta carta³ III° idus february sub era M^a /¹¹ CC^a et nouenta et V^a⁴. Rregnante jn Legionem et Castella rrege domno *Alfonso*, /¹² episcopo jn Auria domno *Johanne*, meyrino majore jn Gallecia domno *Rroderico Garsie*.

/¹³ Qui presentes: *Martinus Michaelis*, *Dominicus Martinj*, *Petrus Petri*, clerici; *Aluarus Johannis*, /¹⁴ *Laurencius*⁵ *Petri*, notarius.

/¹⁵ Ego, *Johannes Petri*, pubricus notarius *Sancte Collumbe*, jnterfuj et scripsy. |*Sinal: Ego, Johannes Petri*|.

1 Faltan as letras *er*.

2 Faltan as letras *di*.

3 Leva o *r* na entreliña.

4 O *a* vai escrito sobre un *o*.

5 Usa a abreviatura de *us* co valor de *ius*.

36

1257, abril, 29.

O prior Xacobe e o convento de Santa Comba aforan a Martiño Pérez, a seu irmán Estevo Pérez, á muller deste, María Fernández, e a toda a súa descendencia unha herdade en Val de Lamas, en Fontefría.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 760.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 760.

Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod nos, *domnus Jacobus*, /² prior, et conuentus *Sancte Columbe de Nauibus* damus uobis, Martino Petri, /³ et fratri uestro Stephano Petri et uxori sue Marie *Fernandi* quendam hereditatem que iacet /⁴ in termino de Fonte Frigido, in loco qui dicitur Ualle de Lamis, et diuiditur /⁵ per hereditatem de Ficulneis et per hereditatem *Fernandi Petri*, militis, et *Johannis Iohannis*, /⁶ et per hereditatem quam tenet *Ffernandus Petri*.

Damus inquam uobis et omni posteritati uestre /⁷ illam hereditatem iure hereditario imperpetuum habendam, tali condicione ut uos /⁸ [e]xcolatis¹ iandictam hereditatem et pare[tis eam ben]e². Et dabitis inde predicto monasterio singulis /⁹ [ann]is¹ per maiordomum suum terciam partem ex omni fructu inde prouenienti [...] ² /¹⁰ [...]m¹ uidelicet in casalibus nostris de Fonte Frigido, et unum *solidum* annuatim in festo /¹¹ [S]ancti¹ Luce. Et³ eritis uassalli prioris iandicti monasterij. Et si obieritis sine prole /¹² [mon]asterium¹ predictum recipiat ipsam hereditatem in pace actoritate propria.

Et /¹³ [si here]ditatem¹ illam uendere uel obligare seu in testamentum aut aniuersarium /¹⁴ [super ea]¹ legare uolueritis, predicto monasterio hoc facere ex pacto tenemini et non /¹⁵ [alteri]¹; et si monasterium hereditatem predictam emere uel obligatam recipere noluerit, /¹⁶ [tunc]¹ uendatis uel obligetis, tamen non militi nec religiose persone nec maior/¹⁷[do]mo¹ alicujus nec seruo, sed tali persone uendatis uel obligetis que tene/¹⁸[atur]¹ monasterio ad omnia bona que uos tenemini per hanc cartam.

Siquis igitur con[tra]¹ /¹⁹ [ha]nc¹ cartam uenire presunserit, iram Dei omnipotentis incurrat et quantum /²⁰ [qu]esierit¹ alteri parti in duplum restituat et uoci regis C morabitinos persolu[at]¹.

/²¹ [Fact]a¹ carta III° *kalendas* maij, era M^a CC^a LXL^a Va. Regnante in Legio[ne]¹ /²² [et]¹ Castilla rege *domno Alfonso*, episcopo in Auria *domno Johanne*.

/²³ Qui presentes fuerunt: *Dominicus Martini*, *Martinus Michaelis*, *Petrus Alfonsi*, *Thomas Fernandi*, *Johannes Iohannis*, /²⁴ monachi predicti monasterij; *Martinus Fernandi*, rector ecclesie de Untes; *Petrus Iohannis*, /²⁵ *Dominicus Fernandi*, clerici eiusdem.

/²⁶ Ego, Johannes Iohannis, publicus notarius ecclesie auriensis, interfui et scripsi |*Sinal*|.

-
- 1 Está rompido.
2 No ms. non se le.
3 Está na entreliña.

37

[1253-1258]⁺

María Pérez, coa súa irmá Maior Pérez, vende ao prior Xacobe e ao convento de Santa Comba a metade dun casal en Sinagoga.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 6169.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 6169.

Notum sit omnibus hominibus¹ tam presentibus quam futuris quod ego, Maria Petri, cum sorore mea Maiore Petri, filie de /² Petro Suerij et de Terasia Fernandj² de Bolo de Senda, uendimus uobis, domno Jacobo, priori *Sancte Columbe*, et conuentuj ipsius locj /³ medietatem unjus casalis quod habemus in Sinagoga cum omnibus pertinencijs suis; scilicet, Maria Petri /⁴ habuit CCC et XL^a *solidos* et Maior Petri habuit CCC et XXX *solidos*. Et nos superdicte obligamus /⁵ nos per omnia bona nostra et per hereditates nostras quod habemus in filigrisia *Sancte Marie de Celij* et /⁶ in filigrisia *Sancti Petri de Garauaes*, in loco qui uocatur Lama Seyda et in Facin et in Iustj, et in fi/⁷ligrisia de Lauredo, in loco qui uocatur Bolo de Senda, ut *semper* defendamus et anparemus uos /⁸ cum ista hereditate quam uobis uendimus.

Testes: domnus Petrus Nunj, *Martinus Iohannis*, monachi *Cellenoue*; *Dominicus* /⁹ *Martini*, *Martinus*³ *Michaelis*, Petrus *Alfonsus*, Tomas *Fernandi*, Johannes Petri, Johannes *Pelagij*, /¹⁰ Johannes *Iohannis* Maior, monachi *Sancte Columbe*; Johannes Ade, Petrus *Iohannis* de Vntes, Johannes *Garsie*, /¹¹ *Fernandus Pelagij*, *Garsie Iohannis*, clerici; *Didacus Fernandi*, *Dominicus Iohannis Sancti Laurencij*; Arias Petri, sutor; /¹² *Dominicus Petri de Vilar*, *Martí[nus Ve]lasci*⁴ de Barru;

Petrus Petri, sutor; *Petrus Aluari*, /¹³ *Martínus Dominicj*, *Viuianus Petri*, *Stephanus Aluari*, *Petrus Nuniz*, *Martinus Egidij*, /¹⁴ *Dominicus Gayus*, *Petrus Sanynus*, layci.

/¹⁵ Jn nomine.

* Entre estes dous anos está documentado frei Xacobe como prior de Santa Comba.

¹ Está na entreliña.

² Está na entreliña “et de Terasia Fernandj”. A palabra “Fernandj” leva un trazo sobreposto.

³ Antes está riscado “*Dominicus*”.

⁴ No ms. non se le.

38

1258, maio 28.

Varios outorgantes venden ao prior Xacobe e ao convento de Santa Comba toda a súa herdade no lugar de Outeiro de Abeleda, na parroquia de Santo André de Castro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 801.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 801.

Jn Dej nomine. Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo [...] /²re¹ sua Maiore Roderici, Maria Iohannis, presentibus [...] /³ et filia sua Marina Fernandi et Maria Petri, presentibus [...] /¹ Petro /⁴ Fernandi et consentientibus, uendunt domno Jacobo, priori monasterij *Sancte Columbe* de Nauibus, /⁵ et eiusdem conuentui totam suam hereditatem quam habent in parrochia *Sancti Andree* de Castro, /⁶ loco qui uocant Auteyro de Auelaenda.

Uendunt eis ipsam hereditatem cum domibus, arbo/⁷ribus, ingressibus et egressibus, pascuis et fontibus et cum omnibus suis directuris pro soldis quingen/⁸tis sexaginta tribus, quos denarios² presenti pagina profitentur integre recepisse. /⁹ Vendunt inquam dicto priori et conuentui supradictam hereditatem de decima Deo, et uendunt eam /¹⁰ eis in hunc modum ut ipsi et successores sui habeant ipsam hereditatem iure heredi/¹¹tario perpetuo possidendam et faciant de ea quicquid eorum placuerit uoluntati.

Siquis igitur /¹² tam de parte ipsorum hominum supradictorum quam de parte alia contra hanc uendicionem /¹³ suam uenire presumpserit, iram Dei omnipotentis incurrat et quantum inde inuaserit uel acce/¹⁴perit dicto monasterio in duplum restituat et parti regie in penam centum aureos soluere /¹⁵ teneatur, carta nichilominus in suo robore permanente. Promittunt etiam per se et per omnia /¹⁶ bona sua et habita et habenda cum dicta hereditate dictum monasterium defendere secundum quod /¹⁷ ius postulat et requirit.

/¹⁸ Facta carta era M^a CC^a XC^a VJ^a, V^o kalendas junij. Regnante in Castella et Legione rege domno Alfonso, /¹⁹ episcopo in Auria domno Johanne, maiore meyrino in Gallecia domno Roderico Garcie.

/²⁰ Presentibus:

|Col. a| Lupo Roderici, Johanne Arie, Lupo Lupi de Lobaens, militibus.

|Col. b| Stephano, aurifice; Martino Pelagij; Petro Petri, alfayate; Petro Aluari, Laurencio Iohannis.

/²¹ Petro dicto Abbate, canonico auriense cancellario cjuitatis, qui interfuit et presentem car/²²tam scripsit |Sinal|.

¹ No ms. non se le.

² Leva o s na entreliña.

39

([1258, maio, 28])*

Copia dunha carta en que o cabaleiro Xoán Ares fai un emprazamento co prior Xacobe e co convento de Santa Comba polo que o mosteiro lle dá a Xoán Ares cincuenta maravedís en troca de diversas propiedades nas parroquias de Santo André de Castro (unha herdade en Outeiro de Abeleda, a súa parte nos casais de Outeiro de Abeleda, de Vilaríño e de Abeleira), de San Martiño de Alongos (sexta parte do casal de Quintás) e de Santa María de Louredo (casares de Outeiro, Arrabal e Arrabal de Cima). Ademais, o prior e o convento danlle un casal en Freixedo, cen soldos no casar de Pazos e douscentos no de Sas, na parroquia de Santa Baia de Beiro, polo tempo da súa vida.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 77.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 77.

REF. POUSA, *Señorio Santa Comba de Naves*, 53.

Jn Dey nomine, amen. Notum sit presentem paguinam jnspecturis que Iohannes /² Arie¹, mjllles, filljis Arie Garçie, quondam mjllitis de Freixêdo, /³ presente Marie, sua uxor, et concedente, facit cum domno Jacobo, priore mo/⁴nast[er]ij² Sancte Colu[m]bbe³ de Naujbus⁴, et con conuentu eiusden enplazamento in /⁵ hunc modum, scilicet, pro quinquaginta⁵ morab[i]tinjs⁶ qos ipse priorem et conuentus /⁶ ipsius monast[er]ij² dant ipsi mjlliti, ipse mjllles loco jn p[ri]mis⁷ dat monesterio /⁷ h[er]editatem⁸ suam de Auteiro de Auelenda, que hereditas est jn parrochia /⁸ Sancti Andree⁹ de Castro. Et etiam ipse milles dat ipsi monast[er]ij¹⁰ aljan hereditatem /⁹ quan proprijs¹¹ sujs denarijs emiti ipso loco. Et statim addicat a se omne jusionen [et]¹² /¹⁰ domjnjum quod abebat in hereditatibus superius nominatis et cuntrafert jn monast[er]i/¹¹um¹⁰ memoratum.

Jtem dictos mjllles dat dicto mo[n]asterio¹³ partem¹⁴ suam casalis de Autei/¹²ro de Auelaned[a]¹⁵. Jtem dictos mjllles dat dicto mo[n]asterio¹³ partem suam casalis de Ujlarino, /¹³ jn quo moratur Petrus Johannis. Jtem dicto mjllles dat dictum monast[er]i/¹⁶um¹⁶ partem suam casaljs /¹⁴ de Abelleira, jn quo moratur Johannes Fernandij. Jtem dictos mjllles da(n)t dictom mo[n]asterium¹⁷ /¹⁵ sestam partem cujusdam cas[a]lis¹⁸ in Alongos, in parrochia Sancti Martinem de Alon/¹⁶gos, que uocatur casale de Quintanjs. Jtem dictos mjllles dat dictom monasterio quondom suo cas[a]le¹⁹ /¹⁷ de Auteiro que jacet jn parrochia Sancta Maria de Louredo et est decima Deo. Jtem dat /¹⁸ dictos mjllles dictum mo[n]asterium¹⁶ alium casalem em Arraua que est decima /¹⁹ Deo et jaci jn parrochia Sancte Marie dicti de Louredo. Jtem dat dictos mjllles ali/²⁰um casalem dictom monasterium que uocatur Arraua de Cima et est de/²¹cima Deo et jacit jm dictam parrochiam Sancte Marie²⁰ de Louredo. Quas dictos casales²¹ /²² et dom[o]s²² [et]¹² hereditas²³ nomjnatas emplazat cum dicto monasterio.

Dictos prior, una /²³ cun conuentu dicti mo[n]ast[er]ij²⁴, dant dicto mjlliti quedam casale en Freixe/²⁴edo et jn quo moratur Petrus Frutuusus²⁵ et quolibet anno C solidos quos abeat /²⁵ dictom mjllles em casale de Paacoos⁹. Jtem abeat dictom mjllles alios CC /²⁶ solidos jn casale de Saas que jacet jn parrochia Sancte Uaia de Beiro, que dictum /²⁷ casalem est de dictom monasterium Sancte Co-

lumbe. Et dictos solidus et casalem /²⁸ supradictom abeat dictom mjlls tantum jn uita sua, et jn morte rema/²⁹neant omnia casalia supernomjnata^m et solidos supradictos dictum monasterio libere /³⁰ et jn pace et sine contradicionem aliqua.

Et si aliquos, tam de mo[n]asterij¹³ quam parte /³¹ mjllitis, contra hoc enplazamentum tenere presumpserit, iran Dei omnjpoten/³²tis jncurrat [et]¹² quantum jnde [in]uaserit²⁶ uel aceperit, parti alteri jn duplum rre/³³stituat, et parti rregie jn penam⁹ CC^{os} aureos soluere teneatur, carta /³⁴ njchilhomjnus jn suo rrobore permanente. Promjtit etiam ipse mjlls, /³⁵ per se et per om[n]ja¹³ bona sua habita et habenda, ipsum mo[n]asterium¹³ defendere /³⁶ cum hereditatibus²² superius nominatis, secundum quod jus postulat et rrequir[i]t²⁷.

/³⁷ Facta carta era M^a CC [XC^a] VJ^a, [V^o] kalendas junij²⁸. Rregnante jn Castela /³⁸ et Llegiom⁹ rrege domno Alfomso, episcopo jn Auria domno Johanne, majore merjno /³⁹ jn Gallecia domno Rroderico Garsie.

Presentibus: Lupo Rroderici de Freixedo; /⁴⁰ Llupo Lupi, mjllite de Llub[a]es²⁹; Petro Clirico, fratre dicti prioris; domno /⁴¹ Stefano, aurifice; Martino Pelag[ij]³⁰.

Petro dicto Abate, canonjco auriem/⁴²sis cancellario ciujtatis, quj jnterfuit et presentem cartam scriisit |Sinal|.

* A data, tal como aparece escrita no ms. (“Era M^a CC XXXJ^a, VJ^a kalendas junij”), non concorda coas referencias cronolóxicas que nos dan outros elementos do documento (prior e notario; rei de Castela e León, bispo de Ourense e meiriño en Galicia). Proponse esta data tendo en conta estas referencias, así como o feito de que aparezan as mesmas testemuñas no documento 38 desta CD.

¹ O *i* está corrixido sobre un *e*.

² Faltan as letras *er* e hai un trazo sobre a sílaba *na*.

³ Falta o *m*.

⁴ O *u* vai escrito sobre un *j*.

⁵ Está escrito *quinq' aginta*.

⁶ Está escrito *morabutinjs*.

⁷ Está escrito *pitñs*.

⁸ Falta o *e*.

⁹ Leva un trazo sobreposto.

¹⁰ Faltan as letras *er*.

¹¹ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

¹² No ms. falta.

¹³ Falta o *n*.

¹⁴ Usa a abreviatura de *par* co valor de *p...r*.

¹⁵ No ms. está escrito *auelanedo*.

¹⁶ Faltan as letras *eri*.

¹⁷ Faltan as letras *na*.

¹⁸ Está escrito *casilis*.

¹⁹ Está escrito *casele*.

²⁰ O *e* está escrito sobre un *a*.

²¹ Escribiu *casares* e corrixiu en *casāt̄s*.

²² Está escrito *domes*.

²³ O *r* vai escrito sobre un *e*.

²⁴ Faltan as letras *n e er*.

²⁵ Usa a abreviatura de *us* co valor de *s*.

²⁶ Faltan as letras *in*.

²⁷ Está escrito *rrequirat*.

²⁸ No ms. aparece a data “Era M^a CC XXXJ^a, VJ^a kalendas junij”, que non concorda con outras referencias cronolóxicas do documento. Véxase a nota * para a motivación da alteración proposta.

²⁹ Está escrito *llubies*.

³⁰ Está escrito *plāū*.

40

1258, xuño, 7.

Xoán Pérez e a súa muller María Sánchez venden ao prior Xacobe e ao convento de Santa Comba dúas leiras de herdade en Santo André do Castro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 802.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 802.

In Dei nomine. Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod Johannes Petri et uxor sua /² Maria Sancij uendunt domno Jacobo, priori monasterij *Sancte Columbe* de Nauibus, et ejusdem conuentuj /³ duas leyras hereditatis in parrochia *Sancti Andree* do Castro, quarum una iacet inter agrum de Casa /⁴ Noua et inter aliam leyram domne Tude, alia uero iacet in loco qui uocatur Linnares; et emit eas de Petro Lupj /⁵ et uxore sua *Maria Petri*.

Vendunt ipsas leyras ipsi priori et dicto conuentui cum omnibus suis directuris et de decima /⁶ Deo pro precio quod sibi adinuicem bene *complacuit*, quod precium presenti pagina profitentur integrum recepisse. /⁷ Vendunt inquam eis in hunc modum ut ipsi et successores sui habeant ipsas leyras iure hereditario perpe/⁸tuo possidendas et faciant de eis quicquid sue placuerit uoluntati.

Siquis igitur tam de parte ipsorum quam /⁹ de alia contra hanc uenditionem suam uenire temptauerit, iram Dei omnipotentis incurrat et quantum jnde /¹⁰ inuaserit uel acceperit ipsi priori et conuentui iandicto uel successoribus suis in duplum restituat et /¹¹ parti regie in penam centum aureos soluere teneatur, carta nichilominus in suo robore permanen/¹²te. Promittunt etiam per se et per omnia bona sua ipsum monasterium defendere cum leyris superius nominatis secundum /¹³ quod ius postulat et requirit.

/¹⁴ Facta carta era M^a CC^a XC^a VJ^a, VIJ jdus junij. Regnante in Castella et Legionē rege domno /¹⁵ Alfonso, episcopo in Auria domno Johanne, maiore mey-rino in Gallecia domno Roderico Garscie.

/¹⁶ Presentibus:

[Col. a] Johanne Arie, milite de Frexeedo; Petro Alfonsi, monacho Sancte Columbe; Petro Aluari, seruiante ipsius prioris; Thoma Michaelis, scolare.

[Col. b] Martino Petri, monacho Sancti Petri de Rupibus; Petro Iohannis, fratre dicti prioris; Laurencio Iohannis, qui moratur cum Petro Abbate.

/¹⁷ Petro dicto Abbate, canonico auriense cancellario ciuitatis, qui interfuit et presentem cartam scripsit [Sinal].

41

[1253-1258]*, xuño, 9.

O prior Xacobe e o conuento de Santa Comba aforan a Munio Pérez, á súa muller Urraca Pérez e a toda a súa voz as leiras de Páramo e de Castelo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 6134.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 6134.

Notum sit omnibus hominibus per hoc s[c]riptum¹ perpetuo ualiturum quod ego, Jacobus, /² prior, et omni conuentu Sancte Columbe de Nauibus damus tibi, Monio Petri, et uxori tue Or/³ace Petri et omni uoci uestre illam leiram quod iacet in Ual de Gomez et in Peneirada /⁴ et uocatur Paramo, tali condicioni vt laboretis et paretis eam bene et detis in/⁵de terciam partem ex omni fructu per nostrum ho-

minem. Adimus etiam aliam leiram quod u⁶ocatur Castello et iacet in A Almafala et in A Chaugazosa, vt teneatis eam et de⁷tis inde in die *Sanc̄i Martini* annuatim uno capone vel VI denarios pro eo; et /⁸ post obitum uestrum, omni uoci uestre faciat de ea *sicut* de alia iamdicta leira quod /⁹ sursum resonat. Et non debetis alium *dominum* parare, [nisi prefato]² monasterio, /¹⁰ super ipsas leiras.

Adimus etiam quod si ipsas leiras [uendere vel obligare]² aut a/¹¹nuiuersarium legare uolueritis, prefato monas[terio facite pro iusto precio]²; et si /¹² monasterium noluerit, tum uendatis persone t[ali de consensu nostro qui tene]/¹³atur² monasterium ad omnia que uos tenemini per [hanc cartam]².

[Qui hoc]² pactum /¹⁴ fregerit et noluerit emendare, pectet alteri [parti... et carta]² /¹⁵ remaneat in suo robore.

Facta carta sub [...]², /¹⁶ V^o idus iunij. Regnante in Legione et in Castella [domnus Alfonsus, episcopo in Au]/¹⁷ria² domnus *Johannes*, maiorino³ maior domnus *Rodericus* Suarit.

Q[ui presentes fuerunt]²:

|*Col.*| [Martinus Mi]/caelis², *Johannes* Petri; *Johannes* Pelagij, qui notuit; Dominicus Martint, Petrus Alfonsi, Tome Fernandi, *Johannes* Pelagij et *Johannes* Ihoanes, monachos *testes* et confirmant.

/¹⁸ Alios homines [...]² /¹⁹ *Alfonsus* Touro, *Johannes* Derm[...]², /²⁰ *Johannes* Frolido, *testes*.

* Entre estes dous anos está documentado frei Xacobe como prior de Santa Comba.

¹ Falta o *c*.

² No ms. non se le.

³ Leva o *o* final na entreliña.

1258, xullo, 14.

Urraca Pérez e Sancha Pérez venden ao prior Xacobe e ao convento de Santa Comba a metade do casal de Sinagoga.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 319.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 319.

Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod ego, Orraca Petri, presente uiro meo Garsia *Fernandi* et concedente, et ego, /² Sancia Petri, presente uiro meo Ffernando Munionis, milite, et condedente, vendimus uobis, domno Jacobo, priori, et conuentui *Sancte Columbe* /³ de Nauibus medietatem illius nostri casalis de Seagoga in quo moratur Petrus *Fernandi*, quod habuimus ex parte patris et matris nostre.

V[e]ndimus¹ inquam uobis /⁴ medietatem iandicti casalis cum omnibus directuris et pertinencijs suis², ut uos habeatis iandictam hereditatem ad opus ipsius monasterij *Sancte Columbe* iure heredi/⁵tario imperpetuum possidendam et faciatis de ipsa hereditate quicquid uestre uoluntati ad utilitatem monasterij iandicti iuderitis expedire, quia to/⁶tum precium³ nobis pro ipsa hereditate plenarie persoluistis. Et obligamus nos et tenemur defendere uos et monasterium uestrum ad directum cum illa hereditate /⁷ per omnia bona nostra habita et habenda.

Siquis igitur contra hanc nostram uenditionem uenire presunserit, iram Dei omnipotentis incurrat et quantum /⁸ quesierit uobis in duplum restituat et uoci regis C morabitinos persoluat.

Ffacta carta IJº jdu julij sub era M CCª LXLª VJª. Regnante /⁹ in Legionem et Castella domno Alfonso, episcopo in Auria domno Johanne, meyrino maiore in Gallecia domno Roderico Garsie.

/¹⁰ Qui presentes fuerunt:

|Col. a| Suerius Petri, sacerdos de Bolo de Senda; Johannes Ade, sacerdos; Ffernandus Munionis, frater Ffernandi Munionis, militis.

|Col. b| Petrus Petri, sartor de Mora; Petrus Benedicti de Menendi; Rodericus Petri, sartor auriensis.

|Col. c| Dominicus Ordon[ij]⁴, Dominicus Martini, Petrus *Fernandi*, monachi.

/¹¹ Ego, Johannes Iohannis, publicus notarius ecclesie auriensis, interfui et scripsij |Sinal|.

¹ Falta o e.

² Está escrito entre a data e as testemuñas cunha chamada que remite a este lugar.

³ Está na entreliña.

⁴ No ms. non se le.

1259, febreiro, 13.

Pedro García e a súa muller Urraca Eanes aforan a Pedro García e á súa muller Marta Pérez toda a herdade e monte que teñen en Larelle.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 327.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 327.

Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod ego, *Petrus Garsie*, /² miles, et uxor mea *Orraca Iohannis* damus uobis, *Petro Garsie*, et uxori uestre *Marthe Petri* /³ omnem montem et hereditatem quam habemus in termino de *Larello*, excepta parte illius loci que pertinet /⁴ ad casale quod habemus cum filijs *Iohannis Arie* de *Reuoredo*.

Damus inquam uobis predictum /⁵ montem et hereditatem cum omnibus directuris et pertinencijs suis, ut habeatis uos partem /⁶ nostram predicti loci et omnis uox uestra iure hereditario imperpetuum, tali conditione quod uos her /⁷ radicetis et excolatis predictum locum et paretis bene. Et dabitis nobis uel uoci nostre singulis /⁸ annis per nostrum hominem, de culto ad presens et de leyra de iuxta riuulum cum suo /⁹ monte, terciam partem ex omni grano et uino, et de cepis et lino et de alio monte /¹⁰ dabitis in uita uestra quartam partem; et post mortem uestram, dabit uox uestra terciam partem. /¹¹ Et pro omnibus alijs directuris, dabitis nobis annuatim in festo *Sancti Martini* VIII *solidos* et /¹² duos capones. Et eritis nostri uassalli et dabitis nobis uel uoci nostre X *solidos* pro lucuosa /¹³ et debetis popullare ipsum locum usque III^{or} annos.

Et si locum illum uel partem eius uendere /¹⁴ aut obligare, nobis prius debetis uendere uel obligare, quod si nos modo aliquo recusauerimus, tunc /¹⁵ debetis uendere uel obligare de consensu nostro tali persone que teneatur nobis ad omnia /¹⁶ que uos tenemini per hanc cartam, dummodo non sit miles nec religiosa persona nec maior /¹⁷ domo alicuius nec seruo.

Siquis igitur contra hanc cartam uenire persunserit, iram Dei /¹⁸ omnipotentis incurrat et quantum quesierit alteri parti in duplum restituat et /¹⁹ uoci regis L^a morabitinos persoluat.

Ffacta carta idus februarij¹ sub era M CC /²⁰ LXL^a VIJ^a. Regnante in Legione et Castella rege domno *Alfonso*, episcopo in Auria /²¹ domno *Johanne*, meyrino maiore in Gallecia domno *Roderico Garsie*.

/²² Qui presentes fuerunt: *Johannes Dominici*, clericus; *Martinus Gomecij*, *Ffernandus Martini*, *Michael Iohannis*, *Rodericus Roderici*, /²³ *Petrus Didaci*, homines domni *Ffernandi*, archidiaconi auriensis.

/²⁴ Ego, *Johannes Iohannis*, publicus notarius ecclesie auriensis, interfui et scripsi |*Sinal*|.

¹ Usa a abreviatura de *ur* co valor de *ru*.

44

1259, febreiro, 22.

Acenda Paz de Canedo vende a Sancha Ares de Canedo toda a herdade que ten de foro en Castrobó.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 819.

REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 819.

In Dei nomine. Notum sit omnibus quod ego, Azenda Pelagij de Canedo, /² presentibus filijs meis Petro Pelagij, clerico, *Johanne Pelagij* et concedentibus pro se ipsis et pro /³ sororibus suis *Marina Pelagij*, *Maria Pelagij*, absentibus, vendo vobis, *Sancie Arie de Ca/*⁴*nedo*, totam meam hereditatem quam habeo de foro de IJ^a in Castro Bono, /⁵ ad montem et fontem, cum omni directura sua, quod faciatis inde forum quod debe/⁶*bam* ego facere episcopo auriense per cartam diuisam per alphabetum, confectam in/⁷*ter* me et ipsum dominum episcopum, et habeatis eam iure hereditario uos et uox /⁸ uestra imperpetuum. Et debeo uos cum ea defendere ad directum, quia totum pre/⁹*ci*um inde *michi* plenarie persoluistis.

Siquis igitur hanc meam uendicionem /¹⁰ infringere temptauerit, iram Dei habeat et pectet *domino* terre pro pena C /¹¹ aureos et vobis hereditatem dupplam, et hec carta *semper* obtineat firmi/¹²*tatem*.

Ffacta carta VIIJ^o kalendas marcij, era M CC XC VIJ. Regnante in Cas/¹³tella et Legione rege domno *Alfonso*, episcopo Aurie domno *Johanne*.

/¹⁴ Qui presentes fuerunt: *Dominicus Fernandi*, clericus de Canedo; *Petrus Fernandi* de Frexeedo; *Johannes Martini* /¹⁵ do¹ Barro; *Ffernandus Suerij*, presbiter.

/¹⁶ *Viuianus Petri*, notarius iuratus auriensis, qui interfuit et scripsit.

|*Sinal: Viuianus*|.

¹ O o está corrixido sobre un e.

45

1265, abril, 2.

Diego Pérez de Vilar e a súa muller María Estévez venden a Pedro Pérez de Eiroás e á súa muller María Vázquez unha casa en Vilar de Astrés e cinco castiñeiros en Peiceira.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, n° 934.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, n° 934.

Notum sit omnibus quod ego, *Didacus Petri* de Uillari, et uxor mea *Maria Stephanj* /² vendimus uobis, *Petro Petri* de Eyroaas, et uxorj uestre *Marie Uelasci* domum nos/³tram de Uillari de Astreis que stat in campo sub domo magna monasterij *Sancte* /⁴ Columbe et est de decima Deo. Jtem vendimus¹ uobis V castanarios in *Peyçey*/⁵ra cum ingressu et regressu, ad colligendum castaneas, et sunt de fo/⁶ro de tercia monasterio predicto et liberi ab omnj alio impedimento. Et debemus /⁷ uos deffendere ad directum cum dicta domo et castanarijs² et custodire /⁸ illos uobis, quod nos nec pars nostra faciamus in illjs³ uobis malum nec dapnum /⁹ per nos et per omnia bona nostra, quia totum precium pro dicta domo et castanarijs /¹⁰ nobis plenarie persoluistis.

Siquis igitur hanc cartam infringere temptauerit, /¹¹ iram dei omnipotentis incurrat et quantum quesierit uobis in duplum restitu/¹²at et parti regie C morabitinos persoluat, carta nichilominus in suo robore /¹³ permanente.

Facta carta IIIJ^o nonas aprilis sub era M CCC IIJ^a. Reg/¹⁴nante in Legione et Castella rege domno Alfonso, episcopo in Auria /¹⁵ domno *Johanne*, jndeantato in Gallecia domno *Stephano Fernandi*.

/¹⁶ *Testes* ad hoc uocati: *Garsias Lupi* et *Johannes Senior*, pelliparij; /¹⁷ *Martinus* Didaci de *Astreis*; *Johannes Martini* de *Uilla Ruuin*; *Petrus Dominicj*, labo/¹⁸rator.

/¹⁹ Ego, *Johannes Iohannis*, publicus notarius auriensis, interfuj et scripsi |*Sinal*|.

¹ Escribiu primeiro *vendo* e logo corrixiu en *vendimus*.

² As letras *ij* están corrixidas sobre *ea*.

³ O *j* está escrito sobre un *o*.

46

1265, novembro, 12.

Sancha Rodríguez vende a Xil Pérez a terceira parte da metade dun casal en Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, n° 947. Contén tamén o documento 49 desta CD.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, n° 947.

Notum sit omnibus presentibus et futuris quod ego, Sancia Rodericj, vendo uobis, Egidio Petri, /² terciam partem dimidij casalis quam habeo in filigresia *Sancj* Stephanj de Untes, quod ca/³sale est de foro de tercia. Vendo inquam uobis dictam partem supradictj casalis hoc modo quod uos /⁴ et tota uestra posteritas habeatis illam iure hereditario perpetuo possidendam et faciatis /⁵ de illa quicquid uestre placuerit uoluntatj, quia totum precium pro illa confiteor a uobis plenarie /⁶ recepisse. Teneor etiam et promitto uos semper et uestros successores cum illa defendere ad directum /⁷ per me et per omnia bona mea.

Siquis igitur hanc meam uenditionem infringere attemptauerit, iram Dej /⁸ omnipotentis incurrat et quod petierit uel inuaserit uobis et uocj uestre in duplum restituat et /⁹ partj¹ regie C morabitinos in penam sue temeritatis persoluat, carta in suo robore per/¹⁰manente.

/¹¹ Facta carta IJ^e jdus nouenbris, era M^a CCC^a IIJ^a.

/¹² Qui presentes fuerunt:

|Col. a| *Dominicus Suerij, Michael Lupj, Johannes Tendarius, Martinus Franciscus, testes.*

|Col. b| *Dominicus Fernandj, Petrus Aluariz, Johannes Dominicj, Martinus Petri, testes.*

/¹³ Ego, Petrus Munionis, portionarius auriensis et uicecancellarius ciuitatis eiusdem, qui scripsi, *testis.*

¹ Despois hai unha palabra borrada.

1266, marzo, 10.

O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba aforan a Domingos Eanes, á súa muller Mariña Eanes e á súa descendencia as posesións que teñen en Queimasapos.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, n° 953.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, n° 953.

Jn Dej nomine, amen. Notum sit omnibus presentibus et futuris quod nos, *Johannes Martinj*, prior *Sancte Columbe*, et conuentus eius/²dem damus uobis, *Dominico Iohannis*, et uxori uestre *Marine Iohannis* et progeniej uestre illam nostram hereditatem quantam /³ habemus in loco qui dicitur *Queyma Sapos*, talj conditione quod laboretis et paretis eam bene et detis inde terciam /⁴ partem de omnj fructu inde prouenienti monasterio *Sancte Columbe* per suum maiordomum in pace, cui prouidea/⁵tis *competenter* dum ipsos fructus collegerit. Ipsa etiam hereditas non deficiat per laborem, que si defecerit per la/⁶borem, illam prior recipiat sua actoritate.

Vendere uel obligare uobis non liceat uel¹ pro anima dare /⁷ nec anniuersarium per illam ponere, nisi monasterio *Sancte Columbe*; quod si noluerint uel necquierint *comparare* uel /⁸ *inpingnorare*, tunc uendatis uel *inpingnoretis* talj hominj mandato qui inde faciat forum in pace /⁹ *sicut* uos facere debetis, jta quod non sit miles nec potens nec maiordomus nec seruus alienus.

Et ducatis uos /¹⁰ nostram partem ad cellarium nostrum, si illud habuerimus in uilla de *Alongos*. Et illa hereditas *semper* debet re/¹¹manere in duabus personis tantum. Et debetis inde dare annuatim pro anniuersario J *solidum* in festo Pasce. Et sitis /¹² fideles [ua]sallj² et obedientes de hereditate illa.

Facta carta jn era M^a CCC^a IIIJ^a, VI° idus marcij, /¹³ per manum *Johannis Iohannis*, monachi, publici notarij. Regnante in Legione domno *Alfonso*, episcopo auriense domno *Johanne* /¹⁴ Didaci, maiorino maiore in Galletia Sstephano *Fernandi*, tenente castellum³ de Alua domno *Martino* /¹⁵ Alfonsi.

/¹⁶ Qui presentes fuerunt: *Johannes Petri*, superior; *Dominicus Martini*, uestiarius; *Tomas Fernandi*, cellerarius; /¹⁷ *Petrus Alfonsi*, quoquinarius; *Alfonsus Fernandi*, monachi.

Et ego, *Johannes* /¹⁸ *Iohannis*, publicus notarius, qui interfuj et scripsi [*Sinal*].

¹ Antes está borrado *uobis*.

² O ms. está rompido.

³ Hai un trazo riscado sobre o e.

1266, maio, 23.

Gonzalo Eanes de Nóvoa xunto coa súa muller María Fernández renuncian por eles e polas súas voces á herdade de Rouzós, que está en Agrobó e en Covelas, en favor da descendencia de Sancha Eanes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 957.

ED. SOUTO CABO, *Documentos*, 196-197.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 957.

Sabuda cousa seya a quantos esta carta uiren /² qe eu, don Gonzaluo Eanes de Nóuoá, con /³ mía muller dona María Fernández, quitamos por sempre /⁴ e renuzamos por nós e por toda nossa uoz a ne/⁵tos e fillos de dona Sancha Eanes, que foy moller /⁶ de don Vasco Fernández de Moreyras, e a toda sa uoz, /⁷ toda a demanda da herdade de Rrouzoos, comuén a /⁸ saber, que iaz in Agro Boo e in Couelas, que perteezen /⁹ aos casares de Rrouzoos. Et nós nen nossa uoz /¹⁰ non seyamos poderosos de lla nunca imbargar e por /¹¹ aqesto fezeron a nossa uoontade.

Et ningun da /¹² nossa parte non sea ousado de *contra* esta quitazón /¹³ uuir nen passar; e se o fezer, peite aa outra parte /¹⁴ çen morauidís e a carta permeesca in súa rouor.

Feita /¹⁵ a carta X días ante *caendas*¹ junias, era M^a CCC^a IIIJ^a.

/¹⁶ Et que esto non uena in dulta e seya máis firme, /¹⁷ mandamos esta carta seelar de *nostro* seelo.

/¹⁸ Testimuyas a esto chamados: frey Pedro Alffonso e frey Domingo /¹⁹ de² Amoeyro; Johán Martíiz, clérigo de San Payo de Bóueda; /²⁰ Lopo Martíiz, Rrodrigo Fernández Caruallo, Johán Pérez Centroos, caua/²¹leyros; Pedro Stéueez de Costa de Monte; Johán Móogo, ca/²²pelán de Amoeyro; Bartholomeo, home de don Gonzal[uo]³.

/²³ Eu, Martín Pérez, notario iurado de Ourense, que o scriuj.

¹ Está escrito *k̄las*.

² Está na entreliña.

³ Faltan as letras *uo*.

1266, agosto, 4.

Xil Pérez vende a Domingos Martís, en nome do convento de Santa Comba, a sexta parte do casal que Rodrigo Díaz, pai de Sancha Rodríguez, tiña en Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 947. Contén tamén o documento 46 desta CD.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 947.

REF. DURO, *Naves*, 146.

Notum¹ sit omnibus per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod ego, Egidius Petri, uendo uobis, *Dominico* Martinj, /² nomine et uoce conuentus monasterij *Sancte* Columbe de Nauibus, sextam partem casalis quod *Rodericus* /³ Didacj, quandam ciuis auriensis, habebat in filigresia *Sanctj* Stephanj de Untes, quam sextam partem /⁴ Sancia Rodericj, filia eiusdem Rodericj, *michi* uendidit pro precio quod *michi* et sibi bene *complacuit*, de [quo]² /⁵ precio sibi plenarie satisfacj.

Vendo inquam uobis dictam sextam partem hoc modo quod dictus conu[entus]² /⁶ habeat et possideat illam iure hereditario in perpetuum et faciat de illa quicquid sibi placuerit, /⁷ quia totum precium pro illa *michi* integre persoluistis. Est autem dictum casalem [de decima Deo]² /⁸ et habet de directuris XXVJ soldos. Teneor etiam et promitto uos semper [defendere]² /⁹ ad directum per me et per omnia bona mea.

Siquis igitur contra hanc meam uenditionem [uenire pre]/¹⁰sumpserit², iram Dej omnipotentis incurrat et quod petierit uobis [et uocj uestre in duplum restituat et partj]² /¹¹ regie C morabitinos in penam persoluat, carta nichilominus [in suo robore permanente]².

/¹² Facta carta IJ^e nonas augustj, era M^a CCC^a IIIJ^a.

/¹³ Qui presentes fuerunt:

|Col. a| Petrus Aluarj, Munio Uelascj, Matheus Johannis, *testes*.

|Col. b| Aluarus (?) Petri, Petrus Petri, *Dominicus Michaelis*, *testes*.

|Col. c| Johannes Petri, *testis*.

/¹⁴ [Ego]³, Petrus Munionis, portionarius auriensis et uicecancellarius ciuitatis eiusdem, qui scripsi, *testis*.

¹ Antes está escrito "Notum sit omnibus presentibus et futuris per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod ego, Egidius Petri, vendo / uobis, *Dominico* Martinj, nomine et uoce monasterij *Sancte* Columbe de Nauibus".

² No ms. non se le.

³ O ms. está rompido.

1267, abril, 15.

O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Pérez e á súa descendencia a leira de Cerdeira e a herdade que este lle comprou ao clérigo Pedro Eanes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 972.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 972.

In Dei nomine, amen. Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris quod ego, *Johannes* Mar²tinj, prior monasterij *Sancte Columbe*, et conuentus eiusdem damus uobis, Petro Petri, et proge³niej uestre unam laream que uocatur de Cerdeira, que fuit de illo casalj in quo ⁴ moratur^d *Didacus Fernandi*, talj condicione quod laboretis et paretis eam bene de ⁵ uinea, et detis inde² annuatim terciam partem de omnj fructu quem inde ⁶ perceperitis monasterio *Sancte Columbe* per suum maiordomum in pace, vinum in tor⁷culari, cui debetis provide-
re *competenter* dum ipsos fructus collegerit, et ⁸ sitis fideles uasallj priorj *Sancte Columbe* et hoberdientes³ de ipsa hereditate.

⁹ Concedimus etiam uobis illam *emptionem* de hereditate quam *comparastis* de Petro ¹⁰ *Iohannis*, clerico, que hereditas est de illo nostro casalj de uistiaria. Conce¹¹dimus illam uobis secundum cartam inde factam *Ruderic* Didaci, cuij au¹²riensi. Que hereditas non deficiat per laborem, que si defecerit et amonj¹³ti nolueritis corrigere, monasterium recipiat illam sua actoritate.

¹⁴ Vendere uel obligare uobis non liceat, uel pro anima dare nec anniuersarium per ¹⁵ illam ponere, nisi monasterio *Sancte Columbe*; quod si de monasterio noluerint uel nec¹⁶quiuerint *comparare* uel *impingn*gnorare, tunc uendatis uel *impingn*oretis talj ¹⁷ hominj mandato qui inde faciat forum in pace *sicut* uos facere debetis, ¹⁸ jta quod non sit miles nec potens nec maiordomus nec religiosa per¹⁹sona nec seruus alienus.

Facta carta jn era M^a CCC^a V^a, VI° X^o *kalendas* ²⁰ maij, per manum *Johannis* *Iohannis*, monachi, publici notarij. Regnante in Le²¹gione domno *Alfonso*, episcopo auriense domno *Johanne* Didaci, maiorino maiore in ²² *Galletia* *Stephano Fernandi*, tenente castellum de Alua domno *Martino* Alfonsi.

¹²³ Qui presentes fuerunt: Iohannes Petri, superior; Dominicus Martini, uestiarius; ¹²⁴ Martinus Micahelis, Petrus Alfonsus, Tomas Fernandi, Alfonsus Fernandi, ¹²⁵ monachis.

Et ego, Iohannes Iohannis, publicus notarius, qui interfuj et scripsi |Sinal|.

¹ Usa a abreviatura de *us* co valor de *ur*.

² Leva unha abreviatura de *er* innecesaria.

³ O *h* está corrixido sobre un *l*.

51

1267, abril, 19.

Mariña Díaz, dita Cadea, renuncia en favor do mosteiro de Santa Comba sobre o dereito e propiedade do casal de Minforte en Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 974.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 974.

Sub era M CCC V^a, XIIJ^o kalendas maij. Notum sit ¹² omnibus quod ego, Marina Didaci, dicta Cadēa, quito, cedo ¹³ et renuncio monasterio Sancte Columbe totum jus, domi/⁴nium, possessionem et proprietatem que ego et filius meus Di/⁵dacus Petri habemus seu habere debebamus in casali de ⁶ Ami[nforte]¹ de filigresia de Vntes, ratione mea et dicti ⁷ Didaci Petri, filij mej, et Petri Cadēa, quondam uiri mej.

⁸ Et totum jus, dominium, possessionem et proprietatem que ⁹ ego et dictus filius meus habemus seu habere debebamus, pro ¹⁰ me et pro dicto filio meo auferro a me et ab ipso et trans/¹¹fero in potestatem dicti monasterij per traditionem istius car/¹²te quam inde fieri iubeo. Et obligo me et omnia bona mea ¹³ eidem monasterio in C morabitinos quod numquam ego nec iamdictus ¹⁴ filius meus casale demandemus predictum et ad defenden/¹⁵dum illud monasterium cum ipso casalj de me et de dicto fi/¹⁶lio meo.

Et mando quod quicumque contra hanc cartam uenire temp¹⁷tauerit, quod pectet illj monasterio C morabitinos ante quam in ju¹⁸dicio uel extra iudicium audiatur, carta nichilominus in ¹⁹ suo robore permanente.

²⁰ Testes ad hoc uocati: *Johannes* Suerij, dictus Porcallo; *Dominicus* ²¹ *Iohannis* de Pennauigia; *Johannes Iohannis*, filius quondam *Johannis Salua*²²toris; *Parisius Fernandi*; *Petrus Iohannis*, dictus Criado; *Arias Petri* ²³ de Velle; *Petrus Martini* de Vntes.

²⁴ Ego, *Johannes Iohannis*, publicus notarius auriensis, in²⁵terfuj et scripsi |*Sinal*|.

¹ No ms. non se le. O nome do casal é o que indica a información de arquivo que se encontra no dorso do documento.

52

1268, maio, 30.

O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba aforan a Xoán Eanes, dito Cansada, á súa muller Sancha Pérez, aos seus fillos e á descendencia destes un monte na vila de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 997.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 997.

In Deij nomine, amen. Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris quod ego, *Johannes Martini*, prior *Sancte Columbe*, et conuentus eiusdem damus uobis, *Iohannj* ² *Iohannis*, dicto Cansada¹, et uxorej uestre *Santie Petri* et filijs uestris *Petro Iohannis*, *Laurentio Iohannis* et *Didaco Iohannis* et progeniej eorum, quem³dam montem in uilla de Untis, in loco qui iacet super uiam que uadit de monasterio ad ecclesiam de Untis et inde superius quantum inde po⁴tueritis arrumpere et excolere de ipso monte; tali pacto, uidelicet, quod detis inde annuatim terciam partem de omnj fructu quem inde ⁵ perceperitis priorj *Sancte Columbe* per suum maiordomum in pace, cuj debetis prouidere compe-

tenter dum ipsum fructum collegerit, panem in area /⁶ et vinum in torculari, nisi prior tenuerit cellarium in ipsa uilla de Untis et tunc debetis illum ponere in ipsum cellarium. Et sitis /⁷ fideles uasallj et obedientes prioris *Sancte Columbe* de ipsa hereditate. Que hereditas non deficiat per laborem, que si defecerit et amo/⁸niti fueritis et nolueritis corrigere, monasterium illam recipiat sua actoritate. Quod si sine semine decesser[itis, ipsa here]/⁹ditas² remaneat monasterio *Sancte Columbe* in pace.

Vendere uel obligare uobis non liceat, uel pro anima dare nec anni[uersarium per illam]² /¹⁰ ponere, nisi monasterio *Sancte Columbe*; quod si de monasterio noluerint uel necquiuierint *comparare* uel *impingnorare*, t[unc uendatis uel]² /¹¹ *impingnoretis* talj hominj mandato qui inde faciat forum in pace *sicut* uos facere debetis, jta quod non sit miles nec p[otens nec]² /¹² maiordomus nec seruus alienus nec religiosa persona. Debemus etiam *amparare* uos cum ipsa hereditate ab omnj parte uo[s super]² /¹³ illam inpetente, si ratione monasterij uos inpeterint.

Facta carta jn era M^a CCC^a VI^a et quot IIJ^o *kalendas* iunij per manum *Johannis* [Iohannis]², /¹⁴ monachi, publici notarij. Regnante in Legione domno *Alfonso*, episcopo auriense domno *Johanne* Didaci, maiorino maiore in Galletia [Ste]/¹⁵phano² *Fernandi*, tenente castellum de Alua domno *Martino* Alfonsi.

/¹⁶ Qui presentes fuerunt: *Dominicus Martini*, quoquinarius; *Tomas Fernandi*, uestiarius; *Petrus Alfonsi*, *Alfonsus Fernandi*.

Et ego, *Johannes* [Iohannis]², /¹⁷ publicus notarius, qui interfuj et scripsi |*Sinal*|.

¹ O s está escrito sobre un l.

² O ms. está rompido.

1269, febreiro, 12.

O prior [Xoán Martís] e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Ares e á súa muller María [...], e a Xoán Pérez e á súa muller Maior Martís, e á súa descendencia un soar en Palmés.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1007.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1007.

[In Dei nomine, amen]¹. Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris quod ego, [Johannes Martini]¹, /² prior *Sancte Columbe* et conuentus eisdem damus uobis, Petro Arie, et uxorj uestre Marie [...]¹ /³ et *Johannj Petri* et uxorj uestre *Maiori Martini* et progeniej uestre unum solarem in uil/⁴la de Palmes, *sicut* est marcatum han[...]¹libus¹; tali pacto, scilicet, quod detis inde nobis /⁵ annuatim unum soldum et duos capones bonos, quos si forte non potueritis [hab]ere¹, /⁶ debetis dare pro eis XVI denarios in festo *Sancti Martini*, jta tamen quod de illo sola/⁷ri non ueniat nobis malum. Et hoc fiat sine [...]¹, sciendum quod de illo solari /⁸ debet habere *Iohannes Fernandi* de *Gustey* et progenies eius unum soldum annuatim, quia habet /⁹ ibi quinionem suum.

Et est pactum inter nos et ipsum quod si uoluerit uendere uel obligare /¹⁰ uel inpignorare seu pro anima dare uel quoquo modo alio alienare, non liceat ipsi *Iohannj*, /¹¹ nisi monasterio *Sancte Columbe*; quod si sine semine decesseritis, predicta hereditas re/¹²maneat monasterio *Sancte Columbe* in pace.

Facta carta jn era M^a CCC^a VI^a et quot IJ^e /¹³ idus februarij, per manum *Johannis Iohannis*, monachi, publici notarij. Regnante in Legione /¹⁴ domno *Alfonso*, episcopo auriense domno *Johanne* Didaci, maiorino maiore in Galletia *Stephano Fernandi*, /¹⁵ tenente castellum de Alua domno *Martino* Alfonsi.

/¹⁶ Qui presentes fuerunt: *Dominicus Martini*, quoquinarius; *Tomas Fernandi*, uestiarius; *Petrus Alfonsi*, /¹⁷ *Alfonsus Fernandi*, mo[n]achis².

Et ego, *Johannes Iohannis*, publicus notarius, interfuj et scripsi |*Sinal*|.

¹ No ms. non se le.

² Falta o n.

1269, febreiro, 13.

O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba aforan a Sebastián Eanes a novena parte do casal de Sa e un terreo en Fondo de Soutelo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1008.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1008.

In Dei nomine, amen. Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris quod ego¹, *Johannes Martini*, prior monasterij /² *Sancte Columbe*, et conuentus eiusdem damus uobis, Sebastiano *Iohannis*, nonam partem illjus nostri casalis /³ de Saa, quam partem tenebatis cum alijs hominibus qui sunt in priorj carta. Damus inquam illam /⁴ uobis et cuj uolueritis illam dimitere in morte uestra et progeniey ipsius, tali condicione, uide/⁵ licet, ut laboretis et paretis eam bene et plantetis eam totam et detis inde annuatim /⁶ terciam partem de omnj fructu qui inde prouenerit per nostrum maiordomum in pace, cuj debe/⁷ tis prouidere dum ipsos fructus collegerit. Et seruatis omnibus alijs condicionibus que sunt in /⁸ priorj carta, excepto quod habeatis et possideatis eam iure hereditario inperpetuum, nisi /⁹ deficiat progenies tenentium.

Adimus etiam uobis aliud terrenum in Fundo de Soutelo super /¹⁰ Portu Aluo, sicut marcauit illud uobis *Iohannes Martinj*, prior; tali condicione ut plantetis /¹¹ illud et paretis bene jta quod non deficiat per laborem, quod si defecerit et amoniti nolueritis /¹² corrigere, monasterium recipiat illud sua actoritate. Seruatis sicut diximus in omnibus alijs /¹³ condicionibus prioris carte similiter et istius.

Facta carta jn era M^a CCC^a VIJ^a et quot jdibus fe/¹⁴bruarij. Regnante in Legionem domno *Alfonso*, episcopo auriense domno *Johanne* Didaci, maiorino maiore /¹⁵ in Galletia Stephano *Fernandi*, tenente castellum de Alua domno *Martino* Alfonsi.

/¹⁶ Qui presentes fuerunt: *Dominicus Martini*, quoquinarius; *Tomas Fernandi*, uestiarius; *Petrus Alfonsi*, *Alfonsus* /¹⁷ *Fernandi*, monachis.

/¹⁸ Et ego, *Johannes Iohannis*, monach[us]², publicus notarius, qui interfuj et scripsi |*Sinal*|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *monachi*.

1269, xullo, 1.

O prior Xoán e o convento de Santa Comba aforan a Martiño Paz e a seu irmán Domingos Paz, e ás súas mulleres Mariña Fernández e Serra Pérez, e á súa descendencia un soar na vila de Palmés.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1023.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1023.

Jn Dej nomine, amen. [Notum]¹ sit omnibus tam presentibus quam futuris quod nos, *Johannes*, prior monaste²rij *Sancte Columbe*, et conuentus eiusdem damus uobis, Martino Pelagij, et fratri uestro *Dominico* Pelagij /³ et uxoribus uestris *Marine Fernandi* et *Serre Petri* et progeniej uestre, unum solare in uilla de /⁴ [Pa]lmes¹ terminatum quod habeat XX¹ et octo cubitos in longum et XIJ^{or} in amplo, talj condi⁵[ci]one¹ quod detis inde annuatim duodecim soldos priorj *Sancte Columbe* et unum soldum pro annj⁶uersario in festo *Sancti* Martinj, et abeatis illud iure hereditario possidendum. Et quidcumque /⁷ tenuerint illud sint inde fideles uasallj monasterij *Sancte Columbe* et non ueni[a]t² inde /⁸ malum monasterio *Sancte Columbe*; et si forte aliquid acciderit, pacificetur per duos homines /⁹ bonos monachos predicti monasterij.

Vendere uel obligare seu pro anima dare uel anniuersarium /¹⁰ aliud per illud ponere non [liceat]³, nisi monasterio *Sancte Columbe*; quod si forte de monasterio noluerint uel /¹¹ necquiuerint *comparare* uel obligatum accipere, tunc uendatis uel obligetis talj hominj /¹² mandato qui teneatur ad omnia ista que uos teneminj per istam cartam.

Facta carta jn era M^a /¹³ CCC^a VIJ^a et *quotum kalendas* iulij, per manum *Johannis Iohannis*, monachi, publici notarij. Regnante /¹⁴ in Legione domno *Alfonso*, episcopo auriense domno *Johanne* Didaci, maiorino maiore in Galletia /¹⁵ *Stephano Fernandi*, tenente castellum de Alua domno *Martino* Alfonsi.

/¹⁶ Qui presentes fuerunt: *Petrus* Alfonsi, suprior; *Tomas Fernandi*, uestiarius; *Alfonsus Fernandi*, /¹⁷ quoquinarius; *Velascus* Menendi, *Johannes* Petri, *Martinus* Petri, *Petrus Iohannis*, *Dominicus* [Martini]¹, /¹⁸ monachi.

Et ego, *Johannes Iohannis*, publicus notarius, qui interfuj et scripsi |*Sinal*|.

¹ O ms. está rompido.

² Está escrito *ueniet*.

³ No ms. falta.

56

1270, marzo, 26.

O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Estévez de Costa de Monte e a un fillo seu o casal de Mandrás.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1040.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1040.

In Dei nomine, amen. Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris quod ego, *Johannes Martini*, prior monasterij *Sancte* /² Columbe, et conuentus eiusdem damus uobis, *Petro Stephanj* de Costa de Monte, et unj filio uestro tantum in morte /³ uestra nominato, nostrum casale de *Mandraes* cum omnibus directuris et pertinentijs suis, cum molendino nostro, per ubicumque /⁴ melius illud potueritis obtinere; tali condicione, uidelicet, quod uos, *Petrus Stephanj*, teneatis illud et posside/⁵atis, et detis inde annuatim qui[n]quaginta¹ solidos in uita uestra tantum in festo *Sancti Martini* priorj *Sancte Columbe*.

/⁶ Et post mortem uestram, ille filius uester nominatus cui debet remanere illud casale det inde terciam partem /⁷ panis et uini, panem in area et uinum in torculari, [per nostrum maiordomum]² cui debetis prouidere *competenter* dum ipsos fructus /⁸ collegerit. Debet etiam dare pro directuris XXⁱ et octo *solidos* in festo *Sancti Martinj* et unum soldum pro anniuersa/⁹rio in festo Pasce.

Et uos³, *Petrus Stephanj*, debetis ibi plantare statim unam bonam senaram de uinea et labo/¹⁰rare eam bene, et filius uester tenere eam cum supradictis et excolere eam bene et dare etiam de ipso casali li/¹¹num et legumina et cericu, secundum quod in *tempore* ueteri consueuerun[t]⁴ dare de ipso casali per nostrum maior/¹²domum in pace. Et in morte illius uestri filij, debet illud casale

remanere liberum et in pace monasterio /¹³ *Sancte Columbe* sine aliquo contradictione.

Et debetis uos, *Petrus Stephanj*, et filius uester plantare ibi arbores /¹⁴ in loco *competenti* ubi non noceant multum panj et uino, sed sint ad utilitatem uestram et casalis /¹⁵ et habitantium postea in eo. Et non debet ipsum casale deficere per labore, quod si defecerit et amoni/¹⁶ti corrigere nolueritis, debet monasterium ipsum recipere sua actoritate. Et debetis dare octo *solidos* /¹⁷ pro luctuosa unus quisque uestrum, et ipse filius uester debet in morte sua dimittere in ipso casali unum /¹⁸ bonum armentium pro particione, meliorem quem ibi inuenerit, excepto uno; et si ibi in ipso casa/¹⁹li non fuerit inuentus, debet dare pro eo XXX^a solidos *legionensis* monete.

Qui hoc pactum fre/²⁰gerit, pectet alteri parti qui[n]quaginta¹ morauitinos et carta nichilominus⁵ in suo robore per/²¹manente.

Que fuit facta jn era M^a CCC^a VII^a et quot VI° *kalendas* aprilis, per manum *Johannis Iohannis*, /²² publicj notarij. Regnante in Legione domno *Alfonso*, episcopo auriense domno *Johanne* Didaci, maio/²³rino maiore in Galletia domno *Stephano*, tenente castellum de Alua domno *Martino* Alfonsj.

/²⁴ Qui presentes fuerunt: *Alfonsus Fernandi*, superior; *Tomas Ffernandi*, vestiarius; *Johannes Petri*, quoqui/²⁵narius; *Dominicus Martini*, *Petrus Alfonsus*, *Velasus Menendi*, *Martino Petri*, *Petrus Iohannis*, /²⁶ monachi.

/²⁷ Et ego, *Johannes Iohannis*, monachus⁵, qui interfuj et scribsi [*Sinal*].

¹ Falta o *n*.

² No ms. falta.

³ Está na entreliña.

⁴ Falta o *t*.

⁵ No final da palabra está riscado *is*.

1272, xuño, 25.

O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba dan a Pedro Eanes, dito Tenreiro, e á súa muller Guillerma García tres moios de pan e dezaseis soldos de afonsís cada ano durante a súa vida, en troca de canta herdade teñen estes en Rouzós.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1076. Fai carta partida co documento seguinte.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1076.

REF. DURO, *Naves*, 147.

Jn Dej nomine, amen. Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris quod /² ego, *Johannes Martini*, prior monasterio *Sancte Columbe*, et conuentus eiusdem damus /³ uobis, Petro Iohannis, militi, dicto Tenrario, et Guilelme Gasie, uxo/⁴ri ejus, in uita *amborum IIIes* modios de pane, scilicet, duos de centeno /⁵ et unum de uelanico, per talegam ferratam auriensem de bono pane, et /⁶ decem et VI *solidos* istius monete que dicitur de alfonsiis uel *equivalen/⁷tes¹* eis denariis. Et debetis habere istum panem annuatim usque ad /⁸ *kalendas septembris²* et denarios supradictos usque ad festum *Sancti Martinj*.

/⁹ Pro quibus modiis et denariis datis nobis quantam hereditatem habetis in ter/¹⁰mino de figlisia de Roucoos, sicuti modo illam habetis et *sicuti de/¹¹distis* eam predicte uxori uestre in donacione, que presens est et conce/¹²dit pactum istud. Quam hereditatem debetis tenere in uita uestra *am/¹³borum* tantum et, in morte uestra *amborum*, debet ipsa hereditas remanere /¹⁴ monasterio *Sancte Columbe* libere et in pace, *sicuti* modo illam recipimus ad uobis.

/¹⁵ Et ne hoc in dubium ueniat, facimus inde fieri instrumentum pu/¹⁶blicum diuisum per alfabetum.

Quod fuit factum monasterio *Sancte Col/¹⁷lumbae* in era M^a CCC^a X^a et quot VIJ^o *kalendas iulias*.

Qui presentes fue/¹⁸run[t]³: *Alfonsus Fernandi*, superior; *Dominicus Martini*, *Tomas Fernandi*, *Velascus* /¹⁹ *Menendi*, *Johannes Petri*; *Martinus Petri*, uestiarius; *Petrus Iohannis*, monachi⁴; /²⁰ *Arias Gomecij*, *Tomas Iohannis*, *Ffernandus Lupi*, layci.

Et ego, /²¹ *Iohannes Iohannis*, monachus, publicus notarius, qui interfui et scripsi |*Sinal*|.

¹ Usa o sinal tironiano para representar o primeiro *e*.

² Está escrito *sebtris*.

³ Falta o *t*.

⁴ Leva o *i* na entreliña.

1272, xuño, 25.

O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba dan a Pedro Eanes, dito Tenreiro, e á súa muller Guillerma García tres moios de pan e dezaseis soldos de afonsís cada ano durante a súa vida, en troca de tanta herdade teñen estes en Rouzós.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1077. Fai carta partida co documento anterior.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1077.

In Dei nomine, amen. Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris /² quod ego, *Johannes Martini*, prior monasterio *Sancte Columbe*, et conuentus /³ eiusdem damus uobis, Petro Iohannis, militi, dicto *Terrario*, et /⁴ Guilelme Gasie, uxorj ejus, in uita *amborum* IIIes modios de /⁵ pane, scilicet, duos de centeno et unum de uelanico, per talem /⁶ ferratam *auriensem* de bono pane, et decem et VI *solidos* istius monete /⁷ que dicitur de *alfonsiins* uel *equiuales*¹ eis denariis. Et de /⁸ betis habere istum panem annuatim usque ad *kalendas septembris* et dena /⁹ rios supradictos usque ad festum *Sancti Martinj*.

Pro quibus modiis /¹⁰ et denariis datis nobis quantam hereditatem habetis in termino /¹¹ de *figlisia* de *Roucoos*, sicuti modo illam habetis et *sicuti* de /¹² distis eam predictae uxorj uestre in donacione, que presens /¹³ est et concedit pactum istud. Quam hereditatem debetis tenere /¹⁴ in uita uestra *amborum* tantum et, in morte uestra *amborum*², debet /¹⁵ ipsa hereditas remanere monasterio *Sancte Columbe* libere et in pace, /¹⁶ *sicuti* modo illam recipimus ad uobis.

Et ne hoc in dubium ueniat, /¹⁷ facimus inde fieri instrumentum publicum diuisum per alfabetum.

/¹⁸ Quod fuit factum monasterio *Sancte Columbe* in era M^a CCC^a X^a et quot /¹⁹ VIJ^o *kalendas iulias*.

Qui presentes fuerun[t]³: *Alfonsus Fernandi*, superior; /²⁰ *Dominicus Martini*, *Tomas Fernandi*, *Velascus Menendi*, *Johannes* /²¹ *Petri*; *Martinus Petri*, uestiarius; *Petrus Iohannis*, monachi; /²² *Arias Gomecij*, *Tomas Iohannis*, *Ffernandus Lupi*, layci.

/²³ Et ego, Iohannes Iohannis, monachus, publicus notarius, qui interfuj /²⁴ et scripsi |Sinal|.

¹ Usa o sinal tironiano para representar o primeiro *e*.

² Despois está borrado *tantum*.

³ Falta o *t*.

59

1272, agosto, 24.

O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba dan a Fernando Fernández e á súa muller Constanza López tres moios de pan no lugar de Meá, na freguesía de Santo André de Castro, e vinte soldos de afonsís cada ano durante a súa vida; en troca, o convento recibe canta herdade teñen estes na vila de Rouzós.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1080.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1080.

In Dej nomine, amen. Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris quod ego, *Johannes Martini*, prior monasterij *Sancte* /² *Columbe*, et conuentus eiusdem damus uobis, *Fernando Fernandj*, militi, et uxori uestre *Constantie Lupi* IIJ^{es} modios /³ de pane, scilicet, duos de centeno et unum de uelanico, in figlisia *Sancti Andree* de Castro in loco qui dicitur *Mediana*, /⁴ quantum ibi abuerit prior. Et si ibi non fuerit¹ *complementum* illorum trium modiorum, *compleantur* in casali in comodo /⁵ moratur *Petrus Fernandi*, dictus *Niger*; et quantum inde dederit ipse seruicialis, deferat illum ad ecclesiam *Sancti Andree* /⁶ in uita uestra *amborum tantum*.

Et propter hoc datis uos nobis quantam hereditatem habetis in uilla de *Roucoos*, scilicet, /⁷ *terciam partem* illius casalis uestri de *Roucoos*, cum omnibus forarijs et pertinentijs suis, ingressibus et egressibus, /⁸ *fontibus* et *montibus*, jta quod relinquatis in morte posterioris uestri monasterio *Sancte Columbe* in pace. Et teneatis /⁹ istam hereditatem supradictam et predictos IIJ^{es} modios in uita uestra *amborum tantum*. Teneatis etiam annuatim /¹⁰ *XXⁱ* solidos istius

monete que modo currit, scilicet, alfonsinorum, uel si forte cucurrerit moneta le/¹¹gionensium, secundum quod consueuerat, de illis dentur uobis illj XXI solidis in uita uestra tantum. Et debent uobis /¹² persoluere prior et monasterium predictos IIIes modios et dictos denarios in festo *Sancti* Martinj.

Siquis igitur /¹³ contra hanc cartam uenire presunserit, iram Deij omnipotentis incurrat et quantum quesierit alteri parti in duplum /¹⁴ restituat et uoci *domino* terre C morabitanos persoluat, carta ista nichilominus in suo robore permanen/¹⁵te.

Facta carta jn era M^a CCC^a X^a et quot VIIIJ^a kalendas septembris. Regnante in Legione *domno* Alfonso, episcopo au/¹⁶riense *domno* Johanne Didaci, maiorino maiorj in Galletia Stephano Fernandi, tenente castellum de Alua *domna* /¹⁷ Maria Menendj.

/¹⁸ Qui presentes fuerunt: Alfonsus Fernandi, suprior; Dominicus Martini, Tomas Fernandi, Velascus Menendj, /¹⁹ Johannes Petri, Martino Petri, Petrus Iohannis, monachi.

Et ego, Iohannes Iohannis, monachus notarij (*sic*), /²⁰ qui interfuj et scripsi et signum meum acponj, quod tale est² |Sinal|.

¹ Leva o i na entreliña.

² Está escrito no sinal.

1276, abril, 13.

O prior Afonso e o convento de Santa Comba fan un aforamento a Xoán Pérez e á súa muller na Retorta.*

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 44. Latín.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 44.

Data: “Facta [carta sub era] M^a CCC^a XIIIJ^a, / idus aprilis. Regnante [in] Legione et Castella rege Alfonso, episcopo in Auria *domno* Johanne Didacj, / maiorino maiore in Gallecia *domno* Johanne Ffernandi”.

Notario: “Ego, Johannes Martini, publicus auriensis notarius, qui interfuy et scrip[si]”.

* A información de arquivo que se encontra no dorso do documento indica que se trata dunhas herdades da Retorta polas que deberán pagar a terceira parte.

61

1276, xullo, 9.

O prior Afonso Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Martiño Paz, á súa muller Mariña Fernández de Barro e aos seus fillos unha herdade que fôï de Xoán Miguez en Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1245.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1245.

In Dei nomine, amen. Notum sit omnibus presentibus et futuris quod nos, *Alfonsus* Petri, prior ¹ *Sancte Columbe de Nauibus*, et omnis eiusdem conuentus damus uobis, *Martino* Pelagij, et ² uxori uestre *Marine Fernandi* de Barro et filijs uestris *Johanni Martini* et *Dominico Martini* ³ et *Petro Martini*, illam hereditatem que fuit *Johannis* Micahelis in Untis, *quomodo*¹ tenemus ⁴ in potestate nostra, excepta illa larea de Nugaria quam retjnemus pro nostra ⁵ senara; tali condicione ut habeatis illam et possideatis in uita uestra tantum, et ⁶ laboretis et paretis eam bene.

Et detis inde monasterio annuatim terciam partem ⁷ omnis frutus, preter sericum et cepes, de quibus medicetatem (*sic*) dabitis, et exceptis inde ⁸ domibus et arboribus, pro quibus dabitis annuatim X *solidos legionensis* monete in festo ⁹ *Sancti Martini*, videlicet, pro illis arboribus que modo ibi sunt. Et dabitis monachis an¹⁰uatim pro lino XVIIJ *denarios* in festo *Assumpcionis*, et IIJ^a die ante festum *Sancte Columbe* ¹¹ J *ssolidum* pro anniuersario. Et dabitis annuatim ad senaram VIIJ homines in januario et VIIJ ¹² in februario et VIIJ in marcio, cum eos prior pecierit. Et non colligetis fructus ¹³ sine ministro monas-

terij, cui prouidebitis² in cibo et potu ad fructus colligendos, panem /¹⁵ in area et uinum in torcularj. Et debet hereditas semper esse populata et non cre/¹⁶abit is ibi aliquem generosum, nisi consensu priorjs.

Vendere uel obligare seu pro anima /¹⁷ dare uobis non liceat nisi monasterio supradicto. Adimus etiam quod predicta hereditas non diu/¹⁸idatur, sed *semper* unus teneat illam qui respondeat monasterio de suo directo et /¹⁹ suis fratribus de suo. Post mortem uero uestram predicta hereditas remaneat libere et in pace /²⁰ monasterio supradicto. Et si potueritis obtinere de altera hereditate que est alienata, pla[ntetis]³ /²¹ nobis et persoluatis monasterio suam partem, ut superius est nominatum. Et debemus uobis anp[arare]³ /²² secundum posse nostrum.

Facta carta VIJ^o jdus julij sub era M^a CCC^a XIIIJ^a. [Reg]/²³nante³ in Legionem et Castellam domno Alfonso, ecclesia auriense vacat, majorino [maiore]³ /²⁴ in Gallicia domno Johanne Fernandi.

Testes: Petrus Petri, majordomus; Viuianus Domin[ici, ...]³ /²⁵ Nunj, scutarius. Et ego, Petrus Iohannis, publicus notarius, qui interfui [et scripsi]³ [Sinal].

¹ Usa a abreviatura de *quod* co valor de *quo*.

² Leva *ti* na entreliña.

³ O ms. está rompido.

62

1278, xullo, 10. San Cibrao (1278, xuño, 8. Segovia / 1278, xullo, 8. A Rocha Forte)

Os porteiros Pedro Martís e Fernando López entregan ao prior Afonso Pérez e ao mosteiro de Santa Comba o lugar de San Cibrao e o couto de Mende, en virtude de dúas cartas do rei Afonso X e de Estevo Fernández, meiriño maior en Galicia, respectivamente. Inclúense ambas as cartas.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 11.

REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 808 [Rexesto da carta de Afonso X].

REF. VÁZQUEZ NÚÑEZ, *BCMO*, I, 243-244; DURO, *Naves*, 147; POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 46, 55-56.

Sabian quantos esta carta viren que en presenza de mjn, Affonso Pérez, público e jurado notario d'Ourense, e das testimūyas de jeso escritas a aquesto spe[çialmente]¹ /² chamadas e rogadas, Pedro Martiiz, porteyro del rrey, per carta del rrey asseellada do seu seelo colgado, et Fernán López, porteyro de don Esteuão Fernán[dez, meyrino mayor]¹ /³ en Galliza, per una carta deste don Esteuão aberta asseellada do seu seelo nas costas, o teor das quaes² cartas anbas no fundo deste estrumento [se contén]¹, /⁴ outorgaron a don Afonso Pérez, prior do moesteyro de Santa Coomba, por ssi e pollo conuento desse meesimo moesteyro, vn lugar [a que cha]⁵ mam¹ San Çibrão, metendo este prior, por ssi e pollo conuento desse meesimo moesteyro, no jur e na possissón das casas [e dos moyños deste lugar]¹ /⁶ de San Çibrão sobredito meténdoo dentro.

Et per esta entrega dezían estes porteyros sobreditos que entregauan a este prior sobredito por ssi [e pollo conuento desse meesimo]¹ /⁷ moesteyro o couto de Meende con todos seus dereytos e con todas súas perteenças, e que per esta possissón en que o metían destas casas e destes moyños [deste lugar de San]¹ /⁸ Çibrão, que lle entregauan tódasllas outras cousas e herdamentos que pertijçian a este lugar de San Çibrão e a este couto de Meende. Et que per esta entrega que lle [fazían, que o]¹ /⁹ metían no jur e na possissón deste lugar e deste herdamento de San Çibrão e deste couto de Meende. Et encoutaron estes porteyros sobreditos na [pena que se]¹ /¹⁰ contén nos priuilegios de Santa Coomba a todos aquelles que este lugar e este herdamento de San Çibrão et este couto de Meende embargass[en]¹ /¹¹ ou entrassen ao prior e ao conuento sobreditos.

A qual entrega ffeyta ao prior sobredito por ssi e pollo conuento, Gonçaluo Ramírez, escudeyro [de Pedro]¹ /¹² Eanes², esleyto d'Ourense, e outros escudeyros desse esleyto, e Pedro Rodríguez, mayordomo, e Johán Saco, clérigos do esleyto, tomaron e entraron [este lugar]¹ /¹³ de San Çibrão sobredito ao prior sobredito.

O teor da carta del rrey é² atal:

Don Alfonso, por lla graçia de Dios rrey de Castiella, de León, [de Toledo, de Gallizia]¹ /¹⁴ de Seuilla, de Córdoua, de Murça, de Jahén² e del Algarbe, a llos conceios², justiças, alcaes, merinos², comendadores e a tódollos otros apportellados de llas [villas]³ /¹⁵ et de llos lugares⁴ del obispado de Orense, también del rregallengo² como² del abbadengo², salut e graçia.

Sepades que yo tengo por bien que don Abrahán² Aben/¹⁶xuxén, yerno² del almozariff don Moyr, recabde por m^j todas llas sacas de llas cosas uedadas que sacaron de mío rregno² *contra* mío deffendimiento, e /¹⁷ los priuilegios quebrantados e las cartas mías e de llos otros rreys e las cosas descaminadas² e llos bienes de aquellos que muriron sin herederos e el mostrenco, assí /¹⁸ como² veredes en las otras mis cartas que uos embío en esta rrazón. Et sobre esto embío allá a Pedro Martínez, este mío portero, que faga llas entregas destas cosas sacadas (?) /¹⁹ de aquellos que algunas² cosas ouieren a dar por esta rrazón ssi dar non llo quissieren, et que saque su portaría como² deue de all^j [do]nde¹ fezere lla entrega.

Et qual/²⁰quier que peyndra lle amparasse, pecharm'ie en pena² çient² morauedis de lla moneda nueua. Et se mester ouier ayuda para esto, mando a llos allcalles e a llos /²¹ justiças e a todos llos otros apportellados qu'el aiuden a complir esto que o yo mando e non fagan ende al, sinón por qualesquier que fincasse que assí non llo /²² ffeziessen, mando a este mío portero que llos emplaze que sean ante m^j del día que llos emplazaren a XX^{te} días, et yo escarmentarllo he de aquella guisa que /²³ ouiere por bien.

Dada en Segouia, VII° días de junio, erra de mill² e CCC^{os} e XVJ años.

Yo, Domingo Rroyz, lla fiz escriuir por mandado del [rrey]¹.

/²⁴ Johán Pérez.

O teor da carta de don Estéuão é² tal:

De m^{jn}, don Estéuão Fernández, merjno mayor en Galliza, al conçello² e a llos juýzes [de]¹ /²⁵ Ourense, e a tódollos otros conceios, alcaldes², juýzes e otros omnes de todo el obispádigo de Ourense que esta mj carta viren, salut e graça, [assí]¹ /²⁶ como² a aquellos que amo e en que fío e para quales querría bona uentura.

Fágoous saber que yo embío allá Fernán López, mío portero que esta carta leua, que entregue /²⁷ al prior e al conuento de Santa Columba² el couto de Meende e el otro herdamiento todo qu'el tienen forçado el cabildo de Ourense, segunt que estaua /²⁸ quando gello forçaron con llos nouos e prouechos que den de leuaron o podrían leuar des entonde a acá. Et otrossí que penore e affinque este cabildo /²⁹ sobredicho en quanto lles fallare por llos mill² marchos e por llas quinientas libras del oro por llo quebrantamiento del priuilegio de Santa Columba, e que llo entre/³⁰gue a don Abrahán Abenxuxén o a aquellos que llo han de

rracabdar por él, todo assí móuil como² rrayz, *per* uquer que llo meior parado fallare, *segunt* /³¹ manda el priuilegio *e* las cartas del rrey.

Por que uos yo mando a cada unos de uós, *per* huquier que este Fernán López acaçere en *uuestros* lugares, /³² que quando quier que uos este Ffernán López llamar que aya mester *uuestra* ayuda *para* *complir* esto qu'él yo mando, que uós que uayades con el *e* que llo aiudedes en guisa /³³ que él que llo poda *complir* bien *e* derechamientre, que con *minga* dello que uós y auedes de ffazer qu'él que llo *non* lexe todo de *complir*. Et desto nenguno *non* sea escusado, /³⁴ *sinón* sabet que qualquier que llo assí *non* ffeziesse, que al cuerpo *e* a quanto que ouiesse me tornaría yo por ello *e* llos estragaría, assí como² a aquellos que *non* quieren /³⁵ *complir* el mandado del rrey *e* el mío.

Et otrossí mando a Velasco Rrodríguez, mío algazil, *e* a llos míos merinos que andaren en essa *tierra*, que uayan con este /³⁶ Fernán López quando llos él llamar *para* ffazer esta entrega *e* que llo *non* dexen de fazer por otras cartas nengunas² que lles yo aya embiado sobre esta /³⁷ rrazón, que yo llo embío allá porque el *non* perda el su derecho² de lla portaría *e* *non* fagan ende al, *sinón* a llos corpos *e* a quanto que ouiesse me tornaría /³⁸ por ello. Otrossí mando a este Fernán López que, assí del coto de Meende como² del herdamento que entragar al prior *e* al conuento de Santa /³⁹ Columba, como² de llos mill² marchos *e* quinientas libras del oro del priuilegio britado, que tome de todo lla portaría *para* ssi bien *e* *complidamente* deste /⁴⁰ cabídeo de Ourense.

Et outrossí que nenguno² *non* sea osado de lle amparar pinora sobre esta rrazón, *sinón* quenquier que gella amparasse /⁴¹ al cuerpo *e* a quanto que ouiesse me tornaría por ello. Et demays mando a él que quenquier que gella ampare, que llo penore por el mío encouto (?) /⁴² que son çient² *morauedis* de lla bona moneda *e* que llo garde *para* m^j *e* *non* ffaga ende al.

Dada en Rrochafforte, VIIJ^o días de jullio, erra de mill² *e* CCC^{os} /⁴³ *e* XVJ años.

Eu, Pedro Migélllez, lla fiz escriuir *per* mandado de don Estéuão.

Feyto ffoy esto en San Çibrão, X^{em} días de jullio, erra de mill² *e* CCC^{os} /⁴⁴ *e* XVJ anos².

Testimūyas que foron presentes: Pedro Pérez, dito Cortegada; Pedro Eanes², dito Callado; Migueell Pérez, çapateyro da Corredoyra; Johán Pérez, dito /⁴⁵ de Moreyras; Pedro Pérez de Palmés; Vaasco Rrodríguez, algazil de don Estéuão; Martín Pérez, porteyro del rrey; Munio Pérez de Mayorga.

/⁴⁶ Et eu, Affonssso Pérez, público e jurado notario d'Ourense, que ffoý presente a todas estas cousas sobreditas e este estrumento ende escriuj /⁴⁷ a rogo do prior sobredito e en el puie meu signo² en testimũyo de uerdade, que é² tal, *testimũya* [Sinal].

¹ O ms. está rompido.

² Leva un trazo sobreposto.

³ No ms. non se le.

⁴ O *a* está na entreliña.

63

1279, xaneiro, 14.

O prior Afonso Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Domingos Díaz, á súa muller Sancha Ares e a dúas voces unha herdade na Chaira e o val que está entre Castro de Golpe e Outeiro de Gato.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1296. Fai carta partida co documento seguinte.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1296.

In Dei nomine, amen. Notum sit omnibus presentibus et futuris quod nos, *Alfonsus* Petri, prior /² *Sancte* Columbe, et conuentus eiusdem damus uobis, *Dominico* Didaci, et uxorj uestre Sancier /³ *Arie* illam hereditatem que iacet in Chanaria cultam et incultam, quam uos modo tenetis /⁴ *sicut* diuiditur per hereditatem *Iohannis* Zancade, quod excolatis et paretis eam bene et /⁵ detis inde nobis annuatim IIIJ^{am} partem de omnj fructu per nostrum maiordomum in pace /⁶ in uita uestra et, post mortem uestram, remaneat duobus uestris uocibus tantum qui debe⁷nt nobis dare IIJ^{am} partem de omnj fructu in area per nostrum maiordomum in pace.

/⁸ Adimus eciam uobis duobus primjs valle que iacet inter *Castrum* de Golpis et *Autarium* de /⁹ *Gato*, quod detis inde nobis annuatjm quintam de omnj fructu, et uoces uestre superius nomina/¹⁰te dent nobis IIJ^{am} partem de omnj fructu, ut supradictum est.

Et cum unus uestrarum uocum /¹¹ impleuerit debitum naturale, pars¹ sua remaneat monasterio supradicto; anbobus uero /¹² mortuis, omnes hereditates superius sepefatas monasterium² recipiat sua actorj/¹³tate.

Facta carta jn era M^a CCC^a X^a VI^a et quot XVIIIJ kalendas februarij. Regnante /¹⁴ in Legione domno Alfonso, electo auriense Petro Johannis, merino maiore in Gallecja /¹⁵ domno Stephano Fernandi, tenente castellum de Alua Alfonso Lopi, milite.

/¹⁶ Qui presentes fuerunt: Stephanus Iohannis, armigero Cellenoue; Iohannis Arie de Parade/¹⁷la, Arias Petri, Petrus Didacj.

Et ego, Petrus Johannis, notarius /¹⁸ juratus, qui interfuj et scripsi et signum meum aposuj |Sinal|.

¹ Usa a abreviatura de *par* co valor de *p...r*.

² Leva un trazo sobreposto.

64

1279, xaneiro, 14.

O prior Afonso Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Domingos Díaz, á súa muller Sancha Ares e a dúas voces unha herdade na Chaira e o val que está entre Castro de Golpe e Outeiro de Gato.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, n° 1297. Fai carta partida co documento anterior.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, n° 1297.

Jn Dej nomine, amen. Notum sit omnibus presentibus et futuris quod nos, Alfonsus Petri, prior /² Sancte Columbe, et conuentus eiusdem damus uobis, Dominyco Didaci, et uxorej uestre Sancie /³ [Arie illam hereditatem]¹ que iacet in Chanaria cultam et incultam, quam uos modo tenetis /⁴ sicut diuiditur per hereditatem Iohannis Zancade, quod excolatis et paretis eam /⁵ bene et detis inde nobis annuatjm IIIJ^{am} partem de omnj fructu per nostrum majordo/⁶mum in

pace in uita uestra et, post mortem uestram, remaneat duobus uestris uocibus /⁷ tantum qui debent nobis dare IIJ^{am} partem de omnj frutu in area per nostrum maiordomum /⁸ in pace.

Adjmus eciam uobis duobus primjs valle que iacet inter Castrum de Golpis et Au/⁹tarium de Gato, quod detis inde nobis annuatj^m quintam de omnj frutu, et uoces uestre su/¹⁰perjus nominate dent nobis IIJ^{am} partem de omnj frutu, ut supradictum est.

Et cum unus uestrarum /¹¹ uocum inpleuerit debjtum naturale, pars² sua remaneat monasterio supradicto; /¹² anobus uero mortuis, omnes hereditates superius sepefatas mo[n]asterium³ recipiat /¹³ sua actorjtate.

Facta carta jn era M^a CCC^a X^a VIJ^a et quot XVIIIJ kalendas /¹⁴ februarij. Regnante in Legione domno Alfonso, electo auriense Petro Johannis, /¹⁵ merino maiore in Gallecia domno Stephano Fernandi, tenente castellum de Alua /¹⁶ Alfonso Lopi, milite.

Qui presentes fuerunt: Stephanus Iohannis, armigero /¹⁷ Cellenoue; Johannis Arie de Paradela, Arias Petri, Petrus Didaci.

/¹⁸ Et ego, Petrus Iohannis, notarius juratus, /¹⁹ qui interfui et scripsi et sinum meum aposuj |Sinal|.

¹ No ms. non se le.

² Usa a abreviatura de *par* co valor de *p...r*.

³ Falta o *n*.

65

1279, abril, [23] / 24; luns (1279, abril,18)

Os frades de Santa Comba Xoán Pérez e Pedro Eanes, nun primeiro momento, e despois o prior Afonso pídenlle a Xoán Arias de Noelle, pescudador no bispado de Ourense, que lles entregue a pescuda que fixo con Xoán Suárez sobre os privilexios quebrantados de Santa Comba para enviarlla ao rei. Xoán Arias négase a entregala sen que estea presente ou envíe o seu selo o pescudador Xoán Suárez. Inclúese unha carta en que este insta a Xoán Arias a entregar a pescuda.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 12.

REF. POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 56.

Era de mill¹ e CCC^{os} e XVIIJ anos¹, oy[to días por]² andar do mes d'abril. Connuçuda cousa seía a *quantos* esta carta viren e oýrem como *per* presenza de *mjn*, Pedro Eanes, notario jurado da çidade [d'Ourense, e das teste]²/muyas² de juso escriptas, *Johán Pérez e Pedro Eanes*, frades do moesteyro de *Santa Coumba* de Naues, *fezeron leer* de u[erbo]² a uerbo *per mjn*, notario sobredito, ante *Johán Arias* de Noelle, pesquisador no bispádigo d'Ourense dos [...] ² /³ [...] ³ vna carta de *Johán Suárez*, pesquisador e *companón* do dito *Johán Arias*, aberta e seelada *cun* seu seelo chão nas costas. O teor da qual carta era tal:

A uós, *Johán Arias*, de *mjn*, *Johán Suárez*, soúde, assý como a home [para quen quero a]² /⁴ mayor boa uentura.

Rrógouos e dígouos da parte del rrey que a pesquisa que *mjn* e uós fezemos sobre preyto dos priuilegios quebrantados de *Santa Coumba* e do couto de Meende, que enuijdes o tralado da pesquisa a casa [del rrey serrada]² /⁵ e aseelada de uosso seelo, assý como mandou el rey *per* súa carta que uós teedes, e enprazade ámbalas partes que aparescan a aquel prazo, assý como el rrey mandou na carta sobredita. *E quanto* uós y fezerdes, eu o outorgo [...] ² /⁶ *ben* sabedes que uós auedes os liuros e as cartas *per* que fezemos a pesquisa. *E* sabede que eu *non* posso yr a uós porque uou a parte en seruiço del rrey sobre preyto do seruiço segundo. *E* se uós esto *non* quiserdes *comprir*, dade a carta ao prior e que a mostre /⁷ por *mjn* hu mester for.

Ffeyta a carta XVIIJ^o días do mes de abril, era de mil e CCC e XVIJ^e anos.

A qual carta leúda, o dito *Johán Arias* respondeu aos frades sobreditos e disso que aquela pesquisa que el fezera no bispádigo d'Ourense por rrogo¹ (?) /⁸ do moesteyro de *Santa Coumba*, que el que a fezera *cun* *Johán Suárez* que lle a carta sobredita enuiara e que ambos a poseran en un lugar u seuesse en garda e que a *non* darían a un sen o outro *nen* ao outro sen o outro, mays que eles fossen [a *Johán*]³ /⁹ *Suárez* e o adusessen a un lugar u quisessen e el que sse chegaría y de boamente, ou senón que adusessen seu seelo de *Johán Suárez* *per* que lle dessen a pesquisa daquel lugar u sij a en garda e *per* que seelasse a pesquisa e a carta dos

seelos para a [en]/¹⁰uiar³ al rrey, assý como el rrey na súa carta mandaua. *E* que el, *per* cada una destas razones ambas, os liuraría logo muy de boamente, que *non* ficaría *per* el, *e* enprazaría as partes ambas *e* *compriría* a carta del rrey de uerbo a uerbo muy de boa/¹¹mente, assý como le el rrey mandaua, ca *non* era por al ueúdo de *Santiago* a *Aurensen* senón para *comprir* a carta del rrey *e* que en uoentade tijna de *comprir* sempre os seus mandamentos del rey, en quanto le o fólgo *e* o corpo durasse. *E* que se llos /¹² frades sobreditos cada una destas razones que lles dizía *non comprían*, que el doutra guissa *non* os podía liurar *nen* *desenbargar compridamente*, assý como le el rey na súa carta mandaua.

Et os frades sobreditos entón responderon *e* disseron ao /¹³ dito *Johán Arias* que el que filasse a pesquisa *e* posesse en ela o seu seelo, *e* que filasse un seu ome¹ *e* que o enuiasse *cun* eles *e* que eles yrían a *Johán Suárez* *cun* aquel seu ome¹ *e* que lle farían y poer seu seelo de *Johán Suárez* *e*, por mayor auondança, que /¹⁴ elles darían as custas a aquel seu ome¹ que *con* ellos enuiasse; *e* a pesquisa serrada d'ámbolos seelos, que o seu ome¹ entón os entregasse dela. *E* entón o dito *Johán Arias* respondeu *e* diso que, macar a pesquisa teuesse, que a *non* enuiaría *nen* [i]uraría⁴ de seer /¹⁵ serrada do seu seelo *e* do de seu *companionero*, assý como el rey na súa carta mandaua. *E* entón os frades sobreditos pediron *e* disseron ao dito *Johán Arias* que poys que lles el esto *non* quería fazer, que lles desse o tralado da carta del rey que lles /¹⁶ o prior do moesteyro sobredito adussera a el *e* a seu *companionero* *Johán Suárez*. *E* o dito *Johán Arias* entón respondeu *e* diso que *non* e[ra]³ tiúdo para les dar o tralado da carta, poys que el presente estaua *e* presente era para a *comprir* en todo se seu *companionero* /¹⁷ ouuesse.

Et de tod'esto que sobrescripto é¹ os frades sobreditos *e* o dito *Johán Arias* pediron a *mjn*, *Pedro Eanes*⁵, notario sobredito, que eu que lles desse senlos instrumentos feytos *per* mía mão partidos *per* abc de tod'esto, assý como sobrescripto *e* rogado era de cada /¹⁸ una das partes, *e* meu sinal y posto *e* as testemuyas y postas que presentes estauan en testemuyo de verdade.

Testemuyas que presentes foron para aquesto todo que sobrescripto é¹ chamadas *e* rogadas: *Fernán Uásquiz*, escripuán del rrey *e* clérigo d'Ou/¹⁹rense; don *Golín*, juýz d'Ourense; *Pedro Eanes*⁵, dito Colaço; Boa Junta, çidadaos d'Ourense; *Johán Domínguez*, dito da Uaya, clérigo do choro d'Ourense; *Johán de Gaança*, mercador de *Santiago*.

Aínda en outro día lúes, sete días por andar do /²⁰ mes d'abril, sub esta era sobredita, o prior don Afonso de Santa Coumba de Naues disso, frontando *per sy* meesimo a Johán Arias sobredito *per* presenza de *mjn*, Pedro Eanes⁵, notario desuso dito, que el que o rogaua da parte del rrey *e* da súa que fezesse bem *e* /²¹ *comprisse* a carta del rey *e* que enprazasse as partes ambas *e* serrasse a pesquisa *e* aseelássea *e* enuiássea al rrey, assy como le el rrey enuiara dizer na súa carta *e* que el lo gradeçería *e* seruiría.

E entón Johán Arias respondeu ao prior sobredito *e* disso /²² que el presente estaua *para* *comprir* a carta de seu senor el rey muy de boamente *e* que non ueera por al de Santiago a Aurense senón *para* aquesto, mays que ben sabía o prior que a pesquisa que el fezera entr'el *e* o cabídoos d'Ourense por razón dos priuilegios /²³ quebrantados, que el que a fezera *cun* Johán Suárez, que lle el rey dera por *companeyro* *cun* que a fezesse, *e* depouys que a fezeran ambos, que ambos a poseran de *consuu* en un lugar u seuesse en garda *e* que a non darían a un sen o outro *nen* ao outro sen o outro, se /²⁴ ambos non fossen presentes. Mays se o prior quería seer desenbargado, que fosse ou enuiasse por Johán Suárez, *cun* que el fezera a pesquisa, *e* el que o atendería muy de boamente, quer en Ourense, quer una legua ou dúas redor d'Ourense, ata que o dito Johán Suá/²⁵rez ueesse. *E* depouys que ueesse Johán Suárez, que entón ambos de *consuu* enprazarían as partes *e* reçoerberían a pesquisa d'alý u a poseran en garda *e* seelala ýam ambos *e* entón enuiala ýam al rrey, assy como les el rrey mandara a ambos, *e* doutra guissa el /²⁶ soo non o podía liurar *per sy*, *nen* outrossy el rey non enuiara a el soo dizer que este preito liurasse. Ou senón, se *per* uentura o dito Johán Suárez non podesse uijr *per* súa pessoa, que lle adusesen o seu seelo *per* u fosse el çerto *e* *per* u le dessem a pesquisa daquel lugar /²⁷ u sij a en garda; *e* depouys que a colesse el na mão, que entón enprazaría as partes ambas *e* aseelaría a pesquisa dos seelos ambos *e* entón enuiala ýa al rrey. *E* se o prior cada una destas non podía *comprir*, que lle desse as custas *e* el yría *con* el ou *con* seu /²⁸ mandadeyro u quer que Johán Suárez fosse muy de boamente; *e* se esto o prior non quería, que lle desse as custas *e* el que o atendería en Ourense, quer una legua ou dúas redor d'Ourense, ata que o dito Johán Suárez ueesse. *E* se o prior esto non quería fazer, que fi/²⁹lasse un notario jurado *e* o enuiasse por Johán Suárez *e* el que lle daría un seu ome¹ que fosse *con* el. *E* que tod'esto le fazia *cun* sabor grande que auía de o liurar *e* de *comprir* a carta *e* o mandamento de seu senor el rrey.

E o prior entón respondeu *e* /³⁰ disso que ben auería el custas *para* un seu ome¹ *e* *para* outro de Johán Arias que fossen por Johán Suárez, mays *para* outro no-

tario *nen para* o dito Johán Arias non as podía auer *nen* tijna guissado de as dar, *nen* el rey outrossy *non* las mandara dar *nen man*¹ daua escripto na súa carta del rrey que el custas *nenumas* desse, *e* que Johán Arias fezesse leer a carta *e* se y achasse que lle el rrey custas mandaua dar, que el que las daría de boamente. *E* Johán Arias entón disso que ia el a carta fezera leer *e* sabía ² *ben* quanto y iazía, mays poys o prior *nenvna* destas razoes todas que lle el dizía *non* quería *comprir*, que el *non* sabía máys que lle y fezesse *nen* disesse. *E* o prior entón pediu ao dito Johán Arias que lle desse o tralado da carta del rrey *e* Johán Arias entón ³ *respondeu e* disso que *non* era teúdo *para* le dar o tralado dela, poys que presente estaua *para* a *comprir* muy de boamente que *non* ficaría *per* el se ll'o outro *companeyro* dessem.

E o prior entón disso que poys ll'o tralado da carta del rey *non* quería dar *nen* as partes ⁴ *enprazar nen* a pesquisa al rrey enuiar, que se *per* uentura o moesteyro de Santa Coumba, onde el era prior, perdesse seu dereyto *per* mingua d'el *non* querer *comprir* a carta del rrey, que el rey se tornasse poys a el *e* julgasse y aquello que por *ben* teuisse. *E* ⁵ Johán Arias entón disso que *ben* disesse o prior da súa boca o que quisesse, mays que el en uentade tijna de *comprir* sempre as cartas de seu señor el rrey *e* os seus mandamentos, en quanto le o corpo *e* o fólago durasse, *e* que *ben* uija o prior que *non* ficaría *per* ⁶ el *para* *comprir* a carta del rey se el o outro *companeyro* que a con el auía de *comprir* sigo ouesse.

Et de tod'esto que sobrescripto é¹, o prior sobredito *e* o dito Johán Arias pediron a mjn, Pedro Eanes⁵, notario sobredito, que lles escripuisse en esta carta tod'esto ⁷ que razoauan *e* protestauan assy da una parte como da outra.

Testemuyas que en este día lúes sobredito foron presentes: Johán Ffernández; Nuno Eanes, fillo que fuy de Thomé Eanes⁵ da Corredoyra; Pedro Domínguez, ome¹ de Johán Periquino, cóngo ⁸ d'Ourense; Pedro Eanes, clérigo, teedor da capella que fuy de Pedro Móogo, moradores todos en Ourense.

⁹ Eu, Pedro Eanes, notario jurado da çidade d'Ourense, a aquesto todo que sobrescripto [é presente fuy]³ *e* a rogo *e* *per* mandado do prior *e* de Johán Arias sobreditos esta carta [e]⁶ quanto y iaz *per* mía mão escripuj *e* meu sinal en ela puge en ⁴⁰ testemuyo de verdade [Sinal].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O ms. está rompido.

³ No ms. non se le.

⁴ Falta o *i* e as letras *arya* están na entreliña.

⁵ Está escrito *iōhīs*.

⁶ No ms. falta.

66

1279, agosto, 1.

Guillerma García dá ao mosteiro de Santa Comba canto herdamento ten en Vi-lariño e en Forno Telleiro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1309.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1309.

Conoçuda cousa seia a quantos esta carta uirem *e* oýrem que eu, dona¹ Guil-elma Garçía, filla que /² fuy de Garçía Rodríguiz *e* de dona¹ Orraca Oárez, *non constreniuda nen per* engano aduzuda, mays /³ de meu plazer *e* de mía propia uoentade *e* cun todo meu siso *compridamente*, dou *e* outorgo por /⁴ erdamento por sempre ao moesteyro de Santa Coumba de Naues, a monte *e* aa fonte, cun /⁵ todas súas dereyturas *e* cun todas súas perteenças, quanto erdamento eu ey de parte de meu padre /⁶ en todo termio de Uillarino *e* de Forno Telleyro, o qual Uillarino *e* Forno Telleyro iazen no cou/⁷to de Santa Coumba de Naues.

E todo jur *e* todo señorío que eu ey no dito erdamento tólloo todo /⁸ de mjn *e* *per* esta presente carta meto o dito moesteyro, des este día en deante da era desta /⁹ carta, no jur *e* na posissón de todo este erdamento sobredito, *per* tal *condiçón* que o dito moesteyro o aia /¹⁰ por erdamento por sempre *e* que faça del toda súa uoentade. Et este erdamento sobredito /¹¹ dou ao dito moesteyro por Deus *e* por mía alma *e* por remijmento de meus pecados, *e* /¹² por alma de meu padre, *e* por bem *e* por algo que me sempre fezeron do dito moesteyro *e* fazen. /¹³ Et mando *e* outorgo que o dito moesteyro seia amparado en todo tempo *e* en toda sazón cun este /¹⁴ erdamento sobredito que lle dou *per* todos meus bees, *tambem* pelos que ora ey como pelos que ouuer /¹⁵ des este día en deante.

Et se alguén da mía parte quiser yr ou passar *contra* esta carta ou a britar /¹⁶ en alguna¹ maneyra, aquel ou aquela que o fezer outorgo *e* mando que peyte de

pãa ao¹ dito moesteyro /¹⁷ CCC^{os} morauidís da boa moeda e que a carta torne sempre en seu estado.

Ffeyta a carta en día de *caendas*² /¹⁸ agustas, era de mill¹ e trezentos e diez e sete anos¹.

/¹⁹ Testemuyas que presentes foron para aquesto que sobrescripto é¹ chamadas e rogadas: Martín Domínguiz, /²⁰ reytor da ygleia de San Martino de Reuordaos; Pedro Domínguiz, prelado de San Saluador /²¹ de Beesteyros; Johán de Sorueyra, escolar; Viuián Domínguiz, clérigo, morador en Santa Coumba; /²² Pedro Eanes, dito Colaço, de Palmés e seu fillo Arias Pérez; Lourenço Eanes³ de Palmés; Ffernán /²³ Pérez, dito Cotón, de Palmés; Viuián Pérez, frade de Çella Noua; Johán Páez⁴, fillo que fuy de Pay Moñiz.

/²⁴ Eu, Pedro Eanes, notario jurado da çidade d'Ourense, que presente fuy e a rogo e /²⁵ per mandado de dona¹ Guilelma, sobredita, esta carta escripuj e meu sinal y puge /²⁶ en testemuyo de verdade |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *kls*.

³ Está escrito *iõh*.

⁴ Está escrito *p̄tz*.

67

1282, agosto, 23.

Domingos Díaz, coa súa muller Sancha Ares, venden ao prior Afonso Pérez e ao convento de Santa Comba todo canto posúen.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1361.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1361.

J[n Dei nomine]¹, amen. Eu, Domingo Díaz, morador en Naues, desũu con mía moler San/²cha Ares, ela presente e outorgante, por mjn e por toda mía voz, a uós, don Affonso Pérez, prior /³ do moesteyro de Santa Coonba de Naues, e ao comuento dese lugar, en voz dese moesteyro, vendo /⁴ e outorgo para por senpre o

erdamento e tódalas outras cousas que eu ey e a uer deuo, tanbén /⁵ móuil como² rreyz, uquer que o agio, a monte e a fonte, con todas súas pertijnzas, saluo as /⁶ arras que dey a Sancha Ares.

Todo esto vendo a uós por prezo nomeado que a mjn destes, /⁷ conuén a saber, mill² morauidís alffonsijs brancos da moeda da guerra, do qual prezo sōo ben pa/⁸gado; et o máys que val, douo en dōazón a ese moesteyro de Santa Coonba por rremijmento /⁹ de mía alma. Des oge este día me sayo do jur e da posisión de todas estas cousas /¹⁰ e entérgoo a uós per esta presente carta et rrenuzo que nunca uaa contra esto en juýzo nen /¹¹ fóra de juýzo. Pero se ende eu algúá cousa teuer en meus días, déuoo a tēer /¹² por vós e de uoso jur e de vosa mão, e uós per uosa propia outoridade o entrar/¹³des e o tomardes cada que quiserdes e liuremente fazedes de todo uosa uontade. /¹⁴ Et se de todas estas cousas ou de cada húa delas y á scrito ou carta ou /¹⁵ praço que eu feyto agia, rrenuzo que nunca ualla.

Se for ome de mía parte ou da /¹⁶ estrāya³ que a esto queyra pasar, agia a mía maldizón e a de Deus, e peyte /¹⁷ a uós quanto coomar en doblo e aa uoz do rrey dous mill² morauidís peyte, /¹⁸ e a carta esté senpre en rreuer.

Feyta a carta XXIIJ días d'agosto, era /¹⁹ de mill² e CCC^{os} XX^{te} anos².

Testemuyas: Fferrnán Eanes de Garauães; Johán López, /²⁰ clérigo de Vanga; Pedro Ares de Garauães, *testemuyas*.

/²¹ Eu, Johán Ares, notario público en Orzellón, en Búual, en /²² Castilla, fuj presente e scriuj esta carta e pus y meu sinal [Sinal].

¹ No ms. non se le.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Está escrito *estrāyā*.

1282, decembro, 1.

Nuno González de Nóvoa entrega ao prior e ao mosteiro de Santa Comba un casal en Rouzós que dera a ese mosteiro seu pai Gonzalo Eanes (cf. doc. 24 desta CD), e as leiras das Mámoas, do Carballo e do Muíño e un herdamento na vila de Fontefría.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1367.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1367.

REF. DURO, *Naves*, 145-146.

Sabiam quantos esta carta virem como¹ eu, Nuno Gonçalvez de Nóuo, /² confeso e reconosco que vj carta de meu padre don Gonçaluo Eanes partida per abc, feyta /³ pelo bispo d'Ourense don Lourenço, en que se contijna que ese don Gonçaluo deu ao mo/⁴esteyro de Santa Coonba ñu casal que auía en Rrouçoos por outro erdamento /⁵ que teuo do moesteyro en seus días y en Rouçoos. E por outro casal que ias /⁶ u chaman O Rrego en Baruanes, que dese moesteyro teuo, lles daua a ese /⁷ [m]oesteyro² aquell casal que auía en Rouçoos para por senpre liuremente que feçesen /⁸ del súa uontade.

Et eu, por conprir o que meu padre prometeo e que /⁹ poso con o moesteyro de Santa Coonba, dou e entergo para por senpre a uós, /¹⁰ don Affonso Pérez, prior, e ao conuento dese moesteyro de Santa Coonba aquell casal /¹¹ sobredito que meu padre auía en Rrouçoos, que o moesteyro que o agia para por sen/¹²pre sen nenñu embargo de mjn e de toda mía uoz. Et mando e outorgo /¹³ e defendo a todos aquelles³ ou aquellas que por mjn e en mía uoz uëeren que nun/¹⁴ca aquell casal posam demandar en juýço nen fóra de juýço.

Et outro/¹⁵s[í]⁴ que a leyra das Mámoas e a do Caruallo e do Moýno e outro erdament/¹⁶to aló na uilla de Ffonte Fría, a[s]⁵ quaes eu tomara a ese moesteyro, achey per /¹⁷ enquisa e per uerdade d'ómëes bõos que eran dese moesteyro liures e quitas, e ou/¹⁸torgo que as tena ese moesteyro e as agia para por senpre liures de mjn e de to/¹⁹da mía uoz, e entérgollas per esta presente carta e tollo uoz a mjn e a /²⁰ todo ome da mía parte e da estrãya⁶ que nunca as demandem nen uaan /²¹ contra esto e[n] nehúa⁷ maneyra.

Et quen contra esto que meu padre ffez /²² e eu entergo e outorgo por mjn e por el ffor polo britar ou polo desfa/²³çer, peyte a ese moesteyro de pëa dous mill¹ morauidís da bõa moeda e a car/²⁴ta esté senpre en rreuer.

Ffeyta a carta primeyro día de deçembro, /²⁵ era de mill¹ e CCC^{os} XX anos¹.

Testemuyas que foron presentes: Pedro Rodríguez /²⁶ do Rodeyro, Pedro Uaásquez Boudania, Rrodrigo Eanes d'Espoosende; Pedro /²⁷ Fferrnández de Baruanes, caualleyro; Johán Gonçalvez de Duura; Johán Afonso, /²⁸ ome do prior.

/²⁹ Eu, Joh[á]n⁸ Ares, notario público en terra d'Orzellón, de /³⁰ Búual e de

Castella, fuj presente *e* per rogo das partes scriu^j esta car/³¹ta *e* fiz y meu sinal |*Sinal*|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O ms. está rompido.

³ Sobre as palabras *a todos aquellas* hai texto na entreliña borrado.

⁴ No ms. non se le.

⁵ Falta o *s*.

⁶ Está escrito *estrayā*.

⁷ Está escrito *enehūa*.

⁸ Falta o *a*.

69

1286, marzo, 1.

Os irmáns Dominga, Sancha, Domingos, Maior e María Pérez e súa nai Dominga Pérez doan a Xoán Pérez todo o herdamento que teñen aforado do mosteiro de Santa Comba de Naves na Medoña, en Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1742.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1742.

Era de mil *e* CCC^{os} *e* XXIV anos¹, primeyro día de marzo. Conuçada cousa segia que eu, Dominga Pérez de /² Barrio d'Untes, filla de Pedro Martiñiz de Cacauelos, que foy, presente meu marido Pedro Eanes *e* outorgante; et eu, /³ Sancha Pérez de Cacauelos, filla dese Pedro Martiñiz, presente *e* outorgante meu marido Domingo Páez; *e* [eu]² /⁴ Domingo Pérez, fillo dese Pedro Martiñiz; et eu, Dominga Pérez, madre dese Domingo Pérez, presente *e* ou[tor]⁵gante² meu marido Pedro Miguéez; *e* eu, Moor Pérez, filla dese Pedro Martiñiz, presente meu marido Do/⁶mingo Vidal *e* outorgante; *e* eu, María Pérez, filla dese Pedro Martiñiz; nós todos sobreditos presentes *e* outor/⁷gantes, por nós *e* por toda nossa uoz, de noso corazón *e* de nossa bõa vontade, damos *e* outor/⁸gamos en doaçón ljuremente ontre viuos, a mellor *e* a máys valedeyra que possa seer, a uós Johán Pérez, fillo /⁹ de Tereyia Rrodríguez, quanto erdamento nós auemos u chaman A Modonia,

en frijguesía de Santo Estéuño /¹⁰ d'Untes, o qual nós tēemos a foro *para nós e para toda nossa voz do moesteyro de Santa Coonba de Naues*; /¹¹ *conuén* a saber, como¹ *departe*³ do muro da Modonia que ven da Moreyra *e vay ferir aa leyra de* /¹² *Pedro Fferrnández* que chaman do Vao, o qual muro estrema ánbolos casares de Cacauelos, *e como*¹ *parte* /¹³ pola leyra que *ten* Johán López, que iaz ontre ánbalas de *Pedro Fferrnández*, húa a que chaman O Vao *e outra* /¹⁴ ao Porto Aluo, *e vay ferir aa leyra que ten* María Eanes de Palmés na Rregueenga *e per çima parte*³ /¹⁵ polo muro de cabo a cabo.

Dámosuos quanto erdamiento auemos en este termño de voz do ca[sal]² /¹⁶ de nosso padre *Pedro Martíz*, *per* tal preito que o lauredes *e* o paredes *ben e ffaçades* seu foro ao m[oesteyro]² /¹⁷ de Santa Coonba qual nós deuíamos a fazer, *e agiádelo liure e desenbargado para* por senpre vós *e toda* /¹⁸ vossa voz. Pero se ouuerdes fillo ou filla, de dereytura agia este erdamiento *el e súa voz para* p[or]² /¹⁹ senpre; se o non ouuerdes, agian este erdamiento vossas yrmãas *María Pérez e Marina Pérez e súa* /²⁰ voz delas. Des oge este día nós seýmos do jur *e da possisón* deste erdamiento *e entergámolo* /²¹ a uós *per* esta presente carta que uos ende mandamos fazer.

Et *quen* esto britar, se for nosso fillo /²² ou ome de nossa parte ou de nossa gêeraçón, agia a yra de Deus *e a* nossa maldiçón *e peyte* a uós /²³ quinentos *morauidís* da bõa mõeda de pãa *e aa uoz del rrey outros quinentos morauidís peyte, e a carta esté* /²⁴ senpre en rreuor.

Estas som testemuyas que foron presentes: *Johán Uiuiánez* de Caschaluite; *Pedro*, /²⁵ oleyro d'Untes; *Pedro Eanes* de Vilarino, *Johán Martíz* do Lagar; *Johán Eanes*, morador en Mora; *Johán* /²⁶ *Domínguez*, fillo de *Domingo*, ferreyro de Palmés, *testemuyas*.

/²⁷ Eu, *Johán Ares*, notario del rrey en terra de Orzellón, de Búual, de Castella /²⁸ *e do Bolo de Senda*, foý presente *e por rrogo das partes scriuj* esta carta *e fiz* meu si[nal]² |*Sinal*|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O ms. está rompido.

³ Leva as letras *ar* sobrescritas innecesariamente.

1287, setembro, 1.

Xoán Paz de Tarascón renuncia en favor do prior e o convento de Santa Comba a todos os dereitos que ten nunha herdade de Tarascón.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1455.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1455.

Coñoçuda cousa seya a quantos esta carta viren que eu, Johán /² Páez¹ de Tarascón, quito e renuço e absoluo ao prior /³ e ao moesteyro de Santa Coomba de Naues todo o dereyto /⁴ que eu ey e deuo a auer na herdade de Tarascón, que a mjn /⁵ mandou e leixou María Domínguez, mina moller.

Et /⁶ nen eu nen nengũu en mina uoz nunca la embargo esta /⁷ herdade ao moesteyro sub pãa de² cen morauidís ante que seya /⁸ oýdo en joyzo.

Feyta a carta in día de *caendas*³ setembras, /⁹ erra de mil e CCC e XX e V anos⁴.

/¹⁰ *Testimuyas*: Johán Sánchez de Pinol, Affonso Eanes de Barro; Johán /¹¹ Díaz, fillo que foy de Diago de Uilar; Martín Estúeez, /¹² alfayate; Domínguez (*sic*) Pérez, fillo de María Folipa.

/¹³ Et eu, [Martín Pérez, notario]⁵ iurado d'Ourense, foý presente e /¹⁴ scriuío e pug'y meu sinal |*Sinal*|.

¹ Está escrito *plz*.

² Está na entreliña.

³ Está escrito *kls*.

⁴ Leva un trazo sobreposto.

⁵ O ms. está rompido. A identificación do notario baséase fundamentalmente no sinal, que aparece recollido en Lucas Álvarez (1989:420) como pertencente a Martiño Pérez, documentado como notario de Ourense entre 1259 e 1289.

1287, novembro, 6.

O prior Afonso Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Fernán García de Barrio, á súa muller Mariña Pérez e á súa descendencia un herdamento en Paramios. Fernán García, pola súa parte, renuncia en favor do mosteiro a calquera dereito sobre un herdamento de Barro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1463.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1463.

REF. POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 87.

Era de mill¹ e CCC^{os} XXV anos¹, VJ días andados de nouembro. Conuçuda cousa [seya]² /² como¹ eu, Affonssso Pérez, prior do moesteyro de Santa Coonba de Naues, e o conuento dese meesmo /³ lugar, damos e outorgamos a foro a uós, Ffernán García de Barrio, uós presente /⁴ e outorgante, e a uossa moller Marina Pérez e aa progenie que de uós sey^r que anbos de/⁵sũu ouuerdes, o nosso erdamento que auemos en Parámoos, o qual perteeçe a nossa /⁶ vistiría, así como¹ está chouso de muro; per tal preito que o lauredes e paredes /⁷ ben, que non fablesca per mingua de lauor, e se defaleçer per mingua de lauor, que o /⁸ moesteyro que o reçeba e o agia sen contenda.

E dedes cada ano¹ a esse moesteyro /⁹ per seu moordomo, ao qual deuedes a proueer de comer e de beuer comuna/¹⁰uilmente mentre coller os ffroytos, terça de pan e de vino e de lino e /¹¹ de legumia. E se este erdamento ouuerdes a dar por uosas almas ou o ven/¹²der ou enpinorar, a esse moesteyro seer por deryto preço e non a outro; e se o mo/¹³esteyro non quiser conprar ou en pinor reçeber, entón vendades ou supinoredes /¹⁴ a ome semill de uós que faça seu foro ao moesteyro en paz.

Outrossí eu, Ffernán /¹⁵ García, quito a uós, prior e conuento sobredito, quanto deryto e quanta vós eu /¹⁶ ouue e a auer deuo no erdamento que ffoy de Marina Fiéez, que uós a mjn destes, /¹⁷ que iaz en Barro, que eu nen mía uoz nunca o demandemos en juýso nen fóra de /¹⁸ juýzo.

Quen esto britar peyte aa outra parte C morauidís de pãa e a carta esté /¹⁹ en rreuor.

Testemuyas que foron presentes: *Pedro Domínguez* de Besteyros, *Pedro Eanes* /²⁰ da [Co]nchãada³, *Johán Pérez* de San Migueel¹ de Canedo, *Johán Páez*⁴ de Tarascón, /²¹ *Johán Díaz* de Villar, *testemuyas*.

/²² Eu, *Johán Ares*, notario del rrey en terra de Orsellón e Castella /²³ e Búual, foý presente e por rogo das partes scriuí esta carta e fiz y meu sinal |*Sinal*|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. falta.

³ No ms. non se le.

⁴ Está escrito *p̄lz*.

72

1289, maio, 22. Ourense.

O escudeiro Rodrigo Vázquez vende ao prior Fernando Méndez e aos seus sucesores a metade dos casares e herdamentos que ten con seu irmán Pedro Vázquez nos lugares de Loureiro e Campelo na freguesía de San Cibrao de Rouzós.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1506.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1506.

REF. DURO, *Naves*, 147-148.

In Dei nomine, amen. Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris per hoc scriptum perpetuo valiturum quod ego, Rodericus Uelasci, armiger, filius quondam /² Velasci Gomecij, militis de Parada, et domne Eldore, non coactus, non deceptus nec dolo inductus, sed grato animo et mea spontanea uoluntate, pro me et pro tota mea /³ uoce vendo uobis, domno Fernando Menendi, priorj monasterij Sancte Columbe de Nauibus, et omnibus successoribus uestris, firmiter concedo totam medietatem /⁴ casalium et heredamentj que habeo uel de iure habere debeo cum fratre meo Petro Uelasci in filigresia Sancti Ciprianj de Rouços, in locis uocatis Loureyro et in casali /⁵ quod stat extra uillam ubi uocatur Campello, ad montem et ad fontem, cum campis et cortinis, agris et domibus, et cum ingressibus et egressibus, iuribus, directuris et pertinencijs /⁶ suis ad dicta

casalia spectantibus, ubicumque ea inueniri potueritis in dictis locis, quia nichil ex ea iuris uel possessionis retineo.

Vendo inquam uobis predictam /⁷ medietatem casalium et quicquid iuris in dicto heredamento habeo pro DC^{tis} morabitinos monete noue, facte post monetam nigram de XVJ^{sim} denarios quemlibet morabitinum, hoc modo quod uos /⁸ et omnes successores uestri habeatis ipsum heredamentum ex nunc in antea iure hereditario imperpetuum possidendum, et de ipso faciatis de cetero quicquid uestre /⁹ placuerit uoluntatj libere et pacifice in bona pace, sicut ego ipsum ibidem habeo. Et totum dominium, possessionem, proprietatem et totum quicquid iuris in eo habeo et habere debeo /¹⁰ in predictis casalibus et in predicto heredamento, a me ex nunc remoueo, abduco et abrado et in potestatem dicti monasterij transfero seu commuto per hanc cartam /¹¹ quam inde uobis fieri iubeo.

Et in presenti trado et promitto bona fide et sub pena iuramentj hanc uendicionem nichilominus obseruata et in nullo contraue/¹²nire nec in morte nec in uita, per me nec per aliquam personam nomine meo interpositam uerbo, facto uel opere. Et ad deffendendum semper uos omnesque successores uestri /¹³ cum dicta hereditate ad directum contra quemcumque qui uos super ea uoluerit impetere uel conuenire, obligo me et omnia bona mea, tam habita quam habenda, quia confiteor me /¹⁴ iam totum precium, quod michi et uobis placuit, pro ea a uobis plenarie recepisse in pecunia numerata. Et quicquid modo magis ualet uel aliquo tempore ualuerit quam quanti/¹⁵tas istius pecunie, do, dono et concedo inde totam maioriam in donatione perpetua dicto monasterio pro anima mea et patris mej et¹ pro debito quod cum ipso habeo /¹⁶ et pro nutrimento quod michi fecit. Preterea renuncio omni exceptioni deceptionis ultra dimidiam iusti precij et exceptioni non date et non numerate michi /¹⁷ dicte pecunie.

Siquis igitur, tam ex parte mea quam de extranea, hanc meam liberam uendicionem frangere uoluerit, indignationem et iram Dei omnipotentis habeat et /¹⁸ uobis dictum heredamentum in dupplum restituat melioratum et pro pena sue temeritatis parti regie C^m morabitinos bone monete persoluat, carta nichilominus /¹⁹ suo robore permanente.

Facta carta Aurie, XJ^o kalendas junij, era M^a CCC^a XX^a VIJ^a. Regnante domno Sancio, episcopo Aurie domno Petro.

/²⁰ Qui presentes fuerunt: Fernandus Pelagij, canonicus auriensis; Velascus Martini, Gundisaluus Guterj, armigeri; Petrus Dominici de Parada, Dominicus Petri de Sancto Iuliano; Dominicus Martini, mercator; Martinus Iohannis.

¹²¹ Et ego, *Johannes Martini*, publicus notarius auriensis, qui scripsi et coram *testibus* predictis sollicitationem istius carte facere uidi et signum meum in testimonium ueritatis ¹²² apposuj |*Sinal*|.

¹ Está na entreliña.

73

1289, setembro, 15.

O prior Fernando Méndez e o convento de Santa Comba aforan a Lourenço Ianes, á súa muller María Aras e a un fillo ou filla deles a Casa do Puço en San Martiño de Alongos.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1520.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1520.

REF. DURO, *Naves*, 148.

Conuçada cousa seia a quantos esta carta viren como¹ eu, Ffernán Meé[n]-d[e]z², prior de *Santa Counba*, e ² o conuento desse meesimo lugar, damos a uós, Lourenço Yanes, e a uossa moller María Aras ³ e a hun ffillo ou filla que anbos ouuerdes desoo, a nossa Casa do Puço cun todas súas pertijncas, ⁴ saluo se ouuer hi outra herdade que seia afforada, a qual casa está na frijguisía de San Martino ⁵ de Alongos, en uida de uós todos tres tanto; *per* tal condiçón que a paredes *ben* e a non leyxedes ⁶ defaleçer et diades ende ao sobredito prior cada ano³ en día de Páscoa L *ssoldos* da moeda dos ⁷ brancos que ora corre, a dous dineyros por hun *ssoldo*. Et daredes cada ano ao prior en véspera de *Santa* ⁸ *María* de setenbro vnna dúzea de boos esqualos e hun almude de uiño por seruiço, e nós de⁹ uémosuos a anparar cun esa casa segundo nosso poder. Et aa morte de uós todos tres sobre¹⁰ ditos, deue a fficar a casa liure e quita sen nenhún enbargamento ao mosteyro cun todas súas ¹¹ pertijças.

Ffeyta a carta en era de mill¹ e CCC^{os} XXVIJ anos, XV días andados de setenbro.

/¹² Testimuyas que presentes foron: Aras Pérez de Naues, Pedro Migéez de Vntes e Pero Ffernández de Vntes; /¹³ Domingo Martíiz, Tomé Ff[e]rná[n]d[e]z⁴, Johán Pérez, Pero Yanes e Pedro Yanes, monges.

/¹⁴ E eu, Gonçaluo Pérez, munges e notario do mosteyro sobredito, que presente /¹⁵ ffuy e esta carta escriuí a prazer das partes e puge hi meu sinal en testi/¹⁶muyo de uerdade |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *meedz*.

³ Está na entreliña.

⁴ Está escrito *ffrnadz*.

1290, [...]. Ourense.

María Domínguez de Canedo, por ela e por súa irmá Eufemia Domínguez, e seu irmán [...] Domínguez e as irmás Mariña Franca e María Pequena venden a [...] Ares de Naves toda a voz e herdade que teñen en Castrobó, na freguesía de Canedo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 6130.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 6130.

J[n Dei nomine]¹, amen. Notum sit omnibus per hoc scriptum quod ego, Maria Dominici de Canedo, pro me et pro Eufemia Dominici, sorore mea absente, et /² [ego, ...]¹ Dominici, frater uester, pro me; et nos, Marina Franca et Maria Pequena, sorores, om[n]es² insimul et quilibet nostrum pro se, uendimus uobis, /³ [...]¹ Arie de Nauibus, et imperpetuum concedimus totam uocem et hereditatem quam habemus in loco qui uocatur Castrum Bonum, quod est in fili/⁴[gresia]¹ de Canedo.

Vendimus inquam uobis dictam uocem et hereditatem ad montem et ad fontem, cum ingresibus et egresibus, cum omnibus iuribus, /⁵ directuris et pertinentijs suis, quod faciatis jnde³ suum forum domino et quod habeatis eam uos et omnis uox uestra iure hereditario imperpetuum /⁶ possidendam et faciatis inde

uoluntatem uestram. Et debemus uos et totam uocem uestram cum dicta uenditione defendere ad [directum]¹ /⁷ per nos et per omnia bona nostra habita et habenda, jta quod quilibet defendat uos et uestram⁴ uocem cum parte sua [...]¹. /⁸ Et ego, *María* Dominici predicta, debeo defendere uos et uocem uestram pro me et pro sorore mea iamdicta cum parte [...]¹. /⁹ Et nos, omnes uenditores predicti, debemus uos et uocem uestram cum dicta uenditione defendere, quia totum [precium, quod nobis et uobis]¹ /¹⁰ placuit, pro ea nobis plenarie persoluistis, uidelicet, mille et trecentos solidos, ad J denario pro solido. Et [renunciamus exceptionj dicte]¹ /¹¹ peccunie nobis non tradite et non numerate, et exceptionj deceptionis ultra dimidiam iusti precij.

[Siquis igitur contra hanc nostram]¹ /¹² uendicionem uenerit, iram Dej et nostram maledictionem incurrat et quantum quesierit uobis uel uoci uestre [in duplum restituat et uo]¹³ci¹ regie de pena C morabitinos persoluat, carta nichilominus in suo robore permanente.

Ffacta carta Auria, [...]¹ /¹⁴ M^a CCC^a XX^a VII^aJ^a. Regnante in Legionem et Castellam (et Castellam) rege domno Sancio, episcopo Aurie domno [Petro, meyrino]¹ /¹⁵ [ma]iore⁵ in Gallecia domno Johanne Alfonsj d'Albuquerque.

/¹⁶ [Qui presentes fuerunt]⁵: Johannes Petri de Maceeda de Limia, dictus Clericus, Petrus Alfonsi de Casa Soa, Johannes Dominici d'Untes, filius [...]¹/¹⁷ [...]⁵ Iohannis de Francos de Maceeda.

/¹⁸ [Ego]⁵, *Dominicus* Iohannis, notarius auriensis, jnterfuj et scripsi signumque meum apposuj quod tale est [Sinal].

/¹⁹ [I]n⁵ septima linea, ubi legitur “uestram”, ego interlineauj.

¹ No ms. non se le.

² Falta o n.

³ Antes está anulado de.

⁴ Está na entreliña.

⁵ O ms. está rompido.

1290, xullo, 22.

O prior Fernando Méndez e o convento de Santa Comba acordan con Martiño Martís e coa súa muller Tareixa Fernández que estes teñan o casar de Sinagoga durante a súa vida e, en troca, o mosteiro recibe todo o herdamento que aqueles teñen no Bolo, freguesía de Santa María de Louredo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1541.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1541.

REF. DURO, *Naves*, 148.

Era de mill¹ e CCC^{os} e XXVIIJ^o anos, noue días por andar do mes de iullo. /² Sábbeam quantos esta carta uiren e oíren como¹ nós, Ffernán Meénd[e]z², prior do mosteyro /³ de Santa Counba de Naues, e o conuento¹ desse meesmo lugar, ffazemos tal preyto /⁴ e tal enprazamento cun Martín Martíiz, ffillo de Martín Anes de Mourit, e cun súa /⁵ moller Tereyia Ffernández, ffilla de Ffernán Moníjz e de Sancha Pérez do Bolo; conuem a sa/⁶ber, damos a ese Martín Martíiz e a súa moller Tereyia Ffernández, sobreditos, o nosso /⁷ casar de Ssãgoga, eno qual ora mora Pero Eanes, cun todas súas dereyturas e pertijnças, /⁸ que o tenades en uida de uós anbos tanto. Et non dedes ende ao mosteyro nemigalla /⁹ en toda uossa uida d'anbos, e a uossa morte ffique o sobredito casar liure e quite ao mos/¹⁰teyro sen nehún enbargamento.

E eu, Martín Martíiz, e mía moller Tereyia Ff[e]rná[n]d[e]z³, /¹¹ desuso ditos, damos e outorgamos a uós, prior e conuento desuso ditos, todo o herdamen/¹²to que nós auemos no Bolo, que iat na ffrijguisía de Santa María de Louredo, o qual herdamento con/¹³pramos de María García, ffilla de Mayor Pérez do Bolo. Et este herdamento uos damos e /¹⁴ outorgamos para⁴ por senpre per esta presente carta, e metémosuos no iur e na possissom /¹⁵ des oge este día en deante e tiramos ende nós. E obligamos nós e todos nosos(os) beens, /¹⁶ también os que ora auemos como¹ os que auemos a auer des oie este día en deante, para⁴ anparar/¹⁷uos e deffenderuos senpre cun este herdamento sobredito.

Et nós, prior e conuento, obligámos/¹⁸nos a anpararuos e defenderuos cun este casar sobredito que uos agora damos en uida de uós anbos. /¹⁹ Et eu, Martín

Mar¹tiiz, e mía moller Tereyia Ffernández obligamos nós e todos nosos beens, se /²⁰ ffor uossa uoentade de teermos de uós este herdamento que a uós demos que o tenemos en nossa uida /²¹ d'ambos, de uos darmos cada ano Domingo de Meante duzentos e cinqueenta soldos dos dineyros /²² brancos que ora corren, a dous dineyros por hun soldo. E aa morte do postrimeyro de uós ambos, o nouo /²³ que teuerdes laurado en este casar que uos nós damos, fazedel del uossa uoentade.

E quen contra esto quiser /²⁴ passar, peyte aa outra parte C morauids da boa moeda e a carta está en seu reuor.

Estas sun /²⁵ as testimuyas que fforon presentes para⁴ aquesto chamadas: Lopo Rrodríg[ue]z⁵, caualeyro; Aras Pérez de Nau[es]⁶; /²⁶ Pero Muníjz do Gaiián, Johán Díat de Vilar; Pero Mar¹tiiz, dito Garuaya, de Mereens; Johán Clérigo; /²⁷ Johán Migéez; Affonso Pérez, ffillo de Pero Meénd[e]z² de Caldelas; Johán Ffe-rreyro, Martín Anes de /²⁸ Mourit, leygos; Domingo Mar¹tiiz, Tomé Ffernández, Johán P[ére]z⁷, Pero Eanes e Pero Eanes e Pero Eanes, monges.

/²⁹ E eu, Gunçaluo Pérez, munges e notario do mosteyro sobredito, que presente /³⁰ ffuy e esta carta escriuú a prazer das partes e puge hi /³¹ meu sinal en testimuyo de uerdade |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o e.

³ Está escrito *ffrnadz*.

⁴ Está escrito *p*.

⁵ Faltan as letras *ue*.

⁶ O ms. está rompido.

⁷ Está escrito *pz*.

1293, outubro, 22. Ourense.

O xuíz Gonzalo Pérez sentencia sobre a propiedade dunha seara do lugar da Retorta, freguesía de Santo Estevo de Untes, a favor de Xoán Eanes, reitor da igrexa de Toén, e contra súa nai María López.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1592.

REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 1592.

REF. POUSA, Señorío Santa Comba de Naves, 55.

Sabiam quantos esta carta viren que como¹ ante mjn, Gonçaluo /² Pérez, juíz en lugar do onrrado padre dom *Pedro*, pela graça de /³ Deus bispo d'Ourense, *Johán Eanes*, rreitor da eygleia de Toem, /⁴ por ssi, da una parte, e *María López*, súa madre, d'outra, apareçe/⁵ssen en juízo, o dito *Johán Eanes* mostrou vn esturmento de dũação² /⁶ ffeyto per mão de *Beeyto Pérez*, notario d'Ourense, a qual dũação² /⁷ lle feçera *Ffernán López*, seu tío, irmão dessa *María López*, de /⁸ tódalas cousas que auía e auía por auer, assí móuill como¹ /⁹ rrayz, a ffonte e a monte, que o ouesse e ffosse seu esso por /¹⁰ morte como¹ por vida liuremente. Outrossí mostrou outro /¹¹ esturmento feyto per *Johán Pérez*, notario d'Ourense, da egleia de (?) /¹² [...]³, no qual sse contijna que esse *Johán Eanes* entrara a po/¹³ssisón de una sãara que este na frijgrissía d'Untes, no /¹⁴ lugar que chaman Rretorta. E esse *Johán Eanes* pediu que eu, per /¹⁵ aquel esturmento da dũação² e pelo outro esturmento de como¹ /¹⁶ entrara a possisom, que lle julgasse a possisón da dita sãara. E /¹⁷ a dita *María López* mostrou vn tralado ffeyto per *Migeel* /¹⁸ *Eanes*, cóengo e chançeler d'Ourense, de como¹ ll'o dito *Ffernán* /¹⁹ *López* mandara a sãara sobredita, e diçia que o prior de /²⁰ Santa Coonba, que era senor do fforo da dita sãara, /²¹ que a metera na possisom da dita sãara.

Et eu, de /²² plaçer das partes, mandey que *Johán Aras* collesse o nouo /²³ da dita sãara pelo custo desse nouo e que o uendesse e /²⁴ teuesse ende os dineyros en uigareçe para quennos uençese /²⁵ per dereyto. Et assigney termño aas partes en que uie/²⁶ssen ante mjn a oýr sobre esto aquello que eu achasse /²⁷ en dereyto.

No qual termño as partes sobreditas apareçeron /²⁸ ante mjn. E o dito *Johán Eanes* pediu aquello [mee]smo³ que ssuso pe/²⁹dira. Et a dita *María López* disso en juízo que uira a /³⁰ carta da dũação² que fora feyta ao dito *Johán Eanes* e a /³¹ manda que lle a elle ffeçera o dito *Ffernán López*, e que /³² ouuera consello con ómees boos e con seus amigos sobre /³³ todo, e que achara que non auía dereyto na dita sãara /³⁴ e diçia que sse quitaua della e da demanda e que eu jul/³⁵gasse y aquello que entendesse que era dereyto.

E eu, uista /³⁶ a dũação² que *Ffernán López* ffeço ao dito *Johán Eanes* e /³⁷ auudo consello sobre ella e oýda a conffesón que a dita /³⁸ *María López* feço, per

sentença julgo a possisión desa sã/³⁹ra ao dito Johán Eanes; et porque a dita *María* López /⁴⁰ confesou ante mjn que non auía dereyto na dita sã/⁴¹ra e que sse quitaua della, julgo a Johán Eanes a apropiada/⁴²de da dita sãra quanto por parte da dita *María* /⁴³ López, saluo o dereyto d'algũus outros sse y de/⁴⁴reyto han.

Dada en Ourensse, XXIJ días de /⁴⁵ outubro, era de mill¹ e CCC e XXXJ ano¹.

Testimuyas: /⁴⁶ Domingo Eanes, notario; Johán Domínguez, clérigo do /⁴⁷ coro; Martín Ffernández, clérigo de Noalla; Pedro Eanes de /⁴⁸ Meende; Martín Ffernández, clérigo de mestrescolla; Johán /⁴⁹ Pérez, auogado.

/⁵⁰ Eu, Beeyto, público notario d'Ourense, fuy presen/⁵¹te e esta sentença fiz escriuir en mía presenza e /⁵² puge y meu sinal.

|Sinal: Benedictus, notarius auriensis|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva un só trazo que cobre case toda a palabra.

³ No ms. non se le.

1297, decembro, 12.

O prior Xoán Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Domingos Pérez, dito León, e á súa muller todo o herdamento que teñen no lugar das Nogueiras en Freixendo, freguesía de San Martiño de Alongos.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1678.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1678.

REF. DURO, *Naves*, 148.

Saban qua[n]tos¹ esta carta viren como² nós, Johán Pérez, prior, e o conuen/²to do mosteyro² de Santa Counba, aforamos a uós, Domingo Pérez, dito /³ León, e a uossa [moller]³ Marina Pérez, todo o herdamento que auemos en Freyxe/⁴do, n[o]⁴ lugar que dizen As Nugeyras, exente a pescaría, que fique ao mosteyro², /⁵ e iat na frijguisía de San Martino de Alongos; per tal condición que uós que o /⁶ chantedes todo de uina deste janyero primeyro que uen a dous /⁷ anos, e dedes

ende cada ano ao mosteyro² *per* seu moordomo, o qual /⁸ deuedes a proueer de comer *e* de beber cumunalmente *mentre* /⁹ collerdes os froytos, meo de todo froyto que *Deus* hy der *e* J /¹⁰ capón *e* J almude de uino por *San Martino*, *e* J dineyro desa /¹¹ moeda por aniuersario. *E* á morte de uós anbos, fique a uosa /¹² prugee, *e* uós *e* todos aqueles que este herdamento teuerem daredes /¹³ luytosa ao mosteyro² así como² est usada. *E* seeredes uasalos /¹⁴ leaes *e* obedientes *e* seruentes do dito mosteyro². *E* faredes seruiço /¹⁵ ao prior, así como² est uso *e* custume de llo fazerem os seus /¹⁶ vasalos, *e* laurardes esas uinas *e* paralas *ben*, que *non* defa/¹⁷lescan *per* mingua de lauor. *E* o herdamento *non* se parta, mays *senpre* /¹⁸ fique en húa pesõa que page os seus dereytos ao mosteyro².

Vender /¹⁹ *nen* enpinorar *nen* dõar *nonno* deuedes a fazer a outre *senón* /²⁰ ao dito mosteyro²; *e* se o o mosteyro² *non* quiser en nenhúa destas *condi*/²¹ções⁵, entonde o uendede ou enpinorade a atal ome², *e* *cun* outorgamen/²²to do prior, que faça tódolos foros en pat *e* *conpra* tódalas cousas /²³ ao mosteyro², segundo se *con*teem en esta carta, pero que *non* seia /²⁴ ome² fidalgo *nen* relig[i]osa⁶ pesõa *nen* moordomo allõ *nen* /²⁵ seruo allõ. *E* se estas *condicões* ou cada húa delas *non* foren /²⁶ aguardadas, o mosteyro² tome seu herdamento *per* súa autori/²⁷dade.

E a parte que *contra* esto passar, peyte aa outra /²⁸ C *morauidis* da moeda⁷ branca de rrey don Fernan/²⁹do.

Feyta a carta en era⁸ de mill² *e* CCC XXXV /³⁰ anos, XIJ días andados de dezenbro.

Testimuyas que /³¹ presentes foron: *Martín* Sacho, *Johán* de Rig[eyr]o⁹, leygos; /³² don *Tomé*, *Per*'Eanes de Sorga; *Per*'Eanes, uestiario; *Per*'Eanes de /³³ *Faramontaos*, monges.

E eu, *Gonçaluo* Pérez, monge /³⁴ *e* notario do mosteyro² sobredito, que presente foý *e* esta /³⁵ carta escriuí a praz[er]¹⁰ das partes *e* puge hy meu sinall en /³⁶ *testimuyo* de uerdade |*Sinal*|.

¹ Falta o *n*.

² Leva un trazo sobreposto.

³ O ms. está rompido.

⁴ Falta o *o*.

⁵ Engadiu a palabra posteriormente.

⁶ Falta o *i*.

⁷ Antes está borrado *bran*.

⁸ Leva unha abreviatura de *ra* innecesaria.

⁹ No ms. está escrito *derigo*.

¹⁰ Faltan as letras *er*.

78

1298, marzo, 11. Ourense.

Estevo Pérez de Vigo, arcediago de Ourense, vende ao prior Xoán Pérez, en nome do mosteiro de Santa Comba, a herdade que ten de parte de súa nai no lugar de Outariz.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1687.

REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 1687.

Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod ego, Stephanus Petri de /² Vico, archidiaconorum (*sic*) auriensis, pro me et pro omnj uoce mea, vendo et imperpetuum /³ concedo vobis, dono Johanne Petri, priorj monasterij Sancte Columbe de Nauibus, no/⁴mine ipsius monasterij, totam hereditatem quam ego habeo ex parte matris /⁵ mee Marine Fernandi in loco uocato Outariz, cum omnibus iuribus et pertinencijs /⁶ suis. De qua hereditate ego faciebam forum de medio dicto monasterio et dabam /⁷ inde eidem monasterio de drectura VIJ solidos et quatuor denarios anuatim.

Vendo inquam /⁸ uobis dictam hereditatem et imperpetuum concedo quod monasterium habeat eam de ce/⁹tero jure hereditario imperpetuum possidendam et liberam ab omnj impedimento, pro /¹⁰ precio cuius hereditatis confiteor me rezeppisse a uobis nomine dicti monas/¹¹terij quingentos solidos mjnus XXV solidos istius monete da qua computantur duo denarios /¹² pro solido. Et debeo defendere dictum monasterium ad directum cum ea per me et per omnia /¹³ bona mea habita et habenda, et per hanc cartam pono dictum monasterium in iure et /¹⁴ possessione hereditatis predictae. Et rrenuncio exceptionj dicti precij michi /¹⁵ non tratidi et non numerati, et exceptioni deceptionis ultra dimidiam iusti /¹⁶ precij.

Siquis igitur contra hanc meam spotaneam uenditionem uenerit, iram /¹⁷ Dei habeat et pectet dicto monasterio predictam hereditatem duplatam et quan/

¹⁸tum in ea melioratum ffuerit et parti regie pro pena centum morabitinos bone mo/¹⁹nete persoluat, carta nichilominus in suo rrobre permanente.

Ffacta /²⁰ carta Aurie, V^o jdus martij, era M^a CCC XXXVJ. Regnante re/²¹ge dono Ffernando, episcopo Aurie dono Petro.

Presentibus *testibus* ad hoc uo/²²catis et rrogatis: Petro Iohannis, fratre mo[n] asterij¹ predicti; *Gundisalu* Gomecij, /²³ scriptore auriense; *Martino* Julianj, *Roderico* Petri, peliparijs eiusdem.

/²⁴ Ego, *Dominicus* Iohannis, notarius auriensis, omnibus premissis interfui /²⁵ et scripsi signumque meum apposuj in testimonium ueri[ta]tis² |*Sinal*|.

¹ Falta o *n*.

² Faltan as letras *ta*.

79

1298, maio, 20. Ourense.

Os irmáns Xoán, Miguel e María Martís cambian a Xoán Eanes e á súa muller Constanza Eanes, polo tempo da súa vida, un celeiro en Palmés pola parte das casas e herdamentos que estes teñen en Ponte Mandrás.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1690.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1690.

Notum sit omnibus quod hoc est canbium quod facint *Johannes Martini*, dictus Sordo, de Ponte ad Mandra/²es, et *Migueel Martini*, fratres, pro se et pro *María Martini*, sorore sua, licet absente, cum *Johanne Iohannis*, filio *Johannis* /³ Didaci, clerici de Palmes qui fuit, in hoc modo, videlicet, quod ipsi *Johannes Martini* et *Michael Martini* dant in canbio¹ /⁴ eidem *Johannj Iohannis* et uxorj sue *Constancie Iohannis*, in uita sua *amborum*, unum cellarium quod ipsi habent in /⁵ Palmes, quod fuit auj suj Petri Didaci, quod est situm inter cellarium *Johannis Gomecij* et inter cellarium /⁶ ame que fuit de Paacos, quod teneant illud in uita sua et soluant annuatim super eo VIIIJ^e *solidos* /⁷ monete alfonsine, IJ^{os}

denarios pro Jº *ssolido*, monasterio *Sancte Columbe* de anniuersario (et) pro isto cellario.

Idem /⁸ *Johannes Iohannis* dat ipsis *Johanni Martini* et *Michaeli Martini* et *Maria Martini*, in uita sua, totam partem /⁹ suam domorum et heredamenti quod habet de decima Deo in Ponte de Mandraes, cum omnibus perti/¹⁰nencijs suis, quod teneant illud in uita sua libere. Et obligant se deffendere se adinuicem /¹¹ cum dictis canbijs ad directum per se et per omnia bona sua.

Et utraque pars que contra /¹² hoc cambium uenerit et ut dictum est superius non *compleuerit*, pectet alteri parti in pena L^a /¹³ *morabitanos* ante quam in iudicio uel extra audiatur, carta nichilominus in suo robore permanente.

/¹⁴ Facta carta Aurie, XIIJº *kalendas junij*, era M^a CCC^a XXX^a VJ^a. Regnante domno /¹⁵ *Ffernando*, episcopo Aurie domno *Petro*.

Qui presentes fuerunt²: *Petrus Gundissaluj*, homo qui fuit domnj *Stephanj*, /¹⁶ achidiaconi; *Johannes Porteyro*, homo episcopi; *Dominicus Siguin* de Alungos; cetera.

/¹⁷ Et ego, *Johannes Martini*, publicus notarius auriensis, qui interfuj et scripsi et signum meum /¹⁸ apposuj in testimonium premissorum, *testis* [*Sinal*].

¹ Leva o o na entrelleña.

² Usa a abreviatura de *er* co valor de *eru*.

80

1300, febreiro, 13. Ourense.

Urraca Fernández, con outorgamento do seu marido Afonso Pérez, vende ao prior Xoán Pérez, en nome do mosteiro de Santa Comba de Naves, todos os foros e dereitu-ras que ten no lugar de Sas, da freguesía de Santa Baia de Beiro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1727.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1727.

Eno nome de Deus, amen. Sabiam quantos esta carta uiren que eu, Orraca Fferrnández, /² ffilla de dona¹ María, que ffoyo de San Gião, presente meu marido Affonso Pérez /³ e outorgante, vendo a don Johán Pérez, prior do moesteyro de Santa Coonba de /⁴ Naues, en nome desse moesteyro, tódolos foros e dereyturas que eu /⁵ aio e a mjn perteeçen de dereyto de parte da dita mía madre enna flijguesía /⁶ de Santa Uaya de Beyro, en lugar que chaman Ssaas, tambem os que ago/⁷ra a mjn á de dar Ffernán Taauarda como¹ outros quaesquer que y a mjn per/⁸teesçem ena dita flijguesía, a monte e a ffonte, com todas súas per/⁹teenças, assí que el e sseus ssuçesores aiam e pessuyam en jur /¹⁰ de herdade para por senpre os fforos e dereyturas sobreditas; ca outor/¹¹go que soo pagada conpridamente do preço desta uendiçón, conuén a ssaber, /¹² duzentos e trijnta s[oldos da]² moeda³ de noue del rrey don Ffernando, de que con/¹³tam dous pares por tres soldos.

E logo todo jur, sseñorío, propiedade, po/¹⁴ssissom e dereito que eu auj a e deuj a a uer ennas cousas sobreditas, todo /¹⁵ o tollo de mjn e de mj a uoz e poño o dito prior, en nome do dito mo/¹⁶esteyro, en corporal possissom dellas.

Et quenquer [que]⁴ contra esta uendiçón /¹⁷ passar, peyte a el ou ao dito moesteyro quanto demandar doblado e /¹⁸ a[a]⁵ uoz del rrey por pãa C morauidís, e esta carta ffique firme a todo/¹⁹ tenpo.

Ffeyta a carta en Ourense, XIIJ días de ffeureyro, era de mill¹ /²⁰ e CCC XXX^a VIIJ anos¹.

Testimuyas que a esto presentes fforon: Pedro Eanes, /²¹ frade do dito moesteyro; Affonso Eanes da Ffonteyna; Migueel do Sisto, mer/²²cador, e Gómez Fferrnández, clérigo do coro de Ourense.

Eu, Estéuõ Pérez, /²³ notario de Ourense, que foj presente a esto e ffigeo escriuir en mía presença e /²⁴ meu sinal y puge en testimuyo de uerdade [Sinal].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. non se le.

³ Está escrito *mōn*.

⁴ No ms. falta.

⁵ Está escrito *ao*.

1302, marzo, 22. Igrexa de Palmés.

Maior Aras manda ao mosteiro de Santa Comba de Naves a sexta parte do casar do Outeiro en Astrés e a sexta parte da herdade da Garduñeira, do Bouzo e de Cova de Lobo.

A.- A. H. P. Ourense, Pergamiños, Santa Comba de Naves, c. 17, nº 1.

ED. FERRO, *Devanceiros*, 57-58.

Eno nome¹ de Deus, amen. Conuçada cousa seia a todos que eu, /² Moor Aras, moradeyra en Palmés, jazendo cun grande doenza, pero cun /³ todo meu siso e cun todo meu entendemento, teno por ben de man/⁴dar do² que ey ao mōesteyro de Santa Coomba de Naves por emenda dal/⁵gúas cousas, se as ouue desse moesteyro, e o pri[o]r³ que mas perdoe. Et /⁶ mando ao dito moesteyro a mía sesta parte do casar d’Astrees a que /⁷ dizen do Outeyro, sacada ende a herdade que ey de fóra de Santa Uaya /⁸ de Beyro, que lle tyro ende. Et mando ao dito moesteyro por ende /⁹ a mía sesta parte da herdade da Garduneyra e do Bouzo e de Co/¹⁰ua de Lobo, que son de dézima Deus.

Mándole estos herdamentos per tal condi/¹¹zón que eu os esfroyte en mía uida e, a meu passamento, fiquelle li/¹²ure a sexta parte do dito casar d’Astrees⁴, segundo est dito. E os herda/¹³mentos da Garduneyra e do Bouzo e de Coua de Lobo mando que os tena /¹⁴ meu irmão Ffernand’Aras en súa vida e que faza deles foro de terza /¹⁵ ao dito moesteyro e, a súa morte del, fiquen liures e desembarga/¹⁶dos ao dito m[o]esteyro³ para simple. Et mando ao conuento desse lugar /¹⁷ C ssoldos para pitanzas e C ssoldos á obla desse moesteyro.

Ffeyto foy esto /¹⁸ n[a]⁵ ygleia de Palmés, XXIJ días de marzo, era de mill¹ e CCC e /¹⁹ XXXX^a anos.

Testimoyas que a aquesto foron chamadas e rrogadas: Meén Rrodríguez, /²⁰ prelado da ygleia de Palmés; Gonçaluo Pérez, Pedro Eanes de Faramontaos, /²¹ monges do dito moesteyro; Rromeu Pérez, prelado da ygleia do Pineyro; /²² Rrodrigo Rrodríg[ue]z⁶, prelado da ygleia de Morgade; Pedro Eanes d’Amarante.

/²³ Eu, Domjngo Eanes, notario d'Ourense, aa pitizón de don Johán Pérez, /²⁴ prior do moesteyro sobredito, tirey estas cláusolas desuso ditas /²⁵ do testamento da dita Moor Aras, que foy feyto per mjn, /²⁶ e puge meu signal en testimoyo de uerdade |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está na entreliña.

³ Falta o *o*.

⁴ Leva un *e* na entreliña.

⁵ Falta o *a*.

⁶ Faltan as letras *ue*.

82

1302, abril, 29.

Fernando Eanes de Garabás, a petición do prior Xoán Pérez e do convento de Santa Comba e por medio dos testemuños recollidos polo notario Lourenzo Rodríguez, informa ao rei Fernando IV sobre os danos que sufriron o mosteiro e os seus coutos durante as guerras que seguiron á morte de seu pai Sancho IV.*

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1746.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1746; DURO, *Catálogo reales*, nº 351.

REF. DURO, *Naves*, 148-149; DURO, *Rocas*, 68 n. 123; PÉREZ RODRÍGUEZ, *Diócesis de Orense*, 421; POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 27-29.

Al (?) moy noble señor don Ferrnando, pella graça de Dios¹ rrey de Castella, de León *e* de Tolledo, de Gallisia *e* /² de Seuilla *e* de Córdoua, de Murça *e* de Geem et do Algarbe *e* señor de Mollinja, eu, Ffernán Eanes de Garauã[e]s², /³ [...] ² Búual, mando beigar vossos pees *e* a terra dante vós como¹ señor a que Deus perlonge¹ seus días /⁴ [...] ² por seruyço de Deus¹.

Senor, sabede que Johán Pérez, prior, *e* o conuento¹ do noso moesteyro de Santa Coonba³ de /⁵ [Nauas disser]on² que aujám perdido quanto aujám pellas gerras¹ que foron della morte de uosso padre rrey don Sancho¹ /⁶ [...] ² en gissa

que XIJ ffrades que en esse moesteiro serujan a Deus¹ et rrogauan por vós e por aquellas /7 [de onde]² vós vijndes a Deus, cug' é (?), e ffeytura e merçé o moesteiro este en que non á outro erdeyro nen eree senón uós. /⁸ [Et]² disséronme que elles que querían desanparar o moesteiro, ca poys lles as erdades desanparadas ficauan que non aujan per que /⁹ [se]² manteer. Et [e]lles⁴ teméndosse per que vollo elles assý enviassen querrellar dello non creedes per súa sinpres⁵ paráuo et /¹⁰ [pedi] ron² a mjn de meu offisio que eu que o enquerresse per vn uosso notario e que elles que o enviaríam aa uosa merçé. Eu, senhor, /¹¹ enquerr[í]² con dito uosso notario Lourenço Rrodrigues e en como¹ a chey én vou mostrar aa uossa merçé.

/¹² Gonçaluo Peres, Tomé¹ Ffernandes, Pedro Eanes e outro Pedro Eanes, Estéuõ Peres, Pedro Eanes⁶, Pedro Paes⁷, estes jurados e preguntados, /¹³ disseron que os de Neyrra, uassallos de don Fernán Rrodrigues de Castro, e outra gente¹ con eles, que esteueron eno couto deste /¹⁴ prior e conuento sobredito, quando este don Fernán Rrodrigues tijna çercada a Ponte de Castrello; esteueron y oyto días que ontre pena¹ /¹⁵ e viño que uerteron e cassas e cubas que queymaron, que ffeseram y dano¹ en XIJ m^l morauidis desta moeda⁸ que agora corre¹. Et des[poys]² /¹⁶ disseron que este don Fernando que poussara en estes seus coutos tres ueses e que entraua outras ueses moytas /¹⁷ pellos sseus coutos e que cada vegada y ffesera moyto mal el e ssúa gente, e que estimauan todo a seys mil¹ morauidis /¹⁸ da moeda⁸ ssobredita. Et disseron que despoys desto que o prior e conuento sobredito, con medo desto que lles don Fernando fa[sía]⁹, /¹⁹ les viram leuar aa villa d'Ourense e ffugiren con pan e con viño et con dineyros e con panos e con talles e con vistymentas /²⁰ e con capusos e con priuyllegios e con cartas e con esturmentos a húas casas que allugaron en essa villa para ffugiren. /²¹ Et disseron que don Ffilipe que entrara en essa villa por este Auento que ffoy ouo vn ano¹ et Roy Gonçallues /²² Rraposso et outros seus uassallos e amigos de don Ffillipe, et poussaran en aquellas cassas et lles tomaran e asiran /²³ tódallas coussas que y tijñam, que estimaron a XXX mil¹ morauidis. Et disseron que ffora querrellado a don Fernán Rroy's per[llos]² /²⁴ ffrades desse moesteiro e que nonca y quissera¹⁰ tornar. Et agora despoys quando don Fillipe tijna çercado Monffo[rte]², /²⁵ véosse don Ffernán Rrodrigues meter enos coutos do moesteiro e esteuo y quatro días con ggran gente et [... fe]/²⁶zeran² y dano que (que) estiman a V mil¹ morauidis en pan e en viño, en carne, en çeuada e en outras coussas [...] /²⁷ a esta ssoma¹ ssobredita. Et diseron que despoys que se este don Ffernando seíra, que [...]a⁹ oyto días que chegara /²⁸ y logo don Ffillipe e o conde e don Martín Gill¹ e don Ffernán Ferrnández e seu ffillo]⁹ Johán Ffernandes e outra

pan uerde que lles danaron, /⁵⁰ [e disse]ron⁹ que o estimauan a XV ueses mil¹ *morauidís*; et CC^{as} cassas queymadas e cubas e arcas e lagares, que estiman a V ues/⁵¹[es mil]⁹ *morauidís*; et que ómees pressos e assudos (?) que peytaran por ssy mil¹ *morauidís*; et a villa de Paradella queymada, /⁵² [que non se co]regería⁹ por quatro mil¹ *morauidís*. Et disen que don Fernán Rrodrigues que ffeco dano¹ en esta gerra¹ eno /⁵³ [moesteiro e enos]⁹ sseus coutos, entrando e yxindo *per* elles, que sse non coregería por XXX ueses mill¹ *morauidís* /⁵⁴ [todos os]⁹ danos¹ que o moesteiro rreçeebo en ssy e en sseus coutos *per* don Fillipe e *per*llo conde e *per* don /⁵⁵ [Martín Gill e súa]⁹ gente, atanbén ena villa d'Ourense¹ como¹ no moesteiro, a ssoma¹ çento e LXX ueses /⁵⁶ [mil *morauidís*, e os pri]uyllegios⁹ e cartas do moesteiro que sson perdudos a mooría delles. /⁵⁷ [A]soma⁹ da malfeyturía de dom Ffernán Rrodrigues este XXX veses mil¹ *morauidís*.

/⁵⁸ Eu, Lourenço Rrodrigues, notario púbrico del rrey en terra de Castella e de /⁵⁹ Búual, a rrogo e a chamo¹ do prior e do conuento¹ e dos clérigos /⁶⁰ e lauradores desses coutos, ffoý presente et en como¹ ssobredito este /⁶¹ que a uerdade en elles achamos dos danos que o moesteiro perendera /⁶² e en sseus coutos, eu assí o escriuí e pono y meu ssinal /⁶³ en testemoio de uerdade [Sinal].

/⁶⁴ Esto foy en era de mīl e CCC^{os} e XL anos, /⁶⁵ dous días por andar d'abril.

* Para a condición socioprofesional de Fernando Eanes, da que non sabemos dado o mal estado de conservación do pergamiño, téñase en conta que figura nun documento do mosteiro de San Clodio do Ribeiro do ano 1297 como “juz por Rooy d’Ourantes, juz del Rey” (Lucas Álvarez & Lucas Domínguez 1996: 424).

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. non se le.

³ Leva un *o* na entreliña.

⁴ Falta o *e*.

⁵ Usa a abreviatura de *per* co valor de *pre*.

⁶ Está escrito *jobñes*.

⁷ Está escrito *p̄ls*.

⁸ Está escrito *mōn*.

⁹ O ms. está rompido.

¹⁰ Leva a abreviatura de *que*.

¹¹ Despois está riscado *x*.

¹² Falta o *r*.

¹³ No ms. falta.

¹⁴ Está escrito *ffressia*.

[1302]*, xullo, 8. Burgos.

Fernando IV confirma ao prior e ao convento de Santa Comba un privilexio outorgado por Sancho IV polo que exime aos oficiais do mosteiro e das súas granxas de pagar tributos. Ademais establece que serán dez os oficiais exentos do pagamento.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 13. Castelán. Está incluído nos documentos 137 e 141 desta CD.

REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 927.

REF. DE LA CUEVA, *Historia*, 160; DURO, *Naves*, 148, 149; SÁ BRAVO, *Monacato*, 52; POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 29.

Data: “Dada em Burgos, ocho días de jullyo, era de mill e trezientos [e quarenta años]”.

Notario: “[Yo, Pero Gonçales], la fis escriuijr por mandado del rrey”.

* Cf. os documentos 137 e 141 desta CD.

(1302, xullo, 8. Burgos / 1155, febreiro, 4. Valladolid)*

Copia dun privilexio en que Fernando IV confirma ao prior e ao convento de Santa Comba de Naves o privilexio que lles outorgara Afonso VII (doc. 1 desta CD), polo que este, pola súa vez, lles confirma todas as posesións que tiveron en tempos do rei Afonso VI.

B.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 14. Está incluído no documento 123 desta CD.

REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 928.

REF. DURO, *Naves*, 149; POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 29, 46.

En el nombre del Padre *e* del Fijo *e* del Espíritu Santo, que sson tres perssonas *e* vn Dios, *e* de la bienauenturada gloriosa Santa María, su madre, a quem nós tenemos por senora *e* por auogada en tódolos *nuestros* fechos. Porque es natural cosa que todo omne que biem faze quier que gelo /² lieuem adelante *e* que sse non oluide ni sse pierda, que como¹ quier que cansse *e* mingue el cursso de la uida deste mundo, aquello es lo que ffınca en rrenenbrança por él al mundo et este biem es guiador de la su alma ante Dios. *E* por non caer en oluido, lo mandaron los /³ rreys poner en escripto en sus priuilegios porque los otros que rrey-nassem después eles *e* touessem el so logar fuessem tenudos de guardar aquello *e* de lo leuar adelante confirmándolo por *sus* priuilegios.

Por ende nós, catando esto, queremos que sepan /⁴ por este *nuestro* priuilegio, los que agora son *e* seram d'aquí a delante, como¹ nós, don Fernando, por la *gracia* de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Gallizia, de Seuilla, de Córdoba, de Murcia, de Jahén, del Algarbe *e* señor de Molina, /⁵ viemos hun priuilegio de dom Alffonssso, enperador de toda Espana, fecho en esta guisa:

Jn nomine *Dominj*, amen. Sicut in omnj¹ contrautu condiciones ualere imperialis testatur auctoritas, sic etiam justicie ratio exigit ut ea que a regibus siue ab inperato/⁶ribus fiunt scitpo firmentur nec temporum diuturnitate ea que gesta sunt obliuionj tradantur. Jdcirco ego, Adeffonsus, tocius Hispanie inperator, vna cum uxore mea jnperatrice *domna* Rica et cum filijs meis Sancio et Fernando, regibus, et cum filiabus et omnj /⁷ generacione mea, pro amore Dei et pro animabus parentum meorum et peccatorum remissione, ffacio cartam donacionis et confrimacionis Deo et monasterio *Sancte* Colunbe et uobis, *domno* eiusdem Martino, p[rior]i², et omnibus eiusdem monasterij monachjs, de omnibus illis /⁸ hereditatibus quas habuistis in *tempore* auj mei regis Adeffonsi in pace, scilicet, villa de Uncis et Barrio et *Auterit* et Palmes et Freyxento et San Jullão, cum suis hominibus, cum rrauso et cum omicidio, cum caritel, cum suis terminis et cum suis directuris; alias villas Hastrees /⁹ et Vilar et Casar de Mato, que é no³ lugar que *chaman* Tarascón, cum suis hominibus, cum rrausso et cum omicidio, cum caritel et cum suis terminis et pertinencijs et cum suis directuris; et iacent in terra de Buual. Has vilas que iacent in Castilla de Buual, scilicet, Laureto et O Bolo et /¹⁰ Juste et Faquim et Sinagoga et O Gauiam, cum hominibus, cum rrausso et cum omicidio, cum caritel et cum suis terminis et pertinencijs et cum suis direc-

turis. Et hoc feci rogatu *domni* Pelagij Ficarij, abbatis Cellenoue, qui michi decis centum marchos propter hoc et propter alias hereditates et ali[os cau]/¹¹tos⁴ quos ei restituj in terra Limie et in Salnes et in Toronis et in Lemos et in Canpos.

Insuper dono atque concedo monasterio *Sancte* Colunbe Menendj cum suis direyturis, *Sanctum* Thomam cum suis direyturis et *Sanctum* Ciprianum cum suis directuris et hunum casale[m]⁵ in Laonia; alias /¹² hereditates in Fonte Frigida et in Beyro et in Mandrães et in Rouçoos et in Baruantes.

Omnes has hereditates supranominatas dono et confirmo sicuti nunquam melius habuistis in *tempore* aui mei regis Adefonssi, et hoc facio ut ab hac die habeatis et possideatis uos /¹³ et omnes¹ succesores uestri jure hereditario inperpetuum.

Si uero aliquis homo ex meo genere uel alieno hoc meum factum rumpere temptauerit, sit a Deo maledictus et excommunicatus et cum Iuda traditore *Domini* in inferno dampnatus, et insuper pectet regie [parti]⁶ mille marchas et /¹⁴ monasterio *Sancte* Columbe quingentas libras aurj puri.

Facta carta in Valle Olit, IJ^a nonas februarij, era I^a C^a LXL^a IIJ^a, quando *domnus* Iacjntus, *Sancte* Romane Ecclesie cardinalis et tocius Hispanie legatus, celebrauit concilium [cum]⁵ *domno* Adefonssso, inperatore, et cum filijs suis /¹⁵ Sancio et Ffernando, regibus, et cum omnibus archiepiscopis et episcopis, comitibus et principibus Hispanie. Inperante ipso Adefonssso, inperatore Toleti, Legione, Castella, Naiara, Saragocia, Baetia et Almaria. Comes Barchilonie et Sancius, reys Nauarre, uassalli inperatoris.

Ego, Adeffonusus, /¹⁶ tocius Hispanie inperator, hanc cartam quam fieri iussi propria manu mea roboro atque confirmo.

Johannes Fernandit, ecclesie *Beati* Iacobj archidiaconus et inperatoris cancellarius, hanc cartam scribere iussit.

Agora el prior *e* el *conbento* del monesterio de *Santa* Coloma enbiáronnos pedir merçed /¹⁷ que les *confirmássemos* este priuilegio. Et nós, el sobredicho rrey dom Fernando, por les *façer bien e* merçed *e* porque rruegen a Dios por nós *e* outrossí porque somos en tienpo *e* en edat que lo podemos *façer* por nós, outorgamos este priuilegio *e* *confirmámo[s]*lo⁷ *e* mandamos /¹⁸ que sse guarde *e* sse vse en tódalas cousas assí como¹ sse en el *contén*. Et deffendemos firmemente que ninguno *non* sea osado de yr *contra* este priuilegio pra quebrantalo nin pra⁸

minguarlo en ninguna cosa, ca qualquier que lo fizesse auiría *nuestra* yra e demás pecharnos ya llos mill¹ /¹⁹ marchos e las quinientas libras de ouro puro que en el priuilegio sobredicho se *contiem*, e al prior e al conuento del monesterio de Santa Coloma el sobredicho ou a *quen* su boz touiesse todo el dano doblado.

Et porque esto sea firme e estable, mandamos seelar este /²⁰ priuilegio de *nuestro* seelo de plomo.

Fecho el priuilegio en Burgos, ocho días andados del mes de julio, era de mill¹ e CCC^{os} e quarenta anos.

Et nós, el sobredicho rrey don Fernando, rregnant en vno con lla rreyna doña Costança, my moger, en Castela e en /²¹ Leom, en Toledo, en Gallizia, en Seuilla, en Córdoua, en Murça, en Jahén, en Baeça, en Badaioz, en el Algarbe e en Molina, otorgamos este priuilegio e confirmámoslo.

/²² El jnfante don Henrique, fijo del moy noble senor don Ferrnando, tío del rrey, *confirma*; el jnfante don Johán, tío del rrey, *confirma*; el jnfante don Pedro, hermano del rrey, *confirma*; el jnfante don Felipe, senor de Cabreyra e de Ribeyra, hermano del rrey, *confirma*; /²³ don Gonçaluo¹, [arço]bispo⁹ de Toledo, primado de las Espannas e chancellor mayor del rrey, *confirma*; don frey Rodrigo, arcobispo de Santiago, *confirma*; don Almorauid, arçobispo de Sseuilla, *confirma*.

|Col. a| Don Pedro, obispo de Burgos; don Álvaro, obispo de Palençia; don Johán, obispo de Osma; don Ferrnando, obispo de Calahorra; don Pascal, obispo de Cuenca; don Simón, obispo de Sigüenca; don Fferrnando, obispo de Segouia; don Pedro, obispo de Áuila; don Domingo, obispo de Plazencia; don Ferrnando, obispo de Cartagena; don Ferrnando, obispo de Córdoua; don García, obispo de Jahén; la egleſia de Aluarrazín vaga; don frey Pedro, obispo de [Cádiz]⁹; don frey Rodrigo, obispo de Marr[u]ecos¹⁰; don Alemán, maestre de Calatraua, *confirman*.

|Col. b| Dom Johán, fijo del jnfante don Manuel, adelantado mayor del rreyno de Murça; don Alffonso, fijo del jnfante de Molina; don Diago de Haro, senor de Bizcaya; don Johán Alffonso de Haro, senor de los Cameros; don Garcí Fferrnández de Vila Mayor, adelantado mayor de Castiella; don Pedro Núñez de Guzmán; don Lope Rodríguez de [Vi]la² Lobos; don Rroy Gil, so hermano; don Fferrant Rroyz de Saldana; don Rroy Gonçález Maçanedo; don Diago Gómez de Castaneda; don Alffonso García, su hermano; don Garcí Fferrnández Malrric;

don Lope de Mendoça; don Gonçal Yanes d'Agilar; don Per'A[n]rríquez¹¹ de Harana; don Rrodrig'Álvarez d'Aça; don Johán Rrodriguez de Roias, *confirman*.

|Col. c| Don Gonçaluo, obispo de León; don Fferrnando, obispo de Ouiedo; don Affonso, obispo de Astorga e notarjo mayor del rreyno de León; don Pedro, obispo de Çamora; don ffrey Pedro, obispo de Salamanca; don Affonso, obispo de [Çib]dat²; don Alfonsso, obispo de Coyra; don Bernaldo, obispo de Badaioz; don Rrodrigo, obispo de Mendonede; don Pedro, obispo de Ourense; don Johán, obispo de Tuy; don Rrodrigo, obispo de Lugo; don Johán Osoret, maestre de la orden de la caualaría de Santiago; don Gonçaluo Pérez, maestre de la orden de Alcántara, *confirman*.

|Col. d| Don Sancho, fijo del jnfante don Pedro, *confirma*; don Ffernán Rrodriguez, pertigeyro de Santiago; don Pedro Ponçe; don Ffernán Pérez, so hermano; don Johán Ffernández, fijo del dayam de Santiago; don Alffonso Pérez Guzmam; don Ffernán Ffernández de Limia; don Rrodrigo Álvarez, adelantrado mayor en terra de León e en Asturias; don Aras Díat; don Diago Rramírez; Estewan Pérez Froylán.

¹²⁴ Don Tel Gotiérrez, justicia mayor en casa del rrey; Álvar Páez e Diego García, almirantes mayores de la mar; ¹²⁵ Lopo Pérez, alcalle¹ por el rrey en Burgos e su notario mayor de Castiella.

¹²⁶ Yo, Pedro Allfonso, lo fiz escriuir por mandado del rrey en el ochauo ano que el rrey sobredicho rreynou.

|Sinaturas: Ffernán Yanes, vista; Pedro Gonçalu[e]z¹²; Diago¹³ Pérez; García Ffernandes|.

* Trátase dunha copia realizada no propio século XIII (Sánchez Belda 1953:134).

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O ms. está rompido.

³ Leva o *o* na entrelíña.

⁴ Está escrito na marxe *tos*. Debe estar escrito na marxe dereita *cau*, pero non se le.

⁵ Falta o *m*.

⁶ No ms. falta.

⁷ Falta o *s*.

⁸ Está escrito *p^a*.

⁹ No ms. non se le.

¹⁰ Está escrito *marrencos*.

¹¹ Falta o *n*.

¹² Falta o *e*.

¹³ En CD 123, que inclúe unha copia deste diploma, está escrito "Rroy" (l. 121).

1302, xullo, 10. Burgos (1188, xuño, 1. Salamanca)

Fernando IV confirma ao prior e ao mosteiro de Santa Comba de Naves o privilexio que lles outorgara Afonso IX, polo que os acolle baixo a súa protección e lles confirma todas as súas posesións.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 15.

ED. VÁZQUEZ NÚÑEZ, *BCMO*, III, 25-28; GONZÁLEZ, *Afonso IX*, 18 [Ed. do privilexio de Afonso IX].

REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 929.

REF. DURO, *Naves*, 149-150; POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 29-30; PÉREZ RODRÍGUEZ, *Monasterios del Reino de Galicia*, 620.

[*Crisión*: Christus, alpha et omega] En el nombre del Padre e del Ffijo e del Spíritu Santo, que son tres personas e vn Dios, e de la bienaventur[ad]a¹ Uirgen gloriosa Santa María, su madre, /² que nós tenemos por ssennora e por auogada en todos *nuestros* ffechos. Porque es² natural cosa que tod'omne que bien ffaçe quiere que gelo lieuen adelante e /³ que se non oluide nin se pierda, que como³ quier que canse e mengue el curso de la uida deste mundo, aquello es lo que ffinca en rremenbrança por /⁴ él al mundo et este bien es guiador de la su alma ante Dios. Et por non caer en oluido, lo mandaron los rreyes poner en escripto en sus priuilleios porque los /⁵ otros que rregnassen después dellos e touiessen el so logar, ffuessen tenudos de guardar aquello e de lo leuar adelante confirmándolo por sus priuilleios.

Por ende /⁶ n[ós]⁴, catando esto, queremos que ssepan por este *nuestro* priuilleio los omnes que agora son e sserán d'aquí a delante como³ nós, don Fferrando, por la graçia de Dios rrey de Castiella, /⁷ de Toledo, de León, de Galliçia, de Seui-lla, de Córdoua, de Murçia, de Jahén, del Algarbe e sseñor de Molina, viemos un priuillegio del rrey don Alfonso de León /⁸ que era ffecho en esta guisa:

In nomine Domini nostri Ihesu Christi, amen. Quia inter ea que regiam exhornant dignitatem seu quibus regis inpletur officium primum et principuum est

sancta loca /⁹ et perssonas religiosas diligere ac uenerari et eas in sua justicia et directura tenere et defendere. Jccirco ego, rex domnus *Adefonsus*, Dei gratia Legionis rex, per hoc scriptum firmissimum /¹⁰ notum facio presentibus et ff[uturi]s⁴ quod recipio monasterium et priorem⁵ et ffratres *Ssancte* Columbe de Nauis, cum omnibus possessionibus suis et directuris et cum toto eo quod ad ipsum et eos /¹¹ pertinet et pertinere deb[et]⁴ in mea co[mmenda et de]fensione⁴. Et confirmo ipsi nominato monasterio et ipsi priori⁶ domno Pelagio Munniz et suis fratribus et ssuccessoribus totas /¹² suas incautationes [et totos]⁷ suos cautos s[ic]ut⁴ illos habebant confirmatos et ipsas incartaciones incautatas et confirmatas in *tempore* patris mei regis domni *Ffernandi*, sic quod nullus /¹³ ipsi monasterio uel priori seu ffr[at]ribus⁷ eiusdem loci aliquid audeat facere malum uel contrarium in omnibus illis que ad ipsum pertinent monasterium et quod nullus de directura eius /¹⁴ aliquid audeat inuadere uel retinere. Hoc autem facio ob remedium anime mee et fatris mei et auorum meorum et quia partem orationum et obsequiorum habere desideo que in ipso se/¹⁵pedicto monasterio *Domino* exhibentur.

Siquis igitur tam de meo genere quam de alio hanc cartam in aliquo uoluerit infringere uel uiolare, iram Dei omnipotentis habeat /¹⁶ et regiam indignationem incurrat, et quantum inuaserit in duplum restauret, et pro [ausu]⁸ temerario regie parti mille morabitinos persoluat.

Facta carta apud Salamanticam /¹⁷ in kalendis junij, era Mª CCXXVJ^a.

Ego, rex domnus *Adefonsus*, hanc cartam quam fieri iussi proprio signo et sigillo roboro et *confirmo*.

Froila, regis notarius, scripsit et *confirmat*.

¹⁸ *E* agora el prior⁹ *e* conuento de los monges del monesterio de *Santa* Coloma de Naues enbiáronnos pedir merçet que les *confirmássemos* este priuilleio. Et nós, sobredicho rrey don /¹⁹ Ferrando, por les façer bien *e* merçet *e* porque nós somos en *tiempo e* en edat que lo podemos ffazer por nós, otorgamos este priuilleio *e* *confirmámoslo e* mandamos que /²⁰ uala segund que ualió en *tiempo* de los otros rreyes onde nós uenimos. Et defendemos firmemient que *ninguno non* sea ossado de yr contra este priuilleio *para* quebrantarlo *nin para* menguarlo en *nin*/²¹guna cosa, ca qualquier que lo fiziesse aurie *nuestra* yra *e* pecharnos ýe en coto los m[il]l *marauedis* que se en el priuillegio contién, *e* al prior⁹ *e* conuento de los monges del monesterio sobredi/²²cho o a qui su boz touiesse, todo el daño doblado.

Et porque esto sea firme e estable, mandamos sellar este priuilegio *con nuestro sello de plomo.*

Ffecho el priuilegio en Burgos, /²³ diez días andados del mes de julio, en era de mill³ e CCCXL años.

Et nós, el sobredicho rrey don Ferrando, rregnant en uno con la rreyna doña Costanca, /²⁴ mi muger, en Castiella, en León, en Toledo, en Gallicia, en Seuilla, en Córdoba, en Murcia, en Jahén, en Baeça, en Badaioz, en el Algarbe e en Molina, otorgamos este priuileio /²⁵ e confirmámoslo.

/²⁶ El jnffant don Henrique, fijo del muy noble rrey don Fferrando, tío del rrey, *confirma*; el jnffant don Johán, tío del rrey, *confirma*; el jnffant don Pedro, hermano del rrey, *confirma*; el jnffant don Felipe, hermano del rrey, señor de Cabrera e de Ribera, *confirma*; /²⁷ don Gonçalo, arçobispo de Toledo, primado de las Españas e chançaler mayor del rrey, *confirma*¹⁰; don fray Rrodrigo, arçobispo de Santyago, *confirma*; don Almorauid, arçobispo de Sseuilla, *confirma*.

|Col. a| Don Pedro, obispo de Burgos, *confirma*; don Álvaro, obispo de Palençia, *confirma*; don Johán, obispo de Osma, *confirma*; don Ffernando, obispo de Calahora, *confirma*; don Pascual, obispo de Cuenca, *confirma*; don Symón, obispo de Sigüençã, *confirma*; don Ffernando, obispo de Segouia, *confirma*; don Pero, obispo de Áuila, *confirma*; don Domingo, obispo de Placençia, *confirma*; don Ffernando, obispo de Cartaiena, *confirma*; don Ffernando, obispo de Córdoba, *confirma*; don Garçia, obispo de Jahén, *confirma*; don fray Pedro, obispo de Cádiz, *confirma*; la egleſia de Aluarrazín vaga; don Alemán, maestre de Calatraua, *confirma*.

|Col. b| Don Johán, fijo del jnffant don Manuel, adelantado mayor en el regno³ de Murcia, *confirma*; don Alffonso, fijo del jnfant de Molina, *confirma*; don Diago de Haro, señor de Uizcaya, *confirma*; don Johán Núñez *confirma*; don Johán Alfonso de Haro, señor de los Cameros, *confirma*; don Garçia Fferrnández, adelantado mayor en Castiella, *confirma*; don Lope Rodríguez de Villa Lobos *confirma*; don Rroy Gil, su hermano, *confirma*; don Ferrant Roýz de Saldaña *confirma*; don Diago Gómez de Castaneda *confirma*; don Alffonso Garçia, su hermano, *confirma*; don Garçia Fferrnández Manrricque *confirma*; don Gonçal Yanes d'Aguillar *confirma*; don Per'Anrríquet de Harana *confirma*; don Lope de Mendoça *confirma*; don Rodrig'Áluarez d'Aça *confirma*; Johán Rodríguez de Rroias *confirma*.

|*Sinal rodado*: Don Diego, sennor de Vizcaia, alférez del rey, confirma; don Iohán Núnnez, maiordomo del rey, confirma. Signo del rey don Ferrando|.

|*Col. c*| Don Gonçalo, obispo de León, *confirma*; don Ffernando Áluarez, electo de Ouiedo, *confirma*; don Alfonso, obispo de Astorga e notario mayor del regno³ de León, *confirma*; don Pedro, obispo de Çamora, *confirma*; don fray Pedro, obispo de Salamanca, *confirma*; don Alfonso, obispo de Çibdat, *confirma*; don Alfonso, obispo de Coria, *confirma*; don Bernaldo obispo de Badaiot, *confirma*; don Pedro, obispo de Orense, *confirma*; don Rrodrigo, obispo de Mendonedo, *confirma*; don Johán, obispo de Tuy, *confirma*; don Rrodrigo, obispo de Lugo, *confirma*; don Johán Osórez, maestre de la cauallería de Santiago, *confirma*; don Gonçalo Pérez, maestre de la orden de Alcántara, *confirma*.

|*Col. d*| Don Sancho, fijo del jnfant don Pero, *confirma*; don Ffernando Rrodríguez, pertigero de Santiago, *confirma*; don Pero Ponz *confirma*; don Ffernando Peres, su hermano, *confirma*; don Johán Fferrnández, fijo del deán de Santiago, *confirma*; don Alfonso Peres de Guzmán *confirma*; don Ffernando Fferrnández de Limia *confirma*; don Rodrig³Áluarez, adelantado mayor en tierra de León e en Asturias, *confirma*; don Arias [Díaz]⁷; don Diago Ramírez *confirma*; Esteuan Peres Frolián, merino mayor en tierra de León, *confirma*.

|*Col. e* | Don Tel Gotiériz, justiça mayor en casa del rrey, *confirma*; Áluar Páez e Diago Garçta, almirantes mayores de la mar, *confirman*; Lopo Pérez, alcalde por el rrey en Burgos e su notario mayor en Castiella, *confirma*.

/²⁸ Yo, Per'Alffonso, lo ffiz escriuir por mandado del rrey en el ochauo año que el rrey /²⁹ ssobredicho rregno.

|*Sinaturas*: Fferrnando Yanes, vista; Johán Martines; Pedro Gonçales; Per'Yanes; Suer Alfonso|.

¹ Faltan as letras *ad*.

² Leva o s na entreliña.

³ Leva un trazo sobreposto.

⁴ O ms. está rompido.

⁵ Está corrixido sobre *abbat*.

⁶ Está escrito sobre raído.

⁷ No ms. non se le.

⁸ No ms. falta.

⁹ Está corrixido.

¹⁰ Está escrito sobre raído “del rrey *con*”.

1303.

Elvira Pérez chega a avinza co prior Xoán Pérez e o convento de Santa Comba sobre a contenda que tiñan por dous casares na vila do Gabián.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1758.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1758.

REF. DURO, *Naves*, 148; POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 55.

Sabbam quantos esta carta viren como¹ contenda ffosse entre dona Elvira Pérez, da húa /² parte, e Johán Pérez, prior, e o conuento do mosteyro de Ssanta Coubna, da outra, sobre dous /³ casares na vila do Gavián, que dona Elvira dizía que auía a teer en súa vida per /⁴ cartas do prior dom Ffernando, que ffoy. Per mandado do bispo don Pedro e a prazer das partes, /⁵ uëeron a atal auijnça que dona Elvira sse quita logo dos casares sobreditos e os en /⁶ trega ao mosteyro e rrenuncia quanto de-reyto hy auía e entrégalle logo ende a carta, e /⁷ o prior e conuento sobreditos dan a essa dona Elvira as rrendas e proes do casal do Rrego, /⁸ que as tena tan solamente en ssa uida e ela sseia tēhúda de ffazer por ende emenda ao mosteyro e, /⁹ a sseu passamento, ffixquem liures e desenbargadas ao dito mosteyro en pat.

E essa sobredita /¹⁰ dona Elvira deffende firmemente, sub pēa de ssa maldiçón, que nunca sseu² ffillo nen outro /¹¹ que uena en súa uoz possa enbargar a ssa morte en nenhúa maneyra o casal ao mosteyro /¹² sobredito, e o prior que ffor aa sazón receba o casal per súa autoridade como o achar, sen /¹³ contenda nenhúa. Outrossí promete³ aa bõa fe de ffazer anparar o mosteyro e tódalas súas /¹⁴ herdades e tódolos seus vassalos e tódalas súas cousas, e de guardar e ffaçer guardar /¹⁵ as cartas que o mosteyro auía con Nuno Gonçáluez, tambén sóbrela comenda como¹ sóbrela vila /¹⁶ de San Jullão e de Ffonte Ffría.

Outrossí o prior e o conuento sobreditos conoçen que /¹⁷ receberom emenda d'auer que Nuno Gonçáluez tomou de seu mosteyro, qual dona Elvira /¹⁸ teuo por ben de lles fazer e de que eles son pagados, e perdóamlle o máys e rrogan a Deus /¹⁹ que llo perdõe, sacado o que el deuía aos vassalos do mosteyro ou llo rroubou ou tomou, que lles /²⁰ eles perdõar non podem.

Et en testimuyo de uerdade mandaron ende as partes fazer esta /²¹ carta parti-
da per abc, das quaes⁴ cada húa das partes teuessen senllas.

Ffeyta /²² a carta en era de mill¹ e CCC XL^a J.

Testemuyas que presentes esteueron: Johán Pérez /²³ de Nóuo; Estéuoo Pérez de Lamas, seu moordomo; Martín Domínguez, prelado do Castro, e /²⁴ Meem Rrodríguez, prelado de Palmés, e Per'Eanes, vestiario; Tomé Ffernández, Per'Eanes de Faramon/²⁵taos, Estéuoo Pérez, monges, que esto outorgaron no cabídeo de Santa Counba.

/²⁶ E eu, Gonçaluo Pérez, notario do sobredito mosteyro, esta carta escriuí per /²⁷ mandado de Johán Pérez, noso prior, e do conuento do dito mosteyro, e outorgea /²⁸ e puge hy meu synal en testimuyo de uerdade, que é tal |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Antes está escrito *seu* e anulado cun punto por baixo de cada letra.

³ Usa a abreviatura de *per* co valor de *pro*.

⁴ Leva unha abreviatura de *ua* redundante.

87

(1304, novembro, 16. Ourense)*

Fernando Domínguez de Astrés dá ao mosteiro de Santa Comba de Naves, en esmolna en rremijmento de meus pecados, a metade da cortiña de Pedraza e a sexta parte de varios castiñeiros.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1783.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1783.

En nome de Deus, amen. Sábean quantos esta carta viren que eu, Ffernán Domínguez d'Astrees, /² non constreniudo nen deçebudo nen per engano aduzudo, mays de meu prazer e de myá propia /³ uoontade, dou e per esta carta logo entrego ao moesteyro de Santa Coonba de Naues, por es/⁴molna en rremijmento de meus pecados, a myá meatade da cortyña de Pedraça con o cas/⁵tiñeyro que eu en ela chantey e con a sexta parte das outras áruores que y están, saluo o /⁶

castiñeyro que está no fondo, que chantou *Martín Domínguez*. A qual meadade da cortyna ficou a *myn* /⁷ de boas de meu padre *Domingo Páez*¹ e de *mýa* madre *Moor Eanes*, e a outra meatade ficou a /⁸ meu yrmão *André Domínguez*. Et iaz esta cortyna entre a cortyna de *Domingo Pérez* do [...] ², da /⁹ *húa* parte, e da outra a *carreyra* que uay da vila para a estrada, e en çima entesta na bouça /¹⁰ e en fondo fer na outra cortyna do dito *moesteyro*.

Jten mando a este *moesteyro* a *mýa* sesta /¹¹ parte dũu castiñeyro paação que está a ssu a dita cortyna en *húa* herdade *mýa* e de *Pedro* /¹² *Domínguez*, meu yrmão.

Jten lle mando a *mýa* sesta parte de dous castiñeyros *dineyraes* que están /¹³ cabo a ffonte da Lama, entre o castiñeyro *bodyal* que é d'irmãos, da *húa* parte, e o de *Orraca* /¹⁴ *Eanes* de *Madrosende*, da outra.

Jten lle mando a *mýa* sesta parte de dous castiñeyros *uerdeaes*¹ /¹⁵ que están a ssobre la cortyna d'Agro *Mao* cabo dũu castiñeyro *dural* do dito *moesteyro*, da *húa* /¹⁶ parte, e o outro castiñeyro *soutelão* d'ymãos, da outra.

Et esta cortyna e as áruores sobre/¹⁷ditas (sobreditas) son de *dézemo* a *Deus* e liures de todo outro *enbargo*, e mándoas ao dito /¹⁸ *moesteyro* por *mýa* alma e dos ditos meu padre e *mýa* madre e que as *aian* en mente en /¹⁹ súas orações. Et o dito *moesteyro* que as *aia* e as *possuya* des aquí en *deante* en iur d'erdade³ para *sen*/²⁰pre, e faça delas toda *súa* *uoontade* liuremente. Et todo iur, *señorýo*, *propriadade*, *possyssón* e *dereyto* /²¹ que eu ey na dita cortyna e nas áruores sobreditas, todo *tollo* de *myn* e de toda *mýa* *uoz* /²² e póño eno dito *moesteyro* des aquí en *deante* *per* esta presente carta. Et outorgo a *deffender* /²³ esse *moesteyro* con estas cousas sobreditas *senpre* a *dereyto*, *per* *mjn* e *per* todos outros *meus* *bêes* *gãaña*/²⁴*dos*⁴ e por *gãañar*⁴.

Ffeyta a carta en *Ourense*, *XVJ* días de *nouenbro*, era de *mill*⁵ e *CCC* /²⁵ e *XLIJ* anos.

Testemũyas que a esto presentes foron: *Pedro Domínguez* de *Vilar*; *Domingo Pérez*, ome do prior de /²⁶ *Santa Coonba*; *Lourenço Domínguez*, *escriuán*; *Per*'*Eanes*, *fferreyro* de *Looña* do *Monte*; *Gonçaluo Martíz* de *Çebolyno*.

/²⁷ Eu, *Afonso Rrodríguez*, *público* *notario* d'*Ourense*, dado dos honrrados *barões* don *Martín* e don *Rrodrigo*, ar/²⁸çidiagos e *vigarios* de *nosso* *señor* o *bispo* don *Pedro*, para as *notas* *non* *cañçeladas* [*nen* *rasas*]² d'*Esté*/²⁹*uõo* *Pérez*, *notario* que *foy* *dessa* *çidade*, *tornar* en *pública* *forma*, esta carta *con* *mýa* [*mão* *saquey*]²

do /³⁰ liuro das notas desse Estéuoo Pérez, segundo que en el iazía notada, e en el meu [sinal fi]ge⁶ /³¹ en testemño de uerdade, que tal é |Sinal|.

* Trátase da data que figura na nota de Estevo Pérez sobre a que Afonso Rodríguez, notario documentado en Duro (1973) entre os anos 1288 e 1312, elabora esta pública forma.

¹ Está escrito *p̄lz.*

² O ms. está rompido.

³ O *a* está corrixido sobre un e e leva as letras *de* na entreliña.

⁴ Leva un só trazo que cobre as letras *aana*.

⁵ Leva un trazo sobreposto.

⁶ No ms. non se le.

88

1305, maio, 28. Medina del Campo.

Fernando IV, a petición de Xoán Pérez, prior de Santa Comba, confirma ao mosteiro a exención de pagar axuda, pedido e servizo.

A.- A. H. N., Sixilografía, caixa 15, nº 9.

ED. VÁZQUEZ NÚÑEZ, *BCMO*, II, 30-31.

REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 948.

REF. DE LA CUEVA, *Historia*, 160°; DURO, *Naves*, 150.

Sepan quantos esta carta uieren como¹ yo, don Fferrando, por la graçia de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Gallizia, de Sseuilla, /² de Córdoua, de Murçia, de Jahén, del Algarbe e sseñor de Molina, porque Johán Pérez, prior de Ssanta Colonia de Naues, que es logar del mone/³sterio de Çallanoua, me mostró vna carta de don Yhuda Abenaçia, mjo judío, que demandaua por mj la ayuda a los monesterios de Gallizia, /⁴ en que dezía que ffallara en omnes buenos por buena uerdad qu'el dicho lugar nunca diera ayuda njn pedido njn sseruiçio en tienpo de los otros rreyes /⁵ onde yo uengo, njn en el mjo ffasta aquí. Et agora el prior ssobredicho, por ssy e por ssu conuento, pidiome merçed que gelo mandasse guardar de aquí a de/⁶lante e que non ffuessen más dessafforados agora nueuamente en el mjo tienpo de lo que ffuera ffasta aquí.

Et yo, porque es derecho *e* porque en /⁷ el dicho lugar rruegan a Dios por el alma del rrey don Sancho, mío padre, que Dios perdona, *e* por los otros rreyes onde yo uengo *e* por /⁸ la mj vida, téngolo por bien, onde mando *e* deffiendo ffirmemjente que njnguno non ssea ossado de demandar de aquí a delante al dicho monesterio /⁹ por² pedido njn por sseruicio njn por ayuda, pues les nunca ffue demandado en njngún tienpo ffasta aquí, ca qualquier o qualesquier /¹⁰ que lo ffiziessen pecharm'jan en pena mill¹ *maravedís* de la moneda nueva, *e* al dicho monesterio o a quien ssu boz touiesse todos los daños *e* menoscabos /¹¹ que por ende rreçebiessen doblados.

Et sobr'esto mando a qualquier adelantado o merino que por mío andudiere en Gallizia et al comen/¹²dero del d[icho]³ monesterio que non consientan a njnguno que les passe contra esto que yo mando. *E* ssi alguno contra ello les quissiere passar, /¹³ que lo preynden por la pena [ssobredicha e]³ non ffagan ende al so esta misma [pen]a³.

Et desto le mandé dar esta mj carta seellada /¹⁴ con mío sseello de çera colgado.

D[ada]³ en Medina del Canpo, veynte *e* ocho días de mayo, era de mill¹ *e* trezientos *e* /¹⁵ quareynta *e* tres años.

/¹⁶ Yo, Alfonso Pérez de las Rribeyras, [la ffiz]⁴ escriuir por mandado del rrey.

[Sinaturas: Cantor astoricense, vista; [...]⁵; Garçía Fferrnandes; Gil Gonçales].

* A editora da obra de Fr. Benito de la Cueva indica en nota (1991: 160, n. 93) que o autor fai referencia ao documento 85 desta CD. De la Cueva informa de que Fernando IV, “teniendo notiçia de que aquéllos que en su nombre cobran la ración real, que también pagava Sancta Comba, haçían muchas estorssiones al monesterio, dio su previlexio real por el qual le absuelve y haçe libre de que pague ración real”.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Antes hai dúas palabras raspadas.

³ O ms. está rompido.

⁴ No ms. non se le.

⁵ Hai unha sinatura que non se consegue ler.

1306, setembro, 30. Santiago.

Diego García, adiantado maior de Galicia, informa a Gonzalo Núñez de Castrelo, meiriño en Orcellón, Búbal e Castela, de que non debe demandar xantar nin servizo ao prior e ao convento de Santa Comba.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 17.

REF. DURO, *Naves*, 150; POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 24, 54.

De m[í], Diago Garç[í]a, adelantado mayor de Gallisia por el rrey e ssu chançeller mayor del seello de la poridat, a uós, Gonçal /² Nunes de Castrelo, mío merjno en tierra de Orsellón e de Búbal e de Castela, e a los otros merjnos que y ffueren d'aquí a delante, /³ salud como¹ a aquellos para quien querría mucha buena ventura.

Ffágouos ssaber que yo enbié demandar al prior e al conuento del /⁴ monesterio de Santa Colonba de Naues que me diessen yantar o me ffisiesen sserujçio por ella. Et el prior, por ssí e por ssu /⁵ conuento, enbiáronme mostrar vna carta del rrey don Fferrando, mío señor, en como¹ mandara ffaser pesquisa ssobre la yantar e /⁶ ssobr'el sserujçio que les demandauan los adelantados e merinos que vjajen a Gallisia, e que ffallara por la pesquisa que este monesterio sobre/⁷dicho nunca vsara a dar sserujçio njn yantar e que los daua por quitos ende.

Et yo, por conplir la carta del rrey, mío s[eñor, e]² /⁸ porque lo ffallé assí en verdat, tengo por bien de les non demandar yantar njn sserujçio njn les passar contra la carta [que del rey]² /⁹ tienen, por que uos mando de parte del rrey e uos digo de la mja que non demandedes al prior e al conuento de Ssanta [Colonba de]² /¹⁰ Naues yantar njn sserujçio d'aquí a delante, njn les peyndredes njn les affinquedes por ello, njn les passedes contra la [carta que]² /¹¹ tienen del rey en esta rrasón. Et ssi algo les auedes tomado o peyndrado por ende, entregátgelo luego et non ffgades ende [al, so pena]² /¹² de çient maravedís de la moneda nueua.

Et desto'l mandé dar esta carta seellada con mío sseello de çera colgado.

Ffecha en Santiago, postri[mero]² /¹³ día de setienbre, era de mill¹ e tresientos e quarenta e quatro años.

|*Sinatura*: Alffonso [Garç]ía³].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O ms. está rompido.

³ No ms. non se le.

90

1307, marzo, 6.

Xoán García de Amarante vende ao prior Xoán Pérez e ao convento de Santa Comba a metade de todo o que herdou de Fernando García no Bolo e en Liñares.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1261.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1261.

Sábean quantos esta carta viren que /² eu, Johán Garçía d'Amarante, por mjn /³ e por mja uós, vendo para senpre a uós, /⁴ don Johán Peres, prior de Santa Coonba, /⁵ e ao conuento dese lugar a meadade /⁶ de quanto erdamento, con todas súas /⁷ pertençaas, a monte e a fonte, Ffernán Garçía, que /⁸ foy do Bollo, ouuo eno Bolo e en /⁹ Lynares, feyto e por faser, o qual a mjn /¹⁰ leyxou o dito Ffernán Garçía. Ese vendo /¹¹ a uós por CC^{os} morauidís da moeda¹ que /¹² fas III° dineyros IIJ ssoldos del rrey don /¹³ Ffernando, de que soo bem pagado. E outorgo /¹⁴ uos anparar con esta venda a dereito /¹⁵ per mjn e per meus bees.

E qemqer /¹⁶ que contra esto a uós pasar quisser², peite /¹⁷ a uós de pã quatrocentos³ morauidís /¹⁸ [e]⁴ aa voz del rrey outtros tantos, /¹⁹ e a carta esté en rreuur.

Feita /²⁰ VJ días de marçõ, era de mill⁵ e CCC^{os} /²¹ e XL^a e V^e anos.

Testemuyas: Gonçaluo Peres, Nuno Peres, /²² frades de Santa Coonba; Martín Eanes de /²³ Parada, Migueell Peres⁶ de Mourís, /²⁴ Migueell Oares do Gauján; Martín e Estéuõ, /²⁵ ómees de Gonçaluo Peres, *testemuyas*.

/²⁶ E eu, Françisco Peres, notario del /²⁷ rrey en terra de Castilla⁵, escriu^j esta /²⁸ carta e fis y meu sinal |Sinal|.

¹ Está escrito *mōm*.

² Usa a abreviatura de ser co valor de *se*.

³ Leva unha abreviatura de *ua* innecesaria.

⁴ O ms. está rompido.

⁵ Leva un trazo sobreposto.

⁶ Antes hai unha letra borrada.

91

1308, setembro, 30 (1308, marzo, 19)

Traslado dunha carta en que María Fernández, ama da raíña dona María e da súa filla dona Isabel, deixa ao electo e ao cabido da igrexa de Lugo o que tiña deles no couto de Santo Eusebio.

B.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 18.

ED. PORTELA SILVA, *Catedral de Lugo*, 94-95*.

REF. RISCO, *Lugo*, 93; POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 64.

Sepam quantos esta carta vieren como¹ yo, doña María Fferrnández, ama de la rreyna doña María e de la jnfante dona Ysabel, /² su fija, otorgo que dexo al eleyto e al cabildo de la egleſia de Lugo todo aquello que yo tenía d'elos para mj vida en el /³ coto de Sant'Ehuseo², et otorgo de lo non tomar njn de lo embargar d'aquí por la tenençia que lo yo tenía. Et rruego a qual/⁴quier merino que y ande por el rrey o a los que y andudieren por él, que gelo entreguen luego bien e complidamente, as^j como¹ lo /⁵ yo tenía.

Et porque esto non venga en dubda, mandelles dar esta carta seellada con m^jo seello.

Ffecha dize noue /⁶ días de março, era de m^jll e CCC e quarenta e seys años.

/⁷ Et eu, Ffrançisco López, notario público de Lugo, vi huía carta escrita en papel en este tenor /⁸ que sse desuso contem e seellada con seello en costa de dona¹ María Fferrnández sobredita, /⁹ segundo que en el apareçia. E por rrogo

do muyto onrrado padre e señor don frey Johán, por/¹⁰la graça de Deus bispo de Lugo, trasladeya de ueruo ad ueruo *per myna mão e* en este traslado puge meu /¹¹ nome e meu sinal en testemoyo de uerdade.

[*Sinal: Franciscus*].

Sub era de mill e CCC e XLVJ^a anos¹, pustrimeyro día de /¹² setembro.

Presentes foron e que uiron e oýrom leer a carta sobredita: ffrey Ffernando Pérez, da orden dos preegadores; /¹³ Affonso Rodríguez, clérigo de Lugo; Pedro Domínguez de rrúa Noua, e outros.

* A edición realizase sobre unha copia recollida no chamado *Tumbillo Nuevo*, do Arquivo da Catedral de Lugo, datado do século XVIII (Jiménez Gómez 1973: 76).

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *sante huseo*.

92

1309, agosto, 22. Lugo.

O bispo frei Xoán e o cabido da igrexa de Lugo dan a Fernando Ioanes de Leira e a súa muller dona Maior Pérez, durante a súa vida, o celeiro que teñen en Santo Eusebio, as rendas da igrexa dese lugar e o casal de Albán. En troca, estes danlles para sempre a terceira parte do couto de Santo Eusebio e un casal en Vilamarín.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 19.

REF. POUSA, *Señorio Santa Comba de Naves*, 64.

Sabam¹ quantos esta carta uirem como¹ nós, don ffrey Johán, porla graça de Deus bispo de Lugo, con outorgamento do cabídeo deste mijsmo lugar, ffa/²zemos tal emprasamento conuusco, Ffernán Yoanes de Leyra, e con uossa moller dona¹ Mayor Pérez, conuén a ssaber, que uos damos e outorgamos, por en /³ uossos días d'ambos, o nosso celeyro de Santo Oseuo e todo o dereyto que nós auemos e deuemos a uer eno couto desse lugar e con tódaslas /⁴ rendas que nós auemos de auer ena egleia de Santo Oseuo por rasón de padroádigo e por outra rasón qualquer, saluo a presentación dessa igreia, que uos /⁵ non damos, a qual

reteemos en nós. Outrosí uos damos e outorgamos, por en uossos días d'ambos, o casal d'Aluán que foy do arçidiago² don Rrodrigo, con lo /⁶ nosso quinom do couto d'Aluán e da egleia desse lugar que procuraua esse arçidiago² don Rrodrigo. Estas cousas uos damos, con súas pertenenças e derey/⁷turas, que as teñades³ e possuyades e paredes ben en nosso nome e da egleia de Lugo por en uossos días d'ambos segundo dito he e, a uossa /⁸ morte, fiquen liures e quitas a nós e a nosos suçesores sen outro embargo e sen outra contradición.

Et eu, Ffernán Yoanes sobredito, por meu nome e /⁹ de dona¹ Mayor, myna moller sobredita, por rasón deste emprasamento que nos uós, o bispo sobredito, fasedes e por esto que nos dades que teñamos de /¹⁰ uós segundo dito he, dou logo a uós e a uossos sucesores, por iur de herdamento para sempre, a terça de todo o couto de Santo Oseuo, con súas pertenen/¹¹ças e dereyturas⁴, e máys uos dou se nós y máys auemos. Outrossí uos dou, en meu nome e da dita dona¹ Mayor, vn casal boo en Villama/¹²rim con súas pertenenças e dereyturas⁴, o qual uos deuemos a nomëar e daruos del carta feyta per notario per que uolo outorgamos e damos a uós e /¹³ a uossos sucesores por iur d'erdamento para sempre, ena qual carta deue a dita dona¹ Mayor outorgar este emprasamento. E metemos logo no iur /¹⁴ e na possissom e na propiedade a uós, o bispo sobredito, destas cousas que uos nós damos, e tiramos nós del, saluo que reteemos, tan senlleyramente en /¹⁵ nossa vida d'ambos, o usufruyto delas con estas cousas sobreditas que nos uós, o bispo, destes. Et deuemos a dar cada ano¹ en rreuerença a uós e /¹⁶ a uossos sucesores çinque morauidís desta moeda⁵ del rrey don Fernando que ora corre ou a ualor por eles. Outrossí eu, Ffernán Yoanes sobredito, juro e prometo, /¹⁷ aa bõa ffe e perlo juramento de santos euangeos que ende ia fis, que recade e pare ben e tire a meu poder para uós, o bispo sobredito, e para uossos su/¹⁸çesores aquilo que aa egleia de Lugo está calleado e mal parado do couto de Santo Oseuo, e faça por lo tirar como¹ feses porla myna herdade /¹⁹ propia. Et outrossí outorgo e oblígome en meu nome e da dita dona¹ Mayor que cumplamos todo esto como¹ dito he e que, aa morte de nós ambos, /²⁰ leyxemos todas estas cousas, assí as que nos uós emprasades como¹ estas que uos nós damos, liures e quitas a uós, o bispo sobredito, e a uossos /²¹ sucesores sen ningún embargo e sen ningúna contradición, con tódaslas bõas paranças que nós en eles fesermos.

Et que esto ffosse çerto, nós, o bispo /²² e cabídoe e Ffernán Yoanes sobreditos, rrogamos a Ffrançaçisco Lopes, notario público de Lugo, que fesesse ende dous

estrumentos públicos /²³ partidos *per abc*, e por mayor firmidũ fezemoslos seelar de nossos seelos (de nossos seelos) colgados.

Ffeyto foy esto en /²⁴ Lugo, taniuda canpaa a cabído, segundo que he costume na egleia de Lugo, XXIJ días de agosto, era de mill¹ e CCC e XL^a /²⁵ e sete anos¹.

Testemoyas: don Aras Fferrnández, chantres de Lugo; don Martín Eanes, arçidiago de Neyra; don maestre Affonso, arçidiago² de Doçón; don /²⁶ Johán Eanes, thesoueyro de Lugo; don Pedro Días, Rrodrigo Áluarez, Pedro Sauascháez, Ffernán Fferrnández e Nuno Martíiz, cóengos de Lugo; Ffernando Aras de /²⁷ Parga, Vaasco Peres de Baamonde e Suer Ffroyás de Mijz, caualeyros; Lopo Rodríguez d'Ulloa e Gómez Fandiño, escudeyros, /²⁸ *testemoyas*, e outros muytos.

/²⁹ Et eu, Ffrançisco López, notario público de Lugo, a esto todo presente ffuy e, a rrogo do bispo e do cabi/³⁰doo e de Ffernán Yoanes sobreditos, deste empramento sobredito dous estrumentos partidos *per abc per my*/³¹na mão escriuj e en cada un deles meu nome e meu signal puge en testemoyo de uerdade.

|*Sinal*: Franciscus|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *arçho*.

³ O *s* vai escrito sobre un *m*.

⁴ Emprega un *c* sobreposto co valor de *ey*.

⁵ Está escrito *mõn*.

93

[1297-1312]*. Ourense.

María García do Bolo de Senda, presente e outorgante o seu marido Xoán Aras, vende ao prior Xoán Pérez e ao convento de Santa Comba todo o herdamento que foi de súa nai Maior Pérez e que lle ficou de seus irmáns Pedro Eanes e Xoán García nos lugares do Bolo e de Liñares, na parroquia de Santa María de Louredo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 6170.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 6170.

Eno nome de *Deus*, amen. Sábean quantos esta carta virem que eu, María Garçía do Bolo de Senda, /² ffilla de Moor Peres, que foy, presente meu marido Johán Aras e outorgante, vendo e firmemente outorgo /³ para por senpre¹ a uós, don Johán Peres, prior de Santa Coomba de Naues, e ao conuento do moesteyro desse /⁴ lugar todo o herdamento que foy de mía madre Moor Peres, que me a mjn ficou de meus yrmãos /⁵ Pero Eanes e Johán Garçía, o qual herdamento iaz enno lugar que chaman O Bollo e en Linares, su cadêa de Santa /⁶ María de Louredo.

Vendo a uós este erdamento² a monte e a fonte, con entradas e seydas e dereitu/⁷ras e con todas súas perteenças, de dízemo a *Deus* e liure¹ e quite de todo outro enbargo. E que uós e o dito /⁸ moesteyro o aiades en jur de herdade para senpre¹ e façades del liurementemente¹ toda uossa uoentade, /⁹ ca outorgo que rreçebý de uós todo o prezo que a mjn e a uós aprouuo, conuén a saber, trezentos² e sete/¹⁰enta e çinco morauidís da moeda³ blanca del rrey don Fernando, de que contan dez e seis par por tres morauidís, /¹¹ dos quaes, en presenza deste notario e das *testemuyas*, me outorgo por ben pagada.

Et logo todo jur e dereito, /¹² señorío, possissón e propiedade que eu aio enno dito herdamento e de dereito deuo a auer, todo o tollo de /¹³ mjn e de toda mía uoz e meto uós, prior e conuento² e moesteyro, en corporal posissón del per esta /¹⁴ presente carta que ende mando fazer. Et se o dito herdamento² agora máis ual ou ualuer ca o justo preço, /¹⁵ [esta maioría e melloría]⁴ dou a uós en dõaçón⁵ e perdõouola por moito amor que de uós rreçebý /¹⁶ [...] ⁴ o dito moesteyro. Et obligeo mjn e todos meus bẽes gãañados⁶ e por gaanar /¹⁷ [para anparar a]o⁷ dito conuento e moesteyro para senpre¹ a dereito con o dito herdamento.

Et a parte que contra /¹⁸ [esta carta uẽer]⁷, aia a mía maldiçón e peite a uós o preço doblado et aa uoz /¹⁹ [del rrey outro tanto, e a]⁷ carta fique firme para senpre¹.

Ffeita a carta en Ourense, dez /²⁰ [...] ⁷ anos².

Testemuyas que a esto chamadas presentes foron: Pero /²¹ [...] ⁷ de Cha[n]tada⁸, alfayate; Martín Anes, Fernán Cão /²² [...] ⁷ notario del rrey en essa çidade /²³ [...] ⁷ que he tal |*Sinal*|.

* A datación baséase no período en que temos documentado a Xoán Pérez como prior de Santa Comba.

¹ Usa a abreviatura de *re* co valor de *r*.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Está escrito *mōn*.

⁴ No ms. non se le.

⁵ Leva un só trazo que cobre case toda a palabra.

⁶ Leva un só trazo que cobre as letras *ana*.

⁷ O ms. está rompido.

⁸ Falta o *n*

94

1312, agosto, 27.

O prior Xoán Pérez e o convento de Santa Comba dan a Gonzalo Gutiérrez o casar do Bolo en troca do casar de Sinagoga, que este ten do mosteiro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1913.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1913.

Sabyan qua[n]tos¹ esta carta viren como nós, Johán Pérez, prior do mosteyro de Santa Coomba de Naues, /² e o conuento desse lugar damos a uós, Gonçaluo Gutiérrez, o nosso casar do Bolo con todos seus dereyτος /³ e con todas ssúas pertencas, que o tenades en uossa uida tanto e a uossa morte ffigue o casar liure e quite [a]o² /⁴ moesteyro assí como o acharen. Et este casar uos damos en canbyo polo outro casar que de nós tjnades /⁵ en Seagoga, de que eu logo, Gonçaluo Gotérrez, quito o mosteyro sobredito. Et nós, prior e conuento, damos a uós, Gonçaluo /⁶ Gotérrez, liure e quite poder para demandar e para defender tódolos dereyτος e pertjncas que nós auemos en ese³ /⁷ casar do Bolo sobredito e deuemos a auer de dereyto.

Ffeyta a carta V días por andar d'agosto, era de mill /⁸ e CCC^a e L^a anos⁴.

Testemoyas que presentes foron: Domingo Anes, Martín Ffernández, Domingo Vásquez, monges do mosteyro; leygos: Ffernán /⁹ Gonçaluez.

Et eu, Per⁷ Anes, monge e notario do mosteyro que esta carta fige scriuir e meu /¹⁰ ssinal y [puge]⁵ en testemoyo de uerdade, que est tal |Sinal|.

¹ Falta o *n*.

² Falta o *a*.

³ Está escrito *eēs*.

⁴ Leva un trazo sobreposto.

⁵ No ms. non se le.

1318, xaneiro, 3. Ourense.

Pedro Martís, dito Escudeiro, herdeiro e testamenteiro de don Rodrigo, bispo de Ourense, vende ao prior Gonzalo Pérez e ao convento de Santa Comba as propiedades que o bispo tiña na freguesía de Santa Baia de Beiro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1983.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1983.

REF. DURO, *Naves*, 151.

Enno nome de Deus, amen. Sábeam quantos esta carta uiren que eu, *Pedro Martíz*, dito Escudeyro, çidadao /² de Ourense, morador na rrúa do Pumar, heree do bispo don *Rrodrigo* que ffoy de Ourense e seu /³ conpridor para pagar as déuedas que el diuía e as mandas que mandou e para conprir o sseu testamento, por /⁴ mjn e por toda mjna uoz, vendo e entrego per esta carta a uós, don Gonçaluo Pérez, prior do moesteyro /⁵ de Santa Coonba de Naues, e ao conuento deste moesteyro, para a obra desse moesteyro de Santa Coonba, /⁶ todo quanto herdamento laurado e por laurar, casas, áruores, cortinas e quinón, uoz e dereito, a monte e a /⁷ [ffonte]¹, con entradas e ssaídas e con todos seus dereitos e perteenças que o dito bispo don *Rrodrigo* auía e /⁸ [lle perteeçy]an¹ e de dereito deuyam perteeçer no lugar que chaman Castietam (*sic*) e en Armauale e nas /⁹ [...] en toda a ffijgresía de Santa Vaya de Beyro e en todos seus termios, en tal maneyra que a /¹⁰ [dita o] bra¹ do dito moesteyro de Santa Coonba de Naues e vós, en seu nome del, aiades e pessu/¹¹yades o erdamento e cousas sobreditas en jur de herdade para por senpre de dízimo a Deus e liures e /¹² quites de todo outro embargo, ca outorgo² que rreçebý de uós por esto bem e conpridamente todo o preço /¹³ (o preço) que a mjn e a uós aprouou en presenza do notario e *testimoyas* suescritas³, *conuén* a ssaber, quinentos *morauidís* da moeda⁴ /¹⁴ *portugueesa* que agora corre, de que contan XVJ pares de *dineyros* novos por tres *morauidís*. Et demays qui/¹⁵tástesme das vendas do señorío. Et se os herdamentos e cousas sobreditas agora máys valem /¹⁶ ou valueren d'aquí en deante, essa maioría dou e outorgo² en *dõaçón*⁵ aa obra do dito moesteyro de Santa /¹⁷ [Co]onba¹ pola alma do sobredito bispo don *Rrodrigo*.

Et logo todo jur, uoz, señorío, possissom, propiedade /¹⁸ [e dereito]¹ que eu aio e me perteeçe no erdamento e cousas ssobreditas, todo o tollo de mjn e de toda /¹⁹ [mjna u]oz¹ e meto e pono uós e toda uossa uoz en corporal possissom deles para senpre per esta car/²⁰[ta. Et ou]torgo¹ a[nparar e]¹ deffender a dita obra e toda ssúa uoz senpre a dereito con esta vendiçom /²¹ [a tod]o¹ tempo, per mjn e per todos meus bẽes gãañados⁶ e por gãañar⁶, et outrossí vos obrigo /²² tódolos bẽes que foron do ssobredito don Rrodrigo.

Et quenquer que contra esta carta e uindiçõn uẽer, /²³ aia a yra de Deus e a miña maldiçõn; e quanto demandar, péyteo a uós e aa dita obra e a ssúa /²⁴ uoz dobrado, e aa uoz del rrey peyte C morauidís da bõa moeda⁴ de pãa, e esta carta ffique ffir/²⁵me e valla para senpre.

Et rrenunçio que non possa dizer nen alegar per mjn nen per outre que /²⁶ de uós non rreçebí os morauidís sobreditos e que os non ey ia todos en meu jur e en meu po/²⁷[der]¹ bem e conpridamente en dineyros contados, e a tódalas outras bõas rrazões e dereito, exçeções e de/²⁸[ffensões]¹ que por mjn contra esto podería auer e alegar e mostrar, que me non vallan nen seia y /²⁹ [oýdo en]¹ juízo nen fóra de juízo.

Ffeyta a carta en Ourense, tres días de janeyro, era /³⁰ [de mill e]¹ CCCL^a VJ anos⁷.

Testimoyas que a esto chamadas e rrogadas presentes foron: Martín /³¹ [...]¹, cóengo de Ourense; Pedro Domínguez de Sam Mamede, Affonso Eanes de Pinol; Ffernán Peres, /³² dito de Santomé⁸, çapateyro de Ourense, morador na rrúa dos Çapateyros; Ffernán Peres de Pa/³³[...]bo¹ e Fernán Peres de Castelo.

Et eu, Affonso Eanes, notario jurado en Ourense /³⁴ pola ygleia desse lugar, que a esto presente foý e o escriuý e meu sinal y puge en /³⁵ [tes]timoyo¹ de verdade |Sinal|.

¹ O ms. está rompido.

² Leva *or* na entreliña.

³ Leva o *i* na entreliña.

⁴ Está escrito *mõn*.

⁵ Leva un só trazo sobreposto que cobre case toda a palabra.

⁶ Leva un só trazo que cobre as letras *aana*.

⁷ Leva un trazo sobreposto.

⁸ Está escrito *scõm*.

1322, abril, 28. Ourense.

María Anes vende ao prior Gonzalo Pérez e ao convento de Santa Comba unha leira de viña en Outariz.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2036.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2036.

REF. POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 92.

Enno nome de Deus, amen. Sábeam quantos esta carta viren que eu, Ma²ría Anes, moradeyra na Asperela, presente e outorgante meu marido Jo³hán Lourenço, vendo e firmemente outorgo para por ssenpre a uós, Gon⁴çaluo Peres, prior do moesteyro de Santa Coonba de Naues, e ao conuen⁵to desse lugar húa leyra de viña que eu ey en termio de Santa ⁶ Coonba, enno lugar que chaman Outorís, a qual viña a mjn ficou de ⁷ Sancha Uaásquez¹, mjña madre que ffoy.

Vendo a uós a dita viña, con en⁸tradas e sseydas e com todos sseus dereitos e perteenças, por preço çer⁹to que a mjn por ello destes, o qual a mjn e a uós aprouuo, conuén a ssaber, ¹⁰ por quinentos ssoldos da moeda² portugueesa, de que contam quatro dineyros novos por tres ¹¹ ssoldos, dos quaes me outorgo por bem pagada en presenza deste notario ¹² e testimuyas adeante escriptas.

Et logo todo jur, sseñorío, po¹³ssissom, propiedade e dereito que eu e³ a dita Sancha Uaasques auía enna ¹⁴ dita viña, e eu em sseu nome, todo o tollo de ssúa uós e da mj¹⁵na e meto uós, prior e conuento sobreditos, en corporal possissón ¹⁶ dela per esta presente carta que ende mando faser. E sse a dita vi¹⁷na máys ual ca esto que me uós por elo dades, eu o dou ¹⁸ a Santa Coonba em dõaçón⁴ por mjña alma, que ela me aia ¹⁹ merçee. Et obligo mjn e todos meus bẽes gaanados e ²⁰ por gãañar⁵ para uos anparar e defender com ela a dereito ²¹ em todo tempo.

Et quenquer que contra esta carta uẽer, aia⁶ a yra ²² de Deus e a mjña maldición, e peyte a uós por pẽa çen ²³ morauidís de brancos da moeda² del rey dom Fernando, e esta carta ²⁴ fique firme e estáuil para ssenpre.

Ffeyta a carta em Ourense ²⁵ a vijnte e oyto días d'abril, era de mill⁷ e tresentos e ²⁶ ssesseenta anos⁷.

Testimuyas que presentes fforom: Ffernán /²⁷ Martiiz, çapateyro; Domingo Peres, morador em Gomarís; Estéuõ /²⁸ Eanes, ome do prior; Martín Anes de Pena Uigía e Lourenço /²⁹ Eanes, escriuán.

Et eu, Domjngo Eanes Cougill, notario jura/³⁰do ena çidade d'Ourense pella igleia da dita /³¹ çidade, que a esta carta pressente ffoý e en mjna /³² presenza a ffiz scriuir e aquí poño meu /³³ nome e meu ssignal, que tal he |Sinal|.

¹ Está escrito *uñz*.

² Está escrito *mõn*.

³ Está na entreliña.

⁴ Leva un trazo sobreposto que cobre case toda a palabra.

⁵ Leva un só trazo que cobre as letras *aana*.

⁶ As letras *ia* están corrixidas sobre *p*.

⁷ Leva un trazo sobreposto.

97

1323.

O prior Gonzalo Pérez e o convento de Santa Comba aforan a García Gutiérrez o casar de Freixedo en Outeiro de Abeleda.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2047.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2047.

Sabeam¹ quantos esta carta virem como¹ nós, Gonçaluo Pérez, prior de Santa Coonba /² de Naues¹, e o conuento desse lugar damos a uós, Garçia Goteres, escudeyro, en /³ vossa vida, o nosso cassar de Ffreyxedo, que está en Outeyro d'Avellaeda, que nos fficou /⁴ de Tereyia Eanes, monga que ffoý de Bóueda, a monte e a ffonte, con todas ssúas perteenças; /⁵ per tal condiçón que o lauredes e o paredes ben, que non deffallesca per mjngua de laour, et /⁶ cobrades as cassas e as ffaçades morar, et nos dedes del cada ano terça de pan /⁷ e de vino, sse o y ffezerdes, e pollas outras coussas darnos edes cada ano por día /⁸ de Ssan Martimo JX libras¹ de purtugaees ou a contía delles.

Eu², Garçia Goteres, /⁹ por esta graça que me uós a mjn ffazedes, prometo de uos ajudar a uós e a uosos /¹⁰ hómeees segundo a mja poseç[ó]n³, e sser⁴ obediente

para pagar a uós os vossos /¹¹ dereytos. Et a meu passamento, o que fficar por mjn leue o⁵ quinón como¹ laurador.

/¹² Et nós tollémosuos que o non possades vender nen⁶ obligar, nem /¹³ meter y outro ome, ssenón hun laurador de que nós aiamos os nossos /¹⁴ dereytos en paz ben e conpridamente.

Ffeyta a carta no mosteyro de Santa /¹⁵ Coonba en era de mill¹ e CCC^{os} LX e hun ano.

Testemoyas que presentes fforon: [Martín]⁷ /¹⁶ Fferrnández, Johán Pérez, Vasco Pérez, Lourenço Pérez, Rrodrigo Martíiz, Afonso Pérez, [monges do]⁷ /¹⁷ dito mosteyro.

Et eu, Gonçaluo Martíiz, monge e notario do dito most[eyro, que a esto]⁷ /¹⁸ pressente ffoý e esta carta escriuí per mandado do prior [sobredito e meu]⁷ /¹⁹ [nome e]⁷ meu ssinal y puge en testemoyo de uerdade, que tal este.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva o *u* na entrelíña.

³ Está escrito *poseçã*.

⁴ Usa a abreviatura de *ser* co valor de *s...r*.

⁵ Está na entrelíña.

⁶ Antes parece que hai unha letra borrada.

⁷ No ms. non se le.

98

1324, xuño, 11.

Os irmáns Gonzalo e García Núñez chegan a avinza co prior Gonzalo Pérez e o convento de Santa Comba sobre os emprazamentos e vendas realizados polos pais dos primeiros co mosteiro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2073. Fai carta partida co documento seguinte.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2073.

Era de mill¹ e CCC e LX^a e IJ anos¹, XJ días de juyo. Sabian quantos esta carta viren que eu, /² Gonçaluo Nuñes, e eu, Garçía Nuñes, ffillos de Nuño Fferrnandes e de María Ferrnández, que fforon do Bolo, por nós /³ e por toda nossa uoz, da húa parte, et nós, don Gonçaluo Peres, prior do moesteyro de Santa /⁴ Coonba de Naues, e o conuento desse meesimo lugar, da outra, ssobre *contendas* que eran on/⁵tre estas partes ssobre ditas, non *per* medo *nen* *per* fforça *nen*² *per* engano¹ endozu/⁶das, mays de sseu prazer e de ssúa bõa voontade, a atal auijnça pervẽeron³, *conuén* a ssa/⁷ber, que nós, os ssobre ditos Gonçaluo Nuñes e Garçía Nuñes, nos quitamos *para* ssenpre⁴ ao dito moe/⁸steyro de Santa Coonba de tódolos enprazamentos que os ditos nosso padre e nossa madre /⁹ ffezeron conno dito moesteyro; et outrossý nos quitamos de tódalas vendas que e(e)les /¹⁰ venderon ao dito moesteyro, atañbén do casar do Bolo como¹ de tódolos outros er/¹¹da[mento]s⁵ de que o moesteyro mostrar cartas e çertedües *per* que os á d'auer de dereyto, /¹² que de tanto nos quitamos *para*⁶ ssenpre.

Et rrenunçamos todo *dereyto* eclesiástico como¹ /¹³ çeuil, escripto e non escripto, que por nós poderíamos auer, *tañbén* d'uso como¹ de /¹⁴ costume, que nunca desto possamos dizer o *contrario* en juýzo *nen* ffóra del *per* nós /¹⁵ *nen* *per* outre, *nen* nos possamos del ajudar *contra* o dito moesteyro; *per* tal preyto⁴ e *per* tal /¹⁶ condiçón que uós, prior e conuento, que nos dedes en toda nossa vida d'ambos tanto, /¹⁷ *conuén* a ssaber, o casar de Lamas¹ que a uós fficou de Johán Lourenço e de Costança Fferrnandes e /¹⁸ da ssúa ffilla, e que uos demos del cada ano¹ de rrenda ao dito moesteyro dous quarteyros /¹⁹ de pan cada ano¹ en ssaluo, e a nossa morte d'ambos fficar o dito casar ao dito moesteyro /²⁰ liure⁴ e quito. Et nós, prior e conuento ssobre ditos, damos a uós, Gonçaluo Nuñes e Garçía Núñez⁷ sobre ditos, /²¹ o dito casar en vossa vida d'ambos pola rrenda ssobre dita, assý como¹ ssobre dito he.

/²² Et ffoyo posto e outorgado [que]⁸ qualquer das partes que *contra* esto passasse, que peytasse aa outra /²³ parte de pã D morauidís e outros tantos aa uoz del rrey, e esta carta estía firme.

Testemuyas: Martín /²⁴ Fferrnandes, ffrade do dito moesteyro; Rromeu Peres do Pineyro; Vaasco Peres, capelán de Louredo; /²⁵ Gomes Peres do Bolo; Pedro Fferrnandes de Mora; Martín Peres, dito Carneyro; Martín Marra; Gomes⁹ Martiis; Pedro Lourenço de /²⁶ Liñares; Pero Garçía, dito Frade.

Et eu, Ares Eanes, notario *próuico* de Búual *e* de Castella *e* do Bolo de /²⁷ Ssenda por Durán Carca, notario del rrey, a esto foý presente *e* a prazer¹⁰ das partes /²⁸ escripuyé esta carta *e* fiz y meu sinal, semellante o do dito notario, que tal este |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O *e* está escrito sobre un *o*.

³ Leva un trazo sobreposto que cobre as letras *eero*.

⁴ Usa a abreviatura de *re* co valor de *r*.

⁵ No ms. non se le.

⁶ Está escrita a abreviatura de *par* cun *a* sobreposto.

⁷ Está na entrelíña.

⁸ No ms. falta.

⁹ Está escrito *Gmes*.

¹⁰ Usa a abreviatura de *re* para representar o primeiro *r* da palabra.

99

1324, xuño, 11.

Os irmáns Gonzalo e García Núñez chegan a avinza co prior Gonzalo Pérez e o convento de Santa Comba sobre os emprazamentos e vendas realizados polos pais dos primeiros co mosteiro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2074. Fai carta partida co documento anterior.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2074.

Era de mill¹ e CCC e LX^a e IJ anos¹, XJ días de juyo. Sabian quantos esta carta viren que eu, Gonçaluo /² Nuñes, e Garçía Nuñes, ffillos de Nuño Fferrnandes e de María Ferrnandes, que fforon do Bolo, por nós e por toda /³ nossa uoz, da húa parte, et nós, don Gonçaluo Peres, prior do moesteyro de Ssanta Coonba /⁴ de Naues, e o conuento desse meesmo lugar, da outra, ssobre *contendas* que eran ontre estas /⁵ partes ssobreditas, non per medo nen per fforça nen per engano¹ endozudas, mays de sseu /⁶ prazer e de súa bõoa voontade, a atal auij[n] çá² pervẽeron³, conuén a ssaber, que nós, os ssobreditos /⁷ Gonçaluo Núñez e Garçía Núñez, nos qitamos para ssenpre ao dito moesteyro de Santa Coonba de

tó/⁸dolos enprazamentos⁴ que os ditos nosso padre e nossa madre ffezeron conno¹ dito moestey/⁹ro; et outrossý nos quitamos de tódalas vendas que eles venderon ao dito moesteyro, atan/¹⁰bén do casar do Bolo como¹ de tódolos outros herdamentos de que o moesteyro mostrar car/¹¹tas e çertedües per que os á d'auer de deryto, que de tanto nos quitamos para ssempre⁵.

Et rre/¹²nunçiamos todo deryto eclesiástico como ciuyl, escripto e non escripto, que por nós po/¹³deriamos auer, também d'uso como¹ de costume¹, que nunca desto possamos dizer o /¹⁴ contrario en júzo nen ffóra del per nós nen per outre, nen nos posamos del ajudar contra o /¹⁵ dito moesteyro; per tal preyto⁵ e per tal condiçón que uós, prior e conuento, que nos dedes en to/¹⁶da nossa vida d'anbos tanto, conuén a ssaber, o casar de Lamas¹ que a uós fficou de /¹⁷ Johán Lourenço e de Costança Fferrnández e de ssúa ffilla, e que uos demos del cada ano¹ de rrenda /¹⁸ [ao]⁶ dito moesteyro dous qorteyros⁷ de pan cada ano¹ en ssaluo, e a nossa morte d'anbos⁸ /¹⁹ [fficar]⁶ o dito casar ao dito moesteyro liure e quito. Et nós, prior e conuento ssobreditos, /²⁰ damos [a]⁶ uós (a uós), Gonçaluo Nuñes e Garçía Nuñes, o dito casar en vossa vida d'anbos pola rren/²¹da ssobredita, assý como¹ ssobredito he.

Et ffoy posto e outorgado que⁹ qualquer das /²² partes que contra esto passasse, que peytasse aa outra parte de pãa D morauidís e outros tantos /²³ aa uoz del rrey, e esta carta está ffirmo.

Testemuyas: Martín Fferrnandes, ffrade do dito moesteyro e ou/²⁴tros frades, e Rromeu Peres do Pineyro e Vaasco Peres, capelán de Louredo, e Gomes Peres do /²⁵ Bolo; Pedro Fferrnández de Mora; Martín Peres, dito Carneyro; Martín Marra; Gomes Martiis; /²⁶ Pedro Lourenço de Liñares; Pedro Garçía, dito Ffrade.

Et eu, Ares Eanes, notario próuico de Búual /²⁷ e de Castella e do Bolo de Ssenda por Durán Carca, notario del rrey, a prazer¹⁰ das /²⁸ partes escriptuy esta carta e ffiz y meu sinal, semellante o do dito notario, que tal este |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *n*.

³ Leva un trazo sobreposto que cobre as letras *eero*.

⁴ Usa a abreviatura de *re* co valor de *r*.

⁵ Usa a abreviatura de *per* co valor de *pr*.

⁶ O ms. está rompido.

⁷ Está escrito *q'orteyros*.

⁸ Usa a abreviatura de *os* co valor de *s*.

⁹ Está corrixido sobre *qua*.

¹⁰ Usa a abreviatura de *re* para representar o primeiro *r* da palabra.

100

1325, novembro, 12. Ourense (1255, marzo, 28. Sahagún / 1231, febreiro, 15. Ciudad Rodrigo / 1229, setembro, 12. Ribadavia)

Traslado dun privilexio en que Afonso X confirma ao mosteiro de Santa Comba de Naves un privilexio outorgado por Afonso IX (doc. 16 desta CD) e confirmado por Fernando III, polo que se exime ao mosteiro de pagar xantar e prestar labores a quen teña o castelo de Alba de Búbal.

B.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 10.

ED. VÁZQUEZ NÚÑEZ, *BCMO*, II, 354-356; HINOJOSA, *Documentos*, 137 [Ed. do privilexio de Afonso IX]; GÓNZALEZ, *Fernando III*, 348 [Ed. da confirmación de Fernando III].

REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 738.

REF. DE LA CUEVA, *Historia*, 160; DURO, *Naves*, 145, 146-147; SÁ BRAVO, *Monacato*, 52.

Connosçuda cosa sea a todos los omnes que esta carta uieren como yo, don Alfonso, por la gracia de Dios rrey de Castiella, de Toledo, de León, de Galizia, /² de Seuilla, de Córdoba, de Murcia, de Jahén, vj priuilegio del rrey don Alfonso, mjo auuelo, e confirmado del rrey don Fernando, mjo padre, fecho /³ en esta guisa:

Per presens scriptum, tam presentibus quam futuris, notum sit ac manifestum quod ego, Fernandus, Dej gratia rex Castelle et Tolletj, Legionis et Gallecie, inuenj /⁴ priuilegium a patre meo, illustrissimo rege Alfonso, bone memorie, factum in hunc modum:

Alfonsus, Dei gratia rex Legionis et Gallecie, libero et absoluo monasterium *Sancte Columbe* de Naues /⁵ quod non teneatur soluere comestionem siue procurationem quam ab eo solebat exigere *dominus* qui tenebat castellum de Alba de Buual. Libero eciam et absoluo monasterium ipsum et homines /⁶ ipsius monas-

terij de toto labore dictj castellj, quod ad nullum laborem teneantur ibidem faciendum. Libero inquam et absoluo hereditates et homines sepredictj monasterij quod non teneantur /⁷ ad persoluumdum dicto castello illos singulos panes quos consueuerant persoluere¹ in unoquo[q]ue² mense. Hoc autem facio quia constat *michi* quod onera ista fuerunt *imposita* iniuste monasterio ipsi et hominibus suis per /⁸ *dominos* qui terram solebant tenere et non auctoritate regia.

Nullj ergo om[n]ino³ hominum liceat hanc mee absolucionis cartam infringere uel ei ausu temerario contraire, quod qui presumpserit iram Dej omni/⁹potentis et regiam indignationem incurrat, et quantum inuaserit duplo *componat*, et pro ausu temerario regie partj in penam mille *morabitinos* exsoluat, carta nichilominus in suo robore permanente.

/¹⁰ Facta carta apud Ripam Auie, XIJ die septembris, era M^a CC^a LXVIJ^a.

Supradictum itaque priuilegium ego, prenominatus rex *Fernandus*, una cum uxore mea *Beatrice*, regina, et cum /¹¹ filijs meis *Alfonso*, *Frederico* et *Henrico* et *Fernando*, ex assensu et beneplacito *domne Berengarie*, regine genitricis mee, concedo, roboro et confirmo mandans ac firmiter stat[uens]⁴ quod /¹² inuiolabiliter obseruetur.

Siquis uero hanc cartam infringere seu in aliquo diminuere presumpserit, iram Dej omnipotentis plenarie incurrat et regie parti mille aureos in cauto persoluat et *dampnum* /¹³ super hoc illatum predicto monasterio restituat duplicatum.

Facta carta apud Ciuitatem *Rodericj*, XV die *februarij*, era M^a CC^a LXVIIIJ^a.

Et yo, sobredicho rrey don *Alfonso rregnante*, /¹⁴ en uno con la rreyna *dona Violant*, mj muger, e con mjs fijas la jnfante *dona Berenguela* e la jnfante *dona Beatriz*, en *Castiella* e en *Toledo* e en *León*, /¹⁵ en *Galizia*, en *Seuilla*, en *Córdoua*, en *Murçia*, en *Jahén*, en *Baeça*, en *Badaioz* e en *Algarbe*, otorgo este priuilegio e *confirmolo*.

Fecha la carta en Sant Fagunt /¹⁶ por mandado del rrey, XXVIJ^o días andados del mes de marzo, en era de mill⁵ e CC^{os} e nonaenta e tres años, en el anno que don *Odoart*, fijo primero e heredero del rrey /¹⁷ *Henrich* de *Anglaterra* reçebió cauallería en *Burgos* del rrey don *Alfonso* el sobredicho.

Don *Alfonso* de *Molina* la *confirma*; don *Frederique* la *confirma*; don *Henrique* /¹⁸ la *confirma*; don *Manuel* la *confirma*; don *Fernando* la *confirma*; don *Fe-*

lipo, electo de Seuilla, la *confirma*; don Sancho, electo de Toledo e chançeller del rrey, la *confirma*; don Johán, arçil¹⁹bispo de Santiago, la *confirma*; don Aboabdille Abennazar, rrey de Granada, uassallo del rrey, la *confirma*; don Mahomath Abemnahomat Abenhuth, rrey de [Murçia]⁶, uassallo del /²⁰ rrey, la *confirma*; don Abenmahoth, rrey de Niebla, uassallo del rrey, la *confirma*; don Gastón, bizconde de Bear, uassallo del rrey, la *confirma*; don Guj, bizconde de Limoges, uas/²¹saló del rrey, la *confirma*.

[Col. a] Don Aparicio, obispo de Burgos, *confirma*; don Pedro, obispo de Palencia, *confirma*; don Rremondo, obispo de Segouia, *confirma*; don Pedro, obispo de Següença, *confirma*; don Gil, obispo de Osma, *confirma*; don Mathé, obispo de Cuenca, *confirma*; don Benito, obispo de Áuila, *confirma*; don Aznar, obispo de Calahorra, *confirma*; don Lop, electo de Córdoua, *confirma*; don Adán, obispo de Plazencia, *confirma*; don Pascual, obispo de Jahén, *confirma*; don frey Pedro, obispo de Cartagena, *confirma*; don Pedr'Iuanes, maestre de Calatraua, *confirma*.

[Col. b] Don Nuno Gonçález *confirma*; don Alfonso López *confirma*; don Rrodrigo Gonçález *confirma*; don Simón Rroyz *confirma*; don Alfonso Tiéllez *confirma*; don Fernán Rroyz de Castro *confirma*; don Pedro Núñez *confirma*; don Nuno Guillem *confirma*; don Pedro Guzmán *confirma*; don Rrodrigo Gonçález el Nino *confirma*; don Rrodrigo Áluarez *confirma*; don Fernán García *confirma*; don Alfonso García *confirma*; don Diego Gómez *confirma*; don Gómez Rroyz la *confirma*.

[Col. c] Don Martín, obispo de León, *confirma*; don Pedro, obispo de Ouiedo, *confirma*; don Suer Peres, electo de Çamora, *confirma*; don Pedro, obispo de Salamanca, *confirma*; don Pedro, obispo de Astorga, *confirma*; don Leonardo, obispo de Ciudad, *confirma*; don Migael, obispo de Lugo, *confirma*; don Johán, obispo de Oréns, *confirma*; don Gil, obispo de Tuj, *confirma*; don Johán, obispo de Mendoñedo, *confirma*; don Pedro, obispo de Coria, *confirma*; don frey Rrobert, obispo de Silue, *confirma*; don Palay Peres, maestre de la orden de Santiago, *confirma*.

[Col. d] Don Rrodrigo Alfonso *confirma*; don Martín Alfonso *confirma*; don Rrodrigo Gómez *confirma*; don Rrodrigo Frolaz *confirma*; don Johán Peres *confirma*; don Fernand Yuanes *confirma*; don Martín Gil *confirma*; don Andreo, pertegero de Santiago, *confirma*; don G[onçal]uo⁷ Ramírez *confirma*; don Rrodrigo Rrodríguez *confirma*; don Áluar Díaz *confirma*; don Pelay Peres *confirma*;

Diego⁸ López de Salzedo, merino mayor de Castiella, la *confirma*; Garcí⁸ Suárez, merino mayor de rregno de Murcia, *confirma*; maestre Fernando, notario del rrey en Castiella, *confirma*; Rroy López de Mendoça, almirage de la mar, *confirma*; Sancho Martínez de Yodar, adelantado de la frontera, *confirma*; Garcí Peres de Toledo, notario del rrey en la Andalucía, *confirma*; Gonçaluo Morant, merino mayor de León, *confirma*¹; Rruy Su[ár]e[z]⁹, [merino]⁷ mayor de /²² Galizia, *confirma*; don Suero Peres, electo de Çamora e notario del rrey en León, *confirma*.

Millán Peres de Aellón la escriujó el anno tercero que el rrey don Alfonso regnó.

/²³ Este he o trallado do sobredito priuilegio do sobredito rrey dom Affonso, que ffoy, a que Deus perdom, e asseellado de seu sseello de poma colgado en ffios de sirgo /²⁴ uermellos e galnes, ssegundo que per elle apareçia. O qual priuilegio eu, Domingo Nunes, notario jurado d'Ourense porla jgleia desse lugar, en myá presença fige tralladar /²⁵ a pedimento de Ffrançaisco Eanes, monge do dito moesteyro de Santa Coonba, por quanto o dito Ffrançaisco Eanes disía que o prior e conuento do dito moesteyro auýan mester /²⁶ o dito trallado para o mostrar ante nosso señor el rrey dom Affonso, e que non oussauan a leuar o dito priuilegio teméndosse que o perderían pello camyno en algúã maneyra. /²⁷ Et a pedimento do dito Ffrançaisco Eanes e per mandado e outoridade de Pedro Giães, cóngo e vigario gẽeral do onrrado padre e señor dom Gonçaluo, porla graça de Deus bispo /²⁸ d'Ourense, en este trallado meu signal puge, que tal he |Sinal|.

O qual trallado ffoy ffeyto en Ourense, XIJ días de nouembre, era de mill⁵ e CCCL^a XIIJ anos⁵.

Testemuyas: ffrey /²⁹ Pedro dos Santos, ffrade d'Osseyra; Martín Gonçalues, cidadão d'Ourense; Áluar Peres, home⁵ do dito vigario; Johán Sotil, escriuán; Affonso Rrodrigues, home⁵ do dito Ffrançaisco Eanes.

¹ Está na entreliña.

² Falta o *q*.

³ Falta o *n*.

⁴ No ms. non se le.

⁵ Leva un trazo sobreposto.

⁶ Está escrito *niebla*.

⁷ O ms. está rompido.

⁸ Antes está riscado e anulado con puntos por baixo de cada letra *don*.

⁹ Está escrito *suuej*.

1330, abril, 7.

O prior Gonzalo Pérez e o convento de Santa Comba chegan a avinza con Gómez Pérez do Bolo sobre a contenda que tiñan por propiedades en Santo André de Freixedo e no Bolo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1718. Fai carta partida co documento seguinte.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1718.

REF. POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 54.

[Sábean]¹ quantos esta carta viren como² fosse contenda ontre *Gonçaluo Pérez* [...] ¹ /² [...] ¹ et *Gómez Pérez do Bolo*, da outra. Primeiramente *contendían* sobre [...] ¹ /³ [...] ¹ et sobre outras herdades quantas eles, *Ares Pérez e Pedro Ares*, y [...] ¹ /⁴ [...] ¹ pras¹ que *don Pedro Garçía*, seu auoo, e *Ares Pérez*, con súa moller *Tereiga Garçía* [...] ¹ /⁵ [...] ¹ sobreditos y ouuessen tódalas o dito prior e o dito *conuento* do m[...] ¹ /⁶ [...] ¹ de como² enprazaran con estes sobreditos [*Ares Pérez*]¹ e *Pedro Ares*, seu [...] ¹ /⁷ [...] ¹ et dizían aínda máys o prior e os frades [...] ¹ çinque anos² que llos est[...] ¹ /⁸ [...] ¹ con seruiços e rendas, con súas dereituradas de todas [as ditas her]dades¹, et o dito *G[ómez Pérez]* ¹ /⁹ [...] ¹ por súa madre *Costança Ares* e por outra [...] ¹ *Orraca Ares*, hyrmãas do dito [*Pedro Ares ...*]¹ /¹⁰ ouueran partiçón nenhúa. Aínda sobre al *contendían*, *conu[én]*¹ a saber, sóbelas dúas quintas dos casares [...] ¹ /¹¹ tíos *Ffernando Garçía e Johán Garçía*, hyrmãos de sseu padre *Pedro Eanes do Bolo*, as quaes o dito prior dizía que eran do dito mo[esteyro per boas cartas]¹ /¹² que [én]¹ tijña, e que se *conprisse*, que mostraría ende boas cartas *per* que as o dito *moesteyro conprara*. Et o dito *Gó[mez Pérez]* dizía que auía¹ /¹³ [d'erdar]¹ de dereito as ditas dúas quintas dos casares do Bolo, por rrazón que dizía que foran de seus tíos [sobreditos]¹.

[Et]¹ /¹⁴ [sobre]¹ esto as partes e sobre tódalas outras demandas e queixidas e querelas que auían ontre sy sobre qualquer [...] ¹ /¹⁵ [atra o]¹ día d'oje da era desta carta, de seu prazer³ e de súa boa liure⁴ vontade, non *per* medo nen *per* forza [nen *per* engano]¹ /¹⁶ [endozudas]¹, a atal *auijnça* peruëron, *conuén* a saber,

que o dito Gómez Pérez se qita e se parte e rrenunça para senp[re ao dito]¹ /¹⁷ moesteyro de Santa Coomba de Naues de tódolos herdamentos e casas e de tódalas outras cousas que lle perteeç[essen]¹ /¹⁸ [d'auer]¹ de dereito en toda a frijgrísia de Sant'André de Ffreixêdo de parte de seus auoos Ares Pérez e Tereiga Garçía, que /¹⁹ [fforon de]¹ Freixêdo. Et outrosý se lle quita da qinta parte dos casares do Bolo que o dito Gómez Pérez vençeo do dito /²⁰ [moesteyro per]¹ húa carta que én ten. Et outrosý sse qita ao dito moesteyro para senpre de tódalas outras demandas que o dito Gomes Pérez /²¹ [demandaua ao]¹ dito moesteyro sobre feyto do Bolo, tanbén por rrazón dos ditos seus tíos como² de súas tías Sancha Garçía e /²² [María Garçía]¹, et outrosý da demanda de María Garçía, en que lle demandaua per húa carta o dito Gómez Pérez ao dito moesteyro /²³ [trez]entos¹ morauidís, e [de tó]daldas⁵ outras demandas como² quer e quaesquer que ao dito Gómez Pérez perteeçessen d'auer de dereyto.

/²⁴ [Et nós]¹, prior e conuento sobreditos, por esta quitaçón e rrenunçiaçón que nos vós, Gómez Peres sobredito, fazedes a nós /²⁵ e ao dito moesteyro dos ditos herdamentos e das cousas sobreditas, dámosuos a uós en toda vosa vida /²⁶ [que te]nades¹ de nós e de noso moesteyro a dita qinta dos casares do Bolo, de que uos vós a nós quitastes, et /²⁷ [todo o]¹ dereyto que nós agora auemos enno casar do Bolo qe ten de nós Áluar Núñez. Et demays uos /²⁸ damos en toda uossa vida hun moyo de pan que nos an de dar cada ano² do casar do Gaiián. Et demays /²⁹ vos perdõamos a morte de Rroy Martíz, noso frade que foy, a uós e aos que y foron conusco, e tódalas outras /³⁰ demandas e querelas e queixidas que de uós auemos atra o día d'oge. Et aa uossa morte, que fiqu a dita qinta /³¹ do dito casar e esto que uos damos² aa uossa morte liure⁴ e qito ao dito moesteyro, e o dito Gómez [Pérez]⁶ asý /³² o outorgou. Et ánbalas partes outorgaron esto que sobredito he e outórganse húas outras a an/³³parar con esto a dereyto.

E qualquer parte [que]⁶ contra esto passar e o non agoardar, que peyte aa outra parte /³⁴ de pãa mill² morauidís e outros tantos aa uoz del rrey, e esta carta está ffirmem en ssúa rreuor.

/³⁵Testemuyas: Gonçaluo Peres de Beiro e Pedro Ares de Ffonssín e Ffernando Pérez de Proente e Pedro Anffreus e Migeel Eanes de Palmés.

/³⁶ Ffeyta a carta ssete días d'abril, era de mill² e trezentos e ssesseenta e oyto [anos]¹.

Testemuyas: es/³⁷tas de çima² e Affonssso Tordel de Pinal e Affonssso Peres, yrmão do prior, e Domingo Peres, clérigo /³⁸ chaueyro, e Johán Cingala.

Et eu, [Ares Eanes]¹, notario jurado de Búual e de Castella /³⁹ en lugar de Affonso Eanes, notario del rrey na meyrindade d'Orzellón, a pra/⁴⁰zer das partes escripuý esta carta e ffiz y meu sinal, semellante¹ o do /⁴¹ dito notario, que tal este |Sinal|.

¹ No ms. non se le.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Usa a abreviatura de *re* para representar o primeiro *r* da palabra.

⁴ Usa a abreviatura de *re* co valor de *r*.

⁵ O ms. está rompido.

⁶ No ms. falta.

102

1330, abril, [7]*.

O prior [Gonzalo Pérez] e o convento de Santa Comba chegan a avinza con Gómez Pérez [do Bolo]* sobre a contenda que tiñan por propiedades en Santo André de Freixedo e no Bolo.*

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2170. Fai carta partida co documento anterior.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2170.

REF. POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 54.

[... Orraca Ares]¹, yrmãas do dito Pedro [Ares... ouueran partiçón nenhúa. Añda sobre]¹ /² [al cont]endían¹, conuén a ssaber, ssóbelas d[úas quintas dos]¹ casares do [...] /³ [tíos]¹ Fernán Garçía e Johán Garçía, hyrmãos de sseu padre Pedro Eanes do Bolo, as quaes [o dito prior]¹ /⁴ [dizía que]¹ eran do dito moesteyro *per* bõas cartas que én tijña, e que sse *comprise*, que mostraría [ende bõas]¹ /⁵ [cartas *per*]¹ que as o dito moesteyro *comprara*. Et o dito Gomes Peres disía que auía d'erdar de d[ereyto]¹ /⁶ [as ditas dúas quinta]² dos casares do Bolo, por rrasón que disía que fforan de sseus tíos ssobred[itos]¹.

[Et]¹ /⁷ [sobre esto as]¹ partes et ssobre tódalas outras demandas e queixidas e querelas que auían ontre³ [...] /⁸ [...] que auían ontre³ sy atra o día d'oge da

era desta carta, de sseu prazer⁴ e d[e súa]¹ /⁹ [bõa liure voontade]¹, *non per* medo *nen per* fforça *nen per* engano⁵ endozudas, a atal auijnça peruẽeron⁶, [conuén]¹ /¹⁰ [a saber, que o]¹ dito Gomes Peres sse quita e sse parte e rrenunça para ssenpre ao dito moesteyro [de]¹ /¹¹ [Santa Coonba]¹ de Naues de tódolos herdamentos e casas e de tódalas outras cousas que lle per[tẽe/¹²çessen d'auer]¹ de dereyto en toda a frigisia de Sant'André de Ffreixẽedo de parte de seus auoos /¹³ [Ares Pérez e Tereiga]¹ Garçía, que fforon de Freixẽedo. Et outrosý sse lle qita da qinta parte dos casares do Bolo /¹⁴ [que o dito Go]mes¹ Peres vençeo do dito moesteyro per húa carta que én ten. Et outrossý sse quita ao dito /¹⁵ [moesteyro para]¹ senpre de tódalas outras demandas que o dito Gomes Peres demandaua ao dito moesteyro /¹⁶ [sobre fey]to¹ do Bolo, tanbén por rrazón dos ditos seus tíos como⁵ de súas tías Ssanha Garçía e María Garçía, et /¹⁷ [outros]sý¹ da demanda (da demanda) de María Garçía, en que lle demandaua per húa carta o dito Gomes Peres /¹⁸ [ao dito moe]steyro¹ trezentos *morauidís*, et de tódalas outras demandas como⁵ quer e quaesquer que ao dito Gomes /¹⁹ [Peres pertẽe]çes¹ sen¹ d'auer de dereyto.

Et nós, prior e conuento sobreditos, por esta qitaçón e rrenun/²⁰çiaçón que no]s¹ vós⁷, Gomes Peres sobredito, fasedes a nós e ao dito moesteyro dos ditos er/²¹[damentos e da]s¹ cousas sobreditas, dámosuos a uós en toda uossa uida que teñades de nós e de noso /²² [moesteyro a]¹ dita qinta dos casares do Bolo, de que uos vós a nós quitastes, et todo o dereyto [que nós]¹ /²³ [auemo]s¹ enno casar do Bolo que ten de nós Álvaro Núñez. Et demays vos damos en tod[a vossa]¹ /²⁴ [vida h]un¹ moyo de pan que nos an de dar cada ano⁵ do casar do Gaián. Et demays u[os]¹ /²⁵ [perdõamos a mort]e¹ de Rroy Martíz, noso frade que foy, a uós e aos que y foron *conuoso*, e tódalas [outras]¹ /²⁶ [demandas e querelas e]¹ queixidas que de uós auemos atra o día d'oiie. E a uosa morte, que fiqu a dita qinta do d[ito casar]¹ /²⁷ [e esto que uos dam]os¹ aa uosa morte liure³ e qito ao dito moesteyro, e o dito Gomes Peres asý o outor[gou. Et]¹ /²⁸ [ánbalas partes ou]torgaron¹ esto que sobredito he e outorgáronse húas outras a anparar *con* esto a *dereito*.

E qualquer parte /²⁹ [que contra esto passar e o]¹ *non* agardar, que peyte aa outra parte de pãa mill⁵ *morauidís* e outros tantos aa uoz del rrey, e esta carta está /³⁰ [ffirme en ssúa rreuor]¹.

Testemuyas: Gonçaluo Peres de Beyro e Pedro Ares de Fonssjn e Ffernando Peres de Proente e Pedro Anfreus e Migeel Eanes de Palmés.

/³¹ [Feyta a carta ssete]¹ días d'abril, era de mill⁵ e CCC e LX^a e VII° anos⁵.

Testemuyas: estas de çima e Affonso Tordel de Pinal /³² [e Affonso Peres, yrmão]¹ do prior, e Domingo Peres, clérigo chaueyro, e Johán Cingala.

Et eu, Ares Eanes, notario prouico de Búual /³³ [e de Castella en lugar]¹ de Affonso Eanes, notario del rrey na meyrindade d'Orzellón, a prazer⁴ das partes escripuý esta carta /³⁴ [e ffiz y meu sinal, se]mellante¹ o do dito notario, que tal este |Sinal|.

* Cf. o documento anterior.

¹ O ms. está rompido.

² O ms. está rompido e ademais en parte non se le.

³ Usa a abreviatura de *re* co valor de *r*.

⁴ Usa a abreviatura de *re* para representar o primeiro *r* da palabra.

⁵ Leva un trazo sobreposto.

⁶ Leva un trazo sobreposto que cobre as letras *eero*.

⁷ O *v* está corrixido sobre un *q*.

103

1332, xaneiro, 4. Ourense (1332, xaneiro, 4)

O prior Vivián Pérez e o monxe Xoán Pérez, en nome do convento de Santa Comba por unha procuración que se inclúe no documento, fan un emprazamento con Xoán Pérez de Nóvoa e coa súa muller dona Maior polo que estes reciben un casar en Amoeiro de Xusao en Santa Mariña de Fontefría, o casar da Rigueira en San Martiño de Cornoces, dous casares e un foro en Rouzós, e dous moios de centeo cada ano polos casares da mesa do prior que están en San Xiao e en Fontefría. Pola súa parte, Xoán Pérez e a súa muller dan ao mosteiro de Santa Comba o casar de Pousada en Fontefría.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, n° 2203.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, n° 2203.

REF. DURO, *Naves*, 151; POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 55.

|Cruz|

Sábeam quantos esta carta viren que Viuyam Peres, prior do mōesteyro de Santa Co[onba]¹ /² de Naues, e Johán Peres, monge do dito mōesteyro de Santa Coonba, mostraron e feseron leer per mjn, /³ Affonso Eanes, notario jurado en

Ourensse pola igleia desse lugar², ante Johán Peres de Nóuo³ e dona³ /⁴ Mayor, súa moller, e ante as *testimoyas* adeante escritas, vna³ procuraçón seelada dos sseelos³ dos ditos prior /⁵ e conuento do dito moesteyro de Santa Coonba de Naues, ssigundo que *per* essa procuraçón e seelos pa[re]/⁶çía¹. Da qual procuraçón o tenor³ atal he:

Sábean quantos esta carta de procuraçón uiren que nós, /⁷ Viuyam Peres, prior do moesteyro de Santa Coonba de Naues, e o conuento deste dito moesteyro de Santa Coonba, /⁸ todos de conssũu, njnhún nonno contradizendo, mays todos outorgando⁴, ffazemos, estabelecemos e outor/⁹gamos⁴ nossos ssufficiẽtes e uerdadeyros e geeraes procuradores o ssobredito Viuyam Peres, prior, e Johán /¹⁰ Peres, nosso monge e nosso frade e nosso companõn, portador ou portadores desta procuraçón para fazer, /¹¹ por nós e en nosso nome, enprazamento con Johán Peres de Nóuo³ e con ssúa moller dona³ Mayor, /¹² per que lles damos nós, os ditos prior e conuento, en súa vida deles anbos, hun casar en Amoeyro /¹³ de Jusãao da ffijgrisía de Santa Marina de Ffonte Ffría et outro casar na ffijgrisía de San Martino /¹⁴ de Cornozes, ao qual chaman A Rrigeyra, et dous casares en Rrouçoos, que están açerca da /¹⁵ casa de Rrouçoos, e o fforo que y está, et do[u]s⁵ moyos de çentẽo⁶ cada ano³, pela teega /¹⁶ dereita d'Ourensse de quatro çelamijs, pelos casares que o dito prior ten en Ssan Giãao e en Ffonte /¹⁷ Ffría; et se os y non ouuer, que os perffaça o prior cada ano³. Os quaes casares e fforo e /¹⁸ moyos de pam son da mesa do prior, que os ditos Johán Peres e dona³ Mayor tenan e pe/¹⁹ssuyam eles en toda súa vida; et á morte do pustrimeyro deles, ffiquen liures e desenbar/²⁰guados ao dito moesteyro.

Et por esto que os ditos Johán Peres e dona³ Mayor díam para senpre ao /²¹ dito moesteyro de Santa Coonba de Naues hum casar en Ffonte Ffría, ao qual chaman o casar /²² de Pousada e ffoy de Nuno Gonçalues, padre do dito Johán Peres.

Et damos e outorgamos⁴ aos /²³ ditos procuradores e a cada un deles liure e conprido poder que possam ssobr'esto ffaser e outor/²⁴gar⁴ o dito enprazamento o máys firme e estáuil que poder seer³. Et outorgamos⁴ /²⁵ ende cartas quaes fforen mester et que possam sobre elo ffaser e procurar quanto nós [per nó]s¹ /²⁶ meemos ffariamos e poderíamos ffaser sse presente fóssemos. Et outorgamos⁴ e /²⁷ auemos por ffirme quanto eles ssobr'esto fesen, et obligamos nós e todos nossos be/²⁸es para estar *per* ello e o auer por firme.

Et que esto seia çerto e non veña en dulta, asseela/²⁹mos esta procuraçón dos sseelos dos ditos prior e conuento.

Ffeyta a procuraçón en o dito moesteyro de /³⁰ Santa Coonba de Naues, quatro días de janeyro, era de mill³ e CCCLXX^a anos³.

A qual /³¹ procuraçón liúda, os ssobreditos Viuyam Peres, prior do dito moesteyro de Santa Coonba de Naues, e /³² Johán Peres, procurador do(s) dito(s) conuento, et o prior por ssi e en nome do conuento do dito mōesteyro, pello /³³ poder que auýam pela procuraçón ssobredita, derom e outorgaron⁴ aos ssobreditos Johán Peres e a dona³ /³⁴ Mayor o casar que a mesa do dito prior á en Amoeyro de Jusãao, que é na fijgrisía de Santa /³⁵ Marina de Ffonte Ffría, et o outro casar que está na ffijgrisía de San Martino de Cornoses, ao /³⁶ qual chaman o casar da Rrigeyra, et dous casares e hun fforo enna ffijgrisía de Rrouçoos, os /³⁷ quaes estam açerca da Torre de Rrouçoos. Aýnda lles deron do[u]s⁵ moyos de çentẽo⁶, pela /³⁸ teega dereita d'Ourensse de quatro çeramijs, pelos casares da mesa do prior que estam en San Giãao /³⁹ e en Ffonte Ffría; et se tanto non ouer y, que llos perffaçan cada ano³ pelos bẽes da mesa /⁴⁰ do prior do dito mōesteyro, assí que os ditos Johán Peres e dona³ Mayor, en súa vida, tenan e pessuyam /⁴¹ os casares e fforo e moyos de çentẽo⁶ ssobreditos, a montes e a ffontes, con entradas e seydas /⁴² e con todos sseus dereitos e perteenças, et aiam ende e rreçebam para ssi tódalas nouidades e proes /⁴³ que Deus y der. Et á morte do pustrimeyro destes Johán Peres e dona³ Mayor, fiquen liures /⁴⁴ e desenbargados ao dito moesteyro de Santa Coonba de Naues. Et outorgaron⁴ que ffossen com /⁴⁵ elles anparados a dereito, en vida dos ditos Johán Pérez e dona³ Mayor, pelos bẽes do ssobre/⁴⁶ dito mōesteyro de Santa Coonba de Naues, que para esto obrigarón.

Et por esto os ditos Johán /⁴⁷ Pérez e dona³ Mayor deron e outorgaron⁴ ao dito moesteyro de Santa Coonba de Naues para senpre, para /⁴⁸ a oueença da cozina do prior e para a oueença da cozina do conuento, para apús morte do dito Johán /⁴⁹ Pérez, o casar de Pousada, a montes e a ffontes, con entradas e seydas e con todos seus dereitos e perteen/⁵⁰ças, o qual está na ffijgrisía de Santa Marina de Fonte Ffría, o qual casar foy de Nuno Gonçalues de Nóuo³, /⁵¹ padre do dito Johán Peres, assí que aian as oueenças ssobreditas do dito mōesteyro en jur d'erdade /⁵² para senpre. Et outorgaron⁴ anparar e deffender ssenpre o dito mōesteyro con o casar ssobredito per ssi e per to/⁵³dos seus bẽes.

Et poseron ánbalas partes e outorgaron⁴ que qualquer delas que *contra* esta carta e enprasa/⁵⁴mento veer ou passar, peyte á outra parte mill³ moravidís da bõa moeda⁷ de pã e aa uoz del rrey outros /⁵⁵ tantos peyte, e esta carta valla e sseia firme. Et renunçiaron ánbalas partes que nunca /⁵⁶ *contra* esta carta e enprazamento venan nen digan ende o *contrario* per ssi nen per outre, e a tódalas outras /⁵⁷ bõas rrazões e exçeções, alegações, dereito e leys e deffenssões que por ssi *contra* esto poderían /⁵⁸ auer e allegar, assí que lles non vallan nen seian y oýdos nen rreçebudos en juízo nen ffóra /⁵⁹ de juízo.

Ffeyta a carta en Ourense, quatro días de janeyro, en era de mill³ e tresen/⁶⁰tos e sseteenta anos³.

Testimoyas que a esto presentes foron: Estéuõ Peres, yrmão do dito prior; Estéuõ Girál/⁶¹dez, ome³ de Pedro Giáz, tesoueyro d'Ourense, e Migueell Domingues, morador en Barrio; Pedro Ffernandes, /⁶² morador en Prado Boo, e Johán Domingues, morador en o curral de Palmés.

Et eu, Affonso /⁶³ Eanes, notario jurado en Ourense por nosso sseñor o bispo e porla igleia /⁶⁴ desse lugar, que a esto, chamado e rrogado das partes ssobreditas, presente /⁶⁵ ffoý e a seu pidimento escriuý ende dúas cartas en hun tenor e en cada vna³ delas /⁶⁶ puge meu ssinal [*Sinal*].

¹ No ms. non se le.

² Está escrito *lug^r*.

³ Leva un trazo sobreposto.

⁴ Leva *or* na entreliña.

⁵ Falta o *u*.

⁶ Leva un trazo sobreposto que cobre case toda a palabra.

⁷ Está escrito *mõn*.

104

1332, decembro, 17. Valladolid (1308, xuño, 30. Burgos / 1305, maio, 15. Medina del Campo)

Afonso XI confirma dúas cartas de Fernando IV polas que se exime ao mosteiro de Santa Comba de Naves do pagamento de xantar.

A.- A. H. N., Sixilografía, caixa 18, nº 4. Está incluído nos documentos 117 e 132 desta CD.
REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 1068.
REF. DURO, *Naves*, 151.

Sean quantos esta carta vieren como¹ nós, don Alffonso, por la *graçia* de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Gallizia, de Sseuilla, de Córdoua, de Murçia, de Jahén, del Algarbe e sseñor de Vizcaya e de Molina, viemos dos cartas del rrey /² don Ffernando, *nuestro* padre, que Dios perdone, escriptas en pergamjno de cuero e sselladas con ssus ssellos de çera colgados, ffechas¹ en esta guissa:

Don Ffernando, por la *graçia* de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Gallizia, de Sseuilla, de /³ Córdoua, de Murçia, de Jahén, del Algarbe e sseñor de Molina, a qualquier que ffuer adelantado mayor por mjí o meryno en Gallizia, e a los merynos que y andudieren por ellos, e al que ffuer comendero del monesterio de Santa Colomba de Naues, e al conçejo /⁴ e a los juezes de Orenes o a qualesquier o a qualquier dellos que esta mj carta vierdes, ssalut¹ e *graçia*.

Sepades que ssobre querella que el prior e el monesterio de y de Santa Colomba de Naues fizo al rrey don Sancho¹, mjó padre, que Dios perdone¹, en que dixo que /⁵ él njn el dicho monesterio nunca ouieran en vsso njn en costunbre de dar jantar en njngún tiempo, e que nueuamjente que Johán Pérez e Ssuer Pérez, que eran cogedores por él de los jantares en Gallizia, que gela demandauan. Sobre esto el rrey mjó padre /⁶ enbió mandar por ssu carta a estos Johán Peres e Ssuer Peres que ssi el prior que ouiera en Santa Colomba ffasta entonçe nunca husaran dar jantar, que gela non demandasen nueuamjente. Et esta carta del rrey mjó padre que fora mostrada a los dichos Johán Peres /⁷ e Ssuer Pérez et ellos, por complir ssu mandado, que mandaran de ssu parte a Johán Pérez, notario de Orense, que ssopiesse la uerdad deste ffecho¹. Et este Johán Pérez que ssopiera la uerdad en Pedro Villar, omne del rrey mjó padre, que fora cogedor de las jantares en /⁸ tiempo del rrey don Alffonso, mjó auuelo, e en otros omnes buenos, e que ffallara que el dicho prior e monesterio nunca oujeran en husso njn en custunbre de dar jantar njnguna en njngún tiempo.

Et ssobre esto yo enbió mandar por mj carta a qualesquier /⁹ que ffuessen cogedores o arrendadores de las mjs jantares en Gallizia que pues ffuera ffallado en

verdat que el dicho monesterio nunca hussara dar jantar, que gella non demandassen, et si alguna cosa lles tenjan tomado por ende, que gello entrega/¹⁰ssen. Et después desto, porque el dicho prior, en nomne deste monesterio, sse me enbió querellar por muchas vegadas que los cogedores e rrecabdadores de las jantares en Gallizia que les passauan contra esto, yo les enbié mandar por otras mjs cartas /¹¹ que pues ffuera ffallado, segu[n]t² dicho es, que el prior njn el monesterio non oujeran en vsso njn en custu[n]bre² de dar jantar, que gela¹ non demandassen.

Agora el dicho prior, por nomne del dicho monesterio, díxome que pero ffueran mostra/¹²das las mjs cartas por muchas¹ vegadas a los cogedores que y ffueran, e ssineladamjente (*sic*) que las mostraran agora a Arias Yanes, mjo alcalde, e a Pero Ferrnandes, mjo escriuán, que rrecabdan las yantares por mj en Gallizia, e ffueran enplazados /¹³ por mj carta ssobre ello que venjessen o enbiassen dizer ssi el dicho prior e monesterio oujeran en vsso o en custunbre de dar jantar o mostrar rrazón alguna ssi la por ssí aujan en este ffecho¹, que non quissieran venjr al plazo e que /¹⁴ prendaron al dicho monesterio por yantar. Et el dicho prior pidiome merçed que mandasse y lo que toujese por bien.

Et yo, veyendo en como¹ ffue ffallado por verdat que el prior njn el monesterio de Santa Colomba de Naues nunca ou/¹⁵(u)jeron de husso njn de custu[n]bre² de dar jantar ninguna en tienpo de los rreys onde yo vengo njn en el mjo, e que los cogedores que ffueron por mj en Gallizia de las mjs yantares que gella demandaron ssin rrazón e ssin derecho, pues /¹⁶ que la nunca hussaran dar, do por libre e por quito al prior e al dicho monesterio de Santa Colomba de las yantares para en todo tienpo, por que mando e deffiendo ffirmemjente a los dichos Arias Yanes e Pero Ferrnandes, que agora sson /¹⁷ rrecabdadores de las mjs yantares en Gallizia, e a qualesquier otros que lo ffueren de aquí a delante, que non prendren njn affinquen al prior njn al monesterio de Santa Colomba por jantar; et ssi alguna cosa les tienen tomado o prendrado por /¹⁸ ella, que gello entregen luego bien e complidamjente.

Et ssi lo ffazer non quissieren, mando a uós o a qualquier de uós que gello ffagades fazer. Et uós njn ellos non ffagades ende al por njnguna manera, sso pena de çien maravedís de la moneda³ /¹⁹ nueva a cada vno. Et ssi algunos y oujer que contra esto quieran passar, que los prendedes por la pena ssobredicha de los çien maravedís e la guardedes para ffaser della lo que uos yo mandare. E fazed emendar al prior e al monesterio /²⁰ todos los danos e menoscabos que por ende

rreçebieren doblados; sinón, por qualesquier o qualquier que ffincasse que lo assý non ffeziessen, a los cuerpos e a quanto que oujessen me tornaría por ello. Et de como¹ lo uós e ellos con/²¹plierdes, mando a qualquier notario público que para esto ffuer llamado que dé ende al que esta mj carta mostrar estrumento signado con ssu ssigno¹ et non ffaga ende al, sso pena del offiçio de la notería.

Et desto les mandé /²² dar esta mj carta sseellada de mjo sseello de çera colgado. La carta leyda, dátgella¹.

Dada en Burgos, treynta días de junio, era de mill¹ e trezientos e quarenta e seys años.

Yo, Gonçalo Rrodrigues, la escriuí por manda/²³do del rrey. Ssancho¹ Ssanches¹; Ffernant Peres; archidiaconus astorianensis (sic), vista; Johán Martines; Domingo Alffonso; Per'Alffonso.

Don Ffernando, por la graçia de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Gallizia, de Sseujlla, de Córdoua, de Murçia, /²⁴ de Jahén, del Algarbe e sseñor de Molina, a qualquier o a qualesquier que ssean cogedores o ssobrecogedores o rrecabdadores o arrendadores de las mjs yantares en Gallizia en el obispado de Orense, salut¹ e graçia.

Sepades que ssobre querella que don /²⁵ Pedro, obispo de Orense, ouo ffecho¹ al rrey don Ssancho⁴, mjo padre, que Dios perdone, que Suer Peres e Johán Pérez, que eran cogedores de las yantares a la ssazón por él, que demadauan al monesterio de Santa Colonba de Naues yantar nue/²⁶uamjente, la que ellos dizían que nunca oujeron en husso njn en custunbre de la dar. Et ssobre esto el rrey don Ssancho¹, mjo padre, que enbió mandar por ssu carta a Ssuer Pérez e Johán Pérez, los ssobredichos, en que lles mandaua que /²⁷ ssi el prior que oujera en Santa Colonba ffasta entonçe nunca hussara a dar yantar, que gella non demandassen nueuamjente njn les prendrassen njnguna cossa de lo suyo por que la diessen; et ssi alguna cosa les aujan tomado /²⁸ por esta razón, que gello entregassen. Et la dicha carta del rrey don Ssancho¹, mjo padre, que les ffuera mostrada e que dixieran que era con condiçion e ssegunt la condiçion de la carta que la querían guardar.

E entonce el prior que pidie/²⁹ra a los dichos Ssuer Pérez e Johán Pérez que ssopiessen uerdat por quantas partes ellos mejor la pudiessen ssaber, e ssi ffallasen que ssus antecessores¹ dieran jantar, qu'él que la quería dar luego. E los dichos Ssuer Pérez e Johán Peres /³⁰ que mandaron a Johán Peres, notario de Orense que era a

la sazón, que sopiese la uerdad de Pero Villar, omne del rrey don Ssancho¹, mjo padre, que ffuera cogedor de las yantares en *tiempo* del rrey don Alffonso, mjo auuelo, e en el ssuyo, e /³¹ si el dicho prior ssi diera yantar o non o si la rreçibiera dellos; e Johán Pérez, notario ssobredicho¹, juramentaron al dicho Pero Villar et él que dixiera por el juramjento que ffiziera que nunca rreçebiera yantar deste monesterio.

/³² Et desto me mostró ende Johán Pérez, prior del dicho¹ monesterio, vna carta partida por abç e ssignada del ssigno (del ssigno) del dicho¹ Johán Pérez, notario, en que dizía que era assý. E Johán Pérez, prior de Santa Colonia, el ssobredicho, /³³ pediome merçed qu'el mandasse dar mj carta por que uós njn otro njnguno non demandassen yantar ninguna al dicho prior e monesterio de aquí a delante, pues nunca lo oujeron de husso njn de custu[n]bre² de la dar.

Et yo, veyendo que era assý, téngo/³⁴lo por bien et mando e deffiendo ffirmemjente a uós e a todos los alcalles, juezes, justiçias, merynos, alguaziles e a todos los otros aportellados que esta mj carta vieren, que non prendredes njn tomedes al prior njn al monesterio ssobredicho njnguna /³⁵ cosa de lo ssuyo por rrazón de yantar et non ffagades ende al, [so pena de]⁵ çien maravedís de la moneda⁶ nueua a cada vno; ssinón, quanto daño e menoscabo el prior e el monesterio rreçebiesen, de lo vuestro gella mandaría entregar doblado. Et mando /³⁶ al mjo adelantado mayor que andar por mý en Gallizia et al [comendero del]⁵ dicho monesterio e a todos los otros aportellados que esta mj carta vieren, que ssy contra esto les quissierdes passar, que uos lo non consientan e que uos prendren por la pena de /³⁷ los çien maravedís ssobredichos a cada vno. Et non ffagan ende al, ssi[nón a]⁵ ellos e a lo que oujessen me tornaría por ello.

Et desto les mandé dar ende esta carta ssellada con mjo ssello de çera colgado. La carta leýda, dátgella¹.

Dada en /³⁸ Medina del Campo, quinze días de mayo, era de mill¹ e trezientos e qua[renta]⁵ e tres años.

Johán Peres, despenssero mayor, la mandó ffazer por mandado del rrey. Yo, Johán Pérez de Bitoria, la fffis escriujr. Johán Peres; cantor astoricensis, vista; Gil García, /³⁹ Ffernán Peres, Pero [Greño]⁷, Suer Alffonso.

Et agora el prior e el conuento del monesterio de Santa Colonia de Naues enbiáronnos pedir merçed que toujésemos por bien de les conffirmar estas dichas¹ cartas e gellas mandássemos guardar. /⁴⁰ Et nós, por les ffazermos bien e merçed e porque ellos ssean tenudos de rrogar a Dios por las almas de los rreys onde nós

venjmos *e* por la *nuestra* vida *e* por la *nuestra* ssalut¹, toujémoslo por bien *e* conffirmámosgellas *e* mandamos /⁴¹ que les valan *e* ssean guardadas en todo, ssegunt que les valieron *e* ffueron guardadas en *tiempo* de los rreys onde nós venjmos *e* en el *nuestro* fasta aquí. Et deffendemos ffirmemjente que njnguno njn njngunos non ssean ossados de /⁴² les yr njn passar contra ellas njn contra parte delas en njngún *tiempo* por njnguna manera, so la pena que en las dichas cartas sse contién. Et ssi alguno o algunos y oujer que les quissieren yr o passar *contra* ellas, que les prendren por la di/⁴³cha pena *e* la guarden *para* ffazer dela lo que nós mandarmos.

Et desto les mandamos dar esta carta sseellada *con nuestro* sseello de çera colgado.

Dada en Valladolit, dies *e* ssiete días de dezjenbre, era de mill *e* trezientos *e* sse/⁴⁴tenta años.

/⁴⁵ Yo, Sancho Ferrnandes, la ffis escreuir por mandado del rrey.

[*Sinaturas*: Alffonso Gonçales; Martín Estéuanes, vista; Johán Alfonso, Alffonso Gonçales, Johán Gonçales, Gomes Ferrnandes; [...]⁸].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *n*.

³ Está escrito *mōm*.

⁴ Está escrito sobre raído e leva un trazo sobreposto.

⁵ No ms. non se le.

⁶ Está escrito *mom*.

⁷ No ms. está escrito *zoño*.

⁸ Hai outra sinatura que non se consegue ler.

105

1333, marzo, 19; venres.

O prior Vivián Pérez e o convento de Santa Comba confirman a Rodrigo Fernández e Fernando Fernández, Rugees, a renda que lles fixo o prior Gonzalo Pérez, o seu antecesor, polo casar de Ribela.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2245.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2245.

REF. DURO, *Naves*, 151.

Conoçuda coussa sseia a quantos esta carta viren como¹ nós, Viuyán Pérez, prior do moesteyro /² de Ssanta Counba de Naues, e o conuento desse lugar outorgamos e auemos por ffirme /³ e por estáuyl a renda que fez dom Gonçaluo Pérez, nosso antecessor que ffoy, a uós, Rroy Ffernandes e Ffernán /⁴ Ffernandes, Rrugees¹; a qual renda é do nosso cassal de Rrybela, ssigundo sse contén na dita carta de /⁵ renda ffeyta pelo dito prior e conuento. Esto uos ffazemos por moyto bem que nos ssenpre² uõ (?) /⁶ de uós e do uosso linagen a nós e o dito moesteyro, espeçialmente por sseruiço que nos uós /⁷ ffesestes e por algo que destes a dito prior e conuento para desendeuedar o dito moesteyro de /⁸ ssusidius e pedidos grandes que lle eran postos de nossos mayores, os quaes lle poderan seer /⁹ pagados que non ffosse gran dano¹ do dito moesteyro sse sse esto non ffezera ssegundo nós /¹⁰ achamos por torto.

E eýnda uos máys enademos que sse aqueeçer de chantar as cor/¹¹tiñas do dito cassal, per que sse á de pagar a dereytura que é contiúda na carta do afforamen/¹²to, et a sseymento das uoses que sse conteen na¹ renda ffeyta pelo dito prior e conuento, /¹³ querendo nós e o dito moesteyro levar a tença das nouydades das ditas cortiñas, que uós nen /¹⁴ as uoses ssobreditas que sse conteen na carta de aforamento non sseian tiúdas de dar /¹⁵ eles nen uós as dereyturas que sse co[n]teen³ na carta do dito afforamento que sse per elas /¹⁶ an de pagar.

E desto mandámosuos ffaser húa carta per Garçía Peres, nosso monge e notario do /¹⁷ dito moesteyro.

Feyta a carta no¹ moesteyro de Santa Coonba de Naues, ssesta ffeyra, XVIIIJ días /¹⁸ andados do mes de março, na era de mill¹ e CCCLXX e hūu ano¹.

Tistimuyas que fforon pressentes: /¹⁹ Vaasco Peres, Ffernando Peres, Lope Eanes, Johán Eanes, Affonso Lopes, monges do dito /²⁰ moesteyro; e Diago¹ Garçía, rreytor da jgleia de Ssan Gões, e Johán Pérez, morador no /²¹ Ssouto de Villa Rrouym, e Pero Marçíz, ome do dito Diago¹ Garçía.

Et eu, Garçía Peres, /²² monge e notario do dito moesteyro, que esta carta ffis escriuir en miña pressença /²³ e meu ssinal y pux en⁴ tistimuyo de verdade, que tal este |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Usa a abreviatura de *per* co valor de *pre*.

³ Falta o *n*.

⁴ Está escrito sobre raído.

1333, novembro, 29.

O prior Vividán Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Afonso Pérez do Campo, á súa muller Aldonza Núñez e a un fillo seu ou filla os casares de Naves e as casas telladas e as castañas do Rego.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2271.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2271.

REF. POUSA, *Señorio Santa Comba de Naves*, 87.

Sábeam quantos esta carta virem como¹ nós, dom Viuyán Peres, prior do moesteyro de Santa Coonba de Naues, e o conuento /² desse meesmo lugar damos a uós, Affonso Peres do Canpo, e a uossa moller Aldonça Nunes e a hun ffillo ou /³ ffilla qual nomear o pustrimeyro de uós a ssúa morte, conuén a ssaber, os nossos cassares de Naues con todas ssúas perteenças, /⁴ a monte e a ffonte, uquer que as aia e de dereito deua a auer. Eýnda uos damos as cassas telladas e as castanas /⁵ do Rregoo e uós que os deffendades de Moor Abril ou de ssúa uós, sse nolos quisseren demandar.

Et nós, per /⁶ esta presente carta, uos damos todo noso liure e conprido poder que os possades deffender a todo tenpo a /⁷ dereito dela ou de quenquer que os demande, et possades demandar as rendas e proes que nós ende ouueramos /⁸ d'auer, que á tres anos¹ que non ouuemos ende nada, que estimamos a mill¹ morauidís de brancos; et outrossý que possades /⁹ demandar os danyfficamentos e maas paranças dos ditos lugares, que estimamos a outros mill¹ morauidís de brancos.

/¹⁰ Todo como¹ ssobre dito he uos damos per tal condiçón, conuén a ssaber, que os pouoedes e os paredes bem, en guissa² /¹¹ que non mjnguen per mjngua de laour e de bon paramento. Et uós, o dito Affonso Peres, daredes en uossa vida polos /¹² ditos cassares çinque moyos e meo¹ de pan per teega dereita de quatro çeramijs, os quatro moyos de çentẽo e os /¹³ sseys quarteyros d'auereýço, todo de bon pam línpeo¹ de poo e de palla. Et he posto que uós, o dito Affonso Peres, diades /¹⁴ cada ano¹ o dito pam en ssaluo enno dito moesteyro. Et as uozes depús uós darán terça do que Deus y der, /¹⁵ ssacado ffroyta e chousa e nabal, cumunal-

mente, por que darán trese libras e VIJ *ssoldos* de brancos, cada ano¹ por /¹⁶ día de Ssan Martino en pas e en ssaluo, e dous *ssoldos* da bõa moeda³ por anyuerssario para a oueença da cosina. Pero poe/¹⁷mos *comuossco* que sse nossa uoentade ffor de querermos, ante das uoses que pus uós fficaren, ante a rrenda dos /¹⁸ çinque moyos e meo¹ ca a terça con aquelles fforos ssobreditos, que esto sseia en nossa escolleyta e do moesteyro para /¹⁹ tomarmos qual ffor nossa uoentade.

Et uós, Affonso Peres, e as uoses ssobreditas sseerdes uassalos leaas e obidientes /²⁰ e mandados do dito moesteyro. Et pela uentura⁴ aqueeçendo⁵ de uós non morardes estes lugares ssobreditos e morándoos /²¹ per outros moradores por uós, aquelles que uós y meterdes sseian uassalos do dito moesteyro e cunpran o que uós auedes /²² de conprir e ffaçan toda uós rrayal e ffaçan sseruiço ao prior como¹ a sseñor. Et uós e as uoses ssobre/²³ditas daredes por loytossa cada hun trijnta⁶ e tres *morauidis* de brancos e tres nouões, et a postrimeyra uós dará /²⁴ partiçón, como¹ he husso e custume de terra. Et aquelles cassares e herdamentos sse deffaleçeren per lauor /²⁵ ou delles mudardes nosso ssenorío ou nos delles non derdes as nossas rrendas e fforos en pas, que o moesteyro /²⁶ os rreçeba per ssúa outuridade.

Et quen este pleito britar, peyte aa outra parte cen *morauidis* da bõa moeda³ et /²⁷ a carta ffique ffirmo e ualleyra.

Ffeyta a carta no moesteyro de Santa Coonba, dous días por andar /²⁸ do mes de nouembro, era de mill¹ e tresentos e sseteenta e hun ano¹.

Testemoyas que presentes fforon: Vaasco Pérez e /²⁹ Johán Anes, Ffernán Peres e Garçia Peres e Lop'Eanes e Affonso Lopes e Viuián Peres, monges do dito moesteyro.

/³⁰ Eu, Ares Peres, monge e notario d[o] dito⁷ moesteyro, que a esto presente foý, esta fix escriuyr e meu sinal y puje en /³¹ testemoyo de uerdade, que tal este [Sinal].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *g'ssa*.

³ Está escrito *mõn*.

⁴ Está escrito *uent'*.

⁵ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁶ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

⁷ Está escrito *dtio*.

1334, xaneiro, 15.

O prior Vivián Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Fernando Núñez, á súa muller Constanza Fernández e ao seu fillo Fernando Topete dous casares en Sinagoga.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2410.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2410.

Coñocuda cousa seia a quantos esta carta uyrem como¹ nós, don /² Viuyán Pérez, prior do moesteyro de Santa Conba¹ de Naues, e o conuento dese /³ mesmo lugar, damos a uós, Ffernán Núñez, e a uossa moller Costança /⁴ Fferrnández o noso casal da Sēagoga, o qual uós ora tyñades de Gonçaluo Gotérez; /⁵ o qual casal el de nós tyña en¹ súa uyda, do qual nos daua cada ano hun /⁶ moyo de pan¹ e LX^a ssoldos de brancos de rrenda. Este casal uos damos per tal /⁷ condyçón que o lauredes e o moredes per uós ou per outre e o paredes ben de /⁸ todo boo paramento. E darnos edes en cada ano en¹ paz e en¹ saluo hun /⁹ moyo e sesteyro de pan¹ per tega dereyta de quatro çelemýs coredya na terra, /¹⁰ as dúas terças de çenteo e húa de uereýço, e tres liuras de dineyros brancos /¹¹ por dereytura por dya de Natal.

Eýnda uos damos o outro noso casal /¹² da Sēagoga, que ora de nós ten¹ Tereyja Fferrnández, a seu seymento, per esta condyçón sobre/¹³dyta; e darnos edes en¹ cada ano outro moyo e sesteyro de pan¹, as dúas /¹⁴ terças de çenteo e húa de uereýço, todo boo pan¹ lynpo de poo e de palla, e dar/¹⁵nos edes por dereytura quarenta ssoldos de brancos por dya de Natal.

Estes /¹⁶ casares uos damos con todas súas pertencas, huquer que as aia e de dereyto /¹⁷ deua auer, exente a terrarýa que rretemos en¹ [n]ós² para que uós, Ffernán Núñez, /¹⁸ en¹ toda uossa uyda³, quanto é a uossa pesõa, non page terrarýa; e a seymento do pustrymeyro de uós, /¹⁹ ffyquen⁴ estes casares a Ffernán Topete, ffyllo de Ffernán Núñez, que os aia en súa /²⁰ uyda e page estas rrendas sobredytas, e aguarde e conpla tódalas condyções que se /²¹ conteen en [e]sta⁵ carta. E uós, Ffernán Núñez, a uosso pasamento daredes por loy/²²tosa XX ssoldos de

brancos e as outras uozes sobredytas darán loytosa, a me/²³llor que ouueren, sacado besta. E a seymento de Ffernán Topete, ffyquen⁴ os /²⁴ casares liures e quites e desenbargados ao⁶ moesteyro sobredyto¹. Os qua[e]s⁷ ca/²⁵sares se deffaleçeren per mynga de lauor ou de boo paramento, ou nos en¹ /²⁶ cada ano non derdes as nossas rrendas e dereytos en paz, o moesteyro os /²⁷ rreçeba per súa outorydade.

Quen⁴ este preyto brytar, peyte outra par/²⁸te çen morauidís e a carta ffyque ffirme e ualedeyra.

Ffeyta a carta XV /²⁹ dýas andados do mes de janeyro, era de mill¹ e CCC^{tos} e LXX e dous⁸ /³⁰ anos.

Testemuyas: Viuyán Pérez, Vasco Pérez, Garçía Pérez, Lop'Eanes, Johán /³¹ Anes, Affonso López, Ffernán Pérez, monges do dyto moesteyro.

E eu, [Ares]⁹ /³² Pérez, monge e notario do dito moesteyro, que a esto presente foý e esta carta ffi/³³xhi escriuyr e meu sinal y puxhe en testemuyo de uerdade, que /³⁴ tal este |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *uós*.

³ As palabras *en toda uossa uyda* están na entreliña.

⁴ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁵ Está escrito *ensta*.

⁶ Leva o *o* na entreliña.

⁷ Falta o *e*.

⁸ Leva o *s* na entreliña.

⁹ No ms. non se le.

108

1339, xaneiro, 6.

O prior Vivián Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Mariña Martís e a dúas voces unha leira de viña no lugar de Cacabelos.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2356.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2356.

REF. POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 87-88.

Jn nome¹ de Deus², amen. Sabyam² quantos esta carta vyrem como² /² nós, dom Vyuiam Peres, prior do moesteyro de *Ssanta Coomba* de Naues, /³ e o comuento desse meesmo lugar damos a uóss, *Marina Martiiz*, moradeira /⁴ em Outeyro d’Avelêda, ffilla de *Martino* Oleyro que ffoy, comuem /⁵ a saber, húa nossa leyra de viña que iaz em ffregeyá de *Santo* /⁶ Estéuõ d’Vntes, em lugar que chamam² *Cacaueloss*, a par do *Poombar*, /⁷ e parte *per* meo com húa leyra que traie *Lop’Eanes*³, nosso monge, e /⁸ vay fffyrir o muru da Costa, assy como² está partida *per* margem.

/⁹ Esta leyra uos damos *per* tal condycom, comuem a saber, que a lauredes /¹⁰ e a paredes bem de todo bõ lauor, de gisa que nom deffalesca /¹¹ *per* mingua de lauor, e darnos edes dela terça de uiño em lagar /¹² *per* nosso moordomo² da vistiaría, o qual proueeredes² de comer /¹³ e de beuer comunalmente² *mentre* oss ffroytos collerdess². E *Marina* /¹⁴ *Martiiz*, ante de uosso passamento, ffaredes húa uoz que teña esta /¹⁵ leyra sobredyta² e esta uoz, ante² [de]⁴ sseu passamento, fará /¹⁶ outra uoz; e cada húa destas uozes sobredytas⁵ a seu passa/¹⁷mento dará por loytosa V^o *ssoldos* leoneses á uistiaría.

E se ouuer/¹⁸des de uender ou enpynorar ou pola alma dar, ante ó moesteyro /¹⁹ polo justo preço ca outre; e se o do moesteyro nom quiserem, estom uen/²⁰dede ou empynorade a tal ome² que seja symyl de uóss, que compla /²¹ e aguarde⁶ as condyções da carta e nos dé os nosos dereytos em /²² paz.

Ffeyta a carta no moesteyro *ssobredyto*, VJ dýas amdadoss /²³ do mes de janeyro, era de mill² e CCC e LXX^a e VIJ anos.

/²⁴ *Testemoyas* que presentes foram: *Joham Eanes*, *Ares Peres*, *Lop’Eanes*, /²⁵ *Afonso López*, monges do moesteyro *sobredyto*⁷, e *Afonso Martiiz*, confesso.

Et eu, *Vaasco* /²⁶ *Peres*, monge e notaryo do dyto moesteyro, que a esto presente /²⁷ ffoy e esta carta *per* mandado das partes escryuy /²⁸ e meu synal hy puge em *testemoy* de uerdade, que tal este |*Sinal*|.

¹ Está escrito *Jnõme*.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Está escrito *Lope Anes*.

⁴ No ms. falta.

⁵ Está escrito sobre raído *uozes sobre*.

⁶ Está escrito *agu^erde*.

⁷ As palabras *do moesteyro sobredyto* están na entreliña.

[1332-1342]*

O prior Vivián Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Afonso Eanes a viña de Cacabelos.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 6179.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 6179.

Sapan quantos esta carta uiren como¹ /² nós, don Uuiián Pérez, prior do moesteyro de /³ Santa Counba¹, e o conuento dese meesmo /⁴ lugar aforamos a uós, Afons'Ehanes, ir/⁵ mão de Lop'Ehanes, a nosa uiña de Cacauellos, asy como¹ está demarcada vntre /⁶ Lop'Ehanes e Uasquo Pérez, frade; a qual uiña foy /⁷ dos Chancijs, así como¹ está acomarada per sobre/⁸lo Pounbar de Cacauellos e ende como [uay]² perlo erda/⁹mento que teuo Lourenço Pérez, frade noso companeyro, e como /¹⁰ uay ferir a enfesto perlo muro e uay ferir no er/¹¹damento da Costa.

Et este erdamento uos damos com /¹² seu lagar e con súas áruores as que³ y ora están fey/¹³tas, per tal condyçón que a lauredes e a paredes ben, que non /¹⁴ defalesca per laur, e nos dedes dela cada ano terçha¹ /¹⁵ de uiño no lagar e terçha¹ de todo pan e de toda legu/¹⁶mha¹ na aayra, se a y fezerdes. Et outrosy daredes /¹⁷ terçha¹ de todo froyto que Deus y der e todo esto per no/¹⁸sso moordomo, o quall ffroyto fezerdes d'oieste dya a de/¹⁹ante da era desta carta. E este noso moordomo prouee/²⁰redes de comer e de beuer cumunalmente⁴ enme[n]tre⁵ /²¹ colerdes os nouos. Et este erdamento terredes en uo/²²sa uida, e a uosa morte leysalo edes a una¹ persoa seme/²³lláuell de uós e faza os foros sobredytos¹; e a pasamento desta /²⁴ persõa, faza outra uós e faza os foros sobreditos¹ en pat.

/²⁵ E este erdamento non posades uender nen sopenorar nen /²⁶ deytar nen alear nen por alma dar, senón ao moesteyro por /²⁷ justo prezo; e se o do moesteyro non quiseren por nenúa⁶ destas, estonze /²⁸ uendede a tal ome que seia seme-lláuell de uós, pero que non /²⁹ seya fyddaligo nen moordomo alẽo nen seruo nen a o/³⁰me d'orden nen a ome¹ de tras muro. E á morte da pos/³¹trymeyra persõa, ficar o erdamento con todo o boo para/³²mento que y for feyto ao moesteyro. O qual erdamento se de/³³ffalezzer per laur o[u]⁷ se dell mudardes nosso senorío

o[u]⁷ nos dell /³⁴ non derdes os nosos dereytos en pat, o moesteyro os rezeba per súa /³⁵ outorydade.

Et a parte que pasar contra as condyções /³⁶ desuso dytas, peyte á a[u]tra⁷ parte C *morauidís e á uo[z del rrey]*⁸ /³⁷ C *morauidís, e a carta fyque en súa reuor.*

[Feyta]⁸ /³⁸ a carta no moesteyro seendo ena b[...]⁸ /³⁹ [...]⁸ de marzho¹, era de [...]⁸ /⁴⁰ [...]⁸ Johán [...]⁸ /⁴¹ [...]sente⁸ e [...]⁸ /⁴² [...]⁸ Pérez, monies [...]⁸ /⁴³ [...]⁸ presente ffoý [...]⁸ /⁴⁴ [...]⁸ mía [...]⁸ /⁴⁵ [...]⁸ puie e[...]⁸ /⁴⁶ [...]⁸ uerdade, que tall es[te]⁸. /⁴⁷ Et Aryas Pérez outorgou de s[...]⁸ |*Sinal*].

* O prior Vivián Pérez está documentado entre estes dous anos.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. falta.

³ Está escrito *qui* (qⁱ).

⁴ Emprega a abreviatura de *er-re* para representar o e final.

⁵ Falta o *n*.

⁶ Leva un só trazo que cobre case toda a palabra.

⁷ Falta o *u*.

⁸ O ms. está rompido.

110

1344, novembro, 21. Ourense.

Tareixa Eanes, con outorgamento do seu marido Gómez Lourenzo, vende a Gonzalo Pérez do Mato, notario de Ourense, o lugar e pouosa de Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, n° 2465. Está incluído no documento 123 desta CD.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, n° 2465; DURO, *Catálogo Privados*, n°s 762, 815.

REF. LÓPEZ CARREIRA, *Traballo da viña*, 157; GALLEGO DOMÍNGUEZ, *A cidade de Ourense*, 225.

|*Cruz*| Enno nome¹ de Deus, amen. Sábean quantos esta carta viren que eu, Tereyia Eanes, moller de Gómez Lourenço de Çeleyroo, morador en /² Ourense, presente o dito meu marido e outorgante², non constrenguda nen per engano¹

enduzuda, mays de meu prazer *e* de *mía* propia uoon/³tade, por *mjn* *e* por toda *mía* uoz, vendo *e* logo *per* esta presente carta entrego a uós, Gonçaluo Peres do Mato, notario d'Ourense, *e* a toda uo/⁴ssa uoz *para* senpre o lugar *e* pouosa de Meende, que *é* enno couto de Çebolino, o qual lugar he meu *per* compra que del fiz *con* /⁵ o dito meu marido et o máys foyme dado pelo dito Gómez Lourenço, o que ende era seu, por outros bẽes que el vendeo que eran meus /⁶ *e* me pertẽeçian de dereito.

Vëndouos o dito lugar *e* pouosa *con* súas casas *e* curraes *e* lagar *e* cortinas, *e* *con* súas vinas /⁷ *e* foros, *e* *con* dous moýnos que están en este termio, dos quaes o hũu chaman o moýno da Lágẽa et o outro chaman ho moýno /⁸ de Sub a Torre, *e* *con* súas erdades *e* áruores *e* montes *e* águoas *e* fontes, *e* *con* todas súas entradas *e* seídas, *e* *con* /⁹ todos seus dereitos *e* perteenças, a montes *e* a fontes, *per* huquer que uaan, et *con* tódalas cousas que ao dito lugar *e* pouosa pertẽeçen³ *e* /¹⁰ pertẽeçer deuen en qualquer maneyra *e* por qualquer rrazón et que a *mjn* enno dito lugar *e* pouosa *e* en seus termios pertẽeçen³ *e* pertẽeçer /¹¹ deuen, assý que uós *e* uossa uoz o aiades todo d'aquí en deante en jur de erdade *para* senpre et façades do dito lugar *e* pouosa *e* /¹² das cousas que lle perteeçen *e* pertẽeçer deuen toda uossa uoontade *e* o que uos prouuer. Et deuedes a pagar do dito lugar *e* pouosa /¹³ aquelles foros *e* cárregas *e* dereitos que o dito lugar ha, a que eu sãõ tũda de *per* el pagar, *e* dízimo a Deus, *e* liure *e* quite de /¹⁴ todo outro enbargo.

Pero por razón que o dito Gómez Lourenço, meu marido, vendeo *e* ãalleou algũus bẽes pelo dito lugar /¹⁵ de Mẽende que eran meus et poso *per* el algũas cárregas a que eu non sãõ tũda et esto fez sen meu outorgamento², eu, a dita /¹⁶ Tereyia Eanes, presente o dito meu marido *e* outorgante², dou a uós, o dito Gonçaluo Pérez, *e* a uossa uoz toda auçón et /¹⁷ defenssón *e* todo outro dereito qualquer que eu ey *e* podería por *mjn* auer, *perque* o possades demandar *e* deffender *e* fazer sobre todo /¹⁸ aquelo que eu faría se presente fosse, asý como¹ sobre uossa cousa propia, ca outorgo² que rreçebj todo o preço que a *mjn* *e* a uós /¹⁹ aprouuo de me por elo dar, conuén a saber, çinque mill¹ morauidís de dineyros brancos da moeda de nosso seõor el rrey dom Alffonso, d'oyto /²⁰ en soldo o morauidil, et hũa peça de ualançina enteyra *e* noue uaras de uerde d'Aboyuila, que aio en meu jur *e* en meu /²¹ poder bem *e* *compridamente* en dineyros contados et o pano passou a meu poder. Et rrenunçio espresamente aa exçeçõn do auer non /²² contado et que non possa dizer que as *testemoyas* non viron contar o auer.

Et logo todo jur, uoz, señorío, posissón, propiadade, uoz, auçón e /²³ defenssón que eu e mina voz auemos e de dereito poderíamos auer enno dito lugar e pouosa e cousas sobreditas e cada húa /²⁴ delas, todo o tollo e rremouo de mjn e de mía uoz e pónoo en uós, o dito Gonçaluo Peres, e en toda uossa uoz para senpre per /²⁵ esta presente carta. Et sse o dito lugar e pouosa e cousas sobreditas agora máys val ou valuer en algũu tempo ca este preço sobre/²⁶dito, esta mayoría e melloría dou e outorgo² a uós, o dito Gonçaluo Peres, e a toda uossa uoz para senpre por muyto amor¹ e ajuda /²⁷ que de uós rreçebj, que ual máys ca esto. Et obligo mjn e todos meus bẽes gãanados e por gãanar para anparar uós e uossa /²⁸ uoz senpre a dereito con o dito lugar e pouosa con sas perteenças, sigundo que uolas vendo.

Et quenquer da mía parte ou da estraya /²⁹ que contra esta carta e venda uẽer, aia a yra de Deus e a mina maldiçón, e quanto demandar péyteo a uós, Gonçaluo Peres, e a uossa /³⁰ uoz dobrado, e aa uoz del rrey peite por pãa cem morauidís da bõa moeda; et a pea pagada ou non, esta carta e venda /³¹ fique firme.

Demays eu, a dita Tereyia Eanes, presente o dito Gómez Lourenço, meu marido, e outorgante², rrenunçio ao dereito que o /³² Valeano dá aas mollerres en que diz que venda que a moller faça en poder do marido non ualla, saluo se a rratifica a cabo dos quatro /³³ anos¹, mays outorgo² que valla esta venda sobredita assy como¹ se a cabo dos ditos quatro anos¹ fosse per mjn rratificada. Et eu, /³⁴ o dito Gómez Lourenço, por mjn e por toda mía uoz, outorgo² e ey por firme e por estáuil para senpre esta venda, sigundo que a /³⁵ a dita Tereyia Eanes, mía moller, faz; et outrossy outorgo² e ey por firmes tódaslas cousas e cada úa delas que en esta /³⁶ carta son contiúdas. Demays eu, o dito Gomes Lourenço, e a dita mía moller, anbos presentes e outorgantes², e cada hũu /³⁷ de nós, rrenunçiamos a todo dereito, uoz e auçón que nós e cada hun de nós e nossa uoz e de cada hun de nós auemos e /³⁸ poderíamos auer agora e d'aquí a deante, en qualquer maneyra e por qualquer rrazón, enno dito lugar e pouosa de Meende con sas /³⁹ perteenças, tanbẽn en parte como¹ en todo, et pœmolo todo en uós, o dito Gonçaluo Peres, e en toda uossa uoz para senpre per /⁴⁰ esta presente carta.

Ffeyta a carta en Ourense, vijnte e hũu día de nouenbro, era de mill¹ e trezentos e oyteenta /⁴¹ e dous anos¹.

Testemoyas que presentes foron: Fernán Martiis, uogado rreytor da igleia de Morteyra; Fernán Eanes, morador na /⁴² rrúa d'Oobra, sobrino de Ffernán Porteyro que foy, e Affonso Peres, ome¹ do dito Ffernán Martiis.

Et eu, Bernal Pérez, notario /⁴³ d'Ourense porla egleia desse lugar, que a esto pressente ffuy e esta carta em mía /⁴⁴ pressença ffiz escripuir e meu signal y puge em testemoyo de uerdade, que tal he |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entrelíña.

³ Leva un trazo sobreposto que cobre as letras *eeçe*.

111

1347, decembro, 7.

O prior Gonzalo Pérez e o convento de Santa Comba chegan a avinza con Rodrigo Fernández Rrugel sobre a renda que este debía pagar pola metade do casal do Pazo en San Xillao de Ribela.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2541.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2541.

REF. DURO, *Naves*, 151-152.

Sábeam quantos esta carta viren que nós, dom Gonçaluo Peres, prior do moesteiro de Santa Coonba de Naues, e o conuento desse lugar, sendo /² juntados enno cabídoo do dito moesteiro per canpãa taniuda segundo que he de custume, presente hi Rroy Fernandes Rrugel, scudeyro, morador en /³ Touges de Vila Rruujn; nós, os ditos prior e conuento, por nós e en nome do dito noso moesteiro, et eu, o dito Rroy Fernandes, por mjn e polas vozes /⁴ que sse adeante ssegen. Ssobre rrazón de pleito e contenda de júiso que era e entendía a sseer ontre nós, os ditos prior e conuento, por nós e en nome /⁵ do dito noso moesteiro, da húa parte, e mjn, o dito Rroy Ffernandes, da outra, perante Lourenço Anes, que foy vigario de dom Álvaro, bispo d'Ourense, ssobre rrazón /⁶ da meatade do casar do Paaço que está so sino de Sam Jullao de Ribela, que he do dito moesteiro, que o dito Rroy Fernandes ten afforado para senpre /⁷ de nós, o dito conuento, e do dito noso moesteiro, ssegundo que sse contén na carta antiga do afforamento.

Et contendiamos as ditas partes en juýso /⁸ perante o dito vigario ssobre rrazón de húa rrenda que dom Viuyán Peres, prior que foy do dito moesteiro, e o conuento desse lugar fezeron ao /⁹ dito Rroy Ffernandes per húa carta ffeita per Gonçaluo Anes, monge e notario do dito moesteiro, enna qual sse contijña que uós, o dito Rroy Ffernandes, auya/¹⁰des de dar pola meatade do dito casal cada ano¹ de rrenda ao dito moesteiro vijnte e sseys *morauidís* e meo de brancos; o qual casal uós, o dito Rroy /¹¹ Fernandes, auyades de teer e de pessuýr pela dita rrenda en toda uossa vida e de dúas uozes após uossa morte, húa após outra, segundo /¹² que máys conpridamente enna dita carta he contiúdo. Enna qual rrenda nós, os ditos prior e conuento, diziamos que o dito nosso moesteiro era engal/¹³nado e grauemente danifficado.

Nós, os ditos prior e conuento, por nós e en nome¹ do dito nosso moesteiro, et eu, o dito Rroy Fernandes, por mjn e /¹⁴ polas ditas uoses, por nos quitarmos de pleito e de juízo e de contenda e de custas e danos¹ e traballos que ontre nós poderían acaecer /¹⁵ sobr' esta rrazón, a atal avijnça e conposiçón veemos, conuén a ssaber, que nós, os ditos prior e conuento, por nós e en nome¹ do dito nosso mo/¹⁶esteiro, queremos e outorgamos² que uós, o dito Rroy Fernandes, tenades e pesuyades en toda uossa vida a meatade do dito casal do Paaço, con todas /¹⁷ súas entradas e seydas e con todos seus deréjtos e perteenças, a montes e a fontes, huquer que uaan. Et após uossa morte, que fique a Johán /¹⁸ Fernandes, scudeyro, uoso fillo, e a húa uoz após el qual o dito Johán Fernandes nomear; et aqueçendo que morrendo o dito Johán Fernandes ante ca uós, /¹⁹ o dito [Rroy]³ Fernandes, que a saluo fique a uós, o dito Rroy Fernandes, para fazer outra uoz qual uós quisserdes e esta uoz que uós nomeardes que ffaça /²⁰ outra uoz qual quisser e ela nomear. Et uós, o dito Rroy Fernandes, e as ditas uozes e qualquer delas que dedes de rrenda cada ano¹ ao prior /²¹ que pelo tempo ffor no dito moesteiro pola meatade do dito casal por día de Ssant¹ André çinquaeenta *morauidís* de *díneyros* brancos da moeda⁴ de /²² nosso señor el rrey dom¹ Affomso, d'oito en soldo cada *morauidil*, ou a quantía deles de qual moeda⁴ correr. Et he posto que eu, o dito prior, e o prior /²³ que pelo tempo ffor enno dito moesteiro, que destes çinquaeenta *morauidís* que demos e pagemos ao conuento do dito moesteiro cada ano¹ hūu *morauidil* e meo /²⁴ da dita moeda⁴ que o dito conuento á d'aUER pela dita meatade do dito casal, en maneyra que façamos quite o dito Rroy Fernandes e as ditas uoses /²⁵ do dito *morauidil* e meo. Et as ditas uozes sseídas, que aqueles

que depouys foren teendores do dito casal que façan foro de terça ao dito noso moesteiro, /²⁶ segundo que he contiúdo na carta antiga do aforamento.

Et outrossí nós, os ditos prior e conuento, por nós e en nome do dito noso moesteiro, /²⁷ para uós, o dito Rroy Fernandes, e as ditas uozes seerdes defessos e anparados con a meatade do dito casal a derejto no dito tempo, obrigamos os bẽes /²⁸ do dito noso moesteiro. Et eu, o dito Rroy Fernandes, por mjn e polas ditas uozes, para pagar os ditos çinquaeenta *morauidís* cada ano¹ polo dito día /²⁹ e para pagar e aguardar todo esto que ssobredito he, obrigo todos meus bẽes gaanados e por gaanar; demays sséianuos obrigados /³⁰ os bẽes do dito casal.

Posto ffoy e outorgado² ontre as ditas partes que qualquer delas que contra esto pasar e o non conprir e agardar, que /³¹ peyte aa outra parte que o conprir e aguardar quisser por nome¹ de pã quinentos *morauidís* de brancos; et a pã pagada ou non, esta carta /³² fique firme e ualla no dito tempo.

Ffeita a carta enno cabídeo do dito moesteiro, sete días de dezenbro, era de mill¹ e trezentos /³³ e oyteenta e çinque anos¹.

Testemuyas que, para esto chamadas e rrogadas, presentes fforon: Pay Rrodrigues, mercador d'Ourense; Pero An/³⁴freus, escudeyro, e Affonso Marrñiz de Leborýn e Lourenço Marrñiz, sseu yrmaao, e Estéuõ Fferrnández de Proente, ome¹ do dito pryor, e Lopo Eanes e Affonso /³⁵ López e Gonçaluo Fferrnández e Affonso Pérez, monges do dito moesteiro.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Está escrito "Johán".

⁴ Está escrito *mon*.

1349, febreiro, 6 (?).

O prior Xoán Pérez de Vilariño e o convento de Santa Comba aforan a Sebastián Rodríguez, noso home, e a dúas voces as propiedades que agora ten aforadas do mosteiro María Pérez, dita Ra, e ademais unha leira de viña en Soutelo, un celeiro en Palmés que se chama A Adega Vella e o foro de María Anes en Palmés.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2563.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2563.

REF. DURO, *Naves*, 152; POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 81.

Jn Dei nomine, amen. Sábbeam¹ quantos esta carta uiren como¹ eu, Johán Pérez de Vjllariño, prior /² do moesteiro de Santa Coonba de Naues, e oo conuento desse meesmo lugar damos a fforo /³ a uós, Ssauascháao Rrodrigues, nosso home¹, e aa dúas uozes apús uós, húa uoz enpús outra, quaes /⁴ de dereyto oueren d'erdar os uossos bñes, que non seiam de moor degraao de liñagen ca uós, /⁵ en toda uossa uida tanto, todo o erdamento e viñas e áruores que de nós ten afforado María Peres, /⁶ dita Rraa, a sseymento dela ou ante, se o uós dela poderdes auer per dereyto ou per compra ou per /⁷ rrenda ou per doaçón. Et outrossý uos damos húa leyra de vjña que iaz en Soutelo, que ffoy de /⁸ María Ares de Palmés. O qual erdamento e leyras iazen eno nosso couto d'Untes, ffreygrisia de Santo Estéuõ. /⁹ Per tal condiçón, conuén a saber, que as lauredes e paredes bem, e seiades ende uassalos obidientes e man/¹⁰dados a nós e aa nosso moesteiro; e nos dedes ende cada ano¹ terça de pam e de viño e de liño e /¹¹ de legumya, e tres liuras de brancos por dereytura pola ffasta de Natal, todo per nosso moordo/¹²mo en paz, [o qual prou]eades² comunalmente mentre esses froytos collerdes. E darnos edes vjño eno la/¹³gar e pam ena eyra.

Outrossý uos damos a uós, os sobreditos, o nosso çelleyro de Palmés a /¹⁴ que chaman A Adega Uella, que está a par do çelleyro da uistiaría, per tal condiçón que o ergades (?) e oo [cubra]/¹⁵des² e oo mantenades senpre cuberto; et outrossý o tendal que está ant'el, que o ergades e oo cu[brades e con]/¹⁶portedes² e paredes ben todo, también a adega como¹ o tendal. E que nos dedes cada ano¹ [...] ² morauidis desta /¹⁷ moeda³ branca pola festa de Ssan Martino e dous capões bõos e hũu almude de viño quando o y teuerdes.

Ou/¹⁸trossý uos damos o nosso foro de Palmés que chaman de María Anes, con a terça do ffroyto de rre[nda]², /¹⁹ assý como¹ o teuo Johán Peres de Codessedo, que ffoy. Os quaes uos afforamos con todas ssúas perteenças /²⁰ e entradas e seydas, per uquer que as aiam e de dereito deuan a auer, ixente o que ende a outre est affora/²¹do; per tal condiçón, conuén a ssaber, que nos dedes del cada ano¹ terça de pam e de viño e de legumya, todo per /²² nosso moordomo en paz e proueeelo edes como¹ dito he. E daredes cada ano¹ del por día de San Martino [dous]⁴ /²³ bõos capões.

Os quaes se desfaleçeren *per* lauor ou se nos deles *non* derdes os nossos fforos e derey[tos]⁴ /²⁴ en paz como¹ sobredito he, o moesteiro sobredito os rreçeba *per* ssúa autoridade⁵. Os quaes *non* serrán [o]/²⁵brigados⁴ a nehúa cousa que perteesca a nosso sseñor el rrey, *nen* a uoz que uós façades, *nen* a outre neh[ũu]⁴, /²⁶ sseñón a nós e ao dito nosso moesteiro. Et se os ouuerdes de uender ou d'eniñorar ou por uossas almas /²⁷ dar, ante a nós ca a outre; et se os nós *non* quisermos, entón uendede ou eniñorade a atal *pessoa* que nos /²⁸ ffaça os nossos foros e de-reyos en paz como¹ sobredito he, pero que *non* seia caualleiro⁶ *nen* dona *nen* /²⁹ donsela *nen* escudeyro *nen* home¹ de tras muro *nen* rreligiosa *pessoa*.

Et eu, o dito Sauaschãao /³⁰ Rrodrigues, assý rreçebo estes ditos fforos pelas condiçóms sobreditas, e obrigo todos meus bẽes gãanados /³¹ e por gãañar⁷ a *con*-*p*rir e a agardar tódalas cousas e cada húa delas que sse en esta carta *cont*een, /³² *t*ambén por *m*jn como¹ polas ditas *m*jñas uozes.

Quen este preyto britar, peite outra parte de pena /³³ çen *morauidís* da bõa *moeda*³ e aa uoz del rrey outros tantos.

Ffeyta a carta eno dito mõeiteiro, sseis (?) días /³⁴ de ffeureyro, era de mill¹ e tresentos e oyteenta e ssete anos¹.

Testemũyas que fforon presentes: o dito prior; /³⁵ Lopo Anes, subprior; Gil Pérez, infante; Johán Pérez d'Orga, monge de Çellanoua, e outros.

Et /³⁶ eu, Ffernán Anes, monge e notario do dito moesteiro, que a esto que ssobredito he presente foý /³⁷ e esta carta escriuý e meu nome¹ e ssynal aquí ffige en testemũyo de uer/³⁸dade, que tal est [*Sinal*].

1 Leva un trazo sobreposto.

2 No ms. *non* se le.

3 Está escrito *mon*.

4 O ms. está rompido.

5 Leva *or* na entreliña.

6 Usa a abreviatura de *er* co valor de *r*.

7 Leva un trazo que cobre case toda a palabra.

1349, febreiro, 11.

O prior Xoán Pérez de Vilariño e o convento de Santa Comba aforan a Gómez Pérez e a dúas voces o casal do Souto en Vilariño, na parroquia de Santo André do Castro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2547.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2547.

REF. DURO, *Naves*, 152.

Jn Dei nomine. Sábbeam¹ quantos esta carta viren como¹ eu, Johán Pérez de Villariño, prior do moesteyro de /² Santa Coonba de Naues, e oo conuento desse meesimo lugar, sseendo todos juntados eno cabído do [dito]² /³ moesteyro per canpaa tanjuda, como¹ he d'uso e de custume, damos a foro a uós, Gómez Pér[ez]³, cria[do de]² /⁴ Pedro Ares, que ffoy, e aa dúas uossas uozes quaes nomeardes a uosso finamento, e se as non nom[ear]⁵des², quaes de dereito ouueren d'erdar os uossos bees, húa uoz enpús outra, que non seian de moor [degraao]² /⁶ de linajen ca uós, en toda uossa uida tanto, o noso casal do Ssouto que está en Villariño, ffreygrisía [de Santo]² /⁷ André de Castro; per tal condiçón, conuén a saber, que o lauredes ben e o paredes ben e seiades ende uassalos oby/⁸dientes e mandados a nós e aa noso moesteyro.

O qual uos damos con todas súas perteenças e entradas /⁹ e sseydas, per uquer que as aia e de dereito deua a auer, et que nos dedes del cada ano¹ uós, o dito Gómez Pérez, en /¹⁰ uossa vida quarta parte de pan e de viño, se o y fezerdes, e de legumya; et aa morte de uós, o dito Gomes /¹¹ Peres, que as uozes que ficaren depús uós que den terça do dito casal de pan e di (*sic*) uiño e de legumya como¹ dito /¹² he, en cada hūo ano¹, per noso moordomo en paz, o qual proueades comunalmente mentre os ditos froy/¹³tos collerdes. Et daredes cada ano¹ por dereituras pola festa de Ssan Martino quatro libras de brancas desta /¹⁴ moeda⁴ que ora corre de noso señor el rrey don Affonso. Et faredes cada ano¹ seruiço ao prior dñu boo /¹⁵ carneyro por día de San Johán Bautista.

O qual non serrá obrigado a nehúa cousa que perteesca a noso señor /¹⁶ el

rrey, nen a uoz que uós façades, nen a outre nehũu, saluo a nós e ao dito moesteyro, nenno uenderedes nen /¹⁷ enpeñaredes, senón ao dito moesteyro primeyro; e se o o dito moesteyro non quiser, entón uendede ou enpe/¹⁸ñorade a atal pessoa que nos faça os nosos dereitos en paz como¹ sobredito he, pero que non seia cauallero /¹⁹ nen dona nen donsela nen home¹ de tras muro nen rreligiosa pessoa.

Quen este preyto britar, /²⁰ peite aa outra parte en nome de pã C morauidís e aa carta fique firme e ualla en seu tempo.

Que ffoy /²¹ ffeyta eno dito moesteyro, XJ días de ffeureyro, era de mill¹ e trezentos e oyteenta e ssete anos¹.

/²² Testemũyas que foron presentes: Lopo Anes, ssuprior; Gil Pérez, jnfante; Nuno Anes de Costa de Monte, Ssauaschãao /²³ Rrodrigues, home¹ do dito prior; Johán Anes, juýs, e outros.

Et eu, Ffernando Anes, monge e notario do dito /²⁴ moesteyro, que a esto presente ffoý e esta carta escriuí e meu nome e ssinal aquí fige /²⁵ en testemũyo de uerdade, que tal este [Sinal].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O ms. está rompido.

³ Faltan as letras *ez*.

⁴ Está escrito *mor*.

114

1349, outubro, 7.

O prior Estevo González e o convento de Santa Comba aforan a Maior Eanes e a toda a súa voz a terceira parte da viña e dun lagar do Chao de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2571.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2571.

REF. POUSA, *Señorio Santa Comba de Naves*, 88.

Jn Dei nomine, amen. Sábbeam¹ quantos esta carta virem como¹ eu, Estéuõ Gonçalues, prior do moesteyro /² de Santa Coonba de Naues, et oo conuento des-

se meesimo lugar, sseendo todos juntados /³ eno cabídeo do dito moesteiro² *per* canpãa tanjuda, como¹ [he]³ de huso *e* de costume de se fazer, /⁴ damos a fforo a uós, Moor Eanes, ffilla de Johán Pérez de Costa de Monte, que ffoy, *e* de Moor Pérez, /⁵ *e* aa toda uossa uoz *para* senpre, a terça parte da viña do Chãao d'Untes que he en freygrisía de Santo /⁶ Esteuão, assy como¹ parte *con* outras dúas terças que y *ten* Álvaro Rrodrigues.

Jten outrossy uos affora/⁷mos a uós, ha⁴ sobredita⁵ Moor Eanes⁶, *e* aa toda uossa uoz como¹ dito he, a terça parte do nosso lagar /⁸ que y está a par doutro da uistiaría, assy como¹ parte *con* outras dúas terças do dito Álua/⁹ro Rrodrigues.

A qual viña *e* terça de lagar uos afforamos *con* todas súas perteenças *e* entradas /¹⁰ *e* sseydas, *per* uquer que as aia *e* de dereito deua a auer, *per* tal *condiçón* que a lauredes *e* aa /¹¹ paredes ben *e* aa manteñades de viña *e* manteñades⁷ o dito uosso quinón do lagar, et /¹² nos dedes cada ano terça parte do viño que Deus der ena dita viña *e* da tenperá, /¹³ viño en lagar *e* conposta en viña como¹ he de costume, todo *per* nosso moordomo /¹⁴ en paz, o qual proueades comunalmente mentre esses ffroytos collerdes.

Et sse ouuerdes /¹⁵ de uender ou enpeñorar ou doar ou pola alma dar, ante ao dito moesteyro /¹⁶ ca a outre pelo justo preço; et se a o dito moesteyro *non* quiser, entón uendede ou enpe/¹⁷ñorade a atal pessoa que nos ffaça os nossos fforos en paz como sobredito he, pero /¹⁸ que *non* seia caualleyro *nen* dona *nen* escudeyro *nen* rreligiosa pessoa. A qual viña et /¹⁹ lagar *non* serrán obrigados a nehúa⁸ cousa que perteesca a nosso sseñor el rrey *nen* a /²⁰ outre nehũu, saluo a nós *e* ao dito nosso moesteyro.

Quen este preyto britar, peite /²¹ aa outra parte en pãa C morauidís da bõa moeda⁹ *e* aa voz del rrey outros tantos¹⁰, *e* aa carta ffique firme *e* ualla *para* senpre.

Ffeyta /²² eno dito moesteyro, VIJ^c días d'oytubro, era de mill¹ *e* CCCLXXX^a VIJ^c anos¹.

Testemũyas que ffo/²³ron presentes: o dito prior; Lopo Anes, subprior; Gómez Eanes, nouiço; Ffernán Martiis, /²⁴ confesso; Johán Paradela, jnfante; Álvaro Rrodrigues, escudeyro; Rruy Gonçalues, home¹ do dito prior, /²⁵ et outros.

Et eu, Ffernán Anes, monge *e* notario do dito moesteiro², que a esto presente /²⁶ ffoy *e* *per* ma[n]dado¹¹ dos sobreditos esta carta escriuý *e* meu nome *e* meu /²⁷ ssinal aquí ffige en testemũyo de uerdade, que tal est |Sinal|.

- ¹ Leva un trazo sobreposto.
² Usa a abreviatura de *er* co valor de *r*.
³ No ms. falta.
⁴ Está corrixido sobre *as*.
⁵ Hai un *s* borrado no final da palabra.
⁶ As palabras *Moor Eanes* están na entreliña.
⁷ Leva un só trazo que cobre as letras *matena*.
⁸ O *a* está corrixido sobre un *u*.
⁹ Está escrito *mor*.
¹⁰ O texto *da bõa... tantos* está na entreliña.
¹¹ Falta o *n*.

115

1350, maio, 22.

O prior Estevo González e o convento de Santa Comba aforan a Maior Eanes, yrmaa de Lopo Anes, noso monge, e a catro voces dous casais que se chaman ambos de Pousada e o casal de Cachomane.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2584.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2584.

Jn Dei nomine, amen. Sábbeam quantos esta carta virem como¹ nós, Estéuoo Gonçalues, prior /² do moesteyro de Santa Coonba de Naues, et oo conuento desse meesmo lugar damos /³ a fforo a uós, Moor Eanes, yrmaa de Lopo Anes, noso monge, et aa quatro uozes apús uossa /⁴ morte quaes nomeardes, et se as non nomeardes, quaes de dereito ouueren d'erdar os uossos /⁵ bees, húa uoz enpús outra, que non seia de moor degraa de liñajem ca uós, en toda uossa /⁶ uida tanto, hūu noso casal a que chaman de Pousada e outro casal que chaman de Pousada, /⁷ o qual ffoy de Johán Pérez de Nóuo, que ffoy, et oora ficou per enprasamento aa nossa oveença /⁸ da coziña, os quaes agora están ermos e derribados. Jten aýnda uos damos outro casal /⁹ que chaman de Caschomane.

Os quaes tres casares uos damos a monte e aa ffonte, con to/¹⁰das ssúas perteenças e entradas e sseydas, per uquer que as aiam e de dereito deuan a auer, /¹¹ per tal condiçón, conuén a ssaber, que os lauredes e paredes bem, e[n]² guisa que

non desffales/¹²cam *per* mjngua de boo paramento, et diades delles cada ano¹ en rrenda aa nossa cozi/¹³nha¹ do conuento cincoeenta¹ morauidís brancos desta moeda³ que oorra corre, os meos /¹⁴ por día de Ssam Martino e oos outros meos por día de Páscoa, ssaluo non daredes esta dita /¹⁵ rrenda ata deste janeyro que uen a hũu ano¹, que sse conprirá a era de mill¹ e trezentos /¹⁶ et oyteenta e noue anos¹; et en tanto daredes do que laurardes⁴ enos ditos casares /¹⁷ quarta parte de pan que Deus y der pelo nosso oveençal en paz. Et os ditos casares serrán /¹⁸ obrigados a nós e a nosso moesteyro para nos pagaren a dita rrenda assý como¹ dito /¹⁹ he polas ditas festas en paz, polos quaes casares nós, o dito prior e conuento, nos /²⁰ obrigamos a ffazérmolos de paz de quenquer que uos enbargue.

Os quaes se os o[u]uerdes⁵ /²¹ de uender ou enpeñorar, ante ao dito moesteyro ca a outre tanto por tanto; et sse os /²² o dito moesteyro non quiser, entón uendede ou enpeñorade a atal pessoa que nos faça /²³ e pague a dita rrenda en paz como¹ dito he, pero que non seia caualleyro nen escudeyro /²⁴ nen dona nen home¹ de tras muro nen rreligiosa pessoa.

Quen este preyto britar, /²⁵ peite aa outra parte en pãa duzentos morauidís da dita moeda³ branca e aa uoz del rrey /²⁶ outros tantos, e aa carta ffique firme e ualla en seu tempo.

Ffeyta a carta eno dito mo/²⁷esteyro, vijnte e dous días de mayo, era de mill¹ e trezentos e oyteenta e oyto /²⁸ anos¹.

Testemũyas que fforon presentes: o dito prior; Lopo Anes, superior; Gómez Eanes, ffrade; /²⁹ Ffernando Marriis, Garçía Trançeda, confessos; Pero Gonçalues, rreytor da jgleia d'Untes, et outros.

/³⁰ Et eu, Ffernán Anes, monge e notario do dito moesteiro⁶, que a esto que sobredito he /³¹ presente ffoý et esta carta *per* mjña maaõ escriuí e meu nome e ssinal /³² aquí fige en testemũyo de uerdade, que tal est |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *et*.

³ Está escrito *mor*.

⁴ Leva unha abreviatura de *ra* redundante.

⁵ Falta un *u*.

⁶ Usa a abreviatura de *er* co valor de *r*.

1350, novembro, 13.

O prior Estevo González e o convento de Santa Comba aforan a Francisco Anes, á súa muller Tareixa Fernández e a unha voz un casar no Gabián, nas parroquias de Santa Baia de Longos e San Martiño de Lamas.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2588.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2588.

Jn Dei nomine, amen. Sabbeam¹ quantos esta carta viren como¹ nós, don Estéuño /² Gonçalues, prior do moesteyro de Santa Coonba de Naues, et oo conuento dese /³ meesimo lugar, damos a fforo a uós, Françisco Anes, morador eno /⁴ Gaiián, e a uosa moller Tereyia Ffernandes e aa húa uosa uoz qual nomear o /⁵ pustrimeyro de uós en toda uosa uida tanto, hñu noso casal que está /⁶ eno Gaiián, ffreyguisía de Santa Uaya de Longos e de San Martino de Lamas, /⁷ a monte e aa ffonte, con todas súas perteenças e entradas e seídas², per uquer que as aia /⁸ e de dereito deua a auer, ixente o que ende a outre est afforado; per tal con/⁹diçón que o lauredes e oo morredes e oo paredes ben, e seiades ende uasa/¹⁰los obidientes e mandados a nós e a nosso moesteyro.

E daredes ende /¹¹ cada ano¹ quarta parte de todo pan¹ que Deus y der, pan ena eyra polo /¹² noso moordomo en paz, o qual proueades comunalmente mentre os ditos ffroy/¹³tos collerdes. E daredes cada ano¹ por dereituras pola festa de Natal, en /¹⁴ uida do dito Ffrançisco Anes, quatro liuras de dineyros brancos desta moeda³ que ora col/¹⁵rre; e ao seymento do dito Ffrançisco Anes, que as outras uozes que ficaren que den /¹⁶ por dereituras çinquo liuras da dita moeda³.

O qual casal se o ouuerdes de uender /¹⁷ ou d'enpeñorar ou por uossas almas dar, ante ao dito moesteyro /¹⁸ ca a outre polo justo preço; et se o o dito moesteyro⁴ non quiser, entón uen/¹⁹dede ou enpeñorade a atal pesoa que nos faça e pague os ditos fo/²⁰ros en paz como¹ sobredito he, pero que non seia caualleyro nen dona /²¹ nen escudeyro nen rreligiosa pesoa nen home¹ de tras muro.

/²² Quen este preyto britar, peite aa outra parte en pã C morauidís /²³ da⁵ dita moeda³ e aa uoz del rrey outros tantos, e aa carta fique /²⁴ firme e ualla en seu tempo.

Feyta a carta eno dito moesteyro, XIIIe días /²⁵ de nouembro, era de mill¹ e CCC LXXXVIIJ anos.

Testemñyas que foron presentes: /²⁶ o dito prior; Lopo Anes, subprior; Gómez Eanes, Ffernando Martiis, Garçía Trañeda, /²⁷ et outros.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² As palabras *e seídas* están na entreliña.

³ Está escrito *mor^e*.

⁴ Usa a abreviatura de *er* co valor de *r*.

⁵ Está corrixido sobre outra palabra.

117

[1351]* (1332, decembro, 17. Valladolid / 1308, xuño, 30. Burgos / 1305, maio, 15. Medina del Campo)

Pedro I confirma ao mosteiro de Santa Comba unha carta outorgada por Afonso XI (doc. 104 desta CD), a cal pola súa vez confirma outras dúas de Fernando IV, pola que o exime do pagamento de xantar.

A. - A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1507, nº 1.

REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 1144.

REF. DURO, *Naves*, 152.

Sepan quantos esta carta vieren como¹ yo, don Pedro, por la graçia de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Galisia, de Seuilla, de Córdoua, de Murcia, de Jahén, del Algarbe, de Algasira e señor de Moljna, vi vna carta del rrey don Alffonso, /² mj padre, que Dios perdone, escrita en pergamjno de cuero e sellada con so siello de çera colgado, fecha¹ en esta guysa:

Sepan quantos esta carta vieren como¹ nós, don Alfonso, por la graçia de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Galisia, de Seuilla, de Córdoua, de /³ Murcia, de Jahén, del Algarbe e señor de Viscaya e de Moljna, viemos dos cartas

del rrey don Fernando, *nuestro* padre, que Dios perdone, escritas en pergamjno de cuero *e* selladas con sus siellos de çera colgados, fechas¹ en esta guysa:

Don Fernando, por la *graçia* de Dios rrey /⁴ [de Castiella, de León, de Toledo, de Galisia, de Seujslla]², de Córdoua, de Murçia, de Jahén, del Algarbe *e* señor de Moljna, a qualquier que fuer adelantado mayor por mj o merino en Galisia, *e* a los merinos que y andudieren por ellos, *e* al que fuer comendero del monesterio de Santa [Colon/⁵ba]² de Naues, *e* al conçeio *e* a los juyses de Ourense o a qualesquier o a qualquier dellos que esta mj carta vierdes, salud *e* *graçia*.

Sepades que sobre querella que el prior *e* el monesterio de y de Santa Colomba de Naues fizo al rrey don [Sancho, mjó padre]², que Dios perdone, [en que dixo que él]² /⁶ *njn* el dicho¹ monesterio *nunca* oujeran en vso *njn* en costunbre de dar jantar en ningún *tiempo*, et que nueuamiente que Johán Peres *e* Suer Peres que eran cogedores por él de las jantares de Galisia *e* que gela demandauan. [Sobre esto el rrey mjó]² padre enbió mandar por su [car]/⁷ta² a estos Johán Peres *e* Suer Peres que se el prior que oujera en Santa Colomba fasta entonçe *nunca* husaran dar jantar, que gela *non* demandasen nueuamiente. Et esta carta del rrey mjó padre que fuera mostrada a los dichos Johán Peres *e* Suer Peres et ellos, por *complir*³ su mandado, que /⁸ mandaran de su parte a Johán Peres, notario de Orense, que sopiese la uerda[t]⁴ deste fecho¹. Et este Johán Peres que sopiera la uerdat en Pero Villar, omne del rrey, mjó padre, que fuera cogedor de las jantares en *tiempo* del rrey don Alffonso, mjó auuelo, *e* en otros omnes buenos, *e* que fallara [que el dicho]² /⁹ prior *e* monesterio *nunca* oujeran en huso *njn* en costunbre de dar jantar *njnguna* en *njngún tiempo*.

Et sobre esto yo enbió mandar por mj carta a qualesquier que fuesen cogedores o rrecaudadores de las mis jantares en Galizia que pues fuera fallado en uerdade que el dicho mone/¹⁰sterio *nunca* husara dar jantar, que gela *non* demandasen, et se alguna cosa lles tenían tomado por ende, que gelo entregasen. Et después desto, porque el dicho¹ prior, en nome deste monesterio, se me enbió querellar por muchas¹ vegadas que los cogedores *e* rrecabdadores de las [jantares]² /¹¹ en Galizia que lles pasan contra esto, yo lles enbió mandar por otras mis cartas que pues fuera fallado, *segunt* dicho es, que el prior *nin* el monesterio *non* ovieran en vso *njn* en costunbre de dar jantar, que gela *non* demandasen.

Agora el dicho¹ prior, por nome del dicho mo/¹²nesterio, díxome que pero fueran mostradas las mis cartas por muchas¹ vegadas a los cogedores que y fueron e señaladamente¹ que las mostraran agora a Arias Yanes, mío alcalde, e a *Pero Ferrnandes*, mío escriuán, que rrecabdan las jantares por mí en Galizia, e fueran enplazados por /¹³ mj carta sobre ello, que veniesen o enbiasen dezir si el dicho¹ prior e monesterio oujeran en vso o en costume de dar jantar o mostrar rrazón alguna si la por sí auján en este fecho¹, que *non quisieran*⁵ venir al plazo e que prendaron al dicho¹ monesterio por jantar. Et el dicho /¹⁴ prior pediome merçed que mandase y lo que toujese por bien.

Et yo, [veyie]ndo⁶ en como¹ fue fallado por uerdade que el prior njn el monesterio de *Santa Colomba* de Naues nunca ovieran de uso nin de costunbre de dar jantar ninguna en *tiempo* de los rreys onde yo vengo nin en el /¹⁵ mío, e que los cogedores que fueron por mí en Galisia de las mjs jantares que gela demandaron sin razón e sin derecho¹, pues que la nunca husaran dar, do por libre e por quito al pri[or]⁶ e al dicho¹ monesterio de *Santa Colomba* de las jantares para en todo *tiempo*, por que mando e defie/¹⁶ndo firmemiente¹ a los dichos¹ Arias Yanes e *Pero Ferrnandes*, que agora son recabdadores de las mis jantares en Galizia, o a cualesquier de llos otros que lo fueren de aquí a delante, que *non* prenden nin affinquen al prior nin al monesterio de *Santa Colomba* por jantar; et si alguna cosa lles tienen /¹⁷ tomado o prendado por ella, que gelo entreguen luego bien e conpládamiente³.

Et si lo fazer *non quisieren*⁵, mando a uós o a qualquier de uós que gelo fagades fazer. Et uós njn ellos *non* fagades [en]de⁶ al por njnguna manera, so pena de çient *maravedís* de la moneda nueva a cada vno. Et si alguno y /¹⁸ oujer que contra esto quieran passar, que los prendedes por la pena sobredicha de los çient *maravedís* e la guardedes para fazer della lo que uos yo mandare. Et fazed emendar al monesterio e al prior todos los dapños e menoscabos que por ende rresçebieren dobrados; sínón, por cualesquier o qual/¹⁹quier que fincase que lo así *non* feziesen, a los cuerpos e a quanto que oujesen me tornaría por ello. Et de como¹ lo uós e ellos conplierdes, mando que qualquier notario público que para esto fuer llamado que dé ende al que esta my carta mostrar testimonio signado con so signo¹ et *non* faga ende al, /²⁰ so pena del ofiçio de la notería.

Et desto lles mandé dar esta mi carta sellada de mío siello de çera colgado. La carta lleýda, dá[t]gela⁴.

Dada en Burgos, treynta días de junio, era de mill¹ e trezientos e quarenta e seys años.

Yo, Gonçalo Rrodrigues, la escriuí por mandado del /²¹ rrey. Ssancho¹ Sanches; Fernant Peres; archidiaconus astorianensis (sic), vista; Johán Martines, Domingo Alfonso, Per³ Alfonso.

Don Fernando, por la graçia de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Galizia, de Seujlla, de Córdoua, de Murçia, de Jahén, del Algarbe e señor de Molina, a qualquier o a qualesquier /²² que sean cogedores o sobrecogedores o rrecabdadadores o arrendadores de las mis jantares en Galizia en el obispado de Ourense, salud e graçia.

Sepades que sobre querella que don Pedro, obispo de Orense, ouo fecho¹ al rrey don Sancho¹, mío padre, que Dios perdone, que Suer Peres e Johán /²³ Peres, que eran cogedores de las jantares a la sazón por el, que demadauan al monesterio de Santa Colomba de Naues jantar nueuamjente¹, la que ellos dezían que nunca ovieran en huso nj en costunbre de la dar. Et sobre esto el rrey don Sancho¹, mío padre, que enbió mandar /²⁴ por su carta a Suer Peres e Johán Peres, los sobredichos¹, en que lles mandaua que si el prior que oviera en Santa Colomba ffasta entuençe nunca husara a dar jantar, que gela non demandasen nueuamente nin lles prendrasen ninguna cosa de lo suyo por que la diesen; et si alguna cosa /²⁵ lles auían tomado por esta razón, que gelo entregasen. Et la dicha¹ carta del rrey don Sancho¹, mío padre, que lles fuera mostrada e que dexieran que era con condiçión e segunt la condiçión de la carta que la querían guardar.

Et entonçe el prior que pediera (que pediera) a los dichos¹ Suer /²⁶ Peres e Johán Peres que sopiesen uerdad por quantas partes ellos mejor la podiesen saber, et si fallasen que sus antecesores dieran jantar, qu'él que la quería dar luego. E los dichos¹ Suer Peres e Johán Peres que mandaron a Johán Peres, notario de Orense que era a la sazón, que sopiese la uerdad de /²⁷ Pero Ujllar, omne del rrey don Sancho, mío padre, que fuera cogedor de las jantares en tienpo del rrey don Afonso, mío auuelo, e en el suyo, et si el dicho¹ prior si diera jantar o non o si la rreçebieran dellos; et Johán Peres, notario sobredicho¹, juramentaron al dicho¹ Pero Ujllar et él que dixiera⁷ [por]⁸ /²⁸ el juramiento que feziera que nunca rreçebiera jantar deste monesterio.

Et desto me mostró ende Johán Peres, prior del dicho¹ monesterio, vna carta partida por abc e signada del si[gn]o² del dicho¹ Johán Peres, notario, en que

dezía que era así. Et Johán Peres, prior de Santa Colomba, el /²⁹ sobredicho, pediome merçet que le mandase dar mi carta por que vos nin otro ninguno non demandasen jantar ninguna al dicho¹ prior e monesterio de aquí a delante, pues nunca lo oujeron de [h]uso² njn de costunbre¹ de la dar.

Et yo, veyendo que era assý, téngolo por bien e mando e defi/³⁰endo firmemjente¹ a uós e a todos los alcalles, juyses, justiçias, merinos, alguaziles e a todos los otros aportellados que esta mi carta vieren, que non prendedes nin tomedes al prior nin al monesterio sobredicho¹ ninguna cosa de lo suyo por rrasón de jantar et non fagades en/³¹de al, so pena de çient *maravedís* de la moneda nueva a cada vno; sinón, quanto dapño e menoscabo el prior e el monesterio rreçebiese, de lo *vuestro* gelo mandaría entregar doblado. Et mando al mío adelantado mayor que anda por mí en Galisia et el comendero del dicho monesterio e a to/³²dos los otros aportellados que esta mi carta vieren, que si contra esto lles quisierdes⁵ pasar, que uos lo non consientan e que uos prendien por la pena de los çient *maravedís* sobredichos a cada vno. Et non fagan ende al, sinón a ellos e a lo que oviesen me tornaría por ello.

Et desto lles mandé dar /³³ esta mi carta sellada con mío s[ello de çera colgado. La carta leýda, dátgela]².

Dada en Medina del Campo, quince días de mayo, era de mill t[rez]ientos e quarenta e tres años.

Johán Peres, despensero mayor, la mandó faser por mandado del rrey. Yo, Johán Peres de Bitoria, la fis /³⁴ [escruijr. Johán Peres; cantor astoricensis, vista; Gil García, Ferrant Peres, Pero Greño, Suer Alfonso]².

Et agora el prior [e el conuento]² del monesterio de Santa Colomba de Naues enbiáronnos pedir merçet que [toui]ésemos² por bien de lles confirmar estas dichas cartas e gelas mandásemos guardar. Et nós, por /³⁵ [...]⁹.

* No dorso do pergamiño indícase que o documento é da era de 1389.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. non se le.

³ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *li*.

⁴ Falta o *t*.

⁵ Leva a abreviatura de *que*.

⁶ O ms. está rompido.

⁷ Está corrixido sobre outra palabra.

⁸ No ms. falta.

⁹ Hai oito liñas máis de texto que non se conseguen ler.

1352, abril, 25. Ourense.

Beltrán Beltránez, licenciado en leis e vigairo xeral de D. Xoán, bispo de Ourense, á vista dun documento de intercambio (cf. doc. 17 desta CD) que lle mostra Estevo González, prior de Santa Comba de Naves, outorgado por D. Lourenzo, bispo de Ourense, e por Pedro Moniz, prior de Santa Comba, declara que o prior deste mosteiro debe traer un barco nas pescarías do Miño e que os rendeiros e recadadores do bispo non lle embarguen nada do que pesque.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1507, nº 2.

REF. DURO, *Naves*, 150; POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 87; PÉREZ RODRÍGUEZ & VAQUERO, *Libro do Portovello*, 20 nota 32.

Sábeam quantos esta carta virem como¹ eu, Beltram Beltráne[z]², /² liçençiado en lees et vigario geeral do onrrado padre e señor /³ dom Johán, pella graça de Deus e da Santa Igleia de Rroma bispo de /⁴ Ourense, vy hun instrumento de hun concanbeamento que ffoy feyto entre /⁵ don Lourenço, aa sazón bispo da dita igleia d'Ourense, et Pedro Monís, prior /⁶ que foy do moesteyro de Santa Coonba de Naues, o qual me mostrou Estéuoo /⁷ Gonçáluez, prior do dito moesteyro; no¹ qual era contêhúdo, entre as outras cousas, /⁸ que o prior do moesteyro sobredito que trouxesse hun barco con súas rredes neçe/⁹ssarias para pescar en tódallas pescarías do Miño, des A Casa do Poço ata /¹⁰ O Porto Vello, do qual barco era contêhúdo que non fesesse nehún foro. Et /¹¹ o dito prior díssome que os rrendeyros e os rrecadadores do pescado das ditas /¹² pescarías que rrecadauan o pescado pollo dito señor obispo, que agora que lle /¹³ enbargauan o dito barco.

Et eu, visto e examinado o dito strumento³, /¹⁴ declaro que o dito prior deue a trager o dito barco ennas ditas pescarías sen /¹⁵ foro nehún para ssúa neçessidade. Et mando⁴ et deffendo /¹⁶ firmemente a tódollos rrendeyros et rrecadadores dos pescados das ditas /¹⁷ pescarías que pollo dito señor bispo andaren, agora et d'aquí en deante, que /¹⁸ non enbargen nen tomen ao dito prior, do barco que el por ssy trouxer, nehúa /¹⁹ cousa do pescado que a el perteeçer, nen aos que por el andaren enno dito /²⁰ barco.

Et que esto seia çerto et non veña en dulta, deylle ende esta /²¹ carta sseellada con o sseello da audiẽcia do dito señor bispo pendente.

/²² Dada⁵ en Ourense, XXe V^e días d'abril, era M^a CCC^a L^a XXXX^a.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. non se le.

³ Usa un *r* sobrescrito co valor de *ru*.

⁴ Antes está raspado *visto por quanto*.

⁵ Está escrito *dañ*.

119

1352, maio, 3.

O prior Estevo González e o convento de Santa Comba aforan a Aldonza Anes e a toda a súa voz a leira de viña do Baño en Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2612.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2612.

Jn Dei nomine, amen. Coñusçuda cousa seia a quantos esta carta viren como¹ eu, Estéuõ Gonçalues, prior do moes/²teyro de Santa Coonba de Naues, e oo conuento dese meesimo lugar, damos a fforo a uós, Aldonça /³ Anes, filla de Domjngo Gento, que foy, e de Aldonça Rrodrigues, e aa toda uossa uoz para senpre, *conuén* a saber, húa /⁴ leyrá de viña que chaman do Baño, que está en Meende, *per* tal *condiçón* que a lauredes e aa paredes bem, /⁵ en guisa que non defalesca *per* mjngua de lauor e de bõo paramento, e nos dedes cada ano¹ da dita /⁶ uyña, en uossa uida, quarta parte do viño e de *composta* que ouer enna dita viña, viño eno lagar /⁷ e *composta* ena dita viña; e ao uoso finamento, que façades da dita viña fforo de terça cada ano¹ ao /⁸ dito moesteiro pelo nosso moordomo en paz, o qual proueades comunalmente mentre esses froytos co/⁹lherdes.

A qual viña se a ouerdes de uender ou d'enpeñorar ou por uossas almas dar, ante ao /¹⁰ dito moesteiro ca a outre pelo justo preço; et se a o dito moesteiro non quiser, entón uendede ou en/¹¹peñorade a atal pessõa que nos faça os ditos foros

en paz como¹ sobredito he, pero que non seia /¹² caualleyro nen escudeyro nen dona nen rreligiosa pessõa nen home¹ de tras muro.

Quen /¹³ este preyto britar peite aa outra parte en pã çen morauidís da bõa moda² e aa uoz del rrey /¹⁴ outros [tantos]³, e esta carta fique firme e ualla para senpre.

Ffeyta a carta eno dito moesteiro, tres /¹⁵ días de mayo, era de mill¹ e trezentos e noueenta anos¹.

Testemuyas que foron presentes: /¹⁶ o dito prior, Gómez Eanes, Johán Paradelá, monges; Garçía Tra[n]çeda⁴, confeso; Sa/¹⁷uaschao Rrodrigues, home¹ do dito prior, e outros.

Et eu, Ffernán /¹⁸ Anes, monge e notario do dito moesteiro⁵, que a esto presente foý /¹⁹ e esta carta escriuí e meu nome e ssynal aquí fige /²⁰ en testemuyo de uerdade, que tal est |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *mor*.

³ No ms. falta.

⁴ Falta o *n*.

⁵ Antes está riscado un *p* sen acabar de trazar.

120

1352, maio, 5.

O prior Estevo González e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo Pérez do Mato, á súa muller María Anes e a toda a súa voz para sempre a quinta parte dos froitos dunha leira de viña que está no lugar das Quintas, en Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, n° 2613.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, n° 2613.

REF. DURO, *Naves*, 152 [Por erro remite en nota a *Monacais* n° 2614]; POUSA, *Señorio Santa Comba de Naves*, 30.

Jn Dei nomine, amen. Sábbeam¹ quantos esta carta viren como¹ eu, Estéuõ Gonçalues, prior do moesteiro de /² [Santa]² Coonba de Naues, e oo conuento

desse lugar damos a fforo e arrandamos a uós, Gonçaluo /³ [Pérez]² do Mato, visiño d'Ourense, e aa María Anes, uossa moller, e aa toda uossa uoz para senpre, to/⁴da a quinta parte dos froytos que auedes a dar a nós e ao dito nosso moesteiro dúa leyra de uiña, /⁵ a qual uós, o dito Gonçaluo Pérez, auedes en Meende. A qual uiña iaz eno lugar que chaman As Quintas, /⁶ aalende o rrigueyro a par da nossa sãara, dúa das partes, e aas viñas de Vaasco Lopes, d'ambas /⁷ as yllargas. A qual viña he de uós, o dito Gonçaluo Pérez, para senpre et aauyádesnos a fazer dela ata aquí foro /⁸ de quinta ao dito moesteiro.

Dámosuos a foro e arrandámosuos os ditos froytos da dita viña /⁹ per tal condiçón que uós e uossa uoz lauredes e paredes ben a dita viña, que non defalesca per mjngua /¹⁰ de lauor e de bõ paramento, et que uós e aas ditas uossas vozes diades dela de fforo e de rrenda /¹¹ cada ano¹ para senpre ao dito moesteiro en ssaluo hũu puçal de uiño per quarta dereita de lagar. Et /¹² se a quinta parte dos froytos da dita viña máis ual ca esta rrenda e fforo, esto uos da/¹³mos a uós e a uossa³ uoz para senpre por moyto seruiço e ajuda que uós, o dito Gonçaluo Pérez, fezestes ao dito /¹⁴ moesteyro⁴, aquí e en casa de nosso señor el rrey, gãanando⁵ a confirmaçón dos nossos priuilegios.

Et /¹⁵ para pagar a dita rrenda e foro como¹ dito he, eu, o dito Gonçaluo Pérez, por mjn e pola dita myña /¹⁶ moller et por toda mjña uoz, obrigo todos meus bẽes para conprir tódalas cousas que sse en /¹⁷ esta dita carta conteen.

Quen este preyto britar, peite aa outra parte en pãa çen morauidís de /¹⁸ brancos e aa uoz del rrey outros tantos, e esta carta fique firme e ualla para senpre.

Ffeyta a carta /¹⁹ enno dito moesteiro, çinquo días de mayo, era de mill¹ e trezentos e noueenta anos¹.

Testemũyas /²⁰ que foron presentes: Gómez [Eanes, Jo]hán² Paradela, monges do dito mõeiteiro; Garçía Trañçada, conffesso; Gonçaluo Rrodrigues, /²¹ home¹ do dito prior, e outros.

Et eu, Ffernán Anes, monge e notario do dito moes/²²teyro, que a esto presente foý e esta carta escriuý e meu nome e ssynal aquí /²³ ffige en testemũyo de uerdade, que tal est |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. non se le.

³ As palabras a uossa están escritas sobre raído.

⁴ Está escrito *mõn*.

⁵ Leva un só trazo que cobre case toda a palabra.

1352, maio, 5.

O prior Estevo González e o convento de Santa Comba eximen a Gonzalo Pérez do Mato e á súa muller María Anes do pagamento dun puçal de viño pola viña das Quintas, en Mende, e dun cuartoiro de pan por un casal en Fontefría.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2614.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2614.

REF. POUSA, *Señorio Santa Comba de Naves*, 30.

Sábbean¹ quantos esta carta viren como¹ eu, Estéuño *Gonçalues*, prior do moesteyro /² de *Santa Coonba* de *Naues*, e oo conuento dese lugar damos a uós, *Gon*/³*çaluo* *Pérez* do *Mato*, viziño d'*Ourense*, e aa *María Anes*, uossa moller, que tenades /⁴ de nós e de noso moesteyro cada ano¹ en préstemo, en uossa uida d'ambos /⁵ tan solamente e máis non, hũu puçal de viño de lagar que nos auedes /⁶ a dar cada ano¹ pela viña² das *Quintas*, que auedes en *Meende*, que de nós /⁷ tēedes³ *arrandada*. Et outrossy uos damos que tenades de nós en prést/⁸mo, en uossa uida d'ambos, hũu quartoiro de pan que auedes a dar cada /⁹ ano¹ ao dito moesteyro *per* hũu casar que de nós teedes *afforado* en *Ffonte Fría*. /¹⁰ Et este puçal de viño e quartoiro de pan uos damos por moyto serui/¹¹ço e ajuda que nós e o dito noso moesteyro rreçebemos de uós, o dito *Gonçaluo* /¹² *Pérez*, aquí e en casa de noso señor el rrey, gãanando⁴ *confirmaçón* dos /¹³ nossos priuilegios. Et aa morte do *pustrimeyro* de uós, que uosa voz e a/¹⁴aquele que for tēedor da dita viña e casal pague o dito puçal de viño /¹⁵ e quartoiro de pan ao dito moesteyro, segundo se *contén* ena carta do foro.

/¹⁶ Et que esto seia çerto, mandamos a *Ffernán Anes*, *monge* e notario do /¹⁷ dito moesteyro, que uos dese ende esta carta synaada de seu /¹⁸ synal.

Que foy feyta eno dito moesteyro, çinquo días de mayo, /¹⁹ era de mill¹ e trezentos e noueenta anos¹.

Testemuyas que foron presentes: /²⁰ *Gómez Eanes*, *Johán Paradela*, mo[n]ges⁵ do dito moesteyro; *Garçía Tran*/²¹çada, *confieso*; *Gonçaluo Rrodrigues*, home¹ do dito prior, e outros.

Et eu, /²² Ffernán Anes, mo[n]ge⁵ e notario do dito [moes]teiro⁶, que a esto /²³ presente foý e esta carta per mandado dos sobreditos /²⁴ escriuí e meu nome¹ e ssynal aquí fige en teste/²⁵ muyo de uerdade, que tal est |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O *v* está corrixido sobre un *s*.

³ Está escrito *tēēds*.

⁴ Leva un só trazo que cobre case toda a palabra.

⁵ Falta o *n*.

⁶ No ms. non se le.

122

1354, xaneiro, 4.

O prior Estevo González e o convento de Santa Comba aforan a Fernando Anes, á súa muller Maior Pérez e a dúas voces o foro do Reboredo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2638.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2638.

Jn Dey nomine, amen. Sábbeam quantos esta carta virem como¹ eu, Estéuõ Gonçalues, prior do moesteyro de Santa Coonba de Naues, e o comuento dese /² meesimo lugar² damos a uós, Fernán Anes, morador em Palmés, e a uosa moller Moor Peres e a dúas uosas uoses apús uosso finamento quaes ante nomeardes, /³ e se as non nomeardes, quaes de dereito ouuerem d'erdar os vosos bees, que non seian de moor degraao de liñagen³ ca uós, em toda vosa vida tanto, hũu nosso /⁴ fforo a que chaman do Rreuoredo, con todas súas perteenças et entradas e seydas, per uquer (quer) que as aia e de dereito deua a auer, ixente o que ende ha outre /⁵ est afforado et sacado ende a terça da ffroyta que Ssabaschao Rrodrigues de nós ten afforada; per tal condición, conuén a ssaber, que o lauredes e paredes ben¹, en guisa⁴ que non defalesca per /⁶ mjngua de lauor⁵ e de boo paramento.

Et darnos edes ende cada ano¹ quarta⁶ parte de todo pam que Deus y der, todo per nosso moordomo em paz, o qual proueades comunal/⁷mente mentre eses froytos coll[e]rdes⁷. Et daredes cada ano¹ dous morauidis de brancos por

dereytura por a ffeſta de Ssam Martino. Et serredes vasalos le[a]es⁸, obidientes e /⁸ mandados a nós¹ e ao dito noso moesteyro e d'outr non.

E se o dito erdamento ouuerdes de uender ou d'enpeñorar ou por vossas almas dar, ante ao dito moesteyro ca a outre polo justo /⁹ preço; e se o o dito moesteyro non quiser, entón uendede ou enpeñorade a atal pesoa que seia semelláuy de uós, que nos ffaça e pague os ditos foros en paz como¹ sobredito he, pero /¹⁰ que non seia home¹ nen moller fillos d'algo, nen home¹ de tras muro, nen rreligiosa pesoa. O qual erdamento, se defaleçer per mjngua de lauor⁵ ou de boo paramento ou se del mudar/¹¹des noso señorío ou se nos ende cada ano¹ non derdes os nosos foros e dereytos en paz como¹ sobredito he, o moesteyro sobredito o rreçeba per súa outoridade⁵.

Quen /¹² este preito briter², peyte á outra parte en pena L^a morauidis da boa moeda⁹ et a carta ffique ffirmo e valla no dito tempo.

Ffeyta a carta no dito moesteyro, quatro días de janeiro, era de mil¹ /¹³ et tresentos e noueenta e dous anos¹.

Testimuyas que presentes fforon: o dito prior; Joham Paradela, monge; ffrey Rrodrigo, jnffante de Çellanoua¹⁰, e outros.

Et eu, Gomes Eanes, monge e notario do /¹⁴ dito moesteyro, que a esto presente foý e esta carta escriuy e meu [n]ome¹¹ e synal aquí puge em testimuyo de verdade, que tal est |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva o *a* sobrescrito.

³ As letras de *liña* están corrixidas sobre *ca uós*.

⁴ Está escrito *g'ssa*.

⁵ Leva *or* na entreliña.

⁶ Está escrito *q'ta*.

⁷ Falta o *e*.

⁸ Falta o *a*.

⁹ Está escrito *mor^a*.

¹⁰ Está escrito *Çllm^a*.

¹¹ Está escrito *mōm*.

1354, febreiro, 26; [mércores]^{*} / marzo, 3; luns / marzo, 4; martes / marzo, 8; sábado / marzo, 11; martes / marzo, 13; xoves / marzo, 17; luns / abril, 20 / abril, 21; [luns]^{**}. Ourense (1352, outubro, 15. A Gradeira / 1354, febreiro, 20. Ourense / 1302, xullo, 8. Burgos / 1155, febreiro, 4. Valladolid / 1353, maio, 10. Ourense / 1265, marzo, 29 / 1344, novembro, 21. Ourense / 1354 marzo, 10. Ourense)

Xoán González, tesoureiro e vigairo xeral de D. Xoán, bispo de Ourense, sentenza a favor de Gonzalo Pérez do Mato sobre o señorío do lugar de Mende e contra as pretenções do bispo D. Xoán como prestameiro do couto de Ceboliño e de Lamela. Confirma a sentenza Beltrán Beltránez, arcediago de Baroncelle e vigairo xeral do bispo.

Inclúe os seguintes documentos: unha carta de procuración do bispo D. Xoán en favor do avogado Fernando Anes e de Lourenzo Anes, dito Mercador; un testemuño en que, a petición de Gonzalo Pérez do Mato, D. Xoán, bispo de Ourense, nomea xuíz a Xoán González, tesoureiro da igrexa de Ourense e vigairo xeral do bispo; unha confirmación de Fernando IV (doc. 84 desta CD) dun privilexio de Afonso VII (doc. 1 desta CD) outorgado ao mosteiro de Santa Comba de Naves; un traslado dun foro de Xoán Martís, prior de Santa Comba de Naves, a Estevo Paz das propiedades que ten do mosteiro en Mende; unha venda de Tareixa Anes a Gonzalo Pérez do Mato do lugar e pousa de Mende (doc. 110 desta CD); un albará do tesoureiro e vigairo xeral Xoán González polo que empraza como testemuñas do preito, a petición de Gonzalo Pérez do Mato, a Pedro Anes, dito Copiño, ao muiñeiro Xoán Sanín e a Martiño Peirón.

A.- A. C. Ourense, Fondo Catedralicio, Escrituras VII, 71^{***}. O documento seguinte é unha versión abreviada deste.

ED. VAQUERO / PÉREZ, *Colección documental ACO*, 342-344 [Edición do foro sobre propiedades de Mende]; ENJO, *Colección documental ACO TD*, 204-206, 601-603, 686-687, 690, 692-712; LÓPEZ CARREIRA, *Documentos ACO*, 566-591; ENJO, *Colección documental ACO*, 221-224, 657-659, 751-753, 755-756, 758-783.

REX. DURO, *Catálogo privados*, nº 378, 762, 811, 815; DURO, *Catálogo reales*, nº 353 [Rexesto da confirmación de Fernando IV]; DURO, *DCO*, nº 378 [Rexesto do foro sobre propiedades de Mende].

REF. DURO, *Naves*, 147; LÓPEZ CARREIRA, *Traballo da viña*, 157; POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 30-31, 46, 56-57.

Era de mill¹ et trezentos et noueenta et dous anos¹, quinta ffeira, vijnte et seys días de feureiro. Conuçada cousa seia a todos que en presenza de mjn, Johán Fernández, notario público d'Ourense porla igreia desse lugar, et das testemuyas adel²ante escriptas, pareçeron en juízo ante Johán Gonçáluez, thesoureiro et vigario geeral do onrrado padre et señor don Johán, pola graça de Deus et da Santa Igreia de Rroma bispo d'Ourense, Gonçaluo Peres do Mato, viziño dessa villa, da /³ húa parte; et Fernán Anes, auogado, morador en esse lugar, en nome¹ do dito señor obispo, da outra. Et logo o dito Fernán Anes mostrou et fezo leer ante o dito vigario húa procuraçón escripta en papel et seelada do seelo do dito señor /⁴ obispo et escripto en ela seu nome con súa mão, segundo pela dita procuraçón pareçía. Da qual procuraçón o teor atal he:

Sábeam quantos esta carta de procuraçón viren que nós, don Johán, porla graça de Deus et da Santa Igreia Apostolical de /⁵ Rroma bispo d'Ourense, por nós et en nosso nome¹ et da dita nossa igreia d'Ourense fazemos, ordiñamos et estabelecemos nossos líjdemos, verdadeiros, suficietes et gēraes procuradores a Fernán Anes, vogado, morador enna çidade d'Ourense enna /⁶ rrúa d'Oobra, et a Lourenço Anes, dito Mercador, morador na dita vila, portador² ou portadores desta presente procuraçón anbos³ ensenbra et cada hun deles per ssy, en tódolos pleitos, contendas et demandas mouudas et por mouer que nós aue/⁷ mos et⁴ entendemos a auer contra qualquer ou quaesquer pessõa ou pessõas, ou que pessõa ou pessõas qual[que]r⁵ ou quaesquer an et entenden a auer contra nós sobre qualquer ou quaesquer cousas et demandas que seian et por /⁸ [qual]quer⁵ rrazón, perante qualquer ou quaesquer juíz ou juízes ordinarios, áluídos, delegados ou subdelegados, tanbén clérigos como¹ leigos, perante que sse possa et deua faser todo conprimto de dereito en qualquer lugar que esta procuraçón pa/⁹ rezer. Et damos et outorgamos⁶ aos ditos nossos procuradores et a cada hũu deles liure et conprido et abastado poder de enprazar, pedir, denunçiar, demandar, rreçeber, rrecadar, rresponder, defender, contradiser, rrazõar, alegar, rrecusar, frontar, /¹⁰ querelar, acusar, protestar, peñorar, conuñjr, rreconuñjr libello ou libellos, porreier et rreçeber pleito ou pleitos, entrar et contestar juramento de calumpnyia et deçisorio et outro qual-

quer juramento que lles pedido et demandado for de dereito /¹¹ et de huso et de costume en nossa alma dar et *emna* outra parte o pões, se conprir, posições poer et artígoos¹ dar et a outros rresponder, prouar, rreprouar per cartas et estorment[os]⁵ et per *testemūyas* et outras contradiser, carta et cartas /¹² gãañar⁷ et outra ou outras contradiser et testar, publicar, concluyr sentença ou sentenças, pedir, oyr et consseuty et rreçeber, dela ou delas apelar et suplicar et seguyr a appelaçón ou supplicaçón, se mester for, et pedir et /¹³ rreçeber custas et a eissecuçón daquelo que por nós et en nosso nome for julgado et entrar possissón et teela. Et que possan por nós et en nosso nome fazer et sustituyr outro ou outros procurador ou procuradores, /¹⁴ tanbén ante do pleito contestado como¹ depois, et rreuogalos cada que quiseren et por ben teueren, et fillaren en ssy o pleito ou pleitos *emno* estado en que os acharen et correieren en eles sse poderen. Et que possam fazer, diser, /¹⁵ trautar, procurar tódalas cousas et cada húa delas que bõos procuradores lijdemos, verdadeiros, gẽeraes et suficiẽtes poden fazer et deuen, et que nós fariamos et diriamos et poderiamos faser se per nós meesmo a elo /¹⁶ presente fóssemos, aynda que seian daquelas cousas que rrequieren espeçial mandado en dereito contiúdas. Et outorgamos⁶ et auemos por firme et por estáuil tódalas cousas e cada húa delas que pelos ditos nossos procuradores et /¹⁷ per cada hũ deles et per aquel ou aqueles que eles ou cada hũ deles fezeren et sustituíren en sseu lugar et por nós et en nosso nome for feito et procurado en quanto sobredito he. Et obligamos tódolos bẽes da nossa /¹⁸ mesa do dito bispado *para* estar per elo a todo tempo et pagar et conprir et aguardar todo quanto for julgado, tanbén por nós como¹ contra nós.

Et porque esto sseia çerto et *non* veña en dulta, damos ende aos ditos no/¹⁹ssos procuradores esta nossa carta de procuraçón aberta et seelada nas costas con nosso seelo et por mayor firmedũe subescriuymos aquí nosso nome rrobrado con nossa mão.

Que foy feita en Grãadeira, quinze días /²⁰ do mes d'oytubro, era de mill¹ et trezentos et noueenta anos¹.

Nós, el obispo.

A qual procuraçón liúda, o dito Gonçaluo Pérez presentou et fezo leer ante o dito vigario per *mjn*, dito notario, en presença do dito procurador, *hun* teste/²¹mũyo escripto en papel et signado do nome et signal de Rroy Fernández, notario d'Ourense, do qual o tenor atal he:

Conuçada cousa sseia a todos que en presenza de *mjn*, Rroy *Fernández*, notario público d'Ourense pola igreia desse lugar, et /²² das testemūyas adeante escriptas, Gonçaluo *Pérez* do Mato, viziño da dita vila, pareceu ante o onrrado padre et señor don *Johán*, pela graça de Deus et da *Santa Igreia* de Rroma bispo d'Ourense, et disso ao dito señor o/²³bispo que ben sabía en como¹ ontre o dito señor obispo et o dito Gonçaluo *Pérez* era contenda sobre rrazón do señorío et jurdiçón do lugar de Meende et do jantar et liberdade e dereitos do dito lugar, que o dito Gonçaluo *Pérez* /²⁴ dizia que era seu et lle perteeçia de dereito. Et por rrazón que o dito señor obispo era parte en este feito por razón do préstamo de Çeboliño, que era seu e de súa igreia, o dito Gonçaluo *Pérez* pediu ao dito señor obispo que lle de/²⁵sse hun juís ssen ssospeita que o oysse con o dito señor obispo ou con seu procurador et que liurasse este⁸ feito entre eles segundo achasse por dereito.

Et logo o dito señor obispo mandou a *Johán Gonçalues*, thesoureiro da igreia /²⁶ d'Ourense, que ssija presente, que assy como¹ seu vigario geeral que oysse o dito Gonçaluo *Perez* con *Fernán Anes*, procurador do dito señor obispo, et que visse o dereito d'ánbalas ditas partes et liurasse este feito segundo achasse por /²⁷ dereito. Et logo o dito thesoureiro mandou aos ditos Gonçaluo *Pérez* et *Fernán Anes*, procurador do dito señor obispo, que era presente, que parecessen ant'el et el que liuraría o dito feito segundo que achasse por dereito.

Esto foy en /²⁸ Ourense, vijnte días de feureiro, era de mill¹ et trezentos et noueenta et dous anos¹.

Testemūyas que presentes foron: *Fernán Anes*, *meestrescola* de *Santiago*; *Johán Pérez*, abbade de *Servoy*, cóengo d'Ourense; Gonçaluo *Codeiro* e *Andreu Pérez*, /²⁹ notarios d'Ourense.

Et eu, Rroy *Fernández*, notario sobredito, que a esto presente ffoý et en mjña presenza o ffige escriuyr et meu signal y fige en testemūyo de verdade, que tal he.

O qual presentado, o dito vigario disso que, por rreue/³⁰rençia do dito señor obispo, que rreçebía seu mandado et oyría o dito pleito entre as ditas partes et que o liuraría segundo que achasse por dereito, segundo que lle o dito señor bispo mandaua et pelo poder ordinario que auya do dito señor obispo. /³¹ Et logo o dito Gonçaluo *Pérez* presentou et per *mjn*, dito notario, fezo leer húa pitiçón en escripto, feita en esta maneira:

Ante uós, Johán Gonçaluez, thesoureiro et vigario geeral do onrrado padre et señor don Johán, pola graça /³² de Deus et da Santa Igleia de Rroma bispo d'Ourense, eu, Gonçaluo Pérez do Mato, veziño dessa dita villa, digo et propoño contra Fernán Anes, vogado et procurador do dito señor obispo, en pessoa del, que como¹ don Afonso, /³³ enperador de toda Espanha, con dona¹ Rrica, sa moller, et con seus fillos rreys, desse en dōaçón⁷ ao moesteiro de Santa Coonba¹ de Naues et aos monies desse lugar para ssenpre o lugar de Meende con tódolos seus dereitos /³⁴ et perteenças et jurdiçón que y auýa, et esto lles desse por sseu priuilegio bolado. Et depouys desto o dito prior et conuento do dito mosteiro aforassen a don Estéuõ Páez, çidadão d'Ourense, et a dona¹ Oufémea, súa moller, et a /³⁵ toda ssúa voz para senpre, per carta feita per notario, o dito lugar de Meende por foro çerto que por el an a auer, et lles dessen et aforassen a eles et a toda ssúa voz o dito lugar con todas súas perteenças et con todo o dereito e señorío /³⁶ que y auýan et lles pertēeçia. Et os ditos don Estéuõ Páez et súa moller et seu ffillo Maçia Estéuees depouys deles et seus suçessores teuessen et pessuýssen o dito lugar et husassen dos ditos dereitos et señorío e jurdiçón. /³⁷ Et como¹ a mjn pertēesca et pertēesçer deua de dereito o dito lugar de Meende con todos seus dereitos et perteenças per título que del ey, et me pertēesca⁹ et pertēesçer deua outrossý todo señorío et jurdiçón rreal do dito lugar por /³⁸ rrazón da dita doaçón que del foy feita ao dito mosteiro et polo aforamento que o dito mosteiro fez aos ditos don Estéuõ Páez et sa moller et súa voz para senpre; et me pertēesca outrossý a mjn et a mjña voz os ditos dereitos et /³⁹ señorío et jurdiçón por rrazón que husaron deles meus antecessores. Et como¹ eu contendesse en juízo con o dito Fernán Anes, procurador do dito señor obispo, en nome del, sobre rrazón das theegas¹ de çeuada et galjñas que os mo/⁴⁰radores do dito lugar pagauan de cada ano¹ et a loytosa, quando acaesçe, demandándoos¹ para mjn et para mýa voz porque me pertēesçen de dereito, os quaes dereitos me enbargaua o prestameiro que tijña o préstamo de Çeboliño et de Lamela /⁴¹ et o moordomo que y andaua polo dito sseñor obispo. Et como¹ fosse dada sentença por mjn et contra o dito procurador, enna qual sentença me foy julgado que me pertēeçia et deuyá a auer mjn et mjña voz as ditas teegas de /⁴² çeuada et galliñas de cada ano¹ para senpre et a loytosa quando acaesçesse. Et porque eu protestey, enna mjña pitiçón que dey contra o dito Fernán Anes et ao pé da sentença, que cada que achasse que me máys dereitos pertēeçían do /⁴³ dito lugar, que protestaua que os podesse demandar et auer.

Et como¹ a *mjn* pertẽesca et pertẽesçer deua de dereito todo o sseñorío et jurdiçón rreal do dito lugar con todos seus dereitos et perteenças, por rrasón da dita dõaçón⁷ que o dito enperador /⁴⁴ del fez et por o aforamento que do dito lugar foy feito aos ditos don Estéuõ Páez et súa moller et súa[s]¹⁰ voses; et pertẽesçeme outrossý por rrasón que os ditos meus antecessores husaron dos ditos dereitos et señorío et jurdiçón /⁴⁵ rreal, segundo dito ey. Et como¹ a *mjn* seia dito que o dito señor obispo, como¹ prestameiro que ten o sseñorío do couto de Çeboliño et de Lamela, ou seus moordomos ou outre algũu que teuer o dito préstamo, que me queren enbargar /⁴⁶ et enbargan os ditos dereitos et señorío et jurdiçón do dito lugar ou parte deles.

Péçouos que per uossa sentença definytiua declaredes o dito señorío et dereitos et jurdiçón rreal do dito lugar que deuen seer meus et de mja voz para /⁴⁷ senpre, et que o dito señor obispo nen outre que teuer o dito préstamo non me deue a ffaser enbargo sobr'elo. Et outrossý que declaredes que enbargo que algúas vezes fezeron a *mjn* et aos moradores do dito lugar os moordomos do dito /⁴⁸ couto, por ajuda de dineiros que pedían aos moradores do dito lugar para pagar jantar ao prestameiro que teuer o dito préstamo, que os non deuen a auer nen deue a sseer posto cárrega nen peito nen trebuto njhũu pelo dito lugar e mora/⁴⁹dores del e do seu termjo, saluo aquela que eu et mjña voz y posermos, poys que o dito lugar et dereitos et señorío et jurdiçón son meus et de mya voz et ho deuen a sseer¹ de dereito. Et que o dito señor obispo nen outre njhũu que /⁵⁰ d'aquí en deante for teedor do dito préstamo, nen os moordomos que y andaren nen outra pessõa njhúa, non deuen a ffaser chamo nen enbargo a *mjn* nen a mya vós nen aos moradores do dito lugar e de seu termjo nen a njhũu /⁵¹ deles sóbrelas cousas sobreditas nen sobre cada húa delas. Et que sóbrelas cousas sobreditas et sobre cada húa delas poñades perpetuo silencio ao dito procurador, en pessõa do dito señor obispo, et a tódolos outros bispos /⁵² et outre quenquer que foren teedores do dito préstamo, agora et d'aquí en deante.

Et esto peço que declaredes et julgedes todo per vossa sentença, declarándoo¹ et julgándoo¹ a *mjn* et a mya vós para senpre. Et esto peço protestando /⁵³ que a ssaluo me fique meu dereito en todo agora et d'aquí a deante.

A qual presentada, o dito Fernán Anes, procurador do dito señor obispo, pedío dela o trelado et termjo a que veesse rresponder a ella, et o dito vigario man-

douullo dar et /⁵⁴ assignouulle termjo a que veesse rresponder aa dita pitiçón quanto for seu dereito para lúes primeiro que uén.

Testemūyas: Rroy Fernandes, notario d'Ourense; Fernand Ares, ome do dito vigario, et outros.

O termjo viúdo, lúes, tres días de março¹¹, o dito vigario disso /⁵⁵ que, por quanto era enbargado doutros negoçios, que espaçaua este pleito no estado et termjo en que estaua para en outro día martes primeiro que vén.

O termjo viúdo, martes, quatro días de março, os ditos Gonçaluo Peres et Fernán Anes, procurador sobre/⁵⁶dito, presentes ante o dito vigario, o dito Fernán Anes, procurador, presentou et fez leer per mjn, dito notario, hũu escripto de contestaçón per que disso que rrespondía aa pitiçón que o dito Gonçaluo Pérez dera. Do qual escripto o tenor atal he:

Eu, Fernán /⁵⁷ Anes, procurador do dito señor obispo, en nome del, rrespondendo aa pitiçón que Gonçaluo Peres do Mato moue¹² contra o dito señor obispo et contra mjn en sseu nome et contestando pleito sobr'ela, digo que non ssey nen creo que don Afonso, /⁵⁸ enperador de toda Espanha, con dona Rrica, ssa moller, et con seus fillos rreys, desse en dõaçón ao mosteiro de Santa Coonba de Naues et aos monies desse lugar para senpre o lugar de Meende, con todos seus dereitos e perteenças /⁵⁹ que y auya, per priujlegio bulado, segundo que o dito Gonçaluo Pérez pon en ssúa pitiçón. Jten contestando pleito sóbrela dita pitiçón, digo que non ssey nen creo que depouys desto o prior et conuento do dito mosteiro aforassen a don Estéuão Paes, /⁶⁰ çidadão d'Ourense, et a dona¹ Oufémea, sa moller, et a toda súa vós para senpre, per carta feita per notario, o dito lugar de Meende por foro çerto que por el an a dar, nen que lles dessen et aforassen a eles et a toda /⁶¹ súa vós o dito lugar con todos seus dereitos et perteenças et con todo o sseñorío et jurdiçón que auyan et lles perteeça enno dito lugar. Jten digo que non ssey nen creo que os ditos don Estéuão Páez et sa moller et seu fillo Maçía /⁶² Estéuez depouys deles et seus suçessores teuessen et pessuýssen o dito lugar et husassen dos dereitos et señorío et jurdiçón do dito lugar. Jten digo que creo que o dito lugar de Meende perteeçe et deue perteeçer de dereito ao dito /⁶³ Gonçaluo Peres per título que del á, porque ffoý presente quando lle feseron venda do dito lugar; pero porque nosso señor obispo non he delo çerto, peço que

mostre o título que del á; mays *non ssey nen* creo que lle pertẽesca todo ho /⁶⁴ señorío et jurdiçón rreal do dito lugar por rrasón da dita dõaçón⁷ que dis que del foy feita ao dito mosteiro, nen per ho aforamento que o dito mosteiro dis que fes aos ditos don Estéuõ Paes et sa moller et a ssúas voses. Et creo que o /⁶⁵ dito señor obispo, per ssy et per seus moordomos, assý como¹ tẽedor do dito préstamo de Çeboliño, enbargou et quer enbargar o dito señorío et dereitos et parte deles, porque cree que á en eles dereito el et súa igleia. Et enno al que /⁶⁶ (que) sse *enna* pitiçón *contén*, *conféssoa* ata hu dis “et como¹ a *mjn* pertẽesca et pertẽesçer deua de dereito todo o sseñorío rreal do dito lugar *etcétera*” et d’alý a deante négolla ata hu dis “péçouos que per vossa sentença declaredes o dito señorío /⁶⁷ seer de mja vós *etcétera*”.

O qual escripto de contestaçón liúdo, o dito Gonçaluo Peres disse que o dito Fernán Anes, procurador, *non* contestaua a ssúa pitiçón dereitamente et pediu ao dito vigario que lla mandasse contestar. Et o dito Fernán Anes disse que /⁶⁸ era contestada quanto abastaua. Et se a dita pitiçón era *contestada* ou *non*, ánbalas partes concluíron. Et o dito vigario, visto et examjnado a dita pitiçón et contestaçón, disse que daua a dita pitiçón por *contestada* quanto abastaua.

Et logo o dito /⁶⁹ Gonçaluo Peres pediu ao dito vigario que rreçebesse juramento de calumpnyia das partes, ca el prestes era *para* prouar súa entençón et aquilo que lle era negado da parte. Et o dito vigario rreçebeu juramento de calumpnija d’ambas as partes segundo /⁷⁰ forma de dereito, sóbrelo qual juramento as ditas partes feson juramento aos *santos* auangeos corporalmente tanjudos con súas mãos. O qual juramento rreçebudo, o dito Gonçaluo Pérez deu seus artigos¹ escriptos en papel *para* prouar ssúa /⁷¹ ente[n]çón¹³ sobre aquilo que lle era negado; dos quaes artigos¹ o tenor atal he:

Entendo a prouar eu, Gonçaluo Pérez do Mato, contra Fernán Anes, procurador do dito señor obispo, que don Afonso, enperador de toda Espanha, *con* dona¹ /⁷² Rrica, sa moller, et con seus fillos rreys, deu en dõaçón⁷ ao mosteyro de Santa Coonba de Naues et aos monies desse lugar *para* senpre o lugar de Meende, con todos seus dereitos et perteenças que y auya, per seu priuilegio bullado.⁷³ Jten entendo a prouar que depouys desto o prior et conuento do¹⁴ dito mosteiro aforaron a don Estéuõ Paes, cidadão d’Ourense, et a dona¹ Oufémea, sa moller, et a toda súa voz *para* senpre, per

carta feita per notario, o dito lugar de Meende /⁷⁴ por foro certo que por el an a dar, et que lles deron et aforaron a eles et a toda súa vós o dito lugar con todas súas perteenças et con todo o dereito et señorío que auýan et lles perteeçia enmo dito lugar. // |Sinal: Eu, Johán Ffernandes, notario| // Jten entendo a prouar que os ditos dom Estéuõ Páez et ssúa moller et seu fillo Maçía Estéuees depouys deles et seus suçessores husaron dos ditos dereitos et señorío et juridiçón do dito lugar, et que teueron et pessuýron o dito lugar husando /⁷⁶ delo, et que perteeçe a mjn, o dito Gonçaluo Pérez, todo o sseñorío rreal do dito lugar, por rrazón da dita doaçón que del foy feita ao dito mosteiro et pelo aforamento que o dito mosteiro fez do dito lugar aos ditos don Estéuõ Páez et ssúa moller /⁷⁷ et súas vozes¹⁵ et pelo huso que del husaron.

Et desto prouarey o que poder, assý que prouando delo ou todo ou algúa cou-
sa que abaste a mjña entençón a máys non me¹⁶ obliigo.

Os quaes artigos¹ dados, o dito Fernán Anes disso que non eran perteeçentes /⁷⁸ aa pitiçón que o dito Gonçaluo Pérez fesera segundo deuyá. Et o dito Gonçal-
uo Pérez disso que eran perteeçentes quanto abastaua. Et sse os ditos artigos¹
eran perteeçentes ou non, ánbalas partes concluíron. Et o dito vigario, vista a
pitiçón do dito Gonçaluo Peres et /⁷⁹ vistos et examñados os ditos artigos¹, pro-
nunçiou que os ditos artigos¹ eran perteeçentes quanto abastaua. Et logo o dito
Gonçaluo Peres pediu termjo para a primeira produçón et o dito vigario assign-
noulle termjo para ela para sábbado primeiro que vén /⁸⁰ et mandoulle dar seu
alualá para enprasar as *testemñyas*.

Testemñyas: Pero Fernandes, Estéuõ Peres, notarios; Françisco Peres et
Gonçaluo Peres da Crus do Çentõ.

O termjo viúdo, sábbado, oyto días de marçõ¹¹, ante o dito thesoureiro et vi-
gario, pareçeron /⁸¹ en juíso o dito Gonçaluo Peres, da húa parte, et o dito Fernán
Anes, procurador do dito señor obispo, da outra. Et logo o dito Gonçaluo Peres
disso que, por quanto fora enbargado doutras cousas que teuera de liurar, que
non podera para este dito /⁸² termjo desta produçón primeira buscar *testemñyas e*
escripturas que tijña et entendía d'auer para dar en proua et pediu ao dito uigario
que lle assignasse termjo para a ssegunda produçón. Et o dito uigario assignou
termjo ao dito Gonçaluo Peres para a ssegunda produçón /⁸³ en presenza do dito
procurador do dito señor bispo para martes¹¹ primeiro que vén.

Testemñyas: Pero Fernandes, ome do dito Gonçaluo Peres; Gonçaluo Peres da Crus do Çentão, et outros.

O termyo viúdo, martes, onse días de março, ante o dito thesoureiro et vigario sobredito, pare/⁸⁴çeron en juíso o dito Gonçaluo Peres, da húa parte, et Fernán Anes, procurador do dito señor bispo, da outra. Et logo o dito Gonçaluo Peres, para prouar ssúa entençón, presentou hun priuilegio escripto rrodado et bollado en fíos de seda, do qual priuj/⁸⁵legio o tenor¹ atal he:

En el nonbre del Padre et del Fijo et del Spíritu Santo, que son tres perssonas e hun Deus, et de la bienauenturada Uirgen gloriosa Santa María, su madre, a quien nós tenemos por señora et por auogada en todos nostros /⁸⁶ fechos. Porque es natural cosa que todo ome que bien fase quiere que gelo lieuen adelante et que sse non oluide njn sse pierda, que como¹ quier que cansse et mjngue el cuersso de la vida deste mundo, aquello es lo que finca en rremenbrança por él al /⁸⁷ mundo et este bien es guardar de la su alma ante Dios. Et por non caer en vlyudo, lo mandaron los rreys poner en escripto en sus priuilegios porque los otros que rregnassen después dellos et touyessen el so lugar fossen tenidos de /⁸⁸ guardar aquello et de lo leuar adelante confirmándolo por sus priuilegios.

Por ende nós, catando esto, queremos que sepam por este nostro priuilegio, los que agora son et serán d'aquí a delante, como¹ nós, don Fernando, pola graça de Dios rrey /⁸⁹ de Castiella, de León, de Tolledo, de Galisia, de Seuilla, de Córdoua, de Murçia, de Jahén¹, del Algarbe¹⁷ et señor de Mulina, viemos hun priuilegio de don Alfonso, enperador de toda Espanha, fecho en esta guisa:

⁹⁰ Jn nomine Domínj, amen. Sicuti in (n)omnj¹ (et) contrauctu condiciones ualere inperialis testatur auctoritas, sic etiam justicie ratio exigit ut ea que a regibus siue ab jnperatoribus fiunt scripto firmentur nec tenporum diuturnitate ea que ⁹¹ gesta sunt obliuionj tradantur. Jdcirco ego, Adefonssus, tocius Hispanie inperator, vna cum vxore mea jnperatrice *domna* Rica et cum filijs meis Sancio et Fernando, regibus, et cum filiabus et omnj generacione mea, pro ⁹² amore Dei et pro animabus¹ parentum meorum et peccatorum remissione, facio cartam donacionis et confirmacionis Deo et monasterio *Sancte Columbe* et uobis, *domno* eiusdem *Martino*, abbati, et omnibus eiusdem monasterij monachis, de omnibus illis he-

reditatibus /⁹³ quas habuistis in *tempore* a[u]i¹⁸ mej regis Adefonssi in pace, s[c]ilicet¹⁹, villa de Vntes et Barro et Auterit et Palmes et Fraxaneto cum suis hominibus, cum rauso et cum omicidio, cum caritel, cum suis termjnīs et cum drecturis; alias villas /⁹⁴ Hastrees¹ et Vilar cum suis hominibus, cum rausso et cum omicidio, cum caritel et cum suis terminjs et pertinencijs [et]⁵ cum suis drecturis; et jacent in terra de Buual. Has villas que iacent in Castilla de Buual, s[c]ilicet¹⁹, Laureto /⁹⁵ et Sinagoga, cum hominibus, cum rausso et cum omicidio, cum caritel et cum suis termjnīs et pertinencijs et cum suis drecturis. Et hoc feci rogatu *domnj* Pelagij [Fic]arij²⁰, abbatis Cellenoue, cuius est monasterium *Sancte Columbe*, qui *mihi* dedit centom /⁹⁶ marchos propter hoc et propter alias hereditates et alios cautos quos ei restituj in terra Limie et in Salnes et in Toronjo et in Lemos et in Canpos.

Jnsuper dono atque concedo monasterio *Sancte Columbe* Menendi cum suis /⁹⁷ drecturis, *Sanctum Thomam* cum suis drecturis et *Sanctum Ciprianj* cum suis drecturis et vnum casale in Laonya; alias hereditates in Fonte Frigida et in Beyro et in Mandrianes et in Baruantes.

Omnes has hereditates supranomina/⁹⁸tas dono et confirmo sicuti umquam melius habuistis in *tempore* aui mej regis Adefonssi, et hoc facio ut ab hac die habeatis et possideatis uos et omnes successores uestrij jure hereditario in perpetuum.

Si uero aliquis homo /⁹⁹ ex meo genere uel alieno hoc meum factum rumpe-re temptauerit, sit a Deo maledictus et excommunicatus et cum Juda traditore *Dominj* in inferno dampnatus, et insuper pectet regie parti mille marchos et monasterio *Sancte Columbe* /¹⁰⁰ quingentas libras aurj purj.

Ffacta carta in Valle Olit, IJ^c *nonas* frebruarij, era M^a C^a LX[L]^{a21} IIJ^a, quando *domnus* Jacintus, *Sancte Romane* ecclesie cardinalis et tocius Hispanie legatus, celebrauit concilium [cum]²² *domno* Adefonssso, *inperatore*, /¹⁰¹ et cum filijs suis Sancio et Fernando, regibus, et cum omnibus archiepiscopis et episcopis, comitibus et principibus Hispanie. Jnperante ipso Adefonssso, *inperatore* Toletj, Legionē, Castilla, Naiara, Saragotia, Baetia et Almaria. Comes /¹⁰² Barchilonie et Sancius, reys Nauarre, vassali *inperatoris*.

Ego, Adefonssus, tocius Hispanie *inperator*, hanc cartam quam fierj jussi propria manu mea robor[o]²³ atque confirmo.

Johannes Fernandi, ecclesie *Beati Jacobi* archidiaconus et /¹⁰³ *inperatoris* cancellarius, hanc cartam scribere jussit.

Agora el prior et el *conuento* del monasterio de Santa Columa enuyáro[n] nos¹³ pedir merçed que les confirmásemos este priujlegio. E nós, el sobredicho rrey don Fernando, por les faser /¹⁰⁴ bien et merçed et porque rroguen a Dios por nós et otrossý porque somos en tienpo et edat que lo podemos faser por nós, otorgamos⁶ este priujlegio et *confirmámoslo* et mandamos que uala *segund* que valió en tienpo de los otros rreys onde /¹⁰⁵ nós venjmos et en el nostro fast'aquí. Et defendemos firmemjente que njnguno *non* sea osado de yr contra este priujlegio *para* quebrantarlo njn *para* mjngarlo en njnguna cosa, ca qualquier que lo feziessse auerýa *nostra* yra et demás /¹⁰⁶ pecharnos ýa los mjll¹ marcos et las quinientas libras de oro puro que en el priujlegio sobredicho se *contienen*, et al prior et al conuento del monasterio de Santa Coloma el sobredicho o a quien su boz touyesse todo el dano /¹⁰⁷ doblado.

Et porque esto sea firme et estable, mandamos seellar este priujlegio con *no*stro sello de plomo.

Ffecho el priujlegio en Burgos, ocho días andados del mes de jullio, era de mill¹ et trezientos et quareenta¹ /¹⁰⁸ annos.

Et nós, el sobredicho rrey don Fernando, rregnant en vno con la rreýna dona Costança, my muger, en Castiella, en León, en Toledo, en Gallisia, en Seujslla, en Córdoua, en Murçia, en Jahén, en Baeça, /¹⁰⁹ en Badaioz, en el Algarbe et Muli-na, otorgamos este priujlegio et confirmámoslo.

El jnfante don Enrique, fijo del muy noble rrey don Fernando, tío del rrey, *confirma*. El jnfante don Johán, tío del rrey, *confirma*. El jnfante /¹¹⁰ don Pero, hermano del rrey, *confirma*. El jnfante don Phillippe, señor de Cabrera et de Ribera, hermano del rrey, *confirma*. Don Gonçaluo, arçobispo de Tolledo, pri[m]ado²⁴ de las Espanhas et chançeler mayor del rrey, *confirma*. Don frey Rrodrigo, /¹¹¹ arçobispo de Santiago, *confirma*. Don Almorauid, arçobispo de Seujslla, *confirma*. Don Pero, obispo de Burgos, *confirma*. Don Álvaro, obispo de Palençia, *confirma*. Don Johán, obispo de Osma, *confirma*. Don Fernando, obispo de Calahorra, *confirma*. Don Pasqual, obispo /¹¹² de Cuenca, *confirma*. Don Simón, obispo de Sigüença, *confirma*. Don Fernando, obispo de Segouya, *confirma*. Don Pero, obispo de Áuila, *confirma*. Don [Domingo]²⁵, obispo de Plasença, *confirma*. Don Fernando, obispo de Cartagena, *confirma*. Don Fernando, obispo de Córdoua, *confirma*. /¹¹³ Don Garçia, obispo de Jahén, [*confirma*]²². La iglesia de Aluarrazín vaga. Don frey Pero, obispo de Cádiz, *confirma*. Don frey Rrodrigo,

obispo de Marruecos, *confirma*. Don Alema, maestre de Calatraua, *confirma*. Don Johán, fijo del jnfante don Manuel, adelantado mayor /¹¹⁴ del rreyno de Murçia, *confirma*. Don Alfonsso, ffigo del jnfante de Mulina, *confirma*. Don Diago de [Ha]ro²⁶ *confirma*. Don Johán Alfonsso, señor de los Cameros, *confirma*. Don Garçí Fernandes de Vila Mayor, adelantrado mayor de Castiella, *confirma*. Don Pero Núñez de Guzmán /¹¹⁵ *confirma*. Don Loppo Rrodrigues de Vila Lobos *confirma*. Don Rruý Gil, so hermano, *confirma*. Don Fernant Rruys de Saldaña *confirma*. Don Rruý Gonçales Maçanedo *confirma*. Don Diago Gómez Castañeda *confirma*. Don Alfonsso Garçía²⁷, so hermano, *confirma*. Don Garçí Fernández Malrric *confirma*. Don /¹¹⁶ Loppe de Mend[o]ça²⁸ *confirma*. Don Gonçaluo d'Aguiar *confirma*. Don Per'Anrríquez de Arana¹ *confirma*. Don Rrodrigo Áluarez de Alça *confirma*. Don Johán Rrodrigues de Rroias *confirma*. Don Gonçaluo, obispo de León, *confirma*. Don Fernando, obispo de Ouyedo, *confirma*. Don Alfonsso, obispo de /¹¹⁷ Astorga [e]²⁹ notario mayor del rreyno de León, *confirma*. Don Pero, obispo de Çamora, *confirma*. Don frey Pero, obispo de Salamanca, *confirma*. Don Alfonsso, obispo de Çiudade, *confirma*. Don Alfonsso, obispo de Coria, *confirma*. Don Bernaldo, obispo de Badaioz, *confirma*. Don Rrodrigo, obispo de Mendoneda, /¹¹⁸ *confirma*. Don Pero, obispo de Orense, *confirma*. Don Johán, obispo de Tuj, *confirma*. Don Rrodrigo, obispo de Lugo, *confirma*. Don Johán Osórez, maestre¹ de la orden de caualaría de Santiago, *confirma*. Don Gonçaluo Pérez, maestre¹ de la orden de Alcántara, *confirma*. Don Sancho, /¹¹⁹ fijo del jnfante don Pero, *confirma*. Don Fernant Rruiz, pertigero de Santiago, *confirma*. Don Pero Ponz *confirma*. Don Fernant Pérez, so hermano, *confirma*. Don Johán Fernández, fijo del deán [de]²² Santiago, *confirma*. Don Alfonsso Pérez de Guzmán *confirma*. Don Fernán Fernandes de Limya *confirma*. Don Rrodrigo /¹²⁰ Áluarez, adelantado mayor en terra de León et en Asturias, *confirma*. Don Arias Díaz *confirma*. Don Diago Rramírez *confirma*. Esteuan Pérez Froylán *confirma*. Don Tiel Gotérrez, justiçia mayor en casa del rrey, *confirma*. Áluar Páez e Diago Garçía²⁷, almirantes mayores /¹²¹ de la mar, *confirman*. Loppe Pérez, alca- lle por el rrey en Burgos et su notario mayor en Castiella, *confirma*.

Yo, Pero Alfonsso, lo fis escriuyr por mandado del rrey en el ochauo año que el rrey sobredicho rregnó. Fernand Yanes, vista; Pero Gonçales; Rroy³⁰ Peres; Garçía Fernandes.

^{/122} O qual priuilegio dado, o dito Gonçaluo Pérez presentou hũa carta escripta per Rroy Fernandes, notario d'Ourense, e signada do seu nome et signal, segundo per ela pareçia; da qual carta o tenor atal he:

Jn nomine Dominj, amen. Notum ^{/123} sit omnibus presentibus et futuris per hoc scriptum perpetuo valiturum quod dompnus Johannes Martinj, prior monasterij Sancte Columbe de Nauibus, cum consensu eiusdem³¹ monasterij conuentus, dant et in perpetuum concedunt Stephano Pelagij, ^{/124} ciuj auriensi, et vxori sue dopne Eufemie omnique voci eorum, totum quidquid juris habent modo in omnibus bonjs et possessionibus et hereditatibus quas Stephanus Pelagij et vxor eius supradictj habent modo et possident et in iure et in ^{/125} manu tenent in termjno de Menendi cum omnibus directuris suis, ut ipsi omnesque subcessores eorum habeant dicta bona libere et in eternum et soluant quolibet anno supradicto monasterio centum solidos legionensis³² monete in festo Sancte Marie ^{/126} de agosto et vnum pucale de vinum in torcularj anuatim pro anjuersario de vinea³³ que fuit Johannis Pelagij, dicto Maça.

Et ad hoc complendum, predictus Stephanus Pelagij, pro se et pro uxore sua iamdicta, absente, obligauit omnia bona sua ^{/127} habita et habenda, quod prior et conuentus preffati monasterij qui pro tempore fuerint possint actoritate⁶ sua pignorar pro dicta pecunia, si eius non fuerit ad plenum facta solutio anuatim in termjno supradicto. Et insuper obligauit se, memoratus Stephanus ^{/128} Pelagij, pro se et pro uxore sua iamdicta, absente, ad omnes expensas et custas quas dictum monasterium ex dicto termino in antea sustinuerint siue fecerit supradicta pecunia requirendo.

Et totum dominjum, proprietatem et directum quod dictum monasterium habet ^{/129} modo in omnibus bonis, possessionibus et hereditatibus quas predictus Stephanus Pelagij et vxor eius habent in termjno supradicto, prior et conuentus a se ex nunc remouent et per istud instrumentu[m]³⁴ quod inde fieri mandauerint in dictorum Stephani Pelagij et dopne ^{/130} Euffemje, uxoris sue, omnique sucesorum suorum trasferunt potestatem.

Ponunt etiam et concedunt³⁵ quod si alterutra partium factum istud inf[r]ingere³⁶ temptauerjt, pectet alteri parti CC morabitinos ante quam in iudicio audiatur, carta nichilominus³⁷ in suo robore ^{/131} permanente.

Facta carta apud dictum monasterium, IIIJ^{or} kalendas aprilis, era millesima trecentesima tercia. Regnante in Legione et Castella rege domno Alffonssso, episcopo in Auria domno *Johanne*, endeantado in Galicia domno Andrea, tenente Limya domno /¹³² Martino Alffonssi et domno Fernando Iohannis.

Que presentes [fuerunt]²²: *Johannes Petri*, *Petrus Alfonssi*, *Martinus Michael[is]*³⁸, *Tomas Fernandi et Alfonssus [Fernandi]*³⁹, monachi dicti monasterij¹; *dompnus Oduarius*, miles; *Johannes Iohannis*, monachus eiusdem; *Laurencius Iohannis Caroço*, *Rodericus Petri* /¹³³ et *Johannes Iohannis*, seruientes prioris; *Fernandus Martinj de Vilarino*.

Et ego, Michael Iohannis, juratus notarius auriensis, ad hoc adhibitus et rogatus hijs omnibus jnterfuj et scripssi signumque meum apposuj in testimonium.

Hoc est transumptum predicti /¹³⁴ jnstrumenti bene et fideli sumptum ac de uerbo ad uerbum cum jnstrumento originalj concertatum quem ego, *Rodericus Fernandi*, publicus actoritate domnj episcopi et eiusdem auriensis ecclesie notarius, requisitus per *Gundisaluum Petri de Mato*, ciue auriense, de mandato et actoritate /¹³⁵ *Gundisaluj Iohannis*, *castellario* alcaldi, et *Valasci Petri Pereira*, tenentis locum et vices *Gundisaluj Iohannis Pereira*, alcaldi dicte ciuitatis auriensis pro domno rege, manu propria scripssi et in hanc publicam formam reddegi et in eo signum meum apposuj in /¹³⁶ testimonium ueritatis, quod est tale.

Actum Aurie, decima die menssis madij, era millesima trecentesima nonagesima prima.

Presentibus: *Gundisaluo Petri Codeiro*, *Iohanne Fernandi et Gundisaluo Petri Seixaluo*, notarijs; *Alffonssso Martinj*, sutore; *Paulo Viujanj et* /¹³⁷ *Fernando Iohannis*, aduocato Aurie, comorantibus testibus ad premissa vocatis specialiter rogatis.

A qual carta presentada, o dito *Gonçaluo Peres* presentou outra carta feita per *Bernal Peres*, notario que fuj d'Ourense, e signada de seu signal, segundo per ela pareçia; /¹³⁸ da qual carta o tenor atal he:

Enno nome de Deus, amen. Sábeam quantos esta carta viren que eu, *Tereyia Anes*, moller de *Gómez Lourenço de Çeleiroo*¹, morador en Ourense, presente o dito meu marido et outorgante⁶, non constrenguda /¹³⁹ nen per engano endusuda,

mays de meu praser et de m^{ya} propia vontade, por m^{jn} et por toda m^{jña} voz, vendo et logo per esta presente carta entrego a uós, Gonçaluo Peres do Mato, notario d'Ourense, et a toda uossa voz *para* senpre /¹⁴⁰ o lugar et pousa de Meende, que he no couto de Çeboliño, o qual lugar he meu per compra que del fis con o dito meu marido et o máys foime dado pelo dito Gómez Lourenço, o que ende era seu, por outros b^{ees} que el vendeu que /¹⁴¹ eran *meus* et me pert^{eeçian}⁴⁰ de dereito.

Véndouos o dito lugar et pousa *con* súas casas et curraes et lagar et cortiñas, et *con* súas viñas et foros, et con dous mo^{yños} que están en este termjo, dos quaes a *hun* chaman o mo^{yño} da /¹⁴² Lágea et ao outro chaman o mo^{yño} de Sub a Torre, et con súas herdades et áruores et mo[n^{te}]^s⁴¹ e ágoas et fontes, et con todas súas entradas et seídas, et *con* todos seus dereitos et perteenças, a montes e a fontes, *per* uquer que *vaan*, et con /¹⁴³ tódaslas cousas que ao dito lugar et pousa pert^{eeçen} et pert^{eesçer} deuen en qualquer *maneira* et por qualquer *rrasón* et que a *mjn* *enno* dito lugar et pousa et en seus termjos pert^{eesçen} et pert^{eeçer} deuen, assy que uós et vossa voz ho aiades // |*Sinal*: Eu, Johán Ffernandes, notario| // todo d'aquí en deante en jur de herdade *para* senpre et façades do dito lugar et pousa et das cousas que lle pert^{eeçen} et pert^{eeçer} deuen toda vossa vontade et o que uos aprouuer. Et deuedes de pagar do dito lugar et pousa aqueles foros et cárregas et dereitos /¹⁴⁵ que o dito lugar ha, a que eu s^o tiúda de *per* el pagar, et dízemo a Deus, et liure et quite de todo outro embargo.

Pero por *rrazón* que o dito Gómez Lourenço, meu marido, vendeu et *ẽalleou* algũs b^{ees} *perlo* dito lugar de Meende que eran *meus* et *poso* /¹⁴⁶ *per* el algũas cárregas a que eu *non* s^o tiúda et esto fez sen meu outorgamento⁶, eu, a dita Terreya Anes, presente o dito meu marido et outorgante⁶, dou a uós, o dito Gonçaluo Pérez, et a uossa voz toda auç^on et defenss^on et todo outro dereito qualquer /¹⁴⁷ que eu ey et *podería* por *mjn* auer, perque o possades demandar et defender et faser sobre todo aquilo que eu faría se presente fosse, assy como¹ sobre uossa cousa propria, ca outorgo que rreçebj todo o preço que a *mjn* et a uós aprouuo de me por elo dar, *conuén* /¹⁴⁸ a ssaber, çinque mill¹ *moravidis* de dineiros brancos da moeda de nosso señoer el rrey don Afonso, d'oyto en soldo o *moravidil*, et h^{úa} peça de valançña enteyra et noue varas de verde d'Aboyuira, que aio en meu jur et en meu poder ben et *conpridamente* en /¹⁴⁹ *dineiros* contados et o pano passou a meu poder. Et *rrenunçio* expressamente aa eiçepç^on do auer *non* *contado* et que *non* possa diser que as *testemũyas* *non* viron contar o auer.

Et logo todo jur, voz, señorío, possissón, propiedade, uoz, auçón et defenssón que eu e miña voz /¹⁵⁰ auemos et de dereito poderíamos auer no dito lugar et pouosa et cousas sobreditas e cada húa delas, todo o tollo et rremouo de mjn et de mjña voz et pónoo en uós, dito Gonçaluo Pérez, et en toda uossa voz para senpre per esta presente carta. /¹⁵¹ Et sse o dito lugar et pouosa et cousas sobreditas agora máys ual ou valuer en algũ tempo ca este preço sobredito, esta mayoría et melloría dou et outorgo⁶ a uós, dito Gonçaluo Peres, et a toda uossa voz para senpre por moyto amor e ajuda /¹⁵² que de uós rreçebj, que ual máys que esto. Et oblijo mjn et todos meus bẽes gãanados et por gãanar para anparar uós et uossa voz senpre a dereito con o dito lugar et pouosa con sas perteenças, segundo que uoslas vendo.

Et quenquer da mjña parte ou da /¹⁵³ estrãya que contra esta carta et venda vẽer, aia a yra de Deus et a mjña maldiçón, et quanto demandar péiteo a uós, Gonçaluo Pérez, et a uossa voz dobrado, et aa uoz del rrey peite por pãa çen morauidís da bõa moeda; et a pãa pagada ou non, esta /¹⁵⁴ carta et venda fique firme.

Demays eu, dita Tereyia Anes, presente o dito Gomes Lourenço, meu marido, et outorgante⁶, rrenunçio ao dereito que o Valiano dá aas molleres en que dis que venda que a moller faça en poder de marido non ualla, saluo /¹⁵⁵ se a rratyffica a cabo dos quatro anos¹, mays outorgo⁶ que ualla esta venda sobredita assy como¹ se a cabo dos ditos quatro anos¹ fosse per mjn rratificada. Et eu, o dito Gomes Lourenço, por mjn et por toda mjña voz, outorgo⁶ et ey por firme et por está/¹⁵⁶uil para senpre esta venda, segundo que a dita Tereyia Anes, mjña moller, faz; et outrossy outorgo⁶ et ey por firmes tódaslas cousas et cada húa delas que en esta carta son contiúdas. Demays eu, o dito Gomes Lourenço, et a dita mjña moller, anbos presentes /¹⁵⁷ et outorgantes⁶, et cada hun de nós, rrenunçiamos a todo dereito, uós et auçón que nós et cada hun de nós et nossa vós et de cada vn de nós auemos et poderíamos auer agora et d'aquí en deante, en qualquer maneira et por qualquer rrasón, enno dito lugar e pouosa /¹⁵⁸ de Meende con sas perteenças, tanbén en parte como¹ en todo, et poémoslo todo en uós, o dito Gonçaluo Peres, et en toda uossa voz para senpre per esta presente carta.

Feyta a carta en Ourense, vijnte et hun día de nouenbro, era de mill¹ et trezentos et oytenta /¹⁵⁹ et dous anos¹.

Testemũyas que presentes foron: Fernán Martiis, vogado rreytor da igleia de Morteira; Fernán Anes, morador na rrúa d'Oobra, sobriño de Fernán Porteiro que foy, et Afonso Peres, ome do dito Fernán Martiis.

Et eu, Bernal *Peres*, notario d'Ourense pola igreia desse lugar, que /¹⁶⁰ a esto presente foý et esta carta en m'ja presenza fis escriuyr et meu signal y puge en testemũyo de verdade, que tal he.

O qual priuilegio et cartas presentadas, o dito Gonçaluo Pérez, para prouar súa entençón, pedío ao dito vigario que mandasse a *mjn*, /¹⁶¹ notario, que presentasse ant'el o original do proçesso et o testemũyo das *testemũyas* que fora feito per *mjn*, notario, et tirado *enno* pleito que o dito Gonçaluo *Peres* ouuera con o dito Fernán Anes, procurador do dito señor bispo, sobre rrasón das teegas¹ de çeuada et galjñas /¹⁶² et loytosa que o dito señor obispo, per seu moordomo, demandaua *enno* dito lugar de Meende, ca el daua o dito original do proçesso et testemũyo das *testemũyas* que sse en el *contijña* en proua en este pleito sobre aquilo que lle era negado. Et eu, dito notario, /¹⁶³ de mandado do dito uigario, presentey ante o dito uigario et ante as ditas partes o dito original et *testemũyo* que per *mjn* fora tirado.

O qual presentado, o dito Gonçaluo *Peres*, para prouar máys abastadamente súa entençón, presentou por *testemũyas* Pero Anes, dito Cupiño, mora/¹⁶⁴dor en Caschamoýña, et Johán Anes, dito Sanjño, morador en San Çibrão; et disso que tijña enprasado para esta produçón Martín Peirón, morador no Penedo, et porque aýnda non era viúdo, pedío ao dito vigario que mandasse a *mjn*, dito notario, que quando veesse /¹⁶⁵ que o rreçebesse et o dito vigario mandoume que o rreçebesse. As quaes *testemũyas* foron ajuramentadas aos *santos* auangeos, corporalmente tanjudos con súas mãos, en presenza do dito Fernán Anes, procurador, das quaes eu, notario, rreçebí o testemũyo per mandado /¹⁶⁶ do dito vigario et escriuí os ditos delas en esta maneira que sse segue. Et depoys da audiençia, fóra dante o uigario, o dito Gonçaluo *Peres* presentou o dito Martín Peyrón por *testemũya* et foy ajuramentado aos *santos* auangeos en presenza do dito Fernán Anes, procurador. Et outro/¹⁶⁷ssý presentou o dito Gonçaluo *Peres* na dita audiençia ho alualá do dito vigario, roblado de seu nome, per que as ditas *testemũyas* foran enprasadas, d[o]⁴² qual o tenor atal he:

De *mjn*, Johán *Gonçalues*, thesoureiro et vigario gẽeral de nosso señor obispo, a uós, Pero Anes, /¹⁶⁸ dito Copiño, et Johán Sanýn, monleiro, et Martín Peyrón, soude.

Sabede que Gonçaluo Pérez do Mato ha pleito perante *mjn* con Fernán Anes, procurador do dito señor obispo, *enno* qual pleito o dito Gonçaluo Peres á de dar súas *testemñyas* sobre *rrasón* dalgũus /¹⁶⁹ artigos¹ que lle son negados, et díssome que sse entendía ajudar do uosso testemñyo, por que uos mando, en vertude d'obidiencia et su pãa d'escomñyón, que parescades ante *mjn* con o dito Gonçaluo Peres día martes¹¹ primeiro que uén a dar *testemñyo* et diser a uerdade /¹⁷⁰ daquelo que souberdes et por que fordes preguntados sobr' esta *rrasón*.

Et mando a qualquer clérigo do dito bispado a que esta carta for mostrada, su a dita pãa d'escomñyón, que uola lea.

Dada en Ourense, dez días do mes de março¹¹, era de mill¹ e tresentos et /¹⁷¹ noueenta et dous anos¹.

Thesoureiro.

Martín Fernandes, dito Peyrón, morador *enno* Penedo, que he en terra d'Aguyar, jurado enos *santos* auangeos et preguntado polo primeiro artigo¹ do tído que começa “Entendo a prouar eu, Gonçaluo Peres do Mato, *contra* /¹⁷² Fernán Anes, procurador do dito señor obispo, que don Afonso, enperador de toda Espanha, con dona Rrica, súa moller, et con seus fillos rreys, deu en *dõaçón*⁷ ao mosteiro de Santa Coonba de Naues et aos monies desse lugar *para* senpre o lugar de Meende con todos /¹⁷³ seus dereitos et perteenças que y auya per seu priujlegio bollado”, diso pelo juramento que fes que *non* sabía al deste artigo¹, saluo que oýra diser que o dito mosteiro de Santa Coonba auya o dito priujlegio da dita *dõaçón*⁷, per que o dito enperador dera ao dito /¹⁷⁴ mosteiro *para* senpre o dito lugar de Meende con todos seus dereitos et perteenças que y auya, et que o *crija*⁴³ que era verdade por quanto o oýra diser a moytos ómees de bõa fama que lle disseran que o sabían.

Preguntado polo segundo artigo¹, que dis “Jten entendo a prouar /¹⁷⁵ que despoys desto o prior et *conuento* do dito mosteiro aforaron a don Esteuõ Páez, çidadão d'Ourense, et a dona¹ Oufêmea, súa moller, et a toda súa voz *para* senpre, per carta feita per notario, o dito lugar de Meende por foro çerto que por el an a dar, et que lles deron /¹⁷⁶ et aforaron a eles et a toda súa vós o dito lugar *con* todas súas perteenças et con todo o dereito et señorío que auyan et lles perteeçia no dito lugar”, diso pelo juramento que feso que oýra diser que esto *contñido* no dito artigo¹ que era verdade et que *crija*⁴³ que era assy /¹⁷⁷ por

quanto ho oýra diser, mays que non ssabía máys doutra çertedũe, porque non uyra a carta do foro.

Preguntado polo terçeiro artigo¹, que dis “Jten entendo a prouar que os ditos don Estéuõ Paes e súa moller et seu fillo Maçía Estéuees depouys deles et seus /¹⁷⁸ sucessores husaron dos ditos dereitos et señorío et jurdiçón do dito lugar, et que teueron et pessuýron o dito lugar et que pertêçen a mjn, o dito Gonçaluo Peres, todo o sseñorío rreal do dito lugar, por rrasón da dita doaçón que del foy feita ao dito mosteiro et per ho afora/¹⁷⁹mento que o dito mosteiro fez do dito lugar aos ditos don Estéuõ Paes et súa moller et súas voses”, disse pelo juramento que feso que era verdade ho contiúdo no dito artigo¹. Preguntado per que o sabe, disse que o sabía por quanto disse que, como¹ quer que el non /¹⁸⁰ acordasse don Estéuõ Paes⁴⁴ et súa moller, que uýo o dito Maçía Estéueez, seu ffillo, depouys deles, et seus subçessores que husaron dos ditos dereitos et señorío e jurdiçón do dito lugar, et que teueron et pessuýron os ditos dereitos et señorío e jurdiçón do dito /¹⁸¹ lugar per espaço de quoreenta anos¹ et máys sen contradisemento de njhũu. Et husauan do dito señorío et jurdiçón et dereitos do dito lugar ata que o bispo don Gonçaluo de Nóuoia, en seendo arçidiago et teendo o préstamo de Çeboljño e de Lamela, con /¹⁸² cobijça de húa besta muar que tomara por loitosa Lourenço Anes Çeleiroo¹ a hun monleiro que morrera enno dito lugar et termjo de Meende, que o dito arçidiago pedira a dita besta ao dito Lourenço Anes. Et porque lla non quisera dar, que chegara ao dito /¹⁸³ lugar de Meende et lle britara as moas de hun moyño et lle fesera derribar hun canto de hun paaço, et fasialle todo outro mal que podía et non sse quiso partir do dito lugar ata que leuou do dito Lourenço Anes per força a dita besta. Et /¹⁸⁴ disse máys esta *testemñya* que pous cobrara o dito Gonçaluo Pérez o dito lugar de vós do dito Maçía Estéueez et ho tijña et husaua del assý como¹ seu, que lle pertêçia o dito señorío rreal do dito lugar, se lle força non quisesen faser, por rrasón da dita doaçón /¹⁸⁵ que del foy feyta ao dito mosteiro et pelo aforamento que o dito mosteiro fez do dito lugar aos ditos don Estéuõ Paes et súa moller et súas voses. Et que esto todo que era verdade polo que uyra enno dito tempo et que oýra a moytos ómões vedros et /¹⁸⁶ ançiaõs de bõa fama que acordauan o dito tempo, et que assý era voz et fama pública en todo o termjo et comarquã que era arredor do dito termjo de Meende.

Preguntado se fora rrogado, se enrasado, para dar este *testemñyo* ou sse lle deran algo ou llo prometeran /¹⁸⁷ por que o desse, disse que el fora enrasado

por *hun* alualá do thesoureiro Johán Gonçalues et vigario de nosso señor obispo, mays que *non* fora rrogado *nen* lle deran algo *nen* llo prometeron, *nen* quería Deus que el tomasse algo por que p[er]desse⁴⁵ a ssúa /¹⁸⁸ alma, porque disso que auýa noueenta anos¹ que sse acordaua et *nunca* tomara cobijça de tomar tal algo como¹ este. Et desto disso que *non* ssabía máys.

Pero Anes, dito Copyño, morador en Caschamoýña, segunda testemñya, jurado enos santos /¹⁸⁹ auangeos et preguntado polo primeiro artigo¹ da pitiçón negada, conuén a ssaber, o dito artigo¹ “Entendo a prouar eu, Gonçaluo Peres do Mato, contra Fernán Anes, procurador do dito señor obispo, que don Afonso, enperador de toda Espanha, con dona Rrica, súa /¹⁹⁰ moller, et con seus fillos rreys, deu en doaçón ao mosteiro de Santa Coonba de Naues et monies desse lugar para senpre o lugar de Meende con todos seus dereitos et perteenças que y auýa per seu priuilegio bullado”, disso pelo juramento que fez que ssabýa /¹⁹¹ que era verdade o que sse contén no dito artigo¹ de oýda, mays que *non* ssabýa per vista que o ouuessen per priuilegio porque *non* sabía leer et *non* vira ben o dito priuilegio que sse el acordasse, mays cría et era çerto que fora feyta a dita doaçón /¹⁹² ao dito mosteiro et que lle fora dado o dito lugar de Meende con todas súas dereituras et perteenças perlo dito enperador.

Preguntado polo segundo artigo¹, que começa “Jten entendo a prouar que depouys desto o prior e conuento do dito mosteiro aforaron a don /¹⁹³ Estéuõ Páez, çidadão d’Ourense, et a dona Oufémea, súa moller, et a toda súa voz para senpre, per carta feyta per notario, o dito lugar de Meende por foro çerto que por el an a dar, et que lles deron e aforaron a eles et a toda súa vós /¹⁹⁴ o dito lugar con todas súas perteenças et con todo o dereito et señorío que auýan e lles perteeçia no dito lugar”, disso pelo juramento que fez que oýra diser que era verdade o que sse contén enno dito artigo¹, et que llo deron con todo o dereito e señorío que y /¹⁹⁵ auýa.

Preguntado polo terceiro artigo¹, que dis “Jten entendo a prouar que os ditos don Estéuõ Páez et ssúa moller et seu fillo Maçia Estéuez depouys deles et seus suçessores husaron dos ditos dereitos et señorío et jurdiçón do dito lugar, et que teueron /¹⁹⁶ et pessuýron o dito lugar et que perteeçen⁷ a mjn, o dito Gonçaluo Pérez, todo o señorío rrayal do dito lugar por rrasón da dita dõaçón⁷ que del foy feyta ao dito mosteiro et perlo aforamento que o dito mosteiro fez do dito lugar aos ditos don Estéuõ Paes⁴⁴ e súa moller /¹⁹⁷ et súas vozes”, disso pelo juramento

que fezo que era verdade todo o que sse *contén* no dito artigo¹. *Preguntado* per que o sabýa, disse que o ssabýa et era delo çerto por quanto disse que el uyra o dito don Estéuão Páez et súa moller e seu fillo Ma/¹⁹⁸çía Estéuees depoyos deles et seus suçessores et que lles vira husar dos ditos dereitos et señorío et jurdiçón do dito lugar de Meende. Et que teueron et pessuyron o dito lugar assý como¹ seu et que leuauan, per ssy e per outros en seu nome, tódolos /¹⁹⁹ dereitos, voses, coomyas et todo o outro dereito que perteeçia a sseñorío rreal. Et que o teueron et husaron estes et cada hũu deles en paçífica possissón et sen embargo njhũu per espaço de çinquoeenta anos¹ et de seseenta anos¹ e máys, ata que o bispo don /²⁰⁰ Gonçaluo Nunes de Nóuoá, en seendo arçidiago et teendo o préstamo de Çeboliño et de Lamela, chegou ao dito lugar de Meende en tempo de Lourenço Anes Çelei-roo¹, que o tijña e husaua como¹ seu. Et porque lle o dito Lourenço Anes non quiso /²⁰¹ dar húa besta muar¹ que este Lourenço Anes tomara de loytosa de hũu ome que moraua no dito lugar et termjo de Meende que finara, o qual auýa nome Johán Peres, este arçidiago non sse quiso partyr do dito lugar ata que lle fesera quebrantar as /²⁰² moas de hun moyño et dirribar hun canto de hun paaço¹, et que o quisera dirribar todo se non foram ómees bõos desta vila d'Ourense que o partiron. Et disse esta testemũya que ben çerto era que o dito lugar e termjo de Meende que fora et era /²⁰³ priujlegiado et coutado et que non entrauan el justiça nen moordomo doutro señorío njhũu des o rrigeiro que chaman de Figueiredo de contra o paaço¹ de Pero Páez açima, ata o camjño que vay para Castedón aa casa da Carreira. Et disse que ben çerto era, se /²⁰⁴ ao dito Gonçaluo Pérez non fesessen torto, poys que o dito lugar de Meende era seu et ho tijña e lle perteeçia, que perteeçe ao dito Gonçaluo Peres todo o sseñorío rreal do dito lugar por rrasón da dita doaçón et liberdade que del ffoy feyta e dada ao dito mosteyro /²⁰⁵ de Santa Coonba et que lle perteeçia por rrasón do aforamento que o dito mosteiro fez do dito lugar aos ditos don Estéuão Páez e súa moller et súas voses. Et que esto todo era verdade e voz e fama pública.

Preguntado polas outras circunstâncias que perteeçen⁷, disse /²⁰⁶ como¹ o dito Martín Peirón.

Johán Sanyño, monleyro, morador en San Çibrão, que he frijgesía⁴³ de Santa Marta²⁷ de Belle, terceira testemũya. Jurado et *preguntado* polo primeiro artigo¹ do tído¹, disse pelo juramento que fez que deste artigo¹ non sabýa nada.

/²⁰⁷ Preguntado polo segundo artigo¹, disso pelo juramento que ffez que non ssabía desto nada.

Preguntado polo terceiro artigo¹, disso pelo juramento que fez que el non acordaua o dito don Estéuõ Paes⁴⁴ nen a dita súa moller, mays que oýra diser en verdade /²⁰⁸ a moytos ómões bõos de bõa fama que o dito lugar de Meende con súas p[er]teenças⁴⁵ que fora seu et que o husaran et teueran con tódolos dereitos et señorío et jurdiçón que pertẽeçia ao dito lugar en súa vida. Et depouys de seu finamento, disso /²⁰⁹ que sabía que ficara este dito lugar con todas súas perteenças a Maçia Estúeez, seu fillo, et que este Maçia Estúees e seus suçessores depouys del teueron et husaron et pessuýron dos dereitos et señorío et jurdiçón do dito lugar. Et que os teueron /²¹⁰ et pessuýron en paçífica possissón ata que fora feyto embargo a Lourenço Anes Çeleyroo¹, que tijña et pessuýa o dito lugar, per don Gonçaluo de Nõoua, bispo que foy d'Ourense, ao tempo que era arçidiago et tijña o préstamo de Çebollino, /²¹¹ que foy ao dito lugar de Meende por rrasón de húa besta muar¹ que o dito Lourenço Anes ouuera de loytosa de hun home que morrera no dito lugar de Meende, que auýa nome Johán Pérez, et non sse quisera d'y partir ata que // |Sinal: Eu, Johán Ffernandes, notario| // britara et fezera britar as moas dun moyño et lle dirribaran hun canto dun paaço¹ et leuara d'y a dita besta, et quisera faser máys mal no dito lugar se non fora o bispo don Gonçaluo et outros ómões bõos que o partiron. Et disso que ata que a /²¹³ dita forza fora feita pelo dito arçidiago, que uyra que os ditos Maçia Estúeez et Lourenço Anes husaran dos ditos dereitos et señorío et jurdiçón do dito lugar et termjo de Meende per tempo de quoreenta anos¹ et máys, et que non entraua y outra justiça nen /²¹⁴ señorío doutra parte por malfeitoría nen trebuto njhũu, aýnda que o malfeytor se acollesse ao dito lugar et termjo de Meende. Et disso esta testemũya que pous o dito Gonçaluo Peres tijña et husaua do dito lugar como¹ seu, que lle pertẽeçia de dereito /²¹⁵ todo o sseñorío rreal et liberdade do dito lugar, por rrasón da dita prescripçón et tempo en que husaron os sobreditos dos ditos dereitos et señorío et por quanto sabía que o dito Gonçaluo Peres conprara o dito lugar et tijña çertedũes per que era /²¹⁶ seu. Et disso que esto todo que era notorio et público.

Preguntado se foy rrogado, se enprasado ou sse lle deron algo ou prometeron por dar este (teste) testemũyo, disso que el non fora rrogado, mays que fora enprazado et que lle non deran algo /²¹⁷ nen llo prometeran por esta rrazón nen el

non tomaría tal algo. Preguntado qual das partes quería que vençesse ante este pleito, disso que tanto lle daua que vençesse *hun* como¹ o outro. Et desto disso que non sabýa máys.

O termjo vñudo, /²¹⁸ quinta ffeira, treze días de março¹¹, ante Johán Gonçalvez, thesoureiro et vigario sobredito, pareçeron en juízo o dito Gonçaluo Pérez, por ssy, da húa parte, et o dito Fernán Anes, procurador do dito señor obispo, en nome del, da outra. Logo o dito Gonçaluo Pérez pe/²¹⁹dýo ao dito vigario que mandasse ante ssy leer et publicar as ditas escripturas et priujlegio et carta et *testemñyas* que dera en proua para prouar súa entençón. Et ante da publicaçón, o dito Fernán Anes, en nome do dito señor obispo, cujo procurador he, disso que /²²⁰ protestaua de diser nos ditos et nas pessõas das ditas *testemñyas*. Et o dito vigario mandou publicar as ditas *testemñyas* et escripturas et foron publicadas.

As quaes *testemñyas* et escripturas publicadas, o dito Gonçaluo Pérez disso que el, pelo dito priujlegio /²²¹ et cartas et proçesso et *testemñyas* que dera en proua sobre aquilo que pedira en súa pitiçón et que lle fora negado pelo dito Fernán Anes, que el auýa ben prouado súa entençón quanto abastaua, et pediu ao dito uigario que assý o julgasse e pronunçiasse per súa /²²² sentença et que julgasse outrossý que o dito Gonçaluo Peres deuyá a auer aquilo que auýa pedido en súa pitiçón. Et se o dito Gonçaluo Pérez, pelo dito priujlegio et cartas et proçesso e *testemñyas* que deu, auýa prouado súa entençón quanto abastaua ou non /²²³ et se deuyá a auer aquilo que auýa pedido en súa pitiçón ou non, disso que concluyá et pedía sentença. Et o dito Fernán Anes, procurador do dito señor obispo, en nome del, disso que o dito Gonçaluo Pérez, pelo dito priujlegio et cartas et /²²⁴ proçesso et *testemñyas* que dera, non prouara súa entençón nen deuyá a auer aquilo que pedira. Et se prouara súa entençón et deuyá a auer aquilo que pedira en súa pitiçón ou non, disso que concluyá.

Et ánbalas partes, per quanto auýan dito e rrasõado, /²²⁵ disserom que concluyán et pedían sentença. Et o dito vigario assignou termjo aas ditas partes a que pareçessen ant'el a oýr sentença lúes primeiro que vén.

Testemñyas que presentes foron: Lourenço Fernández Rrosete, Gonçaluo Peres da Cruz do Çentẽo; Pero Fernandes, /²²⁶ rraçoeyro; Pero Fernández, clérigo do coro; Johán da Lágea, escriuán, et outros.

O termjo viúdo, lúes, dez et sete días de março, o dito Gonçaluo Pérez et Fernán Anes, procurador do dito señor obispo, presentes ante o dito Johán Gonçalues, thesoureiro e vigario /²²⁷ et juýs sobredito. Os dito[s]¹⁰ Gonçaluo Pérez et Fernán Anes pediron ao dito thesoureiro et vigario que desse sentença enno dito pleito, segundo o termjo rrequiría. Et o dito vigario, a petición das ditas partes, deu e leeu per ssy húa /²²⁸ sentença en escripto, feyta en esta maneira:

Eu, Johán Gonçaluez, thesoureiro et vigario et juíz sobredito, vista a pitiçón que o dito Gonçaluo Peres ante mjn propós contra Fernán Anes, procurador do dito señor obispo, en pessõa del, et vista a /²²⁹ rresposta et *contestaçón* que o dito Fernán Anes feso en rrespondendo aa dita pitiçón per confessón et dela per negaçón. Et visto hun priuilegio bullado et *confirmado* per que don Afonso, emperador de toda Espanha, deu o lugar de /²³⁰ Meende, con todos seus dereitos et perteenças et señorío et jurisdición rreal que y auya, ao mosteiro de Santa Coonba de Naues. Et vista húa carta feyta per notario per que o prior et *conuento* do dito mosteiro deron o dito lugar a foro a dom /²³¹ Estéuõ Páez et a dona¹ Ouffémea, súa moller, que foron, et a todos seus suçessores *para* senpre, con tódolos dereitos et señorío que auyan no dito lugar, por trebuto çerto que por el an a dar de foro ao dito mosteiro. Et visto o título /²³² que o dito Gonçaluo Pérez á do dito lugar per que é seu et lle perteeçe, con tódolos dereitos et señorío que á no dito lugar, per compra que del fez. Et visto o proçesso et testemũyo que foy tirado *enno* pleito que o dito Gonçaluo Peres ouuo con /²³³ o dito Fernán Anes, procurador do dito señor obispo, en nome¹ del, sóbrela loytosa et theegas¹ de çeuada et galinas que demandauan aos moradores do dito lugar. Et vista a jnturruçón que ffoy feyta pelo arçidiago don Gonçaluo /²³⁴ Núnez de Nóuo, sendo prestameiro do dito préstamo de Çeboliño et de Lamela, por rrasom da loytosa et theegas¹ de çeuada et galiñas que leou per força dos moradores do dito lugar de Meende e dereitos que enbargou, por/²³⁵que acho pelo dito das *testemũyas* que foy feyta a dita jnturruçón per força, et acho outrossý que esta força foy desfeyta por mandado del rrey et que Gómez Lourenço, cujo entón era o dito lugar de Meende, que foy tornado en súa possissón /²³⁶ segundo esteueron seus antecessores. Et vistas as *testemũyas* que o dito Gonçaluo [Pérez]²² ante mjn deu *para* prouar súa entençón sobre aquilo que lle foy negado. Et visto o que da parte do dito Fernán Anes foy dito e rrasõado contra a dita proua, /²³⁷ et aquilo que o dito Gonçaluo Pérez diso

et rrasõou contra as rrasões do dito Fernán Anes en este feyto, ata que concluíron et pediron sentença.

Pleito contestado et concluso, juramento de calupnya rreçebudo, auudo *conssello* /²³⁸ con ómões bõos et leterados, día assignado *para* dar sentença, as partes presentes et sentença demandantes, seendo en lugar de julgar, per sentença defnjtiua en este escripto julgando, pronunçio que o dito Gonçaluo Peres /²³⁹ prouou ben súa entençon quanto abasta o *contiúdo* na súa pitiçón. Et julgando per sentença defnytiua, mando et declaro que todo o sseñorío rrayal et jurisdición et dereitos do dito lugar de Meende con súas perteenças que /²⁴⁰ pertēeçen et deuen seer *para* senpre do dito Gonçaluo Pérez et de súa voz, et que o dito señor obispo, per ssey *nen* per seus moordomos que seian postos no dito couto *nen* per outre njhũu *nen* outra pessoa njhũa, *non* deuen /²⁴¹ a enbargar ao dito Gonçaluo Peres *nen* a ssúa voz o dito señorío et jurdiçón e liberdades et dereitos do dito lugar *nen* dos moradores no dito termjo *nen* de parte deles. Et outrossy julgando per sentença defenytiua, mando et declaro /²⁴² que enbargo njhũu *non* deue seer ffeyto ao dito Gonçaluo Peres *nen* a ssúa vós *nen* aos moradores do dito lugar por ajuda de dineiros de jantar *para* o prestameiro que teuer o dito préstamo, *nen* deue seer posto peyto *nen* cárrega /²⁴³ *nen* trebuto njhũu *enno* dito lugar de Meende *nen* *ennos* moradores del, saluo aquel que y poser o dito Gonçaluo Pérez ou súa voz; et que o dito señor obispo, per ssey *nen* per outre *nen* os que forem teedores do dito préstamo /²⁴⁴ *nen* outra pessoa njhũa, *non* deuen faser enbargo *nen* demanda njhũa ao dito Gonçaluo Peres *nen* a ssúa voz *nen* aos moradores do dito lugar et termjo *nen* a cada ãus deles sobr'esta rrasón. Et sobr'esto todo poño perpetuo silençio /²⁴⁵ ao dito señor obispo, en pessoa do dito seu procurador, et ao dito procurador, en pessoa del, et a tódolos outros bispos et outre quenquer que d'aquí en deante foren teedores do dito préstamo de Çeboliño e de Lamela. Et todas estas /²⁴⁶ cousas et cada hũa delas julgo et pronunçio per sentença defenytiua et, declarándoo, mando per sentença defenytiua que sseiam aguardadas ao dito Gonçaluo Pérez et a toda súa voz *para* senpre et a aquel ou aqueles que /²⁴⁷ foren teedores do dito lugar de Meende et en seu termjo.

Dada ffoy esta sentença em Ourense, nas casas do dito señor obispo, lúes, dez e sete días de março¹¹, era de mill¹ e tresentos et noueenta et /²⁴⁸ dous anos¹.

Testemũyas que presentes foram: Rroy Gonçalues Tacanho, notario d'Ourense; Johán Gonçalues, ome do dito vigario; Martín de Montes, clérigo do coro; Gar-

çía *Martīs*, ome do dito Gonçaluo Pérez; Lucas *Eanes*⁴⁶, rreytor da /²⁴⁹ ygleia de Lobães, que he no arçidiagado de Limya; Rroy Meéndez, clérigo de Padrooso, que he enno dito arçidiagado, et outros moytos.

Depoys desto, vijnte días d'abril, *enna* era sobredita, en presenza de *mjn*, Johán Fernández, notario /²⁵⁰ sobredito, et das *testemūyas* adeante escriptas, pareçeron en juízo ante don Beltrán Beltránez, arçidiago de Baronçelle et vigario geeral do onrrado padre e señor don Johán, pola graça de Deus e da Santa Igleia de Rroma bispo d'Ourensse, /²⁵¹ o dito Gonçaluo Pérez do Mato, da húa parte, et Fernán Anes, procurador do dito señor obispo, en nome¹ del, da outra. Et o dito Gonçaluo Pérez rrecontou ao dito vigario todo o proçesso do pleito que passara entre el e o dito Fernán Anes, segundo /²⁵² está escripto et segundo passou per *mjn*, o dito notario, entre estas partes; o qual proçesso rrecontado, o dito Fernán Anes confessou que assy passara o dito pleito entre eles segundo o dito Gonçaluo Pérez rrecontara.

Et logo o dito Gonçaluo Pérez /²⁵³ pediu ao dito vigario, por rrasón que el era vigario gẽeral do dito señor obispo, que el visse o dito proçesso et a sentença que o dito Johán Gonçaluez dera, et que per súa sentença julgasse ao dito Gonçaluo Pérez et a ssúa /²⁵⁴ voz todo aquilo que el auya pedido en súa petiçõn, et que possesse perpetuo silençio ao dito señor obispo et aos outros señores que d'aquí en diante fossen teedores do dito couto sobre aquelas cousas que lle auyan feyto enbargo, segundo /²⁵⁵ el auya pedido na dita pitiçom. Et o dito Fernán Anes, en nome do dito señor obispo, disse et pediu ao dito arçidiago [e]²² vigario sobredito que el visse o dito pleito et que o liurasse segundo achasse por dereito. Et o dito arçidiago e vigario /²⁵⁶ sobredito disse que el quería veer¹ et eysamynar o dito pleito que passara entre as ditas partes, et que quiría eysamjnar o proçesso et testemūyo *contiúdo* en el et a sentença que o dito Johán Gonçalues dera, et que o liuraría segundo achasse /²⁵⁷ por dereito. Et assignou termjo aas ditas partes a que pareçessen ant'el a oyr sentença en outro día martes.

Testemūyas: Johán Ledo, rraçoeyro d'Ourense; Pero Fernandes e Garçía Anes, ómees do dito Gonçaluo Pérez.

O termjo viúdo, martes¹¹, /²⁵⁸ vijnte et hun día de abril, os ditos Gonçaluo Pérez et Fernán Anes pareçerom ante o dito vigario et pedíronlle que desse sen-

tença sobre aquilo que lle era pedido, segundo que ficara. Et o dito Beltrán Beltránéz, arçidiago e vigario sobre/²⁵⁹dito, disso que el vira a petiçom que o dito Gonçaluo Peres dera en este pleito et a contestaçon et rresposta do dito Fernán Anes et a proua que o dito Gonçaluo Pérez fesera sobre aquilo que lle fora negado et todo o proçesso do dito pleito, /²⁶⁰ et que uyra outrossý a *sentença* que o dito Johán Gonçalues dera. Et auudo *conssello* deligentemente sobre todo, per *sentença* definytiua julgou que o dito Gonçaluo Peres prouou ben súa entençon et que deue a auer el e súa vós /²⁶¹ todo o contiúdo en súa pitiçon, et que o dito señor obispo nen outro bispo nen pessõa njhúa, nen os que foren agora et d'aquí en diante teedores do dito préstamo de Çebolino e de Lamela, non deuen a fferer demanda nen embargo /²⁶² ao dito Gonçaluo Pérez nen a ssúa vós sóbrelas cousas sobreditas nen sobre cada húa delas, et pósolles perpetuo silencio sobr'elo. Et julgando per *sentença* definytiua, confirmou a *ssentença* que en este feyto deu o dito Johán Gonçalues /²⁶³ en tódalas cousas et en cada húa delas que enna dita *sentença* sson *contiúdas*, et mandou que a dita *sentença* fosse aguardada en todo ao dito Gonçaluo Peres et a ssúa voz *para* senpre.

Esto foy en Ourense, ennas casas do dito /²⁶⁴ señor obispo, nos días et era sobreditos.

Testemūyas que presentes foron: Estéuño Peres, cóengo d'Ourense; Gonçaluo Anes, morador en Ourense; Garçía Martiis, ome do dito Gonçaluo Pérez.

Et eu, Johán Fernández, notario sobredito, que a todas estas cousas cha/²⁶⁵mado et presente foy et esta escriptura e *sentenças* en çima declaradas en miña presenza fiz escriuir, a pidimento do sobredito Gonçaluo Peres do Mato, en quatro peles de purgemeo *con* esta en que uay escripta esta mía suscrip/²⁶⁶çon, ben e fielmente, e entre a cosedura d'entre húa pel e outra desla çima ata juso desta escriptura, e aquí meu nome¹ e meu signal puge, que tal he.

|*Sinal*: Eu, Johán Fernandes, notario|.

* No ms. indícase que foi *quinta ffeira*.

** No ms. indícase que foi *martes*.

*** O ms. consta de catro peles de pergamiño cosidas e en cada cosedura o notario puxo o seu nome e o sinal, tal como refire na suscripción o propio tabelión.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O *p* leva o trazo de abreviatura de *pro* innecesariamente.

- ³ As letras *bos* están na entreliña.
- ⁴ As letras *mos* et están na entreliña.
- ⁵ O ms. está rompido.
- ⁶ Leva *or* na entreliña.
- ⁷ Leva un só trazo que cobre case toda a palabra.
- ⁸ O *t* está escrito sobre un *e*.
- ⁹ O *c* leva unha cedilla raspada.
- ¹⁰ Falta o *s*.
- ¹¹ Leva o *a* sobrescrito.
- ¹² No final da palabra está raspado *ds̄*.
- ¹³ Falta o *n*.
- ¹⁴ Está na entreliña.
- ¹⁵ Escribiu primeiro *súa voz* e logo corrixiu en *súas voces*, con es na enteliña.
- ¹⁶ Está escrito *nōm*.
- ¹⁷ Leva o segundo *a* sobrescrito.
- ¹⁸ Está escrito *ani*.
- ¹⁹ Falta o *c*.
- ²⁰ Está escrito *suarij*.
- ²¹ Falta un *L* para que a data sexa a correcta.
- ²² No ms. falta.
- ²³ Está escrito *rrobore*.
- ²⁴ Está escrito *priuado*.
- ²⁵ Está escrito “Rrodrigo”.
- ²⁶ Está escrito *Lero*.
- ²⁷ Leva o primeiro *a* sobrescrito.
- ²⁸ Está escrito *mendeça*.
- ²⁹ Está escrito *confirma*.
- ³⁰ En CD 84 aparece “Diago” na sinatura.
- ³¹ Emprega a abreviatura de *us* co valor de *s*.
- ³² Hai un *i* borrado antes do *g*.
- ³³ Primeiro escribiu *vina* e logo corrixiu en *vinea*.
- ³⁴ Falta o *m*.
- ³⁵ O *d* está escrito sobre un *n*.
- ³⁶ Falta o *r*.
- ³⁷ Está escrito *n̄oĩbus*.
- ³⁸ Faltan as letras *is*.
- ³⁹ Por erro de copia está escrito “Iohannis”, mais non se testemuña ningún monxe de Santa Comba con ese nome na data deste documento ou en datas próximas.
- ⁴⁰ Leva un trazo que cobre as letras *eeçia*.
- ⁴¹ Está escrito *moas*.
- ⁴² Está escrito *da*.
- ⁴³ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.
- ⁴⁴ Está escrito *p̄ls*.
- ⁴⁵ Faltan as letras *er*.
- ⁴⁶ Está escrito *johañs*.

1354, marzo, 17; luns / abril, 20 / abril, 21; [luns]*. Ourense.

Xoán González, tesoureiro e vigairo xeral de D. Xoán, bispo de Ourense, sentencia a favor de Gonzalo Pérez do Mato sobre o señorío do lugar de Mende e contra as pretensións do bispo D. Xoán como prestameiro do couto de Ceboliño e de Lamela. Confirma a sentenza Beltrán Beltránez, arcediogo de Baroncelle e vigairo xeral do bispo.

A.- A. C. Ourense, Fondo Catedralicio, Escrituras VII, 70. Este documento é unha versión abreviada do anterior.

ED. DACO, 303-311; ENJO, *Colección documental ACO TD*, 706-708 [Edición das liñas 1-41]; ENJO, *Colección documental ACO*, 776-779 [Edición das liñas 1-41].

REX. DURO, *Catálogo privados*, nº 815.

REF. LÓPEZ CARREIRA, *Traballo da viña*, 157; LÓPEZ CARREIRA, *Cidade de Ourense*, 438, n. 14; PÉREZ RODRÍGUEZ, *Diócesis de Orense*, 453.

Sábean quantos esta carta de sentença viren que en presenza de mjn, J[ohá]n¹ Fernández, notario público da cidade d'Ourense porla igreia desse lugar, et das testemuñas adeante escriptas, pareçeron e[n ju]zo² ante Johán Gonçaluez, tesoureiro da igreia d'Ourense /² et vigario geeral do onrrado padre e señor don Johán, pe[la graç]a¹ de Deus e da Santa Igreia de Rroma bispo d'Ourense, Gonçaluo [Pére]z¹ do Mato, viziño dessa cidade, da húa parte, et Fernán Eanes, auogado, viziño desse lugar, en nome³ /³ do dito señor obispo, cuio procurador era per húa procuraçón [escripta en]¹ papel et seellada do seelo do dito señor obispo, na qual [estaua na fin]¹ dela escripto o nome do dito señor obispo con súa [mão]², perlo poder da dita procuraçón, da outra parte.

/⁴ Et logo o dito Gonçaluo Pérez presentou ante o dito vigario hun estormento feito per Rroy Fernández, notario d'Ourense, e signado de seu signal, [segundo per el apareç]í¹, no qual estormento o dito señor obispo mandaua ao dito vigario que sobre contenda que era entre /⁵ o dito señor obispo, da húa parte, et o dito Gonçaluo Peres, da outra, sobre rrazón do sennorío e jurdiçón do lugar de Meende et dos de[reitos e liberdades]¹ do dito lugar e de jantar que lle demandaua o prestameiro que teuesse o préstamo de Çeboliño, /⁶ o qual señorío e jurdiçón e liberdades e dereitos o dito Gonçaluo Pérez dizía que eran seus e lle perteeçían de dereito, por rrazón que o

dito lug[ar de Meende]¹ era seu, et por rrazón que o dito señor obispo era parte en este feito, por quanto o préstamo de /⁷ Çeboliño era seu e de súa igreia et dizía que lle perteeçían a el e aa dita súa igreia o dito señorío e jurdiçón e dereitos e iantar; et por esta [contenda see]^r partida e liure per^r dereito, o dito señor obispo cometeu este pleito ao dito thesoureiro que, así /⁸ como³ seu vigario geeral, oysse o dito Gonçaluo Peres con o dito Fernán Eanes, seu procurador, e u[isse o]¹ dereito d'ánballas partes e liurasse este feito ontr' eles segundo achass[e por dereito]¹. Et o dito thesoureiro rreçebeu a dita comiçón e disso que liuraría o dito pleito segundo acha/⁹se por dereito, et mandou aos ditos Gonçaluo Peres e Fernán Eanes que pareçessen ant'e[por]lo¹ dito pleito adeante a día çerto que lles para esto foy asignado.

[Et a esse]¹ termiño, os ditos Gonçaluo Peres e Fernán Eanes presentes en juízo ante o dito thesoureiro vigario sobre/¹⁰dito, o dito Gonçaluo Peres proposso súa demanda per escripto contra o dito Fernán [Eanes]¹, procurador do dito señor obispo, en esta guisa: que como³ don Affonso, enperador de toda Espanna, con dona³ Rrica, súa moller, e con seus fillos rreys, desse /¹¹ en doaçón ao moesteiro de Santa Coonba de Naues e aos mongies desse lugar para senpre o lugar de Meende con todos seus dereitos e perteenças et jurdiçón que y auía, et esto lles desse per seu priuilegio bullado. Et depois desto o prior /¹² et o conuento do dito moesteiro aforassen a don Estéuoo Páez, çidadão d'Ourense, et a donna Oufémea, súa moller, e a toda súa uoz para senpre, per carta feita per notario, o dito lugar de Meende por foro çerto que por el auían a auer, et lles /¹³ dessen e aforasen a elles e a toda súa uoz o dito lugar con todas súas perteenças e con todo o dereito et señorío que y auían e lles perteeçía. Et os ditos don Estéuoo Páez e súa moller et seu fillo Maçía Estéuez depois deles e seus suçoresos te/¹⁴uessen e pesuýsen o dito lugar et husasen dos ditos dereitos e sennorío e jurdiçón. Et como³ ao dito Gonçaluo Peres perteeçesse e perteeçer deuesse de dereito o dito lugar de Meende con todos seus dereitos e perteenças per título que dizía que del auía, /¹⁵ et lle perteeçesse e perteeçer deuesse outrosí todo o señorío e jurdiçón rrayal do dito lugar, por rrazón da dita doaçón que dela fora feita ao dito moesteiro et porlo aforamento que o dito moesteiro ffezera aos ditos don Estéuoo Páez e súa moller e a toda súa uoz /¹⁶ para senpre; et lle perteeçesse outrosí a el e a súa uoz os ditos dereitos e señorío et jurdiçón por rrazón que dizía que husaran delles seus antecesores. Et disso que como³ el contendesse en juízo con o dito Fernán Eanes, procurador do dito señor obispo, en nome del, sobre rra/¹⁷zón das teegas de çeuada e galinnas que demandauan aos moradores do dito lugar et sobre rrazón da loytosa, quando y acaesçía, as quaes o dito Gonçaluo

Peres demandou *para si e para súa uoz*, porque dizía que lle perteeçían de dereito; os quaes dereitos /¹⁸ dizía que lle enbargaua o prestameiro que tijña o préstamo de Çeboliño e de Lamela e o moordomo que y andaua porlo dito señor obispo. Et como³ fosse dada sentença porlo dito *Gonçaluo Peres e contra o dito procurador*, enna qual sentença lle fora julgado que lle perteeçía e deuía a auer /¹⁹ el e toda súa uoz as ditas teegas de çeuada e galiñas de cada ano³ *para senpre et a loytosa quando acaesçesse*. Et porque el protestara, enna súa pitiçón que dera contra o dito *Fernán Eanes e ao pé da sentença*, que cada que achasse que lle máis dereitos perteeçían enno dito /²⁰ lugar, que protestaua que os podesse demandar e auer. Et diso enna dita pitiçón que como³ a el perteeçesse e perteeçer deuesse de dereito todo o sennorío e jurdiçón rrayal do dito lugar de Meende *con todos seus dereitos e perteenças*, por rrazón da dita doaçón que o dito /²¹ enperador del ffezera. Et porque o aforamento que do dito lugar fora ffeito aos ditos don Estéuoo Páez e súa moller e a súas uozes lle perteeçesse outrosí, por rrazón que o gaañara e ouuera depois *per justo e uerdadeiro título*, e por ende lle perteescan e deua a auer e /²² leuar os ditos dereitos e husar do dito señorío e jurdiçón rrayal, pois que os teuer[an e leu]aran¹ e deles husaran sseus antecesores que o dito lugar de Meende teueran e pesuýran ante ca el, segundo dito auía. Et diso o dito *Gonçaluo Pérez* que a el era dito que o dito señor /²³ obispo, como³ prestameiro que ten o señorío do couto de Çeboliño e de Lamela, ou seus [moo]rdomos¹ ou outro algún que teuer o dito préstamo, que lle querían enbargar e enbargauan os ditos dereitos e señorío e jurdiçón do dito lugar ou parte delles.

Por ende diso que pidía ao /²⁴ dito vigario que *per súa sentença defenitiua* declarasse o dito señorío e dereitos e jurdiçón rrayal do dito lugar que deuen aa seer do dito *Gonçaluo Peres e de súa uoz para senpre*, et que o dito señor obispo *nen* outre que teuer o dito préstamo que lles *non* deue fazer embargo sobr'elo. Et outrosí /²⁵ lle pediu que declarasse que embargo que algúas uezes fora feito aos moradores do dito lugar de Meende *perlos moordomos do dito couto*, por ajuda de diñeiros que pidían aos moradores do dito lugar *para pagar iantar ao prestameiro que teuesse o dito préstamo*, que os non /²⁶ deuían a auer *nen* deuía aa seer posto cárega *nen* peyto *nen* tributo *nehũu perlo* dito lugar e moradores del e de seu térmjño, saluo aquel que o dito *Gonçaluo Peres* ou súa uoz y posesse, pois que o dito lugar de Meende e dereitos e señorío e jurdiçón era /²⁷ do dito *Gonçaluo Peres e de súa uoz*, et que o dito señor obispo *nen* outre *nihún* que agora *nen* d'aquí en deante fosse teedor do dito préstamo, *nen* os moordomos que y andassen *nen* outra pesoa *nihúa*, *non* ffezessen chamo *nen* embargo a el

nen a súa uoz nen aos mo/²⁸radores do dito lugar e de seu térmjño nen a nehún deles sóbrelas cousas sobreditas nen sobre cada húa delas. Et pediu ao dito vigario que sobre as ditas cousas e sobre cada húa delas posesse perpetuu silenciú ao dito procurador, en pesõa do dito sen/²⁹nor obispo, et a tódoslos outros bispos e outre quenquer que foren teendores do dito préstamo, agora e d'aquí en deante. Et esto pediu ao dito uigario que o decla[ra]se⁴ e julgasse todo per súa sentença, declarándoo et julgándoo ao dito Gonçaluo Pérez e a súa voz /³⁰ para senpre.

Da qual pitiçón o dito Ffernán Eanes, procurador sobredito, pediu o tralado e termío para rresponder. E ao día que lle para elo foy asignado, o dito Ffernán Eanes fezo sua contestaçón per escripto, enna qual negou toda a pitiçón do dito Gonçal/³¹uo Peres segundo que era posta, saluo que diso que cría e era çerto que o dito lugar de Meende era do dito Gonçaluo Peres. Et o dito Gonçaluo Peres obrigouse a prouarlo et foy sobr'elo rreçebudo juramento de calupnja das partes segundo forma de dereito.

³² O qual juramento rreçebudo das partes, o dito Gonçaluo Peres deu seus artigos e, ennas produçõs que lle foron asignadas perlo dito uigario, o dito Gonçaluo Peres presentou hũu priuilegio escripto en purgemeo, rrodado e bullado en fíos de seda do seelo del rrej /³³ don Ffernando, et presentou hũu tralado de húa carta escripta en purgemeo feita per Rruy Fernández, notario d'Ourense, e signada de seu signal, segundo per ella apareçía. Et outrosí presentou outra carta escripta en purgemeo ffeita per Bernal /³⁴ Peres, notario que foy d'Ourense, et signada de seu signal, segundo per ella apareçía. Et outrosí diso que daua en proua en este pleito ho original do proçesso que fora ffeito e pasara per mjn, notario, enno pleito que ouuo con o dito procurador sobre rrazón das /³⁵ teegas de çeuada e galiñas do dito lugar de Meende. Et presentou súas testemuyas ante o dito vigario nas ditas produçõs, as quaes foron ajuramentadas en presenza do dito Ffernán Eanes, procurador do dito señor obispo, das quaes eu, notario, rreçe/³⁶bí o testemuyo. Et foron publicados os ditos priuilegio e cartas e o dito proçesso e os ditos das ditas testemuyas ao termío que para ello foy asignado; et ante da publicaçón, o dito Ffernán Eanes protestou de dizer contra as ditas testemuyas nos ditos e nas pe/³⁷soas.

Os quaes ditos priuilegio e cartas e proçesso e os ditos das ditas testemuyas publicados, o dito Gonçaluo Peres diso que el, perlo dito priuilegio e cartas e proçesso e testemuyas que dera en proua sobre aquilo que pidira en súa pitiçón e que lle fora negado perlo dito /³⁸ Ffernán Eanes, que el auía ben prouada súa entençón quanto abastaua, et pediu ao dito vigario que así o julgasse e pronunçiasse per súa sentença e

que julgasse outrosí que esse dito Gonçaluo Peres deuía a auer aquilo que auía pidido en súa pitiçón. Et se o dito Gonçaluo ¹³⁹ Peres, perlo dito priuilegio e cartas e proçeso e *testemuyas* que dera, auía prouado súa entençón quanto abastaua ou non et se deuía a auer aquilo que auía pidido en súa pitiçón ou non, disso que concluyá e pidía sentença. Et o dito Ffernán Eanes, procurador ¹⁴⁰ do dito señor obispo, en nome³ del, disso que o dito Gonçaluo Peres, perlo dito priuilegio e cartas e proçeso e *testemuyas* que dera, non prouara súa entençón nen deuía a auer aquilo que pidira en súa pitiçón. Et se prouara súa entençón ou non e deuía a auer aquilo que pidira ¹⁴¹ en súa pitiçón ou non, disso que concluyá e pidía sentença. Et ánbalas partes, per quanto auían dito e rrazõado, concluyron e pidiron sentença.

Et o dito vigario asignou termño para dar sentença et, ao termño que para elo foy asignado, os ditos Gonçaluo Peres et ¹⁴² Ffernán Eanes, procurador do dito señor obispo, presentes ante o dito vigario, (et) pidiron logo ao dito vigario que desse sentença no dito pleito, segundo lle auían pidido e o termño rrequiría. Et o dito vigario, a pidimento das ditas partes, deu logo e leo per si húa sen¹⁴³tença en escripto, feita en esta maneira:

Eu, Johán Gonçáluez, tesoureiro et vigario et juíz sobredito, vista a pitiçón que o dito Gonçaluo Peres ante mjn proposo contra Ffernán Eanes, procurador do dito señor obispo, en pesõa del, et vista a rrespuesta e contestaçón ¹⁴⁴ que o dito Ffernán Eanes ffezo en rrespondendo aa dita pitiçón, a dela per confesón e dela per negaçón. Et visto hūu priuilegio bullado e confirmado per que don Affonso, enperador de toda Espanna, deu o lugar de Meende, con todos seus dereitos e perteenças et se¹⁴⁵nnorío et jurdiçón rreal que y auía, ao moesteiro de Santa Coonba de Naues. Et vista húa carta feita per notario per que o prior e conuento do dito moesteiro deron o dito lugar a foro a don Estéuoo Páez e a dona³ Oufémea, súa moller, ¹⁴⁶ que foron, e a todos seus suçesores para senpre, con tódoslos dereitos e señorío que auían enno dito lugar, por tributo çerto que por el an a dar de foro ao dito moesteiro. Et visto o título que o dito Gonçaluo Peres ha do dito lugar per que é seu e lle perteesçe, con tó¹⁴⁷doslos dereitos e señorío que á no dito lugar, per compra que del ffez. Et visto o proçeso e testemuyo que foy tirado e ouuo enno pleito que o dito Gonçaluo Pérez ouuo con o dito Ffernán Eanes, procurador do dito señor obispo, en nome³ del, sóbrela loytosa e teegas de ¹⁴⁸çeuada e galiñas que demandauan aos moradores do dito lugar. Et vista a enterruçón que foy feita perlo arçidiago don Gonçaluo Núñez de Nóuoa, seendo prestameiro do dito préstamo de

Çeboliño e de Lamela, por rrazón da loytosa e teegas de çeuada et /⁴⁹ galinnas que leuou per forza dos moradores do dito lugar de Meende e dereitos que embargou, porque acho perlos ditos das *testemuyas* que foy feita a dita jnturruçón per forza, et acho outrosí que esta forza foy desffeita per mandado del rrey et que Gómez /⁵⁰ Lourenço, cuio entón era o dito lugar de Meende, que foy tornado en súa posisión segundo esteueron seus antecesores. Et vistas as *testemuyas* que o dito Gonçaluo Peres ante mjn deu para prouar súa entençón sobre aquilo que lle foy negado. Et visto o que da parte /⁵¹ do dito Fernán Eanes, procurador, foy dito e rrazõado contra a dita proua, et aquilo que o dito Gonçaluo Peres disse e rrazõou contra as rrazões do dito Ffernán Eanes en este feito, ata que concluíron e pidiron sentença.

Pleito contestado et concluso, juramento /⁵² de calupnia rreçebudo, auudo consello con ómees boos e leterados, día asignado para dar sentença, as partes presentes e sentença demandantes, seendo en lugar de julgar, per sentença defenitiua en este escripto julgando, pronunçio que o dito /⁵³ Gonçaluo Peres prouou ben súa entençón quanto abasta e o contiúdo na súa pitiçón. Et julgando per sentença defenitiua, mando e declaro que todo o señorío rreal e jurdiçón e dereitos do dito lugar de Meende con sas perteenças que perteeçen /⁵⁴ e deuen seer para senpre do dito Gonçaluo Peres e de súa uoz, et que o dito señor obispo, per si nen per seus moordomos que seian postos enno dito couto nen per outre nihún nen outra pessoa nihúa, non deuen a embargar ao dito Gonçaluo Peres nen a súa uoz o dito señorío /⁵⁵ et jurdiçón e liberdades e dereitos do dito lugar nen dos moradores enno dito térmjño nen de parte deles. Et outrosí julgando per sentença defenitiua, mando e declaro que embargo ninhún non deue seer ffeito ao dito Gonçaluo Peres nen a súa uoz nen aos moradores do /⁵⁶ dito lugar por ajuda de diñeiros de iantar para o prestameiro que teuer o dito préstamo, nen deue seer posto peyto nen cárrega nen tributo nihún enno dito lugar de Meende nen ennos moradores del, saluo aquel que y poser o dito Gonçaluo Peres ou súa uoz; et /⁵⁷ que o dito señor obispo, per si nen per outre nen os que foren teedores do dito préstamo nen outra pesoa nihúa, non deuen fazer embargo nen demanda ninhúa⁵ ao dito Gonçaluo Peres nen a súa uoz nen aos moradores do dito lugar e termío nen a cada hun deles sobr' esta /⁵⁸ rrazón. Et sobr' esto todo poño perpetuu silenciú ao dito señor obispo, en pesoa do dito seu procurador, e ao dito procurador, en pesoa del, et a tódoslos outros bispos e a outre quenquer que d'aquí en deante foren teedores do dito préstamo de Çeboliño e de /⁵⁹ Lamela. Et todas estas cousas e cada húa delas julgo e pronunçio per sentença defenitiua et, declarándoo, mando per sentença defenitiua que seian guardadas ao dito

Gonçaluo Peres e a toda súa uoz para senpre e a aquel ou aqueles que foren /⁶⁰ teedores do dito lugar de Meende e en seu término.

Dada foy esta sentenza en Ourense, nas casas do dito señor obispo, lúes, dez e sete días de marzo, era de mill³ e trezentos e nouenta e dous annos.

Testemuyas que presentes foron: /⁶¹ Rroy Gonçalues Tacaño, notario d'Ourense; Johán Gonçalues, ome³ do dito vigario; Martín de Montes, clérigo do coro; Garçía Marñis, ome³ do dito Gonçaluo Peres; Lucas Eanes⁶, rreitor da igreia de Lobães, que é no arçidiagado de Limja; Rroy Meéndez, clérigo de Padro/⁶²so³, que é no dito arçidiagado, e outros moytos.

Depois desto, vijnte días de abril, enna era sobredita, en presenza de mjn, Johán Fernández, notario sobredito, e das testemuyas adeante escriptas, pareçeron en juízo ante don Beltrán Beltranés, arçidiago de Baronçelle /⁶³ et vigario geeral do onrrado padre e señor dom Johán, porla graça de Deus e da Santa Igreia de Rroma bispo d'Ourense, o dito Gonçaluo Peres do Mato, da húa parte, et Ffernán Eanes, procurador do dito señor obispo, en nome³ del, da outra. Et o dito Gonçaluo Peres rrecon/⁶⁴tou ao dito vigario todo o proçesso do pleito que pasara entr'el e o dito Ffernán Eanes, segundo está escripto e segundo passou per mjn, o dito notario, entre estas partes; o qual proçesso rrecontado, o dito Ffernán Eanes confesou que así pasara o dito pleito entr'eles segundo /⁶⁵ que o dito Gonçaluo Peres rrecontara.

Et logo o dito Gonçaluo Peres pediu ao dito vigario, por rrasón que el era vigario geeral do dito señor obispo, que el uisse o dito proçesso e a sentenza que o dito Johán Gonçalues dera, e que per súa sentenza julgasse ao dito Gon/⁶⁶çaluo Peres e a súa uoz todo aquilo que el auía pedido en súa pitiçón, et que posesse perpetuu silenciú ao dito señor obispo e aos outros que d'aquí en diante fossen teedores do dito couto sobre aquelas cousas sobre que lle auían feito embargo, segundo que el /⁶⁷ auía pedido na dita pitiçón. Et o dito Ffernán Eanes, en nome³ do dito señor obispo, disse e pediu ao dito arçidiago e vigario sobredito que el visse o dito pleito e que o liurasse segundo achasse por dereito. Et o dito arçidiago e vigario sobredito disse que el quería /⁶⁸ ueer e eisaminar o dito pleito que pasara entre as ditas partes, e [que]⁷ quería eisaminar o proçesso e testemoyo en el contiúdo et a sentenza que o dito Johán Gonçáluez dera, e que o liuraría segundo achase por dereito. Et asignou término aas ditas partes a que pa/⁶⁹reçessen ant'el a oýr sentenza en outro día martes.

Testemoyas: Johán Ledo, rraçoeyro d'Ourense; *Pedro Fernandes* et *Garçía Martiñis*, ómeas do dito Gonçaluo Peres.

O termiño viúdo, martes, vijnte e hun día do dito mes de abril, os ditos Gonçaluo Peres et /⁷⁰ Ffernán Eanes pareçeron ante o dito vigario e pidíronlle que desse sentença sobre aquilo que lle era pidido, segundo que ficara. Et o dito Beltrán Beltránez, arçidiago et vigario sobredito, disso que el vira a pitiçón que o dito Gonçaluo Peres dera en este /⁷¹ pleito et a contestaçón e rresposta do dito Ffernán Eanes et a proua que o dito Gonçaluo Peres fezera sobre aquilo que lle fora negado e todo o proçesso do dito pleito, et que vira outrosí a sentença que o dito Johán Gonçáluez dera. Et auudo consello dili/⁷²gentemente sobre todo, per sentença deffenitiua julgou que o dito Gonçaluo Peres prouou ben súa entençón et que deue a auer el e súa uoz todo o contiúdo en súa pitiçón, et que o dito señor obispo nen outro bispo nen pesõa nenhúa⁵, nen /⁷³ os que foren agora e d'aquí a deante teedores do dito préstamo de Çeboliño e de Lamela, non deuen a fazer demanda nen embargo ao dito Gonçaluo Peres nen a súa uoz sóbrelas cousas sobreditas nen sobre cada húa delas, et pósolles perpetuu /⁷⁴ silenciú sobr'elo. Et julgando per sentença defenitiua, confirmou a sentença que en este pleito deu o dito Johán Gonçáluez en tódaslas cousas e cada húa delas que enna dita sentença son contiúdas, et mandou que a dita sentença fo/⁷⁵sse aguardada en todo ao dito Gonçaluo Peres e a toda súa uoz para senpre.

Esto foy en Ourense, nas casas do dito señor obispo, nos días e era sobreditos.

Testemoyas que presentes foron: Estéuoo Peres, cóengo d'Ourense; Gonçal/⁷⁶uo Eanes, morador en Ourense; *Garçía Martiñis*, ome³ do dito Gonçaluo Peres.

Et eu, Johán Fernández, notario sobredito, que a todas estas cousas presente foý et estas sentenças en çima declaradas con miña mão escriuí /⁷⁷ a pidimento deste sobredito Gonçaluo Peres et meu nome³ et meu signal aquí puge, que tal he [*Sinal*].

* No ms. indícase que foi *martes*.

¹ O ms. está rompido.

² No ms. non se le.

³ Leva un trazo sobreposto.

⁴ Está escrito *declase*.

⁵ Leva un só trazo que cobre case toda a palabra.

⁶ Está escrito *iohñs*.

⁷ No ms. falta.

1357, maio 27. Ourense.

D. Xoán, bispo de Ourense, confirma un aforamento feito polo prior e o convento de Santa Comba de Naves ao cóengo Afonso Pérez de Santa Mariña sobre unhas herdades en Casteadona.

A.- A. C. Ourense, Fondo Catedralicio, Escrituras XXI, 95.

ED. DACO, 312-313; ENJO, *Colección documental ACO TD*, 734-735; LÓPEZ CARREIRA, *Documentos ACO*, 617; ENJO, *Colección documental ACO*, 808-809.

REX. DURO, *Catálogo privados*, nº 831.

REF. LÓPEZ, *BCMO*, X, 42 nota 1, 44.

Nos, Johannes, Dei gratia episcopus auriensis, jnformati et certificati quod /² aforamentum factum per priorem et conuentum monasterij Sancte /³ Columbe de Naues nostre diocesis, quod fuit factum Alfonso Petri de /⁴ Sancta Marina, canonico nostro, de hereditatibus que sunt in loco de Castia/⁵ dona pro foro octo librarum annuatim soluendo [pre]dicto¹ priori et /⁶ conuentu, est et fuit factum propter vtilitatem [et necessitat]em¹ ineui/⁷tabilem dicti monasterij. Necnon etiam quod pro[pter dictam]¹ necessitatem, /⁸ fuit facta solucio et satisfacio de d[icto foro pre]fato¹ priori et /⁹ monasterio pro XX^{ti} annis.

Jdcirco prefato [aforam]ento¹ per dictum prio/¹⁰rem et conuentum facto et solucioni pro dicto tempore XX^{ti} annorum /¹¹ iam facte per dictum Alfonsum Petri ex carta premissa autoritatem nos/¹²tram prebemus pariter et assenssum, jn cuius rei testimonium /¹³ hanc presentem cartam fieri fecimus sigilli nostri pendentis /¹⁴ munimine roboratas.

Datum Aurie, XXVIJ die menssis /¹⁵ madij, anno Dominj M^o CCC^o LVIJ^o.
/¹⁶ Nós, el obispo.

¹ O ms. está rompido.

1358, xullo, 12.

O prior Vasco Rodríguez e o convento de Santa Comba aforan a Fernando Fernández, dito Rrugel, á súa muller Constanza Ares e a unha voz o casal do Pazo en Ribela.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1288.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1288.

REF. DURO, *Naves*, 152-153.

Jn Dei nomine, amen. Sábbeam¹ quantos esta carta uiren como¹ nós, dom Vaasco Rrodrigues, prior do moesteiro /² de Santa Coonba de Naues, [e]² oo conuento desse meesmo lugar damos a fforo a uós, Ffernán /³ Fferrnandes, dito Rrugel, e aa uossa moller¹ Costança Ares e aa húa uoz apús uosso finamento d'ambos, /⁴ qual de dereyto ouer d'erdar os uossos bẽes que sseian de parte do dito Ffernán Fferrnandes, conuén /⁵ a ssabber, o nosso casal do Paaço¹, que he³ ssub syno de Ssam Jullião de Ribela, o qual uós agora /⁶ traiedes a iur e aa mãao; o qual uos afforamos con todas súas perteenças e entradas e sseýdas, /⁷ per uquer que as aia e de dereyto deua a auer, per tal condiçón que o lauredes e paredes ben, como¹ non /⁸ deffalesca per mjngo de lauor e de bõ paramento. Et darnos edes del cada ano¹ a rrenda sse/⁹gundo que sse contén enna carta per que uolo afforou Gonçaluo Peres, prior que ffoy do dito mõeiteiro, nosso ante/¹⁰çessor, segundo oora dades.

Et non uenderedes nen enpinoradedes este dito casal nen par/¹¹te del ssem mandado do dito moesteiro a nehũu home nen moller¹ ffillos d'algo nen de tr/¹²as muro nen de rreligiosa pessõoa. Et sse o per uentura quisserdes uender ou deytar, ante /¹³ ao¹ dito m[o]esteiro⁴ ca a outre pelo justo preço; et se o o dito mõeiteiro non quisser, entón o uendede /¹⁴ ou deytade a atal⁵ pessõa onde o moesteiro aia o sseu ben pagado.

Et eu, o dito Ffernán /¹⁵ Fferrnandes, assý rreçéboo o dito casal pelas condiçõoes que ssom contiúdas ennas ditas cartas, tan/¹⁶bén por mjn como¹ pola dita mja moller¹ e pola dita uoz, e obliigo os meus bẽes gãanados /¹⁷ [e]² por gãañar⁶ a pagar em cada hũu ano¹ a rrenda que ey de dar do dito cassal ao dito /¹⁸ moesteiro.

Quem este preito britar, peite á outra parte em pena çem morauidís da bõa moeda⁷ /¹⁹ et aa¹ uoz del rrey outros tantos¹, e esta carta fique firme e ualla en súa rreuer.

/²⁰ Ffeyta a carta enno dito moesteiro, doze días de jullyo, era de mill¹ e tresentos¹ e no[ueenta]⁸ /²¹ et sseys anos¹.

Testemuyas que fforom presentes: o dito prior, Gómez Anes, Johán Paradela, monges /²² do dito m[o]esteiro⁴; Johán Fferrnandes, Johán Gonçalues, Sauascháao Rrodrigues, omes do dito prior, e /²³ outros.

Et eu, Ffernán Anes, monge e notario do dito mõeiteiro, que a esto presente ffoý e /²⁴ esta carta per meu mandado ffige escriuir en mjña presenza e meu nome /²⁵ e ssynal aquí ffige en testemuyo de uerdade, que tal est |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. falta.

³ Está na entrelíña.

⁴ Falta o *o*.

⁵ Está escrito *āā tal*.

⁶ Leva un trazo que cobre case toda a palabra.

⁷ Está escrito *mor*.

⁸ No ms. non se le.

127

1361, marzo, 20.

O prior Afonso Pérez e o convento de Santa Comba aforan para sempre a Maior Eanes, Diego López, Domingos López e Álvaro López, irmáns e criados de Lopo Eanes, monxe de Celanova, e fillos de Maior Domínguez, o lugar de Cacabelos en Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2765.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2765.

REF. DURO, *Naves*, 153.

Jn [nomine]¹ Dey, amen. Sábbean quantos esta carta viren como² nós, don Afonso Pérez, prior /² do moesteyro de Santa Conba de Naues, e (e) o conuento

dese meesimo lugar, seen/³do juntados enno cabído do dito *moesteyro*, segundo que o auemos de huso e de costume /⁴ de se fazer, aforamos et arrendamos³ a uós, Mayor Eanes, filla de Moor Domingues, /⁵ morador enno Outeyro⁴, et a uós, Diego López, Domingo López et Álvaro López, /⁶ todos yrmãos et criados de Lopo Eanes, monge de Çellanoua, et fillos da dita /⁷ Moor Domingues, et a todos vosos fillos et netos et bisnetos, et se algúas dest/⁸as vozes moreren sen semede, que se torne enno outro, et se o *pustrimeyro* de uós morer /⁹ sen semeda, fiquen a outras tres uoses apús el que perteenscan ao lynagen de *Johán* /¹⁰ Peres de Costa de Monte, o noso lugar de Cacauellos *con* todas súas entradas et sey/¹¹das et pertenenças, *per* huquer que uaan et lle pertenscan, a monte e a fonte, sub signo² de /¹² Santo Estéuão d'Untes, exente o que a outren está aforado.

Conuén a saber, *per* tal *condición* que o /¹³ lauredes et (e) o paredes ben a todas partes, que non desfallesca *per* míngo de lauor et /¹⁴ de boo paramento, et que nos diades del de cada hun ano² a quarta parte dos froytos /¹⁵ que *Deus* en el der, a *composta* ena vjña, se a collerdes, et (e) o viño enno lagar, to/¹⁶do pello noso ovençal que teuer a uistiaría ou *per* noso moordomo en pat e en saluo, /¹⁷ o qual proueerdes de comer et de beber comunalmente mentre eses froytos co/¹⁸lberdes. Et por nabal et por froyta et por chousa et por liño daredes /¹⁹ cada ano² quatro libras de brancos por día de San *Martino* por dereytura. Et uós, a dita /²⁰ Mayor Eanes, et os sobreditos et as ditas uoses seeredes mandados et obedientes ao /²¹ dito *moesteyro* *con* tódolos seus dereytos. Et uós e as ditas uoses daredes cada húa de /²² uós ao dito *moesteyro* çinco *soldos* de leoneses por loytosa ou a *contía* delles, et húa quarta /²³ de boo viño por día de *Santa Conba*.

Et se ouuerdes de vender ou d'enpenar /²⁴ ou por vosas almas dar ou aniuersario pōer, dallo ao dito *moesteyro* ante ca a outro /²⁵ nihún pollo justo preso; et se o do *moesteyro* non quiseren en nehúas destas *condições*, entón vende/²⁶de ou enpeñade a atal ome² que *compria* e pague tódolos seus dereytos ao dito *moesteyro*, pero que non /²⁷ seia ome² *nen* moller fillos d'algo *nen* rreligiosa pesoa *nen* de tras muro, ante seia /²⁸ semeldúe de uós.

Quen este *pleyto* britar, peyte á outra parte que o agardar çen /²⁹ *morauidís* da boa moeda et á uós del rrey outros tantos, et a carta fique en seu /³⁰ rreuer firme et ualla.

Feyta a carta enno dito *moesteyro*, vinte días do mes de março, era de /³¹ mill² et tresentos e nouenta e noue anos².

Testemoyas: o dito prior e frey Garçía Trança, fra/³²de, e o dito Lopo Eanes, monie, et Johán Ferreyro et Vaasco Peres do Caril et outros.

Et /³³ eu, Ffernán Peres, monge e notario do dito moesteyro, a esto presente foý et per mandado das ditas /³⁴ partes esta carta escripuj et meu nome e meu signal y puge en teste/³⁵moyo de uerdade, que tal est |Sinal|⁵.

¹ Está escrito *īē*.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Está escrito sobre raído.

⁴ Está entreliñado o texto seguinte: “*conuén (a saber) a saber, o noso lugar de Cacauellos, o qual orra ten Lopo Eanes a jur / e a mão, per tal condiçón que nos dedes del cada año XX libras desta moeda husáuel*”.

⁵ Despois do sinal está escrito o seguinte texto: “Arrendado do dito moesteyro, pero este dito lugar vos aforamos e arrendam[os ao se]jmento do dito Lopo Eanes / ou dante se súa voontade for”.

128

1362, abril, 14.

O prior Afonso Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Xoán Pérez, á súa muller Tareixa Afonso e a tres voces o casar do Carril en San Mamede de Palmés, a herdade das Bouzas e a leira do Bouzo en Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1719.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1719.

REF. POUSA, *Señorio Santa Comba de Naves*, 93.

[Jn Dei]¹ nomine, amen. Sábean quantos esta carta viren como² nós, don Affonso Peres, prior do moesteyro de Santa Coonba de Naues, et o conuento dese meesimo lugar, seendo /² juntados en noso cabídeo per canpaa tanjudada, segundo que o auemos d'uso e de custume de sse ffaçer, damos a fforo a uós, Johán Peres, morador no Caril, e a uosa muler /³ Tereyga Affonso e a uosas tres voses, huás enpús outras, quaes o pustrimeyro de uós nom[ẽ]ar³ a seu ffinamento, et sse as non nomeardes, que seian quaes de dereyto ouueren /⁴ d'erdar os vosos bẽes e que non seian de mayor degrao² de liñagen ca uós, conuén a saber, o noso casal do Caril, o qual uós agora tragedes a jur e a mão, a /⁵ monte e a ffonte, con entradas e

seydas, per huquer que as aya *e* de *dereyto* deua auer, ssub sygno de San Mamede de Palmés, yxente ende o que a outren está aforado.

Per /⁶ tal *condición* que nos diades del en estes det anos² *primeyros* que ueen a quarta parte de *pan e* de *vjño*, se o y *ffeserdes*. Et estes ditos det anos anos² *pasados*, daredes uós *e* as ditas vo/⁷sas voses terca de *pan e* de *vjño*, o *pan* na eyra *e* *vjño* no lagar, todo pelo nosso moordomo en pat, o qual *proueades* de comer *e* de beber *mentre* estes *ffroytos* *colerdes*. /⁸ Et *lauraredes e* *manteredes* per uós ou *per* outren, como² *non* *desfallesca* por *mjngo*a de *laur* *e* de *bõ* *paramento*. Et daredes cada ano² por *dereytura* por a /⁹ *ffesta* de San *Martino* *vjnte* par de *djneyros* *brancos* desta *moeda*⁴ *husáuel* de noso señor el *rrey* don *Pero* ou a *contía* delles. Et *sseeredes* *vasalos* *seruentes e* *obedientes* /¹⁰ a nós *e* ao dito nosso *moesteyro* *ssen* outro *senorío* *njnhún*⁵.

Jten uos *afforamos* a nossa herdade das *Bouças* que *yat* a par da *çerca* da nossa granja da *Saseda*, que a /¹¹ *lauredes e* *paredes* *ben* et *dedes* dela vós *e* as ditas vosas *vozes* quarta parte de *tódolos* *ffroytos* que y *Deus* *der* et *dísemo* ao *thesouro*, todo /¹² pelo dito noso moordomo como² dito he.

Jten uos *aforamos* a nosa *leyra* do *Bouço* que *jat* en *Ontes*, *figresía* de *Santo Estéuõ*, a qual agora [*está* *er*]ma⁶, /¹³ como² parte pelas *Moradillas* et parte *con* o *bouço* de *Lopo Eanes* et parte pella herdade da *Cappella* et parte pella herdade de *Johán* (?) [...] ⁶. /¹⁴ Esta dita herdade vos *afforamos* *per* tal *condición* que a *chantedes* de *vjña* en estes *primeyros* quatro anos² que ueen, et que a *lauredes e* *paredes* *ben* [*a todas* *par*]tes⁶ /¹⁵ de *laur* *e* de *bõ* *paramento*. Et *darnos* *edes* dela a nós² *e* ao dito noso *moesteyro* vós *e* as ditas vosas voses a quarta parte do [*vjño* que *Deus* y *der*]⁶, /¹⁶ o *vjño* no lagar *e* a *compоста* na *vjña*, todo pello dito noso moordomo en pat, o qual *proueades* de comer *e* de beber como² dito he. Et uós *non* *chan*/¹⁷tando a dita *leyra* de *vjña* como dito he, o dito *moesteyro* a [*possa*]⁷ *rreçeber* *per* *súa* *aoutoridade* (*sic*). Et nós, o dito *prior*, por nós *e* polo noso *moesteyro*, nos *obli*[*g*]amos⁸ a en/¹⁸parármovos *e* *defendermos* a uós *e* as ditas vosas voses *con* a dita *leyra* a *dereyto*.

Et uós *e* as ditas vosas voses se *ouuerdes* de *uen*/¹⁹der ou d' *enpeñar* ou *polas* *vosas* *almas* *dar* ou *aniuersario* *poer*, ante ao dito *moesteyro* ca a outro *njnhún* polo *justo* *preço*; et se o do *moesteyro* /²⁰ *non* *quiseren* en *njhúas* destas *condições*, *entón* *uendede* o[*u*]⁹ *subpeñorade* a *atal* *pesõa* que *seia* *semeldũe* de uós, *pero* que *non* *seia* *ome*² [*njn* *muler*]⁶ /²¹ *ffillos* d' algo *njn* *ome*² de *tras* *moro* *njn* *rreligiosa*

pesõa, mays seia atal que nos faça e conpria tódolos dereytos [e dereyturas das]⁶ her/²²dades que se en esta dita carta *contén*.

Quen esta carta britar, peyte á outra parte que a gardar çen *moravidís* da bõa moeda⁴ e á uós [del rrey]⁶ /²³ outros tantos, e a carta ffique ffirmme e vala en seu rreuer.

Feyta a dita carta enno dito *moesteyro*, XIII]^e días d’abril, era de mill [e qua] tro[çentos]⁶ /²⁴ anos².

Testemoyas que presentes fforon: Ssauaschão Rrodrigues e Johán Eanes, juýs, e Johán Fferreyro; ffrey Garçía Trançada, *conffeso*, et outros.

/²⁵ Et eu, Ffernán Peres, *monie* e notario do dito *moesteyro*, a esto presente ffoý e *per* mandado das ditas partes esta carta escripuj e en ella meu nome /²⁶ e meu sygnal y puge en *testemoyon* de verdade, que tal est |*Sinal*|.

¹ O ms. está rompido.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Falta o *e*.

⁴ Está escrito *mon*.

⁵ Leva un trazo que cobre case toda a palabra.

⁶ No ms. non se le.

⁷ No ms. falta.

⁸ Está escrito “oblidamos”.

⁹ Está escrito *ob*.

129

1363, maio, [...]. Ourense.

Gonzalo Tato propón a Rodrigo Lourenzo que arrende as propiedades que herdou Gómez Anes (?), sobriño de Gonzalo Tato e fillo de Xoán Miguez da Silva, e que sobre ese arrendamento lle faga un préstamo para pagar parte das débedas que deixou Xoán Miguez. Rodrigo Lourenzo acepta e Gonzalo Tato faille unha carta de renda sobre esas herdades.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1507, nº 3.

Era de [mil]¹ e quatroçentos e hũ anos, [...] ²días de mayo. Conosçuda cousa seia a todos como³ en presenza de mjn, Ffernán /² Gonçaluez, notario público d'Ourense porla [jgleia desse]¹ logar, et das *testemoyas* adeante escriptas, estando en Ourense *ennas* casas hu mora Gonçaluo /³ Tato enna rrúa da Obra, estando y presentes o dito Gonçaluo Tato et Rruý Lourenço, notario d'Ourense, o dito Gonçaluo Tato disso ao dito /⁴ Rruý Lourenço como³ en maneyra de ffronta que ben sabía en como³ Johán Mjgêez da Siluãa, a que Deus perdom, era ffinado e que deuyá /⁵ muy grandes *contías* de *morauidís* a muytas pesoas, porlas *quaes*⁴ quiría vender a hũ seu ffillo hũas herdades que el tijña /⁶ enna frigresía de Santo Euséueo⁵, que lle fficaran do dito seu padre Johán Migêez. Et el que quiría lançar as ditas herdades como³ tutor /⁷ do moço, por quanto o moço era seu sobryño, et que lle enprestase ssobre ellas *para* pagar as ditas déuedas, algúa parte quanto /⁸ y (?) achase, et o máys que o quiría el pagar et que sse entergaría depoyos perlos bẽes do dito moço. Ontre as *quaes*⁴ déuedas /⁹ que o dito Johán Migêez deuyá eran dusentos et sateenta e çinco *morauidís* a Gonçaluo Gomes da Peroia, yrmao d'Afonso Suares, et /¹⁰ dusentos *morauidís* de longos ao arçidiago de Mayorga da rrenda do préstamo da Ssiluãa dos anos³ pasados que lle deuyá, et /¹¹ [trese]¹ libras de brancos que deuyá *per* hũa tinalla que por elles tijña en peñor, et quinentos *morauidís* a Álvar Rrodrigues da Castineyra et /¹² çen libras a Ffernand Aras de Rramoýn et outras déuedas mñúdas a outras pesoas.

Et por quanto o dito Rruý Lourenço tijña o paaço³ /¹³ da Ssiluãa, *con* as vjñas et herdades que y ha o cabijdoo d'Ourense, afforadas *para* senpre, et están juntas *con* outras herdades /¹⁴ que y ten o dito moço afforadas da jgleia de Lugo, et podería seer que, vendudos ou deytados, que os cobraría algũu escudeyro /¹⁵ ou ome³ poderosso que lle ffaría noio. Et por quanto outrossy o dito Rruý Lourenço ha déujdo *con* o dito moço, por ende que lle desía que lle enpresta/¹⁶sse, ssobre tódaslas herdades que perteeçían ao dito moço, os *dineyros* *para* Gonçaluo Gomes et *para* o arçidiago de Mayorga et as trese libras /¹⁷ da tjnalla, et el que pagaría a Álvar Rrodrigues. Et Eynés Peres, moller de Johán Mjgees, por quanto lle perteeçían de pagar a meatade das /¹⁸ déuedas que deuyán *con* Johán Migêes, sseu marido, que pagasse as çen libras de Ffernand Aras, por quanto moraua açerca del. Et /¹⁹ o dito Rruý Lourenço disso ao dito Gonçaluo Tato por quanto lle quirían dar en rrenda aquellas herdades ou quantas eran. Et o dito Gonçaluo Tato diso /²⁰ que as herdades que eran o fforo de Lugo das vjñas da Ssiluãa de medio³ e de terça et do pam, et o que lle perteeçía *ennos* casares /²¹ de Barra de [M]jño⁶ *con* seu

moyno, et o cassar de Uámeo et a cassa da jgleia sse a tijña aforada, ssenón que a non daua; et que lle /²² desse por esto vijnte libras cada ano³ et que llas arrendaría por doze anos³, et que pagasse os ditos *morauidís* et os máys que fficasen /²³ que os pagasse a el despoys que ffossen quitos os ssobreditos descontando as ditas vijnte libras de cada ano³. Et o dito Rruý Lourenço disso /²⁴ que lla pagaría (?) por sse non venderen as herdades ao dito moço, por quanto auya con el déujdo.

Et logo o dito Gonçaluo Tato ffésolle húa /²⁵ carta de rrenda en esta maneyra:

Sábeam quantos esta carta viren que eu, Gonçaluo Tato, morador en Ourense enna rrúa da /²⁶ Obra, tutor de Gómez Anes (?), ffillo de Johán Migêes, [meu]¹ cuyrmão³ (?) que ffoy, en nome do dito moço et para pagar húa peça /²⁷ das déuedas que o dito sseu padre deuya, arrendo a uós, Rruý Lourenço, notario d'Ourense, e a uossa voz, deste janeyro que passou ata dose /²⁸ anos³ *compridos* primeyros que sse sseguiren, as herdades do pam et do vjño que o dito moço ha et deue a auer por parte de sseu padre /²⁹ enna Ssiluã, que Johán Migêez tijña afforado da jgleia de Lugo de terça e de medio³, et o sseu quinón dos cassares de Barra /³⁰ d'Alençe con o moyno, e o cassar de Uámeo³ et a cassa da jgleia, sse está afforada.

Douvos en rrenda as ditas herdades /³¹ et coussas ssobreditas con entradas et sseydas e con todos seus *dereyτος*, jures e perteeças, huquer que fforen, a monte e a fonte, per tal /³² condiçón que os lauredes et paredes bem de coytelos e de legón, que non deffalescan per mýngo de lauor et de bõ paramento, et /³³ pagando ao ssenorío os fforos et *dereyτος* que á de auer perlas ditas herdades et cassares e moyno, et désjmo³ a Deus et vijnte libras /³⁴ cada ano³ dos ditos dose anos³ a mjn para pagar as ditas déuedas, et do al auérdeslos liures e quites no dito tempo de todo outro /³⁵ embargo. Do qual preço das ditas vijnte libras dos ditos dose anos³ me outorgo por pagado dos ditos dusentos *morauidís* de longos que pagastes /³⁶ ao dito arçidiago de Mayorga, de que me mostrastes carta de pago. Et outórgome por pagado dos ditos dusentos e sateenta³ et /³⁷ [çi]nco¹ *morauidís* que pagastes ao dito Gonçaluo Gomes, que tijña tomadas as cubas et tjnallas que y fficaran do dito Johán Migees, que uos dou /³⁸ con as ditas herdades que as tenades ennos ditos dose anos³, *comuén* a saber, dúas cubas, húa de des moyos d'espeto et outra de oyto /³⁹ enna casa da jgleia, et húa arca pequena, et enna Siluã tres tjnallas, húa de quatro moyos de lagar et outra de tres et outra de /⁴⁰ dez puças de lagar, et húa cuba vella de vjño delgado; as quaes⁴ voontades uós tirastes daqueles que as tijnan

tomadas porlas ditas /⁴¹ déuedas. Aýnda me outorgo por pagado das ditas trese libras que pagastes por húa daquelas tjnallas ao que a tijña penorada por ellas, /⁴² a que as deuía o dito Johán Mjgéez. Que montan as ditas déuedas que pagastes *per* todo quatroçentos³ e noueenta³ *morauidís* de longos et dous /⁴³ cornados⁷, descontados estes de seysçentos *morauidís* que montan a dita rrenda *ennos* ditos dose anos³ das ditas vijnte libras. Ffica que deades (?) /⁴⁴ da dita rrenda çento e dez *morauidís* de longos meos dous cornados, os *quaes*⁴ daredes a *mjn* para pagar as ditas déuedas *conpridos* os des /⁴⁵ anos³, çincoenta e çinco *morauidís* meos hũu cornado³ cada ano³ *ennos* ditos dous anos³ *primeyros* sigintes aalende daquelles des anos³ de que ja tedes (?) /⁴⁶ pagado. Et os ditos dose anos³ *conpridos*, que me *leyxedes* as ditas herdades liures e *desenbargadas*.

Et obliçous³ as ditas herdades do dito moço e /⁴⁷ todos⁸ *sseus*⁹ bẽes para uos anparar et *deffender* a *dereyto* a uós e a uosa voz *con* as ditas herdades et cousas sobreditas *ennos* ditos dose /⁴⁸ anos³. Et eu, o dito Rruý Lourenço, que ssõo presente, assý rreçebo de uós, o dito Gonçaluo Tato, as ditas vjñas e casares e herdades *perla* maneyra et *condiçón* /⁴⁹ ssobredita, en rrenda et en pago dos ditos quatroçentos³ e noueenta *morauidís* longos et dous cornados; et para laurar et parar bem as /⁵⁰ ditas herdades et vjñas, et para pagar os ditos çento e dez *morauidís* dos ditos dous anos³ que ficaron por pagar, et para *conplir* et *gual*⁵¹rdar as *cond[ições]*¹ sobreditas, obliço todos meus bẽes.

Posto ffoy et outorgado que qualquer das partes que contra esto /⁵² passar, que peyte aa outra parte que o [conprir et guardar quiser]¹ por nome de pena³ çen *morauidís* da boa moeda¹⁰ aa parte et çento al /⁵³ rrey; et a pena³ pagada ou non, esta carta fique firme et valla *enno* dito tempo.

Ffeyta a carta en Ourense *enno* día e era sobreditos.

/⁵⁴ [Testemoyas]¹ que fforon presentes: Johán [...] ¹ e Gomes [...] ¹, ome³ do dito Rruý Lourenço; Nuno (?) Dozón e Johá[n] ¹¹ Martiis, asemeleyro do /⁵⁵[...] ¹.

Et eu, Ffernán Gonçalues, notario ssobredito que a todo o que ssobredito he presente ffoý e en miña presença o ffis escripuir /⁵⁶ et meu nome e ss[inal y puge en testemoyo de uerdade, que tal]¹ he |Sinal|.

¹ No ms. non se le.

² O ms. está rompido.

³ Leva un trazo sobreposto.

⁴ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

- ⁵ No ms. está escrito *est*.
⁶ No ms. está escrito *vjiño*.
⁷ Despois hai unha palabra borrada.
⁸ Está escrito na marxe.
⁹ Está escrito sobre raído.
¹⁰ Está escrito *mōn*.
¹¹ Falta o *n*.

130

1364, xaneiro, 15.

O prior Afonso Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Gómez Eanes, á súa muller Eufemia (?) Estévez (?) e a tres voces o casar do Gabián en San Martiño de Lamas e Santa Baia de Longos.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2809.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2809.

Sábbeam¹ quantos² esta carta vyrem¹ como¹ nós, dom¹ Affonso Peres, prior do moesteyro de Santa Coonba /² de Naues, e o conuento dese meesmo¹ lugar, seendo juntados enno cabido³ do dito moesteyro, como¹ /³ he d'uso e de [custume]⁴ de se fferaser, damos a foro a uós, Gomes Eanes, et a uosa moller /⁴ Oufémea (?) Estéuees (?) et a tres uosas uoses apús uosa morte¹, quaes nomear o postrimeyro de uós /⁵ [a seu]⁴ ffinamento, húa uós¹ enpús outra, que non seiam¹ de moor degraaoo de⁵ llyniagen⁶ ca /⁶ [uós, en to]da⁴ uosa vyda tanto¹, pollo uso dos ffroytos, conuén aa sab[e]r⁷, o noso casar /⁷ do Gauyam que está ssu cadēa de Ssam Martiño de Llamas et de Santa Vuaya de Llon/⁸gos, asy como¹ o de nós¹ trouxo Ffrancisco Yanes a jur e aa mãao, o qual casar agora /⁹ está ermo e despobrado.

O qual casar uos damos a monte et a ffonte, con todas ssúas /¹⁰ pertencas¹ e entradas¹ e sseydas, per uquer¹ que as aia e de dereyto deue auer, exente /¹¹ o que a outre está afforado, per tal condicón que o llauredes¹ et o pobredes per uós ou per outre, /¹² et oo paredes¹ bem¹, en maneyra que nom¹ defalesca per myngua¹ de llauor e de bbom¹ p[a]ra/¹³mento⁸. Et nos dedes¹ del cada ano¹ uós e (e) aas ditas uoses quarta⁹ parte¹⁰ de pam et /¹⁴ de viño e de llyño et de llegumya¹¹, exente¹

que *non* daredes cabedal de lyño *quanto*¹² /¹⁵ ffor ssemeadura de hũu cerramjñ et meo de llynaça. Et de todo o al darnos edes¹ quarta /¹⁶ parte¹⁰ do que *Deus* y der como¹ dito he, pam en eyrra *e* o viño no llagar, todo *per* noso moor/¹⁷domo¹ en pas, o qual proueades de comer *e* de ueber cumunalmente mentre esses /¹⁸ ffroytos collerdes¹. Et daredes por dereytura cada ano¹ uós et as ditas uoses /¹⁹ por día de Natal tres¹ liuras de *dineyros blancos*¹³ de que *contan*¹ quarenta par de *dineyros* por /²⁰ tres liuras. Et á morte de uós et de cada hũa das ditas uoses, daredes por lloytosa /²¹ tres lliuras da dita *moeda*¹⁴. Et sseredes uasallos obidentes¹⁵ *e* mandados a nós et ao dito /²² noso *moesteyro* et d'outr *non*.

O qual cassar ssobredito¹ *non* venderedes¹ *nen* deytaredes¹ *nen* dare/²³des¹ *nen* anyuerssaryo poredes ssem noso outorgameento¹⁶. *E* se uós ou cada hũa das ditas /²⁴ uoses estas *condiçõs* ou cada hũa dellas *non* *conprir*des¹, o dito *moesteiro* posa rreceber o dito /²⁵ llugar *per* ssúa outorydade¹⁷. O qual¹ casar *non* sseia *nen* posa sseer¹ obrigado *nen* teũdo a nehún¹⁸ /²⁶ trebuto *nen* déueda¹⁹, *nen* a uós que pertensca a noso ssenor el rrey, *nen* a uós que uós *nen* as ditas /²⁷ uoses steades *nen* seiades¹ teũdos, *nen* a outre nehũu en nehũa maneyra ssenón ao dito *moesteyro*, /²⁸ cujo he.

Quen este preyto byrtar, peyte aa outra parte¹⁰ en nome de pena çem¹ *morauidis* *e* á uós del /²⁹ rrey outros tantos *e* a carta fyqui ffyrmy¹ *e* ualla en seu rreuer.

Ffeyta a carta enno dito *moesteyro*, /³⁰ quinse días de janeyro²⁰, era de myll¹ et quatrocentos²¹ *e* dous anos¹.

Testemuyas que fforon presentes: o dito prior *e* /³¹ ffrey García, ffrade do dito *moesteyro*, *e* Affonso Peres d'Amoeyro *e* Gonçaluo, home¹ d'Áluar Paas¹, *e* outros.

Et /³² eu, Johán Peres, monge¹ *e* notario do dito *moesteyro*, que a esto presente foý et esta carta escriuý et en ela /³³ meu nome *e* meu synal¹ aquí fys en *testemuyo* de uerdade, que tal est |*Sinal*|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *q'tos*.

³ Está escrito *cab'do*.

⁴ No ms. *non* se le.

⁵ O *e* está corrixido sobre un *a*.

⁶ Leva *nia* na entreliña.

⁷ Falta o *e*.

⁸ Está escrito *pramēto*.

⁹ Despois hai un *d* raspado.

- ¹⁰ Usa a abreviatura de *par* co valor de *p...r*.
¹¹ O y vai escrito sobre un ç.
¹² Está escrito *q^oto*.
¹³ Está escrito *b^ocos*.
¹⁴ Está escrito *mon^a*.
¹⁵ Está escrito *obⁱdientēs*.
¹⁶ Leva *or* na entreliña.
¹⁷ Leva o segundo *o* na entreliña.
¹⁸ Leva o e na entreliña.
¹⁹ O primeiro *e* está escrito sobre un *a*.
²⁰ Leva unha abreviatura de *er* redundante.
²¹ Está escrito *q^rrtocētos*.

131

1365, decembro, 14. Ourense.

María Pérez vende a Gonzalo Pérez do Mato, á súa muller María Anes e a todas as súas voces o casal de Cachomane en Fontefría.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2835.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2835.

REF. POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 55.

Sábeam quantos esta carta viren que eu, María Pérez, filla de Martín Toseiro et moller de [Nu]no¹ *Gonçalues*, que foron, por *mjn* et por toda myña vós, /² vendo *para* senpre et logo *per* esta presente carta *entrego* a uós, Gonçaluo Pérez do Mato, çidadão d'Ourense, et a María Anes, uossa moller, et a todas uossas /³ voses *hun* casar de herdade que eu ey en Fonte Fría, *frijgesía*² de Santa *Marina* de Fonte Fría, ao qual casar *chaman* Caschomane, *con* tódolos herdamentos /⁴ et casas *e* áruores *e* cortiñas *e* cousas que ao dito casar *pertēçen*; et *iazen* as herdades del a par de outras herdades de outros uossos casares que uós teedes /⁵ na dita *fijgesía* que foron do *moesteiro* de Santa Coonba de Naues. Outrossy uos vendo *e* *para* senpre *entrego* *con* o dito casar todo o sseñorío *e* dereito et vós et /⁶ abçón que eu aio et de dereito deuo a auer et me *pertēçe* et *pertēesçer* deue ena coutaría *e* señorío do dito couto de Fonte Fría, *para* leuar et auer *thee*/⁷*gas*³ de çeuada *e*

galiñas et loytosas et vós *e* jnlisa et outros dereitos quaesquer que eu aia et deua a auer no dito couto et en todo seu termjo, por o /⁸ señorío que y ey *e* deuo a auer por qualquer rrazón que o deua auer.

Véndouos o dito casar *con* súas herdades *e* casas *e* áruores como³ dito he, a montes et /⁹ a fontes, et con entradas *e* seídas *e* con todos seus dereitos *e* perteenças, huquer que uaan, et outrossy o sseñorío *e* dereito do dito couto *con* todos seus dereitos /¹⁰ et perteenças; o dito casar *e* herdades del todas de désemo a Deus et liures *e* quites de todo outro embargo, et o dito señorío *e* dereito et coutaría liure /¹¹ *e* quite de todo outro embargo, assy que uós *e* toda uossa uós o aiades *e* pessuyades d'aquí en deante en jur d'erdade *para* senpre et façades delo toda uossa /¹² voentade liuremente *e* o que uos aprouer como³ de uossa cousa propia. Ca outorgo⁴ *e* coñosco que rreçebj de uós ben *e* conpridamente todo aquel preço que a mjn *e* /¹³ a uós aprouuo de me por o dito casar *e* cousas sobreditas dardes, conuén a ssaber, çento et seteenta *morauidís* de dineiros brancos de dez *díneiros* cada /¹⁴ *morauidil*, os quaes passaram a meu poder et feséstesme deles boa paga conpridamente, de⁵ que me outorgo⁴ por entrega *e* ben pagada et rrenunçio aa /¹⁵ eiçepçón de nun numerata pecunja.

Et logo todo jur, señorío, possissón, propiedade, vós, auçón *e* dereito que eu, a dita María Peres, aio *e* me perteeçe /¹⁶ enno dito casar et cousas sobreditas *e* en cada húa delas, todo o tollo *e* rremouo et parto de mjn *e* de toda mjña vós et póño en /¹⁷ uós, o dito Gonçaluo Peres, et enna dita María Anes, uossa moller, et en todas uossas voses *para* senpre *per* esta presente carta. Et se máys val o dito /¹⁸ casar et cousas sobreditas que uos vendo agora ou ualueren d'aquí en deante, essa maioría *e* melloría, se a y agora á ou ouuer d'aquí /¹⁹ en deante, dou *e* quito a uós, os ditos Gonçaluo Peres *e* María Anes, *e* a toda uossa voz por moyto amor, graça, ajuda *e* boa obra que me fesestes et /²⁰ de uós rreçebj, que he mellor *e* val⁶ máys ca esto. Et rrenunçio que eu *nen* mja voz que nunca uos sobr'elo possamos faser demanda *nen* /²¹ embargo algũu en njhún tempo *nen* en njhúa maneira en juíso *nen* fóra de juíso, et obligo todos meus bẽes gãanados *e* por gãanar *para* /²² anparar *e* defender a uós, os ditos Gonçaluo Peres *e* María Anes, *e* todas uossas voses senpre a dereito *con* o dito casar *e* cousas sobreditas *e* *con* cada húa delas.

/²³ Et quenquer da mýa parte ou da estraya que uos contra esta carta *e* venda veer en parte ou en todo, aja a yra de Deus *e* a mýa maldiçón, et /²⁴ peite a uós *e* a uossa voz quanto demandar dobrado et aa voz del rrey peite por pẽa çen mo-

rauidis da boa moeda; et a pã pagada ou non, /²⁵ esta carta e venda ualla e fique senpre firme.

Feita a carta en Ourense, quatorse días de desembro, era de mjll³ e quatroçentos e tres anos³.

Testemoyas que /²⁶ presentes foron: Vaasco Rrodrigues, escudeiro de Poonbeiro; Fernán Anes e Domjngo Martiis e Fernán de Monte Rroso, ómees do dito Gonçaluo Peres, e Martín Peres, morador en /²⁷ Fonte Fría; Lourenço Móogo, clérigo do coro; Johán Pardo, mercador d'Ourense.

Et eu, Gómez Eanes, notario público da çidade d'Ourense por a igreia desse /²⁸ lugar, que a esto que sobredito he presente foý e esta carta de venda aquí escriuí e en ela meu signal fiz, que tal he |Sinal|.

¹ O ms. está rompido.

² Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

³ Leva un trazo sobreposto.

⁴ Leva *or* na entrelíña.

⁵ Está corrixido sobre *et*.

⁶ Antes está riscado un *b*.

132

1371. Toro (1332, decembro, 17. Valladolid / 1308, xuño, 30. Burgos / 1305, maio, 15. Medina del Campo)

Henrique II confirma ao mosteiro de Santa Comba unha carta outorgada en Valladolid por Afonso XI o 17 de decembro de 1332 (doc. 104 desta CD), a cal pola súa vez confirma outras dúas de Fernando IV, pola que o exime do pagamento de xantar.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1507, nº 4.

REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 1176.

Sean quantos esta carta vieren como¹ nós, don Enrrique, por la graçia de Dios rrey de Castiella, de Toledo, de León, de Gallisia, de Seujlla, de Córdoua, de Murçia, de Iahén, del Algarbe², de Algesira e señor de Moljna, vjmos vna carta

del rrey don Alfonso, *nuestro* padre, que Dios perdone, escripta en pargamjno de cuero et /² sellada con su sello de çera colgado, fecha¹ en esta guisa:

Sepan quantos esta carta vieren como¹ nós, don Alfonso, por la graçia de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Gallisia, de Seujslla, de Córdoua, de Murçia, de Jahén, del Algarbe e señor de Viscaya e de Moljna, vjmos dos cartas del rrey don Ferrando, *nuestro* padre, /³ que Dios perdone, escriptas en pargamjno de cuero e selladas con sus sellos de çera colgad[o]s³, fechas¹ en esta guisa:

Don Ferrando, por la graçia de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Gallisia, de Seujslla, de Córdoua, de Murçia, de Jahén, del Algarbe e señor de Moljna, a qualquier que fuere adelantado mayor por /⁴ mý o merjno en Gallisia, e a los merjnos que y andudieren por ellos, e al que fuere comendero del monesterio de Santa Colomba de Naues, e al conçejo e a los jueses de Orense o a qualquier o a qualesquier dellos que esta mj carta viéredes, salud e graçia.

Sepades que sobre querella que el prior e el monesterio de y de Santa Colomba /⁵ de Naues fiso al rrey don Sancho¹, mýo padre, que Dios perdone, en que dixo que él njn el dicho¹ monesterio nunca oujeran en vso njn en costu[n]bre⁴ de dar yantar en njngunt tiempo, et que nueuamjent que Johán Peres e Suer Peres que eran cogedores por él de las yantares de Gallisia e que gela demandauan. Sobr' esto el rrey mýo padre /⁶ enbió mandar por su carta a estos Johán Peres e Suer Peres que sy el prior que oujera en Santa Colomba fasta estonçe nunca vsaran dar yantar, que gela non demandasen nueuamjent. Et esta carta del rrey mýo padre que fuera mostrada a los dichos¹ Johán Peres e Suer Peres et ellos, por conplir su mandado, que mandaran de su /⁷ parte a Johán Peres, notario de Orense, que sopiese la verdat deste fecho¹. Et este Johán Peres que sopiera la verdat en Pero Villar, omne del rrey mýo padre, que fuera cogedor de las yantares en tienpo del rrey don Alfonso, mýo auuelo, e en otros omnes buenos, e que fallara qu'el dicho¹ prior e monesterio nunca oujeran en vso njn en cos/⁸tu[n]bre⁴ de dar yantar njnguna en njngunt tienpo.

Et sobre esto yo enbié mandar por mj carta a qualesquier que fuesen cogedores o rrecabdores de las mjs yantares en Galisia que pues fuera fallado en verdat qu'el dicho¹ monesterio nunca vsara dar yanta[r]⁵, que gela non demandasen, et sy alguna cosa les tenjan tomado por /⁹ ende, que gelo entregasen. Et después

desto, porqu'el dicho¹ prior, en nonbre deste monesterio, se me enbió querellar por muchas¹ vegadas que los cogedores e rrecabdadores de las yantares en Gallisia que les pasan *contra* esto, yo les enbió mandar por otras mjs cartas que pues fuera fallado, segunt dicho¹ es, qu'el prior *njn* el /¹⁰ monesterio *non* oujeran en vso *njn* en costunbre de dar yantar, que gela *non* demandasen.

Agora el dicho¹ prior, en nonbre del dicho¹ monesterio, díxome que pero que fueran mostradas las mjs cartas por muchas¹ vegadas a los cogedores que y fueran, e señaladamjente que las mostraran agora [a]⁶ Arias Yanes, mjo alcalde, e /¹¹ a Pero Ferrnandes, mjo escriuano, que rrecabdan las yantares por mjí en Gallisia, e fueran enplasados por mj carta sobre ello que vinjesen o enbiasen desir sy el dicho¹ prior e monesterio oujeran en vso e en costunbre de dar yantar o mostrar rrasón alguna sy la por sí aujan en este fecho¹, que *non* quisieran venjr al plaso e que /¹² prendaran al dicho¹ monesterio por yantar. Et el dicho¹ prior pidiome merçed que mandase y lo que toujese por bien.

Et yo, veyendo en como¹ fue fallado por verdat qu'el prior *njn* el monesterio de Santa Colomba de Naues nunca oujeran de vso *njn* de costunbre de dar yantar *njnguna* en *tiempo* de los rreyes onde yo vengo *njn* en /¹³ el mjo, e que los cogedores que fueron por mjí en Galisia de las mjs yantares que gela demandaron sin rrasón e sin derecho¹, pues que la nunca vsaran dar, do por libre e por quito al prior e al dicho¹ monesterio de Santa Colomba de las yantares para en todo *tiempo*, por que mando e defiengo firmemjente a los dichos¹ Arias Yanes e Pero Ferrnandes, /¹⁴ que agora son rrecabdadores de las mjs yantares en Gallisia, o a qualesquier de llos otros que lo fueren de aquí a delante, que *non* prenden *njn* afinquen al prior *njn* al monesterio de Santa Colomba por yantar; et sy alguna cosa les tienen tomado o prendado por ella, que gelo entreguen luego bien e complidamjent.

Et sy lo faser *non* quisieren, mando /¹⁵ a uós o a qualesquier de uós que gelo fagades faser e vós *njn* ellos *non* fagades ende al por *njnguna* manera, so pena de çient *maravedís* de la moneda nueva a cada vno. Et sy algunos y oujere que *contra* esto quieran pasar, que los prendedes por la pena sobredicha¹ de los çient *maravedís* e la guardedes para faser della lo que vos yo mandare. E faset emendar al mo/¹⁶monesterio o al prior todos los daños e menoscabos que por ende rreçibiesen doblados; synón, por qualesquier o qualquier que fincare que lo asý *non* fisiesen, a los cuerpos e a quanto oujesen me tornaríá por ello. [Et de]⁷ como¹ lo vós e ellos *cunplierdes*, mando a qualquier notario público que para esto fuere llamado que

dé ende al que esta mj carta mos/¹⁷trare testimonjo signado *con* su signo et non faga ende al, so pena del ofiçio de la notaría.

Et desto les mandé dar esta mj carta sellada de mjo sello de çera colgado. La carta leyda, dátgela.

Dada en Burgos, treynta días de junjo, era de mjll¹ e tresjentos e quarenta e seys años.

Yo, *Gonçalo Rrodrigues*, la escriuïj por mandado del rrey. /¹⁸ Sancho¹ *Sanches*; Ferrant *Peres*; archjdiaconus astorianensis (*sic*), vista; *Johán Martines*, Domingo Alfonso, Per'Alfonso.

Don Ferrando, por la *graçia* de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Galljsia, de Seujslla, de Córdoua, de Murçia, de Iahén, del Algarbe e señor de Moljna, a qualquier o qualesquier que sean cogedores o sobrecogedores o recab[da]dores⁸ o arrendadores de las mjs /¹⁹yantares en Gallisia en el obispado de Orense, salud e *graçia*.

Sepades que sobre querella que don Pedro, obispo de Orense, ouo fecho al rrey don Sancho¹, mjo padre, que Dios perdone, que Suer *Peres* e *Johán Peres*, que eran cogedores de las yantares a la sasón por el, que demandauan al monesterio de Santa Colonba de Naues yantar nueuamjente, /²⁰ la que ellos desjan que nunca oujeron en vso *njn* en costu[n]bre⁴ de la dar. Et sobre esto el rrey don Sancho¹, mjo padre, que enbió mandar por su carta a Suer *Peres* e *Johán Peres*, los sobredichos, en que les mandaua que sy el prior que oujera en Santa Colonba fasta estonçe nunca vsara dar yantar, que gela non demandasen nueuamj/²¹ente *njn* les prendasen *njnguna* cosa de lo suyo por que la diesen; e sy alguna cosa les aujan tomado por esta rrasón, que gelo entregasen. Et la dicha¹ carta del dicho¹ rrey don Sancho¹, mj padre, que les fuera mostrada e que le dixieran que era¹ con condiçión e segunt la condiçión de la carta que la querían guardar.

Estonçe el prior que pidiera /²² a los dichos Suer *Peres* e *Johán Peres* que sopiesen verdat por quantas partes ellos mejor la pudiesen saber, et sy fallasen que sus antecesores dieran yantar, qu'el que la quería dar luego. Et los dichos¹ Suer *Peres* e *Johán Peres* que mandaron a *Johán Peres*, notario de Orense que era a la sasón, que sopiese la verdat de Pero Billar, omne del rrey /²³ don Sancho¹, mjo padre, que fuera cogedor de las yantares en *tiempo* del rrey don Alfonso, mjo auuelo, e en el suyo, et sy el dicho¹ prior sy d[iera yantar]⁷ o non o sy la rreçibieran dellos;

e Johán Peres, notario sobredicho¹, juramentaron al dicho¹ Pero Villar e él que dixiera al juramento que fisiera que nunca rreçibiera yantar deste monesterio.

Et /²⁴ desto me mostró ende Johán Peres, prior del dicho¹ monesterio, vna carta partida por abc e signada del signo del dicho Johán Peres, notario, en que desía que era asý. Et Johán Peres, prior de Santa Colomba, el sobredicho¹, pidiome merçed que le mandase dar mj carta porque vós n[j]n⁹ otro njnguno non demandasen yantar njnguna al dicho¹ prior /²⁵ e monesterio de aquí a delante, pues nunca lo oujeron de vso njn de costumbre de la dar.

Et yo, veyendo que era asý, téngolo por bien e mando e defiendo firmemjente a uós e a todos los alcalles, juezes, justiçias, merjnos, alguasiles e a todos los otros aportellados que esta mj carta vieren, que non prendedes njn tomedes al prior njn al /²⁶ monesterio sobredicho¹ njnguna cosa de lo suyo por rrasón de yantar et non fagades ende al, so pena de çient marauedís de la moneda nueva a cada vno; synón, quanto daño e menoscabo el prior e el m[o]n[e]sterio¹⁰ rreçibiesen, [de l]o⁷ vuestro gelo mandaría entregar doblado. Et mando al mjo adelantado mayor que anda por mj en Gallisia et /²⁷ el comendero del dicho¹ monesterio e a todos los otros aportellados que esta mj carta vieren, que sy contra esto les quisierdes pasar, que vos lo non consientan et que vos prenden por la pena de los çient marauedís sobredichos a cada vno. Et non fagan ende al, synón a ellos e a lo que oujesen me tornaría por ello.

Et desto les mandé dar /²⁸ esta mj carta sellada con mjo sello de çera colgado. La carta leýda, dátgela.

Dada en Medjna del Campo, quinse días de mayo, era de mjll¹ e tresjentos e quarenta e tres años.

Johán Peres, despensero mayor, la [mandó]⁷ faser por mandado del rrey. Yo, Johán Peres de Vitoria, la fjs escriujr. Johán Peres; cantor astorianensis (sic), vista; Gil /²⁹ Garçía, Ferrant Peres, Pero Greño, Suer Alfonso.

Et agora el prior e el conuento del monesterio de Santa Colomba de Naues enbiáronnos pedir merçed que mandásemos por bien de les confirmar estas dichas¹ cartas e¹¹ que gelas mandásemos guardar. Et nós, por les faser bien e merçed [e]⁶ porque ellos sean tenudos de rrogar a Dios por las /³⁰ almas de los rreyes onde nós venjmos e por la nuestra vida e por la nuestra salud, toujémoslo por bien e confirmámosgelas e mandamos que les valan e sean guardadas en todo, segunt que les valieron e fueron guardadas en tiempo de los rreyes onde nós venjmos e en

el *nuestro* fasta aquí. Et defendemos firmemjente que ^{/31} *njnguno njn njngunos non sean osados de les yr njn pasar contra ellas njn contra parte dellas en njngunt tienpo por njnguna manera*, so la pena que en las dichas¹ cartas se contiene. Et sy alguno o algunos y oujere que les quisiere yr o pasar [contra]⁷ ellas, que prenden por la dicha¹ pena e la guarden *para* faser della lo que nós mandáremos.

^{/32} Et desto les mandamos dar esta *nuestra* carta sellada con *nuestro* sello de cera colgado.

Dada en Valladolid, dies e siete días de desjenbre, era de mjll e tresjentos e setenta años.

Yo, Sancho¹ Ferrnandes, la fis escriujr por mandado del rrey. Alfonso Gonçales; Martín Estéuanes, vista; Johán Alfonso, Alfonso Gonçales, Johán Gonçales, Gomes Ferrnandes, Asaranjel.

^{/33} Et agora el prior e el conuento del dicho¹ monesterio de Santa Colomba de Naues enbiáronnos pedir merçed que les confirmásemos la dicha¹ carta e gela mandásemos guardar. Et nós, el sobredicho¹ rrey don Enrrique, por les faser bien e merçed e porque ellos sean tenudos de rrogar a Dios por las almas de los rreyes ^{/34} onde nós venjimos e por la *nuestra* vida e por la *nuestra* salud, toujémoslo por bien e confirmámosgela e mandamos que les vala e les sea guardada en todo segunt que en ella se contiene. Et defendemos firmemjente que *njnguno njn algunos non sean osados de les yr njn pasar contra ella njn contra parte della en njn*^{/35}*gunt tienpo por njnguna manera*, ca qualquier que lo fisiese pecharnos ya en pena seysçientos maravedís desta moneda et a los dichos prior e conuento todo el daño e el menoscabo que por ende rreçibiesen doblado.

Et desto les mandamos dar esta *nuestra* carta sellada con *nuestro* sello de plomo colgado.

Dada en las cortes de ^{/36} Toro [...] ¹² días de [...] ¹², era de mjll e quatroçientos e nueue años.

Yo, Pero Rrodrigues, la ffise escriujr por mandado del rrey.
[Sinaturas: Pero Rrodrigues, Johán Fferrnández].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *alg^abe* cun *r* borrado entre o *g* e o *b*.

³ Está escrito *colgadas*.

⁴ Falta o *n*.

- ⁵ Falta o r.
⁶ No ms. falta.
⁷ No ms. non se le.
⁸ Faltan as letras *da*.
⁹ Está escrito *nō*.
¹⁰ Está escrito *menosterio*.
¹¹ Está na entreliña.
¹² No ms. hai un espazo en branco.

133

1374, abril, 25. Mosteiro de Celanova (1374, marzo, 4. Lugo)

Frei Afonso Pérez, electo confirmado do mosteiro de Celanova, o prior claustral e o convento dese mosteiro intercambian con Lourenzo Pérez, procurador do bispo e do cabido da catedral de Lugo, todas as propiedades que ten o mosteiro en terra de Lemos, Sardiñeira e Saviñao por todas as propiedades que o bispo e o cabido de Lugo teñen en Santo Eusebio. Inclúese a carta de procuración de Lourenzo Pérez.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1507, nº 5.
 REF. POUZA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 64.

Sábean quantos esta carta virem como¹ eu, dom frey Afonso Peres, esleito confirmado do moesteyro de Çelanoua, con outorgamento do prior coustral et conuento do dito moesteyro, sendo juntados en cabído¹ per canpaa tanjuda enno /² dito moesteyro, segundo que o auemos de huso et de custume, et con outorgamento do discreto barón dom Johán Fernandes, arçidiago de Castella enna igreia d'Ourense et vigario geeral do onrrado padre et señor dom Johán, porla graça de Deus e da /³ Santa Igreia de Rroma obispo d'Ourense, da húa parte; et eu, Lourenço Peres, clérigo rraçoeyro d'Ourense et procurador do onrrado señor dom frey Pero Lopes, da ordem dos preegadores, porla graça de Deus et da Santa Igreia de Rroma obispo de Lugo, et /⁴ do cabído¹ da dita súa igreia, per húa procuraçón feita per notario, da qual o tenor¹ he este que sse adeante segue:

In nomine *Dominj*, amen. Reuerendissimus in Christo pater ac *dominus* *dompnus* frater Petrus Lupi, ordinis *predicatorum* Dei et *apostolice* sedis gratia *lucensis* episcopus, /⁵ de uoluntate et expresso consensu tocius capituli ecclesie sue cathedralis *lucensis*, omnes in simul in capitulo ecclesie cathedralis iamdicte per ssonum canpane more solito congregati, ffecerunt, constituer[u]nt² ac *etiam* ordinauerunt discretum virum Lau/⁶rencium Petri, porcionarium *auriensis*, presencium latorem suum certum *sindicum* procuratorem et *numpcium* specialem ad permutandum permutacionem et cambium faciendum de ecclesia *Sancti* Eusebij, ssita in archidiaconatu[m]³ de Buual *diocesis* *auriensis*, et de casali/⁷bus, domibus, hereditatibus, silijs, pratis et pascuis *ibidem* existentibus, ad dictam ecclesiam et menssam suam espectantibus et pertinentibus *inmediate*. Et ad permutandum de domibus et possessionibus in dicta parrochia *Sanctj* Eusebij consistentibus et /⁸ ad dictam *ssuam* menssam *inmediate* pertinentibus et generaliter de omnibus rebus et bonis, iuribus et jurisdictionibus, *tam* in terris *quam* in aquis, pontibus et pedagijs, piscacionibus et uenacionibus, siluis, vineis, pratis et pascuis in dicta parrochia ad dictam /⁹ *ssuam* menssam quouis modo pertinentibus, cum electo confirmato seu abbate monasterij de Cela Noua et priore et conuentu eiusdem *diocesis* *auriensis*. Et ad permutandum seu permutacionem et cambium ffaciendum cum dicto electo confirmato seu /¹⁰ abbate, priore et monachis⁴ seu *sindico*, procuratore seu *numpcio* *eorumdem*, de domibus, pontibus et predijs rusticis et urbanis et generaliter de omnibus rebus et bonis, domjbus et iuribus, *tam* in terris *quam* in aquis, pontibus, piscarijs, silijs, pratis et pa/¹¹scuis in terris de Lemis consistentibus et in nostra *diocese* ad dictum suum monasterium de Celanoua *inmediate* siue mediate quouis modo spectantibus, jta et taliter quod spirituale sit jntegraliter permutatum cum spiritualj et *temporale* cum *temporalj*. Et ad /¹² tradendum uel quasi et ad jnducendum uel quasi jn possessionem seu quasi et deffensionem seu caucionem promitendum, et similiter ad recipiendum tradicionem uel quasi et retinendum et aprehendendum possessionem uel quasi et promisionem, caucionem, deffensio/¹³nem *predictorum* *rerum* et *bonorum* possessionum, *jurium* et *jurisdictionem* ad inuicem permutandum, ut dictum est, et substituendum vnum uel plures alios procuratores loco sui ad predicta et quodlibet *predictorum*. Et generaliter ad faciendum et recipiendum nomine suo /¹⁴ et vice *predictj* *domnj* episcopi et sui capituli atque dicte sue cathedralis ecclesie promissiones, obligaciones, pacta et capciones reales et perso[n]ales⁵ cum

pena et sine pena, semel et plures, et separatim cuiuscumque condicionis existant et generjs, faciendum, reci¹⁵piendum et renunciandum excepcioni actioni uel juri. Et ad cedendum et cessiones recipiendum omnium et actioni contra colonos et inquilinos, enphiteonis (*sic*) et vasalos, possessores seu detentores et contra quascum[que]⁶ alias¹ personas¹. Dantes ¹⁶et concedentes dicto eorum sindaco, procuratori et numpcio ibi presenti et in se suscipientj et sustituto seu substitutis ab eo, liberam et generalem et plenissimam potestatem ac mandatum omni libera administrationem dicendum, tractandum et facien¹⁷dum in omnibus predictis et singulis et quodlibet ip[s]orum⁷, quicquid dicto sindaco, procuratori et numpcio et sustituto uel substitutis ab eo placuerint seu aliquo aliter videbitur expedire et quicquid predictus domnus episcopus et capitulum dicte sue cathedralis ecclesie facere ¹⁸et tractare melius possent¹ et poterant si presentes essent et forent. Et promittentes dictus domnus episcopus lucensis et capitulum dicte sue cathedralis ecclesie dicto suo procuratori, et michi, notario infrascripto, stipulanti et recipientj nomine et uice dictj domnj elec¹⁹ti seu abatis et dictorum monachorum⁴ monasterij de Cela Noua predicti et sustituto siue substitutis a procuratore predicto, omnium quorum jnterest uel intererit seu interesse poterit in futurum⁸, quicquid eorum syndicus et procurator ac numpcius et substitutus uel substitutj ²⁰ab eo circa predicta uel in quod predictorum seu connexis eisden dixerint, fecerint, tractauerint uel ordinauerint seu duxerint faciendum sse *senper* omnique tempore firmum, gratum et ratum habere et obseruare, tenere et adimplere et numquam per sse nec per a²¹lium aliqua ratione uel ingenjo modo uel tam que dici uel excogitari possit de jur[e]⁹ uel de ffacto, seu quouis alio quesito colore aliquo aliter contra facere uel venire seu bonorum sue mensse et ecclesie sue cathedralis iam dicte obligationi atque h²²ypothea.

Actum Luci quarta die menssis marcij, anno¹ Dominj M° CCC° LXXIIIJ°.

Presentibus testibus: dompno Gunsaluo Iohannis, cantor; dompno Roderico Alfonsi, archidiacono de De[ça]¹⁰; dompno Petro Arie, archidiacono de Tria Castella; dompno Roderico Gunsaluj, sco²³lastico; Thoma Gunsaluj, Fernando Petri, Aria Fernandj, Alfonsus Fernandj, canonicis predictae lucensis ecclesie, et alijs.

Et ego, Arias Petri, canonicus lucensis, auctoritate episcopali publicus notarius, omnibus et singulis specialiter requisitus et rrogatus, ²⁴presens¹ fuj vnam cum supradictis testibus et ista[m dict]an¹¹ procura[ti]onem in¹¹ mea presencia scribj feci et signum meum consuetum ibj posuj in testimonium veritatis.

Nós, o dito esle[i]to¹² confirmado et prior et monies do dito *moesteyro*, et Lourenço Peres, procurador /²⁵ sobredito, fazemos entre nós tal *cánbeo* et *promu[taçón...]*¹¹ senpre, conuén a saber, dámosuos et outorgámosuos por *promu[taçón]* et *cambio* et em nome¹ de *promu[taçón]* et *cánbeo* a uós, o dito Lourenço Peres de Casa de Naya, /²⁶ rraçoeiro d'Ourense, síndico et procurador sobre[dito...]¹¹ mandado [...] ¹¹ speç[ial]¹¹ do onrrado señor dom frey Pero Lopes, da ordem dos *preegadores*¹³, porla graça de Deus et da Santa Igleia de Rroma obispo de Lugo, et do cabído¹ da dita súa see¹ cathedral /²⁷ de Lugo, que estas presentes, et assí o rre[...]nte¹¹ em nome¹ [...] ¹¹ voz do [dito]¹¹ señor obispo et cabído¹ et *para* todos seus suçesores et da dita súa igleia et *para* ella por jur de erdade *para* senpre iamais, tódaslas herdades rrústicas et /²⁸ vrbanas et casas e bẽes et posissões et *dereitos* et jurd[içón ...]¹¹ padrõádigo et jur de apresentar et prados e siluas et vjñas e *pesqueyras*¹⁴ et moýnos et pontes et rrendas et *dereitos* que o dito noso *moesteyro* de Çelanoua ha et auýa et /²⁹ deuýa a auer de *dereito* em toda terra de Lemos et de Sau[ynaa e de Sar]dineyra¹¹, em qual maneyra quer et por qualquer rrasón, con todas súas *dereituras* et *perteeças* et foros quantos ha et deue a auer de *dereito* et de feito, em maneyra que o dito señor /³⁰ obispo de Lugo et cabído¹ et a dita súa igleia et s[eu]s¹¹ [...] ¹¹ tẽer en [ju]r¹¹ os sobreditos bẽes e *dereitos* e *cousas* et cada hũus deles, e auerlos et faser deles e en eles o que quiseren, así como¹ de auer e bẽes¹⁵ propios da dita súa /³¹ igleia, con todos seus termõs et entradas e seídas [per uquer]¹¹ que uaan [e a]o¹¹ dito *moesteyro* *perteeçen* et *deuen* *perteeçer* en qualquer maneyra, et con todos seus *dereitos* e *abuções* et vsos et rrequesicões que porlos ditos bẽes e por parte deles /³² ao dito *moesteyro* e a eles *perteeçe[n]*⁵ en qualquer maneyra et [...] ¹¹ onsse¹¹ e rremouéronsse a si et ao dito seu *moesteyro* et *conuento* del do *dereito* et auçón et jur et teença et posissom de tódoslos bẽes sobreditos et de parte deles et [...] ¹⁶ /³³ em eles ao dito Lourenço Peres, procurador sobredito, em [nome do dito señor obispo de]¹¹ Lugo et cabído¹ et súa igleia enna teença et posissom deles et de parte deles. Et déronlle et outorgáronlle poder *complido* en todo que en nome¹ dos sobreditos [o dito procura]/³⁴ dor¹¹ ora podesse *per* si ou outro en nome¹ do dito [señor obispo e cabído e sú]a¹¹ igleia entrar et tomar a posissón e teença dos ditos bẽes e de cada hũus e cada hũu deles quando *quisesse*¹⁷ e por bem teuisse, sem outra justiça ecclesiástica nen s[eglar]¹⁶ /³⁵ et sen pena¹ algúa. Et ata que o dito señor obispo [e cabído e súa]¹¹ igleia tomas[en]¹¹ e rreçebesem et entrasen a dita posissom et

teença dos ditos bẽes per o dito seu procurador ou *per* si meesmos ou *per* outro en seu lugar, que eles se *constitu*^{/36}*yan e outorgauan* por pesuydores dos ditos bẽes [...] ¹¹ *e cabídoo*¹ [e]¹¹ *súa igleia*.

Et esto feseron porque o dito Lourenco Peres, procurador et síndico sobredito, en nome¹ do dito señor obispo de Lugo *e cabídoo*¹ *e de súa igleia*, deu ^{/37} aos sobreditos, *per* poder da dita procuraçón, esleito [confirmado e prior e]¹¹ conuento do dito *moesteyro* de Çelanoua, en nome¹ do dito seu *moesteyro*, por promuntaçón et *cánbeo* dos bẽes sobreditos, tódaslas herdades rrústicas *e vrbanas*¹ *e bẽes e posisões e vjñas* ^{/38} *et prados et áruores e casas e siluas e moýños* [...] ¹¹ *enna terra* [co]mo¹¹ *ennas ágoas* que o dito señor obispo de Lugo et seu cabídoo¹, por rrasón da dita súa igleia, am *e deuen a auer enna igleia de Santo Oséueo e en súa parrochia, con* ^{/39} *todas súas dereituras et perteenças et padroádigo* [...] ¹¹ *et con t[ódos]los*¹¹ *outros dereitos quaesquer que y aia a dita igleia de Lugo ou deua de auer liure et quite sem embargo algũu. Et estes ditos bẽes outorgou e deu o dito procurador, /40* *perlo* poder que auía *para* ello, ao dito esleito et [prior e conuento do dito]¹¹ *moesteyro* por aquela meesma rrasón et en aquela meesma maneyra que o dito esleito et prior et conuento *deran a el et outorgaran para* o dito señor obispo et *para* súa igleia et cabídoo¹ os ditos ^{/41} *bẽes do dito moesteyro*.

Et he posto que se as ditas h[erdades]¹¹ *e bẽes e posisões* que o dito *moesteyro* ha na sobredita terra de Lemos et de Sardineyra *e de Sauynaa esteueren enpenados perlos abades do dito moesteyro ou per* algũus deles que foron ata aquí, ou arren/⁴²dados ou aforados a algũas pessõas por algũas *contías* ou por algũu *tempo* ou *tempos*, que o dito señor obispo de Lugo que os tire et desembarge deles *per* si *e per* seus bẽes; et rreleçendo algũu pleito *e contenda* sobr'elo *con* algũas *pesõas*, ^{/43} que o dito esleito *confirmado et prior e monies* do dito *moesteyro*, et o dito *moesteyro e seus bẽes*, que *non seian tñudos et que o dito cambio et promutaçón* que por elles rreçebían que a ouesses eles *e seus suçesores et o dito seu moesteyro para* senpre liure et quite *e de*^{/44} *senbargado*. Et prometeron et outorgaron os sobreditos esleito *confirmado*, en nome¹ de ssey et do dito seu *moesteyro*, et prior et conuento dende, et Lourenço Peres, procurador sobredito, en nome¹ do dito señor obispo de Lugo *e de súa igleia e do dito cabídoo*¹, que assí ^{/45} feseron a dita promutaçón et *concánbeo* hũu a outro, que en algũu *tempo non* ouesses pleito *nen contenda nen* controuersia sóbrelos ditos bẽes assí *promutados et concanbeados nen* sobre parte deles huus a outros.

Et estas cousas sobreditas et /⁴⁶ cada húa delas prometeron e outorgaron entre ssi hūos aos outros de as conplir et aguardar e de nunca vījr *contra* ellas *nen contra* algũa dellas, sub pena¹ de trijnta¹⁸ mjll¹ *morauidís* desta moeda¹⁹ vsáujl et dos danpnos e perdas e custas que sobr'elo /⁴⁷ rreleçesem. Et obrigarón a elo hūos a outros os bēes do dito *moesteyro* de Çelanoua e da dita igleia de Lugo, cada hūo *sigundo* auja poder. Et a pena¹ pagada ou non, que esto que sse aquí *contem* fique firme e ualioso en todo.

Et nós, o dito /⁴⁸ esleito *confirmado* et prior e monies do dito *moesteyro*, por quanto achamos e somos çertos, *per* juramento que feson Johán Rraa et Johán Paradela, monies do dito *moesteyro* que viron as ditas herdades e as rrendas delas, que ualían moyto máis que as nosas /⁴⁹ que lles nós damos e que he proueyto do dito *moesteyro*, assí o outorgamos.

Et sobre todo esto rrenunçiou et *quitousse*¹⁷ cada hūo deles hūo a outro, en nome¹ que desuso he dito, de toda lee escripta e non escripta e de todo *dereito* e auçón, todo /⁵⁰ foro e huso e custume de que sse podesse ajudar cada húa das ditas partes *para* desatar et desfaser esta dita promuntação et *concanbio*, que non ualuess[en nen]¹⁶ se pod[essen]¹⁶ delas ajudar en juízo *nen fóra* del.

Et sobre todo esto *quiseron*¹⁷ /⁵¹ et outorgaron que deste *contrapto* que se fesessem dous públicos *jnstromentos* en hūo tenor¹ partidos *per* abc, *para* goarda do *dereito* de cada húa das ditas partes.

Ffeita a carta enno dito *moesteyro* de Çelanoua, vijnte e çinco días do mes de abril, era de /⁵² mjll e quatroçentos e dose anos¹.

Testimuyas que a esto foron presentes: Ffernán Afonso, notario da ujlla de Mjllmanda; Rrodrigo Gomes do Uale, escripuán criado de Johán Uaasques; Antón Peres, morador no dito *moesteyro*, et Fernán Peres, escripuán do dito arçidia-go, e /⁵³ Gomes do Rregalado, ome¹ do dito Lourenço Peres e outros.

/⁵⁴ Et eu, Gonçaluo Martiis, monje e notario jurado do dito [*moesteyro*]²⁰ pollo abbade e prior e conuento [do]²⁰ dito *mosteyro*, a esto todo que sobredito he presente ffoý con Gil Ffernández, notario do dito *mosteyro* e tera de Çella[noua, e a]¹⁶ /⁵⁵ rrogo e pidimento dos ditos esleito e prior e conuento do dito *mosteyro* e do dito Lourenço Pérez, procurador ssobredito, esta carta en mina presença ffiz escriuer e meu nome [y]¹⁶ /⁵⁶ puge en testemuio de uerdade, que tal he |Sinal|.

/⁵⁷ Et eu, Gil F[ernández]¹¹, notario jurado eno dito *moesteiro* e terra de Çellanoua, a esto que sobredito he con o sobredito Gonçaluo Martiis, notario, pre-

sente ffoý /⁵⁸ e em mjña presenza [o]²⁰ fiz escriuer e meu nome e signal aquí fiz em testemoyo de verdade, que tal he.

|*Sinal*: Gil|.

Eletus vidit, prior vidit.

|*Sinaturas*: Archidiaconus de Castella; *Johannes*, decanus|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *u*.

³ Falta o *m*.

⁴ Leva o *a* sobrescrito.

⁵ Falta o *n*.

⁶ Falta o *q*.

⁷ Falta o *s*.

⁸ Usa a abreviatura de *ur* co valor de *uru*.

⁹ Está escrito *juro*.

¹⁰ Está escrito *denz*.

¹¹ O ms. está rompido.

¹² Falta o *i*.

¹³ Usa a abreviatura de *re* co valor de *r*.

¹⁴ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

¹⁵ Escribiu *bem* e corrixiu en *bēes*.

¹⁶ No ms. non se le.

¹⁷ Leva a abreviatura de *que*.

¹⁸ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

¹⁹ Está escrito *mon^t*.

²⁰ No ms. falta.

134

1375, xaneiro, 13. Mosteiro de Celanova.

Lopo Anes, prior claustral do mosteiro de Celanova, con outorgamento de Xoán Pérez de Paradela, prior de Santa Comba, fai avinza con Afonso Martís de Vilerma sobre unha leira de herdade chamada A Cortiña do Candó, que está no lugar de Cacabelos da parroquia de Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2934.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2934.

REF. DURO PEÑA, *Naves*, 153.

Era de mill¹ e quatroçentos¹ e trese anos¹, XIIJ^e días do mess /² de janeiro². Sá-beam¹ quantos esta carta virem¹ como eu, Lopo /³ Anes, prior coustral do mōesteiro de Çellanoua, con outorgamento³ de dom /⁴ Johán Pérez de Paradella, prior do mōesteiro de Santa Coonba de Naues⁴, sseendo¹ /⁵ enno dito mōesteiro perante mjn, Gonçaluo Anes, monge e notario do dito mōesteiro, e das *testimuyas* /⁶ que adeante som escritas, faço atal avinça¹ comvosco, Afonso Marñis de Villa /⁷ Erma, morador em Anagio¹, fregisía de San Mamede¹ de Palmés¹, sobre /⁸ húa leyra d'erdade que está enna fregisía de Santo Estéuão d'Untes¹, a qual çhaman⁵ /⁹ A Cortyña do Candoo¹, que ende perteçe ao lugar de Caquauellos, que eu teño arrandada¹ /¹⁰ do dito mōesteiro de Santa Coonba; per atal condiçom que a lauredes et paredes beam¹ et a chantedes /¹¹ de viña en estes V^o anos¹ primeyros segentes¹ que vem, et me dedes della, a mjn e ás myn/¹²as voses que ficarem apús mjn, quinta parte de viño e de⁶ conposta que Deus y der, viño /¹³ en lagar e conposta na viña, per mjn ou per meu home¹. Et a seymento do arr(e)andamento¹ /¹⁴ do dito Lopo Anes e das ditas mynas voses, que façam foro da dita herdade ao dito mōesteiro, segundo sse /¹⁵ con[tem]⁷ na¹ carta do dito aforamento¹ do dito Afonso Marñis. E se pella ventura¹ as voses do dito /¹⁶ [Afonso]⁸ Marñis seyrem primeyro ca as voses do dito Lopo Anes, que se torne¹ a el ou ás súas voses, segundo /¹⁷ se comtem na¹ carta do dito arrandamento⁹. A qual leyra non seia tiúda a déueda nen a uós /¹⁸ que uós, o dito Afonso Marñis, façades uós nen as ditas vosas voses en njhúa maneira².

Et para /¹⁹ esto todo seer çerto, as ditas partes¹ pidiro a mjn, dito notario, que lles dese ende de meu ofiçio /²⁰ señas cartas partidas per abc sub meu nome¹ e su meu sinal.

Ffeyta a carta enno /²¹ mōesteiro, XIIJ^e días do mes de janeiro².

Testimuyas que forom presentes¹⁰: o dito prior e Afonso Marñis, clérigo d'Untes, /²² e Johán¹ Garçía, ohme¹ do dito Afonso Marñis, e Fernando Peres do Rrego e Gonçaluo Miguees¹¹ e outros.

Et eu, Gonçaluo Anes, /²³ monge e notario do dito mōesteiro, que a todo esto que sobredito he presente foý e esta carta escriuí con miña /²⁴ mão e meu sinal e meu nome¹ aquí puge em testimuyo de vuerdade (*sic*), que atal este |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Usa a abreviatura de *er* co valor de *r*.

³ Leva *or* na entreliña.

⁴ Antes está borrado *se*.

⁵ Antes está riscado un *d*.

⁶ Está na entreliña.

⁷ Faltan as letras *tem*.

⁸ No ms. falta.

⁹ Antes está borrado *afora*.

¹⁰ Leva un trazo sobreposto e o p presenta innecesariamente o trazo de abreviatura de *per*. Antes está escrito *pre*.

¹¹ Está escrito *miñls*.

135

1376, marzo, 6. Ourense.

García Rodríguez, deán da igrexa de Ourense e vigairo xeral do bispado, á vista dunha sentenza favorable a Gonzalo Pérez do Mato (cf. docs. 123 e 124 desta CD), sentencia a favor de Estevo Lourenzo, procurador de súa muller Maior Pérez, filla de Gonzalo Pérez do Mato, e contra Martiño Anes, dito Peirón, xuíz do couto de Cebo-liño, de señorío episcopal, sobre o señorío do lugar de Mende.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1507, nº 6.

Sábbean quantos esta carta de ssentença viren como¹ en presenza de mjn, Pero Lourenço, notario público da cidade d'Ourense porlo bispo e porla igreia desse lugar e das testemuyas adeante escriptas¹, pareçeron en juýso ante don Garçía Rrodrjgues, deán da igreia /² d'Ourense, uigario geeral do bispado d'Ourense, Estéuõ Lourenço, morador en Ourense na rrúa d'Oobra, por ssy e en nome de Moor¹ Peres, ssúa moller, cuio procurador he per húa carta de procuraçón gẽeral escripta¹ en papel, ffeyta per mjn, Pero Lourenço, notario d'Ourense, /³ et signada de meu signal¹, da húa parte, et Martín Anes, dito Peyrón, morador en Llamella, da outra.

Et logo o dito Estéuõ Lourenço presentou e ffeso leer¹ ante o dito deán e vigario húa sentença escripta¹ en purgamẽo de coyro, ffeyta per Johán Fernandes, /⁴ notario que foy d'Ourense e signada¹ do seu signal¹, ssegundo perla dita sentença e signal della pareçia, emna qual era contiúdo que Gonçaluo Peres do Mato, çidadão que foy d'Ourense, padre da dita Moor Peres, contendera en juýso con Fernán Anes, avogado, /⁵ vesião desse lugar, en nome do honrrado padre e sseñor don Iohán, bispo que ffoy

[d'Ourense, cuio procurador era]² *per* húa procuraçón escripta¹ en [papel]² e sseellada do seello do dito sseñor obispo, na qual estaua escripto¹ na fin dela seu nome, da outra /⁶ parte, et *enna* qual *sentença* se *contijña* que o dito Gonçaluo Peres presentara ante Johán Gonçalues, thes[oureyro]² da igleia d'Ourense e vigario gẽeral do dito señor obispo, hũu estormento ffeyto *per* Rroy Fernandes, notario d'Ourense, e signado de seu signal, *enno* /⁷ qual estormento o dito señor obispo mandaua ao dito vigario que ssobre *contenda* que era entre o dito sseñor obispo, da húa parte, e o dito Gonçaluo Peres, da outra, ssobre rrasón do señorío e jurdiçón do lugar de Meende e dos dereitos e liberdades /⁸ do dito lugar, et de jantar que lle demandaua o prestameyro que teuse o préstamo de Çeboliño, et de outras tallas (?) e peytos que derramauan e poýnan entre ssy os pobradores e moradores e juýses e moordomo do dito préstamo e couto /⁹ de Çeboliño. O qual señorío e jurdiçón e liberdades e peytos e outras cousas quaesquer, o dito Gonçaluo Peres disía que eran seus e lle perteeçían³ de dereito e non a outro algũu, por rrasón que o dito lugar de Meende era seu et [o dito]² /¹⁰ sseñor obispo era parte en este ffeyto, por quanto o couto e préstamo de Çeboliño era seu e de ssúa igleia e disía que lle perteeçían³ a el e aa dita ssúa igleia d'Ourense os dereitos e sseñorío do dito lugar de Meende por rrasón do dito présta/¹¹mo e que deuyán pagar e contribuyr *enno* jantar e teega¹ de çeuada e galliñas e *ennos* outros peytos que os pobradores e moradores e juýz e moordomo e prestameyro do dito préstamo e couto de Çeboliño derramasen e posesen /¹² entre ssy *para* o dito sseñor obispo e *para* outros quaesquer que elles derramasen e posesen entre ssy quanto lles conpría. Et *contijñase* na dita carta de *ssentença* a dita rrasón que o dito sseñor obispo que cometýa o dito pleito ao dito thesoureyro que [oýsse]² /¹³ o dito Gonçaluo Peres *con* o dito seu procurador et visse o dereito d'ánbaslas partes e liurase este pleito como¹ achase por dereito. Et *contijñase* na dita *sentença* que o dito thesoureyro rreçebeu a dita comysón e asignou termjo aos ditos [Gonça]/¹⁴luo² Peres e Ffernán Anes a que pareçesen ant'el et que o dito Gonçaluo Peres propose[se]⁴ ssúa demanda *per* escripto¹ contra o dito Ffernán Anes, procurador do dito sseñor obispo.

Et ao dito termjo, o dito Gonçaluo Peres poso ssúa demanda contra o dito /¹⁵ procurador: que como¹ don Affonso, enperador de toda España, *con* dona¹ Rryca, ssúa moller, e *con* seus ffillos rreys, desse en dõaçón⁵ ao moesteyro de Santa Coonba de Naues e aos monges desse lugar *para* senpre o dito lugar de Meende /¹⁶ *con* todos seus dereitos e perteenças e jurdiçón que y auýan, et esto lles desse *per* seu priujlleio bullado. Et depois desto o prior e conuento do dito moesteyro aforasen a

don Estéuõ Paes⁶, çidadao que foy d'Ourense, et a dona¹ Ouffémea¹, súa moller, /¹⁷ et a toda súa uós para senpre, per carta feyta per notario, o dito lugar de Mẽende por foro çerto que por el auýan a auer, et lles desen e aforasen a elles e a toda súa uós o dito lugar con todas súas perteeñças e con todo o dereito e se[ñorío que]⁷ /¹⁸ y auýan e lles perteeçía. Et que os ditos don Estéuõ Páez⁸ e ssúa moller e seu fillo Maçía Estéuees depouys delles e seus suçesores teuesen e pesuýsen o dito lugar de Mẽende et husasen dos dereitos e seno[río]⁷ /¹⁹ del. Et como¹ ao dito Gonçaluo Peres perteeçese e perteeçer deuese de dereito o dito lugar de Mẽende con todos seus dereitos e perteeñças per títollo que disía que delo auýa, et lle perteeçese e perteeçer deuese outrosý todo [o señorío e]⁷ /²⁰ jurdiçón rreal do dito lugar, por rrasón da doaçón que del ffora ffeyta ao dito moesteyro et por rrasón do aforamento que del ffesera o dito moesteyro ao dito don Estéuõ Paes⁶ e a dona¹ Ouffémea¹, súa moller, e a [toda súa]⁷ /²¹ uós para senpre; et lle perteeçese outrosý a el e a súa uós os ditos dereitos e señorío e jurdiçón, que disía que husara[n]⁹ delles seus anteeçesores. Et diso que como¹ el contendese en juyso con o dito Ffernán Anes, procurador do dito señor [obispo]⁷, /²² ssobre rrasón das ditas teegas¹ de çeuada e gallinas e sobre tódoslos outros peytos e dereitos que o dito señor obispo e seus omes e moordomos et tódoslos outros moradores e pobradores e juýs e moordomo do dito cou[to de]⁷ /²³ Çeboliño, demandauan aos moradores do dito lugar de Mẽende et sobre rrasón da loytosa, quando y acaesçía, as quaes cousas sobreditas e cada úa dellas o dito Gonçaluo Peres demandou para ssy e para súa uós, porque disía que lle perteeçía [de]² /²⁴ dereito; os quaes dereitos disía que lle enbargaua o dito señor obispo e seus omes e o prestameyro que tijña o préstamo de Çeboliño e de Llamella et o moordomo¹ que y andaua por o dito señor obispo. Et que fora dada sentença por o dito Gonçaluo Peres /²⁵ et contra o dito procurador, enna qual sentença lle fora julgado que lle perteeçía e deuýa a auer el e toda súa uós as ditas teegas¹ de çeuada e galliñas de cada ano¹ para senpre et a loytosa quando y acaesçese, et que os ditos pobradores /²⁶ e moradores do dito couto de Çeboliño nen o dito señor obispo nen outro algũ non poden poer peyto nen talla nen pedido no dito lugar de Meende nen en os moradores del. Et os ditos moradores do dito couto e lugar de /²⁷ Mẽende que non eran tiúdos de os dar senón a el e a súa uós, aquilo que el y quisese pœr e demandar e non outro algũ. Et pediu ao dito vigario que sobre as ditas cousas e ssobre cada úa dellas posese perpetuo silencio ao dito /²⁸ procurador, en pesõa do dito señor obispo, et a tódoslos outros obispos e a outro qualquer que fforen teendores do dito

préstamo e couto, agora e d'aquí en deante, et a tódoslos moradores e pobradores e moordomos e juýses /²⁹ do dito couto e préstamo de Çebolliño. Et esto todo pediu o dito Gonçaluo Peres ao dito vigario que assý o mandase e pronunçiasse per ssúa sentença, declarándoo e julgándoo ao dito Gonçaluo Peres et a súa uós para senpre.

Et /³⁰ ssobre esto o dito Gonçaluo Peres deu priujlleio e presentou cartas e testemuyos ante o dito vigario nas produções que lle fforon asignadas. Et o dito vigario mandou dar o trasllado ao dito Ffernán Anes, procurador do dito señor /³¹ obispo de todo o sobredito. Et o dito Ffernán Anes, procurador do dito sseñor obispo, en nome del, diso que o dito Gonçaluo Peres, perlo dito priujlleio e cartas e testemuyos que dera, non prouara ssúa entençón nen deuyá a auer /³² aquilo que auya pedido en súa petiçón. Et se prouara ssúa entençón ou non et deuyá a auer aquello que auya pedido ou non, que ssobr'elo conclúya e pedía sentença.

Et contiñnase na dita sentença que foran as ditas partes /³³ perlo dito pleito adeante ata que o dito Johán Gonçalues, vigario, deu sentença defenytiua en que mandou e declarou que todo o señorío rreal e jurdiçón e dereitos do dito lugar de Mẽende, con todas súas perteenças que perteeçen¹⁰ /³⁴ e dereitos, sseian para senpre do dito Gonçaluo Peres e de toda ssúa uós, et que o dito señor obispo, per ssy nen per seus moordomos que seian postos no dito couto nen per outre njhũu nen outra pesõa njhúa, non deuen a enbar/³⁵gar ao dito Gonçaluo Peres nen a ssúa vós o dito señorío e jurdiçón e liberdades e dereitos do dito lugar nen dos moradores do dito termjo nen de parte delles, nen deue seer posto peyto nen encárrego nen trebuto nj/³⁶hũu no dito lugar de Meende nen ennos moradores del, saluo aquel que y posser o dito Gonçaluo Peres ou ssúa uós. Et que o dito sseñor obispo, per ssy nen per outre, nen os que foren teendores do dito préstamo, nen /³⁷ os pobradores e moradores e juýs e moordomo e prestameyro do dito couto de Çebolliño, nen outra pesõa algúa, non deuen levar nen demandar nen faser embargo nen demanda ao dito Gonçaluo Peres /³⁸ nen a ssúa uós, nen aos moradores e pobradores do dito lugar de Meende, nen a cada hũu delles. Et ffoy esta dita sentença dada perlo dito vigario.

Et a qual presentada ante o dito dayán e vigario, o dito Estéuõ /³⁹ Lourenço disse que o dito Martín Anes, nouamente sseendo juýs do dito couto de Çebolliño, non ssabya por qual rrasón nen de qual maneyra endusudo, que veera per ssy meesimo¹ et contra vontade do dito Estéuõ Lourenço, en /⁴⁰ esta era que agora pasara que era de mill¹ e quatroçentos e trese anos¹, ao dito lugar de Mẽende et

que posera *ennos* moradores do dito lugar *e* leuara delles *per* myúdo çento *e* quareenta¹ barbudas destas que agora corren, *ýndolle e* /⁴¹ pasando contra o piujlleio do dito moesteyro *e* contra a dita *sentença*; et que caera¹ *e* era caydo en des liuras d'ouro que eran contyúdas de pena¹ *enno* dito priujlleio et *enna* pena¹ contyúda *enna* dita *sentença* dada *perlo* /⁴² dito Johán Gonçalues, thesoureyro, et demays que caera¹ *e* era caydo en pena¹ de forçador. Et pediu ao dito vigario que *per* súa *sentença* defeny[*it*]ua¹¹ condepnase o dito Martín Anes nas ditas des liuras d'ouro et /⁴³ na pena¹ contyúda *enna* dita *sentença* que ante presentara, et lle mandase que lle desse *e* pagasse logo todo esto ssobreredito et as ditas çento *e* quareenta barbudas que assy leuara dos moradores *e* pobradores do /⁴⁴ dito lugar de Mēende, et que o condepnase nas custas dereitas que estimaua en quinentos *morauidís* de brancos. Et pediu ao dito deán *e* vigario que assy llo mandasse *per* *sentença*.

Et o dito deán *e* vigario preguntou ao dito /⁴⁵ Martín Anes que disía contra a dita *ssentença e* contra a demanda que lle o dito Estéuõ Lourenço ffasía. Et o dito Martín Anes, rrespondendo aa dita demanda, disse que Affonso Gonçalues de Castro, moordomo¹ mayor de don Iohán /⁴⁶ Garçía Manrrique, bispo que ffoy d'Ourense, que possera no dito couto de Çebollíño húa quantía de dobras para o dito sseñor obispo et que mandara poer en talla *e* derramar *ennos* moradores do dito couto de Mēende tantas dobras /⁴⁷ quantas montaran çento *e* quareenta barbudas; et que el, *per* mandado do dito Affonso Gonçalues *e* contra ssúa voontade¹, *con* hũu ome¹ do dito Affonso Gonçalues, que ffora ao dito lugar de Meende et penorara *e* leuara dos moradores /⁴⁸ del as ditas çento *e* quareenta barbudas, mays que *non* era tiúdo de as¹² dar *nen* entregar aos moradores do dito lugar *nen* ao dito Estéuõ Lourenço, poys que as lleuara *con* ome¹ do dito Afonso Gonçalues et *per* /⁴⁹ sseu mandado. Et o dito Estéuõ Lourenço disse que, *per* esto que o dito Martín Anes disía, que sse *non* escusaua *nen* era rreleuado de dar *e* pagar en nome da dita Moor¹ Peres a pena¹ do dito priuylleio et da dita *sentença*, /⁵⁰ et as ditas çento *e* quareenta¹ barbudas que assy lleuara *per* força. Et pediu ao dito deán *e* vigario que *per* ssúa *sentença* defenytiua o pronunçiasse *e* mandasse todo assy.

Et logo o dito deán *e* vigario, vista a dita *sen*/⁵¹*tença e* todo o *contiúdo* en ella et o pedimento do dito Estéuõ Lourenço, procurador da dita Moor¹ Peres, *e* todo o contyúdo en el, ssendo en lugar de julgar, porque achou¹ que a dita *sentença* presentada *per* o dito Estéuõ /⁵² Lourenço passara en cousa julgada moyto *tempo* auya et achou que os pobradores *e* moradores *e* juys *e* moordomo *e* prestameyro do dito couto de

Çeboliño non podían poer nen estrebuír nen derramar peyto /⁵³ nen pedido que elles ouuesen a pagar ao dito sseñor obispo nen a outro algũu, que o non podían poer nen derramar parte del ennos pobradores e moradores do dito lugar¹³ de Mẽende; por ende ausolueu os ditos mo/⁵⁴radores do dito lugar de Mẽende, agora e d'aquí en deante para ssenpre, et a dita Moor¹ Peres e o dito Estéuõ Lourenço, en seu nome¹, et tódoslos outros que perlo tempo ffosen teendores do dito lugar e couto de Meende, /⁵⁵ de tódoslos peytos e pedidos e tallas e teegas¹ de çuada e galliñas e jantar et outros peytos e pedidos quaesquer que elles derramasen e posesen entre ssey ou lles os obispos e prestameyro que perlo tempo /⁵⁶ ffosen enno bispado d'Ourense demandase enno dito couto de Çeboliño ou enno dito lugar de Mẽende, que os non penorasen nen demandasen enno dito lugar de Meende nen lles ffesesen ssobr'elo embargo njhũu /⁵⁷ elles nen o dito sseñor obispo, nen ao dito Estéuõ Lourenço e Moor¹ Peres nen a ssúa uós, nen aos teendores que perlo tempo d'aquí en deante ffosen teendores do dito lugar e couto de Mẽende, nen lle ffosen nen /⁵⁸ pasasen contra o dito priujlleio e sentença. Et mandou ao dito Martín Anes que desse e pagase ao dito Estéuõ Lourenço, en nome¹ da dita Moor¹ Peres, as ditas çento e quareenta barbudas que assý leuara dos /⁵⁹ moradores do dito lugar ata en todo este mes de março. Et mandou que esta sentença ffose conprida e agardada en todo para ssenpre, ssub a pena¹ contiúda na sentença dada per o dito thesoueyro. Et a pedimento /⁶⁰ do dito Estéuõ Lourenço, condenpnou o dito Martín Anes nas custas dereitas. Et esto todo assý o pronunçiou e julgou o dito deán e vigario per ssúa sentença.

Dada ffoy esta sentença en Ourense, sseys días /⁶¹ de março, era de mill¹ e quatroçentos e quatorse anos¹.

Testemuyas que a esto presentes fforon: Gonçaluo Anes, cóengo d'Ourense; Apariço Yanes, rraçoeyro da dita igleia; Affonso Gonçalues Mal Degolado; /⁶² Lourenço Martiis, cappellán de Llamella; Fernán Peres, yrmão de Gonçaluo Peres que ffoy, da rrúa dos Çapateyros; Affonso Días e Rroy Garçía, escudeyros do dito deán, e Bertollameu, seu porteyro.

Et eu, /⁶³ Pero Lourenço, notario sobredito¹, que a esto presente foy e esta sentença en myna presenza ffiz escriuyr e meu nome¹ e signal aquí fiz en testem[u]yo¹⁴ de uerdade, que tal é |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. non se le.

- ³ Leva un trazo que cobre as letras *teeçia*.
⁴ Faltan as letras *se*.
⁵ Leva un trazo que cobre case toda a palabra.
⁶ Está escrito *płls*.
⁷ O ms. está rompido.
⁸ Está escrito *płls*.
⁹ Falta o *n*.
¹⁰ Leva un trazo que cobre as letras *teeçe*.
¹¹ Faltan as letras *it*.
¹² Está escrito *dēās*.
¹³ O *l* está escrito sobre un *c* borrado.
¹⁴ Falta o *u*.

136

1379, setembro, 12; luns. Ourense (1379, agosto, 11. Burgos)

Perante Pedro Díaz de Cadórniga, adiantado en Galicia en lugar de Pedro Ruiz Sarmiento, adiantado maior do reino de Galicia, Xil Pérez, prior do mosteiro de Santa Comba de Naves, presenta e fai ler unha carta do rei Xoán I na que este confirma ao mosteiro os foros, privilexios, mercés e doazóns concedidos polos seus antecesores. Á vista da carta, o adiantado manda a Lopo Martís Biscaíño, alcaide da ponte de Ourense e comendeiro do mosteiro de Santa Comba, que a faga cumprir.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1507, nº 7.

REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 1218.

REF. DE LA CUEVA, *Historia*, 160-161^{*}; DURO, *Naves*, 153-154.

Era de mjll¹ e quatroçentos e dez e sete anos¹, lúes, doze días do mes de setembro. Sábean todos que en presenza de mjn, Fernán Peres Aluelo, notario público d'Ourense /² porl[o]² obispo e porla igreia desse lugar³, e das *testimuyas* adeante escriptas, estando enna çidade d'Ourense enna rrúa dos Çapateyros ante Pero Díaz de Cahuérnega, ende/³antado en Galisa en lugar³ de Pero Rruýs Sarmiento, endeantado mayor por noso señor el rrey enno rregno de Galisa, paresçeiu ante el dom Gil Peres, prior /⁴ do moesteyro de Santa Coonba de Naues, por sy e en nome do dito seu moesteyro, e presentou [e]⁴ per mjn, o dito notario, feso leer

ante o dito endeantado húa carta de noso señor /⁵ el rrey don Johán, que Deus mantena, escripta en purgameo de coyro e seellada en pendiente de hun seelo de plomo do dito señor rrey, colgado en fíos de seda ama/⁶rella e uerde e branco, segundo que porla dita carta e seello paresçía. Da qual o thenor he esta que sse sigue:

Don Johán, porla graça de Dios rrey de Castiella, de León, de To/⁷ledo, de Galisa, de Seuylla, de Córdoua, de Murçia, de Jahén, del Algarb[e]⁵ e de Argesira e señor de Lara e de Bizcaya e de Molina, por faser bien e merçed al monesterio e /⁸ prior e conuento de Santa⁶ Colomba de Naues, otorgámosles⁷ e confirmámosles todos los fueros e buenos husos e custunbres que el dicho monesterio ha e las que ouo e de que el prior /⁹ e conuento dende husaron e acostunbraron en tienpo de los rreys onde nós venimos e en el nuestro fasta aquí. Otrosí lles otorgamos⁷ e confirmamos todos los priuilegios e /¹⁰ cartas e sentençias e franquezas e liberdades e graçias e merçedes e donaçiones que tienen de los rreys onde nós venjmos, o dados e confirmados del rrey dom Enrique, nuestro padre, que /¹¹ Dios perdone. Et mandamos que les vallan e sean guardados en todo bien e conplidamente⁸, segunt que mejor e más conplidamente⁸ les fueron guardadas en tenpo del rrey dom Alfonso, /¹² nuestro auuelo, que Dios perdom, e en tenpo del dicho rrey nuestro padre e en el nuestro fasta aquí. Et defendemos firmemente, por esta nuestra carta o por el traslado dela signado /¹³ de escripuano público, que alguno njn algunos non sean osados de lles yr njn passar contra ellas njn contra parte dellas en algún tenpo, por gelas quebrantar o mengoar en /¹⁴ nenguna manera.

Et sobre esto mandamos a todos los conçeios, alcalles, merynos⁹, algazilles, maestros de las órdenes, priores, comendadores e suscomendadores¹⁰, alcaydes de los /¹⁵ castiellos e casas fuertes et a todos los outros ofiçiales e aportelados de todas las çidades e villas e lugares¹¹ de nuestros rregnos que agora son o serán d'aquí a delante, /¹⁶ e a qualquier o a qualesquier dellos a quien esta nuestra carta fuere mostrada o el traslado dela signado como¹ dicho es, que anparen e defendam al dicho monesterio de Santa /¹⁷ Coloma e al prior e conuento d'él con esta merçed que nós les fazemos, et que les non vayam njn¹² pasen njn¹² consintan yr njn¹² pasar contra ela njn contra parte della, so /¹⁸ la pena¹ que en llas¹³ dichas cartas e priuilegios e sentençias e merçedes e donaçiones se contiene, et demás a ellos e a lo que ouiesen nos tornaríamos por ello.

Et de/¹⁹más por qualquier o qualesquier por quien fincar de lo¹⁴ así faser e conplir, mandamos al homne que uos esta *nuestra* carta mostrare o el traslado dela signado como¹ dicho es /²⁰ que los enplaze que parescan ante nós, doquier que nós seamos, del día que los enplazare¹⁵ a quince días, so pena¹ de seisçentos *maxauedis* desta moneda vsal a cada vno, a diser /²¹ por qual rrasón non complen *nuestro* mandado.

Et desto mandamos dar al dicho monesterio esta *nuestra* carta seelada con *nuestro* seelo de plomo colgado.

Dada en las cortes /²² de la moy noble çidade de Burgos, onze días de agosto, era de mjll¹ e quatroçentos e des e sete años.

Yo, Loýs Fernandes, la fis escripuyr por mandado del rrey. /²³ Martín Anes, Johán Fernandes.

A qual carta presentada e leída, o dito endeantado disso que a rreçebía e que lle obedeesçia en todo con aquela rreuerençia que deuyá como¹ /²⁴ a carta de seu rrey e de seu señor natural, que Deus manteuese e mandase rreynar por moytos tenpos e bõos, e que era moy prestes, sen outro algùn alongamento, /²⁵ para a conprir en todo segundo se en ela contijna. Et en conpríndoa, disso que mandaua e mandou a Lopo Martiis Biscaýno, escudeyro, alcaýde da ponte d'Ourense porlo dito /²⁶ Pero Sarmiento, endeantado, e comendeyro que o dito prior disía que o dito Lopo Martiis era do dito moesteyro, que a conprise en todo segundo que sse en ela contijña, e que o anparasse e /²⁷ defendesse con a dita merçee e graça que lle o dito señor rrey fazia, e que non consentisse que algùn nen algũs lle foren nen pasassen contra ela nen contra parte dela /²⁸ en algũa maneyra, so pena¹ da merçee do dito señor rrey e da pena¹ posta e conteúda no dito priujlegio. Et outrosí que non consentisse que algũas pesõas lle /²⁹ tomasen nen prendasen nen peñorrasen nen enbargasen nenhũus nen algũs bẽes e rrendas e derytos e deryturas do dito moesteyro, por seruiço nen seruiços /³⁰ nen por outros pedidos e trabutos algũus que fossen agora nouamente postos per qualquer ou qualesquer pessõas ao dito moesteyro nen aos vasalos e forey/³¹ros do dito moesteyro. Et o dito Lopo Martiis disso que era moy prestes para conprir seruiço do dito señor rrey e do dito endeantado, en quanto seu poder fose.

/³² Et desto en como¹ passou, o dito prior, por sy e en nome do dito seu moesteyro, pediu a mjn, notario, hun público jnstormento incorporado con a dita

carta /³³ ou máys, quantos lle *comprisen*, para guarda de seu dereyto e do dito seu moesteyro.

Testimuyas que a esto presentes foron: Garçía Páez e Gonçaluo Vaasques, vi-sinos¹⁶ d'Ourense; /³⁴ Johán Martiis de Palençola e Lopo Rrodrigues d'Ourantes e Sueyro¹⁷ de Juujn, escudeyros; e Johán Gonçalues, monie do dito moesteiro, e outros.

/³⁵ Et eu, Ffernán Peres Aluelo, notario sobredito, que a esto que sobredito he presente ffoý con as ditas testimuyas e en mjña presenza ffiz escriuir /³⁶ esta carta que delo dey ao dito prior. E non lle enpeesca hu uay sobre rraydo hu dis “prior e conuento de Santa”, que ffoý error. E meu nome¹ e meu signal /³⁷ aquí ffiz en testimonio de uerdade, que he tal |Sinal|.

* Fr. Benito de la Cueva fai referencia á carta real, que considera que é de “don Pedro el Cruel” e non de Xoán I, tal como advirte a editora da obra (1991:161, n. 95).

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *porla*.

³ Está escrito *lug^ar*.

⁴ No ms. falta.

⁵ Está escrito *alg^arbi*.

⁶ Está escrito sobre raído “prior e conuento de Santa”.

⁷ Leva *or* na entreliña.

⁸ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *li*.

⁹ Usa a abreviatura de *er* co valor de *r*.

¹⁰ O *u* está corrixido sobre un *a*.

¹¹ Está escrito *lug^{rs}*.

¹² O *j* vai escrito sobre un *e*.

¹³ Está escrito *enllas*.

¹⁴ O *o* vai escrito sobre un *e*.

¹⁵ Usa a abreviatura de *er* co valor de *la*.

¹⁶ O *v* está corrixido sobre *do*.

¹⁷ Despois do *u* hai un *e* borrado.

137

1380, setembro, 15. Soria (1302, xullo, 8. Burgos)

Xoán I confirma ao prior e ao mosteiro de Santa Comba de Naves unha carta de Fernando IV (doc. 83 desta CD) na que, pola súa vez, confirma un privilexio

outorgado por Sancho IV no que exime aos oficiais do mosteiro e das súas granxas de pagar tributos.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1507, nº 9. Está trasladado no documento 141 desta CD.

REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 1232.

REF. DE LA CUEVA, *Historia*, 160°; DURO, *Naves*, 153-154; SÁ BRAVO, *Monacato*, 52.

Sepan quantos esta carta vieren como¹ nós, don Iohán, por la *graçia* de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Gallizia, de Seujslla, de Córdoua, /² de Murçia, de Iahén, del Algarbe², de Algezira et señor de Lara e de Vizcaya e de Moljna, vjmos vna carta del rrey don Fernando, *nuestro* visauuelo, escrip/³ta en pergamjno de cuero et sellada con su sello de çera colgado por vna cuerda de ljno a colores. La qual dicha¹ carta est fecha¹ en esta manera que se /⁴ sigue:

Sepan quantos esta carta vieren como¹ yo, don Fernando, por la *graçia* de Dios rrey de Castilla, de León, de Toledo, de Gallizia, de Seujslla, de Córdoua, de Murçia, de /⁵ Iahén, del Algarbe² et señor de Moljna, vy vna carta del rrey don Sancho, mío padre, que Dios perdone, escripta en pergamjno de cuero e sellada con su sello de çera colgado, /⁶ en que dezja de como¹ por faser bien e merçed al prior e al conuento del monesterio de Santa Columba de Naues, que les quitó los sergentes e los ofiçiales de su monesterio de /⁷ todo pecho¹ e de todo pedido, segundo que lo oujeron vsado en *tiempo* de los otros rreyes que fueron ante d'él. Et agora enbiáronme dezjr que los sobrecogedores e cogedores e arren/⁸dadores e pesquiridores de los serujçios e de los otros pechos¹ que les pasan contra esta merçed que el rrey mío padre lles fizo, porque dezjen que non es puesto en la carta quantos son aque/⁹llos que deuen ser quitos.

Et yo, por fazer bien e merçed al prior e al conuento del monesterio de Santa Columba de Naues e por la alma del rrey mío padre e que rruegen a Dios /¹⁰ por mjí, tengo por bien de les quitar *para* sienpre de todos los pechos que me oujeren a dar en qualquier manera diez personas de sus sergentes e sus ofiçiales de sus gran/¹¹gas e del monesterio sobredicho¹. Por que mando e defiendo que njngunos sobrecogedores njn cogedores njn arrendadores de los serujçios e de los otros pechos¹ que me oujeren a dar, /¹² njn pesquiridores njn otro njnguno, non sean osados de demandar pecho¹ njnguno a estos dies omnes sobredichos¹ en njnguna

manera, ca qualquier o qualesquier que lo feziesen o contra esta /¹³ merçed que les yo fago pasasen, pecharme¹ ýan en pena mjll¹ *marauedís* de la buena moneda cada vno e al prior e al conuento del dicho¹ monesterio todo el daño e el me/¹⁴ noscabo que por ende rresçibiesen doblado, e demás a los cuerpos³ e a lo que oujesen me tornaría por ello.

Et sobre esto rruego e mando al ynfante don Felipe, mjo her/¹⁵ mano e mjo adelantado mayor en Gallizia, e a los otros adelantados e merinos que fueren de aquí a delante en Gallizia, e a los merinos que andodieren por ellos /¹⁶ en la tierra e al comendero del dicho¹ monesterio, que fagan tener e guardar al prior e al conuento sobredicho¹ esta merçed que les yo fago et non consientan a njnguno que les pase /¹⁷ contra ella en njnguna manera. Et sy alguno les pasar contra ella, que les prenden por la pena sobredicha¹ e la guarden para faser della lo que yo mandar. E que fagan /¹⁸ enmendar al prior e al conuento sobredicho¹ todo el daño e el menoscabo que por ende rresçibiesen doblado. Et non fagan ende al por njnguna manera.

Et desto /¹⁹ les mandé dar esta carta sellada con mjo sello de çera colgado.

Dada en Burgos, ocho días de jullio, era de mjll¹ e trezientos e quarenta años.

Yo, Pero /²⁰ Gonçales, la fiz escriujr por mandado del rrey. Yo, Fernand Yuañes, vista. Garçí Ferrnandes.

Et agora el prior e conuento del dicho¹ monesterio enbiáronnos pe/²¹ dir merçed que les confirmásemos esta dicha¹ carta e merçed qu'el dicho¹ rrey don Fernando, nuestro visauuelo, fizo al dicho¹ prior e conuento del dicho¹ monesterio e gela /²² mandásemos guardar e conplir en todo bien e conplidament segund se en ella con-tién. Et nós, el sobredicho¹ rrey don Iohán, por fazer bien e merçed al dicho¹ prior /²³ e conuento, confirmámosles esta dicha¹ carta e merçet qu'el dicho¹ rrey don Fernando, nuestro visauuelo, fizo al dicho¹ prior e conuento. Et mandamos que les vala e sea guar/²⁴ dada esta dicha¹ carta e merçet agora e de aquí a delante en todo bien e conplidamjent, segunt que mejor e más conplidament les valió e fue guardada al dicho¹ prior /²⁵ e conuento en tienpo del dicho¹ rrey don Fernando, nuestro visauuelo, e del rrey don Alfonso, nuestro auuelo, e en tienpo del rrey don Enrique, nuestro padre, que Dios perdone, e en el /²⁶ nuestro fasta aquí.

Et defendemos firmemjent por esta nuestra carta o por el traslado della signado de escriuano público, sacado con abtoridat de juez o de alcalle, que de /²⁷ aquí

a delante *njnguno njn* algunos *non* sean osados de les yr *njn* pasar contra esta dicha¹ carta e merçed que les nós confirmamos para gela quebrantar o menguar en *algunt tienpo* /²⁸ por *alguna* manera, so pena de la *nuestra* merçed e de la pena contenjda en la dicha¹ carta del dicho¹ rrey don Fernando, *nuestro* visauuelo, ca qualquier o qualesquier que contra /²⁹ ello o contra parte dello les fuesen o pasasen, aurían la *nuestra* yra e pecharnos¹ ýan en pena mjll¹ *maravedís* de la buena moneda e al dicho¹ prior e conuento o a quien su /³⁰ uoz toujese todos los daños e menoscabos que por ende rresçibiesen doblados.

Et demás por qualquier o qualesquier por quien fincar de lo asý fazer e conplir, mandamos /³¹ al omne que esta *nuestra* carta mostrar o el traslado della, signado como¹ dicho¹ es, que los enplaze que parescan ante nós, doquier que nós seamos, del día que los enplazaren a quinze /³² días primeros *siguientes*, so la dicha¹ pena a cada vno, a dezjr por qual rrazón *non* cunplen *nuestro* mandado. Et de como¹ esta *nuestra* carta les fuer mostrada e los vnos e los otros la /³³ conplieren, mandamos, so la dicha¹ pena, a qualquier escriuano público que para esto fuer llamado, que dé ende al que la mostrar testimonio signado con su signo, porque nós sepa/³⁴mos en como¹ se cumple *nuestro* mandado.

Et desto les mandamos dar esta *nuestra* carta escripta en pergamjno de cuero, sellada con *nuestro* sello de plomo colgado.

Dada /³⁵ en las cortes de Soria, quinze días de setiembre, era de mjll¹ e quatroçientos e diez e ocho años.

* A editora da obra de Fr. Benito de la Cueva indica en nota (1991: 160, n. 94) que o autor fai referencia ao documento 141 desta CD, que é un traslado deste. Refire igualmente que o diploma é de Xoán I e non de “don Pedro el Cruel”, como apunta De la Cueva, ademais de corruxir a data que, tal como acontece con outros documentos que emprega o autor, está equivocada: “despachado en Soria haziendo Cortes, la hera de 1410, que es año de Cristo 1372” (1991: 160).

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *alg^arbe*.

³ Usa a abreviatura de *er* co valor de *r*.

1380, decembro, 23. Ourense.

Pedro Álvarez afora a Afonso Rodríguez e a catro voces dúas leiras de viña no lugar do Sartal en San Martiño de Alongos, unha leira de herdade no Espiñal, dúas leiras de herdade no Ferradal, unha leira no Barreiro e a leira da Corredoira.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3021.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3021.

Sábbean todos que eu, Pero Áluarez, escudeyro, morador en Ourense, ffillo d'Áluaro¹ Affonso e de María Uaasques², que fforon, dou e outorgo³ a foro a uós, /² Affonso Rrodrigues, morador en Alongos, en toda uosa vida et a quatro voses apús vossa morte, húa pos outra, quaes fforen nomeadas, e nonno /³ sendo, que seia vós aquel ou aquela que h[e]rdar⁴ os vosos bẽes de dereyto, dúas leiras de vjna que jasen enna ffrigisía da jgleia de Ssam /⁴ Martino d'Alongos, no lugar que chaman O Sartal, as quaes parten pelo camyño público de hũu cabo et do outro cabo parten pela leira /⁵ que ffoy de Johán Rrodrigues, chantre que he da capela do Rrigeyro, e jas entr'elas anbas húa leira que ffoy de Johán León.

Jten vos aforo con esto que /⁶ dito he outra leira de herdade que jas no Espiñal, ontre as leyras do thesoureyro da jgleia d'Ourense.

Jten vos afforo dúas leiras¹ de /⁷ herdade que jasen no Ferradal et outra leira que jas hu chaman O Barreyro, que jas juntado no Rrigeyro et da outra parte pelo piteyro de Vi/⁸dal León et em çima topa no piteiro de Domingo Eanes, carniçeyro, que ffoy.

Ajnda vos afforo a mjña leira da Corredoyra, que /⁹ jas a su as miñas casas.

Affórouos esto que dito he¹ con todas súas entradas et sseydas et con todos seus dereytos et perteen/¹⁰ças, per tal condiçón que chantedes logo en este ano¹ primeyro que vén a dita leyra da Corredoyra⁵ de vjna, et que arranquedes as áruores /¹¹ que en ela están et que a leña que seia mjña, et que lauredes e paredes ben esto que sobredito he¹, en maneyra que non desfa/¹²lescan per mjngo de laour e de bon paramento. Et que vós e as ditas voses que dedes a mjn et a mjña vós de fforo por elo¹, /¹³ en paz et en ssaluo en cada hũu ano¹, das ditas dúas leiras¹ que jasen enno Sartal, que sson ia de vjna, a terça parte do /¹⁴ vjño e da conposta que Deus y der, et das outras herdades

que son de pam que me dedes outrossy a terça parte do pam que /¹⁵ Deus y der. Et he posto outrossy que se chantaren de vjna a par destas herda(da)des que uos aforo, que ponades vós de vjña /¹⁶ as outras h[e]rdades⁴ que uos afforo que están a par delas et, *tambén* da dita leira da Corredoyra⁵ como¹ da outra que poserdes /¹⁷ de vjña, que me dedes a quarta parte do vjño et *composta* que Deus y der, o *pan emna* ayra *e* a *composta* na vjna et /¹⁸ o vjño no lagar. Et auedes a coller as noujdades das ditas h[e]rdades⁴ *per* nosso ome¹, o qual auedes de *proueer*⁶ de comer¹ /¹⁹ et de beuer comunalmente en quanto collerdes as ditas noujdades. Et que me dedes por *dereytura*⁷ cada ano¹ por /²⁰ día⁸ de Sam *Martino* de nouembro dúas galynas boas ou dous *morauidis* de deñeyros *brancos* por elas, et dísimo a Deus /²¹ et lyurys *e* quites de todo outro embargo. Et he posto que me ffiguen a *mjn* mjñas áruores en saluo et que me de/²²des a quarta parte do ffroyto delas ou vos avenades *commjgo*¹ delas; et se poserdes y húa *ffigeyra*, he posto⁹ que se/²³ia vossa de dísimo a Deus en vosa vjda *e* das ditas voses. Et obligo a uós todos *meus* bẽes gãñados¹⁰ et por /²⁴ [gãññar para]¹¹ que¹² uós *e* as ditas voses sseiades defesos *e* anparados a *dereyto* no¹ dito *tempo* con esto que uos afforo como¹ dito he.

Et /²⁵ eu, o dito *Affonso Rrodrigues*, por *mjn* *e* porlas ditas voses, [as]¹³ rresçebo de uós¹⁴, o dito *Pero Áluares*, esto que me aforades como¹ /²⁶ dito he; et *para* laurar *e* pagar *e* conprir *e* aguardar todo *segundo* sobredito he¹, obligo todos *meus* bẽes gãñados¹⁰ /²⁷ et por gãññar¹⁰.

Posto ffoy et outorgado³ ontre estas partes sobreditas que qualquer delas que contra esto pasar, que peite /²⁸ aa outra parte que o *conprir e* aguardar quiser por nome de p[en]a¹³ çen *morauidis* da boa moeda¹⁵; et a dita pena pagada ou /²⁹ non, esta carta *e* aforamento ffigue ffirmo et valla en ssúa rreuer.

Ffeyta a carta en *Ourense*, vjnte *e* tres días de de[sen]bro¹³, era /³⁰ de mjll¹ *e* quatroçentos¹ et des *e* oyto anos¹.

Testemoyas: *Johán Ffernandes*, morador en *Alongos*, et *Ffernán Eanes e Loppo Garçia*, /³¹ omes de *mjn*, notario.

[...]¹⁶ eu, *Gonçaluo* [...], notario público d'*Ourense* porla igreia]¹⁶ desse lugar, que a esto presente ffoy *e* en [mjña]¹³ /³² presença o ffigue escriuir *e* meu nome¹ *e* synal aquí [puge]¹⁶, que tal he |*Sinal*|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *utls*.

³ Leva *or* na entreliña.

⁴ Falta o *e*.

⁵ Usa a abreviatura de *eyr* co valor de *oyr*.

⁶ Usa a abreviatura de *per* co valor de *pro*.

⁷ Usa un *a* sobrescrito co valor de *ur*.

⁸ Está escrito na marxe.

⁹ O *p* vai escrito sobre un *y*.

¹⁰ Leva un trazo que cobre as letras *aana*.

¹¹ No ms. falta.

¹² Antes está escrita unha abreviatura de *per* sobre unha abreviatura de *que*.

¹³ O ms. está rompido.

¹⁴ Está na entreliña.

¹⁵ Está escrito *mon^r*.

¹⁶ No ms. non se le.

139

1380, decembro, 28. Medina del Campo.

Xoán I, por unha queixa presentada contra eles por Xil Pérez, prior de Santa Comba, ordena a Pedro Ruiz Sarmiento, adiantado maior en Galicia, e a Xoán Pérez de Nóvoa que abandonen as encomendas que indebidamente teñen do mosteiro e que non esixan ningún servizo aos seus monxes e vasallos.

A.- A. H. N., Sixilografía, caixa 4, nº 10.

REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 1249.

REF. DURO, *Naves*, 153; SÁ BRAVO, *Monacato*, 52.

Don Johán, por la graçia de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Gallizia, de Seuilla, de Córdoua, de Murçia, de Jahén, del Algarbe, de Algezira e señor de Lara, de Vizcaya, de Molina, a uós, Pero Rruys Sarmjento, nuestro /² adelantado mayor en Gallizia, e a uós, Iohán Peres de Noua, nuestros vassallos, salud¹ e graçia.

Bien sabedes en como² en las cortes que agora nós feziemos en Soria, este año de la era desta carta, nos fue querellado /³ e pidido por los prelados² que conusco eran en las dichas² cortes, en nombre de los abades e priores e ab[adesas]³ e prioras e otras personas eclesiásticas de los monesterios e eglecias que son en los nuestros rregnos, como² /⁴ siendo los dichos² monesterios e eglecias fundados e doctados

de los rreys onde nós venjmos *e* por los [condes]⁴ Fernand Gonçales *e* Garçía Fernandes, su fijo, *e* del conde don Sancho² *e* por los senores de Lara *e* de Vizca/⁵ya, que algunos⁴ rricos omnes *e* caualleros *e* escuderos, atreuidamjente sin rrazón *e* sin derecho², non cat[an]do⁵ el seruicio de Dios njn el peligro de sus almas, que ocupauan *e* tomauan los logares *e* aldeas *e* /⁶ vasallos de los dichos² monesterios *e* egleſias en nonbre de encomienda, leuando dellos dineros *e* pan *e* otras cosas *e* faziéndoles seruir por sus cuerpos, assí en lauores de sus heredades como² de castiellos /⁷ *e* fortalezas que fazían, *e* en todo serujdunbre como² si fuesen sus vasallos exemptos *e* non dando logar a los dichos abades *e* priores *e* abadesas *e* prioras *e* rregidores de los dichos² monesterios *e* egleſias para se ser/⁸uir de los dichos² sus vasallos, por la qual rrasón los dichos² monesterios *e* egleſias eran venjdos en grand pobredat *e* se non podían mantener njn fazer aquel seruijçio que a Dios deujan por las almas de aquellos que los fun/⁹daron *e* doctaron. E que nos pidían, por seruijçio⁶ de Dios *e* de los santos a cuyo nonbre los dichos monesterios *e* egleſias eran fundados, que los quisiésemos defender *e* guardar, mandando sobr'ello lo que la *nuestra* merçed fuese.

E nós, /¹⁰ viendo que nos pidían derecho² *e* porque las tales encomjendas en tal manera son contra derecho² *e* contra seruijçio de Dios *e* en peligro de las almas de los que así las tienen, *e* porque a nós² pertenesçe guardarlos *e* defender/¹¹los, toujemos por bien que todos los abades *e* priores *e* abadesas *e* prioras *e* otras personas eclesiásticas qualesquier paresçiesen ante nós fasta tres meses a mostrar los preujlegios que sobr'esta rrasón tenjan, *e* eso me/¹²smo los condes *e* duques *e* rricos omnes *e* caualleros *e* escuderos que tenjan las dichas² encomjendas a desjr por qué rrasón lo fasían así *e* leuauan las dichas² encomjendas, porque lo nós sopiésemos *e* mandásemos sobr'ello /¹³ lo que fuese derecho². Sobre lo qual nós dimos por juezes para ello a Pero Lopes de Ayala *e* a Iohán Martines de Rrojas, *nuestros* vasallos, *e* Álvar Martines *e* Pero Ferrnandes, doctores oydores (?) de la *nuestra* abdiencia, para que lo librasen segund que fallasen /¹⁴ por fuero *e* por derecho².

Ante los quales paresçió don Gil Pérez, prior del monesterio de Santa Colomba de Naues, por sí *e* en nonbre del conuento del dicho² monesterio, *e* querellóseles diziendo que escuderos de uós, el dicho² Pero Sar/¹⁵mjento, que se laman comenderos² del dicho² monesterio contra voluntad del dicho² prior *e* del dicho² conuento, diziendo que la tienen por vós, *e* que lieuan cada vno dellos en cada año çient *marauedís* *e* sin esto que vós, /¹⁶ el dicho² adelantado, que leuades

del dicho² monesterio *e* de los sus logares² *e* casares *e* vasallos seruiçios de pan *e* de puercos⁷ *e* de carneros *e* de toçinos *e* de dineros *e* de vino *e* de otras cosas. E otrosí que uós, el dicho² Iohán Peres /¹⁷ de Noua, que tenedes en encomjenda al dicho² monesterio contra voluntad del dicho² prior *e* conuento *e* a todos los casares *e* lugares *e* vasallos del dicho² monesterio, *e* que leuades de encomjenda de cada año çient *maravedís* *e* que dades /¹⁸ los dichos² casares *e* logares *e* vasallos del dicho² monesterio a los *vuestros* escuderos que los tengan por vós; de los quales dixo que ellos *e* vós que leuades de los dichos² casares *e* logares *e* vasallos del dicho² monesterio pieça /¹⁹ de pedidos *e* de seruiçios de pan *e* de puercos⁸ *e* de carneros *e* de toçinos *e* de dineros *e* de vino *e* de otras cosas, e uos aprouecháuades dellos *e* les fasiedes faser otras seruidunbres *e* muchas sinrrasones [...]s⁶ /²⁰ que si fuesen *vuestros* vasallos mesmos solariegos. El qual dicho² monesterio dixo que fuera fundado por el conde Bábila Bagina. Sobre lo qual fiso su pedimjento a los dichos² jueses que nós demos para esto /²¹ que dicho² es.

E los dichos² jueses, visto todo esto que sobredicho² es *e* los preujlegios *e* rrecabdos qu'el dicho² prior, en nombre del dicho² conuento, ant'ellos presentó, e en como² vós, los sobredichos², njn alguno /²² de uós non paresçiestes en el dicho² plaso de los dichos² tres meses a desjr njn a mostrar algund derecho², si lo por vós aujedes en la⁸ dicha² rrasón, aujdo *e* rrequerido sobre todo su consejo, fallaron que por quanto nós /²³ mandamos por *nuestra* carta que venjésedes mostrar ante nós el derecho² que auédes para tener en encomjenda los dichos² casares *e* lugares *e* vasallos del dicho² monesterio e lo non mostrastes, por ende que /²⁴ deujedes dexar los dichos² casares *e* logares *e* vasallos libres *e* exenptos al dicho² monesterio. E por ende mandaron que gelo dexásedes *e* desenbargásedes *e* fesiésedes luego dexar *e* desenbargar, pero que a saluo /²⁵ vos fincase, por mayor guarda de *uestro* derecho², para que podades mostrar ante nós quando quier que podiésedes el derecho² o rrasón que auedes en los dichos² casares *e* logares *e* vasallos, porque, ello así mostrado, nós /²⁶ vos mandásemos guardar todo el derecho² que auedes *e* deujedes auer en el dicho² monesterio *e* casares *e* lugares *e* vasallos. E otrosí mandaron que les tornásedes *e* pagásedes *e* fesiésedes luego dar *e* pagar todos /²⁷ los *maravedís* *e* pan *e* otras cosas qualesquier que les auedes tomado (tomado) *e* leuado desde que nós mandamos dar las dichas² *nuestras* cartas en la dicha² çibdat de Soria sobr' esta rrasón fasta aquí. E esto todo man/²⁸daron que fesiésedes *e* cunpljésedes non enbargante qualesquier pleitos *e* posturas *e* contractos *e* auençias

qu'el dicho² prior e conuento del dicho² monesterio o los dichos² sus casares e logares e vasallos ouiesen fe/²⁹cho² co[n]uusco⁹ o con otros por ellos sobre rrasón de las dichas² en[com]iendas⁴ e casares e logares e vasallos, lo qual dieron todo por rroto e baldío e njnguno e mandaron que non valliese.

E judgando por /³⁰ su sentençia defenjtiua, pronunçiaronlo todo así e mandaron dar esta *nuestra* carta al dicho² prior e co[n]uento¹⁰ del dicho² monesterio sobr' esta rrasón, por que les mandamos, vista esta *nuestra* carta o el traslado de ella sig/³¹nado¹⁰ de escriuano público, que dexedes e desenbargedes e fagades luego dexar e desenbargar al dicho² prior e conuento e al dicho² monesterio todos los logares e casares e vasallos sobredichos² que les así to/³²mastes e auedes tenido contra derecho² e que les non pongades embargo njnguno en ellos. E nós así gelo desenbargamos por esta *nuestra* carta e mandamos a los dichos² casares e logares e vasallos que de aquí /³³ a delante obedescan al dicho² monesterio e conuento² e los ayan por sus senores así como² deuen e son tenudos de derecho². Otrosí que les tornedes e paguedes e fagades dar e pagar todos los *marauedís e pan* /³⁴ e otras cosas qualesquier que de ellos auedes tomado e leuado después que nós mandamos dar *nuestras* cartas en la dicha² çibdat de Soria sobre la dicha² rrasón, e complades e tengades e fagades tener e con/³⁵plir¹¹ todo esto que sobredicho² es, non enbargante qualesquier pleitos e posturas e contractos e juramentos e auenençias que los dicho[s]¹² prior e conuento del dicho² monesterio o los dichos sus casares¹³ e logares e va/³⁶sallos o otro por ellos ayan fecho² conuusco sobre² rrasón de las dichas² encomjendas² e casares e logares e vasallos, pues que fue dado todo por rroto e baldío e njnguno por los dichos² *nuestros* juyzes¹⁴ e mandaron¹⁵ /³⁷ que non valliese¹⁶.

E non fagades ende al por alguna manera, so pena de la *nuestra* merçed e de seys mjll² *marauedís* a cada vno de uós para la *nuestra* cámara. E si lo así faser e complir non quisierdes, mandamos a uós, Pero /³⁸ Rruys Sarmjento, *nuestro* adelantado, o a qualquier otro *nuestro* adelantado que fuere en Gallizia, agora e de aquí adelante, e al meryno o merynos que por nós o por vós andoujeren, agora o de aquí a delante, e a qualesquier /³⁹ otros adelantados, alcalles, jurados, jueses, justiçias, merynos, alguasjles e otros ofisjales qualesquier de todas las çibdades e villas e logares de *nuestros* rregnos² que agora son o serán de aquí a delante, o a /⁴⁰ qualquier o qualesquier de ellos que esta *nuestra* carta vieren o el traslado della signado como² dicho² es, que uos lo fagan luego todo esto así guardar e con-

plir segund que en esta *nuestra* carta se contiene, entregando al di/⁴¹cho² prior e conuento del dicho² monesterio e a los dichos² sus casares e logares e vasallos de *vuestros* bienes fasta que las quantías de todos los *maxuedís e pan e* otras cosas qualesquier que dellos tomastes e leuastes después que nós /⁴² mandamos dar las dichas² *nuestras* cartas en la⁹ dicha² çibdat de Soria sobre la dicha² rrasón. E los vnos e los otros non fagan ende al por alguna manera, so la dicha² pena a cada vno. E de como² vos esta *nuestra* /⁴³ carta fuere mostrada e los vnos e los otros la co[n]pliéredes¹⁰, mandamos so la dicha² pena a qualquier escriuano público que para esto fuere la[m]ado¹⁷ que dé ende al que uos la mostrar testimonio signado con su ssigno² porque nós /⁴⁴ sepamos en como² cunplides *nuestro* mandado. La carta leyda, dátgela.

Dada em Medina del Canpo, veynte e ocho² días de desjenbre, era de mjll² e quatrosjentos e dies e ocho² años.

Yo, Loýs /⁴⁵ Fferrnandes, escriuano del rrey, la ffis escriujr por mandado del rrey e de los dichos² jueses por quanto ffue assí librado.

[*Sinaturas*: Aluarus de / [Trecu]rum¹⁸, doctor; Petrus Fernandi, / doctor; Martín Añes, vista].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Usa a abreviatura de *per* co valor de *pre*.

³ O ms. está rompido.

⁴ No ms. está escrito *alguons*.

⁵ No ms. non se le.

⁶ Está escrito sobre raído.

⁷ Usa a abreviatura de *er* co valor de *r*.

⁸ Está escrito *enla*.

⁹ Falta o *n*.

¹⁰ As letras *na* están escritas sobre raído.

¹¹ Antes do *c* hai dúas letras borradas.

¹² Está escrito *dicho*.

¹³ Está repasado por outra man *us casares*.

¹⁴ Está repasado por outra man “*nuestros juyzes*”.

¹⁵ Está repasado por outra man “*manda*”.

¹⁶ Antes está escrito *s*.

¹⁷ Está escrito *lanado*.

¹⁸ No ms. non se le. Complétase a sinatura tendo en conta a lectura de Vaquero Díaz (2004a: 257) sobre unha carta moi semellante a esta dada polo rei Xoán I ao abade de Celanova.

1383, febreiro, 19; xoves.

O prior Xil Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Gómez Lourenzo, á súa muller Tareixa Fernández e a catro voces os lugares da Pía e de Freixendo e o foro da Casa do Puzo en San Martiño de Alongos.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3042.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3042.

Sábbeam¹ quantos² esta carta viren como eu, dom Gil¹ Peres, prior do moesteyro de Santa Coonba de /² Naues, e o conuento dese meesmo lugar, sseendo todos juntados no cabyindo do dito¹ moesteyro per canpaa tan/³juda, ssegundo auemus d'usso e de custume de sse fferaser, damus a fforo a uóss, Gomes Lourenço, /⁴ ffillo de Lourenço Martiis, rreitor que ffoy da jgleia de Ssan Martiño de Mugar[e]s³, e aa uossa moller Tereyia Ffernandes /⁵ e aa quatro uossas uoses apuslo pustrimeyro de uóss, quaes¹ uós nomeardes húa uoz enpús¹ /⁶ outra, e sse ass non nomeardes, que o sseian quaess de dereito erdaren oss uossos bees, comuén aa /⁷ saber, o nosso lugar d'Alongos que chaman da Pía, o qual¹ está ssu cadía de Ssam Martiño d'Alo/⁸ngoss, ssegundo uós agora tragedes a jur e aa mao e ssegundo o trou[u]o⁴ Johán Leom¹, que ffoy, e ssú/⁹ass uoses; e demays o nosso lugar de Ffreyçendo⁵, que está na dita¹ ffylig[ris]ía⁶, como¹ ssenpre an/¹⁰dou con o dito¹ lugar.

Per tal condiçón, conuén aa ssaber, que o lauredes e paredes bem, en gyssa /¹¹ que sse non perca per myngua de laur e de boo param[en]to⁷, e que noss dedes del en rrenda de /¹²cada hūo ano¹ por día de Natal viy[n]te⁸ libras de dineyros brancos⁹ desta moeda¹⁰ que agora co/¹³rre, de que contan XL^a par de dineyros¹¹ por tres libras. E daredes uóss, oss ssobreditus¹ Go/¹⁴mes Lourenço e uosa moller Tereyia Ffernandes, e ass ssobreditas¹ uossas uoses aa uossa /¹⁵ morte de cada hūo de uós por¹² loytossa XX morauidís da dita¹ moeda¹⁰. E sseredes obydy/¹⁶entes e mandados uós e aa[s]¹³ ditas¹ uossas uoses a nós e aao dito¹ nosso moesteyro con oss di/¹⁷tus fforos e dereytus.

O qual¹ lugar non ue[n]deredes⁸ nen deytaredes nen ssupynora/¹⁸rredes nen anyuerssaryo poredes ssen noso mandado e outorgamento. O qual¹ lugar non sseyra /¹⁹ nen possa seer obrigado nen teúdo a déueda que uós ffaçades, nen sseiades teúdos uóss /²⁰ nen ass ditass¹ uosas uoses nen a uoz que perteessca a nosso ssenor el rrey nen a outro ne/²¹hũu en¹ nehúa maneyra, ssenón o dito¹ nosso moesteyro, cujo he. E sse ouuerdes de uender /²² ou de deytar, ante ao dito¹ moesteyro ca a outre polo justo preço; e sse o dito¹ moesteyro non quisser, entonde /²³ uendede ou deytade a atal ome¹ que sseia ssemeláualy de uós, que nos ffaça e page a /²⁴ ssobredita¹ rrenda e fforos e dereytus en paz como¹ ssobredito¹ he, pero que non sseia caual/²⁵leyro nen escudeyro nen dona nen donsela nen ome¹ de tras muro nen rreligiosa peso/²⁶a.

Et eu, o ssobredito¹ Gomes Lourenço, por mjn e porla dita¹ mjña moller e porlas ditass¹ /²⁷ mjñas uoses, assý rreçebo o dito¹ lugar pelas ditass condicoes e obrigo todos meus/²⁸ bees /²⁸ gaanados e por g[a]anar/¹⁵ a pagar esta dita¹ rrenda e ffoross e dereytus en paz co/²⁹mo¹ ssobredito¹ he. E nós, oss ssobreditus¹ prior e conuento, assý obrigamus oss bees da /³⁰ nossa messa do noso moesteyro a deffenderuoss a dereyto a uós e aa[s]¹³ ditass¹ uosas uozes con /³¹ esta dita rrenda e fforo. E sse uós, oss ssobreditus¹ Gomes Lourenço e uossa moller, e uo/³²ssas uoses estas condicoes non conprirdes e aagardardes ou cada húa delas, o ssobredito¹ /³³ moesteyro o reçaiba este dito¹ lugar per ssúa outorydade.

Jten eýnda uos damus a uós, os /³⁴ ssobreditus¹ Gomes Lourenço e aa uossa moller Tereyia Ffernandes, e aas ssobreditas uosas uo/³⁵ses a fforo o noso fforo da Cassa do Pusso, per tal¹ co[n]dición⁸ que nos¹ dedes del uós e as di/³⁶tas uosas uozes de cada hũu ano¹ por día de Natal VIJ^c ssoldos de dineyros/¹¹ brancos⁹ desta dita¹ moeda¹⁰. /³⁷ E todo o al aueredes do dito¹ lugar e fforo lyuri e quity doutro embargo que sseia.

Quen este /³⁸ preyto britar, peyte aa outra parte por nome¹ de pena L^a morauidís da boa moeda¹⁰ e aa /³⁹ uoz del rrey outros tantos, e aa carta ffyqui ffyrmj¹ e uala en¹ sseu tempo.

Ffeyta a carta /⁴⁰ no dito¹ moesteyro, quinta¹⁶ ffeyra, XVIIIJ^c días de ffueureyro, era de mjll¹ e CCCC^a e XX e hun /⁴¹ anos¹.

Testymuyas que foron presentes: Johán Fferna[n]des⁸ d'Alongos, Martín Garaabas; Vaasco, Pero, Ffernando, ómees do prior; /⁴² Johán Vilela, Gomes de Pena Ffereaa e outros.

Et eu, Johán Peres, monie e notario do dito moesteyro¹⁷, /⁴³ a todo esto que ssobredito¹ he pressente¹⁸ foý e meu nome e meu synal /⁴⁴ aquí fys en testy(uy)-muyo¹⁹ de uerdade, que /⁴⁵ tal est |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *q^otos*.

³ Falta o *e*.

⁴ Falta o *u*.

⁵ Na entreliña aparecen unhas palabras de difícil lectura: “e a curtjna d’Agrela que está doutor (*sic*)”.

⁶ Está escrito *ffyligia*.

⁷ Faltan as letras *en*.

⁸ Falta o *n*.

⁹ Está escrito *b^ocos*.

¹⁰ Está escrito *mon^o*.

¹¹ Está escrito *dm̄*.

¹² Está escrito *dpor*.

¹³ Falta o *s*.

¹⁴ Usa a abreviatura de *us* co valor de *s*.

¹⁵ Falta o *a*.

¹⁶ Está escrito *q^ota*.

¹⁷ Escribiu primeiro *notario que s* e despois riscou *que s* e engadiu *do ditō m^o*, coa palabra *ditō* entreliñada.

¹⁸ Está escrito *p^osstes*.

¹⁹ O *m* vai escrito sobre o *y* que o precede e sobre un *u*.

141

1386, xaneiro, 26 (1380, setembro, 15. Soria / 1302, xullo, 8. Burgos)

Traslado dunha carta en que Xoán I confirma ao prior e ao mosteiro de Santa Comba de Naves unha carta de Fernando IV (doc. 83 desta CD) na que, pola súa vez, confirma un privilexio outorgado por Sancho IV no que exime a dez dos oficiais do mosteiro e das súas granxas de pagar tributos.

B.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1507, nº 8. O orixinal desta carta é o documento 137 desta CD.

REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 1232.

REF. DE LA CUEVA, *Historia*, 160°; DURO, *Naves*, 153-154; SÁ BRAVO, *Monacato*, 52.

Sepan quantos esta carta vieren como¹ nós, dom Johán, porla graça de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Galiza, de Seuylla, de Córdoua, de Murçia, /² de Jahén, del Algarbe, de Algazira e sseñor de Lara e de Bizcaya e de Molyna, vynos vna carta del rrey dom Ffernando, *nuestro* visauuelo, escripta en pur/³gamão de cuero e seellada con su sseello de çera colgado por húa corda de ligno a colores. La qual dicha carta era ffecha en esta² maneyra que se ssigue:

/⁴ Sepan quantos esta carta vieren como¹ yo, dom Fernando, por la graça de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Galiza, de Seuylla, de Córdoua, /⁵ de Murçia, de Jaheén, del Algarbe³ e sseñor de Moljna, vy vna carta del rrey dom Ssancho, mjo padre, que Dios perdone, escripta en purgameo de cue/⁶ro e seellada con su sseello de çera colgado, en que dizía, por fazer ben e merçed al prior e al conuento del monesteyro de Santa Columba de Naues, que /⁷ les quitó los sergentes e los ofiçiales de su monesterio de todo pecho e de todo pedido, ssegundo que llo ouyeron husado en tienpo de los otros rreys /⁸ que fueron ante d'él. Et agora enviáronme dizer que llos sobrecogedores e cogedores e arrendadores e pesquiridores de los seruyçios e de los otros pechos que les /⁹ pasan contra esta merçed que el rrey mjo padre les fizo, porque disen que non es posto en la carta quantos son aquí los que deuen sseer quitos.

Et yo, por fazer /¹⁰ bien e merçed al prior e al conuento del monestero de Santa Coomba de Naues et por la alma del rrey mjo padre et que rrogen a Dios por mjn, tengo por /¹¹ bien de lles quitar para senpre de todos pechos que me ouyeren a dar en qualquier manera diez personas de sus sergentes e sus ofiçiales de /¹² sus grangas e del monesteyro sobredicho. Por que mando e deffiendo que njngunos sobrecogedores nyn cogedores nen arrendadores de los seruy/¹³çios e de los otros pechos que me ouyeren a dar, nen pesquiridores nen otro alguno¹, non sean osados de dema[n]dar⁴ pecho njnguno a estes diez /¹⁴ onbres sobredichos por njnguna manera, ca qualquer o qualesquier que lle fisesen contra esta merced que lles yo ffigo pasaren, pecharme ýan en pena /¹⁵ mill¹ morauedis de la moneda buena a cada vno e al prior e al conuento del dicho monestero todo el dano e el menoscabo que por ende rreçebiesen do/¹⁶brado, et demás a los aueres e a los cuerpos me tornaría por ello.

Et ssobr'esto digo e mando al jnfante don Folipe, mjo hermano e mjo adelan/¹⁷tado mayor en Galisa, e a los otros adelantrados e merjnos que foren

d'aquí a delante en Galisa, et a los merjnos que andaren por ellos en la tie/¹⁸rra e al comendero del dicho monestero, que fagan tener e guardar al prior e al conuento sobredicho esta merçed que lles eu fago et non consyntan a /¹⁹ njnguno que lles pase *contra* ella en njnguna manera. Et sse alguno¹ lles pasar *contra* ella, que llos prendan por la pena sobredicha e lla guarden *para* /²⁰ faser dela lo que yo mandare. Et que fagan hemendar al prior e al conuento ssobredicho todo el daño e el menoscabo que por ende rreçebesen /²¹ dobrado. Et non fagan ende al por njnguna manera.

Et desto lles mandé dar esta carta seelada *con* mjo seello de çera colgado.

Dada en Bur/²²gos, ocho días de jullio, era de mill¹ e tresientos e quareenta años.

Yo, Pero Gonçales, la fis escripuyr por mandado del rrey. Yo, Ffernand Yuanes, /²³ vista. Garçía Fernandes.

Et agora el prior e conuento del dicho monestero enviáronme pedyr merçed que lles confirmásemos esta dicha carta e /²⁴ merçed que el dicho rrey don Ffernando, *nuestro* visauuelo, ffezo al dicho prior e conuento del dicho monestero e gela mandásemos guardar e *conprir* /²⁵ en todo *ben e conplidamente*⁵ segund se en ella *contién*. Et nós, el ssobredicho rrey don Johán, por fferaser bien e merçed al dicho prior e conuento, *confir*/²⁶mámoslles esta dicha carta e merçed qu'el dicho rrey don Ffernando, *nuestro* visauuelo, fizo al dicho prior e conuento. Et mandamos que lles ualla /²⁷ e sea guardada esta carta e merçed agora e d'aquí a delante en todo bien e *conplidamente*⁵, segunt que meior e más *conplidamente*⁵ lle va/²⁸lió e ffue guardada al dicho prior e conuento en tienpo del dicho rrey don Ffernando, *nuestro* visauuelo, e del rrey don Alfonso, *nuestro* /²⁹ avuelo, e en *tienpo* del rrey don Enrrique, *nuestro* padre, que Dios perdone, e en el *nuestro* fasta aquí.

Et deffendemos firmemente por esta *nuestra* carta /³⁰ [o]⁶ por el traslado dela signado de escripuán púbrico, sacado *con* otoridade de juýs o de alcalle, que d'aquí a delante que alguno¹ /³¹ njn algunos¹ non sean osados de lles yr *nen* passar *contra* esta *nuestra* carta e merçed que lles nós *conffirmamos* *para* gela quebrantar o mñgoar /³² en algún¹ *tienpo* por alguna¹ manera, so pena de la *nuestra* merçed e de la pena *contenuda* en la dich[a]⁷ carta do dito señor rrey don Ffernando, /³³ *nuestro* visauuelo, ca qualquer o qualesquier que *contra* ello

o contra parte dello lles fosen o pasasen, avería[n]⁴ la *nuestra* yra et pechar/³⁴nos ýan en pena mill¹ *morauedis* de la buena moneda *e* al dicho prior *e* *conuento* o a quien en su uoz touer todos los danos /³⁵ [e]⁶ meoscabos que por ende rreçebesen dobrados.

Et demás por qualquier o qualesquier por quien fincar de lo asý faser *e* *conplir*⁵, /³⁶ mandamos al *omne* que esta *nuestra* carta mostrare ou el traslado dela, signado como¹ dicho es, que los enplase que parescan /³⁷ ante nós, doquier que nós seamos, del día que los enplazaren a quinse días primeros *seguientes*, so la dicha pena a cada vno, a diser /³⁸ por *quál* rrasón *non* *cuenplen* *nuestro* mandado. Et de como¹ esta *nuestra* carta lles ffor mostrada *e* los vnos *e* los otros la conpliren, manda/³⁹mos, so la dicha pena, a qualquier escripuano¹ púbrico que *para* esto fuere llamado, que dé ende al que la mostrare testemoyo signado /⁴⁰ *con* su signo, porque nós sepamos en como¹ conplides *nuestro* mandado.

Et desto lles mandamos dar esta *nuestra* carta escripta en purgamão /⁴¹ de coyro, seelada *con* *nuestro* seelo de plomo colgado.

Dada *ennas* cortes de Soria, quinse días de setenbro, era de mill¹ *e* quatroçientos /⁴² *e* des *e* ocho años.

Este he o tralado da dita carta do dito señor rrey dom Johán, a qual era escripta en purgamão de coyro *e* seelada de hũu /⁴³ seelo de plomo colgado en fijos de sirgo vermello *e* goaldado, a qual *non* era rrasa *nen* *cançelada* *nen* en *njn*hũu⁸ lugar sospeyta. A qual eu, Fernán /⁴⁴ *Gonçalues*, notario púbrico da çidade d'Ourense porlo bispo *e* porla jgleia desse lugar, vy *e* lij *e* aquí de veruo a veruo *ben* *e* *verdadeyramente* traladey a pedy/⁴⁵mento de Gil Peres, prior do moesteyro de Santa Coonba de Naues, a que a dita carta perteeçia, por quanto disso que auya mester de a enviar a algúas partes /⁴⁶ hu lle *conprija*⁹ et temjase de a perder *e* de perder *per* elo seu derecho. Et *per* mandado *e* liçençia de Johán do Carril, juýs do dito couto do dito moesteyro /⁴⁷ de Santa Coonba de Naues por noso señor el rrey, o qual traslado da dita carta o dito juýs mandou que valla *e* faça fe en todo lugar hu for mostrada, a/⁴⁸sý como¹ ho original da dita carta. Enno qual traslado eu, o dito Fernán *Gonçalues*, notario, puge meu nome *e* meu signal, que tal he [*Sinal*].

O qual tralado foy feyto /⁴⁹ enno dito couto de Santa Coonba, vijnte *e* seis días do mes de janeyro do ano¹ do naçemento do Noso Señor Jhesu Cristo de mill¹ *e* trezentos *e* oytteen/⁵⁰ta *e* seys anos¹.

Testemoyas que viron a dita carta e foron presentes aa dita autoridade: Rroy Ffernandes e Gonçaluo Nepto, moradores en Guytar; e Pero Bõo e Rroy Gonçalues, omes /⁵¹ do dito prior, e outros.

* Véxase a nota * do documento 137 desta CD.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *eñesta*.

³ Está escrito *alg^arbe*.

⁴ Falta o *n*.

⁵ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *li*.

⁶ No ms. falta.

⁷ Falta o *a*.

⁸ Leva un trazo que cobre toda a palabra.

⁹ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

142

1390, decembro, 10. Ourense (1351, xullo, 15)

Traslado dunha carta en que o prior Estevo González e o convento de Santa Comba reciben por foreiros a Gonzalo Pérez do Mato, á súa muller María Eanes e a unha voz, por diversas propiedades en Santa Mariña de Fontefría que estes compraron a Maior Anes, a cal as tiña aforadas do mosteiro.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3101.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3101.

REF. POUSA, *Señorio Santa Comba de Naves*, 31.

Enno nome¹ de Deus, amen. Sábean quantos esta carta viren que eu, Estéuõ Gonçalues, prior do moesteyro de Santa Coomba de Naues, e o conuento dese /² meesimo lugar, seendo juntados enno cabído do dito moesteyro *per campã*² tanjuda, como³ he de husso e de custume de sse fazer, rreçebemos /³ a uós, Gonçaluo Peres do Mato, e a María Eanes, uosa moller, moradores en Ourense, e a húa uosa uós apús uosa morte, por foreyros dos ca/⁴sares e herdades e moýños que o dito moesteyro ha enna freiguysía de Santa Mariña de Fonte Fríja e aa leyra dos Carualllos como³ anda con seu herda/⁵mento; os quaes casares e herdades e moýnos e leyra

de nós teuo aforados Moor Anes, yrmãa de Lop'Eanes, monie do moesteyro de Çe-lanoua, e /⁶ vendeos a uós e aa dita uosa moller. Per tal condiçón que uós, os ditos Gonçaluo Peres e María Anes, uosa moller, e aa dita uós lauredes e paredes ben /⁷ os ditos casares e herdades e cunprades e pagedes os fforos e dereitos que a dita Moor Anes auía de fazer ao dito moesteiro, *segundo se contén ennas cartas dos /⁸ foros.*

Outrosy damos a foro a⁴ uós e arrendamos a uós, os ditos Gonçaluo Peres e María Anes, e aa dita uosa uós dous cassares con seu moyño que están em /⁹ Fonte Fríja, os de fondo, dos quaes dous casares e moyño nos a dita Moor Anes auía de fazer foro de quarta e seis libras de dereitura; per tal condiçón que uós e /¹⁰ a dita María Anes, uosa moller, e a dita⁵ uós diades cada ano³ ao dito moesteiro, por esta quarta que o dito moesteiro deles auía de auer, seys quarteyros de pan, /¹¹ as dúas terças de çentẽo² e húa d'auereyço, et pagar este pan en todo o mes d'agosto per teega³ de quatro ceramĩjs, *segundo* que senpre ffoy acostumado e que an/¹²dou alý en aquel lugar e per que conpraron e venderon. Et daredes cada ano³ por dereytura por a festa de San Martino tres libras de brancos da moeda⁶ de noso señor /¹³ el rrey dom Afonso.

Et outrosy nós, o dito prior e conuento, damos a foro e arrendamos a uós, o dito Gonçaluo Peres, e María Anes, uosa moller, a leyra das Car/¹⁴uallas, per tal condiçón que diades dela de foro cada ano³ que y jouffer nouidade dúas fanegas de pan. Et avedes aa dar uós e a dita uosa mo/¹⁵ller e a dita uosa uós hũu quarteyro de Caschomane, *segundo se contén enna carta per* que o aforamos aa dita Moor Anes.

Et pagando uós, o dito /¹⁶ Gonçaluo Peres, e aa dita María Anes, uosa moller, e aa dita uós, asy como³ sobredito he, os ditos seys quarteyros de pan e tres libras dos ditos casares, et pa/¹⁷gando outrosy cinquoenta morauidís que a dita Moor Anes auía a dar por outros tres casares que son deste aforamento e están enno dito lugar de Fonte Fríja, e /¹⁸ outrosy pagando os ditos dous quarteyros de pan aa messa do prior como³ dito he, vós non seiades a máys tiúdos nen obrigados.

Et para esto asy conprir /¹⁹ e aguardar, eu, o dito Gonçaluo Peres, obrigo todos meus bẽs móujles e rrayzes a conprir e aguardar todas estas cousas e cada húa delas que se /²⁰ en esta carta conteen, tanbẽn por mjn como³ por a dita mjña moller, que presente non está, e por a dita uós.

Quen este pleito britar, peyte aa ou/²¹tra parte⁷ en pẽa mill³ morauidís e aa uós del rrey outros tantos, et a carta fique firme e ualla en súa rreuor.

Ffeyta a carta enno dito moesteiro, quinze /²² días de jullio, era de mill³ e trezentos e oyteenta e noue anos³.

Testemoyas que foron presentes: o dito prior, Johán Peres Paradela, Gomes Anes; Fernán Martiis, con/²³feso; Sauaschão Rrodrigues, ome³ do dito prior; Gomes Soelleyro e outros.

Et eu, Fernán Anes, monge e notario do dito moesteyro, que a esto presente foý e /²⁴ esta carta, per mandado e outorgamento⁸ do dito prior e conuento, escripuj e meu nome e signal aquí fis en testemoy de verdade, que tal este.

/²⁵ Este he o tralado da dita carta ffeyta perlo dito Ffernán Anes, notario e monie do dito moesteyro de Santa Coonba de Naues, e signada de seu sig/²⁶nal, segundo per ela pareçia e se en ela contijña, a qual era escripta en purgamẽo de coyro, a qual non era rassa nen cancelada nen en nenhũu² /²⁷ lugar sospeyta. A qual eu, Ffernán Gonçalues, notario público da cidade d'Ourense porlo bispo e porla jgleia desse lugar, vy e lij e aquí de ueruo a ueruo ben /²⁸ e verdadeiramente traladey a pedimento de Esteuõ Lourenço, viziño d'Ourense a que a dita carta pertẽeçia, e per mandado e outoridade e liçençia de /²⁹ Gomes Mosqueiro, juís d'Ourense, que me mandou que desse o tralado da dita carta ao dito Esteuõ Lourenço, o qual traslado o dito juís mandou que /³⁰ ualla e faça fe en todo lugar hu for mostrado asý como³ o horiginal da dita carta. Enno qual tralado eu, o dito Fernán Gonçalues, puge meu /³¹ nome³ e meu signal, que tal he |Sinal|.

O qual tralado foý feyto en Ourense, dez días do mes de desenbro do ano³ do naçemento do Noso Señor /³² Jhesu Cristo de mill³ e trezentos e noueenta anos³.

Testemoyas que viron a dita carta e foron presentes aa dita outoridade: Afonso Copelo, ome³ do /³³ dito juýs, e Gomes Anes, laurador, e Ffernán Peres da Praça e Gomes Ares da Pixotaría⁹, moradores en Ourense.

¹ Escribiu *nie* e logo corrixiu en *nomē*.

² Leva un trazo que cobre case toda a palabra.

³ Leva un trazo sobreposto.

⁴ Está escrito sobre un sinal tironiano.

⁵ Está corrixido sobre *p*.

⁶ Está escrito *mor*.

⁷ Está na entrelíña.

⁸ Leva *or* na entrelíña.

⁹ Antes está riscado *pi*.

1391, agosto, 20. Mosteiro de Celanova.

Xoán López, abade do mosteiro de Celanova, arrenda a Rodrigo López de Sober as dúas terceiras partes do couto de Santo Eusebio ata que este recupere o diñeiro que lle emprestou ao abade García Fernández.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1507, nº 11.

REF. POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 64.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, dom Johán Lourenço, pela mercee de /² Deus² et da Santa Ygleia de Rroma abade do moesteyro de Çela Noua¹, arrandamos¹ /³ a uós¹, Rroy Lopes de So[u]er³, escudeiro⁴ do conde, as dúas¹ terças do /⁴ noso couto de Santo Euséueo, que tenades et aiades as dúas terças /⁵ do dito couto pola contía de morauidís por que uolo a uós lançou Garçía Ffernandes, /⁶ abade que era aa sasón do dito moesteyro de Çela Noua¹. Et con tal condiçón que uós, /⁷ o dito Rroy Lopes, aiades et tenades as dúas¹ terças do dito couto et proes /⁸ das ditas dúas¹ terças ata que uós, o dito Rroy Lopes, seiades entrego de tódolos /⁹ morauidís que uós, o dito Rroy Lopes, enprestastes ao dito Garçía Ffernandes. A qual contía /¹⁰ de morauidís he contêhúda en hũu contrato que era feyto ontre uós e o dito /¹¹ Garçía Ffernandes, per que llos enprestastes sobre [a]s dit[a]s⁵ dúas terças do dito couto.

/¹² Et per esta nosa carta mandamos aos lauradores et fforeiros⁴ do dito couto /¹³ que rrecudan a uós, o dito Rroy Lopes, ou a uoso çerto mandado con as ditas /¹⁴ dúas terças do que a nós perteeçe enno dito couto, tanbén pan como¹ vjno como¹ /¹⁵ outras cousas quaesquer que pertescan ás ditas dúas terças do dito couto, ata /¹⁶ que uós, o dito Rroy Lopes, seiades entrego da dita contía de morauidís contêhú(a)da /¹⁷ enno dito contrauto, segundo aquí dito he. Et que nós, o dito don abade, ou noso çerto /¹⁸ mandado sobre elo¹ façamos¹ conta con o dito Rroy Lopes ou con seu çerto man/¹⁹ dado. Et a dita conta feyta⁶, seendo¹ achado¹ que o dito Rroy Lopes he pa[ga]do⁷ da dita /²⁰ contía, que o dito couto et proes del fiquen⁸ liures a nós¹ et ao dito moesteyro. Et /²¹ seendo¹ achado¹ que o dito Rroy Lopes leuar máys ca o que monta¹ a dita /²² contía contêhúda enno dito contrau-

to, que o dito Rroý Lopes que nolo entrego /²³ a nós¹, o dito don abade, et ao dito noso moesteyro. Et ánda mandamos /²⁴ que o dito Rroý Lopes aia enno tenpo¹ que touer estas ditas dúas¹ terças, que /²⁵ aia as dúas terças dos *dineyros* que nos á de dar de cada ano¹ Johán /²⁶ *Martíis* de Carrasedo.

Et sobre esto que dito he, nós, o dito don abade, man/²⁷ damos a *Martín Anes*, noso notario enno dito moesteyro e terra¹ de Çela Noua, que /²⁸ dese ende a uós, o dito Rroý Lopes, esta carta con seu nome¹ et synal.

Que /²⁹ foy feyta⁶ enno dito moesteyro, XX días do mes d'agosto, ano¹ do nacemento de /³⁰ Noso Señor Jhesucristo⁹ de mjll¹ et tresentos¹ et noventa et hũu anos¹.

/³¹ *Testemoyas* que foron¹ presentes: Rrodrigo Anes, clérigo de Rrauãal; Rrodrigo Anes, morador en /³² Sorga; Fernán Gomes, clérigo d'Armarís; Gonçaluo Lourenço et Afonso Lourenço, omes do dito /³³ don abade.

Et eu, *Martín Anes*, notario sobredito, que a esto presente foý /³⁴ et aquí puie meu nome¹ et synal, que tal he [*Sinal*].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Usa a abreviatura de *us* co valor de *s*.

³ Está escrito *sone*⁷.

⁴ Usa a abreviatura de *er* co valor de *r*.

⁵ Está escrito *os ditos* co primeiro *s* escrito sobre outra letra.

⁶ Está escrito *fēa*.

⁷ Faltan as letras *ga*.

⁸ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁹ Está escrito *jhēsu*.

144

1399, marzo, 23. Ourense.

Martiño de Albán e súa irmá Tareixa de Albán aforan a Lourenzo Pérez, á súa muller Tareixa González e a todas as súas voces catro leiras de viña en Tarascón.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3230.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3230.

Sábean quantos esta carta viren como¹ eu, *Martín d'Aluán*, morador *enna çibdade d'Ourense*, *enna rrúa do Canpo*, et eu, *Thereyja d'Aluán*, moller de /² *Martín d'Aluairo*, *ymãa do dito Martín d'Aluán*, damos et outorgamos² a foro a vós, *Lourenço Peres*, morador *en Tarascón*, que sodes presente, et aa vos a /³ moller *Tereyja Gonçalues*, que *non* he presente, e a todas vosas voses *para* senpre, conuén a saber, quatro *leiras* de *vjña* de *djsemo* a Deus que nós avemos /⁴ *enno* dito lugar de *Tarascón*, *segundo* que os tragía a jur e a mão *Pero Eanes* de *Tarascón*.

Dámosvos a foro as ditas quatro *leiras* de *vjña*, como¹ dito he, /⁵ *con* todas súas entradas e *seídas* et *p[er]teesças*³, *per* onde quer que as *ajan* e lles *p[er]teesçan*³ de *dereyto*, por tal *condiçón*⁴ que as *lauredes* e *paredes* /⁶ *ben*, en tal *maneira* como¹ *non* *desfalescan* *per* *mjngo* de *laur* e de *boo* paramento, et dedes ende en cada hũu ano¹ *enno* *tenpo* da *vendýmea* a nós /⁷ e nosas voses hũu *puçal* de *vjño* de *lagar* *per* quarta *dereyta* de seis *açunbres* cada quarta, quatro quartas porlo *puçal* *con* *súa* *trasfegadura*, /⁸ que *seja* *boo* *vjño* puro do *mellor*¹ que Deus y der *ennas* ditas *leiras*. Et do al que *ajades* e *persuyades* d'aquí en *deante* *para* senpre as ditas *leiras* /⁹ de *vjña* de *dýsemo* a Deus *liures* e *quites* de todo outro *enbargo* e *cárrego* algũu.

Et se *perla* *ventura* vós ou vosas voses *quiserdes* *vender*, /¹⁰ *deytar* ou *subpeñorar* as ditas *leiras* de *vjña*, que *primeyramente* *frontedes* *con* elas a nós e a nosas voses et que noslas dedes porlo *justo* *preço* /¹¹ que outro por elas der, *asperando* o *térmjño* do *dereyto*; e *non* as *querendo* nós *rreçeber* por ese mesmo *preço*, *entón* que as *vendades*, *deytedes*, *subpeñoredes* /¹² a *atal* *persooa* que *seja* *vossa* *semelláuel*, que as *laure* e *pare* *ben* e *pague* cada ano o dito *foro* e *cunpla* e *aguarde* *tódaslas* *condiçõs* desta /¹³ *carta* e cada *húa* delas. Et *obrigamos* todos nosos *bões* *para* vos *anparar* e *defender* senpre a *dereyto* a vós e a vosas voses *con* o dito /¹⁴ *aforamento* que vos *fasemos* *enna* *maneira* *sobredita*.

Et eu, o dito *Lourenço Peres*, que *soo* presente, por *mjn* e *porla* dita *mjña* moller, que *non* he presente, /¹⁵ e por todas nosas *voces*, *así* o *rreçebo* de uós, os ditos *Martín d'Aluán* e *Thereyja d'Aluán*, as ditas quatro *leiras* de *vjña* *aforadas* *perla* *maneira* e /¹⁶ *condyçõs* que ditas *son*; et *para* as *laurar* e *parar* *ben* e *para* *pagar* en cada hũu ano¹ o dito *puçal* de *vjño* et *para* *conprir* e *aguardar* /¹⁷ *tódaslas* *condiçõs* desta *carta* e cada *húa* delas, *obriego* todos meus *bões* *móueles* e *rرایses*, *aujdos* e *por* *auer*.

Et qualquer /¹⁸ de nós, as ditas partes, que *contra* esta carta for ou pasar en algú^a maneira, que peyte aa parte aguardante por nome¹ de pena¹ e jnterese /¹⁹ çen *morauidís* de bõa moeda; et a dita pena¹ pagada ou non, esta carta fique fjrme e valla para senpre.

Ffeyta a carta en Ourense, vijnte /²⁰ et tres días do mes de março, ano¹ do naçemento de Noso⁵ Señor Jhesu Cristo de mjll¹ tresentos et noueenta et noue anos¹.

Testemoyas que foron presentes: /²¹ Rroy d'Amoeyro, alfayate; Johán Jngrés, armeiro, vesjños d'Ourense; Gonçaluo Eanes e Rroy Suares, vesjños de Santiago, e outros.

Et eu, /²² Johán Fernandes, notario público da çidade d'Ourense (d'Ourense) porlo bispo e igleia dese lugar, a todo esto que dito he presente ffoý /²³ con as ditas *testemoyas* et en mjña presenza o fis escriujr⁶ e aquí meu nome e signal puge, que he tal, en *testemoyo* de verdade⁷ |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Faltan as letras *er*.

⁴ Antes está riscado un sinal tironiano.

⁵ Hai unha letra borrada entre o *s* e o *o*.

⁶ Está escrito *escriujr*.

⁷ No ángulo inferior esquerdo do ms. está escrito por man diferente e posterior “*muy rreverendo señor*”.

145

1405, febreiro, 8.

O prior Afonso Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Afonso Castelao, ao seu fillo Xoán Castelao e a todas as súas voces o monte do Rodeiro en San Tomé, o monte dos Naballos, o Outeiriño co seu amieiral e uns pardiñeiros que fican alén dese Outeiriño.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3356.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3356.

REF. DURO, *Naves*, 154; POUSA, *Señorio Santa Comba de Naves*, 57.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, don Affonso Gomes, prior do mōesteiro de Santa Coonba de Naues, et o comuen²to desse lugar, ssendo juntados en nosso cabjdoo¹ per canpãa tanjudada segundo que auemos de huso e de costume /³ de nos juntar a faser cabjdoo¹, damos e outorgamos², aforamos a vós, Afonso Castelão, moleyro, morador enno /⁴ Ribeyro de Meende, et a voso fillo Johán Castelão et a todas vossas voses para senpre, conuén a saber esto, que uos /⁵ aforamos o nosso monte do Rrodeyro que jas en termjo de Santomé, ssegundo que ao dito nosso mōesteiro perteeçe.

Jten vos /⁶ aforamos máys con esto que dito he outro monte a que chaman dos Naballos, como¹ parte perlo Outeiro do Rramo e vay topar /⁷ en çima enno camjño que se ora feso de pouco que vay d'Ourense para Çebollino, et en fondo entesta enno camjño /⁸ vello que vay d'Ourense para Castedón, et do outro cabo parte con as vjñas d'Outeiro d'Allos.

Jten vos aforamos máys con esto /⁹ que dito he O Outeyriño con seu ameyrial que está junto¹ con o rrío da Looña, daquel cabo contra as vjñas de Santo/¹⁰me en dery[t]o³ ó moyno da Arẽa que está deste cabo et como¹ vay topar enno dito rrío.

Jten vos damos e aforamos /¹¹ máys con esto que dito he hũus paredeiros que foron casas que jasen aalende do dito Outeyriño, hu están as olyu/¹²eyras contra Sesteyrón, os quaes paradeiros⁴ demarcan en fondo perlo camjño e congogra vella que vay de Meende para O Outeiro /¹³ da Mora et da outra parte demarcan con vjñas que agora ten Eynés Anes, moller de Álvaro Nunes, segundo que parte con /¹⁴ o muro de hun casarello para o outro da parte das vjñas da dita Eynés Yanes.

Dámosvos a foro os ditos montes et /¹⁵ Outeyriño con seu ameyrial et paradeiros a montes e a fontes, con súas entradas e seydas e con todos seus direitos /¹⁶ et perteenças, per tal pleito e condiçón que ponades de vjñas os ditos montes do Rrodeiro e dos Naballos, o que ende vós /¹⁷ poderdes poer, ou os lauredes⁵ de pan ou os façades laurar ou façades en elles o que uos Deus guysar. Et outrosí que faça/¹⁸des do dito Outeyriño con seu ameyrial e casarellos en elles casas ou cortiñas ou outra cousa qual vos Deus /¹⁹ der a entender. Et dedes ende a nós, o dito pryor⁶, ou ao pryor⁶ que perlo tenpo for enno dito mōesteiro a oy/²⁰taua parte do vjño e pan que Deus y der ennos ditos montes que uos aforamos como¹ sobredito he, pa/²¹gando o seu dêsimo a Deus, a composta enna vjña e o vjño no lagar et

o pan enna ayra; a qual noujdade /²² que Deus y der auedes a coller *per* nosso moordomo, ao qual auedes a proueer¹ de comer et de beber cumu/²³nalmente ssegundo custume da terra. Et outrosí daredes de foro en cada hũu ano¹ porlo dito Outeyriño et /²⁴ ameyral et casarellos con súas perteenças e entradas e seydas por día de Domjngo de Lásaro dous açu[n]bres⁷ /²⁵ de bõo vjño ou dous morauidís por elles. Et do al que ajades os ditos montes e Outeyriño e ameyrial /²⁶ et casarellos de dêsimo a Deus et liures e quites de todo outro embargo et encárrego algũn.

Et he pos/²⁷to que se vós ou vosas voses que as sobreditas cousas herdaren as quiserdes vender, deytar ou supyñorar, /²⁸ que primeyramente frontedes con elas a nós¹, o dito pryor⁶, et noslas dedes porlo justo preço que uos outre por elas der; /²⁹ et nonnos querendo nós por esse preço rreçeber, estonçe os vendede, deytade ou supinorade a atal⁸ pesoa que /³⁰ seia vossa semelláujle de uós et que non seia a dona nen escudeiro nen donsela nen ome¹ de tras muro nen /³¹ a outro ome¹ poderroso, mays a atal⁸ pesõa que laure e pare ben et page e compra et aguarde as condições desta carta /³² et cada hũa delas.

Et nós, o dito prior e conuento, obligamos os bẽes do dito nosso mõeiteiro para vos an/³³paráremos e defendéremos senpre a deryto con esto que uos aforamos segundo sobredito he.

Et nós, os ditos Afonso /³⁴ Castelão et Johán Castelão, que somos presentes, asy o outorgamos² e rreçebemos en nós as sobreditas cousas /³⁵ aforadas perla maneyra e condições que ditas son, et obrigamos todos nosos bẽes gãanados e por gãanar /³⁶ para laurar et parar ben et pagar cada ano¹ o dito foro de oytaua do vjño e pan que Deus y der et os /³⁷ ditos dous açu[n]bres⁷ de vjño ou os ditos dous morauidís por elles, et conprir e aguardar tódaslas outras cousas /³⁸ et condições que en esta carta son contiúdas e cada hũa delas.

Et he posto pena¹ ontre nós, as ditas partes, /³⁹ que a parte de nós que contra esto pasar, que peyte aa¹ outra parte que o conprir et aguardar quiser por nome¹ de pena¹ et /⁴⁰ de jnterese dusentos morauidís de dineyros brancos et aa¹ vós del rrey outros tantos; et a dita pena¹ e jnterese pa/⁴¹gada ou non, esta carta e todo o que en ela he contiúdo fique firme e valla para senpre.

Ffeyta a carta /⁴² enno dito mõeiteiro de Santa Coonba de Naues, oyto días do mes de feureiro, ano¹ do naçemento de Nosso /⁴³ Señor Jhesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos e çinquo anos¹.

Testemoyas que foron presentes: Gonçaluo Peres da Praça e Johán /⁴⁴ de Graa-deyra, escripuán, moradores en Ourense; et Gonçaluo de Palmés e Johán Fernandes, omes do dito pryor⁶, e outros.

/⁴⁵ Et eu, Lopo Ffernandes, notario ppúblico da çidade d'Ourense et dos coutos do bispo por noso señor /⁴⁶ el rrey, que a esto que sobredito he presente¹ ffoý et en mjna presenza o ffis escripuyr /⁴⁷ et en rrogo do dito prior dúas cartas ffis partidas *per abc* en que ffis meu /⁴⁸ nome e synal en testemoyo de verdade, que tal he |Sinal|.

|Sinatura: Alfonsus Gomecij, prior|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entrelíña.

³ Está escrito *dereyro*.

⁴ Usa a abreviatura de *er* co valor de *r*.

⁵ Usa a abreviatura de *ra* co valor de *re*.

⁶ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

⁷ Falta o *n*.

⁸ Está escrito *āā tal*.

146

1406, febreiro, 4.

O prior Afonso Gómez afora a Lourenzo Gómez, á súa muller María Anes e a tres voces unha leira de herdade e viña da vestiaría en Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3381.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3381.

REF. DURO PEÑA, *Naves*, 154; POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 81.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, dom Afonso Gomes, prior do moesteiro de Santa Coonba das Naues, dou e outorgo² a foro a v[ós, Lou]renço³ /² Gomes, morador enno lugar da Lama, que he enna frijgrisia de Sam Mamede de Palmés, que sodes presente, et a María Anes, uosa [moller, que]³ nom /³ he presente, e a tres voses apuslo pustromeyro de uós que seian uosos fillos ou fillas,

et non avendo y fillo ou filla d'anbos, [que seia]³ a primeyra /⁴ uós aquel ou aquela que herdar os outros vosos bẽes do pustromeyro de uós de dereyto, et así vaan as ditas vosas voses no[mead]as³ húa /⁵ pus outra subçesiue; conuén a saber, que uos aforamos húa leira d'erdade e vjña da vistiaría que o dito noso moesteiro ha e lle perteesçe ena /⁶ aldea d'Untes, a qual parte dum cabo con o chãao do prior e do outro cabo parte con outros leiros de vjñas de Gomes Barrela que foron de Johán do Carril. /⁷ A qual vjña nos a nós demjtiu Gomes Peres, criado de Gil Peres, prior que foy do dito mosteiro¹, per este notario per que esta carta he ffeyta.

Aforámosuos a dita /⁸ leyra de vjña con súas entradas e seydas e con todos seus dereytos, jures e perteenças, per tal condiçón que a chantedes e ontrechantedes /⁹ de vjña cada onde lle feses mester, et a lauredes e paredes bem, em tal maneyra que non defalesca per mjngo de lauor e de bon para/¹⁰mento; et façades dela foro de quarta em cada hun ano¹ a nós e ao dito noso moesteiro de toda noujdade que Deus em ela der, a con/¹¹posta na⁴ vjña e vjño branco no lagar⁵, e as outras cousas segundo custume da dita aldea, todo per noso moordomo, ao qual proueeredes de comer /¹² e de beber segundo custume da dita comarca⁶. Et seredes seruentes de nós e do dito noso moesteiro, et do al liure e quite de todo outro trebuto /¹³ e encárrego algún, pagando o dísemo a Deus.

Et se uós ou a dita vosa moller ou vosa vós quiserdes vender, deytar ou subpeñar /¹⁴ ou enallear en algúã maneyra a dita leira de vjña, que primeyramente frontedes a nós e ao dito noso moesteiro et nosla dedes por/¹⁵lo justo preço ante que a outro algũu; et non a querendo nós por ese preço rreçeber, estonçe o vendede, deytade ou subpeñorade ou enalle/¹⁶ade a semelláujl pesõa de uós que a laure e pare bem, e page o dito foro de quarta em cada hun ano¹, e cunpra e agoarde tódaslas cousas /¹⁷ e condições que en esta carta som contiúdas e cada húa delas, segundo que uós sodes tiúdos e obrigados⁷, que non seja caualeiro nen es/¹⁸cudeiro nen dona nen donsela nen ome¹ de tras muro nen pesõa rreligiosa nen de mayor poderío que uós, mais que seia tal pesõa de que /¹⁹ nós e o dito noso moesteiro ajamos o dito foro em pas. Outrosí que non façades manda nen anjuersario perla dita leira a outra igleia nen moesteyro /²⁰ nen santuario algún, saluo ao dito noso mosteiro. Et obrigamos⁷ os bẽes do dito noso mosteiro para uos defender e anpar[ar]⁸ a dereyto con esto /²¹ que uos aforamos como dito he.

Et eu, o dito Lourenço Gomes, que sãõ presente, por mjn e porla dita mjña moller, que non he presente, e porlas /²² ditas nosas vozes, asý rreçebo de uós, o

dito prior, a dita leyra de vjña aforada *perla maneyra e condyções* que ditas som; *e para* a laurar e parar /²³ bem, e faser o dito foro de quarta em cada hun ano¹, e faser e conprir e agoardar tódaslas cousas e condyções que em esta carta som /²⁴ contiúdas e cada húa delas, obligo a elo todos meus bées e da dita mjña moller, móujles e rraýses, aujdos e por auer.

Et qual/²⁵quer de nós, as ditas partes, que contra esto pasar e o non conprir e agoardar, que peyte aa outra parte que o conprir e aguardar quiser por nome de pena /²⁶ e jnterese çen *morauidís* de djneyros brancos e aa uós del rrey outros tantos; et aa dita pena pagada ou non, esta carta (carta) e as cousas em ela contiúdas /²⁷ fiquen firmes e vallan no dito tempo.

Ffeyta a carta eno dito moosteiro de Santa Coonba, quatro días do mes de feureiro, ano¹ do naçemento de Noso Señor /²⁸ Ihesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos e seis anos¹.

Testimuyas que a esto presentes foron: Gonçaluo¹ de Pena Ferría e Rroy Bõo e Pero Anes, clérigo /²⁹ do coro da igleia d'Ourense, e Afonso Gomes e Gomes d'Anaygo, omes do dito prior, e outros.

Et eu, Gonçaluo¹ Fernandes, notario público da çibdade d'Ourense por/³⁰lo bispo e porla igleia dese lugar⁹, et notario público dos coutos e señorío do dito moesteyro de Santa Coo[n]ba¹⁰ porlo prior e [convento d]o¹¹ dito mosteiro, a esto /³¹ que sobredito he con as ditas *testimuyas* presente foý e o escripuj e aquí¹² meu nome¹ e meu signal fis em testimuyo de verda[de, que he ta]l¹¹. Et non enpees/³²ca onde dis ontre rregroes “na”, que ffoy error.

[Sinal: Gonçaluo Fernandes, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ No ms. non se le.

⁴ Está na entreliña.

⁵ Está escrito *lag^a ar.*

⁶ Está escrito *com^a rca.*

⁷ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

⁸ Faltan as letras *ar*.

⁹ Está escrito *lug^a r.*

¹⁰ Falta o *n*.

¹¹ O ms. está rompido.

¹² Leva a abreviatura de *que*.

1410, marzo, 30; domingo.

Gómez Pérez, criado de Xil Pérez, prior que foi do mosteiro de Santa Comba de Naves, dimite ao prior Gonzalo Estévez e ao mosteiro de Santa Comba as propiedades que deles tiña aforadas en diversos lugares (un casar en Fontefría, dous casares en San Xiao, o casal da igrexa de Palmés, o casal do Burgo, os casares das Penelas que foron de Sebastián Rodríguez, e Agrosanín, Forno Telleiro e A Reguenga, e unha casa), agás os lugares da Lama e de Ventosa, o bacelo de Outariz, unha viña en Untes e un pardiñeiro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3450.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3450.

REF. DURO PEÑA, *Naves*, 154-155.

Sábean todos como¹ enno moesteyro de Santa Coonba de Naues, domjngo, trijnta² días do mes de março, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Jhesu [Cristo]³ de mjll¹ e quatro/2çentos e des anos¹, en presenza de mjn, Lopo Peres, notario público da çibdade d'Ourense porlo bispo e porla igleia dese lugar, e notario do dito moesteyro de Santa Coon/3ba porlo prior del, et das testemoyas adeante escriptas, estando presente enno dito lugar don Gonçaluo Estéuees, prior do dito moesteyro de Santa Coonba, paresceu y ant'el /⁴ Gomes Peres, criado de Gil Peres, prior que foy do dito moesteyro, et diso que por rrasón que el tijña aforados do dito moesteyro de Santa Coonba çertos casares e h[e]rdades⁴ et /⁵ áruores e cortinas, e por quanto os el non podía laurar nen pagar ben nen manteer segundo que era tiúdo e obrigado perlas cartas de aforamento /⁶ que sóbrela dita rrasón tijña e lle foran feytas, por ende que demetía e demetío logo ao dito moesteyro e ao dito prior, en seu nome, tódoslos casares e /⁷ h[e]rdades⁴, áruores e cortinas, et as cartas que lle delo foran feytas, as quaes logo entregou ao dito prior, e as outras que juraua e jurou logo aos santos /⁸ auangelios que non husase delas máis en algũu tempo nen por algũa maneyra.

Os quaes casares e h[e]rdades⁴ son estes que se siguen: primeiramente, o /⁹ casar de Fonte Frýa, en que morou Pero Domjnges e despois Lourenço do Pereiro,

et dous casares en San Giãao; quanto a el perteesçia [enn]o⁵ casal da igleia /¹⁰ de Palmés, que está a par dela, que he do dito *moesteyro*; et o casal do Burgo, con outras cousas quaesquer que el avía enno dito Burgo; e os casares [das]⁵ Pene/¹¹las que foron de Sabaschão Rrodrigues e Agro Sanjn e Forno Teleiro e A Rregenga, que está en Huntas, e a casa que ten Pero Lopes, con tódaslas outras cousas /¹² ao dito *moesteyro* perteesçentes. Et que lle pedía que os rreçebese para sy e para o dito seu *moesteyro*, saluo que lle non demetía o lugar da Lama e de Ventosa /¹³ e o baçelo de Outarís, como¹ o el tijña a jur e a mãao, e a vjña d'Untes que jasja a par da vjña d'Afomso d'Untes, e o paradeiro d'Agrina (?), segundo /¹⁴ que o el tijña per seu foro.

Et logo o dito prior diso que asy rreçebía e rreçebeu logo os ditos casares e herdades e áruores e cortinas para sy e para /¹⁵ o dito seu *moesteyro*, segundo que os o dito Gomes Peres demetía, et que lle outorgaua⁶ e leyxaua os ditos casares da Lama e de Ventosa e leyras de /¹⁶ vjñas e paradeiros sobreditos, per condiçón que dese dos ditos casares da Lama e de Ventosa çinquo fanegas de çentêo en cada hun ano¹, linpas de /¹⁷ (de) poo e de palla, no mes d'agosto, per medida dereyta d'Ourense, e da dita vjña d'Outarís a quinta parte, segundo que se contén na carta de afora[mento]⁵, /¹⁸ et da dita vjña d'Outarís a sesta parte, segundo que se contijña na carta que el delas tijña, per seu om[e]⁷ ou do dito *moesteyro*, et segundo que ennas ditas cartas /¹⁹ [se]⁵ contijña de aforamento. E que laurase e parase ben tódoslos ditos casares e vjñas e h[e]rdades⁴.

Outrosy que non criase fillo de caualeiro nen de /²⁰ [escu]deiro⁵ ennos ditos casares. Outrosy que fose vasalo seruente e obediente el e as ditas voses ao dito *moesteyro* e priores del. E non laurando nen pa/²¹rando ben nen pagando os ditos foros, ou seendo engrato e desconosçido contra o dito *moesteyro* e súas cousas, que perdese os ditos aforamentos. Os [quaes]⁵ /²² [ditos]⁵ casares e vjña e paradeiro diso que lle daua e outorgaua⁶ porlo tempo e voses por que os el tijña aforados. Outrosy que pagase el e as /²³ ditas voses loytosa, qual mellor ouvesen, e non leuasen loytosa algúa dos ditos casares e que pagase a çeuada e a galina. Outrosy [que]⁵ /²⁴ lles quitaua⁸ as maas¹ paranças dos tempos pasados ata este presente día dos ditos casares e vjñas e h[e]rdades⁴. Et para el seer anpara/²⁵do a dereyto e súas voses, e non yr nen pasar contra esto que dito he(t), que obligaua os bẽes do dito *moesteyro*, escriptuaes e tenporaes, para o asy teer /²⁶ e conprir, segundo dito he.

Et o dito Gomes Peres diso que, con as ditas condicións e con cada húa delas, que asy o outorgaua⁶ e consentía en elo, /²⁷ et que obligaua e obrigou a elo todos seus bẽes móujlles e rreyses, avidos e por auer, para⁹ asy teer e conprir

Et poseron pena¹ entre sy /²⁸ estas ditas partes que qualquer delas que contra esto fose ou pasase en algúa maneyra, que peytase aa outra parte que en elo quisesse⁸ estar, por nome de /²⁹ pena¹ e jntereese, quinentos⁸ morauidís de djneyros brancos et aa vós del rrey outros tantos; e a dita pena¹ pagada ou non, esta carta e o en ela /³⁰ contẽúdo firque firme e valla para senpre.

Et estas ditas partes mandaron a mjn, dito notario, que fesese dúas cartas en hun tenor e dese a cada /³¹ húa das partes a súa.

Testemoyas que a esto foron presentes: Pero Anes, clérigo da igreia de Palmés; Afomso d'Untes, morador en Huntas, e Afomso /³² da Carreira e Rroy Peres, moradores enna frijgresía de Santa María de Louredo, e Lourenço Fagán e Fernán d'Ourantes, omes do dito prior, [e ou]tros⁵.

/³³ Et eu, Lopo Peres, notario sobredito, a esto que dito he presente foý con as ditas testemoyas e o escriuj e en esta carta que delo dey ao dito /³⁴ Gomes Peres meu nome e meu signal fis, que he tal, en testemoyo de verdade.

|Sinal: [Lopo Peres, notario]¹⁰].

¹ Leva un tazó sobreposto.

² Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

³ No ms. falta.

⁴ Falta o *e*.

⁵ No ms. non se le.

⁶ Leva *or* na entreliña.

⁷ Está escrito *om̃o*.

⁸ Leva a abreviatura de *que*.

⁹ Antes está borrado *et*.

¹⁰ O ms. está rompido.

1410, abril, 14. Ribeiro de Mende.

O prior Gonzalo Estévez autoriza a Gonzalo Sánchez e a Pedro Vázquez a subaforar as propiedades que estes teñen aforadas do mosteiro de Santa Comba no Ribeiro de Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3460.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3460.

Ano¹ do nasçemento do Noso Saluador Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e des anos¹, quatorze días do mes de abril.

En presenza de mjn, /² Afonso *Marñis* da Costa, escripuano de noso señor el rrey enno rregno¹ de Galiza et notario público da çibdade d'Ourense porlo bispo² e por/³la igreia dese lugar, et das *testemoyas* dejuo escriptas, en este dito día estando enno Rribeiro de Meende, açerca da pousa de Gonçaluo¹ /⁴ Sanches, su a pereira grande que está açerca da dita pousa, et estando y presente don Gonçaluo Estéuões, prior do moesteiro de *Santa* /⁵ Coonba de Naues, et outrosí estando y presentes o dito *Gonçaluo Sanches e Pero Vaasques*, vesjños e moradores enna dita çibdade d'Ourense; /⁶ logo o dito dom *Gonçaluo Estéuões*, prior, diso que daua e deu logo liçençia e autoridade aos sobreditos *Gonçaluo Sanches e Pero Vaasques*, que estauan /⁷ presentes, para que podesen aforar e aforasen tódaslas h[e]rdades³ que eles avían e lles pertêesçían de dereito enno dito Rribeiro de /⁸ Meende, que eran foreiras ao dito moesteiro, a qualquer pesoa ou pesoas que eles quisesen e por ben teuesen e por aquel tempo et /⁹ voses contiúdo enna carta ou carta[s]⁴ de aforamento ou de aforamentos que eles tinan do dito moesteiro e prior et fraires e conuento del et /¹⁰ sem el meesmo, dito prior, sendo presente, en tal maneira que aquela pesoa ou pesoas a que eles fesesen o dito aforamento e aforamen/¹¹tos das ditas h[e]rdades³ ou de cada húa delas que as laurasen e parasen bem, en tal maneira que non desfaleçesen per mjngo /¹² de lauor et de boos paramentos, e pagasen tódoslos foros e dereitos ao dito moesteiro que eles eran tiúdos e obrigados de faser en cada /¹³ hun ano¹, pero que fezesen o dito foro das ditas h[e]rdades³ ou de cada húa delas a ataes pesoas que non fosen cavaleiros nen /¹⁴ escudeiros nen donas nen donzelas nen outras pesoas poderosas.

Et todo ho aforamento e aforamentos que os sobreditos *Gonçaluo Sanches* /¹⁵ e *Pero Vaasques* ou qualquer deles fezesen das ditas h[e]rdades³ ou de parte delas, et toda carta ou cartas de aforamento ou de afo/¹⁶ramentos que eles fesesen e outorgase[n]⁵ eles ou qualquer deles sóbrela dita rrasón, que el, dito prior, o daua e outorga[ua]⁶ por firme e /¹⁷ por estáuele e por valedeiro porlo dito tempo que eles ou qualquer deles fezesen e outorgasen⁷ o dito foro, para ho qual diso que obliga/¹⁸ua tódoslos bées do dito moesteiro para estar per elo e en elo agora e enno dito tempo.

Testemoyas que foron presentes a esto: Afonso Castelaao, /¹⁹ juís do dito Rribeiro de Meende, e Afonso Çapateiro, morador enno dito Rribeiro de Meende, e Meén Vaasques, ome¹ do dito Gonçaluo Sanches, e outros.

Et eu, /²⁰ Afonso Martiis da Costa, escriuano de noso señor el rrey eno rregno¹ de Gallysja et notario públjco da çibdat d'Ourense porlo obispo e ygleia /²¹ dese lugar, a todo esto que dito he presente foý con os ditos testigos e, por rrogo dos ditos Gonçaluo Sanches¹ e Pero Vaasques, esto en mjña /²² presençia fys escriujr e aquí meu nome e signal fige, que he tal, en *testemoyo* de verdat.

[Sinal: Afonso Martiis].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Escribiu *porla i* e corrixiu poñendo a abreviatura de *bispo* sobre *la* e entreliaando *lo*.

³ Falta o *e*.

⁴ Falta o *s*.

⁵ Leva *or* na entrelia e falta o *n*.

⁶ Leva *or* na entrelia e faltan as letras *ua*.

⁷ Leva *or* na entrelia.

149

1410, abril, 30. Ourense.

Pedro Vázquez e Aldonza Afonso, esta con outorgamento do seu marido Gonzalo Sánchez, fillos lexítimos e herdeiros de Gonzalo Vázquez, fan partición dos bens que lles deixaron seus pais.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3461.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3461.

REF. POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 57.

Enno nome¹ de Deus, amen. Sábean quantos esta carta de partiçón viren como¹ nós, Pero Vaasques² e Aldonça Afonso, fillos legítimos e h[e]rdeyros³ de Gonçaluo¹ Vaasques², escudeiro, vesjño que foy da çibdade d'Ourense, conuén a saber, eu, o [dito]⁴ /² Pero Vaasques², por mjn, et eu, a dita Aldonça Afonso, con outorgamento⁵ e liçençia de Gonçaluo Sanches, escudeyro, vesjño da dita

çibdade, meu marido, que está presente e outorgante⁵ e me dá poder, liçençia e outorydade⁵ a esto que se ade[ante]⁴ /³ sig[e]; en quanto a cada hun de nós pertẽesçe, non costrengudos per força nen per outro engano algún endusjdos, mays de nosos praseres et de nosas bõas propias liures voontades, çertificados de todo noso dereyto, ffasemos part[içõn ontre]⁴ /⁴ nós de tódoslos bẽes móujles e rrayşes que foron e ficaron asý do dito Gonçaluo Vaasques², noso padre, como¹ de María Peres, nosa madre e súa muller que foy, aos tenpos de seus fignamentos en esta maneyra que se sig[e]⁴.

[Conuén]⁴ /⁵ a saber, que acaesçe¹ en partiçõn a mjn, o dito Pero Vaasques², a casa do forno con a corte que está junta con a torre da nosa pousa de Meende, et mays hun dos lagares que sé enna casa que está junta con a dita turre, e con o çercoýt[o da dita]⁴ /⁶ casa en quanto monta o çercoýto e térmjño do dito l[a]gar⁶, et con a meatade do curral contra o dito forno. Et me acaesçe¹ máys en partiçõn a leira de vjña de Trasla Cámara como¹ parte dhun cabo con outra v[j]ña que fica a]⁴ /⁷ uós, a dita Aldonça Afonso, et do outro cabo parte con os canpos que están juntos con o rrigeiro que vén do lameiro de dona Mayor para as cortiñas da pousa. Jten me acaesçe¹ máis a meatade da leira da [...] ⁴ /⁸ contra a vjña que laura Gonçaluo Vello, et a meatade da leira da Çerdeira que jas contra Ourense a par da vjña da fraira, et a meatade da leira do Baño contra a vjña de Costança Afonso, fraira. Et mais [me acaes]¹ /⁹ çeu⁴ a meatade de outra leira de vjña que jas açerca do Baño contra a vjña de Afonso Rrodrigues, moyneiro. Jten me acaesçe¹ máis en partiçõn o leiro de vjña das Oulyueiras et a vjña que laura Afonso [...] ⁴ /¹⁰ que jas a par de outra vjña da dita Costança Afonso, fraira. Et me acaesçe¹ máys húa leira de vjña ao Vaao¹ contra a vjña de Pero de Temees¹, et con a meatade de hun leiro de vjña que iaz en [Castro]⁴ /¹¹ Verde, que jas a par de outro leiro de vjña de Rroy da Silua et en çima topa en outro leiro que fica a uós, a dita Aldonça Afonso. Jten me acaesçe¹ máis enna Valançãa⁷ húa leira de vjña [...] ⁴ /¹² contra a Pousa de Çima, et mays outra leira de vjña que iaz ontre outras dúas vjñas que fican a uós, a dita Aldonça Afonso. Et mays me acaesçe¹ a meatade¹ de tódoslos foros e rrendas, dereytos [e dereyturas]⁴ /¹³ do dito lugar da Valançãa, et mays tres cubas, húa de quinse moyos e outra de des moyos e outra de noue moyos, que seen enna dita çidade d'Ourense.

Et por aquesto acaesçe¹ en partiçõn a mjn, a dita Aldonça Afonso¹⁴, con o dito Pero Vaasques² enna dita pousa de Meende, conuén a saber, a torre da dita pousa de

Meende con seu sotoo e sobrados, e con a meatade do dito curral e con hun lagar máys grande con súa meatade da /¹⁵ casa en que el sé quanto monta o çercoíto do lagar. Et mays me acaesceu¹ en mjña partiçón a meatade da vjña da Cámara que jas contra o leiro das Quintas, e con a meatade da vjña da Maçaayra que jas cont[ra]⁴ /¹⁶ Outer d'Allos, et a meatade¹ da leira de vjña da Çerdeira como¹ topa enno rrigeiro que vay para as⁸ cortiñas da poua, et mays outra leira de vjña ao Baño, a qual eu aforey a Johán Castelão, et con outr[o]⁴ /¹⁷ leiro de vjña de dísjmo a Deus que parte dhun cabo con a leira da vjña que me acaesceu Traslá Cámara, et do outro cabo parte con outra vjña de Marjñ Gëestosa. Et outrosy me acaesceu outro leiro de vjña /¹⁸ de dísjmo a Deus contra a dita poua, a qual parte de hun cabo e do outro con vjñas do dito Marjñ Gëestosa e de Pero Suares. Jten me acaesceu máys outro leiro de vjña enno Vaaõ contra Santa [María]⁴ /¹⁹ do Porto, et mais a meatade¹ do leiro de vjña de Castro Uerde contra çima, como¹ parte de hun cabo e do outro con vjñas de Gonçalho Peres da Praça e de Rroy da Silua. Jten me acaesceu¹ máys enna Val[ançãa]⁴ /²⁰ en partiçón húa leira de vjña contra As Lamas e outra leira de vjña que jas ontre outras dúas leiras de uós, o dito Pero Vaasques², et mays a meatade¹ de tódoslos frutos e rrentas e foros e [dereytos]⁴ /²¹ e dereyturas do dito lugar da Valançãa. Et outrosy me acaesceu máys enna dita mjña partiçón tres cubas, húa de des e seis moyos e outra de oyo moyos e outra de dose moyos, que seen enna dita [çidade]⁴.

²² Et queremos e outorgamos⁵ que esta partiçón que asy ontre nós fasemos dos ditos bẽes de nosas propias voontades seja firme e estáuel e valedeiro para senpre. Et prometemos e outorgamos⁵ de [a tẽer e]⁴ /²³ conprir e agardar, et de non yr nen pasar contra ela per nós nen per outre en njhún tempo nen por algúa maneyra. Et rrenunçiamos que nos non⁹ posamos chamar d'engano, posto que o y aja, o que non [...] /²⁴ rrenunçiamos sobr'elo a tódoslos outros dereytos e leys escriptos e non escriptos, canónicos e çeuíjs, et a foro, ferias, vso, custume, demanda en escripto, traslado desta carta, termjo de auogado [et de con] /²⁵ sello⁴. Et expresamente rrenunçiamos aa ley da menorydade¹ e do Valiano e a ley que dis que gëeral rrenunçiaçón non valla, que nos non posamos delas ajudar, e a tódaslas [outras]⁴ /²⁶ boas rrasões e exçeções, dereytos e defensões que por nós e por cada hun de nós sobre esto que dito he pod[e]riamos³ auer e allegar e diser, que nos non vallan nen sejamos sobr'elo oý[dos]⁴ /²⁷ nen rreçebidos per nós nen per outre en júiso nen fóra del.

Et a parte de nós que contra elo for ou pasar en algúa maneyra, que peyte á outra parte agardante por nome de pena¹⁰, pustura e jnter[ese]⁴ /²⁸ mjll¹ morau-

dís de dñeyros brancos; para a qual pena¹⁰ pagar a parte de nós que en ela caer¹, obligamos a elo todos nosos bñes móujles e rraýses, aujdos e por auer. Et a dita pena¹⁰ pag[ada]⁴ /²⁹ ou non, esta carta de partiçón, segundo e enna maneyra que he feyta e outorgada⁵ fiqui firme e valla para senpre.

Et porque esto he verdade e non veña sobr'elo en dulda, rrogamos e m[andamos]⁴ /³⁰ ao notario deyuso escripto que faça sobr'elo dúas cartas en hun thenor¹ e día a cada húa de nós, as ditas partes, a súa e signada de seu signal¹.

Et eu, o dito Gonçaluo Sanches, que sño [presente]⁴ /³¹ a todo o sobredito, dou poder, liçençia e outorydade⁵ aa¹ dita Aldonça Afonso, mjña mu(i)ller, para que faça a dita partiçón con o dito Pero Vaasques², segundo e enna maneyra que a fas e outorga⁵, et [outorgo]⁴ /³² et quero que valla e seja firme para senpre segundo que a eles fasen e outorgan⁵ ontre sy.

Ffeyta a carta enna çibdade d'Ourense, trijnta¹¹ días do mes d'abril, ano¹ do nasçemento de Noso Se[ñor]⁴ /³³ Jhesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos¹ e des anos¹.

Testimuyas que a esto foron presentes: Afonso Ferrnandes, escripuán, e Pero Çide e Loýs Gonçalues, vesjños d'Ourense, et Meendo, ome¹ do dito Gonçaluo San[ches]⁴, /³⁴ e Johán da Çerdeira de Santa Marina e Nuno d'Ermijde e Afonso Galego e Domingo Yanes, morador en Meende, e outros.

Et eu, Gonçaluo Ferrnandes, notario público da çibdade d'Ourense porlo bispo [e por]³⁵la⁴ igleia desse lugar, a esto que sobredito he con as ditas testimuyas presente foý et esta carta que delo dey ao dito Pero Vaasques² em mjña presença fis escripu[i]¹² et aquí meu nome e meu sig[nal]⁴ /³⁶ ffs em testimuyo de verdade, que he tal.

|Sinal: Gonçaluo Ferrnandes, notario|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *vlls*.

³ Falta o *e*.

⁴ O ms. está rompido.

⁵ Leva *or* na entreliña.

⁶ Está escrito *lugar*.

⁷ Leva un trazo que cobre case toda a palabra.

⁸ Está escrito *parāās*.

⁹ Escribiu primeiro “que non” e logo corrixiu en “que nos non”.

¹⁰ Está escrito *pen^a*.

¹¹ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

¹² Falta o *i*.

150

(1410, agosto, 10. Ourense)*

Inés Fernández, con permiso do seu marido Rodrigo da Silva, afora a Afonso de Monforte, á súa muller María Pérez e a toda a súa voz o seu quiñón do casar de Abeledo en Santo André do Castro.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3465.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3465.

Sábean quantos esta carta viren como¹ eu, Ynés Ferrnandes, moller de Rruy da Sylua, moradores en Ourense, enna rrúa do Pumar, con llicencia /² e octoridade do dito meu marido, que he presente e otorgante e me dá llicencia e oturidade para esto que sse adeante sigue¹, dou et /³ otorgo a foro a uós, Afonso de Monforte, morador en Ourense, enna rrúa da Pyxotería, et a uosa moller María Peres, que sodes presentes, et a to/⁴da vossa vós para senpre, convén a ssaber, o meu quinón do casar d'Avelaedo, que jas enna fijgresía de Santo André do Castro, segundo /⁵ me pertesçe, per tal condicón que o lauredes ou façades laurar², en tal maneyra que non desfaleca por mjngua de lauor e de bõ paramento, /⁶ et dedes vós e a dita vosa moller e toda vossa vós para senpre a mjn e a mjña vós de fforo cada ano¹ en pas e en saluo, enna /⁷ praça desta çibdade d'Ourense por medida dereyta por cada día de Santa María de agosto mediado, dúas fanegas de çenteo bõ llyn/⁸pyo, medido³ porla dita medida d'Ourense toledãa, et do al que ajades o dito casal llibre e quite de todo outro enbargo et en/⁹gargo algúo.

Et ssy vós, o dito Afonso de Monforte, ou vosa moller María Peres ou vosa vós quissierdes⁴ vender ou deytar ou /¹⁰ supyñorar ou enallear ou aforar ou traspasar o dito meu quinón do dito casal, que primeyramente⁵ frontedes cuel (*sic*) a mjn, a dita Ynés Ferrnandes, /¹¹ ou a mjña vós que porlo tenpo foren et me lo dedes porlo justo presçio que outro por elo der ante que a outro algúo; et /¹² non lo querendo eu ou a dita mjña vós porlo justo presçio rresçeber, entonde o vendet, deytade, supyñorade a tal persona que /¹³ sseja semellable de uós que labre e rrepare ben o dito meu quinón do dito cassar d'Avelaedo, que está enna dita fijgresía de Santo /¹⁴ André do Castro, et pague as dúas fanegas de çenteo en [e]sta⁶ dita

çibdade, segund dito hey, et aposte e rrepare o dito /¹⁵ meu quinón do dito casal, et page o dito fforo en cada hun ano¹, et cunpla e agarde as condiçiones desta carta et cada húa /¹⁶ delas, ssegundo que vós sodes tyúdos e obligados.

Et eu, a dita Ynés Fferrnandes, por mjn et por todas mjñas voses, obli/¹⁷go todos meus bñes mobles, rraýses, aujdos et por auer para vos anparar et defender a dereyto enno dito tenpo con o dito meu /¹⁸ quinón do dito casar.

Et nós, os ditos Afonso de Monforte e María Peres, mjña moller, por nós e por toda nosa vós, asý otorga/¹⁹mos et rreçebemos en nós o dito voso quinón do dito casar afforado porla maneyra et condiçiones ssobreditas, et /²⁰ prometemos et otorgamos de o laurar² e parar ben por nós ou per outro, et de pagar a uós, a dita Ynés Fferrnandes, ou a vossa vós /²¹ de cada ano porlo dito día de Santa María dúas fanegas de çenteo porla maneyra sobredita, et conpryr⁷ e agardar as con/²²diçiones desta carta e cada húa delas. Obligamos todos nosos bñes mobles e rraýses aujdos e por auer a todo o que sobredito /²³ he.

Et qualquer⁸ de nós que contra esto que sobredito he uos⁹ for ou pasar e ha non conpryr⁷ e agardar, que peyte aa outra parte que a aguardar /²⁴ non quisier⁴ por nome¹ de pena¹ jnterese dosentos¹ morauidís de djneyros blancos; et a dita pena¹ pagada ou non, esta carta e afo/²⁵ramento sobredito fique firme et valla para senpre.

Feyta a carta en Ourense, des días do mes¹ de agosto, ano¹ de mjll¹ /²⁶ e quatroçentos e des anos¹.

Testimoñjas que foron presentes: Rrodr[i]go¹⁰ Yanes, alfayate¹, et Johán de Maçada, çapateiro¹¹, et Gon/¹²çalo Yanes, yrmão do dito Rrodrigo Yanes, alfayate¹, moradores en Ourense, et outros.

Et eu, Pero Goncales de Castro¹², /²⁸ notario público da çibdade d'Ourense porlo obispo e porla igleia desse lugar, dado aas notas de Rruý Ferrnandes d'Arnedo, notario que foy, /²⁹ e de seu rregistro e oreginal¹ esta carta saquey⁴ e eu por a mjña mão a escriuj³ de verbo a uerbo, non mudando sustan/³⁰çia nen contía nen mes nen día nen ano¹, et aquí meu nome¹ et meu sygnal¹ fyge en testimonjo /³¹ de verdat, que he tal.

[Sinal: Pero Gonçales de Castro, notario¹³].

* Trátase da data que Pedro González de Castro, documentado como notario público de Ourense por Duro (1973) en 1412, tira das notas de Rodrigo Fernández de Arnedo para elaborar esta pública forma.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Usa a abreviatura de *ra* co valor de *rar*.

- ³ Antes hai un *p* sen acabar de trazar.
⁴ Leva a abreviatura de *que*.
⁵ Está escrito *p̄mamēf*.
⁶ Está escrito *ensta*.
⁷ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.
⁸ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.
⁹ As palabras “he uos” están na entreliña.
¹⁰ Falta o *i*.
¹¹ Usa a abreviatura de *er* co valor de *r*.
¹² Despois está riscado *R̄s*.
¹³ Á esquerda da sinatura do notario está escrito por man diferente e posterior “algumo de los doze”.

151

1411, novembro, 25.

O prior Gonzalo afora a Domingo Anes, á súa muller Maior López e a catro voces unha leira de viña no lugar de Buxeses.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3484.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3484.

Sábbean quantos esta carta viren como¹ nós, don Gonçaluo, porla graça de Deus e da Santa Jgleia de /² Rroma prior do mōesteiro de Santa Coonba de Naues, dou e outorgo², aforo a vós, Domjngo Anes, morador na çidade /³ d’Ourense, na rrúa da Corredoyra, que soodes presente, et a vosa moller Mayor Lopes, que non he presente, et a quatro voses /⁴ aapusla morte do pustromeyro de vós anbos, asý que vós, en vosa vida ou a tenpo de voso fignamento, /⁵ nomeedes a primeyra vós e a primeyra nomēe a segunda vós et a segunda nomēe a terçeyra vós, e asý vaan todas as /⁶ ditas voses húa apús outra suçesiue; et non sendo nomeadas, que seja vós aquel ou aquela que de dereyto h[e]rda³ /⁷ os outros vosos bēes. Convén a saber esto, que vos aforamos húa leyra de vjña que o dito moesteiro de Santa /⁸ Coonba ha, e eu por nome del, no lugar que disen Bugesos, a qual parte da húa das partes con vjña de Afonso /⁹ de Pena Farrea et do otro cabo parte con vjña que foy de Lionor Suares, e en fondo ferre no rryó do Mjnnno /¹⁰ e en çima entesta enno monte; a qual ja vós tragedes a jur e a mǎao.

Aforámosvos a dita leira de /¹¹ vjña con todas súas entradas e seídas e con todos seus dereytos e perteesças, per huquer que os aja e de/¹²ua auer de dereyto, por tal condiçón que a chantedes e ontrechantedes de vjña cada hu conprir, e a lauredes /¹³ e paredes ben, en tal maneyra como¹ non desfalezca per mjngo de laour e de bõo paramento. Et dedes /¹⁴ ende de foro en cada hũu ano¹, ao dito moesteiro de Santa Coomba e aos priores que perlo tenpo foren del, a /¹⁵ sesta parte do vjño e da conposta que Deus der na dita leyra de vjña, hee a saber, conposta na vjña et /¹⁶ o vjño no lagar; a qual noujdade que asý Deus en ela der colleredes per moor-domo do dito moesteiro e priores /¹⁷ del, ao qual deuedes de proueer¹ de comer e de beuer comunalmente, segundo costume do dito moesteiro, /¹⁸ en quanto collerdes a dita noujdade. Et do al que ajades a dita leira de vjña de désjmo¹ a Deus liure e quite⁴ /¹⁹ de todo outro embargo e encárrego algũu.

Et se vós ou a dita vosa moller ou cada hũa das ditas voses /²⁰ quiserdes⁴ vender, deytar ou sopenorar ou aforar ou traspasar a dita leyra de vjña ou parte dela, que /²¹ primeyramente frontedes con ela ao dito mõeiteiro e priores que perlo tenpo foren del e llo dedes porlo justo /²² preço que vos outre por elo der, ante que a outre algũu; et nonno querendo nós por ese preço rreçeber, entón o /²³ vendede, deytade ou sopenorade a atal pesõa que seja semelláuelle de vós, que laure e pare ben a dita /²⁴ leyra de vjña e page o dito foro en cada hũu ano¹ en pas ao dito mõeiteiro e cunpra e aguarde as /²⁵ condiçoens desta carta e cada hũa delas, pero que non seja caualeiro nen escudeiro nen dona nen donsella nen /²⁶ (nen) ome¹ poderoso nen de tras muro nen outra rreligiosa pesõa. Et non laurando nen parando ben nen /²⁷ conpri[n]do⁵ esto que dito he, o dito mõeiteiro o posa rreçeber per súa propia outoridade⁶.

Outrosý que carta nen cartas que /²⁸ desto que dito he parescan dante nen despois que non valan, saluo esta que vay firmada de meu nome¹ et /²⁹ signada de notario. Outrosý que non posades mandar nen faser manda nen anjuersario nen poer outro trebu/³⁰to algũu a igleia nen a moesteiro nen a outra pesõa algũa, saluo ao dito moesteiro de Santa Coomba. Et obligo os /³¹ bẽes do dito moesteiro, escprituas e tenporaes, avidos e por auer, para vos anparar e defender a dereyto enno dito /³² tenpo con esto que vos asý aforo como¹ dito he.

Et eu, o dito Domjngo Anes, que soo presente, por mjn e por/³³la dita mjña moller, que non he presente, e porlas ditas voses, asý o outorgo² et rreçebo en mjn a dita leira /³⁴ (a dita leira) de vjña a foro de vós, o dito prior, porla maneyra

e condicións sobreditas; et *para* a laurar e parar /³⁵ ben e pagar o dito foro en cada hũu ano¹ e conprir e aguardar as condicións desta carta e cada húa delas, /³⁶ obligo todos meus bẽes móujlles e rreises, avidos e por auer.

Et he pena¹ posta e outorgada² entre nós, /³⁷ as ditas partes, que qualquer de nós que contra esto for ou pasar e o non conprir e aguardar, que peyte aa outra parte /³⁸ que o conprir e aguardar quiser⁴, por nome de pena¹ e jntereese dosentos morauidís de djneyros brancos; et a dita pe/³⁹na pagada ou non, esta carta et aforamento sobredito fique firme e valla enno dito tempo.

Ffeyta a carta enno /⁴⁰ dito mõeiteiro de Santa Coonba, vijnte e çinquo días do mes de nouenbro, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu /⁴¹ Cristo de mjll¹ e quatroçentos e honse anos¹.

Testemoyas que foron presentes: Gonçaluo Gomes de Paaços, escudeiro, e Juan /⁴² Ferrnandes de Santa Ougea e Afomso Lourenço, pedreiro, morador en Ourense, et Fernán Vilarino, morador en Outarís, e outros.

/⁴³ Et eu, Lopo Peres, notario público da çidade d'Ourense porlo bispo e porla igleia dese lugar, e notario público do dito mosteiro /⁴⁴ porlo prior del, a esto que dito he presente foý con as ditas testemoyas e o escriuj e en esta carta que delo dey ao /⁴⁵ dito Domjngo Anes meu nome e meu signal fis, que he tal, en testemoyo de verdade.

|Sinal: Lopo Peres, notario|

|Sinatura: Gundisaluus, prior / Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Falta o *e*.

⁴ Leva a abreviatura de *que*.

⁵ Falta o *n*.

⁶ Leva o segundo *o* sobrescrito.

1412, xaneiro, 12.

O prior Gonzalo afora a Xoán de Untes, á súa muller Constanza Lourenzo e a cinco voces dous soares no lugar de Sas e un leiro de herdade no lugar da Reguenga, na parroquia de Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3490.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3490.

REF. POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 81.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, dom *Gonçaluo*, porla graça de Deus e da *Santa Igleia* de Rroma prior do mōesteiro de *Santa Coonba* de Naues, damos et /² outorgamos² a foro a vós, *Juan d'Untes*, morador na frijgresía da igleia de *Santo Estéuoo d'Untes*, que soodes presente, et a vosa moller *Costança Lourença*, que non he /³ presente, et a çinquo voses aapús a morte do pustromeyro de vós, asý que vós, en vosa vida ou a tenpo de voso fignamento, nomeedes a primeyra vós et a pri/⁴meyra vós nomêe a segunda et a segunda nomêe a terçeira vós, e asý vaan as ditas voses húa pus outra suçesiue; e non sendo nomeadas, que seja vós /⁵ aquel ou aquela que de *dereyto* h[e]rdar³ os outros vosos bês. Convén a saber esto, que vos aforamos dous soares que foron casas⁴ que o dito mōesteiro de *Santa Coonba* ha, et /⁶ nós por nome del, na dita frijgresía de *Santo Estéuoo d'Untes* no lugar de *Saas*¹, que parten con outros soares de casas que foron de *Sancha*¹ *Ferrnandes*.

Jten vos aforamos máys con esto /⁷ que dito he porlo dito tenpo e voses hũu leiro d'erdade que está no dito lugar e frijgresía d'Untes, que ha e perteesçe ao dito mōesteyro de *Santa Coonba*, no lugar⁵ que chaman *A Rregenga* /⁸ con súas figeyras que en el están, que parte da húa das partes con outra h[e]rdade³ que ten *Rroy Bõo* et da outra parte con outra de *Pero* de *Coyras*, per condiçõn que aja *Afomso* d'Untes /⁹ et súa moller e voses a meatade do dito leiro d'erdade e figeyras e chante a súa parte segundo que vós avedes de cantar¹.

Afórovos os ditos soares⁶ e leiro /¹⁰ d'erdade, segundo dito he, con todas súas entradas e seydas e con todos seus dereytos e perteesças, per huquer¹ que os ajan e deuan a aver de dereyto, per condiçõn que apostedes /¹¹ e rreparedes os ditos soares e facades en eles casas de pedra e de madeira e de colmo et de todo o al que lles conprir, e as moredes e pouoedes per vós ou per outre /¹² d'oje este día¹ ata hũu ano¹ conprido. Outrosý que ponades de vjña o dito leiro d'erdade en este dito ano¹ et, el asý posto de vjña, que o lauredes e paredes ben, e apostedes /¹³ e rreparedes as ditas casas, en maneyra como¹ non desfalescan per mýngo de lauor e de bõo rreparamento. Et dedes ende de foro en cada hũu ano¹ ao dito mōesteiro /¹⁴ e priores del dos ditos soares e casas que en eles feserdes, por día de *San Marti-*

no do mes de nouembro, en pas e en saluo, húa liura de djneyros brancos, contando vijnte soldos por /¹⁵ liura. Et daredes máys de foro en cada hũ ano¹ do dito leiro d'erdade e vjña que en el feresdes a quinta⁷ parte de todo o vjño e conposta que asý Deus en el der, he /¹⁶ a saber, a conposta na vjña e o vjño no lugar per moordomo do dito mōesteyro, ao qual deuedes de proueer de comer e de beber comunalmente, segundo custume, en quanto /¹⁷ collerdes a dita noujdade. E do al que ajades todo esto que sobredito he de désjmo¹ a Deus liure e quite⁷ de todo outro enbargo e encárrego algũu.

Et se vós ou a /¹⁸ dita vosa moller ou cada húa das ditas voses quiserdes vender, deytar ou sopenorar ou enallar ou aforar ou traspasar ou doar esto que dito he ou parte delo, que /¹⁹ primeyramente frontedes con elo ao dito mōesteyro e priores del e llo dedes porlo justo preço que vos outre por elo der ante que a outro algũu; e nonno querendo o dito mōesteyro por ese /²⁰ preço rreçeber, estonçe o vendede, deytade ou sopenorade ou enallade ou aforade ou doade a atal pesõa que seja vosa semelláuelle, que laure e pare ben e page /²¹ en cada hũ ano en pas ao dito mōesteyro, pero que non seja caualeiro nen escudeiro nen dona¹ nen donsella nen ome¹ poderoso nen de tras muro nen outra rreligiosa pe/²²sõa.

Outrosý seeredes vasallos seruentes e obedientes ao dito mōesteyro e priores del e doutro non, et non vos chamaredes a outro seniorío, saluo ao dito mōesteyro e priores del. /²³ Outrosý que ao seymento de vós e da dita vosa moller e voses pagedes por cada hũu quatro morauidís. Outrosý non laurando nen parando ben nen conpri[n]do⁸ esto que dito /²⁴ he ou sendo engrato contra o dito mōesteyro e priores del e súas cousas, que percades o dito aforamento e que o dito mōesteyro o posa rreçeber per súa propia outoridade². Outrosý que no[n]⁸ po/²⁵sades mandar nen faser manda nen anjuersario, nen poer outro trebuto algũu per esto que dito he nen por parte delo a igleia nen a mōesteyro nen a outra pesõa algũa, /²⁶ saluo ao dito mōesteyro. Outrosý que esta carta que seja firmada de meu nome e en outra maneyra que non valla. Et obligamos os bẽes do dito mōesteyro de Santa Coonba, eclesi[á]s/²⁷ticos⁹ e segrares, avidos e por aver, para vos anparar e defender a deryto enno dito tempo con/¹⁰ esto que vos asý aforamos como¹ dito he.

Et eu, o dito /²⁸ Juan d'Untes, que [soo]¹¹ presente, por mjn e porla dita mjña moller, que non he presente, e porlas ditas voses, asý o outorgo² e rreçebo en mjn os ditos soares e leiro /²⁹ d'erdade a foro de vós, o dito prior, porla maneyra e condições sobreditas; e para cobrir e rreparar os ditos soares, e chantar de vjña a

dita h[e]rdade³ no dito /³⁰ tenpo, e pagar os ditos foros en cada hũu ano¹, e conprir e aguardar as condicións desta carta e cada hũa delas, obliigo todos meus bẽes mó/³¹uelles e rreysses, avidos e por aver.

Et he pena¹ posta e outorgada² ontre nós, as ditas partes, que qualquer de nós que contra esto for ou pasar e o /³² non conprir e aguardar, que peyte aa outra parte que o conprir e aguardar quiser¹² por nome de pena¹ e interese dosentos morauidís da dita moeda¹³ et aa vós del /³³ rrey outros tantos; e a dita pena¹ pagada ou non, esta carta e aforamento sobredito fique firme e valla no dito tenpo.

Ffeyta a carta no dito mōesteyro de Santa /³⁴ Coonba, dose días do mes de janeyro, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos e dose anos¹.

Testemoyas que foron presentes: /³⁵ Rroy Sueyro, morador en Palmés, e Juan de Bárreo e Afomso d'Untes e Garçía Gonçalues, criado do dito prior, e outros.

Et eu, Lopo Peres, notario público da çidade /³⁶ d'Ourense porlo bispo e porla igleia dese lugar e notario público do dito mōesteyro e coutos del porlo dito prior, a esto que dito he presente foý con as /³⁷ ditas testemoyas e o escripuj e en esta carta que delo dey ao dito Juan d'Untes meu nome e meu signo¹ aquí fis, que he tal, en testemoyo de verdade.

|Sinal: Lopo Peres, notario|.

|Sinatura: Gundisaluus, prior/ Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Falta o *e*.

⁴ As palabras “soares que foron casas” están repasadas por unha man diferente e posterior.

⁵ A sílaba *gar* está repasada por unha man diferente e posterior.

⁶ Está repasado por unha man diferente e posterior.

⁷ Leva a abreviatura de *que*.

⁸ Falta o *n*.

⁹ Falta o *a*.

¹⁰ Está escrito *comõ*.

¹¹ No ms. non se le.

¹² Leva a abreviatura de *que* e aparece a abreviatura de *ser* co valor de *se*.

¹³ Está escrito *mon*.

1412, setembro, 10.

O prior Gonzalo afora a Xil do Piñeiro, á súa muller Inés Rodríguez e a seis voces catro piteiros de viña en San Tomé e outros catro piteiros no camiño de Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3510.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3510.

Jn Dey nomine, amen. Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, don Gonçaluo, porlla /² graça de Deus e de Santa Igleia de Rroma o prior do mosteyro de Santa Coonba de Naues, damos a uós, /³ Gil do Pineyro, e aa uosa moller Eynés Rrodrigues e a VJ uoses apús [o]² pustrumeiro³ de uós, quaes /⁴ nomeardes; nonnas nomeandoo, quaes de deryto erdarem uosos⁴ bẽes que non seian de /⁵ moor¹ degrao de liñajen ca uós. Conuén a saber, quatro pyteirros de vjñas que iasem /⁶ en Santomee, os tres deles jasen en Fonte Ferrada et outro jas no Eruañçal, et partem¹ /⁷ de hũu cabo et do⁵ outro con vjñas de Áluaro de Santomee¹ e con outras de Eynés Anes, /⁸ moller que foy de Áluaro Nunes.

Jten uos aforamos máys outros quatro piteyrros, o hun /⁹ deles jas açerca de vjñas d'Estéuõ Anes d'Anbia e vay topar no rrío da Loñaa /¹⁰ e en çima uay topar no camjño que vay para Mende; e os tres piteiro[s]⁶ jasen em/¹¹os camjños que uay hun para Çebuljño e outro para os moýños de Mende, e con súas /¹² casas que estan no dito camjño que vay para os moýños de Mende, e par/¹³ten os ditos piteyrros con vjñas de Gonçaluo Martiis, morador en Me[n]de⁷.

Esto que dito he¹ /¹⁴ uos damos a monte e a fonte, con todas súas entradas e seídas, e con os pardeirros /¹⁵ que están en Santomee¹, que perteençen aos ditos piteirros de Santomee¹, con todas [súas]⁸ pertença, /¹⁶ per uquer que ass ajan e de deryto deuen d'auer⁹, per condyçón que¹⁰ llauredes ben todas /¹⁷ estas ditas vjñas e as parredes bem¹, en maneyra que non falescan per mjngo de laour /¹⁸ e de bõ parramento, e uós dedes delas sesta parte do vjño e conposta que De/¹⁹us en elas der, vjno¹¹ no lagar e a conposta nas vjnas, todo per noso mo/²⁰ordomo en pas, ao qual proueades cumunalmente mentre eses froitos /²¹ collerdes. E dardes porlas ditas¹² casas que están no dito camjño de Mende cada /²² ano¹ húa

liura por día de Ssan Martino, e¹³ do al auerdes as ditas biñas e casas de dé/²³semo a Deus. E seerdes obriendes (*sic*) e mandados ao dito *mosteyro* con esto todo que dito [he]⁸ sen /²⁴ outro enbargo algũu. Et uós e aas¹ ditas uoses conprindo esto que dito he, obrigamos /²⁵ os bẽes do dito *mosteyro* a uos anparar con esto que dito he no dito *tempo* que uolo damos.

E /²⁶ eu, o dito Gil do Pinejro, por mjn e pola dita mjña moller e uoses sobre-ditas, asý /²⁷ rreçebo de uós, o dito prior, as ditas vinas e casas e pardeyros sobre-ditos et /²⁸ obrigo todos meus bẽes múvilles e rraýses, aujdos e por auer, a conprir e /²⁹ guardar esto todo que dito¹⁴ he.

E outrosý que non posades njn deytar njn su/³⁰penorar njn aforar as vinas e cousas sobreditas sen nosa liçençia, /³¹ njn anjuersario poer, saluo ao dito noso *mosteyro*; et¹⁵ tanto por tanto ante a nós /³² ca outro algũn, et nós nonno quere-endo, entón vendede ou deytade a atal¹⁶ persoa que /³³ seja semelláuel de vós et que nos cunpal (*sic*) et aguarde estas condiçoes sobre/³⁴ditas¹ et cada húa delas.

Quen¹⁷ este pleito briter¹⁸, peyte á outra parte çen *morauidís* et /³⁵ á vós del rrey outros tantos, et a carta fique firme.

Ffeyta no dito *mosteyro*, des días /³⁶ do mes de setembro¹, [ano]⁸ do nasçemen-to de Nostro Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos /³⁷ et dose anos¹.

Testimuyas que foron¹ presentes: Afonso Garçia, monje do *mosteyro* /³⁸ de San Pedro de Rrocas, et Vaasco, fillo de Iohán Ferrnandes, alfayate¹ morador en /³⁹ Ourense, et Gonçaluo d'Avellar, natural de Çella Noua; Afonso Gonçalues, /⁴⁰ capelán do dito *mosteyro*, et Gomes de Naygo, morador en Palmés, et outros.

/⁴¹ Et nós, o dito prior, que esta carta con nosa mão escripuimos et aquí noso nome¹ /⁴² posemos et rrogamos a Afonso Martiis da Costa, notario del rrey et vesião da /⁴³ çibdade d'Ourense, que posese aquí seu signal¹.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *a*.

³ Usa a abreviatura de *er* co valor de *r*.

⁴ Escribiu primeiro *uos bẽes* e despois corrixiu *uos en uosos*.

⁵ O *o* vai escrito sobre un *e*.

⁶ Usa a abreviatura de *er* co valor de *r* e falta o *s*.

⁷ O *m* vai escrito sobre *de* e falta o *n*.

⁸ No ms. falta.

⁹ O *e* vai escrito sobre un *a*.

¹⁰ A abreviatura de *que* está escrita sobre o primeiro *l* da palabra seguinte.

¹¹ Está escrito *vojno*.

¹² O *d* vai escrito sobre unha abreviatura de *que*.

¹³ A partir de aquí e ata “saluo ao dito noso *moesteiro*” (l. 31) está escrito por outra man.

¹⁴ Está escrito un *d* sen acabar de trazar cun *o* sobrescrito.

¹⁵ A partir de aquí e ata o final está escrito por outra man.

¹⁶ Está escrito *āā tal*.

¹⁷ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

¹⁸ O *r* final vai escrito sobre un *l* riscado.

154

1415, setembro, 12.

O prior Gonzalo Estévez afora a Estevo Pérez e a cinco voces os lugares de Rúa Cega e Niño de Can e o leiro de Valiño en Louredo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3563.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3563.

[*Cruz*] Sábean quantos esta carta viren co[m]o¹ nós, don *Gonçaluo Estéuees*, prior do *moesteiro* de *Santa Coonba de Naues*, que he *erno ob[is]pado*² d’Ourense³, /² porque somos certo que he prol do dito noso *moesteiro*, por nós et en nome del, damos et outorgamos⁴ en foro a uós, *Estéuõ Peres*, /³ fillo de *Johán Sanches*⁵ do *Barreiro*, que sodes presente, e a çinquo voces apús vosa morte que sejan vosos fillos ou fillas, asý /⁴ que ao tempo de vosa morte nomeedes a primeira uós et a primeira nomêe a *segunda* et a segunda nomêe a *terçeira* et a II^a nomêe a *quarta*⁶ /⁵ et a III^a nomêe a quinta vós, asý que vaan as ditas voces húas pus outras suçesiuas por vía ordinaria; et non seendo /⁶ nomeeadas as ditas uozes *per vós*, que sejan voces aquelas personas⁵ que os outros vosos bñes de *dereito* herdaren.

Combén a sa/⁷ber⁵, que uos aforamos dous lugares que ora están hermos que o dito noso *moesteiro* ha en *frigresía* de *Santa María* de Louredo, a que cha/⁸man *Rúa Çega* et *Njño de Can*, porlo vso dos froytos *tan solamente*, *con* todas súas casas⁷ et formaes delas et herdades et /⁹ (et) árbores et cortinas, entradas et saydas et jures, *dereitos* et *perteenças*, *per* uquer que vaan, a montes e a fontes⁸. Aýnda vos aforamos má/¹⁰ys *con* esto que dito he o leiro do Valino, que he da *jgleia* de *Santa María* de Louredo.

Aforámosvos estes ditos lugares⁹ et leiro a tal /¹¹ pleito et condiçón que tenades as casas que están feitas cubertas et ben rreparadas et as moredes por vós mesmo ou por /¹² outro en voso nome. Et lauraredes et pararedes ben as herdades⁵ dos ditos lugares⁹, como⁵ se non percan as noujdades delas /¹³ por mjngo de bõ lauor¹⁰, et faredes ennos ditos lugares¹¹ todas bõas paranças. Et daredes de foro dos ditos lugares⁹ cada /¹⁴ ano⁵ porlo mes d'agosto ou de setembre quatroze fanegas de pan linpo de poo⁵ et de palla, por mjddida dereita da comarca, /¹⁵ as dúas terças de çentẽo et húa de beraynço. Et daredes por dereitura cada ano⁵ porlas outras¹² cousas que Deus vos der /¹⁶ ennos ditos lugares⁹, por día de Santo André, seys libras da bõa moeda del rrey don Nafonso ou a jstimaçón dela. Et daredes /¹⁷ por loytosa vós ao tempo de vosa morte oyto morauidís da dita moeda¹³, et darán as vosas vozes cada húa ao tempo de seu fina¹⁸mento a mellor loytosa que ouueren; et as outras loytosas que se aquaeçeren ennos ditos lugares⁹, que as aja o dito moesteiro. Et seeredes va¹⁹salos seruentes et obidyentes¹⁴ vós et as vosas vozes con este dito aforamento ao dito moesteiro et non a outro algún¹⁵. Et non tomaredes /²⁰ ende amádigo nen señorío per que o dito moesteiro perca o[s]¹⁶ seus dereitos dos ditos lugares⁹, et se o fezerdes, que percaedes por elo o dito afora²¹mento⁵ con tódaslas bõas paranças que ende ouuerdes feitas¹⁷.

Et se estes ditos lugares⁹ ou partes deles quiserdes vender, dey²²tar ou canbear, que primeiro frontaredes con eles a nós ou aos priores¹⁸ que depús nós foren enno dito moesteiro et noslos daredes /²³ porlo justo preço que os ouuerdes de dar ante que a outro algún¹⁵; et nós nonnos querendo para nós auer, entonde os vendede, /²⁴ deitade ou canbead'a atal persona¹⁹ que non seja caualleiro nen dona nen donzela²⁰ nen persona rreligiosa nen home⁵ po²⁵deroso nen de tras muro, mays seja semelledũe de vós, o dito Esteuo Peres, que more os ditos lugares⁹ et t[e]ña²¹ as casas deles /²⁶ ben cubertas⁵ et ben rreparadas, et laure et pare ben as herdades deles, et faça o dito foro et page a dita dereitura et loytosas, /²⁷ et cunpra et agarde tódaslas condições que ditas son en esta carta et cada húa delas. Et do al aueredes este dito aforamento /²⁸ liure et quite de todo outro encárreego, pag[a]ndo²² o djzemo a Deus. Et para seeredes⁵ defesos a dereito con este dito aforamento enno tempo /²⁹ et vozes que ditas son, obligámosvos para elo os bẽes do ditonoso moesteiro.

Et eu, o dito Estéuõ Peres, que são presente, por mjn et por/³⁰las ditas mjñas uozes, asý rreçebo de uós, o dito prior, os ditos lugares⁹ aforados porlas maneiras

et condiciónes que /³¹ ditas son; et *para* as todas tẽer, *comprir* et agardar et cada húa delas, obligo *para* elo todos *meus* bẽes aujdos *e* por auer.

/³² Et he pena⁵ posta ontre nós las ditas partes que a parte de nós que *contra* esta carta for et a *non* *comprir*, que perca de pena²³, pustura *e* jnterese /³³ á parte agardante çen²⁴ *morauidís* da bõa *moeda*¹³ et á uós del rrey outros tantos; et a pena²³ paga ou *non*, esta carta et aforamento fi/³⁴qui firme *e* valla *enno* *tempo* et vozes que ditas son.

Et porque esto seja çerto, nós las ditas partes mandamos desto fazer /³⁵ dúas cartas, anbas en *hun* thenor. Et eu, o dito prior, firmei aquí de meu nome et rrogei a este notario de juso escripto⁵ /³⁶ que sinase esta carta de seu signo⁵.

Que foy feita *enno* dito *moesteiro* de Santa Coonba a doze días do mes de setembre, ano⁵ /³⁷ do nasçemento do Noso Señor de mjll⁵ et quatroçentos et quinse anos⁵.

Testemõyas que *para* esto foron chamados⁵: Loýs /³⁸ Afonso et Garçía de Cobreiros⁵, escriuãas, et Diego Aras do Ribadal et outros.

Et eu, Afonso Garçía, notario por /³⁹ Garçía Ferrnandes Sarmento, endeantado mayor *enno* rreigno⁵ de Galiza por noso señor el rrey, en todas /⁴⁰ súas terras et vilas et lugares¹¹ et jurdiçón et señorío do dito rreigno⁵ de Galiza, a esto *con* as /⁴¹ (*con* as) ditas *testemõyas* presente foý et²⁵ meu nome et signo⁵ aquí fiz en *testemoyo* de verdade, que tal he este, /⁴² a qual vay fjrmda do nome do dito prior. Et *non* enpeesca en çima ontre rregões onde vay /⁴³ rraydo et diz “casas”, et en fondo onde dis “*e* a fontes”; et faça fe, que foy erro que eu, o notario, /⁴⁴ o saluo.

Et outrosí se fordes jngr[a]to²⁶ *contra* o dito *moesteiro* ou priores del, que perca des por elo o dito aforamento.

|*Sinal*: Afonso Garçía, notario|.

|*Sinatura*: Gundisaluus, prior / Sancte Columbe|.

¹ Está escrito *coño*.

² Faltan as letras *is*.

³ Antes do *n* hai outro *n* borrado.

⁴ Leva *or* na entreliña.

⁵ Leva un trazo sobreposto.

⁶ Está escrito *q^a*.

⁷ Está na entreliña.

⁸ As palabras *e* a fontes están na entreliña.

⁹ Está escrito *lug^{rs}*.

- ¹⁰ Está escrito *lau^{or}*.
¹¹ Está escrito *lug^s*.
¹² O *a* sobrescrito da abreviatura de *ra* vai escrito sobre un *o*.
¹³ Está escrito *mona*.
¹⁴ O *y* vai escrito sobre un *e*.
¹⁵ Está escrito *alg^e*.
¹⁶ Falta o *s*.
¹⁷ Antes do *s* hai outro *s* borrado.
¹⁸ O *o* está na entreliña e hai outro *o* borrado antes de *res*.
¹⁹ Está escrito *p^soña*.
²⁰ O *z* vai escrito sobre un *e*.
²¹ Está escrito *taña*.
²² Falta o *a*.
²³ Está escrito *pen^e*.
²⁴ Antes está borrado *de*.
²⁵ Antes está borrado *et*.
²⁶ Está escrito *jngreto*.

155

1415, setembro, 12.

O prior Gonzalo Estévez, en nome do mosteiro de Santa Comba, afora a Diego Aras do Ribadal e a cinco voces catro leiros de herdade en Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3564.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3564.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, Gonçaluo Este[ues, prior do moesteiro]² de Santa Coonba de Nabes, que he *enno* obispado da jgleja d'Ourense³, /² en nome do dito noso moesteiro, damos et outorgamos⁴ a tēer de nós [et do dito]² noso moesteiro en foro a uós, Diego Aras do Ribadal, que sodes /³ presente, et a çinquo voses apús vosa morte que sejan uosos [fillos ou fillas]²; et non auendo fillos, que sejan voses aqueles que de *dereito* herdaren /⁴ os outros vosos bēes, así que ao *tempo* de vosa morte nomearedes a primeira vós e a primeira nomēe a segunda et a segunda nomēe a terceira et a ter/⁵çeira nomēe a quarta⁵ et a quarta⁵ nomēe a quinta vós, así que vaan as ditas voses³ hūas enpús outras per vía ordinaria.

Conbén a saber, que vos /⁶ aforamos quatro leiros¹ de herdade¹ que o dito noso moesteiro ha en [frigesía]² de Santo Estéuño de Vntes¹, os quaes ditos leiros¹ tebo de nós /⁷ aforados *Johán Peres* de Bárreo e *Tereyia Anes*, súa moller¹; a qual dita *Tereyia Anes*, despoys da morte do dito seu marido, nos demeteu os ditos leiros⁶. /⁸ Aos quaes ditos leiros¹ chaman a hun deles o leiro dos Portelos et ao outro o das Cortiñas, o qual jas cabo do baçellar de *Pero Lopes* /⁹ de Rramjráas, et o das Carreiras do Chão et o do Bodello.

Aforámosvos os ditos quatro leiros⁶ de herdade¹ con todas súas entradas et /¹⁰ saydas e jures, dereitos et perteenças, et con tódaslas cousas a eles [pertençentes, per uquer que vaan, porlo vso das]⁷ noujdades deles tan sola/¹¹mente, con tal pleito e con esta condiçón que os chantedes de viña en estes tres anos¹ primeiros siguientes que veen da feita desta carta. Et eles /¹² postos de viña, faredes deles foro de sesta ao dito noso moesteiro et daredes por *dereitura* deles⁸ cada ano¹ hun *moravidil* da moeda del rrey don /¹³ Afonso ou a jstimaçón dela enna maneira que correr a moeda enno rreigno¹ perlo tempo adelante. Et do al aberedes os ditos leiros liures, /¹⁴ quites e desenbargados de todo outro encárrego, pagando o díze-mo a Deus. Et seredes vasalos seruentes e obidientes ao dito mõeiteiro /¹⁵ con estes ditos leiros⁶ et non a outro algún per que o dito moesteiro perca o seu dereito.

Et os ditos leiros⁶ nen parte deles non venderedes nen deitaredes /¹⁶ nen canbearedes nen aforaredes a persona outra algú^á ata que primeiro nos frontedes con eles et noslos deades porlo justo preço /¹⁷ ante que a outra persona algú^á, ou as ditas vosas voses, aos priores que porlo tempo foren enno dito moesteiro; et nós nonno querendo auer por /¹⁸ njnhú^á destas maneiras, entonde os vendede ou deitade ou canbeade ou aforade a atal persona que non seja caualeiro nen dona /¹⁹ nen donzela nen escudeiro nen persona rreligiosa nen de tras muro ençerrada, mays que seja semeldũe de vós, o dito *Diego Aras*, /²⁰ que laure e pare ben os ditos leiros⁶, e faça o dito foro e page o dito *moravidil* cada ano¹, e seja vasalo obidiente e seruente ao dito moesteiro con os /²¹ ditos leiros⁶ e non a outro njnhún, et cunpra e agarde as condições desta carta e cada húa delas⁸. Et se desto fezerdes o contrario, que perca/²²des o dito aforamento por elo con tódaslas [bõas paranças que]² ende ouerdes feito. Et para seerdes¹ defesos a dereito con este dito aforamento /²³ enno tempo e voses que ditas son, [obligámosvos para elo os bẽes do dito moesteiro]².

[Et eu, o dito]² *Diego Aras*¹, que sũo presente, por mjn e porlas /²⁴ ditas mjñas voses, así rreçebo de vós, o dito prior, os ditos leiros aforados porlas maneiras e

condições que ditas son; et *para* os poer de /²⁵ viña en estes ditos tres anos¹ primeiros que veen da dita feita desta carta, et *para* os laurar et parar *ben e* fazer deles o dito foro de s[es]to⁹ ao dito *moesteiro* et /²⁶ pagar o dito *moravidil*, et conprir *e* agardar as condições desta carta *e* cada húa delas¹, obligo a elo todos *meus* bẽes aujdos *e* por auer.

Et he /²⁷ pena¹⁰ posta ontre nós⁸ ditas partes que a parte de nós que contra esta carta for et a *non* conprir et agardar, que perca á outra parte por nome de /²⁸ pena¹⁰ et pustura jnterese çen *moravidís* da dita moeda¹¹ et á uós del rrey outros tantos; et a pena¹⁰ paga ou *non* paga, esta carta et aforamento fiqui /²⁹ firme *e* valla enno *tempo e* voses que ditas son.

Et porque esto he çerto, nós, as ditas partes, mandamos desto fazer dúas cartas, anbas /³⁰ en *hun* tenor, *para* cada parte a súa carta.

Feita a carta enno dito *moesteiro* de Santa Coonba de Nabes, dose días de setembre, ano¹ do nasçemento /³¹ do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll¹ *e* quatroçentos *e* quinse anos¹.

Testemõyas que *para* esto foron chamadas especiãlmente: Estéuõ Peres do Rri/³²badal et Garçía Ferrnandes et Loýs Afon[so]¹², escriuãas, hómeees d'Afonso da Costa, notario d'Ourense.

Et eu, Afonso Garçía, notario ennas terras do Rribeiro /³³ d'Auja *e* Chão de Castela *e* do Búbal *e* do Bolo de Senda por Garçía Ferrnandes Sarmento, endeatado mayor en Galiza por noso señor /³⁴ el rrei, et en toda súa jurdiçón *e* señorío do dito rreigno¹ de Galisa, a esto con as ditas *testemõyas* p[re]sente¹³ foý et a rrogo das ditas partes /³⁵ esta carta por mjña mão escriu¹ et meu nome et signo [aquí fis en]⁷ *testemoyo* de verdade, que tal he este, a qual vay firmada do nome do dito /³⁶ Gonçaluo Esteues, prior.

|Sinal: Afonso Garçía, notario|.

|Sinatura: Gundisaluus, prior / Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. non se le.

³ Está na entreliña.

⁴ Leva *or* na entreliña.

⁵ Está escrito *q'ta*.

⁶ Leva unha abreviatura redundante de *er*.

⁷ O ms. está rompido.

⁸ Hai un *s* borrado antes do *s* final.

⁹ Faltan as letras *es*.

¹⁰ Está escrito *per^r*.

¹¹ Está escrito *mom^r*.

¹² Está escrito *afon*.

¹³ Faltan as letras *re*.

156

1418, setembro, 5.

O prior Gonzalo Estévez afora a Afonso Estévez, á súa muller Dominga Afonso e a tres voces o lugar de San Paio en Santa María de Louredo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3619. Este documento é case idéntico ao nº 158 desta CD.

REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 3619.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, *Gonçaluo Esteues*, prior do *moesteiro* de *Santa Coonba* de *Naues*, que he do obispado d'Ourense², /² porque somos çerto que he prol e bõo paramento do dito noso *moesteiro*, damos et outorgamos³ en foro a uós, *Afonso Esteues*, /³ que sodes present[e]⁴, et a uosa moller¹ *Domjnga Afonso*, que non he present[e]⁵, et a tres voses apús do *pustremeiro* /⁴ de vós anbos, que sejan fillos ou fillas que anbos⁶ ajades de consũu, porlo vso dos froytos tan solamente, asý /⁵ que o *pustremeiro* de uós ao tempo de seu finamento nomẽe a primeira vós et a primeira nomẽe a segunda et a segunda nomẽe /⁶ a terceira vós, asý que vaan as ditas voses huás pus outras por vía ordinaria suçesiues; et non seel⁷ndo nomeadas as ditas voses, que sejan voses aquelas personas que os outros⁶ vosos bẽes de dereito herdaren. Con/⁸vén a saber, que vos aforamos o casar de *San Payo*, que he en frigesía de *Santa María* de *Louredo*, que he deste dito *moesteiro*, /⁹ o qual dito lugar vós ora ja de nós teendes a jur et en mão.

Aforámosvos o dito lugar con todas súas casas /¹⁰ et formaes¹ delas et herdades et árbores, cortiñas et entradas et saýdas, jures, dereitos et perteeças, per uquer /¹¹ que vaan, a montes e a fontes, a tal pleito et condiçõn que o moredes per vós mesmo ou per outro en voso nome, /¹² et o lauredes e paredes ben et seeredes vasalos seruentes et obedientes e mandados a nós et ao dito no/¹³so *moesteiro*

et non a outro algún⁷. Et daredes de rrenda deste dito lugar ao dito *moesteiro* cada ano¹, porlo mes d'agosto ou /¹⁴ de setembre, tres fanegas de çenteo linpo de poo¹ e de palla, por medida *dereita*, dentro no dito lu/¹⁵gar en pas et en saluo. Et daredes porlo día de Natal cada ano¹ quatro galiñas. Et daredes máys /¹⁶ cada ano¹ porlo día de *Santo André* por *dereitura* seys libras da moeda del rrey don Afonso, de que contan /¹⁷ trese par de *dineiros* et dous *purtugeses*⁸ por libra, ou a *jstimaçón* delas *segundo* correr a moeda na terra. Et /¹⁸ daredes vós, o dito Afom[so]⁹ Esteues, ao *tempo* do voso *finamento* et cada vós ao seu *finamento* por loy/¹⁹tosa seys libras da dita moeda. Et non seeredes jngr[a]tus¹⁰ *nen* desconoçidos ao dito *moesteiro*. Et outrosý se /²⁰ teuerdes a rrenda do dito lugar *hun* ano¹, que percaedes por estas cousas sobreditas o dito *aforamento*. Et do al /²¹ aberedes o dito casar liure et quite de todo outro encárrego, pagando o dísemo a *Deus* á dita *jgleia* de Lou/²²redo, saluo o rrealengo del rrey, que vos non dou.

Et este dito lugar *nen* partes del non deitaredes *nen* canbea/²³redes *nen* venderedes sen noso mandado et dos priores que depús nós veeren ao dito *moesteiro* *perlos tempos* /²⁴ adeante; et se desto fezerdes o *contrario*, que percaedes por elo o dito *aforamento* *con* tódaslas bõas paranças que en/²⁵de ouuerdes *feitas*. Et vós *conprindo* et *agardando* estas *condiçõs* et cada húa delas *segundo* ditas son, nós, /²⁶ o dito prior, vos obligamos os bẽes do dito *moesteiro* a uos anparar et defender a *dereito* *con* o dito *aforamento*, no *tempo* /²⁷ e vozes que ditas son, de quenquer que voslo quiser demandar.

Et eu, o dito Afonso Esteues, que sãõ presente, por /²⁸ *mjn* et porla dita *mjña* *moller*¹ et voses que ditas son, asý rreçebo de vós, o dito prior, o dito lugar *aforado* /²⁹ porlas *maneiras* et *condiçõs* que ditas son; et *para* as todas tẽer, *conprir* et *aguardar*, obligo *para* elo a todos /³⁰ *meus* bẽes *múbiles* et *rrayzes*, *aujdos* et *por auer*.

Et he pena¹ posta ontre nósas ditas partes que a parte /³¹ de nós que contra esto for, que perca de pena¹, *pustura* e *jnterese* á parte *agardante* çen *morauidís* da bõa moeda /³² et outros çento á uós del rrey; et pagada a pena¹ ou non pagada, esta carta et as *condiçõs* dela *fiquen*¹¹ /³³ *firmes* e *vallan* no *tempo* por que he *feita*.

Et porque esto seja çerto et non vena en *dulda*, nósas ditas /³⁴ partes *mandamos* desto *fazer* dúas cartas, *ambas* en *hun* tenor.

Feita a carta no dito *moesteiro*, çinquo días de setembre, ano¹ /³⁵ do *nasçemen-*to do Noso Señor Jhesu Cristo de *mjll*¹ et quatroçentos et des e *oyto* anos¹.

Testemõyas que foron a esto presen /³⁶tes: Juan de Çea et Afonso Lopes, clérigo, et Gomes de Cornoses.

Et eu, Afonso Garçía, notario por Garçía Fernandes /³⁷ Sarmiento¹², endeantado *mayor* en Galisa por noso señor el rrey, en todas súas terras, coutos vilas et /³⁸ lugares¹³, jurdiçón et señorío de Galisa, a esto que dito he *con* as ditas *testemõyas* foý presente et a pedimento /³⁹ das ditas partes esta carta escriu¹ et meu nome et signal aquí fis en *testemoyo* de verdade, que tal he este, /⁴⁰ a qual dita carta vay firmada do nome do dito prior.

|*Sinal*: Afonso Garçía, notario|.

|*Sinatura*: Gundisaluus, prior / Sancte Colu[m]be¹⁴|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está na entreliña.

³ Leva *or* na entreliña.

⁴ Usa a abreviatura de *per* co valor de *pre* e falta o *e*.

⁵ Falta o *e*.

⁶ Antes do *s* hai outro *s* borrado.

⁷ Está escrito *alg*^o.

⁸ Usa a abreviatura de *ur* co valor de *r*.

⁹ Está escrito *afom*.

¹⁰ Está escrito *jngretus*.

¹¹ Está escrito *fiq'en*.

¹² Leva unha abreviatura de *ser* innecesaria.

¹³ Está escrito *lug's*.

¹⁴ Falta o *m*.

157

1418, setembro, 24; [sábado]*. Cea.

Cataliña Sánchez de Zarza require a Gonzalo da Carreira que cumpra as condicións polas que lle aforou diversas propiedades no lugar de Zarza en San Salvador de Souto.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, n° 3642.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, n° 3642.

Ano¹ do nasçemento do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll¹ et quatroçentos et des et oyto anos¹, /² día quarta² feyra, vijnte e quatro días do mes de setembre.

Como¹ em presença de mjn, o notario, /³ et das testemõyas adeante escritas¹, estando este dito día quarta² feyra enna aldea de Çea, que /⁴ he en terra do Bolo de Senda, estando ende presentes enno dito lugar de Çea Cataliña Sanches /⁵ de Çarça et Gonçaluo da Carreira, morador enna fregresía de Santa María de Louredo. Et logo /⁶ a dita Cataliña Sanches¹ diso ao dito Gonçaluo da Carreira que bem sabía em como¹ lle auja /⁷ ela aforado çertas casas et cortiñas et árvores et herdades¹ que eran súas dela, que jazen emno /⁸ dito lugar de Çarça, que he enna fregresía de Sam Salvador de Souto; das quaes ditas casas et her/⁹dades ela diso que auja de auer de dereito o quinón dos de Feramontãos et o quinón de Mayor Rrodrigues, mo/¹⁰ller¹ de Fernán Vilarinho, o qual dito quinón da dita Mayor Rrodrigues foy bendido a Lopo d'Agra per Lourenço, /¹¹ fillo de Rroy de Feramontaos, et per Eynés de Feramontãos. Et que quando lle ela aforara /¹² a súa parte das ditas casas et árvores et herdades, que fora con tal condiçón que quitase da /¹³ mão do³ dito Lopo d'Agra aqueles ditos quinões que eran vendidos, que perteeçia[n]⁴ ao dito seu /¹⁴ quinón das ditas erdades, casas e árbores, et que descontase por elo cada ano¹ çertos /¹⁵ morauidís⁵ ata que fose pago et emtrego; et nonnos quitando os ditos quinões et quitándo[o]s⁶ ela, que /¹⁶ entonde que ela que podese rreçeber súas casas et árvores et herdades¹ con tódaslas bem/¹⁷feitorías que en elas el ouuese feitas, sem envargo del, dito Gonçaluo da Carreira, et de /¹⁸ súas voses del et de lle demandar as maas¹ paranças porlas boas.

Et que por ende ago/¹⁹ra, para máys abastança de dereito, que lle frontaua et rrequiría ao dito Gonçaluo da Carreira /²⁰ que lle atendese as co[n]dições⁴ da carta do aforamento, segundo desuso dito he. Et faséndoo¹ asý, /²¹ que faría bem et ao que se obligara de faser; et em outra maneira, fasendo el desto o contrario, /²² que ela que protestaua et protestou, se quitase os ditos⁵ quinões da mão do dito Lopo d'Agra, de /²³ rreçeber en sy todo o dito aforam[en]to⁷ que lle feito avía das cousas sobreditas, segundo que /²⁴ dito he, sem envargo do dito Gonçaluo da Carreira et de súas voses, segundo dito o abía.

Et que /²⁵ desta fronta et rrequirimento et protestaçón que feito auja ao dito Gonçaluo da Carreira que pedía a mjn, dito /²⁶ notario, testemoyo et testemoyos quantos lle conprisem para garda de seu dereito con a rresposta que a elo /²⁷ dese o dito Gonçaluo da Carreira. Et logo o dito Gonçaluo da Carreira, em rrespon-

dendo ao *testemoyo* /²⁸ contra el tomado, diso que estaua prestes *para* conprir as condicións da dita carta do aforamento.

/²⁹ Esto foy feito *enno* dito lugar de Çea, día et mes et ano¹ sobredito.

Testemõyas que a esto foron presentes: /³⁰ Fernán Gomes de Lueda, clérigo, et Diego Ares do Ribadal et Afonso de Vilela et outros.

/³¹ Et eu, Afonso Garçía, notario por Garçía *Fernandes* Sarmiento, endeantado *mayor* en Galiza por no/³²so señor el rrey, en todas súas terras, coutos, vilas et lugares⁸, jurdiçón et señorío /³³ de Galiza, a esto foý presente en *hun con* as ditas *testemõyas* et esto escriuj¹ et aquí meu nome /³⁴ et signal fis en *testemoyo* de verdade, que tal he este.

|*Sinal: Afonso Garçía, notario*|.

* No ms. indícase que foi “*quarta feyra*”.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *q^{ta}*.

³ O *o* vai escrito sobre un *e*.

⁴ Falta o *n*.

⁵ Antes do *s* hai unha letra borrada.

⁶ Falta un *o*.

⁷ Faltan as letras *en*.

⁸ Está escrito *lug^s*.

158

1418, decembro, 5.

O prior Gonzalo Estévez afora a Afonso Estévez, á súa muller Dominga Afonso e a tres voces o lugar de San Paio en Santa María de Louredo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3647. Este documento é case idéntico ao nº 156 desta CD.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3647.

Sábean quantos esta carta viren como¹ eu, Gonçaluo Esteues, prior do *moesteiro* de Santa Coonba de Naues, que he do bispa/²do d’Ourense, porque sãõ çerto

que he prol et bõ paramento do dito meu moesteiro, dou et outorgo² en foro /³ a uós, Afonso Esteues, que sodes presente³, et a uosa moller¹ Domjnga Afonso, que non he presente et /⁴ he ousente, et a tres uoses apús do pustremeiro de uós anbos, porlo vso dos froytos tan sola/⁵mente, así que o pustremeiro de vós ao tempo de seu finamento nomêe a primeira uós et a primeira nomêe a segunda /⁶ et a segunda nomêe a terçeira uós, así que vaan as ditas voses húas enpús outras por vía ordinaria; et /⁷ non seendo nomeadas as ditas voses, que sejan voses aquelas personas⁴ que os outros vosos bêes de dereito /⁸ herdaren. Conbén a saber, que uos aforo o lugar de San Payo que jas en frigesía de Santa María de Louredo, /⁹ que he deste dito moesteiro, o qual dito lugar uós oora¹ de mjn tēedes en jur et en mão.

Afórovos o dito lugar /¹⁰ con todas súas casas et formaes¹ delas et herdades et árbores et entradas et saídas, jures et /¹¹ dereitos et perteenças, per uquer que vaan, a montes e a fontes, a atal⁵ condiçón que o moredes per vós mesmo /¹² ou per outro en voso nome, et lauredes e paredes ben, en maneira que non falesça[n]⁶ as noujdades das /¹³ herdades¹ del per mýngo de lauor e de bõ paramento. Et seeredes vasalos seruentes e obidientes et man/¹⁴dados a mjn et ao dito meu moesteiro et non outro njnhún. Et daredes deste dito lugar de rrenda cada ano¹, /¹⁵ porlo mes d'agosto ou de setembre, tres fanegas de çenteo linpo de poo¹ e de palla, per mjddida dereita, dentro /¹⁶ no dito lugar en pas et en saluo. Et daredes quatro galiñas⁷ por día de Natal cada ano¹. Et daredes /¹⁷ cada ano¹ por dereitura por día de Santo André seys libras da moeda⁸ de el rrey don Nafonso, de que contan /¹⁸ por cada libra¹ trese par de dineiros e dous pertugeeses⁹, ou a jstimaçón dela segundo correr a moeda⁸ na /¹⁹ terra. Et daredes uós, o dito Afonso Esteues, ao¹⁰ tempo de uoso finamento et cada uós ao seu finamento por /²⁰ loytosa seys libras¹ da sobredita moeda⁸. Et do al aueredes o dito lugar liure et quite de todo outro encá/²¹rrego, pagando o dísemo a Deus aa dita jgleia de Santa María de Louredo, saluo o rrealengo de el rrey, /²² que uos non dou.

Et este dito lugar ou parte del non venderedes nen canbearedes nen deytaredes sen no/²³so mandado et dos priores que perlos tempos vēeren¹¹ depús mjn ao dito moesteiro; et se desto fezerdes o contrario, que /²⁴ percad[es]¹² por elo o dito aforamento con tódaslas bõas parancas⁷ que ende ouuerdes feitas. Et vós conprin/²⁵do et agardando as condições desta carta et cada húa delas segundo que ditas son, eu, o dito prior, oblígovos /²⁶ os bêes do dito moesteiro a uos anparar et defender a dereito de qenquer que voslo quiser demandar.

Et eu, o dito /²⁷ Afonso Esteues, que sōo presente, por mjn et porla dita mjña moller et voses que ditas son¹³, así rreçebo de /²⁸ vós, o dito prior, o dito lugar aforado porlas maneiras et condiçōes que ditas son; et para as todas tēer, *conprir* /²⁹ et agardar, oblige para el todos meus bēes múbiles e rraýses, aujdos e por auer.

Et he pena¹⁴ posta ontre /³⁰ nósas ditas partes que a parte de nós que esto non *conprir* et agardar, que peite de pena¹⁴, pustura¹⁵ et jnterese á parte /³¹ agardante çen *morauidís* da bōa moeda⁸ et á uós del rrey outros tantos; et a pena¹⁴ paga ou non, esta carta et /³² as condiçōes dela fiçen firmes et vallan no¹ tempo e voses que ditas son.

Et porque esto seja çerto et non /³³ vena en dulda, nósas ditas partes mandamos desto fazer dúas cartas, anbas en hun tenor.

Feita a carta no /³⁴ dito moesteiro de Santa Coo[n]ba⁶, çinquo días de dezenbre, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll¹ et quatro/³⁵çentos et des e oyto anos¹.

Testemōias que a esto foron presentes: Gomes de Cornoses et Juan de Çea et Afonso /³⁶ Lopes, clérigo.

Et eu, Afonso Garçía, notario por Garçía Fernandes Sarmiento¹⁶, endeantado mayor en Galisa por noso señor¹⁷ /³⁷ el rrey, en todas súas terras, coutos e lugares¹⁸, jurdiçōn et señorío de Galiza, a esto que dito he con as /³⁸ ditas testemōias presente foý et a pedimento das ditas partes esta carta escriu¹ et meu nome et signo¹ /³⁹ aquí fis en *testemoyo* de verdade, que tal he este, a qual dita carta vay firmada do nome do dito prior.

|Sinal: Afonso Garçía, notario|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Usa a abreviatura de *per* co valor de *pre*.

⁴ Usa a abreviatura de *pre* co valor de *per*.

⁵ Está escrito *āātal*.

⁶ Falta o *n*.

⁷ Antes do *s* hai outro *s* borrado.

⁸ Está escrito *mon^r*.

⁹ Usa a abreviatura de *ur* co valor de *r* e a palabra leva un trazo sobreposto.

¹⁰ O *a* está corrixido sobre *et*.

¹¹ Leva un trazo que cobre as letras *eere*.

¹² Falta o *e*.

¹³ Antes do *o* hai unha letra borrada.

¹⁴ Está escrito *per^r*.

¹⁵ Leva unha abreviatura redundante de *ur*.

¹⁶ Usa a abreviatura de *ser* co valor de *s...r*.

¹⁷ Está escrito *sen^r*.

¹⁸ Está escrito *lug^rs* cun *s* borrado antes do *s*.

159

[1410-1420]*

O prior Gonzalo afora a Afonso Lourenzo, pedreiro, á súa muller e a oito voces unha casa tellada co seu curral no Ribeiro de Mende (?).

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 6136. Galego.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 6136.

Data: “Feyta a carta [...] sete días do mes [...], / ano do nasçe[mento de] Noso Señor Jhesu Cristo de mjll e quatroçentos [...]”.

Notario: “Et eu, Lopo Peres, notario público jurado [ennos coutos] / e térmjnos [do moesteiro de Santa Coonba de Naues] porlo prior [do dito moesteiro]”.

* Estas son as datas extremas entre as que está documentado o notario na colección diplomática de Santa Comba. En Duro (1973), Lopo Pérez aparece como notario público de Ourense entre os anos 1415 e 1441.

160

1420, xaneiro, 20. Ribeiro de Mende.

O prior Gonzalo afora a Gonzalo Ianes, á súa muller Constanza de Sas e a seis voces o lugar de Sas en Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3692.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3692.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, don Gonçaluo¹, porla graça de Deus et da Santa Igreja de Rroma prior do moesteiro /² de Santa Coonba de Nabes, damos et outorgamos, aforamos a vós, Gonçaluo¹ Yanés, morador enna fregresía de Santo /³ Estéuõ d'Untes, que soodes presente, et a vosa moller Costança de Saas¹, que non he presente, et a seys vozes aapús a morte /⁴ do pustromejro de vós anbos, así que vós em vosa vida ou a tenpo do voso fignamento nomjedes a primeyra voz et a primeyra /⁵ nomje a segunda et a segunda nomêe a terçeira voz et así vaan as ditas seys vozes húa pus outra suçesiue; et non seendo /⁶ nomeadas, que entón seja voz aquel ou aquela que de dereyto herdar os outros vosos bês. Convén a saber, que vos afora/⁷mos o lugar de Saas¹, que jas enna fregresía de Santo Estéuõ d'Untes, que he do dito noso moesteiro de Santa Coonba /⁸ de Nabes.

Aforámosvos o dito lugar con todas súas casas e vjñas e herdades et áruores et cortynas et sou/⁹tos, a montes et a fontes, con todas súas entradas et seydas et con todos seus dereytos e perteesças, per huquer¹ que os /¹⁰ aja e deua a auer de dereyto; por tal condiçón que² apostedes et rreparedes e paredes ben tódaslas casas, vjñas /¹¹ et herdades et cortinas e soutsos do dito lugar, em tal maneyra como¹ non desfalesca per mýngoia de labor /¹² et de bõo paramento, e dedes ende de foro em cada hun ano¹, vós et a dita vosa moller et vosas voses a nós /¹³ et aos priores que porlo tenpo foren do dito moesteiro de Santa Coonba de Nabes, a quarta parte de todo o³ pan e /¹⁴ vjño que Deus der ennas vjñas et herdades do dito lugar. Et se fezerdes vjña ennas herdades do dito lugar ou britardes monte para pan, que diades ao dito moesteiro et priores del a quinta parte do pan et vjño que Deus y der⁴ per moordomo do dito moesteiro, ao qual proueeredes⁵ /¹⁵ de comer e de beber comunalmente¹ em quanto collerdes a dita noujdad[e]⁶. E daredes máys de dereytura do dito /¹⁶ lugar, vós et a dita vosa moller, em cada hun ano¹, e vosas vozes, por cada día de San Martjno do mes /¹⁷ de nouembro, a nós et aos priores que porlo tenpo¹ foren do dito moesteiro, treze morauidís⁷ /¹⁸ brancos ou a istimaçón deles enna moeda que correr porlo tenpo. Et do al que ajades o dito lugar con todas súas /¹⁹ casas et vjñas e herdades et áruores e cortynas et soutsos de dísjmo a Deus libres et quites⁸ de todo outro /²⁰ enbargo et encargo algún.

Et se vós ou a dita vosa moller ou cada húa das ditas vozes quiserdes⁸ vender, /²¹ deytar ou sopenorar o dito lugar et herdades ou parte delo, que primeyramente frontedes con elo a nós e aos /²² priores que porlo tenpo foren do dito moesteiro de Santa Coonba et noslo dedes porlo justo preço que vos outro por /²³ elo der

ante que a outro algún. Et obligamos¹ os bñes do dito moesteiro de Santa Coonba de Naves para vos anpa/²⁴rar et defender a deryto con esto que vos así aforamos enno dito tempo segundo sobredito he.

Et eu, o dito Gonçaluo¹ /²⁵ Yanés, que sños presente, por mjn e porla dita mjna moller, que non he presente, e porlas ditas nosas vozes, /²⁶ así o outorgo et rreçebo em mjn o dito lugar con todas súas casas, vjñas e herdades, áruores et cortynas /²⁷ et soutos a foro de vós, o dito prior, porla maneyra e condiçõs sobreditas; et para apostar e rreparar e labrar /²⁸ et parar ben as casas e herdades et vjñas e áruores e cortynas et soutos do dito lugar, et pagar /²⁹ os ditos foros em cada hun⁹ ano¹ et conprir e aguardar as condiçõs desta carta e cada húa delas, o/³⁰blig¹ todos meus bñes mobles et rreyzes, avidos et por auer.

Et he pena posta e outorgada entre nós, /³¹ as ditas partes, que qualquer de nós que contra esto for ou pasar, que peyte de pena aa¹ parte que o conprir e aguardar quiser⁸ /³² dozentos morauidís de djneyros brancos; et a pena pagada ou non, esta carta e aforamento sobredito fique firme /³³ et valla enno dito tempo¹⁰ et vozes.

Ffeyta a carta enno Rribeiro de Meende, vjnte días do mes de janeiro, ano¹ do nas/³⁴çemento do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll e quatroçentos et vjnte anos¹.

Testimoyas que foron presentes: /³⁵ Juan Bicos et Fernán Castelão et Rrodri-go de Meende e Fernán Gonçalues, moradores enno dito Rribeiro de Meende, /³⁶ et outros.

/³⁷ Et non enpeesca onde vay escripto per /³⁸ cruz onde diz “se fezer vjña ou rronper monte para pan, que día a quinta parte ao dito moesteiro”.

Et eu, Lopo Peres, /³⁹ notario público da çidade d’Ourense et dos coutos do bispo porlo bispo et porla /⁴⁰ igeia dese lugar, a esto que dito he presente foý con as ditas testemoyas et en /⁴¹ mjña presença o fis escripujr et aqu⁸ meu nome et meu signo¹ fis, que /⁴² he tal, en testemoyo de verdade.

[Sinal: Lopo Peres, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Antes está raspado parcialmente un s e escrito por cima q.

³ Está escrito *todoo*.

⁴ O texto *et se fezerdes... que Deus y der* está nas liñas 36 e 37 cunha cruz de chamada que remite a este lugar.

⁵ A sílaba *pro* está abreviada dobremente por modificación literal e por letra sobrescrita.

⁶ Falta o e.

⁷ Despois están raspadas parcialmente as palabras “*morauidís de djneiros*”.

⁸ Leva a abreviatura de que.

⁹ Está escrito *húa*.

¹⁰ O *t* vai escrito sobre un *d* sen acabar de trazar.

161

1425, xaneiro, 26; [venres]*. Castrelo.

O xuíz Xoán de Santa María sentenza sobre o preito entre Cataliña Sánchez de Zarza e Lopo Gómez de Agra por uns quiñóns en Zarza.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3811.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3811.

Sábean quantos esta carta de sentença viren como¹ en presenza de *mjn*, o notario, et /² das testemõyas adeante escritas¹, ante Juan de Santa María, juís en terra do Bolo /³ de Senda por Vaasco Gome, alcalde do señor endeantado de Galiza Garçía Fernandes Xarmento, /⁴ pareçero[n]² en juízo ante o dito Johán de Santa María, juís sobredito, por sy, da húa parte Cata/⁵lina Sanches de Sarça et da outra parte Lopo³ Gomes d'Agra et súa moller¹ Tareyia /⁶ Peres. Et logo a dita Cataliña Sanches¹ diso ao dito juís que ben sabía en como¹ /⁷ mandara a ela et ao dito Lopo d'Agra que pareçesen oje este día ante el para el liurar /⁸ ontre eles *hun pleito* que ontre eles era sobre rrasón de hūus *quinóns*⁴ de casas et árbores /⁹ et herdades que jasen na aldea de Sarça, que o dito Lopo Gomes auja mercado a çer/¹⁰tas personas¹ nas cartas de conpla¹ contijúdas. As quaes ditas casas et herdades /¹¹ et árbores foran vendidas con tal pleito et condiçón que vijndo algún⁵ parente de aque/¹²lles que venderan ao dito Lopo d'Agra os ditos herdamentos¹ et casas e árbores, que pa/¹³gándolle ao dito Lopo d'Agra o preço da conpla¹ das cousas sobreditas, que o dito /¹⁴ Lopo d'Agra dese et entregase a dita conpla¹ sen descontar por elo cousa /¹⁵ algúa.

Et agora, por quanto ela era yrmã de dereita liña das ditas⁶ casas et /¹⁶ herdades¹ et árbores, et a ela pertecían de dereito porlo justo preço auer et cobrar. /¹⁷ Et outrosý por quanto fora mandado *per sentença* de Fernán Peres Aluelo, alcalde /¹⁸ que foy do dito señor endeantado, que ela que pagase ao dito Lopo d'Agra a

con/¹⁹tija de *moravidís* que el auja dados de conpla¹ porlas cousas sobreditas, et por/²⁰que⁷ despoys desto et deante que o dito Lopo Gomes et a dita Tareyia Peres, súa moller, /²¹foran por ela et por seu yrmão frey Lopo rrequirido[s]⁸ que tomase o dito preço et lles /²²desenbargase as ditas casas, árbores et herdades¹ que⁹ asy auja mercadas /²³na dita alde[a]¹⁰ de Sarça et en seus térmjños, que lle perteeçían de auer de *dereito*, /²⁴que o dito Lopo d'Agra que o non quisera¹¹ asy fazer, poendo a elo súas escusas /²⁵maliciosas. Et outrosy que ja lle fora posta estimaçón nas ditas herdades¹ /²⁶en cada hun ano¹ a vijnte et çinquo fanegas de pan, deslo tempo que fora rrequiri/²⁷do con a dita paga a este cabo, et a çinquoenta¹ fanegas de castañas /²⁸verdes de cada ano¹ os ditos castiñeiros. Et que por ende que pedía ao dito /²⁹juís que per súa sentença lle mandase dar et entregar as ditas herdades¹ /³⁰et casas et árbores con a dita estimaçón, mandando ao dito Lopo d'Agra /³¹tomar o dito preço que por elo auja dado de conpla¹, que esto así o acharía¹ /³²por *dereito* et que logo estaua prestes para lle fazer a dita paga porlas cousas /³³sobreditas.

Et logo o dito juís feso pregunta¹² ao dito Lopo d'Agra et a Tareyia /³⁴Peres, súa moller¹, que rrespondían á demanda que contra eles alegaua et auja /³⁵alegada a dita Cataliña Sanches¹. Et o dito Lopo d'Agra, en rrespondendo /³⁶a elo, diso que lle non fesera a dita Cataliña Sanches¹ a paga de tódos/³⁷los *moravidís* que el dera de conpla¹ porlas cousas sobreditas no térmjño /³⁸que lle fora mandado perlo dito alcalde, et que por ende non era tijúdo de /³⁹lle dar et entregar os ditos herdamentos¹ et casas et árbores.

Et logo o dito /⁴⁰juís diso que, abendo visto a demanda da dita Cataliña et as cartas de con/⁴¹pla¹ do dito Lopo Gomes d'Agra et a sentença do dito alcalde, et auendo con /⁴²todo acordo et consello con hómeees leterados et sabedores en foro /⁴³et en *dereito*, et abendo pleito concluso ontre ánbaslas partes et día asy/⁴⁴nalado para dar sentença para oje este día da data desta sentença et non /⁴⁵feriado, acho que a dita Cataliña que deue de auer et covrar os ditos /⁴⁶herdamentos et casas¹³ et herdades¹ porlo justo preço. Et por ende, see/⁴⁷ndo¹ en lugar de julgar, mando ao dito Lopo Gomes d'Agra et á dita /⁴⁸Tareyia Peres, súa moller¹, que rreçeban logo o dito preço da dita Cataliña /⁴⁹que han dado porlas ditas cousas¹³, et que logo lle dea[n]² et desenbarguen /⁵⁰todo o que asy complaron, que perteeçe á dita Cataliña Sanches¹. Et dou por /⁵¹liure et por quite ao dito Lopo d'Agra et á dita súa moller¹ et a todos /⁵²seus vées da dita estimaçón contra¹ eles posta sóbrela dita rrasón et /⁵³mando que vaan custas por custas.

Et esto así o mando todo seer *con*⁵⁴plido¹ por mjña *sentença* defenjtiua.

Dada foy esta sen[ten]ça¹⁴ na pouosa /⁵⁵ de Castrello, día lúes, vijnte e seys días de janeiro, anno *domini* M^o CCCC^o XXV° /⁵⁶ anos¹.

Testemõyas que a esto foron presentes: Gonçaluo da Carreira et Afonso de Vila/⁵⁷seco et Álvaro de Canpelo et Pero de Sarça et Gonçaluo Gomes, clérigo /⁵⁸ de Mandrãas¹⁵, et Afonso de Manções et Gonçaluo de Çea e Garçia de Viña.

/⁵⁹ Et eu, Afonso Garçia, notario por Garçia Fernandes¹⁵ Xarmento, endeantado *mayor* /⁶⁰ en Galiza por noso señor el rrey, en todas súas terras, coutos, /⁶¹ vilas et lugares¹⁶, jurdiçón et señorío de Galiza, a esto foý presente /⁶² *con* as ditas *testemõyas* et esta carta escriu¹ a pidemento das ditas partes et /⁶³ por mandado do dito juís, et aquí meu nome et signal fis /⁶⁴ en *testemoyo* de verdade, que tal he este.

[*Sinal: Afonso Garçia, notario*].

* No ms. indícase que foi *lues*.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *n*.

³ O *p* vai escrito sobre un *g* borrado.

⁴ Está escrito *q̄iñõs* cun *s* borrado antes do *s* final.

⁵ Está escrito *algo*.

⁶ Antes do *s* hai unha letra borrada.

⁷ Usa a abreviatura de *per* co valor de *p...r*.

⁸ Está escrito *requirido* na entrelíña.

⁹ A abreviatura de *que* vai escrita sobre *et*.

¹⁰ Falta o *a*.

¹¹ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

¹² Usa a abreviatura de *pro* co valor de *pre*.

¹³ Antes do *s* final hai outro *s* borrado.

¹⁴ Faltas as letras *ten*.

¹⁵ Antes do *s* hai outro *s* borrado.

¹⁶ Está escrito *lug^os*.

162

[1426]⁺, marzo, 25. Ourense.

O prior Gonzalo Estévez afora a Fernando García, á súa muller Branca Pérez e a tres voces dous leiros de viñas en San Tomé.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3825.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3825.

[Sábean quantos esta carta]¹ viren como² eu, Gonçaluo Estéuñes, prior do mosteiro de Santa Coonba de Naues, outorgo³ e conosco *per* esta carta que dou e outorgo³ a foro a uós, Fernán Garçía, çapateiro, vesíño e morador enna çibdade d'Ourense, enna /² [rrúa ..., que]¹ sodes presente, et a Branca Pérez, vosa moller², que he ausente, ben así como² se fose presente, e a tres voses apuslo postumeiro de vós quaes foren nomeadas; e non seendo² nomeadas, que a primeira vós /³ [nomêe a se]gunda¹ e a segunda nomêe a terceira e así vaan as ditas voses húa depús outra *per* órdêe suçesiue. He a saber esto, que vos aforo dous leiros de vjñas que (o) ao⁴ dito meu mosteiro e a mjn en seu nome² /⁴ [pertêeçen]¹ en térmjno de Santomé, os quaes parten de ánbaslas partes con vjnas de Álvaro Peres de Santomé que agora labra[n]⁵ Domingo Anes, morador enno dito lugar de Santomé, e Pero do Conchouso, moyneiro, e en fondo to/⁵[pa enno rrí]o¹ da Looña e en çima feren en vjñas do dito Álvaro Peres de Santomé.

Afóro[vos]⁶ os ditos dous leiros (leiros) de vjñas segundo dito he, con todas súas entradas e seídas e con todos seus dereitos /⁶ [e perteenças]¹, *per* onde quer que as aja e deua auer de dereito, et *per* tal maneira e con taas² condiçoes que vós e a dita vosa moller² e voses sobreditas que o labredes e paredes ben, em tal maneira que non desfalescan *per* /⁷ [mjngo de lau]or¹ e de bõos paramentos, et que dedes e pagedes ende de foro de cada ano² a mjn, o dito Gonçaluo Estéuñes, prior, ou [aos]⁶ outros priores que porlo tempo foren do dito mosteiro, a sesta parte de todo o⁷ (o) vjño et⁸ /⁸ [conposta que De]us¹ y der; et as quaes noujdades colleredes de cada ano² *per* noso ollo ou de noso mayordomo⁹, aos quaes proueeredes² de comer e de beber cumunalmente en quanto así collerdes as ditas no/⁹[ujdades, segundo]¹ huso e custume da dita çibdade d'Ourense. Et do al que ajades todo o que sobredito he libre e quite de todo outro embargo e encárrego algũu, pagando o dísemo a Deus.

Pero he posto que se /¹⁰ [quiserdes vender]¹, deytar ou supinorar¹⁰ o dito foro [ou]⁶ parte del, que primeiramente frontedes con elo² a nós ou aos outros priores que porlo tempo foren do dito mosteiro, que o ajamos porlo justo preço que vos outre /¹¹ [por elo der, et nós]¹ querendo[o]¹¹, que noslo dedes por ese mesmo preço; et nonno querendo, entonde o vende[de]¹², deytade ou supinorade¹⁰ a tal persona que seja semelláujl de vós, que labre e pare ben os ditos /¹² [leiros de vj]-

nas¹, e cunpra, page e agarde tódalas condjcoes desta carta e cada húa delas. Et outrosí que sejades nosos vasalos seruentes e obidjentes con o dito foro. Et obligo tódolos bñes do /¹³ [dito mosteiro]¹ para vos anparar e defender a dereito con esto que vos así aforo *segundo* dito he.

Et eu, o dito Fernán Garçía, que sño presente, así o outorgo³ por *mjn* e porla dita *mjña* moller² e voses; et para /¹⁴ [labráremos e]¹ paráremos bem os ditos (ditos) dous leiros de *vjñas*, e para pagáremos o dito foro de sesta de todo o⁷ (o) *vjño* e conposta que Deus [y der]¹³ a uós, o dito prior, ou aos outros priores que /¹⁵ [porlo tenpo foren]¹ do dito mosteiro, et outrosí para conpríremos, pagáremos e agardáremos máys tódalas outras condjcoes desta carta e cada húa delas, [oblígo] vos¹³ a elo todos meus bñes móueles² /¹⁶ [e rraýses, auidos e por]¹ auer.

Et outrosí he máys posto entre nós ánbaslas ditas partes que *quen* contra esto que sobredito he ou contra parte d[e]lo¹⁴ for ou pa[sar e o]¹³ non conprir e agardar, que peyte á outra parte /¹⁷ [que o conprir e agardar quiser]¹ por nome² de pena² jnterese çen *morauidís* da bña moeda; e a dita pena² pagada ou non, esta carta e todo o en ela contiúdo fiqui [firme e]¹³ valla por aquel *tenpo* e voses por que he¹⁵ feita.

/¹⁸ [Feita a carta enna]¹ dita çibdade d'Ourense, vijnte e çinquo días do mes de março do ano² do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de *mjll*² e quatroçentos [e vijnte e]¹³ seis anos².

Testemoyas que foron presentes a esto: /¹⁹ [...] e Afonso Estéuñes, clérigo de San Pedro de Leirado, e Juan Gomes de Montãos, ome de Estéuño Anes d'Anbia, et outros.

Et eu, Afonso M[artíis da Costa]¹³, escriuano de noso señor el rrey eno /²⁰ [rregno de Gallysja et notario]¹ público da çibdat d'Ourense porlo obispo e *yglleia* dese lugar, a todo esto que sobredito he presente foý con os ditos *testigos* [e, por]¹³ rrogo de ánbaslas ditas partes, /²¹ [esto en *mjña* presençia]¹ fys escriujr e aquí meu nome² e signal² fyge, que he tal, en *testemoyo* de verdat.

|Sinal: Afonso Martíis|.

* Tomamos o ano da información de arquivo que se encontra no verso do documento.

¹ O ms. está rompido.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Leva *or* na entreliña.

⁴ Está corrixido sobre *dc*.

⁵ Está escrito *labrar*.

⁶ No ms. falta.

⁷ Está escrito *todoo*.

⁸ Está escrito sobre unha abreviatura de *que*.

⁹ Antes hai un *s* riscado.

¹⁰ Leva o *i* na entreliña.

¹¹ Falta o *o*.

¹² Faltan as letras *de*.

¹³ No ms. non se le.

¹⁴ Falta o *e*.

¹⁵ O *h* está escrito sobre *f*.

163

1429, xaneiro, 20.

O prior Gonzalo Estévez e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo Lourenzo de Alén, á súa muller Tareixa Rodríguez e a tres voces o casar de Anaigo de Fondo en San Mamede de Palmés.

A.- A. H. P. Ourense, Pergamiños, Santa Comba de Naves, c. 17, nº 2.

Sábean quantos esta carta vjren como¹ nós, dom Gonçaluo Esteues, porla graça de Deus et da Santa Jgleia de /² Rroma o prior do moesteyro de Santa Coonba de Nabes, et o conbento dese lugar, sendo juntados enno ca/³bídoos do dito noso moesteyro per tangemento de canpãa, segundo¹ que o abemos de vso et de custume de nos ajun/⁴tar, damos et outorgamos en foro a uós, Gonçaluo Lourenço d'Aalén, morador que ora sodes enno cou/⁵to de Santa Crus d'Arrabaldo de Rriba de Mjño, que sodes presente², et a Tareyia Rrodrigues, vosa moller¹, et a tres voses apús /⁶ do pustremeiro de bós anbos, asý que o pustremeiro de vós ao tempo de seu finamento nomêe a primeira vós /⁷ e esta nomêe a segunda bós et a segunda¹ nomêe a terceira vós et asý vaan as ditas tres¹ bozes enpús de /⁸ vós anbos húa empús outra per hórdêe¹ sucesiuas³; et non sendo nomeadas as ditas voses segundo que /⁹ dito he, que sejan voses aquelas personas¹ que os outros vosos bês de dereito erdaren.

Convem a saber esto, que vos afo/¹⁰ramos o noso casar de Naygo de Fondo que jas enna fregresía de San Mamede de Palmés, o qual dito /¹¹ casar teuo de

nós aforado Gonçaluo Morete et súa moller¹ *Mayor Anes*; o qual dito casar nós abemos /¹² rreçebido et rreçebemos porlas maas¹ paranças et por quanto quebrantaron a carta do aforamento ontre nós et /¹³ eles feita.

O qual dito lugar vos aforamos *con* todas súas casas et formaes delas et soutos et herdades et /¹⁴ cortiñas et árbores, *con* todas súas entradas et saídas et jures, *dereitos* et *perteenças*, *per* uquer⁴ que vaan, a montes /¹⁵ et a fontes, ao dito lugar *perteençentes*, eixente o que ende a outro est aforado, porlo vso dos froytos *tan solamente*; *con* /¹⁶ tal *pleito* et *condiçón* que o lauredes et *prouedes* et *paredes* bem, en tal *maneira* que *non* desffallesca[n]⁵ as noujda/¹⁷d[e]s⁶ das herdades del por *mýngo*a de lauor et de *võo* *paramento*, et *sejades* *vasalos* *ovidientes* et *manda*/¹⁸dos ao dito noso *moesteiro* et doutro *non*, et nos *deades* do dito lugar cada ano¹ a *quarta*⁷ parte de *pan* et de *viño* et *liño* /¹⁹ et *ligumia* que *Deus* y der, todo *per* noso mordomo en pas et en saluo, ao qual *proueeredes* de comer et de beuer, /²⁰ *segundo* custume da comarca, enmentre os froytos *collerdes*. Et *daredes* por *dereitura* et *froyta* do dito lugar cada /²¹ ano¹ porlo día de San *Martino* do mes de *nouembre* quatro libras¹ da moeda del rrey don Afonso, de que *contan* trese /²² pares de *dineiros* et dous *purtugeeses*⁸ por libra¹, ou a *jstimaçón* deles *enna* moeda que *correr* *chaamente* *enna* /²³ terra. Et do al *aueredes* o dito lugar *liure* et *quite* de todo outro *encárrego* et *trabuto* *algún*, *pagando* o *díse*/²⁴mo a *Deus*, *saluante* que *dará* cada *hun* de vós et *vosas* *voses* ao *tempo* de seu *finamento* por *loytosa* qual *mellor* /²⁵ ouuerdes. Et á morte de bós et de *vosa* moller¹ et *voses* *sobreditas*, que o dito lugar *fiqui* *liure* et *quite* et *desen*/²⁶bargado ao dito *moesteiro*. O qual dito lugar se *falleçer* por *mýngo*a de lauor et de *bõo* *paramento* ou *mudando* noso *se*/²⁷ñorío ou *non* *conprindo* as *ditas* *condições* et cada *húa* delas, que o dito *moesterio* o *posa* *rreçeber* *per* súa *autorida*/²⁸de.

Et *qen* este *pleito* *birtar* que *peite* á parte *agardante*¹ de *pena*¹, *pustura*⁹ et *jnterese* *duentos* *morauidís* da dita moeda /²⁹ et á vós del rrey outros tantos; et *pagada* a *pena*¹ ou *non* *pagada*, *todavía* este *aforamento* *fiqui* *firme* et *va*/³⁰lla *enno* *tempo* et *voses* *sovreditas*.

Et *para* *seerdes* *defesos* a *dereito* *con* este dito *aforamento* *enno* *tempo* et *voses* *sobreditas*, /³¹ nós, o dito *prior* et *conuent*[o]¹⁰, *ovligamos* os *vées* do dito noso *moesteiro* a uos *anparar* et *defender* a *dereito* de *qen*/³²quer que voslo *quiser* *demandar*. Et este dito lugar *nen* partes del *non* *venderedes* *nen* *enpenaredes* *nen*¹¹ *canbeare*[des]¹² /³³ a *njngún*¹³ *sen* noso *mandado* et, *queréndo*[o]¹⁴ *dar*,

que o deades ante a nós porlo justo preço ca a outro algúm; et nós se[endo]¹² /³⁴ frontado *con* o dito lugar et nonno querendo, entonde o vendede, deytade ou suvpinorade a tal persona¹ que seja /³⁵ semeldũe de vós, pero que non seja¹⁵ caualeiro *nen* escudeiro *nen* dona *nen* donsela *nen* ome¹ de tras muro *nen* rreli/³⁶giosa persona¹, mays seja atal persona¹ que tena, cunpla¹ et agarde as condições desta carta et cada húa delas.

/³⁷ Et eu, o dito Gonçaluo Lourenço, dito d'Aalén, que sōo presente, por *mjn* et porla dita *mjña* moller¹ Tareyia Rrodrigues et voses sobreditas, /³⁸ asy rreçebo de vós¹⁶, o dito prior et conbento, o dito lugar aforado porlas maneiras et condições que ditas son et ob/³⁹ligo a *mjn* et a *meus* bēes avidos et por auer et da dita *mjña* moller¹ et voses sovreditas¹ *para* conprir et agardar /⁴⁰ as ditas condições et cada húa delas.

Et desto nós las ditas partes mandamos desto fazer dúas cartas /⁴¹ en *hun* thenor¹.

Feita a carta *enno* dito *moesteiro* de Santa Coonba de Naues a vijnte días de janeiro do ano¹ do nasçemento /⁴² do Noso Señor Jhesu Cristo de *mjll*¹ et quatroçentos¹⁶ et vijnte¹⁷ et noue (noue) anos¹.

Testemõyas que a esto foron *presen*/⁴³tes: Álvaro de Sorga et Gonçaluo Peres, moradores en Alongos, et frey Pero de Veer¹, monje do dito *moesteiro*.

Et eu, Afonso /⁴⁴ Garçia, notario por Diego Xarmento, endeantado de Galiza por noso señor el rrey, en todas súas terras, coutos, /⁴⁵ vilas et lugares¹⁸, jurdiçón et señorío de Galiza, a esto foý presente *con* as ditas *testemõyas* et esta carta escriu¹ et aquí meu /⁴⁶ nome et signal fis en *testemoyo* de verdade, que tal he este.

|*Sinal: Afonso Garçia, notario*|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Usa a abreviatura de *per* co valor de *pre*.

³ O *s* inicial vai escrito sobre *et*.

⁴ O *q* vai escrito sobre un *h* parcialmente raspado.

⁵ O segundo *l* vai escrito sobre *e* e falta o *n*.

⁶ Está escrito *noujdadas*.

⁷ Está escrito *q^ata*.

⁸ Leva unha abreviatura superflua de *ur* e un trazo sobreposto.

⁹ Leva unha abreviatura innecesaria de *ur*.

¹⁰ Está escrito *conuen̄*.

¹¹ Antes está riscado *nē*.

¹² O ms. está rompido.

¹³ Está escrito *n̄jg^o*.

¹⁴ Falta o *o*.

¹⁵ Está na entreliña.

¹⁶ Antes do *s* hai outro *s* borrado.

¹⁷ Escribiu primeiro *t'ijntā* e corrixiu en *vijntē*.

¹⁸ Está escrito *lug^s*.

164

1429, outubro, 10.

O prior Gonzalo Estévez e os monxes de Santa Comba aforan a Vasco de Lemos, á súa muller Maior González e a cinco voces dous lugares de Cacabelos en Santo Estevo de Untes, a leira do Candendo, a viña de Soutelo, a leira da Reguenga e unha leira que foi de Martiño Pérez.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3900.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3900.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, dom Gonçaluo Estéuees, porla graça de Deus /² et da Santa Jgleia de Rroma o prior do moesteiro de Santa Coomba de Naues, et os monjes do dito moesteiro, seendo todos /³ ajuntados enno cavídeo¹ do dito noso moesteiro per tangemento² de canpãa, segundo que o auemos de vso *e* de custume /⁴ de nos ajuntarmos a fazer nosos aforamentos, et todos concordantes para o desta carta contijúdo, damos et outor/⁵gamos³ en foro a uós, Vaasco¹ de Lemos, que sodes presente⁴, et a uosa moller¹ Mayor Gonçalues, que non he presente⁴ e he ousente¹, et /⁶ a çinquo voses apús do finamento de uós, o dito Vaasco¹ de Lemos, así que uós, o dito Vaasco de Lemos⁵, en vosa vida ou /⁷ ao tempo de uoso finamento, nomêedes a primeira voz et esta nomêe a segunda et a segunda nomêe a terceira et a terceira no/⁸mêe a quarta⁶ et a quarta⁶ nomêe a quinta vós et así vaan as ditas voses per hórdêe húa enpús outra suçesi/⁹ues, depús do finamento de uós, o dito Vaasco¹ de Lemos; et non seendo⁷ nomeadas as ditas voses segundo dito /¹⁰ he, que sejan voses aquelas personas¹ que os outros vosos bês de dereito herdaren de vós, o dito Vaasco de Lemos.

Combén a saber /¹¹ esto, que uos aforamos os dous nosos lugares⁸ de Caquauelos, en fregresía de Santo Estéuõ de Vntes¹, que de nós teueron /¹² afora-

dos Gonçaluo¹ Morete, que foy, et Pero Lopes de Rramjrãas, et despoys Gomes d'Aalén teuo aforado /¹³ hun deles; os quaes ditos lugares⁸ son da mesa do conuento¹ do dito noso moesteiro. Dos quaes ditos lugares⁸ ante nós mostra/¹⁴stes çertas cartas de demjiçón dos ditos lugares⁸ que uos feson o dito Pero Lopes et o dito Gómez d'Aalén dos ditos /¹⁵ lugares⁸, con as maneiras et condições que os de nós tinan aforados.

Aforámosvos os ditos lugares⁸ con todas súas /¹⁶ casas e formaes¹ delas e viñas et cortiñas et árbores e herdades et jures, dereitos e perteenças, per uquer /¹⁷ que vaan, a montes et a fontes, aos ditos lugares⁸ perteeçentes, saluante o que ende a outro auemos aforado; /¹⁸ esto porlo vso dos froytos tan solamente. Con tal pleito et con tal condiçón que tenades as casas dos⁵ ditos /¹⁹ lugares⁸ cuvertas e ven rreparadas et as moredes per vós mesmo ou per outro en voso nome, et que lauredes et pa/²⁰redes bem as biñas et herdades dos ditos lugares⁸, como¹ se non percan as noujdades delas per mjngo de lauor et /²¹ de bõ paramento, et façades ennas herdades dos ditos lugares⁸ en estes tres¹ anos¹ primeiros segintes que vijrán da /²² feita desta carta des cauduras⁹ de viña. Et faredes foro de quinto de pan et de viño a nós et aos priores⁵ /²³ que perlos tenpos foren enno dito noso moesteiro, o pan enna ayra, enno mes d'agosto ou de setenbro, et a composta na /²⁴ viña et o viño enno lagar; as quaes noujdades de pan et de viño colleredes per noso mordomo, ao qual proue/²⁵redes¹ de comer et de buer, segundo custume da comarca, enmentre collerdes as ditas noujdades de pan e /²⁶ de viño.

Jten vos aforamos máys con esto que dito he, enno dito tempo et voses, de foro de quinto, a leira /²⁷ do Candeendo¹, segundo que jas amuradada sobre si, et a viña de Soutelo, con súa herdade et con seu souto, /²⁸ et a leira da¹⁰ Rregeenga¹, que demarca con hun tarrão que teuo Rroy Bõ et da outra parte demarca con /²⁹ a viña dos Çigachos¹.

Aforámosvos todo esto que dito he con todas súas entradas e saydas et dereitos /³⁰ e perteenças. Et daredes por dereiturias porlas outras cousas cada ano¹ porlo día de San Martino do mes de nouen/³¹bre des morauidís da moeda¹¹ del rrey don Afonso ou a jstimaçón deles enna moeda¹² que correr chãamente (correr) en/³²na terra. Et daredes vós et as vosas voses ao tempo de voso finamento cada húa por loytosa vijnte /³³ morauidís da dita moeda. Et do al aueredes este dito aforamento ljure et quite de todo outro trabuto et encárre/³⁴go algún¹³, pagando o díse[mo]¹⁴ a Deus, saluante¹ o rrealengo del rrey, que uos non aforamos.

Et este dito afora/³⁵mento *nen* partes del *non venderedes*¹⁵ *nen* supinoraredes *nen* canbearedes *nen* mandaredes¹ por elo trabuto /³⁶algún¹³ *nen* nouersario, *nen* o daredes a persona¹ algúa sem noso mandado ou dos priores que perlos *tenpos* /³⁷veeren ao dito *moesteiro*, et que nos frontedes *con* elo primeiramente et nolo deades porlo justo preçõ que o /³⁸ouuerdes de dar ante ca outro algún¹³; et nós nonno querendo *para* nós auer, entonde o daredes a tal per/³⁹sona¹ que *non* seja caualleiro *nen* escudeiro *nen* dona¹ *nen* donzela *nen* rreligiosa persona¹ *nen* home¹ /⁴⁰ de tras muro *nen* de *mayor* estado ca uós, mays seja home¹ laurador manso et seguro⁹ et de pas, /⁴¹ et tal que laure *e* pare vem, et nos dea et pague¹ en cada hun ano¹ os nosos *dereitos* en pas /⁴² et en saluo, et que teña, cunpla¹ *e* agarde as *condiçõs* desta carta et cada húa delas. Et seeredes /⁴³mandados, seruentes et ovidientes a nós et ao dito noso *moesteiro* et non de outro algún¹³, et non nos /⁴⁴seeredes jngr[a]tos¹⁶ *nen* desconoçidos *nen* aos ditos priores nosos soçe(ço)ssores¹⁷. Et vós /⁴⁵fasendo o contrario desta carta et das *condiçõs* dela vós ou vosas voses, que percades por /⁴⁶elo este dito aforamento *con* tódaslas vãs paranças que ende ouuerdes *feitas*, et que o /⁴⁷dito *moesteiro* posa rreçeber este dito aforamento *per* súa autoridade propia.

Jten outrosí¹⁸ poemas /⁴⁸tal *condiçõn* en esta carta que se vós, o dito Vaasco¹ de Lemos, finardes ante (que)¹⁹ ca a dita *Mayor Gonçalues*, /⁴⁹vosa moller¹, que ela teña este dito aforamento en días de súa vida et cunpla¹ as /⁵⁰*condiçõs* desta carta, et ao *tempo* de seu *finamento* que este dito aforamento que se tor/⁵¹ne¹ liure *e* quite a uosas voses de vós, o dito Vaasco de Lemos, sem outra *condiçõn* algúa.

/⁵²Jten outrosí e(t)u, o dito prior, mando que esta carta que *non* valla saluo se for firmada /⁵³de meu nome.

Et vós et as ditas vosas voses teendo, conprindo et agardando esto /⁵⁴que dito he, nós, o dito prior et conbento, obligamos os vões do dito noso *moesteiro* a uos /⁵⁵defendermos a *dereito* *con* este dito aforamento *enno* *tempo* et voses sobreditas.

Jten vos afora/⁵⁶mos aynda máys *con* esto, *enno* dito²⁰ *tempo* et voses sobreditas, a leira d[e]²¹ herdade que foy de *Martino* /⁵⁷*Peres*, que parte *con* a le[i]-ra²² da Costa et da outra parte demarca *con* outra leira que foy de *Gonçaluo*¹ /⁵⁸*Morete*; et faredes dela foro de quinto do *pan enna* ayra. Et se poseren viñas *ennas* outras /⁵⁹herdades¹ de cavo dela, que a ponades de viña et façades dela foro de sesta.

Et eu, o dito /⁶⁰ Vaasco¹ de Lemos, que s^oo presente⁴, por m^jn et porla dita m^jña moller¹ et vozes sobre/⁶¹ ditas¹, así rreçebo o dito aforamento con as maneiras et condiç^oes desta carta; et para as /⁶² todas t^êer, conprir e agardar, oblige para elo os meus⁵ b^êes et da dita m^jña moller /⁶³ et vozes sobreditas.

Et he posto e outorgado³ ontre n^os, as ditas partes, que a parte de /⁶⁴ n^os que contra esto for et o non conprir e agardar, que peite et pague á parte agardante /⁶⁵ de pena¹, pustura⁹ et jnterese tresentos morauids da v^oa moeda et á voz del rrey outros /⁶⁶ tantos; et pagada a pena¹ ou non pagada, todav^ía esta carta fiqui firme et valla /⁶⁷ enno tempo e vozes sobreditas.

Et desto n^os, as ditas partes, mandamos fazer dúas /⁶⁸ cartas en hun thenor.

Feita a carta enno dito moesteiro de Santa Coonba de Naues a des d^ías /⁶⁹ do mes de outubro, ano¹ do naç^omento do Noso Se^ñor Jhesu Cristo de m^jll¹ et /⁷⁰ quatroçentos e vijnte et noue anos¹.

Testem^oyas que a esto foron presentes: frey Pero de /⁷¹ Cobreiros et frey Pero de Veer¹ et Afonso Gomes de Canedo et Afonso Franquo /⁷² de Tarascó[n]²³.

Et e(t)u, Afonso Garç^ía, notario por Diego Xarmento, endeantado de Galiza /⁷³ por noso se^ñor el rrey, en todas súas terras, coutos, vilas e lugares⁸, jurdiç^on /⁷⁴ et se^ñorío de Galisa, et notario porlo dito prior enno dito seu moesteiro et en seus cou/⁷⁵tos, a esto fo^y presente con as ditas testem^oyas et esta carta escriu¹ et aquí meu nome e /⁷⁶ signal fis en testem^oy de verdade, que tal he este.

/⁷⁷ Jten outrosí he posto máys que se feseren viñas enna[s]²⁴ outras herdades¹ d'a par /⁷⁸ das vosas, que façades viñas ennas vosas que foren para faser.

|Sinal: Afonso Garç^ía, notario|.

|Sinatura: Gundisaluus, prior / Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O *g* vai escrito sobre *t*.

³ Leva *or* na entreliña.

⁴ Usa a abreviatura de *per* co valor de *pre* e a palabra leva un trazo sobreposto.

⁵ Antes do *s* hai outro *s* borrado.

⁶ Está escrito *q^ota*.

⁷ O *s* alto vai escrito sobre un *s* de dobre curva, e a palabra leva un trazo sobreposto.

⁸ Está escrito *lug^os*.

⁹ Leva unha abreviatura de *ur* redundante.

¹⁰ Antes está riscado *da*.

¹¹ Está escrito *mon^o*.

¹² Está escrito *mon^o*.

- ¹³ Está escrito *alg*.
¹⁴ Faltan as letras *mo*.
¹⁵ Está escrito *venderēs*.
¹⁶ Está escrito *jngretos*.
¹⁷ A palabra está corrixida e aparece escrita *soçeçossorēs*.
¹⁸ Está corrixido sobre *uos*.
¹⁹ As palabras *ante que* están na entreliña.
²⁰ Está na entreliña.
²¹ Está escrito *da*.
²² Falta o *i*.
²³ Falta o *n*.
²⁴ Falta o *s*.

165

1429, outubro, 14; [venres]^{*} (1429, xaneiro, 6. Ourense)

O prior Gonzalo Estévez e os monxes do mosteiro de Santa Comba reciben por foreiro a Pedro López de Ramirás en virtude de dúas cartas: unha de aforamento outorgada polo prior Xil Pérez a Xoán Ferreiro, á súa muller Tareixa Núñez e a catro voces, e unha doazón, incluída no documento, pola que Maior Anes, filla de Xoán Ferreiro e de Tareixa Núñez, entrega a Pedro López de Ramirás todas as propiedades que ten no couto de Santa Comba. Afórannlle ademais as leiras da Cerdeira e da Seara Dóniga.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3901.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3901.

REF. POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 81.

Ano¹ do nas(t)çemento² do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll¹ et quatroçentos et vijnte e noue anos¹, día quinta feyra, quatrose días do mes de outubro.

Como¹ em presenza de mjn, o notario, et das *testemōyas* /² adeante escritas¹, estando este dito día quinta feira dentro enna caustra do moesteiro de Santa Coonba de Naves, que he enna diocese³ do bispado d'Ourense, estando ende presentes⁴ enna dita caustra do dito /³ moesteiro dom frey Gonçaluo Esteues, prior do dito moesteiro de Santa Coonba, et os monjes do dito moesteiro todos

presentes⁴, pareceu ende Pero Lopes de Rramjrãas, escudeiro, morador en Prado Bõo, fregresía de San Mamede /⁴ de Palmés, et presentou⁴ ante o dito prior et monjes do dito *moesteiro* et *per mjn*, dito notario, feso leer¹ dúas cartas escritas¹ en purgameño⁵ de coyro.

A qual húa delas era de aforamento de çertos lugares⁶ et herdades¹ et soutos /⁵ et viñas en ela contijúdos que o prior don Gil Peres, que foy do dito *moesteiro* de Santa Coonba, auía feito et outorgado⁷ en conuento do dito *moesteiro* per Fernán Gonçalues⁸, notario da çidade d'Ourense, que foy, *segundo* perla dita carta se contiña, /⁶ que era firmada do nome do dito Fernán Gonçalues, notario, et signada de seu signal. O qual dito aforamento foy feito a Johán Ferreiro, morador en Naygo de Fondo, que he *enna* dita fregresía de Palmés, et a súa moller¹ Tareyia /⁷ Nunes et a quatro voces apús do pustremeiro delles, *segundo* que esto et outras⁸ cousas mellor et máys conpridamente se conteen *enna* dita carta d'aforamento.

Jten a *segunda* carta presentada⁴ perlo dito Pero Lop[e]s⁹ et lijúda per mjn, /⁸ dito notario, o seu thenor dela he este que se sigue¹:

Sábean quantos esta carta viren como¹ e(t)u, Mayor Anes, moller¹ de Gonçaluo Martiis de Prado Bõo, que foy, con liçiencia et outorgamento⁷ de María Anes, mñña filla et do dito Gonçaluo /⁹ Martiis⁸, et de Ar[e]s⁹ de Gião, seu marido, que son presentes⁴ et outorgantes⁷, por rrasón que o dito meu marido et e(t)u tinamos aforado do *moesteiro* de Santa Coonba de Nabes o casar de Prado Bõo, que jas *enna* fregresía de /¹⁰ Palmés, per húa carta feita per Lopo Peres, notario d'Ourense, et o lugar de Caquauelos¹ et a leira da Seara Dónega, que jas *enna* fregresía de Santo Estéuõ de Vntes, *segundo* se todo esto contén *enna* dita carta feita perlo dito Lopo Peres, notario, /¹¹ que vos logo delo entrego, et tanvén vos entrego a carta da leira da Seara Dónega. Et con esto uos dou et outorgo⁷ tódaslas outras herdades¹ que teno [enno]¹⁰ couto de Santa Coonba, con o lugar de Naygo de Fondo, que foy de Johán /¹² Ferreiro et de Tareyia Nunes, meus padres, et con as leiras da Rretorta, que jasen *enna* dita fregresía de Vntes. Et por quanto eu, a dita Mayor Anes, sã veúva et vella et proue et non poso laurar nen mantêer os ditos /¹³ casares et herdades¹ nen pagar os foros et trabutos deles ao dito *moesteiro*.

Por ende e(t)u, non per força nen per engano endusida, mays de meu praser et liure voontade¹, dou en doaçón et por nome de doaçón, como¹ /¹⁴ elo mellor

et máys conpridamente pode et deue valler de *dereito* ontre viuos, tódoslos ditos casares et herdades¹ en çima nomeados et declarados⁸ a uós, o dito *Pero Lop[e]s*⁹ de Rramjrãas, que sodes *presente*⁴, meu /¹⁵ parente, et a todas uosas voses¹¹ *para* senpre, *segundo* que os e(t)u teno et me perteeçen de *dereito* et *con* todos seus encárregos *con* que os e(t)u teno, et porque sodes meu parente et tal que os faredes *laurar*¹² et parar vem et *pa*/¹⁶garedes os foros et *dereitos* deles ao dito *moesteiro*, et outrosý por ajuda et amor e graça que de vós rreçebý et rreçevo et entendo de rreçever d'aquí en deante.

Et logo todo o jur, *dereito* et auçón, señorío et propiedade que eu te/¹⁷no et ajo a tódoslos ditos casares et herdades¹ sobreditas, o tiro et tollo et parto et rre-voco de *mjn* et de todas *mjñas* voses depús *mjn* et pónoo¹ et traspásoo¹ en vós, o dito *Pero Lop[e]s*⁹, et en todas vosas /¹⁸ voses *para* senpre *con* todos seus cárregos. Et rrenu[n]çio¹³ sobre elo a todo *dereito* canónjco et çibil que en contrario desta carta seja ou posa seer, que me *non* valla *nen* posa sobre elo seer¹ oýda *nen* rreçebjda en júy/¹⁹zo *nen* fóra del, *nen* porque diga que o ajo mester *para* o meu corpo, *nen* por outra rrasón algúã que seja en (en) contrario desta carta, et sub pena¹ de *mjll*¹ *morauidís* que sobre elo outorgo⁷ et pono de pena¹ se vos contra esto for ou /²⁰ pasar.

Et eu, o dito *Pero Lop[e]s*⁹, por *mjn* et por todas *mjñas* voses depús *mjn*, asý rreçebo de vós, a dita *Mayor Anes*, os ditos casares e herdades¹ et a doaçón que me deles fasedes *con* todos seus encárregos.

Et /²¹ e(t)u, a dita *María Anes*, et *Ar[e]s*⁹ de Gião, [m]eu¹⁴ marido, outorgamos⁷ et consentimos en esta carta et doaçón que vós, a dita *Mayor Anes*, fasedes et outorgades⁷ de tódoslos ditos casares et herdades a uós, o dito *Pero Lop[e]s*⁹.

Et por /²² esta carta nós las ditas *Mayor Anes* et *María Anes*, *con* outorgamento⁷ do dito meu marido, pidimos et rrogamos ao prior do dito *moesteiro* de *Santa Coomba* de Naves, como¹ a señorío dos ditos casares et herdades¹, que vos rreçeba por *foreiro* /²³ deles et a uosas voses.

Feita a carta *enna* çidade d'Ourense a seys días do mes de janeiro do ano¹ do nasçemento do Noso Señor Jhesu Cristo de *mjll*¹ e quatroçentos et vijnte et noue anos¹⁵.

Testemõyas que a esto *foron* presentes: /²⁴ *Johán Paas*, notario d'Ourense, et *Áluaro Gomes*, clérigo do coro, criado de Rroy Afonso, cóengo, et *Lucas Alama*, alfayate, moradores en Ourense, et *Gonçaluo de Saas*¹, morador en *Vntes*, et outros.

Et eu, Françisco Anes, /²⁵ notario público da cidade d'Ourense porlo bispo et porla jgleia dese lugar, a esto que dito he presente foý con as⁸ ditas *testemõyas* et o escriuj¹ et aquí meu nome et signal puje en *testemoyo*⁸ de verdade, que tal he.

As quaes ditas cartas /²⁶ presentadas¹⁶ et lijúdas, o dito Pero Lop[e]s⁹ leou en súa mão para garda de seu *dereito* et diso ao dito prior et monjes do dito *moesteiro* de Santa Coonba que lles pedía de graça et por vertude das ditas cartas de demjti/²⁷ çón a el feita porla dita Mayor Anes, con outorgamento⁷ dos sobreditos, que o rreçebesen por foreiro dos ditos lugares⁶ et herdades et viñas et soutos ennas ditas cartas contijúdos et porlas maneyras et con/²⁸dições das ditas⁸ cartas.

Et logo o dito prior et monjes, todos ajuntados et concordantes et njnhún nonno contradisendo et todos en hun acordo, disseron, por quanto entendía[n]¹⁷ que era prol et bõ paramento /²⁹ do dito *moesteiro* et conuento del, et outrosí por quanto o dito Pero Lop[e]s⁹, que estaua presente⁴, era ome¹ manso e de pas et võ laurador et rreparador et tal persona¹ que tēeria et conpriria et agardaría as condiçõ/³⁰es das ditas cartas ven et conpridamente, que por ende, sendo çertificados⁸ de todo seu *dereito*, que por vertude da dita carta de demjtiçón da dita Mayor Anes, que rreçevían et rreçeberon logo enna ora ao dito /³¹ Pero Lop[e]s⁹ por verdadeiro et propiatario foreiro de tódoslos ditos casares et herdades¹ et cortiñas et viñas et soutos et árbores que a dita Mayor Anes et o dito seu marido Gonçaluo Martiis, que foy, tinan afo/³²radas do dito *moesteiro* de Santa Coonba, eyxente ende as que o dito Pero Lop[e]s⁹ auja demjtidas a seu primo Vaasco de Lemos; et que logo por esta presente⁴ carta lle dauan et deron todo seu conprido poder ao dito Pero /³³ Lopes para que el et súas voses, durante o tempo et voses do aforamento da dita Mayor Anes⁸, moller¹ do dito Gonçaluo Martiis, podese tēer et auer et persoýr, em¹⁸ nome do dito *moesteiro* et conuento del, tódoslos /³⁴ ditos casares et viñas et herdades et cortiñas et soutos¹ et árbores que o dito Gonçaluo Martiis et a dita súa moller¹ tinan aforados do dito *moesteiro* de Santa Coonba como¹ dito he, con tódaslas condiçõ/³⁵es et encárregos das ditas cartas da dita Mayor Anes, saluante que posa laurar o dito Pero Lop[e]s⁹ et súas voses enno lugar de Prado Bõ tres çeramijis de linaça, de que non dea quinón ao¹⁹ dito *moesteiro* el /³⁶ nen²⁰ (nen) as ditas súas voses en que o ha de tēer. Jten outrosí que o dito Pero Lop[e]s⁹, ao tempo de seu finamento, que dea por loytosa quoreenta¹ morauidís et as súas voses que dean por lo[y]tosa²¹, cada húa ao tempo /³⁷ de seu

finamento, a mellor que ouueren. Jten que lle non daua o rrealengo, que rretiña en si, dos ditos casares.

Jten que lle aforauan máys con este dito rreçebemento, enno dito tempo et voses da dita *Mayor Anes*, a leyra da Seara Dónjga, que jas enna fregresía [da]¹⁰ dita *jgleia de Santo Esteuão* de Vntes, que demarca da húa parte con outra leira de viña de *Johán Pascoal* et da outra parte demarca con outra leira ¹³⁹ de herdade¹ de Afonso Ougã de Vila Marín, que foy, a qual dita leira foy do dito *Gonçaluo Martiis*. Jten lle aforaron máys con esta dita leira a leira da *Çerdeira*, que ora traje *Vaasquo*¹ de Lemos a jur ¹⁴⁰ et a mão. Aforáronlle as ditas leiras con tal pleito et condiçón que posese de viña a leira da *Çerdeira* et, ela posta de viña, que ela et a dita leira de viña da Seara Dónjga que as laure ¹⁴¹ et pare ven et faça delas foro de quinto da composta enna viña et o viño enno lagar; a qual noujdade de viño ha de coller o dito *Pero Lop[e]s*⁹ et súas voses perlo mordomo do dito *moesteiro*, ao ¹⁴² qual dará de comer et de veuer, *segundo* custume da comarca et *segundo* ha de coller as noujda[de]s²² dos outros casares¹ et herdades⁸. Et do al auerá as ditas leiras liures et quites de outro en¹⁴³ cárrego, pagando o dísemo a *Deus* delas.

Jten he posto que se ennas outras leiras de herdades¹ que o dito *Pero Lop[e]s*⁹ ten do dito *moesteiro* que jasen cavo destas, que son todas da mesa do conuento do ¹⁴⁴ dito *moesteiro*, se os outros seus viziños feseren viñas ennas outras herdade[s]²³ de açerca destas, que o dito *Pero Lop[e]s*⁹ faça viñas el ou súas voses ennas outras herdades¹ dende et que faça delas ¹⁴⁵ foro de quinto con estas ditas leiras con as condiçõs sobreditas.

Jten poseron máys et outorgaron⁷ o dito *Pero Lop[e]s*⁹ et o dito (et o dito) prior et monjes que todo este dito aforamento et rreçebemento sobre¹⁴⁶ dito que o dito *Pero Lop[e]s*⁹ et súas voses non teendo, comprindo et agardando as condiçõs das cartas da dita *Mayor Anes* et este dito aforamento destas ditas leiras ou seendo jngr[a]tos²⁴ ou descono¹⁴⁷ çidos con o dito aforam[en]to²⁵ et rreçevemento, que o dito *moesteiro*, per súa (per súa) propia autoridade, os posa rreçever sen envargo do dito *Pero Lop[e]s*⁹ et de súas voses. Et o dito *Pero Lopes*²⁶ diso que el, por ¹⁴⁸ si et en nome de súas voses, que se outorgaua⁷ por foreiro dos ditos foros et leiras de viñas enno tempo et voses et maneyras et condiçõs que o a dita *Mayor Anes* tiña aforado con o dito seu ¹⁴⁹ marido et *segundo* que eran tijúdos et ovligados et suv a dita condiçón et penas¹ contiúdas ennas ditas cartas, suv obrigaçón de seus vões aujdos et por auer, para todo teer, conprir et agardar, ¹⁵⁰ que para elo ovligou. Et

o dito prior et monjes diseron que eles teendo, comprindo et agardando tódalas condicións das ditas cartas, que ovligauan et ovligaron os vées do dito *moesteiro* a²⁷ o defender /⁵¹ a *dereito con* o dito rreçevemento e leiras aforadas *enno tempo* et voses sobreditas. Et o dito prior poso se esta carta *non* fose firmada de seu nome¹, que *non* valuese.

Feita a carta *enno* dito *moesteiro*, día et /⁵² mes et ano¹ sobredito.

Testemõyas que a esto foron presentes: *Vaasco* de Lemos et *Gomes Carpenteiro* das *Quatelas* et *Lopo Carneiro* et *frey Pero* de *Veer*.

Et eu, *Afonso Garçia*, notario por *Diego Xarmento*, endeantado *major* /⁵³ e[n]²⁸ *Galisa* por noso señor el rrey, en todas súas terras, coutos, vilas et lugares⁶, jurdiçón et señorío de *Galiza*, et notario porlo dito prior de *Santa Coonba* en seu *moesteiro* et en seus coutos, a esto /⁵⁴ *con* as ditas *testemõyas* foý presente et faço fe que vy aquí firmar ao dito prior de seu nome et aquí meu nome et signal fis en *testemoyo* de verdade, que tal he este.

|*Sinal*: *Afonso Garçia*, notario|.

|*Sinatura*: *Gundisaluus*, prior / *Sancte Columbe*|.

* No ms. indícase que foi *quinta feyra*.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Escribiu primeiro *naste* e despois corixiu en *nastç*.

³ Está escrito *dioxa*.

⁴ Usa a abreviatura de *per* co valor de *pre*.

⁵ Leva unha abreviatura innecesaria de *ur*.

⁶ Está escrito *lug^s*.

⁷ Leva *or* na entreliña.

⁸ Antes do *s* hai outro *s* borrado.

⁹ Falta o *e*.

¹⁰ No ms. falta.

¹¹ O primeiro *s* vai escrito sobre *ç*.

¹² Está escrito *lau^a*.

¹³ Escribiu primeiro “*rreuoquo*” e corrixiu en *rrenu[n]çio*.

¹⁴ Está escrito *seu*.

¹⁵ O *o* vai escrito sobre *e* e a palabra leva un trazo sobreposto.

¹⁶ O *p* leva innecesariamente o trazo de abreviatura de *per*.

¹⁷ Falta o *n*.

¹⁸ O *m* está corrixido *n*.

¹⁹ O *a* vai escrito sobre *et*.

²⁰ Está escrito sobre *et*.

²¹ Falta o *y*.

²² Faltas as letras *de*.

²³ Falta o *s*.

²⁴ Está escrito *jngretos*.

²⁵ Faltan as letras *en*.

²⁶ O *e* vai escrito sobre *s*.

²⁷ Está corrixido sobre *et*.

²⁸ Está escrito *el*.

166

1430, marzo, 9.

O prior Gonzalo Estévez e os frades Pedro de Cobreiros e Pedro de Ver do mosteiro de Santa Comba aforan ao xuíz Xoán de Santa María e a tres voces a granxa de Naves en San Mamede de Palmés e as herdades que tivo aforadas do mosteiro Afonso Ouxea de Vilamarín en Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3915. Este documento é case idéntico ao nº 168 desta CD.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3915.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, don frey Gonçaluo Esteues, por-la graça de Deus et da Santa Jgleia² de Rroma o prior /² do mõeiteiro de Santa Coomba de Naues do vispado d'Ourense, et frey Pero de Covreiros e frey Pero de Veer¹, monjes do dito mõeiteiro, seendo /³ todos ajuntados enna caustra do dito noso mõeist(i)eiro per tanjemento de canpãa, segundo que o abemos de vso e de custume de³ fazer/⁴mos, damos e outorgamos⁴ en foro a uós, Juan de Santa María, juís por noso señor el rrey, que sodes presente, et a tres voces apús /⁵ voso finamento, así que uós, en uosa vida ou ao tempo de uoso finamento, nomeedes a primeira vós et esta nomẽe a segunda et a segunda no/⁶mẽe a terceira vós et así vaan as ditas voces per órdẽe húa enpús outra suçesiuas; et non seendo nomeadas as ditas voces /⁷ segundo que dito he, que sejan voces depús voso finamento aquelas personas¹ que os outros vosos vões de dereito herdaren.

Convén a saver esto, que uos /⁸ aforamos a nosa granja de Naues con o souto de castiñeiros d'Agrosanijn et o souto de castiñeiros de Caluos con a pouosa⁵ /⁹ do forno¹ que está cavo do vurgo de Palmés, que soya a tẽer de nós Mayor Anes, que

foy, *con* súa herdade *e con* súa froyta et árbo/¹⁰res, et todo esto jas en fregresía de San Mamede de Palmés.

Et todo esto uos aforamos *con* todas súas casas et /¹¹ formaes delas et herdades¹ et soutos sobreditos et cortinas et árbores, *con* todas súas entradas et saídas, et /¹² [ju]res⁶, *dereitos* et perteeñças aos ditos lugares⁷ perteeçentes, *per* uquer que vaan, a montes et a fontes, *con* todos seus /¹³ [dereito]s⁶, porlo vso dos froytos tam solamente¹; *con* tal pleito et condiçón que sejades vasalos seruentes et o/¹⁴bidientes ao dito noso mõeiteiro et non doutro algúⁿ⁸, et que façades laurar et parar vem as herdades da /¹⁵ dita granja de Naues et que a moredes *per* vós mesmo ou por outro en voso nome. Et daredes de rren/¹⁶da cada ano¹ da dita granja de Naues enno mes d'agosto ou de setenvre en vosa vida quatro /¹⁷ fanegas de çenteo seco *e* linpo de poo¹ et de palla dentro enna dita granja *per* medida *dereita* da /¹⁸ comarca. Et a uosa primeira voz dará quinto de pan et as outras dúas voses dará[n]⁹ quarta¹⁰ de todo pan /¹⁹ enna ayra porlo mes d'agosto ou de setenvre. Et se feresdes viñas enna dita granja de Nabes, /²⁰ faredes delas foro de oytava. Et daredes o dito pan et viño todo *per* noso mordomo, ao qual /²¹ proueeredes¹ de comer et de veuer comunalmente en quanto collerdes as ditas novidades /²² et rreçeber¹¹ o noso quinón. Et daredes desta dita pouza et soutos et lugares⁷ sovreditos por *dereitura* /²³ cada ano¹ porlo día de San Martino do mes de nouembre dous *morauidís* (*morauidís*) da moeda del rrey /²⁴ don Nafomso ou a jstimaçón dela enna moeda¹² que correr ao tempo da paga enna terra. Et daredes por /²⁵ loytosa vós, o dito Juan de Santa María, ao tempo de uoso finamento vijnte *morauidís* da dita moeda, et dará /²⁶ cada vós ao tempo de seu finamento depús vós quinse libras¹ da dita moeda¹². Et aquí uos non damos /²⁷ o rrealengo del rrey, que tiramos *para* nós.

Jten vos aforamos *con* estes ditos lugares⁷ et soutos, /²⁸ enno dito tempo *e* voses (*e* voses) sobreditas, tódalas erdades que perteeçem ao dito noso mõeiteiro que /²⁹ foron aforadas [a]¹³ Afonso Ougẽa de Vila Marín, que foy, que jasen enna fregresía¹⁴ de Santo Estéuõ /³⁰ de Vmntes¹, *con* a casa do lagar que o dito Afonso Ougẽa *con* elas tiña aforada, que están a /³¹ par do camjño d'a par da Fonte¹ Vergeira.

Et estas ditas erdades et casa vos aforamos *con* to/³²das súas entradas et saídas et jures et *dereitos* (*e*) perteeçentes¹⁵ á dita casa et herdades, *per* uquer que vaan, a montes /³³ *e* a fontes, *segundo* que perteeçen á mesa do conbento do dito noso

m^oesteiro; con tal pleito et con esta condiçón que as po/³⁴nades de viñas en estes seys anos¹ primeiros segintes que vijrá[n]⁹ da feita desta carta et, elas feitas /³⁵ et envinadas, que as lauredes e paredes ven. Et faredes delas foro de sexto¹⁶ enna viña perlo noso /³⁶ mordomo, ao qual proueredes de comer et de veuer segundo que dito he; esto en vosa vida, a composta enna /³⁷ viña et o viño enno lagar, et as vosas voses farán delas foro de quinto enna viña, segundo dito he. Et /³⁸ daredes cada ano¹ por día de San Martino da dita casa do lagar húa galliña et do al averedes a dita /³⁹ granja et soutsos et herdades¹ et casas et cousas sovreditas liures et quites de todo outro encárrego /⁴⁰ et travuto algún⁸, pagando o dísemo a Deus.

Et este dito aforamento nen partes del non venderedes nen can/⁴¹vearedes nen deytaredes a persona¹ algú^á sen noso mandado ou dos priores que foren perlos tempos /⁴² enno dito m^oesteiro, et avéndoo¹ de dar, que primeiro nos frontedes con elo et nolo deades porlo justo preçõ ante /⁴³ ca a outro algún⁸; et nós nonno querendo, darlo edes¹⁷ a tal persona¹ que non seja caualleiro nen escudeiro /⁴⁴ nen dona¹ nen donsela, nen rreligiosa persona¹ nen home¹ de tras muro, may^s que seja tal persona¹ /⁴⁵ de que o dito noso m^oesteiro aja os seus dereitos en pas et en saluo, et que laure et pare ven, et teña et cunpla¹ /⁴⁶ et agarde (agarde) as condições desta carta et cada húa delas. Et vós non teendo nen comprindo esto que /⁴⁷ dito he, que o dito noso m^oesteiro per súa autoridade posa rreçever este dito aforamento con tódaslas bõas /⁴⁸ paranças que ende ouuerdes feitas; et vós teendo [e]¹³ comprindo esto que dito he, obligamos os bões do /⁴⁹ dito noso m^oesteiro a uos defendermos a dereito de que[n]quer⁹ que uos este dito aforamento demandar.

Outrosí /⁵⁰ he posto et outorgado⁴ ontre nós, as ditas partes, qen contra esto for et o non conprir et agardar, que /⁵¹ peite et pague¹ á parte agardante de pena¹⁸, pustura¹⁹ et jnterese dusentos morauidís da bõa moeda¹² et á voz /⁵² del rrey outros tantos; et pagada a pena¹ ou non pagada, todavía este dito aforamento fiqui fir/⁵³me et valla enno tempo et vozes sobreditas.

Et a saluo fiqui a nós, o dito prior, de demandarmos /⁵⁴ os nouos dos anos¹ pasados da dita granja de Naues.

Et e(t)u, o dito Juan de Santa María, que sãõ pre/⁵⁵sente²⁰, por mjn et porlas ditas mjñas voses, así rreçebo o dito aforamento a mjn feito de vós, o dito /⁵⁶ prior et conuento, porlas maneyras et condições sobreditas; et para as todas tẽer, conprir et a/⁵⁷gardar, obligo para elo meus bões aujdos e por auer.

Et porque esto seja çerto, nós las ditas /⁵⁸ partes mandamos de sto fazer dúas cartas, anbas en hun thenor. Et nós, o dito prior, poemas /⁵⁹ tal condiçón que se esta carta non for firmada de noso nome, que non valla.

Feita a carta enno dito /⁶⁰ mōesteiro de Santa Coonba de Naues a noue días de março, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu /⁶¹ Cristo de mjll¹ e quatroçentos et trijnta²¹ anos¹.

Testemōyas que a esto foron presentes: Pero Lopes de Rramjrás¹ /⁶² et Rroy d'Aluán et Vaasco¹ da Povoança.

Et e(t)u, Afonso Garçía, notario por Diego Xarmento, endeanta/⁶³do de Galiza por noso señor el rrey, en todas súas terras, coutos, vilas et lugares⁷, jurdi/⁶⁴çón et señorío de Galiza, et notario porlo dito prior en seu mōesteiro et en seus coutos, a esto foý /⁶⁵ presente²⁰ con as ditas testemōyas et esta carta escriu¹ a pedimento das ditas partes et aquí meu nome et /⁶⁶ signal fis, que tal he este.

|Sinal: Afonso Garçía, notario|.

|Sinatura: Gundisaluu, prior Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O *g* vai escrito sobre *l*.

³ Está na entreliña.

⁴ Leva *or* na entreliña.

⁵ A parte final desta liña está repasada por man recente e lese *a posa*.

⁶ O ms. está rompido.

⁷ Está escrito *lug^s*.

⁸ Está escrito *alg^o*.

⁹ Falta o *n*.

¹⁰ Está escrito *q^{ta}*.

¹¹ O *R* vai escrito sobre *n*.

¹² Está escrito *mom^a*.

¹³ No ms. falta.

¹⁴ Leva un sinal de abreviatura do *r* superfluo na primeira sílaba.

¹⁵ Escribiu primeiro *perteçças* e corrixiu en *perteççñts*.

¹⁶ Está corrixido sobre *quinto*.

¹⁷ Antes do *s* hai outro *s* borrado.

¹⁸ Está escrito *per^a*.

¹⁹ Leva unha abreviatura de *ur* redundante.

²⁰ Usa a abreviatura de *per* co valor de *pre*.

²¹ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

1430, marzo, 29.

O prior Gonzalo Estévez e o convento de Santa Comba aforan a Pedro López de Ramirás e a cinco voces unha casa no lugar de Sas.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3916.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3916.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, frey Gonçaluo Esteues, prior do moesteiro de Santa Coonba de Naves do obispa²do de Ourense, et o conuento dese lugar, sendo¹ todos ajuntados *per* tangemento de canpãa, *segundo* que o avemos ³ de vso et de custume de se faser, damos et outorgamos² em foro a uós, Pero Lopes de Rramjrás¹, en vosa ⁴ vida, et a çinquo voces apús voso finamento, así que vós, ao *tempo* de voso finamento, nomeedes a primeira ⁵ vós et esta nomẽe a segunda et esta nomẽe a terceira voz et así vaan as ditas voces húa enpús de ⁶ outra *per* hórdẽe suçesiues; et non sendo¹ nomeadas as ditas voces *segundo* que dito he, que sejan voces ⁷ aquelas personas que os outros vosos vões de *dereito* herdaren. *Convén* a saber esto, que vos aforamos húa casa ⁸ que está junta da casa de Gonçaluo de Saas¹ enno dito lugar de Saas¹, a qual dita casa he da mesa do con⁹vento deste dito noso moesteiro.

Aforámosvos a dita casa *con* todos seus *dereitos*, *con* tal *pleito* et *con* esta con¹⁰diçón que a tenades corregida et cuverta et *ven* rreparada. Et daredes dela de foro cada ano¹ porlo día ¹¹ de San Martino do mes de nouembre húa galiña e hun açunbre de viño, et do al averedes a dita casa liure e ¹² quite de outro trabuto et encárrego algún³.

Et esta dita casa non daredes¹ por njnhúa⁴ condiçón a outra persona¹ ¹³ algúa sen noso mandado ou de nosos soçesores que *per*los *tenpos* foren priores enno dito moesteiro, et se a ouuer¹⁴des de dar por algúa condiçón, que nos frontedes ante *con* ela et nola (deadedes) deades porlo justo ¹⁵ preço⁵ que a ouuerdes de dar, ante ca a outro algún³; et nós nonna querendo *para* nós auer, entonde a dare¹⁶des a tal persona¹ que non seja de *mayor* estado ca vós et que teña, cunpla¹ et agarde as condições desta ¹⁷ carta et cada húa delas. Et *para* seerdes¹ defesos

a dereito con esta dita casa enno tempo et voses sovreditas, /¹⁸ obligámosvos para elo os vées do dito noso moesteiro.

Et e(t)u, o dito Pero Lopes de Rramjrãas, que sôo *presen*/¹⁹te⁵, por⁶ mjn et porlas ditas mjñas voces, asý rreçebo a dita casa aforada con as maneyras et condiçõ/²⁰es desta carta; et para as todas tẽer, conprir et agardar, ovligo para elo meus vées.

Et he pena¹ po/²¹sta ontre nós⁷, as ditas⁸ partes, que a parte de nós que contra⁹ esto for et o non conprir et agardar, que peite et /²² pague¹ á parte agardante de pena¹, pustura¹⁰ et jnterese dusentos *morauidís* da bõa moeda, et outros /²³ tantos peite á vós del rrey; et pagada a pena¹ ou non pagada, todavía esta carta fiqui firme /²⁴ et valla enno tempo et voses sovreditas.

Feita a carta enno dito moesteiro de Santa Coonva de Nabes a vijnte¹ et /²⁵ noue días do mes de março, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll¹ et quatroçentos¹ /²⁶ et trijnta¹¹ anos¹.

Testemõyas que foron presentes⁵: Juan de Santa María, juís, et Vaasco da Po-voança et frey Pero de Veer¹ et /²⁷ outros.

Et e(t)u, Afonso Garçía, notario por Diego Xarmento, endeantado mayor en Galisa por noso señor el /²⁸ rrey, en todas súas terras, coutos, vilas et lugares, jurdiçón et señorío de Galiza, a esto foý presente /²⁹ con as ditas testemõyas et esta carta escriu¹ et aquí meu nome et signal fis en testemoyo de verda[de, que tal he este]¹².

|Sinal: Afonso Garçía notario|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Está escrito *alg*.

⁴ Leva un único trazo que cobre case toda a palabra.

⁵ Usa a abreviatura *per* co valor de *pre*.

⁶ O texto *te por* vai escrito na marxe.

⁷ Está na entreliña.

⁸ Antes do *s* hai outro *s* borrado.

⁹ Está escrito *cont^a*.

¹⁰ Leva unha abreviatura redundante de *ur*.

¹¹ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

¹² O ms. está rompido.

168

1430, marzo, 29.

O prior Gonzalo Estévez e o convento de Santa Comba aforan ao escudeiro Xoán de Santa María e a tres voces a granxa de Naves en San Mamede de Palmés e as herdades que tivo aforadas do mosteiro Afonso Ouxea de Vilamarín en Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3917. Este documento é case idéntico ao nº 166 desta CD.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3917.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, don *Gonçaluo Esteues*, porla graça de Deus et /² da Santa Jgleia [de Rroma]² o prior do mosteiro de Santa Coomba de Naues da dio[cese]³ do bispado⁴ /³ d'Ourense, et o conuento¹ do dito *moesteiro*, seendo todos ajuntado[s]⁵ enno cabído¹ do dito no/⁴so *moesteiro* per tangemento de canpãa, *segundo* que o auemos de vso et de custume de se /⁵ fazer, damos et outorgamos⁶ en foro a uós, Juan de Santa María, escudeiro, que sodes presente, et /⁶ a [t]res⁷ voses apús voso finamento, asý que vós en vosa vida ou ao tempo de voso finamento /⁷ nomeedes a primeira uoz et esta nomêe a *segunda* vós et a *segunda* nomêe a terceira uoz et asý /⁸ vaan as ditas voces per hórdêe¹ sucesiuas húa enpús outra; et non seendo nomeadas /⁹ as ditas voses *segundo* que dito he, que sejan voses depús de voso finamento aquelas personas¹ que os /¹⁰ outros vosos vões de dereito herdaren.

Combén aa¹ saber esto, que uos aforamos a nosa granxa de Na/¹¹bes et o noso casar d'a par da jgleia de San Mamede de Palmés con o souto de castj/¹²neiros de Agro Sanjn et o souto de castineiros de Caluos et a casa do forno que jas cabo /¹³ do burgo de Palmés, que soya teer de nós *Martino Anes*, que foy, con súa herdade¹ et con súa /¹⁴ froyta et árbores, o qual todo esto jas enna dita fregresía de San Mamede de Palmés.

Et to/¹⁵do esto vos aforamos con súas casas et formaes¹ delas et soutos et árbores sovreditos et /¹⁶ cortiñas et herdades¹, con todas súas entradas e saýdas, et jures, dereitos e perteenças ao dito /¹⁷ aforamento perteeçentes, per uquer que

vaan, a montes e a fontes, porlo vso dos froytos tan so/¹⁸lamente; con tal pleito et con esta condiçón que sejadés vasalos mandados e ovidientes¹ ao dito /¹⁹ noso moesteiro et doutro non, et que façades laurar et parar ven as herdades¹ da dita granja de Na/²⁰bes et do dito lugar d'a par da dita jgleia de San Mamede, et que moredes per vós mesmo a /²¹ dita granja de Nabes et que prouedes por outro por vós o dito lugar d'a par da dita jgleia /²² de Palmés. Et daredes de rrenda cada ano¹ da dita granja et casar (cada ano¹) porlo /²³ mes d'agosto ou de setembro en vosa vida seys fanegas de çenteo linpo de poo¹ et de /²⁴ palla dentro ennos ditos lugares⁸ por medida dereita da comarca. Et a uosa primeira voz dará /²⁵ quinto de pan et as outras dúas voces darán quarto⁹ de pan enna ayra porlo dito mes d'agosto /²⁶ ou de setenvro. Et se feresdes viñas enna dita granja de Naves, faredes del foro de oyta/²⁷ua. Et daredes o dito pan et viño todo perlo noso mordomo, ao qual proueeredes¹ de co/²⁸mer e de veuer enmentre rreçever o noso quinón das ditas noujdades. Et daredes destes /²⁹ ditos lugares¹ et soutsos cada ano¹ por dereitura, porlo día de San Martino do mes de nobembro, /³⁰ sasenta morauidís da moeda del rrey don Afonso ou a jstimaçón dela enna moeda¹⁰ que correr enna terra. /³¹ Et daredes¹¹ por loytosa vós, o dito Juan de Santa María, ao tempo de voso finamento vijnte morauidís¹¹ /³² da dita moeda¹², e dará cada voz depús de vós¹¹ ao tempo de seu finamento quince libras¹ da /³³ dita moeda. Et aquí¹³ vos non damos o rrealengo del rrey, que tiramos para nós.

Jten vos afo/³⁴ramos máys, con estess ditos lugares et soutsos, enno dito tempo e voses sovreditas, tódas/³⁵las herdades que perteeçen ao dito noso moesteiro que foro[n]¹⁴ aforadas [a]² Afonso Ougêa de Vila Marín, /³⁶ que foy, que jasen enna fregresía de Santo Estéuão de Vntes¹, con a casa do lagar que el con elas tiña /³⁷ aforada, que está a par do camjño a par da Fonte Vergeira.

Estas ditas herdades et casa /³⁸ vos aforamos con todas súas entradas et saídas, jures¹¹, dereitos e perteenças¹¹, per uquer que vaan, /³⁹ a montes e a fontes, segundo que perteeçen á mesa do conbento deste dito noso moesteiro, con tal pleito /⁴⁰ et con esta condiçón que as ponades de viña en estes seys anos¹ primeiros segintes que vijrán /⁴¹ da feita desta carta et, elas feitas et enviñadas, que as lauredes et paredes bem. Et faredes /⁴² delas foro de sesta, esto en vosa vida, a composta enna viña e o viño enno lagar, /⁴³ et as vosas voses farán delas foro de qui[n]to¹⁴; esto perlo dito noso mordomo, ao qual pro/⁴⁴beeredes de comer et de veuer segundo que dito he. Et daredes de foro cada ano¹ porlo /⁴⁵ dito día de San Martino porla

dita casa do dito lagar húa galliña et do al aueredes¹¹ /⁴⁶ a dita granja et casar et soutes et casa do lagar et herdades todas sovreditas liures /⁴⁷ et quites de todo outro encárrago et travuto algún¹⁵, pagando o dísemo a Deus.

Et este dito /⁴⁸ (dito) aforamento nen partes del non daredes nen canbearedes nen supinoraredes¹⁶ a persol/⁴⁹na¹ algúia sen noso mandado ou dos priores que foren per los tempos enno dito moesteiro, et abén/⁵⁰doo¹ de dar, que primeiro nos frontedes con elo et nolo deades¹¹ porlo justo preçõ¹⁷ ante /⁵¹ca a outro algún¹⁵; et nós nonno querendo, darlo edes a tal persona que non seja caualleiro /⁵²nen escudeiro nen dona¹ nen donsela nen rreligiosa persona¹ nen home¹ de tras muro, /⁵³ mays seja tal persona¹ de que o dito noso moesteiro aja os seus dereitos en pas et en saluo, et que laure /⁵⁴e pare ben, et teña, cunpla¹ et agarde as condições desta carta e cada húa delas. Et uós /⁵⁵non teendo [e]² conprindo esto que dito he, que o dito noso moesteiro posa per súa autoridade rreçever este /⁵⁶dito aforamento con tódaslas võas paranças que ende ouuerdes feitas; et vós tendo [e]² conprin/⁵⁷do esto que dito he, ovligamos os vões do dito noso moesteiro a uos defendermos a dereito con /⁵⁸este dito aforamento de qenquer que voslo demandar.

Outrosý he posto et outorgado⁶ ontre /⁵⁹nós, as ditas partes, que a parte de nós que contra esto for et o non conprir e agardar, que peite /⁶⁰et pague á parte agardante de pena¹, pustura¹⁸ et jnterese dusentos morauids da võa /⁶¹m[o]eda¹⁹ et outros tantos á vós del rrey; et pagada a pena¹ ou non pagada, to/⁶²davía este aforamento fiqui firme e valla eno tempo et voses sovreditas.

Et a saluo /⁶³nos fiqui a nós, o dito prior, de demandarmos os nouos pasados da dita granja /⁶⁴de Nabes.

Et outrosý poemos que por mayor firmjduẽ que esta carta seja fir/⁶⁵mada de noso nome de nós, o dito prior.

Et eu, o dito Johán de Santa María, que sãõ presente¹⁷, /⁶⁶por mjn e porlas ditas mjñas vozes, asý rreçevo de vós, o dito prior e conuento¹, /⁶⁷o dito aforamento a mjn feito porlas maneyras et condições sovreditas; et para as /⁶⁸todas tãer, conprir et agardar, ovligo a elo a todos meus bẽes aujdos et /⁶⁹por auer.

Et desto nós, as ditas partes¹¹, mandamos desto faser dúas /⁷⁰cartas en hun thenor¹.

Feita a carta enno dito moesteiro de Santa Coonva de Nabes a vijnte et /⁷¹noue días do mes de março, ano¹ do nasçemento do Noso Señor /⁷²Jhesu Cristo de mjll¹ et quatroçentos¹¹ et trijnta²⁰ anos¹.

Testemõyas que a esto /73 foron presentes: Pero Lopes de Rramjrãas et /74 Rroy d'Aluán et Vaasco de Vila Võa et /75 outros.

Et eu, Afonso Garçía, notario por Diego Xarmento, endeantado de Gali/76za por noso señor el rrey, en todas súas terras, coutos¹, vilas et lugares²¹, /77 jurdiçón et señorío²² de Galiza, et notario porlo dito prior de Santa Coonba /78 en seu moesteiro et en seus coutos, a esto foý presente con as ditas testemõyas et /79 esta carta escriuj¹ et aquí meu nome et signal fiz²³ en testemoyo de verdade, /80 que tal he este, en este pedaço de purgameo¹⁸ que vay coseyto con /81 esta carta con génoa²⁴ de purgameo²⁵.

|Sinal: Afonso Garçía notario|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. falta.

³ Está escrito *dioxa*.

⁴ Usa a abreviatura de *bispo* (b̄po).

⁵ Falta o *s*.

⁶ Leva *or* na entreliña.

⁷ Falta o *t*.

⁸ Está escrito *lug^{ss}*.

⁹ Está escrito *q^{to}*.

¹⁰ Está escrito *mom^t*.

¹¹ Antes do *s* hai outro *s* borrado.

¹² Está escrito *mon^t*.

¹³ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qui*.

¹⁴ Falta o *n*.

¹⁵ Está escrito *alg^o*.

¹⁶ Antes do *s* final hai outro *s* borrado e a palabra leva un trazo sobreposto.

¹⁷ Usa a abreviatura de *per* co valor de *pre*.

¹⁸ Leva unha abreviatura redundante de *ur*.

¹⁹ Falta o *o*.

²⁰ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

²¹ Está escrito *lug^s*.

²² Antes do *o* final hai outro *o* borrado.

²³ Antes do *z* hai un *s* borrado.

²⁴ O *a* vai escrito sobre *s*.

²⁵ Usa a abreviatura de *ur* co valor de *r*.

1432, xaneiro, 27. Ourense.

Pedro Vázquez, escudeiro de Ourense, afora a Xoán Zapateiro, á súa muller Aldonza Ianes e a todas as súas voces unha leira de viña no Sobreiro, no Ribeiro de Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3949.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3949.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ eu, Pero Vaasques, escudeiro, viziño e morador enna çibdade d'Ourense, dou et outorgo² a foro a vós, Iohán Çapateiro, morador enna aldea de /² Çeboljño, et a vosa mull[e]r³ Aldonça Yanes, que estades presentes, et a todas vosas voces para senpre; conuén a saber, que vos aforo húa leyra de vjña feyta que está en termjo do Rribeiro de /³ Meende, onde chaman O Souoreiro, como parte de hũu cabo con vjña de Aldonça Afonso, mjña yrmã, e do outro cabo con vjña que ora labra Gonçaluo Marñis, monejro, e en fondo fere en terreio /⁴ e souto de mjn, o dito Pero Vaasques, et en çima entesta enno camjño que vay d'Ourense para Castadón et con outras vjñas que laura⁴ Johán Domingues, monejro.

Afórovos a dita leyra de vjña con todas súas entradas /⁵ e seydas et con todos seus dereitos et perteenças, per onde quer⁵ que as aja e deua a auer de dereit(i)o, per tal condiçón que a chantedes e ontrechantedes per onde lle feses mester, en tal maneyra que non desfa/⁶lesca per mjngo de lauro et de bõo paramento, et me deades ende de foro en cada ùu ano¹ e a meus herdeiros aa bica do lagar⁶, do vjño da dita vjña, quatro quartas de vjño de lagar⁶, et /⁷ do al que ajades a dita vjña de dísemo¹ a Deus ljure e quite de todo outro trebuto e encargo algũu.

Et se vós ou vosas voces quiserdes vender, deytar ou supyñorar a dita vjña ou parte¹ /⁸ dela, que primeiramente frontedes con ela a mjn e a meus herdeiros e ma deades porlo justo preço que vos outro por elo der, ante que a outro algũu; et nonna querendo nós por ese meesimo¹ preço rreçeber, /⁹ entón a vendede, deytade, supyñorade, enalleade, traspasade a atal persona¹ que seja vosa semelláuel, que chante e ontrechante a dita vjña e a labre e pare ben, et nos pague as ditas

quatro /¹⁰ quartas de vjño de lagar⁶ do vjño da dita vjña, e cunpra e aguarde as condicións desta carta e cada húa delas. Et obligo todos meus bñes mobles e rraýzes, aujdos e por aver, para vos /¹¹ anparar e deffender a dereito con esto que vos aforamos como¹ dito he.

Et nós, os ditos Johán Çapateiro e Aldonça Yanes, súa muller, que somos presentes, por nós e porlas ditas nosas vozes, así /¹² outorgamos² e rreçebemos en nós a dita leyra de vjña aforada de vós, o dito Pero Vaasques, perla maneyra e condicións que ditas son; et para a chantarmos e ontrechantarmos e a labrá/¹³remos e paráremos ben, et pagarmos as ditas quatro quartas de vjño en cada ño ano¹, segundo dito he, e conprírimos e aguardáremos as condicións desta carta e cada húa delas, obri/¹⁴gamos a elo todos nosos bñes mobles e rraýzes, aujdos e por aver.

Et he posto et outorgado² pena¹ entre nós, as ditas partes¹, que qualquer⁵ de nós que contra esto for ou pasar e o non /¹⁵ conprir e aguardar, que peyte aa outra parte¹ que o conprir e aguardar quiser, por nome¹ de pena¹, pustura [e jnterese]⁷, çen *morauidís* de boa moeda⁸; et a dita pena pagada ou non, esta carta e as cousas en ela contjú/¹⁶das fiquen firmes e vallan para senpre.

Feyta a carta enna çidade d'Ourense, vijnte e sete días do mes de janejro, ano¹ do naçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e trijnta⁹ e /¹⁷douss anos¹.

Testemõyas que foron presentes: Pero Rrodrigues Cachasçudo e Rrodrigo Afonso de Vilar e Gonçalo¹, fillo de Afonso Jubiteiro.

Et eu, Iohán Páaz¹, notario público¹ da dita çibdade d'Ourense porlo obispo /¹⁸ e porla igreia dese lugar, a esto que dito he con as ditas *testemõyas* presente foý e o escriuý e aquí meu nome e signal¹ fiz en *testemoyo* de verdade, que tal he.

[Sinal: Johán Páaz¹, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Falta o *e*.

⁴ Está na entreliña.

⁵ Usa a abreviaturade *que* co valor de *qu*.

⁶ Está escrito *lag^r*.

⁷ No ms. falta.

⁸ Está escrito *mor^r*.

⁹ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

1432, febreiro, 26; martes. Ourense.

Pedro Vázquez, escudeiro de Ourense, afora a Rodrigo Lourenzo e a todas as súas voces unha leira de herdade e viña no Lameiro de Dona María, no Ribeiro de Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3951.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3951.

Sábean quantos esta carta de aforamento¹ viren como eu, Pero Vaasques, escudeiro, vezjiño e morador enna çidade d'Ourense, dou e outorgo² a foro /² a vós, Rroy Lourenço, morador enno Ribeyro de Meende, criado que sondes de Gonçaluo Nunes, escudeiro, que sondes presente, et a todas vosas /³ vozes para senpre; conbén a saber, que vos aforo húa [l]eira³ d'erdade et vjña que jaz enno dito Ribeyro de Meende, enno lugar onde chaman /⁴ O Llameyro de Dona María. A qual dita leyra de vjña parte, de húa das partes, con outra vjña que labra Fernán da Carreyra et, do outro cabo, /⁵ con outra herdade et monte que he de mjn, o dito Pero Vaasques, et en çima entesta enno camjño que vay d'Ourense para Castadón et en fondo topa enno dito /⁶ lameyro.

Afórovos a dita leyra de vjña con todas súas entradas e seydas e dereytos e jures e perteesças, per huquer¹ que os aja¹ e deua a auer de dereyto, per tal /⁷ condiçón que a chantedes e ontrechantedes de vjña per onde quer que lle conprir et for necesario, et que a labredes et paredes ben de tódoslos la/⁸bores que lle conpiren et foren neçesarios, en tal maneyra como¹ non desfalesca per míngo de lauor e de bõ paramento¹. Et façades da dita ley/⁹ra de vjña foro de sesta ao prior do mosteyro de Santa Coonba de Naues de todo o vjño e conposta que Deus der enna dita leyra de vjña, a con/¹⁰posta enna vjña et o vjño branco enno lagar; a qual nouidade colleredes per ollo do mayor[domo]⁴ do prior⁵ do dito mosteyro de Santa Coonba de Naues, segundo /¹¹ que eu sño tiúndo e obrig[ad]o⁶. Et daredes máys porla dita leyra de vjña, vós e vosas vozes a mjn e a mjñas vozes, en paz et en saluo, por/¹²las benefeytorías que eu fige enna dita leyra de vjña, por estes dous anos¹ conpridos primeyros sigentes, dúas quartas de vjño de lagar /¹³ de cada hun ano¹; et pasente estes dous anos¹ primeiros sigentes, que dende en deante que me

dyedes porla dita leyra de vjña en paz /¹⁴ et en saluo *para* por senpre, vós *e* vosas voses a *mjn e* a *mjñas* voses, hũu puçal de bõ vjño de lagar de cada hun ano¹, aa dorna á byca /¹⁵ do lagar, do vjño que Deus der *enna* dita vjña ou doutro seme-lante. Et do al que ajades a dita leyra de vjña de dízemo a Deus, liure /¹⁶ et quite de todo outro trebutto, çenso *e* encárrego algũu.

Et se vós ou as ditas vosas voses *quiserdes*⁷ vender, deytar ou supynorar /¹⁷ a dita leyra de vjña, que primeyramente frontedes *con* ela a *mjn e* a *mjñas* voses, *para* que a ajamos *perlo* justo [preço]⁸ que vos outro por ela der /¹⁸ ante que a outro algũu, *segundo* que o deryto manda en tal caso. Et obrigo os bẽes do dito *mosteyro* de *Santa Coonba* de *Naues* que a *mjn* son obriga/¹⁹dos et mays todos meus bẽes móuelles et rreyzes, avydos *e* por aveer¹, *para* vos fazer sãa *e* de paz a dita leyra de vjña *e* *para* /²⁰ vos defender *con* ela a deryto.

Et eu, o dito Rroy Lourenço, que são presente, por *mjn e* por todas *mjñas* voses, asy o outorgo² *e* rreçebo en /²¹ *mjn* aforada a dita leyra de vjña de vós, o dito *Pero Vaasques*⁵, *perlas* maneyras *e* condições que ditas son; *e* *para* lau[r]ar⁹ *e* parar (*e* parar) ben a dita /²² leyra de vjña, et faser dela o dito foro de sesta ao dito prior do dito *mosteyro* de *Santa Coonba* de *Naues* et a vós, o dito *Pero Vaasques*, /²³ et vosas voses o dito puçal de vjño pasados os ditos primeyros dous anos¹, *e* chantar *e* ontrechantar a dita leyra de vjña, et /²⁴ conprir et agardar tódaslas cousas *e* condições que en esta carta son contiúndas et cada hũa delas, obrigo a elo todos meus bẽes mó/²⁵uelles *e* rreyzes, avydos *e* por aveer¹.

Et qualquer de nós, as ditas partes, que contra esto for ou pasar et o non conprir et agardar, que peyte /²⁶ aa¹ parte agardante por nome¹ de pena¹, pustura et yntereese dosentos *moravidís* de boa moeda; et a dita pena¹ pagada ou non, esta carta et as /²⁷ cousas en ela contiúndas fique[n]¹⁰ firmes et vallan *para* senpre.

Ffeyta a carta *enna* çidade d'Ourense, martes, vijnte *e* seys días do mes de feue/²⁸reyro, ano¹ do naçemento¹ do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll¹ et quatroçentos¹ et trijnta¹¹ et douss anos¹.

Testemuyas que foron presentes: /²⁹ *García Vaasques* et *Garçía Ferrnandes* de *Cobreyros* et *Rrodrigo Escripuán*, vesjños et moradores *enna* dita çidade d'Ourense, *e* outros.

Et eu, *Áluaro Afomso*, /³⁰ notario público da dita çidade d'Ourense porlo bispo *e* porla igleia dese lugar, a esto que sobredito¹ he, en hũu *con* as ditas *teste-muyas*, presente ffoý *e* /³¹ (et) o escripuý et aquí meu nome¹ *e* meu signal¹ fis en

testemuyo de verdade, que tal he. Et non enpeesca onde vay rraydo sobre escrito, /³² que dis “prior”.

|Sinal: Álvaro Afonso, notario|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Está escrito *deira*.

⁴ Está escrito *mayor*.

⁵ Está escrito sobre raído.

⁶ Está escrito *obriço*.

⁷ Leva a abreviatura de *que*.

⁸ No ms. falta.

⁹ Falta o r.

¹⁰ Falta o n.

¹¹ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

171

1433, decembro, 28.

O prior Gonzalo Estévez e o convento de Santa Comba aforan a Fernando Castelao, á súa muller Mariña e a cinco voces dúas leiras de viña que chaman da Carreira no Ribeiro de Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4000.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4000.

REF. DURO, *Naves*, 155.

Sábean *quantos*¹ esta carta vyren como nós, don Gonçaluo Estéuees, porla graça de Deus e de Santa Jgleia de Rroma /² o prior do mosteyro de Santa Coonba de Naves, e o conuento dese lugar, sendo juntados en noso cabjjdoo², se/³gundo que auemos de husu e de custume de se fazer, tan solamentes porlo huso dos froy/⁴tos e máys non, damos e aforamos a uós, Fernán Castelãu, que sodes plese[n]te³, e a uosa moller, que /⁵ está ausente, Maryna, e a çynquo uozes apuslo pustrumeyro de uós, quaes nomeardes, /⁶ e nomnas nomeando, que sejan quaes de dereyto erdaren uosos bẽes; convén a saber esto, /⁷ que uos aforamos dúas leyras de vyna

que jagen no Rybeyro de Meende, de que chaman da Ca⁸reyra, como topa na congosta que uay *par*[a]⁴ os muýnos e na congosta que uay *para* Castadón e na /⁹ leyra de Cost[an]ça⁵ Áluares e na casa de Jnés do Pynejro, segundo que as uós tragedes a jur /¹⁰ et a mãe.

Estas ditas leyras uos aforamos a montes e a fontes, con súas entradas e sey/¹¹das, *per* huquer que as ajan e de *dereyto* deuan auer, a tal pleyto e *condjçón* que as chantedes de baçe/¹²lo e entrechantedes, como *non* desfalescan *per* myngua de lauor e de bõ paramento, e façades /¹³ delas uós e a uosa *moller* e uozes sobreditas foro de sesta, uyno na uyna e *composta* no /¹⁴ lagar, todo *per* noso moordomo, a[o]⁶ qual proueeredes de comer e de beber *cumunalmente* /¹⁵ mentre colerdes os froytos das ditas uynas. E seredes uasalos mandados, seruentes e /¹⁶ obedje[n]tes³ uós e as ditas uosas uozes a nós e ao dito noso *mosteyro*; e se fordes engratos ou desco/¹⁷necydos, que percades o dito foro e o *mosteyro* e prior[e]⁷ del o posan receber *per* súa outurjdade sen ou/¹⁸tro embargo algũu.

E se quiserdes vender, deytar ou sopenorar, ante a nós que a outre *tan*/¹⁹to por tanto; et *nonno* querendo nós, *entonde* vendede a tal pesona que seja uosa semeláuale, /²⁰ et laure⁸ e pare ben, e *compla* e agarde as *condjçoes* desta carta, pero que *non* seja caualeyro *nen* escu/²¹deyro *nen* dona *nen* donzela *nen* ome de tras muro *nen* outra *reljg[i]*osa⁹ pesona, *nen* poredes *ne*/²²versarjo *nen* trabuto nenhũu a *nyngén* *nen* a *mosteyro* *nen* a *jgleia*, saluo ao sobredito *mosteyro*. E uós esto *compljn*/²³do e agardando, *obljgamos* os bẽes do dito *mosteyro* a uos defender a *dereyto* de *quenquer* que uolo *deman*[dar]¹⁰.

/²⁴ Et eu, o sobredito Fernán Castelão, asý o reço de vós, o dito prior e *conuento*, e *obljgo* meus bẽes e /²⁵ da dita *mjna* *moller* e vozes sobreditas a *compljl* e agardar o que sobredito he.

Quen esta carta ou /²⁶ parte dela *bjrtar*, que *peyte* á parte agardante por nome de pena e *pustura*, *jnterese* *duzen*/²⁷tos *morauidis*, e á uós del *rrey* outros tantos; e a pena pagada ou *non*, esta carta *fyque* *fyrme* e *ua*/²⁸la eno tempo e uozes en que está.

Feyta a carta en[o]⁶ dito *mosteyro* a vynte e outo *djas* do mes de *dezenbro*, /²⁹ ano do *naçemento* do Noso *Senor* *Jhesu* *Cristo* de *mjl*² e *quat*[r]oçentos¹¹ e *trynta* e quatro anos.

/³⁰ *Testymuyas* que estauan *plesentes*: *frey* *Pedro* de *Ueer*, *monje* do dito *mosteyro*, e *Garçía* de *Cobreyros* e *Joán* *Teyxeyra*.

E eu, /³¹ Pero Fernandes, monje notaryo do dito mosteyro e coutos del, que esta carta per mjna mãuu escriuí e aquí /³² meu nome e synal fys en testymuyto de verdade, que tal he.

|*Sinal*: [Pero Fernandes]¹²].

¹ Está escrito *q^otos*.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Falta o *n*.

⁴ Falta o *a*.

⁵ Falta *an*.

⁶ Falta o *o*.

⁷ Falta o *e*.

⁸ A letra *a* vai escrita sobre *j*.

⁹ Falta o *i*.

¹⁰ Está escrito *demā*.

¹¹ Falta o *r*.

¹² Está raspado o sinal e o nome do notario.

172

1434, abril, 5; luns. Zarza, San Salvador de Souto (Cea).

Perante o xuíz Xoán de Santa María, Cataliña Sánchez presenta varias testemuñas para delimitar as propiedades que lle pertencen no lugar de Zarza e que lle tragía negadas Pedro de Zarza.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3989.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3989.

Ano¹ do nasçemento do Noso Señor Jhesu /² Cristo de mjll¹ e quatroçentos e trijnta² et /³ quatro anos¹, día lúes, çinquo días do mes d'abril.

/⁴ Como¹ en presenza³ de mjn, o notario, et das testemõyas suv/⁵escritas¹, estando este dito día lúes enno lugar⁴ /⁶ de Çarça, fregresía de Sam⁵ Saluador de Souto, /⁷ que he sito enno arçidianado de Castela da igleia d'Ourense, /⁸ ante Juan de Santa María, juís por noso señor el rrey en/⁹nas terras do Chão de Castela e do Búbal e do Bolo /¹⁰ de Senda, pareçeron⁶ y ante el Cataliña Sanches¹ /¹¹

de Çarça, filla de Eyn[é]s⁷ Anes de Çarça, que foy, et filla que /¹² se diso que era de Johán Sanches¹ de Marquiña, que foy, /¹³ et Pero de Çarça, morador enno dito lugar de Çarça.

Et lo/¹⁴go a dita Cataliña Sanches diso ao dito juís que ela que tiña /¹⁵ alí chamadas perant'el a Mor Rrodrigues, moller¹ de⁸ Fernán /¹⁶ Vilariño, que foy, et a Costança Gonçalues, moller¹ de Rroy¹⁷ Feramontaos⁹, que foy¹⁰, et a Lopo d'Agra, os quaes quería /¹⁸ dar por *testemõyas* vedranas en rrasón de parte de casas et de her/¹⁹dades et árbores que lle pertecían enna dita aldea de Çarça /²⁰ et en seus¹¹ térmjnos, por parte et herança¹ de súa madre /²¹ Eynés Anes de Çarça et de seus aboos¹; a qual dita herdade /²² et casas et cousas sovreditas lle tragía negadas Pero de /²³ Çarça, que presente³ estaua. Et que por ende que pedía ao dito /²⁴ juís que rreçebese juramento aos *santos euangeos* en hun liuro /²⁵ *auangaliorum* das sobreditas Mor¹² Rrodrigues¹³ et Costança Gonçalues et /²⁶ Lopo d'Agra, et do dito Pero de Çarça, que eles et cada hun deles /²⁷ ben et verdadeiramente amstrasen et peegasen *per* marcos et /²⁸ devisões tódaslas herdades et cortiñas et soutsos et pu/²⁹mares et parte¹⁴ de casas que eles soubesem que eran seus pro/³⁰pios por parte da dita súa madre Eyn[é]s⁷ Anes¹³ de Çarça, /³¹ que foy.

Et logo o dito juís tomou en súa mão o dito liuro /³² dos euangeos et rreçebeu en el juram[en]to¹⁵ aos *santos euan*/³³geos¹ en forma de *dereito* das sobreditas *testemõyas* vedrañas, /³⁴ que elas ben et verdadeiramente mostrase[n]¹⁶ et deujasem tódas/³⁵las herdades et cortiñas et pumares et parte de casas /³⁶ que eles soubesen¹⁷ que eran da dita Cataliña Sanches¹, et por /³⁷ amor *nen* por desamor *nen* por outra cousa algú¹⁸ *non* leixa/³⁸sen a dizer et demostrar ben et verdadeiramente todo o *dereito* da /³⁹ dita Cataliña Sanches¹. Et eles disendo et demostrando a uer/⁴⁰dade das cousas sobreditas, que *Deus* en este mundo lles de/⁴¹se soude nos corpos et no outro mundo pareíso *para* as al/⁴²mas; et eles leixando a uerdade et disendo a mjntira, que /⁴³ *Deus* en este mundo lles tollese os corpos et os aberes así¹⁸ /⁴⁴ como¹ aqueles que juran mentira falsa¹⁹ aos *santos euangeos*¹, /⁴⁵ disendo todos amen. Et os sobreditos Pero de Çarça et Lopo /⁴⁶ d'Agra et Mor¹² Rrodrigues et Costança Gonçalues así juraron et promete/⁴⁷ron de diser et demostrar ben et verdadeiram[en]te¹⁵ todo aquilo /⁴⁸ que soubesen que pertecese á dita Cataliña Sanches.

Et foron /⁴⁹ logo demarcar enna cortiña de Sub a Vila çinquo leiros, et /⁵⁰ enna cortiña de Sóvrela Lama quatro leiros, et enno agro que /⁵¹ vay da Lama de Çarça *para* Vubeiras çinquo leiros, et enno /⁵² agro de Çerdeyríñas sóbrela lameiro hun leiro, et

en /⁵³ fondo da vila de Çarça hun pumar de maçeyras¹; jten má/⁵⁴ys dous leiros na²⁰ cortiña d'Orgal et a meatade [de]²¹ outro /⁵⁵ leiro so o²² dito pumar en que están dous castiñeiros. Et que /⁵⁶ o máys que lle perteeçia en térmjño da dita aldea de Çarça, /⁵⁷ que as demostrase o dito [Per]o²³ de Çarça desla çima da dita /⁵⁸ aldea a çima, que²⁴ as savía. Et que desto non savían máys et /⁵⁹ esto que o dauan todos por çerto de verdade.

Et logo a dita Ca/⁶⁰taliña Sanches diso que jstimaua as herdades que lle /⁶¹ trouxera negadas o dito Pero de Çarça, que lle agora mostra/⁶²ran as ditas *testemõyas* vedrañas, delas²⁵ et de²⁶ tódaslas outras her/⁶³dades que lle fosen amostradas, de cada ano¹ dos *tenpos* /⁶⁴ pasados et d'aquí en deante, a çinquo fanega[s]²⁷ de çentẽo. /⁶⁵ Et esto jstimaua por si et por seus yrees¹ de o auer /⁶⁶ et covrar a todo *tenpo* do dito Pero de Çarça et *per* seus bẽes /⁶⁷ del *con* as custas f[ei]tas²⁸ sobre esta rrasón. Jten outrosí que /⁶⁸ jstimaua as castañas que lle tomaua o dito Pero de Çarça /⁶⁹ de cada ano¹ a vijnte fanegas de castañas verdes, /⁷⁰ et outrosí d'auer outro²⁹ tamano quinón das herdades et /⁷¹ árbores que tiña o dito Pero de Çarça, que fora de Mor¹² de /⁷² Louredo, como¹ o quinón¹ de Mor¹² Rrodrigues. Et o dito Pero de Çarça /⁷³ diso que lle negaua¹ que lle non era tijúdo a cousa algũa /⁷⁴ p[o]rlo³⁰ juramento que feíto abía et que lle negaua súas jsti/⁷⁵mações et protestaçon contra el postas.

Et de todo esto /⁷⁶ en como¹ pasou, o dito juís mandou a mjn, dito notario, /⁷⁷ dar en pública forma á dita Cataliña Sanches para /⁷⁸ garda de seu dereito, et que a saluo ficase ao dito Pero de /⁷⁹ Çarça de presentar³ autor porlo quinón de Mor¹² de Lou/⁸⁰red[o]³¹, cada et quando lle fose mester.

Testemõyas que a esto /⁸¹ foron presentes: Gonçaluo Çapateiro et Estéuõ de Fatón et Álvaro de /⁸² Canpelo et Afonso Carneiro et Afonso de Manções et outros.

/⁸³ Et eu, Afonso Garçia, notario de noso señor el rrey /⁸⁴ ennas terras de Maçenda de Montes *con* Rriva de /⁸⁵ Mjño et do Rriveiro d'Auja et do Chãao de Castela /⁸⁶ et do Búbal et do Bolo de Senda et coutos de Doçón, /⁸⁷ a esto foý presente *con* as ditas *testemõyas* et esta carta escriu¹ /⁸⁸ et aquí meu³² nome et signal fis en *testemoyo* de verdade, /⁸⁹ que tal he este.

[Sinal: Afonso Garçia, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

³ Usa a abreviatura de *per* co valor de *pre*.

⁴ O *u* vai escrito sobre un *o*.

⁵ O *m* vai escrito sobre un *l*.

- ⁶ Escribiu primeiro *parerō* e corrixiu en *pareçerōn*.
- ⁷ Falta o *e*.
- ⁸ O *d* vai escrito sobre unha abreviatura de *que*.
- ⁹ O primeiro *a* está corrixido sobre un *e*.
- ¹⁰ No final da palabra hai un *e* borrado.
- ¹¹ O *e* vai na entreliña.
- ¹² Está escrito *m^o*.
- ¹³ Antes do *s* hai outro *s* borrado.
- ¹⁴ O *t* está corrixido sobre *a*.
- ¹⁵ Faltan as letras *en*.
- ¹⁶ Falta o *n*.
- ¹⁷ O segundo *s* vai escrito sobre *n*.
- ¹⁸ O *a* está corrixido sobre *et*.
- ¹⁹ O *s* vai escrito sobre *o*.
- ²⁰ O *n* vai escrito sobre *m*.
- ²¹ No ms. falta.
- ²² Está escrito *sōo*.
- ²³ O ms. está rompido.
- ²⁴ O *q* está escrito sobre *et*.
- ²⁵ As letras *las* van na entreliña.
- ²⁶ Está na entreliña.
- ²⁷ Falta o *s*.
- ²⁸ Faltan as letras *ei*.
- ²⁹ No final da palabra hai un *o* borrado.
- ³⁰ Está escrito *parlo*.
- ³¹ Está escrito *Loureda*.
- ³² Entre o *m* e o *u* hai un *e* borrado, e a letra *e* da palabra está escrita na entreliña.

173*

1436, setembro, 1; [venres]**.

D. Diego, bispo de Ourense, le unha sentenza perante o prior Ares de Moreira e o monxe Pedro de Cobreiros, do mosteiro de Santa Comba, na que, debido a que o prior e os monxes Pedro de Cobreiros e Pedro de Ver eran en discordia, establece diversas disposicións sobre a administración e o funcionamento interno do convento.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1507, nº 13. Castelán.

ED. VÁZQUEZ NÚÑEZ, *BCMO*, I, 124-126.

REF. DURO, *Naves*, 157-158; DURO, *Rocas*, 60; DURO, *Ribas de Sil*, 143, 145-146; ANDRADE, *Monxes e mosteiros*, 88.

Data: “Año del nacimiento de nuestro Señor Jesucristo de mil e quatrozentos e treinta y seis años, sábado, primero día del mes de septiembre en los palacios de [...]”.

Notario: “Et yo, Johán López de Arévalo, racionero en la iglesia de Orense, público por la autoridad apostólica notario”.

* Toda a información relacionada con este documento está tirada da edición de Arturo Vázquez Núñez. No que se refire á data e ao notario, modificouse o texto editado en canto á puntuación e desenvóléronse as abreviaturas.

** Na edición de Vázquez Núñez indicase que foi *sabado*.

174

1436, outubro, 7.

O prior Aras de Moreira e o convento de Santa Comba dan por recibidas varias propiedades (a pouosa de Sinagoga, o casar de Urraca Rodríguez, o casar de Lamas e os casares do Gabián, nas freguesías de San Martiño de Lamas e Santa Baia de Longos) que tiña arrendadas do mosteiro Rodrigo de Moreda e afórannas a Afonso Vázquez de Moreda e a cinco voces.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4034.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4034.

REF. POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 92.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, dom frey Aras de Moreira, porla graça de Deus et da Santa Jgleia de Rroma /² o prior do mosteiro de Santa Coonba de Nabes do obispado d’Ourense, et o conbento¹ deste dito noso mosteiro, sendo ajuntados enno cabído¹ do dito /³ noso mosteiro, segundo que o avemos de vso e de custume de se faser, et por quanto Rroy de Moreda, escudeiro, que foy, tiña aforado deste dito no/⁴so mosteiro per frey Gonçaluo Esteues, prior que foy deste dito mosteiro, combén a saber, a pouosa de Seagoga et o casar de Orraqua Gonçalues et o casar de Lamas et os /⁵ casares do Gabián; et por quanto o

dito Rroy de Moreda, por espaço de des ou doze anos¹, *non* ouuo pago ao dito prior frey *Gonçaluo Esteues* /⁶ os foros e dereitos da dita poua et casares, porlo qual o dito prior lle ouue rreçebidos os ditos casares² et poua, *segundo* está *per* notarios /⁷ públicos. Et por ende, nós, o dito frey Aras de Moreira, prior sobredito, por quanto o dito Rroy de Moreda *non* ouuo pago ao dito noso *moesteiro* /⁸ seus dereitos ennos ditos anos¹, et outrosý parece seer que, en perjuíçio deste dito noso *moesteiro* et sen mandado do dito frey *Gonçaluo Esteues*, prior /⁹ noso antecessor que foy, feso contrautos et outorgou³ en casamento a súa filla Lionor *Rrodrigues con Lopo de Çea* a dita poua de Seagoga /¹⁰ et o dito casar da dita *Orraqua Gonçalues* et o dito casar de Lamas et os casares do Gabián, o qual asý foy feito en contrario do aforamento que tiña feito *con* /¹¹ o dito *moesteiro*, porlo qual abía perdido et perdeu todo o *dereito* da dita poua et casares, *segundo* *dereito* escrito¹.

Et por ende nós, o dito dom frey Aras de /¹² Moreira, prior sobredito, abendo todo esto dito et rreпитido, rretificamos et abemos por firmes et valediros *para* todo senpre os ditos /¹³ rreçebimentos feitos *perlo* dito frey *Gonçaluo Esteues*, prior sobredito, que avemos feitos da dita poua de Seagoga et casares sobreditos et os damos /¹⁴ por rreçebidos *para* o dito noso *moesteiro*, por quanto o dito Rroy de Moreda *non* teuo *nen* agardou as condições do dito aforamento. Et por ende /¹⁵ nós, o dito prior et conuento, *non* consentimos en cousa que o dito Rroy de Moreda aja *feito* *nen* outorgado³ da dita poua et casares et o da/¹⁶mos todo por *njn*hún *para* que *non* valla *nen* faça fe en juízo *nen* fóra del, por quanto foy *feito* sem autoridade do dito prior. Et outrosý /¹⁷ anulamos et damos por *njn*húas⁴ quaesquer cartas que *sejan* feitas da dita poua de Seagoga et casares sovreditos, et mandamos /¹⁸ que *non* vallan *nen* aja[n]⁵ vallor en juízo *nen* fóra del, em caso que parescan, et mandamos aos notarios que as tevere[n]⁵ en notas ou /¹⁹ en rregistos que as chançelen et lançen fóra dos seus rregistos, *para* que *non* façan fe en *njn*hún *tempo* *nen* por algúia *maneyra* *nen* vallan, sal/²⁰uante estas que agora fazemos et outorgamos³ *per* este notario dejusto escripto¹.

Et logo damos et outorgamos³ en foro a uós, /²¹ Afonso *Vaasques* de Moreda, que sodes presente, et a çinquo voses apús de voso finamento, asý que vós, ao *tempo* de voso finamento, nomeedes a *pri*/²²meira vós et esta nomêe a *segunda* et a *segunda* nomêe a *terçeira* vós, et asý vaan as ditas çinquo voses húa enpús outra por órdêe suçe/²³sjues; et *non* seendo nomeadas as ditas voses *segundo* dito he,

que sejan vozes aquelas personas¹ que os outros vosos bẽes de *dereito* her/²⁴daren. Convén a saber esto, que uos aforamos a dita pouosa de Seagoga con os ditos casares de Orraqua *Gonçalues* et de Lamas et os /²⁵ casares do Gavián; a qual dita pouosa et casares *jazen ennas* fregresías de San *Martino* de Lamas et de *Santa Olaya* de Longos, /²⁶ que son ontre os rriós de Maranhão et o *Arenteiro*, a qual dita pouosa et casares agora *jasen* hermos et delapidados.

Aforá/²⁷mosvós a dita pouosa con todas súas casas et formaes² delas et cortiñas et árbores et herdades, con todas súas entradas /²⁸ et saídas, jures, *dereitos* et perteenças *per* uqer que *vaan*, a montes et a fontes, á dita pouosa et casares et ao dito noso *moesteiro* perteeçentes, /²⁹ porlo vso dos froytos *tan* solamente¹; con tal pleito et con esta condiçón que sejadés vasalos mandados et obidientes con este /³⁰ dito aforamento, et lauredes ou façades laurar et parar *ben* a dita pouosa et casares et as herdades da dita pouosa et casares, como¹ /³¹ se *non* percan as noujdades delas por múngoa de laour et de vño paramento. Et darnos edes da dita pouosa et casares cada /³² ano¹ *enno* mes d'agosto ou de setembre seys fanegas de çentẽo et dúas de milllo seco et linpo de poo¹ et de palla, /³³ por medida *dereita* da comar[ca]⁶, esto en vosa vida, et darán vosas voses dose fanegas de *pan*, oyto de çentẽo et quatro /³⁴ de mjillo. Et daredes por *dereitura* cada ano¹ porlas outras cousas, porlo dito mes de agosto ou de setembre, vijnte /³⁵ *moravidís* da moeda que correr ao *tempo* da paga. Et daredes² vós et vosas vozes², cada húa ao *tempo* de seu finamento, /³⁶ por loytosa outros vijnte *moravidís*, et do al averedes este dito aforamento liure et quito do dito *moesteiro* de outro trabuto et encá/³⁷rrego *algún*⁷, pagando o dísemo a *Deus*.

Et este dito aforamento *nen* partes del *non* venderedes *nen* canbearedes *nen* lança/³⁸rredes *nen* mandaredes por el nouersario *nen* outro travuto *algún*⁷ et, queréndoo¹ dar, que nos frontedes ante con elo et nos/³⁹lo deades porlo justo preço ante ca a outro *algún*⁷; et nós nonno querendo¹ *para* nós auer, entonde o daredes a tal persona¹ /⁴⁰ que *non* seja de *mayor* estado ca vós et que laure et pare *ven*, et teña, cunpla¹ et agarde as condições desta carta et cada /⁴¹ húa delas. Et outrosý *non* seredes yngr[a]tos⁸ *nen* desconoçidos ao dito noso *moesteiro*. Et se desto fersedes o contrario, que o dito /⁴² *moesteiro* posa rreçever este dito aforam[en]to⁹ *per* súa autoridade propia; et vós teendo *e* conprindo todo o sobredito, vós et /⁴³ vosas vozes, *para* seerdes defesos a *dereito* con este dito aforamento *enno* *tempo* et voses sobreditas, ovlgámos/⁴⁴vos *para* elo os vões do dito noso *moesteiro*.

Et e(t)u, o dito Afonso de Moreda, que s̃o presente, por *mjn* et porlas ditas *mjñas* /⁴⁵ vozes, asy rreçebo o dito aforamento porlas *maneyras* et condições desta carta; et *para* as todas teer, conprir et agardar, /⁴⁶ ovligo *para* elo *meus* bẽes aujdos *e* por auer.

Et he pena¹ posta et outorgada³ ontre nós las ditas partes que a parte /⁴⁷ de nós que contra esto for et o *non* conprir et agardar, que peite et pague¹ á parte agardante de pena¹, pustura¹⁰ et *jnterese* /⁴⁸ tresentos¹ *morauidís* da ṽoa moeda et outros tantos peite á vós del rrey; et pagada a pena¹ ou *non* pagada, toda/⁴⁹vía esta carta et aforamento fiqui firme *e* valla *enno tempo* et voses sovreditas.

Et desto nós las ditas partes *man*/⁵⁰damos faser dúas cartas, anvas en *hun* *the-nor*¹, et que sejan firmadas do nome de *mjn*, o dito prior.

Feita a carta *enno* /⁵¹ dito *moesteiro* de Santa Coomba de Naues a sete días de outubro, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Jhesu Cristo de /⁵² *mjll*¹ et quatroçentos et *trijnta*¹¹ et seys anos¹.

Testemõyas que a esto foro[n]⁵ presentes: frey *Pero* de Cobreiros, frade do dito /⁵³ *moesteiro*, et Gonçaluo de Cachalujte et Rroy *Fernandes* da Ponte Asarandón et Afonso da Ponte da Vlla.

Et e(t)u, Afonso /⁵⁴ *Garçía*, notario de noso señor el rrey *ennas* terras de Maçenda de *Montes con* Rriba de *Mjño* et do *Rribeiro* /⁵⁵ d'Abia et do Chãao de Castela et do Vúval et do Bolo de Senda et coutos de *Doçõn*, et notario por Diego /⁵⁶ *Xarmento*, endeantado *major* en Galisa por noso señor el rrey, en todas súas terras, coutos, vilas et /⁵⁷ *lugares*¹², *jurdiçõn* et señorío de Galiza, a esto foý presente *con* as ditas *testemõyas* et esta carta escriu¹ et aquí /⁵⁸ meu nome et signal fis en *testemoyo* de verdade, que tal he este.

|*Sinal: Afonso Garçía, notario*|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Antes do *s* final hai outro *s* borrado.

³ Leva *or* na entreliña.

⁴ Leva un só trazo que cobre case toda a palabra.

⁵ Falta o *n*.

⁶ Faltan as letras *ca*.

⁷ Está escrito *alg*.

⁸ Está escrito *yngretos*.

⁹ Faltan as letras *en*.

¹⁰ Leva unha abreviatura de *ur* redundante.

¹¹ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

¹² Está escrito *lug*^s.

1436, decembro, 6.

O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo de Tarascón e a cinco voces a leira das Batocas e a leira de Baixo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4039.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4039.

Saban quantos esta carta viren como¹ nós, don frey Ares de Moreyra, porla graça de Deus e da Santa Igleia de Rroma o prior do *mosteyro* de Santa Conba /² de Naues, e ho *convento* dese lugar², sendo juntados em nosso cabído¹ *segundo* que avemos de huso et de costume de sse fazer, tan solam[en]tes³ porlo /³ huso dos froytos et máys non, damos e aforamos a vós, *Gonçaluo* de Tarascom, criado de Pero Gomes, que sodes presente, e a cinco voces apús vós /⁴ quaes nomeardes; et no[nna]s nomeando⁴, que sejan aquelas que os outros vosos⁵ bees erdaren de *dereyto*, que non sejan de moor degraon (*sic*) de linagen ca uós. Convem /⁵ a sab[e]r⁶ esto, que uos aforamos a nosa leira das Batocas, que jas éntrelas vinas de Castiadona, e a leira de Bayxo, como¹ vay topar oo(s) *pardeiro*² /⁶ do Porto, a qual dita(s)⁷ leyra(s) uos aforamos de foro de quinta, que a chantedes de baçelo, e outra dita leyra de foro de sesta.

Estas d[i]tas⁸ /⁷ leyras vos aforamos a montes e a fontes, con súas entradas e seydas, per uquer que as aja e [deua a auer]⁹ de *dereyto*, e que dedes delas por *dereytura* por día /⁸ de Sam Martino do mes de novembre quatro *maraujdís* e médeo, a dez din[ey]ros¹⁰ por *maraujdi*, da moeda del rrey don Nafonso ou a estimaçón del[e]s⁶ /⁹ que correr ao *tenpo* da paga. A q[ua]¹¹ d[i]ta⁸ nouydade colleredes por noso moordomo, o qual proueredes de comer et de beb[e]r⁶ mentre colleredes os froytos /¹⁰ das d[i]tas⁸ vjñas. Et serredes vasalos mandados, seruentes e hobidientes a nós e a noso *mosteyro* e outro non, nen porredes¹² neversario nen trabuto nen¹¹ hũa a njngén nen a *mosteyro* nen a [i]gleia⁸, saluo ao sobr[e]dito⁶ *mosteyro*. Et se fordes engratos ou desconjcidos vós ou as ditas vosas voces, que percadés o dito foro /¹² [e o m]osteyro¹³ e priores del o posam rreçeb[e]r⁶ per súa autoridade con todas boas paranças que em elas esteueren feitas.

Et se quisedes vender, /¹³ [deytar, su]penorar¹³ ou allear en qualquer maneyra que seja, ante a nós que a outre tanto por tanto; et nonno querendo nós, entón o vendede a tal *persona*¹⁴ /¹⁴ [que seja vosa]¹³ semelláuale, e laure e pare bem, et compra e aguarde as condiçõs desta carta et cada húa delas, pero que non seja caualleyro *nen hes*/¹⁵[cudeiro *nen d*]ona¹³ *nen donzela nen ome*¹ de tras muro *nen outra rreligiosa persona*¹⁴. *E* esta carta que non valla nada se non for firmada do nome do prior. /¹⁶ [E vós est]o¹³ conprindo et aguardando, obligamos os bees do dito *mosteyro* a uos defender a *dereyto*.

Et eu, o dito *Gonçaluo* de *Tarascón*, por *mjn e porlas d[i]tas*⁸ *mjnas* /¹⁷ [voze] *s*¹³, así o rreçebo de vós, o dito prior e convento, e obligo meus bées e da *d[i]tas*⁸ *mjnas* vozes a conprir e agoardar o que sobr[e]dito⁶ he.

Qen /¹⁸ esta carta ou parte dela blitar, que peyte aa parte agardante por nome de pena e pustura, enterexe dozentos¹⁵ *maraujdís* e á uós del rrey outros /¹⁹ tantos; a pena pagada ou non, esta carta fique firme e valla enno *tempo e vozes* en que está.

Feita a carta enno dito *mosteyro* a seys días do mes de desenbro, /²⁰ ano¹ do nacemento do Noso Señor Ihesu Cristo de *mjll*¹ e quatrocentos e *trijnta*¹⁶ e seys anos.

Testymuyas que estauan presentes: *Pero Rrodríguez*, clergo de Canedo, /²¹ et *Afonso Gómez*¹, *ome*¹ de *Eynés Yanes* de Canedo, e *Lourenço* de *Saas*¹, morador em *Veyro*.

E eu, *Pero Fernandes*, *monje* notaryo do dito *mosteyro e coutos* del, que a e/²²sto plesente foý e esta carta en myna plesença a *fys esscry(r)vyr* e aquí meu nome e *synal fys* en *testymuyo* de verdade, que tal he.

|*Sinal: Pero Fer/nandes*|.

|*Sinatura: Arias, prior / Sancte Columbe*|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva o *a* sobrescrito.

³ Faltan as letras *en*.

⁴ Está escrito *et nos nō mēado*.

⁵ Está na entreliña.

⁶ Falta o *e*.

⁷ Engadiu o *s* despois de escribir a palabra seguinte.

⁸ Falta o *i*.

⁹ No ms. falta.

- ¹⁰ Faltan as letras *ei*.
¹¹ Faltan as letras *ua*.
¹² O *R* está escrito sobre *r*.
¹³ O ms. está rompido.
¹⁴ Usa a abreviatura de *pre* co valor de *per*.
¹⁵ Escribiu primeiro *dozen̄s* e logo corrixiu o *s* en o e engadiu o *s*.
¹⁶ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

176

1438, [...].

Pedro Vázquez, escudeiro de Ourense, afora a Rodrigo de Mende, á súa muller Eufemia Pereira e a todas as súas voces a casa do Pazo na pousa de Mende, un terreo en Amendoeira e outro no Baño do Lameiro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4062.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4062.

REF. POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 92.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ eu, Pero Vaasques, escudeiro, veziño e morador *enna* çibdade d'Ourense, dou e outorgo a foro a vós, Rrodrigo de Meende, et a vo/²sa muller Oufémea Pereira, que ambos a dous sodes presentes, moradores *enno* Rribeiro de Mende, et a todas vosas voces *para* senpre, convén a saber, que vos aforo /³ a mjña casa do Paaço de Meende que está *enna* pousa de Meende, a qual me aconteçeu en partiçón con mjña yrmã Aldonça Afonso; a qual dita /⁴ casa parte, de hũu cabo, con outra casa de Lionor¹ Gonçalues¹, muller que foy de Álvaro Laso, et, da outra parte, con o portal da pousa et ten as portas *enno* /⁵ curral deanteiro da dita pousa, segundo que a tragedes a jur e a mão.

Jten vos aforo má[i]s² *para* senpre hũu terreo de chousa que jaz onde chaman Ameen/⁶doeyra¹, a qual parte, de hũu cabo, con outro tarreo da dita Lionor¹ Gonçalues et, do outro cabo, con o valado, e en fondo topa *enno* rrío da Looña et en /⁷ çima *enna* congosta que vay *para* a pousa.

Jten vos aforo máis *para* senpre outro terreo que jaz onde chaman O Baño do Lameiro, o qual parte con vjña da dita mjña /⁸ yrmã et, da outra parte, con

outro terreo de vós, o dito Rrodrigo de Meende; o qual terreo eu tijña aforado a Juan Bycos et súa muller, et demytíronmo para que vos⁹lo aforase.

Affórovos a dita casa con os ditos dous terrões de chousas e con todas súas entradas et seydas e dereytos e jures e perteenças, /¹⁰ per huquer que os ajan et deuan a auer de dereyto, per taes¹ condições que apostedes e rreparedes a dita casa de pedra e tella e madeira et de tódaslas /¹¹ outras cousas nesçesarias, et labredes e paredes os ditos terrões, en tal maneyra como¹ non desfalescan a dita casa e tarrões per mýngo¹ de laour³ /¹² et de boo rreparamento; et diedes e paguedes de foro en cada hũu ano¹, vós e as ditas vosas vozes a mjn e a mjñas vozes que perlo tempo foren, porlo /¹³ día de Sant¹ Martjno do mes de nouembre, dez e oyto morauidís de moeda vella, branca en tress dineyros, ou a estimaçón deles enna moeda que perlo tempo correr, et [porlo]⁴ /¹⁴ terreo d'Ameendoeyra húa galjña ou dous morauidís por ela porlo dito día de Sant¹ Martjno, e porlo outro terreo do Lameiro do Baño tres morauidís da dita moe[da por]/¹⁵lo⁴ dito día de Sant¹ Martjno. Et do al que⁵ ajades a dita casa con os ditos dous terreos de dízemo¹ a Deus libres e quites de todo outro trebuto, çenso e [encárre]/¹⁶go⁴ algũu.

Et se vós ou as ditas vosas vozes quiserdes vender, deytar ou supiñorar a dita casa e terreos, que primeyramente frontedes con el[a a mjn e]⁴ /¹⁷ a mjñas vozes para que a ajamos¹ porlo justo preço que vos outro por¹ elo der, ante que a outro algũu, segundo que o dereyto manda en tal caso. Et obligo [todos meus]⁴ /¹⁸ bẽes móbeles e rreyzes, avidos e por aver, para vos fazer sãa de pas a dita casa e terreos, et para vos defender con eles a dereyto.

[E eu]⁴, /¹⁹ [o dito]⁴ Rrodrigo de Meende et Oufém[ea Pe]rreira⁴, que ambos somos¹ presentes, por¹ nós e por todas nosas vozes, asý o outorgamos¹ et rr[eçebemos]⁴ /²⁰ [en nós]⁴ a dita casa e terrões [de vós, o]⁴ dito Pero Vaasques¹, perlas maneyras e condições que ditas son; et para apostar e rrepar[ar]⁶ a d[ita casa, e labrar]⁴ /²¹ [e parar ben]⁴ os ditos t[erreos, e pagar os]⁴ ditos dez e oyto morauidís de cada hũu ano¹ porlo dito día de Sant¹ Martjno de foro por[la dita casa, e a dita galjña]⁴ /²² [ou dous morauidís por ela e os ditos tres morauidís porlos ditos terrẽ]os⁴, et conprir et aguardar tódaslas cousas e condiçoens que en esta carta son [contiúdas e cada húa delas]⁴, /²³ [obligo a elo todos meus bẽes]⁴ móbeles e rreyzes, avidos e por auer.

Et qualquer de nós, as ditas partes, que contra [esto for ou pasar]⁴ /²⁴ [e o non conprir e aguardar, que peyte]⁴ aa parte agardante por nome¹ de pena¹ dozentos

morauidís de bõa moeda et aa voz del rr[ey outros tantos]⁴; /²⁵ [e a dita pena pagada ou non, esta carta]⁴ e as cousas en ela contiúdas fiquen firmes¹ et vallan *para* senpre.

Ffeyta a carta *enna* [...] ⁴ /²⁶ [...],⁴ ano¹ do nasçemento¹ do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos e trijnta⁷ e oyto [anos]⁴.

[Testemuyas que a esto]⁴ /²⁷ [foron presentes: ...]⁴ do Mato et Álvaro Peres, barbeiro, et Pero Carneiro, alfayate, vesjños d'Ourense.

Et eu, Álvaro [Afonso, escripuano]⁴ /²⁸ [de cámara de noso señor el rrey e]⁴ seu notario p[ú]blico⁸ *enna* súa corte et en tódoslos seus rreynos, et notario [público da dita]⁴ /²⁹ [çidade d'Ourense porlo bispo]⁴ et porla igreia dese lugar, a esto que sobredito he, en *hun con* as [ditas testemuyas, presente]⁴ /³⁰ [ffoy e en mjña presença o]⁴ fiz escripuyr et aquí meu nome et meu signal fis en testemuyo [de verdade, que tal he]⁴.

|*Sinal*: [Álvaro]⁴ Afonso, notario|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *i*.

³ Leva *or* na entreliña.

⁴ O ms. está rompido.

⁵ A abreviatura de *que* está escrita sobre un *a* borrado.

⁶ Faltan as letras *ar*.

⁷ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

⁸ Está escrito *pablico*.

177

1439, xaneiro, 1.

O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Álvaro da Lama, á súa muller Inés Gómez e a catro voces a casa de Fraguas coa adega, unha chousa e dúas cavaduras de viña en Vilarinho e outra cavadura entre a viña de Gonzalo de Marrozos.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4101.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4101.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, don frey Ares de Moreira, porla graça de Deus e da Santa Igleia /² de Roma prior do *mosteyro* de Santa Coonba de Naues, e o conuento dese lugar, seendo juntados en noso *cabídeo segundo* que /³ auemos de vso e de custume de se faser, tan solamente porlo uso dos froitos e máis non, damos, afora/⁴mos a uós, Álvaro da Lama, que soodes¹ presente, e a uosa moller¹ Eynés Gonçalues, que está absente, e a quatro voses apús /⁵ vós quaes nomeardes; e nonnas nomeando, que seja fillo ou filla que ouuerdes anbos de consũu, e non auen/⁶do fillos, que sejan quaes de *dereyto* herdaren vosos bẽes. Et he posto que se morerdes vós, o dito Álvaro da Lama, /⁷ *primejro* que a dita vosa moller¹ Eyn[é]s² Gonçalues, que fique este dito foro a Ynés Gonçalues e a Moor de Bolano, súa /⁸ madre; e se morrer a dita Eyn[é]s² Gonçalues *primejro* que vós, que fique este dito foro a uós, o dito Álvaro da Lama, e a Moor de /⁹ Bolano. Esto que dito he vos aforamos, a casa de Frágoas con súa adega, e con hũa chousa e dúas caua/¹⁰duras de vjña en Vilarino, e outra caadura entre a vjña de Gonçaluo de Marocos.

Et esta dita casa e adega et /¹¹ vjña [e]³ chousa vos aforamos con todas súas entradas e seídas, per u(t)quer que as ajan e de *dereyto* deuan a auer, per tal /¹² pleito e condiçón que cubrades as ditas casas e lauredes as ditas vjñas, en maneja que non desfalescan per mjn/¹³goa de lauor e de bõ paramento. E daredes de renda en cada hũu ano¹ por día de Sam Martino do mes de nouembro /¹⁴ en vosa vida de vós, o dito Álvaro da Lama, dose *morauidís*⁴ e as outras vosas voses quince *morauidís*⁵, a dez *dineyros* por /¹⁵ *morauidil*, ou a estimaçón deles que correr ao tempo da paga.

Et sse quiserdes vender, deitar ou eallar, ante a nós que /¹⁶ a outro; e nonno querendo nós, entón o vendede, deidade ou ealleade a tal persona que seja vosa semelláuel, que lau/¹⁷re e pare ben e cunpra e agarde as condjções desta carta, pero que non seja caualejro nen escudeiro nen dona nen don/¹⁸sela nen ome¹ de tras muro nen outra rreligiosa persona, nen poredes onjuersario nen trabuto nenhũu⁶ a njngén /¹⁹ nen a *mosteyro* nen *igleia*, saluo ao dito *mosteyro* de Santa Coonba. E esta carta non valla nada se non for firmada do nome¹ do /²⁰ prior. E vós esto conprindo e agardando, obligamos os bẽes do dito *mosteyro* a vos defender a *dereyto*.

Et eu, o dito Álvaro da La/²¹ma, que presente estou, por mjn e porla dita mjna moller¹ e voses sobreditas, así o rreçebo de vós, o dito prior et /²² conuento,

e obligo meus bñes e da dita mjña moller e voses sobreditas para conprir e agardar esto que dito he.

Quen /²³ esta carta ou parte dela britar, que peite aa parte agardante por nome¹ de pena¹ e postura e jnterese dusentos *morauidís* e /²⁴ á voz del rrey outros tantos; e a dita pena⁷ pagada ou non, esta carta fique firme e valla porlo tempo e voses que he /²⁵ feita e outorgada⁸.

Feita a carta enno dito *mosteyro* o primejro día de janejro, ano¹ do nacemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatro/²⁶çentos e trijnta⁹ e noue anos¹.

Testymuyas que estauan presentes: frey Pero de Veer, monje do dito *mosteyro*, e frey Afonso, monje de Çelanoua, /²⁷ e Afonso Lourenço, criado do dito prior.

E non enpesca u diz “pena”¹.

Et eu, Pero Fernandes, monje notario do dito *mosteyro* e cou/²⁸tos del, que a esto plesente foý e esta carta en mjna plesença a fjs escriujr e aquí meu nome /²⁹ e synal fjs en *testymuyo* de verdade, que tal he.

|*Sinal: Pero Fer/nandes*|.

/³⁰ E eu, frey Álvaro, prior, que esta carta outorgo e ha fjrmo de meu¹ nome porque valla /³¹ e por quanto non ha firmara o prior *per* quen pasara.

|*Sinatura: Aluarus, prior / Sancte Columbe*|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *e*.

³ No ms. falta.

⁴ As palabras “doze *morauidís*” están repasadas por man recente que escribiu “doze” e modernizou a abreviatura de “*morauidís*”.

⁵ As palabras “quinze *morauidís*” están repasadas por man recente que escribiu “quince” e modernizou a abreviatura de “*morauidís*”.

⁶ Está escrito *nēg*.

⁷ Está na entrelíña e leva un trazo sobreposto.

⁸ Leva *or* na entrelíña.

⁹ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

1441, xaneiro, 3. Ourense.

Vasco Rodríguez, con licenza da freira Inés Rodríguez, subafora a Fernando do Conchouso e á súa muller Inés González de Parada unha leira de viña no Baño, pertencente ao mosteiro de Santa Comba de Naves e aforada a Inés Rodríguez.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 6234.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 6234.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren que eu, Vaasco Rrodrigues, morador *enno* Ribeiro de Meende, con liçençia et outorgamento de [Eynés]¹ Rrodrigues, frayra da /² terçeyra órdēe, moradeira *enna* çibdade d'Ourense, que está presente et outorgante et me dá liçençia et autoridade *para* esto que se adeante sigue, dou et [outorgo en foro]¹ /³ a vós, Fernán do Conchouso, morador *enno* dito Ribeiro de Meende, que soodes² presente, et a vosa muller Eynés Gonçalues de Parada, que *non* he presente, et mays por/⁴lo tempo et vozes que a eu teño aforado da dita Eynés Rrodrigues, conbén a saber, húa leira de vjña que jaz onde chaman O Baño, a qual³ demarca da húa das /⁵ partes *con* vjña de Gonçaluo² Nunes, escudeiro, et da outra parte *con* vjña de Rrodrigo² de Meende, et en fondo topa *enno* rrío da Looña et en çima entesta *enno* camjño público /⁶ que vay da dita çibdade d'Ourense *para* os moýnos da Looña.

Afórovos a dita leira de vjña segundo que está demarcada *con* todas súas entradas et seídas et *con* todos /⁷ seus dereitos e pertensças, *per* onde quer que as aja et deua auer de *dereito*, por tal condiçón que labredes et paredes ben a dita leira de vjña de todo lauor que lle conprir, en /⁸ tal maneira como² *non* desfalesca por mýngo de lauor et de bõ rreparamento. Et dedes et pagedes ende de foro en cada *hun* ano² ao mosteiro de Santa /⁹ Coomba de Naves et priores del a sesta parte² de todo o vjño et conposta que Deus der *enna* dita leira de vjña, he a saber, a conposta *enna* vjña et o vjño branco /¹⁰ *enno* lagar *per* mayordomo do dito moesteiro et priores del. Et conpriredes et aguardaredes tódaslas outras condiçõs que eu et a dita Eynés Rrodrigues soomos² tiú/¹¹dos et obligados de conprir *per*la dita leira ao dito mosteiro et priores del. Et daredes máys en cada *hun* ano² en

saluo aa² dita Eynés Rrodrigues et a súa /¹² voz hun puçal de vjño de lagar enno tempo da vendimja, puro et sen áugoa aa² bica do lagar, do vjño da dita vjña ou doutro seu semellante. Et dare/¹³des máys vós et as ditas vosas vozes a mjn en mjña vida, por día de San Martino do mes de nouembro, çinquo morauidís de djneiros brancos ou a estimaçón deles enna moe/¹⁴da que correr. Et despoys do fignamento de mjn, o dito Vaasco² Rrodrigues, daredes vós e vosas vozes a mjñas vozes que despoys de mjn vieren tres morauidís /¹⁵ da dita moeda. Et do al que ajades a dita leira de vjña de dízemo² a Deus libre et quite de todo outro embargo et encárrego algũu.

Et se vós ou a dita vosa /¹⁶ muller ou cada húa das ditas vosas vozes quiserdes vender, deitar ou supinorar a dita leira de vjña ou parte dela, que primeiramente frontedes con ela a mjn et /¹⁷ a mjna voz et nosla dedes porlo justo preço que vos outro por ela der, ante que a outro algũu. Et oblige todos meus bẽes et os bẽes do dito mosteiro /¹⁸ de Santa Coonba de Naves et os bẽes da dita Eynés Rrodrigues que a mjn son obligados, para vos anparar et defender a dereito enno dito tempo et vozes con a dita leira /¹⁹ de vjña que vos asy aforo como² dito he.

Et eu, o dito Fernán do Conchouso, que sãõ presente, por mjn et porla dita mjna muller, que non he presente, et porlas /²⁰ ditas nosas vozes, asy o outorgo⁴ et rreçebo en mjn a dita leira de vjña a foro de vós, o dito Vaasco² Rrodrigues, porla maneira et condições sobreditas; et /²¹ para labrar et parar ben a dita leira de vjña et pagar os ditos foros en cada hun ano² et conprir et agardar as condições desta carta et cada húa delas, /²² oblige todos meus bẽes móbeles et rreizes, aujdos et por aver.

Et he pena² posta et outorgada⁴ ontre nós, as ditas partes, que qualquer de nós que contra /²³ esto for ou pasar et o non conprir et agardar, que peyte aa² outra parte que o conprir et agardar quiser, por nome² de pena², pustura et jnterese, dozentos morauidís /²⁴ de djneiros brancos; et a dita pena² pagada ou non, esta carta et aforamento sobredito fique firme et valla enno dito tempo et vozes.

Et eu, a dita Eynés /²⁵ Rrodrigues, que sãõ presente, outorgo⁴ et consinto enno dito aforamento et traspasamento que vós, o dito Vaasco Rrodrigues, poedes et traspasades da dita vjña enno /²⁶ dito Fernán do Conchouso et enna dita súa muller et vozes, con as ditas condições et con cada húa delas, et mando que valla et aja firmedũe enno /²⁷ dito tempo et vozes, segundo et enna maneira que he feito et outorgado⁴.

Ffeita a carta enna çibdade d'Ourense, tres días do mes de janeiro, ano² do nacemento do Noso /²⁸ Señor Jhesu Cristo de m/ll² et quatroçentos et quareenta et hun anos².

Testimūyas que foron presentes: Rroy Caldelas et Gonçaluo² de Santomé, moradores enno /²⁹ dito Ribeiro de Meende, et Gonçaluo do Campo, morador en Abruçinos, et Afonso Yanes, morador en Beyro, et outros.

Et eu, Afonso Gonçalues, notario público da /³⁰ çibdade d'Ourense porlo bispo et iglleia dese lugar, a esto que dito he presente foý con os ditos testigos⁵ et ho escripuj et aquí meu nome et signo fiz en testimūyo /³¹ de verdade, que tal he.

|Sinal: Afonso Gonçalues, notario|.

/³² Et non enpeesca² onde vay escripto ontre rrenglões, que diz “con os ditos testigos”, que eu, notario, ho aprouo e fir/³³mo (?).

|Sinatura: Afonso Gonçalues, notario|.

¹ No ms. non se le.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Leva unha abreviatura de *ua* innecesaria.

⁴ Leva *or* na entreliña.

⁵ Está na entreliña “con os ditos testigos”.

179

(1441, novembro, 10. Igrexa de Ourense)*

Traslado dunha carta en que o cabido da igrexa de Ourense afora a Gómez de Tarascón, a seu irmán Gonzalo de Tarascón, ás súas mulleres Constanza González e Inés Ianes e a dez voces a metade do lugar do Pazo en Tarascón.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3943.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3943.

Sábean quantos esta carta vyren como¹ nós, as personas, canónjgos¹ e beneficiados do cabído¹ da igleia d'Ourense, sendo juntados en noso cabído¹,

segundo que o /² avemos de vso e de costume, chamados *per* son de canpana, ena claustra noua da dita igreia d'Ourense, de liçençia e abtoridade do bachiller Afonso *Gonçalues*, cóen[go]² /³ da dita igreia e vicario do *deyán* enos contrabtos do dito cabjdo¹ et tenente por nós o dito bachiller Afonso *Gonçalues* [da nossa]² rrenda de Tarascón, aforamos a vós, Gomes /⁴ de Tarascón, e Gonçalo de Tarascón, vosso yrmão, e a vossas molleres Costança *Gonçalues* e Ynés Yanes, in simul a todos e a des voses de vós descendentes ena /⁵ súa parte descendente [de]³ *dereyta* línea de cada hun de vós; sendo nomeadas *perlo* postrimero de vós, en súa vida ou ao *tempo* do vosso finamento, nomeada a *primeyra* vós e /⁶ a *primeyra* nomêe a *segunda* e a *segunda* a *terçera* e a *terçera* a *quarta* e a *quarta* a *quinta* e a *quinta* a *sesta*, et así sejan nomeadas as ditas dies voses húa pos outra suçessive, segundo /⁷ dito he e he de *dereyto*.

Conuén a saber, que vos aforamos a meatade do nosso lugar do Paaço, que he *enno* dito lugar de Tarascón, con todas súas casas, viñas e erdades e cortinas e /⁸ áruores, e con tódaslas outras cousas aa meatade do dito lugar pertenesçentes, segundo que a nós, o dito cabjdo¹, perteesçe, e con súas entradas e seydas.

Et do qual todo feso *rrenunçia*/⁹çón *enno* dito nosso cabído¹ Moor Lourença *para* que de aquí en diante ajades a dita meatade do dito lugar, et o moredes e po-boedes e rreparedes as casas e labredes ben as viñas /¹⁰ e heredades del, et paguedes das viñas e heredades de pan foro de quarta a nós, o dito cabído¹, e ao teedor que por nós teuer a dita rrenda de Tarascón, de todo o viño e pan que Deus der *ennas* /¹¹ ditas viñas e heredades da meatade do dito lugar, a conposta ena viña e o viño blanco *enno* lagar et o pan ena ayra. Et colleredes as ditas noujdades por ollo do nosso mordomo ou /¹² do teedor da dita rrenda, ao qual proueeredes de comer e de beuer comunalmente en quanto as noujdades collerdes. Et seredes vassalos e obedientes a nós, o dito cabjdo¹ e teedor da dita rrenda, /¹³ et non lle pornedes outro señor a rrosto con este dito foro. Et he máys posto que vós, os sobreditos, e cada un e vossas voses, ena parte que lle veer da dita meatade do dito lugar, que pague/¹⁴des os serujçios, loytosas, *dereyts* e *dereyturas* acostumadas, segundo que vossos antecessores pagaron.

Et non porredes *perla* meatade do dito lugar *nen* parte del outro sobreforo a outra igreia /¹⁵ *nen* santuario algún⁴, saluo a nós, o dito cabjdo, *nen* faredes *per* el manda *nen* anjuersario, *nen* o venderedes *nen* deytaredes *nen* subpiñoraredes *nen* obligaredes a persona alguna sin nós, /¹⁶ o dito cabjdo, con elo seéremos

rrequeridos e frontados *para* o aver porlo justo preçõ queréndo¹; et non o querendo, entón o vendede, deytade, subpiñorade a outra persoa chaa que seja semellable de vós. Et rrecresçén/¹⁷dose sobr' este foro algún pleyto ou contenda entre vós, os ditos aforantes e vossas voses, e nós, o dito cabj¹doo, sejan tomados⁵ dous ómees bõs beneficiados do dito cabj¹doo a plaser das partes, *para* que o libren e determjenen como¹ /¹⁸ quiseren⁶ e por ben teueren ou como¹ acharen por deryto [e]³ toda outra apelación rremota⁷. Et obligamos os bẽes da nossa mesa capitular *para* serdes deffesos a deryto con este dito médeo lugar e foro que vos así aforamos como¹ /¹⁹ dito he.

Et nós, os ditos Gomes de Tarascón e Gonçaluo de Tarascón, que somos presentes, por nós e porlas ditas nossas molleres e voses susoditas, asy o⁸ rreçebemos et obligamos todos nossos bẽes /²⁰ mobles e rraýses, aujdos e por aver, *para* o morar e labrar e parar ben as herdades, casas [e]³ viñas del, e pagar o dito foro de quarta de viño e pan e loytosas e derytos acostumados, e conprir /²¹ as condiçõs desta carta e cada húa delas.

Et qualquer de nós, as ditas partes, que contra elo passar, que pague por pena aa parte (aa parte) agoardante çen morauidís de boa moeda; et paga a pena ou non, /²² esta carta seja firme e valliosa⁹ en seu tempo.

Ffeyta a carta enno cabj¹doo¹ e igleia d'Ourense, des días do mes de nouembro, ano¹ do nascimento do Nosso Señor Ihesu Cristo de mjll¹ quatroçentos e quarenta e /²³ hun anos¹.

Testemõyas que foron presentes: Martiño Yanes¹, arçediano de Limja; Lourenço Yanes, Rrodrigo Afonso, Rroy Ferrnandes, cóengos¹, e outros.

Et eu, Johán Ferrnandes de Nugueyra, clérigo da diocese de Lugo, rraçoeyro¹⁰ /²⁴ enna dita igleia de Orenes, notario público da çibdade e obispado d'Ourense porla abtoridade ordinaria, dado aas notas, rregistros, cartas, escripturas, jns-tromentos, proçessos e abtos que passaron per Gonçaluo Nuñes, /²⁵ bachiller en decretos e notario público que foy perlo rruerendo señor don frey Pedro de Silua, obispo d'Ourense, esta sobredita carta achey rregistrada enno registro do dito Gonçaluo Nuñes, notario, escripta de súa letra, /²⁶ do qual rregistro a saquey e escriuíj verdadeyramente.

Et vallan as partes escriptas entre líneas “toda outra apelación rremota”, et as partes que están escriptas en fin que disen “sejan /²⁷ tomados”, que han de entrar [en çima onde]² está a crus.

¹²⁸ Et yo, Garçia Fernandes de Berlanga, clérigo de la dióçesi de Sigüença, canónjgo¹ en la dicha¹ iglesia de Orenes, público porla abtoridad apostólica notario et notario ¹²⁹ [dado]² e deputado porla abtoridad ordinaria aas notas, rregistros, cartas, escripturas, jnstrumentos, processos e abtos que passaron porlo dito Juan Ferrnandes de Nugueyra, ¹³⁰ [notario]² porla abtoridad ordinaria, et aas outras escripturas que el ouuera de outros notarios, esta sobredita carta achey escripta e rregistrada do dito Johán Ferrnandes con a suso/³¹dita subscripción escripta en papel, segundo que desuso se contén, entre súas notas et trasladey fielmente, et de mjo signo e subscripción acostunbrados signé e subscriuí ¹³² en [e]ste¹¹ en testimonjo de verdad, que tales son, rrogado e rrequerido.

[Sinal: *Garsias Fernandi*, notarius appostolicus].

* Trátase da data do rexistro do acto notarial por parte de Gonzalo Núñez. Este documento é o traslado realizado por García Fernández de Berlanga da pública forma elaborada polo notario Xoán Fernández de Nogueira sobre aquel rexistro, tabelión este que subscribe un documento aínda en 1459 (Duro 1973: 326). O notario apostólico García Fernández de Berlanga está documentado entre os anos 1446 e 1464 nos diplomas privados da catedral de Ourense (Duro 1973) e consérvanse no ACO libros de notas deste tabelión de 1444 a 1470 (Leirós 1950: 7).

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. non se le.

³ No ms. falta.

⁴ Está escrito *alg*.

⁵ As palabras “sejan tomados” aparecen no final do documento cun sinal de chamada que remite a este lugar.

⁶ Leva a abreviatura de *que*.

⁷ As palabras “toda outra apelación rremota” están na entreliña.

⁸ Está na entreliña.

⁹ Escribiu primeiro *valla* e logo corrixiu en *valliosa*.

¹⁰ Usa a abreviatura de *e...r* co valor de *oeyr*.

¹¹ Falta o *e*.

180

1441, decembro, 28.

O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Vasco Afonso, á súa muller Constanza Lourenza e a seis voces a viña do Baño cun terreo na granxa de Outariz.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4174.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4174.

REF. POUSA, *Señorio Santa Comba de Naves*, 81.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don frey Ares de Moreira, porla graça de Deus et da *Santa Iglleia* de Rroma o prior do moesteiro de *Santa Coonba* de Naues, et o conuento dese meesimo /² lugar, seendo *juntados* en noso cabjdoo¹ *segundo* que avemos de vso *e* de custume de se faser *per tangemento* de *campãa*, *tan solamente* por vso dos frutos et máys *non*, damos *e* outorgamos², aforamos a vós, /³ Vaasco Afonso, morador *enna* nosa granja d'Outarís, que estades presente, *e* a vosa moller Costança Lourença, que *non* está presente, et a seys voces despoys da morte do postromeiro de vós, así que a primeira /⁴ vós nomêe a *segunda e* a *segunda* nomêe a *terçeyra* et a *terçeyra* nomee a quarta *e* a quarta nomee a quinta *e* a quinta nomêe a sexta, et así *vaan* as ditas voces húa pus outra *suçessiue*; et *non seendo* nomeadas, que seja a *primejra* /⁵ voz aquel ou aquela que de *dereito* herdar os bês do postromeiro de vós.

Conbén a saber, que vos aforamos a *vjña* do Baño, que está en *térmjño* da dita nosa granja, *con* o tarreo que *vay* topar ao figuey/⁶redo *con* súas *figeiras*, *segundo* que *vay* topar *enna* *vjña* que está su o figeyredo et como¹ *vay* topar en herdade que foy de Pero de Casdenãao, et en çima *segundo* que está demarcada sobre sy.

Afórovos /⁷ esto que dito he *con* todas súas entradas *e* seídas *e* *con* todos seus *dereitos e* *perteesças*, *per* honde quer que as aja *e* deua a auer de *dereito*, *per* tal condiçón que chantedes o dito tarreo de *vjña* en estes quatro anos¹ /⁸ *primejros* sigentes et entretanto que pagedes, da *vjña feita e* do al que Deus der *enno* dito terreo, quarta parte¹; et posto et *envjñado* o dito terreo, que pagedes del *e* da dita *vjña feita*, a nós¹ *e* aos /⁹ *priores* que foren do dito moesteiro nosos *suçessores*, cada ùu ano¹ quinta parte¹ de todo o *vjño e* *conposta* que Deus en elo der, colljdo *per* noso moordomo *e* de nosos *suçessores*, ao qual *proueeredes* de comer *e* /¹⁰ de beber *cumunalmente* mentre *collerdes* a dita noujdade. Et *daredes* máys por *dereytura*, en cada ùu dos ditos anos¹ por cada día de San Martiño³, a nós¹ *e* aos ditos nosos *suçessores*, por toda froyta seys /¹¹ *moravidís*, branca en tres *djneyros*, ou *súa estimaçón* deles *enna* moeda que *chaamente* correr porlo tempo. Et do al que ajades esto que dito he de dísemo a Deus *ljure e* quite de todo outro trebuto *e* en/¹²*cárrego algũu*⁴.

Et se vós ou vosas vozes quisedes vender, deytar ou supjnorar esto que dito he ou parte delo, que primeiramente frontedes con elo a nós¹ e a nosos suçessores priores que foren do dito moesteiro /¹³ et noslo diades ante que a outro tanto por tanto; et non o querendo nós, entón o vendede, deytade, supjñorade, enalleade, traspasade a atal persona¹ que seja vosa semelláuel, que chante e ontrechante /¹⁴ e a laure et pare ben e cunpra e aguarde as condições desta carta et cada húa delas, que non seja caualeiro nen escudeiro nen dona¹ nen donsela nen home de tras muro nen outra rrelegiosa persona¹, /¹⁵ nen poeredes anjuerssario nen trebuto njnhũu a njngén nen a moesteiro nen a iglleia, saluo ao sobredito moesteiro.

E seeredes mandados, seruentes e objdientes a nós¹ e ao dito noso moesteiro. Et se fordes /¹⁶ ingratos e desconesçidos vós ou a dita vosa moller e vozes, que percaedes por ende o dito foro e o dito moesteyro e priores del o posan rreçeber sen outro embargo algũu⁴; et vós esto que sobredito he conprindo /¹⁷ e aguardando, obrigamos os bẽes do dito moesteiro a vos defender a dereito.

Et eu, o dito Vaasco Afonso, que sãõ presente, por mjn e porla dita mjña moller, que non he presente, e porlas ditas nosas voses, /¹⁸ así o outorgo² et rreçebo en mjn a dita vjña e terreo; e para o chantar ennos ditos quatro anos¹ e, en quanto non for chantado, vos pagar⁵ de todo a dita quarta parte et, des que for envjnado, vos /¹⁹ pagar⁵ de todo a dita quinta parte do dito baçelo e vjña, e os ditos seys morauidís da dita dereytura en cada ùu ano¹ porla dita froyta, e conprir e aguardar as condições desta carta e cada húa delas, /²⁰ obrigo a elo todos meus bẽes móueles e rraíses, avjdos e por aver.

Et quen esta carta britar ou parte dela, que peyte aa parte¹ aguardante por nome¹ de pena¹, pustura e jnterese dosentos morauidís de /²¹ boa moeda e á vós del rrey outros ta[n]tos⁶; e a dita pena¹ pagada ou non, esta carta e as cousas en ela contjúdas fiquin firmes e vallan enno dito tenpo. Et esta carta non valla saluo se for /²² firmada do noso nome¹.

Feita a carta enno dito moesteiro, vijnte et oyto días do mes de desenbro, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos et quoreenta e dous anos¹.

Testemõyas que foron presentes: /²³ frey Pero de Veer, monje do dito moesteyro, e Afonso d'Untes e Rrodrigo da Lama e Johán Gomes et Afonso Garçça de Fechas, vasalos do dito moesteiro.

Et eu, Iohán Páaz¹, notario público da cidade d'Ourense porlo obispo /²⁴ e porla igleia dese lugar⁷, e notario público¹ do dito mōesteiro porlo dito prior e conuento, a esto que dito he con as ditas *testemõyas* presente foj e en mjña presenza o fis escriuir et aquí meu nome¹ e signal¹ /²⁵ ffis en testemõyo de verdade, que tal he.

|*Sinal: Iohán Páaz*¹, notario|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Está escrito *M^aatiño*.

⁴ Está escrito *alg^o*.

⁵ Está escrito *pag^r*.

⁶ Falta o *n*.

⁷ Está escrito *lug^r*.

181

1442, novembro, 14.

O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Afonso García, á súa muller Aldonza Ianes e a seis voces dous leiros de souto en Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, n° 4169.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, n° 4169.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, don frey Ares de Moreyra, porla graça de Deus et da Santa Igllieia de Rroma o prior do moesteiro de Santa /² Coonba de Naues, et o conuento dese lugar, seendo juntado[s]² en nosso cabí-doo¹ segundo avemos de vso e de custume de se faser, tan /³ solamente por vso dos frutos e máys non, damos, aforamos a vós, Afonso Garçia, que estades presente, e a vosa moller Aldonça Yanes, mora/⁴dores en Fechos, que non está presente, en vosas vidas et a seys voces despoys da morte do postromejro de vós, así que a primeira voz nomee a /⁵ segunda et a segunda nomee a terceira et así vaan as ditas voces húa pus outra suçessiue; et non seendo nomeadas, que seja a primeira voz /⁶ aquel ou aquela que de *dereito* erdar os bẽes do postromejro de vós, que non seja de mayor ljnageen que vós.

Conbén a saber, que vos aforamos /⁷ douss leiros de souto *enna fleigrisia* d'Untes, hũu que parte³ de hũu cabo *con* Gomes de Anaygo et da outra parte¹ *con* [Die]go⁴ A[re]s⁴, e d'ánbaslas /⁸ partes *con* Gonçaluo de Saas; et o outro parte¹ *con* o dito Gonçaluo de Saas e *con* Afonso d'Untes e da outra parte¹ *con* a erdade de Cacabelos et enca/⁹beça *enno* lagar vello.

Aforámosvos os ditos leiros *con* todas súas entradas et *seydas* e *con* todos seus *dereitos* e *perreensças*, *per* onde /¹⁰ quer que as aja et *deuan* auer [de]⁵ *dereito*, *per* tal condiçõn que os chantedes de vjña en estes quatro anos¹ *primejros* sigentes et, eles chantados, que os /¹¹ lauredes et paredes ben, en tal *maneyra* que *non* desfalescan *per* mýngo de lauor et de bõ paramento, et deades ende de foro en cada ũu ano¹, /¹² a nós et aos priores que foren do dito *moesteyro*, a sesta parte¹ de todo o vjño et conposta que Deus en eles der, colljdo *per* moordomo do dito /¹³ *mosteyro*, ao qual proueerdes de comer et de beber cumunalmente *mentre* collerdes a dita *novjdade*. Et do al que ajades os ditos leiros et /¹⁴ vjñas que así en eles festerdes de dízemo a Deus ljures et qites de todo outro *trebut*o et *encárrego* algũu.

Et se vós ou vosas vozes /¹⁵ quiserdes vender, deytar ou *sopjnorar* os ditos leiros, que *primejramente* frontedes *con* eles a nós e aos priores que foren porlo *tempo* do dito *moesteyro* /¹⁶ et noslo diades porlo justo *preço* que vos outro por elo der ante que a outro *algũn*; et *nomno* querendo nós por ese *preço* rreçeber, *entõn* o vende/¹⁷de, deytade, *supjnorade* a atal *persona*¹ que seja *vosa* *semelláuel*, que labre et pare ben et *page* o dito foro en cada hũu ano¹, e *cunpra* /¹⁸ et *agarde* as condições desta carta et cada húa delas, *pero* que *non* seja *cabaleiro* *nen* *escudeiro* *nen* *dona* *nen* *donzela* *nen* *ome* de /¹⁹ *tras* *muro* *nen* *outra* *rrelegiosa* *persona*¹, *nen* *poeredes* *vnjuerssario* *per* elo *nen* *trebut*o *njn*hũu a outro *moesteyro* *nen* *igleia* algũa.

Et /²⁰ *seeredes* vós e vosas (e) *voses*⁶ *vasalos* *seruentes* e *objdientes* ao dito *moesteyro* *con* este dito foro. Et se *fordes* *engratos* et /²¹ *desconesçidos* *con* este dito foro ao dito *moesteyro* et priores del, o *posan* rreçeber *sen* outro *enbargo* *algũn*; et vós esto *conprindo* /²² et *aguardando*, *obrigamos* os bẽes do dito *moesteyro* a vos *defender* *con* el a *dereito*.

Et eu, o dito Afonso Garçia, que sãõ presente, por *mjn* /²³ e *porla* dita *mjña* *moller*, que *non* he presente, e *porlas* *ditas* *nosas* *vozes*, así *outorgo*⁷ et rreçebo en *mjn* os ditos *dous* *leiros* /²⁴ *aforados* de vós, o dito *prior* et *conbento*; et *para*

os chantar de vñña en estes quatro anos primejros sigentes, et os laurar⁸ et parar /²⁵ ben, et vos pagar o dito foro de sesta en cada uu ano¹, et conprir e aguardar as condições desta carta e cada húa delas, obrigo /²⁶ a elo todos meus bẽes móueles et rraises, avjdos et por auer.

Et esta carta non valla saluo se for firmada de noso /²⁷ nome¹.

Feita a carta de aforamento dentro enno dito moesteiro, quatorse días do mes de nouembro, ano do nasçemento do Noso Señor /²⁸ Ihesu Cristo de mjll¹ et quatroçentos et quoreenta et douss anos.

Testemõyas que foron presentes: Rroy d'Aluán et Afonso de Parfurada (?), /²⁹ ome [do]⁵ dito prior, et outros.

Et he posto et outorgado⁷ pena¹ entre nós, as ditas partes, que qualquer de nós que contra esta carta e aforamento /³⁰ sobredito for ou pasar, que peyte á outra parte¹ agardante dozentos moravidís de boa moeda⁹ et á vós del rrey outros tantos; et a dita /³¹ pena¹ pagada ou non, esta carta et aforamento sobredito e as cousas en el contjúdas fiquin firmes e vallan enno (enno) dito /³² tempo.

Et eu, Iohán Páaz¹, notario público da çidade d'Ourense porlo obispo e porla igleia desse lugar¹⁰, e notario porlo prior e conuento do /³³ mõeiteiro de Santa Coonba de Naues, a esto que dito he con as ditas testemõyas presente foý e en mjña presença o fis escriuir et aquí meu /³⁴ nome¹ e signal¹ fis en testemoyo de verdade, que tal he.

|Sinal: Johán Páaz¹, notario|.

|Sinatura: Arias, prior / Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o s.

³ O texto “douss leiros... hũu que parte” está repasado por man máis recente e lese “de ponto” onde aquí se leu “de souto”. Ademais hai un trazo sobre a palabra “parte”.

⁴ No ms. non se le.

⁵ No ms. falta.

⁶ O e está corrixido sobre a.

⁷ Leva or na entreliña.

⁸ Usa a abreviatura de *ra* co valor de *r*.

⁹ Está escrito *mor*.

¹⁰ Está escrito *lug*.

1443, xaneiro, 1.

O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Martiño Paradela e a dez voces o lugar de Reboredo en Palmés.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4177.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4177.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don frey Ares de Moreira, porla gracia de Deus e da Santa Iglleia de Rroma prior do moesteiro de Santa Coonba de Nabes, e o conuento dese mesmo lugar, sendo juntados en noso cabído¹ segund que avemos de vso e de custume de se l² fazer, tan solamente por vso dos frutos e máys non, damos, aforamos a vós, Martín² Paradela, que estades presente, en vosa vida e a dez voses despoys de voso fignamento, assy que a primeira voz nomêe a segunda e a segunda nomêe a terceira e a terceira nomêe a quarta, e asy vaan as ditas voces l³ húa pus outra suçessiu; e non sendo nomeadas, que seja a primejra vós aquel ou aquela que de dereito herdar os bês do postromeiro de vós. Conuén a saber, que vos aforamos o lugar do Rreboredo, syto enna fleigrisia de Palmés, con tódaslas casas e herdades, áruores e cortiñas, con o rreuoredo, l⁴ segundo que está demarcado e deujado sobre sy.

Aforámosvos o dito lugar segundo que está demarcado e deujado sobre sy con todas súas entradas³ e seydas, con todos seus dereitos e perteenças, per onde quer que os aja e deua a auer de dereito, per tal condiçón que apostedes e rreparedes⁴ l⁵ as ditas casas, e labredes e paredes ben as ditas herdades, en tal maneyra que non desfalecan por mýngo de labor et de bõ paramento, et deades ende de foro en cada ùu ano¹, a nós e aos priores que foren do dito moesteiro perlo tenpo, en saluo, húa fanega e médea de çentêo l⁶ por cada mes de agosto enno dito lugar, e por derytura por cada día de San Martiño⁵ do mes de nouembro en cada ùu ano¹ tres morauidís, branca en tres djneyros, ou súa estimaçón enna moeda que chaamente correr perlo tenpo. E do al que o ajades de dízemo a Deus libre e quite de l⁷ todo outro trebuto et encargo algũu⁶.

Et se vós ou vosas voces quiserdes vender, deitar ou sopjñorar este dito lugar, que primeiramente frontedes con el a nós e aos priores que foren do dito moes-

teiro e noslo deades perlo justo presçio que vos outro por elo der ante que a outro algũ⁶; /⁸ et nonno querendo⁷ nós por ese preço rresçeber, entón o vendede, deytade, supjnorade, enalleade, traspasade a atal persona¹ que seja vosa semelláuel, que aposte e rrepare as ditas casas e labre as ditas herdades, e page o dito foro e dereytura en cada ù ano¹, e cunpra e aguarde as /⁹ condiçõs desta carta e cada húa delas, con tanto que non seja cabaleiro nen dona nen donsela nen ome de tras muro nen outra rrelegiosa persona¹, nen poeredes anjuersario nen trebuto njngũu por el a njngũu santoario nen a moesteiro nen a iglleia, saluo ao sobredito moesteiro.

Et /¹⁰ vós e vosas vozes seeredes mandados, seruentes e objdientes ao dito noso moesteiro e priores del. Et se fordes engrato e desconosçidos vós ou as ditas vosas vozes, que percades o dito foro e o [dito moesteiro]⁸ e priores [del o posan rresçeber]⁹ sen outro embargo algũ⁶; et vós esto que dito /¹¹ he conprindo e aguardando, obligamos os bẽes do dito moesteiro a vos defender con el a dereito.

Et eu, o dito Martín² Paradela, que são presente, por mjn e porlas ditas mjñas vozes, asý outorgo¹⁰ e rresçebo [en mjn o dito lugar]⁹ aforado de vós, o dito prior e conbento, perla maneyra e /¹² condiçõs que ditas son; e para apostar e rreparar as ditas casas e labrar as ditas herdades, e pagar¹¹ en saluo ao dito moesteyro en cada ù ano¹ a dita fanega e médea de çenteo en cada mes d'agosto et a dita dereytura porlo dito dja de Sant¹ [Martíño]⁹, e conprir e aguardar as /¹³ condiçõs desta carta e cada húa delas, (et) obligo a elo todos meus¹ bẽes móbeles e rraises, aujdos e por auer.

Et quen esta carta britar ou parte dela, que peyte aa parte aguardante por nome¹ de pena¹, postura e jnterese [dusentos morauidís de boa]⁹ moeda e á vós del rrey /¹⁴ outros tantos; et a dita pena¹ pagada ou non, esta carta e aforamento sobredito e as cousas en el contjúdas fiquin firmes e vallan enno dito tenpo. Et esta carta non valla saluo se for firmada de noso nome¹.

Feita [a carta enno dito]⁹ moesteyro o primejro dja do mes de janejro, ano¹ do /¹⁵ nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e quoreenta e tres anos¹.

Testigos que fforon presentes: Afonso Gomes de Canedo e Johán Gomes, seu yrmãao, e Djego Ares e Gomes de Rramoyn e Gomes de Anaygo e outros.

Et eu, Johán Páaz¹, notario /¹⁶ público da çidade d'Ourense porlo obispo e porla igleia dese lugar¹², e notario do dito moesteyro porlo prior e conuento, a esto

que dito he *con* as ditas *testemõyas* presente foý *e* o escriuýr fis *e* aquí meu nome *e* signal¹ ffis en *testemoyo* /¹⁷ de verdade, que tal he.

[*Sinal*: *Johán Páz*¹, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *m^aatin*.

³ Usa a abreviatura de *m* co valor de *r*.

⁴ Usa a abreviatura de *par* co valor de *p...r*.

⁵ Está escrito *m^aatiño*.

⁶ Está escrito *algr^o*.

⁷ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁸ Está escrito *prior*.

⁹ No ms. non se le.

¹⁰ Leva *or* na entreliña.

¹¹ Está escrito *pag^r*.

¹² Está escrito *lug^r*.

183

1443, marzo, 7.

O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Rodrigo de Albeiros, á súa muller Constanza Pérez e a seis voces o casar de Penouzoás.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, n° 4182.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, n° 4182.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don frey Ares de Moreira, porla *graça* de Deus *e* da Santa Igleia de Rroma prior do /² *mõesteiro* de Santa Coonba de Naues, *e* o *comuento* desse meesmo lugar, seendo *juntados* en noso cabídoo *segundo* que avemos de vso *e* de /³ *custume* de sse *faser per tangemento* de *canpãa*, *tan solamente* por vso dos *fructos e máys*¹ *non*, damos, aforamos a vós, Rroy d'Al/⁴ueyros, morador en Aluejros, que estades presente, *e* a vosa moller *Costança Peres*, que *non* está presente, en vosas vidas de vós anbos /⁵ *e* a seys voses despois da morte do *pustromeyro* de vós, *conuén* a saber, que vos aforamos o casar de Penouçoaas¹ *perteeçcente* /⁶ ao dito noso *mõesteiro*, *segundo* que está *demarcado*² sobre si.

Aforámosvos o dito casar *con* tódaslas erdades, áruores *e* cortjñas /⁷ *e* soutos *e* pascos *e* cousas a el perteesçentes, *con* todas súas entradas *e* seydas *e* *con* todos seus dereitos *e* perteenças, *per* onde quer /⁸ que as aja *e* deua a auer de *dereito*, *per* tal condiçón que os lauredes *e* paredes³ ben, en tal maneja que *non* desfalesca *per* mýngo de laur /⁹ *e* de bõ paramento, et deades ende de foro en cada ùu ano¹, a nós *e* aos priores que foren do dito mõeiteiro, quarta parte¹ de tódoslos /¹⁰ frutos de tódaslas erdades que laurades⁴ do dito casar, collido *per* noso moordomo ou dos priores que perlo tempo foren do dito mõeiteyro, /¹¹ *e* por *dereytura* de castañas oyto *morauidís* por cada día de San Martino en cada ùu ano¹. Et en quanto así collerdes os ditos frutos, *pro*/¹²ueeredes de comer *e* de beber cumunalmente ao dito noso moordomo. Et do al que ajades o dito casar de dízemo a Deus *ljure* *e* /¹³ quite de todo outro trebuto *e* encargo algũu.

Et se vós ou vosas vozes quiserdes vender, deytar ou supiñorar o dito casar, que *pri*/¹⁴meyramente frontedes *con* el a nós *e* aos priores que foren do dito mõeiteiro *e* noslos deades ante que a outro tanto por tanto; et *non*/¹⁵no querendo nós, entón o vendede, deytade, supiñorad[e]⁵, enalleade, traspasade a atal persona¹ que seja vosa semelláuel, /¹⁶ que aposte *e* rrepare³ o dito lugar *e* page o dito foro de quarta *e* *dereytura segundo* desuso he declarado, *con* ta[n]to⁶ que *non* seja caualero *nen* /¹⁷ escudeiro *nen* dona *nen* donsela *nen* home de tras muro *nen* rreligiosa persona¹, *nen* poeredes anjuerssario *nen* trebuto *njn*hũu⁷ /¹⁸ a outra igleia *nen* mõeiteiro, saluo ao sobredito mõeiteiro.

E seredes mandados, seruentes *e* obedjentes *con* o dito foro a nós *e* ao dito /¹⁹ noso mõeiteiro. *E* se fordes *jngratos* *e* desconosçidos *con* o dito foro vós ou a dita vosa moller *e* voses, que percadés por ende o dito /²⁰ foro *e* o dito mõeiteiro *e* priores del o posan rreçerber sen outro enbargo algũu⁸; et vós esto que sobredito he conprindo *e* *aguar*/²¹dando, obligamos os bẽes do dito mõeiteiro a vos deffender a *dereito*.

Et eu, o dito Rruý d'Alueiros, que soo presente, por *mjn* /²² *e* porla dita *mjña* muller, que *non* he presente, *e* porlas ditas nosas vozes, así outorgo⁹ *e* rreçebo en *mjn* o dito casar, /²³ herdades, áruores *e* cortjñas *e* soutos aforados de vós, o dito prior *e* *combento*; *e* para o laurar *e* para[r]¹⁰ ben, *e* vos pagar¹¹ /²⁴ (et vos pagar) a vós *e* aos ditos priores que foren do dito mõeiteiro a dita quarta parte dos ditos frutos que laurar *ennas* herdades /²⁵ do dito casar, *e* vos pagar¹¹ os ditos oyto *morauidís* da dita *dereytura* das ditas castañas en cada ùu ano¹, *e* *conprir* *e* *aguardar*

as /²⁶ condicións desta carta e cada húa delas, obrigo a elo todos meus bñes mobles e rrayśes, aujdos e por auer.

Et qen /²⁷ esta carta bñtar ou parte¹ dela, que peyte aa parte¹ aguardante por nome¹ de pena¹, pustura e jnterese dusentos *morauídís* de boa /²⁸ moeda¹² e aa vós del rrey outros tantos; et a dita pena¹ pagada ou non, esta carta e as cousas en ela contjúdas /²⁹ fiquen firmes e vallan enno dito tenpo. E esta carta non valla saluo se for firmada de noso nome¹.

Ffeita a carta enno /³⁰ dito mōesteiro, sete días do mes de março, ano¹ do nacemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos e quareenta /³¹ e tress anos¹.

Testemōyas que foron presentes: frey Pedro de Veer, monje do dito mōesteyro, e Afonso Gomes de Canedo e Johán Gomes, seu /³² yrmãao.

Et eu, Johán Páaz¹, notario público da çidade d'Ourense porlo obispo e porla igleia dese lugar¹³, e notario do /³³ dito mōesteiro porlo dito prior e conuento, a esto que dito he presente foý e o escriuí e aquí meu nome¹ e signal¹ /³⁴ ffis en testemōyo de verdade, que tal he.

|Sinal: Johán Páaz¹, notario|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *dema^ocado*.

³ Usa a abreviatura de *par* co valor de *p...r*.

⁴ Usa a abreviatura de *ra* co valor de *rar*.

⁵ Falta o *e*.

⁶ Falta o *n*.

⁷ Leva un só trazo que cobre case toda a palabra.

⁸ Está escrito *algn^o*.

⁹ Leva or na entreliña.

¹⁰ Falta o *r*.

¹¹ Está escrito *pag^or*.

¹² Está escrito *mon^o*.

¹³ Está escrito *lug^or*.

1443, marzo, 16.

O prior Ares e o convento de Santa Comba aforan a Xoán Paz, notario de Ourense, á súa muller Maior Pérez e a dez voces unha leira de viña en Buxís.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4183.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4183.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don frey Ares, porla graça de Deus et da Santa Igleia de Rroma prior do moesteiro de Santa Coonba de Naues, et o conuento dese mesmo /² lugar, seendo juntados en noso cabído¹ por tangemento de canpãa segund que avemos de vso et de custume de se fazer, damos et outorgamos, aforamos a vós, /³ Juan Páaz, notario d'Ourense, que estades presente, e a vosa moller Moor¹ Peres, que non está presente, en vosas vidas d'ambos et dous et a dez voces despoys da morte do pustromejro de /⁴ vós, asy que a primeyra voz nomêe a segunda et a segunda nomêe a terçeira et a terçeira nomêe a quarta et a quarta nomêe a quinta, et así vaan as ditas dez voces húa pus outra /⁵ suçesiue; et non seendo nomeadas, que seja a primeyra voz aquel ou aquela que de dereyto herdar os outros bês do pustromejro de vós.

Convén a saber, que vos aforamos húa leira /⁶ de vjña perteeçente ao dito noso moesteiro que jaz en térmjno de Bugijs, segundo que demarca, da húa parte, con vjña que agora labra Ares de Porto Marín et, da outra parte, con /⁷ vjña que ora labra Bertolameu Bufón, et como¹ entesta en çima enno muro e en baixo como¹ fere açerca do rrío do Mjno e como¹ parte perla congostra pequena que está /⁸ ontre esta vjña et a vjña da moller de Juan Teixeira, que vén do rrío do Mjno para a dita vjña do dito Bertolameu, segundo que a tragía a jur e a mão Álvaro Frade et seu fillo /⁹ Diego Frade e despoys Aldonça Rrodrigues, moller que foy do dito Diego Frade, que a suçedeu et herdou; a qual dita Aldonça Rrodrigues en vós demetío et rrenuçou por /¹⁰ obras boas que lle aviades feyto.

Aforámosvos a dita vjña con todas súas entradas et seídas et con todos seus dereytos et perteenças, per onde quer que as aja et deua /¹¹ a auer de dereyto, per tal condiçón que a chantedes et ontrechantedes per onde lle fezer mester, et chante-

des o campo que en baixo dela está por chantar en estes quatro anos¹ /¹² *primejros* segentes, et diades ende de foro em cada *hun* ano¹, vós et a dita vosa moller et vosas vozes a nós et a nosos suçesores priores que foren do dito *moesteiro*, /¹³ a oytava parte de todo o *vjño* que Deus em ela der, collido *per* noso moordomo¹ et de nosos suçesores, ao qual proueerdes¹ de comer et de beber comunalmente /¹⁴ *mentre* collerdes a dita noujdade. Et do al que ajades a dita *vjña* de *dísjmo*¹ a Deus libre et quite de todo outro trebuto et encargo *algún*.

Et se vós ou vosas vozes /¹⁵ *quiserdes*² vender, deitar ou sopenorar a dita *vjña*, que *primeiramente* frontedes *con* ela a nós et a nosos suçesores et nosla diades porlo justo preço que vos outro por /¹⁶ *elo* der ante que a outro *algún*; e *nonna* querendo nós por ese preço *rreçeber*, *entón* a vendede, *deytade*, *supenorade*, *enalleade*, *traspasade* a atal persona que seja vosa /¹⁷ *semelláuale*, que labre et pare ben, et chante o dito *campo* et *ontrechante* a dita *vjña*, et page o dito foro en cada *hun* ano¹, et *cunpra* et *aguarde* as condições desta carta et /¹⁸ cada *húa* delas, pero que *non* seja *caualeiro nen escudeiro nen donzela nen ome* de tras muro *nen* outra *rreligiosa* persona, *nen* *poeredes vnjuersario* por *elo njn* trebuto /¹⁹ *njngún* a outro *moesteiro nen igleia* *algúa*.

Et seredes vós et vosa moller et vozes seruentes et obedientes *con* este dito foro ao dito *moesteiro*. Et vós esto /²⁰ *conprindo* et *aguardando*, *obligamos*¹ os *bêes* do dito *moesteiro* *para* vos *anparar* et *defender* a *dereyto* *con* este dito foro.

Et eu, o dito Juan Páaz, que sño presente, por /²¹ *mjn* et porla dita *mjña* moller³, que *non* he presente, et porlas ditas nosas vozes, *así* o outorgo et *rreçebo* em *mjn* a dita *vjña* *aforada* de vós, o dito prior et *conbento*, /²² *porla maneyra* et condições que ditas son; et *para* chantar et *ontrechantar* a dita *vjña* et chantar o dito *campo enno* dito *tempo*, et labrar et parar ben, et a vós *e* a vosos /²³ *suçesores* vos pagar o dito foro *segundo* dito he, et *conprir* et *aguardar* as condições desta carta et cada *húa* delas, *obligo*¹ a *elo* todos meus *bêes* *mobles* /²⁴ et *rreizes*, *avidos* et por *auer*.

Et he posto et outorgado pena entre nós, as ditas partes, que qualquer de nós que contra esta carta et *aforamento* *sobredito* et /²⁵ as *cousas* en el *contjúdas* for ou pasar et o *non* *conprir* et *aguardar*, que *peyte* aa outra parte que o *conprir* et *aguardar* *quiser*², por nome de pena, *pustura e jnte* /²⁶ *rese*, *dozentos moravidís* de boa moeda et aa voz del *rrey* outros *tantos*; et a dita pena¹ *pagada* ou *non*, esta carta et *aforamento* *sobredito* et⁴ as *cousas* /²⁷ en el *contjúdas* *fiquen firmes*

et vallan *enno* dito *tempo*. Et esta carta *non* valla saluo se for firmada de noso nome.

Ffeyta a carta de aforamento *enno* dito /²⁸ moest^{ei}ro, dez et seys días do mes de (de) março, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll et quatroçentos et quareenta et tres anos¹.

/²⁹ Testimoyas que foron presentes: frei Pedro de Veer, monje do dito moest^{ei}ro, et Afonso Yanes de Palmés et Gomes d'Anaygo et Gomes Ferrnandes, clérigo /³⁰ de Santo André do Castro.

Et eu, Juan Telo, notario público¹ da çidade d'Ourense porlo bispo et porla igreia dese lugar, et notario público¹ do moest^{ei}ro de Santa Coonba /³¹ de Nabes porlo prior et conuento do dito moest^{ei}ro, a esto que dito he *con* as ditas *testimoyas* presente foý et o escripuj et aquí meu nome et signo fiz, que he tal, /³² en *testimoyo* de verdade.

|*Sinal*: Juan Telo, / notario|.

|*Sinatura*: Arias, prior / Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva a abreviatura de *que*.

³ Está na entreliña.

⁴ Está escrito sobre *fiq̄*.

185

1443, outubro, 7. Ourense.

Pedro Vázquez, Violante Afonso, con licenza do seu marido Martiño Capelo, e Afonso Ares Cacharrón, este en nome da súa filla pupila et menor de ydade Elvira, por eles e pola ausente Beatriz Afonso, aforan a Afonso González, á súa muller Constanza González e a catro voces dúas casas en Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4194.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4194.

REF. POUSA, *Señorio Santa Comba de Naves*, 57.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ eu, Pero Vaasques da rruá dos Çapateiros, enna parte que a mjn perteesçe de dereyto ennas quartas partes, et eu, Biolante Afonso, moller de Martín /² Capelo, de súa liçençia et autoridade, o qual está presente et outorgante² et me dá poder e liçençia para esto que se adeante sigue, et eu, Afonso Ares Cacharrón, en nome¹ de mjña /³ filla pupila et menor de ydade a que chaman Eluyra, vezjños et moradores enna çidade d'Ourense, enna quinta parte que nos perteesçen por parte et herença de Estéuoo Lourenço, çidadãao /⁴ que foy da dita çidade, et así como¹ seus herdeiros, et enna qual dita herença entra Beatrís Afonso, moller que foy de Loýs d'Aluán, que he ausente, damos, outorgamos², aforamos /⁵ a vós, Afonso Gonçalues, morador enno Ribeiro de Meende, que soodes¹ presente, et a vosa moller Costança Gonçalues, que he ausente, et a quatro voces apús a morte do postromejro /⁶ de vós, así que o postromejro de vós, en súa vida ou a tempo de seu fignamento, nomêe a primejra voz et a primejra nomêe a segunda et a segunda nomêe a terçeira et a terçeira nomêe /⁷ a quarta voz, et así vaan as ditas quatro voses nomeadas húa pus outra suçesive; et non seendo nomeadas, que entón seja voz aquel ou aquela que de dereyto herdar os outros vosos /⁸ bês.

Conuén a saber esto, que vos aforamos húa casa que nós avemos e nos perteesçe de dereyto enno curral et pousa de Meende, a qual chaman A Casa do Cabalo, con súa /⁹ parte e quinón do curral quanto lle perteesçer de dereyto et con súas entradas et seydas, con tal pleito e condiçón que a cubrades de tella ou de colmo et a mantenedes em /¹⁰ bõ rreuer, en tal maneyra como¹ non desfalesca por mjngo de bõ rreparamento.

Jten vos aforamos máys con esto que dito he húa casa que nós auemos e nos /¹¹ perteesçe de dereyto enno dito curral de Meende, enna qual Gonçaluo¹ do Mato teuo o lagar, que parte de hüu cabo con casa de Afonso de Costêe[l]a³ e da outra parte con o rrió /¹² et ten as portas enno dito curral; con tal pleito et condiçón que a apostedes et rreparedes de todo o que lle feses mester, en tal maneyra como¹ non desfalesca por /¹³ mjngo de bõ rreparamento.

Et daredes ende de foro de cada hüu ano¹ a nós¹, os sobreditos, ou a nosas voses trijnta⁴ morauidís de moeda vella ou da moeda que /¹⁴ chaamente correr porlo tempo, por cada día de San Martino do mes de nouembro, en esta maneyra: pagaredes a mjn, o dito Pero Vaasques, de cada hüu ano¹ porlo dito día /¹⁵ de San Martino, ou a mjña voz, vijnte et quatro morauidís da dita moeda, et a nós¹, as

ditas Biolante Afonso e Afonso Ares, ou aa dita mjña filla, e Beatrís Afonso ou a nosas /¹⁶ voses os seys *morauidís* da sobredita moeda porlo dito día de San *Martino*. Et do al aueredes todo esto que dito he de dízemo a Deus libre e *quite*⁵ de todo outro trebuto /¹⁷ et encárrego algũu.

Et he posta *condiçón* que se quiserdes vender, deytar, supinorar, enallear esto que dito he ou parte delo, que *primeiramente* frontedes con elo /¹⁸ a nós¹ ou a nosas voses et noslo dedes porlo justo preço que vos outro por elo der ante que a outro algũu; et *non* o querendo nós ou nosas voses por ese preço /¹⁹ rreçeber, estonçe o vendede, deytade, supinorade, enalleade a atal¹ persona que seja semelláuel de vós, que aposte et rrepare as ditas casas, et page os ditos /²⁰ foros de cada hũu [ano]⁶, et *cunpra e* agoarde as condições desta carta e cada hũa delas *segundo* que vós soodes¹ tiúdos e obrigados de *conplir*. Et obligamos /²¹ todos nosos bẽes *para* vos anparar e defender a *dereyto* con esto que vos así aforamos como¹ dito he durante o dito *tempo* das ditas voses.

Et eu, /²² o dito Afonso Gonçalues, que soo¹ presente, por *mjn* et porla dita mjña moller, que he ausente, et porlas ditas nosas voses, así outorgo² et rreçebo en *mjn* et *para* elas /²³ as ditas casas aforadas de vós, os ditos *Pero Vaasques* et *Biolante Afonso* et *Afonso Ares Cacharrón*, en nome¹ da dita vosa filla, et porla dita *Beatrís Afonso*, /²⁴ que he ausente; et *para* as¹ apostar et rreparar et pagar os ditos foros de cada hũu ano¹, et *conplir e* agoardar as condições desta carta e cada hũa /²⁵ delas, obliçouos a elo todos meus bẽes mobles et rraýses, abidos e por auer.

Et he posto pena¹ ontre nós, as ditas partes, que *qualquer*⁷ de nós que /²⁶ contra esto for ou pasar et o *non quiser*⁵ *conplir e* agoardar, que perca de pena¹ aa parte agardante quinentos *morauidís* da sobredita moeda; et a dita pena¹ /²⁷ pagada ou *non*, esta carta e aforamento sobredito fique firme e valla *enno tempo e* voses por que he *feyta*.

Ffeyta a carta *enna* dita çidade d'Ourense, sete días /²⁸ do mes de outubro, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de [m]jll⁸ e quatroçentos e *quoreenta e* tres anos¹.

Testimõyas que foron presentes: Gonçaluo¹ /²⁹ Rranoá, carpenteiro, e Gonçaluo Lourenço, morador *enno* Rribeiro de Meende, e Gonçaluo, criado do dito *Martín Capelo*, e outros.

Et eu, Álvaro Gonçalues, notario público da dita /³⁰ çibdade d'Ourense porlo bispo et porla *igleia* dese lugar, a esto que sobredito he con as ditas *testimõyas*

presente foý et o escripuj et aquí meu /³¹ nome¹ et signal¹ fiz, que he tal, en testimõyo de verdade.

|Sinal: Álvaro Gonçalues, notario|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ No ms. está escrito *costēeda*.

⁴ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

⁵ Leva a abreviatura de *que*.

⁶ No ms. falta.

⁷ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁸ Está escrito *njll*.

186

1445, abril, 17. Ourense (1408, febreiro, 9).

Traslado dunha carta en que o prior Gonzalo e o convento de Santa Comba aforan a Pedro López e a catro voces catro leiros en Santo Estevo de Untes e o foro que foi de Gonzalo Núñez. Tamén lle confirman o aforamento dun bacelo en Untes que lle fixo o prior Afonso Gómez.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3421.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3421.

REF. POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 81.

Este he o traslado de húa carta de aforamento escripta en purgameo¹ de coyro et signada² de escriuano público, segundo por ela paresçia e se en ela contijña, da qual² o tenor² he este que se sigue:

Sábean /² quantos esta carta viren como² nós, don Gonçaluo, porla graça de Deus et da Santa Egleia de Rroma prior do moesteyro de Santa Coonba de Naues, e o conuento do dito mōesteyro, sendo en noso cabídeo² do dito mōesteyro /³ segundo que avemos de vso e de custume, damos e outorgamos³ a foro a vós, Pero Lopes, fillo de Lopo Afonso, morador en Palmés, que sodes presente, en vossa

vida et aa quatro voses aapús vosa morte, así que vós, /⁴ en vosa vida ou a tempo de voso fignamento, nomeedes a primeyra voz e a primejra nomêe a *segunda* et a *segunda* nomêe a terçeyra voz, et así vaan tódaslas ditas quatro voces, húa pus outra suçessiue; et non seendo nomeadas, /⁵ que seja voz aquel ou aquela que de *dereit(i)*o erdar os outros vosos bês.

Conuén a saber esto, que vos aforamos quatro leyros d'erdade que foy vjña que jasen *enna flegrisía* de *Sant[o]*⁴ Estéuõ d'Untes, que *son e* pertêesçen ao dito noso /⁶ mõeiteiro, os quaes soya de laurar *Johán* do Carril, que parten, da húa das partes², *con* a erdade da vestearía et, da outra parte², *con* a seara da dita eglléia d'Untes, et van ferir deles *enno* lugar⁵ da Barreda. Jten vos damos /⁷ máys a foro *con* esto que dito he o foro e erdade que foy de Gonçaluo Nunes, que parte² da húa das partes² *con* a cortina de Saas² e encabeça *enna* cortiña da bestearía. Aforámosvos as ditas herdades e foro e outras /⁸ quaesquer erdades e áruores que pertêesçan ao dito foro *con* todas súas entradas e seydas.

Jten vos damos e outorgamos³ e rretificamos máys *con* esto que dito he o aforamento que vos feso Afonso Gomes, prior que fuy /⁹ deste dito noso mõeiteiro, de hũu baçelo que está *enna flegrisía* d'Untes, segundo e *con* as condições e voses *con* que o vós ja tēedes a jur e a mão.

Aforámosvos e outorgámosvos³ e rretificamos todo esto /¹⁰ que sobredito he *con* todas súas entradas e seydas et *con* todos seus *dereitos* e perteesças, *per* huer que as aja e deuan a auer de *dereit(i)*o, *per* tal condjçón que chantedes de vjña en estes quatro anos² primejros sigentes os ditos /¹¹ quatro leyros de erdade et a dita leyra que fuy do dito Gonçalo² Nunes. Outrosí que chantedes *enna* erdade que está en Soutelo, en estes ditos quatro anos² primejros sigentes, caudura de des ómees, ou en outra /¹² erdade que y esteuer que seja monte brauo, et cubrades casa algú⁶, se a y ouuer, do dito foro que fuy do dito Gonçalo Nunes. Et as ditas erdades así chantadas de vjña, que elas e tódaslas outras que perteesçen /¹³ ao dito aforamento que as lauredes e paredes ben, en tal maneyra que non desfalescan *per* mýngo de lauor e de bõ paramento.

Et dedes ende de foro en cada ùu ano² ao dito mõeiteiro et a nós en seu nome /¹⁴ vós, o dito Pero Lopes, en vossa vida, a quinta parte² do vjño et da conposta que Deus der *ennas* ditas erdades; et despois de vosa morte, as ditas vosas voces que den a quarta parte² do dito vjño et conposta /¹⁵ que Deus en elas der, he a saber, a conposta *enna* vjña e o vjño no lagar⁷, todo *per* moordomo do mõeiteiro,

ao qual² proueeredes de comer e de beber cumunalmente en quanto collerdes a dita noujdade. /¹⁶ Et mays daredes por *dereytura* en cada ùu ano² porla froyta do dito lugar⁵, por día de San Martiño do mes de nouembro, tres *morauidís* de djneyros blancos ou a estimacón deles *enna moeda*⁸ que correr perlo tempo. Et do /¹⁷ al que ajades todo esto que dito he de dízimo a Deus ljures e quites de todo outro embargo e encargo algũu. Et seredes vasalo seruente e obedjente do dito mõeiteiro e priores del.

Et se quiserdes vender, /¹⁸ deytar ou supjñorar esto que dito he ou parte² delo, que primeiramente frontedes con elo ao dito mõeiteiro et llo dedes porlo justo preço que vos outro por elo der ante que a outro algũu⁹; et nonno querendo o dito /¹⁹ mõeiteiro por ese preço rreçeber, entón o vendede, deytade ou supjñorad[e]¹⁰ a atal persõa que seja semelláuel de vós, que laure e pare ben et page os ditos foros en cada ùu ano² ao dito mõeiteiro, *segundo* vós /²⁰ sodes tjúdo e obrigado, pero que non seja caualeiro nen escudeyro nen dona nen donzela nen ome² poderoso nen de tras muro. Et non laurando e parando ben esto que dito he, o moesteiro sobredito o posa /²¹ rreçeber. Et obligamos os bẽes do dito mõeiteiro, espirituás e temporaes, avidos e por aver, para vos anparar e defender a *dereito* enno dito tempo con esto que vos así damos a foro como² dito he.

Et eu, o dito /²² Pero Lopes, que sãõ presente, por mjn e porlas ditas vozes, así o outorgo³ e rreçebo en mjn as ditas erdades e foros e cousas sobreditas a foro de vós, o dito prior e conuento, perla maneyra e condições sobre/²³ ditas; et para cantar de vjña as ditas erdades e monte, e cubrir a dita casa, se a y ouuer, e pagar os ditos foros en cada ùu ano² ao dito mõeiteyro, e conprir e aguardar as condições desta carta e cada húa /²⁴ delas, obljgo todos meus bẽes mobles e rraýses, aujdos e por auer.

Quen¹¹ este pl[e]yto¹⁰ britar, peyte aa outra parte² duzentos *morauidís* da dita moeda⁸ et, a dita pena pagada ou non, esta carta e afora/²⁵ mento sobredito e cousas en el contjúdas fiquen firmes e valedẽiras enno dito tempo.

Feita a carta enno dito mõeiteiro, noue días do mes de febreiro, ano² do naçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll /²⁶ et quatroçentos e oyto anos².

Testemõyas que foron presentes: frey Juan, frade do dito mõeiteiro, e Juan do Tellado et Afonso Paradela, ómees do dito prior, e Juan Ferrnandes, pedreiro, morador en Ourense.

Et eu, Lopo Peres, notario público /²⁷ jurado ennos coutos e termjos do mõeiteyro de Santa Coonba de Naues porlo prior do dito mõeiteiro, que a esto

que dito he presente foý *con* as ditas *testemõyas e* o escriuý, et en esta carta que delo dey ao dito Pero Lopes /²⁸ meu nome² *e* meu signal² aquí fis, que tal he, en *testimoy*o de verdade.

Lopo Peres, notario.

Ffeito *e* sacado foy este dito traslado da sobredita carta original do dito Pero Lopes enna çidade d'Ourense, /²⁹ des *e* sete días do mes de abril do ano² do naçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll *e* quatroçentos et quareenta *e* çinquo anos².

Testemõyas que foron presentes, que viron leer *e* conçertar esta dita carta *con* a dita /³⁰ carta original: Juan Telo, notario da dita çibdade, *e* Afonso Vello, alfay[a]te¹².

Et a qual eu, Juan Paas², notario público da dita çibdade porlo obispo *e* porla egleia dese lugar⁵, *ben e* fielmente a escriuý /³¹ *e* conçertey *con* os ditos testigos perante eles et, a rrogo *e* pedjmento do dito Pero Lopes, meu nome² *e* signal² aquí fis en *testemoy*o de verdade, que tal he.

|*Sinal*: Jobán Páaz², notario|.

¹ Usa a abreviatura de *ur* co valor de *r*.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Leva *or* na entreliña.

⁴ Está escrito *stē*.

⁵ Está escrito *lug^r*.

⁶ Está escrito *algr^r*.

⁷ Está escrito *lag^r*.

⁸ Está escrito *mon^r*.

⁹ Está escrito *alg^o*.

¹⁰ Falta o *e*.

¹¹ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

¹² Falta o *a*.

1445, decembro, 30.

O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Xoán de Castela, á súa muller Inés Pérez e a todas as súas voces as leiras da Chavicela, de Entre Congostas coas Barreiras e do Porto.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4254.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4254.

REF. DURO, *Naves*, 157.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don frey Ares de Moreira, porla graça de Deus et da Santa Egleia de Rroma prior do moestiro de Santa Coonba de Naues, e o conuento dese /² meesmo lugar, seendo juntados en noso cabídeo segundo avemos de vso e de custume de se faser, tan solamente por vso dos fructos e máys non², damos e outorgamos³, afo/³ramos a vós, Iohán de Castela, morador enna aldea de Tarascón, que estades presente, e a Ynés Peres, vosa moller, que non está presente, et a todas vosas voces e súas para todo senpre, conuén /⁴ a saber, que vos aforamos a leyra da Chauzeza e a outra leyra d'Ontre Congostas con As Barreiras e a leyra do Porto, segundo que as trajedes a jur e a máo.

Aforámosvos as ditas leyras de/⁵suso declaradas con todas súas entradas e seydas et con todos seus dereitos e perteenças, per onde quer⁴ que os ajan et deuan a auer de dereito, per tal condición que as chantedes e ontrechantedes e as la/⁶bredes e paredes ben, en tal maneyra que non desfalecan per mýngo de lauor et de bõ paramento, et nos deades de foro en cada ùu ano¹ a nós e a nosos sucesores por cada⁵ día de Natal /⁷ duzentos e treze moravidís de moeda⁶ vella et dúas brancas, contando branca en tres djneyros, ou súa estimación enna moeda⁶ que chaamente correr perlo tempo. Et do al que as ajades de dísemo a Deus ljures e quites /⁸ de todo outro trebuto e encargo algũ.

Et se vós ou vosas voces quiserdes⁷ vender, deytar ou supjñorar as ditas tres leyras de vjñas, que primeiramente frontedes con elas a nós, o dito /⁹ prior, ou a nosos sucesores et noslas deades porlo justo preçio que vos outro por elas der ante que a outro algũ. Et nonnas querendo nós porlo justo preçio rreçeber, entón as

vendede, deytade¹ /¹⁰ ou supjñorade a atal persona que seja vosa semelláuel, que as chante e ontrechante e as laure e pare ben, e nos page en cada ũu ano¹ ou aos ditos nosos suçesores os ditos dusementos et /¹¹ trese *morauidís* da dita moeda⁶ et dúas brancas, et cunpra et aguarde as condições desta carta et cada húa delas, pero que *non* seja caualeiro *nen* escudeiro *nen* dona *nen* donsela *nen* home de trass /¹² muro *nen* outra rreligiosa persona, *nen* poeredes vnjuersario per elo *nen* trebuto njnhũu a outra eglleia *nen* mõeſteiro algũu.

Et seredes vós e vosas voses vasalos seruentes e obedjentes ao dito mõeſteyro /¹³ |Cruz|⁸ con este dito foro. E se fordes yngratos e descoñosçidos con este dito foro ao dito mõeſteiro et priores del, que entón o posan rreçeber *sen* outro enbargo algũu; et vós esto conprindo e aguardando, /¹⁴ obrigamos os bẽes do dito mõeſteiro a vos defender a dereito.

Et eu, o dito Iohán de Castela, que sãõ presente, por mjn e porla dita mjña moller, que *non* he presente, e porlas ditas nosas /¹⁵ vezes, así outorgo³ e rreçebo en mjn as ditas leyras de vjñas desuso declaradas aforadas de vós, o dito prior e conuento, perla maneyra e condições que ditas son; e para as chantar e ontrechantar /¹⁶ e as laurar e parar ben, e vos pagar a vós e a vosos suçesores en cada ũu ano¹ porlo dito día de Natal os ditos dusementos e treze *morauidís* et dúas brancas da dita moeda⁶ ou súa esti/¹⁷maçón, et conprir et aguarde as condições desta carta e cada húa delas, obrigo a elo todos meus bẽes mobles e rrayzes, avidos e por aver.

Et he posto e outorgado³ pena¹ entre /¹⁸ nós, as ditas partes, que qualquer⁴ de nós que contra esta carta e aforamento sobredito for ou pasar, que peyte aa parte¹ aguardante que o conplir e aguarde *quiser*⁷ por nome¹ de pena¹ dusementos /¹⁹ *morauidís* de boa moeda⁶. Et a dita pena¹ pagada ou *non*⁹, esta carta e aforamento sobredito¹ e as cousas en el contjúdas fiquen firmes e vallan para senpre. Et esta carta *non* valla saluo /²⁰ se for firmada de noso nome.

Ffeyta a carta de aforamento dentro enno dito mõeſteyro a trijnta¹⁰ días do mes de desenbro, ano do naçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll /²¹ et quatroçentos e quarenta e seys anos¹.

Testemõyas que foron presentes: frey Pero de Veer, monje do dito mõeſteyro, e Pero Lopes de Rramjrãas e Afomso de Perafita e Johán de Penjñ, vasalos /²² e criados do dito prior, e outros.

Et eu, Iohán Páaz¹, notario público¹ da çidade d'Ourense¹ porlo obispo e porla eglleia dese lugar¹¹, e notario do dito mõeſteyro porlo dito prior e conuento,

a esto /²³ que dito he *con* as ditas *testemõyas* presente foý *e* o escriuí et aquí meu nome¹ *e* signal¹ aquí⁷ ffis en testemoyo de verdade, que tal he.

|*Sinal*: *Johán Páaz*, notario|.

|*Sinatura*: *Aryas*, prior / *Sancte Columbe*|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O *o* está corrixido.

³ Leva *or* na entreliña.

⁴ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁵ Escribiu primeiro *cadia* e logo corrixiu en *cada*.

⁶ Está escrito *mon*^r.

⁷ Leva a abreviatura de *que*.

⁸ Está na marxe.

⁹ O *o* vai escrito sobre *e*.

¹⁰ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

¹¹ Está escrito *lug*^r.

188

1445, decembro, 30.

O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo do Pombal, á súa muller Inés González e a todas as súas voces a leira das Batocas.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4255.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4255.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, frey Ares de Moreira, porla graça de Deus et da Santa Egleia de Rroma prior do /² mõeiteiro de Santa Coonba de Naues, et o conuento dese meesmo lugar, sendo ju[n]tados² en noso cabídeo¹ *per* tangemento de canpãa, *segundo* /³ que o avemos de vso *e* de custume de nos ajuntar et faser noso cabídeo¹, damos et outorgamos³ a foro a vós, Gonçaluo do Poonbal, /⁴ que estades presente, et a vosa muller Ynés Gonçalues, que *non* está presente, moradores *enna* aldea de Tarascón, et a todas vossas voces /⁵ et súas *para* todo senpre, conuén a saber, que vos aforo a leyra das Batocas *con* súa vjña et erdade, *segundo* que a trajedes a jur *e* a mñao.

/⁶ Aforámosvos esto que dito he con todas súas entradas et seydas et con todos seus dereitos et perteenças per onde quer⁴ que os aja et deua /⁷ a auer de dereit(i)o, per tal condiçón que lauredes, apostedes et rreparedes⁵ a dita erdade e vjña, en tal maneyra como¹ non desfalezca per mjngo⁸ de lauor e de bõ paramento, et nos deades ende de foro en cada ãu ano¹, a nós e aos priores que perlo tempo foren do dito moesteyro, çento e /⁹ seys morauidís de moeda⁶ vella, contando branca en tres djneyros, por día de San Martino⁷, ou a estimaçón del[e]s⁸ enna moeda⁶ que chaamente correr perlo tempo.

Et do al que o /¹⁰ ajades todo de dísemo a Deus ljure et quite⁹ de todo outro trebuto et encargo algũu, saluo avéndoa de vender, deytar ou supñorar, que /¹¹ nós sejamos ante frontados porque o ajamos porlo justo preçio que outro por elo der ante que a outro algũu¹⁰, queréndoa nós; et nonna querendo, /¹² que entón a posades vender, deytar ou supñorar a semelláuel persona¹ de vós per que ajamos todo o noso et que faça, cunpra e pague /¹³ os ditos morauidís, pero que non seja caualeyro nen escudeyro, dona nen donzela nen ome¹ de tras muro nen rreligiosa persona¹. Outrosý que /¹⁴ non façades per ela manda nen anjuerssario a outra eglléia nen santuario algũu, saluo a nós e a nosos suçesores. Et non conprindo e aguardan/¹⁵do vós todo asý, que percades este aforamento et que nós, per nosa propia autoridade, o posamos rreçeber para o¹¹ dito moesteyro. /¹⁶ Outrosí que esta carta seja firmada de noso nome¹, en outra maneyra que non valla. Et obrigamos tódoslos bẽes do dito noso /¹⁷ mõeiteiro para vos anparar e defender con elo a dereit(i)o.

Et eu, o dito Gonçaluo do Poonbal, que são presente, por mjn e porla dita /¹⁸ mjña muller, que non he presente, et porlas ditas nossas vozes, asý outorgo³ et rreçebo en mjn a dita leyra d'erdade /¹⁹ et vjña aforada de vós, o dito prior et conuento, perla maneyra et condições que ditas son; et para o todo asý tẽer e conprir e /²⁰ aguardar, segundo et enna maneyra que desuso he dito et declarado, obrigo todos meus bẽes mobles et rraýses, aujdos e /²¹ por auer.

Et qualquer¹² de nós, as ditas partes¹, que contra esto quiser yr ou passar et o non conprir e aguardar, que peyte aa /²² parte¹ aguardante por nome¹ de pena¹, pustura et jnterese dusentos morauidís de boa moeda⁶; a qual¹ pena¹ qer seja ou non, todavía esta carta et /²³ aforamento sobredito fique firme et valla para senpre.

Feyta a carta enno dito mõeiteiro, trijnta¹³ días do mes de dezenbro do ano¹ do naçemento /²⁴ do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll¹ et quatroçentos et quarenta e seys anos¹.

Testemõyas que foron presentes: frey Pero de Veer¹, monje do dito moesteyro; /²⁵ Pero Lopes de Rramyrães et Afonso de Perafita et Juan de Penjñ e outros.

Et eu, Iohán Páaz¹, notario público da çibdade d'Ourense por/²⁶lo obispo et porla egleia desse lugar, et notario público¹ do dito moesteyro porlo dito prior et conuento, a esto que dito he con as ditas testemõyas pressente /²⁷foy e o escriuý et aquí meu nome¹ et signal¹ ffis en testemoyo de verdade, que tal he.

|Sinal: Johán Páaz¹, notario|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *n*.

³ Leva *or* na entreliña.

⁴ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁵ Usa a abreviatura de *par* co valor de *p...r*.

⁶ Está escrito *mor*.

⁷ O texto “por día de San Martino” aparece no final de documento cunha cruz de chamada que remite a este lugar.

⁸ Falta o *e*.

⁹ Leva a abreviatura de *que*.

¹⁰ Está escrito *algn*.

¹¹ Está corrixido.

¹² A primeira sílaba leva un trazo sobreposto e a abreviatura de *que* ten o valor de *qu*.

¹³ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

189

1446, febreiro, 8.

O prior Ares de Moreira e o conuento de Santa Comba aforan a Gómez de Ramuín, á súa muller Constanza Núñez e a dez voces unha leira de viña en Buxís.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4241.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4241.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, frey Ares de Moreira, porla graça de Deus et da Santa Egleia de Rroma prior do mõeiteiro de Santa Coonba de Naues, et o conuento dese meesmo lugar, sendo juntados en noso cabídoo¹ *per* tangemento de canpãa, *segundo* que o avemos de vso et de

custume de nos *ajuntar* a faser noso /² cabído¹, damos *e* outorgamos², aforamos a vós, Gómez de Rramoýn, mercador, viziño et morador *enna* çidade d'Ourense, que estades presente, et a vosa muller Costança Nunes, que *non* está presente, en vosas vidas de anbos *e* dous, *e* a dez vozes despois da morte do pustromeiro de vós, así que a *primejra* voz nomêe a *segunda* *e* a *segunda* nomêe /³ a *terçeyra* et a *terçeyra* nomêe a quarta et a quarta nomêe a quinta et a quinta nomêe a sesta, et así *vaan* tódaslas ditas vozes húa pus outra suçessiue; et *non* see[n]do³ nomeadas, que seja a *primejra* voz aquel ou aquela que de *dereito* erdar os bês do pustromeiro de vós.

Conuén a saber, que vos aforamos húa leyrá de vjña et erdade que jas en tér-mjño de /⁴ Bugijs¹, a qual¹ fuy de Álvaro Ferreiro, a que Deus perdoe, et de súa moller Costança Gonçalues; a qual¹ parte¹, da húa parte, *con* vjña que ora *ten e* labra Diego Lopes do Campo, *foreira* ao mõeiteiro de San Pero de Rrocas, et, da outra parte, *con* vjña que ora *ten e* labra Ares de Porto Marín, *foreira* ao dito noso mõeiteiro, et en çima como¹ topa *enno* camjño /⁵ que vay da ponte da Looña *para* a Batondeira et en fondo como¹ fere *enno* rrío do Myño. A qual¹ dita vjña vos vendeu a dita Costança Gonçalues *para* pagar⁴ as déuedas do dito seu marido *e* súas, *con* a qual nós *e* noso procurador fomos frontado[s]⁵ *para* que a ouuésemos *e* rremísemos porlo justo preçio, *con* a qual o dito noso pro/⁶curador se deu por frontado, a qual¹ nós rretificamos *e* consintimos en ela.

Aforámosvos a dita leyrá d'erdade *e* vjña desuso demarcada *con* a bosa parte da testeira do rrío do Myno *con* todas súas entradas *e* seydas *e* *con* todos seus *dereitos e* perteenças, *per* honde *quer*⁶ que os aja *e* deua auer de *dereito*, *per* tal /⁷ *condiçón* que a chantedes *e* ontrechantedes *per* onde lle feses mester et, ela chantada, que a labredes *e* paredes ben, en tal maneyra que *non* desfalesca *per* mjngo de lauor *e* de bõ paramento, et deades ende de foro en cada ùu ano¹, a nós *e* aos priores que foren do dito moesteiro, a oytava parte de todo o vjño *e* composta que Deus en /⁸ ela der, a composta *enna* vjña *e* o vjño *enno* lagar; a qual¹ noujdade colleredes *per* ollo de noso ome¹ *e* de nosos suçesores, ao qual proueeredes de comer *e* de beber cumunalmente mentre a dita novidade colleredes.

Et do al averla edes de dísemo a Deus ljure *e* quite de todo outro trebuto *e* encargo algũu⁷, saluo avén/⁹doa de vender, deytar ou supjnorar, que nós sejam ante frontados porque a ajamos porlo justo preçio que outro por ela der ante que a outro algũu⁷, queréndoa nós; et *nonna* querendo, entón a posades vender,

deytar ou supjnorar a semelláuel persona¹ de vós *para* que ajamos todo o noso e faça, *cunpra e page* todo o de/¹⁰suso declarado *segundo* que vós sodes obrigado, pero que *non* seja caualeiro nen escodeiro, dona *nen* donsela *nen* home de tras muro *nen* rreligiosa persona¹. Outrosí que *non* façades *per* ela manda *nen* anjuersario a outra egleia *nen* santuario algũu⁷, saluo a nós *e* a nosos sucesores. *E non* o conprindo *e* aguardando vós todo así, que *per*/¹¹caades este aforamento et que nós, *per* nosa propia autoridade, o posamos rreçeber *para* o dito mõeiteiro. Outrosí que esta carta seja firmada de noso nome¹ et en outra maneyra que *non* valla. Et obligamos tódoslos bẽes do dito noso mõeiteiro *para* vos anparar *e* defender *con* elo a *dereito*.

Et eu, o dito Gomes de Rramoýn, que sãõ presente, /¹² por *mjn* e porla dita *mjña* moller, que *non* he presente, et porlas ditas nosas voses, así outorgo² e rreçebo en *mjn* a dita leira de *vjña* et erdade aforada de vós, o dito prior; et *para* o todo así conprir *e* teer *e* aguardar, *segundo e enna* maneyra que desuso he dito *e* declarado, obljgo todos meus bẽes móbles *e* raýses, /¹³ aujdos *e* por auer.

Et qualquer⁶ de nós, as ditas partes¹, que contra esto quiser yr ou pasar *e* o *non* conprir *e* aguardar, que peyte aa parte *aguardante* por nome¹ de pena, pustura *e* jnterese dusentos *morauidís* de boa moeda⁸; a qual pena quer seja ou *non*, todavía esta carta *e* aforamento sobredito fique firme *e* valla *enno* dito tempo.

Feyta a carta *enno* /¹⁴ dito mõeiteiro de Santa Coonba, oyto días do mes de febreiro, ano¹ do naçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de *mjll* et quatroçentos et quareenta *e* seys anos¹.

Testemõyas que foron presentes: frey Pero de Veer, monje do dito mõeiteyro, *e* Durán *e* Afonso de Perafita *e* Namorante, criados do dito prior, *e* Benjto, criado de *mjn*, notario.

Et eu, Iohán /¹⁵ Paas¹, notario público da çidade d'Ourense porlo obispo *e* porla egleia dese lugar, *e* notario do dito mõeiteyro porlo prior *e* conbento do dito moesteiro, a esto que dito he *con* as ditas *testemõyas* presente ffoý *e* o escriuí *e* aquí meu nome¹ *e* sygnal¹ ffis en *testemoyo* de verdade, que tal he.

|*Sinal*: Iohán Paas¹, notario|.

|*Sinatura*: Arias, prior / Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Falta o *n*.

⁴ Está escrito *pag^r*.

⁵ Falta o *s*.

⁶ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁷ Está escrito *algn^o*.

⁸ Está escrito *mon^o*.

190

1446, marzo, 27. Capela de Santo Antonio do mosteiro de San Francisco de Ourense (1431, xaneiro, 3. Capela de Santa Catarina da igrexa de Santiago de Compostela / 1428, novembro, 1. Roma / 1283, xaneiro, 18. Orvieto / 1414, xullo, 15. Velle / 1445, febreiro, 16. Convento de San Francisco de Astorga)

O peleteiro Gonzalo Pérez da Silva, como procurador do gardián Ares de Pesqueiras e do convento do mosteiro de San Francisco de Ourense, afora ao notario Diego Díaz e ás súas voces os bens que Álvaro Gómez Solleiro deixou en testamento aos franciscanos de Ourense, polo tempo e voces que este os tiña.

Inclúense os seguintes documentos: un traslado da bula do papa Martiño V que confirma a bula de Martiño IV pola que se autoriza aos franciscanos a posuír bens recibidos en doazón; o testamento de Álvaro Gómez Solleiro; unha carta de frei Felipe de Astorga, doutor en teoloxía e ministro dos Frades Menores na provincia de Santiago, pola que autoriza ao gardián e ao convento do mosteiro de San Francisco de Ourense a nomear procuradores; un poder outorgado por Ares de Pesqueiras, doutor e gardián do mosteiro de San Francisco de Ourense, e polo convento dese mosteiro, polo que nomean procurador ao seu peleteiro Gonzalo Pérez da Silva para que afore a Diego Díaz os bens que Álvaro Gómez Solleiro deixou en testamento ao mosteiro.

A.- A. C. Ourense, Fondo Catedralicio, Escrituras I, 10.

REX. DURO, *Catálogo privados*, nº 1303.

REF. LÓPEZ CARREIRA, *Cidade de Ourense*, 173, n. 16; 358-359, n. 14; 317 e 360, n. 32; 369, n. 156; 370, n. 167; 335-336 e 373, n. 207.

Jn nomjne Domjnj, amen. Anno a natiuitate Ejusdem mjlessimo quadragesimo tricesimo primo, tricesima vero die menssis januarij. Jn presencia mei,

notarij publici jurati, et testium jnfrascriptorum, coram venerabili discreto viro domjno Pascasio Egidij, jn decretis bacha/²llario(s), canonjco conpostollano necnon jn curia seu auditorio reuerendissimj in Christo patris [et]¹ domjni dompnj Luppi de Mendoça, diujna proujdencia et *apostollice* seddis gratia archiepiscopi conpostollanj, iudice seu officiale, perssonaliter constitutus reuerendus et rreligiosissimus dominus frater Lupus Cachaça, sacre /³ pagine florentissimus ac elloquentissimus magister necnon proujncie Sancti Jacobi Ordinis Mjnorum Fratrum mjnjster, eidem iudici seu officialj quasdam litteras domjni nostrj pape Martinj quinti, scriptas in pergamẽo inpendenci cun fillis sericis diuersi coloris more rromane curie bullatas, non rasas, non cancellatas, non viciosas nec in aliqua /⁴ suj parte suspectosas², ssed omnj prorsus suspectione et vicio carentes, jntimauit et cum debita reuerencia presentauit; quarum quidem litterarum tenor sequitur in hec uerba:

Martjnus, episcopus, seruus seruorum Dei, ad futuram rei memoriam. Amabiles fructus quos sacer Ordo Fratrum Mjnorum [...]omerium³ quoddam diuina manu /⁵ consitum jn agro mjllitantis ecclesie jn ubertate produxit hactenus et producit assidue ad odorem suaujtatis in omnem terram ex fructuosis operibus, dicti Ordinis professor continuo prodeuntem in nostre considerationis speculam adducentes, de statu prefacti Ordinis prospere conseruando, ut felicibus semper successibus augeatur, solícite /⁶ cogitare nos conuenit et ad ea paternjs studijs jntendere, per que professores ipsi ab eo terrenis et secularibus curis releuati, jn humjlitatis spiritu et contemplacionis suaujtate, sincerius et qujecius possint Altissimo stimularj. Dudum siquidem felícis recordacionis Martinj pape IIIJ^{or}, predecessoris nostri, littere emanarunt tenoris subssequentis:

/⁷ Martjnus, episcopus, seruus seruuorum Dei, dilectis filijs generali et proujncialibus mjnjstris ac custodibus vnjversis Ordinis Fratrum Minorum, salutem et *apostolicam benedictionem*.

Exultantes jn *Domino* quod sacri nostri Ordinis professores in Dei beneplacitis confirmati promptitudinem deuotionis et operis illius student jmjtari uestigia ejusque vi/⁸ias (*sic*) summo opere custodire qui, descendens a patre lumjnum et seruj formam acipiens, Se jn laudis sacrificium placabiliter hostiam jnmolant⁴, cogitare jnducimur honesta remedia quibus dicti Ord[in]is⁵ pura obseruancia

in sui vigore obseruetur jdemque fratres, qui pro nulla re temporali possunt in iudicio experiri, exclusis quibuslibet sollicitudinibus, liberius et quietius diuinis vacent obsequijs, et offerencium, donancium, concedencium aut in vltima voluntate relinquencium Ordinij predicto uel fratribus eiusdem Ordinis aliquid propter Dominij pia intencio non fraudetur.

Sicque nos, solitudine qua predictus Ordo pro suis necessitatibus, quotiens ingrueret, necessitas uel valitas suaderet, recur[r]e⁶ ad romanam ecclesiam cogere, ad quam omnium rerum mobilium et inmobilium quibus fratres uti possunt ius, proprietates et dominium nullo modo spectat; pensata incommoditate uel difficultate vocis que per hoc digere posset fratribus supradictis benignius, indulgentes et volentes quoque heredum et executorum negligencijs obuiarent fratres¹¹, secundum modos licitos et congruos ipsi Ordinij relictis sibi in testamentis helemosinis non fraudetur, ac sperantes quod hijs que pro statu prospero dicti Ordinis agenda fuerint⁷ per nos eo saluberrime et vtilius consolletur quo maior fueritis in hac parte auctoritate munij discretionij uestre, de qua plenam in Domino fiduciam obtinemus; ¹² speciales personas per uos taliter nominatas in hijs administrationem legitimam et generalem et liberam gerere, et ipsos ueros et legitimos administratores, yconomos, syndicos et auctores esse de plenitudine potestatis presencium auctoritate constituendo, decreuimus quod res nominatas et rerum preditarum presencium et predictas helemosinas nomine dicte ecclesie ¹³ recipiant per eosdem in fratrum ipsorum utilitates, prout eis licet ex regula uel declaratione regule conuertenda sicut et quando a te, fili, generalis et singulis alijs uestrum in prouincia uel custodia sibi directe uel ab eisdem fratribus de assensu uestro exstiterint requisiti. Ac eodem persone petendi, exigendi, recipiendi, alienandi, ¹⁴ predictam transigendi quoque et paciscendi, conueniendi, compromittendi, remittendi, refutandi, quitacionem faciendi, agendi et defendendi, ac in animas eorum de calumpnia et ueritate dicenda, iurandi et cuiuslibet alterius generis iuramentum prestandi cum illis et contra illos qui huiusmodi res mobiles et inmobiles ac precium ¹⁵ earum uel relictas helemosinas fratribus in testamentis occuparent uel uolenter auferrent siue contra uoluntatem fratrum quomodolibet detinerent, et generaliter in omnibus causis pro rebus et locis huiusmodi ad ecclesiam ipsam expectantibus ipsorum fratrum vsui concessis necnon pro inuentionibus, libertatibus et iuribus ac ¹⁶ priuilegijs et indulgentijs eorumdem sine cuiuslibet sacerdotis et capcionis honore, plenam, generalem⁸ et liberam habeant auctoritatem apostolicam in iudicio et extra iudicium potestatem.

Reuocandi quoque perssonas easdem et earum quamlibet ac alias eis subrogandi uel nominandi per supradictum modum nominacionis quociens opportunum /¹⁷ fuerit, qui eandem in predictis uel simjlem habeant potestatem plenam et liberam concedimus actoritate presencium facultatem.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis et constitutionis infringere uel ei ausu temerario contrayre. Siquis autem hoc atemptare presumpserit, jndignacionem /¹⁸ omnjpotentis Dei et beatorum Petri et Pauli, apostollorum eius, se nouerit jncurssurum.

Datum apud Urbem Veterem, XV kallendas februarij, pontificatus nostri anno secundo.

Dum auten sicut exhibita nobis nuper pro parte mjnistorum, custodum et fratrum preditorum, petitio continebat licet ipsi ex litteris et concessione /¹⁹ prefactis magnum quomodum quo puram in ipso Ordine obseruanciam tenere et quiecius diuinis oficijs ac contemplacioni vacare ualerent se consequi reportareque pose prospiciant ipsi, tamen pie memorie Iohannis pape XXIJ, etiam predecessoris nostri, in constitutione que incipit “Ad co[n]ditorem” et per quam mjnistris, custodibus et fratribus /²⁰ predictis ne litteris et concessione prefactis sine appostollice sedis speciali licencia vtantur jnter cetera prohibetur, obstante se litteris et concessione predictis sine conscienciarum scrupulo licite vti non posse formjgant licencia huiusmodj de super non obtenta, pro parte mjnistorum, custodum et fratrum preditorum nobis fuit humiliter supp/²¹licatum vt super hijs eis et eorum statui et comoditatibus paternaliter proujdere de benignitate appostolica dignaremur. Nos igitur, ex premjssis et certis alijs causis anjmmum nostrum mouentibus huiusmodj supplicacionibus jnclinati, volumus et actoritate apostolica tenore presencium mjnistris, custodibus et fratribus predictis concedimus quod ipsi /²² et eorum singuli litteris predictis ac omnjbus in eis contentis libere et licite vti ualeant tandiu et quousque per sedem preditam aliud in premjssis eidem Ordini vtillius fuerit ordinatum, non obstantibus premjssis et alijs quibusuis appostolicis constitutionibus ceterisque contrarijs quibuscumque.

Nulli ergo omnino hominum lice/²³at hanc paginam nostre concessionis et uoluntatis infringere uel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc atemptare presumpserit, jndignacionem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli, apostollorum eius, se nouerit jncurssurum.

Datum Rome apud Santos *Appostollos kalendas* nouenbris, pontificatus nostri anno vn/²⁴decimo.

Stephanus Garnerij.

Quibus quidem litteris intimatis et presentatis ut premitur meliori modo et forma quibus potuit et de iure debuit, isdem magister monasterique, pro et nomine monasteriorum dite sue prouincie et cuiuslibet eorum, ab eodem officiali seu iudice pecijt et eundem cum instancia debita requisivit eiusdem ²⁵ benignum et mercenarium officium inplorando quod ex quo cum dicte littere apostolice necnon indultum contemptum in eisdem incendio, aquarum inundatione uel flumine, raptu latronum, insidijs seu hostium caliditate possunt deleri, aboleri, perdi et etiam periri quod absit uel etiam in nonnullis alijs casibus emergentibus quibus ne²⁶ scesse et etiam utile monasterijs dicte prouincie et eorum cuiuslibet oppoteret et incumberet predictarum litterarum et indulti huiusmodi beneficio uti et patrocinio se tueri, unde quia nimis sumptuosum laboriosumque esset prefectis monasterijs et religiosis eorundem laborando discurrere per dictam prouinciam in iuncer²⁷ tun ad habendum et recuperandum dictas litteras et indultum prefectum maxime cum sint vnite et singulares in tota prouincia conpostollana; qua propter, isdem iudex et officialis michi, notario presenti, mandaret et iuberet quatenus litteras et prefectum indultum de uerbo ad uerbum fideliter transferre et copiare ueraciter, copiare, proci²⁸ rarem et copiam seu transsumptum huiusmodi per me sit scriptum, sumptum et copiatum, de meo signo signarem et ex inde publicum uel publica instrumentum conficerem unum, duo uel plura, et gardiano custodi et gardianis custodibus monasteriorum dicte prouincie uel cuiuslibet eorum seu procuratoribus suis uel alicui eorundem, cum ad illud ²⁹ per preditos seu aliquem eorum sin uel fuerin requisitus, sic signatum et auctenticatum darem seu presentarem. Et quod isdem iudex transumptis seu copijs, per me transumptis copiatis et cum uero originali collectis et ueraciter concordatis, decretum et actoritatem suam ordinariam interponeret quatenus dictum instrumentum ³⁰ seu instrumenta sicut premitur sollempnizatum seu sollempnizata et ex proprio originali dictarum litterarum extractum seu extracta, copiatum uel copiata, publicum seu publica, per omnia et in omnibus habetur uel habentur et plenam fidem sicut proprium originale facerent et exhiberent in iudicio uel extra.

Prefactus /³¹ nempe iudex seu officialis, visis et diligenter inspectis predictis litteris, attendens petitionem prefacti domini Luppj, reuerendi magistri necnon mjrjstri dicte prouincie Sancti Jacobi, fore iustam et consonam rationi, decreuit dixitque et uerbo tenus declarauit quod cum predite littere non viderentur nec apparerent viciose, rase nec /³² cancellate, et quod prima facie videbantur carentes omni vicio et suspitione et bullate de vera bulla domini nostri pape secundum morem romane curie, ideoque mandabat et etiam mandauit et expresse iuravit michi, notario infrascripto, quod predictas litteras et indultum seu contemptum in eisdem transferem et fideliter copiam, et ex transumpto² seu copia, cum proprio originali ueraciter concordato seu collato, unum, duo uel plura instrumentum seu instrumenta, meo signo consueto signatum uel signata conficerem ut actu petitione, et in summe huiusmodi cuius seu quibus instrumento uel instrumentis confecto uel confectis ut premittitur, isdem iudex seu officialis, ex nunc /³⁴ prout ex tunc et ex tunc prout ex nunc, ex suo officio decretum et auctoritatem interposuit ordinatam, decernens et iubensque dictum seu dicta instrumenta sic confectum uel confecta fore publicum uel publica, auctenticum uel auctentica, et quod, tam in iudicio quam extra, plenam facerent fidem ipsa uel quodlibet eorum sicut et proprium originale /³⁵ et per inde habetur atque habentur in omnibus et per omnia sicut et ipsum originale prefactum. Addens preterea et iubens quod predictum instrumentum seu instrumenta confectum uel confecta et auctenticatum uel auctenticata ut premittitur dicte prouincie monasteriorum gardiano uel gardianis, custodi seu custodi³⁶bus uel procuratoribus suis tocians quociens² eisdem uel eorum cuilibet opus esset dare procurarem primitus michi soluto sellario competenti de quibus omnibus singulis, predictus reuerendus magister et prefactus mjrjster, pro et nomine dicte sue prouincie monasteriorum et eorum cuiuslibet, precipit testimonium seu testimonium unum, /³⁷ duo uel plura ad conseruationem sui et iurium premissorum.

Acta dicta petita, facta, decreta et iura fuerunt omnia premissa et quodlibet eorumdem in ecclesia conpostellana uersus capellanum Sancte Katerine, coram et prefactum dominum iudicem seu officialem, anno, mense, die quibus supra.

Presentibus uenerabilibus et discretis uiris Manuele Alfonsi, canonico conpostollano; Johanne Fernandj Sancti Iulianj de Malpigua; Gundissaluo de Medjn, clerico Sancti Andree de Lesta, ecclesiarum parrochialium rectoribus; Alfonso de Talo, notario (notario); Johanne Roderici, hostiario dicte conpostellane /³⁹ ecclesie; testibus ad premissa uocatis specialiter et rogatis.

Et ego, Johannes de Casteenda², canonjcus dicte ecclesie conpostollane, publicus notarius juratus pro ecclesia conpostollana, predictarum litterarum apostolicarum exhibicioni, jusionj, jnspeccionj et actoritatis jnterposicionj ac premjssis omnjbus alijs et singulis dum sic/⁴⁰ut premjtitur dicerentur, agerentur et fierent per prefactum domjnum judicem seu officialem, vna cum prenominatis testibus, presens fuj eaque omnja et singula sic vidi et audiuj, et ideo presens transumptum seu publicum jnstrumentum ex inde confeci et per alium, alijs ocupatis negocijs, scripbi feci et in hanc publicam formam red/⁴¹degi hicque me manu propria subscripssi et signum meum consuetum apposuj, requisitus et rogatus, jn testimonjum premjssorum.

Eno nome de Deus, amen. Sábean quantos esta carta de testamento viren que eu, Álvaro Gómez Soolleiro, fillo de Afonso Gomes Soolleiro² et de /⁴²María Gonçalves do Mato, súa muller que foy, jazendo doente de doença en meu corpo et avendo todo meu siso et entendemento conprido, qual voontade foy de Deus de me dar, et temendo a morte, que he cousa natural que njnhún non pode escusar, por tal que despois de mjna morte non aja contenda /⁴³nen desaujença sobre meus bñes et mjña fazenda fique hordenada, faço meu testamento e mjña postrumeyra voontade, valedeyro para senpre, en esta maneyra.

Primeyramente mando a mjña alma ao meu señor Ihesu Cristo, que a conprou porlo seu preçioso sangue, et rrogo aa súa madre Vir/⁴⁴gen María et a tódoslos santos e santas da corte do Çeo² que sejan meus abogados et lle rrogen por mjn que me perdõe os meus pecados et me aja rremijmento a mjña alma. Et mando enterrar meu corpo na costra de Sant² Martiño, onde jaz a dita mjña madre María Gonçalves. Et mando que se despen/⁴⁵da e gaste en mjña sepultura quanta çera e pano² e oferta e viandas de comer et outras cousas neçessarias que meu conpridor vir que conple e for necesario en meu enterramento. Et mando que me metan en húa atoude. Jten mando que digan por mjña alma o día que me enterraren trijnta¹⁰ mjsas /⁴⁶e quinze salteiros. Jten mando aa capela de Santa Oufémea² para senpre seys moravidís porlo meu terreo de su A Fonte do Bispo, et os capelãas que porlo tempo foren² que digan cada ano² húa mjsa no altar de Santa Oufémea², en outro día de Sant² Johán² Baptista, porla mjna alma e dos ditos meus padre e madre et daqueles a que /⁴⁷somos tjúdos, et vaan sobre mjña sepultura con ágoa² sagrada dizer hun rresponso. Jten mando que digan por mjña

alma e dos ditos meus padre e madre e daqueles a que somos tjúdos, despois de meu enterramento, cinco trijntanarios¹⁰ de mjsas. Et mando que me terçen tres vezes no ano² et mando para /⁴⁸ cada terço trynta⁷ *morauidís*. Jten mando aos² lazerados da casa de San Lázero da çibdade d'Ourense vijnte *morauidís*. Jten mando que den aa iglleia de Velle, en esta noujdade que vén, hun puçal de vjño de lagar por dízimo froyado. Jten mando aa iglleia de Sant² Martino de Sabadelle, de cada ano² para senpre, /⁴⁹ seys *morauidís* que eu conprey a Martjñ Vaasques².

Jten mando a Vaasco², meu curmãao, para senpre, sete puçaas² de vjño que me an a dar cada ano² en Barbadãas Afonso Porcallo e Johán² de Santo Antón, et a mjña parte de dous puçaas² de vjño que ha a dar cada ano² Pero Vjujáaz, et seseenta *morauidís* que me rrende cada ano² /⁵⁰ de *dereyturas* en Sobrado e en Ventrazes; et el que procure por Afonso Gomes, meu padre, et o sirua en quanto viuer.

Jten mando ao dito Afonso Gomes, meu padre, en súa vida, toda a rrenda que me han a dar cada ano² do moýno da Rraçón e do moýno da Arẽa, que están en Meende, et mais vijnte e oyto *morauidís* que me ha a dar cada /⁵¹ ano² Fernand da See² porlo lugar¹¹ de Lagariños, et mais trynta⁷ quartas de vjño que me an a dar cada ano² Pero do Conchouso et Martiño de Gondiaãs, et mais a mjña parte do vjño que me ha a dar de foro Pero do Conchouso e Gonçalo Martiis das vjñas que de mjñ tẽen; et el que page a Santa Coonba a mjña parte dos foros /⁵² que y ha d'auer cada ano², et a súa morte que fiquen os ditos bẽes a mjña heree² ou a aqueles que en meus bẽes ouueren de suçeder, segundo a ordenança adeante escripta en este meu testamento. Jten lle mando máis ao dito meu padre dúas cubas que seen² en esta casa en que eu jazco na aldea² de Velle.

/⁵³ Jten mando a mjña espada que eu trago a Diego Preto e el entrégea² a Diego de Bouças, et el darll'á outra mellor que me ten por ela. Jten lle mando máis a mjña saya que está a coser en cas Ares de Monforte, et debo sobr'ela seseenta² *morauidís* e el que page os quoreenta e os vijnte que llos dé Pero de Conchouso, /⁵⁴ que mos deue a Santa María d'agosto.

Jten mando a mjña curmãa Costança Afonso a vjña da Looña que lle deu meu padre en casamento, e a tinalla que me ficou de loytosa, que sé en Mẽende.

Jten mando ao cabjdoo² da igleia d'Ourense çent² *morauidís* e eles que me façan honrra en mjña sopultura. Jten mando /⁵⁵ máis ao dito cabjdoo² para senpre as tres quintas partes que a mjñ pertẽeçen das casas que están enna rrúa d'Oobra², a par da see², en que mora Garçia Prego, e eles que me digan cada ano² para senpre

vn adjuersario, en outro día de *Santa Cataljña*, porla mjña alma *e* dos ditos meus padre *e* madre *e* daqueles a que /⁵⁶ somos tjúdos. Et rrogo *e* peço aos² ditos omes bõos do dito cabjdoo² que leixen en súa vida a Vaasco², meu primo, a rrenda que deles teño de Casa Noua, porla contía *e* enna maneyra que a eu teño.

Jten mando a Lionor Gonçalues, mjña yrmãa, a mjña leyra de vjña que jaz en Mẽende, que parte *con* Pero Vaasques, /⁵⁷ et a mjña parte do lugar de Sesteyrón¹² et mais a mjña parte do vjño que eu ey d'auer en Ventrazes *e* en Moreiras, que eu ey d'auer en saluo. Jten lle mando máis a mjña leyra de vjña da Looña de foro de quinta; jten máis a mjña parte de tódoslos foros *e* *dereyturas* que eu ey d'auer *e* me perteeçen na çibdade /⁵⁸ d'Ourense, et a que ha a dar Gomes Carneyro. Jten lle mando máis a mjña vjña de Rrío de Fosado, que parte *con* ela, et a mjña parte do moyno da Coua et a mjña parte da vjña que de nós *ten* aforada Rruy Vaasques, que jaz no Medõ, et a mjña parte da *dereytura* que ha a dar Ares Sanjn, et quatorze quartas de vjño que me ha a dar /⁵⁹ cada ano² en saluo Johán² Ferrnandes Pon Pena² perla vjña de Traslo Castelo, et a mjña parte da vjña da Pía da Casca *con* dous piteyros que están su ela. Jten lle mando máis a mjña casa *e* lagar¹³ da rrúa d'Oobra² *con* a tjnalla que y ssé. Et faço mjña heree², en estes bẽes sobreditos *e* en tódoslos outros meus bẽes /⁶⁰ que mandados *non* ey et aquí *non* van declarados, aa dita Lionor Gonçalues, mjña yrmãa, et que os teña en súa vida. *E* avendo fillo ou filla ou neto, que lles fiquen *e* sejan seus *para* senpre; et *non* avendo fillo *nen* filla *nen* neto, que aa súa morte dela fiquen os ditos bẽes de *per* médeo² ao dito cabjdoo² *e* ao conbento /⁶¹ do mosteiro de Sant Françisco d'Ourense, et que cada ñs, así o dito cabjdoo² como² o dito conbento, digan *e* sejan tjúdos de dizer cada ano², por mjña alma *e* dos ditos meus padre *e* madre *e* daqueles que os gaanaron, senllos adjuersarios *con* súas oras para senpre en outro día de señor Sant² Vertolameu, *e* vaan² /⁶² dizer hun rresponso sobre mjña sepultura.

Jten mando que se vendan as mjñas vjñas do Carpaçal *e* da Cãal, *e* que as venda meu *con*pridor et mais dos meus bẽes, se mester for, *para* *con*prir meu testamento *e* pagar¹⁴ mjñas déuedas, et doulle poder *para* elo. Et faço *con*pridor deste meu testamento a /⁶³ Fernán das Castanas, morador en Ourense, *e* que o cunpra porlos meus bẽes *e* sen seu *dampno*, et mándolle por seu afán que y tomar duzentos *moravidís* et a mjña parte da cortiña da Pía da Casca, que a teña en súa vida et aa súa morte que fique aa dita mjña heree².

Et este dou e outorgo por meu testamento e por mjña /⁶⁴ postrumeyra voontade, valedeyro para senpre. Et se outro testamento ou testamentos, manda ou mandas ajo feytas ante deste, rrebócoos² e douos por njnhũus, et mando que non vallan nen ajan firmjdũe en algũn¹⁵ tempo nen en algũa maneyra.

Et quenquer que contra el for ou pasar en algũa maneyra, mando que non aja poder para elo, et /⁶⁵ aja a yra de Deus e a mjña maldiçõn, et peyte a mjña heree² mjll morauidís de bõa mõiada; et todavía, pagada a pena² ou non, este meu testamento e mjña postrumeyra voontade fique firme e valedeyro para senpre.

Et demais aparto tódoslos outros meus parentes e parentas en çinquo soldos, e a máis de meus bẽes /⁶⁶ non se tendan.

Ffeyto o testamento e outorgado porlo dito Álvaro Gomes na aldea² de Velle, quinze días do mes de jullio, ano² do nasçemento do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll² e quatroçentos¹⁶ e quatorze anos².

Testemoyas que a esto foron presentes: Pero Suares de Temees², escudeyro, e Gonçaluo de Barreyros e Pero Vidal e Fernand Afonso, moradores na dita /⁶⁷ aldea², et Diego Preto, ome² d'Esteua Yanes d'Anbía, et Rrodrigo Yanes de Pineyra, ome de mj[n]⁹, notario.

Et eu, Afonso Peres d'Ourense, notario público por noso señor el rrey enna súa corte e en tódoslos seus rregnos², a esto presente fuy con as ditas testemoyas et este testamento que ende dey ao dito cabjdoe en mjña presença /⁶⁸ fis escripujr et meu nome² e signal² aquí fis en testemoio de verdade, que tal he.

A los muy amados en Ihesu Cristo guardián, doctores, onbres buenos, frayres e conbento de Sant² Françisco de Orensse, ffrey Phelipe de Astorga, doctor en santa theolo[g]ía¹⁷ e mjnjstro e sieruo de los frayres menores /⁶⁹ en la proujnça de Santiago, salud e paz en el Señor perdurable.

Acatando e deseando bien e pro comuun con todo rreparo de las casas que me son encomendadas, por ende, por virtud de la presente, yo vos do e otorgo liçençia para que podades e de fecho fagades vn procurador o dos, se/⁷⁰glares personas² onestas e bastantes para procurar en juisio e fuera de juizio, por qualqer manera, qualqer bien o bienes al dicho conbento pertenesçientes o por qualqer¹⁸ vía que lle pueda pertenesçer, para lo qual vos do e otorgo todo mj preuario poderío.

Et porque es verdad e non venga en dubda, firmé la presente /⁷¹ de mj nonbre et mandela sellar con el sello de mj ofiçio. Valet en el Señor e orat por mj.

Fecha², dada e otorgada en el *nuestro* conbento de Sant² *Françisco* de Astorga, dies e seys días andados de febrero, año del nasçimjento del *Nuestro* Señor Ihesu Cristo de mjll² e quatroçientos e quorenta e çinquo años.

Philipus, mjnjster.

¹⁷² Sábean quantos esta carta de poder viren² como² nós, frey Ares de Pesqueiras, doctor e guardián do dito mosteiro de Sant² *Françisco* d'Ourense, et frey Lopo Concho, doctor do conbento do dito mosteiro, et frey Johán² Loýs et frey Diego Ares e frey Gomes e frey Gonçaluo Parragés et frey Lopo e frey ¹⁷³ Gomes de Santiago, sancristán, e conbento do dito mosteiro, ajuntados a noso capítulo dentro enna capela de *Santo* Antonjo, sita enna caustra do dito mosteiro, per son de canpãa, segundo que o avemos de costume, por vertud da dita carta de liçençia e abtoridade do dito doctor e mj/¹⁷⁴njstro, fazemos noso bastante síndico, ycónjmo, seglar procurador a vós, Gonçalo² *Peres* da Siluãa, palateyro do dito noso mosteiro, que soodes² presente, para que en nome² do dito noso mosteiro e conbento del posades enallêar e aforar a Diego Días, notario e visiño da çib/¹⁷⁵dade d'Ourense, que outrosí he presente, çertas propiedades, así jn *solidum* como² quinões delas, e foros, dineyros, dereytos e dereyturas et rrentas delas e a elas e a cada húa e qualqer delas rrendables e pertêçentes, que foron e ficaron do dito Álvaro Gomes Soolleiro, defunto que Deus aja, porlos tempos e anos² e préçeos² e contías ¹⁷⁶ de *morauidís* que vós quiserdes¹⁹ e por ben teuerdes ou vos ben visto for, et para que enna dita rrazón podades fazer todo o que dito he e qualqer parte delo con libre e general admjnjstraçón que vos por vertud da dita liçençia para elo damos e outorgamos²⁰.

Et todo enalleamento e aforamento que lle vós de todo o sobredito e de qualqer¹⁸ cousa e ¹⁷⁷ parte delo fezerdes, e préçeos² e contías de *morauidís* por que lle así enalleardes e aforardes, derdes e outorgardes as ditas posisões, propiedades e quinões delas e dineyros, dereytos e dereyturas e foros e rrentas delas e a elas e a cada húa e qualqer delas rrendables e pertêçentes, nós todo ho outorgamos et prometemos de aver ¹⁷⁸ por rrato, grato, firme, estábele e valedeyro para todo senpre et de o²¹ non contradizer, sub obrigaçón de tódoslos bées sprituaes² e temporaes² do dito noso mosteiro, que para elo obligamos, et de rrelebar a vós, o dito Gonçalo *Peres*, de toda qualqer carga e caso delo, opinado e ynopinado.

Et porque seja çerto, outorgámosvos delo /⁷⁹ húa carta de poder, perante o notario e testigos subscriptos, a máis forte e firme que poder ser notada *per consello de leterados para a*²² avalidar.

Que foy feyta e outorgada²⁰ enna dita capela a vijnte e sete días do mes de março, ano² do nasçemento de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll² e quatroçentos e quoreenta e seys anos².

Testemoyas que foron /⁸⁰ presentes: Johán² de Sam³ Oséueo², escriuán de mjn, notario, e frey Giraldo, tirador da elimosna para o dito mosteiro, e Johán² Gonçalues, morador en Castrelo, que he en terra de Caldelas, e Pero Vaasques, morador no couto de Dõade.

Et eu, o dito Gonçalo Peres, palateyro e procurador sobredito, por vertud da sobredita liçençia do /⁸¹ dito mjnjstro e poderío a mjn dado porlos sobreditos *guardián e doctor e conbento*, e en seu nome² e en súa presençia deles, dou e outorgo, *ennallẽo e aforo a uós*, o dito Diego Díaz, notario, que soodes² presente, e a vosas vozes, *segundo e porlo tempo e vozes que elo pertẽeçia e pertẽeçer deuja* ao dito Álvaro Gomes /⁸² Soolleiro², estes bẽes e propiedades e posisões e foros e rrentas, *dineyros, dereyτος e dereyturas* delas e a elas e a cada húa e qualqer delas *rendables e pertẽeçentes* que se sigen.

Primeyramente, a meatade do terreo de su A Fonte do Bispo pertẽeçente ao dito Álvaro Gomes, con a meatade do cargo dos ditos seys *morauidis* que por el mandou aa dita /⁸³ capela de Santa Oufémea²; et mais, todo enteyramente e *jn solidum*, a propiedade e moýno a que dizen da Rraçón, con tódaslas cousas a el pertẽeçentes, o qual todo pertẽeçe ao dito conbento do dito mosteiro, et mais a parte e quinón ao dito conbento pertẽeçente do moýno da Arẽa, os quaes son sitios *enno Rribeiro de Mẽende*; et mais a parte e quinón /⁸⁴ ao dito conbento pertẽeçente da propiedade e pousa do dito Rribeiro de Meende que foy do dito Álvaro Gomes; et mais a parte e quinón ao dito conbento pertẽeçente das propiedades e foro de vjño que, en cada un ano², por elas han de pagar¹⁴ Pero do Conchouso e Martino de Gondiãas; et mais a parte e quinón ao dito conbento pertẽeçente das pro/⁸⁵iedades de vjñas e foros de vjño que por elas, en cada un ano², an de dar Pero do Conchouso e Gonçaluo Martiis; et mais a parte e quinón ao dito conbento pertẽeçente da propiedade e lugar¹¹ de Sesteyrón e cousas a el pertẽeçentes, e foros e *dereyτος e dereyturas* de vjño e de dineyros e de outras quaes-

quer cousas que por el, en cada un ano², /⁸⁶ an de pagar; et mais a parte e quinón ao dito conbento perteeçente da vjña de Mẽende que parte con Pero Vaasques; et mais a parte e quinón ao dito conbento perteeçente das propiedades de Ventrazes e Moreiras, e foros de vjño que por elas, en cada un ano², han de pagar¹⁴; et mais a parte e quinón ao dito conbento perteeçente das propiedades /⁸⁷ de casas da çibdade d'Ourense ao dito Álvaro Gomes perteeçentes et que tẽen Martjn Peres de Trela e Gonçalo de Ribela, carnjçeyros, e Álvaro Afonso Panchín, clérigo do coro da igreia d'Ourense, et foros e dereyturas que por elas e por cada húa delas, en cada un ano², se ajan e deuan pagar¹⁴; et mais a parte e quinón ao dito co[n]bento⁹ pertee/⁸⁸çente da propiedade e lugar¹¹ de Fonte Fría, e foro e dereytura que por el, en cada un ano², ha a pagar¹⁴ Gómez Carneyro; et mais a parte e quinón ao dito conbento perteeçente da propiedade de vjña de Rrío de Fossado, e foro que, en cada un ano², per ela han de pagar; et mais a parte e quinón ao dito conbento perteeçente da propiedade /⁸⁹ de vjña da Pía da Casca, con a súa parte dos piteyros de su ela; et mais a parte e quinón ao dito conbento perteeçente da propiedade de vjña de Traslo Castelo que foy de Johán² Ferrnandes Pon Pena², e foro de vjño que, en cada un ano², por ela han de pagar¹⁴; et mais a parte e quinón ao dito conbento perteeçente da cortina da Pía /⁹⁰ da Casca. Et mais vos aforamos tódaslas las outras partes et quinões de tódaslas outras propiedades e posisões e foros e rrendas, dineyros, dereyros e dereyturas que ao dito Álvaro Gomes perteeçían e ao dito mosteiro e conbento perteeçen, por rrazón do dito seu testamento²³.

Ennalléovos e afórovos todo o que sobredito he e cada cousa e parte delo con tódoslos ditos foros e rrentas, dineyros, dereyros e dereyturas e cousas delo e a elo e a cada húa e qualqer cousa e parte delo rrendables e perteeçentes, con todas súas entradas e seydas, jures, dereyros e perteenças, por donde /⁹¹ qer que as ajan e de dereyto deuan aver, con toda a vós e abçón e dereyto que o dito conbento e eu, en seu nome², a elo e a cada e qualqer cousa e parte delo tẽemos e avemos e teeríamos e aver poderíamos, con condiçón que pagedes ao mosteiro de Santa Coonba de Nabes e prior del doze /⁹² moravidís de mōeda vella branca a tres dineyros ou súa valía se outra mōeda correr, e mais a quarta parte de hun p[u]ç[a]²⁴ de vjño que por aquilo que o dito Álvaro Gomes do dito mosteiro de Santa Coonba tijna aforado, en cada un ano², de foro auja de pagar¹⁴. Et que diades máis en saluo, a mjn ou ao procurador seglar /⁹³ que porlo tempo for do dito mosteiro de Sant Francisco d'Ourense, para a²² fábrica e rreparo do dito mosteiro de Sant² Francis-

co, en cada *un ano*² por cada día de *quendas janeyras, çento e vijnte morauídís* da dita mōeda ou a dita súa valía se outra mōeda correr.

Et do al que ajades o dito moyno jn *solidum* e /⁹⁴ quinón do dito moyno da Arẽa, *con tódaslas outras ditas partes e quinõos das ditas propiedades e posisões e foros e rrentas e dineyros e dereyτος e dereyturas* et outras quaesqer cousas delas e a elas e a cada húa e qualqer delas *rrendables e perteeçentes*, de dízimo a Deus libres, quites e *desen*/⁹⁵ bargadas de todo outro trebutto, çenso e cargo algún. Et façades delo e en elo e de qualqer cousa e parte delo vosa libre voontade, así como vós e señor e verdadeyro poseedor². Et oblijo aos² ditos moynos e propiedades e posisões e rrentas delas e a elas e a cada húa e qualqer delas /⁹⁶ *rrendables e perteeçentes para voslo todo fazer llano, sãao e de paz*, et a vos defender *con* todo elo durante o dito *tempo e vozes*.

Et eu, o dito Diego Díaz, notario, que soo presente, por *mjn* e porlas ditas *mjnãs vozes*, durante o dito *tempo e vozes* por que elo perteeçia e perteeçer deuja ao dito Álvaro /⁹⁷ Gomes, así rreçebo de uós, o dito Gonçalo² Peres, síndico, ycónjmo, seglar procurador, o dito moyno jn *solidum* *con* as outras ditas partes e quinõos do moyno da Arẽa e propiedades e posisões sobreditas e rrentas e dineyros, *dereyτος e dereyturas e cousas delas e a elas e a cada húa e qualqer*¹⁸ /⁹⁸ *delas rrendables e perteeçentes, segundo e porla vía e condiçoes con* que mo vós enalleades e aforades, dades e outorgades. Et *para* pagar ao dito prior os ditos doze *morauídís* da dita mōeda e a dita quarta parte do dito puçal de vjno cada ano², e a vós, o dito Gonçalo Peres, ou ao procurador seglar /⁹⁹ que porlo *tempo* for do dito mosteiro de Sant *Françisco* d'Ourense, os ditos çento² e vijnte *morauídís* da dita mōeda en cada *un ano* en saluo porlo dito día, obliçovos a elo a todos meus bẽes mobles e rraíses, aujdos e por aver.

He posta pena² ontre nós, as ditas partes, que qualqer de nós que contra elo *quiser*¹⁹ yr ou pasar /¹⁰⁰ e o non conprir e *aguardar*, que peyte aa parte *aguardante* por nome² de pena², postura e jnteresse quinentos *morauídís* da dita mōeda, et tantas quantas vezes contra elo for ou pasar ou *tentar* de yr ou pasar, que tantas vezes seja tiúdo a pagar¹⁴ a dita pena²; a qual dita pena² paga ou non, que esta carta et /¹⁰¹ aforamento sobredito que seja e fique firme e valla durante o dito *tempo e vozes*.

Et porque o sobredito mellor e máis conpridamente posamos e deuamos de atender e conprir, porla presente carta damos todo poder conprido a qualqer

justiça eclesiástica ou seglar de qualquer¹⁸ çidade, vila /¹⁰² ou lugar¹¹ que seja dos señoríos e rregnos² de noso señor el rrey, aa jurdiçón dos quaes cada un deles nos sometemos² con tódoslos sobreditos bẽes para que, nonno teendo e conprindo así, noslo façan todo así tẽer e conprir e aguardar ben así e tan conpridamente como² se elo ou/¹⁰³vese pasado por defenetiva sentença dada por competente júis et a dita sentença fose pasada en cousa julgada.

Sóbrelo qual rrenunçiamos, quitamos e partimos de nós e de cada un de nós a todo benefício de jntegrum rrestituycón e de dolo et vi et ferbore caliditis, e outras quaesqer leys /¹⁰⁴ e dereytos que traptan açerca dos enganos² que se fazen aos² Menores e vnjuersidades, et a todos priujlegios e ysenções e ymonjdades outorgadas aa dita Orden e todas costituycões ordenarias, papaes² e proujnçiaes², e todas outras leys e dereytos escriptos e non escriptos, ca/¹⁰⁵nónicos e çebijs, que en contrario desto poderían vijnr² e se dizer e alegar²⁵, e a ley que dis que gẽeral rrenunçiaçón non valla, saluo se dela expresamente se faze mençón e dela seja sabedor.

Sóbrelo qual eu, o dito Gonçalo² Peres, procurador susodito, outorgo a vós, o dito /¹⁰⁶ Diego Días, notario, húa carta de enalleamento e aforamento, a máis firme que poder ser notada per consello de leterados; et quero e outorgo²⁰ que, en caso que seja presentada en júisio, que se posa escripujr e signar² húa, dúas e tres vezes e máis, se mester for, con as máis forças, /¹⁰⁷ condições e cláusolas que se ende poderen pôer para a²⁶ faser avalidar en júisio e fóra de júisio, en maneyra que por virtud dela vos seja julgado todo o que por ela pedirdes e demandardes e alegardes de voso dereyto en rrazón do susodito.

Que foy feyta e outor/¹⁰⁸gada esta dita carta porlo dito procurador²⁷ a consintimento do dito conbento enna dita capela de Santo Antonjo, ano², día e mes susoditos.

Testemoyas: os sobreditos Johán de Sant'Oséueo², escripuán, e frey Giraldo, frayre, e Johán² Gonçalues de Castrelo e Pero Vaasques² de Doade.

/¹⁰⁹ Et eu, Rroý Fernandes de Nugueyra², clérigo da çibdade de Lugo, hauctoritate apostolica notarius, a todo o que sobredito he con as sobreditas testemoyas /¹¹⁰ presente ffoý, vi e líj et conçertey as ditas scripturas et en meu rregistro asentey, et aos ditos outorgamento de poder et foro et cousas /¹¹¹ sobreditas con as ditas testemoyas presente²⁸ ffoý et, a rrogo e pedimento dos ditos Diego Días e Gonçaluo Peres da Siluã, este público jnstrumento per outro fis /¹¹² scripuir et

aquí puge meu nome *e* signo acostumbrado, rrogado et rrequirido, en *testemoyo* de verdade. Et *non* enpeesca o entreljno onde dis /¹¹³ “quatroçentos”, que *non* viçio may error do scripuán.

[*Sinal: Rodericus Fernandj, notarius apostolicus*].

¹ No ms. falta.

² Leva un trazo sobreposto.

³ No ms. non se le.

⁴ O *t* vai na entreliña.

⁵ Faltan as letras *in*.

⁶ Falta un *r*.

⁷ Usa a abreviatura de *er* co valor de *r*.

⁸ Está corrixido sobre outra palabra.

⁹ Falta o *n*.

¹⁰ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

¹¹ Está escrito *lug^r*.

¹² O segundo *s* está escrito sobre *y*.

¹³ Está escrito *lag^r*.

¹⁴ Está escrito *pag^r*.

¹⁵ Está escrito *alg^e*.

¹⁶ Está na entreliña “*e* quatroçentos”.

¹⁷ Está escrito *theolosia*.

¹⁸ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

¹⁹ Leva a abreviatura de *que*.

²⁰ Leva *or* na entreliña.

²¹ Está escrito *deō*.

²² Está escrito “*parāa*”.

²³ O texto “Et mais vos aforamos... seu testamento” aparece ao final do documento, antes da subscrición do notario, cunha cruz de chamada que remite a este lugar.

²⁴ Está escrito *pçl*.

²⁵ Está escrito *aleg^r*.

²⁶ Está escrito *pa^a*.

²⁷ Está escrito *p^edor*.

²⁸ O *p* leva o trazo de abreviación de *per* innecesariamente.

1447, febreiro, 20. Ourense.

Pedro Vázquez afora a Afonso González, á súa muller Constanza González e a todas as súas voces un leiro da viña da Sorça, un monte na Sapeira, o seu quiñón no souto da Sapeira e un pardiñeiro cos seus terreos en Pombal.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4259.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4259.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como eu, Pero Vaasques da rrúa dos Çapateiros, vezjño e morador enna çibdade d'Ourense, que soo presente¹, que dou e outorgo a foro a vós, Afonso¹ /² Gonçalues, morador enno Ribeiro de Meende, que presente estades¹, et a Costança Gonçalues, vosa muller¹, que he absente¹, e a todas vosas voces e dela¹ para senpre, conbén a saber, /³ que vos aforo o meu [l]eiro² da vjña da Sorça que a mjn acaesço en partiçón con mjña yrmã Aldonça Afonso¹, que demarca, da húa das illargas¹, con o monte de Leonor Gonçalues /⁴ et, da outra, demarca con vjña de mjn, o dito Pero Vaasques, e en fondo fere con o camjño que vay para O Gradill³ et en çima entesta con viña de Rrodrigo de Meende.

Jten vos aforo máys /⁵ con esto que dito he o meu monte da Sapeira, que parte¹, da húa das partes¹, con o monte da dita mjña yrmã et, da outra, con vjña da dita Leonor Gonçalues, e en fondo fere enno rrigeiro da /⁶ Sapeira et en çima⁴ entesta con vjña de mjn, o dito Pero Vaasques.

Jten vos aforo máys toda a mjña parte⁵ e quinón⁶ que me a mjn perteesçe de dereito enno souto da Sapeira¹, /⁷ como¹ parte, da húa das partes⁷, con o monte da dita Leonor¹ Gonçalues et, da outra parte¹, con vjña de Costança Áluares, e en bayxo fere enno dito rrigeiro da Sapeira et en çima /⁸ entesta con vjña da dita Aldo[n]ça⁸ Afonso¹, mjña yrmã.

Jten vos aforo máys, con todo esto que sobredito¹ he, o meu pardjeiro do Poonbar con seus terreyos segundo que /⁹ a mjn perteesçe de dereito, que parte¹ con casa da dita mjña yrmã e con casas de mjn, o dito Pero Vaasques.

Afórovos todo o sobredito¹ con todas súas entradas e seídas, por /¹⁰ onde quer⁹ que as ajan e a mjn perteescan de dereito, a montes e a fontes¹, con condiçón que

labredes e paredes ben todo o sobredito¹ que vos asy aforo, como¹ non desfalezca con mjngo de /¹¹ bõo paramento, e que vós e vosas vozes¹ e da dita vosa muller¹ que dedes e paguedes de cada un ano¹ para senpre¹, a mjn ou a mjñas vozes, porlo tempo da vendjmea, tres quartas /¹² de vjño de lagar, aa bica do lagar, puro e sen ágoa¹, et mays tres¹ *moravidís* vellos¹, por cada día de San Martjño¹⁰ do mes¹ de nobembre¹¹, porlo dito pardeiro do Poonbar con seu[s]¹² te/¹³rreyos. Et do al que ajades¹ todo o sobredito¹ libre¹ e quite⁶ de todo outro¹³ trebuto e encárrego *algund para senpre* de djzemo a Deus.

Et se *quiserdes*⁶ vender, deytar ou /¹⁴ sopiñorar todo o sobredito¹ ou parte¹ delo, que primejramente frontedes con elo a mjn ou aas ditas mjñas vozes para que o aja porlo justo preço que vos outro por elo der; et non o querendo, /¹⁵ estonçe o vendede, deytade ou sopinorade a atal persona que seja semellábel de vós, que labre e pare ben, e pague as ditas tres¹ quartas de vjño porlo dito tempo da vendjmea /¹⁶ et os ditos tres¹ *moravidís* porlo dito día de San Martjño¹⁰, e cunpra e agoarde as condições desta carta e cada húa delas. Et obrigo a todos meus bẽes et de mjñas vozes, avidos /¹⁷ e por auer, de vos defender para senpre a *dereito con* esto que vos asy aforo segundo dito he.

Et eu, o dito Afonso¹ Gonçalues, que são presente¹, por mjn e porla dita mjña /¹⁸ muller¹, que he absente¹, e por todas mjnas vozes e súas para senpre, asy rreço de vós, o dito Pero Vaasques, todo o sobredito a foro segundo¹ dito he; et para o /¹⁹ labrar e¹⁴ rreparar ben¹⁵, para pagar as ditas tres¹ quartas de vjño porlo dito tempo da vendjmea e os ditos tres *moravidís* porlo dito día de San Martjño¹⁰ en cada un ano¹, segundo /²⁰ dito he, e para conprir e agoardar as condições desta carta e cada húa delas¹ e de mjñas vozes¹, obrigo¹ a todos meus bẽes mobles e rreyzes, avidos e por aver.

Et /²¹ qualquer⁹ de nós, as ditas partes¹, que contra esto for ou pasar, que peite aa parte¹ agoardante¹ por nome¹ de pena¹, postura e jnterese trezentos *moravidís* da dita moeda e /²² aa vós del rrey¹ outros tantos; e a dita pena¹ pagada ou non, esta carta seja firme¹ e valla para senpre segundo que he feita e outorgada.

Ffeita a carta enna çibdade /²³ d'Ourense, vijnte djas do mes¹ de febreiro, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos e quareenta e sete anos¹.

Testjmũyas que foron present[e]s¹⁶: Pero /²⁴ Sanches¹ do Canpo e Juan Porcaillo, veziños e moradores enna dita çibdade, e Martjño dos Moýnos, morador en Agujar¹.

Et eu, *Pero Fernandes*, notario público¹ /²⁵ da dita çibdade d'Ourense porlo obispo e porla igreia dese lugar¹, con as ditas testjmūyas a esto que dito he presente¹ foý e ho escriuí e aquí⁶ meu nome¹ et /²⁶ signal¹ fiz en testjmuyo de verdade, que tal he.

|*Sinal: Pero Fernandes, / notario*|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *beiro*.

³ Leva unha abreviatura de *ra* innecesaria.

⁴ Despois está riscado *es*.

⁵ Está escrito *p^orte*.

⁶ Leva a abreviatura de *que*.

⁷ Está escrito *p^ortes*.

⁸ Falta o *n*.

⁹ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

¹⁰ Está escrito *m^orjño*.

¹¹ Leva un trazo sobreposto e o *r* vai escrito sobre *e*.

¹² Falta o *s*.

¹³ Leva unha abreviatura de *ro* redundante.

¹⁴ Está na entreliña.

¹⁵ Está corrixido sobre *ag*.

¹⁶ Falta o *e*.

192

1448, abril, 1.

O prior Álvaro de Oca e o convento de Santa Comba aforan a Afonso García, á súa muller Aldonza Ianes e a catro voces a cuarta parte do lugar de Barrio.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4285.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4285.

REF. POUSA, *Señorio Santa Comba de Naves*, 97.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, don frey Álvaro d'Oca, porla graça de Deus et da Santa Igreia de Rroma prior do moesteiro de Santa Coonba de Naves, e convento dese mesmo lugar, seendo juntados em noso cabído¹ per son de

/² canpãa, segundo que avemos de vso e de custume de nos juntar, damos e outorgamos², aforamos a vós, Afonso Garçia, morador em Vntes, que sodes presente, e a vosa moller Aldonça Yanes, que he ausente, /³ en vosas vidas d'anhos e a quatro vozes apús a morte do pustromejro de vós, así que o pustromejro de vós em súa vida ou a tempo de seu fignamento nomêe a primejra voz e a primejra nomêe a segunda e a /⁴ segunda nomêe a terçeira e a terçeira nomêe a quarta, e así vaan as ditas quatro vozes nomeadas húa pus outra por orden suçesiue; e non seendo nomeadas, que entón seja voz aquel ou aquela que de dereyto herdar os /⁵ outros vosos bẽes. Convén a saber, que vos aforamos a quarta parte do lugar de Bárreo segundo que o tragía Aldonça de Bárreo a jur e a mão e vós, o dito Afonso Garçia, agora teedes.

Aforámosvos /⁶ a dita quarta parte do dito lugar con súas casas e herdades e vjñas e áruores e cortjnas e souts, e con todas súas entradas e seídas, jures, dereytos e perteesças, por onde quer³ que as ajan e deuan a auer de dereyto, /⁷ con tal pleito et condiçón que apostedes e rreparedes e labredes a vosa parte das ditas casas e vjñas e herdades, en tal manejra como¹ non desfalesca per mjngo de bõ rreparamento e paramento. E daredes de /⁸ foro em cada hun ano¹, vós e vosas vozes a nós ou a nosos suçesores, em nome do dito moesteiro, a quinta⁴ parte de todo o⁵ vjño e a quarta parte do pan, a conposta enna vjña e o vjño branco enno lagar e /⁹ o pan enna ayra, colleyto o vjño e o pan alçado per ollo de noso moordomo¹, ao qual proueeredes¹ de comer e de beber comunalmente¹ mentre collerdes a dita noujdade. E mays daredes de dereytura de cada /¹⁰ hun ano¹, por cada día de San Martiño do mes de nouenbro, onze morauidís de moeda⁶ vella, branca en tres djneyros, ou súa estymaçón segundo a moeda⁶ [que]⁷ chaamente correr perlo tempo. E do al que ajades a dita quarta parte do dito lugar /¹¹ libre e quite⁴ de todo outro embargo e encargo algúm, pagando o dísjmo¹ a Deus.

E se vós ou vosas vozes quiserdes⁴ vender, deytar, enallar ou traspasar a dita quarta parte do dito lugar e cousas /¹² a el perteesçentes ou parte delas, que primejramente frontedes con ela a nós e a nosos suçesores, e noslo dedes porlo justo preço que vos outro por elo der ante que a outro algúm; e nonno querendo nós porlo justo /¹³ preço rreçeber, estonçe o vendede, deytade, enallade ou traspasade a atal persona que seja semelláuale de vós, que aposte e rrepare, labre e pare ben as casas e herdades do dito lugar, e page o dito /¹⁴ foro e dereytura de cada hun ano¹, e cu[n] pra⁸ e aguarde as condiçõs desta carta e cada húa delas. Pero he posto condiçón que non seja cabaleiro nen escudeiro nen dona nen donzela nen ome de tras muro

nen persona /¹⁵ rrelegiosa, nen faredes manda nen vnjversario nen porredes sobre-
foro a outra igleia nen moesteiro nen santuario algún, saluo ao dito noso moesteiro.

E seeredes seruente e obediente con o dito foro ao dito moesteiro /¹⁶ e a nós
en seu nome. E yndo ou pasando contra estas sobreditas condiçõs e cada húa
delas, que percades o dito foro e que nós ou nosos suçesores o posamos rreçeber
sen voso embargo e de vosas /¹⁷ voses. E nós obligamos¹ os bẽes do dito noso
moesteiro a vos anparar e defender con a dita quarta parte do dito lugar a deryto
durante o dito tempo e vozes.

Et eu, o dito Afonso Garçía, que sãõ presente, /¹⁸ por mjn e porla dita mjña
moller e vozes, con as ditas condiçõs, rreçebo em mjn a dita quarta parte do
dito lugar e cousas a el perteesçentes, e oblige¹ todos meus vões mobles e rreyzes,
a/¹⁹vidos e por auer, de rreparar e labrar e parar ben as casas e herdades e vjñas do
dito lugar, e pagar o dito foro de cada hun ano¹, e conprir e aguardar as condiçõs
desta carta e /²⁰ cada húa delas.

E qualquer³ de nós, as ditas partes, ou de nosos suçesores que contra elo quiseren⁴
yr ou pasar, que non posan e mays que peyten aa parte aguardante por nome de pena,
pustura, /²¹ ynterese dosentos morauids da sobredita moeda⁶; e a dita pena paga ou
non, esta carta e todo o⁵ en ela contjúdo fique firme e valla durante o dito tempo e vozes.

Ffeyta a carta enno dito moesteiro /²² de Santa Coonba de Nabes o primejro
dja do mes de abril, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e
quatroçentos e quareenta e oyto anos¹.

Testigos que foron presentes: Afonso /²³ Yanes de Palmés e Lopo da Veyga e
Gomes d'Anay[g]o⁹ e Juan da Lama, moradores enno dito lugar, e f[r]ey¹⁰ Pedro
de Veer, monje do dito moesteiro.

Et eu, Juan Telo, notario público¹ do /²⁴ moesteiro de Santa Coonba e seus
coutos e jurdiçõs, e notario público¹ da çidade e obispado d'Ourense porlo bispo e
igleia dese lugar, a esto que sobredito he, en hun con os ditos¹¹ testigos, presente /²⁵
fuy e o escripuj e aquit⁴ meu nome e signo¹ fis, que he tal, en testimojo de verdade.

/²⁶ Non valla esta carta sen seer firmada do nome do dito prior.

|Sinal: Juan Telo, / notario|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁴ Leva a abreviatura de *que*.

⁵ Está escrito *todōo*.

⁶ Está escrito *mor^o*.

⁷ No ms. falta.

⁸ Falta o *n*.

⁹ Falta o *g*.

¹⁰ Falta o *r*.

¹¹ Depois está riscado *ditos*.

193

1448, abril, 1.

O prior Álvaro de Oca e o convento de Santa Comba aforan ao escudeiro Pedro López de Ramirás, á súa muller Mariña Sueira e a cinco voces unha leira na Senra, en Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4286.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4286.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, don frey Álvaro d'Oca, porla graça de Deus e da Santa Igleia de Rroma prior do moesteiro de Santa Coomba de Nabes, et convento dese mesmo lugar, seendo juntados en noso cabídeo¹ per son de campãa, segundo /² que avemos de vso e de custume, damos et outorgamos², aforamos a vós, Pero Lopes de Rramyrãas, escudeiro, que soodes presente, e a vosa moller Marina Sueyra, que he ausente, em vosas vidas d'ambos e a çinquo voces apús a /³ morte do pustromejro de vós, así que o pustromejro de vós, en súa vida ou a tempo de seu fignamento, nomêe a primejra voz e a primejra nomêe a segunda e a segunda nomêe a terçeira e a terçeira nomêe a quarta e a quarta nomêe a quinta, e /⁴ así vaan as ditas çinquo voces nomeadas húa pus outra por orden sucesiue; e non seendo nomeadas, que entón seja voz aquel ou aquela que de deryto herdar os outros vosos bẽes.

Convén a saber, que vos aforamos húa leira de /⁵ vjña que jaz en Vntes, onde chaman A Senra, que parte con a seara da igleia d'Untes e en çima entesta enno pardeiro que está açima dela, que he do dito noso moesteiro, e da outra parte con vjña de Afonso Garçía e da outra parte con /⁶ vjña de Lionor Gomes.

Aforámosvos a dita leira de vjña con todas súas entradas e seídas, jures, dereyτος e perteesças, por onde quer³ que as aja e deua a auer de dereyto, con tal pleito et condiçón que a chantedes e ontrecham/⁷tedes, labredes e paredes ben, en tal manejra como¹ non desfalezca por mjngo de labor e de bõ paramento. E daredes de foro de cada hun ano¹, vós e vosas vozes ao dito noso moesteiro e a nós e a nosos suçesores /⁸ que despoys de nós foren do dito moesteiro, em vosa vida, a sesta parte de todo o⁴ vjño e conposta que Deus em ela der, a conposta enna vjña, pagando a meatade do carreto ao noso lagar, e o vjño branco enno lagar; a qual /⁹ dita noujdade colleredes per ollo de noso moordomo¹, ao qual proueeredes de comer e de beber mentre collerdes a dita noujdade. E aa vosa morte, que se torne a dita vjña de foro de quinta con as condiçõos sobreditas. /¹⁰ E do al que ajades a dita leyra de vjña libre e quite⁵ de todo outro embargo e encargo algún, pagando o dísjmo a Deus.

E se vós ou vosas vozes quiserdes⁵ vender, deytar, enallar ou traspasar a dita leira de vjña ou parte /¹¹ dela, que primeiramente frontedes con ela a nós ou a nosos suçesores e nosla dedes porlo justo preço que vos outro por ela der ante que a outro algún; e nonna querendo nós porlo justo preço rreçeber, estonçe a vendede, deytade, /¹² emallade ou traspasade a atal persona que seja semelláuale de vós, que a chante e ontrechante, labre e pare ben, e page o dito foro em cada hun ano¹, e cu[n]pra⁶ e aguarde as condiçõos desta carta e cada húa delas. Pero he /¹³ posto condiçón que non seja cabaleiro nen escudeiro nen dona nen donzela nen persona rrelegiosa, nen posades por ela fazer manda nen vnjuersario, nen poer sobreforo a outra igleia nen moesteiro nen santuario algún.

E seeredes /¹⁴ seruente e obediente con o dito foro ao dito noso moesteiro e a nós en seu nome. E fazendo o contrario de todo elo ou de cada cousa e parte delo, que percades o dito foro e que nós ou nosos suçesores o posamos rreçeber /¹⁵ sen voso embargo e de vosas vozes. Et nós obligamos¹ os bẽes do dito noso moesteiro de vos anparar e defender con ela a dereyto durante o dito tempo e vozes.

Et eu, o dito Pero Lopes, que são presente, por mjn e porla /¹⁶ dita mjña moller e vozes, con as ditas condiçõos, rreçebo (rreçebo) em mjn a dita leyra de vjña, e obligo¹ todos meus bẽes mobles e rreízes, avidos e por auer, de a chantar e ontrechantar, labrar e parar ben, e pagar /¹⁷ o dito foro em cada hun ano¹ (en cada hun ano¹), e conprir e aguardar as condiçõos desta carta e cada húa delas.

E qualquer³ de nós, as ditas partes, ou de nosos suçesores que contra elo quiseren⁵ yr ou pasar, que non posan e /¹⁸ may que peyte aa parte aguardante¹ por

nome de pena dosentos *morauidís* de *moeda*⁷ vella branca em tres *djneyros*; e a dita pena paga ou non, esta carta e todo o⁴ en ela contjúdo fique firme e valla durante o dito *tempo* e vozes.

Ffeyta a carta /¹⁹ enno dito moesteiro de Santa Coonba de Nabes o primejro d'ja do mes de abril, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e quareenta e oyto anos¹.

Testigos que foron presentes: Afonso Yanés de /²⁰ Palmés e Lopo da Veyga e Gomes d'Anay[g]o⁸ e Juan da Lama, moradores enno dito lugar, e outros.

Et eu, Juan Telo, notario público¹ do moesteiro e coutos e jurdiçõs do moesteiro de Santa Coonba de Nabes /²¹ porlo prior e moesteiro, e notario público da cidade e obispado d'Ourense porlo bispo e igleia dese lugar, a esto que sobredito he con os ditos *testigos* presente fuy e o escripuj e aquí⁵ meu nome e signo¹ fis, que he tal, /²² en *testimoyo* de verdade.

[Sinal: Juan Telo, / notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁴ Está escrito *todoō*.

⁵ Leva a abreviatura de *que*.

⁶ Falta o *n*.

⁷ Está escrito *mor*.

⁸ Falta o *g*.

194

1449, xaneiro, 9.

O prior Álvaro e o convento de Santa Comba aforan ao notario Diego Díaz e a todas as súas voces o lugar de Sesteirón no couto de Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo Catedralicio, Escrituras VII, 103.

REX. DURO, *Catálogo privados*, nº 1325.

REF. LÓPEZ CARREIRA, *Cidade de Ourense*, 173, n. 16; 335-336 e 373, n. 207.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, don frey Álvaro, porla graça de Deus et da Santa Igreja de Rroma prior do mosteiro de Santa Coonba de Nabes e con²vento dese mesmo lugar, seendo juntados em noso cabídeo¹ per son de canpãa, segundo que avemos de vso e de custume, damos e outorgamos², ³ aforamos a vós, Diego Díaz, notario, vezjño et morador enna çidade d'Ourense, que soodes presente, e a todas vosas vozes para senpre, con[vén]³ a saber, que vos ⁴ aforamos [o lugar]⁴ de Sesteyrón, que jaz enno noso couto de Meende, segundo sobre sy anda demarcado.

O qual vos aforamos con súas casas, vjñas, herdades, ⁵ a montes e a fontes, e con todas súas entradas e seídas, jures, dereytos e perteesças, por onde quer que as aja e deua a auer de dereyto, con tal pleito e condiçón ⁶ que apostedes e rreparedes as casas del, e labredes e paredes ben as vjñas e herdades a el perteesçentes, per vós ou façades labrar, en tal maneja como¹ ⁷ non desfalecan por mýngo de bõ rreparamento et paramento. Et daredes de foro de cada hun ano¹, vós e vosas vozes a nós¹ ou a nosos suçesores ⁸ priores que foren do dito [mosteiro]⁴ de Santa Coonba de Nabes, em vosa vida, seteenta *moravidís* de moeda⁵ vella, branca em tres djneyros, cada día de San Martino do mes de nobembro¹, ou ⁹ súa estymaçón segundo a moeda⁵ [que]⁴ chaaamente correr porlo tempo. Et aa morte de vós, o dito Diego Díaz, he posto condiçón que pagen vosos herdeiros a nós ou a ¹⁰ nosos suçesores çento e vjnte *moravidís* porlo dito día de San Martino. E do al que o ajades libre e quite⁶, pagando o dýjimo¹ a Deus.

Et he posto condiçón ¹¹ que se vós ou vosas vozes o *quiserdes*⁶ vender ou parte del ou enallar ou traspasar, que primejramente frontedes con el a nós ou a nosos suçesores teedores ¹² que foren do dito mosteiro, para que o ajamos porlo justo preço; et non o querendo porlo justo preço rreçeber, que o posades vender, deytar, enallar ou traspasar ¹³ a atal¹ persona que seja voso semytal, que aposte e rrepare as ditas casas, labre e pare ben as vjñas e herdades, e page o dito foro cada hun ano¹, ¹⁴ cunpra e aguarde as condiçõs desta carta e cada húa delas, con tanto que non seja dona nen escudeiro nen donzela nen a persona ou personas rrelegiosas ¹⁵ nen ome de tras muro, nen faredes por elo [n]en⁷ parte delo manda nen vnjuersario, nen porredes sobreforo nen donaçión nen traspassaçión a outra igreja ¹⁶ nen mosteiro nen santuario algún, saluo ao dito noso mosteiro.

Et outrosí he posto condiçón que non valla esta carta se non for e paresçer firmada ¹⁷ de noso nome.

Et yndo ou pasando ou fazendo vós, o dito Diego Díaz, notario, ou outro por vós o contrario de todo o⁸ sobredito ou de parte delo, ¹⁸ que o dito foro seja

en sy njngún e de njngún valor, e que fique todo libre e quite⁶ e desenb[a]rgado⁹ ao dito noso mosteiro, e nós ou nosos sucesores /¹⁹ o posamos entrar e vsar del como¹ de¹ nosa cousa propia sen voso perjuicio e de vosos herdeiros. Et vós vsando ben do dito foro e /²⁰ conpríndoo¹⁰ como¹ sobredito he, nós obligamos¹ os bñes do dito noso mosteiro de vos anparar e defender con el a dereyto de quenquer que vos quiser⁶ demandar /²¹ ou enbargar.

Et eu, o dito Diego Díaz, notario, que sño presente, por mjn e porlas ditas mjñas voces, con as ditas condicións, rreço en mjn o dito lugar /²² de Sesteyrón con súas casas e vñas e herdades, e obligo¹ meus bñes mobles e rrayzes de rreparar as casas, labrar e parar ben as vñas, /²³ e pagar os ditos seteenta morauidís cada hun ano¹ em mjña vida e, aa mjña morte, que pagen meus herdeiros os ditos çento e vjnte morauidís, et conprir /²⁴ e aguardar tódaslas condicións en esta carta de foro contjúdas; e yndo ou pasando contra elo ou contra parte delo, que o dito foro seja em sy njngún /²⁵ e de njngún valor, e quede libre e quite⁶ e vaco ao dito mosteiro¹¹.

Et qualquer de nós ou de nosos sucesores que contra elo quiser⁶ yr ou pasar, que non posa /²⁶ e mays que peyte aa parte aguardante por nome de pena quíntenos⁶ morauidís da sobredita moeda⁵; et a dita pena paga ou non, esta carta e todo o⁸ em ela /²⁷ contyúdo fique firme e valla para senpre.

Ffeyta a carta enno dito mosteiro de Santa Coonba de Nabes a noue días do mes de janeiro, ano¹ do nasçemento do /²⁸ Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e quareenta e noue anos¹.

Testigos que foron presentes: frey Pedro de Veer, monje do dito mosteiro, e Goterre /²⁹ de Bárreo, morador em Vntes, e Garçía Gonçalues, padre do dito prior, et outros.

Et eu, Juan Telo, notario público¹ da çidade d'Ourense e coutos do bispo porlo bispo /³⁰ e igleia dese lugar, e outrosy notario do mosteiro de Santa Coonba de Nabes e seus coutos porlo dito prior e mosteiro, a esto que sobredito he con /³¹ os ditos testigos presente fuy e o escripuj e aquit⁶ meu nome e sygno¹ fiz, que he tal, em testimoyo de verdade.

|Sinal: Juan Telo, notario|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Está escrito *con*.

⁴ No ms. falta.

⁵ Está escrito *mor^r*.

⁶ Leva a abreviatura de *que*.

⁷ Está escrito *mē*.

⁸ Está escrito *tođoo*.

⁹ Falta o *a*.

¹⁰ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r* e a palabra leva un trazo sobreposto.

¹¹ Antes hai un *d* sen acabar de trazar borrado.

195

1449, agosto, 8. Ourense.

Leonor González reconece diversas débedas ao notario Diego Díaz e dálle para sempre os bens que lle quedaron de súa nai María do Mato e de seu irmán Álvaro Solleiro en troca de oitocentos marabedís anuais para o seu mantemento.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4333. Contén tamén o documento seguinte.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4333.

Sábean quantos esta carta et público contrapto viren¹ et oýren como¹ eu, Lionor Gonçalvez¹, veziña et moradora enna çibdade d'Ourense, muller que foy d'Áluaro Laso, escudeyro, defunto que Deus aja, et neta de Gonçalo Peres do Mato et de María Anes, súa muller, et filla legítima et herdeira /² de María do Mato, filla dos ditos Gonçalo Peres et María Anes, súa muller et legítima herdeira en seus bēes, outrosí defuntos que Deus aja, outorgo et coñosco por esta carta por *mjn* et por toda *mjña* voz que deuo et ey de dar et pagar, rrenunçando a ley de duobus rrex debendi *con* todas /³ súas cláusolas, a vós, Diego Díaz, escripuano del rrej noso señor, notario et vezino da dita çidade, que soodes¹ presente, grande contía de *morauidís* que me avedes prestado, como¹ de gastos et expensas et menoscabos que de vosos propios bēes et *dineyros* por *mjn* avedes feytos et gastados, et traballos /⁴ que por *mjn* avedes tomado en *seguir*² et fazer *seguir*² o pleito et negocio que ontre *mjn* et dona Mayor de Ljmja, abadesa do mosteiro de Santa Clara da vila d'Allarís et conbento del, foy et he sobre rrazón de meus propios bēes et herença que me quedaron de *Maríjn Anes* do Gordón et da dita María do

Mato, /⁵ meus padre et madre, et d'Áluaro Soolleyro¹, meu yrmãao, que multiplicara toda a dita *contía* de *morauidís* que me así avedes prestado et gastos que por *mjn* así avedes *feytos* o justo et rrazonábele preçio que os ditos bẽes et herençia, espeçialmente¹ dos ditos *mjna* madre et yrmãao, oje en día poderon valer e /⁶ valían et valen ygoalmente et rrazonablemente sen fraude, dolo et engano, segundo o *tempo* et sazón en que estamos.

O qual dito preçio vós, o dito Diego Díaz, destes et prestastes a *mjn*, a dita Lionor Gonçalves, et por *mjn* gastastes et menoscabastes en *tempo* et sazón que me fazían mester et que rredondaua en meu /⁷ proueyto et espeçialmente¹ para meu mantẽemento et sustentamento de *mjña* vida et honrra et estado, et para rreparar miña fazenda et sacar algũus dos ditos meus bẽes d'onde os *tijna* enalleados para vender de poder de çertas personas¹ a quen eu era obligada. Et outrosí rreçoñesco que rreçebo /⁸ logo de uós, o dito Diego Díaz, en presença do notario et *testigos* *jn*fraescriptos, çertos *morauidís* en *dineyros* *feytos*, con os quaes ditos *morauidís* et con os outros sobreditos *morauidís* que ja dante desto de uós rreçebí et gastos et *expensas* et menoscabos que por *mjn* así avedes *feytos*, he conprido o justo *dereyto* et *verdadeyro* preçio dos ditos bẽes e herençia.

/⁹ Et por quanto eu non teño *guisado*³ de uos dar et pagar tódoslos ditos *morauidís* et gastos et *expensas* et menoscabos, nen de uos *contentar* dos ditos traballos que así avedes tomado, por ende, en emenda et satisfaçón de todo elo, vos dou et outorgo a vós, o dito Diego Díaz, escriuano¹ et notario sobredito, que soodes /¹⁰ presente, et a todas vosas vozes perpetuamente para todo senpre tódoslos ditos bẽes et herençia que me así quedaron dos ditos María do Mato, *mjña* madre, et Áluaro Soolleiro¹, meu yrmãao, con tódoslos foros, *dereyros* et *dereyturas* et cousas aos ditos bẽes e herençia perteeçentes et perteeçer deuentes, et *tjnallas* e ol/¹¹las deles, con condiçón que me diades et *pagedes* en *mjña* vida solamente et máis non, por tódoslos ditos bẽes e herençia, en cada un ano¹ en saluo et sen outro desconto algùn, para ajuda do dito meu manteemento et sustentamento de *mjña* vida, honrra et estado, oyoçentos *morauidís* de moeda vella, branca /¹² en tres *dineyros*.

Douvos os ditos bẽes et herençia con toda a voz et abçón, *dereyto* et *jurdiçón* *temporal*, *justiçia* et señorío rreal, çebil e crimjnal et posisón que a eles ey et teno, así de *feyto* como¹ de *dereyto*, et rrenunçio sobr'elo a ley de *jnnumerata* pecunja et a ley e *dereyto* que dis que deuen seer¹ presentes çertos *testigos* a veer¹ fazer /¹³ a

paga et que todo ome¹ pode yr contra a *confesón* que faz en térmjño de ano¹ et de dous anos¹ et que se poden opõer estas exçeções¹ en çertos anos¹, rrenunçando outrosí et partindo de *mjn* a ley do engano da meatade¹ do justo preço ou de máis ou de menos, et a ley et ordenamento rreal que fala en *rrazón* /¹⁴ dos ditos enganos et que se poden demandar os taes enganos¹ et rreclamar sobre eles en *tempo* de quatro anos¹, et as leis dos enperadores Valediano et Justinjano que falan et traptan en *rrazón* da sinpleza das mulleres. Et por esta carta et porla jurdiçón dela vos dou et pono en jur et en mão et posisión /¹⁵ corporal et abtoal dos ditos bẽes et herença *para* que os entredes, poseades et demandedes por vós ou por outro en voso nome, et os defendades et labredes ou façades labrar et rreparar, et vsedes et esfrutedes et façades deles et en eles como¹ de vosa propia cousa, sen outra mjña *contradiçón* /¹⁶ et embargo *nen* doutra persona¹ *nen* personas algúas eclesiásticas *nen* seglares, así como¹ verdadeira vós que vos deles faço et señor et verdadeiro poseedor¹.

Et porla presente rreboquo tódoslos foros et doações, testamentos et cobdeçilos et contraptos et poderes et abtos que dos ditos bẽes *e* herença aja *e* teña /¹⁷ feytos ao cabídeo¹ da igleia d'Ourense et a outras quaesqer das ditas personas¹, así eclesiásticas como¹ seglares, et de outra qualqer ley et *condiçón* que sejan et como¹ qer et en qualqer maneyra et por qualqer *rrazón*, por quanto, se o⁴ foron, seerían feytos *con* medo et rreçeo¹ que eu avería aa sazón do dito meu marido Álvaro /¹⁸ Laso ou por seu jnduzimento et por aver *con* el paz et bõa vida, ou por jnduzimento das personas¹ que se en eles poderan nomear, contẽer et declarar, *con* juramento que faço aos¹ *santos* euangeos et a este signal¹ de crus [*Cruz*], que *non* seerían outorgados *nen* feytos *nen* ditos de mjña *nen* por mjña propia /¹⁹ et libre voontade, como¹ he este dito contrapto que eu de meu grado faço et outorgo da dita herença et bẽes et sen outra prémea¹ *nen* enduzimento algúⁿ a vós, o dito Diego Díaz, notario. Et porla presente vos dou poder conprido *para* que, por vós ou por outro, *segundo* dito he, et *para* vós, posades demandar et aver /²⁰ et cobrar de qualqer ou quaesqer personas¹, así por juízo como¹ fóra del, tódoslos títulos, testamentos, partições, cartas et escripturas que ajan *e* tenan aos¹ ditos bẽes et herença perteeçentes et que a *mjn* perteeçan aver *e* tẽer por *rrazón* deles.

Et a mayor abundamento en voso fauor et *non* en outra maneyra, rrenunçio *e* demjto /²¹ et pártome de todo o *dereyto*, voz *e* abçón que aos¹ ditos bẽes et herença ey *ennos* señoríos propietarios deles, et en espeçial faço a dita rrenunçiaçón et demjtiçón *enno* mosteiro de Santa Coomba de Naues da diocese d'Ourense,

prior e conbento del, da médea¹ pousa do seu couto do Ribeiro de Mẽende et lugar de Ses/²²teyrón, con tódaslas casas et moýnos et vjñas et herdades et áruores et *dereytos* et *dereyturas* et cousas aa dita médea pousa et lugar de Sesteyrón perteeçentes et perteeçer deuentes, *segundo* que o eu todo fasta aquí trouxe e outros por *mjn* a jur et a mãao; por vertude da qual dita demjtiçón lles pido que vos rreçeban /²³ logo a vós, o dito Diego Díaz, et a tódaslas ditas vosas vozes para senpre por foreiro dos ditos bẽes et herença ou vos façan deles nouo foro, se uos neçesario for, porla vía, modo et maneyra que máis de *dereyto* posa et deua valer.

Et prometo así por solempne et firme estipulaçón de aver todo o sobredito /²⁴ por rrato, grato, firme, estábele et valedeyro para todo senpre, et de o⁵ non rrebo-car nen alegar⁶ nen propõer nen dizer contra elo outra rrazón nen exçeçón nen outra cousa algúa en contrario por que posa ser desfaleçido, *mjn*goado, quebran-tado ou desatado o sobredito en todo ou en parte delo. Et porque seja máis firme, /²⁵ quero et mando que este dito contrapto, con todo ho en el contiúdo, seja nomeado e *jnsinuado* en testamento ou manda algúa, se a⁷ fezer en algún⁸ tempo, et mando que valla en todo así como¹ *mjña* manda ou como¹ meu cobdeçilo; et se por ventura *enno* dito meu testamento ou cobdeçilo que así fezer ante de meu finamento /²⁶ non fezer en el mençón da confirmaçón deste dito contrapto, que-ro et mando et outorgo⁹ que seja en el nomeado et outorgado⁹ et rreçebido así como¹ se en ela fose todo nomeado propiamente et espeçialmente.

Et non yrey contra elo nen farey nen *consintirey* seer¹ feyta, por *mjn* nen por outro, abto nen abtos en /²⁷ contrario en *njnhún* tempo do mundo nen por algúa maneyra, et sub pena¹ do dobro et valía dos ditos bẽes et herença, que vos pro-meto todo dar et pagar por pena¹ e *jnteresse* et por nome¹ de pena¹ et postura *conbençional* que vos, sobre *mjn* et sóbrelas ditos meus bẽes et herençia que herdey dos ditos meus /²⁸ padre et madre et yrmãao, poño se contra as cousas en esta carta contiúdas et cada húa delas vier ou pasar; et se o⁴ fezer ou *consintir* fazer, que non valla nen aja força nen firmeza de juízo algún, et seerá¹ por cabsa de uós seerdes aprisionado et encarçerado por rrazón dos ditos /²⁹ bẽes e herença e con medo et rreçeo¹ que averey do señor don Pedro de Silua, obispo da iglleia d'Ourense, et do dito cabído¹, que son poderosos, ou por *jnduzimento* deles ou por vos eu máis agina fazer delibrar e sacar da dita priçón en cárcer et non por outra maneyra. Et por mayor firmeza, desde entón /³⁰ como¹ d'agora et d'agora como¹ d'entón, rreboquo, casso et anulo et dou todo por *njnhún* tanto quanto en

contrario de uós, o dito Diego Días, et do que sobredito he obrar, fezer ou diser por dito ou por feyto ou por obra en parte ou en todo. Et a dita pena¹ pagada huía vez ou máis, todavía esta carta /³¹ et as cousas en ela contiúdas fiquen firmes et vallan.

Et para conprir et aguardar todo o sobredito enna maneyra que dita he, et pagar¹⁰ a dita pena¹, se eu ou mjña voz en ela caéremos, oblígovos a elo a todos meus bñes mobles e rraízes, así os que oje en día ey como¹ os que ouuer d'aquí en deante, et es/³²peçialmente vos obligo, dou et subpinoro para todo elo tódoslos ditos bñes et herença da dita mjña madre et yrmãao como¹ do dito meu padre, para que os ajades vós et vos sean obligados por rrazón do sobredito et da dita pena¹, se en ela ouuer encorrido; et dos quaes ditos bñes e herença /³³ outrosí eu non farey d'oje en deante¹ vendición, troque nen promutaçón, obrigaçón, donaçón nen traspasación, nen outra allienaçón nen cousa algúaa a persona¹ nen personas¹ que sean eclesiásticas nen seglares por yr contra o sobredito et, se o⁴ fezer, que todavía non valla. Et conosco et outorgo porla /³⁴ presente que se eu, d'oje este dito día en deante, teuer ou posuír os ditos bñes et herença ou parte deles, que os tērey et poserey por vós, o dito Diego Díaz, notario, et a posisión deles et en voso nome¹ precario et non en outra maneyra, et que vos leixarey et desenbargarey os ditos bñes et posisión deles /³⁵ quando et cada que vós mandardes et quiserdes et por ben teuerdes.

Et defendo firme[me]nte¹¹ que algúnn nen algúus, así da mjña parte como¹ da estraya, que non vaan nen pasen nen sean ousados de yr nen pasar contra esto que sobredito he porlo quebrantar ou mjngoar, agora nen de aquí ao adeante, en algúnn tempo /³⁶ nen por algúaa maneyra, et qualqer ou quaesqer que contra elo foren ou pasaren ou tentaren de yr ou pasar, non posan et demais ajan a yra de Deus conpridamente et a mjña maldiçón, et non ajan nen gozen de njnhũus meus bñes nen herença, en caso que lleslos teña dados ou mandados, ca eu outrosí /³⁷ porla presente os priuo et quito deles et da dita herença et peyten a vós, o dito Diego Díaz, a pena¹ sobredita. Sóbrelo qual rrenunçio, quito et parto, de mjn et de todas mjñas voces, ajuda et fauor a pedir benefiçio de rrestituyçón jn jntegrum et as leys que falan en rrazón dos enganos et a todo deryto deujno /³⁸ et vmano, et estatutos et ordenamentos nouos et vellos, rreyaas¹ et jnperiaas¹, et a todas leis góticas et rromanas et outras quaesqer leis et derytos que me en esta parte poderían ajudar, et sométome a tódaslas outras leis et derytos que me sobr'[e]sto¹²

poderían contrariar et a toda excepción et defensión, /³⁹ de feyto et de dereyto, que nunca ende diga *nen* faça o contrario de todo o susodito et, facendo o contrario en algúa parte ou en todo, que *non* valla.

Et por esta carta pido et rrogo et dou poder conprido a qualquer *alcalde* ou juíz ou justiça, corregidor ou *meyrjno*, porteiro ou balesteiro ou justiça ou oficial qualquer, así da corte /⁴⁰ do dito señor rrey como¹ de quaesquer çidades, vilas e lugares dos seus rregnos¹ et señoríos, aa jurdiçón dos quaes cada *un* deles me someto *con* tódoslos ditos meus bées, rrenunçiando mjña jurdiçón declinatoria et foro *para* que mo façan todo así tēer et conprir ben así e tan conpridamente como¹ /⁴¹ se todo ouuese pasado por defenetiua sentença dada por competente juíz et a dita sentença fose pasada en cousa judgada. Et rrenunçio a pedir traslado desta carta et de demanda en escripto et térmjno de abogado et a todas dilações, defensões dilatorias, diclinatorias et perentorias, /⁴² et a todas ferias et boas rrazões et alegações que en contrario do que dito he ou de parte delo posan seer¹ ditas et alegadas, que *non* vallan *nen* sejan rreçebidas por *mjn* *nen* por outro en juízo *nen* fóra del, posto que *dereyto* seja, rrenunçiando outrosí et quitando de *mjn* et de toda mjña voz a ley et *dereyto* que diz /⁴³ que gēeral rrenunçiaçón *non* deue valer.

Sóbrelo qual outorgo a vós, o dito Diego Díaz, notario, esta carta et público contrapto, perante o notario et *testigos* jnfrascriptos, et mais tantos et quantos contraptos vós sobre esta rrazón *quiserdes*¹³ fazer ou mandar fazer et ordenar, os máis fortes et firmes que poderen seer¹ notados con /⁴⁴ consello de *leterados* *para* os avalidar. Et quero et outorgo⁹ que en caso que sejan *feytos* et signados et presentados en juízo, que se posan ordenar, fazer et signar¹ outra vez ou máis, quantas vezes vós, o dito Diego Díaz, *quiserdes*¹³ con o dito consello de *leterados* *para* os todavía fazer firmes e fortes e /⁴⁵ aválidos.

Et eu, o dito Diego Díaz, notario, que sōo presente, así rreçebo de uós, a dita Lionor Gonçalues, tódoslos ditos bées e herença, *segundo* et porla vía que mos vós dades et outorgades; et *para* vos pagar¹⁰, durante a dita vosa vida et máis *non*, os ditos oyoçentos *morauidis* en cada *un* ano¹ en saluo *para* ajuda /⁴⁶ do dito voso manteemento, oblígovos a elo a todos meus bées avidos et por aver.

Feyto et outorgado foy este dito contrapto porla dita Lionor Gonçalues *enna* dita çidade d'Ourense, dentro *ennas* súas casas de morada que son sitas *enna* rrúa dos Çapateyros, oyo días do mes d'agosto, ano¹ do nasçemento /⁴⁷ de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos et *quoreenta* et noue anos¹.

Testemoyas que foron presentes: Rrodrigo Ares de Lamela, juís do couto de Çeboljño, et Gomes Garçía de Prexegeyro¹, escudeyro, morador en terra d'Aguiar¹⁴, et Johán Peres, çapateyro, morador en Codeyro.

Et eu, Nuno Patjño, /⁴⁸ notario público da çidade d'Ourense porlo bispo e porla igleia dese lugar, a todo esto que sobredito he con as ditas testemoyas presente foý e en mjña presençia o fis escripujr e aquí meu nome¹ e signal /⁴⁹ ffs en testemoyo de verdade, que tal he.

|Sinal: Nuno Patjño, notario|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *seg^r*.

³ Está escrito *g^sado*.

⁴ Está escrito *sēo*.

⁵ Está escrito *dēo*.

⁶ Está escrito *aleg^r*.

⁷ Está escrito *sēa*.

⁸ Está escrito *alg^o*.

⁹ Leva *or* na entreliña.

¹⁰ Está escrito *pag^r*.

¹¹ Está escrito *firmente*.

¹² Falta o *e*.

¹³ Leva abreviatura de *que*.

¹⁴ Está escrito *ag^r*.

196

1450, xaneiro, 1.

O prior Álvaro de Oca e o convento de Santa Comba reciben por foreiro ao notario Diego Díaz en virtude das propiedades do mosteiro (a metade da pousa do couto do Ribeiro de Mende e o lugar de Sesteirón) que este recibiu de Leonor González.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4333. Contén tamén o documento anterior.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4333.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, frey Álvaro d'Oca, prior do mosteiro de Santa Coonba de Naues da diocese d'Ourense, e conbento dese lugar, visto vn contrapto por Lionor Gonçalues, veziña et moradora enna çibdade d'Ourense, muller que foy d'Áluaro Laso, defunto que Deus /² aja, et neta de Gonçalo Peres do Mato et de María Anes, súa muller, et filla legítima et herdeira de María do Mato, defuntos outrosí que Deus aja, porla dita Lionor Gonçalues a Diego Díaz, escripuano del rrey noso señor, notario e veziño da dita çidade, que he presente, feyto et outor/³gado de tódolos bẽes et herençia que lle perteeçian por herençia da dita súa madre María do Mato, con çertas condições en el expresadas, et en como¹ en seu fauor rrenunçiou et demjtío todo o deryto, voz et abçón que aos¹ ditos bẽes et herençia avía ennos senorios propietarios deles /⁴ et espeçialmente enno dito noso mosteiro, prior et conbento del, a meatade da poua do noso couto do Ribeiro de Mẽende et lugar de Sesteyrón, con tódaslas casas et moýnos et vjñas et herdades et áruores et derytos e deryturas et cousas aa dita médea¹ et lugar de Sesteyrón /⁵ perteeçentes et perteeçer deuentes; por vertude da qual dita demjtiçón nos pedío que o rreçebésemos logo, a el et a todas súas vozes para senpre, por foreiro dos ditos bẽes et herençia ou lle fezésemos deles nouo foro.

Et en como¹ logo dos ditos bẽes e herençia lle deu a posisión, os quaes el /⁶ teuo et ten, desde a feyta do dito contrapto fasta o día presente, et os vsa et posee¹ et esfruta por seus et como seus. Et outrosí visto en como a dita poua de Mẽende e moýnos et cousas a ela perteeçentes foron vendidas et enalleadas per asaz de vezes sen o dito noso mosteiro, priores et conbento /⁷ del primeyro seeren frontados et rrequiridos para as² aver porlo justo preço, segundo o deryto en tal caso o premjte et rrequire. Et outrosí visto en como¹ o dito lugar³ de Sesteyrón vaca ao finamento da dita Lionor Gonçalues, segundo o foro que del ouuo o dito Gonçalo¹ Peres do Mato, seu aboo¹, et en como¹, así /⁸ da dita poua como¹ do dito lugar de Sesteyrón, non son pagos os foros que a dita Lionor Gonçalues por elo en cada un ano¹ auja de pagar ao dito noso mosteiro, priores et conbento del, nen conpridas as condições das cartas dos foros delo. Porlas quaes rrazões como¹ por outras quaesqer que en deryto máis /⁹ posan et deuan valer, porla presente carta, de aquí [en adelante]⁴, rreçebemos logo et damos por rreçebida a dita poua et lugar de Sesteyrón e casas et moýnos et vjñas et herdades et cortinas et áruores et derytos et deryturas et cousas a elo perteeçentes et perteeçer deuentes, segundo que o todo tragía a jur et /¹⁰ a mão o dito Gonçalo Peres do Mato.

Et así por vertude da dita demjtiçón como¹ por vertude do dito rreçebemento, entendendo et veendo¹ en como¹ vós, o dito Diego Díaz, escriuano et notario sobredito, que soodes¹ presente, soodes¹ ome¹ mançebo et bõo labrador et tal que cunpriedes as condiçõs desta /¹¹ carta, et en como nos logo pagades, en presença do notario et *testigos* jnfrascriptos, tódolos *morauidís* dos foros que dos anos¹ pasados nos deuja a dita Lionor Gonçalues da dita médea poussa et lugar de Sesteyrón, dos quaes nos logo damos por entregos et ben pagos a toda nosa voontade; et outrosí /¹² veendo¹ en como¹ nos logo queredes dar perpetuamente, por vós et por toda vosa voz, quasi dous terços máis de foro da dita meatade da dita poussa et lugar de Sesteyrón do que nos dante por todo elo dauan.

Porlo qual, conoçendo o grande¹ proueyto noso et do dito noso mosteiro et de nosos suçe/¹³sores ao adeante, aforamos de nouamente et por nouo foro vos damos a vós, o dito Diego Díaz, notario, que soodes¹ presente, et a toda vosa voz perpetuamente *para* todo senpre a dita meatade da dita poussa et lugar de Sesteyrón, con todas súas casas et moýnos prouados et despro/¹⁴uados, et soares et terretorios et pedreiras et presas et ágoas correntes et estantes et vertentes, et *con* todas súas vjñas et herdades et cortinas et áruores, chantados et por chantar, et foros, *dereytos* et *dereyturas* e cousas a elo perteeçentes et perteeçer deuentes, así de *feyto* como¹ de *dereyto*, a montes /¹⁵ et a fontes, et entradas et seýdas, jures, *dereytos* et perteenças, por donde qer que as *ajan* et de *dereyto* deuan a aver, et *con* toda voz et abçón, *dereyto*, domjnjo et jurdiçón *temporal* et señoría rreal et justiça çebjl et crimjnal que o dito noso mosteiro et nós, por nome¹ del, avemos et tẽmos et nos /¹⁶ perteeçe *enno* dito noso couto de Mẽende; con condiçón que nos diades et pagedes, et a nosos suçesores, *para* senpre de foro en saluo, en cada *un* ano¹ por cada día de Santa Coomba, çento et vijnte *morauidís* de mõeda vella, branca a tres *dineyros*, ou súa estimaçón se outra moeda correr, et do al que ajades /¹⁷ todo o sobredito libre, quite et desenbargado de todo outro trebuto, çenso et cargo algún, pagando o dízimo a Deus. Et porla presente vos damos poder *para* que posades aforar o sobredito et qualqer parte delo aas¹ personas¹ que quiserdes e porlos *tenpos*, vozes e anos¹ ou *para* senpre, e porlos foros e /¹⁸ condiçõs et preçios et *contías* que vós por *ben* teuerdes.

Et se vós ou vosa voz quiserdes vender, deytar ou subpinorar o sobredito, que *primeyro* frontedes *con* elo a nós ou a nosos suçesores que porlo *tenpo* foren *enno* dito noso mosteiro, *para* que o ajamos porlo justo preço, *segundo* *dereyto*, et *non* faredes

/¹⁹ por elo manda *nen* poeredes adnjuersario a outra iglleia *nen* mosteiro *nen* santuario algún, saluo a este dito noso mosteiro. Et outrosí *non* demjtiredes *nen* rrenunçiaredes *nen* dotaredes *nen* traspasaredes *nen* outra cousa *njn*húa faredes de todo o sobredito *nen* de parte delo a persona¹ *nen* personas¹ /²⁰ eclesiásticas *njn*húas, sen primeyramente vos dáremos *para* elo noso espeçial poderío, liçençia et *consintimento*; et fazendo o contrario, queremos que todo o por vós así *feyto* et outorgado que *non* valla. Et obligamos a tódoslos bēes do dito noso mosteiro *para* seerdes¹ defeso et anparado, vós et /²¹ toda vosa voz *para* senpre, con todo o sobredito que uos así aforamos.

Et eu, o dito Diego Díaz, notario, que sōo presente, por *mjn* et por toda *mjña* voz *para* senpre, así rreçebo de uós, o dito prior et *conbento*, a dita médea¹ pouosa et lugar de Sesteyrón *con* todo o al⁵ sobredito, aforado *segundo* et porla /²² vía et condiçōes sobreditas; et *para* o todo así tēer et *aguardar* et pagar⁶ en cada *un* ano¹ *para* senpre a vós, o dito prior et *conbento*, et a vosos suçesores os ditos cento et vijnte *morauidís* da dita moeda, et conprir tódaslas outras condiçōes desta carta et cada húa delas, oblgovos a elo a todos /²³ meus bēes avidos et por aver.

He posta pena¹ ontre nós, as ditas partes, que qualqer de nós que contra elo for ou pasar et o *non* conprir et *aguardar*, que peyte¹ aa parte *aguardante* por nome¹ de pena¹, postura et jnteresse *duentos morauidís* da dita mōeda; a qual dita pena¹ paga ou *non*, que esta carta /²⁴ et aforamento sobredito que seja et fique firme et valla *para* senpre.

Feyta a carta *enna* caustra do dito mosteiro, primeyro día do mes de *janeyro*, ano¹ do nasçemento de Noso Señor Ihesu Cristo de *mjll*¹ et quatroçentos et çincoenta anos¹.

Testemōyas que foron presentes: Lopo da Beyga, morador /²⁵ en Nabes, que he *enna* *fjgresía* de Palmés, et Afonso Garçia, morador na *fjgresía* d'Untes, et Afonso Branco, morador en Lebizes, et Johán de Canba, natural de Canba, ome¹ do dito *frey Álvaro*, prior.

Et eu, Nuno Patjño, notario público da çidade d'Ourense porlo /²⁶ bispo e porla igleia dese lugar, a todo esto que sobredito he *con* as ditas *testemōyas* presente ffoý et aquí meu nome¹ e signal fis en testemoyo de verdade, que tal he, et en *mjña* pre/²⁷sençia esta carta fis *escripujr* ocupado doutros negoçios.

[*Sinal*: Nuno Patjño, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito “*parās*”.

³ Está escrito *lug^r*.

⁴ No ms. falta.

⁵ Está escrito *oãl*.

⁶ Está escrito *pag^r*.

197

1452, febreiro, 2.

O prior Álvaro e o convento de Santa Comba aforan a Afonso García, á súa muller Aldonza Ianes e a seis voces a metade do lugar de Barrio e o lugar de Sas que tivo Pedro de Coiras.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4368.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4368.

REF. DURO, *Naves*, 158.

Sábean quantos esta carta viren como¹ eu, don frey Álvaro, porla graça de Deus et da Santa Igleia de Rroma prior do mosteiro de Santa Coonba de Nabes, e convento dese /² mesmo lugar, seendo em noso cabídeo¹ per son de canpãa, segundo que avemos de vso e de custume, damos e outorgamos, aforamos a vós, Afonso García, morador /³ em Vntes, que soodes presente, e a vosa moller Aldonça Yanes, que he ausente, em vosas vidas d'ambos e a seys voces após a morte do pustromejro de vós, así /⁴ que o pustromejro de vós, em súa vida ou a tempo de seu fignamento, nomêe a primejra voz e a primejra nomêe a segunda e segunda nomêe a terceira, e asy vaan as ditas seys /⁵ voces nomeadas húa pus outra por orden sucesiue; e non seendo nomeadas, que entón seja voz aquel ou aquela que de deryto herdar os outros vosos bês. Convén a saber, que vos /⁶ aforamos a meatade do lugar de Bárreo e mays o lugar que jaz en Saas¹ que soya teer Pero de Coyras, segund que o el soya teer a jur e a mãoo, sacando a casa que /⁷ ten Juan da Lama².

Aforámosvos os ditos lugares con súas casas e pardeiros, segund que lles perteesçen, e con súas vjnas e herdades e áruores e cortjnas e soutsos e pascos, /⁸ e con todas súas entradas e seydas, jures, derytos e perteesças, por onde quer³ que as aja e deua a auer de deryto, con tal pleito e condiçón que rreparedes as casas dos

ditos lugares, /⁹ labredes e paredes ben as herdades e vjñas e áruores e cortjnas, e rreparedes os ditos soutos, em tal maneja como¹ non desfalescan por mjngo de labor e de bõo /¹⁰ paramento e rreparamento. E daredes de foro de cada hun ano¹, vós e vosas vozes a nós e aos priores e convento que despoys de nós foren do dito mosteiro, a quinta /¹¹ parte de todo o⁴ vjño e conposta que Deus der ennas vjñas⁵ dos ditos lugares, posto enno lagar, e a quarta parte do pan e avelayço que Deus der ennas herdades dos ditos lugares, /¹² posto enna ayra, sacando a leyra da Barreda que demarca con vjña de Lopo da Veyga, que anda con o lugar de Saas¹, que pagedes foro de sesta do vjño que Deus en ela /¹³ der, posto enno lagar. As quaes ditas noujdades colleredes e alçaredes per ollo de noso moordomo¹, ao qual proueerdes de comer e de beber comunalmente mentre collerdes /¹⁴ e alcardes as ditas noujdades. E mays daredes por *dereytura* dos ditos lugares vjnte e hun *moravidis* de moeda⁶ vella, branca em tres *djneyros*, por cada día de San Martino do mes de /¹⁵ nouembro, e do al que os ajades libres e *quites*⁷ de todo outro embargo e emcargó algún, pagando o dísjmo a Deus.

[E se vós ou vosas vozes quizerdes vender, deytar, enallar ou traspasar os ditos lugares e cousas a eles perteesçentes ou parte delas, que primeiramente frontedes con eles a nós ou a nosos suçesores e noslos dedes porlo justo preço que vos outro por eles der ante que a outro algún]⁸; et non os querendo porlo justo preço rreçerber, que estonçe /¹⁶ os posades vender, deytar, enallar ou traspasar a atal persona que seja semelláuale de vós, que os aposte e rrepare, labre e pare ben, e page os ditos foros en cada hun /¹⁷ ano¹, cu[n]pra⁹ e aguarde as condiçõs desta carta e cada húa delas. E he posto condiçón que non posades por eles nen parte deles fazer manda nen vnjuersario, nen poer sobreforo a /¹⁸ igleia nen mosteiro nen santuario algún, saluo ao dito noso mosteiro.

E seeredes vasalo¹⁰ seruente¹⁰ e obediente¹¹ ao dito mosteiro e priores del. Et nós obligamos /¹⁹ os bẽes do dito noso mosteiro a vos anparar e defender con eles senpre a *dereyto* de quenquer³ que vos quiser⁷ demandar ou embargar.

Et eu, o dito Afonso Garçá, que sãõ presente, por /²⁰ mjn e porla dita mjña moller e vozes, con as ditas condiçõs rreçebo em mjn os ditos lugares e cousas a eles perteesçentes, e obligo todos meus bẽes mobles e /²¹ rrayzes, avidos e por auer, de rreparar os ditos lugares, labrar e parar ben as ditas vjñas e herdades e cortjnas, e pagar os ditos foros em cada hun ano¹, e conprir /²² e aguardar as condiçõs desta carta e cada húa delas.

Et he pena¹ posta e outorgada¹² ontre nós, as ditas partes, que qualquer³ de nós que contra elo quiser⁷ yr ou pasar, que non posa /²³ e mays que peyte aa parte aguardante por nome de pena dosentos *moravidís* da sobredita moeda⁶; e a dita pena paga ou non, esta carta e todo o⁴ em ela contjúdo fique firme /²⁴ e valla porlo tempo e vozes que he feyta e outorgada¹².

Ffeyta a carta enno dito mosteiro de Santa Coonba de Nabes a dous djas do mes de feuerreiro, ano¹ do nasçemento do /²⁵ Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e çinquenta³ e dous anos¹.

Testigos que foron presentes: frey Pero de Veer, monje do dito mosteiro, e Lopo de Mugares, escudeiro, /²⁶ e Goterre, morador em Vntes, e outros.

Non valla esta carta sen seer firmada do nome do dito prior.

Et eu, Juan Telo, notario público da [çidade d'Ourense e coutos]¹³ /²⁷ do bispo e mosteiro de Santa Coonba de Nabes porlo bispo e prior deses ditos lugares, a esto que sobredito he con os ditos testigos presente [fuy e o escripuj e aquí meu]¹³ /²⁸ nome e signo fis, que he tal, en *testimoyo* de verdade.

|Sinal: Juan Telo, / notario|.

|Sinatura: Aluarus, prior Sancte / Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² As letras *la* van na entrelíña.

³ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁴ Está escrito *todoo*.

⁵ O texto “conposta que Deus der ennas vjñas” está repasado por man diferente e posterior.

⁶ Está escrito *mor*.

⁷ Leva a abreviatura de *que*.

⁸ No ms. falta.

⁹ Falta o *n*.

¹⁰ No final da palabra hai un *s* riscado.

¹¹ Primeiro escribiu *obediēt̄s* e logo corrixiu o *s* en *e*.

¹² Leva *or* na entrelíña.

¹³ O ms. está rompido.

1454, febreiro, 27; mércores. Ourense.

Gonzalo Pérez de Requeixo, rexedor da cidade de Ourense, e o notario Álvaro Afonso, como herdeiros e testamenteiros do notario Afonso González de Mende, venden ao prior García, en nome do mosteiro de Santa Comba de Naves, diversos bens e dereituras e trigo no Ribeiro de Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4395.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4395.

Sábean quantos esta carta de venda vyren como¹ nós, Gonçaluo Peres de Rreqeyxo, rregedor da çibdade¹ d'Oureense, et Álvaro Afonso, notario, vesjños e moradores enna dita çibdade¹ d'Oureense, herdeyros et conpridores que soomos e fica²mos de Afonso Gonçalues de Meende, notario defunto, vezjno que foy da dita çibdade¹, que aja pareýso, et por vertude de súa manda e testamento que pasou máys conpridamente per este notario per quen esta carta he feyta, do qual dito /³ testamento e jnbentario do dito Afonso Gonçalues de Meende, defunto, eu, o dito notario, dou ffe que pasou per mjn a dez días do mes de setembre do ano¹ vltjmo pasado de mjll¹ e quatroçentos e çinquoeenta e tress anos¹, o qual /⁴ dito testamento e jnuentario jas escripto máys conpridamente en mjñas notas; et nós, os ditos Gonçaluo Peres e Álvaro Afonso, notario, sendo çerteficados e apreçebjdos de todo noso dereyto e non costrengidos nen jnduzjdos per outra /⁵ prémea nen engano algũu, mays de noso prazer, própea e lybre boa voontade, outorgamos² e çoñoçemos que vendemos, en nome¹ do dito Afonso Gonçalues de Meende e noso e de nosos herdeyros e seus, como¹ seus /⁶ herdeyros e conpridores, et logo per esta presente carta entregamos³ a vós, ho onrrado frey Garçía, prior do mosteyro de Santa Coonba de Naves do obispado d'Oureense, que soodes presente, e a tódoslos outros priores vosos /⁷ subçesores que depouys de vós foren do dito mosteyro de Santa Coonba, de dízjmo a Deus por jur d'erdade para todo senpre, conbén aa saber, que vos vendemos estes bẽes e dereyturas e trijgo e cousas que se sigen, /⁸ que perteeçían ao dito Afonso Gonçalues de Meende e eran seus de dereyto, asý por sy como¹ por seu patrimonio e aboengo e suçição.

Primeiramente vos vendemos os vijnte *e* sete *moravidís* que Afonso *Gonçalues* do Paaço nos ha de dar /⁹ de cada ano¹ das casas que ten enna pousa de Meende, et os dez *e* seys *moravidís* que nos ha de dar Fernán Laso.

Jten vos vendemos máys os vijnte *e* tress *moravidís* que nos ha de dar Rrodrigo de Meende et os dez *e* noue *moravidís* *e* douss /¹⁰ diñeyros que nos ha de dar Fernando do Conchouso, moradores en Meende, os quaes ditos *moravidís* son de moeda vella, contando branca en tress dineyros *e* dez dineyros o *moravidil*.

Jten vos vendemos máys as çinquo *quoartas* de vyño de lagar /¹¹ que ha de dar cada ano¹ Afonso *Gonçalues* do Paaço, et o foro de *quoarta* da vyña que ten o dito Afonso *Gonçalues*, et as tress *quoartas* de vyño que ha de dar Johán *Martíis*, et outras tress *quartas* de viño que ha de dar Vaasco *Rrodrigues* da Carreyra. /¹² Jten Rroy de Paaços, morador en Çeboliño, seys *quartas* de vyño que ha de dar perla vyña do Sobereyro. Jten Rrodrigo do Conchouso, perlo lugar do Figeystredo, hũ porco *e* dez *moravidís*. Jten eu, o dito *Gonçaluo Peres* de Rrequeixo, /¹³ çinquo fanegas *e* tress almudes de trijgo que ey de dar cada ano¹ de foro do moýño da Lágea et mays do moýño do Areal seys fanegas de trijgo, que eso meesmo ey de dar de cada ano¹ eu, o dito *Gonçaluo Peres*, con quatro fanegas /¹⁴ *e* médea de trijgo que ha de dar cada ano¹ Gómez Yanés de Bouça Bedra porlo moýño da Moreyra. Os quaes d[i]tos⁴ moýños, en que asý avemos de aver o dito trijgo que vos asý vendemos, están enno rrío da Looña /¹⁵ enno dito Rribeyro de Meende.

Et máys vos vendemos a vyña de Trasla Cámara, con seu oliuar, et o lugar de Figeystredo.

O qual dito trijgo *e* vyño *e* foros *e* dereyturas *e* cousas sobreditas que vos asý /¹⁶ vendemos jazen enno dito Rribeyro de Meende, que he açerca da dita çibdade d'Oureense, *e* o tjña *e* tragía todo a jur *e* a maa o dito Afonso *Gonçalues* de Meende *e* lle perteeçia por parte *e* herença de seu tjo Pero *Vaasques* da rrúa /¹⁷ dos [Ça]pateyros⁵, *e* que ao dito Pero *Vaasques* perteeçia por herença de seu tjo Martjn Giestosa, que ajan pareýso, vezjños que foron da dita çibdade d'Oureense; os quaes ditos bẽes vendemos para conprir o dito testamento et /¹⁸ m[anda]s⁵ *e* pías cabsas do dito Afonso *Gonçalues* de Meende.

Vendémosvos os ditos bẽes *e* cousas desuso declaradas con todas súas entradas *e* seýdas, dereytos, jures *e* perteenças *e* señorío *e* jurdiçón, per huquer /¹⁹ que os ajan *e* deuan aver de dereyto, segundo perteeçian ao dito Pero *Vaasques* *e* ao dito Afonso *Gonçalues* de Meende, como¹ seu sobriño *e* herdeyro, *e* a nós¹, en nome¹

do dito Afonso *Gonçalues* de Meende, como¹ seus herdeyros e conpridores. /²⁰ Et os quaes ditos bẽes e cousas sobreditas vos vendemos por preço çerto que a vós e a nós aprouuo de nos por elo dardes de compra, conbén a saber, seys mjll¹ *morauidis* da dita moeda vella vsal, contando branca /²¹ en tres dineyros e dez dineyros o *moraujdil*, quitos de vendas e alcaualas; dos quaes ditos seys mjll¹ *morauidis* da dita moeda vella nos fezeistes pago rrealmente e con efecto en çertas peças de panos de çertas cores e en çertas /²² dobras e frorijs de ouro e en çertos marcos de prata, que montou a dita contja e pasou do voso poder ao noso ben e conpridamente, en presenza do dito notario e testigos desta carta, de que nos damos e outorgamos² /²³ de vós, o dito frey Garçia, prior, por entregos e ben pagados a toda nosa voontade, e rrenunçiamos sobre elo a leey et exseyçón de ynumerata pecunja.

Et he posto condiçón ontre nós, as ditas partes, /²⁴ que Aldonça Afonso, muller de *Gonçaluo Nunes* de Meende, escudeyro, moradores enno dito Ribeyro de Meende, madre do dito Afonso *Gonçalues* de Meende, que tena e persuya en toda súa vyda e máys non, ela ou quen seu poder /²⁵ para elo ouuer, o dito lugar do Figeyredo que jaz enno dito Ribeyro de Meende, con todas súas casas e vinas e herdades e foros e dereytos e cousas a el perteeçentes, e se manteña per los frutos e rendas del /²⁶ en súa vyda e máys non, segundo que llo mandou o dito Afonso *Gonçalues* de Meende, seu fillo, en seu testamento; e despoys do finamento da dita Aldonça Afonso, que o dito lugar de Figeyredo, con tódaslas /²⁷ cousas a el perteeçentes, fiquen libremente ao dito mosteyro de Santa Coonba e a vós, o dito frey Garçia, prior, e a todos vosos subçesores, en seu nome¹, por jur d'erdade e de díjmo a Deus para todo senpre, segundo /²⁸ que o tjña o dito Afonso *Gonçalues* de Meende, con tódoslos outros ditos bẽes que vos asy vendemos.

Et de quanto máys valen de compra os sobreditos bẽes desuso declarados que os ditos seys mjll¹ *morauidis* da /²⁹ dita moeda vella, que asy de vos rreçebemos para conprir o dito testamento, damos o máys ao dito mosteyro de Santa Coonba e a vós, o dito prior, en seu nome¹, en pura doaçón verdadeyra e valedeyra para to/³⁰do senpre, segundo que doaçón mellor¹ e máys conpridamente pode e deue seer dada ontre vyuos e de dereyto máys deue valer, et en elimosina ao dito mosteyro por las almas dos ditos defuntos e dos /³¹ ditos Pero *Vaasques* e Afonso *Gonçalues* de Meende e de aqueles de que deçenderon os ditos bẽes. Et que vós, o dito prior, et todos vosos subçesores priores que foren do dito mosteyro de Santa

Coonba de Nabes, *para* todo *senpre*⁶, *façades de* /³² *cada ano*¹ *enno* mosteyro de San Franxisco da dita çibdade¹ d'Oureense, *enno* altar de Santa María de Consolaçón, ante o qual dito altar jaz o dito Afonso *Gonçalues e Gonçaluo Sanches*, seu padre, hũu anjuersario *con* súa vegilja /³³ *e mjnsa* cantada *e* *rresponso* por cada dja de Santi Elifonso; *sóbrelo* qual encarregamos *vosa* *conçiença e* de vosos subçesores prior[e]s⁷ que foren do dito mosteyro de Santa Coonba *e* *descarregamos* as nosas *conçien*/³⁴*çias*.

Et logo todo jur, *dereyto*, *senorío*, *propiedade*, *voz e* *abçón* que o dito Pero *Vaasques e* o dito Afonso *Gonçalues*, seu sobrjño *e* herdeyro, en seu nome¹, *e* nós, en nome¹ do dito Afonso *Gonçalues* de Meende, *avemos e* *teemos* en tódoslos sobreditos /³⁵ *bêes e* en qualquer deles, todo o *quitamos e* *rremobemos e* *partjmos* do dito Afonso *Gonçalues* de Meende *e* de nós, en seu nome¹, *e* todas nosas *vozes e* herdeyros *para* *senpre*, *e* o *poemos*, *damos e* *traspasamos* *enno* dito mos/³⁶*teyro* de Santa Coonba *e* en vós, o dito frey *Garçía*, prior, *e* en vosas *vozes* subçesores priores que foren do dito mosteyro *para* *senpre*⁶; *et per* esta presente carta vos *poemos e* *apoderamos* logo *enna* *teença e* *corporal* *posisón* /³⁷ de tódoslos ditos *bêes e* vos *damos* *poder*, *lyçençia e* *abtoridade* *para* que *posades* *entrar*, *tomar e* *rreçeber*, *per* vós *meesimo* ou *per* quen vós *quiserdes*, tódoslos sobreditos *bêes e* *foros e* *rrendas* deles *sen* *lyçençia* de juís *nen* de *alcalde* /³⁸ *nen* de outro home¹ *algũu*, que dos *sobr[e]ditos*⁷ *bêes* *nen* de parte deles *non* *avemos* *feyto* *nen* *faremos* outra *venda* *nen* *enpeñamento* *nen* *enalleamento* *nen* *traspasamento* *nen* *obrigaçón* *nen* *manda* *nen* *doaçón* a outra *persona* *nen* *parte* *algũá*.

Et *pro*/³⁹*metemos e* *outorgamos*² de *nunca* *yr* *nen* *pasar*, nós *nen* outro por nós, *contra* esta carta *e* *vençón* *nen* *contra* parte delo en *njhũu* *tenpo* *nen* por *algũá* *maneyra* en *juíso* *nen* *fóra* del, ante que vos *faremos* esta dita *venda* *sãa e* de paz de *quenquer* /⁴⁰ que vosla *quiser* *enbargar e* *ocupar*, toda ou parte dela. Et *para* o *así* todo *teer*, *conpri*[r]⁸ *e* *agardar*, *obrigámosvos* a *elo* tódolos *bêes* que *foron e* *ficaron* do dito Afonso *Gonçalues* de Meende. Et se nós ou qualquer de nós ou outro por nós *contra* /⁴¹ *esto* *for* ou *pasar e* o *non* *conprir e* *agardar*, que *peyte* a vós, o dito prior, ou a vosos subçesores, por nome¹ de pena, *postura*, *jnterese*, *quingentos* *florijs* d'ouro; *et* a pena *pagada* ou *non*, que esta *venda* *fique* *firme*.

E sobre *esto* que dito /⁴² *he e* se en esta carta *contén*, *rrenunçiamos e* *partjmos* de nós *e* de outro por nós *tódaslas* *leey*s *e* *derey*tos, *foros e* *ordenamentos* *escriptos e* *non* *escriptos*, *asý* *canónjcos* como¹ *çebijs*, *asý* en *geeral* como¹ en *espeçial*, *e*

toda leey /⁴³ de engano e todo beneficio de rrestetuyçón jn jntegrum e tódaslas outras leeys, rrazoos, dereytos e defensõos que en contrario do sobredito sean ou seer posan en qualquer maneyra, que nos non vullan nen seamos sobre /⁴⁴ elo oýdos nen rreçebydos, nen outro por nós, en juízo nen fóra del, posto que dereyto seja; e en espeçial rrenunçiamos e partjmos de nós a leey do dereyto en que dis que geeral rrenunçiaçón non valla.

Et eu, o dito frey Garçia, prior, que /⁴⁵ presente sãõ, por mjn e en nome¹ do dito meu mosteyro e para el, así outorgo² e rreçebo a dita venda dos sobreditos bẽes, segundo que ma vós, os ditos Gonçaluo Peres e Álvaro Afonso, notario, desuso fazedes, e obrigo os ditos bees e os bẽes /⁴⁶ do dito meu mosteyro para que eu e meus subçesores priores que depouys de mjn foren do dito mosteyro façamos dizer de cada hũu ano¹ para senpre⁶ enno dito mosteyro de San Franxisco d'Oureense o dito anjuersario con súa /⁴⁷ vegilha e mjnsa cantada e rresponso, e de leixar teer e persuýr aa dita Aldonça Afonso, madre do dito Afonso Gonçalues de Meende, o dito lugar de Figeiredo e frutos e rrentas del en toda súa vyda, segundo que llo mandou /⁴⁸ o dito Afonso Gonçalues de Meende, seu fillo, e de teer e conprir e agoardar tódaslas cousas e condiçõos por mjn desuso ditas e outorgadas² e cada hũa delas, su a dita pena, segundo e como¹ dito he.

Et porque esto seja firme e /⁴⁹ non vena en duda, nós, as ditas part[e]s⁷, outorgamos² esta carta ante o dito notario e testigos adeante escriptos, a máys forte e firme e estable que se en dereyto poder fazer e ordenar en esta rrazón con acordo de leterado.

Que foy /⁵⁰ ffeyta e outorgada² enna dita çibdade¹ d'Oureense, enas casas de morada do dito Gonçaluo Peres, rregedor, que son enna rrúa Noua da dita çibdade¹, día quarta feyra, vijnte e sete días do mes de febereyro do ano¹ do nas/⁵¹çimento de Noso Salvador Jhesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos e çinquoeenta e quatro anos¹.

Testigos que a esto presentes foron: Fernando Vaasques Cardoso e Johán Afonso de Çerreda, mercadores, e Johán de Rramoýn, clérigo do coro da jglleia /⁵² d'Oureense, e Johán d'Estar, vesjños e moradores enna dita çibdade¹ d'Oureense, e Gómez de Barrio, home¹ do dito prior.

Et yo, Rruý Ferrnandes de la Somoça, escriuano de nuestro señor el rrey et su notario /⁵³ público en la su corte et en todos los ssus rreynos, et notario público en la dicha çibdad de Orenes por el obispo e la iglesia dese lugar, al otorgamjento

desta carta en vno *con* los dichos /⁵⁴ testigos presente fuy et por rruego *e* otorgamiento de las dichas¹ partes la fis escriuijr et por ende ffis aquí este mjo signo en testimonjo de verdad.

[*Sinal: Rroy Ferrnandes, / notario*].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ O *m* está corrixido sobre *a*.

⁴ Falta o *i*.

⁵ O ms. está rompido.

⁶ Usa a abreviatura de *re* co valor de *r*.

⁷ Falta o *e*.

⁸ Falta o *r*.

199

(1458, maio, 13. Ourense)*

Gonzalo Pérez de Requeixo, rexedor da cidade de Ourense, afora ao muiñeiro Gonzalo da Touza, á súa muller Clara Afonso e a dúas voces dous leiros de viña na cortiña do Baño.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4472.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4472.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ eu, Gonçaluo Peres de Rreqeyxo, rregidor da çibdade d'Ourense, dou *e* outorgo a foro a vós, Gonçalo¹ da /² Touça, moyneyro, morador enno Ribeyro de Meende, que sodes presente, et a vosa muller Clara Afonso, que he avsenté, et a dúas voses /³ apús finamento do pustrumejro de vós, así que o pustrumejro de vós, en súa vida ou a *tempo* de seu finamento, nomêe a primeyra vós et a primejra /⁴ nomêe a *segunda*, et así vaan as ditas dúas voses nomeyadas húa pus outra subçesieue; et non seendo nomeyadas que seja vós aquel ou aquela /⁵ que ao *tempo* do finamento do pustrumejro de vós herdar os outros vosos bês de *dereyto*. Combén a saber, que vos aforo dous leyros de vjña /⁶ que foron de Pero Vaasques, que jasen enna cortiña do Vaño, segu[n]do² que están demarcados sobre sy.

Afórovos os ditos dous leyros de vjña con todas /⁷ súas entradas et seydas et con todos seus *dereytos e perteeñscas* que lles perteeñcen e perteeñcer deuen de *dereyto*, por tal pleito e *condiçón* que labredes /⁸ et paredes *ben* os ditos dous leyros de vjña, et os *chantedes e entrechantedes* onde lles feseren mester, en maneira que *non* desfalescan por /⁹ *mjngo*a de labor e de bõ paramento. Et daredes de foro en cada hun ano¹ a *mjn* ou a *mjnas* voses a sesta parte de todo ho o vjño e de tó/¹⁰ daslas outras cousas que Deus der *ennos* ditos dous leiros de vjña, he a saber, a *composta enna* vjña e o vjño branco *enno* lagar; a qual noujdade que /¹¹ así Deus der *ennos* ditos dous leyros de vjña *colleredes* por ollo de meu mayordomo ou de meus herdeyros, ao qual *proueeredes*¹ de comer /¹² et de beber *comunamente* en quanto *colleredes* a dita noujdade, et *pagaredes* o medio carreto. Et do al averedes os ditos dous leyros de vjña de /¹³ *dísimo* a Deus *libres* et *quites* de todo outro tributo, *çenso e cargo algún*.

Et he posta *condiçón* que se *quiserdes vender*, *deytar* ou *supinorar* ou *traspasar* /¹⁴ os ditos dous leyros de vjña ou parte deles, que *primeyramente frontedes e rrequirades con* eles a *mjn* ou a *mjnas* voses et noslos *dedes* porlo justo /¹⁵ *preço* que vos outro por eles der, ante que a outro *algún*; et *non* os querendo aver porlo justo *preço*, *entonce* os *vendede*, *deytade* ou *supinorade*, *enalleade* a tal /¹⁶ *persona*¹ que seja *semellábele* de vós, que os *labre e pare ben*, e *pague* o dito foro de sexta de cada hun ano¹, et *cunpra e agarde* as *condi*/¹⁷ *ções* desta carta e cada húa delas, *segundo* que vós sodes *tñudo e obrigado* de *comprir*. Et obrigo meus bẽes *para*³ vos *anparar e defender* /¹⁸ a *dereyto con* esto que vos así *aforo como*¹ dito he durante o dito *tempo*.

Et eu, o dito Gonçalo¹ da Touça, que sãõ *presente*, por *mjn e porla* dita Clara /¹⁹ Afonso, *mjña muller*, et *porlas* ditas nosas dúas voses, así *outorgo e rresçebo* en *mjn* *aforado* os ditos dous leiros de vjña de vós, o dito /²⁰ Gonçalo¹ *Peres* de *Rrequeixo*, *rregidor*, *porlas* *maneyras e condiçõs* *sobreditas*, et obrigo a elo todos meus bẽes *mobles e rraíses*, *avjdos* /²¹ e por aver, e das ditas nosas voses *para* *labrar e parar ben* os ditos dous leyros de vjña, et *pagar e comprir e agardar* *tódaslas* *cousas* /²² et *condiçõs contñúdas* en esta carta e cada húa delas.

Outrosí he posta *condiçón* que *non* *faredes manda njn anjuersario nen foro nen sobreforo*, /²³ *nen porredes outra pensón algũa* que seja a outra *igleia nen moesteyro nen capela nen persona nen santuario algún*, *saluo* ao *moesteyro* de Santa /²⁴ *Coonba* de Naues. Et *seredes vós e vosas voses seruentes e obedientes con* o dito foro a *mjn e a mjñas* voses. Et se pleito ou *con*/²⁵ *tenda rrecrescer* *ontre*

mjn e vós, o dito Gonçalo¹ da Touça, e vosa muller e voses, sobre rrasón dos ditos dous leyros de vñña ou de parte /²⁶ deles, que sejan tomados e escollidos dous homes bõos, moradores enna çibdade d'Ourense, tomados a plaser das partes, para que o libren e determñnen /²⁷ como¹ quiseren e por ben teueren ou como¹ acharen por deryto et toda outra apelación rremota.

Et qualquer⁴ de nós, as ditas partes, que contra esto /²⁸ for ou pasar e ho non comprir e aguardar, que peyte aa¹ parte agardante por nome¹ de pena¹, pustura e jnterese mjll morauidís vellos e aa¹ vós /²⁹ del rrey outros tantos; et a dita pena¹ pagada ou non, esta dita carta e as cousas en ela contiúdas ffiquen firmes e vallan porlo dito tempo.

/³⁰ Ffeyta a carta enna çidade d'Ourense, trese djas do mes de mayo, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e /³¹ çinquoenta e oyto anos¹.

Testigos que foron presentes: Lopo de Boeyros e Ares de Monterroso o Moço e Gomes de Bouça Bedra.

Et /³² eu, Iohán Fernandes de Nugueyra, clérigo da diocese de Lugo, rraçoeyro enna iglleia d'Ourense, notario públjco da çibdade e obispado d'Ourense /³³ por-la abtoridade ordinaria, dado aas¹ notas, rregistros, cartas, escripturas, jnstromentos, proçesos e avtos que pasaron per Álvaro Gonçalues, /³⁴ notario que foy desta dita çibdade d'Ourense, perlo honrrado Gonçalo Teles de Veiga, canónigo enna dita iglleia, proujsor e vigario /³⁵ general enna dita iglleia, çibdade e obispado d'Ourense porlo rreuerendo señor don frey Pedro de Silua, obispo d'Ourense, esta sobredita /³⁶ carta achey rregistrada enno rregistro do dito Álvaro Gonçalues, notario, scripta da súa letra, do qual rregistro ha saquey et per outro /³⁷ fis scripujr verdadeyramente, et aquí meus signo e nome¹ fis, que taes son⁵, en testimoyo de verdade, rrogado e /³⁸ rrequirido.

[Sinal: Iohán Fernandes, / notario].

* En Duro (1973) o notario Xoán Fernández de Nogueira, que subscribe esta carta sacada das notas de Álvaro González, está documentado entre os anos 1445 e 1459.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *n*.

³ Está escrito *p^a*.

⁴ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁵ Antes está riscado *en*.

1460, xaneiro, 8. Ourense.

Os irmáns Gómez de Pazos, Diego de Pazos e Gonzalo Gómez de Pazos, escudeiros, aforan a Afonso García de Untes, á súa muller Aldonza Domínguez e a todas as súas voces todas as propiedades que teñen en Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4499.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4499.

Sábean¹ quantos esta carta de *afforamento* vyren como¹ nós, Gomes de Paaços¹ et Diego de Paaços¹ e Gonçal Gomes de Paaços¹, escudeiros (escudeiros), todos yrmãaos, que todos tress estamos /² presentes e outorgantes, damos e outorgamos², *afforamos* a vós, Affonso Garçia de Vntes, que estades presente, et a vosa muller Aldonça *Domingues*, que he absente, et a todas vossas voces *para senpre*; /³ *conbén* a saber, que vos *afforamos* as nossas herdades, árbores, soutos et cortiñas et tódaslas outras coussas que a nós pertêesçen e perteesçer deuen de *dereyto*, en qualquer *manejra* que seja, *enna fleigissía* /⁴ de Sant Estébõo de Vntes, con todas súas entradas e seydas, jures, *dereytos e perteesças*, a montes et a ffontes, *per onde quer* que as ajan e deuan auer de *dereyto*.

Con tal pleito e condición que as labredes e paredes /⁵ ben, en *manejra* que non³ desfalescan *per mñgoa* de labor e de bõ paramento, et nos dedes et pagueades de fforo en cada hun ano¹ *para senpre*, a nós e a nosas voces, dez e seys *moravidís* vellos por cada dja de San /⁶ *Martino* do mess de nobembro, contando branca en tress djnejros, de que contan tress brancas vellas e vn djnejro por hun *moravidil*, ou súa estimación *enna moeda* que chaamente porlo *tempo* correr. Et do al averedes as ditas /⁷ herdades, árbores, soutos e cortiñas et tódaslas sobreditas coussas que a nós *enno dito lugar*⁴ perteesçen, de dízimo a Deus libres e quites de todo outro trebuto [e]⁵ cargo algũu. Et obligamos todos nosos bẽes mobles /⁸ et rrayzes, avidos e por aver, de voslas ffazéremos sãas e de paz et de vos deffendéremos con elas a *dereyto*.

Et se vós ou vosas voces quiserdes vender, deytar ou enallear ou traspasar as sobreditas /⁹ cousas ou cada hũa delas, que *primeiramente* ffrontedes con elo¹ a

nós et a nosas vozes *para* que as nós ajamos porlo justo preço que vos outre por elas der, *segund* que o *dereyto* manda en tal cabso.

Et eu, o dito /¹⁰ Affonso Garçía, que soo presente, por *mjn* et porla dita mj[ña]⁶ muller et por todas nossas vozes *para* senpre, así o outorgo et rresçebo en *mjn* aforadas as sobreditas herdades, árbores, soutos e cortiñas e /¹¹ tódaslas outras cousas que vos perteescan *enna* dita fleigisía de Santo Estébõo de Vntes, *perla* maneira e condiçõos que ditas son, et oblige¹ todos meu bẽes et da dita mjña muller e vozes /¹² *para* labrar e apostar e parar ben as ditas herdades, et *para* pagar⁷ de cada vn¹ ano¹ porlo dito dja de San Martino os ditos dez et seys *moravidís* vellos, et conprir e aguardar tódaslas cousas e condiçõos /¹³ que ditas son¹.

Et outrosí he posto pena¹ que qualquer de nós, as ditas partes, que contra esto ffor ou pasar et o *non* conprir e agardar, que peyte á parte agardante por nome¹ de pena¹, postura e jnteresse /¹⁴ que entre nós poemos çent *moravidís* vellos et á voz del rrey outros tantos; et a dita pena paga ou *non*, esta carta e as cousas en ela contiúdas ffiguen ffirmes e vallan *para* todo /¹⁵ senpre.

Ffeyta a carta *enna* cibdade d'Ourense a oyto djas de janeiro, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll e quatroçentos e (et) sesenta anos¹.

Testígoos¹ que foron presentes: /¹⁶ Juan Fferrnandes, dobreiro *enna* iglleia d'Ourense, e Juan de Santiago et Rroy Vaasques, moradores *enna* fleigisía de Santiago das Caldas, et Affonso do Fforno¹ de Santa Oujea e outros.

Et eu, /¹⁷ Rroy Fferrnandes, notario públjco da çibdade d'Ourense porlo bispo e porla iglleia dese /¹⁸ lugar, a esto que sobredito he em hũu *con* as ditas *testymuyas* presente ffoý e en mjña pre/¹⁹sença o ffigis esscripujr e por ende aquí⁸ meu nome¹ e signal¹ ffigis em testy/²⁰muyo de verdade, que tal he.

[Sinal: Rroy Fferrnandes, / notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Despois está riscada unha abreviatura de *que*.

⁴ Está escrito *lug^r*.

⁵ No ms. falta.

⁶ Faltan as letras *ña*.

⁷ Está escrito *pag^r*.

⁸ Leva a abreviatura de *que*.

1460, febreiro, 24.

O prior García e o convento de Santa Comba aforan a Diego Vilela, á súa muller Constanza Ianes e a seis voces a metade da viña da Insua, a viña de Outeiro de Allos e o bacelo dos Naballos, coa metade do souto de Soutosanín e a metade da dereitura, e a metade dunha casa con horta e curral.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4495.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4495.

Sábean¹ quantos esta carta de aforamento viren¹ como¹ nós, frey Garçía, porla graça² de Deus e da Santa Igleia de Rroma prior do mosteiro de Santa Coonba de Naues, et o conuento do /² dito mosteiro, seendo juntados en noso cabildo¹, tan solamente por vssos dos frutus e máys non, damos e outorgamos³, aforamos a vós, Diego Vilela, e a vosa moller /³ Costança Yanes, que estades presentes, moradores enno noso couto [do]⁴ Rribeiro de Meende, por dimjtiçón que nos delo fezo Gonçal Lasso, sogro de vós, o dito Diego Vjlela, /⁴ que estaua presente; et he a saber¹, que vos aforamos a metade da vjna da Ýnsoa, segundo que está partida, con esta condiçón que Fernán Vello, moynejro, que este ano¹ en que esta/⁵mos da ffeyta desta carta que tena a parte e quinnón desta vjna que lle tjna deytada o dito Gonçal Lasso et, o dito ano¹ acabado, que o dito Gonçal Lasso faça con o dito Fernán Vello que vos leixe /⁶ a vós, os ditos Diego Vilela e vosa moller, a dita metade da parte e quinnón da dita vjna que lle o dito Gonçal Lasso enpenou, para o qual o dito Gonçal Lasso obrigou a outra /⁷ súa metade¹ da dita vjna.

Jten vos afforamos máys, por vertude da dita demjtiçón, a vjna d'Outeiro d'Allos e o baçelo dos Naballos, segundo que o soya traer Rroy do Conchouso /⁸ con a metade¹ do souto de Souto Sanjn e con a metade¹ da dereyt(i)ura.

Jten vos afforamos máys a matade¹ da casa con seu curral e orta, segundo que a tragía² a jur e a mñao o dito Gonçal Lasso.

/⁹ O qual⁵ todo vos aforamos en vjda de vós ambos e a seys voces despois da morte do postromeiro de vós, asy que a primeyra voz nomẽe a segunda e a segunda nomẽe a terçeyra e a terçeyra /¹⁰ nomẽe a quarta et a quarta nomẽe a quinta et

a quinta nomẽe a sesta, et asý vaan tódaslas ditas vozes húa pus outra suçessiue; e non seendo nomeadas, que seja a primeyra voz aquel ou /¹¹ aquela que de dereito herdar os bẽes do postromeyro de vós.

Afforámosvos esto que dito he con todas súas entradas e saydas e con todos seus dereitos e perteesças, por onde quer que as aja e deua /¹² auer de dereito, per tal condiçón que apostedes e rreparedes, chantedes e ontrechantedes e esterquedes a metade¹ da dita vjna da Ýnsoa et as ditas leyras d'Outeiro d'Allos e baçelo dos /¹³ Naballos et a metade¹ do dito souto, e ponades o monte que está por poer de vina en estes quatro anos¹ primeyros segintes, et apostedes e rreparedes a metade¹ da dita casa e curral /¹⁴ [e orta]⁶, todo en maneyra que non desfalesca per mýngo de labor e de bõo paramento. Et nos deades ende de foro en cada hũo ano¹, a nós e a nosos suçessores priores que foren do dito mosteiro, /¹⁵ [do vjno da]⁶ metade¹ da dita vjna da Ýnsoa quinta parte, et das ditas leyras d'Outeiro d'Allos e baçelo dos Naballos, oytava parte de todo o vjno e composta que Deus en eles der, /¹⁶ collido por noso moordomo¹ e de nosos suçessores priores que foren do dito mosteiro, ao qual⁵ proueredes de comer e de beuer cumunalmente mentre collerdes a dita nojudade. Et nos /¹⁷ trajeredes a metade¹ do dito foro aa nosa granja² de Meende, sen pagáremos por elo cousa algũa. Et do al que o ajades todo de djsimo a Deus libre e quite de todo outro trebuto /¹⁸ et encárrego algũ⁷.

Et se vós ou vosa moller e voses quiserdes vender, deytar ou supinorar a dita metade¹ da dita vjna et vjna d'Outeiro d'Allos e baçelo et metade¹ da dita /¹⁹ casa e curral e orta, que primeyramente frontedes con elo a nós e a nosos suçessores priores que foren¹ do dito moesteiro et noslo deades porlo justo preço que vos outro por elo der, /²⁰ ante que non a outro algũu; et non [o queren]do⁸ nós porlo justo preço rresçeber, entón o vendede, deytade, supinorade, ealleade e traspasade a tal persona que seja vosa semellábele, /²¹ que aposte e rrepare a metade da dita vjna da Ýnsoa e vjna d'Outeiro d'Allos e baçelo e souto, e as esterquedes e ponades o dito monte de vjna ennos ditos quatro anos¹ seguintes, /²² et apostedes e rreparedes a metade da dita casa, curral e orta, e nos paguedes a metade¹ da dereyt(i)ura do dito souto por cada día de San Martino en cada hũo ano¹, et cunplades /²³ e aguardedes tódaslas cousas e condiçõs contiúdas en esta carta de aforamento, con tanto¹ que o non deades a cabaleyro nen dona nen donsela nen home de tras muro nen a outra /²⁴ rreligiosa persona, nen poeredes por elo anjuersario nen

outro trebuto a outra igreia *nen moesteiro nen santuario algũu*⁷, *nen nos porredes sobre elo outro señor a rostro con esto que vos asý* /²⁵ *aforamos.*

*E*⁹ [seredes]⁴ *seruentes e obidientes a nós e ao dito noso moesteiro e priores del. Et se fordes jngratos e desconjsçidos, que pergades por elo o dito foro et nós e nosos suçessores* /²⁶ *voslos posan rreçeber. Outrosý que nos vaades veer*¹ *con do que touerdes a noso moesteiro por cada día de Santa Coonba. Et vós todo esto conprindo, obligamos os bẽes* /²⁷ *do dito noso moesteiro a vos anparar e defender a dereito con esto que vos asý aforamos como*¹ *dito he.*

Et nós, o dito Diego de Vjlela e Costança Yanes, que somos presentes¹⁰, /²⁸ por nós e porlas ditas nosas voces, asý outorgamos³ e rreçebemos en nós a dita metade¹ da dita vjna da Ýnsoa e vjna de Outeiro d'Allos e baçelo dos Naballos /²⁹ et metade¹ do dito souto *con* a dita metade da dita casa, curral e orta; et *para* chantar e ontrechantar as ditas vjnas, et poer o dito monte de vjna enno dito tenpo¹, e vos /³⁰ pagáremos a dita quinta parte da dita vjna da Ýnsoa e oytava parte da dita vjna d'Outeiro d'Allos e baçelo e a metade¹ da dita *dereyt(i)ura* do dito souto, e vos ýre/³¹mos veer¹ *con* do que touéremos porlo dito día de Santa Coonba, e conpríremos e aguardáremos¹¹ tódaslas outras cousas e condiçoos *contiúdas enna* dita carta de foro, /³² obligamos a elo todos nosos bẽes e das ditas nosas voses, mobles e rrayses, avjdos e por auer.

Et he posto e outorgado³ pena¹ ontre nós, as ditas partes, que qual/³³quer⁵ de nós que contra esto for ou pasar e o non conprir e aguardar, que peyte á outra parte que o conprir e aguardar quiser, por nome de pena, pustura e jnterese, dozentos¹ /³⁴ *moravidís* de bõa mõeda et á vós del rrey outros tantos; et a dita pena¹ pagada ou non, esta carta e aforam[en]to¹² sobredito e as cousas en el *contiúdas* fiquen firmes /³⁵ e vallan enno dito tenpo. Et esta carta non valla saluo se for firmada de noso nome.

Ffeyta a carta enno dito noso moesteiro, vijnte e quatro días do mes de feuerero, /³⁶ ano¹ do nasçemento de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos e sasenta anos¹.

Testigos que foron presentes: Afonso *Gonçalues*, morador enno dito Rribeiro de Meende, /³⁷ e Vaasco Lopes o Moço, fillo de Lopo de Mugares, e Rruý de Maside, morador enna granja d'Outarís, e outros.

Et eu, Iohán Páaz¹, notario público da çibdade d'Ourense /³⁸ porlo obispo e porla igreia desse lugar, e notario do moesteiro de Santa Coonba porlo prior e

conuento del, a esto que dito he con as ditas *testemõyas* presente foý *e* en /³⁹ mjña pressença o fis escriuir *e* aquí meu nome¹ *e* signal¹ aquí ffiz en testemoyo de verdade, que tal he.

|*Sinal: Jobán Páaz*¹, notario|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva unha abreviatura de *ra* innecesaria.

³ Leva *or* na entreliña.

⁴ No ms. falta.

⁵ Leva unha abreviatura de *ua* innecesaria.

⁶ O ms. está rompido.

⁷ Está escrito *alg*.

⁸ No ms. non se le.

⁹ Está na entreliña.

¹⁰ Usa a abreviatura de *per* co valor de *pre*.

¹¹ Despois está riscado *pe*.

¹² Faltan as letras *en*.

202

1460, febreiro, 24.

O prior García afora a Fernando Martís, á súa muller Tareixa Martís e a seis voces unha leira de viña na granxa de Outariz.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4506.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4506.

REF. POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 92.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, frey Garçía, porla graça de Deus et da Santa Egleía de Rroma prior do moesteiro de Santa Coonba de Naues, seendo en noso cabído¹ /² *per* tangemento de canpãa, *segundo* avemos de vso et de custume de nos ajuntar a fazer noso cabído¹, *tan* solamente por vso dos frutos *e* máys non, damos, aforamos a vós, /³ Fernand Martiis, que estades presente, *e* a vosa moller Tareyia Martiis, que non está presente, moradores enna fregrisía de San Mjgell de Canedo, en vosas vidas de vós anbos *e* a seys /⁴ veces despois da

morte da morte do pustromejro de vós, así que a primejra voz nomẽe a *segunda e segunda* nomẽe a *terçeyra e a terçeyra* nomẽe a *quarta e a quarta* nomẽe a *quinta e a quinta* nomẽe a /⁵ *sesta, e así vaan as ditas vozes húa pus outra suçessiue; e non seendo nomeadas, que seja a primeyra voz aquel ou aquela que de dereito herdar os bẽes do pustromeyro de vós. /⁶ Conuén a saber, que vos aforamos húa leyra de vjña que jaz enna nosa granja de Outerís, segundo que a ja trajedes a jur e a mãao.*

Aforámosvos a dita leyra de vjña /⁷ *con todas súas entradas e seýdas e con todos seus dereitos e perteenças, per onde quer² que as aja e deua a auer de dereito, per tal condiçón que chantedes e ontrechantedes e esterquedes et /⁸ lauredes e paredes³ ben, en tal maneyra que non desfalesca per mñgoa de lauor et de bõo paramento. Et nos deades de foro en cada ùn ano¹, a nós e a nosos suçesores priores /⁹ que foren do dito moesteiro, sesta parte¹ de todo o vjño e composta que Deus en ela der, collido per noso moordomo e de nosos suçesores, ao qual proueeredes de comer e de beber /¹⁰ cumunalmente mentre collerdes a dita noujdade, et por *dereytura* tres *morauidís* por cada día de San Martino do mes de nouembro ou súa estimaçón enna moeda⁴ que chaamente correr perlo /¹¹ tempo, ficándonos a saluo o señorío rreal. Outrosí se quebrantardes monte brauo açerca da dita granja, doutro cabo A Lobata cabo da Congosta Vella, que nos pagedes /¹² a nós e a nosos suçesores o dito foro de sesta de todo o que Deus en el der; e esto que o quebredes en dous anos¹ sigentes, colléndoo perlo dito noso moordomo, s[egundo dito]⁵ he. Et /¹³ do al que o ajades liure e quite de todo outro trebuto e encargo algũu, pagando o dízemo a Deus.*

Et se vós ou vosas vozes quiserdes vender, deytar ou supinorar esto /¹⁴ que vos aforamos como¹ dito he, que primeyramente frontedes con elo a nós e a nosos suçesores priores que foren do dito moesteiro e noslo deades porlo justo [preço]⁶ que vos outro por /¹⁵ elo der ante que a outro algũu⁷ tanto por tanto; et nonno querendo nós, entón o vendede, deytade, suspñorade, enalleade, traspas[a]de⁸ a atal persona que seja vosa semellá/¹⁶uel, que chante e ontrechante, esterque e laure e pare ben e page os ditos foros e *dereytura* desuso declarados, et cunpra e aguarde as condições desta carta e cada húa delas, /¹⁷ con tanto que non seja caualeiro nen dona nen donzela nen ome de tras muro nen outra rreligiosa persona, nen poeredes por elo anjuersario nen outro trebuto algũu⁹ a outra /¹⁸ igleia nen mõeiteiro nen *santoario* algũu⁹, saluo ao dito noso moesteiro.

Et seredes mandados, seruentes e obedjentes con o dito foro a nós e a noso moesteiro. Et se fordes jngra/¹⁹tos e desconosçidos vós e as ditas vosas voses, que

percades por ende o dito foro et nós e os priores del voslo posamos rreçeber sen voso embargo; et vós todo /²⁰ esto que dito he conpljndo et aguardando, obligamos os bẽes do dito noso mõeiteiro a vos defender a *dereito con* este dito foro.

Et eu, o dito Fernand Martiis, que são presente, /²¹ por mjn e porla dita mjña moller, que non he presente, e porlas ditas nosas vozes, assí outorgo e rreçebo en mjn a dita leyra de vjña aforada e monte de vós, o dito prior; /²² et para chantar, laurar, estercar e pagar o dito foro de sesta e tres *morauidís* de *dereytura* e a dita sesta parte¹ da dita vjña do dito monte, como¹ de tódaslas outras cousas /²³ que Deus en el der quebrándoo ennos ditos dous anos¹, e conprir e aguardar as condições desta carta e cada húa delas, obligo a elo todos meus bẽes mobles e rraýses, /²⁴ avidos e por auer.

Et he posto e outorgado¹⁰ pena¹ entre nós, as ditas partes¹, que qualquer² de nós que contra esto ffor ou passar et o non conprir e agardar, que peyte aa /²⁵ outra parte¹ que o conprir e agardar quiser, por nome de pena¹, pustura e jnterese, dusentos *morauidís* de boa moeda⁴ et á vós del rrey outros tantos; et a dita pena¹ pagada ou /²⁶ non, esta carta e aforamento sobredito e as cousas en el contjídas fiquen firmes e vallan enno dito tempo. E esta carta non valla saluo se for firmada do nome¹ de nós, /²⁷ o dito prior.

Ffeyta a carta enno dito mõeiteiro de Santa Coonba, vijnte e quatro días do mes de febreiro, ano¹ do naçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos /²⁸ e seseenta anos¹.

Testemõyas que foron presentes: Vaasco¹ Lopes, fillo de Lopo de Mugares, e Rruý de Maside e Rruý Longo, criado do dito prior, e outros.

Et eu, Iohán /²⁹ Páaz¹, notario público¹ da çidade d'Ourense porlo obispo e porla jgllieia desse lugar¹¹, e notario do dito mõeiteiro porlo prior e conuento del, a esto que dito he con /³⁰ as ditas testemõyas presente foý e o escriuí et aquí meu nome e signal¹ aquí¹² ffis en testemoyo de verdade, que tal he.

|Sinal: Jobán Páaz¹, notario|.

|Sinatura: Garsias, / prior Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

³ Usa a abreviatura de *par* co valor de *p...r*.

⁴ Está escrito *mor*.

⁵ No ms. non se le.

⁶ No ms. falta.

⁷ Está escrito *alg*.

⁸ Está escrito *traspasede*.

⁹ Está escrito *algn*.

¹⁰ Leva *or* na entreliña.

¹¹ Está escrito *lug^r*.

¹² Leva a abreviatura de *que*.

203

1460, marzo, 25.

O escudeiro Diego Ares de Garabatos, que coa súa muller María Álvarez e por tres voces ten aforada do mosteiro de Santa Comba a metade do lugar do Paaço dos Rrugees en San Xillao de Ribela, con outorgamento do prior García, afora a Gómez Fernández a metade dese lugar polo tempo e voces que el a aforou, xunto con outras herdades do mosteiro que tiña Xoán Fernández de Ribela, pai de Gómez Fernández.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4511.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4511.

REF. POUSA, *Señorio Santa Comba de Naves*, 89.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ eu, Diego Ares de Garauatos, escudeiro, morador en Dacón, *per* vertude de hũu aforamento a *mjn* /² *ffeyto per frey Garçía*, prior do moesteiro de Santa Co[n]ba² de Naues, da meatade do lugar do Paaço dos Rrugees, que jaze su o signo¹ de San Julliãao /³ de Ribela, a *mjn* e a *mjña* muller María Áluares e a tres voces despois da morte do pustromejro de nós, segundo que máys largamente pa/⁴resçera *per*la carta do foro, e outrosí de liçençia e outorida-³ e consintimento do dito prior, que está presente e outorgante et me dá liçençia e outo/⁵ridade para esto que se adeante siges, dou e outorgo, aforo a vós, Gomes Ferrnandes, morador en Ribela, que estades presente, *enno tempo e voces* /⁶ que o eu teño aforado do dito prior, conuén a saber, que vos aforo a dita meatade do dito lugar con tódaslas casas, vjñas e herdades, /⁷ áruores e cortiñas, segundo que a vós ja tragedes a jur e a mǎo, con máys as outras herdades pertẽçentes ao dito mõeiteiro, segundo que as tragía /⁸ voso padre Johán Ferrnandes de Ribela a jur e a mǎo.

Afórovos a dita meatade do dito lugar e herdades que así tragía o dito voso padre con /⁹ todas súas entradas e seydas e con todos seus dereitos e perteenças, per onde quer⁴ que as aja e deua a auer de dereito, per tal condiçón que apostedes e rre/¹⁰paredes as casas e ontrechantedes as vjñas e lauredes as ditas herdades, en tal maneyra que non desfalescan per mýngo de lauor e de bõo /¹¹ paramento. Et daredes ende de fforo en cada ùu ano¹ en toda vida de mjn, o dito Diego Ares, quinta parte¹ de todo o vjño e composta que Deus en el /¹² der enna dita meatade do dito lugar e herdades, collido per meu moordomo, ao qual¹ proueeredes de comer e de beber cumunalmente mentre coller/¹³des a dita noujdade, e vijnte morauidís de dereytura por cada día de Sant¹ André. Et ao tempo de meu fignamento, que vós e vossas vozes que pagedes /¹⁴ a meus herdeiros sesta parte do dito vjño, collido per moordomo de meus herdeiros, et os ditos vijnte morauidís de dereytura porlo dito día de San /¹⁵ André ou súa estimaçón enna moeda⁵ que chaamente correr perlo tempo. Et do al que ajades a dita meatade do dito lugar et herdades de dízimo /¹⁶ a Deus ljure e quite⁶ de todo outro trebuto e encargo algũu⁷.

Et se vós ou vossas vozes quiserdes⁶ vender, deytar ou supjñorar o dito lugar e /¹⁷ herdades, que primejramente frontedes con elo a mjn e a meus herdeiros e noslo deades porlo justo preçio que vos outro por elo der, ante que a outro /¹⁸ algũu⁷; et nonno querendo nós porlo justo preçio rreçeber, entón o vendede, deytade, supjñorade, enalleade, traspasade a atal persona¹ /¹⁹ que seja vosa semalláuel, que aposte e rrepare as ditas casas, e chante e ontrechante as ditas vjñas, e laure as ditas herdades, e /²⁰ page a dita quinta⁶ parte enna dita mjna vida e os ditos vijnte morauidís da dita dereytura porlo dito día de Sant¹ André e, ao meu fignamento, /²¹ aos ditos meus herdeiros a dita sesta parte do dito vjño e os ditos vijnte morauidís da dita dereytura, e conprir e aguardar as condiçoes [desta carta e]⁸ /²² cada húa delas. Et obrigo os bẽes do dito mõeiteiro, segundo que a mjn son obligados, para vos faser sãao e de paz [este]⁸ dito aforamento [e vos]⁸ /²³ defender con el a dereito.

Et eu, o dito Gomes Ferrnandes, que sãoo presente, por mjn e porlas ditas mjñas vozes, así o outorgo [e rreçe]bo en mjn aforado /²⁴ de vós, o dito Diego Ares, a dita meatade do dito lugar e herdades que foron do dito Juan Fferrnandes, meu padre; et para apostar e rreparar as ditas /²⁵ casas, e chantar e ontrechantar as ditas vjñas, e laurar as ditas herdades, e vos pagar⁹ en cada ùu ano¹ enna dita vosa vida [o dito]⁸ /²⁶ foro de quinta⁶ e vijnte morauidís de dereytura e a vosos

herdeiros a dita sesta parte e vijnte *moravidís*, e conprir e aguardar as condicións desta carta e cada /²⁷ húa delas, obrjgo a elo todos meus bẽes mobles e rraýses, avidos e por aver.

Et he posto e outorgado pena entre nós, as ditas partes, /²⁸ que qualquer⁴ de nós que contra esto for ou pasar e o non conprir e agardar, que peyte aa outra parte que o conprir e agardar quiser⁶, [por nome de]⁸ /²⁹ pena, pustura, dusementos *moravidís* da boa moeda⁵ e aa voz del rrey outros tantos; et a dita pena pagada ou non, esta carta e aforamento /³⁰ sobredito e as cousas en el contjúdas fiquen firmes e vallan enno dito tempo.

Ffeyta a carta enno dito mōesteiro de Santa Coomba, vijnte e çinco /³¹ días do mes de março, ano¹ do naçemento do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll e quatroçentos e seseenta anos¹.

Testemõyas que foron presentes: Payo de /³² Codeiro, Álvaro Ferrnandes de Rriba; Gomes de San Giãao, criado do dito prior.

Et eu, Iohán Páaz¹, notario público¹ da çibdade¹⁰ d'Ourense porlo obispo /³³ e porla igleia dese lugar, e notario do dito mōesteiro porlo prior e conuento del, a esto que dito he con as ditas testemõyas presente foy e o escriuý /³⁴ et aquí⁶ meu nome¹ e signal¹ aquí⁶ ffiz en testemoyo de verdade, que tal he.

|Sinal: Johán Páaz¹, notario|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *n*.

³ Leva *or* na entreliaña.

⁴ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁵ Está escrito *mor^r*.

⁶ Leva a abreviatura de *que*.

⁷ Está escrito *algn^o*.

⁸ No ms. non se le.

⁹ Está escrito *pag^r*.

¹⁰ Antes hai un *d* borrado.

1460, abril, 26. Ourense.

Pedro López de Ramirás traspasa a Guterre González e á súa muller Leonor Afonso os lugares de Cacabelos e de Porto de Rato, foreiros do mosteiro de Santa Comba de Naves, en Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4516. Contén tamén o documento seguinte.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4516.

Sábean quantos esta carta de traspasamento viren como¹ eu, Pero Lopes de Rramirãas, outorgo et coñosco que, por rrazón que a mjn perteesçe[n]² os lugares¹ de Cacaueles et de Porto de Rrato, que están situados enna fregri/²sía de Sant¹ Estéuõ d'Untes, os quaes son foreiros ao moesteyro de Santa Coonba de Naues et os quaes vós, Goter Gonçalues d'Untes, morador enna dita fregri/sía, trajedes a jur e a máao; et por quanto eu sño ja vello e cansado /³ et non poso ja procurar³ os ditos lugares¹ et vós, o dito Goter Gonçalues, que sodes presente, sodes ome mançebo et tal que lauraredes⁴ e apostaredes e rrepararedes os ditos lugares. Por ende eu, çertificado de todo meu dereito et non /⁴ constrengido per vja de força nen per outra premja algú⁵ endusido, mays de meu plaser e de mjña boa, propia e ljure voontade, çertificado e apreçebido de todo meu dereito, poño e traspaso en vós, o dito Goter Gonçalues, et en /⁵ Leonor Afonso, vossa moller, os ditos lugares e todo dereito⁶ e auçón e vós que eu a eles ajo, segundo que os trajedes a jur e a máao, con condiçón que os apostedes et rreparedes et pagedes os foros ao dito moesteyro, segundo que eu sño obrigado. Et /⁶ rrogo et pido de merçede ao dito prior que vos rreçeba deles por foreiro segundo a el ben visto for.

Et se algú⁷ doaçón ou outra escriptura ante desto eu ajo feyta destes ditos lugares⁷ ou de parte¹ deles, rreuócoa e doua todo por njnhúa et /⁷ (et) mando que non valla, saluo este dito traspasamento que en vós agora et enna dita vossa moller deles et en vosas voses faço nouamente. Et obligo todos meus bñes mobles e rraýses, avidos e por auer, para vos faser sño /⁸ e de paz este dito traspasamento que así en

vós e enna dita vosa moller e vozes faço dos ditos lugares; sóbrelo qual rrenunçio quaesquer⁸ leys e dereitos de que me sobre esta rrasón entendo de aproueytar.

Et quenquer⁸ da mjña parte⁹ como¹ /⁹ da estraya que vos contra este dito traspas[sa]mento¹⁰ for ou passar en qualquer maneyra, que peyte a vós et a vossos herdeiros çent¹ frorñs d'ouro do cruno e p[e]so¹¹ de Aragón; et a pena¹ pagada ou non, esta carta e traspasamento sobredito e as cousas /¹⁰ en el contjúdas fiquen firmes e vallan porlo tempo e vozes que os eu tijña.

Et eu, o dito Goter Gonçalues, que sōo presente, por mjn e porla dita mjña moller, que non he presente, et por nosos herdeiros, assí rreçebo de vós, o dito Pero Lopes, o dito traspasamento¹⁰ /¹¹ dos ditos lugares⁷, segundo e enna maneyra que desuso he dito e declarado.

Ffeyta a carta enna çibdade d'Ourense, vijnte e seys días do mes de abril, ano¹ do naçemento do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos e seseenta anos¹.

Testemõyas que /¹² foron presentes: Álvaro de San Pero et Fernand Afonso, alfay[a]tes¹², viziños da dita çidade d'Ourense, e outros.

Et eu, Johán Paas¹, notario público¹ da dita çibdade d'Ourense porlo obispo e porla eglleia dese lugar, a esto que dito he con as ditas /¹³ [testemõyas]¹³ presente foý e o escriuí e aquí meu nome¹ e signal¹ aquí ffiz en testemoyo de verdade, que tal he.

[Sinal: Johán Páaz, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *n*.

³ Usa un *a* sobrescrito co valor de *ur*.

⁴ Usa a abreviatura de *re* co valor de *ra*.

⁵ Está escrito *algr*.

⁶ O *d* está escrito sobre *j*.

⁷ Está escrito *lug*.

⁸ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁹ Leva unha abreviatura redundante de *ar*.

¹⁰ Faltan as letras *sa*.

¹¹ Está escrito *poso*.

¹² Falta o *a*.

¹³ No ms. falta.

1460, maio, 11.

O prior García afora a Guterre González de Untes, á súa muller Leonor Afonso e a catro voces os lugares de Cacabelos e do Morete en Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4516. Contén tamén o documento anterior. Este documento é case idéntico ao seguinte.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4516.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, frey Garçía, porla graça de Deus et da Santa Igleia de Rroma prior do mōestēiro de Santa Coonba de Naues, seendo juntado en noso cabídeo¹ *per tangemento* de canpãa, *segundo* que avemos [de vso]² et de /² costume de nos ajuntar a faser noso cabídeo¹, tan solamente por vso dos frutos et máys *non*, damos, aforamos a vós, Goter Gonçalves d'Untes, que estades presente, e a vossa moller Leonor Afonso, que *non* está presente, e a quatro voces despois da morte /³ do pustromeiro de vós, assí que a primeyra voz nomēe a *segunda* e a *segunda* nomēe a *terçeyra* e a *terçeyra* nomēe a quarta, e assí vaan as ditas voces húa pus outra suçessiue; et *non* seendo nomeadas, que seja a primeyra voz aquel ou aquela que de *dereito* herdar os bēes do pustromeiro /⁴ de vós. Conuén a saber, que vos aforamos os lugares de Cacauelos e do Morete, sytos enna fregrisia d'Untes, *segundo* que vós os tragedes a jur e a mǎo, pertēeçentes ao dito noso mōestēiro.

Aforámosvos os ditos lugares³ *con* todas súas entradas e seydas et /⁵ *con* todos seus *dereitos* e *perteenças*, *per* onde *quer*⁴ que os *ajan* e *deuan* a *auer* de *dereito*, *per* [tal condiçón que]² *apostedes* as *casas* e *herdades* deles e *lauredes* as *vjñas*, en tal *maneyra* que *non* *desfalescan* *per* *mjngo*a de *lauor* e de *bõ* *paramento*. Et dedes ende de foro cada ano⁵, a nós e aos priores que *perlo* /⁶ *tempo* *foren* do dito noso *moestēiro*, quinta parte¹ de todo o *pan* e *vjño* que Deus en eles der; et se *algũa* *herdade* de monte *poseredes* de *vjña*, que nos *pagedes* sexta parte¹, *collido* *per* noso *moordomo* et de nosos *suçesores*, ao qual *proueeredes* de *comer* et de *beber* *cumunalmente* /⁷ *mentre* *collerdes* a dita *noujdade*; et des *moravidis* de *dereytura* en cada ùu ano¹ por cada día de San *Martino* do mes de *nouenbro* e

loytosa acostumada. *E con condiçón* que nos fique a saluo o señorío rreal. Et dos quaes ditos lugares³ en vós feso traspassaçón o dito Pero Lopes de /⁸ Rramirãas. Et do al que ajades os ditos lugares de dízimo a Deus ljures *e* quites de todo outro trebuto *e* encargo algũu.

Et se vós ou vosas vozes *quiserdes*⁶ vender, deytar ou supjñorar os ditos lugares, que *primeyramente* frontedes *con* eles a nós *e* a nosos suçesores /⁹ priores que foren do dito mõeiteiro et noslos deades porlo justo preçio que vos outro por eles der, ante que a outro algũu; et nonnos querendo nós porlo justo preçio rreçeber, entón os vendede, deytade ou supjñorade, enalleade, traspasade a atal *persona*⁷ que seja vosa /¹⁰ semalláuel, que aposte *e* rrepare⁸ as ditas casas, vjñas *e* herdades, *e* nos page a nós *e* a nosos suçesores o dito foro de quinta *e* sesta da vjña, se a feresdes de monte, et os ditos dez *morauidís* da dita *dereytura*, et cunpra *e* agarde as condições desta carta *e* cada húa delas, /¹¹ *con* tanto que non seja caualeiro nen dona nen donsela nen home de tras muro nen outra rreligiosa persona, nen poeredes *per* elo anjuerssario nen trebuto algũu⁹ a outra iglleia nen mõeiteiro nen santuario algũu⁹, saluo ao dito noso mõeiteiro.

*E seredes*¹⁰ mandados, seruentes *e* obe/¹²dientes *con* o dito foro a nós *e* a noso mõeiteyro. Et se fordes yngratos *e* descoñosçidos vós ou vossas vozes, que percaedes por ende o dito foro *e* nós ou os priores del voslos possamos rreçeber *sen* voso enbargo; et vós todo esto que dito he conprindo et /¹³ *aguardando*, obligamos os bẽes do dito noso mõeiteyro a vos defender a *dereito* con este dito aforamento.

Et eu, o dito Goter Gonçalues, que sãõ presente, por *mjn* *e* porla dita *mjña* moller, que non he presente, *e* porlas ditas nossas vozes, assí outorgo *e* rreçebo en *mjn* /¹⁴ os ditos lugares aforados de vós, o dito prior; *e para* os apostar *e* rreparar *e* vos pagar¹¹ o dito foro de quinta *e* sesta parte¹ da vjña, se a chantar *e* fesar do dito monte, *e* a dita *dereytura* *e* loytosa acostumada, et conprir *e* agardar as co[n]dições¹² desta carta et /¹⁵ cada húa delas, obrigo a elo todos meus bẽes mobles *e* rraýses, avidos *e* por aver.

Et he posto *e* outorgado pena¹ entre nós, as ditas partes¹, que qualquer¹³ de nós que contra esto for ou passar *e* o non conprir et agardar, que peyte aa outra parte¹ que o conprir /¹⁶ *e* agardar quiser, por nome de pena, pustura *e* jnterese, duzentos *morauidís* de boa moeda¹⁴ *e* á voz del rrey outros tantos; et a dita [pena]² pagada ou non, esta carta *e* aforamento sobredito *e* as cousas en el *contjúdas* fiquen firmes *e* vallan enno dito tempo. *E* esta carta /¹⁷ non valla saluo se for firmada de noso nome¹.

Ffeyta a carta *enno* dito *mõesteyro*, onse días do mes de mayo, ano¹ do nacemento do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll e quatroçentos e sescenta anos¹.

Testemõyas que foron presentes: Gomes de Bárreo e Rroy de Naygo e Rroy /¹⁸ de Lugo, criado do dito prior.

Et eu, Juan Páaz¹, notario público da çibdade d'Ourense porlo obispo e porla eglleia desse lugar, e notario do dito *mõesteiro* porlo *conuento* e prior del, a esto que dito he con as ditas *testemõyas* presente foý /¹⁹ e o escriuí e *aquí*⁶ meu nome¹ e signal¹ *aquí*⁶ ffiz en testemoyo de verdade, que tal he.

|*Sinal*: Johán Páaz¹, notario|.

|*Sinaturas*: Garsias, prior / *Sancte Columbe*; frater Alfonsus, / prysydens|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. falta.

³ Está escrito *lug^s*.

⁴ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁵ Está na entreliña *cada ano*.

⁶ Leva a abreviatura de *que*.

⁷ Usa a abreviatura de *pre* co valor de *per*.

⁸ Usa a abreviatura de *par* co valor de *p...r*.

⁹ Está escrito *algn^o*.

¹⁰ Usa a abreviatura de *ser* co valor de *sere*.

¹¹ Está escrito *pag^r*.

¹² Falta o *n*.

¹³ Está escrito *qualq^r*.

¹⁴ Está escrito *mon^e*.

206

1460, maio, 11.

O prior García afora a Guterre González de Untes, á súa muller Leonor Afonso e a catro voces os lugares de Cacabelos e do Morete en Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4517. Este documento é case idéntico ao anterior.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4517.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, frey Garçía, porla graça de Deus et da Santa Eglleia [de Rroma]² prior do mõeiteiro de Santa Coomba de Naues, seendo en noso cabídeo¹ *per tangemento* de campãa, *segundo* que avemos de vso et de custume de nos /² *ajuntar* a faser noso cabídeo, *tan solamente* por vso dos frutos et máys *non*, damos, aforamos a vós, Goter Gonçalues d'Untes, que estades presente, et a vosa moller Leonor Afonso, que *non* está presente, e a quatro vezes despois da morte do pustromejro de vós, /³ así que a primeyra voz nomêe a *segunda* e a *segunda* nomêe a *terçeyra* e a *terçeyra* nomêe a quarta, e así vaan as ditas voses húa pus outra suçessiuue; et *non* seendo nomeadas, que seja a primeyra voz aquel ou aquela que de *dereito* erdar os bês do pustromejro de vós. Conuén a saber, /⁴ que vos aforamos os lugares de Cacaelos et do Morete, sytos emna fregrisia d'Untes, *segundo* que vós os trajedes a jur e a mãao³, pertêçentes ao dito noso mõeiteiro.

Aforámosvos os ditos lugares *con* todas súas entradas e seydas e *con* todos seus *dereitos* e *perteenças*, /⁵ *per* onde *quer*⁴ que os *ajan* e *deuan* a auer de *dereito*, *per* tal *condiçón* que apostedes e *rreparedes*⁵ as casas e herdades deles e lauredes as vjñas, en tal *maneyra* que *non* desfalescan *per* mjingoa de laour e de bõ paramento. Et deades ende de foro cada ano¹, a nós e aos priores que *perlo tempo foren* /⁶ do dito noso moesteiro, quinta parte¹ de todo o pan e vjño que Deus en eles der; et se algũa⁶ erdade de *monte* poserdes de vjña, que nos *pagedes* sexta parte¹, collido *per* noso moordomo et de nosos suçesores, ao qual¹ *proueeredes* de comer e de beber cumunalmente /⁷ *mentre* *collerdes* a dita noujdade; e dez *morauidís* por *dereytura* por cada ñu ano¹ por cada día de San Martino do mes de nouembro e loytosa acostumada. *E con condiçón* que nos fique a saluo o señorío rreal. Et dos quaes ditos lugares⁷ en vós feso *traspasaçón* Pero Lopes /⁸ de Rramjrrãas. Et do al que *ajades*⁸ os ditos lugares de dízemo a Deus *ljures* [e *quites*]² de todo outro trebuto e encargo algũu.

Et se vós ou vossas voces *quiserdes*⁹ vender, deytar ou *supjñorar* os ditos lugares, que *primeyramente* *frontedes* *con* eles a nós e a nosos suçe/⁹sores priores que *foren* do dito mõeiteyro et noslo deades porlo justo preçio que vos outro por eles der, ante que a outro algũu¹⁰; et *nomno* querendo nós porlo justo preçio *rreçeber*, entón os *vendede*, deytade ou *supjñorade*, enalleade, *traspasade* a atal persona que seja /¹⁰ vosa *semelláuel*, que *aposte* e *rrepare*⁵ as ditas casas e vjñas e herdades, e nos *page* a nós e a nosos suçesores o dito foro de quinta e sexta de vjña, se a *poserdes* de *monte*, e os ditos *morauidís* da dita *dereytura*, e *cumpra* e *aguarde* as co[n]diçõs¹¹ desta /¹¹ carta e cada húa delas, *con tanto* que *non* seja *caualeiro* *nen* *dona* *nen* *donsela* *nen* *ome* de *tras muro* *nen* outra

rreligiosa persona¹, *nen* poeredes por elo anjuersario *nen* trebuto algũu¹⁰ a outra jglleia *nen* mōesteyro *nen* santoario algũu¹², saluo ao dito noso moesteyro.

E seredes /¹² mandados, seruentes e obedjentes *con* o dito foro a nós *e* a noso moesteyro. *E* se fordes yngratos *e* desconosçidos vós ou vossas vozes, que percaedes por ende o dito foro *e* nós ou os priores del voslo possamos rreçeber *sen* voso enbargo; et vós todo /¹³ esto que dito he conprindo *e* agardando, obligamos os bẽes do dito noso mōesteyro a vos defender a *dereito con* este dito aforamento.

Et eu, o dito Goter Gonçalues, que sōo presente, por *mjn e* porla dita *mjña* moller, que *non* he presente, *e* porlas ditas nossas vozes, así /¹⁴ outorgo *e* rreçebo en *mjn* os ditos lugares aforados de vós, o dito prior; *e para* os apostar *e* rreparar *e* vos pagar o dito foro de quinta *e* sesta parte¹ do *vjño*¹³ da *vjña*, se a chantar¹ *e* fesar do dito monte, *e* a dita *dereytura e* loytosa acostumada, *e* conprir *e* aguardar /¹⁵ as co[n]dições¹¹ desta carta *e* cada húa delas, obli³go a elo todos meus bẽes móbeles *e* rraýses, avidos *e* por auer.

Et he posto et outorgado pena¹ entre nós, as ditas partes¹, que qualquer¹⁴ de nós que contra esto for ou pasar *e* o *non* conprir *e* aguardar, /¹⁶ que peyte aa outra parte¹ que o conprir *e* aguardar *quiser*⁹, por nome¹ de pena¹, pustura *e* jnterese, dusentos *morauidís* de boa moeda¹⁵ *e* aa voz del rrey outros tantos; et a dita pena¹ pagada ou *non*, esta carta *e* aforamento sobredito *e* as cousas en el *contjúdas* fiquen firmes /¹⁷ *e* vallan *enno* dito tempo. *E* esta carta *non* valla saluo se for firmada de noso nome¹.

Ffeyta a carta *enno* dito mōesteyro, onze días do mes de mayo, ano¹ do naçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de *mjll e* quatroçentos *e* seseenta anos¹.

Testemõyas que foron presentes: /¹⁸ Gomes de Bárreo *e* Rruý de Naygo *e* Rruý de Lugo, criado do dito prior.

Et eu, Iohán Páaz¹, notario público da çibdade d'Ourense porlo obispo *e* porla eglleia dese lugar¹⁶, *e* notario do dito mōesteyro porlo prior *e* conuento del, a esto que dito he *con* as ditas *testemõyas* presente foý *e* /¹⁹ o escriuí *e* aquí meu nome¹ *e* signal¹ aquí ffiz en testemoyo de verdade, que tal he.

|Sinal: Iohán Páaz¹, notario|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. falta.

³ O *o* está corrixido.

⁴ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

- ⁵ Usa a abreviatura de *par* co valor de *p...r*.
⁶ Está escrito *algn^o*.
⁷ Está escrito *lug^s*.
⁸ O *d* vai escrito sobre unha abreviatura de *que*.
⁹ Leva a abreviatura de *que*.
¹⁰ Está escrito *alg^o*.
¹¹ Falta o *n*.
¹² Está escrito *algn^o*.
¹³ Escribiu primeiro *da vñña* e logo corrixiu en *do vñño*.
¹⁴ Está escrito *qualq^{er}*.
¹⁵ Está escrito *mon^o*.
¹⁶ Está escrito *lug^or*.

207

1460, outubro, 27.

O prior García e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo Pérez de Requieixo, rexedor de Ourense, á súa muller Inés Afonso e a quince voces os muíños do Areal e da Laxa en Mende, coa pensión e foro que debe dar Gómez de Bouza Vedra polos muíños de Moreira, o leiro de viña da Oliveira en Mende e dous leiros de viña na cortiña do Baño. Con este aforamento devolven a Gonzalo Pérez un préstamo de seis mil marabedís que lles fixo para recuperar os bens e o señorío do couto de Mende, os cales Afonso González de Mende tiña do mosteiro e mandou vender aos seus testamenteiros o notario Álvaro Afonso e ao propio rexedor Gonzalo Pérez (cf. doc. 198 desta CD).

A.- A. H. P. Ourense, Pergamiños, Santa Comba de Naves, c. 17, nº 3.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, frey Garçía, prior do mosteiro de Santa Coonba de Naues, e o conuento do dito mosteyro, sendo juntados en noso cabídeo¹ per son de canpãa tangida, segundo que avemos de vso e de custume de nos ajuntar a fazer noso cabídeo¹, outorgamos e coñosçemos per esta carta que por rrasón que Afonso Gonçalues /² de Meende, notario, viziño e morador que foy ena çibdade d'Ourense, así por si como¹ por erençia de Pero Vaasques, seu tío, viziño e morador que foy enna dita çibdade d'Ourense,

cujo herdeiro o dito Afonso *Gonçalues* ficou, tijña por título do dito moesteiro perpetuamente enno couto de Meende [o señorío]² e jurdiçión çeujl e crimjnal del, perteesçente ao dito *moesteyro*, e de leuar loytosas, /³ *dereitos e dereyturas* e serujços, con máys a meatade do lugar³ de Figeystredo e doutras çertas vjñas e casas e muýños ao dito *Pero Vaasques* e ao dito Afonso de Meende pertêçentes; o qual todo tijña e persuyá assí por erençia de seus avolengos de dízimo a Deus, como¹ *per* vertude de çertos títulos e foros que lle foy feyto antigualmente perlos priores e conuento /⁴ que foron do dito *moesteyro*, e por algúas boas obras que seus patrimonjos e avolengos feseran ao dito moesteiro.

Et que por rrasón que o dito Afonso de Meend[e]⁴ pasara⁵ desta presente vida *per* morte e fezera seu testamento e pustromejra voontad[e]⁴, porlo qual mandar[a]⁶ vender tódoslos bẽes que el auja e lle quedaran do dito *Pero Vaasques*⁷, seu tyo, por erençia, e destrebuýlos /⁵ por súa alma e de aqueles cujos os ditos bẽes foran e en outras çertas mandas e pías causas, e leixar por seus erees¹ e conpridores a Álvaro Afonso, notario, e a Gonçaluo Peres de Rrequieixo⁷, rrejedor da dita çibdade d'Ourense, que presente estaua, *segundo* que máys conpridamente disso que pasara⁵ *per* notario público. Et que por quanto o[s]⁸ dito[s]⁸ Álvaro Afonso e Gonçaluo Peres de Rrequieixo⁷, *per* vertude do dito testamento, /⁶ feseran vender tódoslos ditos bẽes que o dito Afonso de Meende auja, assí enna dita çibdade d'Ourense como¹ enno dito couto de Meende, e que del e do dito *Pero Vaasques*, seu tyo, e do dito seu patrimonjo quedaran, con a dita jurdiçión e señorío do dito couto.

Et que por quanto o dito Gonçaluo Peres, así por serujçio de Deus como¹ por proueyto e onrra do dito moesteiro e por acreçentamento del, /⁷ e por fazer mérito por alma dos ditos Afonso de Meende e *Pero Vaasques* e por lles faser onrra e graça, fezera rrecobrar ao dito *moesteyro* e a eles en seu nome tódoslos ditos bẽes, assí de foro como¹ de dízimo a Deus, que os ditos Afonso *Gonçalues* e *Pero Vaasques* aujan enno dito couto de Meende, con máys o señorío e jurdiçión del, con as ditas loytosas e *dereitos e dereyturas*, e con todo /⁸ o domjnjo e señorío e jurdiçión del que eles aujan enno dito couto, *para* que sse deboluese todo ao dito *moesteyro* e a eles en seu nome. O qual todo nós, o dito prior e conuento, *compramos e ouuemos e rrecobramos para* o dito *moesteyro*, et *para* o qual todo ouuemos de dar de compra, porla dita rrecobraçón de todo elo, seys mjll *moravidís* por que assí fesemos a dita rrecobraçón dos ditos /⁹ bẽes; et vós, o dito Gonçaluo¹ Peres,

noslos enprestastes *para* faser a dita paga deles por que os nós cobrásemos *con* a dita jurdiçión *para* o dito *moesteyro*, assí os bẽes de dísemo a Deus como¹ de foro, dos quaes ditos bẽes tẽemos a possisión.

Et agora, por quanto vós, o dito *Gonçaluo Peres*, que presente estades, así por serujçio de Deus como por prol *e onrra* do dito *moesteyro*, *e para* /¹⁰ mérito das almas dos ditos defuntos, nos fesestes *e* queredes faser *graça e* quita dos ditos seys mjll *morauidís* que nos así enprestastes *e* que por nós pagastes, por ende, acatando todo o sobredito *e en emenda e* satisfaçón de todo elo, damos, aforamos por título de foro a vós, o dito *Gonçaluo Peres*, que sodes presente, *e a* Ynés Afonso, vossa moller, que he absente, *e a* quinse /¹¹ voses apús morte do pustromejro que se de vós fignar, así que a *primeyra* voz nomêe a *segunda e a segunda* nomêe a *terçeyra*, *e* así vaan as ditas quinse vozes nomeadas; *e non* sendo nomeadas, que sejan voses aquel ou aqueles que herdaren vosos bẽes de *dereito*. Conuén a saber, que vos aforamos douss⁹ muýños que están *enno* dito couto de Meende, a que chaman os muý/¹²nos do Arreal *e* o outro muýño a que disen da Lágea, *con* súas casas *e* cortjñas *e* ortas, *e con* máys a pensón *e* foro que Gomes de Bouça Vedra nos auja de pagar porlos muýños da Moreira.

Outrosí vos aforamos máys *con* esto que dito he hũ leiro de vjña, que serán fasta quatro ou çinco caaduras de vjña que jasen *enno* dito couto de Meende, a que cha/¹³man da Ouljuejra.

Jten vos aforamos máys outros dous leyros de vjñas que jasen *enna* cortiña do Baño.

Aforámosvos todo esto que dito he *con* todas súas entradas *e* seydas *e con* todos seus *dereitos e* perteenças, *per* onde *quer*⁷ que os aja *e* deua a auer de *dereito*, *per* tal condiçón que apostedes *e* rreparedes¹⁰ *e* façades morar *e* rreparar os ditos muýños /¹⁴ do Arreal *e* da Lágea, *e* labredes *e* paredes ou façades labrar *e* rreparar *ben* as ditas vjñas, *per* vós ou *per* outro, *e* aforar *e* arrendar a *qen* *quiserdes*¹¹, *en* tal maneyra que *non* desfalezca todo *per* mjngo de lauor *e* de boo paramento. Et que leuedes *en* vossas vidas de vós anbos de dísemo a Deus ljures *e* quites tódoslos foros *e* rrentas dos ditos muýños, /¹⁵ *con* a dita pensón que o dito Gomes de Bouça Vedra ha de pagar; *e* aa morte do pustromejro de vós anbos, que as outras vozes que de vós deçenderen que dean *e* pagen ao dito *moesteyro*, priores *e* *conuento* del, de cada ù ano¹, dúas fanegas de trígoo¹ *en* paz *e en* saluo, sen *enbargo* doutro caso furtuýto¹², por cada día de San Martino de noueenbro seys *morauidís* por *dereytura*. /¹⁶ Et que o dito leiro da

Ouljuejra que en vosas vidas d'anbos *e* dous que o ajades de dísemo a Deus. *E* que as vossas voces que de vós deçenderen que pagen ao dito *moesteyro*, prior¹³ *e* *conuento* del dúas quartas de vjño de lagar¹⁴ *enno tempo* da vendjmja. *E* dos ditos dous leyros de vjña do Baño, que nos pagedes, a nós *e* a nossos suçesores priores que foren do dito *moesteyro*, sesta parte de todo o ¹⁷ vjño *e* *composta* que Deus en eles der, collido *per* noso moordomo, ao qual proueerdes de comer *e* de beber mentre collerdes a dita noujdade. Et ao faleçemento das ditas quinze voces, que quede todo ljure *e* quite *con* todas súas paranças ao dito mõeiteiro, prior *e* *conuento* del. Et do al que o ajades todo de dísemo a Deus ljure *e* quite de todo outro trebuto *e* encargo algũu¹⁵.

¹⁸ Et se vós ou vosas voses quiserdes vender, deytar ou supjñorar as sobreditas cousas ou cada húa delas, que primeyramente frontedes *con* elo a nós *e* ao prior que for aa sasón do dito *moesteyro*, para que o aja porlo justo preçio se quiser¹¹; et nonno querendo, que entón o vendades, deytedes ou supjñoredes a atal persona que seja semelláuel de vós, que procure os ditos ¹⁹ muýños *e* casas deles *e* labre as ditas vjñas *e* page os ditos foros *e* cunpra *e* agarde as condiçõs desta carta *e* cada húa delas, *con* tanto que non seja caualeiro nen dona nen donzela nen ome¹ de tras muro nen outra rreligiosa persona, nen poeredes por elo anjuersario a outra iglleia nen *moesteyro* nen santoario algũu¹⁵, saluo ao dito noso *moesteyro*. Et obligamos ²⁰ os bẽes do dito mõeiteiro de vos faser sãao *e* de paz, a vós *e* a vossas voces, este dito foro durante o dito tempo, *e* vos defender *con* todo elo a dereito de quenquer⁷ que voslo perturbar¹⁶ *e* demandar.

Et eu, o dito Gonçaluo Peres, que sãos presente, por mjn *e* porla dita Ynés Afonso, mjña moller, que he absente, *e* porlas ditas nossas voses, assí rreçebo de vós, o dito prior et ²¹ *conuento*, os ditos muýños, casas *e* vjñas *e* cousas desuso declaradas *con* a dita pensón dos ditos muýños, aforadas perla vja *e* maneyra *e* condiçõs sobreditas; et oblijo todos meus bẽes mobles *e* rrayses de os rreparar *e* faser morar, *e* labrar ou faser labrar *e* rreparar *ben* as ditas vjñas, *e* pagar o dito foro *e* pensón de cada ù ano¹ a vós, ²² o dito prior, *e* a vosos suçesores priores que foren do dito *moesteyro*, *e* de *comprir* *e* agardar as condiçõs desta carta *e* cada húa delas. Et porla presente carta dou por ljure *e* por quite a vós, o dito prior *e* *conuento*, dos ditos seyss mjll *morauidís* da dita moeda¹⁷ vella que vos así enpresrey para rrecobrardes tódoslos ditos bẽes *e* jurdiçón do dito couto para o dito mõeiteiro, et ²³ vos dou por liure *e* por quite deles, agora *e* para senpre, a vós *e* a vosos suçesores.

Et queremos e outorgamos que qualquer de nós, as ditas partes¹, que contra esto passar e o non *conprir e aguardar*, que peyte aa parte¹ agardante que o *conprir e aguardar quiser*¹¹, por nome¹ de pena¹, pustura e jnterese, quinentos *morauidís* de boa moeda¹⁷ et aa voz del rrey outros tantos; et a dita /²⁴ pena pagada ou non, esta carta e aforamento sobredito e as cousas en el *contjúdas* fiquen firmes e vallan enno dito tempo.

Que fuy feyta e outorgada esta carta de aforamento enno cabjdo do dito moesteiro perlo dito prior e conuento, vijnte e sete días do mes de oytubre, ano¹ do naçemento do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll e quatroçentos e seseenta /²⁵ anos¹.

Testemõyas que foron presentes: Juan do Sandoual, *meyrjño* do Formjgeiro, e frey Gomes, *monje* do dito moesteiro, e Fernand d'Allariz, criado [do]² dito prior, e Gomes de Bárreo, morador en Bárreo, e Diego, criado do dito Gonçalo¹ Peres, e outros.

Et eu, Iohán Páaz¹, notario público da çibdade d'Ourense porlo obispo e porla iglleia dese lugar³, e notario do dito /²⁶ mõeiteiro porlo prior e conuento del, a esto que dito he con as ditas *testemõyas* presente foý e o escriuy e aquí meu nome¹ e signal¹ aquí fiz en testemoyo de verdade, que tal he.

|Sinal: Iohán Páaz¹, notario|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. falta.

³ Está escrito *lug^r*.

⁴ Falta o *e*.

⁵ Usa a abreviatura de *ser* co valor de *sar*.

⁶ Está escrito *mandar*.

⁷ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁸ Falta o *s*.

⁹ O *o* está corrixido sobre *e*.

¹⁰ Usa a abreviatura de *par* co valor de *p...r*.

¹¹ Leva a abreviatura de *que*.

¹² Usa a abreviatura de *ur* co valor de *r*.

¹³ Está na entreliña.

¹⁴ Está escrito *lag^r*.

¹⁵ Está escrito *alg^e*.

¹⁶ Usa a abreviatura de *pre* co valor de *per*.

¹⁷ Está escrito *mon^e*.

1461, marzo, 2.

O prior García afora a Diego da Vila, á súa muller Inés López e a seis voces o lugar da Vila en Fontefría.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4537.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4537.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, frey Garçía, porla graça de Deus et da Santa Igleia de Rroma /² prior do moesteiro de Santa Coonba de Naues, sendo juntado en noso cabído¹ per tangemento de canpãa, segundo que avemos /³ de vso et de custume de nos ajuntar a fazer noso cabído¹, tan solamente por vso dos frutos e máys non, damos et ou/⁴torgamos, aforamos a vós, Diego da Vila, que estades presente, e a Ynés Lopes, vossa moller, que non está presente, moradores /⁵ en Fonte Fría, en vossas vidas d'ambos et dous e a seys voces (vozes) despois da morte do pustromejro de vós, así que a primejra /⁶ voz nomêe a segunda e a segunda nomêe a terçeyra e a terçeyra nomêe a quarta e a quarta nomêe a quinta e a quinta nomêe a sesta, e así /⁷ vaan tódaslas ditas voces húa pus outra suçessiue; et non sendo nomeadas, que seja a primejra voz aquel ou aquela que /⁸ de dereito herdar os bées do pustromejro de vós.

Conuén a saber, que vos aforamos o noso lugar da Vila² que está enno lugar de /⁹ Fonte Fría, con todas súas casas, herdades, áruores e cortiñas e soutos e pascos, a montes e a fontes, con todas súas entradas /¹⁰ e seidas e con todos seus dereitos e perteenças, per onde quer³ que as aja et deua a auer de dereito, segundo que o vós ja tragedes a jur et a /¹¹ máo, per tal condiçón que apostedes e rreparedes⁴ as ditas casas et lauredes e paredes ben as ditas herdades, en tal maneyra /¹² que non desfalescan per múngoa de lauor e de bõ paramento.

Et deades ende de foro en cada ùu ano¹, a nós e a nosos su/¹³çesores priores que foren do dito mõeiteiro, quarta parte de todo o pan que Deus der enno dito lugar⁵, collido per noso moordomo e de /¹⁴ nosos suçesores, ao qual¹ proueedes de comer et de beber cumunalmente mentre collerdes a dita noujdade, e por dereytura /¹⁵ treze morauidís desta moeda⁶ vsáuel, de que contan tres brancas e

hũ djneyro por *morauidil*, por cada día de San Martyño do mes de nouen/¹⁶bro; e nos paguedes loytosa acostumada. Et do al que o ajades de dísemo a Deus ljure e quite⁷ de todo outro trebuto et /¹⁷ encargo algũ.

Et se vós ou vossas vozes quiserdes vender, deytar ou supñorar o dito lugar, que primeyramente frontedes /¹⁸ con el a nós e a nosos suçesores priores que foren do dito mõeiteiro et noslo deades porlo justo preçio que vos outro por elo /¹⁹ der, ante que a outro algũ; et nonno querendo nós porlo justo preçio rreçeber, entón o vendede, deytade, supñorade, en/²⁰alleade, traspasade a atal persona¹ que seja vossa semelláuel, que aposte e rrepare as ditas casas e laure as ditas herdades, /²¹ et nos page a nós e a nosos suçesores a dita quarta parte de todo o dito pan e dereytura e a dita loytosa acostumada, e cunpra /²² et aguarde as condições desta carta e cada húa delas, con tanto que non seja caualleiro nen dona nen donsela nen ome¹ de tras muro /²³ nen outra rreligiosa persona¹, nen põeredes per el anjuersario nen trebuto njnhũ a outra iglleia nen mõeiteiro nen santoario /²⁴ algũ, saluo ao dito noso mõeiteiro.

Et seredes vós e vosa moller e vozes seruentes e obedientes con o dito lugar⁵ /²⁵ a nós e a noso mõeiteiro e priores del. Et se fordes yngratos et desconosçidos, que percades por ende o dito foro e nós et /²⁶ nosos suçesores voslo posamos rreçeber; et vós todo esto conpljndo, obligamos os bẽes do dito mõeiteiro a vos de/²⁷fender a dereito con o dito lugar⁵.

Et eu, o dito Diego da Vila, que sũo presente, por mjn e porla dita mjña moller, que non he presente, /²⁸ et porlas ditas nossas vozes, así outorgo et rreçebo en mjn o dito lugar aforado de vós, o dito prior; et para apostar /²⁹ e rreparar as ditas casas et laurar as ditas herdades, e vos pagar a dita quarta parte¹ de todo o dito pan, e a vosos suçesores, /³⁰ e a dita dereytura en cada ũo ano¹ et loytosa acostumada, et conprir et agardar as condições desta carta e cada húa /³¹ delas, obrigo a elo todos meus bẽes mobles e rraýses, avidos e por auer.

Et he posto e outorgado pena¹ entre /³² nós, as ditas partes¹, que qualquer³ de nós que contra esto for ou passar e o non conprir e aguardar, que peyte aa outra parte¹ que o /³³ conprir e aguardar quiser⁷, por nome¹ de pena¹, pustura e jnterese, dusentos *morauidís* de boa moeda⁶ et aa voz del rrey outros /³⁴ tantos; et a dita pena¹ pagada ou non, esta carta e aforamento sobredito e as cousas en el contjúdas fiquen firmes /³⁵ e vallan enno dito tempo. Et esta carta non valla saluo se for firmada de noso nome¹.

Ffeyta a dita carta enno dito /³⁶ noso mōesteyro, dous días do mes de marçio, ano¹ do naçemento do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll e quatroçentos e /³⁷ se-seenta e hũu anos¹.

Testemõyas que foron presentes: Goter d'Untes, Gomes de Bárreo; frey Gomes, monje do dito moesteyro, /³⁸ e Fernand d'Allariz, criado do dito prior, e outros.

Et eu, Johán Páaz¹, [notario público da çibdade d'Ourense]⁸ porlo obispo et /³⁹ porla egleia desse lugar, e notario do dito moesteyro e seus cou[tos, a esto que dito he con as ditas testemõyas]⁸ presente foý et /⁴⁰ o escriuí e aquí meu nome¹ e signal¹ aquí⁷ ffs en testemoyo de verdade, que tal he.

|Sinal: Johán Páaz, notario|.

/⁴¹ E trageredes por vossa custa o noso quinón en paz aa tulla do dito noso mōesteyro. Non enpe/⁴²ça esto que aquí vay escripto por maa de mjn, o dito prior, con esta mjña firma, /⁴³ e onde dise “quinse”, que asý á de diser.

|Sinatura: Luppus, prior / Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² As letras *a vila* están repasadas por man diferente e posterior.

³ Usa a abreviaturade *que* co valor de *qu*.

⁴ Usa a abreviatura de *par* con valor de *p...r*.

⁵ Está escrito *lug^r*.

⁶ Está escrito *mon^r*.

⁷ Leva a abreviatura de *que*.

⁸ O ms. está rompido.

209

1461, xullo, 21.

O prior García e o convento de Santa Comba aforan a Manuel Afonso de Toubes e a unha voz a metade do Paaço dos Rrujees.

A.- A. H. P. Ourense, Pergamiños, Santa Comba de Naves, c. 17, nº 4.

REF. POUSA, *Señorio Santa Comba de Naves*, 89.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, frey Garçia, porla graça de Deus et da Santa Iglleia de Rroma prior do mõeiteiro de Santa Coomba de Naues, et o *conuento* do dito moesteiro, sendo /² *juntados* en noso cabjdoo *per tangemento* de canpãa, *segundo* que avemos de vso *e* de custume de nos ajuntar a faser noso cabídoo¹, *tan* solamente por vso dos frutos *e* máys non, damos *e* outorgamos, /³ aforamos a vós, Manuel Afonso de Toubes, que estades presente, en vossa vida et a húa voz despois de vós, *con tanto* que seja voso fillo ou filla que seja ligítimo, a meatade do Paaço¹ dos /⁴ Rrujees¹ *con* tódaslas casas, vjñas *e* herdades, a montes *e* a fontes, pertẽçentes ao dito noso mõeiteiro, *segundo* que o voso padre Afonso de Toubes tragía a jur *e* a mãao.

E per tal condiçón que /⁵ apostedes *e* rreparedes as ditas casas *e* labredes as ditas vjñas *e* herdades, en tal maneyra que non desfalescan *per* mjingoa de lauor *e* de bõ paramento, *e* nos pagedes en vossa /⁶ vida, a nós *e* a nosos suçesores¹, en cada ùu ano¹ seseenta *moravidís* de moeda² vella, *contando* branca en tres djneyros ou súa estimaçón enna moeda² que chaamente correr perlo tempo, et a dita voz de /⁷ vós suçedente oyteenta *moravidís* da dita moeda², postos enno dito noso moesteiro *per* vossas custas de vós et da dita vossa voz por cada día de Sam Martino en cada ùu ano¹. Et non vos [suçedendo]³ o dito fillo /⁸ ou filla ligítimo, que entón se torne a dita meatade do dito lugar⁴ de Paaço *con* súas vjñas *e* herdades ljuremente ao dito mõeiteiro *e* priores del. Et do al que ajades a dita meatade do dito /⁹ Paaço¹, casas, vjñas *e* herdades, de dízimo a Deus ljure *e* quite⁵ de todo outro trebuto *e* encargo algũu.

Et se vós ou vossa voz quiserdes vender, deytar ou supjñorar a dita meatade /¹⁰ do dito Paaço¹, casas, vjñas et herdades a el pertẽçentes, que primeyramente frontedes *con* elo a nós *e* a nosos suçesores priores que foren do dito mõeiteiro et noslo deades porlo justo preçio /¹¹ que vos outro por elo der, ante que a outro algũu; et nonno querendo nós porlo justo preçio rreçeber, entón a vendede, deytade, supjñorade, enalleade, traspasade a tal persona que seja /¹² vossa semelláuel, que aposte *e* rrepare a dita meatade do dito Paaço¹, casas, vjñas *e* herdades, et page *en* cada ùu ano¹ os ditos foros desuso declarados, et cumpra *e* agarde as condiçõs /¹³ desta carta *e* cada húa delas, *con tanto* que non seja caualeiro *nen* dona *nen* donzela *nen* home de tras muro *nen* outra rreligiosa persona¹, *nen* poeredes porla dita meatade anjuerssario *nen* trebuto /¹⁴ njñhũu a outra iglleia *nen* mõeiteiro *nen* santoario algũu, saluo ao dito noso mõeiteiro.

Et seredes vós *e* a dita vossa voz seruentes *e* obedjentes *con* a dita meatade do dito Paaço¹, casas, vjñas *e* /¹⁵ herdades a nós *e* ao dito noso mōesteyro *e* priores del. Et se fordes yngratos *e* desconosçidos, que percaedes por ende o dito foro et nós e nosos suçesores voslo posamos rreçeber; et vós todo esto /¹⁶ conprindo, obrigamos os bēes do dito noso mōesteyro a vos defender a *dereito con* a dita meatade do dito Paaço¹ *e* cousas desuso declaradas.

Et eu, o dito Manuel Afonso, que sōo presente, por mjn /¹⁷ et porla dita mjña voz, assí outorgo *e* rreçebo en mjn a dita meatade do dito Paaço¹, casas, vjñas *e* herdades, aforadas *segundo* dito he; et *para* apostar *e* rreparar (et) as ditas casas *e* laurar /¹⁸ as ditas vjñas *e* herdades, et vos pagar⁶ eu *e* a dita mjña voz os ditos *morauidís* desuso declarados *enno* dito mōesteyro en cada ũo ano¹ *per* nossas custas porlo dito día de Sam Martino, *e* *conprir e* *aguardar* as /¹⁹ condições desta carta *e* cada húa delas, obrigamos a elo todos nosos bēes mobles *e* rrayśes, avidos *e* por auer.

Et he posto *e* outorgado pena¹ entre nós, as ditas partes¹, que qualquer⁷ de /²⁰ nós que contra esto for ou passar *e* o non *conprir* et *aguardar*, que peyte aa outra parte¹ que o *conprir e* *agardar quiser*⁵, por nome¹ de pena¹, pustura *e* jnterese, dozentos *morauidís* de boa moeda² *e* aa voz del /²¹ rrey outros tantos; et a dita pena¹ pagada ou non, esta carta *e* aforamento sobredito *e* as cousas en el contjúdas fiquen firmes *e* vallan *enno* dito tempo. Et esta carta non valla saluo /²² se for firmada de noso nome¹.

Ffeyta a carta *enno* dito mōesteyro, vynte *e* hūo días do mes de jullio, ano¹ do naçemento do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll *e* quatroçentos *e* seseenta *e* hūo /²³ anos¹.

Testemōyas que foron presentes: Diego Lopes, clérigo capelán de Vila Nou[a]⁸ de Lourençãa, et Juan de Penjn *e* Álvaro Paradela, criados do dito prior, et Juan de Noalla, criado de mjn, notario, *e* outros.

Et /²⁴ eu, Johán Páz¹, notario público da çidade d'Ourense porlo obispo *e* porla iglleia desse lugar⁴, *e* notario do dito mōesteyro porlo prior *e* conuento del, a esto que dito he *con* as ditas *testemōyas* presente foý *e* o escri/²⁵uy *e* aquí⁵ meu nome *e* signal¹ aquí⁵ ffs en testemoyo de verdade, que tal he.

[Sinal: Johán Páz¹, notario].

¹ Leva un tazó sobreposto.

² Está escrito *mor^a*.

³ No ms. falta.

⁴ Está escrito *lug^r*.

⁵ Leva a abreviatura de *que*.

⁶ Está escrito *pag^r*.

⁷ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁸ Está escrito *nouo*.

210

1461, agosto, [...].

Gómez Ares, reitor da igrexa de Santo Estevo de Untes, con licenza de Afonso González, vigairo xeral do bispado de Ourense, afora a Afonso García, á súa muller Aldonza Domínguez e a seis voces a leira de viña de Cigachos.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4544.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4544.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹, Gomes Ares, clérigo rreytor da egleia de Sant¹ Estéuño d'Untes, con liçençia et outoridade de Afonso Gonçalues, bacheller en /² decretos, vigario general² enna igleia, çidade e obispado d'Ourense porlo señor don frey Pero da Sylua, obispo do dito obispado, e cóego enna dita igleia, que está presente e outorgante et me dá /³ liçençia e outoridade para esto que se adeante siges, dou e outorgo a foro a vós, Afonso García, meu fregrijs³, que estades presente, et a vosa moller Aldonça Domingues, que non está presente, /⁴ en vossas vidas d'ambos e a seys voces despois da morte do pustromejro de vós, así que a primejra voz nomêe a segunda e a segunda nomêe a terçeyra e a terceira nomêe a quarta et a quarta /⁵ nomêe a quinta e a quinta nomêe a sesta, et así vaan as ditas seys voces húa pus outra sucessiue; et non seendo nomeadas, que seja a primejra vós aquel ou aquela que de dereito /⁶ herdar os bñes do pustromejro de vós.

Conuén a saber, que vos aforo húa leira de vjña a que chaman de Sigachos, perteeçente⁴ aa dita mjña egleia, segundo que parte¹ con vjñas /⁷ de Rruy d'Aluán et con herdades de Cacauelos que traje Goter d'Untes et con baçelo de vós, o dito Afonso García.

Afórovos a dita vjña con todas súas entradas e seydas et con todos seus /⁸ dereitos e perteenças, per onde quer⁵ que as aja e deua a auer de dereito, per tal condiçón que a chantedes et ontrechantedes et a lauredes e paredes ben, en tal

maneyra que *non* desfalesca /⁹ *per* mjngo de laour *e* de bõo paramento. Et deades ende de foro en cada ùu ano¹, a mjn *e* aos rreytores que perlo tempo foren da dita mjña igleia, quinta parte¹ de todo /¹⁰ o vjño et composta que Deus en ela der, collido *per* meu moordomo et de meus suçesores, ao qual proueerdes de comer *e* de beber cumunalmente mentre coller/¹¹des a dita noujdade, et por *dereytura* hũu *morauidil* por cada día de San Martino do mes de nouembro; o qual¹ dito *morauidil* da dita *dereytura* vos logo quero en mjña vida ou en quanto /¹² for rreytor da dita igleia. Et mays que aveendo eu mester arcajeen de arcos en quanto for rreytor da dita igleia, que mos *non* ocupedes *nen* enbargedes. Outrosí que *non* po/¹³sades perla dita vjña faser manda *nen* anjuerssario a outra igleia *nen* mõeșteiro ne *santoario* algũu, saluo aa dita mjña igleia. Et do al que ajades a dita bjña de dízimo /¹⁴ a Deus ljure *e* quite⁶ de todo outro trebuto *e* encargo algũu⁷.

Et se vós ou vosas vozes *quiserdes*⁶ vender, deytar ou supjñorar a dita bjña, que primeyramente frontedes *con* /¹⁵ ela a mjn *e* aos rreytores que perlo tempo foren da dita igleia et nosla deades porlo justo preçio que vos outro por elo der, ante que a outro algũu⁷; et *nonna* querendo nós porlo /¹⁶ justo preçio rreçeber, entón a vendede, deytade, supjnorade, enalleade, traspasade a atal persona que seja vosa semelláuel, que seja da fregriã da dita igleia, que /¹⁷ page a mjn *e* a meus suçesores todo o dito dízimo da dita vjña. Et obrigo os bẽes da dita mjña igleia *para* vos anparar *e* defender a *dereito con* a dita vjña.

Et eu, o dito Afonso /¹⁸ Garçia, que são presente, por mjn *e* porla dita mjña moller, que *non* he presente, *e* porlas ditas nossas vozes, assí outorgo *e* rreçebo en mjn a dita leira de vjña aforada /¹⁹ de vós, o dito Gomes Ares; *e* *para* cantar *e* ontrechantar *e* laurar *e* parar ben, *e* vos pagar⁸ en cada ùu ano¹ a dita quinta⁶ parte¹ do dito vjño et, despois que *non* fordes rreytor /²⁰ da dita igleia, o dito *morauidil* da dita *dereytura*, *e* *conprir e* aguardar tódaslas outras cousas *e* condições contjúdas enna dita carta de foro, obrigo a elo todos [meu bẽes mobles]⁹ /²¹ *e* rraýses, avidos *e* por auer.

Et he posto *e* outorgado pena entre nós, as ditas partes¹, que qualquer⁵ de nós que contra esto for ou pasar *e* o *non* co[n]prir *e* agardar, que peyte]⁹ /²² aa outra parte¹ que o *conprir e* agard[ar qui]ser⁹, por nome¹ de pena¹, pustura *e* jnterese, dusentos *morauidís* de boa moeda¹⁰ *e* aa voz del rrey outros tantos; et [a dita pena pagada ou]⁹ /²³ *non*, esta carta *e* aforamento sob[redito *e* as]⁹ cousas en ela contjúdas fiquen firmes *e* vallan enno dito tempo.

Et eu, o dito Afonso Gonçalves, bachelier e [...] ⁹ /²⁴ juramento do dito Gomes Ares [...] ⁹ que así fasía ao dito Afonso Garçía e súa moller da dita vjña, e el, perlo dito juramento, jurou que [...] ⁹ /²⁵ de ao dito aforamento e [...] ⁹ o⁹ e mando que valla durante o tempo e voces por que he ffeyto e outorgado¹¹.

Ffeyta a carta [...] ⁹ /²⁶ de agosto, ano¹ do [naçemento do Noso Señor] ⁹ Jhesu Cristo de mjll e quatroçentos e seseenta e hũ anos¹.

Testemõyas que foron presentes: [...] ⁹ /²⁷ e Goter, clérigo de So[...] ⁹ Garçía, visiño d'Allariz, e Fernand Afonso, rraçoeiro¹² da dita igreia d'Ourense.

Et eu, Johán [Páaz, notario público da çibdade d'Ourense] ⁹ /²⁸ porlo obispo e porla [igreia desse lugar, a esto] ⁹ que dito he con as ditas testemõyas presente foý e o escriuí e aquí meu nome¹ e [signal aquí ffiz en testemoyo de verdade, que] ⁹ /²⁹ tal he.

[Sinal: Johán Páaz, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está abreviado *gr^a al.*

³ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

⁴ No final da palabra hai un *s* borrado.

⁵ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁶ Leva a abreviatura de *que*.

⁷ Está escrito *alg^o*.

⁸ Está escrito *pag^a r.*

⁹ O ms. está rompido.

¹⁰ Está escrito *mon^a*.

¹¹ Leva *or* na entreliña.

¹² Usa a abreviatura de *e...r* co valor de *oe...r*.

(1463, xaneiro, 1)*

O prior García e o convento de Santa Comba aforan a Álvaro Fernández, á súa muller Aldonza Pérez e a tres voces o lugar de Outeiro de Bispos en Rouzós.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4526.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4526.

Sábean¹ quantos esta carta de aforamento biren¹ como¹ nós, frey Garçía, prior do mosteiro de Santa Coonba¹, et convento del, sendo ajuntados¹ en noso cabildo por tangemento¹ de canpãa, según¹ que o ave/²mos de vso *e* de costume de nos ajuntar¹ a fazer noso cabildo, tan solamente porlo vso dos frutos, outorgamos *e* conosco que aforamos a vós, Álvaro Ferrnandes, que soo/³des presente, *e* a vosa muller Aldonça¹ Peres, absente, ben como¹ se fose presente, beziños *e* moradores que soodes en Santa¹ Marta, fregisía de Sant¹ Payo de Vóbeda, a vós en /⁴ vosas vydas d'ambos *e* dous *e* por máys tempo alende do postromeyro de vós de tres vozes, asý que vós, en vosa vyda o ao tempo do voso finamento, nomedes a primeyra /⁵ voz *e* a primeyra nome¹ a segunda *e* a segunda¹ a terçeyra, *e* asý vaan as ditas vosas tres bozes nomeadas vna¹ enpús¹ outra¹ por orden suçesybe; *e* /⁶ non sendo nomeadas, que entón seja voz aquel ou aquela¹ que ó tempo do finamento do postromeyro de vós herdar os outros¹ vosos bens¹ de dereyto.

Convén a saber, /⁷ que vos aforamos¹ o noso lugar d'Outeyro de Bispos, que he syto *erna* fregisía de Rrouços¹, así pardineyros, formaas¹, herdades, prados, pascos, árbores, casti/⁸ñeyros *e* tódaslas outras cousas perteçentes ao dito¹ lugar¹, con todas súas entradas *e* seydas, por donde quer que as aja *e* lle perteçent¹ de dereyto, a montes *e* a fontes, /⁹ por tal pleito *e* condiçón¹ que labredes as herdades do dito lugar¹ *e* as tenades todas ben rreparadas, en maneyra que non desfallescan por mjngua de labor *e* de bõos /¹⁰ paramentos¹ *e* rreparamentos.

E daredes *e* pagaredes ende de [de foro en cada vn]² ano¹, vós *e* vosas vozes a nós¹ [e a]os³ priores que despoys [de nós foren do dito mosteyro]⁴, /¹¹ tres fanegas de çentẽo en cada vn¹ ano¹ porlo mes d'agosto [ou de se]tenbro², lynpas do poo¹ *e* da palla, medidas [por medida dereyta da comarca, e]⁴ /¹² por dereytura en cada vn¹ ano¹ por cada día de Sant¹ Martino do [mes de]² novembro vn¹ *morauidi*. *E* do al averedes todo o sobredito libre *e* quite de todo outro /¹³ trebuto, çenso¹ *e* encargo¹ algún¹, pagando¹ o dízemo a Deus¹.

E he posto condiçón que se o qujserd[e]s⁵ vender, deytar, supynorar, enallear o traspas/¹⁴ar, que primeyramente frontedes con elo a nós¹ *e* a nosos suçesores priores que foren do dito¹ mosteiro *e* noslo dedes porlo justo preço que vos outro por elo der, /¹⁵ queréndo[o]⁶; *e* nonno querendo¹ por ese preço rreçeber, entonçe o vendede, deytade, supinorad, enallead ou traspasade a tal persona que seja vosa semellable, /¹⁶ con tanto¹ que non seja cabaleyro *nen* home poderoso *nen* dona *nen* donzela¹ *nen* escudeyro *nen* persona que seja contra o dito¹ noso mosteyro,

saluo atal persona /¹⁷ que seja voso semellable, que rrepare as ditas¹ herdades e castineyros, e dé e page as ditas¹ tres fanegas de çentẽo en cada vn¹ ano¹ porlo dito¹ mes d'agosto /¹⁸ o de setenbro¹, lynpas¹ do poo¹ e da palla, medidas por medida deryta da comarca, e o dito¹ *morauidí* porlo dito¹ mes de Sant¹ Martiño. E outrosý non faredes manda /¹⁹ nen anjversario a outra iglleia nen mosteiro, espital nen santuario algund.

E seredes ovedientes e serbentes con¹ o dito¹ foro e non nos porredes outro señor a /²⁰ rrostro. E outrosý¹ que nos venades a veer¹ con do que toberdes. E obligamos¹ os bens¹ do dito¹ noso mosteyro que a nós¹ son¹ obligados de voslo fazéremos /²¹ sãao e de paz, e de vos defendéremos con¹ elo a deryto de quen quer que voslo qujser tomar o perturbar¹ durante o dito¹ tempo e vozes. E esta carta non valla saluo se /²² for firmada do nome¹ de nós, o dito prior.

Et eu, o dito¹ Álvaro Ferrnandes, que soo presente, por mjn e porla dita¹ mjña muller¹ e vozes, así o outorgo e rreçebo o dito¹ lugar¹ /²³ e herdad[e]s⁵ e tódaslas cousas¹ a el perteçentes de vós, o dito¹ prior e convento¹, e me oblijo¹ a mjn e a meus¹ bens¹ e de meus¹ herdeyros para labrar e rreparar /²⁴ as herdades do dito¹ lugar¹, e pagar¹ as ditas¹ tres fanegas de çenteo en cada vn¹ ano¹ porlo dito¹ mes d'agosto ou de setenbro¹ e o dito¹ *morauidí* en cada vn¹ ano¹ /²⁵ porlo dito mes de Sant¹ Martyño, e conprir e agoardar as condiçõs desta carta e cada vna¹ delas, segund sobredito¹ he.

E qualquer de nós, as ditas¹ partes, que contra /²⁶ elo for ou pasar¹, que non posa e demays¹ que dea e page¹, por nome¹ de pena, postura, jnterese, á parte que o conprir e agoardar qujser, dozentos¹ *morauidís* de voa moeda; /²⁷ e a dita¹ pena pagada ou non, todavýa esta carta de aforamento e todas as cousas¹ en ela conteúdas sejan firmes e vallan¹ porlo dito¹ tempo e vozes.

Que foy feyta e otorgada /²⁸ dentro enno mosteiro de Santa¹ Coonba¹ ao primeyro día do mes de janeyro, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e sesenta e tres anos⁷.

/²⁹ Testimõyas que foron¹ presentes: Johán do Tyonllo¹, Álvaro da Vila, Affonso¹ d'Ontes, Lopo¹ Paradela e outros.

/³⁰ Et eu, Rrodrigo¹ de Canba, escribano¹ de cámara¹ del rrey *nuestro* señor e seu notario público¹ en tódoslos sus rregnos¹ e señoríos, e notario público da çibdade e obispado de Orense por lo señor /³¹ obispo e igleia dese lugar¹, esta carta de aforamento¹, segund sobredito¹ he, achey¹ e leey¹ en vn dos libros¹ e

rregistros¹ que foron e quedaron de Johán Paas¹, notario defunto¹ que Deus aja, /³² que eu sucedí, e por poder que para elo me deu el rreuerendo señor don Diego de Fontseca¹, obispo de Orense, a qual saquey¹ ben e fielmente do propio¹ ouriginal¹, non mudando sus/³³tançia, a rrogo e pedimento¹ do dito Álvaro Ferrnandes, e delo fyze dúas cartas en vn thenor¹, saluo eno primeyro⁸ rrenglón enrrouse (*sic*) de poer “en eles¹”, e por otro¹ as fyz escreujr, segund susodito¹ /³⁴ he, e [aquí m]eu⁹ nome¹ e sygno¹ fyz en fee e testimõyo de verdade, que tal he, rrogado e rrequerido.

|Sinal: Rrodrigo de / Canba, notario|.

* Esta é a data do rexistro do documento polo notario Xoán Paz. O notario Rodrigo de Camba, que subscribe esta carta sacada dun rexistro de Xoán Paz, está documentado en Duro (1973) no ano 1479 e nesta CD figura como testemuña nun documento de 1478 (cf. CD 228).

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. non se le.

³ No ms. está escrito *os*.

⁴ No ms. non se le e ademais está rompido.

⁵ Falta o *e*.

⁶ Está escrito *q̄erendo*.

⁷ As palabras “quatroçentos e sesenta e tres” están repasadas por unha man diferente e posterior.

⁸ Está escrito *p^omo*.

⁹ O ms. está rompido.

212

1464, marzo, 13/14. Igrexa catedral de Ourense.

O cabido da catedral de Ourense e o prior García e o convento de Santa Comba de Naves nomean a Ares Fernández, chantre da igrexa de Ourense, e a Xoán de Sandoval, escudeiro do conde de Santa Marta e o seu meiriño no castelo do Formigueiro, para que decidan sobre a propiedade dos bens e o señorío do Ribeiro de Mende que Leonor González tiña aforados do mosteiro de Santa Comba, e comprométense a aceptar a sentenza.

Ares Fernández e Xoán de Sandoval sentencian que o beneficio de Santo Estevo de Untes sexa anexado ao mosteiro de Santa Comba, que cada unha das partes nomee un ano cada unha alternativamente un xuíz no Ribeiro de Mende, que o cabido lle

axude ao mosteiro a anexar a igrexa de Louredo cando esta fique vacante e que o cabido lle pague os censos que debe ao mosteiro no Ribeiro de Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo Catedralicio, Escrituras VII, 72-74.

REX. DURO, *Catálogo privados*, nº 1404.

REF. DE LA CUEVA, *Historia*, 161-163^{*}; LÓPEZ CARREIRA, *Cidade de Ourense*, 154^{**}; 317, n. 32; 329, n. 155.

Jhesus

Sábean quantos esta carta de conpromjnsio viren como¹ nós, don Iohán Gonçáluez¹ de Deça, bachiller en /² decretos, arçediano de Baroñelle enna iglleia d'Ourense e eleyto da dita iglleia, et don Ares /³ Fernandes, chantre, e Afonso Yanes, meestreescola¹, et Rroy Garçía, thesoureyro, e Iohán Branco /⁴ et Afonso López e Álvaro Afonso et Gonçaluo de Deça e Iohán de Deça e Fernando de Santa /⁵ Marta e Gonçaluo de Prado et Gonçaluo de Chapa, canónigos e beneficiados enna dita /⁶ iglleia, por nós e porlos outros canónigos e beneficiados da dita iglleia, que son absentes, de liçencia, /⁷ consentimento e outorgamento de Álvaro Gonçáluez de Torrezela, canónigo enna dita iglleia, /⁸ vicario e lugarthenente do honrrado señor don Afonso López de Valladolid, deán da dita iglleia, seendo¹ /⁹ juntados en noso cabídoo¹ per son de canpãa tangida, segundo que o avemos de vso e de costume, todos nós /¹⁰ de húa parte; et eu, frey Garçía, prior do mosteyro de Santa Coonba¹ de Naues da órdêe de San Be/¹¹nyto da diocese d'Ourense, por myn et en nome de meu mosteiro, monjes e conuento del, da outra parte.

/¹² Nós, as sobreditas personas, canónigos e beneficiados da dita iglleia, et eu, o dito prior, por mjn et en /¹³ nome do dito mosteyro et conuento, por rrazón que entre nós eran et son e entendían seer¹ ao ade/¹⁴ante grandes pleitos e contendas, odios e malquerenças, por causa de lo qual se poderían rrecresçer /¹⁵ peligros e danos, et espeçialmente sobre çertos bẽes e herdamentos sytos enno Ribeyro de /¹⁶ Meende, que he açerca desta çibdade d'Ourense, et sóbrela jurdiçión çeujl e cremjnal e loytosas /¹⁷ e penas et calonias¹ que da dita jurdiçión e señorío dependen e se deuen e deuerán. Os quaes /¹⁸ ditos bẽes e jurdiçión foron de Lionor Gonçáluez¹, vesjna que foy desta dita çibdade, muller que foy /¹⁹ de Álvaro Laso, et os quaes perujna[n]² a ela por título e foro de seu patrimonjo que tyna aforado /²⁰ do dito mosteyro antigoamente e do prior e conuento a la

sazón; os quaes ela mandara ao dito cabído¹ /²¹ et llos leixara, asy por çertos contrautos e conuenjençias como¹ por çertas donaçõos, mandas /²² e legatos, segundo que os tragía e persuya, por vertude de todo elo, o dito señor electo en /²³ jur et en posisión de mãao do dito cabído¹.

Et dizendo nós, o dito cabído¹, que por vertude de todo elo /²⁴ nos pertẽesçia e pertẽesçe de deryto; et dizendo eu, o dito prior, que todo pertẽesçia, con o domjnjo e /²⁵ señorío e jurdiçón et herdamentos de todo elo, ao dito mosteyro de Santa Coonba¹ e que deuja /²⁶ seer¹ todo tornado a el, asy por çertos preujlegios como¹ por se non conpiiren os contrautos e /²⁷ foros que a dita Lionor Gonçaluez¹ tyna et avja do dito mosteyro, como¹ por posesión que delo meus /²⁸ antecessores tynan e avjan, e porque fora feyto en perjudiçio do dito mosteyro, et que deuja seer¹ /²⁹ todo tornado e rreduzido a el, segund que estas questiõos e debates e outras moytas eran /³⁰ entre nós, as quaes partes, sobre que eran et esperauan seer¹ as ditas contendadas e debates.

Et /³¹ por nos quitáremos e eujtáremos de todo elo et vijñremos a boa paz e concordia, segund que de /³² rrazón se rrequire, e de nosos plazerres libres e agradábeles voontades¹ et non seendo¹ co/³³strengidos por força nen por temor nen premya nen por outro engano algũu enduzidos, quere/³⁴mos e outorgamos que tódoslos ditos debates e contendadas que son e se esperan seer¹ ao a/³⁵deante sejan vistos por dous ómẽes bõos, árbitros arbitradores, amigábeles conpoedores. /³⁶ Conuén a saber, por parte de nós, o dito cabído¹, que tomamos e elegimos por noso ome bõo, // (1v) árbitro arbitrador, amigábele conpoedor, ao honrrado e discreto don Ares Fernandes, chantre (chantre) emna /³⁸ dita iglleia, que he presente; et eu, o dito prior, por mjn et por meu mosteyro e conuento, a Iohán de San/³⁹doual, escudeiro do señor conde de Santa Marta e seu meyrino do seu castelo do Formigeyro, /⁴⁰ que eso meesmo¹ está presente.

Aos quaes nós, o dito cabjdo³ e prior, a anbos juntamente, chantre e Sandoual, da/⁴¹mos e outorgamos todo noso poder conplido para que eles anbos vejan todas as ditas nosas questiõos /⁴² e debates sóbrelas causas sobreditas e sobre cada hũa delas, et todos nosos derytos e /⁴³ ynformatorios, demanda e demandas, abçión ou abçiõos, derytos e defensoes, pleytos e /⁴⁴ contendadas que entre nós h[a]⁴ et se esperan aver sóbrelas causas sobreditas et sobre cada hũa /⁴⁵ delas, et sóbrelas causas a elo dependentes, mergentes e dependentes delas que avemos os /⁴⁶ hũus contra os outros et os outros contra os outros. Et que por eles visto

os ditos debates e /⁴⁷ cuestións, os ditos nosos ómẽes bõos, anbos juntamente, o posan ben librar, sentençiar synplesmente /⁴⁸ e de plano, sen outras demandas *nen* abçõos e sen outro estrépito e figura de juízo, e ho /⁴⁹ libren entre nós como¹ acharen por dereyto ou arbitrando e conpoendo amigabelemente, /⁵⁰ tollendo a húa parte e enadendo aa outra, arbitrando como¹ quiseren e por ben teueren, encargan/⁵¹do sobre elo súas boas conçiẽcias. Aos quaes damos e outorgamos noso poder conprido para /⁵² que o posan ben librar, determynar, sentençiar, arbitrar, ygoalar enna maneyra sobredita en todo /⁵³ o mes¹ de março deste presente ano¹ da feyta desta carta, partes presentes e non presentes e seendo /⁵⁴ çitadas ou non çitadas, seendo¹ ou estando en día feriado ou non feriado, de día ou de noyte, /⁵⁵ e en qualquer día, ora et lugar que quiseren, os térmjnos do dereyto guardados ou non guarda/⁵⁶dos et segundo e enna maneyra que eles quiseren et por ben teueren. Et que nos posan çitar et enpla/⁵⁷zar, se quiseren, para que parecamos a seus juízios et conplíremos seus mandamentos.

E promete/⁵⁸mos a boa fe e sen maa¹ engano de estáremos e conplíremos et aguardáremos qualquer sen/⁵⁹tençia ou sentençias, mandamento ou mandamentos, laudo ou laudos, concordia ou concordias, arbitra/⁶⁰çón ou arbitraçõos que porlos ditos nosos ómẽes bõos e juízes árbitros for visto, ygoalado, concor/⁶¹dado, arbitrado, julgado, sentençiado, et de non ýremos *nen* pasáremos contra elo *nen* contra parte /⁶² delo en njngũu tempo *nen* por algúa maneyra, *nen* apeláremos *nen* suplicáremos *nen* agrauáremos /⁶³ de qualquer sentença ou sentençias, mandamento ou mandamentos, arbitramento ou arbitramen/⁶⁴tos, laudo ou laudos et condordias que porlos ditos nosos ómẽes bõos et juízes árbitros for julga/⁶⁵do, sentençiado, arbitrado, *nen* nos chamar a arbitro⁵ de bõo varón *nen* a outro *nen* a outros juíz /⁶⁶ *nen* juízes superiores, por vía de rreclamaçón *nen* de agraujo *nen* de suplicaçón *nen* en outra maneyra /⁶⁷ algúa. Et yndo e pasando contra elo por nós ou por outros, queremos e outorgamos que nos non valla /⁶⁸ *nen* sejamos sobre elo oýdos *nen* rresçebidos en juízo *nen* fóra del, et que diamos et paguemos /⁶⁹ aa¹ parte aguardante e que o conprir e aguardar quiser, por nome¹ de pena, postura e yn/⁷⁰terese, quinentos florijis d'ouro do cruno e peso de Aragón, para o qual obrigamos todos no/⁷¹sos bẽes e de nosas mesas avjdos e por aver; et a dita pena pagada ou non, queremos e outor/⁷²gamos que todavía a dita sentença, mandamento ou mandamentos, arbitramento ou arbitramentos, // (2r) que porlos ditos nosos ómẽes bõos for julgado, arbitrado e sentençiado seja firme e estable perpetua/⁷⁴mente para senpre.

Sobrelo qual rrenunçiamos et partimos de nós *e* da nosa ajuda et fauor toda /75 ley et todo foro et todo dereyto, asy ecclesiástico como¹ seglar, et toda ley de engano, dolo, fraude, /76 *e* todo beneficio de rrestitujçón jn jntegrum, et tódaslas outras leys *e* dereyτος escriptos et non escriptos, asy /77 canónicos como¹ çeuyles, et en espeçial rrenunçiamos la ley que diz que general rrenunçiación non valla. Et de/78 mais porla presente rrogamos et mandamos *e* damos poder conplido a todas *e* quaesquer justiçias, /79 asy ecclesiásticas como¹ seglares do rreyno *e* señorío del rrey, noso señor, et donde quer que esta carta /80 de conpromjnso paresçer, con a dita sentençia ou sentençias, mandamento ou mandamentos, laudos, con/81 cordias, arbitrações que porlos ditos nosos juízes árbitros, anbos juntamente, foren dadas, que noslo façan /82 todo asy tẽer, conplir *e* aguardar en todo et por todo, segundo et porla vja et forma que por eles /83 for librado, trautado, *e* de pagar a dita pena¹, se en ela nós ou qualquer⁶ de nós en ela caéremos *e* enco/84 rréremos, *e* leuarla a deujda exsecujón con o prinçipal, seendo¹ neçesario.

Et porque todo esto seja çerto /85 *e* firme et non vena en dubda, nós, as ditas personas do dito cabído¹ et prior, outorgamos delo esta dita /86 carta de conprimjnso enna maneyra sobredita porante o notario *e* testigos dejusto escriptos, ao qual rrogamos que a /87 escripujse ou fezese escripujr *e* a signase de seu signo.

Et eu, o dito Álvaro Gonçalves¹, vicario *e* /88 lugartenente do dito señor deán, asy dou *e* outorgo a dita liçençia et abtoridade a todo elo, et /89 mando que valla *e* seja firme para senpre *e* toda *e* qualquer sentençia ou arbitraçón que porlos /90 ditos juízes árbitros for determjnado, sentençiado, arbitrado. Et nós, os ditos don Ares Fernandes, chantre, /91 *e* Iohán de Sandoual, que anbos soomos¹ presentes, por onrra de anbas as ditas partes, asy açebta/92 mos o dito poder et conpromjnso a nós outorgado, et nos plaze de concordar, arbitrar as ditas causas /93 segundo o poder a nós dado.

Que foy feyto *e* outorgado este dito conpromjnso dentro enno dito cabído¹ /94 da dita iglleia d'Ourense aa¹ ora da terça, a treze días do mes¹ de março, ano¹ do nasçemento de /95 Noso Señor Ihesu Cristo de mjll *e* quatroçentos *e* seseenta¹ *e* quarto anos¹.

Testigos que foron presentes: Álvaro /96 Peres *e* Fernán Gonçalves, rraçoeyros enna dita iglleia, et Afonso Gonçalves, clérigo de Santiago de Barba/97 ntes, et Pero de Puga, escudeiro do dito Sandoual, et Iohán Testa, ome do dito señor electo, *e* outros.

^{/98} Et despois deste, ano¹ susodito de seseenta¹ e quatro, a quato[r]ze⁷ días do dito mes¹ de março, dentro enna iglleia ^{/99} cathedral da çibdade d'Ourense, aa¹ sayda das vésperas de quoreesma¹, que era a ora de medio día, en ^{/100} presenza de mjn, notario, e *testigos* jnfrascriptos, o dito don Ares Fernandes, chantre, de rrogo de Iohán de Sandoual, ^{/101} meyrino da casa forte do Formjgeiro, juízes, árbitros arbitradores et amigábeles conpoedores entre ^{/102} os ditos señores do dito cabído¹ et frey Garçía, prior do mosteyro de Santa Coonba¹ de Naues da ^{/103} dita diocese de Ourense, leeo¹ húa sentença que tragía escripta en súa mǎo en persona de Álvaro Gonçalues de ^{/104} Torrezela, canónigo et vigario de don Afonso López de Valladolid, deán da dita iglleia, et de Afonso Yanes, *meestre*/¹⁰⁵escola, Afonso López, Iohán Branco, Lopo de Deça, Álvaro Afonso de Amoeyro, canónigos enna dita iglleia, e do ^{/106} dito frey Garçía, prior. Da qual dita sentença de verbo a verbo se sigue seu thenor:

Et nós, ^{/107} don Ares Fernandes, chantre enna iglleia de Ourense et abbade¹ do mosteyro de Vilaça, et Iohán de San/¹⁰⁸doual, meyrino et alcaide da casa do Formjgueyro porlo señor conde de Santa Martha, ^{/109} ómões bõos, árbitros e amigábeles conpoedores, tomados e eligidos ontre partes, conbén // (2v) a saber, os venerábeles e çircunspectos senores deán et cabído¹ da dita iglleia de Ourense, da húa, defensores, ^{/111} et o honrrado et discreto señor don frey Garçía, prior do mosteyro de Santa Coonba¹ de Nabes, por sy e en no/¹¹²me do dito seu mosteyro et conbento del e de seus suçesores, da outra, demandante, de e sobre çertos ^{/113} bẽes e herdamentos consistentes e syctos enno RIBEIRO de Meende, que he çerca da çibdade de Ourense, et ^{/114} jurdiçión çeuyl e crimjnal et loytosas et outras calunpnjas que por vertude da dita jurdiçión se deuen aver, *segundo* ^{/115} que máys antiguamente os ditos bẽes foron poseydos por Lionor Gonçaluez, moller que foy de Álvaro Laso, ^{/116} escudeyro, et os agora posee¹ en nome¹ do dito cabído¹ o rreuerendo señor don Iohán Gonçaluez de Deça, electo ^{/117} da dita iglleia d'Ourense.

Visto et con suma diligençia examjnado çertas enformações a nós exhibidas ^{/118} e dadas, asy porlo dito señor prior como¹ por parte do dito cabído¹, porlas quaes os ditos senores del e señor ^{/119} electo, en seu nome¹, afirmauan os ditos bẽes et jurdiçión lles pertẽesçer con todo o sobredito, et o dito ^{/120} señor prior en contrario alegar pertẽesçeren⁸ a el en nome do dito seu mosteyro et conuento del, con máys outras ^{/121} prolixas alegações que as ditas partes ante nós çerca do

dito negocio quisieron alegar et opoer húa ¹²² contra ¹²² outra et outra en contrario. Et visto como¹ sobre toda a dita questiún et debate porlas ditas partes foy ¹²³ posta en nosa disposición et determnaçión synplemente amjcabiliter, sen outro strépito et figura ¹²⁴ judicial, *segundo* que máys conplidamente *enno* dito conpromjnso se contén. Do qual nós, os ditos chantre ¹²⁵ e Sandoual, atenta súa forma et thenor, et considerando a determnaçión ontre as ditas partes çerca da ¹²⁶ dita questiún dos ditos bées seer¹ serujço de Deus et vtilidade et grande honor das ditas partes, et ¹²⁷ querendo executar o poderío a nós por elas conçeso et outorgado, ayudo sobre todo elo matura e ¹²⁸ discreta⁹ jnteligência e deliberación et acordo e consello con personas leterados et entendidos et con ¹²⁹ nós meesmos¹ anbos juntos vnánemes et conformes en húa voontade¹, e njngũ¹⁰ de nós çerca do jn/¹³⁰frascripto discrepante, chamando et jnplorando sobr'elo a graçia do Espritu Santo, achamos a dita ¹³¹ Lionor Gonçáluez et seus progenjtores donde ela desçendeu et o dito cabído¹, en seu nome¹, et ¹³² señor electo sobredito, por el, aueren poseýdo os ditos bées justa et canonicamente por justos títulos ¹³³ a eles feytos porlos ditos priores et conbento que foron do dito mosteyro de Santa Coonba¹ de Nabes, ¹³⁴ predeçesores do dito señor prior, et que el ouuo justa causa e rrazón de mouer a dita questiún ¹³⁵ contra o dito cabído¹ e señores del, asý porla dita jurdiçón como¹ por *non* lle seer¹ feyto paga ¹³⁶ de algũs *morauidís* que o dito cabído¹ lle auya de dar por vertude de çenso a mãao porlos ditos bées.

Et ¹³⁷ *para* que ao adeante *para* senpre ontr'eles outra tal questiún et debate *non* rrecresca e seja ex/¹³⁸tinta a que fasta agora ontr'eles ha sydo, et o dito señor prior et seu mosteiro seja grati/¹³⁹ficado e augmentado de fructos e honor, achamos que *para* en compensaçón et concambio, emenda ¹⁴⁰ e satisfaçión dos ditos bées de quaesquer *morauidís* et outros çensos algũs que o dito cabído¹ ha de dar ¹⁴¹ por eles en cada hũu ano¹ ao dito señor prior et seus conbento et subçesores ao adeante, os ditos ¹⁴² señores do cabído¹ façan vnjr, encorporar e anexar ao dito mosteyro de Santa Coonba¹ de Naues o ¹⁴³ beneficio de Sant¹ Esteuõ de Vntes, que he syto çerca do dito mosteyro, o qual agora ten Gómez¹ Ares, ¹⁴⁴ capelán de Santa María a Madre, por súas propias expensas do dito cabído¹, asý por el señor obispo ¹⁴⁵ e seus vicarios como¹ por corte de Rroma, contentando o dito cabído¹ ao dito Gómez¹ Ares, por maneyra // (3r) que o dito prior et conuento do dito mosteyro et seus subçesores ajan e posean libremente de aquí a deante o dito ¹⁴⁷ beneficio et rrentas del.

Jten, quanto aa dita jurdiçión çeuil et crimjnal consistente et concernente /¹⁴⁸ a dita questión et térmjnos donde os ditos bẽes son sictuados, mandamos que o dito cabídeo¹ ou /¹⁴⁹ aquel que por el teuer et poseer¹ os ditos bẽes pona e constituja alý hũu ano¹ hũu juíz que, por /¹⁵⁰ el e en seu nome, exerça e vse de justiçia tenporal, et que o dito señor prior e conbento e /¹⁵¹ seus subçesores do dito mosteyro de Santa Coonba¹ ponan o outro ano¹ seguinte outro juýz /¹⁵² que, por eles e en seu nome, vse(n) da dita justiçia tenporal; et asý vsen da dita jurdiçión al/¹⁵³ternatyn, leuando cada hũa das ditas partes por aquela meesma¹ vja todas e quaesquer /¹⁵⁴ loyosas et outras penas e jndiçias que enno dito ano¹ se contesçeren e lle couber o dito jul/¹⁵⁵gado.

Et outrosý achamos que por quanto a iglleia de Louredo he de presentar enno dito mosteiro /¹⁵⁶ et outros tenpos lle ouuo sydo anexada, contesçendo se vacar et sendo rrequeridos os /¹⁵⁷ ditos señores do dito cabídeo¹ et o dito señor electo, que seja por eles dado todo fauor et /¹⁵⁸ ajuda ao dito prior porque¹¹ el posa rrestituýr la dita anexaçión da dita iglleia ao dito seu /¹⁵⁹ mosteyro, onrrando et acatando ao dito prior e seus suçesores enno que aos ditos señores po/¹⁶⁰sibile for.

Et mandamos que tódoslos *morauidis* que se acharen por conta verdadeira que son deujdos /¹⁶¹ ao dito prior fasta aquí dos ditos çensos dos ditos bẽes, lle sean logo pagados porlos ditos /¹⁶² señores do dito cabídeo¹.

O qual todo, segundo e [enna]¹² maneyra que por nós he declarado, asý pronun/¹⁶³çiamos por nosa sentençia difinjtiua en estes escriptos et por eles, et mandamos a cada /¹⁶⁴ hũa das ditas partes que o tenan e cunplan asý, sub a pena¹ contyúda enno dito conpromjnso, /¹⁶⁵ jnpoendo sylençio perpetuo çerca dos ditos bẽes et térmjno deles ao dito señor prior /¹⁶⁶ et conbento et seus suçesores ao adeante, para que deles en outra qualquer maneyra non /¹⁶⁷ se entremetan.

Cantor auriensis et abbas. Johán.

Et leýda, os ditos señores chantre et Iohán /¹⁶⁸ de Sandoual diseron que mandauan tẽer, guardar a cada hũa das ditas partes todo o contjúdo /¹⁶⁹ enna dita sentençia, su pena de quinentos florijns contjúdos enno dito conpromjnso. Et os ditos Álvaro /¹⁷⁰ Gonçálvez¹, vigario do deán, e beneficiados diseron que consentían en todo o contjúdo enna dita sen/¹⁷¹tençia. Et o dito prior foy preguntado porlos ditos senores juízes se consentía ou que dizia, /¹⁷² et o dito prior diso que el non dezía nada.

Testigos que foron presentes: Iohán Cortido, rrejedor et mer/¹⁷³cador; Lopo Salgado, clérigo de Figueyredo; Álvaro Gómez¹, sancristán da dita iglleia; Rroy /¹⁷⁴ Gonçalvez¹ de Baçeyredo, Fernán Ares, Gómez¹ Ares, rraçoyros; Fernando de Porto Marín, Álvaro /¹⁷⁵ de Canba, clérigos de coro; Álvaro Gonçalvez¹ Rrojas, capelán de Santa Eufemja; Afonso de /¹⁷⁶ Rrequeixo, fillo de Gonçaluo de Rrequeixo, rrejedor; Pero de Puga, escudeyro; Pero de Rre/¹⁷⁷queixo e Iohán Lopes, ómões do dito Iohán de Sandoual, e Afonso Pernas, ome¹ do bispo de Marrocos, /¹⁷⁸ et outros.

Non enpeesca la parte “cabjdo” escripta entre rreglões ena segunda plana.

/¹⁷⁹ Yo, García Fernández de Berlanga, clérigo de la dióçesi de /¹⁸⁰ Sigüença, público por la abtoridad apostólica notario, que a los /¹⁸¹ dichos¹ conpromisso, abtos, sentença e a todas las otras /¹⁸² cosas susodichas¹ e cada vna dellas, en vno con los /¹⁸³ sobredichos¹ testigos, presente fuy, vi e oy e en nota tomé, /¹⁸⁴ donde este público jnstrumento por mano de otro fielmente /¹⁸⁵ escripto saqué, et a rruego e pedimjento de los susodichos¹ vica/¹⁸⁶rio del deán e beneficiados, de mis signo e subscripción acos/¹⁸⁷tunbrados signé e subscriuí en ffe e testimonjo de verdad, que tales son, rrogado e rrequerido.

[*Sinal: Garsias Fernandi, notarius apostolicus*].

* Fr. Benito de la Cueva cita un amplo fragmento do documento e, como noutras ocasións, indica unha data que non corresponde: “Fue pronunziada a 14 de marzo, era 1364, que es año 1326” (1991: 163). Aos asuntos que se tratan neste documento tamén fai referencia Duro (1968: 159, 169-170), aínda que tira a información de libros de notas de García Fernández de Berlanga (1968: 159, n. 94).

** Indícase por erro que o documento é do ano 1463.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *n*.

³ Está na entrelíña.

⁴ Está escrito *he*.

⁵ Está escrito *āarbitro*.

⁶ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁷ Falta o *r*.

⁸ Está corrixido sobre *per̄tesçer*.

⁹ O *e* vai na entrelíña.

¹⁰ Está escrito *n̄jgu*.

¹¹ Leva *que* na entrelíña.

¹² No ms. falta.

(1468, novembro, 4)*

Xil Ferreiro, por un poder que ten de seus irmáns Rodrigo de Aguiar e Ferreiro Vello, subafora a Rodrigo de Gundiás e ás súas voces as casas da Carreira no Ribeiro de Mende e a viña vella da Santiaguesa.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4660.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4660.

Sepan quantos esta carta de aforamento¹ vieren¹ como¹ eu, Gil Ferreyro, morador en terra de Agujar, por vertude de vn poder que teño de Rrodrigo /² de Agujar et de Ferr[e]i[ro]² Vello, meus yrmãos, synado de notario público¹, por ende en nome¹ dos sobreditos¹ aforo a vós, Rrodrigo de Gon/³diãas, que sodes presente, e a todas vosas voces¹ eno tempo e voces¹ que o nós temos, Rrodrigo de Agujar e Ferr[e]i[ro]² Vello; he a saber, que vos aforamos /⁴ as casas da Carreyra, que están enno Ribeyro de Mende, con súas vyñas e árbores e cortynas, con todas súas entradas e saídas a montes e a fontes¹.

/⁵ Jten vos aforo máys a vjna vella da Santiaguesa, que jaz da outra¹ parte A Loña, segund que sobre sy está demarcada, que parte con vina que foy /⁶ de Costança Álbares¹.

Afórovos todo o sobredito¹ con todas¹ súas entradas e saídas¹, segund que lle pertesçen¹ de dereyto, e con seus castineyros /⁷ e árbores e cortynas, a tal pleito e condición que rreparedes as ditas¹ casas e vjnas de todo o a elas nesçesario, e otrosý prantaredes de vjña /⁸ a leyra da Santiaguesa, que son sejs cabaduras, e máys se máys poderdes faser fasta sejs anos¹ prim[eyr]os³ seguintes¹; e elas asj postas de /⁹ vjña, lle deedes¹ tódoslos labores¹ a elas pertesçentes¹, por maneyra que non desfallescan por mýngo¹ de bos rreparos¹. E daredes e pagaredes¹ /¹⁰ da vjna da Santiaguesa foro de oytaba ao prior de Sant Pedro de Rocas¹, e mays con cargo de onze *moravidís* vellos aos¹ ditos¹ moços de cada /¹¹ vn ano¹ por día de Sant Martjno, aos ditos moços e súa yrmãa. E mays das vjñas do Ribeyro de Mende e casas pagaredes de cada vn ano¹ /¹² a quinta⁴ parte ao mosteyro de Santa Conba de Nabes, e mays de cada vn ano¹ a Rrodrigo de Agujar e Ferr[e]i[ro]⁵ Ve-

llo e a María, súa yrmãa, corenta /¹³ *morauidís*. E do al averlo edes¹ libre e quite⁴ pagando o dízemo a Deus¹ (e do al averlo edes libre e quite⁴).

E sy o quisedes⁶ vender, deytar, supinorar, /¹⁴ enallear o traspasar, que primeiramente⁷ nos frontedes e rrequirades⁴ e noslo deedes porlo justo presço, queréndoo; e non o querendo por ese pres/¹⁵ço rresçeber, entonçe o vendede, deytade, supinorade, enalleade o traspasade a tal persona que seja semellable de vós, que rrepare as casas /¹⁶ e labre as vñas, en tal maneyra que todo non desfallesca por mýngo¹ de boos rreparos¹, e dea¹ e pague¹ os ditos corenta¹ *morauidís* porlas ditas /¹⁷ vjnas e casa[s]⁸, e pague¹ o dito¹ foro de oytaba e o dito¹ foro de quinta⁹ de Mende e os ditos¹ onze *morauidís*. E por elo non faredes manda njn a/¹⁸njversario a igleia njn santuario¹ algund, njn vos chamaredes a otro¹ señorío, e seredes serbentes e obedyentes con o dito¹ foro. E oblige os /¹⁹ bñes dos ditos¹ moços¹ para voslo faser são e de paz e de vos defender¹ a dereyto de qualquer¹⁰ persona¹ que voslo quiser⁴ tomar ou perturbar.

/²⁰ E eu, o dito¹ Rrodrigo de Gondías¹, que são presente¹, asj outorgo e rresçebo aforado todo o sobredito¹ de vós, o dito¹ Gil¹ Ferreiro, porla maneyra /²¹ e condições que ditas¹ son.

E qualquer¹⁰ de nós, as ditas¹ parte[s]⁸, que contra elo for ou pasar e o non conpryr¹ e agoardar, que dea e pague de pena /²² á otra¹ parte que o conpryr¹ e agoardar quiser¹¹, por nome¹ de pena, postura e jnterese, quinentos¹² *morauidís*; e a dita¹ pena pagada o non, toda/²³vya esta¹ carta de aforamento e todo o en ela contiúdo seja fyrme e valla.

Que foy feyta e outorgada ena çibdade de Ourense a quatro días /²⁴ do mes¹ de nouembro, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos¹ e sesenta¹ e oyto¹ anos¹.

Testigos que foron presentes: /²⁵ Johán de Gondías¹ e Ares¹ de Carballido, çapateyro, e Johán Gayo, veziños de Orense, e otros.

/²⁶ Et eu, Rrodrigo¹ de Canba, escriuano¹ de cámara¹ del rrey nuestro señor e seu notario en todos los sus rregnos e señoríos, /²⁷ e notario público¹ da çibdade e obispado de Ourense porlo señor obispo e igleia dese dito¹ lugar, esta carta achey e leý en vn dos libros /²⁸ e registros¹ que foron e quedaron de Johán Telo, notario, en que eu suçedy¹, e por mjña [mãao a escreuy e aquí meu]¹³ nome¹ e sjgno¹ fyz en fee e testimõyo /²⁹ de verdad, que tal¹ he, rrogado e rrequerido, e vay conçertada con o propio ory[ginal]¹³.

|Sinal: Rrodrigo de / Canba, notario|.

* Esta é a data do rexistro do documento polo notario Xoán Telo. O notario Rodrigo de Camba, que subscribe esta carta sacada dun rexistro de Xoán Telo, está documentado en Duro (1973) no ano 1479 e nesta CD figura como testemuña nun documento de 1478 (cf. CD 228).

- ¹ Leva un trazo sobreposto.
- ² Está escrito *ferriid*.
- ³ Está escrito *primos*.
- ⁴ Leva a abreviatura de *que*.
- ⁵ Está escrito *ferrid*.
- ⁶ Está escrito *q̄serdēs*.
- ⁷ Leva dous trazos sobrepostos.
- ⁸ Falta o *s*.
- ⁹ Está escrito *q̄ntā*.
- ¹⁰ Usa a abreviatura de *que* con valor de *qu*.
- ¹¹ Está escrito *q̄sēr*.
- ¹² Está escrito *q̄nentōs*.
- ¹³ No ms. non se le.

214

1469, xaneiro, 11. Palmés.

Afonso Paradela troca a seu irmán Lopo Paradela o lugar do Burgo en San Mamede de Palmés polo quiñón que ten este nos lugares de Casanova e do Outeiro en Santo André de Castro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4667.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4667.

|Cruz|

Sepan quantos esta carta de concánbeo vieren como¹ nós, *Alfonso* Paradela, morador eno lugar /² do Burgo, fregresía *e* coto de Santa Coonba de Nabes, *e* Lopo Paradela, seu yrmao, cada vno /³ por si çerteficado *e* aperçebido de seu dreito, non constrengidos per força njn endusjdos per nj[n]gún² enga/⁴ño, mays de *nuestros* praçeres *e* ljbres boontades, concanbeamos vn con otro³ *e* otro³ con otro³ en esta /⁵ maneira, que eu, o dito Alfonso Paradela, poño *e* traspaso en vós, o dito

Lopo Paradela, o lugar⁴ /⁶ do Burgo, sito en la felegresía de Sant Mamede de Palmés, e en toda *vuestra* bós, segundo e en la manera /⁷ e porlo *tenpo* e voses que en mjña carta se contén, segundo que eu lo trago a jur e mao e el anda de/⁸marcado, e con todas súas entradas e saídas, jures e pertenenças, por onde quer que las aja e deua /⁹ auer de *dereito*.

Et eu, o dito Lopo Paradela, porlo dito lugar, pono e traspaso en vós, o dito /¹⁰ *Alfonso* Paradela, que estades presente, e en *vuestra* muller Ljonor Afonso, que non he presente, e en todas *vuestras* /¹¹ boses e herderos o qujnón que me pertenesce en los⁵ lugares⁶ de Casa Noua e do Otero, los quales jasen en la feligresía de /¹² Santo André [do]⁷ Castro, segundo que andan demarcados, con todas súas entradas, saídas, jures e per/¹³tenenças⁸, a montes e a fontes.

Para lo qual cada vno de nós nos obrigamos de dar e entregar, /¹⁴ el vno⁹ al otro³ e el otro³ al otro³, todas las cartas e d[e]r[e]itos¹⁰ que a los ditos lugares tenjamos e tene/¹⁵mos, so pena de mjll *morauidís* vellos e á bós del rrey otros tantos.

E prometemos e otorgamos de nós /¹⁶ *njn* las ditas *nuestras* boses, nen cada vnos de nós *njn* otro³ alguno en *nuestr*os nomes, de non ýremos /¹⁷ ne[n]² pasáremos contra ello *njn* contra parte dello en *njn*(*njn*)gún *tenpo* *njn* por alguna manera, so la /¹⁸ dita pena. Et se nós o as ditas *nuestras* boses o otro³ alguno en *nuestr*os nomes o de cada vno⁹ de /¹⁹ nós contra ello fóremos o pasáremos en qualquer manera, queremos e otorgamos que non nos /²⁰ vallan en juyjsio *njn* fóra del e que *nuestra* demanda o demandas, embargo o embargos, que no nos /²¹ vallan ne[n]² façan fe en juyjsio nen fóra del; e demás que el que contra ello for o tentar de yr, que pague /²² la dita pena por todos *nuestr*os benes que oje en día avemos e aver esperamos, que para ello ja obli/²³gamos.

E rrenunçiamos e partimos de nós e de todas *nuestras* boses e de cada vnos de nós las /²⁴ leyes e *dereitos* canónjicos, çeviles, escriptos e non escriptos, e foros, ferias, vsos e costumes, /²⁵ rrazones e eçebçiones, *dereitos* e defensonas, que nós o cada vnos de nós ou as ditas *nuestras* /²⁶ (*nuestras*) boses ou otro³ alguno en *nuestr*os nomes poderíamos aver, deser e rrazonar e alegar⁴ /²⁷ en contrario do que sobredito [he]⁷ o de qualquer parte dello. Et generalmente rrenunçiamos et /²⁸ partimos de nós a ley et *dereyto*¹ da general rrenunçiación, que dis que si non for rrenunçiada /²⁹ en espeçial, que non valla.

E luego los ditos Lopo Paradela e *Alfonso* Paradela dixieron que rreçe/³⁰bían, en si e por todas súas boses e erderos, os ditos lugares e cánbeo susodito en la /³¹

manera que dita he, e se obligan de labrar e parar ben, e pagar o foro deles a qujen /³² cada vna¹¹ de súas cartas manda, e otorgan contrato forte, firme.

Fecho¹ en el aldea /³³ de Palmés a honse días do mes de jenero, ano¹ do nasçimento do Nuestro Señor Ihesu Cristo /³⁴ de mjll¹ e quatroçentos e sesenta e noue anos¹.

Testigos que foron presentes: Gomes¹ de Beyro /³⁵ e Ferrnando da Cabeanca e Rruý de Lagar et otros.

Et yo, Pedro de Jaén, escriuano¹² público de nuestro señor el /³⁶ rrey en todos los seus rregnos¹ e señoríos, a todo lo susodito en vno con los testigos /³⁷ presente¹ fuy e lo escreuí e este meu nome e signo¹ fis en testimonjo de verdad, que tal /³⁸ he. Non enpesca onde dis entre rrenglones “o qujnjon que me pertenesçe en los”, que así /³⁹ á de deser.

[Sinal: Pedro de Jaén, / escriuano¹² público].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *n*.

³ Está escrito *otr*.

⁴ Leva o *r* na entreliña.

⁵ O texto *o qujnjon que me pertenesçe en los* está na entreliña.

⁶ Antes está escrito *os co s* borrado.

⁷ No ms. falta.

⁸ Usa a abreviatura de *per* con valor de *pe*.

⁹ Está escrito *vn*.

¹⁰ Está escrito *dritos*.

¹¹ Está escrito *vn*.

¹² Está escrito *esc*.

1471, agosto, 11.

O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Rodrigo de Vilariño, á súa muller Inés Pérez e a catro voces a viña de Outariz na freguesía de San Miguel de Canedo, o bacelo do Muíño, un pardiñeiro na granxa de Outariz, o lugar de Vilariño e a leira do Mouriscado.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4982.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4982.

REF. POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 92.

[Cruz]

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don Lopo Gomes, porla graçia de Deus e da Santa Iglleia de Rroma¹ prior do mōesteyro de Santa Coonba¹ de Nabes, e o convento dese mjsmo lugar, seendo¹ juntados en noso cabildo per son de canpãa /² tangida, segundo que o avemos de vso e de costume¹ de nosa orden, aforamos a vós, Rroy de Vjlaryño, que soodes presente, e a vosa moller Ynés Peres, absente, moradores en Vilaryño, que he enna freguesya de Santo¹ André¹ do Castro, en vosas vjdas d'ambos e /³ por máys tempo alende do postromeyro de vós de quatro voces, asy que o postromeyro de vós, em súa vida ou ao tempo de seu pasamento, nomēe a primey-ra voz e esa primeyra nomēe a segunda, e asy vaan nomeadas as ditas quatro voces húa pus outra fasta seeren /⁴ conpridas e acabadas; e non seendo¹ nomēadas, que entón seja voz aquela p̄sona¹ que de detyto ouver de herdar os outros vosos bēes.

Convén a saber, que vos aforamos¹ a vjña d'Outariz, que jas enna fregresya de Sant¹ Mjgell de Canedo, que serán doze cauadu/⁵ras de vjña feyta pouco máys ou menos, segundo parte con vjña de Fernand Martiis e, do outro cabo, con vjña que foy de Vaasco¹ Peres e, da outra parte, con vjña de Apariço e en fondo fere enna vjña que labra Gonçaluo de Masyde.

Jten máys vos aforamos o baçelo /⁶ do Muýño, que serán dose caaduras de baçelo posto e o máys he monte brauo que poderdes pōer; [como parte con o souto do dito mōesteyro e con]² vjña de Gonçaluo de Masyde e, do outro cabo, porlo balado que vay contra fondo, a çima¹ dos castyneyros, contra Outeyriño e /⁷ porlo piteyro contra Bynforte.

Jten máys vos aforamos vn pardineyro para faser vna¹ [casa]² enna granja d'Outarís, onde está vn¹ lagar vello, con súas entradas et saýdas.

Jten¹ máys vos aforamos máys o noso lugar de Vilaryño, que jas enna dita fregresya /⁸ [de Santo André]², con súas casas e herdades, soutos, [corti]ñas² e áruores, a montes e a f[ontes, ao dito]² lugar pertēesçentes, segundo que vós e a dita vosa moller trajedes a jur e a m̄ao.

Jten máys vos aforamos a leyra do Mouriscado³, segund que a trajedes, /⁹ [con condiçón que cada]² e quando o nós quisermos⁴ sementar en ela lyño, que o

posamos se[mentar]² e que vós, o dito Rroy de Vjlaryño, [nosla dedes]² labrada e quebrantedes de monte brauo o val de Vilasoãa, como¹ parte con a leyra de Rroy d’Avelenda en que /¹⁰ [faredes çinco ou seys]² fanegas de semente. Et esto faredes en estes primeyros quatro anos¹ e pagedes dela como¹ do lugar.

Aforámosvos todo o susodito con todas súas entradas e saídas, jures, dereytos e perteensças, por onde quer que os ajan e deuan /¹¹ [aver de dereyto, con tal pleyto]² e condiçón que labredes e chantedes e ontrechantedes e ponades as ditas vjñas, e corregades ben todo, e rreparedes as ditas casas e lugar e áruores e herdades e cousas susoditas, por maneyra como¹ non desfalecan /¹² por [mýngo de lauores e rreparos]². E seredes con elo, vós e vosas vozes, vasalos serbentes e obedientes e mandados con o dito foro a nós e ao dito noso mōesteyro e doutro non.

E darnos hedes de foro das ditas vjñas, en vosa vjda e da dita vosa moller, /¹³ a sesta parte das vbas [que Deus der ennas]² ditas vjñas, e de dereytura porla dita casa d’Outarís seys *maraujdís* vellos por Sant *Martino*. E a primeyra vós que pague a quinta parte e as outras vozes todas a quarta parte das ditas vbas e os ditos *maraujdís* da dita casa. Et /¹⁴ [máys nos daredes do dito lugar vós e a dita vosa moller e a primeyra voz que seja]² voso fillo ou filla a quinta parte do que Deus der ennas herdades do dito lugar, e por dereytura porlo dito dja de Sant¹ *Martjno* viynte *maraujdís* vellos e vna¹ blanca¹ de candeas por /¹⁵ [Santa Coonba e por Natal vn bõ porco e por San Johán vn carneyro e mays loytosa acostumada]² e galyña e çebada, e çent¹ soldos por partiçón; et as outras tres vozes a quarta parte do que Deus der enno dito lugar et mays as outras cousas /¹⁶ susoditas. E do al averedes todo o susodito de [dézemo a]² Deus. A qual dita novjdade que asy Deus der ennas ditas vjñas e herdades do dito lugar colleredes por noso ollo ou de noso mayordomo¹, ao qual proueeredes de comer e de beuer comu/¹⁷nalmente [mentre eses froytos collerdes. E aa morte da postromeyra voz, fiquen]² as ditas vjñas e casa e lugar e cousas susoditas libre, quite⁴ e desenbargado con todo seu lauor e bõ paramento a nós¹ e ao dito noso mōesteyro e priores e convento del.

Et /¹⁸ [he posto que se vós ou as ditas vosas vozes quiserdes vender, deytar]², aforar ou traspasar ou supeñorar as ditas vjñas, casa e lugar e herdades e cousas del, que noslo dedes porlo justo preçio do que outro der; et non lo querendo nós /¹⁹ porlo justo preçio, entón o vendede, deytade, aforade ou traspasade a tal pre-sona¹ que seja semellable de vós, que nos faça nosos foros en pas, pero que non seja caualleyro, dona *njn* donzela *njn* escudeyro *njn* presona¹ de tras muro¹ *njn*

rreligiosa. /²⁰ O qual todo vos aforamos ficándonos a saluo o señorío rreal. *E non ponrredes anjversario njn manda njn tributo njngún a outra yglléia njn mōesteyro njn presona¹ algũa, saluo ao dito noso mōesteyro. E se fordes yngratos /²¹ e descoñosçidos vós ou as ditas vosas vozes contra nós e contra o dito noso mōesteyro, que percades o dito foro e nós e os priores del o posan rreçeber sen voso embargo. E may he posto que vós e vosas vozes, a vosa /²² custa, ponades as vbas que nos couberen das ditas vjñas en noso lugar d'Outarís, e o pan e foros do dito lugar posto enna tulla do dito noso mōesteyro.*

As quaes ditas vjñas e casal e herdades e cousas del se vender/²³des, deytardes ou dardes ou aforardes enna maneyra que dita he, ou se delo mudardes noso señorío ou nos non pagardes nosos foros em pas como¹ dito he ou non parardes ben, que o dito noso mōesteyro e priores del o rreçeban por súa autoridade; /²⁴ et vós esto que sobredito he conprindo, pagando e aguardando, [obligamos os bēes]² do dito noso mōesteyro a vos defender e anparar con elo a dereyto.

Et eu, o dito Rroy de Vjlaryño, que sōo presente, por mjn e porla dita mja moller e porlas ditas vozes, /²⁵ asý rreçebo¹ de vós, o dito prior et convento, o dito aforamento porlas maneyras e condiçōos susoditas e cada vna¹ delas, et obligo a mjn et a meus bēes e das ditas vozes, asý mobles como¹ rrayzes, avjdos e por aver, de labrar e parar bem /²⁶ as ditas vjñas, casas, herdades e cousas susoditas, e conprir, pagar e aguardar tōdaslas condiçōos desta carta e cada húa delas, e pagar os ditos foros e cousas susoditas en cada vn¹ ano¹.

Et he posto e outorgado⁵ ontre nós, as ditas partes, /²⁷ que qualquer de nós que contra o susodito quiser⁴ yr ou pasar e o non conprir e aguardar, que peyte á parte aguardante, por nome¹ de pena¹ e jnterese, mjll *maxaujdís* vellos e á vós del rrey outros tantos peyte; et a dita pena¹ pagada ou non, esta carta /²⁸ e as cousas en ela contiúdas fiquen firmes e vallan durante o dito tempo. Et esta carta non valla saluo se for firmada do nome¹ de mjn, o dito prior.

Que foy feyta e outorgada dentro enno dito mōesteyro a honse djas do mes de agosto, ano¹ do nasçemento /²⁹ de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e setenta¹ e vn¹ anos¹.

Testigos que foron presentes: Gomes Áluares, canónigo enna iglléia d'Ourense, e Álvaro Estéuêes, xastre, vesjños e moradores enna çibdat¹ d'Ourense, e Álvaro Nunes, morador /³⁰ em Alongos, e Gonçaluo do Burgo, morador em Vjlaryño⁶, e Álvaro Gonçalues, clérigo, e outros.

Et yo, Juan Garçía, escriuano de cámara del rrey *nuestro* señor *e* su notario público¹ em la su corte *e* en todos los sus rregnos¹ et /³¹ señoríos, *e* notario público¹ de la çibdade *e* obispado de Orense por el señor obispo *e* igllesia dese lugar, et otrosý notario público en el¹ dicho¹ monesterio⁷ de Santa Coonba *e* en todos sus cotos *e* lugares por el dicho prior *e* conuento del /³² dicho monesterio⁷, a todo lo que dicho¹ es, em vno¹ con los dichos testigos, al otorgamiento del dicho aforamiento fúe presente *e* por mj mjsmo lo escriuý *e* por ende puse aquí mj nonbre *e* signo¹ acostunbrado en testimonio de verdade, que tal es.

|Sinal: Juan Garçía, / notario|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. non se le. As restituicións baséanse nunha copia en papel do ACO (Santa Comba de Naves, caixa 324, nº 54).

³ Está repasado por man diferente e posterior.

⁴ Leva a abreviatura de *que*.

⁵ Leva unha abreviatura de *or* innecesaria.

⁶ Antes hai unha palabra riscada.

⁷ Está escrito *mom*º.

216

1473, xaneiro, 4.

O prior Lopo e o conuento de Santa Comba aforan a Gonzalo de Eiré, á súa muller Aldonza Afonso e a seis voces diversas propiedades (o pardiñeiro de Outeiro co lagar da Pedra, un terreo para horta, a viña da Barreda, monte na leira da Barreda para facer oito cavaduras de viña e a metade das viñas que ficaron de Afonso de Untes) en Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4717.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4717.

REF. DURO, *Naves*, 160.

Sepan quantos esta carta de aforamento vyren como¹ nós, don Lopo, porla graçia de Deus *e* da Santa Iglleia de Rroma prior do mosteyro de Santa Coonba

de Nabes, *e o con*²*vento dese mjsmo lugar, seendo juntados en noso cabildo per son de campãa tangida, segundo que o avemos de vso e de custume de nosa orden, outor*³*gamos e conosco que aforamos a vós, Gonçal d'Eyree, escudeyro, que soodes*¹ *presente, e a vosa muller Aldonça Afonso, absente, ben como*¹ *se fose*⁴ *presente, moradores enno alfoz de Chantada, en vosas vydas d'anhos e por máys tempo alende do postromeyro de vós de seys vozes, asy*⁵ *que o postromeyro de vós, en súa vida e soude ou ao tempo do voso pasamento, nomjedes a primeyra vóz e esa primeyra nomêe a segunda e a*⁶ *segunda a terçeyra, e asy vaan*¹ *nomeadas as ditas vozes per orden suçesyue fasta seeren conpridas e acabadas. Et non seendo nomjadas, que*⁷ *entón seja voz quen de deryto ouver de erdar os outros vosos bês, con tanto que as ditas vozes sejan vosos fillos ou fillas de anhos de consún teúdos*¹⁸ *a aquel*² *tempo; e non os tẽendo, que entón o sejan quen de deryto erdar vosos bês.*

Convén a saber, que vos aforamos o noso pardineyro d'Outeyro, que está ⁹ enna freyguesía de Santo Estéuõ d'Untes, con máys o lagar da Pedra que está abayxo del, segundo que jaz ontre a bodega de Lopo da Beyga e a cortiña de ¹⁰ Goterre d'Untes.

Jten máys vos aforamos vn¹ tarreo para orta que jaz ontre a dita adega de Lopo da Beyga e a vyña de Lionor Gomes.

Jten máys ¹¹ vos aforamos a vyña da Barreda segundo que a ja vós trajedes a jur e a mão, segundo parte con baçelo de Juan do Bolo e en bayxo enno rriõ do Mjño e, ¹² da outra parte, con vyña de Afonso Garçia e en çima entesta enno souto de Soutelo.

Jten máys vos aforamos, enna dita leyra da Barreda ou açer¹³ca dela, monte en que façades oyto cabaduras de vyña ou máys se máys poderdes poer.

Jten máys vos aforamos a metade das vyñas ¹⁴ que ficaron de Afonso d'Untes, que Deus aja, con as erdades e á[ruore]s³, segundo que ja vós tragedes as ditas vyñas a jur e a mão, con condiçón que Costança d'Untes, ¹⁵ moller que ficou do dito Afonso d'Untes, aja e teña en toda [súa]³ vyda tódaslas ditas erdades de labrar, pan e áruores, e a súa morte que se tornen a me¹⁶tade delas a vós, os ditos Gonçaluo d'Eyree¹ e vosa muller [e vozes]³.

Aforámosvos todo o sobredito con todas súas entradas e seydas e perteesças, por ¹⁷ onde quer que as aja e deua aver de deryto, con tal pleito e con[diçón]³ que corregades o dito pardineyro e lagar, e labredes ou façades labrar a dita cortyña,

/¹⁸ et asý labredes ou façades labrar as ditas vyñas e as chantar e ontrechantar, e asý poñades de vyña o dito monte segund dito he e, el asý /¹⁹ posto, o rreparedes todo, por maneyra que non desfalesca por mýngo de lauores e rreparos. E seredes serbentes e obedientes e mandados a nós¹ /²⁰ e ao dito noso mosteyro⁴.

E darnos edes por dereytura do dito pardiñeyro e lagar e cortiña, vós e a dita vosa moller, en vosas vydas d'ambos, /²¹ oyto maraujdís de moneda vella, contando blanca en tres dineyros, dez dineyros o maraujdíl, ou da moneda que chãamente correr por los tenpos vijndeyros; e /²² á fin do postromeyro de vós, que vosas vozes pagen delo doze maraujdís da dita moneda, pagos por cada día de San Martyno do mes de nouenbro, e dúas /²³ brancas para candeas por cada día de Santa Coonba. E paguaredes de foro porla dita vyña da Barreda que está feyta e porla que fezerdes, vós e a dita /²⁴ vosa muller, en vosas vydas d'ambos, e a primeyra vosa voz, foro de oytava e as outras vozes pagarán foro de sétyma do que /²⁵ Deus en elas der. E mays paguaredes de foro das outras vyñas que están feytas foro de quinta, e das que poserdes novamente enno monte /²⁶ de Fofe paguaredes foro de sétima en vosas vydas d'ambos e a vosa morte pagarán vosas vozes foro de quinta; e morrendo a dita Costança /²⁷ d'Untes e avendo vós a meetade¹ das ditas erdades e áruores, que paguedes a meetade das dereyturas e foros de pan e de outras /²⁸ cousas, según que as paguaua o dito Afonso d'Untes e ao tempo que el era obrigado. E mays que porla alma do dito Afonso d'Untes façades di/²⁹zer en cada vn¹ ano¹ vn¹ rresponso por día de Santo Estéuõ e as ditas vosas vozes outro tanto. A qual novid[ad]e⁵ que asý [Deus]⁶ der ennas ditas vyñas⁷ /³⁰ e erdades colleredes por noso ollo e de nosos suçesores e de nosos mayordomos, ao qual proueeredes¹ de comer e de beber comu/³¹nalmente en quanto a asý collerdes, e trajeredes vós e vosas vozes a vosas propias custas o noso quynón que nos couber de todo elo /³² ao noso lagar e bodega de Saas¹. E á morte de cada vn¹ de bós, pagarnos edes por loytosa oyto maraujdís da dita moneda vella e çem soldos /³³ por partiçón, et cada húa das ditas vosas vozes outro tanto. E á morte¹ da postromeyra voz, que fique todo o sobredito libre e quito⁸ e desenbarga/³⁴do, con todo seu lauor e paramento, a nós¹ e ao dito noso mosteyro e priores e conuento del. E mays que de todo o sobredito paguaredes o dízemo /³⁵ a Deus aa¹ dita iglleia d'Untes.

E he posto que sy vós ou vosas vozes quiserdes⁸ vender ou deytar ou aforar ou sopiñorar, que primeyramente /³⁶ frontedes con todo elo a nós¹ e ao dito conuento e priores del e noslo dedes porlo preçio justo, quereéndo¹; e non ho querendo nós,

entón o vende/³⁷de, deytade, donade, aforade ou traspasade a presona¹ semellable de vós que nos faça nosos foros en paz e en saluo, e que non seja caua/³⁸leyro nen dona¹ nen donzela njn escudeyro njn ome¹ de tras muro njn rreligiosa presona¹. Et esto que dito he vos aforamos ficándonos a saluo o /³⁹ señorío rreal. E non ponrredes anjversario njn tributo njngún⁹ a outra iglleia njn mosteiro, saluo ao dito noso mosteiro, avéndoo¹ de fazer. E se fordes /⁴⁰ jngratos e desconosçidos vós e as ditas vosas vozes contra nós e contra o dito noso mosteiro e nosos suçesores, que percaades por ende o dito /⁴¹ foro e nós e os priores del, sen voso embargo, o posamos rreçeber.

O qual dito pardiñeyro e lagar e cortiña e vyñas e montes e er/⁴²dades e áruores e cousas susoditas se venderdes ou deytardes ou donardes ou aforardes enna maneyra que dita he, ou se de/⁴³lo mudardes¹⁰ noso señorío ou nos non pagardes nosos foros ou non parardes ben en paz, que nós e os priores do dito mosteiro o po/⁴⁴samos rreçeber e rreçeban por súa autoridade; e vós esto que sobredito he conprindo e aguardando, obligamos os bẽes do dito noso /⁴⁵ mosteiro de vos defender e anparar con elo a deryto.

E eu, o dito Gonçal d'Eyree¹, que são presente, por mjn e porla dita mjña muller e vozes, asý /⁴⁶ rreçebo de vós, o dito prior e convento, o dito aforamento enna maneyra que dita he, e obligo a mjn e a meus bẽes e da dita mjña muller¹ e vo/⁴⁷zes, avidos e por aver, de labrar e fazer labrar e rreparar e chantar e ontrechantar¹ as ditas vyñas e cousas susoditas, e asý /⁴⁸ leuantar o dito pardiñeyro e fazer del casa, e asý fazer labrar e rreparar as ditas erdades e áruores, avéndoas, e conprir e a/⁴⁹guardar tódaslas condiçõs desta carta e cada húa delas, e pagar os ditos foros e deryturas e cousas susoditas e cada húa delas /⁵⁰ en cada vn¹ ano¹; e asý prometo e dou mjña fe como¹ fidalgo que eu e as ditas mjñas vozes seremos en prol e onrra e defensiõn do /⁵¹ dito mosteiro e priores e presonas e vasalos e bẽes e cousas del a todo meu leal poder.

Et he posto e outorgado ontre nós, as ditas par/⁵²tes, que qualquer que contra esto for ou pasar e o non cunprir e aguardar, que peyte á parte aguardante, por nome de pena e jnterese, /⁵³ mjll maxaujdís vellos e á voz del rrey outros tantos peyte; et a dita pena pagada ou non, esta carta e as cousas en ela contiúdas fiquen firmes /⁵⁴ e vullan durante o dito tempo. E esta carta non valla saluo se for firmada do nome de nós, o dito prior.

Que foy feyto e outorgado dentro enno dito /⁵⁵ mosteiro de Santa Coonba a quatro días do mes de janeyro, ano¹ do nasçemento de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e setenta e tres anos¹.

¹⁵⁶ Testigos que foron presentes: frey Pedro de Feramontãaos e frey Juan de Binforte, monjes do dito mosteyro⁴, e Álvaro Gonçalues, clérigo de San Juan de Piñeyro, e Nuno Áluares, ¹⁵⁷ clérigo de Santo André do Castro, e Álvaro Ferrnandes, clérigo de San Martiño de Domés, e Juan de Bilariño, morador enno alfoz de Chantada, e Pero de Toubes, ¹⁵⁸ fillo de Afonso Ferrnandes de Toubes, e outros.

Et yo, Juan Garçía, escriuano de cámara del rrey nuestro señor et su notario público¹ em la su corte e em todos los sus rregnos¹ et ¹⁵⁹ señoríos, e notario público¹ de la çibdade e obispado de Orense por el señor obispo e yglllesia dese lugar, e notario público enno dito mosteyro⁴ de Santa Coonba e em todos seus coutos et ¹⁶⁰ lugares porlo dito prior e convento¹ del, a todo lo que dicho¹ es, em vno¹ con los dichos testigos, fúe presente e, seyendo ocupado, por otro em mj presençia¹ lo fise escriujr ¹⁶¹ et por ende, a rruego, pedymjento e otorgamjento de las dichas partes, puse aquí mj nombre e signo¹ acostunbrado en testimonio de ver¹⁶²dade, que tal es.

|Sinal: Juan Garçía, / notario|.

|Sinatura: Luppus, prior / Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *āāquel*.

³ No ms. non se le.

⁴ Está escrito *mom^o*.

⁵ Está escrito *novide*.

⁶ No ms. falta.

⁷ O ñ está corrixido sobre *d*.

⁸ Leva a abreviatura de *que*.

⁹ Está escrito *n̄jg^o*.

¹⁰ O *u* está corrixido sobre un *a* e a continuación está borrado un *n*.

1473, xuño, 22. Ourense.

Fernando da Laxa, escudeiro e veciño de Portomarín, vende ao prior Lopo Gómez de Ribadal e ao mosteiro de Santa Comba a cuarta parte dunhas casas, coa súa adega e anteadega, xunto con tres cubas que están nesa adega, na rúa dos Zapateiros de Ourense, o cal herdou de seu pai, o rexedor Afonso Ianes da Laxa.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4765. Contén tamén o documento seguinte.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4765.

REF. DURO, *Naves*, 167, nota 127.

Sepan quantos esta carta de venda viren como¹ eu, Fernán da Laja, escudeyro, vezyño e morador en Porto Marín, que sño presente, outorgo e conosco que vendo firmemente e logo por esta /² carta entergo a vós, el benerable et deboto rreligioso Lopo Gomes de Rribadal, prior do mosteyro de Santa Coonba¹ de Nabes, que soodes¹ presente, conprante para vós e para o dito voso mosteyro² /³ e para os outros¹ priores que despoys de vós en el suçederen pera senpre jamays de dézemo a Deus, convén a saber, que vos vendo a mjna quarta parte entergamente de huás /⁴ casas con súa bodega e anteadega, que están enna rrúa dos Çapateyros da çibdade d'Ourense, que a mj[n]³ perteesçen por parte e herençia de Afonso Yanes da Laja, meu padre, rregidor /⁵ que foy da dita çibdad d'Ourense, que Deus aja, según parten con casas de Afonso Enrriques e da outra con casas que foron de don⁴ Juan Gonçáluez de Deça, electo que foy da /⁶ iglleia e obispado de Ourense, e detrás topan en lagar que foy do dito Afonso Anes da Laja, que agora ten Álvaro da Bale, mercador, e saan¹ con portas enna dita rrúa pública dos /⁷ Çapateyros. E mays vos vendo tres cubas que eu teño et seen¹ enna dita adega a mãao dereyta quando entran, que cada huá delas leuará de quinze fasta dez e oyto cargas pouco /⁸ máys ou menos.

A qual dita quarta parte das ditas¹ casas e bodega e anteadega, con as ditas tres cubas, vos vendo como¹ dito he con todas súas entradas e saydas, jures, derey/⁹tos e perteenças, por onde quer que os aja e deua aber de dereyto, d'ancho e de longo e do çeo á terra, por preçio çerto que a vós e a mj[n]³ aproubo de me por elo dardes de compra, convén a saber, /¹⁰ dous mjll e çent¹ maraujdis de moeda vella, contando a blanca en tres dineyros, dez dineyros o maraujdil, e que vós, o dito prior, pagedes toda a alcauala⁵ a vosas custas. Os quaes /¹¹ ditos dous mjll e çent¹ maraujdis da dita moeda logo de vós rresçebo, en presençia do notario e testigos desta carta, en enrriques e florines e rrayales de prata que montaron a dita contía, /¹² de que me dou e outorgo por entergo e ben pagado a toda mjna voontade¹, sobre que rrenunçio a toda exçipçón de non dizer delo o contrario. E se máys val de compra a dita quarta parte /¹³ das ditas casas, bodega e anteadega e cubas douuos demays en pura e

legítima donación, *para vós e para* o dito mosteyro, firme e valedeyra pera senpre, *segundo* que donación mellor e má¹⁴ys conpridamente pode e deue seer¹ dada entre biuos e de *dereyto* máys deue valer, por moytas boas obras e ajudas que de vós, o dito prior, ey rresçebido e entendo rresçeber, e por que es ¹⁵ cousa conprante *para* o dito mosteyro, e porque vós e os outros priores del rrogedes a *Nostro Señor* por mjña ánjma, e porque ao presente non vale máys a dita quarta parte do sobredito ¹⁶ e as ditas cubas que a dita contía.

Et por esta presente carta vos poño e apodero, en nome¹ do dito voso mosteyro, *enna* tēença e corporal posisión da dita quarta parte das ditas casas ¹⁷ e adegas e anteadegas e cubas, según a mj[n]³ pertēesçen, *para* que a posades entrar, tomar e rresçeber por vós mjsmo ou por quen vós quiserdes, sin máys allcalde, júyz njn outra justiça *para*⁶ ¹⁸ elo seer¹ chamado. E outorgo que do sobredito non ey feyto njn farey outra venda, foro njn donación njn traspasamento njn outra alianación algúa, saluo esta venda que vos agora ¹⁹ faço *para vós e para* o dito voso mosteyro según dito he.

Et logo todo jur, *dereyto*, posisión, señorío, propiedade, voz e abçón que eu ey et teño, en qualquer maneyra e por qualquer rrazón, ao sobre²⁰ dito que vos asý vendo, todo o quito e rremouo e parto de mj[n]³ e de todas mjñas voces e herdeyros *para* senpre jamays, e o poño e traspaso en vós, o dito señor prior, e enno dito voso ²¹ mosteyro e priores que despoys de vós del foren, *para* que façades e façan delo d'aquí en deante toda vosa libre voontade¹ e o que vos aprouber, como¹ de cousa propia do dito voso mosteyro² ²² e vosa, en seu nome, e *para* que todo elo seja voso e seu libre e quito e desenbargado *para* sempre. Et obligo todos meus bēes mobles e rrayzes, avidos e por auer, de voslo ²³ fazer sãao e de paz e vos defender con elo a *dereyto* a vós et ao dito voso mosteyro et priores del.

Et qualquer, asý da mjña parte como¹ da estraña, que contra esto for ou pasar, ²⁴ que non posa et aja a yra de Deus et peyte a vós, o dito prior, et a voso mosteyro et priores del, por nome¹ de pena e jnterese, o dobro da dita contía; e a dita pena pagada ou non, que toda²⁵ vía esta carta e todo o en ela contiúdo fique firme et valla *para* senpre según dito he.

Et sobre esto que dito¹ he et se en esta carta contén, eu, o dito Fernán da Laja, rrenunçio e de mj[n]³ parto e ²⁶ de myña ajuda et fauor tódaslas leys e *dereytos* en rrazón do justo e *dereyto* preçio e toda ley d'engano¹ e toda rrestituyçón jn jntegrun, et tódaslas outras leys e *dereytos* escriptos e non ²⁷ escriptos, asý en general como¹ en espeçial, et tódaslas outras boas rrazões, *dereytos* e defensões

e eyxçipçõos que en contrario do sobredito sejan ou seer¹ posan en qualquer /²⁸ maneyra, que me non vallan en juýzo njn fóra del, en njngún⁷ tempo njn por algúia maneyra, posto que dereyto seja. Et en espeçial rrenunçio a ley do dereyto en que diz que general¹ rrenunçiaçón non valla.

Et porque /²⁹ esto seja firme e non veña en duda, outorgey esta carta de vén-dida ante o notario público et testigos yuso escriptos, a máys forte e firme que se poder notar e ordenar por letrado.

Et /³⁰ eu, o dito Lopo Gómez, prior do dito mosteyro, que sōo presente, para o dito meu mosteyro e para mj[n]³, en seu nome, e para os outros priores que despoys de mj[n]³ del foren, así o rresçibo.

Que foy feyta e outorga/³¹da enna çibdad d'Ourense a vijnte¹ e dous días do mes de juyo, ano¹ do nasçemento de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e setenta e tres anos¹.

Testigos que foron presentes: Rrodrigo⁸ /³² Moreyro, clérigo de Sant¹ Saluador de Mourisco, e Juan Dipré, bulseyro, et Rrodrigo⁸ de Lugo, çapateyro, veziños da dita çibdad d'Ourense, e Nuno Áluares, clérigo de Santo André do Castro, /³³ e Áluaro Ferrnandes, clérigo de Sant¹ Martjno de Domez, e outros¹.

Et yo, Juan Garçía, escriuano de cámara del rrey nuestro señor e su notario público¹ en la¹ su corte e en todos los sus rregnos¹ e señoríos, e notario público¹ de la çib/³⁴dade e obispado de Orense por el señor obispo e yglesia dese lugar¹, a todo lo que dicho¹ es, em vno¹ con los dichos¹ testigos, fúe presente e lo fise por otro em mj presençia¹ escriujr e por ende, a rruego, pedimjento e otorgamjento /³⁵ de las dichas partes, puse aquí mj nombre e signo¹ acostunbrado en testimonjo¹ de verdade, que tal es.

|Sinal: Juan Garçía, / notario|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *mom*^o.

³ Falta o *n*.

⁴ As letras *on* están corrixidas e o *d* engadido posteriormente.

⁵ Está escrito *āālcuala*.

⁶ Leva unha abreviatura de *ar* redundante.

⁷ Está escrito *njg*^o.

⁸ Leva o *i* sobrescrito.

1474, xullo, 9/22. Ourense.

Aldonza Afonso e Inés Afonso, con licenza dos seus respectivos maridos, o rexedor Vasco Gómez e o escudeiro Gonzalo de Puga, e Afonso Ianes de Palmou, por eles e en nome de seu irmán Xuane, menor de idade, doan ao prior Lopo Gómez de Ribadal, en nome do mosteiro de Santa Comba de Naves, a súa cuarta parte das casas, adega e anteadega que teñen na rúa dos Zapateiros de Ourense. Con esta doazón queda pagada a débeda que seu pai Afonso Ianes de Palmou tiña co mosteiro polas rendas non pagas nos últimos sete anos pola granxa de San Lourenzo e de Santa Ouxea.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4765. Contén tamén o documento anterior.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4765.

REF. DURO, *Naves*, 167, nota 127.

Sepan quantos esta carta viren como¹ nós, Aldonça Afonso, moller de Vaasco¹ Gómez, rregedor, e Ynés Afonso, moller de Gonçal de Puga, escudeyro, e Afons¹Ianes de Palmou, todos tres yrmãos e fillos que quedamos /² de Afons¹Ianes de Palmou, meestrescola¹ que foy enna iglleia d'Ourense, que Deus aja, vezinos et moradores que soomos¹ enna çibdad d'Ourense, por nós e en nome de Joane, menor, noso yrmãao, absente, porlo qual nos o/³bligamos con todos nosos bẽes móbeles e rrayzes que el aja por firme e estable e valedeyro agora e para senpre o adiante contiúdo; et con liçençia, poder e abtoridad que pera fazer e outorgar /⁴ o adiante contiúdo nos dan os ditos nosos maridos, que ambos están presentes. Et nós, os ditos Vaasco¹ Gomes et Gonçalo de Puga, que soomos¹ presentes, asy damos e outorgamos poder, liçen/⁵çia, abtoridad e facultad aas¹ ditas nosas molleres pera fazer e outorgar o que adiante se sigue.

Por ende nós, as ditas Aldonça Afonso e Ynés Afonso, con a dita liçençia, et eu, o dito Afonso de Pal/⁶mou, todos tres por nós e en nome do dito noso yrmãao, de nosas propias e libres voontades¹, syn medo e sin premja de algún njn de algũus, fazemos çesión e abçón e donación entre biuos boa e /⁷ linpa e pura e sin contradición algũa ao mosteyro, prior et conbento de Santa Coonba¹ de Na-

ves, et a vós, don Lopo Gómez de Ribadal, prior do dito mosteyro, en seu nome et pera el rreçebente, /⁸ que soodes¹ presente; convén a saber, que vós damos enna dita doaçon, d'oje este día en deante para senpre jamays perpetuamente, a nosa quarta parte entregamente das nosas casas et bode/⁹ga e anteadega que nós avemos e tẽemos en esta dita¹ çibdad d'Ourense, enna rrúa dos Çapateyros, según parte da húa parte con casas en que mora Afonso Enriques, notario, e da outra con casas que /¹⁰ foron do electo don Juan Gonçalues de Deça, et da outra parte feren en bayxo con lagar que foy de Aldonça Afonso et que eu, o dito Afonso de Palmou, agora teño, e saan¹ con portas enna dita /¹¹ rrúa plúbica² dos Çapateyros, con todas súas entradas e saydas, jures, dereytos et perteensças, por onde quer que as aja e deua aver de dereyto, e con súas ágoas bertentes et correntes e d'an/¹²cho et de longo e do çeo á terra, como¹ quer e en qualquer maneyra que a nós pertescan, asý por cartas como¹ sin elas e de vso e costume, asý que o dito mosteyro³ e os priores del, en seu nome, e vós, o dito don⁴ Lopo, /¹³ en seu nome, pera senpre ajades e teñades e persuyades a dita quarta parte das ditas casas, bodega e anteadega, e façades dela e en ela asý como¹ de cousa propia do dito mosteyro³.

/¹⁴ Et logo todo jur, dereyto, seniorío, posisión, propiedade, voz e abçon que nós e cada vn¹ de nós, por nós e enno dito nome, avemos e tẽemos enna dita quarta parte das ditas casas, bodega /¹⁵ et anteadega como¹ dito he, todo o tollemos, quitamos e partimos e rremouemos de nós e do dito noso yrmãao et de todas nosas vozes e herdeyros e súas del, et o poems, çedemos /¹⁶ e traspasamos enno dito mosteyro de Santa Coonba¹ e en vós, o dito prior, en seu nome, para senpre. Et por esta presente carta poems e apoderamos e entergamos ao dito mosteyro³ e a vós, o dito prior, por /¹⁷ nome del, enna posisión corporal, rreal e abtual da dita¹ quarta parte das ditas casas, bodega e anteadega, et vos damos poder, liçençia e abtoridad para que a posades tomar, entrar e rres/¹⁸çeber en nome do dito voso mosteyro, per vós mjsmo ou por quen vós quiserdes, sin liçençia de juýz njn de alcalde njn de outro home algún.

Et prometemos et outorgamos de non /¹⁹ yr njn pasar contra esta carta e doaçon que vos asý fazemos de nosos plazerdes e de nosas propias voontades¹ como¹ dito¹ he, aynda que os priores do dito mosteyro³ contra nós e contra cada vn de /²⁰ nós sejan jngratos et desconosçidos, o qual creemos¹ nunca serán. Et posto que contra nós façan tódaslas cousas e cada húa delas por que as leys e dereytos desatan e anulan as do/²¹açõos, nós rrebocamos tódaslas ditas leys e derey-

tos expresamente, que nos non vallan njn as posamos alegar en contrario desto. Outrosy prometemos e outorgamos que da dita quarta /²² parte das ditas casas, bodega e antedega nen de parte delo, nós nen algún de nós nen o dito noso hirmãao non posamos fazer venda njn enpenamento nen aforamento njn manda nen doaçón /²³ a outra njngúa persona en contrario desto en nosas vidas nen a tempo de nosos pasamentos, nen o posamos mandar per manda njn per codeçilo nen en outra maneyra algúa a outra persona nen rreligiõn algúa; et /²⁴ se o fezeremos, queremos e outorgamos que nos non valla en juízo nen fóra del.

A qual dita doaçón fazemos ao dito mosteyro para en pago, hemenda, satisfaçõn e remuneraçõn dos foros /²⁵ e rendas que o dito mestrescola Afonso Yanes de Palmou¹, noso padre, e despoys nós toma[m]os⁵ e comemos desde sete anos¹ a esta parte do lugar e granja de Sant¹ Lourenço e de Santa /²⁶ Ougía, que he todo propio do dito mosteiro, et os ditos foros e rendas del se non pagaron ao dito mosteyro desde o dito tempo a acá⁶, por cabsa do qual o tiñamos perdido e decaemos do dito foro del, et /²⁷ porque agora nobamente o dito prior nos ha de fazer, ou a cada vn de nós, foro nobo delo et porque delo nos plaze e he asy nosas vontades, et porque o dito prior nos ha dado por libres e quitos dos ditos /²⁸ foros e dereyturas asy deujdos ao dito mosteyro³ fasta aquí. Et se máys val a dita quarta parte das ditas¹ casas, adega e antedega que os ditos frutos pasados, o máys vos damos e ao dito mosteyro³ /²⁹ en pura doaçõn, para que vós e os priores del rrogedes a Deus porla alma do dito mestrescola e porlas nosas.

Et prometemos e outorgamos de non yr njn vijr contra o sobredito njn contra algúa parte delo en público /³⁰ nen en ascondido, en juýzo nen fóra del; e se o fezeremos, que nos non valla. E demays quenquer, asy da nosa parte como¹ da estraña, que vos contra esta dita carta de doaçõn et contra parte dela vier en algún tempo /³¹ ou por algúa maneyra, aja a yra de Deus et de Santa María, súa madre, e demays peyte ao dito mosteyro e priores del por nome de pena tres mjll maraujdís vellos e á voz del rrey outros tantos. E demays /³² que seja ou sean tiúdos de vos pagar tódaslas custas, perdas, danos, menoscabos que ao dito mosteyro e priores del sobre²elo se rrecresçer. A qual pena pagada ou non, esta carta e doaçõn valla e seja /³³ firme para senpre.

E sobre esto rrenunçiamos et partimos de nós a tódaslas leys, foros, dereytos escriptos e non escriptos, canónicos e çebijs, e a ley do Valeriano que fala en ajuda e defensõn dos dereytos /³⁴ das molleres, e a todas outras leys, foros et dereytos que

en contrario desto nós poderíamos dezer et alegar, que nos *non* valla e *njn* sejamós sobre elo oídos por nós nen por outro en juízo *njn* fóra /³⁵ del. *E* especialmente rrenunçiamos a ley do *dereyto* que dize que general rrenunçiaçón *non* valla.

Et sobre este caso outorgamos húa carta de doaçón, demjtiçón e traspassaçón *enna* dita rrazón tal qual por letra/³⁶do s[obre]⁷ esta parte⁸ se poder notar e ordenar.

Et eu, o dito don Lopo Gomes, prior do dito mosteyro de Santa Coonba¹, que sño presente, por mj[n]⁹ e en nome do dito mosteyro³ e priores e conuento del e para el e /³⁷ en seu nome, así o rreçibo e dou por libres e quitos aos sobreditos dos ditos foros e rrendas e dereyturas deujdas ao dito mosteyro desde o dito tempo acá da dita granja de Sant¹ Lourenço /³⁸ e de Santa Ogýa².

Que foy feyta e outorgada *enna* çibdad d'Ourense, dentro das casas de morada do notario yuso escripto, que son *enna* praça do Canpo, a noue días do mes de jullio, ano¹ do nasçemento de No/³⁹so Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e setenta e quatro anos¹.

Testigos que a todo elo foron presentes: Álvaro da Lama, clérigo de Sant¹ Martjño de Domez, e Nuno Áluares, clérigo de Santo André do Castro, /⁴⁰ criados do dito prior, e Vaasco d'Eyree¹, escudeyro, veziño da dita çibdad, e Juan de Brandeso, escriuano, criado de mj[n]¹⁰, notario, e mays os ditos Vaasco Gomes e Gonçaluo de Puga que consentiron e outrogaron en todo /⁴¹ o sobredito.

Et despoys desto, *enna* dita çibdad de Ourense, a vijnte e dous días do dito mes de jullio do dito ano¹, Joane, menor, yrmão dos ditos Afonso Yanes de Palmou e Aldonça Afonso e /⁴² Ynés Afonso, e con el Fernán Afonso, dobleyro *enna* igleia d'Ourense, seu tutor et curador et gouernador, ambos juntamente, vn¹ con liçençia e abtoridad do outro e o outro do outro, consentiron *enno* dito con/⁴³trabto de doaçón, dáriba e traspassaçón feyto da quarta parte das ditas casas, bodega e antedega porlos ditos seus yrmãos ao dito mosteyro³ de Santa Coonba, según e por la vía que o eles /⁴⁴ avían feyto, dito e obtorgado e *enno* dito contrabto se contén, e de *non* yren *njn* vijren contra elo so a dita pena dos ditos tres mjll *maraujdís* vellos. *E* outrogaron outro tal contrabto como¹ o de /⁴⁵ suso.

Testigos que foron presentes: os ditos Vaasco Gómez, rregedor, e Gonçaluo de Puga e Afonso de Palmou, escudeyros, e Rrodrigo de Meyjón Frío, notario, veziños da dita çibdad, et outros.

Et yo, Juan Garçía, escriuano de cámara /⁴⁶ del rrey *nuestro señor e* su notario público¹ en la su corte *e* en todos los sus rregnos¹ *e* señoríos, *e* notario público¹ de la çibdade et obispado de Orense por el señor obispo *e* yglllesia dese lugar, a todo lo que dicho¹ es, em vno¹ con los dichos *testigos*, fúe presente *e* lo /⁴⁷ fise escriujr *e* por ende puse aquí mj *nombre e* signo¹ acostumbrado en testimonjo¹ de verdade, que tal es. Vala ontre rrenglones o dise “don” *e* sobre rraydo o dise “parte”.

|*Sinal: Juan Garçía, / notario*|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está corrixido.

³ Está escrito *mom*^o.

⁴ Está na entreliña.

⁵ Está escrito *tomanos*.

⁶ Está escrito *aāca*.

⁷ No ms. non se le.

⁸ Está escrito sobre raído.

⁹ Está escrito *mj* na entreliña.

¹⁰ Falta o *n*.

219

(1474, abril, 21)*

O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Afonso Carneiro, á súa muller Inés Pérez e a catro voces os lugares de Cachomane, Pousada, A Raña e Pazo en Santa Mariña de Fontefría.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4747.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4747.

Sepan quantos¹ esta carta de aforamjento viren como nós¹, don Lopo Gómez, porla graçia de *Deus e* da Santa Ygllia de Rroma prior do mosteyro de Santa Conva /² de Nabes, *e* o² conbento dese mjsmo lugar, sendo juntados en noso cabildo por son de canpaa tangida, según que o avemos¹ de vso *e* de costume, outorgamos¹ /³ *e* conoçemos que aforamos a vós, Alonso Carneyro, que sodes presente, *e* a vosa muller Ynés Pérez, avsenste, moradores ena freygesía de Santa

Maryña de Fonte Fría, /⁴ en bosas vydas de anbos *e* por máys tenpo *e* aliende do postrjmero de vós de quatro voces, asý que o postrimero de vós, en súa³ vjda *e* soude ou ao tenpo de voso pasamento⁴, /⁵ nomeedes a primeyra voz *e* esa primeyra nomee a segunda, *e* asý va[a]n⁵ nomeadas as ditas voces vna pus otra per horden suçesibe fasta seren conpridas *e* acabadas /⁶ as ditas quatro voces; et non sendo nomeadas, que entón seja voz quen de dereyto ouver de herdar os outros vosos bees.

Convén a saber, que vos aforamos os nosos lu⁷gares de Caschomane *e* de Pousada *e* da Rraña *e* de Paçoo, que jazen na dita freyguesía de Santa Maryña de Fonte Fría, según que os vós *e* voso padre Juan Carneyro /⁸ labrades *e* persoýdes *e* trajedes a jur *e* a mão do dito noso mosteyro; os quaes vos aforamos con todas súas casas *e* herdades, árbores, cortinas, pascos, lameyros, /⁹ a montes *e* a fontes, aos ditos lugares pertenescentes, aos quaes ditos lugares Costança Carneyra, voz que deles hera, os demeteu en Juan Carneyro, padre do dito /¹⁰ Alonso Carneyro.

Os quaes vos aforamos con todas súas pertensças *e* entradas *e* saýdas, por onde quer que as aja *e* deva aver de dereyto, con condiçón que o dito Juan /¹¹ Carneyro, voso padre, *e* súa muller Costança Lorença, en súas vidas, no sejan despoderados nen *quitados*⁶ dos ditos¹ lugares. Os quaes¹ vos aforamos a tal pl[e]ito⁷ *e* condj/¹²çón que corregades, moredes *e* labredes *e* rreparedes ben todo, en tal manera como no desfalezca por mýngo[a]⁵ de labores *e* rreparos *e* de boo paramento. *E* seredes va/¹³salos serbentes *e* obedientes *e* mandados a nós *e* ao dito noso mosteyro *e* de outro non.

E darnos hedes dos ditos lugares *e* herdades de foro en¹ cada vn¹ ano¹, a nós¹ *e* aos prj/¹⁴ores que foren do dito mosteyro, doze fanegas de pan⁸ en esta manera, as nove fanegas de çenteo *e* as dúas¹ de mjlllo *e* vna¹ de trigo, medidas por medida dereyta *e* linpias de /¹⁵ poo *e* de palla, porlo mes de agosto; as quaes¹ ditas¹ doze fanegas de pan adugeredes por vosas propias costas á tulla do dito¹ noso mosteyro en¹ cada vn¹ ano¹. *E* daredes /¹⁶ *e* pagaredes por dereyturas vinte *e* quatro¹ *maraujdís* vellos, contando blanca en tres dyneros, dez dineyros o *maraujdí*, ov da moeda⁹ que chãamente corre[r]¹⁰ ao tenpo¹ das pagas, cada vn¹ /¹⁷ ano¹ pagos por cada día de San¹¹ Martyno do mes de nobembre. *E* mays pagaredes por San Juan¹ de jujo vn¹ carneyro *e* dúas brancas de candeas¹ por cada día de Santa Conba. /¹⁸ *E* pagaredes *e* conpljredes tódoslos outros vsos *e* costumes según que senpre se vsaron¹ *emos* ditos lugares¹. *E* á morte de cada vno¹ de todos vosoutros, pagare-

des de /¹⁹ loytosa çinquenta¹² *maraujdís* da dita moeda⁹ vella e así os pagarán¹ cada vna das ditas vosas voces, e más çient¹ soldos por partiçón e cada vna¹ das outras vosas¹³ /²⁰ voces outro tanto. E que á morte da postrimeyra¹ voz, fiquen os ditos lugares e cousas deles libres e qujtes e desenbargados, con todos seus labores e bos paramen/²¹tos, a nós e ao dyto noso mosteyro e priores e conbento del.

E he posto que si qujserdes vender, deytar¹, donar¹ ou aforar¹ ou supeñorar ou porla alma dar, /²² ante a nós¹ que a outro; e no ho querendo nós porlo justo preçio, entón o vendede ou deytade, donade, aforade ou traspasade a tal persona¹ que seja semellable de vós, que /²³ nos faça nosos foros en paz, con tanto que non seja cabaleyro nen dona nen donzela nen escudeyro nen ome de tras muro nen persona rreligjosa. Et esto que dito¹ /²⁴ he vos aforamos quedándonos senpre a saluo o señorío rreal. E non porredes¹ anjbersario nen trebuto njngún a otra ygll[e]ia⁷ nj monesterio nj santuario algúⁿ¹⁴, /²⁵ saluo ao dito noso mosteyro, avéndo[o]¹⁵ de fazer. E sy fordes yngratos e descoñecidos vós ou as ditas vosas voces contra nós¹ e contra o dyto noso¹ mosteyro, /²⁶ que percaedes por ende¹ o dito foro e nós e os priores del, sen boso embargo, voslo posamos rresçibir.

Os quaes ditos lugares e herdades se venderdes ou dey/²⁷tardes ou donardes ou aforardes ena maneyra que dita he, ou se delo mudardes noso señorío ou nos non pagardes nosos foros e dereyturas en paz ou non /²⁸ labrardes e parardes ben, o dito mosteyro e os priores del o rreçiban todo por súa avtoridad; e vós esto que dito he conprindo e aguardando, obligamos /²⁹ os bees do dito mosteyro de vos defender e anparar con elo a dereyto.

E eu, o dito Alonso Carneyro, que sño presente, por mj e porla djta mjña muller e voces /³⁰ e porlos ditos meus padre e madre, asý rreçebo de vós, o dito prior e conbento, os ditos lugares aforados ena maneyra¹ que dita he, e oblgo a mjn e a mevs /³¹ bees e da dita mjna muller e voces e dos sobreditos, asý mobles como rrayzes, avidos e por aver, de labrar e parar ben os ditos lugares, e pagar o dito foro /³² e dereyturas, e conprir e aguardar tódaslas condiçoos desta carta e cada vna delas.

E he posto e otorgado que qualquer de nós, as ditas¹ partes¹, que contra esto /³³ for ou pasar e o asý non conprir e aguardar, que peyte de pena¹ á parte aguardante¹ mjll¹ *maraujdís* vellos e á voz del rrey outros tantos; e a dita pena¹ pagada /³⁴ ou non, esta carta e as cousas en ela contivdas fiquen firmes e vallan durante o dito tenpo e voces¹. E este foro seja en sy nulo e non valla saluo se for firmado /³⁵ do nome de nós, o dito prior.

Que foy feyto e outorgado de[ntro enno dito mostey]ro¹⁶ de Santa Conba a vinte e vn¹ días do mes¹ de abryl, ano¹ do nasçemento¹ de Noso Se/³⁶ñor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e setenta¹ e quatro anos¹.

Testigos que a ello foron p[resentes: fr]ey¹⁶ Pedro de Foramontaos, monje do dito mosteyro, e Álvaro da Lama, cl[ér]jgo¹⁷ /³⁷ de San Martiño de Domés, e Nuno Álvarez, cl[ér]jgo¹⁷ de Santo André do Castro, criados¹ do dito prior; e Juan Vaasques, moyneyro, morador eno Ribeyro de Mende¹, e Gonçaluo de Monte/³⁸rroso, veziño de Ourense¹, e outros.

Va escripto sobre rraýdo o diz “súa” e hemendado¹ o diz “pasamjento” e do diz “de pan” e do diz “de San” e “vosas”.

Et yo, Françisco Ferrnandes Viçente, /³⁹ escriuano e notario público en la çibdad e obispado de Orense, vno de los ocho notarios públjcos del número e avdiencia de la dicha çibdad por el señor obispo e igllesja dese mjsmo¹ lugar, /⁴⁰ que esta dicha carta de aforamjento que desuso va incorporada, segundo que en ella es contenjdo e aquí se haze mençión, hallé escripta e sentada en los ljbros de las notas e rregistros /⁴¹ que foron e quedaron¹ de Juan Garçía, notario público que fue de los ocho del número de la dicha çibdad, ya defunto, que Dios aya; en las quales dichas¹ notas yo subçidý e aquí fiel/⁴²mente¹ por mano¹ de otro, sendo ocupado¹, en mj presençia la fiz sacar e escribir e conçertar con el propio original, que es el rregistro desta dicha carta, e otro tanto¹ /⁴³ como¹ esto (e) queda en mj poder, segundo que dello aqu⁶ se haze mençión¹, e de pedimjento del dicho Afonso Carneyro, a qujen¹ esta dicha carta pertenesçia¹, fiz aqu⁶ mjs nonbre e syno /⁴⁴ acostunbrados, que es atal, en testimonjo de verdad.

[Sinal: Françisco Ferrnandes, / notario].

* Esta é a data do rexistro do documento polo notario Xoán García, aínda activo no ano 1500 (Duro 1973: 363). En Duro (1973) o notario Francisco Fernández Vicente, que subscribe esta carta sacada dun rexistro de Xoán García, está documentado entre os anos 1516 e 1527.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está na entreliña.

³ Está escrito sobre raído.

⁴ Está escrito p^samento.

⁵ Falta o *a*.

⁶ Leva a abreviatura de *que*.

⁷ Falta o *e*.

⁸ As letras *pa* están escritas sobre unha letra.

⁹ Está escrito *mon^o*.

- ¹⁰ Falta o *r*.
¹¹ As palabras *de san* están corrixidas sobre outra palabra.
¹² O *q* está corrixido.
¹³ O *v* está corrixido.
¹⁴ Está escrito *alg*.
¹⁵ Está escrito *avendo*.
¹⁶ O ms. está rompido.
¹⁷ Está escrito *cljgo*.

220

1474, abril, 21.

O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo de Parada, á súa muller Aldonza Rodríguez e a catro voces os lugares de Casanova e de Outeiro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4748. Este documento é case idéntico ao seguinte.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4748.

|Cuz|

Se^{an} quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don Lopo Gomes¹, porla graçia de Deus e da Santa Iglléia de Rroma prior do mosteiro de Santa Coonba¹ de Nabes, e o convento dese /² mesmo lugar, sendo juntados en noso cabildo por son de canpãa tangida, *segundo* que o avemos de vso et de custume de nosa orden, aforamos a vós, Gonçal de Parada, que soodes¹ /³ presente, e a vosa muller Aldonça Rrodrigues, absente, moradores enna freygesía de Santo André do Castro, enno lugar de Casa Noba, en vosas vidas d'ambos et por máys tenpo alende do postro/⁴meyro de vós de quatro voces, así que o postromeyro de vós, en súa vida e soude ou ao *tempo* de voso pasamento, nomjedes² a primeyra vós e esa primeyra nome a segunda, e así vaan³ /⁵ nomeadas as ditas voces húa pus outra per orden suçesiue fasta seeren⁴ conpridas e acabadas as ditas quatro voces; et non seendo¹ nomeadas, que entón seja vós quen de dereyto /⁶ ouver de herdar os outros vosos bẽes.

Convén a saber, que vós aforamos o dito noso lugar de Casa Noba en que vós morades, *con* máys o lugar d'Outeyro, *segundo* que os vós tragedes a jur e a mǎo

do dito /⁷ noso mosteiro, *con* todas súas casas et herdades e áruores e cortinas e lameyros, a montes et a fontes, aos ditos nosos lugares pertesçentes, *segundo* que os suya traer a jur et a mão Afonso /⁸ Paradela, que voslos oubo vendido e nós consentimos e ouvemos consentido *enna* dita venda, *segundo* que *jazen enna* dita freygesía de Santo André do Castro.

Os quaes vos aforamos con /⁹ súas pertença e entradas e saídas, a montes e a fontes, por donde quer que as aja e de dereyto deua aver, con tal pleyto e *condición* que corregades, moredes, labredes e rreparedes ben /¹⁰ os ditos lugares, en tal maneyra como¹ *non* desfaleça por mjngo de lau[o]res⁵ et rreparos e de bõo paramento. E seredes vasalos serbentes e obedientes et mandados a nós e /¹¹ ao dito noso mosteiro e de outro *non*.

E darnos hedes dos ditos lugares e herdades de foro en cada hun ano¹, a nós et aos priores que foren do dito mosteiro, a quarta de todo o que Deus der /¹² *ennas* herdades dos ditos lugares, todo partido por nós ou por noso mayordomo, ao qual proueredes de comer e de veuer comunalmente¹ en quanto os ditos frutos collerdes /¹³ et partirdes, et aduzeredes por vosa custa o noso quinón en pas á nosa tulla do dito noso mosteiro. E daredes por *dereyturas* vinte *marabidís* vellos, *contando* blanca en tres dineyros, /¹⁴ des dineyros o marabidil, ou da moeda que chãamente correr ao *tempo* das pagas cada ãu ano¹, pagos por cada día de San Martino do mes de nouembro. E mays pagaredes /¹⁵ hun bõo porco por Nadal e hun carneyro por San Juan de juyo e húa blanca de candeas por cada día de Santa Coonba. E pagaredes e cunpliredes tódoslos outros vsos /¹⁶ et costumes *segundo* que senpre se vsaron *ennos* ditos lugares. E á morte de cada ãu de vós, pagaredes de l[o]ytosa⁶ a mellor cousa de moble que toberdes e çent¹ soldos por /¹⁷ partiçón, e cada húa das outras vosas vozes outro tanto⁷. Et mays he posto que si quebrantades algúas herdades das que están por quebrantar, que os primeyros dous anos¹ pagedes /¹⁸ delas foro de sesta e, dende en diante, foro de quarta. E á morte da postromeyra vós, fiquen os ditos lugares et cousas deles libres et quites e desenbargados, *con* todos /¹⁹ seus labores e bõos paramentos, a nós e ao dito noso mosteiro e priores e convento del.

Et he posto que si quiserdes vender, deytar, donar ou aforar ou supinorar ou porla /²⁰ alma dar, ante a nós que a outro; e *non* lo querendo nós porlo justo preçio, entón o vendede ou deytade ou donade ou aforade a tal persona que seja semellable de vós, que nos faça /²¹ nosos foros en pas, con tanto que *non*

seja cabaleiro nen dona nen donzela nen escudeyro nen home de tras muro nen rreligiosa persona. *E* esto que dito he vos aforamos quedándo/²²nos senpre a saluo o señorío rreal. *E non* ponrredes anjversario njn tributo njngún a outra iglleia njn mosteiro, saluo ao dito noso mosteiro, avéndo[o]⁸ de fazer. *E se fordes yn/²³gratos e desconosçidos* vós ou as ditas vosas vozes contra nós *e* contra o dito noso mosteiro, que percaades por ende o dito foro *e* nós *e* os priores del, sen voso embargo, vos/²⁴lo posamos rresçeber.

Os quaes ditos lugares et herdades se venderdes ou deytardes ou donardes ou aforardes *enna maneyra* que dita he, ou se delo mudardes noso señorío /²⁵ ou nos *non* pagardes nosos foros *e* dereyturas en pas ou *non* labrardes *e* parardes ben, o dito mosteiro *e* os priores del o rreçeban por súa abtoridade; *e* vós esto que /²⁶ dito he conprindo *e* aguardando, obligamos os bẽes do dito mosteiro de vos defender *e* anparar con elo a dereyto.

Et eu, o dito Gonçal de Parada, que sãõ presente, por mjn /²⁷ *e* porla dita mjna moller *e* por nosas vozes⁷, asý o rresçebo de vós, o dito prior *e* convento, os ditos lugares aforados *enna maneyra* que dita he, *e* oblige a mjn *e* a meus /²⁸ bẽes *e* da dita mjna muller *e* vozes, asý mobles como¹ rrayzes, avidos *e* por aver, de labrar et parar ben os ditos lugares, et pagar os ditos foros *e* dereyturas, *e* con/²⁹prir et aguardar tódaslas condiçõs desta carta et cada húa delas.

E he posto *e* outorgado que qualquer de nós, as ditas partes, que contra esto for ou pasar *e* [o]⁹ asý *non* conprir *e* /³⁰ aguardar, que peyte de pena á parte aguardante mjll¹ *marabidís* vellos *e* á vós del rrey outros tantos; *e* a dita pena pagada ou *non*, esta carta *e* as cousas en ela contiúdas /³¹ fiquen firmes *e* vallan durante o dito tempo *e* vozes. *E* esta carta *non* valla *e* seja en si nula saluo se for firmada de nome de nós, o dito prior.

Que foy feyta *e* /³² outorgada dentro *enno* dito mosteiro de Santa Coonba a veynte *e* ãu días do mes de abril, ano¹ do nasçemento de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll¹ *e* quatro[çen]tos¹⁰ *e* /³³ setenta et quatro anos¹.

Testigos que foron presentes: frey Pedro de Feramontãaos, monje do dito mosteiro, *e* Álvaro da Lama, clérigo de San Martino de Do[me]z¹⁰, *e* Álvaro /³⁴ Gonçalues, clérigo de San Juan de Pineyro, criados do dito prior; et Gomes de Boy Morto et Rrodrigo Ferreiro, moradores *enna* dita freygesía de Santo André do /³⁵ Castro, *e* Juan Carneyro *e* seu fillo Afonso Carneyro, moradores en Fonte Fría, *e* outros.

Et yo, Juan Garçía, escriuano de cámara del rrey *nuestro* señor *e* su notario público¹ /³⁶ em la su corte *e* en todos los sus rregnos¹ *e* señoríos, *e* notario público¹ de la çibdade *e* obispado de Orense por el señor obispo *e* yglesia dese lugar, *e* otrosý notario del dicho monesterio¹¹ *e* de sus cotos por /³⁷ el dicho¹ señor prior *e* convento¹, a todo lo que dicho¹ es, em vno¹ con los dichos testigos, fúe presente *e* lo fise escriujr *e* por ende, a rruego, /³⁸ pedimjento *e* otorgamjento de las dichas partes, puse aquí mj nombre *e* signo¹ acostunbrado en testimonjo¹ de verdade, que tal es.

|Sinal: Juan Garçía, / notario|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O *j* está escrito sobre un *i*.

³ O segundo *a* da palabra está corrixido sobre un *n*.

⁴ Leva un trazo sobreposto *e* o terceiro *e* está corrixido sobre un *a*.

⁵ Está escrito *lauares*.

⁶ Está escrito *leytosa*.

⁷ O *o* está corrixido sobre un *a*.

⁸ Falta o *o*.

⁹ No ms. falta.

¹⁰ O ms. está rompido.

¹¹ Está escrito *mom*^o.

221

1474, abril, 21.

O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo de Parada, á súa muller Aldonza Rodríguez e a catro voces os lugares de Casanova e de Outeiro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4749. Este documento é case idéntico ao anterior.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4749.

|Cruz|

Sepan(t)¹ quantos¹ esta carta de aforamento viren como¹ nós, don Lopo Gómez¹, porla graçia de Deus *e* da Santa Igleia de Rroma¹ prior do mo[steyro]²

/² de Santa Coonba¹ de Nabes, e o conbento dese mjismo lugar, seendo¹ junta-
dos en noso cabildo por son de canpãa tangida, [segundo]² /³ que o avemos de
vso e de costume de nosa orden, aforamos a vós, Gonçalo de Parada, que soo-
des¹ presente, e a vosa mo[l[ler Al]/⁴donça² Rrodíguez¹, absente, moradores *enna*
freguesía de Santo André do Castro, *enno* lugar de Casa Nova, en vosas vidas
d'a[nbos]² /⁵ e por máys tenpo aalende¹ do postromeyro de vós de quatro voces,
así que o postromeyro de vós, en súa vida et soude o[u ao]² /⁶ tenpo de voso pa-
samento, nomjedes a primeyra voz e esa primeyra nomêe a segunda, e así vaan¹
nomeadas as ditas voces [húa]² /⁷ pus outra *per* horden suçesiue fasta seeren¹
conpridas e acabadas as ditas quatro voces; et non seendo¹ nomeadas, que entón
seja voz q[uen]² /⁸ de *dereyto* ouver de herdar os outros vosos bẽes.

Conbén aa¹ saber, que vós aforamos¹ o dito noso lugar de Casa Noua en que
vós morades, con máys o lugar /⁹ d'Outeyro, *según* que os vós trajedes a jur e a
mãao do dito noso mosteyro, con todas súas casas e herdades e áruores e corthyñas
e lameyros, a /¹⁰ montes e a fontes, aos ditos nosos lugares pertẽesçentes, *según*
que os soýa traer a jur et a mãao Afonso Paradela, que voslos oubdo vendido e nós
con/¹¹sentimos e ouvemos consentido *enna* dita venda, *según* que jazen *enna* dita
fregesía de Santo André do Castro.

Os quaes vos aforamos con sú/¹²as *pertereensças* e entradas e saýdas, a montes e
a fontes, por donde quer que as aja e de *dereyto* deua aver, con tal pleyto e con-
diçón que corregades, moredes, lab[redes]³ /¹³ e rreparedes ben os ditos lugares,
en tal maneyra como¹ non desfalesca por mýngo de lauores e rreparos e de bõo
paramento. E seredes vasalos s[erb]/¹⁴entes³ e obedientes e mandados a nós e ao
dito noso mosteyro e de outro non.

E darnos hedes dos ditos lugares e herdades de foro en cada vn¹ [ano, a]³ /¹⁵ nós
e aos priores que foren do dito mosteiro, a quarta de todo o que Deus der *ennas*
herdades dos ditos lugares, todo partido por nós ou por noso may[or]/¹⁶domo²,
ao qual proueeredes¹ de comer e de beber comunalmente en quanto os ditos fru-
tos collerdes e partirdes, e aduziredes por vosa custa o no[so]² /¹⁷ quinón en paz
aa¹ nosa tulla do dito noso mosteyro. E daredes por *dereyturas* vijnte *maraujdís*
vellos, contando blanca en tres *dyneyros*, dez *dyneyros* o [ma]/¹⁸raujdil² ou da
moeda que chãamente correr ao *tenpo* das pagas cada vn¹ ano¹, pagos por cada
día de Sant¹ Martjno do mes de nouembro. E mays [paga]/¹⁹redes² hun bõo porco
por Nadal e vn¹ carneyro por Sant¹ Juan de juyo e húa blanca de candeas por cada

día de Santa Coonba¹. *E* pagaredes [e]² /²⁰ cunpliredes tódoslos outros vsos *e* costumes según que senpre se vsaron¹ ennos ditos lugares. *E* aa¹ morte de cada vn¹ de vós, [paga]/²¹redes² de loytosa a mellor cousa de moble que toberdes *e* çent¹ soldos por partiçón¹, *e* cada húa das outras vosas vozes outro tanto. *E* ma[ys he]² /²² posto que si quebrantardes algúas herdades das que están por quebrantar, que os primeyros dous anos pagedes delas foro de sesta *e*, dende en dea[n]te, foro]² /²³ de quarta. *E* aa¹ morte da postromeyra voz, fiquen os ditos lugares *e* cousas deles libres *e* quites *e* desenbargados, con todos seus labor[es e bõos]² /²⁴ paramentos, a nós *e* ao dito noso mosteyro⁴ *e* priores *e* convento del.

E he posto que sy quiserdes vender, deytar, donar ou aforar ou supyño[rar ou]² /²⁵ porla alma dar, ante a nós que a outro; *e* non lo querendo nós porlo justo preçio, entón o vendede ou deytade ou donade ou aforade a tal pers[ona]² /²⁶ que seja semellable de vós, que nos faça nosos foros en paz, con tanto que non seja caualeyro nen dona njn donzela njn escudeyro nen ho/²⁷me de tras muro njn rreligiosa persona. Et esto que dito he vos aforamos quedándonos senpre a saluo o señorío rreal. *E* non ponrredes anjver/²⁸sario njn tributo njngún a outra iglleia njn mosteyro⁴, saluo ao dito noso mosteyro⁴, avéndoo de fazer. *E* se fordes jngratos *e* desconosçidos vós ou /²⁹ as ditas vosas vozes contra nós *e* contra o dito noso mosteyro, que pergades por ende o dito foro *e* nós *e* os priores del, sen voso embargo, voslo /³⁰ posamos rresçeber.

Os quaes¹ ditos lugares *e* herdades se venderdes ou deitardes ou donardes ou aforardes enna maneyra que dita he, /³¹ ou se delo mudardes noso señorío ou nos non pagardes nosos foros *e* dereyturas en paz ou non labrardes *e* parardes ben, o dito mosteyro⁴ /³² *e* os priores del o rreçiban por súa abtoridade; *e* vós esto que dito he comprindo *e* aguardando, obligamos os bẽes do dito mosteyro de /³³ vos defender *e* anparar con elo a dereyto.

Et eu, o dito Gonçaluo de Parada, que sãõ presente, por mj[n]⁵ *e* porla dita mjña moller *e* por nosas vozes, así o rres/³⁴çibo de vós, o dito prior *e* convento, os ditos lugares aforados enna maneyra que dita he, *e* obligo a mj[n]⁵ *e* a meus bẽes *e* da dita mjna moller *e* /³⁵ vozes, así mobles como¹ rrayzes, avidos *e* por aver, de labrar et parar ben os ditos lugares, *e* pagar os ditos foros *e* dereyturas, *e* conprir *e* agu/³⁶ardar tódaslas condiçõs desta carta *e* cada húa delas.

E he posto *e* outorgado que qualquer de nós, as ditas partes, que contra esto for ou pasar /³⁷ *e* o así non conprir *e* aguardar, que peyte de pena¹ á parte aguar-

dante mill *maraujdís* vellos e á voz del rrey outros tantos; e a dita pena pagada /³⁸ ou non, esta carta e as cousas en ela contiúdas fiquen firmes e vallan durante o dito tempo e voces. E esta carta non valla e seja en sy nula /³⁹ saluo se for firmada de nome¹ de nós, o dito prior.

Que foy feyta e outorgada⁶ dentro enno dito mosteiro de Santa Coonba a vijnte e vn¹ dí[as]² /⁴⁰ do mes de abril, ano¹ do nasçemento de Noso Señor Ihesu Cristo de mill e quatroçentos et setenta e quatro anos¹.

Testigos que foron presentes: [frey]² /⁴¹ Pero de Faramontãaos, monje do dito mosteiro, e Álvaro da Lama, clérigo de Sant¹ Martjno de Domez, e Álvaro Gonçalues, clérigo de Sant¹ Iohán¹ de Pi[neyro, cri]/⁴²ados² do dito prior; e Gómez de Boy Morto e Rroy Ferreyro, moradores enna dita fregesía de Santo André do Castro, et Juan Carneyro e [seu]² /⁴³ fillo Afonso Carneyro, moradores en Fonte Fría, e outros.

Et yo, Juan Garçía, escriuano de cámara del rrey nuestro señor e su notario público¹ em la su corte [e en todos]² /⁴⁴ los sus rregnos¹ e señoríos, e notario público de la çibdade e obispado de Orense por el señor obispo e yglllesia dese [lugar]², /⁴⁵ e notario del dicho monesterio⁴ e de sus cotos, a todo lo que dicho es en vno¹ con los dichos testigos fúe presente e lo fise escriujr e por [ende]² /⁴⁶ puse aquí⁷ mj nombre e signo¹ acostunbrado en testimonjo¹ de verdade, que tal es.

|Sinal: Juan Garçía, / notario|.

|Sinaturas: Luppus, prior / Sancte Columbe; frater Alfonsus, prysydens|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O ms. está rompido.

³ No ms. non se le.

⁴ Está escrito *mom*.

⁵ Falta o *n*.

⁶ Usa a abreviatura de *or* co valor de *r*.

⁷ Leva a abreviatura de *que*.

1474, abril, 21.

O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Vasco da Laxa, á súa muller Tareixa Anes e a cinco voces unha viña en Buxís, en Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4750.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4750.

|Cruz|

Sepan(t)¹ quantos esta carta de aforamento vyren como¹ nós, don Lopo Gomes, porla graçia de Deus et da Santa Yglleia de Rroma prior /² do mosteyro de Santa Coonba de Nabes, et o convento dese mjsmo lugar, seendo¹ juntados en noso cabildo per son de canpãa tan/³gida, según que o avemos de vso et de costume de nosa orden, outorgamos et conosçemos que aforamos a vós, Vaasco¹ da Laja, xastre, /⁴ que soodes¹ presente, et a vosa moller Tereyja Anes, absente, vezyños et moradores que soodes¹ enna çibdade d'Ourense, en vosas vidas /⁵ d'ambos et por máys tempo alende do postromeyro de vós de çinco voces, asý que o postromeyro de vós, en súa vida et soude ou ao tempo de voso /⁶ pasamento, nomjedes a primeyra voz et esa primeyra nomẽ a segunda, et asý vaan as ditas voces nomeadas húa pus outra /⁷ per orden suçesyue fasta seren conpridas et acabadas as ditas çinco voces; et non seendo¹ nomeadas, que entón seja voz quen de /⁸ dereyto ouver de herdar os outros vosos bẽes.

Convén a saber, que vos aforamos húa nosa vjña que jas en térmjño de Bogijs, que serán /⁹ sete caaduras pouco máys ou menos, que jaz cabo do rrío da Loolla¹, termjño et jurdiçón de Meende, et según que a vós tragedes a /¹⁰ jur et a maao, según parte con vjña de Rroy de Maçeyredo et, da outra, con vyña que foy de Juan Páaz¹, notario, et de fondo fere enno rrío do Mjño.

¹¹ Aforámosvos a dita nosa vjña con todas súas entradas et saydas, jures, dereytos et perteesças, por onde quer que as aja et deua [aver]² /¹² de dereyto, con tal pleyto et condiçón que a labredes et rreparedes, chantedes et ontrechantedes onde et quando lle fezer m[ester, en tal maneyra]² /¹³ como¹ non desfalesca por mjngo de lauores et rreparos et de bõo paramento. Et seredes vós et vosas voces

serbe[ntes et obedientes]³ /¹⁴ et mandados a nós et ao dito noso mosteiro et a nosos suçesores que porlos tenpos foren con o dito foro et de outro non.

Et nos daredes et /¹⁵ pagaredes de cada vn¹ ano¹ de foro da dita vyna, vós anbos en vosas vidas, foro de sesta et, despoys de vosos pasamjentos, que as ditas vo/¹⁶sas çinco vozes pagen foro de quinta, as vbas á composta enna vjña et o vyno blanco, se o ende ouver, á vica do lagar. Et mays paga/¹⁷redes medio carreto de tódaslas vbas que nos couberen, postas onde nós et nosos suçesores queséremos. Et mays pagaredes /¹⁸ por *dereytura* por cada día de San Martino do mes de nouembro, vós anbos en vosas vidas, seys *marabidís* de moeda vella, contando blanca /¹⁹ en tres dyneyros, dez dyneyros o marabidil, ou da moeda que chãamente correr ao tempo das pagas; et despoys que anbos fales/²⁰çerdes, que as ditas vosas çinco vozes pagarán dez *marabidís* da dita moeda porlo dito día. Et mays pagaredes todos húa blanca /²¹ de candeas por cada día de Santa Coonba, et mays que por seu día nos venades veer¹ ao dito noso mosteiro con do que teuerdes, et /²² así o farán as ditas vosas vozes. A qual novidade que así Deus der enna dita nosa vjña colleredes por noso ollo et /²³ de nosos suçesores ou de noso mayordomo en noso nome, ao qual proueredes de comer et de beuer comunalmente en quanto a a/²⁴sy⁴ collerdes. Et do al que o ajades libre et quito pagando o dézemo a Deus. Et en este dito foro se entenda que vos non aforamos o /²⁵ señorío rreal, que este rreseruamos para o dito noso mosteiro et para nós en seu nome. Et á morte do postromeyro das ditas vozes, /²⁶ fique a dita vjña libre et quite et desenbargada ao dito noso mosteiro, con todo seu lauor et bõ paramento.

Et he posto que sy *qui*/²⁷serdes⁵ vender, deytar, donar ou aforar ou traspasar ou enajenar a dita vjña, que primeyramente frontedes con ela a nós et a no/²⁸sos suçesores et nosla diades porlo justo preçio; et non ha querendo, que entón o posades fazer a persona¹ llana¹ et abonada se/²⁹mellable de vós, tal que nos page os ditos foros et *dereyturas* et cunpla as condiçõs desta carta et cada húa delas, pero que non seja caualleiro, /³⁰ dona *njn* donzela *njn* escudeyro *njn* home¹ de tras muro *njn* rreligiosa persona¹, *nen* faredes por elo manda *njn* anjversario *nen* foro /³¹ *nen* sobreforo a outra *njn*guá persona¹, *igleia* *nen* mosteiro *nen* santuario¹ algún, saluo ao dito noso mosteiro, avéendoo⁶ de fazer.

O /³² qual se venderdes ou deytardes ou supenorardes ou donardes ou traspardes ou aforardes como¹ dito he, ou se delo mudardes /³³ noso señorío ou nos non pagardes nosos foros et *dereyturas* en paz, que o dito mosteiro et os priores del que porlo tempo foren o posan tomar /³⁴ et rresçeber por súa autoridad; et vós

esto que dito he conprindo et aguardando, obligamos os bẽes do dito mosteiro de vos defender /³⁵ et anparar con elo a dereyto.

Et eu, o dito Vaasco¹ da Laja, que são presente, por mjn et porla dita mjña moller et vozes, así o ou/³⁶torgo et rresçibo aforado de vós, o dito prior et convento, este dito aforamento según et como¹ dito he, et obligo a mj[n]⁷ et a meus bẽes /³⁷ et da dita mjna moller et vozes, avidos et por aver, de labrar et rreparar et chantar et ontrechantar a dita vjña, et [pagar]² /³⁸ os ditos foros et *dereyturas*, et *cunplir* et aguardar en todo et por todo as cousas susoditas et cada húa delas.

Et [qualquer]² /³⁹ de nós, as ditas partes, que contra esto for ou pasar et o así *non* conprir et aguardar, que peyte de pena á parte ag[uardante]² /⁴⁰ quinentos *marabidís* vellos et á voz del rrey outros tantos; et a dita pena pagada ou *non*, esta carta et as cousas en ela [contiúdas]² /⁴¹ fiquen firmes et vallan en súa rreuor. Et este foro *non* valla et seja en sy nulo saluo se for firmado do no[me de nós, o dito]² /⁴² prior.

Que foy feyto et outorgado dentro *enno* dito mosteiro a vjnte et vn días do mes de abril, ano¹ do nasçemento [de Noso Señor]² /⁴³ Ihesu Cristo de mjll et quatroçentos et setenta et quatro anos¹.

Testigos que a elo foron presentes: frey Pedro de F[eramontãaos]², /⁴⁴ monje do dito mosteiro, et Nuno Áluares, clérigo de Santo André de Castro, et Álvaro da Lama, clérigo de San M[artino de Domez]², /⁴⁵ et Gomes de Boy Morto et Rroy Ferreyro, moradores *enna* dita fregisya de Santo André, et outros.

Et yo, J[uan Garçía, escriuano de cámara]² /⁴⁶ del rrey *nuestro* señor *e* su notario público¹ em la su corte *e* em todos los sus rregnos¹ *e* señoríos, *e* [notario público de la]² /⁴⁷ çibdade *e* obispado de Orense por el señor obispo *e* yglesia dese lugar, *e* otrosy notario del dicho monesterio⁸ *e* de sus cotos [por el dicho prior]² /⁴⁸ *e* convento¹, a todo lo que dicho es en vno¹ *con* los dichos *testigos* fúe presente *e* lo fise escriujr *e* por ende puse [aquí mj nonbre e]² /⁴⁹ signo¹ acostunbrado en testimonjo¹ de verdade, que tal es.

|*Sinal*: Juan Garçía, / notario|.

|*Sinatura*: Arjas, prior / Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. non se le.

³ O ms. está rompido e non se le.

⁴ Está escrito *āasy*.

⁵ Leva a abreviatura de *que*.

⁶ Está escrito *avēndōo*.

⁷ Falta o *n*.

⁸ Está escrito *mom*^o.

223

1474, abril, 21.

O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Inés de Monterroso, ao seu fillo Gonzalo de Monterroso e a catro voces unha leira de viña en Buxís, en Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4751.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4751.

|Cruz|

Sepan quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don Lopo Gomes, porla graçia de Deus e da Santa Iglléia de Rroma¹ prior /² do moesteyro de Santa¹ Coomba de Nabes, e o convento dese mjsmo lugar, seendo juntados en noso cabildo per son de canpãa /³ tangida, segund que o avemos¹ de vso e de costume¹ de nosa orden, outorgamos¹ et coñosçemos¹ que aforamos a vós, Ynés de Montorro/⁴so¹, moller que fostes de Fernand¹ de Montorroso¹, e a voso fillo Gonçaluo¹ de Montorroso, vezyños da çidade d'Ourense, que anbos soodes /⁵ presentes, en vosas vidas d'anbos e de cada vn¹ de vós e por máys tempo alende do postromeyro de vós de quatro voces, asý que o postromeyro /⁶ de vós, en súa vida e soude ou ao tempo de seu pasamento, nomjedes a primeyra voz e esa primeyra nomêe a segunda, et asý vaan¹ nomêa/⁷das as ditas voces húa pus outra per orden suçesiue fasta seeren conpridas et acabadas as ditas quatro voces²; e non seendo¹ nomêa/⁸das, que entón que seja voz quen de deryto ouver de herdar os outros vosos bées.

Convén a saber, que vos aforamos¹ húa nosa leyra de vjña que jaz /⁹ en Bogijs, açerca¹ da ponte da Lolla¹, que serán quatorze ou quinze caaduras pouquo máys ou menos, segund que jaz en térmjño de /¹⁰ Mēende e a vós tragedes a jur e a mǎo do dito noso moesteyro, e segund parte con vjña de Gomes Yanes Carpenteyro e, da outra, con vjña /¹¹ de Álvaro do Vale e en fondo fere enno rrio do Mjño e en çima entesta enno camjño que vay d'Ourense para³ Velle.

Aforámosvos a dita /¹² nosa leyra de vñña con todas súas entradas e saydas, jures, *dereytos e perteenças*¹, por onde quer que as aja [e]⁴ deua aver de *dereyto*, con tal /¹³ pleito e *condiçón* que a labredes e rreparedes e chantedes e entrechantedes onde e quando lle fezer menester, en tal¹ *maneyra* como¹ /¹⁴ *non* desfalesca por *mýngo*¹ de lauores e rreparos¹ e de bõ paramento. E seredes vós e vosas vozes serbentes e obedientes /¹⁵ e mandados a nós e ao dito noso *moesteyro*⁵ e a nosos suçesores que porlos *tenpos foren* e de outro *non*.

Et nos daredes e pagaredes de cada /¹⁶ vn¹ ano¹ de foro da dita vñña, vós anbos en vosas vidas e, despoys de vós, as dúas *primeyras* vozes, foro de sétima¹, e as dúas *postro*/¹⁷*meyras* vozes pagarán de cada vn¹ ano¹ foro de sesta, as vbas á conposta *enna* vñña e o vñño blanco¹, se o ende ouver, á vica do lagar. E /¹⁸ *mays* pagaredes medio carroto de tódaslas vbas que nos couberen, postas onde nós et nosos suçesores *quiséremos*⁶. E *mays* /¹⁹ pagaredes por cada día de Santa¹ Coonba¹ húa blanca¹ de candeas¹, e *mays* que por seu día nos veñades veer¹ ao dito noso *moesteyro*⁵ /²⁰ con do que touerdes, e así o farán as ditas vosas vozes. A qual novidade que *asý* Deus der *enna* dita vñña *colleredes* por noso ollo e de /²¹ nosos suçesores ou de noso *mayordomo*¹ en noso nome¹, ao qual¹ *proueeredes* de comer e de beuer *comunalmente*¹ en /²² quanto a *asý*⁷ *collerdes*. E do al que o ajades libre e quito pagando o *dézemo*¹ a Deus. Et en este dito foro se entenda que vos *non* aforamos¹ o /²³ *señorío* rreal, que este rreseruamos¹ *para*³ o dito noso *moesteyro*⁵ e *para*³ nós en seu nome¹. E á morte do *postromeyro* das ditas vozes, fique a dita /²⁴ vñña libre e quite e *desenbargada* ao dito noso *moesteyro*⁵, con todo seu lauor e bõ paramento.

Et he posto que sy *quiserdes* bender, /²⁵ *deytar*, donar ou aforar ou *traspasar* ou *enajenar*¹ a dita vñña, que *primeyramente* frontedes con ela a nós e a nosos suçesores e nosla /²⁶ *diades* porlo justo *preçio*; e *non* ha querendo, que *entón* o *posades* fazer a *presona*¹ llana¹ e abonada *semellable* de vós, tal que nos *page* /²⁷ o dito foro e *cunpla* as *condiçõs* desta carta e cada vna¹ delas¹, pero que *non* seja *caualleyro*, *dona*¹ *nen* *donzela* *nen* *escudeyro* *nen* *ome*¹ de tras /²⁸ *muro* *nen* *rreligiosa* *presona*¹, *nen* *faredes* por elo manda *nen* *anjversario*⁸ *nen* foro *nen* *sobreforo* a outra *njngúa* *presona*¹, *iglleia* *nen* /²⁹ *moesteyro*⁵ *nen* *santuuario* *algund*, *saluo* ao dito noso *moesteyro*⁵, *avéndoo*¹ de fazer.

O qual se *venderdes* ou *deytardes* ou *supenorardes* ou do/³⁰*nardes* ou *traspasardes* ou *aforardes* como¹ dito he, ou se delo *mudardes* noso *señorío* ou nos *non* *pagardes* nosos foros en paz, que o /³¹ dito *moesteyro* e os *priores* del que porlo *tempo foren* o po-

san tomar e rreçeber por súa autoridade; et vós esto que dito he conprindo e aguardando, obli³²gamos os bñes do dito *moesteyro* de vos defender e anparar con elo a *dereyto*.

Et nós, os ditos Ynés de Montorroso¹ e Gonçaluo de Montorroso¹, que somos¹ /³³ presentes, por nós e porlas ditas voces, así o outorgamos⁸ e rreçebemos¹ de vós, o dito prior e convento¹, este dito aforamento segund e como¹ dito /³⁴ he, e obligamos a nós e a nosos bñes e das ditas voces, avidos e por aver, de labrar e rreparar, chantar¹ e ontrechantar¹ a dita vjña, e /³⁵ pagar os ditos foros, e conprir e agardar en todo e por todo as cousas susoditas e cada vna¹ delas.

Et qualquer de nós, as ditas partes, que¹ /³⁶ contra esto for ou pasar e o asy non conprir e agardar, que peyte de pena á parte agardante quinentos *maraujdís* vellos e á voz del rrey outros tantos; /³⁷ e a dita pena pagada ou non, esta carta e as cousas en ela contiúdas fiquen firmes e vallan durante o dito *tenpo* e voces. Et este foro non valla /³⁸ saluo se for firmado do nome¹ de nós, o dito prior.

Que foy feyto e outorgado dentro enno dito *moesteyro* a veynte e vn días do mes de abril, ano¹ do /³⁹ nasçemento de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e setenta¹ e quatro anos¹.

Testigos que foron presentes: frey Pero de Feramontãaos, monje do /⁴⁰ dito *moesteyro*, e Nuño Áluares, clérigo de Santo¹ André do Castro, e Áluaro¹ da Lama¹, clérigo de Sam¹ Martino de Domez, *criados*⁹ do dito prior, e Gomes de Boy /⁴¹ Morto e Rroy Ferreyro, moradores enna dita freguesía de Santo André do Castro, e outros.

Et yo, Juan Garçía, escriuano de cámara del rrey *nuestro* señor /⁴² e su notario público¹ en la su corte e en todos los sus rregnos¹ e señoríos, e notario público¹ de la çibdade e obispado de Orense por el señor /⁴³ obispo e igllesia dese lugar, e otrosy notario del dicho¹ *monesterio* e sus cotos por el dicho prior e convento¹, a todo lo /⁴⁴ que dicho¹ es en vno¹ con los dichos *testigos* fúe presente e lo escriuj e por ende puse aquí mj nombre e signo¹ acostunbrado /⁴⁵ em *testemonio* de verdade, que tal es.

/⁴⁶ Vala sobre rraydo o dize “quatro voces”; non le enpesca.

[*Sinal*: Juan Garçía / notario].

[*Sinatura*: Luppus, prior / Sancte Columbe].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito sobre raído *quatro voces*.

³ Está escrito *p^a*.

⁴ No ms. falta.

⁵ Está escrito *mom^o*.

⁶ Leva a abreviatura de *que* e ademais un trazo sobreposto.

⁷ Está escrito *āās̄y*.

⁸ Usa a abreviatura de *or* co valor de *r*.

⁹ Está escrito *c'ados*.

224

1474, decembro, 31.

O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Gómez de Barrio e á súa muller Constanza de Barrio, e a Xoán Gómez e á súa muller Tareixa González, e a seis voces o monte da Bouza.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4803.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4803.

[*Cruz*]

Sepan quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don Lopo Gómez, porla graçia de Deus *e* da Santa Iglleia de Rroma prior do mosteyro de /² Santa Conba de Nabes, *e* o conuento dese mjsmo lugar, sendo juntados en noso cabildo per son de canpãa tangida, según que o ave/³mos de vso *e* de costume, outorgamos et conoçemos que aforamos a vós, Gómez de Barrio, que soodes¹ presente, *e* a vosa moller Costança de /⁴ Barrio, [et a vós, Juan Gomes, et a vosa esposa Tereyja Gonçalvez, moradores enna fregesyá]² d'Untes, en vosas vidas d'ambos et por máys tempo aalende¹ /⁵ do postromeyro de vós de seys voces, así que o postromeyro de vós, en súa vida *e* soude ou ao punto de voso pasamento, nomjedes a primey/⁶ra voz *e* esa primeyra nomẽe a segunda, *e* así vaan¹ as ditas voces nomeadas húa pus outra per horden suçesiue fasta seeren¹ /⁷ conpridas *e* acabadas as ditas seys voces; *e* non seendo nomeadas, que entón seja voz quen de dereyto ouber de herdar os outros /⁷ vosos bẽes. Conbén a saber, que vos aforamos o noso monte da Bouça, que serán fasta veynte cabaduras pouco máys ou menos, segundo /⁸ que o vós trajedes a jur *e* a mũao.

O qual vos aforo con todas súas entradas *e* saídas, jures, dereytos *e* perteenças, por onde quer que as aja /⁹ et deua aver de dereyto, a tal pleyto et condiçón

que d'oje fasta seys anos¹ logo sigentes ponades e plantedes nobamente de vyna /¹⁰ as ditas vijnte caaduras de monte; et el así posto e plantado, a labredes e rreparedes, chantedes e ontrechantedes onde e quando lle fe/¹¹zer menester, por maneyra que non desfalezca por mýngo de lauores e rreparos.

Et que diedes et pagedes de foro en cada vn¹ ano¹, bós e a dita /¹² vosa moller en vosas vidas e da primeyra voz, foro de oytava, e despoys as outras çinco vozes rrestantes pagarán foro de sesta, as vbas /¹³ aa¹ conposta enna vyña e o vyño blanco, se o ende ouer, á vica do lagar. A qual nobydade que asý Deus der enna dita vyña colleredes por no/¹⁴so ollo e de nosos suçesores ou de nosos mayordomos en noso nome, ao qual proueerdes¹ de comer e de beber comunalmente en quanto³ /¹⁵ a asý⁴ collerdes [os ditos foros, et leuaredes o nosso quinón en paz ao nosso çeleyro desa fregesyá]². Pagaredes vós e vosas vozes de cada ano¹ húa /¹⁶ blanca de candeas por cada día de Santa Coonba¹, et mays que vós e eles nos veñades a veer¹ por seu día con do que touerdes ao dito no/¹⁷so mosteyro. Et mays pagaredes loytosa acostumada. E do al que ajades todo o sobredito de dézemo a Deus libre e quyto e desenbarga/¹⁸do de todo outro foro, çenso, tributo e encargo algún, pagando o dézemo a Deus. Et en este dito foro se entenda que vos non aforamos /¹⁹ o señorío rreal, que este rreseruamos para o dito noso mosteyro et para nós en seu nome. E que aa¹ morte do postromeyro das ditas vozes, /²⁰ fique todo o sobredito libre e desenbargado ao dito noso mosteyro, con todo seu labor e bõo paramento.

Et he posto que si quisierdes vender, /²¹ deytar, donar, enajenar, traspasar ou aforar o sobredito ou algúa parte delo, que primeyramente frontedes con elo a nós e a nosos suçesores /²² e noslo diades porlo justo preçio, queréndo¹; e non ho querendo, que entón o posades fazer a persona llana e abonada semellable de vós, tal que nos pa/²³ge os ditos¹ foros e cunpla as condiçoos desta carta e cada húa delas, pero que non seja caualeyro, dona nen escudeyro, iglleia nen mosteyro /²⁴ njn santuario njn persona poderosa algúa njn home de tras muro, njn faredes por elo manda njn anjversario, foro njn sobreforo a outra njngúa /²⁵ persona, iglleia njn mosteyro njn santuario algún, saluo ao dito noso mosteyro, avéndoo de fazer.

O qual se venderdes ou deytardes ou supi/²⁶norardes (ou deytardes) ou donardes ou traspasardes ou aforardes, ou se delo mudardes noso señorío como¹ dito he ou nos non pagardes /²⁷ os ditos foros d'oytava e de sesta enna maneyra que dit[a]⁵ he, que o dito noso mosteyro e os priores del que porlo tempo foren o

posan tomar et rresçeber /²⁸ por súa abtoridad; et vós esto que dito he conprindo et aguardando, obligamos os bẽes do dito nos mosteyro de vos defender e anparar con /²⁹ elo a *dereyto*.

Et eu, o[s ditos Gomes et Juan Gomes]², sãõ presente, por mj[n]⁶ e porla dita mjña moller e vozes, así o outorgo e rresçibo aforado de vós, o dito prior e /³⁰ conuento, este dito aforamento según et como¹ dito he, e obligo a mj[n]⁶ e a meus bẽes e da dita mjña moller e vozes, avidos e por aver, de plantar /³¹ nobamente de vyña o dito monte durante o dito tempo, e de a labrar e rreparar, chantar e ontrechantar onde e quando lle fezer menester, /³² e pagar o dito foro, e aguardar et conpryr tódaslas cousas susoditas e cada húa delas.

E qualquer de nós, as ditas partes, que contra esto /³³ for ou pasar e o asý non conprir e aguardar, que peyte de pena á parte agardante mjll *maraujdís* vellos e á voz del rrey outros tantos peyte; e /³⁴ a dita pena pagada ou non, esta carta e as cousas en ela contiúdas fiquen firmes e vallan durante o dito tempo e vozes. Et este dito foro non valla e /³⁵ seja en sy nulo saluo se for firmado do nome¹ de nós, o dito¹ prior.

Que foy feyto e outorgado dentro enno dito mosteyro de Santa Coonba¹ /³⁶ a treynta¹ e vn¹ días do mes de dezenbro, ano¹ do nasçemento de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e setenta e çinco anos.

Testi/³⁷gos que a elo foron presentes: Juan de Rramoýn, canónigo enna iglleia d'Ourense, e frey Pero de Faramontãaos, monje do dito mosteyro, et Garçía de Santa Ougía, /³⁸ morador en Santa Ougía, e Afonso Gonçalues, morador enno couto de Mẽende, et outros.

Et yo, Juan Garçía, escriuano de cámara del rrey *nuestro* señor e /³⁹ su notario público¹ en la¹ su corte e en todos los sus rregnos¹ e señoríos, e notario público¹ de la çibdade e obispado de Orense por el señor obispo e /⁴⁰ yglesia dese lugar, e notario del dicho¹ monesterio⁷ de Santa Colonba e de sus cotos por el dicho¹ señor prior e convento del, a todo lo que dicho¹ es en vno¹ con los /⁴¹ dichos testigos fúe presente e lo fise escriujr seyendo ocupado et por ende, a rruego, pedimjento e otorgamjento⁸ de las dichas partes, puse aquí⁹ mj nombre e signo¹ /⁴² acostunbrado en testimonjo¹ de verdade, que tal es.

|Sinal: Juan Garçía, / notario|.

|Sinatura: Luppus¹⁰, prior / Sancte Columbe|.

/⁴³ Non enpeça onde vay escrito sobre rraydo vnde diz “et a vós, Juan Gomes, et a vosa esposa Tereyja Gonçalvez, moradores enna fregesya¹”, et en outro rre/⁴⁴gón onde diz “os ditos foros et levaredes o nosso quinón en paz ao nosso çeleyro desa fregesya”, e onde diz “os ditos¹ Gomes et Juan Gomes”, que asy á de dizer. /⁴⁵ Et nós, o dito prior, con o dito¹ Juan Garçía, notario, asy o outorgamos¹ et aprovamos seer asy verdade, que asy á de dezer; en fe do qual firmamos aquí de noso nome.

[*Sinatura*: Luppus, prior / Sancte Columbe].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito sobre raído e non se le.

³ Está escrito *qn̄o*.

⁴ Está escrito *āasy*.

⁵ Está escrito *dito*.

⁶ Falta o *n*.

⁷ Está escrito *mom^o*.

⁸ Usa a abreviatura de *or* co valor de *r*.

⁹ Leva a abreviatura de *que*.

¹⁰ Está repasado.

225

1474, decembro, 31.

O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Fernando de Costela, a Xoán de Costela e a dez voces o monte de Outeiro de Ramo e a casa da Carreira en Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4804.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4804.

[*Cruz*]

Sepan(t)¹ quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don Lopo Gómez, porla graçia de Deus e da Santa Iglesia de Rroma prior de Santa Coonba de Nabes, e /² (d) o convento dese mesmo lugar², seendo¹ juntados en noso cabildo por son de canpãa tangida, según que o avemos de vso e de costume, ou-

torgamos e conosco que /³ aforamos a vós, Fernand¹ de Costeela³, que sodes presente⁴, e a vós, Juan de Costeela, absente, vezyños e moradores enno noso couto de Mẽende, a anbos⁵ juntamente /⁴ en vosas vidas e por máys tempo aalende¹ do postromeyro de vós de dez voces, asy que o postromeyro de vós, en súa vyda e soude ou ao tempo de voso pasamento, nomje/⁵des a primeyra voz e esa primeyra nomee a segunda, e asy vaan¹ nomeadas as ditas voces húa pus outra per horden sucesiue fasta seeren¹ conpridas e a/⁶cabadas as ditas dez voces; e non seendo¹ nomeadas, que seja voz quen de dereyto ouver de herdar os bẽes de vós anbos.

Conbén a saber, que vos afora/⁷mos o noso monte de Outeyro de Rramo, que serán doze cabaduras pouco máys ou menos, e a nosa casa da Carreyra, que está todo sito enno dito noso couto e rribey/⁸ro de Mẽende. O qual dito monte parte, da húa parte, con a congostra que vay d'Ourense pera Castadón e en çima topa enno camjno que vay d'Ourense pera Çebolyno e, da ou/⁹tra parte, con o souto de Áluaro de Lea e, da outra parte, enno Porto da Cooriña¹. E a dita casa da Carreyra está sentada e limjtada dentro enno dito monte de /¹⁰ Outeyro de Rramo.

O qual dito monte e casa vos aforamos con todas súas entradas e saydas, jures, dereytos e perteensças, d'ancho e de longo e do çeo aa¹ /¹¹ terra, e con súas ágoas vertentes e correntes, por onde quer que as aja e deua aver de dereito, a tal plejto e condiçón que rreparedes e tenades senpre rreparada, /¹² cuberta et rrestoyrada a dita casa de tódaslas cousas que a ela foren menester, e que novamente ponades e plantedes de vina o dito monte de Outeyro /¹³ do Rramo, que serán as ditas doze cauaduras ou máys se máys poderdes poer e plantar d'oje fasta quatro anos logo primeyros sigentes; e el asy /¹⁴ posto, o labredes e rreparedes, chantedes e ontrechantedes, por maneyra que todo elo non desfalesca por mjingoa de labores e rreparos.

E que diedes e pa/¹⁵gedes de foro en cada vn¹ ano¹, asy vós como¹ vosas voces, da dita vina que asy fezerdes e plantardes, foro de oytaua, as vbas á conposta enna vyna /¹⁶ e o vyno blanco enno lagar. E mays pagaredes de dereytura porla dita casa dous maraujdís vellos, pagos por cada día de Sant¹ Martino do mes de nouembro, e asy /¹⁷ en cada hun ano¹. A qual novidade que asy Deus der enna dita vyna colleredes por noso ollo e de nosos sucesores ou de noso mayordomo en noso no/¹⁸me, ao qual ou a nós proveeredes¹ de comer e de beber cumunalmente en quanto a asy⁶ collerdes. E mays pagaredes medio carroto das vbas que nos cou/¹⁹beren e as leuaredes aa¹ nosa granja de Mẽende. E mays pagaredes vós e vosas voces de cada hun¹ ano¹ húa blanca de candeas por cada día de Santa

^{/20} Coonba¹, e mays que por seu día vós e eles nos venades a veer¹ ao dito noso mosteyro⁷ con do que teuerdes. E mays pagaredes loytosa acostumada. Et ^{/21} do al que ajades todo o sobredito¹ libre e quite e desenbargado, pagando o dézemo a Deus. E en este dito foro se entenda que vos non aforamos o ^{/22} señorío rreal, que este rreseruamos pera o dito noso mosteyro⁷ e pera nós en seu nome. E á morte do postromeyro das ditas vozes, fique todo o sobredito ^{/23} libre e desenbarg[a]do⁸ ao dito noso monjsterio con todo seu lauor e bõo paramento.

E he posto que sj quisedes vender, deytar, donar, enajenar, traspasar^{/24} ou aforar o sobredito ou algúa parte delo, que primeyramente frontedes con elo a nós e a nosos suçesores e noslo djades porlo justo preçio querén^{/25}do¹; e non ho querendo, que entón o posades fazer a persona llana e abonada semellable de vós, tal que nos page o dito foro e dereytura e cunpla as ^{/26} condiçõs desta carta e cada húa delas, pero que non seja cabaleyro, dona nen escudeyro, iglleia nen mosteyro njn santuario, njn persona poderosa algúa ^{/27} njn home de tras muro, nen faredes por elo manda nen anjversario, foro njn sobreforo a outra njngúa persona, iglleia nen mosteyro njn santuario ^{/28} algún, saluo ao dito noso mosteyro, avéndoo¹ de fazer.

O qual se venderdes ou deytardes ou supinorardes ou donardes ou traspasardes ou afo^{/29}rardes, ou se delo mudardes noso señorío como¹ dito he ou nos non pagardes noso foro e dereytura en paz, que o dito noso mosteyro⁷ e os priores ^{/30} del que porlo tempo foren o posan tomar e rresçeber por súa abtoridade; e vós esto que dito he conprindo e aguardando, obligamos os bẽes do dito ^{/31} noso mosteyro de vos defender e anparar con elo a dereyto.

Et eu, o dito Fernand¹ de Costẽela, que são presente, por mj[n]⁹ e porlo dito Juan de Costẽela e por ^{/32} nosas vozes, así o outorgo e rresçibo aforado de vós, o dito prior e convento, este dito aforamento según e como¹ dito he, e oblige a mj[n]⁹ e a meus bẽes ^{/33} e do dito Juan de Costẽela e de nosas vozes d'anbos e de cada vn¹ de nós, mobles e rrayzes, avidos e por aver, de plantar novamente de vyña o dito monte ^{/34} durante o dito tempo, e de a labrar e rreparar¹ e chantar e ontrechantar onde e quando lle fezer menester, e así tẽer leuantada, cuberta e rres-toyrada a ^{/35} dita casa, e pagar o dito foro e dereytura e cousas susoditas, e conpryr e aguardar en todo e por todo as cousas susoditas e cada húa delas.

^{/36} Et qualquer de nós, as ditas partes, que contra esto for ou pasar e o así non conpryr e aguardar, que peyte de pena á parte agardante dous mjll maraujdís

/³⁷ vellos e á voz del rrey outros tantos peyte; et a dita pena pagada ou non, esta carta e as cousas en ela contiúdas fiquen firmes e vallan durante o dito /³⁸ tempo e voces. E este dito foro non valla e seja en si nulo saluo se for firmado do nome de nós, o dito prior.

Que foy feyto e outorgado dentro enno dito /³⁹ mosteyro⁷ de Santa Coonba a treynta e vn¹ días do mes de dezenbro, ano¹ do nasçemento de Noso Señor Jhesu Cristo de mjll e quatroçentos e setenta e çinco anos¹.

Testi/⁴⁰gos que a esto foron presentes: Juan de Rramoýn, (e)canónigo¹⁰ enna igleia d'Ourense, e frey Pero de Faramontãaos, monje do dito mosteyro⁷, e Garçía de Santa Ougía, morador en San/⁴¹ta Ougía, e Afonso Gonçáluez, morador enno dito couto de Mẽende, et outros.

Et yo, Juan Garçía, escriuano de cámara del rrey nuestro señor e su notario público¹ em la /⁴² su corte e em todos los sus rregnos¹ e señoríos, e notario público¹ de la çibdade e obispado de Orense por el señor obispo e yglesia dese lugar, e otrosý notario del dicho monesterio⁷ de Santa Coonba /⁴³ e sus cotos por el prior e convento del dicho monesterio⁷, a todo lo que dicho¹ es em vno¹ con los dichos testigos fúe presente e lo fise escriujr e por ende puse aqui¹¹ mj nonbre e signo¹ acostunbrado /⁴⁴ em testimonjo¹ de verdade, que tal es.

|Sinal: Juan Garçía, / notario|.

|Sinatura: Luppus, prior / Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O texto *da Santa Iglesia... mesmo lugar* está repasado por man diferente e posterior.

³ As palabras *a vós, Fernand de Costeela* están repasadas por man diferente e posterior.

⁴ As palabras *sodes presente* están repasadas por man diferente e posterior.

⁵ Está escrito *āānbos*.

⁶ Está escrito *āāsy*.

⁷ Está escrito *mom^o*.

⁸ Está escrito *desenbargado*.

⁹ Falta o *n*.

¹⁰ O *c* está corrixido sobre un *n*.

¹¹ Leva a abreviatura de *que*.

1476, decembro, 31.

O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan a Álvaro González, clérigo de San Xoán de Piñeiro, e a seis voces a viña da Seara co seu monte en Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4859.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4859.

Sepan(t)¹ quantos esta¹ carta de aforamento¹ viren como¹ nós, don Lopo Gomes de Ribadal¹, porla graçia de Deus e da Santa¹ Iglleia de Rroma¹ prior do mosteiro de Santa¹ Coonba de Naves¹, da diocese d'Ourense, et o convento¹ dese mjsmo lugar, seendo juntados enno noso cabído¹ /² per son de canpãa tangida, segund¹ que o avemos de vso e de costume de nosa orden, outorgamos e conosçemos que aforamos a vós, Álvaro Gonçales, clérigo de Sant¹ Juan de Pinejro, que soodes presente, en vosa vida et por máys tenpo aalende de seis voces, /³ así que vós, en vosa vida e soude ou ao tenpo de voso pasamento, nomjedes a primeyra voz e esa primejra nomêe a segunda, et así vaan nomeadas as ditas voces húa pus outra per horden suçesiue fasta seeren¹ conpridas e acabadas as ditas /⁴ seis voces; e non seendo nomeadas, que entón seja voz quen de dereyto ouver de herdar os outros vosos bês.

Convén a saber, que vos aforamos a viña da Seara con seu monte, que he da nosa iglleia de Santo Esteuño de Vntes, anexa ao dito /⁵ noso mosteiro, segund¹ que a tiña e tragía a jur e a mão Goterre de Vntes, a tal condiçón que a ponades de viña fasta a cabeza da viña de Rroy d'Anaygo; et ela posta en vn¹ con a outra viña que está feita, a labredes e rreparedes, chantedes e ontrechante/⁶des onde e quando lle fezer menester, por maneyra que non desfalesca por mýngo de lauores e rreparos.

E vosla aforamos con súas entradas e saydas, jures, dereyos e perteesças. Et seeredes¹ vós e vosas voces seruentes e ovedientes e mandados a nós /⁷ et ao dito noso mosteiro e a nosos suçesores que porlos tenpos foren con o dito foro e de outro non. Et nos daredes e pagaredes de cada vn¹ ano¹, da dita viña que está feyta

como¹ da que fezerdes e plantardes, foro de sesta, as vbas á conposta *enna* viña e o viño blanco, se o /⁸ ende ouver, á vica do lagar; et que vós e vosas vozes, por vosas custas, leuedes as vbas que nos couveren aa nosa granja de Vntes. Et máis pagaredes por cada día de Santa Coonba húa branca de candeas e que nos veñades veer¹ porlo dito día de Santa Coonba con do que to/⁹verdes. A qual noujdade que así Deus der *enna* dita viña feyta e que avedes de fazer colleredes por noso ollo e de nosos suçesores ou de noso mayordomo en noso nome¹, ao qual proueeredes¹ de comer e de beuer comunalmente en quanto a así collerdes. *E* do al que a a/¹⁰jades² libre e quita, pagando o dézemo a Deus. *E* en este dito foro se entenda que vos non aforamos o señorío rreal, que este rreseruamos *para* o dito noso mosteiro e *para* nós en seu nome¹. *E* aa¹ morte da postromeyra das ditas vozes, que fique a dita viña libre e quite /¹¹ e desenbargada ao dito noso mosteiro, con todo seu labor e bõ paramento.

Et he posto condiçón que si vós ou vosas vozes quiserdes vender, deytar, donar, enajenar ou traspasar a dita viña, que primeyramente frontedes con ela a nós e a nosos suçesores /¹² e nosla diades porlo justo preçio, queréndoa; e non ha querendo, que entón o posades fazer a persona llana e abonada semellable de vós, tal que nos page o dito foro e cunpla¹ as condiçõs desta carta e cada húa delas, pero que non seja caualeiro, dona njn donzela njn /¹³ escudero njn rreligiosa persona, njn faredes por ela manda njn anjversario, foro njn sobreforo a outra njngúa persona, iglleia njn mosteiro, saluo ao dito noso mosteiro, avéendoo de fazer.

A qual se venderdes ou deytardes, donardes ou traspasar/¹⁴des ou aforardes como¹ dito he, ou se delo mudardes noso señorío ou nos non pagardes noso foro, que o dito mosteiro e priores del que porlo tenpo foren a posan tomar e rresçeber por súa abtoridade; e vós esto que dito he conprindo, pagando e agoardando, obligamos /¹⁵ os bẽes do dito noso mosteiro de vos defender e anparar con elo a *dereyto*.

Et eu, o dito Álvaro Gonçales, clérigo, que são presente, por mjn e porlas ditas mjñas vozes, esto outorgo e rresçibo aforado de vós, o dito prior e convento, este dito aforamento *segundo* e como¹ dito /¹⁶ he, et obligo a mj[n]³ e a meus bẽes e das ditas mjñas vozes, avidos e por aver, de labrar e fazer labrar e rreparar e chantar e ontrechantar a dita viña, e poerla de viña fasta a cabeça da dita viña do dito Rrodrigo⁴ d'Anaygo, e pagar o dito fo/¹⁷ro, e conprir e aguardar en todo e per todo as cousas susoditas e cada húa delas.

Et qualquer de nós, as ditas partes, que contra esto for ou pasar *e* o así non conprir *e* aguardar, que peyte de pena á parte agoardante dozentos *maraujdís* vellos *e* á vós /¹⁸ del rrey outros tantos; et a dita pena pagada ou non, esta carta de aforamento *e* as cousas en ela contiúdas fiquen firmes *e* vullan durante o dito tempo *e* vozes. *E* este foro non valla saluo se for firmado do nome¹ de nós, o dito prior.

Que foy feyto /¹⁹ *e* outorgado dentro enno dito mosteiro de Santa Coonba¹ a trijnta *e* vn¹ días do mes de dezenbro, ano¹ do nasçemento de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll *e* quatroçentos *e* setenta *e* sete anos¹, estando a elo presentes por *testigos* Vaasco Gomes, rregidor da /²⁰ çibdade d'Ourense, *e* Sueyro de Deça, escudeiro, *e* Juan Gonçales de Çarreda, mercador, veziños da dita çibdade; *e* frey Juan de Binforte, monje do dito mosteiro, *e* Gonçalo de Maside, *e* outros.

Et yo, Juan Garçía, escriuano de cámara del rrey *nuestro* señor *e* su notario público /²¹ em la su corte *e* en todos los sus rregnos¹ *e* señoríos, *e* notario público¹ de la çibdade *e* obispado de Orense por el señor obispo *e* yglesia dese lugar, *e*⁵ otrosy notario del dicho monesterio⁶ *e* de sus cotos por el dicho señor prior *e* convento¹ del dicho¹ monesterio⁶, a todo lo que dicho¹ es, /²² en vno¹ con los dichos¹ testigos, fúe presente *e* lo fise escriujr et por ende, a rruego, pedimjento *e* otorgamjento⁷ de las dichas partes puse aqu⁸ mj nombre *e* signo¹ acostunbrado en testimonjo¹ de verdade, que tal es.

|Sinal: Juan Garçía / notario|.

|Sinatura: Luppus, prior / Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *āājades*.

³ Falta o *n*.

⁴ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

⁵ Antes está riscado *a todo*.

⁶ Está escrito *mon^r*.

⁷ Leva un sinal de abreviatura innecesario.

⁸ Leva a abreviautra de *que*.

227

1477, agosto, 30.

O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Rodrigo Suárez de Tanxil, escudeiro, á súa muller Leonor [...] e a varias voces uns muíños (un deles, o muíño da Granxa), cos seus soares, pardiñeiros e casas, no Ribeiro de Mende. Rodrigo Suárez pagará de foro cinco fanegas e media de trigo e as súas voces seis fanegas, ademais da loitosa acostumada no couto de Mende. O mosteiro reserva para si o señorío real.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4850. Galego.
REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4850.

Data: “[Que foy feyto] / e outorgado dentro enno dito mosteiro a trijnta días do mes de agosto, [ano do nasçemento de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e qua]/troçentos e setenta e sete anos”.

Notario: “Et yo, Juan Garçía, escriuano de cámara [del rrey nuestro señor e su notario público en la su corte e en todos los sus] / rregnos e señoríos, e notario público de la çibdad e obispado de Orense por [el señor obispo e yglesia dese lugar]”.

228

1478, abril, 12.

O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan aos irmáns Gonzalo, Rodrigo, Diego e Leonor Fernández e a cinco voces o lugar de Afonsín en San Cibrao de Rouzós.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4864.
REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4864.

|Cruz|

Sepan quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don Lopo Gomes de Ribadal, porla graçia de Deus e da Santa Iglleia de Rroma prior do mosteiro /² de Santa Coonba¹ de Nabes, e o convento dese mjsmo lugar, seendo¹ juntados enno noso cabj^{do} por son de canpãa tangida, según que o avemos de vso /³ e de costume, outorgamos e conosçemos que aforamos a vós, Gonçalo Ferrnandes e Rroy Ferrnandes e Diego Ferrnandes, que soodes presentes, e Lionor Ferrnandes, vosa /⁴ yrmãa, que he absente, todos quatro yrmãaos, moradores que soodes enna Castiñeyra, en vosas vidas de todos quatro e por máys tempo aalende¹ /⁵ do postromeyro de vós de çinco vozes, quaes nomear o postromeyro de cada vn¹ de vós²; e non as nomeando, que seja vós quen de deryto ouver de herdar /⁶ os outros vosos bẽes. Convén a saber, que vos aforamos hũu noso lugar de Afonsín que jas enna fregesia de Sant¹ Çibrãao de Rrouços¹, con súas /⁷ casas e herdades e áruores e cortiñas e montes e pascos ao dito lugar pertẽesçentes, según¹ que o vosoutros trajedes a jur e a mãao.

O qual vos /⁸ aforamos con todas súas entradas e saídas, jures, derytos e perteensças, por onde quer que as aja e deua aver de deryto, a tal pleito e condiçón que labredes /⁹ e rreparedes as herdades do dito lugar, e teñades as casas del leuantadas, cubertas e rrestoyradas, e o moredes por vós ou por outro /¹⁰ en voso nome¹, en tal maneyra como¹ todo elo non desfalesca por mjingoa de labores e rreparos e de bõo paramento. E seredes con elo ser/¹¹uentes e obedientes e mandados a nós e ao dito noso mosteiro e de outro non.

E darnos edes de foro en cada vn¹ ano¹, en vidas de vosou/¹²tros todos quatro, tres fanegas de çenteo, linpas de poo¹ e de palla e medidas por medida deryta, non enbargante grãado njn geada, e de /¹³ derytura por cada día de Sant¹ Martjno do mes de nouenbro doze *maraujdís* vellos, contando branca en tres dineyros, des dineyros o maraujdil; e as /¹⁴ ditas vozes, despoys de vosos pasamentos, pagarán quatro fanegas de çenteo e treze *maraujdís* da dita moeda. E mays que vosoutros en /¹⁵ vosas vidas e as ditas vosas vozes daredes e pagaredes dúas brancas de candeas por cada día de Santa Coonba¹. E que o labrador que morar enno dito /¹⁶ lugar por vosoutros seja noso serbente e obediente e de nosos suçesores, e que cada vn¹ ano¹ nos veña a demandar a malladura e nos /¹⁷ veña veer¹ cada ano¹ con do que teber por cada dya³ de Santa Coonba¹, e mays pagará loytosa acostumada e çent¹ soldos por partiçón. /¹⁸ E do al que ajades o dito lugar de dẽzemo a Deus

libre e quite e desenbargado, pagando o dézemo a Deus. *E* aa¹ morte da postromeyra vós, fique o dito lu/¹⁹gar e casas e herdades e cousas a el pertêesçentes libre et quite e desenbargado, con todo seu labor e bõo paramento, a nós e ao dito noso mosteyro e priores /²⁰ e convento del.

E he posto que si vós ou as ditas vosas vozes quiserdes vender, deytar, aforar ou traspasar ou supinõrar o dito lugar e cousas del, que /²¹ noslo dedes porlo justo preçio do que outro por el der; e non ho querendo nós porlo justo preçio, entón o vendede, deytade, aforade ou traspasade a tal persona /²² que seja semellable de vós que nos faça nosos foros en pas, pero que non seja cabaleiro, dona njn donzela njn escudeiro njn persona poderosa njn rreligi/²³osa. O qual todo vos aforamos ficándonos a saluo o señorío rreal. *E* non ponrredes porlo dito lugar anjversario njn manda njn tributo algùn /²⁴ a outra igleia njn mosteyro njn persona algũa, saluo ao dito noso mosteyro, avéndoo¹ de fazer. *E* se fordes jngratos e desconosçidos vós ou as ditas vosas vozes con/²⁵tra nós ou contra o dito noso mosteyro e o sobredito non conprirdes, que pergades o dito foro e nós e os priores del o posamos rresçeber sin voso enbargo.

O qual /²⁶ dito lugar e cousas del se venderdes, deytardes, aforardes ou traspassardes enna maneyra que dita he, ou se delo mudardes noso señorío ou nos non /²⁷ pagardes nosos foros en pas ou non parardes ben, que o dito noso mosteyro e priores del o rreçiban por súa avtoridade; e vós e as ditas vozes esto que /²⁸ dito he conprindo, pagando e aguardando, obligamos os bẽes do dito noso mosteyro para vos defender e anparar con elo a dereyto.

Et nós, os di/²⁹tos Gonçalo Fferrnandes e Rroy Fferrnandes e Diego Fferrnandes, todos tres yrmãaos, que soomos¹ presentes, por nós e en nome da dita Lionor Fferrnandes, nosa yr/³⁰maa, e porlas ditas nosas vozes, así o rresçebemos de vós, o dito prior e convento, o dito aforamento porlas maneyras e condiçõs /³¹ que ditas son e cada húa delas, et obligamos a nós mjsmos e a todos nosos bẽes e da dita nosa yrmãa e das ditas nosas bo/³²zes, así móbeles como¹ rrayzes, de labrar e fazer labrar e rreparar o dito lugar e casas e cousas a el pertêesçentes, e conprir, pagar e /³³ aguardar tódaslas condiçõs desta carta e cada húa delas, e pagar os ditos foros e dereyturas e cousas susoditas cada hũu ano¹, se/³⁴gũn e como¹ dito he.

Et he posto e outorgado entre nós, as ditas partes, que qualquer de nós que contra o susodito quiser yr ou pasar /³⁵ e o así non conprir, que peyte de pena¹ á parte agoardante quinentos maraujdís vellos e á vós del rrey outros tantos peyte; e

a dita pena¹ paga/³⁶da ou non, esta carta e as cousas en ela contiúdas fiquen firmes e vallan durante o dito tempo e voces. E esta carta non valla saluo se /³⁷ for firmada do nome de nós, o dito prior.

Que foy feyta e outorgada enno dito mosteiro de Santa Coonba a doze días do mes de abril, /³⁸ ano¹ do nasçemento de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e setenta e oyto anos¹.

Testigos que foron presentes: frey Pero de /³⁹ Faramontãaos, monje do dito mosteiro, e Rrodrigo⁴ de Canba, notario, e Fernán Lopes, carnjçeyro, veziños da çibdade d'Ourense, e outros.

Et /⁴⁰ yo, Juan Garçía, escriuano de cámara del rrey nuestro señor e su notario público¹ em la su corte e en todos los sus rregnos¹ e señoríos, /⁴¹ et notario público¹ de la çibdade e obispado de Orense por el señor obispo e yglllesia dese lugar, e notario del dicho monesterio de Santa Colonba /⁴² e de sus cotos por el dicho¹ prior, a todo lo que dicho¹ es en vno¹ con los dichos testigos fúe presente e lo fise escriujr e por ende, a rruego e /⁴³ pedimientto e otorgamjento⁵ de las dichas partes, puse aquí⁶ mj nonbre e signo¹ acostunbrado en testemonjo de verdade, que tal es. Vala sobre /⁴⁴ rraýdo o dise “o postromeyro de cada vn de vós”; non le enpesca¹, que asý ha de desir.

|Sinal: Juan Garçía, / notario|.

|Sinatura: Luppus, prior / Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O texto *o postromeyro de cada vn de vós* está escrito sobre raído.

³ O y está escrito sobre un *a*.

⁴ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

⁵ Usa a abreviatura de *or* co valor de *r*.

⁶ Leva a abreviatura de *que*.

1479, agosto, 24.

O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan a Xoán de Castela, á súa muller Sancha García e a sete voces as viñas das Barreiras en Santiago das Caldas e a leira de viña de Chavicela.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4904.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4904.

Seapan quantos esta carta de aforamento¹ viren como¹ nós, don Lopo Gomes de Rribadal, por²la graçia de Deus et da Santa Ygl[e]ia² de Rroma prior do monesterio de Santa Conba de Nabes, et conven³to dese mjsmo lugar, sendo juntados en noso cabildo per son de canpaa tangida, segund que o ave⁴mos de vso et de custume, outorgamos et conoçemos que aforamos¹ a vós, Juan de Castela, que¹ soo⁵des¹ presente, et a vosa muller Sancha Garçia, que he absente, moradores en Tarascón, que he enna frey⁶gesía de San Mjgel de Canedo, en vosas vidas d'ambos et de cada vn¹ de vós et por máis tempo alen⁷de do postromeyro de vós de sete voses, así que o postromeiro de vós, en súa vida et soude ou³ ao⁸ tempo de seu pasamento¹, nomêe a primeyra vós et esa primeyra nomee a segunda et (et) a segunda a⁹ terceira¹, et ansý vaan nomeadas as ditas¹ voses vna¹ pus outra per horden suçesiue fasta see¹⁰ren conplidas et acabadas as ditas¹ sete voses; et non sendo nomeadas, que entón seja vós quen de¹¹ dereyto ouver de heredar os outros vosos bês.

Conbén a saber, que vos aforamos a[s]⁴ nosas vyñas das¹² Barreiras que jasen enna freygesía de Santiago das Caldas, que serán fasta qujnse cabaduras pouco máis¹³ ou menos¹, segund parte con o rrío do Mjño et en çima¹ parte con heredade do dito¹ noso monesterio et, da¹⁴ outra parte, con heredade del señor obispo de Ourense et, da outra, con heredade do cabildo d'Ourense.

Jten¹⁵ vos aforamos máis a leyra de viña que se chama¹ de Chanjnzela, que serán oyto ou nove cabaduras¹⁶ pouco máis ou menos¹, segund que parte con heredad de Gonçalo de Tarascón¹ et, da outra, con heredade¹⁷ de Gomes¹ de Castiadona et, da outra, entesta enna congostra que uay para¹ o Poonbal¹, segund que as vós¹⁸ trajedes a jur et a mão.

As quaes vos aforamos¹ con todas súas entradas et saydas, jures¹, dereytos e¹⁹ perteensças, por donde quer que as aja et deva aver de dereyto, a tal pleyto et condiçón que as labredes et rrepare²⁰des, chantedes et ontrechantedes¹ onde et quando⁵ lles fezer menester, por maneyra que no[n]⁶ desfalescan por mjngoia²¹ de labores¹ et rreparos. As quaes¹ ditas¹ viñas nós, en nome do dito¹ noso monesterio, rreçebemos et ouvemos²² rreçebidas¹ por foros non pagos, et agora vós et eu nos concordamos et voslas aforo segund¹ que as²³ vós tragiades a jur et a

mãao. Et seredes vós et vosas vozes serben(den)tes et mandados et obedientes¹ /²⁴ a nós et ao dito¹ noso monesterio et a nosos¹ suçesores que porlos tenpos¹ foren con o dito¹ foro et de /²⁵ outro¹ non.

Et nos daredes e pagaredes de cada vn¹ ano¹ de foro das ditas viñas, vós et a dita vosa /²⁶ muller et as dúas primeyras voses, a sesta parte das vbas que Deus der ennas ditas¹ viñas, as vbas aa conpo/²⁷sta enna viña et o viño branco¹, se o ende ouver, aa vica do lagar; et las outras voses pagarán foro de /²⁸ qujnta. Et que vós et las ditas¹ vosas vozes lebaredes⁷ (et lebaredes⁸) as vbas que nos couberen a la nosa /²⁹ granja d'Outarís, et que eu, o dito¹ prior, et meus¹ suçesores pagemos¹ o medio carreto en quanto⁵ as trou/³⁰xerdes a la dita¹ nosa granja d'Outarís. Et se eu, o dito¹ prior, ou meus suçesores poséremos alguna ti/³¹nalla en Tarascón ou¹ arredor, que vós et vosas vozes¹ nos levedes alj as ditas¹ vbas a vosas propias¹ custas. Et /³² mais pagaredes por cada día de Santa Conba vna¹ branca de candeas, et que por seu día nos venades a veer ao /³³ dito¹ monesterio et vosas voses con do que toverdes. A qual novidade que asy Deus der ennas ditas¹ viñas collere/³⁴des⁹ por noso ollo et de nosos suçesores ou de noso mayordomo en noso nome, ao qual proueredes de /³⁵ comer e de beber cumunalmente¹ en quanto¹ collerdes a dita¹ novidade. Et do al que o ajades todo libre /³⁶ et qujto, pagando o dísimo a Deus. Et en este dito¹ foro se entenda que vos non aforamos o señorío rreal, /³⁷ que este rreseruamos¹ para o dito¹ noso monesterio et para nós en seu nome. Et a la morte da(s) postrome/³⁸yra das ditas¹ voses, que fiquen as ditas¹ viñas libres et qujtes¹ et desenbargadas ao dito¹ noso¹ monesterio /³⁹ con todo seu labor et bõo paramento.

Et he posto condiçón que sy vós ou vosas voses qujserdes vender, /⁴⁰ deytar, donar, enajenar, aforar ou traspasar as ditas¹ viñas ou alguna¹ parte delas, que primeyramente /⁴¹ (que primeyramente¹) frontedes con elo a nós et a nosos suçesores¹ et noslo diades porlo justo preçio¹, que/⁴²réndoas¹; et non las querendo, que entón o posades faser de nosa liçençia et consintimento a presona lla/⁴³na et abonada semellable de vós, tal que nos page nosos foros e cumpla as condiçõos desta carta et cada /⁴⁴ vna¹ delas, pero que non sejan caualleiro, dona njn donzela njn escudeiro njn rreligiosa presona¹ njn presonas, njn /⁴⁵ faredes por elas manda njn anjversario, foro njn sobreforo a outra njnguna¹ presona, igleia nj[n]¹⁰ monesterio /⁴⁶ nj[n]¹⁰ santuario, saluo ao dito¹ noso monesterio, avéndoo de faser.

A qual se venderdes ou deitardes, donar/⁴⁷des ou traspasardes ou enajenardes ou aforardes como¹ dito¹ he, ou se delo mudardes noso seño/⁴⁸río ou nos¹ non pagardes noso foro, que o dito¹ monesterio¹ et os priores del que porlo tempo¹ foren as posan /⁴⁹ tomar et rreçeber por súa abtoridad; et vós esto que dito¹ he conpljndo¹, pagando et aguardando, o/⁵⁰bljgamos¹ os bẽes do dito¹ noso monesterio¹ de vos defender et anparar con elo a dreyto.

Et eu, o dito¹ Juan de /⁵¹ Castela, que são presente, por mjn et porla dita¹ mjña muller et vozes¹, así o outorgo et rreçebo¹ afora/⁵²do de vós, o dito¹ prior et co[n]vento¹⁰, este dito¹ aforamento¹ segund et como¹ dito¹ he, et obligo¹ a mj[n]¹⁰ et a /⁵³ meus bẽes et da dita¹ mjna muller e voses, avidos et por aver, de labrar et de rreparar¹, chantar¹ et /⁵⁴ ontrechantar as ditas¹ viñas, et pagar el dito¹ foro, et leuar las ditas¹ vbas aos ditos¹ logares, /⁵⁵ et conprir et aguardar en todo et por todo (et) as cousas susoditas e cada vna¹ delas.

Et qualquer de /⁵⁶ nós, as ditas¹ partes, que contra esto for ou pasar et o asý non conprir et aguardar, que peyte de pena¹ á parte /⁵⁷ agoardante mjll *maraujdís* vellos et [á]¹¹ voz de rrey outros tantos peyte; et a dita¹ pena¹ pagada ou non, esta /⁵⁸ carta de aforamento¹ et as cousas en ela contiúdas fiquen firmes et vallan durante o dito¹ tempo et vo/⁵⁹zes. Et este foro non valla saluo sy for firmado do nome de nós, o dito¹ prior.

Que foy feyto et outorgado /⁶⁰ dentro enno dito¹ monsteiro de Santa Conba a veynte¹ et quatro días del mes de agosto, ano¹ do nasçemento /⁶¹ de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll et quatroçentos et setenta et nove anos¹, estando a elo presentes por te/⁶²stigos frey Pedro de Faramontã[o]¹², monje do dito¹ monesterio, et Ares da Vale, thesorero de Tuy /⁶³ et abad da Trenjdad, et Vasco d'Eyree¹, escudeiro, et Afonso Moreira, xastre¹³, vezinos da çibdade d'Ourense; et Gon/⁶⁴çalo de Rreça o Moço, morador en Bobadela, et outros¹.

Vala sobre rraydo o dize “leuaredes e leuaredes” (mo) e ontre /⁶⁵ rrenglones o dize “xastre”; non les enpesca¹.

Et yo, Juan Garçía, escriuano de cámara del rrey nuestro señor e su notario público¹ en la su corte¹ /⁶⁶ e em todos los sus rregnos¹ e señoríos, e notario público¹ de la çibdade e obispado de Orense por el señor obispo e yglesia dese lugar, /⁶⁷ e otrosý notario de los negoçios del conçejo de la dicha çibdade, a todo lo que dicho es en vno¹ con los dichos testigos fúe presente al otorgamjento¹⁴ del dicho /⁶⁸ fuero e lo fise escriujr et por ende puse aquí¹⁵ mj nombre e signo¹ acostunbrado en testimonjo¹ de verdade, que tal es.

|*Sinal*: Juan Garçía, / notario|.

|*Sinatura*: Frater Arias, / prior Sancte Colu[m]be¹⁶|.

- ¹ Leva un trazo sobreposto.
² Falta o *e*.
³ Está corrixido sobre *ao*.
⁴ Falta o *s*.
⁵ Usa abreviatura de *que* co valor de *qua*.
⁶ Está escrito *nos*.
⁷ O primeiro *e* vai escrito sobre un *a* e a palabra leva un trazo sobreposto.
⁸ O primeiro *e* vai escrito sobre un *a* e o *b* sobre un *r*.
⁹ O segundo *e* está corrixido sobre *s* e a palabra leva un trazo sobreposto.
¹⁰ Falta o *n*.
¹¹ No ms. falta.
¹² Falta o *o*.
¹³ Está na entreliña.
¹⁴ Usa a abreviatura de *or* co valor de *r*.
¹⁵ Leva a abreviatura de *que*.
¹⁶ Falta o *m*.

230*

1480, febreiro, 2.

O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan a Aldonza de Campelo, muller do falecido Fernando de Campelo e moradora na freguesía de San Salvador de Souto, e a catro voces o lugar da ermida de Xoane, polo que darán de renda unha fanega e media de centeo (dúas fanegas as voces), o dezmo enteiro á igrexa de Santa María de Louredo, nove marabedís de dereitura, dúas brancas para a candeia de Santa Comba e que vaian ao mosteiro polo día de Santa Comba co que teñan. Ademais terán que levar a parte do mosteiro á tulla de Louredo e pagarán oito marabedís por loitosa e vinte soldos por partición.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4911. Galego.
 REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4911.

Data: “Feita a carta eno dito mostejro de Santa Comba a dúas (*sic*) días do mes de feurejro, ano de mill e quatrocentos e oitenta anos”.

Notario: “E nós, o dito prior de Santa Comba, esta carta por nosa mao escriuimos e firmamos de noso nome, e rogamos a Alonso Yáñez, clérigo e notario, que firmase de seu nome”.

* Todos os datos referentes ao contido deste documento están tirados dunha copia en papel do ACO (Santa Comba de Naves, caixa 324, nº 66), pois o estado actual do pergamiño non permite a lectura.

231

1480, marzo, 8.

O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan ao escudeiro Manuel de Toubes, á súa muller Cataliña Barata e a tres voces o lugar do Pazo en San Xillao de Ribela.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4925.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4925.

Jn Dey nomine, amen. Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don Lopo Gomes de Ribadal, porla graçia de /² Deus e da Santa Igleia de Rroma prior do mōosteyro de Santa¹ Conba de Naves¹, et ho convento dese mesmo lugar, sendo junta/³dos en noso cabiido por son de canpãa tangida, *segundo* que o avemos de vso e de custume de nosa ordem, aforamos a vós, Ma/⁴nuel de Toubes, escudeyro, que estades presente, e a vossa moller Catalina Barata e a tres voses depouys de vosa morte quaes /⁵ nomeardes, e non as nomeando, quaes de deryto herdaren vosos beens¹ que non sejan de mor degrao¹ de linagem que vós; e nomearedes /⁶ a primeyra vós e a primeyra nomẽe a segunda e a segunda nomẽe a terçeyra, e asy vaan nomeadas as ditas¹ voses todas tres¹ huá pos outra /⁷ por ordem suçesiue fasta seren conpridas e acavadas as ditas¹ tres voses. Convén a saber, que vos aforamos ho noso lugar do Paaço¹, /⁸ que jas enna freguesía de San Giãao de Ribella, o qual dito¹ lugar estava vaco e por nós moytas [veses]² rreçebido porlos foros e rréditos non /⁹ pagos.

O qual dito¹ lugar vos aforamos *con* todas súas pertencas, entradas e saídas, e *con* todas súas cassas e formás delas e herdades /¹⁰ e viñas et árbores, a montes e a fontes, por donde quer que as aja e de *dereyto* deva aver e *segundo* que o vós todo tragedes a jur e a mão, exente o que /¹¹ ende a outro está aforado. Et este dito¹ lugar vos aforamos como¹ dito¹ he *con* tal preyto e *condiçón* que o labredes e paredes ben tódaslas he/¹²rdades del, como¹ non desfaleça por mingua de labor e de bõ paramento, e sejades vós e vosas voses vasalos seruentes³ e mandados a nós et /¹³ ao dito¹ mōosteyro *con* o dito¹ lugar e de outro non.

E nos daredes de foro porlo dito¹ lugar do Paaço e herdades del, en cada vn ano¹ por día de Sant¹ /¹⁴ Martino do mes de nobembro, en vida de vós, o dito¹ Manuel, e da dita¹ vosa moller, septenta¹ *morauidís* de moeda vella ou da moeda que chamente⁴ co/¹⁵rrer porla terra¹ ao tempo da paga; vna vosa primeyra vós pagará en cada vn ano¹ porlo dito¹ lugar enno dito¹ día de San Martino çen *morauidís* vellos, /¹⁶ e as outras dúas voses pagarán en cada vn ano¹ de foro do dito¹ lugar do Paaço¹ e herdades del çento e çinquoenta *morauidís* da dita¹ moeda /¹⁷ vella enno dito¹ día de San Martino. E pagaredes dúas brancas *para* a candeia de Santa Conba porlo seu día en cada vn ano¹, e que nos venades a ver /¹⁸ porlo seu día *con* do (do) que toverdes e aos priores que porlos *tenpos* del foren. E pagaredes loytossa e çen soldos por partiçón (e) á morte de cada vn /¹⁹ de vós, e cada vna das outras vossas voses outros tanto[s]⁵. E he posto que o labrador ou labradores que labraren o dito¹ lugar do Paaço¹ e viñas /²⁰ e herdades del sejan tiúdos e obrigados de nos pagaren por vós e porlas ditas¹ vosas voses en cada vn ano¹ o dito¹ foro enno dito¹ día de San /²¹ Martino, e de noslo trageren ao dito¹ mōosteyro de Santa Conba e aos priores del. E á morte da postromeyra vós, fique o dito¹ lugar do Paaço¹ libre e quito e *desenbarga*/²²do, *con* todas súas herdades, pertencas e *con* todo seu labor e bõ paramento, a nós e ao dito¹ mōosteyro e priores e convento del.

E he posto que se o quiserdes ven/²³der ou deytar ou doar ou aforar ou sope-norar ou porla alma dar, ante a nós e ao dito¹ noso mōosteyro que a outro; e non o querendo nós porlo justo pre/²⁴çio, entón o vendede ou deytade ou doade⁶ ou aforade a tal persona que seja semellable de vós, que nos pague nosos foros en pas, pero que non seja cava/²⁵lle[y]ro⁷ nen dona nen donsella nen escudeyro nen ome¹ de tras muro nen rreligiosa persona nen ome¹ poderosso. E esto que dito¹ he vos aforamos que/²⁶dándonos senpre a saluo o señorío rreal, que este rresal-

uamos para o dito¹ noso mōosteyro. *E non* poeredes⁸ aniversario *nen* manda *nen* trabutu a outra igreia *nen* mōosteyro /²⁷ *nen* santuariu algún⁹, saluo ao dito¹ noso mōosteyro e avéndoo¹ de faser. *E se* fordes engratos ou desconosçidos vós e as ditas vosas voses contra nós e contra /²⁸ o dito¹ noso mōosteyro e priores del, que perca-des o dito¹ foro e nós e hos priores del, sen voso embargo, voslo¹⁰ posam rreçeber.

O qual dito¹ lugar e herdades se venderdes /²⁹ ou deytardes ou doardes ou aforardes como¹ dito¹ he, ou se delo mudardes noso señorío ou nos non¹¹ pagar-des nosos foros en quada vn ano¹ en /³⁰ pas, ou non labrardes *nen* parardes ben ou non complirdes *nen* gardardes tódaslas cousas que en esta carta e aforamento sobreditas¹ e quada vna dellas, /³¹ (a) o mōosteyro sobredito¹ e hos priores que del foren o posan rreçeber todo elo por súa abtoridade; et vós esto que dito¹ he conprindo e gardando vós e vosas voses, /³² obrigamos hos beens do dito¹ noso mōosteyro de vos defender con elo a dereyto.

Et eu, o dito¹ Manuel de Toubes, que presente sōo, por mjn e porla dita¹ mi/³³na moller e voses, así o rreçebo de vós, o dito¹ prior e convento, o dito¹ lugar e aforamento enna maneyra que sobredito¹ he, e obrigo a mjn mesmo e a todos me/³⁴us beens¹ e da dita¹ mina moller e voses e herdeyros, asý mobles como¹ rraýses, avidos e por aver, de o correger e rreparar e labrar o dito¹ lugar do Paço¹ /³⁵ e herdades e viñas del, ou faser labrar e rreparar, e de pagar en quada vn ano¹ hos ditos¹ setenta morauidís vellos do dito¹ foro, e a dita¹ primeyra vós pagar /³⁶ hos ditos¹ çen morauidís vellos, e aas outras¹ dúas voses pagaren hos ditos¹ çento e çinquenta morauidís vellos, e todo esto dáremos e pagáremos a vós e ao /³⁷ dito¹ voso mōosteyro e convento del e aos prior[e]s¹² del, e de conprir¹³ e gardar tódaslas cousas e con[d]iciones¹⁴ desta carta e cada vna dellas.

E he posto e otorgado que qual/³⁸quer de nós que contra esto for ou pasar e ho asý non complir e gardar, que peyte de pena, pustura, jnterese á parte¹ agardante mill morauidís de pena e á vós /³⁹ del rrey outros tantos¹; e a dita¹ pena¹ pagada ou non, esta carta e tódaslas cousas en ela contiúdas fiquin firmes e vallan en seu tempo e¹⁵ rreuor. /⁴⁰ *E* esta carta non valla e seja en sy nulla saluo se for firmada de noso nome¹.

Que foy feyta e otorgada dentro enno dito¹ mōosteyro de Santa Conba a VIIJ^o /⁴¹ días do mes¹ de março, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mill e quatroçentos e oynta anos¹.

Testigos que foron presentes: frey Pero de Fera/⁴²montaaos, monje do dito¹ *mõosteyro*, e Diego Nunes¹⁶ Ferreyra, escudeyro, e Juan de Pallares e Gomes Afonso, criados do dito¹ señor prior, e Juan Lopes e Afonso /⁴³ de San Martino, moradores en terra da Peroja, et outros.

/⁴⁴ Et eu, Afonso Yanes d'Argunde, clérigo da diocese de Lugo e notario do dito *mõosteyro* /⁴⁵ de Santa Coomba porlo prior e conbento del, que a todo esto que sobredito he /⁴⁶ con os ditos testigos presente foý et esta carta de foro en mjna presençia /⁴⁷ fyelmente *per* outro fyse escriujr e aquí meu nome e syno puge /⁴⁸ en testym[o]jo¹⁷ de verdat, que tal he, rrogado e rrequirido.

[*Sinal*: Alfonsus Johannis, / clericus atque notarius].

[*Sinatura*: Luppus, prior / Sancte Columbe].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. falta.

³ Usa a abreviatura de *ser* con valor de *se*.

⁴ No comezo da palabra está un *a* riscado.

⁵ Falta o *s*.

⁶ Leva *o* na entreliña.

⁷ Falta o *y*.

⁸ Leva *re* na entreliña.

⁹ Está escrito *alg*.

¹⁰ Leva *lo* na entreliña.

¹¹ Antes hai un *p* sen acabar de trazar e riscado.

¹² Falta o *e*.

¹³ Leva un sinal de abreviatura redundante.

¹⁴ Está escrito *cōticiōns*.

¹⁵ Antes está un *d* riscado.

¹⁶ Un dos *n* da palabra está sen acabar de trazar.

¹⁷ Falta o *o*.

1480, novembro, 23.

O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan a Xoán Gómez de Vilerma e á súa muller Constanza Rodríguez, a Afonso de Ourantes e á súa muller Maior Lourenza, e mais a seis voces o lugar de Outeiro en Santa María de Louredo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4946.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4946.

|Cruz|

Sepan quantos esta carta de aforamento vyren como¹ nós, don Lopo Gomes de Rribadal, porla graçia de Deus e da Santa Iglleia de Rroma prior do mosteiro de Santa Coonba de Nabes, e o conben/²to dese mjsmo lugar, sendo ju[n]tados² en noso cabildo por son de canpãa tangida, según que o avemos de vso e de costume, outorgamos et conoçemos que aforamos a vós, /³ Juan Gomes de Bila Herma, que soodes¹ presente, et a vosa muller Costança Rrodrigues³, que he absente, et Afonso d'Ourantes et a súa moller Moor¹ Lourença, que son absentes, en /⁴ vosas vidas de todos quatro [e]⁴ de seys vozes caes cada hun nomear enna súa parte; et non sendo nomeadas, que seja voz quen de dereyto herdar os outros vosos bẽes. Convén /⁵ a saber, que vos aforamos o noso lugar d'Outeiro que jas enna freygesía de Santa María de Louredo, que he todo propio do dito noso mosteiro, con súas casas e herdades e soutos e /⁶ cortinas e pascos et lameyros, a montes e a fontes, ao dito noso lugar pertẽesçentes.

O qual dito lugar vos aforamos con todas súas perteensças et entradas e saídas, por on/⁷de quer que as aja e deba aver de dereyto. O qual vos aforamos a tal pleyto e condiçión que corregades e tenades leuantadas, cubertas et rrestoyradas as casas del, e o moredes /⁸ e labredes e rreparedes ou façades morar, labrar e rreparar ben todo, como¹ non desfalesca por mjngo de labores et rreparos e de bõo⁵ paramento. E seredes /⁹ vasalos serbentes e ovedientes et mandados a nós et ao dito noso mosteiro et de outro non.

E darnos hedes do dito lugar et herdades de foro en cada hun /¹⁰ ano¹, a nós e aos priores que foren do dito mosteiro, vós, os ditos Juan Gomes e vosa muller e Afonso d'Ourantes e a vosa (*sic*) muller, en vida de todos quatro, seys fanegas de /¹¹ çenteo e húa de mjlllo, medidas por medida dereyta e linpas de poo¹ e de palla, porlo mes de agosto; o qual dito pan e mjlllo adusyredes por vosas propias custas /¹² aa¹ nosa tulla da dita nosa iglleia de Santa María de Louredo, vós e vosas vozes, en cada hun ano¹. Et daredes et pagaredes de dereytura quinze *maraujdís* vellos, /¹³ pagos por cada día de San Martino do mes de nobembro, e así en cada hun ano¹. Et mays pagaredes por cada día de Nadal húa porcalla e mays dúas brancas de /¹⁴ candeas por cada día de Santa Coonba, e nos vyredes a veer¹ ao dito noso

mosteiro cada ano¹ por cada día de Santa Conba con do que toberdes. *E* may's pagaredes todo o dezmo /¹⁵ enteyro aa dita iglleia de Santa María de Louredo. Et may's pagaredes loytosa acostumada (*sic*) e así vosas vozes, et may's çent¹ soldos por partiçón. *E* que despoys do /¹⁶ pasamento de vosoutros todos quatro, que a primeyra voz que page cada hun ano¹ oyto fanegas de çenteo e a dita porcalla de dereytura, e a segunda voz que día nobe fane/¹⁷gas et a terçeyra que día dez fanegas, todavía con a dita porcalla e dereytura, e así o farán as outras vozes. *E* que aa morte da postromeyra vós, fique o dito lugar e /¹⁸ cousas del libre e quite e desenbargado, con todos seus labores e bõos paramentos, a nós e ao dito noso mosteiro e priores e convento del.

E he posto que si quisedes /¹⁹ vender, deytar, donar ou aforar ou supinorar ou porla alma dar, ante a nós que a outro; et non ho querendo nós porlo justo preçio, entón o vendede ou deytade, aforade /²⁰ ou traspade a tal persona que seja semellable de vós, que nos faça nosos foros en paz, con tanto que non seja cabaleiro njn dona njn donzela njn escudeiro /²¹ njn home de tras muro njn persona rreligiosa. *E* esto que dito he vos aforamos quedándonos senpre a saluo o señorío rreal. *E* non ponrredes anjversario njn /²² tributo njngún njn foro njn sobreforo njn manda njn santuario (*sic*) a outra njngúa iglleia njn mosteiro, saluo ao dito noso mosteiro, abéndo[o]⁶ de fazer. *E* se fordes /²³ yngratos ou desconosçidos vós ou as ditas vosas vozes contra nós ou contra⁷ o dito noso mosteiro, que pergades por ende o dito foro e nós e os priores /²⁴ del, sen vos[o]⁸ embargo, voslo posamos rresçeber.

O qual dito lugar e herdades e cousas a el pertẽesçentees se benderdes ou deytardes ou aforardes ou do/²⁵nardes enna maneyra que dita he, ou se delo mudardes noso señorío ou nos non pagardes nosos foros e dereyturas en pas ou non labrardes e parardes ben, que o dito /²⁶ mosteiro e os priores del o rresçeban todo por súa abtoridad; e vós esto que dito he conprindo et agoardando, obligamos os bẽes do dito mosteiro de vos defender /²⁷ et anparar con elo a dereyto. Et así nós, o dito prior e conbento, porla presente carta, rrebocamos, casamos, anulamos e por njngúns damos outros ou outro qualquer ou quaes/²⁸quer foros ou foro que do dito lugar sean feytos, que queremos que non vullan njn ajan firmedũe en juýzo njn fóra del, saluo este que ao presente fazemos e outorga/²⁹mos.

Et eu, o dito Juan Gomes de Bila Herma, que sãõ presente, por mjn e porla dita Costança Rrodrigues³, mjna muller, e porlos ditos Afonso d'Ourantes e Moor¹ Lourença, /³⁰ súa muller, que son absentes, e para mjn e para eles et para as ditas no-

s[a]s⁹ voces, así rresçebo de vós, o dito prior e conbento, o dito lugar aforado *enna maneyra e por*³¹ las condiçõs e posturas que ditas son, e obliigo a *mjn e a meus bẽes e da dita mjna muller e dos ditos Afonso d'Ourantes et súa moller e das ditas nosas voces*, /³² así móbeles como¹ rrayzes, avidos e por aver, de labrar e rreparar ben o dito lugar, e o morar ou fazer morar, et pagar os ditos foros et dereyturas, e /³³ conprir et agoardar et pagar tód[a]slas¹⁰ condiçõs desta carta e cada húa delas.

Et he posto et outorgado ontre nós, as ditas partes, [qualquer de nós]⁴ que contra esto for ou pasar /³⁴ e o asý *non* conprir e agoardar, que peyte de pena á parte agoardante *mjll*¹ *maraujdís* vellos e á vós del rrey outros tantos peyte; e a dita pena pagada ou *non*, esta carta /³⁵ et as cousas en ela contiúdas fiquen firmes e vallan durante o dito *tenpo e voces*. Et este foro *non* balla et seja en si nulo saluo se for firmado /³⁶ do nome de¹¹ nós, o dito prior.

Que foy feyto et outorgado dentro *enno* dito mosteiro de Santa Conba a vijnte et tres días do mes de nobembro, ano¹ do nasçemento /³⁷ de Noso Señor Ihesu Cristo de *mjll*¹ e quatroçentos e oytenta anos¹.

Testigos que foron presentes: Rroy Yanes, clérigo de Sant¹ Pero de Garabãas, et Afonso Yanes, clérigo /³⁸ et capelán do dito mosteiro, e Diego Rrodrigues³ de Rribadal e Gomes Peres de Fonte Fría e Juan Vasques, natural de Çela Noba, e Juan de Brandeso, escriuano, criado /³⁹ de *mjn*¹, notario, e outros.

Et yo, Juan Garçía, escriuano de cámara del rrey *nuestro* señor e su notario público¹ em la su corte e en todos los sus rregnos¹ e señoríos, /⁴⁰ et notario público¹ de la çibdade e obispado de Orense por el señor obispo e *yglesia* dese lugar, e otrosý notario del conçejo /⁴¹ de la dicha çibdade, e notario del dicho *monesterio*¹² e de sus cotos por el dicho prior e convento¹, a todo lo que dicho es en vno¹ con los /⁴² dichos *testigos* fúe presente e, a rruego e otorgamjento delas dichas partes, puse aquí *mj nombre e signo*¹ *acostumbrado* /⁴³ em testimonjo de verdade, que tal es.

|*Sinal*: Juan Garçía, / notario|.

|*Sinatura*: Luppus, prior / Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *justados*.

³ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

⁴ No ms. falta.

⁵ No final da palabra hai un *s* borrado.

⁶ Falta o *o*.

⁷ Despois está riscado *ou contra*.

⁸ Está escrito *vosa*.

⁹ Está escrito *nosos*.

¹⁰ Está escrito *todoslas*.

¹¹ O *e* está corrixido sobre un *o*.

¹² Está escrito *mom*^o.

233

1480, novembro, 23.

O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan a Diego Rodríguez de Garabás, á súa muller Antonia López e a seis voces o lugar de Ribadal co seu muíño en Santa María de Louredo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4947.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4947.

REF. DURO, *Naves*, 160.

[Sepan quantos es]ta¹ carta de aforamento viren como² nós, don Lopo Gomes de Rribadal, porla graçia de Deus *e* da Santa Iglleia de Rroma prior do mosteiro de Santa Coonba de Nabes, *e* o convento dese mjsmo lugar, sendo /² [juntados en]¹ noso cabído² por son de canpãa tangida, *segundo* que o avemos de vso *e* de costume de nosa horden, outorgamos *e* conoçemos que aforamos a vós, Djego Rrodrigues de Garabãas, que sodes presente, /³ [e a vos]a¹ moller Antonja Lopes, que he absente, moradores que sodes *enna* freguesya de Santa² María de Louredo, en vosas vjdas d'ambos *e* de cada vn de vós *e* por máys *tempo* /⁴ [aale]nde¹ do postromeyro de vós de seys voses, asy que o postromeyro de vós, en súa vjda *e* soude ou ao punto de voso pasamento, nomjedes a *primeyra* vós *e* esa *primeyra* nomêe a segunda, /⁵ [e asy]¹ vaan nomeadas as djtas voses húa pus outra *per* horden suçesyue, fasta seeren² conpridas *e* acabadas as djtas seys voses; *e non* sendo nomeadas, que entón seja vós /⁶ [quen de derey]to¹ ouver de herdar os outros vosos bês.

Convén a saber, que vos aforamos o noso lugar de Rribadal *con* seu moýño, que he do dito noso mosteiro, que jas *enna* fregesya de Santa María de /⁷ Lo[uredo,

o]¹ qual vos aforamos con súas casas e moýño e herdades e áruores, a montes e a fontes, ao dito lugar perteesçentes, e con súas entradas e saydas e perteesças e dereytos. O /⁸ qual dito lug[ar]¹ con seu moýño e cousas a el perteesçentes nós, en nome do dito noso mosteiro e para el, ouvemos rresçebido por maas² paranças e por foros non pagos, e por ser ena/⁹lleado e traspasado e mal aforado, e avvn agora porla presente rresçebemos e avemos por rresçebydo.

E porla presente rreuocamos, casamos e anulamos² outros² quaesquer foros /¹⁰ que do djto lugar sejan feytos, para que non vallan njn ajan firmedüe, saluo este que ao presente fasemos e outorgamos, e voslo aforamos novamente a condiçón que o moredes por vós /¹¹ ou por outros en voso nome e asý o farán as djtas voses, e tenades as casas del leuantadas, cubertas e rrestoyradas, e o dito moýño moente e corrente, e as herdades e áruores /¹² labradas e rreparadas, en maneyra que non desfalescan por mjngo de lauores e rreparos e de bõo paramento. E seredes vós e vosas voses seruentes vasalos e ovedientes e /¹³ mandados a nós e ao dito noso mosteyro e de outro non.

E darnos edes do dito lugar e moýño de foro en cada vn ano², a nós e aos priores que foren do djto mosteyro³, en vosa vjda e da /¹⁴ djta vosa moller, des fanegas de çenteo, medidas por medida dereyta e lypas de poo² e de palla, porlo mes de agosto, e o desmo enteyro aa djta [i]glleia⁴ de Louredo. E leuaredes as /¹⁵ djtas des fanegas de pan por vosas custas aa² tulla da djta nosa iglleia de Santa María de Louredo, que he anexa ao dito noso mosteiro, en cada vn ano². E daredes e pagaredes /¹⁶ por dereytura vijnte maraujdís vellos, contando branca en tres dyneyros, des dyneyros o maraujdi, ou da moeda que chãamente correr ao tempo das pagas en cada vn ano², pagos por cada dja /¹⁷ de San Martino do mes de nouembro. E mays pagaredes húa boa porcalla por cada dja de quendas janeyras e dúas brancas de candeas por cada dja de Santa Coonba, e que vós e vosas /¹⁸ voses nos venades a veer ao dito mosteiro e a nosos suçesores por cada dja de Santa Conba con do que toverdes. E despoys do pasamento de vós anbos, que a primeyra vós page /¹⁹ cada vn ano² honze fanegas de çenteo e o dito desmo enteyro e os djtos vij[n]te¹ maraujdís e porcalla, e mays vn bõo carneyro cada ano² por dja de San Johán de juyo; e ao pasamento /²⁰ da djta primeyra vós, que as outras vozes darán cada vn ano² dose fanegas de pan e v[ij]nte¹ e quatro maraujdís da dita moeda e desmo enteyro e a dita porcalla e carneyro e todo o al sobredito. /²¹ E mays que vós e as ditas voses pagaredes e cumplyredes tódoslos ou[tros]¹ vsos e costumes segundo

que senpre se vsaron *ennos* coutos do dito mosteiro, e pagaredes ^{/22} loytosa acostumada e ç[e]n⁵ soldos por partiçón, asy vós como² as djtas vozes. E que aa² morte da postromeyra voz, fique o dito lugar e moýño e cousas a el ^{/23} perteesçentes libres e quites e desenbargados, con todos seus lauores e bõos paramentos, a nós e ao dito noso mosteyro e priores e convento del.

E he posto que sy ^{/24} vós ou vosas voses quiserdes vender, deytar, donar, enajenar, aforar ou supynorar ou porla alma dar, ante a nós que a outro; e non ho querendo nós ou nosos suçesores ^{/25} porlo justo preçio rresçeber, entón o vendede, deytade, donade, aforade ou traspasade a tal persona que seja semellable de vós, que nos faça nosos foros en pas, ^{/26} con tanto que non seja caualeiro, dona *njn* donzela *njn* escudeyro *njn* home de tras muro *njn* persona poderosa *njn* rreligiosa. E esto que dito he vos aforamos quedándonos ^{/27} senpre a saluo o señorío rreal. E non ponrredes anjversario, foro *njn* sobreforo *njn* tributo algúⁿ⁶ a outra iglleia *njn* mosteyro³ *njn* santuario algúⁿ, saluo ao dito noso mosteyro³, ^{/28} avéndoo² de faser. E se fordes jngratos e desconosçidos vós ou as djtas vosas vozes contra nós e contra o dito noso mosteyro e nosos suçesores, que pergades por ^{/29} ende o dito foro et nós e os priores del, sen voso embargo, voslo posamos rresçeber.

O qual dito logar e moýño e herdades se venderdes ou deytardes ou donardes ou aforardes ^{/30} enna maneyra que dita he, ou se delo mudardes noso señorío ou nos non pagardes nosos foros e *dereyturas* en paz ou o non labrardes e parardes ben, o dito mosteyro e os ^{/31} priores del o rresçiban todo por súa abtoridade; e vós esto que dito he conprindo e agoardando, obligamos os bẽes do dito mosteyro de vos defender e anparar con el a *dereyto*.

^{/32} Et eu, o dito Djego Rrodrigues, que sãõ presente, por *mjn* e porla dita *mja* moller e vozes, asy rresçibo de vós, o dito prior e convento, aforado o dito logar e moýño e cousas a el perteesçentes ^{/33} enna maneyra que dita he, e oblige a *mjn* e a meus bẽes e da dita *mja* moller e vozes, asy⁷ mobles como² rrayzes, avjdos e por aver, de labrar e parar ben o djto lugar e moýño e cousas a el ^{/34} perteesçentes, e pagar os djtos foros e *dereyturas* e cousas sobredjtas, e conprir e agoardar tódaslas condiçõs desta carta e cada húa delas.

E he posto e outorgado que qual^{/35} quer de nós, as djtas partes, que contra esto for ou pasar e o asy non conprir e agoardar, que peyte⁸ de pena á parte agoardante *mjll maraujdís* vellos; e a djta pena pagada ou non, ^{/36} esta carta e as cousas en ela

contiúdas fiquen firmes e vallan durante o dito tempo e voses. E este foro non valla e seja en sy nulo saluo se f[or]¹ firmado /³⁷ do nome de nós, o djto prior.

Que foy feyto e outorgado dentro enno djto mosteiro de Santa Conba a vijnte e tres d[í]as do mes de nouembro, ano² do nasçemento [de]¹ Noso Señor /³⁸ Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e oytenta anos².

Testigos que foron presentes: Rroy Anes, clérigo de San Pero de Garabãas, e Afonso Yanes, clérigo capelán do djto mosteiro, e Djego Rr[odrigues]¹ de Ribadal /³⁹ e Juan Gomes de Vjla Herma e Gomes Peres de Fonte Fría e Juan Vasques, natural de Çela Nova, e Juan de Brandeso, escriuano, criado de mjn, notario, e outros².

Vala entre rrenglones o dise “vozes”.

/⁴⁰ Et yo, Juan Garçía, escriuano de cámara del rrey nuestro señor e su notario público² em la su corte e en todos los sus rreynos² e señoríos, e notario público² de la çibdade e obispado de Orense por el señor obispo e yglesia dese lugar, /⁴¹ et otrosy notario del conçejo de la dicha çibdade, a todo lo que dicho es em vno² con los dichos testigos, fúe presente e lo fise escriujr et por ende, a rruego, pedimjento e otorgamjento⁹ de las dichas /⁴² partes puse aquí mj nombre e signo² acostunbrado en testemonjo² de verdade, que tal es.

|Sinal: Juan Garçía, / notario|.

¹ O ms. está rompido.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Está escrito *mom*.

⁴ Falta o *i*.

⁵ Está escrito çin e despois do *n* está raspado.

⁶ Está escrito *alg*.

⁷ As palabras “e voses así” están na entreliña.

⁸ O primeiro *e* está escrito sobre un *n*.

⁹ Usa a abreviatura de *or* co valor de *r*.

1481, xaneiro, 25.

Lopo Gómez de Ribadal, abade do mosteiro de Celanova e administrador do mosteiro de Santa Comba de Naves polo seu prior Sueiro de Leborín, e o convento deste mosteiro aforan a Xoán Gómez de Barrio, á súa muller Tareixa González e a oito voces o lugar e viñas de Sas que están a par da granxa de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4955.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4955.

REF. DURO, *Naves*, 160.

Jñ Dey nomine, amen. Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don Lopo Gomes de Ribadal, porla graçia de Deus e da Santa Igleia de /² Rroma abad do m̃osteyro de San Rroosendo de Çela Nova e aministrador que somos¹ do m̃osteyro de Santa¹ Conba de Naves porlo honrrado frey Sueyro de Leborín, prior que he /³ do dito¹ m̃osteyro, et por poder bastante que del temos para o adiante ajuso contiúdo, e ho convento do dito¹ m̃osteyro, sendo juntados en noso cabijdo¹ por son de canpá² /⁴ tangida, segundo que o avemos de vso e de custume de nosa ordem, conosco e otorgamos¹ que aforamos a vós, Juan Gomes de Varrio, que estades present[e]³, e a v/⁵osa moller Tarejia Gonçalues e a oynto voces despoys do postromeyro de vós quaes nomeardes, fillos ou fillas que anbos ajades; e non as nomeando, quaes de derejto erdaren /⁶ os outros vosos beens¹ que non sean de mor degrao¹ de linagen que vós. E a primeyra vós nomeará a segunda e a segunda nomee a terçeyra, e asy vaan nomeadas as /⁷ ditas¹ oynto voces per ordem suçesiue fasta que sean conpridas e acabadas.

Convén a saber, que vos aforamos o noso lugar e viñas de Vntis¹ que están a par da nosa /⁸ granga de Vntis¹, onde chaman Saas, que foy de Pero Lopes de Rramirãas, defunto, que Deus aja, e segundo que o vós todo ja tragedes a jur e a m̃ao e o (o) nós rreçebemos por/⁹las maas paranças e foros non pagos.

Et este dito¹ lugar e viñas vos aforamos con todas súas entradas e saydas e tarreos e árbores e dereytos¹ e per/¹⁰tenças, por onde quer que as aja e de derejto deua aver, con tal preyto¹ e condiçón que corregades as cassas do dito¹ lugar e

labredes e chantedes e entrechan/¹¹tedes as⁴ ditas¹ viñas e ponad[e]s³ de vaçello novo a leyra de Caquavellos, que está herma, e a labredes ven, todo en tal maneyra como¹ non desfaleça por min/¹²gua¹ de labor e de bon paramento. E seredes vasallos seruentes e obedientes e mandados ao dito¹ mōosteyro de Santa Conba e aos priores que porlos tenpos en el foren.

Et pa/¹³[garedes]⁵ en cada vn ano¹ das ditas¹ vjñas ao dito¹ mōosteyro e priores del a quinta parte de todo o vino que Deus en elas der, e da dita¹ leyra que asy poserdes novamente de viña e vaçello¹ /¹⁴ [daredes]⁵ foro de sesta, todo partido por ollos⁶ dos ditos¹ priores ou de seus mordomos, aos quaes proueredes de comer e de veuer comonalmente mentre collerd[e]s³ a dita¹ novidade. E /¹⁵ [pagaredes todo]⁵ o dízimo enteyro⁷ a nosa igreia de Vntis¹ e aduziredes por vosa custa o noso quinón en paz a nosa granga¹ de Saas¹, que he enna dita¹ freguesía de Vntis. E pagaredes quatro /¹⁶ [morauidís vellos]⁵ por dereytura en cada vn ano¹ por día de San Martino de nobenbro, e dúas brancas para a candeia de Santa Conba porlo seu día.

Et otrosy¹ daredes e pagaredes máys¹ /¹⁷ [en ca]da⁵ vn ano¹, porlo dito¹ lugar e viñas e herdades e enno tempo e vozes por que voslo aforamos, pagaredes a Gonçaluo da Rreguenga, herdeyro do dito Pero Lopes, que está /¹⁸ presente, e a súa moller Mor¹ Gonçalues et a oynto vozes en cada vn ano¹ dous puçaas de bõ viño rrosete d'espeto, a dez e seys açunbres por cada puçal, porlo dito¹ día /¹⁹ de San Martino de nobenbro. Et que o dito¹ Gonçaluo da Rreguenga seja obrigado e súas vozes de fazer dezer en cada vn ano¹, enna igreia de Palmés¹ en día de San Mamede, /²⁰ vn rresponso de aniversario porla alma do dito¹ Pero Lopes de Rramirãas, e dar para el vn açunbre de bõ viño cada ano¹. Et que vós, o dito¹ Juan Gomes, e vosas vo/²¹zes así diades e paguedes en cada vn¹ ano¹ por día de San Mamede de Palmés o dito¹ açunbre de viño porlo dito¹ Gonçaluo da Rreguenga e descontándollo dos ditos¹ dous puças¹ /²² de viño.

Et á morte de cada vn¹ de vós, pagaredes loytosa e çen sólidos por partiçón, e cada vna¹ das outras vosas vozes outro¹ tal. Et ao finamento da postromeira /²³ voz, fique o dito¹ lugar e viñas libre e quite e dessenbargados, con todo seu labor e bõ paramento, a nós e ao dito¹ mōosteyro.

Et se o quiserdes vender, deytar ou doar /²⁴ ou aforar ou sopenorar ou porla alma dar, asy vós, o dito¹ Juan Gomes, e vosa moller e vozes, e vós, o dito¹ Gonçaluo da Rreguenga e vosa moller e vozes, que primeyramente /²⁵ frontedes con elo a nós e ao dito¹ mōosteyro de Santa Conba e aos priores que del foren e

nolo diades porlo justo preçio ante a nós¹ que a outro algún⁸; e non o querendo nós porlo justo preçio, entón o vende/²⁶de ou deytade ou doade ou aforade a tal persona que seja semelláble de vós, que nos¹ pague nosos foros en paz, pero que non seja caballeiro nen escudeyro nen dona¹ nen donzella nen /²⁷ome¹ de tras muro nen ome¹ poderosso nen rreligiossa perssona, nen poeredes sobre elo manda nin anjversario a otra¹ igleia nen mōosteyro nin santuario¹ algún⁸, saluo ao dito¹ mōosteyro de Santa Conba, /²⁸avéndo[o]⁹ de fazer.

O qual dito¹ lugar e vina e herdades se venderdes ou deytardes ou doades ou aforardes como¹ dito¹ he, ou non labrardes nen parardes ben, ou non poserdes a dita¹ /²⁹leyra de vaçello e nos non pagardes nosos foros en paz, ou se delo mudardes noso señorío ou se fordes engratos ou desconosçidos, o dito¹ mōosteyro e os priores del o posam rreçeber por súa abtoridade.

³⁰ E nós, os ditos¹ Johán Gomes e Gonçaluo da Rreguenga, que presentes somos, por nós e enno nome¹ de nosas molleres e voses, asý o rreçebemos de vós, o dito¹ señor don abad, o dito¹ aforamento enna ma/³¹neyra que sobredita¹ he, e obligamos nosos beens¹ e das ditas¹ nosas molleres e voses, asý móvelles como¹ rrayses, avidos e por aver, de o asý todo teer e conprir e guardar segundo dito¹ he. /³² E outrosý rreuocamos, casamos e anullamos e damos por njngũ(a)s outros¹ qualesquer foro o foros que sean feytos a qualquer persona deste dito¹ lugar e viñas, e non queremos que /³³vallam saluo aqeste que agora novamente fasemos porante este notario e testigos.

Qen este preyto britar e ho asý non quiser conprir e agardar, peyte á parte agardante, por nome de pena e postura, /³⁴jnterese, quine[n]tos¹⁰ morauidís vellos de pena e á voz del rrey outros¹ tantos; e a pena¹ pagada ou non, esta carta e todo ho en ela contiúdo fique firme e valla en seu tempo e rreuer. E esta carta /³⁵non valla saluo se for firmada de nosso nome¹.

Que foy feyta e otorgada dentro¹ enna igleia do dito¹ mōosteyro de Santa Conba de Naves a vijnte e çinco días do mes de janeyro, ano¹ /³⁶do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e oytenta e vn anos¹.

Testigos que foron presentes, chamados e rrogados: Juan Vasques¹¹, morador en Mende, e Rroy da /³⁷Costa d'Arrabaldo e Men de Puga, clérigo, e Ares de Verea e otros¹.

Et eu, Afonso Yanes d'Argunde, cl[ér]igo¹² e notario do dito mōosteyro de Santa Conba porlo /³⁸prior e conbento del, que a todo esto que sobredito he con

os ditos *testigos* /³⁹ presente foý, esta carta de foro en mjna presençia *fyelmente* /⁴⁰ *per* outro fyse escriujr e aquí meu nome e syno¹ puge en /⁴¹ *testimjojo (sic)* de verdat, que tal he¹, rrogado e rrequirido.

|*Sinal: Alfonsus Johannis, / clericus atque notarius*|.

|*Sinatura: Luppus, abbas¹ / Celle Noue*|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *cānpā*.

³ Falta o *e*.

⁴ Despois está riscado *as*.

⁵ O ms. está rompido.

⁶ O primeiro *o* está escrito sobre outra letra.

⁷ Está na entreliña.

⁸ Está escrito *alg^e*.

⁹ Falta o *o*.

¹⁰ Falta o *n*.

¹¹ Está escrito *V^os*.

¹² Está escrito *cligo*.

235

1481, xaneiro, 29.

Lopo Gómez de Ribadal, abade de Celanova e administrador do mosteiro de Santa Comba polo prior Sueiro de Leborín, afora a Álvaro de Albeiros, a Vasco de Albeiros e a oito voces o lugar de Penouzoás en San Pedro de Trasalba.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4962.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4962.

REF. DURO, *Naves*, 160.

[Jn]¹ Dey nomjne, amen. Sábean quantos esta carta de aforamento vyrem como² nós, don Lopo *Gomes*³ de Rrybadal, porla graçia de /² [De]us¹ e de Santa Ygléia⁴ de Rroma abbade do *mõosteyro* de San Rrosende de Çella Noba e amjstrador do *mõosteyro* de Santa Comba de Naves /³[p]olo¹ onrrado frey Sueyro de Leborim, prior do⁵ dito *mõosteyro*, e por poder que del temos, seendo en nosso cabido por

som de *canpa*/⁴[a]¹ tangida, *segundo* que o avemos de vso *e* de custume de nosa orden, aforamos a vós, Álvaro d'Albeyros, *e* [a]⁶ vós, Vasco d'Al/⁵[b]eyros¹, *e* a oyto vozes apús voso fynamento quaes nomjardes; *e non* as nomjando, quaes de dereyto herdaren vosos /⁶ [b]ëes¹ que *non* sean de mor grao de ljna[g]e⁷ que vós. *E* [a]⁶ primeyra⁸ vós nomêe a *segunda e* [a]⁶ *segunda* nomêe a terceira, *e* [a]sý⁹ vaan /⁷ [nomj]adas¹⁰ as ditas oyto vozes húa pus outra² *per* ordem. Convem a saber, que vos aforamos ho noso lugar que /⁸ [cha]man¹¹ de Penouçoás, que jas *enna* fregesía de San Pedro de Bobadela de Trasalua, *segundo* que o vós tragees a jur /⁹ [e a]¹⁰ maoo.

Et o dito casal vos aforamos *con* todas súas entradas *e* saídas, a monte *e* a fonte, por onde quer [que as]¹¹ /¹⁰ aja *e* dereyto deba aver, *con* tal pleyto *e* condjçón que facades *enno* dito lugar de Penouçoás¹² vna² bõoa casa¹³ /¹¹ [do dya]¹⁰ da feyta desta carta a dous anos primeyros sygemtes, *e* labredes *e* pararedes bem o dito lugar *e* herdades /¹² del, en tal maneyra como² *non* desfalecan por mjngua de labor *e* de bõo paramento, *e* sejades basalos seruen[tes]¹¹ /¹³ *e* obedientes *e* mandados ao dito mōosteyro de Santa Conba de Nabes *e* aos priores que *per*los tenpos forem.

E may[s]¹¹ /¹⁴ pagaredes vós *e* vosas vozes en quada vn ano² ao¹⁴ dito mōosteyro *e* priores del *enno* mes de agosto vna fanega¹⁵ /¹⁵ *e* médea de çemteo, ljnpo de poo² *e* de¹⁶ pala *e* medjdo por medjda dereyta da comarca, *e* tragelo es [aa]¹¹ /¹⁶ nossa tulla do dito mōosteyro. Pagaredes máys por dereytura en dya de San Martino des *e* oyto morauidís vellos¹⁷ /¹⁷ *e* vn bõo cabrito por día de Pascua florida en cada hun ano². *E* a vossa morte pa[ga]redes¹⁸ por lo[y]to/¹⁸sa¹⁹ oyto morauidís vellos *e* çem solldos por²⁰ particón, *e* cada vna² das outras² vosses outro tanto¹⁴. /¹⁹ *E* esto vos aforamus rreservando o señorío rraal *para* o dito nosso mōosteyro. *E* que venades en cada hu[n]²¹ /²⁰ ano² veer aos priores *enno* dito mōosteyro por día de [Sant]a¹¹ Conba *con* do que teuerdes, *e* pagaredes dúas /²¹ brancas de candea por día [de]⁶ Santa Co[n]ba²². *E non* s[er]edes¹¹ jngr[a]tos²³ *nen* desconjçidos contra nós njn /²² contra ho dito mōosteyro *e* prior[e]s²⁴ del.

E sy qujserdes ve[nder ou]¹¹ deytar ou sopjnorar ou aforar ou por /²³ allma dar, ante ao¹⁴ dito mōosteyro de Santa Coonba *e* prior[es del que]¹¹ a o[u]tre²⁵ algún²⁶; *e* nós *nonno* querendo porllo /²⁴ justo preçio rreçeber, entonde o vendé ou deytá [ou doade]¹¹ ou aforade a tal persona que seja semelábele /²⁵ de vós, que cunpra *e* agoarde todo o sobredito, pero que [non seja]¹¹ cabeleyro nj[n]²² dona nj[n]²²

do[n]zella²² nen escodeyro /²⁶ njn ome² de tras muro nj[n]²² rreljiosa persona. O qual [se vender]es¹¹ ou deytardes ou doardes²⁷ ou aforardes²⁸ /²⁷ ou non labra[r]des²⁹ ou non rrepara[r]des²⁹ ou no[n]²² pagarde[s os ditos]¹¹ foros en pas² ao mōosteyro sobredito, oh rreçeba /²⁸ por súa aturidade.

E eu, o dito Álvaro d'Albeyros, [que pre]sente¹¹ sōo, por mjn e porlo dito Vasco d'Albe[y]ros³⁰ /²⁹ e porlas ditas nossas vozes, asý me obrigo a [nós e a]¹¹ nossos beens² móbeles e rreyzes, avyd/³⁰(d)os e por aver, de coreger a dita² casa³¹ e labrar e rreparar [be]n¹¹ o dito lugar e pagar todo o sobredito.

/³¹ E quen a esto pasar, peyte á parte³² gardante² du[zentos]¹¹ morauidís de pena [e]⁶ á vós del rrey outros tantos; /³² e a pena pagada ou non, esta carta fique fyrme e valla en seu tempo e rreuor.

Feyta enno mōosteyro de /³³ Santa Coonba, vijnt[e]²⁴ e nobe dí[a]s³³ do mes de janeyro, ano² do naçemento do Nosso Señor Ihesu Cristo³⁴ de /³⁴ mil³⁵ e qua[ro]-çemtos³⁶ e oyte[n]ta²² e vn³⁷ anos.

Testigos que forron presentes: Johán Patino, notario, e Johán Vasques³⁸ de /³⁵ Meende e Ares da Berea e Afonso Garçía de Vntes e outrus.

E esta carta non valla saluo se /³⁶ for firmada de nosso³⁹ nome².

Eu, Afonso Yanes d'Argu[n]de²², clérigo da djocese de Lugo e notario do mōosteyro de Santa Conba de Nabes² /³⁷ e en todos seus coutos e lugares porlo prior e conbento do dito mōosteyro, que a todo esto que sobredito he² con os ditos testigos presente /³⁸ foý e esta carta escriuí fielmente e aquí meu nome e syno puse en testim[o]y⁴⁰ de verdat, que tal¹⁶ he, rrogado e rrequirido.

|Sinal: Alfonsus Johannis, / clericus atque notarius|.

|Sinatura: Luppus, abbas² / Celle Noue|.

¹ O ms. está cortado.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Está escrito *gōñs*.

⁴ O *g* vai escrito sobre un *l*.

⁵ O *d* está corrixido sobre un *a*.

⁶ No ms. falta.

⁷ Está escrito *ljnase*.

⁸ Usa a abreviatura de *ra* co valor de *ri*.

⁹ Falta o *a*.

¹⁰ No ms. non se le.

¹¹ O ms. está rompido.

¹² Está escrito *peno^o çōas*.

- ¹³ As letras *sa* están na entreliña.
¹⁴ Leva o *o* sobrescrito.
¹⁵ Leva o *a* final sobrescrito.
¹⁶ Está na entreliña.
¹⁷ Leva o *s* sobrescrito.
¹⁸ Está escrito *paredes*.
¹⁹ Falta o *y* e leva o segundo *o* sobrescrito.
²⁰ O *p* leva o trazo de abreviatura de *per* innecesariamente.
²¹ Está escrito *h^o*.
²² Falta o *n*.
²³ Está escrito *jng̃rētos*.
²⁴ Falta o *e*.
²⁵ Está escrito *ontre*.
²⁶ Está escrito *alg^o*.
²⁷ Está escrito *adōrades*.
²⁸ O segundo *r* vai sobrescrito.
²⁹ Falta o *r*.
³⁰ Falta o *y*.
³¹ As palabras *a dita casa* están na entreliña.
³² Usa a abreviatura de *par* co valor de *p...r*.
³³ Está escrito *dies*.
³⁴ Está escrito *x^o*.
³⁵ Está escrito na marxe.
³⁶ Está escrito *q^oçentos*.
³⁷ As palabras “*e vn*” están na entreliña.
³⁸ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.
³⁹ O segundo *s* vai escrito sobre un *o* borrado.
⁴⁰ Está escrito *testimo*.

236

1481, abril, 24.

Lopo Gómez de Ribadal, abade de Celanova e administrador do mosteiro de Santa Comba polo prior Sueiro de Leborín, e o convento deste mosteiro aforan a Diego de Louredo, á súa muller Inés González e a seis voces o lugar da igrexa de Santa María de Louredo xunto co lugar e soutos de Barxa.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, n° 4975.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, n° 4975.

REF. DURO, *Naves*, 160.

Jn Dey nomine, amen. Sepan quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don Lopo Gomes de Rribadal, porla graçia de Deus *e* da Santa Iglleia de Rroma abade do /² mōosteiro de Sant¹ Rroosende de Çelanoua et admjnstrador que soomos do mōosteiro de Santa Coonba de Nabes porlo honrrado frey Sueyro de Leborýn, /³ prior que he do dito mosteiro de Santa Conba¹, et por poder que del tēemos *para* o adiante ajuso contiúdo, et o conuento do dito mosteiro, sendo en noso *cabijdo* /⁴ por son de canpãa tangida, según¹ que o avemos de vso *e* costume da nosa horden, aforamos a vós, Diego de Louredo, *e* a vosa moller¹ Ynés Gonçalues *e* a /⁵ seys vozes depús do postrumeyro de vós quaes nomeardes; *e non* as nomeando, quaes de *dereyto* herdaren vosos bēes que *non* sejan de moor¹ graao¹ de linajen /⁶ que vós. Et a primeyra vós nomeará a segunda *e* a segunda a terçeyra, et asý vaan as ditas vozes nomeadas húa enpús de outra suçesyue.

Convén a /⁷ saber, que vos aforamos o noso lugar *e* casaría da iglleia de Santa María de Louredo, con o lugar de Bárgea *e* soutos, según¹ que o vós tragedes a jur /⁸ *e* a mão, *con* súas casas *e* herdades *e* áruores *e* cortyñas, a montes *e* a fontes, *e con* súas entradas *e* saydas, por onde quer que as aja *e* deua aver de *dereyto*.

Por tal /⁹ pleito *e* condiçón que labredes *e* rreparedes ben as ditas herdades *e* casas *e* soutos, todo ben en tal maneyra como¹ *non* desfalesca por mýngo de labor *e* bõo /¹⁰ paramento, et sejades vós *e* vosas vozes vasalos seruentes *e* obedientes *e* mandados a nós *e* ao dito mōosteiro de Santa Coonba¹ *e* aos priores /¹¹ que porlos tenpos en el foren. *E* rreseruamos¹ o señorío rreal *para* o dito mōosteiro.

Et darnos edes de foro en cada vn¹ ano¹ a quarta parte de todo o que Deus /¹² y der *e* o dézemo aa dita iglleia por ollo de noso moordomo, en noso nome¹, ao qual proueerdes de comer¹ *e* de beber comunalmente en quanto eses frutos coller/¹³des. *E* leuaredes en pas¹ *e* en saluo *per* vosa custa a nosa parte aa¹ nosa tulla de Louredo. *E* pagaredes en cada vn¹ ano¹ por cada día de Natal /¹⁴ vn¹ bõo porco, *e* vn¹ bõo carneyro por cada día de Sant¹ Juan de juyo, *e* vijnte *e* quatro *morauidís* vellos de *dereytura* por cada día de Sant¹ Martjno do mes /¹⁵ de nouembro. *E* a vosas mortes *e* de cada vna¹ das ditas vosas vozes, pagaredes loytosa *e* çent soldos por partyçón. Et aa morte da postru/¹⁶meyra vós, fique todo o sobredito libre *e* quite *e* de[se]nbargado² a nós *e* ao dito mōosteiro de Santa Coonba, con todo seu bõo paramento.

Et /¹⁷ he posto se o quiserdes vender, deytar, aforar ou porla alma dar, ante a nós *e* ao dito mosteiro que a outre; *e non* ho querendo nós porlo justo preçio /¹⁸

rresceber, entón o vendede, deytade ou doade como¹ dito he a tal persona que seja semellábele de vós, que labre e rrepare ben todo o sobredito /¹⁹ e nos pague tódolos ditos foros e dereyturas en pas, pero que non seja caualero, dona njn escudeiro njn donzela njn ome¹ de tras muro njn rre/²⁰lygyosa persona¹ nen ome¹ poderoso, nen ponrredes sobre elo manda njn anjversaryo algún³ a outra iglleia nen mōosteiro nen santuario, saluo /²¹ ao dito mōosteiro de Santa Coonba, avéndoo¹ de fazer. E non nos seredes jngratos njn desconosçidos.

O qual dito lugar e herdades e cousas /²² sobreditas ou parte delas se venderdes ou aforardes ou deytardes ou doardes, ou se delo mudardes noso señorío ou non pagardes en /²³ cada vn¹ ano¹ nosos foros e dereyturas en pas ou non labrardes e rreparardes ben ou non conprirdes e goardardes tódaslas condiçōos desta /²⁴ carta, o mōosteiro sobredito e os priores del o posan rresceber por súa abtorydade; et vós facendo e conprindo esto que dito he, obligamos /²⁵ os bēes do dito mōosteiro de vos defender con elo a dereyto.

Et eu, o dito Diego de Louredo, que presente sōo, por mjn e porla dita mjña moller¹ /²⁶ e vozes, asý rrescebo este dito aforamento e obligo meus bēes e da dita mjna moller¹ e vozes, móbeles e rrayzes, avidos e por aver, de /²⁷ labrar e rreparar o dito lugar¹ e casas e herdades, e pagar e conprir e goardar tódaslas condiçōos e cousas contyúdas en esta carta e cada /²⁸ húa delas.

Et he posto e outorgado ontre nós que qualquer de nós, as ditas partes, que contra esto for ou pasar e o así non conprir e /²⁹ agoardar, que peyte de pena, postura e jnterese aa parte agoardante mjll *morauidís* vellos e á vós del rrey outros [tantos]⁴; e a dita pena pagada ou /³⁰ non, esta carta e todo o en ela contiúdo fique firme e valla en seu tenpo e rreuer. Et esta carta non valla saluo se for firmada /³¹ de noso nome¹.

Que foy feita e outorgada dentro enno dito mōosteiro de Santa Coonba a vijnte e quatro días do mes de abril, /³² ano¹ do nasçemento de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e oytenta e vn¹ anos¹.

Testigos que foron presentes: /³³ Meendo de Puga, clérigo, e Fernand¹ de Binforte e Juan Gomes de Bárreo e Ares da Berea e outros.

Eu, Afonso Yanes d'Argunde, /³⁴ clérigo da djocese⁵ de Lugo e notario do dito mōosteyro de Santa Coonba de Nabes¹ porlo prior e conuento del, (e) a todo esto que sobre he¹ dito con os /³⁵ ditos testigos prese[n]te⁶ foy [e]⁷ esta carta de foro en mjna presençia⁸ fyelmente per outro fyse escryujr¹ e aquí meu nome e syno¹ puge /³⁶ en testimoyo de verdat, que tal he¹, rrogado e rrequjrdido.

|*Sinal: Alfonsus Johannis, / clericus atque notarius*|.

|*Sinaturas: Luppus, abbas / Celle Noue; frater Alfonsus, / prysydens*|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *denbargado*.

³ Está escrito *alg^e*.

⁴ No ms. falta.

⁵ O *d* vai escrito sobre un *o*.

⁶ Falta o *n*.

⁷ Está escrito *a*.

⁸ O *s* vai escrito sobre un *ç*.

237

1481, outubro, 28.

D. Lopo, abade do mosteiro de Celanova e administrador do mosteiro de Santa Comba polo prior Sueiro de Leborín, e o convento deste mosteiro aforan a Xoán Rodríguez, á súa muller Inés Pérez e a cinco voces o lugar do Reboreda. Deberán pagar de foro sete fanegas de centeo e unha de millo, por dereitura un carneiro e nove marabedís, e dúas brancas de candea pola Santa Comba. Ademais terán que pagar a loitosa acostumada e por partición.*

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4950. Galego.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4950.

Data: “[Feyta] e outorgada foy esta carta dentro eno dito / mosteiro de Santa Coonba a vij[n]te e] oyto días de outubro, ano do nasçemento [de Noso Señor Ihesu Cristo] de mjll e quatroçentos e oynta e vn anos”.

Notario: “Eu, Afonso Yanes d’Argunde, [clérigo] da diocese de Lugo e notario do dito mōosteiro de [Santa Conba porlo prior e conbento del]”.

* No dorso do documento Juan de Valpuesta, prior de Santa Comba, dá fe de que o 17 de xaneiro de 1539 Rodrigo da Pena, “juez del coto”, e Gonzalo da Pena lle presentaron este foro e lle pediron licenza para vender unha pensión de dúas fanegas sobre este foro ou ben “que lo comprase yo”. Respóndelles que non o pode comprar.

1482, xuño, 26. Mosteiro de Celanova.

Lopo de Ribadal, abade do mosteiro de Celanova, o prior e o convento deste mosteiro aforan a Lopo Conde, á súa muller Beatriz Afonso e a cinco voces o casal de Lagariños no couto de Santo Eusebio.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5024.

ED. VAQUERO, *Celanova III*, 9-10'.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5024.

|Cruz|

Se¹pan quantos esta carta de aforamento¹ viren como nós, don Lopo de Rribadal, porla graçia de Deus¹ e da Santa Igllieia de Rroma abbad do *mosteyro*² de Çela Nova, e o prior² e conbento dese mesmo lugar, seendo¹ todos juntos en noso cabídoo¹ *per* son de canpãa tangida, *segundo* que o avemos de vso e de custume de nosa órdeen¹, aforamos a vós, /³ Lopo Conde, e a vosa muller Viatrís Afonso e a çinquo voces apuslo postromeyro de cada hun de vós quaes vós nomeardes; e nonnas nomeando, quaes de *dereyto* erdaren os outros vosos beens¹ que /⁴ non sejan de moor¹ graao¹ de linagen que vós.

Convén a saber, que vos aforamos o noso casal de Lagariños que jas eno noso couto de Sant'Osébeo, *con* todas súas entradas /⁵ e saídas, a monte e a fonte, por onde quer que as aja e de *dereyto* deba aver, exente o que ende a outro he aforado, asy como o vós, o dito Lopo Conde, tragedes demarcado sobre sy /⁶ a jur e a mñao.

Aforámosbos o dito casal *con* tal pleyto e condiçón que o labredes e probe¹d[e]s³ e rreparedes ben, en tal maneyra como¹ non desfaleça por mñgoa de labor /⁷ e de bõ paramento, e sejades vasalos serventes, obedientes e mandados a nós e ao dito noso *mosteyro* e a outro non. Et darnos hedes do dito casal en cada hun ano¹ /⁸ a quinta parte de todo o pan e vjño que Deus neel¹ der⁴, todo partido por noso moordomo¹, ao qual proberees¹ de comer e de beber comunalmente mentre eses frutos collerdes. /⁹ E trageredes por vosa custa a nosa parte ao noso çeleyro desa fregisya en pas e en saluo. E daredes vijnte *moravidis* vellos por *dereyturas* en cada hun /¹⁰ ano¹ por día de San Martino do mes de nobembro, e dúas branquas

para a candeia de San Rrosendo por cada hun día¹ de *quendas*⁵ marças. E a vosa morte e de cada /¹¹ húa das vosas voces, daredes loytosa *segundo* custume dese couto e cada húa das outras vosas voces darán e pagarán e conprirán outro tanto. E á morte da /¹² postromeyra vós, fique todo ho sobredito libre e quite e des-enbargado con todo seu bõ paramento a nós e ao dito¹ noso *mosteyro*.

Et é posto se o quiserdes vender, deitar, en/¹³penar ou supiñorar, ante a nós que a outro; e nonno querendo nós porlo justo preçio, entón ho vendede, deytade, enpeñade ou porla alma dade a tal persona que /¹⁴ seja semellábel de vós, pero que non seja cabaleyro, dona nen escudeiro⁶, njn rreligiosa persona nen ome¹ de tras muro. O qual se o venderdes, deytardes, enpeñardes ou /¹⁵ supiñorardes, ou se nos non pagardes nosos foros en pas ou non conpri[r]des⁷ as condiçoons⁸ desta carta, ou se delo mudardes noso señorío, o *mosteyro* sobredito o rreçeba /¹⁶ por súa abtoridad.

Et quen este preito vritar, peyte á parte agoardante por nome de pena e pusteria (*sic*) mjll¹ *morauidís* vellos e á vós del rrey outros tantos; e a pena /¹⁷ paga ou non, esta carta e todo ho en ela contiúdo fique fyrme e valla¹ en seu tempo e rrebor. E esta carta non balla se non (se) for fyrmada de nós, o dito¹ don abbade.

/¹⁸ Feyta a carta eno cabídeo¹ do dito¹ noso *mosteyro* a vijnte e seys días do mes de juyo, ano¹ nasçemento de Noso Señor Jhesu Cristo⁹ de mjll¹ e quatroçentos e oyteenta¹ /¹⁹ e dous anos¹.

[Testigos]¹⁰ que foron presentes: frey Afonso d'Oeste, prior caustral, e frey Afonso Caluo e frey Jácome de Lançãa e frey Gonçaluo de Prado e frey Afonso de Ganade e frey Fernando e Rrodrigo Pal/²⁰mades, perteg[eyro]¹⁰, e outros.

E eu, Loýs Gonçalues, clérigo de San Bréyxemo e *thesoureyro* do dito *mosteyro* de Çela Nova, notario escusador que sã de frey Rrodrigo de Sangeéns, prior do /²¹ *mosteyro* de Santa María de Ribeyra, notario do dito cabídeo¹, en vn con hos ditos *testigos* presente foý e esta carta por mjña mãao escripuj¹¹ e aquí meu nome e /²² syno puge en testimonyo de verdade, que tal he.

|Sinal: Loýs Gonçalues, / clérigo notario|.

|Sinatura: Luppus, abbas / Celle Noue|.

* A edición baséase nunha copia simple sen data en papel do ACO (Celanova, caixa 13, nº 151) e indícase que falta o orixinal.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *m^{mo}*.

³ Falta o *e*.

- ⁴ O *r* está corrixido sobre outra letra.
⁵ Está escrito *kl̄nas*.
⁶ Está escrito *escudei[∞]*.
⁷ Falta o *r*.
⁸ Está escrito *condiçooōns*.
⁹ Está escrito *x^o*.
¹⁰ O ms. está rompido.
¹¹ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *cri*.

239

1483, xaneiro, 24. Ourense (1460, outubro, 27)

Traslado dunha carta en que o prior García e o cabido de Santa Comba aforan a Gómez de Barrio, á súa muller Constanza González e a cinco voces a metade do lugar de Barrio.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4520.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4520.

[Este he o tras]lado¹ de húa carta de afora[mento escripta]¹ en purgamjño e sjnada de Juan Paas, notario e [...] por /² [... segundo por]¹ ela paresçía. O thenor² da [qual carta he este que se]¹ sigue:

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como nós, frey Garçía, porla /³ [graçia de Deus e da Santa Igleia de Rroma prior]¹ do mosteiro de Santa Coonba de Naues, sendo juntados en noso cabjdoo per tangemento de canpãa, según que avemos de vso /⁴ [e de custume de nos ajuntar a fazer noso]¹ cabjdoo, tan solamente por vso dos frutos et máis non, damos e outorgamos², aforamos a vós, Gomes de Bárreo, /⁵ que estades presente, e a vossa moller Costança Gonçalues³, que non está presente, en vosas vidas de vós anbos e a çinco⁴ voces despois da morte do postrumeyro de vós, así /⁶ que a primeyra vós nomẽe a segunda e a segunda nomẽe a terçeyra e a terçeyra nomẽe a quarta e a quarta⁵ nomẽe a quinta, e así vaan² as ditas voces húa /⁷ pus outra suçesiuue; e non sendo nomeadas, que seja a primeyra vós aquel ou aquela que de deryto herdar os bẽes do postrumeyro de vós.

Convén a saber, /⁸ que vos aforamos a meatade do lugar de Bárreo con tódalas casas, herdades, áruores, cortiñas, a montes e a fontes, según que o vós ja tragedes a jur e a /⁹ maaõ, con todas súas entradas e saydas e con todos seus dereytos e perteesças, por onde quer que as aja e deua aver de dereyto.

Per tal condiçón que apostedes e /¹⁰ rreparedes as casas e labredes, e paredes ben as viñas e herdades, e poñades en el vijnte caaduras de viña en estes seis anos² primeyros sigentes /¹¹ e as labredes con as outras viñas, en tal maneyra que non desfalescan per mñgoa de laour e de bõ paramento. E diades ende de foro en cada vn² ano², a nós e a no/¹²sos suçesores priores que foren do dito mosteiro, sesta parte de todo o pan e viño que Deus en ela der, en vosa vida e da dita vosa moller, e á morte de /¹³ vós anbos que vosas vozes que paguen quinta parte⁶ de todo o dito pan e viño, collido per noso moordomo² e de nosos suçesores priores do dito mosteiro, /¹⁴ ao qual proueeredes² de comer e de beuer cumunalmente mentre collerdes a dita noujdade, et por dereitura vijnte e vn² morauidís en cada vn² ano² por cada /¹⁵ día de Sant² Martjño. Et do al que o ajades de dézemo a Deus libre e quite de todo outro tributo e encargo algún.

E se vós ou vosas vozes quiserdes vender, deitar ou /¹⁶ supiñorar a dita meatade do dito lugar, que primeyramente frontedes con elo a nós e a nosos suçesores priores que foren do dito mosteiro e nosla diades porlo justo preçio /¹⁷ que vos outro por elo der, ante que a outro algún²; e nonno querendo nós porlo justo preçio rresçeber, entón o vendede, deytade, supiñorade, enalleade, traspasade /¹⁸ a atal persona que seja vosa semellábele, que aposte e rrepare as casas e poña as ditas vijnte caaduras de viña e laure as ditas vinas e herdades e nos /¹⁹ pague a nós e a nosos suçesores a dita sesta parte do dito pan e viño en vida de vós anbos et, despois de vosos saymentos d'anbos, as ditas vosas /²⁰ vozes a dita quinta parte de todo o dito pan e viño⁷ e dereytura, e cunplan e aguarden as condiçoos desta carta e cada húa delas, con tanto que non seja caualero /²¹ nen dona nen donzela nen ome de tras muro nen a outra rreligiosa persona, nen ponrredes per ela anjversario nen tributo njngún a outra iglleia nen mosteiro nen /²² santuario algún², saluo ao dito noso mosteiro.

Et seredes vós e vosas vozes seruentes e obedientes con a dita meatade do dito lugar a nós e a noso /²³ mosteiro e priores del. Et se fordes jngratos e desconoçidos, que percades por ende o dito foro e nós e nosos suçesores voslo posamos rresçeber; e vós todo /²⁴ esto conprindo, obligamos os bẽes do dito noso mosteiro a vos defender a dereyto con a dita meatade do dito lugar.

Et eu, o dito Gomes de Bárreo, que s^o /²⁵ presente, e porlas ditas nosas voces, así outorgo e rresçibo en mjn a dita meatade do dito lugar aforado de vós, o dito prior; e para apostar e rreparar /²⁶ as ditas cousas e poer as ditas vijnte cauduras de viña, e labrar as ditas viñas e herdades, e vos pagar a vós e a vosos suçores a dita /²⁷ sesta parte de todo o dito pan e viño en nosas vidas d'anbos e, despois de nós, as ditas nosas voces a dita quinta parte do dito pan e vjño, /²⁸ e pagar a dita dereytura, e conprir e aguardar as condiçõs desta carta e cada húa delas, oblige a elo todos meus b^{es} móbeles e rrayzes, avidos e por aver.

²⁹ E he posto e outorgado pena ontre nós, as ditas partes, que qualquer de nós que contra esto for ou pasar e o non conprir e aguardar, que peyte á outra /³⁰ parte que o conprir e aguardar quiser, por nome² de pena, postura e jnteres, dozentos *moravidís* de boa moeda e á vós del rrey outros tantos; e a dita pena pa/³¹gada ou non, esta carta e aforamento sobredito e as cousas en el contiúdas fiquen firmes e vallan enno dito tenpo.

Feyta a carta enno dito mosteiro, vijnte /³² e sete días do mes de outubro, ano² do nasçemento de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e sesenta anos².

Testimūyas que foron presentes: /³³ Juan de Sandoual, *meyrjno* do Formjgeiro, e Gonçalo Peres de Rriqueyxo, rregidor d'Ourense, e Fernando de Binforte.

Et eu, Juan Paas², notario público da çibdade /³⁴ d'Ourense porlo bispo e porla iglleia dese lugar, e notario do dito mosteiro porlo prior e convento del, a esto que dito he con as ditas testimōyas presente foý e /³⁵ en mjña presençia o fis escripujr e aquí meu nome e signal aquí fis en testimūyo de verdade, que tal he.

Juan Paas², notario.

Garsias, prior Sancte Columbe.

Fecho² /³⁶ et sacado fue este dicho traslado de la dicha carta de aforamiento en la çibdat² de Orense, veynte² e quatro djas del mes de henero, año del Señor de mjll e quatroçientos e ochenta e /³⁷ tres años.

Testigos que fueron presentes e vieron e oyeron leer e conçertar este dicho traslado con el orygynal: Fernán Áluares e Juan de Brandeso e Antonjo Soares, escriuanos, criados de mj, /³⁸ e otros.

El qual yo, Juan Garçía, escriuano de cámara del rrey nuestro señor e su notario público² en la su corte e en todos los sus rregnos² e señoríos, e notario público² de la /³⁹ çibdat² e obispado de Orense por el señor obispo e yglesia dese lugar, e

otrosí notario del conçejo de la dicha çibdat², aquí bien e fielmente la fise escriuir e trasladar e la conçerté con el /⁴⁰ orygy² e va çierto e, por ende, puse aquí mj nombre e signo² acostunbrado en testimonjo² de verdade, que tal es⁸.

|Sinal: Juan Garçía, / notario|.

|Sinaturas: Arias, prior / Sancte Columbe; frater Alfonsus, / prysydens|.

¹ O ms. está rompido e deteriorado.

² Leva un trazo sobreposto.

³ As palabras “e a vossa moller Costança Gonçalues” están repasadas por unha man diferente e posterior.

⁴ As palabras “e a çinco” están repasadas por unha man diferente e posterior.

⁵ Leva unha abreviatura de *ua* innecesariamente.

⁶ As palabras “quinta parte” están repasadas por unha man diferente e posterior.

⁷ As palabras “a dita quinta parte de todo o dito pan e viño” están repasadas por unha man diferente e posterior.

⁸ Na marxe inferior do documento está escrito: “Fue visto este fuero año / de mill y quinientos y cincoenta y vno”.

240

1484, novembro, 3.

O prior Sueiro de Leborín e o convento de Santa Comba aforan a Gómez de Ansián, á súa muller Inés González e a seis voces o lugar de Sas en Untes e o terreo de Sas que tivo Guterre de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5099.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5099.

REF. DURO, *Naves*, 160.

Sepam quantos esta carta de aforamento vieren como¹ nós, dom frey Ssuero de Leborim, porla graçia de Dios et de la Santa Ygleia de Rroma prior do mosteyro de Santa Coorba de Naves, sendo /² juntados en noso cabido *per* son de canpaa *tangida*, según que o avemos de vso e costume da nosa orden, otorgamos e conosco que aforamos a vós, Gomes d’Anxiam, /³ que sodes presente, e a vosa moller Ynés Gonçalues, que estades avsenté, bem como¹ si fósedes presente, e a seys bozes despoys da morte de cada vn de vós, quaes a primera vós nomee

a /⁴ segunda e a segunda nomee a terceira e a terceira nomee a quarta² e a quarta² nomee a quinta e a quinta nomee a sesta, et así vaan as ditas vozes todas seys vna depouys otra *per* ordem suçessi/⁵ue fasta seren cumplidas e acabadas; et non sendo nomeada a primera bós, que seja a primera boz aquella que de dereyto heredaren vosos bems do postrimero de vós.

Conbem a saber, que vos aforamos /⁶ o lugar de Saas que está *emma* filegresía de Vntes, según o soía trager Afonso Garçía e Aldonça Garçía, súa moller, et según que depois dimjtío ao dito mosteyro. O qual dito lugar vos aforamos /⁷ con todas súas perteenças, entradas e saídas, et con todas súas casas e formás dellas, e heredades e viñas e árbores e chantados, a montes e a fontes, por donde qujer que as aja e deua aver /⁸ de dereyto e según que o vós tragedes a jur e a mano, exente o que ende a otro está aforado por nós depois de súa dimjtición. Este dito³ lugar vos aforamos como¹ dito he con tal plejto e /⁹ condiçión que o labredes e bem paredes tódaslas heredades del, e labredes e chantedes e entrechantedes tódaslas viñas do dito lugar, como¹ non desfallesca por mengua de boo paramento /¹⁰ e labor.

Et más vos aforamos o tereo de Saas que tragía Gutierre de Vntes, según que o dimjteo ao dito mosteyro, que se parte porla ad[e]ga⁴ de Álvaro do Canpo e vay topar *enno* camjño /¹¹ vello e vem ao longo do camjño que vay da adega de Vntes para a ygleia de Vntes et do castañero das Vacoriñas a Monte Alegre; a qual dita herdade poeredes de biña en spaçio de /¹² siete anos¹ primeros segujentes.

Et seredes vós e vosas vozes vasalos seruentes e mandados a nós e a noso mosteyro con o dito lugar e viñas e de otro non. Et nos daredes de foro /¹³ porlo dito lugar a quinta parte de pam e viño que Deus der en el, saluo a leyra da Senrra, que paguedes de foro en vosa vida a sesta parte e a voso finamento que se torne de quin/¹⁴ta; et do terreo de Ssaa[s]⁵, que esso mjsmo avedes de poer, que en vosa vida paguedes a sétima et nos tragedes as vuas a vosa custa e mjsión ao noso lagar de Saas. O qual todo colle/¹⁵redes per ollos do noso mordomo, ao qual proueredes de comer e de beber comunal[mente]⁶ mentre collerdes a dita novidade. E más nos dared[e]s⁷ por día de San Martino des *morauiddis* de dereitura e vn boo /¹⁶ touçino por geneiro, e que nos veñades ver por día de Santa Coonba con do que touerdes e pagared[e]s⁷ dúas blancas para súa candeia vós e vosas vozes. E á morte da postrimera vós, que o dito /¹⁷ logar fique libre e qujto ao dito mosteyro e desenbargado⁸ o dito casar de Saas, con todas viñas e perteenças e con todo seu labor e boo paramento, a nós e ao dito noso mosteyro e priores e con/¹⁸vento del.

Et he posto que si quiesderes vender o deitar ou supiñorar o doar o aforar o traspasar o porla alma dar, ante a nós e ao dito noso *mosteyro* que a otro algún; et nonno /¹⁹ querendo nós porlo justo preçio, entón o vendede, deitad ou supiñorad o aforade a tal persona que seja semellable de bós, que nos pague nosos foros en paz, pero que non seja /²⁰ *caualleyro njn dona nen donzella nen escudero nen ome de tras muro nen otra persona rreligiosa nen ome¹ poderoso*. E esto que dito he vos aforamos quedando sienpre a saluo o señorío /²¹ *rreal*, que este reseruamos para o dito noso *mosteyro*. E non poeredes anjversario njn manda njn tributo a otra igleia njn *santuario algún*, saluo ao dito noso *mosteyro*, avéndoo de fazer. Et si for/²²des jngratos e desc(c)onosçidos vós e vosas bozes contra nós e contra o dito noso *mosteyro* e priores e convento del, que percaedes este dito foro e nós e os ditos priores voslo possamos /²³ rreçebir sen embargo algún.

O qual dito lugar si o deitardes ou venderdes ou doardes o aforardes o traspardes como¹ dito he, o se delo mudardes noso señorío o non nos pagard[e]s⁷ /²⁴ nosos foros cada vn ano¹ e non labrardes e bem parardes as ditas viñas (vinas) e heredades⁹ e lugar, e non cumplirdes e guardard[e]s⁷ tódaslas cosas en esta carta e aforamento sobreditas /²⁵ ao *mosteyro* sobredito, que os priores que foren del o possam rreçebir por súa autoridade; e vós esto que dito he conpliendo e gardando vós e vosas voces, obligamos os bems do dito /²⁶ *mosteyro* noso de vos defender con ello a derecho.

E eu¹⁰, o dito Gomes de Anxiam, que presente so, por mj e porla dita mjña moller e bozes, así o rreçibo de bós, o dito prior e *combento*, o dito /²⁷ lugar e aforamento enna dita manera según dito he, et obligo a mj mesmo e a tódoslos meus bens mobles e rrayzes, avidos e por auer, e da dita mjña moller e bozes /²⁸ de o coreger e rreparar e labrar as ditas viñas e poer o dito terreo según dito he, e de cunplir e guardar tódaslas condiçóns desta dita carta e aforamento e cada vna dellas.

/²⁹ Et he posto e otorgado que qualqujer [de nós]¹¹, as ditas partes, que contra esto for [e]¹¹ o así non cumplir e guardar, que pague de pena e postura sey[s]çientos⁵ *morauidis* vellos aa parte gardante et /³⁰ a la boz del rrey otros tantos; e a dita pena paga o non, todauja esta carta e as condiçiones en ella contiúdas fiquen firmes e valam en seu tempo e rreuor. Esta carta non balla saluo /³¹ si for firmada do noso nome¹.

Que foy feita e otorgada dentro enno *mosteyro* de Santa Coomba a tres días do mes de nobembre, ano¹ do nasçimento de Noso Señor Jhesu Cristo /³² de mjll e quatroçientos¹² et oytenta e quatro anos¹.

Testigos que a elo foron presentes: Rruj de Puga, jujs da çibdade de Orense, e frey Bartholomé de Collantes /³³ e frey Pedro, monje do dito mosteyro, e Áluaro do Campo e Gonçalo do Burgo, moradores enno dito couto, et otros.

/³⁴ Et e[u]¹³, Gonçaluo de Magalãas, clérigo da diocese de Conpostella¹⁴ porla auturidade apostólica notario público¹, /³⁵ a esto que dito he con as ditas testimoniñas presentte foý e fis escriujr e aquí meu nome /³⁶ e signo¹ puge em testimo- njo de verdade, que tal he.

|Sinal: Gundisaluus / Magalãas, / apostolicus notarius|.

|Sinaturas: Gundisaluus de Ma/galaas, apostolicus / notarius; Sujerus, / prior|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *q^{ta}*.

³ Despois hai un *s* riscado.

⁴ Está escrito *adoga*.

⁵ Falta o *s*.

⁶ Faltan as letras *mente*.

⁷ Falta o *e*.

⁸ Está riscado un *s* antes do *b*.

⁹ Usa a abreviatura de *er* co valor de *e*.

¹⁰ Escribiu *et o* e corrixiu en *e eu o*.

¹¹ No ms. falta.

¹² Antes está escrito *ccc*, co último *c* empregado para facer o *q* desta palabra.

¹³ Falta o *u*.

¹⁴ O primeiro *l* é un *s* corrixido.

241

1487, marzo, 26; luns.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a María Álvarez de Costoia, ao seu marido, o xastre Gonzalo de Ceboliño, e a cinco voces o lugar de Sartédigos, coa condición de que María Fernández de Buín teña ata a súa morte o que herdou de Fernando Álvarez de Costoia nese lugar. Esta pagará a metade do foro e ademais cen marabedís para axuda das custas dos aforantes co dito lugar.

A.- A. H. P. Ourense, Pergamiños, Santa Comba de Naves, carp. 17, nº 5.

REF. DURO, *Naves*, 160^r.

Sábean quantos esta carta de *afforamento* vyren como¹ nós, don¹ ffrey Ares de Sancta¹ María, porla graça de Deus *e* da Sancta Jgleia de Rroma prior do mōosteyro de Sancta¹ Coonba de Nabes et o *combento* dese mesmo lugar², seendo *juntados* /² en noso *cavjdoo* *per* tanjemento de canpãa, *segundo* que o avemos de vso *e* de costume de nos *ajuntar e* *fazer* noso *cavjdoo*, damos *e* outorgamos, *afforamos* a vós, María Áluares, et, de vosa liçençia *e* outorgamento, a voso marido Gonçalo de Çebolyño, sastre, /³ *veziños e* *moradores enna çibdad* d'Ourense, que anvos soodes presentes *e* outorgantes³, en vosa vida de anbos *e* a çinquo vozes apús morte do *postrimejro* de vós, asý que vós, en vosa vjda ou ao *tempo* do *fignamto* do *postrimejro* de vós, nomedes la *primejra* voz et a *primejra* la *segunda* voz *e* la *segunda* la /⁴ *terçeyra* voz *e* la *terçeyra* la quarta et la quarta la quinta voz, *e* asý *vaan* las ditas vosas çinquo vozes nomeadas húa pus outra *per* orden subçessiue; et *non* sendo nomeadas, que seja a *primejra* voz aquel ou aquela persona¹ que máys de *dereyto* herdar os bēes de vós, a dita María Áluares. Et que a *primejra* voz /⁵ seja obrigado de se *vījr* nomear *e* mostrar por voz ante nós en noso mōosteyro, do día que faleçer o *postrimejro* de vós fasta *trijnta*⁴ días logo *primejros* segujentes, *e* asý las outras vosas vozes por esa *mjsma* vya.

Conbén aa saber, que vos aforamos o lugar de Sartéedegos, *per*teesçente /⁶ ao dicto¹ noso mōosteyro, *con* tódaslas casas *e* heredades, árbores *e* cortiñas *e* soutos *e* pascos, a montes *e* a fontes, *segundo* que o vós ja trajedes a jur *e* a mão et *segundo* se *contén* *ennos* priujllegios do dito mōosteyro.

Aforámosvos o dito lugar² *con* todas súas entradas *e* seýdas, *e* *con* todos seus *dereytos* et /⁷ *per*teenscas, *per* donde quer que os aja *e* deua aver de *dereyto*, por pleito *e* *condición* que o moredes ou fagades morar *e* que apostedes *e* rreparedes las casas *e* labredes ou facades labrar as ditas heredades, en tal *manejra* que *non* desfalesca por *mjngo*a de labor *e* de bõ *paramto*. [E]⁵ *deades* ende de foro /⁸ en saluo en cada hun ano¹, a nós *e* aos priores que porlo *tempo* foren do dito mōosteyro, *enno* mess de agosto *enno* dicto¹ lugar², seyss fanegas de bõ çentão, lynpo de poo¹ *e* de palla, *per* medida *dereyta* da placa da çibdad d'Ourense, et en cada hun dos (dos) anos¹ por *dereytura*, por cada día de San /⁹ Martiño do mess de nobembro, doze *morauidis* vellos *enna* moeda que máys *chãamente* correr *per*lo *tempo* das pagas.

Et outrosý *con* *condición* que María Ferrnandes de Buýn aja *e* leue en súa vjda do dito lugar² o que lle foy mandado *per* Ffernando Áluares de Costoya *e* que ela

pague a metade do dito foro /¹⁰ en seus días tan solamente e máis non. Et porlas custas que fezeistes, que vos dé ela çent *morauidís* vellos para ajuda delas húa vez e máis non. Et outroy con condición que non perjudique aos yrmãaos de vós, a dita María Áluares, algúa parte e quinón, se o an de *dereyto* e deuan aver, aos fructos do dito /¹¹ lugar² de Sarthédegos.

Et outrosy que nos fique a saluo a nós e ao dito noso *mõosteyro* o mando e señorío rreal *ennos* labradores que agora *moran* e *moraren* *enno* dito lugar² de Sarthédegos, e que nos paguen loytosa e nos fagan los outros serujçios acostumados que fizeren os outros moradores /¹² *ennos* coutos do dito noso *mõosteiro*. Et do al que o ajades todo de *dízymo* a Deus libre e quite de todo outro trebucto et encargo *algund*.

E se vós ou vosas vozes¹ *quiserdes*⁶ vender, deytar ou subpynorar o dito lugar² ou parte del, que *primejro* frontedes con el a nós ou a nosos subçesores e /¹³ noslo deades porlo justo prescio que outro *algund*⁷ por el der, queréndoo¹ nós; e nonno querendo, que entón o posades vender, deytar ou subpynorar a semellable persona¹ de vós para que ajamos todo o noso e que faça e cumpla e pague o desuso declarado, *segundo* que vós estades obligados, pero que non seja caua/¹⁴leyro *nen* dona *nen* donzela *nen* escudeiro *nen* ome de tras muro *nen* rreligiosa persona¹.

Outrosy que non posades faser por el manda *njn* anjversario a outra *iglleia* *nen* *mõosteiro* *nen* a santuario *algund*, saluo a nós e a nosos suçesores. Et que vós e vosas vozes¹ e heredeiros que ajades nosos vasalos /¹⁵ *seruentes* e *obidientes* e de nosos subçesores, e non nos seredes *jngratos* *njn* desconosçidos *njn* nos porredes outro señor a rostro. Et non ho conprindo e agardando vós todo esto, que percades este aforamento e que nós, por nosa propia actoridad, o posamos rresçeber, entrar e tomar para o dito noso /¹⁶ *mõosteyro*. Et outrosy que esta carta seja firmada de noso nome¹ en outra *manejra* non valla. Et obligamos tódoslos bẽes do dito *mõosteyro* para vos anparar e defender con el a *dereyto*.

Et eu, a dita María Áluares de Custoya, de liçençia do dito meu marido, et eu, Gonçaluo de Çebolyño, de liçencia da dita *mjña* muller, /¹⁷ que soomos presentes e outorgantes³, de liçencia o hun do outro, asy o outorgamos, *consentymos* e rrescibimos en nós o dito lugar aforado de vós, o dito prior, monjes et *combento*, *perla* dita *manejra* e condiciónes, para nós e nossas v[ozes; e para]⁸ o morar ou faser morar, labrar e apostar e rreparar /¹⁸ as ditas casas e herdades del, e vos dar e pagar de cada hun ano¹ en saluo a vós e a vosos subçesores as ditas seys fanegas

de çenteo [desuso declarados]⁸ enno dito lugar² e os ditos doze *moravidís* vellos da dita moed[a en ca]da⁹ hun ano¹ e pagar la dita loytosa ao pasamento de /¹⁹ cada persona¹ e faser los outros serujcios acostumados que os outros moradores ennos coutos do dito *mõosteyro* fezeren e acostumanse fazer, e conplir et agoardar tódaslas outras posturas e condiçõs desta carta e cada húa delas, obligámosvos a elo todos nosos bẽes mobles e rreýses, /²⁰ avidos e por aver.

Et qualquer de nós, las ditas partes, que contra esto quiser yr ou pasar e o non conprir e aguardar, que peyte aa parte aguardante por nome de pena, postura, jnteresse mjll *moravidís* de bõoa moeda e á boz del rrey outros tantos; a qual dita pena quer seja pagada ou non, todavía esta carta /²¹ e aforamento sussodito fique firme e valla durante o dito tempo e vozes.

Ffeyta e outorgada³ foy esta dita carta dentro enno dito *mõosteiro*, día lúes, vijnte e seyss días do mess de março¹⁰ do ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e oyteenta e septe anos¹.

Presentes a elo /²² por testígoos¹: frey Pedro e frey Lourenço, monjes do dito *mõosteyro*, e Grissande, fillo de Rruý Subriño, criado do dito frey Lourenco, e Ares Gonçalues, fillo de Gonçalo Gago, porteiro do cavýdoo da iglleia d'Ourense, e Pero Crespo, escripuán, fillo de Elujra Garçía e criado de mjn, o notario.

/²³ Et eu, Pascual Peres de Sancthomé¹, notario escriuano de cámara del rrey et rreýña nostros senores et seu notario público enna súa casa e corte e chançellería et en tódoslos seus rregnos¹ et señoríos, et notario público da dicta¹ çibdad e obispado d'Ourense /²⁴ porlo señor obispo e iglleia dese lugar², que a todo lo que desuso dicto he en vn¹ con os ditos testígoos¹ presente (presente) ffoý e de outorgamento³ das partes lo escripuj et, seendo rrogado et rrequirido, aquí meus nome e signo¹ acostumados fize en testimuyo de /²⁵ verdad, que tal he.

|Sinal: Pascual / Peres, notario|.

|Sinatura: Arias, prior / Sancte Columbe|.

* Indícase por erro que o documento é do ano 1486.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *lug^r*.

³ Leva *or* na entreliña.

⁴ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

⁵ No ms. falta.

⁶ Leva a abreviatura de *que*.

⁷ Está escrito *alg^o*.

⁸ No ms. non se le.

⁹ O ms. está rompido.

¹⁰ Está escrito *m^rço*.

242

1488, xaneiro, 26. Lagariños, Santo Eusebio da Peroxa.

Diego Gómez, coa autorización de Lopo Conde e da súa muller Beatriz Afonso, subafora aos irmáns García e Gonzalo Laso e ás súas voces a leira da Silva.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5162.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5162.

Sávean¹ quantos esta carta de foro viren¹ como¹ eu, Diego Gomes, morador¹ ena aldea¹ de /² Tralo² Rríó, con¹ lįçenęia et abtoridade de Lopo Conde *e* de súa muller¹ Biatrís Afonso, que anvos¹ /³ son presentes, dou et outorgo et aforo a vós¹, Garęía Laso *e* Gonęaluo Laso, ambos yrmãos, fillos de Álvaro de Vámeo¹, /⁴ que anbos sodes¹ presentes, et a todos vosos herdeiros *e* bozes¹, porlo tenpo¹ *e* bozes¹ segundo que o eu agora teño; con/⁵bén a saver¹, que bos¹ aforo ha mjña leyra¹ da Syluãa, segundo que a vós ja tragedes a jur¹ et prantada de vjna (de) /⁶ (vjña) deslo rrego abayxo.

Afórobos a dita leira a tal plejto et condięón que a labredes¹ et rreparedes ven et page/⁷des¹ ao dito Lopo Conde *e* a súa muller¹ et bozes¹ tódoslos foros et derejtos et cargos¹ et¹ condięoos, segundo que eu soo obriga/⁸do. *E* pagaredes máys¹ a mjn et a meus¹ herdeiros durante mjñas bozes¹ en cada hun ano¹ en pas¹ et en saluo tres¹ quartas³ /⁹ de vyno tynto por quarta⁴ derejta aa bjqua do lagar¹, et mays¹ doze¹ morauidís de moeda⁵ vella por cada día de San Martino de /¹⁰ nobenbro.

E nós¹, os¹ ditos Garęía Laso *e* Gonęaluo Laso, que presentes somos¹, por nós¹ *e* por nosos¹ herdeiros *e* vozés¹, así o ou/¹¹torgamos¹ et rreęebemos¹, *e* obr[i]-gamos⁶ a nós¹ et a nosos¹ vées para pagar¹ *e* conprir ao dito Lopo¹ Conde et á dita /¹² súa muller¹ et bozes¹ tódoslos foros et derejtos, cargos *e* condięoos, segundo que bós sodes obrigado, et mays¹ pagar¹ /¹³ a bós et a bosos herdeiros en cada vn ano¹ as ditas tres quartas³ (quartas³) de vjño et dose morauidís vellos

por *derejtura*, /¹⁴ *segundo* que sobredito he, obrigamos¹ a nós et a nosos vões avydos¹ e por aver¹.

Et eu, o dito Lopo Conde, e a dita mjña /¹⁵ muller¹ asy consyntimos¹ enno dito foro et logo rreçevemos¹ por nosos foreiros a bós, ditos Garçía Laso et Gonçaluo Laso, e /¹⁶ durante nosas bozes¹ en que o agora novamente gançamos¹, es a saver, en nosas vjdas et apús do postro/¹⁷ meyro a outras çinquo bozes¹, et da dita vjña foro de quarta⁴; et como¹ foren¹ conpridas¹ et acavadas as¹ bozes¹ do dito /¹⁸ Diego Gomes, que as ditas tres¹ quartas³ de bino e os ditos doze¹ moravidís que se tornen¹ a mjn, o dito Lopo Conde¹, et aa dita /¹⁹ mjña muller¹ et a nosas¹ bozes¹.

E qualquer de nós¹, as ditas partes, que contra esto quiser⁷ yr ou pasar¹, que peyte de /²⁰ pena¹ aa parte agardante¹ mjll moravidís e á justiça da terra e boz¹ del rrey¹ outros tantos¹; et a dita pena¹ paga ou /²¹ non, a carta fique firme¹ e valla en seu rrigor¹.

Ffeyta a carta enno paaço do dito Lopo Conde¹, que he en Laga/²² riños, frigue-sía de Santo Eusebio, a vjnte e seys días¹ do mes de janeyro¹, ano¹ do nasçemento de Noso /²³ Señor Ihesu Cristo de mjll et quatroçentos e oytenta e oyto anos¹.

Testigos que foron¹ presentes: Garçía Días de Ca/²⁴ dórnega¹, escudeiro, et Pero Çapateiro, natural² de Castro Gontrigo, e Pero Carrasco, natural² de San/²⁵ tibañes de terra de Venabente, e outros.

Eu, Gonçalo Peres de Goyoso, escripuano de cámara de noso señor el /²⁶ rrey e seu notario público da súa corte e en tódoslos seus rreygnos¹ e señoríos, que a todo o sobredito en vn /²⁷ con os¹ ditos testigos presente foý e por ende puje aquí meu nome¹ e sygno¹ acostumado en¹ testemoyo /²⁸ de berdade, que tal he, rrogado e rrequerido.

[Sinal: Gonçaluo Peres, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva unha abreviatura de *ra* innecesaria.

³ Está escrito *q^atas*.

⁴ Está escrito *q^ata*.

⁵ Está escrito *mon^a*.

⁶ Falta o *i*.

⁷ Leva a abreviatura de *que*.

1489, febreiro, 12.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Álvaro da Ruela, á súa muller Constanza Ianes e a catro voces unhas viñas e unha casa na granxa de Outariz.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5189.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5189.

Jn Dei nomine, amen. Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, don frey Ares de Santa María, porla graçia de Deus e de la Santa Igllieia /² de Rroma prior del mosteyro de Santa Conba¹ de Nabes, e frey Pero, fraire do dito mosteyro, e conbento dese mesmo lugar, sendo juntados en /³ noso cabído¹ per suar de canpá¹, segundo que avemos de vso e de costume de nos juntar a fazer noso cabído¹, damos e outorgamos /⁴ e aforamos a vós, Álvaro da Rroella, e a vosa moller Costança Yanes, en vosas vjdas d'anos a dous e a quatro voces /⁵ após a morte do postromeyro de vós, así que o postromeyro de vós, en súa vjda ou ao tempo de seu finamento, nomêe a primeyra voz /⁶ e a primeyra nomêe a segunda e a segunda nomêe a terçeyra e a terçeyra nomêe a carta, e ansý vaan as ditas quatro voces nomeadas húa pos /⁷ outra por horden suçesiue; et non sendo nomeadas, que entonçe seja voz aquel ou aquela que de deryto herdar os outros² vosos bês. Conbén /⁸ a saber, que vos aforamos as vjnas que vós tragedes en jur e en mão enna nosa grana d'Outariz, con húa casa en que /⁹ mora[des agora]³ vós, o dito Álvaro de Rroella.

E aforámosuos las ditas vjnas e casa con todas súas entradas /¹⁰ e saydas, j[u]-[re]³, derytos e pertencas, por onde qer que as aja e deua aver de deryto, con tal pleito e condyçion que ponades o monte /¹¹ que e[stouer]⁴ ennas testeyras das ditas vjnas fasta seys anos¹ primeyros segentes [e]⁵, [e]¹⁶ plantado de vjna, que o lla/¹²br[edes]⁴ con as ditas vjnas que están feytas, e que as chantedes e entrechantedes e labredes e rreparedes ben, en tal ma/¹³neyra como¹ non desfaleçan por mjngua⁷ de labor e bõo paramento. E daredes de foro en cada vn ano¹, vós e vosas /¹⁴ voces a nós¹ e a nosos suçesores, da vjna que está feyta foro de quinta e d[a]⁸ que asý fezerdes foro de sexta de todo /¹⁵ o vjno e conposta que Deus der ennas

ditas vjnas. *E* porla dita casa pagaredes por *dereytura* çinquo *morauidís* vellos, /¹⁶ contando branca en tres *djneyros*, contando dez *djneyros* por *morauidíl* da moeda que chãamente correr porlos ditos *morauidís*. /¹⁷ A qual dita novjdade coleredes por noso ollo ou de noso mayordomo, ao qual probeeredes de comer *e* de beuer /¹⁸ *mentre* así colerdes a dita noujidad comunalmente, *segundo* custume da terra. *E* a dita *dereytura* pa[ga]rees⁹ por día de /¹⁹ *San Martino* do mes de nobembro. *E* do al aberees as ditas vjnas *e* casa libres *e* quitas de todo outro embargo /²⁰ *e* cárrgo algú*n*, pagando o *dézemo* a Deus.

Outrosí he posto condiçión que se uós ou vosas vozes /²¹ quiserdes vender, deytar ou alienar ou traspasar, que *primeyramente* frontedes con ello ou parte delo a nós¹ ou a /²² nosos suçesores et noslo dedes porlo justo preçio que uos outro por el der; et nós entonçe *nonno* /²³ querendo porlo justo preçio rreçeber, entonçe o vendede, deytade ou alianade ou traspasade a tal per/²⁴sona que seja semeláuelle de vós, que labre *e* pare ben as ditas vjnas *e* plante o dito monte durante /²⁵ o dito *tempo* *e* page o dito foro en cada vn ano¹ *e* conpla *e* garde as condiçõs desta dita carta /²⁶ *e* cada vna¹ delas, pero he posto condiçión que *non* seja *cabaleyro* *njn* *escudeyro*, *dona* *njn* *donzella* *njn* *ome*¹ /²⁷ de tras muro *njn* *persona* *rrelegiosa*, *njn* *fagades* manda *njn* *yniuerssario*, *njn* ponades foro *njn* sobre/²⁸foro a outra *jglleia* *njn* a *mosteyro* *njn* *santuario* algú*n*, saluo ao dito noso *mosteyro*.

Et *non* conplindo *njn* /²⁹ gardando estas ditas condiçõs *e* cada vna¹ delas, que pergades o dito foro que vos asý a/³⁰foramos [e]¹⁰ nós¹ *e* (a) nosos suçesores o posamos rreçeber sen voso embargo *e* de vosas /³¹ vozes. Et nós obligamos [os bẽes do]³ dito noso *mosteyro* de vos anparar *e* defender con todo ello a /³² *dereyto* durante o dito *tempo* *e* vozes, [non rrese]rbando³ *dereyto* algú*n* aos fillos de *Gonçaluo* de Maside, se o han /³³ aas ditas vjnas *e* casa.

[E eu, o]³ dito *Áluaro* da *Rruella*, que sãõ presente, por *mjn* *e* porla dita /³⁴ *mjna* *moller*, que he absente, *e* porlas d[i]tas¹¹ nosas vozes *e* con as ditas codiçõs, *rre*/³⁵çeuo *para* *mjn* *e* *para* *ellas* as ditas vjnas *e* casa, et obligo todos meus bẽes móbeles *e* /³⁶ *rreýzes*, *avjdos* *e* por aver, de labrar *e* parar ben as ditas vjnas que *están feytas* *e* plantar /³⁷ o dito monte *enno* dito *tempo* *e* pagar o dito foro *e* *dereytura* en cada vn ano¹ *e* conplir *e* guardar /³⁸ as condiçoos desta d[i]ta¹¹ carta *e* cada vna¹ delas.

E a pena posta *e* outorgada /³⁹ entre nós, as ditas partes, ou de nosos subçesores que contra ello quiseren *yr* ou pasar, que *non* posan /⁴⁰ *e* más que *peyte* aa

parte agardante, por nome¹ de pena e postura e enterese, dous mjll¹ /⁴¹ *moravidís* da sobredita moeda; e a pena paga ou non, esta carta e todo o en [e]la¹² contiúdo /⁴² fique firme e valla durante o dito tempo e voces.

Feyta a carta enno dyto¹ *mosteyro* de Santa Conba /⁴³ de Nabes a doze días do mes de feureyero, ano¹ do nasçemento de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll¹ /⁴⁴ e quatroçentos e oytenta e nove anos¹.

Testigos que foron presentes: *Gonçaluo* da Iglleia e *Pero Gonçalues*, /⁴⁵ sobrino do dito *Áluaro* da Rruella.

Non valla este dito foro sen ser f[i]rmado¹¹ de mjn, o dito /⁴⁶ prior.

Outrosý he posto condiçión que vós, o dito *Áluaro* da Rruella, e vosas voces /⁴⁷ baan por día de Santa Conba a ver los priores que foren porlo tempo do dito *mosteyro* e poer /⁴⁸ dúas brancas de candeas enno seu día a Santa Conba. Jten avedes de leuar /⁴⁹ a nosa parte do que Deus der ennas ditas vjnas a vosa custa e mjsyón a nosa grana d'Outariz.

/⁵⁰ Eu, *Ares Ferrnandes* de *Gradjn*, notario apostóligo porla Santa See A/⁵¹postólliga, presente foý, este dito foro con os ditos *testigos* e por outro fis /⁵² escribyr en mjna presençia e fyrmey de meu nome e syno /⁵³ en testimonjo de verdade, que tal he, rrogado e rrequerido.

|*Sinal: Arias Fernandj* de *Gradjn*, / publicus *apostolicus* notarius|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está na entreliña.

³ No ms. non se le.

⁴ O ms. está rompido.

⁵ No ms. falta.

⁶ Está escrito *al*.

⁷ Leva unha abreviatura de *ua* innecesaria.

⁸ Está escrito *de*.

⁹ Está escrito *parees*.

¹⁰ Está escrito *a*.

¹¹ Falta o *i*.

¹² Falta o *e*.

1489, febreiro, 12.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo da Igrexa, á súa muller Elvira González e a catro voces as viñas que xa teñen do mosteiro na granxa de Outariz, xunto cunha adega e coas viñas que le uós destes en casamento a Rodrigo da Ruela.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5190.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5190.

Jn Dei nomine, amen. Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don frei Ares de Santa María, porla graçia de Dios¹ e de la Santa Igleia de Rroma prior do mosteyro de Santa Conba /² de Nabes, e frei Pero, frayre do dito mosteyro, e conbento dese mjsmo lugar, sendo juntados en noso cabído¹ por suar de canpá¹, segundo que avemos de vso et custume de nos ajuntar a fazer /³ noso cabído¹, damos e outorgamos e aforamos a vós, Gonçaluo da Igleia, que sodes presente, e a vosa moller Elujra Gonçalues, que es absente, en vosas vjdas de anbos e a quatro bozes após /⁴ a morte do postromeyro de vós, así que o postromeyro de vós, en súa vjda ou ao tempo de seu finamento, nomêe a primeyra voz e a primeyra nomêe a segunda e a segunda nomêe a terçeyra e a terçeyra nomêe /⁵ a carta, e ansy vaan¹ as ditas quatro voces nomêadas vna após outra por orden subçesiue; e non sendo nomeadas, que entón seja voz aquel(a) ou² aquela que de deryto herdar os bês do /⁶ (do) postromeyro de cada vn de voz (*sic*).

Convén a saber, que vos aforamos as vjnas que vós trajedes a jur e en máo enna granxa de Outariz e con as que trage Rroy da Rruella, /⁷ que le uós destes en casamento, e con húa adega que está enna dita granxa que vós, o dito Gonçaluo da Igleia, e vosa moller tragedes; a tal pleito e condiçión que labredes e rreparedes as /⁸ ditas vjnas e as chantedes e as ontrechantedes cada e quando que les fezer mes-ter e as do dito Rroy da Rruella, e ponades o monte que estouer ennas testeyras das ditas vjnas /⁹ con a nabeyra que está cauo do ponbal.

E aforámosuos as ditas vjnas e adega con todas súas entradas e saídas, jures, derytos e pertenc(en)ças³, por onde quer⁴ que as aja /¹⁰ e deua aver de deryto, con tal

pleito e condición que ponades o dito monte e nabeyra estes seys anos¹ primeyros e en este ano¹ de oytenta e noue poredes húa cabadura⁵ de vjna, e la/¹¹bra[r]edes⁶ con as ditas vjnas que están feytas e rrepararedes ben, en tal maneyra como¹ non desfalesçan por mjngua de labor e bõ paramento. E daredes de foro en cada /¹² hun ano¹, voz (*sic*) e vosas vozes a nós¹ e a nosos subçesores, das vjnas que están feytas a quinta parte, e do vaçello que asy fezerdes a sexta parte do vjno e composta /¹³ que Deus en elas der; a qual dita novjdade colleredes por noso ollo ou de noso mayordomo, o qual probeeredes de comer e beuer comunamente, segundo custume da terra. /¹⁴ E daredes máys por *dereytura* da dita adega seys *morauidís* vellos, branca en trres dineyros ou súa estimación segundo a moeda que chãamente correr porlo tempo, por cada día /¹⁵ de San Martino de nobenbro. E poredes a dita novjdad que Deus der *ennas* ditas vjnas, a nosa parte, *enna* dita granja de Outariz a vos a custa e mysyón. Et do al /¹⁶veredes as ditas vjnas que están feytas e fezerdes libres e quites de todo (o) outro embargo e encárrego algúñ, pagando o dézemo¹ a Deus.

Et outrosy é⁷ /¹⁷ posto condición que se vós ou vosas vozes quisedes vender, deytar ou alienar ou traspasar as ditas vjnas e adega ou parte delas, que primeyramente frontedes /¹⁸ con ellas¹ a nós¹ e a nosos subçesores e noslas dedes porlo justo preçio que vos outro algúñ por ellas der; et nós nonnas querendo porlo justo /¹⁹ preçio rreçeber, estonce as vendede, deytade ou alienade, traspasade a tal persona que seja semelable de vós, que labre e parre ben e plante /²⁰ o dito monte de vjna durante o dito tempo e page o dito foro en cada vn ano¹ e conpla e garde as condiçõs [d]esta⁸ dita carta e cada vna¹ /²¹ delas. Pero é⁷ posto condición que non seja cabaleyro nen escudeyro, dona nen donzella nen ome¹ de tras muro njn persona rreligiosa, nen fagades /²² manda nen yniuersario, nen ponades sobreforo a outra igleia nen mosteyro njn santuario¹ algúñ, saluo ao noso mosteyro.

Et outrosy he posta condición /²³ que seredes seruentes e obidientes e mandados vós e as ditas vosas vozes a nós¹ e a nosos suçesores con este dito foro que vos asy afora/²⁴mos, e mays en cada vn ano¹ vinredes ao dito noso¹ mosteyro por día de Santa Conba a ver los priores que foren porlo dito tempo e con dúas /²⁵ brancas de candeas a Santa Coonba. Et non conplindo e gardando todas estas condiçõs e cada vna¹ delas, que pergades o dito foro que vos /²⁶ asy aforamos e que nós ou nosos subçesor[e]s⁹ o posamos rreçeber sen voso envargo e de vosas vozes. Et nós obligamos /²⁷ os bẽes do dito noso mosteyro a vos anparar e defender con todo ello a *dereyto* durante o dito tempo e vozes.

Et eu, o dito *Gonçaluo* da *Iglleia*, que estou presente, /²⁸ por *mjn* e porla dita *mjña* moller, que he absente, e porlas ditas nosas vozes e con as ditas condiçõs, rreçebo¹ en *mjn* as ditas /²⁹ *vjnas* e *adega*¹, et oblijo todos meus bẽes móbeles e rrayzes, avjdos e por aver, de labrar e parar ben as ditas *vynas* /³⁰ que están *feytas* e de plantar o dito monte enno dito tempo e pagar o dito foro e *dereytura* de cada vn ano¹ e conplir e gardar as condiçõs /³¹ desta carta e cada vna delas.

Et pena posta e outorgada entre nós, as ditas partes, ou de nosos subçesores que contra ello *quiser*¹⁰ yr /³² ou pasar, que non posa e mays que peyte aa parte gardante, por nome¹ de pena, postura¹¹ e jnterese, dous *mjll moravidis* da /³³ sobredita moeda; e a dita pena paga ou non, esta carta e todo o en ela contiúdo fique firme e valla durante o dito tempo e /³⁴ vozes¹.

Feyta a carta enno dito *mosteyro* de *Santa Coonba* de *Nabes*¹ a doze días do mes de *feureyro*, ano¹ do nasçemento de *Noso Señor* /³⁵ *Ihesu Cristo*¹² de *mjll*¹ e quatroçentos e oytenta e nove anos¹.

Testigos que foron presentes: *Áluaro* da *Rruella*, morador en *Canedo*, e *Pero Gonçalues*, fillo /³⁶ de *Gonçalo* de *Maside*.

Et non valla este dito foro se non for firmado de *mjn*, o dito prior.

/³⁷ Eu, *Ares Ferrnandes* de *Gradjn*, notario apostólligo porla *Santa See* Apostólliga, presente foý, este dito /³⁸ foro con os ditos *testigos* e por outro en myna presençia *fys* escribyr e firmey de meu nome /³⁹ e syno fis en testimonjo de verdade, que tal he, rrogado e rrequerido.

[*Sinal*: *Arias Fernandj* de *Gradjn*, / *publicus appostolicus notarius*].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Antes está riscado un *d*.

³ O segundo ç está corrixido sobre un *t* e a palabra leva un trazo sobreposto.

⁴ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁵ Usa a abreviatura de *ur* co valor de *u*.

⁶ Falta o *r*.

⁷ Está escrito o sinal tironiano.

⁸ Está escrito *en esta*.

⁹ Falta o *e*.

¹⁰ Leva a abreviatura de *que*.

¹¹ Leva unha abreviatura de *ur* innecesaria.

¹² Está escrito *x*^o.

1491, xaneiro, 1.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Rodrigo de Quintela e a seis voces o bacelo do Cancelo co seu monte, a condición de que cumpra as condicións polas que o tiña aforado Fernando de Minforte.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5242.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5242.

|Cruz|

Sábean quantos esta carta de aforamento vieren como nós, don Ares de Santa María, porla graçia de Deus e da Santa Igleia d[e]¹ Roma prior do monasterio de Santa Conba de Naves, e convento do dito monasterio, seiendo al²juntados en nostro cabildo por tanjmjento de canpana, según que avemos de uso e de costunbre en nostra orden, aforamos a vós, el dicho² Rruý de Quintela, morador en Quintela, que presente estava, con condición qu'él /³ compliese e guardase las condiciones del foro qu'el dicho Ferna[n]do³ de Mjnforte era obrigado del foro que tenja del dicho monasterio, por lo cual fíco dimytati³ón el dicho Fernando de Mjnforte do bacelo do Cancelo con su monte, según /⁴ que está demarcado en este dicho monasterio de Santa Conba, con avtoridat e consentimjento de su muger, con condición que nós, prior e convento, quisiésemos rrescebir por forero al dicho Rruý de Quintela.

E nós veyendo qu'el dicho Rruý de Quintella /⁵ es onbre que podrá labrar e reparar el dicho bacelo do Cancelo e plantar el monte de vina que está por poner, que lo rrescebimos por forero con las condiciones sobredichas, qu'el nos dé e pague en cada vn año, así de la vina /⁶ que está puesta como de la qu'el pusiere, en su vida por foro d'octaua. E que vós, el dicho Rruý de Quintela, al tiempo de vostro finamjento, nonbledes la primera bós e que esta dicha vós sea presentada en el nostro monasterjo dentro de treynta días /⁷ primeros segujentes, e que esta dicha bós page fuero de sétima e la primera fuero de sesta e ansý fasta acabadas las dichas seys boces, en tal manera que la primera nonble la segunda e la segunda la tercera e ansý fasta acaba/⁸das las dichas seys boces; e non seyendo nonbladas, que entonces sea

vós aquella persona que de *derecho* oviere de eredar los dichos bienes, con *condición* que nos quede *para* nós el *mando e señorío rreal e para* el *nostro monasterio*.

E que dedes *e pa*⁹gedes en cada vn año por *dereytura* de las *vinas e* de la casa, si la fizierdes, vn *maravedý* de *dereytura*; *e* sy poblardes lugar por tiempo *andando*, vós o las dichas *vostras* seys voces seyáys obligados a pagar *deytosa (sic)* /¹⁰ *acostunbrada e* la *otava* parte do *vino* que Dios diere en las dichas *vinas*. *E* que nos visitedes tres *fiestas* del año con de lo que tovierdes *e* qu'el día de *Santa Conba* traháys *candela e* con lo que tovyerdes. Et del byno que las d[ic]has⁴ *vynas* /¹¹ en *vostra* vida *dyeren*, que paguéys *foro d'octava e* la *primera* vós *foro* de *sétima e* la *otra* *foro* de *sesta e* ansý *fasta* acabadas las dichas seys voces; *e* que de todo lo que cojerdes *deys diesmo* a Dios *e* que la *per*/¹²sona que fuere a *coger* la dicha *rrenta* le dedes de *comer e* de *beuer* myentra la *coger*. Et después de la *postrimera* vós, *finquen* as *ditas* *vinas e* casa o *casas e* *heredades* *libres e* *desenbargadas* al *dito* *nostro* /¹³ *monasterio e* *prior e* *convento* del.

Et [he]⁵ *posto* que [sy]⁵ vós o alguna de las *ditas* *vostras* voces *quisiéredes* *vender* o *enpenar* o *aforar* o *traspasar* o *supenorar*, que las *ditas* *vinas e* casa o *casas* o *heredades* que las *ajamos* /¹⁴ nos por el *justo* *precio*; *e* *non* lo *queriendo* nós por el *justo* *precio*, que entonces vós lo *po*[dá]ys⁶ *vender* o *deytar* o *aforar* o *traspasar* a tal *persona* o *personas* que *sean* *semejables* a bós *e* que nos *page* /¹⁵ en *pas e* *sin* *rruydo*, pero que *non* *seja* *cauallero* *nyn* *duena* *njn* *doncella* *nyn* *escudero* *nyn* *persona* de *tras* *muro* *nyn* *rreligiosa*. O *qu*[a]⁷ todo vos *aforamos* *fincándonos* a *saluo* el *mando e* *señorío* *rreal*. *E* /¹⁶ que lo *non* *podades* *poner* en *anyversario* *njn* en *manda* *nyn* *tributo* *nyn* a *otra* *iglesia* *nyn* *monasterio* *nyn* a [o]tra⁸ *persona* alguna, *saluo* al *dito* *nostro* *monasterio*. *E* si *fuéredes* *yngratos e* *desconocidos* vós *e* las *ditas* *vostras* /¹⁷ *boces* *contra* nós ou *contra* lo *dito* *nostro* *monasterio*, que *percades* lo *dito* *foro* et nós, los *priores* del, lo *podamos* *rrescebir* *sin* *voso* *enbargo*.

E *mays* que *posto* que vós o *vostras* voces a *vosa* *costa* *ponades* las *ditas* *vuas* que /¹⁸ nos *convenjeren* de las *ditas* *vinas* en el *nostro* *lagar*⁹.

Et que [si]⁵ las *ditas* *vinas* o *casa* o *casas* *vendierdes* o *deytardes* o *aforardes* en la *manera* *sobredita* o si *dello* *mudardes* (d)o *nostro* *señorío*, *e* si *non* /¹⁹ nos *pagardes* *nostros* *foros* en *pas* como *dito* *he*, que o *dito* *nostro* *monasterio e* *priores* del lo *rresciban* por su *autoridad*; et vós esto *compliendo* que *dito* *he e* *pagando e* *guardando*, *obligamos* os *benes* do *dito* *nostro* /²⁰ *monasterio* de vos *defender e* *anparar* *con* *ello* a *dereyto*.

E que pornedes el dito bacelo do Cancelo *con* suo monte en los dies anos primeros segientes.

E lo dito Rruý de Quintela se obligó de *comp*[l]ir¹⁰ e guardar, *él* e sus /²¹ voces, las ditas condiciones do foro, et ansý rescibo de vós, lo dito prior e convento, lo dito aforamento por las maneras e condycciones susodytas e en cada vna dellas e obligo a my e a mys byenes, ansý muebles como rrayces, a/²²vydos e por aver, de lo labrar e rreparar byen las ditas vinas e heredades susoditas e de conplir e guardar todas las condycciones desta carta e cada vna dellas e de pagar los ditos foros e cosas susodytas en cada vn año.

E /²³ es puesto e otorgado entre nós, las ditas partes, que qualquier de nós, las ditas partes, [que]⁵ contra lo susodicho² quisier yr e lo *non* *cunplir* o gardar, que peyte ha dita parte por nonble de pena dyes mjll² *maravedýs* vellos de boa mone/²⁴da e á vós del rrey otros tantos; e a dita pena pagada e por esta *nostra* carta e las cosas en ella contenjdas queden firmes e valederas durante lo dito tenpo. E que esta carta *non* valga sy *non* fuere firmada de my, o dyto /²⁵ prior.

Que fue¹¹ fecha² e otorgada dentro en lo dyto *nostro* monasterio, primero día de jenero do año de mjll² e quatrocientos e noventa e vn anos.

Testigos que fueron para esto presentes: lo dyto Rruý de Ruela e Gomes d'Anxián /²⁶ e Juan Áluares e otros, los quales moran en los ditos cotos do *nostro* monasterio.

E yo, fray Pedro de Salamanca, notario del dicho monasterio e en todos sus cotos por el señor prior e convento del dito monasterio, (e) a todo lo que dycho² es en vno con los dichos /²⁷ testygos al otorgamyento del dicho aforamento *fiúe* presente e por my mesmo la escreuý e, por ende, puse aquí my nonble e syno acostunbrado en testimonjo de verdad, que tal es.

|*Sinal*: Fray Pedro, / notario|.

|*Sinatura*: Arias, prior / Sancte Columbe|.

¹ Está escrito *do*.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Falta o *n*.

⁴ Está escrito *dhas*.

⁵ No ms. falta.

⁶ Está escrito *poys*.

⁷ Está escrito *quel*.

⁸ Falta o *o*.

⁹ Despois hai un espazo en branco.

¹⁰ Falta o *l*.

¹¹ Antes está riscado *fu*.

246

1492, febreiro, 8.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Afonso Ares, a Diego de Naves, ás súas mulleres e a seis voces trinta ou corenta cavaduras de viña na Barreda e un formal para unha casa.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5263.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5263.

Sean quantos esta carta de aforamento vieren como nós, don Ares de Santa María, /² por la graçia de Deus e de Santa Ygleia de Rroma prior do monasterio de Santa Conba de /³ Naves, e convento dese mesmo lugar, sendo juntados en noso cabildo por son de /⁴ canpana tangida, según que o avemos de vso e de costume¹, otorgamos e cono/⁵scemos que aforamos a vós, Afons' Ares, e a vostra muger, e a vós, Diego de Naves, e a vostra /⁶ muger, e después de vós en seys voces, el cual sodes vecino e morador en Osera, e vós, /⁷ Diego de Naves, morador en Naves, lugar do dito monasterio; que vos aforamos treynta o cuarenta /⁸ cavaduras de vina, o más sy más pusyerdes, en la Bareda, en vostras vidas e por máys tien/⁹po alende de vós en seys voces.

E en vostra vyda e de vostras mugeres que pagéys foro de nona /¹⁰ e, después de vós, la primera vós pague foro de oytava e la otra foro de sétyma e la otra /¹¹ de sesta e aquí estén fasta açabadas (*sic*) las ditas voçes. E ansý que vós, en vostra vida o a ten/¹²po de vostro pasamento, nomjedes la primera vox e a primera a segunda e ansý vayan nomjadas /¹³ as ditas seys voçes vna pos otra per horden suçesiue fasta seyendo conplidas e acaba/¹⁴das as ditas seys voces; e non seyendo nomyadas, que entonçes seja vós aquella que de dereyto (o) /¹⁵ over de heredar los ditos vosos benes.

Convén a saber, que vos aforamos lo dito monte para [que]² /¹⁶ plantedes las ditas cuarenta cavaduras de vyna en los dies años primeros que ver/¹⁷nán. Jten

más vos aforamos vn formal para vna¹ casa donde él quisyere, con çonçición (*sic*) /¹⁸ que él pague por foro e rrenta de la casa seys *maravedis* vellos de derreytura en cada vn año /¹⁹ por día de San Martyno.

Las cuales cavaduras e casa vos aforamos a condiçión que las labre/²⁰des e rreparedes e çantedes todo lo que le for menester e que, d'oje en dies años primeros seguyen/²¹tes, ponades e plantedes las ditas cuarenta cavaduras de vyna o dito monte aquello que for /²² para poner, e labredes e rreparedes el dito heredamento, por manera que non desfallesca por men/²³gua de lavores e rreparos. E seredes vosotros e v[ost]ras³ voçes vasallos seruyentes e obedi/²⁴entes e mandados a nós e ao dito noso monasterio e a nostros⁴ suçesores que por los ty/²⁵enpos foren con lo dito foro e de otro non. E nos daredes e pagaredes en cada vn año fo/²⁶ro de nona e la primera vós de otava e la segunda de sétyma e las otras de sesta e aquí estén /²⁷ fasta acabadas las ditas voçes. Et que las vuas que de las ditas vynas nos vynjeren /²⁸ que vós e las ditas *vostras* voces a *vostra* costa las ponades en lo *nostro* lagar de Vntes. E más vy/²⁹sytarnos hedes por cada día de Santa Conba con de lo que tovyerdes e con candelas. La /³⁰ cual navydad (*sic*) que [a]sý⁵ Deus der en las ditas vynas colleredes por *nostro* ollo o de nosos su/³¹cesores o de noso mayordomo, al cual proueheredes de comer e de beuer comunal/³²mente en quanto lo cogerdes. E do al que ajades libre pagando diesmo a Deus. E en este dito foro se /³³ entienda que vos non aforamos o señorío rreal, que este rreseruamos para o dito *nostro* /³⁴ monasterio e para nós en seu nome. E á morte da postrimera das ditas voces, que finquen as dy/³⁵tas vynas e casa libres e desenbargadas ao dito *nostro monasterio*.

Et es puesta condiçión /³⁶ que sy uós o *vostras* voçes quisyerdes vender, deytar, donar, enajenar o traspasar as ditas vynas /³⁷ e casa, que primeramente frontedes con ella a nós e a nostros suscesores e que noslo dedes por /³⁸ el justo preçio, queriéndolas nós; e las non querriendo, que las posades vender a persona lana e /³⁹ abonada semejable de vós, tal que nos pague lo dito foro e cumpla las condiciones /⁴⁰ desta carta e cada vna dellas, pero que non seja cauallero, dona nyn donçella nyn escudero nyn /⁴¹ rreligiosa persona, nyn faredes por ella manda nyn anyversario, foro nyn sobreforo, nyn a otra⁶ /⁴² nynguna person[a]⁷ nyn a ygleia nyn *monasterio*, saluo ao noso *monasterio*.

Las cuales sy vendierdes o /⁴³ deytardes, donardes o traspasardes o haforardes como dito he, o sy dello mudardes *nostro* /⁴⁴ señorío o nos non pagardes *nostro*

foro, que o dito *monasterio* e los priores del que por el tiempo foren las posan /⁴⁵ tomar e rrescebir por súa autoridad; e vosotros esto que dito he conpliendo e pagando e /⁴⁶ guardando, oblygamos os benes do dito *nostro monasterio* de vos defender [e]² anparar con ello a dereyto.

/⁴⁷ E los ditos Afons'Ares e Diego de Naves, que somos presentes, por nosotros e por las ditas *nostras* /⁴⁸ voçes, que ansý lo otorgamos e rrescebimos lo dito foro de vós, o dito prior e convento, este dito /⁴⁹ aforamento según he como dito he, et obligamos a nós e a *nostros* benes e das ditas /⁵⁰ *nostras* voçes, abydos e por aver, de lavar e rreparar las ditas vinas e casa durante lo dito tyen/⁵¹po e pagar lo dito foro e conplir e guardar en todo e por todo las cosas susoditas e cada vna⁸ /⁵² dellas.

E cualquier de vós o das ditas partes que contra esto for o pasar e lo non conplir e guardar, /⁵³ que peyte de pena a la parte guardante dos mjll¹ *maravedís* vellos cada vno de vós e á vós del rrey otros /⁵⁴ tantos; e a dita pena pagada o non, esta carta [e]⁹ las cosas en ella contenjdas finquen firmes /⁵⁵ e valederas durante o dito tempo e boces. E que este foro non vala saluo sy for firmado de my, lo /⁵⁶ dito prior.

Que fue feyta e otorgada dentro eno dito *monasterio* de Santa Conba a ocho¹ días del mes /⁵⁷ de febrero, año do nascimiyento de Nostro Señor Ihesu Cristo de mjll¹ e *quatrocientos e noventa e dos* /⁵⁸ años, estando a ello presentes por testygos Gomes da Salceda e Rruý Tato, criado d'A/⁵⁹fons'Ares, e Afonso de Naves e otros.

Et yo, fray Pedro de Salamanca, notario en todos /⁶⁰ los cotos de Santa Conba de Naves, a todo lo que dicho¹ es en vno con los dichos testygos fuy pre/⁶¹sente e lo escreuj et por ende puse aquí my nonble e syno acostunbrado en testymo/⁶²nyo de verdad, que tal es.

[*Sinal: Frater Petrus Sala/mantynus*].

[*Sinatura: Arias, prior / Sancte Columbe*].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. falta.

³ Está escrito *vas*.

⁴ O *r* vai escrito sobre un *o*.

⁵ Faltan as letras *an*.

⁶ Leva o *o* na entreliña.

⁷ Está escrito *persono*.

⁸ Leva un sinal de abreviatura innecesario.

⁹ Está escrito *o*.

1492, marzo, 5.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Guterre de Anaigo, á súa muller Tareixa Rodríguez e a catro voces o lugar de Anaigo, unha leira en Untes xunto coa adega de Sas e unha leira de monte na Barreda.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5266.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5266.

[Cruz]

Sepan quantos esta carta de aforamento vieren como nós, don fray Arres de Santa María, porla graçia de Deus e da Santa Igleia de Rroma prior do *monasterio* de Santa Comba de Naves, e convento dese mesmo lugar, seyendo *ajunta*/²dos en noso cabildo por son de canpana tangida, según que o avemos de uso e de costume de nosa horden, otorgamos e conoscemos que aforamos a vós, Gotere d'Anaygo, e a *vostra* muller Terexa Rrodrigues, /³ lo *nostro* lugar d'Anaygo, a montes e a fontes, según que lo vós traxedes e posehedes a jure e a mano, e por máys [tenpo]¹ despueys do postrimero de vós en çuatro (*sic*) voces, fillos o fillas que anbos ajades de consuno; e non los /⁴ aviendo fillos o fillas e finándose la dita Tereja d'Anaygo ante que lo dito seo marido, que lo dito Gotere d'Anaygo herede o dito lugar en súa vida e a súa morte que se torne o dito lugar a la tronquidad de la /⁵ dita Terexa Rrodrigues, súa muller.

Con tal pleyto e *condición* que rreparedes e labredes as ditas heredades do dito lugar, e rreparés as çasas (*sic*), por manera que non desfallescan por mengua de lauor. E darnos /⁶ hedes en cada vn año do dito lugar a cuarta parte do pan que over eno dito lugar; e sy algunas estyuadas fecerdes, que nos paguedes dellas foro de sesta el primero año e el segundo foro de quinta /⁷ e de allý a delante que nos paguedes dellas foro de çuarta (*sic*). E darnos és por serujcio en cada vn año vn buen porço (*sic*) e vn carnero por serujcio, e por derreytura en cada vn año por día de /⁸ San Martino vn rreal de plata.

Jten más vos aforamos vna leyra de vina que jaçe en la fellegresya d'U[n]tes², que parte *dun* cabo con la Seara da Ygleia que traxe Gomes d'Anxián, e da otra

parte con /⁹ vina de Afonso da Lama e fere en el sobreal da Bareda, con más a adega de Saas; con tal pleyto e condición que nos paguedes da dita vina en cada vn año foro de sesta, vós e las ditas voçes, e que /¹⁰ de la dita vina e adega aja a dita Ynés d'Anaygo en súa vida la meytad da dita vina e adega, e a súa morte finque a dita vina e adega a seus herederos. E pagarnos hedes en cada vn año ceva/¹¹da e gallyna.

Jten máys vos aforamos vna leyra de monte ena Bareda, como parte da vna parte con vina d[e]³ Afonso d'Utero e vay para lo Myno e fere en lo soto de Sotelo da vna ylargá, como fere en lo /¹² rregero da fonte de Sotelo. Con tal pleyto e condición que vós e la dita vostra muller nos dedes en cada vn año foro de noa e, después da morte de (d')anbos a dos, en cuatro voçes, fillos o fillas que /¹³ anbos ajades de consuno; e non los aviendo, falescendo o dyto Gotere d'Anaygo primero que la dita súa muller, que ella herede a dita leyra de Sotelo en súa vida e, después de seo finamento, que herede /¹⁴ a dita leyra o dito Gotere d'Anaygo, seu marido, o seos herederos. E darnos és vós e a dita vostra muller da dita leyra foro de noa, e la primera vós foro d'oytaua e la segunda foro de sé/¹⁵tima e la terçera foro de sesta e la quarta foro de quinta e aquí estén as ditas voçes. Con tal pleyto e condición que ponáys o dito monte estos dies años primeros seguyentes e que vós ponades /¹⁶ as ditas novydades el pan en la tula do nostro monasterio e las vuas eno nostro lagar de Vntes.

Et moraredes o dito logar⁴ vós e as ditas vostras voces, de manera que estén moradas e rreparadas as /¹⁷ ditas casas e as ditas vinas que estén chantadas⁵ e entrechantadas e ben labradas, por manera que non desfallescan por mengua de lauor. Et que paguedes dúas blanças (sic) de candelas por día /¹⁸ de Santa Comba en cada vn año e que nos venades a ver con do que toverdes por lo seu día e a los priores que por los tenpos foren. E pagaredes loytosa acostumada e çien sueldos por partición. /¹⁹ Et a la morte da postrimera vós, finque o dito logar d'Anaygo lybre e quite e desenbargado, con súas casas e boas paraņas e as ditas vinas e adega e pertenças e con todo seu lauor e bon paramen/²⁰to, a nós e ao dito nostro monasterio e priores e convento del.

Et [he]¹ posto que sy lo quisyerdes vender, deytar, donar, aforar o sopynorar o por el alma dar, que lo dedes ante a nós e ao dito nostro monasterio que a otro; e nós /²¹ non lo querriendo por lo justo preçio, que entonçes lo vendades, deytedes, afores a tal persona que seja semejable de vós, que nos pague nostros foros en pas, pero que non seja cavallero nyn do/²²na nyn donçella ny[n]² escudero nyn

ome⁵ de tras muro *nyn* a rrelygiosa persona *nyn* a ome poderoso. He esto que dito he vos aforamos quedándonos senpre o señorío rreal, que este rreser/²³uamos *para* nós *e para* o dito *nostro* monasterio. *E* lo *non* pornedes en anyversario *nyn* manda *nyn* tributo ny[n]² a otra ygleya *nyn* monasterio *nyn* santuario alguno, saluo ao dito *nostro* monasterio. Et sy fordes in/²⁴gratos *e* desconocidos vós o as ditas *vostras* voçes contra nós *e* contra o dito *nostro* monasterio *e* priores del, que perçades o dito foro *e* nós *e* los priores del, sen *vostro* embargo, lo posan rresceber.

O cual /²⁵ dito logar *e* vinas *e* monte *e* adegas *e* casas *e* heredades del sy venderdes o deytardes o donardes o aforardes como dito he, o sy dello mudardes noso señorío o nos *non* pagardes *nostros* /²⁶ foros en cada vn año en pas, *e non* labrardes as ditas vinas *e* rreparardes as casas *e* posardes o dito monte *e* nos *non* pagardes *ben*, *e non* conplyerdes *nyn* guardardes todas las /²⁷ cosas en esta carta *e* aforamento sobreditas en cada vna⁶ delas ao monasterio sobredito, (*e*) que los priores que del foren o posan rresceber todo elo por súa autoridad; et vós esto /²⁸ que dito he conplyendo [e]¹ guardando vós *e* as ditas *vostras* voces, oblygamos os benes do dito *nostro* monasterio de vos defender con ello a dereyto.

Et yo, o dito Gotere d'Anaygo, que presente /²⁹ so, por mý *e* por la dita myna muller, que es ausente, *e* por las ditas mynas voses, ansý o rrescebo de vós, o dito prior *e* conuento, o dito logar *e* aforamento ena manera /³⁰ que sobredita he, *e* oblygo a mý mesmo *e* a todos meos benes *e* da dita myna muller *e* das ditas voces *e* herederos, ansý mobles como rrayzes, avydos *e* por aver, d'o⁷ core/³¹ger *e* rreparar *e* labrar as ditas vinas, *e* de poner⁸ o dito monte en los ditos dies años primeros seguyentes, *e* de pagar o dito rreal de plata de dereytura, *e* todo esto dáremos /³² *e* pagáremos a vós, o dito señor prior, *e* ao dito uostro monasterio *e* conuento del *e* a los priores del, *e* de conplyr *e* guardar todas las çosas (*sic*) *e* condyciones desta carta *e* çada vna dellas.

/³³ Et [he]¹ posto *e* otorgado que cualquier de nós que contra esto for o pasar o ansý *non* conplyer o⁹ guardar, que peyte de pena *e* postura, interese á parte guardante¹⁰ dos mjll⁵ *maravedís* vellos /³⁴ de pena *e* á vós del rrey ot[r]os¹¹ tantos; *e* dita pena pagada o *non*, esta carta *e* todas las cosas en ella conteúdas finquen firmes *e* valan en seo tempo *e* tenor⁵. *E* que /³⁵ esta carta *non* valla saluo sy for firmada de mý, o dito prior.

Que fue feyta *e* otorgada dentro eno dito monasterio de Santa Conba de Naves oye lunes, a çinco días do mes de /³⁶ março del año de mjll⁵ *e* quatrocientos *e* noventa *e* dos años.

Testigos que fueron presentes: Vasco d'Errey, çriado (*sic*) do dito señor prior, e Goncaluo de Loredó e otros.

Et yo, fray Pedro /³⁷ de Salamanca (*sic*), escriuano e notario en todos los cotos e señoríos do dito *monasterio* por el señor prior e convento, en vno con los dichos *testigos* al otorgamento del dicho a/³⁸foramento fúe presente e lo escreuy con my mano e por ende puse aquí my nonble e syno acostunbrado en testymonyo de verdad, que tal es.

/³⁹ Jten más darés por dereytura de la adega d'Untes dos *maravedís* vellos en cada vn año.

|*Sinal*: Fray Pedro de Sala/manca, notario|.

|*Sinatura*: Arias, prior / Sancte Columbe|.

¹ No ms. falta.

² Falta o *n*.

³ Está escrito *da*.

⁴ O *o* está corrixido sobre un *a*.

⁵ Leva un trazo sobreposto.

⁶ Despois está riscado *año*.

⁷ Despois está borrado *o*.

⁸ O *r* vai escrito sobre un *e*.

⁹ Está corrixido sobre un *a*.

¹⁰ Antes está riscado *gar*.

¹¹ Falta o *r*.

248

1492, agosto, 20.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Cataliña Barata e a catro voces o lugar de Pazo en San Xillao de Ribela.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5276. Este documento é case idéntico ao seguinte.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5276.

REF. POUSA, *Señorio Santa Comba de Naves*, 89.

Sábean quantos esta carta de aforamento vieren como nós, don Ares de Santa María, por la graçia de Deus e da Santa Igleia /² de Rroma prior do *monasterio* de Santa Conba de Naves, e convento dese mesmo logar, sendo *juntados* en *nostro* ca/³bildo por son de canpana tangida, *segundo* que o avemos de vso e de costume¹ de nostra orden, aforamos a /⁴ vós, Catalina Barata, e a quatro voçes después de voso finamento, fillos e fillas que ovistes de consuno vós e /⁵ *vostro* marido Manuel de Toves, escudero, que Deus aja, e a quatro voçes después de *vostra* morte, en tal que vós, al /⁶ (al) tenpo de *vostro* finamento, nomeedes la primera vox e la primera la segunda e la segunda la terçera e la terçe/⁷ra la quarta; e que cada vna¹ destas voçes, desd'el día de seu finamento fasta treynta días primeros segientes, /⁸ seja nomeada dentro en el *nostro monasterio*.

Convén a saber, que vos aforamos ho noso logar de Paaço¹ que jaz en la felegre/⁹sya de San Guliano de Ribela, o qual dito logar vos aforamos *con* todas súas pertenças, entradas e saydas, e *con* /¹⁰ todas súas casas e formás delas e herdades e viñas e árboles, [a montes]² e a fontes, por donde quer que as aja e de *dereyto* deva /¹¹ aver, e según que o vós todo tragedes a jur e a mano, exente³ o que ende a otro está aforado.

Et este dito logar vos afo/¹²ramos çomo (*sic*) dito he con tal preyto e *condición* que o labredes ben todas las herdades del, como *non* desfaleça por /¹³ mengua de labor e de bono paramento, e sejadés vós e *vostras* vozes vasalos *seruentes*⁴ e mandados a nós e ao dito *monasterio* /¹⁴ con o dito logar e de otro *non*. E nos daredes de foro por o dito logar de Paaço¹ e heredades del en cada vn año dos mo/¹⁵yos de vino tynto a la bica do lagar, e por *dereytura* de las casas seys *maravedís* vellos, que son dies cornados en ca/¹⁶da maravedí. E pagaredes dúas blanças (*sic*) de candelas por día de Santa Çonba (*sic*) en cada vn año e que nos venades /¹⁷ a ver por lo seo día *con* de o que toverdes e aos priores que por los *tenpos* del foren. E pagaredes por loytossa vós, la di/¹⁸ta Catalina Barata, tres rreales e la primera vox quatro rreales e la segunda çinço e la terçera seys e la /¹⁹ cuarta siete rreales; e acabadas las ditas voçes, quede o dito logar libre e desenbargado a nós e ao dito *nostro monasterio*, /²⁰ con todas súas heredades e pertenças e con todo seu labor e bono paramento a nós e ao dito *monasterio* e priores e convento /²¹ del.

E [he]² posto que sy lo quisierdes vender o deytar o donar o aforar o supinorar o por el alma dar, que nos rrequiráys ante /²² a nós e ao dito *monasterio* que a otro; e *non* lo queriendo nós por el justo precyo, que entonçes lo vendades o deytades

o⁵ /²³ afores a tal persona que seja semejable de vós, que nos pague *nostros* foros en paz, pero que non seja cavallero /²⁴ *nyn* dona *nen* donzella *nen* escudero *nen* ome de tras muro *nen* rreligiosa persona *nen* ome poderoso. E esto /²⁵ que dito he vos aforamos sacando a saluo *para nós e para* lo dito *nostro* *monasterio* *para* senpre mando *e* señorío rreal. /²⁶ *E non* lo pornedes en anyversario *nyn* manda *nen* trebuto a otra igleia *nen* *monasterio* *nen* santuario alguno, sal/²⁷[uo]⁶ ao dito noso *monasterio*. Et sy fordes engratos *e* desconosçidos vós *e* las ditas *vostras* voces contra nós *e* con/²⁸tra o dito *nostro* *monasterio* *e* priores del, que percades o dito foro *e* nós [e]² los priores del, sen *vosro* embargo, lo posan rres/²⁹çeber.

Lo cual dito logar *e* heredades se venderdes o deytardes o donardes o aforardes como dito he, o /³⁰ se dello mudardes *nostro* señorío o nos non pagardes *nostros*(s) foros en cada vn año en paz, o non labrardes /³¹ *nen* parardes ben, o non conplierdes *nyn* guardardes todas las cosas que en esta carta *e* aforamento so/³²breditas *e* cada vna⁷ dellas ao *monasterio* sobredito, (*e*) los priores que del foren lo posan rresceber todo elo por súa /³³ autoridad; et vós esto que dito he conprindo *e* guardando vós *e* *vostras* voçes, oblygamos os benes do dito /³⁴ *nostro* *monasterio* de vos defender con ello a dereyto.

E eu, a dita Catalina Barata, que presente so, por mý *e* en non/³⁵ble de las ditas voçes, asý o rrescebo de vós, o dito prior *e* convento, o⁸ dito logar *e* aforamento ena mane/³⁶ra que sobredito he, *e* oblygo a mý mesma *e* a todos meos benes *e* das ditas voçes *e* herederos, asý (mo) /³⁷ mobles como¹ rrayçes, avidos *e* por aver, de o correger *e* rreparar *e* labrar o dito logar de Paaço *e* heredades /³⁸ *e* vinas del, o lo facer labrar *e* rreparar, *e* de pagar en cada vn año los ditos dos moyos de vino *e* de/³⁹rreytura, *e* todo esto dáremos *e* pagáremos a vós *e* [a]⁹ dito voso *monasterio* *e* convento del *e* aos priores del, *e* /⁴⁰ de conprir *e* guardar todas las condiçiones desta carta *e* cada vna dellas.

E he posto *e* otorgado /⁴¹ que qualquier de nós que contra esto for o pasar o ansý non conplier *e* guardar, que peyte de pena, /⁴² postura, jnterese á parte aguardante mjll¹ *maravedís* vellos de pena *e* á vós del rrey otros tantos; /⁴³ *e* a dita pena pagada ou non, esta carta *e* todas las cosas en ela conteúdas finquen firmes *e* /⁴⁴ valan en seu tempo. *E* esta carta non vala *e* seja en sy nulla saluo sy for firmada de mý, lo dito /⁴⁵ prior.

Que fuy feyta *e* otorgada dentro eno dito *monasterio* de Santa Conba de Naves a veynte días /⁴⁶ del mes d'agosto, año do nacemento de *Nostro* Señor Ihesu

Cristo de m^{jll}¹ e quatrocientos e noventa e /⁴⁷ dos años, et estando a ello presentes por testygos Vasco d'Errey, criado do señor prior, e /⁴⁸ Gomes d'Anxián, vasallo del señor prior, e Rruy das Quintas.

Et yo, fray Pedro de /⁴⁹ Salamança (sic), notario en todos los çotos (sic) e logares de Santa Conba de Naves, a todo lo que dicho /⁵⁰ he en vno¹ con los dichos testygos fuy presente e lo escreu^j por my mano et por ende /⁵¹ puse aquí my nonble e syno acostunbrado en testymony de verdad, que tal es.

[Sinal: Fray Pedro de / Salamanca, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. falta.

³ O primeiro e está representado por un sinal tironiano.

⁴ Usa a abreviatura de *ser* co valor de *se*.

⁵ Despois está riscado *su*.

⁶ Faltan as letras *uo*.

⁷ Leva un sinal de abreviatura innecesario.

⁸ Escribiu *do*, riscouno e logo escribiu na entreliña *o*.

⁹ Falta o *a*.

249

1492, agosto, 20.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Cataliña Barata e a catro voces o lugar de Pazo en San Xillao de Ribela.

A.- A. H. P. Ourense, Pergamiños, Santa Comba de Naves, c. 17, nº 6. Este documento é case idéntico ao anterior.

REF. POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 89.

Sábean quantos esta carta de aforamento vieren como nós, don Ares de Santa María, por la graçia de Deus e da Santa [I]gleia¹ de Rroma prior do /² *monasterio* de Santa Conba de Naves, e convento dese mesmo lugar, seyendo avntados en *nostro* cabildo por son de [can]pana¹ tangida, *segundo* /³ que o avemos de vso e de costume² de *nostra* orden, aforamos a vós, Catalina Barata, e a quatro voçes después de *vostro* finamento, fillos /⁴ e fillas que ovistes de consuno vós e *vostro*

marido Manuel de Toves, escudero, que *Deus* aja, en tal que vós, al tempo de *vostro* finamento, nomeedes /⁵ la primera voz e la primera la segunda e la segunda la tercera e la tercera la cuarta; e que cada vna³ destas voçes, desd'el día de seu fina/⁶mento fasta treynta días primeros segientes, seja nomeada dentro en el *nostro monasterio*.

Convén a saber, que vos aforamos lo *nostro* logar de Paaço² /⁷ que jaz en la felegresya de San Juliano de Rrybela, lo qual dito logar vos aforamos con todas súas pertenças, entradas e saydas, e con todas súas /⁸ casas e formás delas e heredades, vinas e árboles e fontes, por donde quer que las aja o deva aver de dereyto, según que o vós todo tra/⁹gedes a jur e a mano, exente⁴ o que ende a otro está aforado.

Et este dito logar vos aforamos como dito he c[on]¹ tal preyto e condición /¹⁰ que labredes e rreparedes todas las heredades del, como non desfalescan por mengua de labor e de bono param[en]to¹, he que sejades vós e *vostras* /¹¹ voçes vasallos seruentes e mandados a nós² e ao dito *nostro monasterio* con lo dito logar e a otro non. Et nos daredes de foro por lo dito logar de Paaço² /¹² e heredades del en cada vn año dos mojos de vino tinto a la bica do lagar, e por dereyturra de las casas en cada vn año seys *maravedís* /¹³ vellos, que son dies dineros en cada maravedí. E pagaredes dúas blancas de candelas por día de Santa Comba en cada vn año e que /¹⁴ nos venades a ver con de lo que toverdes en el seu día a nós² e a los priores que por los *tempos foren*. Et pagaredes por loytossa vós, la dita /¹⁵ Catalina Barata, tres rreales e la primera voz çuatro (*sic*) e la segunda⁵ çinco e la tercera seys e la quarta syete rreales e así fasta acaba/¹⁶das las ditas çuatro voçes; e acabadas las ditas voçes, finque o dito logar libre e desenbargado a nós e ao dito *nostro monasterio*, con todas súas he/¹⁷rredades e pertenças e con todo seu labor e bono paramento a nós e ao dito *nostro monasterio* e priores e convento del.

E é posto que sy lo quisyerdes ven/¹⁸der o deytar o donar o aforar o supinorar o por el alma dar, que nos rrequiráys ante a nós e ao dito *monasterio* por el justo precio que a otro; /¹⁹ e non lo queriendo nós por el justo precio, que entonçes lo vendades o deytades o aforesdes a tal persona que seja semejable de vós, que nos /²⁰ pague *nostros* foros en paz, pero que non seja cavallero *nen* dona *nen* donçella *nen* escudero *nen* ome de tras muro *nen* rreligiosa persona /²¹ *nen* ome poderoso. Et esto que dito he vos aforamos sacando a saluo para nós e para o dito *nostro monasterio* para senpre mando e señorío rreal. E /²² non lo pornedes en anyversario *nen* manda *nen* tributo a otra igleia *nen* *monasterio* *nen* santuario

alguno, saluo ao dito *nostro monasterio*. Et sy fordes engra/²³tos e desconosçidos vós o las ditas *vostras* voçes contra nós e contra o dito *nostro monasterio* e priores del, que percaedes o dito foro e nós [e]⁶ los priores /²⁴ del, sen *vostro* embargo, lo posan rresceber.

Lo cual dito logar e heredades sy venderdes o deytardes o donardes o aforardes como dito he, [o]⁶ se /²⁵ dello mudardes *nostro* señorío o nos non pagardes *nostros* foros en cada vn año en paz, o non labrardes *nen* parardes ben, o non conplierdes /²⁶ *nyn* guardardes todas las cosas que en esta carta e aforamento sobreditas e cada vna³ delas ao *monasterio* sobredito, (e) los priores que del foren lo po/²⁷san rresceber todo por súa autoridad; et vós esto que dito he conpliendo e guardando *vós e vostras* voçes, obligamos os benes do dito /²⁸ *monasterio* de vos defender con ello a deryto.

E eu, la dita Catalina Barata, que presente so, por mý e en nonble de las ditas voçes, asý lo rrescebo /²⁹ de vós, lo dito prior e *convento*, o dito logar de Paaço² e aforamento *ena*⁷ manera que sobredita he, e oblygo a mý mesma e a todos meos benes /³⁰ e das ditas voçes e herederos, asý mobles como rrayzes, avidos e por aver, de o coreger e rreparar e labrar o dito logar de Paaço² e heredades /³¹ e vinas del, o lo façer labrar e rreparar, e de pagar en cada vn año los ditos dos moyos de vino e derreytura, e todo esto dáremos e /³² pagáremos a vós e ao dito *vostro monasterio* e *convento* del e a los priores del, e de conp[ll]ir⁸ e gardar todas las condiciones desta carta e cada vna³ /³³ dellas.

E [é]⁶ posto e otorgado que qualquier de nós que contra esto for o pasar o ansý non conpl[i]er⁹ e guardar, que peyte de pena, postura, jnteresse /³⁴ á parte aguardante mjll² *maravedís* vellos de pena e á vós del rrey otros tantos; e a dita pena pagada ou non, esta carta e todas las cosas en /³⁵ ela conteúdas finquen firmes e valan en seu tempo. E que esta carta non vala e seja en sý nulla saluo sy for firmada de mý, lo dito prior.

Que /³⁶ fue feyta e otorgada dentro eno dito *monasterio* de Santa Conba de Naves a veynte días del mes d'agosto, año do nasçemento de *Nostro Señor* /³⁷ Ihesu Cristo de mjll² e *quatrocientos e noventa e dos* años, estando a ello presentes por testygos Vasco d'Erey, criado del señor prior, e Gomes /³⁸ d'Anxián, vecino d'Untes, e Rruý das *Quintas* e otros.

Et yo, fray Pedro de Salamañça (*sic*), notario en todos los cotos e logares do dito /³⁹ *monasterio* de Santa Conba de Naves, a todo lo que dicho² he en vno² con

los dichos *testigos* fuy presente *e* lo escreuy por my mano *e* por ende puse /⁴⁰ aquí my nonble *e* sygno acostunbrado en testymonjo de verdad¹⁰, que tal es.

|*Sinal*: Fray Pedro de / Salamanca, notario|.

|*Sinatura*: Arias, prior / Sancte Columbe|.

¹ O ms. está rompido.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Leva un sinal de abreviatura innecesario.

⁴ O primeiro *e* está representado por un sinal tironiano.

⁵ Escribiu *terçera*, riscouno e escribiu “segunda” na entreliña.

⁶ No ms. falta.

⁷ Está escrito ‘ā.

⁸ Falta o *l*.

⁹ Falta o *i*.

¹⁰ Antes hai unha letra sen acabar de trazar e riscada.

250

1493, agosto, 25.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Vasco de Eiré, a Lopo de Eiré e a seis voces o terreo do Piteiro e outro terreo en Soutelo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5299.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5299.

|*Cruz*|

Sábean *quantos*¹ esta carta de aforamento² byren como² *nós, don frei Ares*² de *Santa Marýa*², prior do mosteyro de *Santa Conba* de Naves, *e* conbento dese dito lugar, sendo todos juntados² en noso /² cabído² *per* son de canpã tangida, según que o avemos de vso *e* de costume² de nos ajuntar en noso cabído², damos *e* outorgamos *e* aforamos² a vós, *Vasco d'Eyryy e Lopo d'Eyryy*, que esta/³des presentes², *e* a seys voces depús vós anbos *e* asý que a premeyra voz que nomee a segunda *e* a segunda que nomee a terçeyra *e* a terçeyra que nomee a quarta³ *e* a quarta³ nomee a quinta /⁴ *e* a quinta nomee a sesta, [e]⁴ asý baan nomeadas as d[i]-tas⁵ seys voces húa pus outra suçesybe; *e non* sendo nomeadas, que seja a premeyra

voz aquel ou aquela que de *dereyto* herdar os bẽes do pustu/⁵meyro de cada *hun* de uós. Conbén a saber, que vos aforamos⁶ ho⁷ tarreo do Pjteyro, como² bay de muru a muro *e* topa en çima *enna* casa, *e* mays vos aforamos outro tarreo que jas en Soutello, /⁶ que parte *con* erdade de *Johán* Gonçalues *e* da outra parte *con* byña de Álvaro do Canpo.

Asj vos aforamos² os ditos tarreos *e* vyña que jazen de monte, por tal pleito *e* condiçõn que os ponades /⁷ de vyñas nobas² en des anos² premeynos sygentes ou en onze anos premeynos sygentes, *e* nos dedes *e* pagedes de foro de cada *hun* ano² a nós *e* a noso mosteyro a sétyma parte /⁸ de quanto vyño *e* conposta Deus der *ennas* ditas erdades, collydo *per* meu mayordomo *e* de meus suçesores, ao qual proberedes de comer *e* de beber cumunalmente mentre collerdes a dita novydade. *E* nos /⁹ daredes de dyreitura por dja de San Martyño do mes² de nobembro *hun* marabydil. Et outrosy que *non* posades faser manda *njn* vnyversario a outra iglleia *nyn* mosteyro *njn* santuario *njngũ* porlas /¹⁰ ditas erdades² *e* vyña, saluo ao dito noso mosteyro. *E* do al que ajades as ditas erdades *e* vynas de dýzimos a Deus, pagando o dýzimo a Deus, lybres *e* quites de todo outro trebuto *e* encargo /¹¹ algũu.

E se uós ou bosas vozes *quiserdes*⁸ bender ou deytar as ditas vyñas, que premeiramente frontedes con elas a *myn* ou ao prior que porlo *tempo* for do dito mosteyro *e* noslas dedes por/¹²llo justo preçio que vos outro por ellas der ante que [a]⁴ outro algũu; *e* nós *nonna*[s]⁹ querendo porlo justo preçio rreçebyr, entón a[s]⁹ vendede, deytade, supynorade, enallade, supynorade *e* traspasade a(o) /¹³ tal persona² que seja vosa semelláballe de uós que nos page a nós *e* a nosos suçesores². *E* oblygamos todos nosos bẽes do dito noso mosteyro *para* vos defender *e* anparar a *dereyto* con as /¹⁴ ditas vynas.

E nós, os ditos Vasco d'Eyryy *e* Lopo d'Eyryy, que ambos somos² presentes², *e* porlas ditas nosas seys vozes, asy o outorgamos *e* rreçebemos en nós as ditas vyñas aforadas /¹⁵ de uós², o dito prior don Ares² de Santa María; *e* *para* cantar *e* ontrechantar *e* labrar *e* parar ben *e* vos pagar en cada *hun* ano² a sétyma parte de quanto vyño Deus² der *ennas* ditas vyñas en cada /¹⁶ *hun* ano² *e* o dito *marabydil* por dja de San Martyno do mes² de nobembro, *e* conpljr *e* agardar tódaslas outras cousas *e* condiçiones *enna* dita carta de foro, (*e*) oblygamos² a elo todos nosos bẽes móbellles et /¹⁷ rrayzes, avydos *e* por aver.

E he posto *e* outorgado p[e]na¹⁰ ontre nós², as djtas partes, que qualquer¹¹ de¹² nós² que contra esto for ou pasar *e* o *non* cunplir *e* agardar, que peyte á outra

parte que o con/¹⁸plir e agardar quiser⁸, por nome de pena, pustura, ynterese, mjll *marabydís* de boaa moeda e á voz del rrey outros tantos; e a pena paga ou non, esta carta e aforamento sobredito e as cousas /¹⁹ en ela² contyúdas fiquen¹¹ firmes² e valan enno dito tempo e lugar etcétera.

Que foy feyto e outorgado porlo dito prior e monjes enno mosteyro de Santa Conba de Nabes² a vynte e çinquo djas do /²⁰ (do) mes² de agosto do ano² de mjll e quatroçentos e nobenta e tres² anos².

Testigos que foro[n]¹³ presentes²: Álvaro d'Eyryy e Gomes d'Ansyán e Lopo de Santa Ougẽa e Ares² de Santa María² e /²¹ outros².

Et eu, Pero Cortido, escribano de cámara del rrey nostro senor e seu notario prúbrico en to[do]^s¹⁴ sus rreynos e senoríos, a esto foý presente en vno con los ditos testigos presente f[oý e o]¹⁵ /²² escribý [e]⁴ aquí meu nome² e sygno² fis en *testimoyo* de verdade, que tal he.

E este foro non valla saluo se¹⁶ for firmado de nós, o dito prior.

|Sinal: Pedro Cortjdo, / prúbrico notario|.

|Sinatura: Arias, prior / Sancte Columbe|.

¹ Usa a abreviatura de *qua* co valor de *qu*.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Está escrito *q^{ta}*.

⁴ No ms. falta.

⁵ Falta o *i*.

⁶ As letras *am* van escritas sobre un *o*.

⁷ O *h* está corrixido sobre *q̄*.

⁸ Leva a abreviatura de *que*.

⁹ Falta o *s*.

¹⁰ Está escrito *pañā*.

¹¹ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

¹² O *e* está corrixido sobre un *o*.

¹³ Falta o *n*.

¹⁴ Está escrito *tos*.

¹⁵ O ms. está rompido.

¹⁶ Despois está borrado “non”.

1493, decembro, 9.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Pereiro e a seis voces o lugar da Carreira en Mende e unha casa que ten Tareixa do Conchoso.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5302.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5302.

Sepan *quantos*¹ esta carta de aforamento vieren como nós, don fray Arres de Santa María, por la *graçia* de Deus e da Santa Igleia de Rroma prior do *monasterio* de Santa Comba de Naves, /² e convento dese mesmo lugar, sendo juntados en noso cabildo per son de canpana tangida, según que o avemos de uso e de costume de nosa horden, otor/³gamos e conosco que aforamos a vós, Pero Pereyro, vecino que sodes en Lamela, o *nostro* lugar da Carera que he [en]² término de Mende, coto e señorío do *monasterio* de Santa /⁴ [Con]ba³, e a seis voces después de vós, fillos o fillas cuales vós nomeardes ao tempo de *vostra* morte, convién a saber, que vós nomeedes a primera voz e la primera a segun/⁵da e así vayan nomeadas as ditas seis voces vna pos otra suçesyue fasta seren conplidas e acabadas as ditas seis voces; e non seyendo nomeadas, que /⁶ entonçe seja voz aquella que de dereyto over de heredar os *vostros* benes.

Convén a saber, que vos aforamos o *nostro* lugar da Carrera *con* las vinas que *vostro* padre Fernán Pe/⁷reiro tragía a jur e a mao, *con* tal pleyto e *condición* que [c]hantedes⁴ e entre[c]hantedes⁴ as ditas vinas e ponáys lo monte que está por poner en este año primero que vien de la /⁸ fecha⁵ desta carta. E daréys das ditas vinas foro de sexta e das ditas casas por derreytura en cada vn año dies *maraveldís* vellos, que es cada *maraveldí* dies dineros.

Jten /⁹ más vos aforamos otra casa que traxe Tereja do Conchoso, según que está en lo foro vello, o cual lugar e vinas nós rresçebemos por malas paranças e por ser /¹⁰ foro enganoso⁶, *con* las vinas que traxe Tereja de Gundianes, *con* *condición* que nos den de las ditas vinas foro de quinto e da dita casa dies *maraveldís* de derreytura en ca/¹¹da vn año.

Et morarés o dito lugar vós o otro por vós, de manera que estén moradas e reparadas as ditas casas, por manera que non desfallescan por mengua de /¹²

lauor, e as ditas vinas ben rreparadas e chantadas e ben labradas. E que nos paguéys en cada vn año as ditas derreyturas por día de San Martino. E pagaréys /¹³ dúas blanças (*sic*) de candelas por lo día de Santa Conba en cada vn año e que nos venades a ver con do que toverdes por lo seu día e a los priores que por los *tenpos* del /¹⁴ foren. Et pagaredes loytosa en cien soldos por partición et que lo labrador que morare o dito logar que nos pague loytosa acostumada. Et á morte da postrime/¹⁵ra voz, finque o dito logar da Carera lybre e quito e desembargado, con súas casas e vinas e pertenças e con todo seu lauor e bon paramento, a nós e ao dito *monasterio*, priores /¹⁶ e *convento* del.

Et [he]² posto que se o quysyeredes vender ou deytar o donar o aforar o sopinar o por el alma dar, ante a nós⁵ e ao dito noso *monasterio* que a otro; e nós non lo que/¹⁷rriendo por lo justo precio, que entoncos lo vendades, deytedes e aforesdes a tal persona que seja semejable de vós, que nos pague *nostros* foros en paz, pero que /¹⁸ non seja cavallero *nyn* dona *nyn* donçella *nyn* escudero *nyn* ome⁵ de tras muro *nyn* rrelygiosa persona *nyn* ome⁵ poderoso. Esto que dito he vos aforamos quedándo/¹⁹nos senpre o señorío rreal, qu'este rreseruamos *para* nós e *para* o dito *nostro monasterio*. E lo non pornedes en anyversario *nyn* manda *nyn* tributo *nyn* a otra igleia *nyn* /²⁰ *monasterio* *nyn* santuario alguno, saluo ao dito *nostro monasterio*. E sy fordes ingrato e desconoscydo vós o as ditas *vostras* voçes contra nós e contra o dito *nostro monasterio* e priores /²¹ del, que perçades o dito foro e nós e los priores del sen voso embargo lo posan rresceber.

O cual dito logar e vinas e casas e heredades del sy venderdes o deytar/²²des o donardes o aforardes como dito he, o sy dello mudardes noso señorío o nos non pagardes *nostros* foros en cada vn año en paz, o non labrardes as ditas /²³ vinas e morardes e rreparardes as ditas casas, e nos non pagardes ben o non *cunplyerdes nen* guardardes todas las cosas que en esta carta e aforamento sobreditas /²⁴ e cada vna delas ao *monasterio* sobredito e aos priores que del foren, o posan rresceber todo ello por súa autoridade; e vós esto que dito he *complyendo* e *guardando* vós e /²⁵ vosas voçes, oblygamos os benes do dito *nostro monasterio* de vos defender con elo a deryto.

Et yo, o dito Pero Pereyro, que presente so, por mý e en *nomble* das ditas *mys* /²⁶ vozes, asý o rreçebo de vós, o dito prior e *convento*, o dito logar e aforamento ena manera que sobredita he, e oblygo a mý mesmo e a todos meos benes e das /²⁷ ditas voçes e herederos, asý mobles como rraýçes, avidos e por aver, de o çoreger

(sic) e rreparar e labrar o façer labrar as ditas vinas e de poner o dito monte en /²⁸ este dito año e de pagar en cada vn año os ditos veynte *maraveldís* vellos das ditas casas, e que a dita Tereja de Gundiáns, en aqueste tienpo e voçes daqueste dito /²⁹ foro, pague ao dito Pero Pereyro la dereytura que pagaua fasta aquí, e todo esto dáremos e pagáremos a vós e ao dito voso *monasterio* e convento del e a los priores /³⁰ del, e de conplyr e guardar todas las cosas e condiçiones desta carta e cada vna dellas.

Et [he]² posto e otorgado que cualquier de nós que contra esto for o pasar o an/³¹sy non conplyer o guardar, que peyte de pena e postura, jnterese á parte guardante mjll⁵ *maraveldís* vellos de pena e á voz del rrey otros tantos; e a dita pena paga/³²da o non, esta carta e todas las cosas en ella conteúdas finquen firmes e valan en seu tempo e tenor. E que esta carta non valla saluo sy for firmada de mý, /³³ o dito prior.

Que fue feyta e otorgada dentro eno dito *monasterio* de Santa Conba a nueve días do mes de decyembro, año do nacemento de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll⁵ e /³⁴ quatrocientos e noventa e tres años.

Testigos que foron presentes: Afonso Carpintero, morador en Mende, e Juan de San Martyno e Juan de Cotarelo, moradores en la cybdad d'Orrense, /³⁵ e otros.

E yo, fray Pedro de Salamanca, escriuano e notario en todos los cotos e logares e señoríos del dicho *monasterio* por el señor prior e convento, en vno con los dichos /³⁶ *testigos* al otorgamento del dicho aforamento fúe presente e lo escriuy con my mano e por ende puse aquí my nonble e sygno acostunbrado en testimonyo /³⁷ de verdad, que tal es.

|*Sinal*: Fray Pedro, / notario|.

|*Sinatura*: Arias, prior / Sancte Columbe|.

¹ Está escrito *q^{tos}*.

² No ms. falta.

³ Faltan as letras *con*.

⁴ Falta o *c*.

⁵ Leva un trazo sobreposto.

⁶ O primeiro *o* vai escrito sobre un *s* sen acabar de trazar.

1493, decembro, 20.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Afonso Carpinteiro e a seis voces unha leira de viña en Buxís, en Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5304.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5304.

Se pan *quantos*¹ esta carta de aforamento vieren como nós, don Arres de Santa María, por la graçia de Deus e da Santa Igleia de Rroma /² prior do *monasterio* de Santa Comba de Naves, e convento dese mesmo logar, seyendo ajuntados en noso cabildo per son de can/³pana tangida, según que o avemos de uso e de costume de nosa orden, otorgamos e conoscemos que aforamos² a vós, /⁴ Afonso Carpintero, vecino que sodes de la çibdad d'Orrense, e a seys voces después do fallescymiento de vós que sejan fillos o fillas, /⁵ e non los aviendo, que seja voz aquel o aquellos que heredaren os *vostros* benes, e que vós, al tenpo de *vostro* pasamento, nomeedes la /⁶ primera vós et esta primera nomee a segunda e así vayan nomeadas as ditas voces vna pos otra per horden sucesiue fasta /⁷ ser conplidas e acabadas as ditas seys voces; e non seyendo nomeadas, que entonçes seja voz quyen de dereito over de /⁸ eredar os otros vosos benes.

Convén a saber, que vos aforamos³ vna nosa leira de vina que jaz en Bogijs, açerca da /⁹ ponte de Llon, que serán catorce o quinze quavaduras poço (*sic*) más o menos, según que jaz en térmjno de Mende e a vós tragedes /¹⁰ a jur e a mano do dito noso *monasterio* e según parte con vina de Gomes Yanes Carpintero e da otra con vina de Álvaro do Vale, e en /¹¹ fondo fere eno rriío do Myno e en cima entesta eno camyno que vay d'Ourense pera Velle.

Aforámosvos a dita nosa leira /¹² de vina con todas súas entradas e saídas, jures, dereitos e pertencas, por donde quier que as aja e de dereyto deva aver, con tal /¹³ pleyto e condició[n]⁴ que a labredes e rreparedes e chantedes e entrechantedes, por quanto es vina vella e está enedificada (*sic*), e por/¹⁴nés lo monte que está por poner en estos quatro años primeros seguyentes e la entrechantés en estos quatro años. E da/¹⁵rés vós e las primeras quatro voces foro d'oytaua e las

otras dúas voçes pagarán foro de sétima. *E seredes vós e vostras* /¹⁶ voçes vasalos seruyentes e obedientes e mandados a nós e ao dito *nostro monasterio* e a *nostros* suscesores que por los *tenpos foren e de o* /¹⁷ tro *non*. *E nos daredes e pagaredes* en cada vn año de foro da dita vina vós e as ditas quatro voçes foro d'oytava e as dúas /¹⁸ foro de sétima, as vuas á conposta ena vina e o vino blanço (*sic*), sy lo ende over, a la viça (*sic*) do lagar. *E máys pagaredes medio ca* /¹⁹ reto de todas las vbas que nos convenyeren en lo *nostro* lagar de Mende. *E máys pagaredes* por día de Santa Comba dúas blan /²⁰ cas de candelas e que por lo seu día que nos venades a ver con de lo que toverdes, e ansý lo farán as vosas voçes. A cual navy /²¹ dade (*sic*) que asý Deus der ena dita vina colleredes por noso ollo o de *nostros* suscesores o de noso mayordomo en noso nome, /²² al cual proueeredes de comer e de beuer comunalmente en quanto lo collerdes. Et do al que o ajades libre e quito pagando o /²³ dícymo a Deus. E en este dito foro se entienda que vos *non* aforamos o señorío rreal, que este rreseruamos para o dito *nostro monasterio* /²⁴ e para nós en seu nome. *E á morte da postrimera das ditas voçes, finque a dita vina libre e quite e desenbargada* ao dito no /²⁵ so monasterio con todo seu lauor e boo paramento.

Et [he]⁵ posto que sy quysyerdas vender, deitar, donar o aforar ou traspa /²⁶ sar o enagenar a dita vina, que primeramente frontedes con ella a nós⁶ e a *nostros* suscesores e nos la deades por el justo /²⁷ precio; e nós *non* la queriendo, que entonçes la posades vender a tal persona llana e abonada semejable de vós, tal que /²⁸ nos pague o dito foro e cunpla as condiciones desta carta e cada vna dellas, pero que *non* seja cauallero, dona nyn donçe /²⁹ la nen escudeyro nen ome de tras muro nen rreligiosa persona, nen faredes por ello manda nen anyversario nen foro nen so /³⁰ breforo nyn a otra nynguna persona, igleia nyn *monasterio* nyn santuario alguno, saluo ao dito noso monasterio.

O qual sy ven /³¹ derdes o deytardes ou sopinorardes ou donardes o traspasardes o aforardes como dito he, o sy dello mudardes noso /³² señorío e nos *non* pagardes nosos foros en paz, que o dito monasterio e los priores del que por lo *tempo foren* o posan tomar /³³ e rrescebir por súa autoridad; e vós esto que dito he cunplyendo e guardando, oblygamos os benes do dito mona /³⁴ sterio de vos defender e anparar con ello a dreyto.

E yo, o dito Afonso Carpintero, que so presente, por my e en nonble /³⁵ de las ditas voçes, ansý o rrescebo de vós, o dito prior e convento, este dito aforamento según e como dito he, e oblyg[o]⁷ a /³⁶ my mesmo e a todos meos benes e das

ditas voçes, ansy⁸ mobles como rrayçes, avidos e por aver, de labrar e rrepa/³⁷rar, chantar, entrechantar a dita vina que fue de Goncalo de Monteroso, e de pagar os ditos foros e de *complyr* e guardar en todo /³⁸ e por todo as cosas susoditas e cada vna dellas.

E cualquier de nós, as ditas partes, que contr[a]⁹ esto for o pasar /³⁹ o asy non *complyr* o guardar, que peyte de pena á parte guardante mjll⁶ *maravedís* vellos e á voz del rrey otros tantos; e a dita /⁴⁰ pena pagada ou non, esta carta e las cosas en ella conteúdas finquen firmes e valan durante o dito tempo e voçes. Et que /⁴¹ este foro non valla saluo sy for firmado de my, o dito prior.

Que fue feyta e otorgada dentro eno monasterio de /⁴² Santa Conba a veynte días del mes de decembro del año de mjll⁶ e *quatrocientos e noventa e tres* años.

Testigos que foron /⁴³ presentes: Pedro do Lagar e Bartolomé de Villarino, moradores en la fellegresya de Sant³ Andrés do Castro, e Juan Ál/⁴⁴uares, su ermano, e otros.

Et yo, fray Pedro de Salamanca (sic), escriuano e notario en todos los cotos e se/⁴⁵noríos [del dicho monasterio por el señor prior e convento, a todo lo]⁵ que dicho he en vno con los dichos testygos fuy presente e lo escreuy por my mano e por en/⁴⁶de puse aquí my nonble e syno acostumbrado en testymonyo de verdad, que tal es.

|Sinal: Fray Pedro, / notario|.

|Sinatura: Arias, prior / Sancte Columbe|.

¹ Está escrito *q^{tos}*.

² O *f* vai escrito sobre un *v*.

³ Depois está riscado *que vos*.

⁴ Falta o *n*.

⁵ No ms. falta.

⁶ Leva un trazo sobreposto.

⁷ Está escrito *oblyga*.

⁸ O *s* vai escrito sobre un *y*.

⁹ Está escrito *contro*.

1493, decembro, 31; martes.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo Chavín, á súa muller Cecilia Rodríguez e a oito voces unha viña en Buxís.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5322.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5322.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don ffrey² Ares de Santa María, porla graçia de Deus et da Sancta Iglleia de Rroma prior do mōosteiro de Sancta Coonba /² de Nabes, et ho conbento desse mjssmo lugar, seendo juntados en noso cabjdo por son de canpãa tangida, segund¹ que o avemos de vssso et de costume, et avendo avido sóbre/³lo ajusso contũido nossos solempnes traptados et madura deliberaçión, et como¹ rredonda en vtillidad et probeyto do dicto noso mōosteiro et de nós et de nossos subçessor[e]s³, /⁴ outorgamos et cognoscemos que damos et outorgamos et aforamos a vós, Gonçaluo Chabýn, que soodes presente, e a vosa muller Ceçilia Rrodrigues, que he absente, vezynos e moradores /⁵ enna çibdad d'Ourense, en vossas vjdas de anbos et por máys tempo aalende do postrimeyro de vós de oyto voszes, asý que o postrimejro de vós, en súa vida ou ao tempo de seu passamento, /⁶ nomêe a primejra voz et a primejra ha segunda et a segunda a terçeyra et asý vaan nomeadas as ditas vossas oyto vezes húa pus outra per horden subçessibe; et non seendo nomeadas, /⁷ que entón seja voz quen de deryto herdar os outros vossos bees.

Conbén a saber, que vos afforamos húa nosa vjña que jaz en Bugijs, que foy de Gomes¹ Yanes¹ Carpenteiro, que Deus aja, que seerán fasta /⁸ vijnte cavaduras con seu monte pouco máys ou menos, segund¹ parte da húa das partes con vjña de Gonçaluo de Monterroso o Moço et da outra parte con vjña que foy de Johán Páaz, que agora /⁹ teen hos herdeyros de Afonso Yanes¹, sastre, et en çima vay topar enno camjño que vay da ponte da Looña para Velle et en fondo fere enno rrjo do Mjño.

Aforámosvos a dita vj/¹⁰ña con seu monte con súas entradas e seydas, jures, derytos e perteenças, per donde quer que as aja et deua aver de deryto, a atal pleito e condiçión que labredes a dita vjña et la ontrechantedes /¹¹ onde e cada e quando lle for menester, et plantedes de vjña o dito monte en estes douss anos¹ primejros segujentes,

por maneira que non desfalezca por múngoa delo e de bõ paramento. Et /¹² que nos dedes estes ditos douss anos¹ e paguedes foro de sesta da dita vjña et dende en diante, plantado o dito monte et ontrechantada a dita vjña, que paguedes de todo elo foro de /¹³ sétima vós e vosas vozes a nós e a nosos subçessores, ho vjño branco, se o y ouver, aa vica do lagar et a conposta emna vjña. Et mays pagaredes medio carreto et ho leuaredes ha /¹⁴ vosa custa aa nosa granja de Meende ou a outro lugar donde nós colléremos as vbas da renta de Bugijs. A qual dita novydade colleredes por noso ollo ou de noso mayordomo /¹⁵ et despois de nós de nosos subçessores, ao qual probeeredes de comer e de beber comunalmente en quanto collerdes a dita nobjdade. Et mays pagaredes por cada día de Sancta Coonba do mess de /¹⁶ dezenbro húa blanca de candeas et mays [que por seu]⁴ día nos venades a veer a nós e a nosos subçessores con do que toberdes. Et seeredes vós e vosas vozes seruentes e obedientes¹ e mandados /¹⁷ a nós e ao dicto¹ noso mōosteiro e a nosos [sub]çessores⁴ que porlos tempos foren con o dito foro e de outro non. Et do al que ajades libre e qujte de todo outro trebuto, çensso e encargo algund¹, /¹⁸ pagando ho dízyimo a Deus. Et en este dito foro se entenda que vos non aforamos ho señorío rreal, que este rreseruamos para o dito noso mōosteiro et para nós en seu nome. Et aa /¹⁹ morte do postrimejro das ditas vozes¹, que fique a dita vjña lybre e qujte e dessembargada ao dito noso moosteiro con todo seu labor e bõ paramento.

Et he posto condiçión que se qujser/²⁰des vender, deytar, donar, enajenar ou traspasar ou aforar a dita vjña, que primeiramente frontedes con ela a nós e a nosos subçessores e nosla dedes porlo justo presçio que outro /²¹ por ela vos der ante que a outro algund¹, queréndoa; et non ha querendo, que entón ho possades fazer a persona¹ llana e abonada que seja semellable de vós, tal que nos pague o dito /²² foro e medio carrecto et cumpla las condiçoes desta carta e cada húa² delas, pero que non seja caualleiro nen donzela nen escudeiro nen rreligiosa persona¹ nen ome de tras muro, /²³ nen faredes por ela manda nen anjversario, foro nen sobreforo a outra nj[n]gúa⁵ iglleia nen persona¹ nen moosteiro nen a santuario algund, saluo ao dito noso moosteiro.

/²⁴ A qual se v[e]nderdes³ ou deytardes, donardes ou traspassardes ou aforardes como¹ dito he, ou se delo mudardes noso señorío ou nos non pagardes noso foro, que o dito noso /²⁵ mōosteiro e os priores del que porlo tempo foren a posan tomar, rresceber e entrar por súa propia abtoridad; et vós esto que desubssso dito he conprindo⁶, pagando et aguardando, obligamos /²⁶ os bẽes do dicto n[oso]⁴ moosteiro de vos defender et anparar con elo a deryto.

Et eu, o dito Gonçaluo Chabýn, que sño presente, por *mjn e* porla dicta *mjna* muller *e* vozes, *asý* o outorgo /²⁷ et rescibo a foro de vós, o dicto¹ prior et conbento, este dicto¹ aforamento *segund¹ e* como¹ desusso dito he, et obligo a *mjn* et a meus bñes et da dicta *mjna* muller et vozes, avidos et por aver, /²⁸ de labrar et rreparar et chantar de *vjña* o dicto¹ monte et ontrechantar a dita *vjña* et pagar o dicto¹ foro et medio carreto et conprir et *aguardar* en todo et por todo as coussas subssodictas /²⁹ et cada húa delas.

Et qualquer de nós, las ditas partes, que contra esto for ou passar et ho *asý non* conpryr et *aguardar*, que peyte de pena¹ aa parte *aguardante* *mjll morauidís* vellos et aa voz del rrey outros /³⁰ tantos; et a dita pena pagada ou *non*, esta carta et as cousas en ela *contñúdas* *fiquen firmes¹ e* vallan durante o dito *tempo e* vozes. Et este foro *non* valla saluo se for *ffyr*rmado de nós, /³¹ o dicto¹ prior.

Que *ffoy ffeyto* et outorgado dentro *emno* dicto *mõosteiro* de Sancta Coonba de Nabes, día martes, *trijnta⁶ e* *hun* días do mess de dezenbro, ano¹ do nacemento do Noso Señor Ihesu Cristo /³² de *mjll e* quatroçentos et noventa *e* quatro anos¹.

Presentes a elo por testígoos¹: Gonçaluo Gómez, clérigo de Lamela, et frey Pedro de Faramontãaos et frey Pedro de Salamanca, monjes do dicto *mõosteiro*, /³³ et Rruý Bõo, morador en *Santhomé*, *e* outros.

Et eu, Pascual *Peres* de *Santhomé*, notario *escriuano* de cámara del rrey *nostro* señor et seu notario público *emna* súa casa et corte et chançellería et en /³⁴ tódoslos seus rreynos¹ et señoríos, et notario público da dicta¹ çibdad et obispado d'Ourense porlo señor obispo et *iglleia* dese lugar et vno¹ de los quatro notarios del número da dicta çibdad, que a /³⁵ todo lo que desusso dicho¹ es en vno¹ *con* los dictos testígoos¹ presente fuy et de outorgamento das partes lo escripuj et, *seendo* rrogado et rrequjrido, aquí meus nome *e* signo¹ acostumados *fy*/³⁶ze en testimuyo de verdad, que tal he.

[*Sinal*: Pascual / *Peres*, notario].

/³⁷ Fue puesto aparte que, en vida del dicho señor prior, Gonçalo Chabín leuase todo o *vjño* da dita *vjña* do foro aa granja de Meende *e* pagase todo ho carreto o dito *Gonçaluo* Chabín, syn o dito prior p[aga]r⁷ cousa al[gúa]7.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está corrixido sobre *ares*.

³ Falta o *e*.

⁴ O ms. está rompido.

⁵ Falta o *n*.

⁶ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

⁷ No ms. non se le.

254

1494, xaneiro, 20.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Afonso de Sas e a catro voces unha herdade na cortiña de Sas, coa viña da Asperela e a metade do souto de Sas, e todos os terreiros e montes que caben nas testeiras e cabeceiras da partilla de Elvira de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5306.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5306.

|Cruz|

Sepan *quantos*¹ esta carta de aforamento vyeren como nós, don fray Arres de Santa María, por la graçia de Deus e da Santa Igleya de Rroma prior do *monasterio* de Santa Comba de Naves, e convento dese mesmo lugar, seyendo avnta/²dos en noso cabyldo por son de canpana tangida, según que o avemos de uso e de costume de nosa horden, otorgamos e conoscemos que aforamos a vós, Afonso de Saas, a *nostra* herdade que jaçe ena /³ cortyna de Saas, como topa en baxo ena vina de Afonso da Lama e entesta ena vyna do Figueral, como topa en cyma ena adega d'Anxián e de Gotere d'Anaygo; con máys a vina d'Asparella, como topa /⁴ en cyma eno camyno pablyço (*sic*), con máys la meytad do soto de Saas, que queda de fóra da tapadura de Gomes d'Anxián.

O cual todo esto vos aforamos a vós e a quatro voces después do fallescymjento de vós, /⁵ con tal pleyto e condición que vós, al *tenpo* de *vostro* finamjento, nomeedes a primera voz e a primera nomee a segunda e ansý vayan nomeadas as ditas quatro voces por orden suscesyue; e que esta primera voz seja /⁶ presentada eno *monasterio* después de *vostro* fallescymyento en treynta días primeros seguyentes, e sy non for presentada dentro do dito térmyno, que por el mesmo çaso (*sic*) perçades (*sic*) o dito foro. E que vos aforamos /⁷ a dita vina e monte sobredito con tal pleyto e condición que nos paguedes da vyna d'Asparella foro de quinta, e das

heredades que poserdes foro de sétyma en *vostra* vida e la primera voz que page foro de sesta e /⁸ las otras tres voces que nos pagen foro de quinta e aquí estén as ditas voçes fasta seren conplydas e açabadas (*sic*).

Jten más vos aforamos todos os tereros e montes que caben enas testeras e cabeçeras da party/⁹lla de Elvyra d'Untes, *vostra* madre, e pagarés dos ditos tereros foro de quynnto.

E que ponáys o dito monte da cortyna de Saas e do soto de Saas en estos ditos seys años primeros seguyentes e que [c]hantéys² /¹⁰ e entrechantéys a dita vina e monte, de manera que non desfallesca por mengua de lauor e de bon paramento. E las vuas e novidade que Deus der en elas que las collades por *nostro* ollo o de *nostro* mayordo/¹¹mo, al cual proueredes de comer e beuer comunalmente mentra la collerdes; e que ponáys o careto eno *nostro* lagar da granja d'Untes a *vostras* costas e mensyones. E que pagedes dúas blancas de candelas por día de San/¹²ta Conba e que nos venades a ver por lo seo día con do que toverdes e a los priores que por los *tenpos* foren. E pagaredes loytosa acostumada. E a la morte da postrimera voz, finquen as ditas vinas e heredamen/¹³tos do dito logar de Saas libres e quitos e desenbargados, con todas súas boas parañças e con todo seu lauor e bon paramento, a nós e ao dito *nostro* *monasterio*, priores e convento del.

E [he]³ posto que sy lo quisyerdes vender, deytar, /¹⁴ donar o aforar o sopinorar o por el alma dar, que lo dedes ante a nós e a lo dito *nostro* *monasterio* por el justo precio que a otro; e nós non lo querryendo por el justo precio, que entonçes las vendades, deytedes, afores a tal /¹⁵ persona que seja semejable de vós que nos pague *nostros* foros en paz, pero que non seja çavallero (*sic*), dona nyn donçella nyn escudero nyn ome⁴ de tras muro nyn a rrelygiosa persona nyn a ome⁴ poderoso. E esto /¹⁶ que dito he vos aforamos quedándonos syenpre a saluo mando e señorío rreal, que este rreseruamos para nós e para o dito *nostro* *monasterio*. E lo non pornedes en anyversario nyn manda nyn tributo nyn a otra igleya nyn /¹⁷ *monasterio* nyn santuario alguno, saluo ao dito *nostro* *monasterio*. E sy fordes yngrato e desconosçido vós e las ditas *vostras* voces contra nós e contra o dito *nostro* *monasterio* e priores del, que percades o dito foro e nós e los priores del, /¹⁸ sen *vostro* enbargo, lo posan rresçeber.

A cual dita vina e monte e tereros e hered[a]des⁵ sy vendierdes, deytardes, donardes o aforardes como dito he, o sy dello mudardes noso señorío rreal e nos non pagar/¹⁹des *nostros* foros en cada vn año en paz, e sy non labrardes ben as ditas heredades e vina e las ponades dentro do dito térmynno, que las perçades,

e que las labredes e rreparedes, de manera que non desfallescan /²⁰ por mengua de lauor. E sy non conplyerdes nyn guardardes todas las cosas que en esta carta e aforamento sobreditas e cada vna dellas ao *monasterio* sobredito, que los priores que del foren lo posan rrescebyr por súa /²¹ avtoridad; e vós esto que dito he conplyendo, guardando vós e vostras voçes, oblygamos os benes do dito *nostro monasterio* de vos defender con ello a derreyto.

Et yo, o dito Afonso de Saas, que presente so, por m[ý e]⁶ en non/²²ble das ditas mynas voçes, ansý o rrescebo de vós, o dito prior e convento, o dito aforamento ena manera que sobredita he, e oblygo a mý mesmo e a todos meos benes e das ditas vozes e herederos, /²³ asý mobles como rraýces, avidos e por aver, de lab[r]ar⁷ e rreparar ben todas as vynas e de poner o dito monte e las otras heredades e tereros sobreditos enos ditos seys años, e todo esto dáremos /²⁴ e pagáremos a vós e ao dito *vostro monasterio* e convento del e a los priores del, e de conplyr e guardar todas las condicyones e cosas desta carta e cada vna⁸ dellas.

Et [he]³ posto e otorgado que cualquier de nós que contra /²⁵ esto for o pasar o asý non conplyer o guardar, que peyte de pena e postura, ynterese, á parte guardante mjll⁴ *maravedís* vellos de pena e á voz del rrey otros tantos; e a dita pena pagada o non, esta carta e todas /²⁶ las cosas en ella conteúdas finquen firmes e valan en seu tempo e tenor. E que esta carta non vala saluo sy for firmada de mý, o dito prior.

Que fue feyta e otorgada dentro eno *monasterio* de Santa Conba de /²⁷ Naves a veynte días del mes de jenero del año de mjll⁴ e *quatrocientos e noventa e çuatro (sic)* anos.

Testigos que foron presentes: Vasco d'Errey, criado do señor prior, e Juan Gomes, vecyno de Bario, e Álvaro de Rroble/²⁸do e otros.

E yo, fray Pedro de Salamanca (*sic*), escriuano e notario en todos los cotos, logares e señoríos del dicho *monasterio* por el señor prior e convento del, en vno con los dichos *testigos* al otorgamento del dicho /²⁹ aforamento fúe presente e lo escreuý con my mano e por ende puse aquí my nonble e syno acostunbrado en testymonjo de verdad, que tal es.

|*Sinal*: Fray Pedro, / notario|.

|*Sinatura*: Arias, prior / Sancte Columbe|.

¹ Está escrito *q^{tos}*.

² Falta o *c*.

³ No ms. falta.

⁴ Leva un trazo sobreposto.

⁵ Está escrito *herededes*.

⁶ O ms. está rompido.

⁷ Falta o *r*.

⁸ Leva un sinal de abreviatura innecesario.

255

1495, febreiro, 4; mércores.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Gómez da Lama e á súa muller Tareixa Álvarez, a Xoán da Lama e á súa muller Margarida González, a Afonso da Lama e a tres voces o lugar da Lama en San Mamede de Palmés, a adega da granxa de Untes, unha viña e un monte para facer vinte cavaduras de viña na Barreda.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5328.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5328.

REF. POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*, 96.

Ihesus

Sábean quantos esta carta de aforamento vjren como¹ nós, don frej Ares de Santa María, porla gráçea de Deus et da Santa Eglleia de Rroma prior do mōostejro de /² Santa Coonba de Nabes, e frej Johán d'Esprorreno e ffrej Pedro, monjes e convento dese meesmo¹ lugar, seendo¹ ajuntados en noso cavjldo por son /³ de canpãa tanjyda, segundo que o avemos de vso et de custume de nosa horden, aforamos a vós, Gomes da Lama, que sodes presente, e a vosa moller Tarejia /⁴ Áluares, que he absente, ven asj como¹ se fose presente, e a vós, Juan da Lama, que sodes presente, e a vosa moller Margarjda Gonçalues e a voso yrmãao /⁵ Afonso da Lama, que son absentes, en vosas vjdas e de vosas molleres et a tres voces apús do pasamento do postromejro de vós, asj que o /⁶ postromejro de vós, en súa vjda et soúde ou ao tempo de seu pasamento, nomēe a primejra voz e esta primejra nomēe a segunda e a segunda no/⁷mēe a terçeja, e asj vaan¹ nomeadas as ditas voces húa pus outra per horden suçesjve fasta seeren¹ conpridas e acabadas

as ditas tres /⁸ vozes; e non sendo nomeadas, que entón seja voz quen de derejto ouber de herdar os outros vosos vées.

Conbén a saber, que vos aforamos o noso /⁹ lugar da Lama, sjto *enna* fregesja de San Mamede de Palmés, *con* todas súas casas e cortes et herdades vras e mansas e árbores e planta/¹⁰dos e entradas e saídas, a montes e a fontes, por vquer que lle pertéesçen e pertéesçer deben de derejto, *con* tal pleyto e *con* tal condyçón que labredes /¹¹ o dito lugar e o rreparedes, en tal maneja que non desfalesca por mýngo de labor e de vño paramento. Et nos dedes e pagedes do dito lugar foro /¹²de carta de toda novjdade de pan e mjlo e trijngo¹ que Deus der *enno* dito lugar, posto en paz e en saluo *enna* nosa tulla de Santa Coonba¹ ou adon/¹³de quer que se colla e aja de coller todo o pan do dito¹ couto, e vn¹ porquo çevado morto, posto *enno* dito noso mōosteiro por Nadal, e vn¹ carneiro por /¹⁴ San Juan e médea fanega de çevada e vn¹ rreal de *derejtura* por cada día de San Martjno do mes¹ de novembre, e húa galjna de fumaje.

Jten májs vos /¹⁵ aforamos *con* esto que dito he a nosa adega que está *enna* nosa granja de Vntes, que ja vós teendes e trajedes a jur e a máao.

E majs vos aforamos a nosa /¹⁶ vjna que ja vós trajedes a jur e a máao, que parte *con* vjna de Goterre de Najgo e da outra parte *con* vjna de Djego de Naves e de Afonso de Naves, e en çima topa *enna* cor/¹⁷tjna de Saas¹.

Jten májs vos aforamos *con* esto que dito he, *enno* seboreyral e monte da Varrada, monte para fazer vijnte cavaduras de vjna en estes pri/¹⁸mejros doze anos¹; a qual dita herdade eu vos yrej demarcar de longo a longo *con* a vjna de Afonso Ares et de Djego de Naves. Do qual dito monte e vjna que en el fezerdes a/¹⁹vedes de dar e pagar vós e vosas vozes e herdejros foro de ojtaba e da vjna posta foro de carta, posto en paz e en saluo *enna* nosa granja e lagar de Vntes.

/²⁰ A qual dita novjdade que asj ouverdes, asj de pan como¹ de vjno, colleredes por ollo de noso moordomo¹, ao qual proveeredes¹ de comer et de vever comunamente¹ ementre /²¹ collerdes as ditas novjdades. E daredes májs por *derejtura* da adega vn¹ par de galyñas por cada día de San Martjno e do dito monte, es a saber, que a primejra voz pa/²²ge foro de sétjma e a segunda voz sejsta e a terçeja voz quinta parte e que asj vaan¹ as ditas tres vozes húa pus outra per horden suçesjve.

E seeredes¹ vasalos serven/²³[tes e ove]djentes² e faredes tódoslos outros vsos et custumes que senpre se vsaron *enno* dito noso mōosteiro. E pagaredes por lojtosa

ao pasamento de cada vn dos que /²⁴ [faleçeren en]nos² ditos lugares a mellor cousa do móvele que tjerdes. *E* he posto que ao tempo que as ditas vosas vozes foren acabadas, que fiquen as ditas casas e lugar e adega /²⁵ e vjnas lrvres e quitas ao dito noso mōostejro e prior e conbento del, con tōdoslos vōos paramentos que en eles fezerdes.

Et he posto que se quiserdes vender, dejtat, donar, /²⁶ aforar ou sopenorar ou porla alma dar, antes a nós que a outro; e non lo querendo nós porlo justo preçio, entōn lo vendede ou dejtade ou donade ou afora/²⁷ de a tal persona que seja semellávele de vós que nos faça nosos foros en paz, con tanto que non seja cavaleyro nen dona nen donzela nen escudejro nen ho/²⁸ me de tras muro nen rrelejyosa persona. *E* esto que dito he vos aforamos quedándonos nosos foros en paz e quedándonos senpre a saluo o seniorío rre/²⁹ al. *E* non poeredes anyversáreo nen trevuto nengún a outra eglleia nen mōostejro, saluo ao dito noso mōostejro, avéndoo¹ de fazer. *E* se fordes jngratos e desco/³⁰ noçidos vós ou as ditas vosas vozes contra nós et contra o dito noso mōostejro, que pergades por ende o dito foro e nós e os priores del sen voso envargo voslo posa/³¹ mos rreçever.

O qual dito lugar e adega et vjna e vjna que fezerdes enno dito monte e herdades se venderdes ou dejtardes ou aforardes enna manejrta que dita he, ou se delo mu/³² dardes noso seniorío ou nos non pagardes nosos foros e derejturas en paz, ou non labrardes e parardes ven, o dito mōostejro e priores del lo rreçiban por súa /³³ [avtorjda]de²; e vós esto que dito he conprindo et gardando, ovrygamos os vões do dito mōostejro de vos defender e anparar con elo a derejto.

E nós, os ditos Gomes da Lama e /³⁴ [Juan da La]ma², que somos presentes, por nós e por noso yrmão Afonso da Lama e porlas ditas nosas molleres, que son absentes, e porlas ditas nosas vozes, asj o rreçeve/³⁵ [mos de vós]², o dito pryor e monjes e convento, o dito lugar e adega e vjna e monte para fazer a dita vjna enna manejrta que dita he, e ovrygamos a nós e a nosas molleres e ao /³⁶ dito noso yrmão e aas¹ ditas nosas vozes e a todas nosas personas e vões, asj móveles como¹ rrajzes, avjdos e por aver, de lavráremos e rreparáremos ven o dito lugar /³⁷ e herdades del e a dita adega e vjna, e de poer o dito monte como¹ dito he e pagar os ditos foros e derejturas e conprir (e conprir) e gardar tōdaslas condjções desta carta e cada húa delas.

/³⁸ *E* he posto e outorgado que qualquer de nós, as ditas partes, que contra esto for ou pasar e asj non conprir e gardar, que pejte de pena aa¹ parte agardante

myll¹ *moravidís* vellos e aa¹ voz del /³⁹ rrej outros tantos; e a dita pena paga ou non, esta carta e as cousas en ela contjúdas fiquen fjrmes e vallan durante o dito tempo e voces. E esta carta non valla e seja en sj nula sal/⁴⁰uo se for fjrmada do nome de nós, o dito prior.

Que foj feyta e outorgada enno cavjldo do dito mōostejro, día corta feyra, quatro días do mes¹ de febrejro do ano do naçemento [de]² /⁴¹ Noso Señor Ihesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos e noventa e çinquo anos¹.

Testigos que foron presentes: Lopo d'Ejree¹, fillo de Gonçaluo d'Ejree¹, e Juan de Grãadejra e Afonso de Nabes, criados do señor prior.

/⁴² E eu, Garçía Ferrnandes de Rrendal, escripbano de cámara del rrej e rrejna nostros senores e seu notario púvrico enna súa corte e en tódoslos seus rreynos e señoríos, e eso meesmo /⁴³ notario púvriquo ennas mejrjndades de Frumjgejro e da Peroja porlo manjfqquo señor don Vernaldjno Peres Xarmento, conde de Rrjbadábea e adelantado mayor /⁴⁴ do rrejno de Galjza por el rrej e rrejna nostros senores, a todo lo sobredito presente foý en vn¹ con os ditos testigos e aquí meu nome e sjgno acostumbrado fije en testemojo de verda/⁴⁵de, que tal he, rrogado e rrequerjdo.

|Sinal: Garçía Ferrnandes de / Rrendal, notario púvrico|.

|Sinatura: Arjas, prior|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. non se le.

256

1495, agosto 17.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Gómez, á súa muller Cataliña González e a seis voces a leira da Medoña.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5323. Este documento é case idéntico ao seguinte.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5323.

|Cruz|

Sábean todos quantos esta carta de aforamento vjren como¹ nós, don ffrey Ares de Santa María, porla gráçea de Deus et da Santa Eglléia de Rroma prior do mōosteyro de Santa Coonva¹ de Naves, e /² monjes et convento dese meesmo¹ lugar, seendo¹ juntados en noso cavjdoo¹ por son de canpãa tanjyda, *segundo* que o avemos de vso e de custume de nosa horden, aforamos /³ a vós, Pero Gomes, e a vosa moller Cataljna Gonçalues, convén a saber, que vos aforamos a leyra da Modona, *segundo* que está demarcada et andou en súa partjlla, en vosas vjdas d'anhos e a /⁴ seys vozes apuslo pasamento do postromejro de vós, *con* tal¹ preyto e *con* tal¹ condjçón que ponades a dita lejra de vjna en oyto anos¹ primejros segentes e, ela asj posta, que a tenades /⁵ en vño rrebor.

E que nos dedes e pagedes en vosas vjdas la oytaba parte de todo o vjno que Deus der *enna* dita vyna, e a primejra voz que page sétjma e a segunda sesto et a terçeja /⁶ quinto et alj estea de quinto fasta seeren¹ conpridas e acavadas as ditas seys vozes. O qual dito foro e rrenta e dézemo poeredes *enna* nosa granja de Vntes aa¹ vosa custa. A qual /⁷ dita novjdade colleredes por ollo de noso majordomo, ao qual dito noso majordomo proveeredes¹ de comer e de verer comunalmente¹ ementre collerdes a dita novjdade.

E que o postro/⁸mejro de vós que nomêe a primejra voz et a primejra a segunda e a segunda a terçeira e a terçeira a quarta e a quarta a quinta e a quinta a sejsta, e asj vaan¹ as ditas vozes nomeadas por hor/⁹den suçesjve. E seeredes vasalos serventes e ovedjentes, e faredes tódoslos outros vsos e custumes que senpre se vsaron *enno* dito noso mōostejro. Et que cada que vacar /¹⁰ cada húa das ditas vozes, que do día que vacar de dentro de trijnra días vaan nomear la outra voz ao dito noso mōosteyro e prior e convento del; e acavadas as ditas vozes, que /¹¹ fjque ljvre e quita e desenvargada a dita vjna e cousas sovreditas ao dito noso mōostejro e prior e convento del, *con* tódoslos vños paramentos que ende fezerdes.

E he posto /¹² que se quiserdes vender ou deixar ou donar ou aforar ou sopeñar ou porla alma dar, ante a nós que a outro; e non o querendo nós porlo justo preçio, entón lo vendede ou /¹³ deytade ou aforade a tal¹ persona que seja semellávele de vós, que nos faça nosos foros en paz, *con* tanto que non seja cavalejro nen dona nen donzela nen escudeyro nen /¹⁴ home de tras muro nen rrelejyosa persona. E esto que dito he vos aforamos quedándonos nosos foros en paz, quedándonos senpre a saluo o seniorío rreal. E non poeredes /¹⁵ anyversáreo

nen trevuto nengún a outra egleia nen mōostejro, saluo ao dito noso mōostejro, abéndoo¹ de fazer. *E se fordes engratos et descoñecidos vós ou as ditas vosas vozes contra /¹⁶ nós e contra o dito noso mōostejro, que pergades por ende o dito foro e nós, os priores del, sen voso envargo, voslo posamos rreçever.*

A qual dita leyra e vjna que fezerdes enna dita herdade /¹⁷ se a venderdes ou deytardes ou donardes ou aforardes enna maneyra que dita he, ou se delo mudardes noso señorío ou nos non pagardes nosos foros e derejturas en /¹⁸ paz, ou non lavrardes e parardes ven, o dito mōostejro e priores del lo rreçivan por súa abtorjidade; et vós esto que dito he conprindo et gardando, ovrjgamos os vées do dito /¹⁹ mōosteyro de vos defender e anparar con elo a derejto.

E nós, os ditos Pero Gomes, que presente sōo, por mjn e porla dita mjna moller, absente, e porlas ditas nosas vozes, asj o /²⁰ rreçevo de vós, o dito prior e monjes e convento, a dita leyra e para fazer e poer a dita leyra de vjna enna maneyra que dita he, e ovrjgo a mjiña persona e vées e de mjna moller e vozes, /²¹ asj móveles como¹ rrajzes, avjdos et por aver, de poer a dita lejra de vjna e a lavar ven, e de dar e pagar o dito foro, e conprir e gardar tódaslas condjções desta carta e cada húa /²² delas.

*E he posto e outorgado que qualquer de nós, as ditas partes, que contra esto for ou pasar e o asj non conprir e gardar, que peyte de pena aa¹ parte agardante dous mjll¹ moravidís vellos /²³ e outros tantos para a justjca da terra e voz del rrej que o fezer conprir e gardar; et a dita pena paga ou non, esta carta e as cousas en ela conteúdas fjqnen fjrmes e vallan durante o dito /²⁴ tempo e vozes. *E esta carta non valla e seja en sj nula saluo se for fjrmada de nós, o dito prior.**

Que foj fejta e outorgada enno cavjdoo¹ do dito mōostejro a dez e sete días /²⁵ do mes¹ de agosto do ano¹ do naçemento de Noso Sseñor Jhesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos et noveenta e çinquo anos¹.

Testigos que foron presentes: Vaasco d'Ejree¹ e Álvaro d'Ejree¹, escudejros, e Rroy do /²⁶ Lagar e Afonso de Vejro e Fernando de Rrjbas.

¹²⁷ E eu, Garçía Ferrnandes de Rrendal, escripvano de cámara del rrej e rrejna nostros senores e seu notario púvrico enna súa corte e en tódoslos seus rrejnos e señoríos, e eso meesmo¹ notario púvrico ennas /²⁸ mejrjndades do Frumjgejro e da Peroja porlo manijfjqno señor don Vernaldjno Peres Xarmento, conde de Rrjvadávea e adelantado major¹ do rrejno de Galjza por el rrej e rrejna nostros /²⁹ senores, a todo lo sovredito presente foj en vn¹ con os ditos testigos e aquí meu

nome e signo acostumbrado fije en testemojo de verdade, que tal he, rrogado e rrequerido.

|*Sinal*: Garçía Ferrnandes de Rren/dal, notario púvriquo|.

|*Sinatura*: Frater Arjas, prior / Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

257

1495, agosto 17.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Gómez, á súa muller Cataliña González e a seis voces a leira da Medoña.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5340. Este documento é case idéntico ao anterior.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5340.

|*Cruz*|

Sábean todos quantos esta carta de aforamento vyren como¹ nós, don frey Ares de Santa María, porla graça de Deus e da Santa Egllieia de Rroma prior do mōosteyro de Santa Coonba¹ de /² Naves, e monjes e convento dese meesimo¹ lugar, seendo¹ juntados en noso cavýdoo¹ por son de canpãa tanjyda, segundo que o avemos de vso et de custume de nosa horden, /³ aforamos a vós, Pero Gomes, et a vosa moller Catalyna Gonçalues, convén a saver, que vos aforamos a leyra da Modona, segundo que está demarcada e andou en súa partilla, en vo/⁴sas vjdas d'anvos et a sejs voces apuslo pasamento do postromejro de vós, con tal¹ preyto e con tal¹ condjçón que ponades a dita leyra de vjna en oyto anos¹ primejros /⁵ segentes e, ela asý posta, que a tenades en vño rrevor.

E que nos dedes e pagedes en vosas vjdas la oytava parte de todo o vyno que Deus der enna dita vjna, e a primejra voz /⁶ que page sétjma e a segunda sesto et a terçeyra quinto et alý estea de quinto fasta seeren¹ acavadas as ditas seys voces. O qual dito foro et rrenta e dézemo poeredes /⁷ enna nosa granja de Vntes aa¹ vosa

custa. A qual dita novjdade colleredes por ollo de noso majordomo, ao qual dito noso majordomo proveeredes¹ de comer *e* de verer /⁸ comunalmente¹ ementre colleredes a dita novjdade.

E que o postromejro de vós que nomêe a primejra voz et a primejra a segunda *e* a segunda a terçeyra *e* a terçeyra a quarta *e* /⁹ a quarta a quinta *e* a quinta a seys-ta, *e* a asj vaan¹ as ditas vozes nomeadas por horden suçesjve. Et seeredes¹ vasalos serventes *e* ovedjentes, *e* faredes tódoslos outros /¹⁰ vsos *e* custumes que senpre se vsaron enno dito noso mōostejro. *E* que cada que vacar cada húa das ditas vozes, que do día que vacar de dentro de trijnta dýas vaan¹ no/¹¹mear la outra voz ao dito noso mōostejro *e* prior *e* convento del; et acavadas as ditas vozes, que fjque lyvre *e* quita et desenvargada a dita vjna *e* cousas sovreditas ao /¹² dito noso mōostejro *e* prior *e* convento del, *con* tódoslos vōos paramentos que ende fezerdes.

Et he posto que se quiserdes vender ou deytar ou donar ou aforar ou sopeno/¹³rar ou porla alma dar, ante a nós que a outro; et non o querendo nós porlo justo preçio, entón lo vende[de]² ou deytade ou aforade a tal¹ persona que seja semellávele /¹⁴ de vós que nos faça nosos foros en paz, *con* tanto que non seja cavaleyro *nen* dona *nen* donzela *nen* escudeyro *nen* home de tras muro *nen* rrelejyosa persona. *E* esto que dito he vos /¹⁵ aforamos quedándonos nosos foros en paz, quedándonos senpre a saluo o seniorío rreal. Et non poeredes anyversáreo *nen* trevuto algún a outra eglleia *nen* mōostejro, /¹⁶ saluo ao dito noso mōostejro, avéndoo de fazer. Et se fordes engratos et desconoçidos vós ou as ditas vosas vozes *contra* nós *e* *contra* o dito noso mōostejro, que pergades /¹⁷ por ende o dito foro *e* nós, os ditos priores del, sen voso envargo, voslo posamos rreçever.

A qual dita leyra *e* vjna que fezerdes enna dita herdade se a venderdes ou dejtardes ou /¹⁸ donardes ou aforardes enna maneja que dita he, ou se delo mudardes noso seniorío ou nos non pagardes nosos foros et *derejturas* en paz, ou non lavrardes *e* parardes ven, /¹⁹ o dito mōostejro *e* priores del lo rreçivan por súa avtorjdade; et vós esto que dito he conprindo et gardando, ovrijgamos os vées do dito mōostejro de vos defender /²⁰ et anparar *con* elo a *derejto*.

Et nós, os ditos Pero Gomes, que presente sōo, por mjn *e* porla dita mjña moller, absente, *e* porlas ditas nosas vozes, asj o rreçevo de vós, o dito prior /²¹ *e* monjes *e* convento, a dita leyra *e* para fazer et poer a dita leyra de vjna enna maneja que dita he, et ovrijgo a mjña persona et vées et de mjña moller et vozes, /²² asj móveles como¹ rrajzes, avydos *e* por aver, de poer a dita lejra de vjna et a

lavar ven, et dar e pagar o dito foro, e conprir e gardar tódaslas condyçõos desta carta /²³ et cada húa delas.

Et he posto e outorgado que qualquer de nós, as ditas partes, que contra esto for ou pasar e o asj non conprir e gardar, que peyte de pena aa¹ parte agardante dous mjll¹ *morauidís* /²⁴ vellos e outros tantos para a justjça da terra et voz del rrej que o fezer conprir e gardar; et a dita pena paga ou non, esta carta e as cousas en ela contjúdas fjqnen fjrmes e vallan durante /²⁵ o dito tempo e voces. E esta carta non valla et seja en sj nula saluo se for fjrmada de nós, o dito prior.

Que foj feita e outorgada enno dito cavjdo¹ do dito mōostejro a dez e sete /²⁶ días do mes¹ de agosto do ano¹ do naçemento de Noso Sseñor Jhesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos e noventa e çinquo anos¹.

Testigos que foron presentes: Vaasco¹ d'Ejree¹ e Álvaro d'Ejree¹, escu/²⁷dejros, e Rroj do Lagar e Afonso de Veyro e Fernando de Rrjvas.

/²⁸ E eu, Garçía Ferrnandes de Rrendal, escripbano de cámara del rrej e rrejna nostros senores e seu notario púvrico enna súa corte e en tódoslos seus rrejnos e señoríos, e /²⁹ eso meesmo¹ notario púvrico ennas mejrjndades do Frumjgejro e da Peroja porlo manjfqquo señor don Vernaldjno Peres Xarmento, conde de Rribadávea e adelantado major¹ do /³⁰ rrejno de Galjza por el rrej e rrejna nostros senores, a todo lo sobredito presente foj en vn¹ con os ditos testigos e aquí meu nome e sjgno acostumbrado fije en testemojo de verdade, que tal he, /³¹ rrogado e rrequerido.

|Sinal: Garçía Ferrnandes de Rren/dal, notario púvrico|.

|Sinatura: Frater Arjas, prior Sancte Colu[m]be³|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *vende*.

³ Falta o *m*.

1495, agosto, 17.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Xoán Gómez do Barrio, á súa muller Tareixa González e a seis voces o souto do Soutelo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5341. Este documento é case idéntico ao seguinte.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5341.

|Cruz|

Sábean todos quantos esta carta de aforamento vyren como¹ nós, don ffrey Ares de Ssanta María, porla grácea de Deus et da Santa Eglléia de Rroma prior do mōosteiro /² de Santa Coonba de Nabes, e frayres et convento dese meesimo¹ lugar, seendo¹ ajuntados en noso cavýdoo¹ por son de canpãa tanjyda, *segundo* que o avemos de /³ vso et de custume de nosa hórdeen¹, e veendo¹ que he prol et proveyto do dito mōosteiro, aforamos a vós, Juan Gomes do Várreo, que sodes presente, e a vosa moller /⁴ Tareyja *Gonçalues*, que he avsenté, ven como¹ se fose de presente, e a seis voces apuslo pasamento do postromejro de vós, que sejan nomeadas húa enpús da outra /⁵ e que cada húa das ditas voces se vena nomear ao dito mōosteiro de dentro de trijnta días *primejros* logo segentes. Convén a saver, que vos aforamos o souto de /⁶ Soutelo, *segundo* que parte da húa parte con as vjñas da Varreda e da outra parte con o souto de Eluyra de Vntes et de seu yrmãao Juan do Pereyro, et da outra parte topa /⁷ enna seara de Juan *Gonçalues* da Seara da Eglléia.

O qual dito foro vos fazemos *para* que o ponades de vjna en estes *primejros* seys anos¹ logo segentes, e que dedes e page/⁸des de foro en cada vn¹ ano¹ en vosas vjdas d'anhos foro de nona e a *primejra* voz que se torne foro d'oxtaba e a *segunda* voz foro de sétjma e a *terçeira* /⁹ de sesto e que asj estea¹ fasta que se acaben as ditas voces. E a dita vjna posta e prantada, que a lavredes e rreparedes ven, en tal¹ *manejra* como¹ se non perga por mýngoia de /⁹ vño rreparo, e que nos lebedes a nosa parte e quiñón do dito vjno aa¹ vosa custa vós e as ditas vosas voces a nosa granja de Vntes ou a donde quer que se ouber de /¹⁰ coller¹. A qual dita novjda-

de colleredes por ollo de noso majordomo, ao qual proveeredes¹ de comer et de verer pan e vjno e carne ou pescado, *segundo* que for o día, comu/¹¹nalmente¹ enmentre collerdes a dita novjdade. *E* asj meesimo¹ nos lebaredes o dézemo aa¹ dita nosa granja. *E* he posto que des que foren acabadas as ditas vosas vozes, /¹² que fjque llyre e quita toda a dita vjna que asj fezerdes enno dito souto, con todas súas voas paranças, ao dito mōosteyro sen outra alegaçón algúa, e asj ovrijgamos os /¹³ vñes do dito mōosteyro para vos defender e anparar a derejto.

Et eu, o dito Juan Gomes, que presente sōo, por mjn et porla dita mjna moller e vozes, asj o rreçebo e ovrijgo mjña per/¹⁴sona e vñes móveles et rrajzes, avjdos et por aver, et de mjñas vozes e herdejros de poer o dito souto de vjna enno dito tempo, *segundo* que desuso vaj declarado, e de a /¹⁵ labrar e rreparar e dar e pagar todo lo sobredito, e de levar o dito vjno aa¹ dita granja, asj o señorío e o dézemo, e de conprir e gardar tódaslas manejas e condjções desta /¹⁶ carta de aforamento, e de seer¹ con elo todo vasalo servente e ovjdjente.

E outrosj he posto que se quiserdes vender lo contjúdo en esta carta de aforamento ou parte delo, que primeja/¹⁷mente frontedes con elo a nós ou a nosos suçesores que despojs de nós soçederen enno dito mōosteyro, e se o quiséremos tanto por tanto quanto outro por elo vos queyra dar, que nos/¹⁸lo dedes; e non o querendo, que entón lo dejtade ou vendede a tal¹ persona que seja semellávele de vós, que lavre e rrepare e dé e page e cunpra e garde tódaslas manejas e /¹⁹ condjções desta carta de aforamento, con tal¹ maneja que non seja cabalejro nen dona nen donzela nen escudejro nen home de tras muro nen rrelejyosa persona. Et esto que /²⁰ dito he vos aforamos quedándonos nosos foros en paz e quedándonos senpre a saluo ao dito noso mōosteyro o señorío rreal. *E* non poeredes anjversáreo nen trevuto nen/²¹gún a outra eglleia nen mōosteyro, saluo ao dito noso mōosteyro, avéndoo¹ de fazer. *E* se fordes engratos vós ou vosas vozes contra nós ou contra o dito noso mōosteyro, que per/²²gades por ende o dito foro e nós e os priores del, sen voso envargo, lo posamos rreçever.

E he posto entre nós que qualquer que esto que dito he non conprir nen gardar e contra elo for /²³ ou pasar, que peyte de pena aa¹ parte agardante mjll¹ moravidís vellos e outros tantos aa¹ justyça da terra e voz del rrej que o fezer conprir e gardar; e a dita pena paga ou non, esta carta /²⁴ e as cousas en ela contjúdas fjquen fjrmes e vallan durante o dito tempo e vozes. *E* esta carta non valla e seja en sj nengúa saluo se for fjrmada do nome de /²⁵ nós, o dito prior.

Que foj feita e outorgada enno cavjldo do dito mōostejro a dez e sete días do mes¹ de agosto do ano¹ do naçemento de Noso Sseñor Jhesu Cristo de mjll¹ e quatroçen/²⁶tos e noveenta e çinquo anos¹.

Testigos que foron presentes: Afonso de Veyro e Rroj do Lagar e Gomes da Rregoaalde, vjsjnos de Vejro, e Gomes Lovato, vjzjno d'Allarjz.

¹²⁷ E eu, Garçía Ferrnandes de Rrendal, escrivano de cámara del rrej e rrejna *nostros* senores et seu notario púvrico enna súa corte et en tódoslos seus rreynos¹ e senoríos, ¹²⁸ e eso meesmo¹ notario púvriquo ennas mejrjndades do Frumjgeyro et da Peroja porlo maníjfq¹ señor don Vernaldjno Peres Xarmento, conde de Rrjvadábea e adelantado ¹²⁹ major do rreyno de Galjza por el rrej e rreýna *nostros* senores, a todo lo sovredito presente foj en vn¹ con os ditos *testigos* [e lo escrivj por mjna mãao]² e aquí meu nome e sjgno acostumado fjje en ¹³⁰ testemojo de verdade, que tal he, rrogado e rrequerjdo.

|*Sinal*: Garçía Ferrnandes de Rren/dal, notario púvrico|.

|*Sinatura*: Frater Arias, prior / Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. falta.

259

1495, agosto, 17.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Xoán Gómez do Barrio, á súa muller Tareixa González e a seis voces o souto do Soutelo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5342. Este documento é case idéntico ao anterior.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5342.

|*Cruz*|

Sábean todos quantos esta carta de aforamento vjren como¹ nós, don frej Ares de Santa María, porla grãça de Deus e da Santa Eglleia de Rroma prior do mōostejro de

Santa Coonba /² de Naves, e frajres e convento dese meesmo¹ lugar, seendo¹ ajuntados en noso cavýdoo¹ por son de canpãa tanjjda, *segundo* que o avemos de vso et de costume de /³ nosa horden, e veendo¹ que he prol et proveyto do dito mōosteiro, aforamos a vós, Juan Gomes do Várreo, que sodes presente, e a vosa moller *Tarejia Gonçalues*, que he absente, ven como¹ /⁴ se fose de presente, e a sejs vozes apuslo pasamento do postromejro de vós, que sejan nomeadas húa enpús da outra et cada húa das ditas vozes se ve/⁵na nomear ao dito mōosteiro de dentro de trijnta días logo primejros segentes². Convén a saber, que vos aforamos o souto de Soutelo, *segundo* que parte da húa parte /⁶ con as vjñas da Varreda e da outra parte con o souto de Eluyra de Vntes et de seu yrmãao Juan do Pereiro, et da outra parte topa enna seara de Juan *Gonçalues* da Seara /⁷ da Eglléia.

O qual dito foro vos fazemos *para* que o ponades de vjna en estes primejros sejs anos¹ logo segentes, e que dedes e pagedes de foro en cada vn¹ ano¹ en vosas /⁸ vjdas d'anvos foro de nona e a primejra voz que se torne foro d'oytava e a segunda voz foro de sétjma e a terçeja foro de sesta e que asj estea¹ fasta que se acaven as /⁹ ditas vozes. E a dita vjna posta e plantada, que a labredes e a rreparedes ven, en tal¹ maneja como¹ se non perga por mýngo de vño rreparo, et que nos levedes³ a nosa /⁹ parte e quiñón do dito vjno aa¹ vosa custa vós e vosas vozes aa¹ nosa granja de Vntes ou a donde quer que se ouver de coller. A qual dita novjdade colleredes por ollo de /¹⁰ noso mayordomo, ao qual proveeredes¹ de comer et de verer pan e vjno et carne ou pescado, *segundo* que for o día, comunalmente¹ hementre collerdes a dita no/¹¹vjdade. E asj meesmo¹ nos lebaredes o dézemo aa¹ dita nosa granja. Et he posto que des que foren acabadas as ditas vosas vozes, que fjqre lrvre e quita toda /¹² a dita vjna que asj fezerdes enno dito souto, con todas súas voas paranças, ao dito mōosteiro sen outra alegaçón algúa, e asj ovrijamos os vées do dito /¹³ mōosteiro *para* vos defender e anparar a derejto.

E eu, o dito Juan Gomes, que presente sōo, por mjn et porla dita mjna moller et vozes, asj o rreçebo e ovrijgo mjna per/¹⁴sona et vées móveles et rrayzes, avydos e por aver, et de mjñas vozes e herdeyros de poer o dito souto de vyna enno dito tempo, *segundo* que desuso vay decla/¹⁵rado, e de a lavrar e rreparar et dar e pagar todo lo sobredito, e de levar o dito vjno aa¹ dita granja, asj o senorío e o dézemo, e de conprir e gardar /¹⁶ tódaslas manejas e condjções desta carta de aforamento, e de seer¹ con elo todo vasalo servente e ovedjente.

E otrosj he posto que se quiserdes vender lo [contjúdo]⁴ /¹⁷ en esta carta de aforamento ou parte delo, que primejamente frontedes con elo a nós ou a nosos suçesores

que despoys de nós soçederen enno dito mōosteyro, /¹⁸ e se o quiséremos tanto por tanto quanto outro por elo vos queyra dar, que noslo dedes; e non o querendo, que entón lo deytade ou vendede a tal persona que /¹⁹ seja semellávele de vós, que lavre e rrepare e dé et page e cunpra e garde tódaslas manejas e condyçõos desta carta de aforamento, con tal¹ maneja que non /²⁰ seja cavaleyro nen dona nen donzela nen escudejro nen home de tras muro nen rreleijosa persona. Et esto que dito he vos aforamos quedándonos no/²¹sos foros en paz e quedándonos senpre a saluo ao dito noso mōosteyro o seniorío rreal. E non poeredes anjversáreo nen trevuto nengún a outra /²² eglléia nen a mōosteiro, saluo ao dito noso mōosteyro, avéndoo¹ de fazer. Et se fordes engratos vós ou vosas vozes contra nós ou contra o dito noso mōo/²³steiro, que pergades por ende o dito foro e nós e os priores del, sen voso envargo, lo posamos rreçever.

E he posto entre nós que qualquer que esto que dito he non comprir /²⁴ nen gardar e contra elo for ou pasar, que peyte de pena aa¹ parte agardante mjll¹ moravidís vellos et outros tantos aa¹ justiça da terra e voz del rrey que o fezer con/²⁵prir e gardar; e a dita pena paga ou non, esta carta e as cousas en ela contjúdadas fjqnen fjrmes e vallan durante o dito tempo et vozes. Et esta carta /²⁶ non valla e seja en sj njngúá saluo se for fjrmda do nome de nós, o dito prior.

Que foj fejta e outorgada enno cavjdo¹ do dito mōosteyro a /²⁷ dez e sete días do mes¹ de agosto do ano¹ do naçemento de Noso Señor Jhesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos e noventa e çinquo anos¹.

Testigos que foron presentes: Afonso /²⁸ de Veyro e Rroy do Lagar et Gomes da Rregalde, vjsjnos de Veyro, e Gomes Lovato, vjzjno d'Allarjz.

/²⁹ E eu, Garçia Ferrnandes de Rrendal, escripbano de cámara del rrey e rrejna nostros senores e seu notario púvrico enna súa corte e en tódoslos seus rreynos e /³⁰ senioríos, e eso meesmo¹ notario púvrico ennas meyrjndades do Frumjgeyro et da Peroja porlo manijfjqno señor don Vernaldjno Peres Xarmento, conde /³¹ de Rrjvadávea et adelantado major do rrejno de Galjza por⁵ el rrej e rrejna nostros senores, a todo lo sovredito presente foý en vn¹ con os ditos testigos e lo /³² escrivj por mjna mão e aquí meu nome e sjgno acostumbrado fje en testemojo de verdade, que tal¹ he, rrogado e rrequerjdo.

[Sinal: Garçia Ferrnandes de / Rrendal, notario púvrico].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O g vai escrito sobre un f.

³ Está corrixido sobre *dedes*.

⁴ No ms. falta.

⁵ O *p* vai escrito sobre un *a*.

260

1495, agosto, 17.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Lopo do Barrio e a seis voces a leira do Val, a cal dimitiu súa nai Constanza do Barrio para que lla aforasen ao seu fillo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5343.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5343.

[Cruz]

Sábean todos quantos esta carta de aforamento vjren como¹ nós, don frej Ares de Santa María, porla gráçea de Deus e da Santa Eglleia de Rroma /² prior do mōostejro de Santa Coonba de Naves, e monjes e convento dese meesmo¹ lugar, seendo¹ juntados en noso cavjdo¹ por son de canpãa tanjyda, /³ segundo que o avemos de vso e de custume de nosa hórdeen¹, e por vertude de húa demjtjçón que por mjn, o dito notario, pasou de Costança do Várreo, que se /⁴ demeteu do seu foro da lejra do Vale, a qual dita demjtjçón fezo ao dito prior e monjes e convento do dito mōostejro para que faça dela foro a seu /⁵ fillo Lopo do Várreo, que presente está. E nós, os ditos prior e monjes e convento, por vertude da dita demjtjçón, aforamos a vós, o dito Lopo do Várreo, /⁶ que sodes presente, en vosa vjda e a seis voces despojs de voso pasamento e que a primejra voz nomêe a segunda e a segunda a terceira e a terceira a /⁷ quarta e a quarta a qui[n]ta² e a quinta a sejsta, e asj vaan¹ as ditas seis voces por horden suçesjve; e non seendo¹ nomeadas, que seja a primejra voz /⁸ aquel ou aqueles que de derejto herdar os outros vosos vês. E con esta condjçón que cada húa das ditas voces, como¹ vacar, se vaan nomear ao dito /⁹ noso mōostejro de dentro de trijnta días, senón que por elo perga o dito foro se se non for nomear enno dito termjo dos d[i]tos³ trijnta /¹⁰ días.

Conbén a saber, que vos aforamos a dita lejra por vertude da dita demjtjçón enna maneira sovredita, con tal plejto e con tal condjçón que ponades /¹¹ a dita

lejra de vjna en estes sejs anos¹ primejros segentes, e que nos dedes e pagedes de foro en vosa vjda la ojtava parte que Deus der enna dita /¹² vjna e que a primejra voz que dé e page foro de sétjma e a segunda voz foro de sexto, e que d'alí en deante estea enno dito foro de sexto fasta seeren¹ /¹³ conpridas e acabadas as ditas sejs voces. E con esta condjçón que lebe el e súas voces e herdejros toda a dita rrenta e dézemo aas¹ súas custas /¹⁴ a nosa granja de Vntes. A qual dita novjdade colleredes por ollo de noso majordomo, ao qual dito noso majordomo proveeredes¹ de comer e de /¹⁵ veber comunalmente¹ enmentre colleredes a dita novjdade. E seeredes vasalos vós e vosas voces serventes e ovjdjentes, e faredes tódos/¹⁶los outros vsos e custumes que senpre se vsaron enno dito noso mōosteiro. E que cada que vacar cada húa das ditas voces, que do día que vacar /¹⁷ que de dentro de trijnta días se veña nomear la outra voz ao dito noso mōosteiro e prior e convento del; e acabadas as ditas voces, que fjquen ljbres /¹⁸ e quites e desenvargadas a dita lejra e vjna e cousa sovredita ao dito noso mōosteiro, prior e convento del, con tódoslos vōos paramentos que en ela /¹⁹ fezerdes.

E he posto que se quiserdes vender ou deixar ou donar ou aforar ou sopenorar ou porla alma dar, ante a nós que a outro; e non o querendo nós /²⁰ porlo justo preçio, entón lo vendede ou dejtade ou donade ou aforade a tal¹ persona que seja semellábele de vós, que nos faça nosos foros en paz, /²¹ con tanto que non seja dona nen cabaleiro nen donzela nen escudeiro nen home de tras muro nen rrelejjosa persona. E esto que dito he vos aforamos quedándo/²²nos nosos foros en paz, quedándonos senpre o señorío rreal. E non poeredes anjversáreo nen trevuto nengún a outra egllieia nen mōosteiro, saluo ao dito /²³ noso mōosteiro, avéndoo¹ de fazer. E se fordes engratos e descoñecidos vós ou as ditas vosas voces contra nós e contra o dito noso mōosteiro, que pergades por /²⁴ ende o dito foro e nós, os priores del, sen uoso envargo, voslo posamos rreçeber.

A qual dita vjna que asj fezerdes enna dita lejra se a⁴ venderdes ou dejtardes /²⁵ ou donardes ou aforardes enna maneijra que dita he, ou se delo mudardes noso señorío ou nos non pagardes nosos foros e derejturas en paz, ou non lavrardes /²⁶ e pagardes ven ao dito mōosteiro e priores del, lo rreçeban por súa abtorjdade; e vós esto que dito he conprindo e gardando, ovrigamos os vões do dito mōos/²⁷teiro a vos defender e anparar con elo a derejto.

E eu, o dito Lopo do Várreo, que presente sōo, por mjn e porlas ditas mjñas voces, asj rreçebo de vós, o dito prior e /²⁸ monjes e convento, a dita lejra; e para a

fazer e poer de vjna como¹ dito he, e de a labrar e rreparar e dar e pagar o dito foro enna maneja sobredita, ovrigo mjña /²⁹ persona e vñes e das ditas mjnas voces, asj móveles como¹ rrajzes, abjdos e por aver, de labráremos e rreparáremos e de dáremos e pagáremos /³⁰ o dito foro e conprir e gardar tódaslas condjções desta carta e cada húa delas.

E he posto e outorgado que qualquer de nós, as ditas partes, que contra esto for ou pasar /³¹ e o asj non conprir e gardar, que pe[y]te⁵ de pena¹ aa¹ parte agardante mjll¹ morauidís vellos e outros tantos para a justiça da terra e voz del rrej que o fezer con/³²prir e gardar; e a dita pena paga ou non, esta carta e as cousas en ela contjúdas fjquen fjrmes e vallan durante o dito tempo e voces. E esta carta non /³³ valla e seja en sj nula saluo se for fjrmeda de nós, o dito prior.

Que foj feyta e outorgada enno cavýdoo¹ do dito mōostejro a dez e sete días /³⁴ do mes¹ de agosto do ano¹ do naçemento de Noso Sseñor Jhesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos e noventa e çinquo anos¹.

E Juan Gomes de Vntes e Pero Gomes, /³⁵ que presentes estaban, outorgaron e consentjron enno dito foro.

Testigos que foron presentes: Rroj do Lagar e Ffernando de Rrjbas e Áluaro d'Ejree¹, escudejro.

³⁶ E eu, Garçia Ferrnandes de Rrendal, escrjvano de cámara del rrej e rrejna nostros senores e seu notario púvryco enna súa corte e en tódoslos seus rrejnos e senoríos, /³⁷ e eso meesmo¹ notario púvryquo ennas mejrjndades do Frumjgeyro e da Peroja porlo maníjfyco¹ señor don Vernaldjno Peres Xarmento, conde de Rryvadávea e ade/³⁸lantado major do rrejno de Galjza por el rrej e rrejna nostros senores, a todo lo sovredito presente foj en vn¹ con os ditos testigos e o escrjvj por mjña mão e /³⁹ aquí meu nome e sjgno acostumbrado fije en testemojo de verdade, que tal he, rrogado e rrequerido.

[Sinal: Garçia Ferrnandes de Rren/dal, notario púvryco].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *n*.

³ Falta o *i*.

⁴ Está escrito sobre un *n*.

⁵ Está escrito *pente*.

1495, agosto, 17.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Rodrigo González de Untes e a seis voces, xunto con seus irmáns Xoán Gómez do Barrio e a súa muller Tareixa González, Pedro Gómez e a súa muller Cataliña González e Álvaro do Couso e a súa muller Constanza González, a casaría da igrexa de Santo Estevo de Untes e a leira de viña de Fonte Dónega.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5344.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5344.

[Cruz]

Sábean todos quantos esta carta de aforamento vjren como¹ nós, don ffrej Ares de Santa María, porla grácea de /² Deus e da Santa² Eglléia de Rroma prior do mōosteiro de Santa Coonba de Nabes, e monjes e conbento /³ dese meesimo¹ lugar, seendo¹ ajuuntados en noso cabjdo¹ por son de canpãa tarjjda, segundo que o abemos /⁴ de vso e de costume de nosa horden, aforamos a vós, Rroy Gonçalues de Vntes, fillo de Goterre de³ Vntes, que santa grórea /⁵ aja, en vosa vjda e a seis voces apús do voso pasamento, con tal plejto e con tal¹ condjçón que va[a]n⁴ convosco, enno /⁶ dito foro e tempo e voces segundo que for nomeado, Juan Gomes do Várreo e súa moller Tarejia Gonçalues e Pero Gomes e súa moller¹ Cata/ljna Gonçalues, e Álvaro do Couso e súa moller Costança Gonçalues. Conbén a saber, que vos aforamos a casaría da eglléia de Santo Estebon /⁸ de Vntes segundo que o tragía a jur e a mñao Goterre de Vntes, defunto, que santa glórea aja, sacando a fóra a lejra da Lájea da /⁹ Fonte Vergejra e a lejra da Seara da Eglléia que ten Gomes d'Ansján.

Aforámosvos todo o sobredito a vós, o dito Rroj Gonçalues, e aos /¹⁰ sobreditos vosos yrmãos en vosa vjda e a seis voces apús voso pasamento, con tal prejto e con tal condjçón que correjades /¹¹ a dita casa en estes primejros quatro anos¹ logo segentes, e poeredes o dito souto e monte que está junto da dita eglléia de vjna /¹² en çinquo anos¹ primejros segentes, sacando o quiñón e souto e monte e cousas que aconteçeron a Ljonor¹ Afonso, moller que foj de Goterre de /¹³ Vntes, que ela estea e tena en súa vjda toda a partilla que lle coubo, así de casas e vjñas e souto e outras cousas, para que

se man/¹⁴tena onrradamente por elo; e ao tempo de seu pasamento, que ponan o quiñón que coubo aa¹ dita súa madre de vjna o dito monte e /¹⁵ souto en dous anos¹ logo segentes⁵. E pagaredes foro de sétjma de todo lo que poseredes e que a primejra voz que se torne de sejsto /¹⁶ e a segunda voz que se torne de quinto e d'alj en deante que estea de quinto fasta seeren¹ acabadas as ditas vozes.

Jten májs /¹⁷ vos aforamos a lejra de vjna de Fonte Dónega, que parte con o dito souto e que pagedes dela foro de quinto.

O qual foro e rrenta poere/¹⁸des enna nosa granja de Vntes, asj o señorío como¹ o dézemo, aa¹ vosa custa. A qual dita novjdade colleredes por ollo de noso /¹⁹ majordomo, ao qual dito noso majordomo probeeredes¹ de comer e de verer comunalmente ementre collerdes a dita novjda/²⁰de. E pagaredes májs porlas ditas casas de derejtura por cada día de San Martjno do mes¹ de novembro trijnta /²¹ e dous morauidís vellos. E que o postromejro de vós que nomêe a primejra voz e a primejra a segunda e a segunda a terçeyra e a terçejra a /²² quarta e a quarta a quinta e a quinta a sejsta, e asj vaan¹ as ditas vozes nomeadas por horden suçesjve. E seeredes¹ vasalos serbentes /²³ e ove-djentes, e faredes tódoslos outros vsos e costumes que senpre se vsaron enno dito noso mōosteiro. E que cada que vacar cada /²⁴ húa das ditas vozes, que do día que vacar de dentro de trijnta días se vaa¹ nomear la outra voz ao dito noso mōosteiro; e acavadas as /²⁵ ditas vozes, que fjquen lvyres e quitas e desenvargadas as ditas [casas]⁶ e vjnas e cousas sobreditas ao dito noso mōosteiro e prior e convento del, /²⁶ con tódoslos vōos paramentos que en eles fezerdes.

E he posto que se quiserdes vender, dejtaz, donar ou aforar ou sopenorar ou /²⁷ porla alma dar, ante a nós que a outro; e non o querendo nós porlo justo preçio, entón lo vendede ou deytade ou donade ou aforade a /²⁸ tal persona que seja semellávele de vós, que nos faça nosos foros en paz, con tanto que non seja cavalejro nen dona nen donzela nen /²⁹ escudejro nen home de tras muro nen rrelejjosa persona. Et esto que dito he vos aforamos quedándonos nosos foros en paz, quedándo/³⁰nos senpre a saluo o señorío rreal. E non poeredes anjversáreo nen trevuto nengún a outra eglléia nen mōosteiro, saluo /³¹ ao dito noso mōosteiro, avéndoo¹ de fazer. E se fordes engratos e desçonoçidos (sic) vós ou as ditas vosas vozes contra nós /³² e contra o dito noso mōosteiro, que pergades por ende o dito foro e nós e os priores del, sen voso envargo, voslo posamos rreçever.

/³³ O qual dito lugar e monte e vjna que fezerdes enno dito monte e herdades se o venderdes ou dejtardes ou donardes ou aforardes /³⁴ enna manejra que dita⁷

he, ou se delo mudardes noso señorío ou nos *non* pagardes nosos foros et *derejturas* en paz, ou *non* lavrardes /³⁵ et parardes *ven*, o⁸ dito mōosteiro e priores del lo rreçevan por súa avtorjidade; e vós esto que dito he conprindo e gardando, ovrijgamos /³⁶ os vées do dito mōosteiro de vos defender e anparar con elo a *derejto*.

E nós, os ditos Rroy *Gonçalues* de Vntes, que presente sōo, por mjn e por/³⁷los outros ditos meus yrmãaos e porlas ditas nosas vozes, asj o rreçevemos de vós, o dito prior e monjes e convento, o dito lugar /³⁸ e vjñas e herdades e montes et cousas sovreditas e para fazer e poer o dito monte enna maneira que dita he, e ovrijgo a mjña persona /³⁹ e vées e dos ditos meus yrmãaos e vozes, asj móveles como¹ rrajzes, avjdos e por aver, de lavraremos e poéremos e rrepararé/⁴⁰mos ven tódaslas cousas ssovreditas e de pagar os ditos foros et *derejturas* e conprir e gardar tódaslas condijçōos desta carta e cada húa /⁴¹ delas.

E he posto e outorgado que qualquer de nós, as ditas partes, que contra esto ffor ou pasar e o asj *non* conprir e gardar, que pejte de pena aa¹ parte /⁴² agardante dous mjll¹ *moravidis* vellos e outros tantos para a justiça da terra e voz del rrej que o fezer conprir e gardar; e a dita pena paga ou *non*, /⁴³ esta carta e as cousas en ela contjúdas fjqen fjrmes e vallan durante o dito tempo e vozes. E esta carta *non* valla e seja en sj nula saluo /⁴⁴ se for fjrmeda do nome de nós, o dito prior.

Que foj feita e outorgada enno [cabjdo]⁶ do dito (mo) mōosteyro a dez e sete dýas do mes¹ de /⁴⁵ agosto do ano¹ de naçemento de Noso Señor Jhesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos e noventa e çinquo anos¹.

Testigos que foron presentes: Afonso de Vej[ro]⁹ /⁴⁶ e Rroj do Lagar e Gomes da Rregoalde e Gomes Lovato, vjzjno d'Allarjz.

⁴⁷ E eu, Garçia Ferrnandes de Rrendal, escrivano de cámara del rrej e rreyna *nostros* senores e seu notario púvrico enna súa corte e en tódos/⁴⁸los seus rreynos et señoríos, et eso meesmo¹ notario púvrico ennas mejrjndades do Frumjgeyro e da Peroja porlo maníjfiqo /⁴⁹ señor don Vernaldjno Peres Xarmento, conde de Rrjvadávea e adelantado major¹ do rreyno de Galyza por el rrej e rrejna /⁵⁰ *nostros* senores, o escribj por mjna mão e aquí meu nome e sjgno acostumado ffje en testemojo de verdade, que tal /⁵¹ he, rrogado e rrequerjdo.

[Sinal: Garçia Ferrnandes de Rren/dal, notario púvrico].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O s vai escrito sobre un e borrado.

³ O texto “Rroy *Gonçalues* de Vntes, fillo de Goterre de” está repasado.

⁴ Falta un *a*.

⁵ O primeiro *e* vai na entreliña.

⁶ No ms. falta.

⁷ O *d* vai escrito sobre unha letra borrada.

⁸ Antes hai unha letra borrada.

⁹ O ms. está rompido.

262

1495, novembro, 16.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Diego de San Xiao, á súa muller Cataliña Gómez e a tres voces o lugar de San Xiao.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5347.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5347.

[Cruz]

Sábean quantos esta carta de aforamento vjren como¹ nós, do[n]² frej Ares de Santa María, porla gráçea de Deus *e* da Santa Egleia de Rroma prior do mōostejro de Santa Coonba de Nabes, *e* monjes *e* conbento do /² dito mōostejro, seendo¹ todos ajuntados en noso cabjdo¹ por son de canpãa tanjida, *segundo* que o abemos de vso *e* de custume de nosa hórdēe, aforamos a vós, Djego de San Jjãao, que sodes pre/³sente, fyllo de Gonçaluo de San Jjãao, que eso meesmo¹ está presente, conbén a saber, que vos aforamos o lugar de San Jjãao, que he deste dito mōostejro de Santa Coonba de Nabes.

O qual dito lugar vos /⁴ aforamos a vós, o dito Djego de San Jjãao, *e* a vos a moller Cataljna Gomes, que he absente, ven asj como¹ se fose presente, *con* todas súas casas *e* herdades *e* árvores *e* herdades vrabas *e* mansas *e* pas/⁵cos *e* entradas *e* sajdas *e* jures pertēesçentes *e* pertēesçer debentes ao dito lugar de derejto, *segundo* que o vós ja trajedes *e* *segundo* que o voso padre trouxo *e* traje oje en día a jur *e* a mãao. O qual /⁶ dito lugar vos aforamos en *tempo* de vosas vjdas d'anbos *e* a tres voces apuslo postromejro de vós, *e* que a primejra voz nomēe a segunda *e* a segunda nomēe a terçeja *e* asj vaan¹ as ditas /⁷ voces nomeadas húa pus outra por hórdēe suçesjbe; *e non* seendo¹ nomeadas, que seja a primejra voz aquel ou aqueles que de

derejto herdar os vosos vëes. *E* ao pasamento da primejra voz, que de /⁸ (de) dentro de trijnta días vaa¹ ao moostejro nomear la segunda voz e asj se ha de yr nomear la terçeja voz ao dito mōostejro.

E que labredes e rreparedes ven o dito lugar e herdades, /⁹ en tal maneja que non desfalezca por mjngo de labor e de vōo paramento, e nos dedes e pagedes en cada hun ano¹ foro de carta de todo pan e mjlo e trijngo¹ que Deus der eno dito lugar, /¹⁰ posto en paz e en saluo enna nosa tulla de Santa Coonba¹ ou adonde quer que se colla e aja de coller todo o pan do dito couto, e vn¹ touçino que seja vōo por Nadal e vn¹ carnejro por San /¹¹ Joán e dez morauidís vellos, que fazen a dez dinejros vn¹ morauidil, por *derejtura* por cada día de San Martjno do mes¹ de novembro, e por lojtosa, ao pasamento de cada vn¹ que faleçer enno dito lugar, a me/¹²llor cousa dos vëes móveles e húa galjna e çevada, segundo que pagan ennos outros lugares, e tódoslos outros vsos e custumes do dito mōostejro. A qual dita novjdade colle/¹³redes por ollo de noso moordomo¹, ao qual probeeredes¹ de comer e de veber comunalmente ementre collerdes a dita novjdade. *E* he posto que ao punto que as ditas vozes foren acaba/¹⁴das, que fjqe o dito lugar lrvre e quite ao dito mōostejro con tódalas voas paraças que en el foren fejtas. *E* eso meesmo¹ he posto que se o dito foro non for fjrmdo do prior do dito mōos/¹⁵tejro, que non valla.

E he posto que se quiserdes vender, deixar, donar, aforar ou sopenorar ou por-la alma dar, que seja ante a nós que a outro; e non lo querendo nós porlo justo preço, entón lo ven/¹⁶dede ou dejtade ou donade ou aforade a tal persona que seja semellávele de vós, que nos faça nosos foros en paz, con tanto que non seja a cabalejro nen dona nen donzela nen escu/¹⁷dejro nen home de tras muro nen rrelegyosa persona. *E* esto que dito he vos aforamos quedando nosos foros en paz, quedándonos³ senpre a saluo o seniorío rreal. *E* non poeredes anjver/¹⁸sáreo nen trebuto nengún a outra eglleia nen mōostejro vós nen as ditas vosas vozes contra nós e contra o dito noso mōosteyro; e poéndoo¹, que pergades o dito lugar, ou se o vender/¹⁹des ou dejtardes ou donardes ou aforardes enna maneja que dita he, ou se delo mudardes noso seniorío ou nos non gardardes nosos foros e *derejturas* en paz, ou non labrardes /²⁰ e parardes ven, o dito mōostejro, prior e convento del lo rreçiba por súa abtorjdade; e vós esto que dito he conprindo e gardando, obrjgamos os vëes do dito mōostejro a vos defender a /²¹ *derejto* con elo.

E eu, o dito Djego de San Jjãao, que sōo presente, por mjn e porla dita mjna moller, que he absente, e porlas ditas nosas vozes, asj o rreçebo de vós, o dito

prior, monjes e conbento, o /²² dito lugar enna maneja que dita he, e ovrijo mjna persona e vées e da dita mjna moller e vozes e vées móveles e rrajzes, avjdos e por aver, de labráremos e rreparáremos ven /²³ o dito lugar e herdades del e de pagar o dito foro e derejturas e conprir e gardar tódaslas condjçõs desta carta e cada húa delas.

E he posto e outorgado que qualquer de nós, as ditas partes, que /²⁴ contra esto for ou pasar e o asj non conprir e gardar, que pejte de pena aa¹ parte agardante mjll¹ moravidís e outros tantos aa¹ justiça da terra e voz del rrej que o fezer conprir e gardar; e a dita /²⁵ pena paga ou non, esta carta e as cousas en ela contjúdas fjqnen fjrme[s]⁴ e vallan en seu vjgor durante o dito tempo e vozes.

Que foj fejta e outorgada enno cavjldo do dito mōostejro a /²⁶ dez e sejs días do mes de novembro do ano¹ do naçemento de Noso Señor Jhesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos e noventa e çinquo anos¹.

Testigos que foron presentes: Vaasco Yanes, clérigo, e Juan Vaasques, clérigo, criados /²⁷ do señor prior, e Afonso de Prado Vão.

/²⁸ E eu, Garçía Ferrnandes de Rrendal, escripbano de cámara del rrej e rrejna nostros senores e seu notario púvrico enna súa corte e en tódoslos seus rrejnos e senoríos, e eso meesmo¹ notario púvrico ennas /²⁹ mejrjndades do Frumjgejro e da Peroja porlo manjfqquo señor don Vernaldjno Peres Xarmento, conde de Rrjbadávea, adelantado major do rrejno de Galjza por el rrej e rrejna /³⁰ nostros senores, a todo lo sovredito presente foj en vn¹ con os ditos testigos e o escripbj por mjna mão e aquí meu nome e sjgno acostumbrado fjqe en testemojo de verdade, que tal he, rro/³¹gado e rrequerjdo.

[Sinal: Garçía Ferrnandes de Rren/dal, notario púvrico].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *n*.

³ O *q* leva un trazo de abreviatura de *que* innecesario.

⁴ Falta o *s*.

263

1496, xullo, 12.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Bertomeu de Louredo e á súa muller Inés Fernández, moradores en Santa María de Louredo, e a tres voces un lugar na freguesía de Santa María de Louredo e o prado de Río de Bouzas. Deberán pagar a cuarta parte do centeo, do trigo e do millo, un touciño polo Nadal, un carneiro en setembro, vinte marabedís vellos (de dez diñeiros cada marabedí) de dereitura polo San Martiño e unha branca de candea no día da Santa Comba. Ademais terán que ir cada ano ao mosteiro con do que toverdes o día de Santa Comba e outras dúas festas. Tamén pagarán a loitosa e por partición cen soldos.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5360. Galego.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5360.

Data: “Que foy feyto / et outorgado dentro do dito noso mosteiro a doze días do mes de julho, ano do nasçimento de Nostro Salvador Ihesu Cristo de mjjll et quatroçentos et / noventa et seys anos”.

Notario: “Et yo, Symón Rrodrigues do Souto, escriuano et notario públjco de la çibdad et obispado de Orense por el señor obispo et iglesia dese logar”.

264

(1498, febreiro, 28)*

Traslado dunha carta en que o prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Rodrigo Pérez de Bobadela, á súa muller Aldonza Rodríguez do Lagar e a seus sobriños Álvaro, Inés, Xoán e Afonso, a metade da viña do Porto. A outra metade aföranlla a Rodrigo Pérez, á súa muller e aos seus herdeiros.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5381.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5381.

Ihesus.

Sábean¹ quantos esta carta de aforamento¹ viren¹ como¹ eu, don Ares¹ de Santa Marjá, prior¹ /² do moesteyro de Santa Coonba de Naves¹, et monjes et convento do dito moesteyro, todos juntos¹ /³ enna caabstra do dito moesteyro por son de canpãa tangida, segundo que o avemos de vso e de cus/⁴tume, veendo que he prol¹ et probeyto do dito noso mosteyro, aforamos¹ a vós, Rruj Peres de Voba/⁵dela, et a vosa muller¹ Aldonça Rrodrigues do Lagar¹ et a vosos sobrijños Áluaro et Eynés¹ et Joane e /⁶ Afonso, fillos de Gonçalo¹ das Caldas et de Aldonça do Lagar¹, en vna¹ meetade, et a vós, Rruj Peres, e /⁷ a vosa muller¹ et herdeyros¹, enna outra meetade, co[n]vén² aa saber¹, que vos aforamos¹ a nosa vyña /⁸ do Porto con súa herdade et lameyro³, segundo que topa da húa parte de vayxo con herdade do bispo /⁹ d'Ourense que traje Fernán Franco¹, que he do Porto, et da húa yllarga topa con herdade do bispo que trage /¹⁰ Fernán Franquo et da outra yllarga topa con herdade da granja de Rreça, que he de San Mjgell de Bóveda, /¹¹ et en çima topa con herdade⁴ de Castiadona que he do bispo.

Afórovos a dita leyra con todas súas entra/¹²das et saydas et jures¹ et dereytos³ et perteenças¹, por vquer⁵ que as aja et deua de aver de dereyto, /¹³ en tempo de vosas vydas¹ et a quatro voces¹ apuslo pasamento¹ d'anos¹. Et falesçendo cada vn¹ /¹⁴ dos ditos menores¹, que se torne ao outro³; et falesçendo todos sen geeraçón, que se torne a quen /¹⁵ herdar¹ seus vões. Et que me dedes¹ et pagedes en cada vn¹ ano¹ fasta d'oje en tres¹ anos¹ cada vn¹ /¹⁶ ano¹ dous¹ moyos¹ de vyno branco¹ et d'alj en deante¹ dous moyos et médeo¹ de vyno branco, /¹⁷ pagos aa vyca do lagar do vyno da dita vyna; et acavados los ditos çinquo anos¹, que deades posta /¹⁸ a dita herdade de vyna honde for para põer. Et daredes¹ por¹ foro et dereytura do prado /¹⁹ en cada vn¹ ano¹ por foro dez brancas, et a primeyra voz et a segunda voz¹ quinze brancas et a terçeira vijnte brancas /²⁰ et asy estea ennas ditas vijnte¹ brancas. Et que labredes a dita vyna ven, en tal maneyra como¹ non /²¹ desfalesca por mjngua¹ de bõ paramento¹, rreseruado para o dito moesteyro señorjo rreal.

Et non la vende/²²redes nen deytaredes⁶ a dona nen a escudeyro nen a ome de tras muro nen a señor poderoso, sen /²³ que prjmeiramente¹ frontedes con ela et con lo dito prado a mjn¹ ou a meus suçesores¹ que despoys de /²⁴ mjn bieren et

soçederen enno dito noso moesteiro. Et se a quiséremos, que nosla deades¹ tanto por tanto¹ quanto /²⁵ outro por ela vos quiser dar¹ ou vosas vozes¹ et herdeyros¹; et non la querendo nós por ese preçio¹ rreçeber¹, /²⁶ que entón la vendede ou deytade a tal persona que seja labrador¹ llano, manso et cordo et seguro¹, /²⁷ que labre et rrepare et dee et page tódoslos foros et dereyos e dereyturas et faça vós /²⁸ e eles¹ tódoslos outros vsos et custumes¹ que fazen¹ os outros¹ labradores¹ do dito noso moestejro.

/²⁹ Et que sejades vós¹ et vosos herdeyros³ vasalos serventes¹ et ovydyentes¹ con lo dito afora/³⁰mento¹. Et seendo engratos¹ et pervesos contra o dito moesteiro, que por eso posades perder¹ las ditas /³¹ propyadades⁷; et vós esto fazendo¹ et conprindo, obrjgovos los vões do dito mõeiteiro de vos/³²lo fazer asý todo sãao et de paz¹ a dereyto³.

Et eu, o dito Rruj do Lagar¹, que presente sño, /³³ por mjn¹ et porla dita mja muller¹ et porlos d[i]tos⁸ meus sobrijños, asý rreçebo de vós, /³⁴ [o]⁹ señor prjor¹, monjes e convento, la dita vyña, monte et prado para nós¹ et para¹⁰ nosas /³⁵ [voz]es⁹ e herdeyros³, con tódaslas maneyras et condyçiõos sobreditas, et de a labrar¹ et poer /³⁶ et rreparar et de dar¹ et pagar¹ todo lo susodito como¹ dito he; et asý obrjgo a mjn¹ et a eles¹ /³⁷ e a nosas vozes¹ et herdeyros³ et a todos nosos vões móbeles e rrayzes, avydos et por aver, /³⁸ de a tēer asý et conprjr¹ et guardar¹ tódaslas ditas maneyra[s]¹¹ et condyçiõos desta dita carta e cada vna¹ /³⁹ delas.

Et he posta pena, pustura convencional hontre nós, as d[i]tas⁸ partes¹, que calquer que¹ o /⁴⁰ non qujser tēer et conprjr¹ e gardar¹, que perga¹ de pena aa parte que o quiser tēer e conprjr et /⁴¹ guardar mjll morauidís de pares de brancas et outros¹ tantos¹ aa justiça da terra e voz del rrey que¹ o /⁴² fezer tēer e conprjr¹ et guardar¹; et a pena paga vna¹ vez ou máys, todavía esta carta et as cou/⁴³sas en ela contiúdas¹ fyquen firmes¹ et vallan¹ en seu vigor¹.

Que foy feyta et outorgada /⁴⁴ enna caabstra³ do dito moesteiro o postromeyro dya do mes¹ de febereyro³ do ano¹ do /⁴⁵ naçemento¹ de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll et quatroçentos¹ et noventa et oyto anos¹.

/⁴⁶ Testigos que foron presentes¹: frey Álvaro Salgado e Vaasco d'Eyree¹ et Álvaro d'Eyree, escudeyros, /⁴⁷ et Gomes¹ da Conchãada.

/⁴⁸ E eu, Garçia Ferrnandes de Rrendal, escripbano de cámara de la rrejna dona Juana nostra senora /⁴⁹ e seu notario púvrice enna súa corte e en tódoslos seus rrejnos e señoríos, a todo lo suso/⁵⁰dito presente foj en vn¹ con los ditos tes-

tigos e por outro la fíjz escripb[i]r⁸ ven e fielmente e conçertej /⁵¹ con el própeo orijjynal¹ e aquí meu nome e sjgno acostumbrado fije en testemojo /⁵² de verdade, que tal¹ he, rrogado e rrequerido.

|*Sinal: Garçía Ferrnandes de Rren/dal, notario púvrico*].

|*Sinatura: Frater Arias, / prior Sancte Columbe¹²*].

* A realización desta copia situase no reinado de “dona Juana” (1504-1555).

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *n*.

³ Leva un sinal de abreviatura innecesario

⁴ O *h* vai escrito sobre un *g*.

⁵ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁶ Leva un trazo sobreposto e o *d* corríxe un *e*.

⁷ Leva un trazo sobreposto e a abreviatura de *pro* úsase co valor de *pr*.

⁸ Falta o *i*.

⁹ O ms. está rompido.

¹⁰ Está escrito *p^ara*.

¹¹ Falta o *s*.

¹² Hai outra sinatura do prior: “Frater Arias Sa[nc]te Columbe”.

265

(1499, xaneiro, 8)*

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Lope de Barrio, á súa muller Constanza de Outeiro e a catro voces a viña da Barreda en Santo Estevo de Untes.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5395.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5395.

Sean quantos¹ esta carta de aforamjento viren como nós, don frei Arias de Santa² María¹, prior do mosteiro de Santa Coonba de Nabes desta diocese d’Ourense², en vno² con el flaire et convento do dito /² mosteiro, que² presentes somos, estando juntos en noso monesterio² per son de canpana² tanjda, según² que lo avemos de vso et de costume, outorgamos² et conoçemos por esta presen-

te carta /³ que aforamos a vós, Lope de Bárreo², que soodes presente, et a vosa esposa Costança d'Outeiro, absente ben como² se fose presente, en vosas vidas d'anbos [e]³ de cada vno de vós /⁴ [e]³ por máis tempo² aalende do postrimeiro de vós de quatro vozes, así que vós, en vosa vida et soude ou ao tempo² de boso pasamjento², nomjedes a primeira² voz et esa primei/⁵ra nome² a terceira (*sic*) et así ban nomẽadas² as ditas vozes vna pus outra por orden suçesibe fasta seren² conpridas et acabadas as ditas vozes; et non sendo nomeadas, que entón seja voz /⁶ quen de dereito ouver de eredar os outros vosos bes.

Convén a saber, que vos aforamos en nome do dito noso monesterio² a vina que² se chama² da Barreda, que está en la freigesía² de Sa/⁷nto Estebo de Vntes, que se parte² con vina dos d'Eiree et de outro cabo con vina de Goterre d'Anaygo et en çima entesta en vaçelo de Juan² Gómez⁴ do Barrio², que serán diez et oito cabadu/⁸ras, eçebto que non bos aforamos et queda de fóra deste foro la parte et qujnón que es et pertenesçe a Gonçalo d'Outeiro et a Aldonça d'Outeiro et Pedro⁵, ermanos de la dicha vosa espo/⁹sa.

A qual dita vina vos aforamos con todas súas entradas² et saídas, jures, dereitos et pertexas, por onde quer que² as aja² et de dereito deva aver, a condiçión que² a labred/¹⁰es et rreparedes² et chantedes et entrechantedes onde et quando² lle fezer menester, por manera que no desfalezca por mjngo de labores e de boos rreparos, e que vós e vosas /¹¹ vozes nos diedes e pagedes de foro en cada ano² a sétima parte de todo o vino que Deus der ena dita vina; a qual parte que así nos ouverdes de dar de señorío ponrredes /¹² a vosa custa todo en el lugar de Vntes e el dízimo eso mismo². E do al que² ajades de dízimo a Dios. E he posto condiçión por nós, el dito prior², que después de boso pasamjento que /¹³ aquel que ouver de erdar a dita vina que se bena nonbrar voz del dito lugar dentro en trinta días ao dito² monesterio; e no lo fazendo² así, qu'el foro² sea así ninguna² /¹⁴ e no valla. E que nos vades a ver con do que toberdes porlas festas do ano² e mayrredes cada día de Santa Coonba ao dito mosteiro a poer dúas brancas² de candeas. /¹⁵ E é posto condiçión que si este foro no for firmado del nome de nós, el dito prior, que no valla.

E si bós ou vosas vozes quiesierdes vender, deitar, enajenar, aforar ou traspasar /¹⁶ a dita vina, que primeramente frontedes con ella a nós² e a nosos suçesores e nosla diedes (e nosla diedes) por el justo preçio que outro algún por elo vos der; e non la querendo, /¹⁷ que entón o posades fazer a presona llana e avonada semellable de bós, tal que la labre e page o dito foro e cunpla e garde as outras

pusturas desta carta e cada vna delas. *E sere*^{/18} des vasalos serbentes e ovedientes² e mandados con este dito foro e non bos chamaredes² con elo a outro njngún señorío, e así non faredes por elo manda nj anjversario, foro nj sobreforo /¹⁹ a outra njnguna persona, iglesia nj monesterio nj santuario algún; e o contrario de cada vna das ditas cousas f[a]zendo⁶, que descayades deste dito foro e o percaades e nós et nosos suçesores /²⁰ o posamos entrar, tomar² e rreçeber e fazer delo e en ello toda nosa vontade. Sin embargo desto que nós obligamos los vees del dito monesterio para que vós et vosas vozes sejades defe/²¹ sos e anparados a dereito² con esto que vos así aforamos e para vosla fazer saa e de paz, a condiçión que la novidade que Deus der en la dita vina lla⁷ collades por ollo de noso maiordomo, ao qua/²²] proberedes de comer² e de beber entretanto a dita novidade collerdes.

E eu, o dito Lope de Varrío, que soo presente, por mj e por la dita mjna muller e vozes, así lo rreçibo et me obligo /²³ con todos meus vees e da dita mjna muller e vozes, móbeles e rraíces, avidos e por aver, para labrar a dita vina e pagar o dito foro e conprjr las outras posturas e condiçõos que /²⁴ ditas son e cada vna delas.

E he posto condiçión por nós, o dito prior, que si bós, el dito Lope de Bárreo, non ouverdes fillo ou filla da dita vosa esposa e ela se falesçer sin fillo ou filla que erede /²⁵ sus vees, [que]⁸ a dita vina se volba aos parentes² más propincos da dita Costança do Outeiro, bosa esposa, por quanto a dita vina quedó del padre de la dita vosa esposa.

E qualquer de /²⁶ nós, as ditas partes, que contra esto for ou pasar e o asy non conprir e guardar, que peite e page de pena aa parte agoardante mill morauidís vellos; e a dita pena pagada ou non pagada, esta /²⁷ carta de aforamjento e as cousas en ela contenjdas fiquen firmes e vallan durante o dito tempo e vozes.

Que foi feito et outorgado dentro del monesterio de Santa Coonba de Nabes a ocho dí/²⁸ as del mes de janero, ano² del nasçemjento de *Nostro* Senor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e nobenta et nobe anos, estando a ello presentes por testigos e para esto chamados e rrogados frei /²⁹ Pedro, flaire do dito mosteiro, e Juan do Paço, vezino de Ribadabia, e Gonçalo de Cachalvjte, vezino da freigesía de Santo Andrés do Castro.

Va enmendado o diz “Gómez” e o diz “la collades”, e entre /³⁰ renglones o diz “ro”.

Et yo, Fernand Páez, *escrui*ano público del número² de la çibdad de Orense por el señor obispo de la dicha çibdad, hallé esta carta de fuero en las notas e

rregistros de Symón Rrodrigues, escriuano que fue del número /³¹ de la dicha çibdad, ya defunto, en cujo ofiçio e rregistros yo suç[e][dí]⁹ por su falescemjento; de los quales² rregistros la fiz escriujr e sacar, donde queda otro tanto. La qual saqué de pedimjento del dicho Lope do Bárreo² /³² et en testimonjo² de verdad fiz aquí mj acostu[n]brado¹⁰ syno², que tal es.

|Sinal: Fernand Páez|.

* Esta é a data do rexistro do documento polo notario Simón Rodríguez. Para a data da redacción desta pública forma polo notario Fernando Páez, deberase ter en conta que Simón Rodríguez aínda subscribe un documento o 10 de marzo de 1511 (Duro, 1973:369).

¹ Leva un sinal de abreviatura innecesario.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Está escrito *o*.

⁴ As letras *ez* están escritas sobre raído.

⁵ As letras *ro* están na entreliña.

⁶ Está escrito *fezendo*.

⁷ O *a* está corrixido sobre un *o*.

⁸ Está escrito “*e*”.

⁹ Está escrito *suçe*.

¹⁰ Falta o *n*.

266

1499, xaneiro, 30.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Rodrigo Fernández, á súa muller Tareixa López e a catro voces o lugar da Saceda.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5398.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5398.

REF. POUSA, *Señorio Santa Comba de Naves*, 93.

|Cruz|

Sábean todos quantos esta carta de aforamento vyren como¹ nós, don frey Ares de Santa Marýa, porla graça de /² Deus et da Santa Egllieia de Rroma prior do mōostejro de Santa Coonva¹ de Naves, et monjes e convento dese meesimo¹

^{/3} lugar, seendo¹ juntados en noso cavýdoo¹ por son de canpãa tanjyda, *segundo* que o avemos de vso et de costume de ^{/4} nosa horden, aforamos a vós, Rroy Ferrnandes, que sodes presente, et a vosa moller Tarejia Lopes, que he absente, tanvén como¹ se ^{/5} fose de presente, e a quatro vozes apús do pasamento do postromeyro de cada vn¹ de vós; convén a saver, que vos afora^{/6}mos o noso lugar da Sazedada con todas súas casas et herdades e árvores et plantados, a montes et a fontes, con todas ^{/7} súas entradas et saydas, *segundo* que o vós ja trajedes a jur et a mãao.

Et nos avedes de dar et pagar en cada vn¹ ano¹ ^{/8} a nós e ao prior e priores que despoys de nós soçederen enno dito noso mōosteyro a quarta parte de quanto pan Deus der ennas ^{/9} ditas herdades do dito lugar, de pan e mjlo et trijngo, e vn¹ bōo porquo çevado por Nadal con seus derejtos et vn¹ carnejro por ^{/10} San Joán et quinze morauidís vellos por derejtura, que fazen a dez dinejros vn¹ morauidil, da moeda que chãamente correr ao tenpo et tenpos da paga ^{/11} por cada día de San Martjno do mes¹ de novenvro. E mays avedes (et mays avedes) de dar postos et presos enno dito ^{/12} lugar en tres anos¹ dúas duzyas de castynejros.

Et vay con tal preyto et con tal condjçon que, en días de vosa vyda ou ao ^{/13} tenpo de voso pasamento do postromeyro de cada vn¹ de vós, que nomêe a primejra voz et a primejra que nomêe a segunda et a ^{/14} segunda a terçeyra et a terçeyra a quarta, e asj vaan¹ as ditas quatro vozes húa pus outra por horden suçesjbe; et non seen^{/15}do¹ nomeadas, que seja a primeyra voz aquel ou aqueles que de derejto herdar os outros vosos vées. Et con esta condjçon¹ que cada húa ^{/16} das ditas vozes, como¹ vacar, se vaa¹ nomear ao dito noso mōosteyro de dentro de trijnta días, senón que por esto perga o ^{/17} dito foro se se non for nomear enno dito térmjno dos ditos trijnta¹ días.

Et con tal¹ preyto et con tal¹ condjçon que nos tragades ^{/18} vós e vosas vozes et herdeyros toda a dita rrenta et dýzemo aas¹ vosas custas ao dito noso mōosteyro, a qual dita novy^{/19}dade colleredes por ollo de noso mayordomo, ao qual dito noso mayordomo probeeredes¹ de comer et de vever comu^{/20}nalmente¹ ementre collerdes a dita novydade. Et seeredes vasalos vós et vosas vozes serventes e ovjdjentes, e fare^{/21}des tódoslos outros vsos et custumes que senpre se vsaron enno dito noso mōosteyro. E que page loytosa major, ^{/22} *segundo* vso et costume do dito noso mōosteyro. Et acavadas as ditas vozes, que fjque o dito lugar lyvre e quite et desen^{/23}vargado ao dito noso mōosteyro, prior et convento del con tódoslos vōos paramentos que en el fezerdes.

E he posto que /²⁴ se o quiserdes vender ou deytar ou donar ou aforar ou so-penorar ou porla alma dar, ante a nós que a outro porlo justo /²⁵ preço; [e non o querendo nós porlo justo preço]², entón lo deytade ou vendede ou donade ou aforade a tal¹ persona que seja semellávele de vós, que nos faça no/²⁶ sos foros en paz, *con tanto* que non seja dona *nen* cavalejro *nen* donzela *nen* escudejro *nen*³ home⁴ de tras muro *nen* rre/²⁷ lejyosa persona. Et esto que dito he vos aforamos quedándonos nosos foros en paz, quedándonos senpre o señorío /²⁸ rreal. *E non* poeredes anjversáreo *nen* trevuto nengún a outra egllieia *nen* mōostejro, saluo ao dito noso mōostejro, /²⁹ avéndoo¹ de fazer. Et se fordes engratos et descoñecidos vós ou as ditas vosas vozes *contra* nós *e contra* o dito no/³⁰ so mōostejro, que pergades por ende o dito foro et nós, os ditos priores del, sen voso envargo, voslo posamos rreçever.

/³¹ O qual dito lugar que vos así aforamos *e* venfeytorías que en el fezerdes se o venderdes ou deytardes ou donardes /³² ou aforardes *enna* maneira que dita he, ou se delo mudardes noso señorío ou nos non pagardes nosos foros et *derejturas* /³³ en paz, ou non labrardes et pagardes ven ao dito noso mōosteyro *e* priores del⁵, lo rreçivan por súa abtorjidade; et /³⁴ vós esto que dito he conprindo *e* gardando, ovrgamos os vées do dito mōostejro a vos defender *e* anparar *con* elo a *derejto*.

/³⁵ Et eu, o dito Rroj Ferrnandes, que presente sōo, por mjn et porla dita mjña moller, avssente, et porlas ditas nosas vozes, así o rre/³⁶ çevo de vós, o dito prior *e* monjes *e* convento, o dito lugar *e* para poer os ditos castjnejros *e* para labrar *e* rreparar *e* dar *e* /³⁷ pagar o dito foro *enna* maneira sovredita, ovrgo a mjna persona et vées et da dita mjña moller *e* vozes, así mó/³⁸ [veles como]⁶ rrayzes, avydos et por aver, de lavráremos et rreparáremos et de dáremos et pagáremos o dito /³⁹ foro *e* conprir *e* gardar tódaslas condjções desta carta *e* cada húa delas.

Et he posto *e* outorgado que qualquer de /⁴⁰ nós, as ditas partes, que *contra* esto for ou pasar *e* o así non conprir et gardar, que peyte de pena aa¹ parte agardante mjll¹ /⁴¹ *moravidís* vellos, que fazen a dez *dinejros* vn¹ *moravidil*, *e* outros tantos *para* a justjça da terra *e* voz del rrey que o fezer conprir *e* gardar; /⁴² *e* a dita pena paga ou non, esta carta *e* as cousas en ela contjúdas fjqen fjrmes *e* vallan durante o dito *tenpo* *e* vozes. *E* esta /⁴³ carta non valla *e* seja en sj nula saluo se for fjrmada de nós, o dito prior.

Que foy feyta *e* outorgada *enno* dito noso /⁴⁴ mōostejro a trijnta¹ días do mes¹ de *janejro* do ano¹ do naçemento de Noso Señor Jhesu Cristo de mjll¹ *e* quatroçentos *e* no/⁴⁵ veenta *e* nove anos¹.

Testigos que foron presentes: Juan Vravo e Gomes Conde, vyznos da çibdade d'Ourense, e Álvaro do Campo, juís /⁴⁶ do dito couto do dito mōostejro, e Juan Gomes do Várreo e Juan de Queenlle¹.

/⁴⁷ E eu, Garçía Ferrnandes de Rrendal, escripbano de cámara del rrej e rrejna nostros senores e seu notario púvrico enna súa /⁴⁸ corte e en tódoslos seus rreynos e senorios, e eso meesmo¹ notario púvrico ennas mejrjndades do Frumjgejro /⁴⁹ e da Peroja porlo manífjco¹ señor don Vernaldjno Peres Xarmento, conde de Rrjvadábea e adelantado major /⁵⁰ do rrejno de Galjza por el rrey e rrejna nostros senores, a todo lo sobredito presente foj en vn¹ con os ditos testigos /⁵¹ e aquí meu nome e sjgno acostumbrado fjje en testemojo de verdade, que tal he, rrogado e rrequerjdo.

|Sinal: Garçía Ferrnandes de Rren/dal, notario púvrico|.

|Sinatura: Frater Arias, / prior Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. falta.

³ O *e* está corrixido sobre un *o*.

⁴ O *h* vai escrito sobre un *g*.

⁵ Antes hai un *d* borrado.

⁶ O ms. está rompido.

III. ANEXOS

ANEXO A. Documentos adicionais relativos a Santa Comba de Naves

Transcríbense a seguir, de acordo coas normas definidas para a restante documentación, os textos constantes dun pergamiño que non foi considerado no elenco dos diplomas de Santa Comba de Naves en Dono (2010).

1

1485, xuño 10

O papa Inocencio VIII insta aos abades de San Xoán de Poio e Santo Estevo de Ribas de Sil e ao prior de Santa Comba de Naves a devolver ao mosteiro de Santa María de Oseira os bens mal aforados e alleados.

A. A.H.N., Clero, Oseira, carpeta 1555, nº 6.

ED. OTERO PIÑEYRO, *CD Oseira*, 468.

Innocentius, episcopus seruus seruorum Dei, dilectis filijs Sancti Johannis de Poyo et Sancti Stephani de Riba de Sil abbatibus et /² priori per priorem soliti gubernari Sancte Columbe de Naues, compostellane et auriensis diocesis monasteriorum, salutem et apostolicam benedictionem.

Ad /³ audientiam nostram peruenit quod nonnulli qui dilectos filios Suggesterium, abbatem, et conuentum monasterij Beate Marie de Oseyra, Cisterciensis /⁴ Ordinis, auriensis diocesis, in dicto monasterio precesserunt decimas, census, fructus, redditus, prouentus, terras, uineas, domos, possessiones, prata, /⁵ pascua, nemora, siluas, molendina, casalia, grangias, piscarias, iura, iurisdictiones et quedam alia bona ad monasterium perdictum /⁶ legitime spectantia, datis super hoc litteris confectis exin-

de publicis instrumentis interpositis iuramentis, factis renuntiationibus et penis /⁷ adiectis in grauem iusdem monasterij lesionem nonnullis clericis et laicis aliquibus eorum ad uitam quibusdam iuro ad non modicum tempus /⁸ et alijs perpetuo ad firmam uel sub annuo censu concesserunt quorum aliqui dicantur super hijs confirmationum litteras in forma *communi* /⁹ a sede *apostolica* impetrasse. Quia uero (uero) nostra interest super hoc de oportuno remedio prouidere discretioni uestre per *apostolica* scripta mandamus /¹⁰ quatinus eaque de bonis dicti monasterij per concessionem huius modi alienata inueneritis illicite uel distracta, non obstantibus litteris, /¹¹ instrumentis, iuramentis, renuntiationibus, penis et confirmationibus supradictis ad uis et proprietatem eisdem monasterij legitime reuocare /¹² curetis, contradictores per censuram ecclesiasticam apellatione postposita compescendo. Testes autem qui fuerint nominati si se gratia odio /¹³ uel timore subtraxerint censura simili appellatione cessante compellatis ueritati testimonium perhibere, quod si non omnes hijs exequendis /¹⁴ potueritis interesse duo aut vnus uestrum ita nichilominus exequantur.

Datum Rome apud Sanctum Petrum, anno incarnationis Dominice /¹⁵ millesimo quadringentesimo octuagesimo quinto, quatro idus junij, pontificatus nostri anno primo.
|*Sinatura*: D. de Rubeis|

2

1486, [xullo, 14]¹. Mosteiro de Santo Estevo de Ribas de Sil

Requirimento notarial ao abade de Santo Estevo de Ribas de Sil.

A. A.H.N., Clero, Oseira, carpeta 1555, nº 6 (dorso).

Ano² de oytenta e seys [...] ³ dentro do mosteyro de Santo Esteuo /² de Rribadesil, da diocese [d'Ourense...] ² en pre/³sona del benerábele frey Álvaro de Roçamonde, abade do dito mosteyro. E el asy liúdo, /⁴ el djto señor abade o [tom]ou² en súas maos e ho [...]sou² e puso en çinma (*sic*) /⁵ de súa cabeça. E que, por quanto el hera ocu-

¹ A restitución da data ten en conta a información arquivística que consta na ficha do documento no Portal PARES (<http://pares.culturaydeporte.gob.es/inicio.html>).

² Leva un trazo sobreposto.

³ No ms. o texto está apagado.

pado ao presente de outros negocios, por agora /⁶ que o rremjtía a sus collegas en el constrenjdos *etcétera*, non se par/⁷ tindo de cada *e cando* que fose rrequerido de faser *e complyr* o en el contenydo *etcétera*.

/⁸ *Testigos* que estaban presentes: [Áluaro Fernandes]² d'Estar, notario, *e Pedro d'Aluán e Gonçaluo Afonso*, criados do djto /⁹ señor abade, *e Juan Domingues* (?), pedreyro, *e* outros.

/¹⁰ O qal foy presentado ante (?) o djto señor abad *segundo* djto /¹¹ he por Vasco Afonso, clérigo, *en nome* del rreuerendo señor don frey Su/¹²eyro d'Oca, abad del [mosteyro]² de Santa María d'Oseyra.

|*Sinal*: Gil Sobreira, notario appostólico|

3

1486, xullo, 20.

Requirimento notarial ao prior do mosteiro de Santa Comba de Naves.

A. A.H.N., Clero, Oseira, carpeta 1555, nº 6 (dorso).

Ano¹ sobredjto, vinte [dí]as² do mes de julio, dentro do mosteyro de Santa Comba de Naves, /² da diocese d'Ourense, Vasco Afonso, cl[ér]igo⁴ do coro da igeia d'Ourense, presentó este *escripto* /³ en presona de don Arias da Beiga, prior do dito mosteyro, *e* lle rrequerío /⁴ [...] que se *en* el contén *etcétera*. El djto (?) prior tomou (?) /⁵ [...] o poso *en* cima de súa cabeza *e* que estaba /⁶ prestes (?) a faser (?) *e* *compryr* o en el contenydo cando fose rrequerido, /⁷ *e* por agora que o rremjtía a seu collega el rreuerendo padre /⁸ [...] Gonçaluo⁵, abad do mosteyro de San Juan de Poyo, /⁹ da diocese [de Santiago]², por canto no presente hera ocupado de /¹⁰ outros negocios *etcétera*.

Testigos: Loýs da Beiga *e* Gonçaluo de Baamonde, /¹¹ vizinos d'Ourense, *e* Afonso (?) Paradela, morador *enna* freiguisía de Cornoze, /¹² *e* outros.

|*Sinal*: Gil Sobreira, notario appostólico|

⁴ No ms. está escrito *cligo*.

⁵ A continuación hai un espazo en branco.

ANEXO B. A documentación de Santa Comba de Naves no Arquivo de Celanova

O apartado I supón un intento de reconstitución da distribución de toda a documentación en pergamiño, tanto a medieval como a de época moderna, de Naves no Arquivo de Celanova, mentres que nos apartados II e III se recolle a información que neste sentido prestan dous inventarios do tesouro celanovés do século XIX.

I. Catalogación dos documentos de Santa Comba de Naves no Arquivo de Celanova

Neste índice dos pergamiños de Santa Comba de Naves no Arquivo de Celanova conxúganse as informacións que nos fornecen tres fontes: a signatura de arquivo que se atopa no verso dos diplomas, o Inventario de 1840 e outro Inventario de pergamiños de 1852¹. Entre corchetes achéganse diferentes tipos de informacións de interese recollidas nesas tres fontes. Se formando parte da signatura existe algunha indicación toponímica, incluímos esta só no caso de que a referencia de arquivo se limite ao número do diploma.

Caixón 23 (*Santa Baia e San Paio de Veiga*) [“Santa Baya: foros en pergamino de varios vienes sitios en las parroquias del partido de Santa Baya”; 1º dos caixóns que se inventarían como relativos ao “Partido de Santa Baya”]:

*Nº 3 (ACO 4727)*².

Caixón 54 (*Paizás*) [“Paizás: foros en pergamino, tazmias, egecutorias sobre el derecho de laudemio”; 1º dos caixóns que se inventarían como relativos ao “Partido y priorato de Paizás”]:

¹ Ambos os inventarios integran os fondos do AHPO (AHPO, Facenda, caixa 10.255).

² No verso está escrito: “Santa Baya, casal de Seyxomil”.

Mazo A [25 instrumentos en pergamino, son avinzas e foros], *nº 6* (ACO 4101) [“Encomuña de Payças”].

Caixón 78 (Mosteiro de Ribeira) [“Rivera: privilegios, donaciones, etc. Per-
tenecientes al priorato del monasterio de Rivera”; 1º dos caixóns que se inven-
tarían como relativos ao “Partido y priorato de Rivera”]:

Mazo A [24 documentos, tres en papel e os restantes en pergamino], *nº 19*
(AHN 1507/14) [Ribeira].

Caixón 103 (Mosteiro de San Pedro de Rochas) [“corresponde al partido y
priorato de Rocas”; “Rocas: privilegios y donaciones de Rocas, Belle, compras,
foros en pergamino, tumbos de Rocas”]:

Mazo E [13 documentos en pergamino], *nº 1* (ACO 4395)³, 2 (ACO 3461)⁴.

Caixón 109 (Velle, Mende e A Lonía):

Nº 12 (ACO 3825) [Mende, San Tomé].

Nº 17 (ACO 2465)⁵.

Caixón 114⁶:

Mazo A, *nº 2* (AHN 1506/1), 3 (AHN 1506/3), 4 (AHN 1506/4), 5 (AHN
1506/6), 6 (AHN 1506/10), 7 (AHN 1506/11), 8 (AHN 1507/4), 9 (AHN
1506/13), 10 (AHN 1506/14)⁷, 11 (AHN 1506/15), 12 (AHN 15/9).

³ Véxase a nota seguinte.

⁴ No verso do documento está escrito “Mende y Figueredo” e advirte: “El número 1º se pasó al cajón 114 por pertencer a Santa Comba”.

⁵ No verso do documento está escrito: “Carta de venda da pouxa de Mēende”.

⁶ O pergamino AHN 1507/9 non leva indicación de mazo nin de número.

⁷ Di no verso que, por lerse con dificultade o pergamino, pode verse no apeo do couto de Louredo do ano 1744, no folio 55 (caixón 118).

Mazo B, nº 1 (AHN 18/4), 2 (AHN 1507/1), 3 (AHN 1507/6), 4 (AHN 1507/7)⁸, 6 (AHN 4/10), 7 (AHN 1507/8).

Mazo C, nº 1 (ACO 760), 2 (ACO 580), 3 (ACO 3101), 4 (ACO 2835), 5 (ACO 3450), 6 (ACO 4537), 7 (ACO 4747), 8 (ACO 5347), 9 (ACO 5691), 10 (ACO 2047), 11 (ACO 801), 12 (ACO 77), 13 (ACO 388), 14 (ACO 649), 15 (ACO 802), 16 (ACO 1080), 17 (ACO 3465), 20 (ACO 4748), 21 (ACO 4749), 23 (ACO 213)⁹.

Mazo D, nº 1 (ACO 4975), 2 (ACO 4947), 3 (ACO 3563), 4 (ACO 4946), 5 (ACO 5453), 6 (ACO 5663), 7 (ACO 6001), 8 (ACO 6003), 9 (ACO 6005), 10 (ACO 6000), 11 (ACO 6004), 12 (ACO 5360), 13 (ACO 3642), 14 (ACO 3989), 15 (ACO 4911), 16 (ACO 5983), 17 (ACO 3811).

Mazo E, nº 1 (ACO 1746), 2 (ACO 1261), 3 (ACO 1913), 4 (ACO 6170), 5 (ACO 1718), 6 (ACO 2074), 7 (ACO 2073), 8 (ACO 2170), 9 (ACO 91), 10 (ACO 6169), 11 (ACO 319), 12 (ACO 1541), 13 (ACO 2410), 14 (ACO 4034), 15 (ACO 1758), 16 (ACO 2588), 17 (ACO 2809), 18 (ACO 5709), 19 (ACO 754), 20 (ACO 155), 21 (ACO 5162), 22 (ACO 3647), 23 (ACO 3619), 24 (ACO 1040), 25 (ACO 5024).

Mazo F, nº 1 (ACO 159), 2 (ACO 726), 3 (ACO 299), 4 (ACO 739), 5 (ACO 957), 6 (ACO 1076), 7 (ACO 1077), 8 (ACO 1367), 9 (ACO 1506), 10 (ACO 4526), 11 (ACO 1296), 12 (ACO 1297), 13 (ACO 1309), 14 (ACO 1361), 15 (ACO 1690), 16 (ACO 1783), 17 (ACO 1983), 19 (ACO 5299), 21 (ACO 5489), 22 (ACO 5652), 23 (ACO 5697), 24 (ACO 4765).

Mazo G, nº 1 (AHN 1506/5), 2 (AHN 1506/7), 3 (AHN 1506/18), 4 (AHN 1506/19), 5 (AHN 1507/3), 6 (AHN 1507/5), 7 (AHN 1507/11), 8 (AHN 1506/8), 9 (AHN 1506/12), 10 (AHN 1506/9), 11 (AHN 1507/2), 12 (AHN 1507/13).

Caixón 115:

Mazo A, nº 1 (ACO 666), 2 (ACO 275), 3 (ACO 1023), 4 (ACO 1007), 5 (ACO 1719), 6 (ACO 2271), 7 (ACO 972), 8 (ACO 3917), 10 (ACO 2638), 11 (ACO 4177), 12 (ACO 4950), 13 (ACO 4667), 14 (ACO 6130), 15 (ACO

⁸ No verso dise que “Hay copia auténtica de este instrumento en el cajón 1º, legajo D, al folio 22 buelto”.

⁹ Na signatura falta o caixón; incluímolos aquí tendo en conta o Inventario de Pergamiños de 1852.

819), 16 (ACO 3915), 17 (ACO 5398), 18 (ACO 5479), 19 (ACO 5266), 20 (ACO 6002), 21 (ACO 5242).

Mazo B, nº 1 (ACO 87), 2 (ACO 454), 3 (ACO 468), 4 (ACO 934), 6 (AHPO 17/1), 12 (AHPO 17/5), 16 (ACO 4864), 17 (ACO 4904), 18 (ACO 5381), 19 (ACO 4182), 20 (ACO 4962).

Mazo C, nº 1 (ACO 997), 2 (ACO 2571), 3 (ACO 639), 4 (ACO 1245), 5 (ACO 4499), 6 (ACO 947), 7 (ACO 4544), 8 (ACO 2563), 9 (ACO 5341), 10 (ACO 5342), 11 (ACO 5566), 12 (ACO 5876), 13 (ACO 5821), 14 (ACO 5822), 15 (ACO 4803), 16 (ACO 5343), 17 (ACO 5987), 18 (ACO 1592).

Mazo D, nº 1 (ACO 643), 2 (ACO 2356), 3 (ACO 2765), 4 (ACO 6179), 5 (ACO 2934), 6 (ACO 3900), 7 (ACO 3901), 8 (ACO 4516), 9 (ACO 4517), 10 (ACO 1008), 11 (ACO 1727), 12 (ACO 3490), 13 (ACO 3692), 14 (ACO 4955), 15 (ACO 5099)⁸, 16 (ACO 4285), 17 (ACO 5306), 18 (ACO 3916), 19 (ACO 4368)⁸, 20 (ACO 4520).

Mazo E, nº 1 (ACO 5344), 2 (ACO 1742), 3 (ACO 5340), 4 (ACO 5323), 5 (ACO 4717), 6 (ACO 5263), 7 (ACO 5395), 8 (ACO 5810), 9 (ACO 3381), 10 (ACO 3564), 11 (ACO 5328), 12 (ACO 4859), 13 (ACO 4286), 14 (ACO 3421), 15 (ACO 4169).

Mazo F, nº 1 (ACO 4039), 2 (ACO 4254), 3 (ACO 4255), 4 (ACO 214), 5 (ACO 1288), 6 (ACO 2245), 7 (ACO 2541), 8 (ACO 4511), 9 (ACO 4925), 10 (ACO 5276), 11 (ACO 1455), 12 (ACO 3230), 13 (ACO 3943), 15 (ACO 2203), 16 (ACO 2584), 17 (ACO 974), 18 (ACO 6208), 19 (ACO 5824), 20 (ACO 5823).

Mazo G, nº 1 (ACO 192), 2 (ACO 481), 3 (ACO 1520), 4 (ACO 1678), 5 (ACO 3021), 6 (ACO 3042), 7 (ACO 345), 8 (ACO 731), 9 (ACO 1687), 10 (ACO 2036), 11 (ACO 4174), 12 (ACO 4506), 13 (ACO 4982), 14 (ACO 5189), 15 (ACO 5190), 16 (ACO 5421), 17 (ACO 6134), 18 (ACO 1463), 19 (ACO 327), 20 (ACO 953), 21 (ACO 44).

Caixón IV [“Pleitos, querellas, egecutorias sobre la presentación de veneficios de Santa Eulalia de Esgos, Santa Baya de Anfeoz. S. Eusebio de Lagariños, S. Ginés, Sande, Macendo, Castro y Riomolinos. Iten sobre el subsidio, escusado y repartimientos de impuestos eclesiásticos en esta diócesis”]:

Nº 9 (AHN 1507/12) [San Xes de Ribadavia].

Referencias de arquivo sen indicación de Caixón:

Mazo E, nº 17 (ACO 4183) [Loña], *18* (ACO 4241) [Loña], *19* (ACO 5322) [Loña].

Mazo H, nº 1 (ACO 67) [Mende], *9* (ACO 90) [Mende], *10* (ACO 2613) [Mende].

Referencias de arquivo sen indicación de Caixón nin de Mazo¹⁰:

Nº 2 (ACO 427), *3* (ACO 3356) [Mende], *4* (ACO 4333), *5* (ACO 4495) [Mende], *6* (ACO 4804) [Mende], *7* (ACO 3951) [Mende], *7* (ACO 5778) [Mende], *8* (ACO 5302) [Mende], *11* (ACO 3460), *11* (ACO 4194) [Mende], *11* (ACO 4850) [Mende], *13* (ACO 2612), *13* (ACO 4259) [Mende], *14* (ACO 4750) [Loña], *15* (ACO 4751) [Loña], *15* (ACO 4472)¹¹, *16* (ACO 3949) [Mende], *16* (ACO 5304) [Loña], *52* (AHN 1506/17) [Santa Comba], *100* (ACO 3510)¹².

Sen referencia de arquivo:

ACO 2547¹³, ACO 2614¹⁴, ACO 3484¹⁵, ACO 4062¹⁶, ACO 4660 [Mende]¹⁷, ACO 6136¹⁸, ACO 6234; AHN 1506/2¹⁹; AHPO 17/3; AHPO 17/2²⁰, AHPO 17/4²¹, AHPO 17/6²⁰.

¹⁰ En ACO 4000, relativo a Mende, non se le o número.

¹¹ No verso do documento está escrito: “Foros simples y suforos que non están registrados y son de Velle y Mende”.

¹² No dorso está escrito: “He de Mende, de Gil do Pynejro”.

¹³ No dorso está escrito: “Foro de un casar eno Castro; pertenesce al priorato de Santa Comba de Naves de Celanoba”.

¹⁴ No dorso está escrito: “He de Gonçaluo do Mato da viña das Quintas de Meende”.

¹⁵ No dorso está escrito: “He de Bugeses”.

¹⁶ No dorso está escrito: “Mende”.

¹⁷ No dorso do documento está escrito: “Todos estos tocan poco o nada al monasterio. Non son de importancia”; “Non tocan a Junquera”.

¹⁸ No verso do documento está escrito: “Foro de Lorenzo Pedreiro de una casa en Mende, echo por un prior de Santa Comba”.

¹⁹ No verso do documento está escrito: “Palaciolo y Santa Comba”.

²⁰ No verso do documento está escrito un *B* corrixido sobre outra letra.

²¹ Acompaña unha copia ao pergamiño que está tomada dun documento do caixón 118, mazo B, fol. 153.

II. “Imbentario de los documentos del Archivo del extinguido monasterio de Celanova” (1840; AHPO, Sección de Facenda, caixa 10.255; folios 33v a 36r).

Priorato y partido de Santa Comba

Caixón 114. Santa Comba: privilegios y donaciones, foros en pergamino del partido de Santa Comba de Nabes y Loredó.

- Mazo A: 12 pergs. (“con sus sellos pendientes”).
- Mazo B: 8 pergs. (“también con sus sellos”).
- Mazo C: 23 pergs..
- Mazo D: 18 pergs. (“principia por partido de Loredó”).
- Mazo E: 25 pergs. (“partido de Loredó, foros de los casales de Bolo, Linares”).
- Mazo F: 24 pergs. (“princiando por el foro de Juan de Requejo”).
- Mazo G: 13 “documentos” (“princiando por la adquisición del coto de S. Eusevio de la Peroja”).
- “Vn cuaderno libro tumbo y becerro cuvierto de pergamino viejo que contiene todos los privilegios, fueros y vienes”.
- “Otro cuaderno cuvierto de badana negra que contiene el tumbo y becerro con las bulas, privilegios, heniones (*sic*) y rentas, compuesto de sesenta y seis ojas vtiles”.

Caixón 115. Santa Comba: foros en pergamino de Vntes, Palmés, Alongos y otros lugares de este partido.

- Mazo A: 21 pergs. (“foros de Palmés, Nabes, Revoredo, Burgo, Castrobó, Saceda, Anaigo, Monte do Cancelo”).
- Mazo B: 20 pergs. (“foros de Villar das Tres del casal do Burgo”).
- Mazo C: 18 pergs. (“foro de la viña de Chao das Carreyras de Barreda”).
- Mazo D: 20 pergs. (“partido de Vntes: foros de Cacabelos, Cortiña do Campo y otros”).
- Mazo E: 15 pergs. (“Vntes: foro de la Casería de la Yglesia, Leira da Modona y otros”).

- Mazo F: 20 pergs. (“Foro das Batocas en Reza Bella, da leira da Chavicela del Casal de Rivela”).
- Mazo G: 22 pergs. (“con outros más en papel”; “Alongos, Outariz. Yten foros de casares y heredades do Baño”).

Caixón 116. Santa Comba: foros en papel antigo y moderno en el partido de Santa Comba, Loredó y Lagariños; yten arriendos.

- Mazo: 7 docs. (“Trueques y compras en Fuentefría, Castro, Palmés, Vntes y vn acogimiento de foro de Loredó”).
- Mazo E: 34 docs. (“Foros en papel sellado de Santa Comba, Palmés, Castro, Fuentefría, Veiro, Rouzós y Rivela”).
- Mazo F: 11 docs. (“Foros en papel de Loredó por sus números, Pazo de Rugés en la feligresía de S. Julián de Rivela, lugar de Penouzoás en la feligresía de Bobadela de Trasalva y otras partes”).
- Mazo G: 14 docs. (“Foros de Lagariños en papel simple y sellado”).
- Mazo: 20 docs. (“Arriendos en Loredó”).
- Mazo: 25 docs. (“Foros originales de Castro, Fuentefría, Veiro, Lastrés, Rouzós y Caldas”).
- Mazo A: 36 docs. en 5 cadernos e outros papeis soltos (“Foros en papel simple del partido de Santa Comba por sus números, en que se hallan también algunos de la feligresía de Vntes”).
- Mazo A: 18 docs. (“Foros modernos en Santa Comba de Naves en Vntes”).
- Mazo H: 38 docs. (“Foros originales de Santa Comba, Vntes y Palmés por sus números”).
- Mazo H: 8 docs. (“Arriendo del lugar de Pazo en S. Andrés de Castro”).
- Mazo F: 9 docs. (“Foros originales Santa María de Loredó y Lagariños por sus números”).
- Mazo: 23 docs. (“Incluso un librito de cuarto pliego en su caveza donde dice: Libro de instrumentos públicos que pasaron ante F. Pedro Fernández, notario y monge del monasterio de Santa Comba de Naves”).
- Mazo: Cartas do axente da Coruña sobre o preito de Lagariños.

Caixón 117. Santa Comba: Pleitos, ynformaciones, querellas en los partidos de Santa Comba, Loredo y Lagariños.

- Caderno: “Apuntes y memorias para la demanda de varios vienes perdidos en el coto de Las Tres, en el partido de Santa Comba”.
- Caderno: “Testimonio en relación con la sentencia dada contra D. Manuel de Miranda, que pretendía introducirse en nuestra viña de las Vereas en Lagariños”.
- Mazo: 34 docs. (“Papeles del Pazo de Arruges en S. Julián de Rivela”).
- Mazo: 13 docs. (na cabeza do primeiro doc.: “Copia del pleito con el cavildo de Orense sobre el foro da Silva”).
- Mazo: 44 docs. (na cabeza do primeiro: “Memorial aju[n]tado del pleito del monasterio de Celanova atendido con D. Juan Becerra sobre los vienes que el monasterio tiene en el coto de Lagariños”).
- Mazo: 39 docs. (comeza por “Concordia que hicieron los Faquín con este monasterio, haciéndose feligreses de Loredo y vasallos de Celanova”).
- Mazo: 7 docs. (comeza por “Granja de Outariz, pleito e información entre Alonso de Castañedo Mosquera con Gonzalo y Julián de Rojas sobre cierta hacienda con dos atadijos de papeles de bien para significación”).

Caixón 118. Santa Comba: Apeos, demarcaciones, visitas de términos en Santa Comba y Loredo.

- Caderno: “Apeos del partido de Santa Comba de Naves”.
- Caderno: “Demarcación original de Santa Comba de Naves”.
- Caderno: “Apeo del coto de Loredo echo en el año de mil setecientos cuarenta y cuatro” (122 follas).
- Caderno, letra B: “Apeos de Santa Comba y Loredo”.
- Mazo D: 13 docs. (“Apeo y visita de términos de Santa Comba y Loredo con las jurisdicciones confinantes”).
- Mazo: 16 docs. (“Varios roldos sacados de los papeles que en el se citan por sus cajones y números, pertenecientes al priorato de Santa Comba de Naves”).
- Mazo A: 12 docs. (“Apeos de Santa Comba, Vntes, Castro, Fuentefría y unas repartijas y vnos testimonios sobre los apeos de Loredo”).

- Mazo Z: 13 docs. (“Índice de lo contenido en este legajo perteneciente a los lugares de Faquín y Bolo, en el coto y feligresía de Loredo”).

Caixón 119. Santa Comba: Egecutorias y sentencias en el partido de Santa Comba de Naves y Loredo.

- Mazo A: 7 docs. (“Egecutorias de Vntes y Palmés”).
- Mazo: 8 docs. (o primeiro di: “Egecutoria despachada por los señores gobernador y oídores de la Real Audiencia a pedimiento del monasterio contra Romualdo Fernández, defensor de los bienes de D. Juan Salgado”).
- Mazo: 6 docs. (o primeiro di: “Egecutoria del casal de Mourejás y un tanto del apeo del mismo casal”).
- Caderno: no comezo unha Real Provisión (“Santa Comba: Egecutoria del lugar de Paramiños”).
- Caderno: “Santa Comba: Egecutoria sobre el lugar de Afosín (*sic*) y Rouzós”.
- Caderno, letra C: “Egecutoria de Fuentefría, Rouzós, Vilela por sus números”.
- Caderno: “Fuentefría: Egecutoria del lugar de Mourejás”.
- Rolo nº 5: “Pleito sobre el coto de Lagariños con el conde de Rivadavia”.

III. “Inventario de escrituras de foros en pergamino pertenecientes al monasterio de Benitos de Celanova y sus dependencias; en borrador” (1852; AHPO, Sección de Facenda, caixa 10.255)²².

Nº 44: Santa Comba de Naves. Partido de Untes (=115/D, 1-12).

Nº 45: Santa Comba de Naves. Partido de Untes (=115/D, 13-20).

²² Trátase dun inventario dos documentos en pergamino do Arquivo de Celanova agrupados en conxuntos cun número de documentos variable. Aquí indícanse os diferentes grupos documentais referentes a Santa Comba de Naves (folios 10v a 15r) coa súa correspondencia cos mazos en que estaban clasificados en Celanova. A clasificación afecta aos pergamios dos caixóns 114 (mazos CDEF) e 115 (mazos ABCDEFG); en consecuencia, non se inventarían xa os documentos que hoxe se conservan no AHN.

Nº 46: Palmés, Naves, Reboredo, Castrobó, Saceda, Anaigo e Monte do Cancelo, Santa Comba (=115/A, 1-11) [Non se inventaría o nº 9; tampouco se conserva actualmente].

Nº 47: Palmés, Naves, Reboredo, Castrobó, Saceda, Anaigo e Monte do Cancelo, Santa Comba (=115/A, 12-21).

Nº 48: Foro das Batocas en Reza Vella; leira da Chavicela, do casal de Rívela, do Pazo de “Ruges”, de Tarascón, de Sas en Beiro; un casar en Pousada e Fontefría, casar da Rigueira, Cachomane, Minforte e viña da Portela do Cancelo (=115/F, 1-10).

Nº 49: Foro das Batocas en Reza Vella; leira da Chavicela, do casal de Rívela, do Pazo de “Ruges”, de Tarascón, de Sas en Beiro; un casar en Pousada e Fontefría, casar da Rigueira, Cachomane, Minforte e viña da Portela do Cancelo (=115/F, 11-20) [Non se inventaría o nº 14; tampouco se conserva actualmente].

Nº 50: Foro da viña do Chao, Carreira, da Barreda, de [...] Sigachos e máis en Untes. Untes (=115/C, 1-9).

Nº 51: Foro da viña do Chao, Carreira, da Barreda, de [...] Sigachos e máis en Untes. Untes (=115/C, 10-18).

Nº 52: Fontefría, lugar da Vila, Cachomane, San Xiao, Pousada, Freixendo, Santo André de Castro, Abeleira, Sas, Vilariño, Cachalvite, Casanova, viña de Gugeenses (=114/C, 1-12) [Non se inventaría o nº 6, que hoxe se conserva].

Nº 53: Fontefría, lugar da Vila, Cachomane, Sanxiao, Pousada, Freixendo, Santo André de Castro, Abeleira, Saas Vilariño, Cachalvite, Casanova, viña de Gugenses (=114/C, 13-23) [Non se inventarían os nºs 18, 19 e 22; tampouco se conservan actualmente].

Nº 54: Santa Comba: partido de Louredo (=114/E, 1-12).

Nº 55: Santa Comba: partido de Louredo (=114/E, 13-25).

Nº 56: Santa Comba: partido de Louredo (=114/D, 1-10).

Nº 57: Santa Comba: partido de Louredo (=114/D, 11-18) [Inventaría o nº 18, descrito como unha doazón do lugar dos Espiñeiros, que actualmente non se conserva].

Nº 58: Untes (=115/E, 1-12).

Nº 59: Santa Comba e Untes (=115/E, 13-15; 115/B, 16-20, 1-4).

Nº 60: Santa Comba e Untes (=115/B, 6 e 12) [Inventaría 9 pergamiños que non se conservan²³].

Nº 61: Santa Comba, Longos, Outariz e outros (=115/G, 1-13, agás o 7).

Nº 62: Santa Comba, Longos, Outariz e outros (=115/G, 14-22, máis o 7) [Inventaría o nº 22, descrito como un foro do monte de Medelas, que hoxe non se conserva; tamén inventaría un foro en papel que hoxe está en ACO, Caixa 15 de Mosteiros, nº 31].

Nº 63: Id. Santa Comba, (=114/F, 1-12).

Nº 64: Id. Santa Comba, (=114/F, 13-24) [Non se inventarían os nºs 18 e 20, que tampouco se conservan actualmente].

²³ Trátase dos nºs 5, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15 do mazo B do caixón 115, referidos do seguinte xeito: venda dun casar de Trenguatiros (*sic*) en Vilar; foro do casar Dónego; foro da viña da Bouza; confirmación dos bens de Vilar de Astrés polo prior; foro de tres casares en Vilar de Astrés, do Campo, do Pazo, Parada, Lodeiros, Montemeao, Bouzas e Sartédigos; foro das herdades da Fonte e Agrobó; foro dunha leira en Afonsín, onde se chama Vila; foro do monte e leira do Renusal (*sic*); foro dunhas herdades en Paradela.

ANEXO C. Copias modernas de documentos perdidos

Editamos a continuación tres documentos relativos ao couto de Astrés que só conservamos nun caderno confeccionado en época moderna (AHPO, Clero, libro 332). A transcripción respecta as grafías do manuscrito, resolvendo as abreviacións en itálico e modernizando a puntuación, acentuación e disposición do texto. Non se indican as mudanzas de liña. As lagoas rexistradas polo copista sinálanse coas parénteses rectas, incluíndo en itálico o motivo se aparece explícito no texto, ben como as referencias á presenza do sinal notarial.

1

[1306]¹, febreiro, 6.

O prior Xoán Pérez e o convento de Santa Comba, con outorgamento de D. Pedro, bispo de Ourense, dan unha metade da viña da Bouza, en Vilar de Astrés, e dous lagares a Pedro Domínguez, á súa muller María Anes e a un fillo seu, e a outra metade a Xoán Domínguez, á súa primeira muller lexítima e a un fillo seu.

B. AHPO, Clero, Naves, libro 332, doc. nº 8.

Jn nomine Domini, amen. Sábean quantos esta carta viren como nós, Xoán Pérez, prior, e o combento do mosteiro de Santa Comba, con outorgamento de don Pedro, pela graçia de Deus bispo de Ourense, damos a vós, Pero Domínguez, e a vosa muller María Anes e a un fillo d'ambos, o qual nomear o postrimeiro de vós a súa morte, e a vós, Xoán Domínguez, e á primeira muller legítima que

¹ A data está equivocada: leu era de 1444, cando se trata da era 1344.

ouberdes e a un fillo d'ambos, o qual nomear o postrimeyro de vós a súa morte, a ambos per meio, a nosa viña da Bouza que jaz en Vilar d'Astrees, por tal condición que a labredes e a entrechantedes e refazades en estes dous anos primeiros seguintes que Bén por aqueles términos por hu foy maior en tempo do dayán don Aras, e nos dedes ende meadade de todo froyto *que* Deus hy der por nosos frades ou por nosos moordomos, aos quaes proberedes de comer e de beber. E pola froyta que por alý aja daredes cen soldos cada ano en día de San Martino da moeda que agora corre. Ena dita vina faredes vn cortiñeiro pra berzas, hun almude çenteno² sementeura [*raído*] esse cortello [...] se hy máis labrardes, dardes vós noso quiñón así como susodito est. E por al daredes cada ano huha libra de cera cada día de San Martino de Auento, que a poña ante o altar de San *Martino* pra essa mesma festa.

Et seredes vasalos do mosteiro serbentes e obedientes, et faredes vez (*sic*) seruicio ao prior así como est vso e custume de faceren aos outros señores. E non venderedes nen enpinoraredes senón ao mosteiro desuso dito; e si dito mosteiro a non quisiere, a atal home con seu praz vnde dian o seu dereito en pat et sea thenudo a todas estas cousas que vós sodes, empero que non seia home fidalgo nen religiosa persona, nen moordomo alleo nen seruo alleo.

E dous lagares novos con as casas que ora hy están, refacérdelos e manteérdelos en boo estado, e daredes seendos soldos desta moeda que ora corre tres días antes Santa Comba pra festa.

E así como morrer cada un de vós connas súas ditas pesoas, ficar a súa meadade ao mosteiro con o lagar e con tódaslas proes e partizoens que ende el teber. Et quando ar morrer o outro con as súas dúas pesoas, ficar a outra meadade con todas súas partizoens con o lagar ao mosteiro en pat. E se hy home ou homes quiserdes meter en ese lugar da Bouza que o moren, deuédelos a meter pelo prior desuso dito e con seu outorgamento, que seian vasalos obedientes do mosteiro.

E aa morte de vós todos, a dita seara, con as casas e con os lagares e con as outras froytas e proes, labores que vós hy fecerdes, ficaren libres e desembargados ao mosteiro de Santa Comba en paz. E se a seara ou as outras cousas sorbeditas mingoaren por vós ou cada un de vós mingoardes en comprir aquelas cousas que sobreditas son ou cada huna delas, o mosteiro a rreceua per súa autoridad sen contenda nenhunha.

² Está na entreliña.

Feyta a carta en era de mil e quatrocientos³ quarenta y quatro anos⁴, seis días andados de febreiro.

Testimuyas que presentes foron: Joán Pérez, cóengo de Junqueira; Aras Pérez de Naues; Pero Miguez, seu sobriño; Joán de [...] e Pero Rodríguez, homes do prior.

E ev, Gonzalo Pérez, monge e notario do mosteyro sobredicho, que presente foý, esta carta escriuí a prazer das partes e puge hy meu signal, que he tal, en testimoio de verdade.

2

1326

O prior Gonzalo Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Xoán Fernández de Astrés, á súa muller Dominga Pérez e a un fillo seu ou filla o Casar Dónego e unha herdade.

B. AHPO, Clero, Naves, libro 332, doc. nº 10.

Conozuda cousa seia a quantos esta carta viren como nós, don Gonzalo García⁵, prior do mosteiro de Santa Comba de Naues, e o combento dese lugar, damos a vós, Joán Fernández d'Astrees e a vosa moller Dominga Pérez e a un voso fillo ou filla que ambos ouberdes desuum, o qual nomear o postrimeiro de vós a seu pasamento, combén a saber, o noso Casar Dónego con entradas e saídas e con todas súas pertenzas, que o labredes e o paredes ben que non míngoe per labor e nos dedes del cada ano⁶ terza de pan e de viño e de liño e de legúmea, sacado chousa e nabal; o qual nos daredes per noso moordomo, o qual daredes (*sic*) a probeer de comer e de beber mentre collerdes os nobos. Eínda vos damos a herdad que nos deu Pero Domínguez por un moyo que nos hauía a dar dízemo a Deus por esta condizón sobredita sobredita, sacado que vos non damos hy a

³A primeira parte da palabra está riscada con *quatro* sobrescrito.

⁴ Está escrito *años*.

⁵ O apelido do prior é Pérez, non García.

⁶ Está escrito *año*.

froyta. E pola froyta do casar e polo nabal daredes cada ano⁹ dezeocho⁷ sueldos leoneses ou a contía delles por día de San Martino por dereytura. E se bós, Juan Fernández e a dita Dominga Pérez, non ouberdes fillo ou filla, o postrimeiro de bós a seu pasamento faza vnha voz que seja comunal de bós.

E seeredes vasalos leaes e obedientes do dito mosteyro e non tomaredes outro señorío per que el aya mal para(da)dos os seus dereytos, nen criaredes hy fillo d'algo sen mandado do prior. Vender nen dōar nen pola alma dar, nen anibersario poer nonno faredes, senón ao dito mosteiro; e se o dito mosteyro non quiser con nen(u)huna destas condizoos, entonde deitádeo a tal home que pague ben e compridamente os seus dereitos ao mosteiro.

Feita a carta no mosteiro de Santa Comba de Naues na era de mil e trecentos e sesenta e quatro anos⁸.

Testemuyas que presentes foron: Joán Pérez, Gonzalo Iuanes [*raído*], monges do dito mosteiro.

Et eu, Gonzalo Eans, monge e notario do dito mosteiro, que esto presente foy e meu signal hy puge en testimuyo de verdad, que tal he [*lugar del signo*].

3

1439, maio, 30

O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Tareixa Martís de Cudeiro e a seis voces tres casares no couto de Astrés, dous do Campo e o do Pazo, e outros casares en Astrés (Paradela, Lodeirós, Montemiao, A Bouza e Sartédigos), exceptuando a ermida de San Mamede.

B. AHPO, Clero, Naves, libro 332, doc. nº 9.

Sábean quantos esta carta viren como nós, don frey Ares de Moreira, porla gracia de Deus e da Santa Yglesia de Roma o prior do mosteiro de Santa Coomba

⁷ Está escrito *dezeocho*.

⁸ Está escrito *años*.

de Naues, e o combento dese lugar, sendo juntados en noso cauído⁹ segundo que habemos de vso et de custume de se fazer, tan solamente porlo vso dos froytos e mays non, damos, aforamos a vós, Tereja Martís de Codeiro, que estades presente, e a seis voçes despois da morte de vós, quaes nomeardes, e nonnas nomeando, que sejan quaes de dereito herdaren vosos beens que non sejan de moor degrado¹⁰ de linagen que vós; combén a saber esto, que bos aforamos tres casares do noso couto de Vilar d’Astrees, dous do Campo e outro do Paazo, e mais outros casares d’Astrees, Paradela e Lodeiros e Monte Meãao, A Bouza e Sarteádegos, a montes e a fontes con súas entradas e seydas e pastos, según os vós ja trajedes a jur e a mña. Per condición que apostedes e reparedes as casas e labredes as herdades dos sobreditos casares de Vilar d’Astrees con os outros sobreditos casares, por vós ou per outro, e que moredes e probedes os sobreditos casares do Campo e do Paazo, e labredes e poredes (*sic*) ben, en maneira *que* non desfalecan per míngo de labor e de boo paramento. E dos outros lugares, achando o mosteiro quennos labre, que o mosteiro os posa aforar sen embargo da dita Tereja Martís et de súas vozes, et que lle seja descontado de súa parte da dereitura por Nata (*sic*).

Et dea ao dito mosteiro de foro sesta parte de pan et de viño noa, se o y feren, et por dereitura sesenta marauedís da moneda del rey don Alonso ou a estimazón deles que correr ao tempo das pagas por cada día de San Martino do mês de nobembro. Et por día de Santa Coomba que a dita Tereja Martís et súas vozes sejan tyúdos e obrigados de seruir, a el e aos outros priores que porlo tempo foren, con tres azumbres de boo viño e con tres *marauedís* de boo pan trigo, et por loytosa, ao seymento de vós, a dita Tereja Martís, e cada voz oyto *marauedís*, et resalbando pra o dito mosteiro voz e coombea (*sic*) e loytosa e todo o señorío real. Et en esto non entra a ermida de San Mamede, con súas castanas e con súa herdade, como bay topar ena Lobagueira e como parte o muro entre vnhas e outras, e dende como bay dereito ao porto das Peizeiras et como topa eno camino público que bay d’Ouréns para Santiago; e da outra parte como bay topar eno lugar da Bouza e dende abaixo pra Bobadela.

Et ela e súas vozes sejan vasalos serbentes e obedientes a nós e ao dito noso mosteiro. Et se quiserdes vender, deitar ou encallear (*sic*) en qualquer maneira que seja, ante a nós que a outro tanto por tanto; e nonno querendo nós porlo

⁹ Está escrito *cauído*.

¹⁰ A sílaba *de* está na entreliña.

justo prezo, entón o vendede, deitade ou encalleade (*sic*) a tal persona que seja vosa semellábel que labre e pare bem e cumpra e aguarde as condizoes desta carta, pero que non seja caualeiro nen escudeiro, nen dona nen doncela, nen home de tras muro nen outra religiosa persona, nen poredes vnibersario nen trabuto ninguno perlos ditos casares e herdades a ninguén, nen a monasterio nen yglesia, saluo ao dito mosteiro de Santa Coomba. Et se fordes engratos ou desconicidos vós ou as ditas vosas voces a nós ou ao dito noso mosteiro, percades o dito foro, o mosteiro e priores del o posan resceber sem outro embargo. Et a qual nouidade colleredes por noso mayordomo, ao qual probeeredes de comer e de beber mentre collerdes os froytos dos dous casares. Et vós esto que sobredito he comprindo e aguardando, obligamos os beens do dito noso mosteiro pra vos amparar e defender a dereito.

Et eu, a dita Tereja Martís, que estou presente, por min e porlas ditas minas voces, así o rescebo de vós, o dito prior, combento, et obligo meus beens das ditas miñas voces pra comprir, agoardar esto que dito he. Et qualquer de nós, as ditas partes, que contra esto pasar que peit (*sic*) a parte agoardante por nome de pena, postura e interesse dusentos *maravedís* e a voz del rey outros tantos; e a dita pena pagada ou non, esta carta fique firme e vale (*sic*) eno tempo e voces en que está.

Feita a carta eno dito mosteiro trinta días do mes de mayo, ano¹¹ do nascento de Noso Señor Jesu Christo de mill e quatrocentos et trinta e noue anos¹².

Testemuyas que estaban presentes: frey Pero de Boán¹³, monge do dito mosteiro, e Martín Martís de Codeiro e João Paaz, notario.

E esta carta que non valla nada saluo se for firmada do nome do prior.

E eu, Pero Fernandes, monje notario do dito mosteiro e coutos del, que esta carta en mina plesença a¹⁴ fis escriuir e aquí meu nome e signal fis en *testimuyo* de verdad, que tal he [*lugar del signo*].

Pero Fernandes.

¹¹ Está escrito *año*.

¹² Está escrito *años*.

¹³ O apelido do monxe é na realidade Veer.

¹⁴ Corrixiu *plesença* para *plesença*.

IV. ÍNDICES

1. ÍNDICE DE PERGAMIÑOS

Índicanse a seguir as signaturas de arquivo de todos os pergamiños de Santa Comba datados do período medieval, acompañadas polo número que lles corresponde nesta CD. Nos casos do AHN e o AHPO, a referencia numérica está composta polo número da carpeta máis o número que teñen atribuído dentro da mesma. Inclúense tamén as identificacións de arquivo dos diplomas excluídos da colección por non pertenceren ao mosteiro de Santa Comba de Naves.

Arquivo da Catedral de Ourense

Fondo Monacal, Santa Comba de Naves:

44→CD 60	388→CD 19	802→CD 40
67→CD 5	427→CD 20	819→CD 44
77→CD 39	454→CD 21	934→CD 45
87→CD 6	468→CD 22	947→CD 46, 49
90→CD 8	481→CD 23	953→CD 47
91→CD 9	580→CD 24	957→CD 48
155→CD 10	639→CD 25	972→CD 50
159→CD 11	643→CD 26	974→CD 51
192→CD 12	649→CD 27	997→CD 52
213→CD 14	666→CD 28	1007→CD 53
214→CD 13	726→CD 30	1008→CD 54
275→CD 34	731→CD 32	1023→CD 55
299→CD 15	739→CD 33	1040→CD 56
319→CD 42	754→CD 35	1076→CD 57
327→CD 43	760→CD 36	1077→CD 58
345→CD 17	801→CD 38	1080→CD 59

1245→CD 61	2356→CD 108	3642→CD 157
1261→CD 90	2410→CD 107	3647→CD 158
1288→CD 126	2465→CD 110	3692→CD 160
1296→CD 63	2541→CD 111	3811→CD 161
1297→CD 64	2547→CD 113	3825→CD 162
1309→CD 66	2563→CD 112	3900→CD 164
1361→CD 67	2571→CD 114	3901→CD 165
1367→CD 68	2584→CD 115	3915→CD 166
1455→CD 70	2588→CD 116	3916→CD 167
1463→CD 71	2612→CD 119	3917→CD 168
1506→CD 72	2613→CD 120	3943→CD 179
1520→CD 73	2614→CD 121	3949→CD 169
1541→CD 75	2638→CD 122	3951→CD 170
1592→CD 76	2765→CD 127	3989→CD 172
1678→CD 77	2809→CD 130	4000→CD 171
1687→CD 78	2835→CD 131	4034→CD 174
1690→CD 79	2934→CD 134	4039→CD 175
1718→CD 101	3021→CD 138	4062→CD 176
1719→CD 128	3042→CD 140	4101→CD 177
1727→CD 80	3101→CD 142	4169→CD 181
1742→CD 69	3230→CD 144	4174→CD 180
1746→CD 82	3356→CD 145	4177→CD 182
1758→CD 86	3381→CD 146	4182→CD 183
1783→CD 87	3421→CD 186	4183→CD 184
1913→CD 94	3450→CD 147	4194→CD 185
1983→CD 95	3460→CD 148	4241→CD 189
2036→CD 96	3461→CD 149	4254→CD 187
2047→CD 97	3465→CD 150	4255→CD 188
2073→CD 98	3484→CD 151	4259→CD 191
2074→CD 99	3490→CD 152	4285→CD 192
2170→CD 102	3510→CD 153	4286→CD 193
2203→CD 103	3563→CD 154	4333→CD 195, 196
2245→CD 105	3564→CD 155	4368→CD 197
2271→CD 106	3619→CD 156	4395→CD 198

4472→CD 199	4859→CD 226	5304→CD 252
4495→CD 201	4864→CD 228	5306→CD 254
4499→CD 200	4904→CD 229	5322→CD 253
4506→CD 202	4911→CD 230	5323→CD 256
4511→CD 203	4925→CD 231	5328→CD 255
4516→CD 204, 205	4946→CD 232	5340→CD 257
4517→CD 206	4947→CD 233	5341→CD 258
4520→CD 239	4950→CD 237	5342→CD 259
4526→CD 211	4955→CD 234	5343→CD 260
4537→CD 208	4962→CD 235	5344→CD 261
4544→CD 210	4975→CD 236	5347→CD 262
4660→CD 213	4982→CD 215	5360→CD 263
4667→CD 214	5024→CD 238	5381→CD 264
4717→CD 216	5099→CD 240	5395→CD 265
4747→CD 219	5162→CD 242	5398→CD 266
4748→CD 220	5189→CD 243	6130→CD 74
4749→CD 221	5190→CD 244	6134→CD 41
4750→CD 222	5242→CD 245	6136→CD 159
4751→CD 223	5263→CD 246	6169→CD 37
4765→CD 217, 218	5266→CD 247	6170→CD 93
4803→CD 224	5276→CD 248	6179→CD 109
4804→CD 225	5299→CD 250	6234→CD 178
4850→CD 227	5302→CD 251	

Fondo Catedralicio, Sección A:

Escrituras I, 10	→CD 190
Escrituras VII, 70	→CD 124
Escrituras VII, 71	→CD 123
Escrituras VII, 72-74	→CD 212
Escrituras VII, 103	→CD 194
Escrituras XXI, 95	→CD 125

Archivo Histórico Nacional de Madrid

Sección de Clero, Ourense, Santa Comba de Naves:

1506/1→CD 1	1506/17→CD 89
1506/2→CD 2	1506/18→CD 91
1506/3→CD 3	1506/19→CD 92
1506/4→CD 4	
1506/5→CD 7	1507/1→CD 117
1506/6→CD 16	1507/2→CD 118
1506/7→CD 18	1507/3→CD 129
1506/8→CD 29	1507/4→CD 132
1506/9→CD 31	1507/5→CD 133
1506/10→CD 100	1507/6→CD 135
1506/11→CD 62	1507/7→CD 136
1506/12→CD 65	1507/8→CD 141
1506/13→CD 83	1507/9→CD 137
1506/14→CD 84	1507/11→CD 143
1506/15→CD 85	1507/13→CD 173

Sección de Sixilografía:

Caixa 4, núm. 10→CD 139
Caixa 15, núm. 9→CD 88
Caixa 18, núm. 4→CD 104

Arquivo Histórico Provincial de Ourense

Sección de Pergamiños, Santa Comba de Naves:

17/1→CD 81
17/2→CD 163

17/3→CD 207

17/4→CD 209

17/5→CD 241

17/6→CD 249

Pergamiños excluídos:

ACO, Fondo Monacal, Santa Comba de Naves, nº 4727.

AHN, Clero, Ourense, Santa Comba de Naves, carp. 1507, nº 12.

AHN, Clero, Ourense, Santa Comba de Naves, carp. 1507, nº 14.

2. ÍNDICE DE DOCUMENTOS

1. (1155, febreiro, 4. Valladolid). *Copia dunha carta en que Afonso VII confirma ao prior Martiño e ao convento de Santa Comba todas as posesións que tiveron en tempo de seu avó Afonso VI.*

2. 1184, novembro, 27. *O abade Paio e o convento de Santa Comba pactan coa descendencia de Aldonza Méndez e Mariña Méndez sobre a herdade de Pazó.*

3. 1185, febreiro, 16. Ciudad Rodrigo. *Fernando II recibe baixo a súa protección o mosteiro de Santa Comba de Naves, exímeo dos tributos reais e delimita o seu couto.*

4. 1187, marzo, 18. Avilés. *Fernando II acouta ao abade Paio, dicto Cordelin, e ao convento de Santa Comba a vila de Astrés e confirmalles o couto de Vilar tal como o estableceu súa avoa a raíña dona Urraca.*

5. 1192. *O abade Paio e o convento de Santa Comba aforan a Paio Pérez un monte en Mende.*

6. 1195, xaneiro. *O prior Fernando e o convento de Santa Comba aforan aos irmáns Martiño Paz de Astrés, Fernando Paz, Lopo Paz, Paio Paz, Mariña Paz e Paio Fernández, e a Paio Paz, Ares Paz e Pedro Paz, os agros de Sartédigos.*

7. 1196, maio, 20. *D. Rodrigo, bispo de Lugo, dá en préstamo durante a súa vida a Paio Muñiz a igrexa de Santo Eusebio e, en troca, este dálle ao bispo a terceira parte de San Martiño de Condes (aínda que a conserva en préstamo durante a súa vida) e a metade da igrexa de Santa María de Filgueira en Deza.*

8. 1196, setembro. *O prior Fernando e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Rodríguez e a toda a súa voz un muíño en Castiñeiro.*

9. 1197. *Gonzalo Eanes dá ao prior Fernando Afonso a herdade de Sinagoga, que ten en peñor por cento cincuenta moedas de ouro, a condición de que a poida ter en préstamo durante a súa vida.*

10. 1215, xullo, 9. *O prior Rodrigo e o convento de Santa Comba aforan a García Eanes a ermida de Mundín.*

11. 1216. *O prior Rodrigo Froila e o convento de Santa Comba aforan a Ares Paz, á súa muller María Ares e aos seus fillos Paio Ares e Pedro Ares a ermida de San Xoán de Requeixo.*

12. 1219, novembro, 23. *Pedro Suárez e a súa muller Tareixa Fernández dan ao prior Rodrigo e ao convento de Santa Comba todo canto posúen (o casal de Porta na vila de Alongos e todo o que lles pertence nesa parroquia de San Martiño e nas vilas de Vilariño e Liñares). En troca, estes danlles un casal en Pazos de Bolo de Senda, un casal en Faquín, a ermida de San Mamede de Mundín e o casal de Xuste.*

13. 1221, marzo, 27. *O prior Rodrigo e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Escalo, á súa muller Maior Fernández e á súa descendencia un casal en Ribela.*

14. 1221, marzo, 29. *Rodrigo Osórez vende ao prior Rodrigo o seu quiñón da viña de Buxeses por trescentos soldos.*

15. 1227, novembro, 30. *Pedro García e a súa muller Urraca Eanes aforan a Mendo Fernández e á súa muller Fadas Boas as propiedades que teñen en Randimir.*

16. 1229, setembro, 12. Ribadavia. *Afonso IX exime ao mosteiro de Santa Comba de pagar xantar e prestar labores a quen teña o castelo de Alba de Búbal.*

17. 1230, abril, 28. *D. Lourenzo, bispo de Ourense, recibe do prior Pedro Núñez e do convento de Santa Comba todas as posesións destes na vila de Canedo, en troca*

dun casal en Outariz, outro en Penouzos, en Bobadela, e outro en Amoeiro de Xusao, así como todo o que posúe a igrexa de Canedo en Outariz.

18. 1231, xuño, 10. *D. Martiño, bispo de Lugo, e o seu cabido aforan a Martiño Eanes e á súa muller María Ares para sempre a leira de Valado do casal de Tras do Río na parroquia de Santo Eusebio.*

19. 1232, xuño, 10. *Ourense. Os irmáns Pedro Martís de Canedo e Paio Martís, por eles e por seus sobriños, venden a Pedro García e á súa muller Urraca Eanes unha leira no Outeiro de Abeleda na parroquia de Santo André do Castro.*

20. 1234, decembro, 6. *O prior Vasco Fernández e o convento de Santa Comba aforan a Martiño Pérez de San Tomé e á súa muller María Eanes unha viña en Mende e un lugar en San Tomé.*

21. 1237, novembro, 13. *Ourense. Fernando Paz e a súa muller Maior Martís aforan a Paio Fernández e á súa muller Mariña Fernández canta herdade teñen na vila de Astrés.*

22. 1238, maio, 27. *O prior Vasco Fernández e o convento de Santa Comba quitan a Pedro Eanes de Vilar e á súa muller Lupa Ares de toda partición do casal de Vilar no que moran.*

23. 1239, agosto, 27. *O prior Vasco Fernández e o convento de Santa Comba aforan a Xoán Ares e á súa muller Mariña Fernández a herdade de Freixendo.*

24. (1245, abril, 17). *Traslado dunha carta en que Gonzalo Eanes e o prior Vasco Fernández, en nome do mosteiro de Santa Comba, chegan a acordo sobre unha disputa que tiñan por uns casais en Fontefría e Mandrás.*

25. 1249, decembro, 8. *O prior Vasco e o convento de Santa Comba aforan a Domingos Díaz e a Pedro Eanes, dito Colazo, o lugar de Carreiral na vila de Untes, tres leiras en Barreda, outra leira en Cebeira e a viña de Escoriscada.*

26. 1250, xaneiro, 11. *O prior Vasco e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Pérez, á súa muller Eufemia Pérez e a Maior Martís o lugar de Cacabelos en Untes.*

27. 1250, febreiro, 27. *O prior Vasco e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Ares e á súa muller María Pérez e a Martiño Ares e á súa muller Maior Muñiz a leira de Medelas.*

28. 1251, xaneiro, 31. *O prior Vasco e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Martís e á súa muller Urraca Pérez e a Pedro Tomé e á súa muller María Pérez a herdade de Penalonga.*

29. 1253, setembro, 14. *O prior Xacobe e o convento de Santa Comba chegan a avinza con María Pérez, abadesa do mosteiro de Bóveda, e o seu convento sobre a propiedade dunha herdade en Soutopape, en Paradela, despois da pescuda realizada por D. Pedro e Pedro Rodríguez, pescudadores do rei na diocese de Ourense.*

30. 1255. *O prior Xacobe e o convento de Santa Comba aforan a Miguel Vivián, á súa muller María Miguez e a toda a súa voz un terreo na Costa.*

31. 1255, xaneiro, 4. *Igrexa de San Pedro de Cudeiro. O xuíz Oveco Luz sentencia a favor do prior e do convento de Santa Comba a contenda con Xoán Fernández de Val de Grou sobre a loitosa de María Fernández de Barro.*

32. 1255, xaneiro, 19. *O prior Xacobe e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Martís, á súa muller Mariña Martís e a todos os seus sucesores unha leira en Outariz.*

33. 1255, maio, 17. *As irmás María e Mariña Eanes venden ao prior Xacobe e ao convento de Santa Comba canta herdade teñen en Palmés (?).*

34. 1255, xullo, 26. *O prior Xacobe e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Eanes, dito Colazo, á súa muller Elvira Eanes e a toda a súa voz un lugar en Souto de Palmés.*

35. 1257, febreiro, 11. *Xil Pérez vende ao prior Domingos Martís e ao convento de Santa Comba os casais de Rúa Cega, Puitelle e Niño de Can en Louredo.*

36. 1257, abril, 29. *O prior Xacobe e o convento de Santa Comba aforan a Martiño Pérez, a seu irmán Estevo Pérez, á muller deste, María Fernández, e a toda a súa descendencia unha herdade en Val de Lamas, en Fontefría.*

37. [1253-1258]. *María Pérez, coa súa irmá Maior Pérez, vende ao prior Xacobe e ao convento de Santa Comba a metade dun casal en Sinagoga.*

38. 1258, maio 28. *Varios outorgantes venden ao prior Xacobe e ao convento de Santa Comba toda a súa herdade no lugar de Outeiro de Abeleda, na parroquia de Santo André de Castro.*

39. ([1258, maio, 28]). *Copia dunha carta en que o cabaleiro Xoán Ares fai un emprazamento co prior Xacobe e co convento de Santa Comba polo que o mosteiro lle dá a Xoán Ares cincuenta marabedís en troca de diversas propiedades nas parroquias de Santo André de Castro (unha herdade en Outeiro de Abeleda, parte dos casais de Outeiro de Abeledo, de Vilariño e de Abeleira), de San Martiño de Alongos (sexta parte do casal de Quintás) e de Santa María de Louredo (casares de Outeiro, Arrabal e Arrabal de Cima). Ademais, o prior e o convento danlle un casal en Freixedo, cen soldos no casar de Pazos e douscentos no de Sas, na parroquia de Santa Baia de Beiro, polo tempo da súa vida.*

40. 1258, xuño, 7. *Xoán Pérez e a súa muller María Sánchez venden ao prior Xacobe e ao convento de Santa Comba dúas leiras de herdade en Santo André do Castro.*

41. [1253-1258], xuño, 9. *O prior Xacobe e o convento de Santa Comba aforan a Munio Pérez, á súa muller Urraca Pérez e a toda a súa voz as leiras de Páramo e de Castelo.*

42. 1258, xullo, 14. *Urraca Pérez e Sancha Pérez venden ao prior Xacobe e ao convento de Santa Comba a metade do casal de Sinagoga.*

43. 1259, febreiro, 13. *Pedro García e a súa muller Urraca Eanes aforan a Pedro García e á súa muller Marta Pérez toda a herdade e monte que teñen en Larelle.*

44. 1259, febreiro, 22. *Acenda Paz de Canedo vende a Sancha Ares de Canedo toda a herdade que ten de foro en Castrobó.*

45. 1265, abril, 2. *Diego Pérez de Vilar e a súa muller María Estévez venden a Pedro Pérez de Eiroás e á súa muller María Vázquez unha casa en Vilar de Astrés e cinco castiñeiros en Peiceira.*

46. 1265, novembro, 12. *Sancha Rodríguez vende a Xil Pérez a terceira parte da metade dun casal en Santo Estevo de Untes.*

47. 1266, marzo, 10. *O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba aforan a Domingos Eanes, á súa muller Mariña Eanes e á súa descendencia as posesións que teñen en Queima Sapos.*

48. 1266, maio, 23. *Gonzalo Eanes de Nóvoa, xunto coa súa muller María Fernández renuncian por eles e polas súas voces á herdade de Rouzós, que está en Agrobó e en Covelas, en favor da descendencia de Sancha Eanes.*

49. 1266, agosto, 4. *Xil Pérez vende a Domingos Martís, en nome do convento de Santa Comba, a sexta parte do casal que Rodrigo Díaz, pai de Sancha Rodríguez, tiña en Santo Estevo de Untes.*

50. 1267, abril, 15. *O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Pérez e á súa descendencia a leira de Cerdeira e a herdade que este lle comprou ao clérigo Pedro Eanes.*

51. 1267, abril, 19. *Mariña Díaz, dita Cadea, renuncia en favor do mosteiro de Santa Comba sobre o dereito e propiedade do casal de Minforte en Untes.*

52. 1268, maio, 30. *O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba aforan a Xoán Eanes, dito Cansada, á súa muller Sancha Pérez, aos seus fillos e á descendencia destes un monte na vila de Untes.*

53. 1269, febreiro, 12. *O prior [Xoán Martís] e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Ares e á súa muller María [...], e a Xóan Pérez e á súa muller Maior Martís, e á súa descendencia un soar en Palmés.*

54. 1269, febreiro, 13. *O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba aforan a Sebastián Eanes a novena parte do casal de Sa e un terreo en Fondo de Soutelo.*

55. 1269, xullo, 1. *O prior Xoán e o convento de Santa Comba aforan a Martiño Paz e a seu irmán Domingos Paz, e ás súas mulleres Mariña Fernández e Serra Pérez, e á súa descendencia un soar na vila de Palmés.*

56. 1270, marzo, 26. *O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Estévez de Costa de Monte e a un fillo seu o casal de Mandrás.*

57. 1272, xuño, 25. *O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba dan a Pedro Eanes, dito Tenreiro, e á súa muller Guillerma García tres moios de pan e dezaseis soldos de afonsís cada ano durante a súa vida, en troca de tanta herdade teñen estes en Rouzós.*

58. *Igual có anterior.*

59. 1272, agosto, 24. *O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba dan a Fernando Fernández e á súa muller Constanza López tres moios de pan no lugar de Meá, na freguesía de Santo André de Castro, e vinte soldos de afonsís cada ano durante a súa vida; en troca, o convento recibe tanta herdade teñen estes na vila de Rouzós.*

60. 1276, abril, 13. *O prior Afonso e o convento de Santa Comba fan un aforamento a Xoán Pérez e á súa muller na Retorta.*

61. 1276, xullo, 9. *O prior Afonso Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Martiño Paz, á súa muller Mariña Fernández de Barro e aos seus fillos unha herdade que foi de Xoán Miguez en Untes.*

62. 1278, xullo, 10. San Cibrao (1278, xuño, 8. Segovia / 1278, xullo, 8. A Rocha Forte). *Os porteiros Pedro Martís e Fernando López entregan ao prior Afonso Pérez e ao mosteiro de Santa Comba o lugar de San Cibrao e o couto de Mende, en virtude de dúas cartas do rei Afonso X e de Estevo Fernández, meiriño maior en Galicia, respectivamente. Inclúense ambas as cartas.*

63. 1279, xaneiro, 14. *O prior Afonso Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Domingos Díaz, á súa muller Sancha Ares e a dúas voces unha herdade na Chaira e o val que está entre Castro de Golpe e Outeiro de Gato.*

64. *Igual có anterior.*

65. 1279, abril, [23] e 24; luns (1279, abril,18). *Os frades de Santa Comba Xoán Pérez e Pedro Eanes, nun primeiro momento, e despois o prior Afonso pidenlle a Xoán Arias de Noelle, pescudador no bispado de Ourense, que lles entregue a pescuda que fixo con Xoán Suárez sobre os privilexios quebrantados de Santa Comba para enviarlla ao rei. Xoán Arias négase a entregala sen que estea presente ou envíe o seu selo o pescudador Xoán Suárez. Inclúese unha carta en que este insta a Xoán Arias a entregar a pescuda.*

66. 1279, agosto, 1. *Guillerma García dá ao mosteiro de Santa Comba canto herdamento ten en Vilariño e en Forno Telleiro.*

67. 1282, agosto, 23. *Domingos Díaz, coa súa muller Sancha Ares, venden ao prior Afonso Pérez e ao convento de Santa Comba todo canto posúen.*

68. 1282, decembro, 1. *Nuno González de Nóvoa entrega ao prior e ao mosteiro de Santa Comba un casal en Rouzós que dera a ese mosteiro seu pai Gonzalo Eanes (cf. doc. 24 da CD), e as leiras das Mámoas, do Carballo e do Muíño e un herdamento na vila de Fontefría.*

69. 1286, marzo, 1. *Os irmáns Dominga, Sancha, Domingos, Maior e María Pérez e súa nai Dominga Pérez doan a Xoán Pérez todo o herdamento que teñen aforado do mosteiro de Santa Comba de Naves na Medoña, en Santo Estevo de Untes.*

70. 1287, setembro, 1. *Xoán Paz de Tarascón renuncia en favor do prior e o convento de Santa Comba a todos os dereitos que ten nunha herdade de Tarascón.*

71. 1287, novembro, 6. *O prior Afonso Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Fernán García de Barrio, á súa muller Mariña Pérez e á súa descendencia un herdamento en Paramios. Fernán García, pola súa parte, renuncia en favor do mosteiro a calquera dereito sobre un herdamento de Barro.*

72. 1289, maio, 22. Ourense. *Rodrigo Vázquez vende ao prior Fernando Méndez e aos seus sucesores a metade dos casares e herdamentos que ten con seu irmán Pedro Vázquez nos lugares de Loureiro e Campelo na freguesía de San Cibrao de Rouzós.*

73. 1289, setembro, 15. *O prior Fernando Méndez e o convento de Santa Comba aforan a Lourenzo Ianes, á súa muller María Aras e a un fillo ou filla deles a Casa do Puzo en San Martiño de Alongos.*

74. 1290, [...]. Ourense. *María Domínguez de Canedo, por ela e por súa irmá Eufemia Domínguez, e seu irmán [...] Domínguez e as irmás Mariña Franca e María Pequena venden a [...] Ares de Naves toda a voz e herdade que teñen en Castrobó, na freguesía de Canedo.*

75. 1290, xullo, 22. *O prior Fernando Méndez e o convento de Santa Comba acordan con Martiño Martís e coa súa muller Tareixa Fernández que estes teñan o casar de Sinagoga durante a súa vida e, en troca, o mosteiro recibe todo o herdamento que aqueles teñen no Bolo, freguesía de Santa María de Louredo.*

76. 1293, outubro, 22. Ourense. *O xuíz Gonzalo Pérez sentencia sobre a propiedade dunha seara do lugar da Retorta, freguesía de Santo Estevo de Untes, a favor de Xoán Eanes, reitor da igrexa de Toén, e contra súa nai María López.*

77. 1297, decembro, 12. *O prior Xoán Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Domingos Pérez, dito León, e á súa muller todo o herdamento que teñen no lugar das Nogueiras en Freixendo, freguesía de San Martiño de Alongos.*

78. 1298, marzo, 11. Ourense. *Estevo Pérez de Vigo, arcediogo de Ourense, vende ao prior Xoán Pérez, en nome do mosteiro de Santa Comba, a herdade que ten de parte de súa nai no lugar de Outariz.*

79. 1298, maio, 20. Ourense. *Os irmáns Xoán, Miguel e María Martís cambian a Xoán Eanes e á súa muller Constanza Eanes, polo tempo da súa vida, un celeiro en Palmés pola parte das casas e herdamentos que estes teñen en Ponte Mandrás.*

80. 1300, febreiro, 13. Ourense. *Urraca Fernández, con outorgamento do seu marido Afonso Pérez, vende ao prior Xoán Pérez, en nome do mosteiro de Santa Comba de Naves, todos os foros e dereituras que ten no lugar de Sas, da freguesía de Santa Baia de Beiro.*

81. 1302, marzo, 22. Igrexa de Palmés. *Maior Aras manda ao mosteiro de Santa Comba de Naves a sexta parte do casar do Outeiro en Astrés e a sexta parte da herdade da Garduñeira, do Bouzo e de Cova de Lobo.*

82. 1302, abril, 29. *Fernando Eanes de Garabás, a petición do prior Xoán Pérez e do convento de Santa Comba e por medio dos testemuños recollidos polo notario Lourenzo Rodríguez, informa ao rei Fernando IV sobre os danos que sufriron o mosteiro e os seus coutos durante as guerras que seguiron á morte de seu pai Sancho IV.*

83. [1302], xullo, 8. Burgos. *Fernando IV confirma ao prior e ao convento de Santa Comba un privilexio outorgado por Sancho IV polo que exime aos oficiais do mosteiro e das súas granxas de pagar tributos. Ademais establece que serán dez os oficiais exentos do pagamento.*

84. (1302, xullo, 8. Burgos / 1155, febreiro, 4. Valladolid). *Copia dun privilexio en que Fernando IV confirma ao prior e ao convento de Santa Comba de Naves o privilexio que lles outorgara Afonso VII (doc. 1 da CD), polo que este, pola súa vez, lles confirma todas as posesións que tiveron en tempos do rei Afonso VI.*

85. 1302, xullo, 10. Burgos (1188, xuño, 1. Salamanca). *Fernando IV confirma ao prior e ao mosteiro de Santa Comba de Naves o privilexio que lles outorgara Afonso IX, polo que os acolle baixo a súa protección e lles confirma todas as súas posesións.*

86. 1303. *Elvira Pérez chega a avinza co prior Xoán Pérez e o convento de Santa Comba sobre a contenda que tiñan por dous casares na vila do Gabián.*

87. (1304, novembro, 16. Ourense). *Fernando Domínguez de Astrés dá ao mosteiro de Santa Comba de Naves, en esmolna en remijmento de meus pecados, a metade da cortiña de Pedraza e a sexta parte de varios castiñeiros.*

88. 1305, maio, 28. Medina del Campo. *Fernando IV, a petición de Xoán Pérez, prior de Santa Comba, confirma ao mosteiro a exención de pagar axuda, pedido e servizo.*

89. 1306, setembro, 30. Santiago. *Diego García, adiantado maior de Galicia, informa a Gonzalo Núñez de Castrelo, meiriño en Orcellón, Búbal e Castela, de que non debe demandar xantar nin servizo ao prior e ao convento de Santa Comba.*

90. 1307, marzo, 6. *Xoán García de Amarante vende ao prior Xoán Pérez e ao convento de Santa Comba a metade de todo o que herdou de Fernando García no Bolo e en Liñares.*

91. 1308, setembro, 30 (1308, marzo, 19). *Traslado dunha carta en que María Fernández, ama da raíña dona María e da súa filla dona Isabel, deixa ao electo e ao cabido da igrexa de Lugo o que tiña deles no couto de Santo Eusebio.*

92. 1309, agosto, 22. Lugo. *O bispo frei Xoán e o cabido da igrexa de Lugo dan a Fernando Ioanes de Leira e a súa muller dona Maior Pérez, durante a súa vida, o celeiro que teñen en Santo Eusebio, as rendas da igrexa dese lugar e o casal de Albán. En troca, estes danlles para sempre a terceira parte do couto de Santo Eusebio e un casal en Vilamarín.*

93. [1297-1312]. Ourense. *María García do Bolo de Senda, presente e outorgante o seu marido Xoán Aras, vende ao prior Xoán Pérez e ao convento de Santa Comba todo o herdamento que foi de súa nai Maior Pérez e que lle ficou de seus irmáns Pedro Eanes e Xoán García nos lugares do Bolo e de Liñares, na parroquia de Santa María de Louredo.*

94. 1312, agosto, 27. *O prior Xoán Pérez e o convento de Santa Comba dan a Gonzalo Gutiérrez o casar do Bolo en troca do casar de Sinagoga, que este ten do mosteiro.*

95. 1318, xaneiro, 3. Ourense. *Pedro Martís, dito Escudeiro, herdeiro e testamenteiro de don Rodrigo, bispo de Ourense, vende ao prior Gonzalo Pérez e ao convento de Santa Comba as propiedades que o bispo tiña na freguesía de Santa Baia de Beiro.*

96. 1322, abril, 28. Ourense. *María Anes vende ao prior Gonzalo Pérez e ao convento de Santa Comba unha leira de viña en Outariz.*

97. 1323. *O prior Gonzalo Pérez e o convento de Santa Comba aforan a García Gutiérrez o casar de Freixedo en Outeiro de Abeleda.*

98. 1324, xuño, 11. *Os irmáns Gonzalo e García Núñez chegan a avinza co prior Gonzalo Pérez e o convento de Santa Comba sobre os emprazamentos e vendas realizados polos pais dos primeiros co mosteiro.*

99. *Igual có anterior.*

100. 1325, novembro, 12. Ourense (1255, marzo, 28. Sahagún / 1231, febreiro, 15. Ciudad Rodrigo / 1229, setembro, 12. Ribadavia). *Traslado dun privilexio en que Afonso X confirma ao mosteiro de Santa Comba de Naves un privilexio outorgado por Afonso IX (doc. 16 da CD) e confirmado por Fernando III, polo que se exime ao mosteiro de pagar xantar e prestar labores a quen teña o castelo de Alba de Búbal.*

101. 1330, abril, 7. *O prior Gonzalo Pérez e o convento de Santa Comba chegan a avinza con Gómez Pérez do Bolo sobre a contenda que tiñan por propiedades en Santo André de Freixedo e no Bolo.*

102. 1330, abril, [7]. *O prior [Gonzalo Pérez] e o convento de Santa Comba chegan a avinza con Gómez Pérez [do Bolo] sobre a contenda que tiñan por propiedades en Santo André de Freixedo e no Bolo.*

103. 1332, xaneiro, 4. Ourense (1332, xaneiro, 4). *O prior Vivián Pérez e o monxe Xoán Pérez, en nome do convento de Santa Comba por unha procuración que se inclúe no documento, fan un emprazamento con Xoán Pérez de Nóvoa e coa súa muller dona Maior polo que estes reciben un casar en Amoeiro de Xusao en Santa Mariña de Fontefría, o casar da Rigueira en San Martiño de Cornoces, dous casares e un foro en Rouzós, e dous moios de centeo cada ano polos casares da mesa do prior que están en San Xiao e en Fontefría. Pola súa parte, Xoán Pérez e a súa muller dan ao mosteiro de Santa Comba o casar de Pousada en Fontefría.*

104. 1332, decembro, 17. Valladolid (1308, xuño, 30. Burgos / 1305, maio, 15. Medina del Campo). *Afonso XI confirma dúas cartas de Fernando IV polas que se exime ao mosteiro de Santa Comba de Naves do pagamento de xantar.*

105. 1333, marzo, 19; venres. *O prior Vivián Pérez e o convento de Santa Comba confirman a Rodrigo Fernández e Fernando Fernández, Rrugees, a renda que lles fixo o prior Gonzalo Pérez, o seu antecesor, polo casar de Ribela.*

106. 1333, novembro, 29. *O prior Vivián Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Afonso Pérez do Campo, á súa muller Aldonza Núñez e a un fillo seu ou filla os casares de Naves e as casas telladas e as castañas do Rego.*

107. 1334, xaneiro, 15. *O prior Vivián Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Fernando Núñez, á súa muller Constanza Fernández e ao seu fillo Fernando Topete dous casares en Sinagoga.*

108. 1339, xaneiro, 6. *O prior Vivián Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Mariña Martís e a dúas voces unha leira de viña no lugar de Cacabelos.*

109. [1332-1342]. *O prior Vivián Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Afonso Eanes a viña de Cacabelos.*

110. 1344, novembro, 21. Ourense. *Tareixa Eanes, con outorgamento do seu marido Gómez Lourenzo, vende a Gonzalo Pérez do Mato, notario de Ourense, o lugar e pousa de Mende.*

111. 1347, decembro, 7. *O prior Gonzalo Pérez e o convento de Santa Comba chegan a avinza con Rodrigo Fernández Rrugel sobre a renda que este debía pagar pola metade do casal do Pazo en San Xillao de Ribela.*

112. 1349, febreiro, 6 (?). *O prior Xoán Pérez de Vilariño e o convento de Santa Comba aforan a Sebastián Rodríguez, noso home, e a dúas voces as propiedades que agora ten aforadas do mosteiro María Pérez, dita Ra, e ademais unha leira de viña en Soutelo, un celeiro en Palmés que se chama A Adega Vella e o foro de María Anes en Palmés.*

113. 1349, febreiro, 11. *O prior Xoán Pérez de Vilariño e o convento de Santa Comba aforan a Gómez Pérez e a dúas voces o casal do Souto en Vilariño, na parroquia de Santo André do Castro.*

114. 1349, outubro, 7. *O prior Estevo González e o convento de Santa Comba aforan a Maior Eanes e a toda a súa voz a terceira parte da viña e dun lagar do Chao de Untes.*

115. 1350, maio, 22. *O prior Estevo González e o convento de Santa Comba aforan a Maior Eanes, yrmaa de Lopo Anes, nosso monge, e a catro voces dous casais que se chaman ambos de Pousada e o casal de Cachomane.*

116. 1350, novembro, 13. *O prior Estevo González e o convento de Santa Comba aforan a Francisco Anes, á súa muller Tareixa Fernández e a unha voz un casar no Gabián, nas parroquias de Santa Baia de Longos e San Martiño de Lamas.*

117. [1351] (1332, decembro, 17. Valladolid / 1308, xuño, 30. Burgos / 1305, maio, 15. Medina del Campo). *Pedro I confirma ao mosteiro de Santa Comba unha carta outorgada por Afonso XI (doc. 104 da CD), a cal pola súa vez confirma outras dúas de Fernando IV, pola que o exime do pagamento de xantar.*

118. 1352, abril, 25. Ourense. *Beltrán Beltránez, licenciado en leis e vigairo xeral de D. Xoán, bispo de Ourense, á vista dun documento de intercambio (cf. doc. 17 da CD) que lle mostra Estevo González, prior de Santa Comba de Naves, outorgado por D. Lourenzo, bispo de Ourense, e por Pedro Moniz, prior de Santa Comba, declara que o prior deste mosteiro debe traer un barco nas pescarías do Miño e que os rendeiros e recadadores do bispo non lle embarguen nada do que pesque.*

119. 1352, maio, 3. *O prior Estevo González e o convento de Santa Comba aforan a Aldonza Anes e a toda a súa voz a leira de viña do Baño en Mende.*

120. 1352, maio, 5. *O prior Estevo González e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo Pérez do Mato, á súa muller María Anes e a toda a súa voz para sempre a quinta parte dos froitos dunha leira de viña que está no lugar das Quintas, en Mende.*

121. 1352, maio, 5. *O prior Estevo González e o convento de Santa Comba eximen a Gonzalo Pérez do Mato e á súa muller María Anes do pagamento dun puzal de viño pola viña das Quintas, en Mende, e dun cuarteiro de pan por un casal en Fontefría.*

122. 1354, xaneiro, 4. *O prior Estevo González e o convento de Santa Comba aforan a Fernando Anes, á súa muller Maior Pérez e a dúas voces o foro do Reboreda.*

123. 1354, febreiro, 26; [mércores] / marzo, 3; luns / marzo, 4; martes / marzo, 8; sábado / marzo, 11; martes / marzo, 13; xoves / marzo, 17; luns / abril, 20 / abril, 21; [luns]. Ourense (1352, outubro, 15. A Gradeira / 1354, febreiro, 20. Ourense / 1302, xullo, 8. Burgos / 1155, febreiro, 4. Valladolid / 1353, maio, 10. Ourense / 1265, marzo, 29 / 1344, novembro, 21. Ourense / 1354 marzo, 10. Ourense). *Xoán González, tesoureiro e vigairo xeral de D. Xoán, bispo de Ourense, sentencian a favor de Gonzalo Pérez do Mato sobre o señorío do lugar de Mende e contra as pretensións do bispo D. Xoán como prestameiro do couto de Ceboliño e de Lamela. Confirma a sentença Beltrán Beltránez, arcediago de Baroncelle e vigairo xeral do bispo. Inclúe os seguintes documentos: unha carta de procuración do bispo D. Xoán en favor do avogado Fernando Anes e de Lourenzo Anes, dito Mercador; un testemuño no que, a petición de Gonzalo Pérez do Mato, D. Xoán, bispo de Ourense, nomea xuíz a Xoán González, tesoureiro da igrexa de Ourense e vigairo xeral do bispo; unha confirmación de Fernando IV (doc. 84 da CD) dun privilexio de Afonso VII (doc. 1 da CD) outorgado ao mosteiro de Santa Comba de Naves; un traslado dun foro de Xoán Martís, prior de Santa Comba de Naves, a Estevo Paz das propiedades que ten do mosteiro en Mende; unha venda de Tareixa Anes a Gonzalo Pérez do Mato do lugar e pousa de Mende (doc. 110 da CD); un albará do tesoureiro e vigairo xeral Xoán González polo que empraza como testemuñas do preito, a petición de Gonzalo Pérez do Mato, a Pedro Anes, dito Copiño, ao muiñeiro Xoán Sanín e a Martiño Peirón.*

124. 1354, marzo, 17; luns / abril, 20 / abril, 21; [luns]. Ourense. *Xoán González, tesoureiro e vigairo xeral de D. Xoán, bispo de Ourense, sentencian a favor de Gonzalo Pérez do Mato sobre o señorío do lugar de Mende e contra as pretensións do bispo D. Xoán como prestameiro do couto de Ceboliño e de Lamela. Confirma a sentença Beltrán Beltránez, arcediago de Baroncelle e vigairo xeral do bispo.*

125. 1357, maio 27. Ourense. *D. Xoán, bispo de Ourense, confirma un aforamento feito polo prior e o convento de Santa Comba de Naves ao cóengo Afonso Pérez de Santa Mariña sobre unhas herdades en Casteadona.*

126. 1358, xullo, 12. *O prior Vasco Rodríguez e o convento de Santa Comba aforan a Fernando Fernández, dito Rrugel, á súa muller Constanza Ares e a unha voz o casal do Pazo en Ribela.*

127. 1361, marzo, 20. *O prior Afonso Pérez e o convento de Santa Comba aforan para sempre a Maior Eanes, Diego López, Domingos López e Álvaro López, irmáns e criados de Lopo Eanes, monxe de Celanova, e fillos de Maior Domínguez, o lugar de Cacabelos en Santo Estevo de Untes.*

128. 1362, abril, 14. *O prior Afonso Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Xoán Pérez, á súa muller Tareixa Afonso e a tres voces o casar do Carril en San Mamede de Palmés, a herdade das Bouzas e a leira do Bouzo en Santo Estevo de Untes.*

129. 1363, maio, [...]. Ourense. *Gonzalo Tato propón a Rodrigo Lourenzo que arrende as propiedades que herdou Gómez Anes (?), sobriño de Gonzalo Tato e fillo de Xoán Miguez da Silva, e que sobre ese arrendamento lle faga un préstamo para pagar parte das débedas que deixou Xoán Miguez. Rodrigo Lourenzo acepta e Gonzalo Tato faille unha carta de renda sobre esas herdades.*

130. 1364, xaneiro, 15. *O prior Afonso Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Gómez Eanes, á súa muller Eufemia (?) Estévez (?) e a tres voces o casar do Gabián en San Martiño de Lamas e Santa Baia de Longos.*

131. 1365, decembro, 14. Ourense. *María Pérez vende a Gonzalo Pérez do Mato, á súa muller María Anes e a todas as súas voces o casal de Cachomane en Fontefría.*

132. 1371. Toro (1332, decembro, 17. Valladolid / 1308, xuño, 30. Burgos / 1305, maio, 15. Medina del Campo). *Henrique II confirma ao mosteiro de Santa Comba unha carta outorgada en Valladolid por Afonso XI o 17 de decembro de 1332 (doc. 104 da CD), a cal pola súa vez confirma outras dúas de Fernando IV, pola que o exime do pagamento de xantar.*

133. 1374, abril, 25. Mosteiro de Celanova (1374, marzo, 4. Lugo). *Frei Afonso Pérez, electo confirmado do mosteiro de Celanova, o prior claustral e o convento dese mosteiro intercambian con Lourenzo Pérez, procurador do bispo e do cabido da catedral de Lugo, todas as propiedades que ten o mosteiro en terra de Lemos, Sardiñeira e Saviñao por todas as propiedades que o bispo e o cabido de Lugo teñen en Santo Eusebio. Inclúese a carta de procuración de Lourenzo Pérez.*

134. 1375, xaneiro, 13. Mosteiro de Celanova. *Lopo Anes, prior claustral do mosteiro de Celanova, con outorgamento de Xoán Pérez de Paradela, prior de Santa Comba, fai avinza con Afonso Martís de Vilerma sobre unha leira de herdade chamada A Cortiña do Candó, que está no lugar de Cacabelos da parroquia de Santo Estevo de Untes.*

135. 1376, marzo, 6. Ourense. *García Rodríguez, deán da igrexa de Ourense e vigairo xeral do bispado, á vista dunha sentenza favorable a Gonzalo Pérez do Mato (cf. docs. 123 e 124 da CD), sentencia a favor de Estevo Lourenzo, procurador da súa muller Maior Pérez, filla de Gonzalo Pérez do Mato, e contra Martiño Anes, dito Peirón, xuíz do couto de Ceboliño, de señorío episcopal, sobre o señorío do lugar de Mende.*

136. 1379, setembro, 12; luns. Ourense (1379, agosto, 11. Burgos). *Perante Pedro Díaz de Cadórniga, adiantado en Galicia en lugar de Pedro Ruiz Sarmento, adiantado maior do reino de Galicia, Xil Pérez, prior do mosteiro de Santa Comba de Naves, presenta e fai ler unha carta do rei Xoán I na que este confirma ao mosteiro os foros, privilexios, mercés e doazóns concedidos polos seus antecesores. Á vista da carta, o adiantado manda a Lopo Martís Biscaíño, alcaide da ponte de Ourense e comendeiro do mosteiro de Santa Comba, que a faga cumprir.*

137. 1380, setembro, 15. Soria (1302, xullo, 8. Burgos). *Xoán I confirma ao prior e ao mosteiro de Santa Comba de Naves unha carta de Fernando IV (doc. 83 da CD) na que, pola súa vez, confirma un privilexio outorgado por Sancho IV no que exime aos oficiais do mosteiro e das súas granxas de pagar tributos.*

138. 1380, decembro, 23. Ourense. *Pedro Álvarez afora a Afonso Rodríguez e a catro voces dúas leiras de viña no lugar do Sartal en San Martiño de Alongos, unha leira de herdade no Espiñal, dúas leiras de herdade no Ferradal, unha leira no Barreiro e a leira da Corredoira.*

139. 1380, decembro, 28. Medina del Campo. *Xoán I, por unha queixa presentada contra eles por Xil Pérez, prior de Santa Comba, ordena a Pedro Ruiz Sarmento, adiantado maior en Galicia, e a Xoán Pérez de Nóvoa que abandonen as*

encomendas que indebidamente teñen do mosteiro e que non esixan ningún servizo aos seus monxes e vasalos.

140. 1383, febreiro, 19; xoves. *O prior Xil Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Gómez Lourenzo, á súa muller Tareixa Fernández e a catro voces os lugares da Pía e de Freixendo e o foro da Casa do Puzo en San Martiño de Alongos.*

141. 1386, xaneiro, 26 (1380, setembro, 15. Soria / 1302, xullo, 8. Burgos). *Traslado dunha carta en que Xoán I confirma ao prior e ao mosteiro de Santa Comba de Naves unha carta de Fernando IV (doc. 83 da CD) na que, pola súa vez, confirma un privilexio outorgado por Sancho IV no que exime a dez dos oficiais do mosteiro e das súas granxas de pagar tributos.*

142. 1390, decembro, 10. Ourense (1351, xullo, 15). *Traslado dunha carta en que o prior Estevo González e o convento de Santa Comba reciben por foreiros a Gonzalo Pérez do Mato, á súa muller María Eanes e a unha voz, por diversas propiedades en Santa Mariña de Fontefría que estes compraron a Maior Anes, a cal as tiña aforadas do mosteiro.*

143. 1391, agosto, 20. Mosteiro de Celanova. *Xoán López, abade do mosteiro de Celanova, arrenda a Rodrigo López de Sober as dúas terceiras partes do couto de Santo Eusebio ata que este recupere o diñeiro que lle emprestou ao abade García Fernández.*

144. 1399, marzo, 23. Ourense. *Martiño de Albán e súa irmá Tareixa de Albán aforan a Lourenzo Pérez, á súa muller Tareixa González e a todas as súas voces catro leiras de viña en Tarascón.*

145. 1405, febreiro, 8. *O prior Afonso Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Afonso Castelao, ao seu fillo Xoán Castelao e a todas as súas voces o monte do Rodeiro en San Tomé, o monte dos Naballos, o Outeiriño co seu amieiral e uns pardiñeiros que fican alén dese Outeiriño.*

146. 1406, febreiro, 4. *O prior Afonso Gómez afora a Lourenzo Gómez, á súa muller María Anes e a tres voces unha leira de herdade e viña da vestiaría en Untes.*

147. 1410, marzo, 30; domingo. *Gómez Pérez, criado de Xil Pérez, prior que foi do mosteiro de Santa Comba de Naves, dimite ao prior Gonzalo Estévez e ao mosteiro de Santa Comba as propiedades que deles tiña aforadas en diversos lugares (un casar en Fontefría, dous casares en San Xiao, o casal da igrexa de Palmés, o casal do Burgo, os casares das Penelas que foron de Sebastián Rodríguez, e Agrosanín, Forno Telleiro e A Reguenga, e unha casa), agás os lugares da Lama e de Ventosa, o bacelo de Outariz, unha viña en Untes e un pardiño.*

148. 1410, abril, 14. Ribeiro de Mende. *O prior Gonzalo Estévez autoriza a Gonzalo Sánchez e a Pedro Vázquez a subaforar as propiedades que estes teñen aforadas do mosteiro de Santa Comba no Ribeiro de Mende.*

149. 1410, abril, 30. Ourense. *Pedro Vázquez e Aldonza Afonso, esta con outorgamento do seu marido Gonzalo Sánchez, fillos lexítimos e herdeiros de Gonzalo Vázquez, fan partición dos bens que lles deixaron seus pais.*

150. (1410, agosto, 10. Ourense). *Inés Fernández, con permiso do seu marido Rodrigo da Silva, afora a Afonso de Monforte, á súa muller María Pérez e a toda a súa voz o seu quión do casar de Abeledo en Santo André do Castro.*

151. 1411, novembro, 25. *O prior Gonzalo afora a Domingo Anes, á súa muller Maior López e a catro voces unha leira de viña no lugar de Buxeses.*

152. 1412, xaneiro, 12. *O prior Gonzalo afora a Xoán de Untes, á súa muller Constanza Lourenzo e a cinco voces dous soares no lugar de Sas e un leiro de herdade no lugar da Reguenga, na parroquia de Santo Estevo de Untes.*

153. 1412, setembro, 10. *O prior Gonzalo afora a Xil do Piñeiro, á súa muller Inés Rodríguez e a seis voces catro piteiros de viña en San Tomé e outros catro piteiros no camiño de Mende.*

154. 1415, setembro, 12. *O prior Gonzalo Estévez afora a Estevo Pérez e a cinco voces os lugares de Rúa Cega e Niño de Can e o leiro de Valiño en Louredo.*

155. 1415, setembro, 12. *O prior Gonzalo Estévez, en nome do mosteiro de Santa Comba, afora a Diego Aras do Ribadal e a cinco voces catro leiros de herdade en Santo Estevo de Untes.*

156. 1418, setembro, 5. *O prior Gonzalo Estévez afora a Afonso Estévez, á súa muller Dominga Afonso e a tres voces o lugar de San Paio en Santa María de Louredo.*

157. 1418, setembro, 24; [sábado]. Cea. *Cataliña Sánchez de Zarza require a Gonzalo da Carreira que cumpra as condicións polas que lle aforou diversas propiedades no lugar de Zarza en San Salvador de Souto.*

158. 1418, decembro, 5. *O prior Gonzalo Estévez afora a Afonso Estévez, á súa muller Dominga Afonso e a tres voces o lugar de San Paio en Santa María de Louredo.*

159. [1410-1420]. *O prior Gonzalo afora a Afonso Lourenzo, pedreiro, á súa muller e a oito voces unha casa tellada co seu curral no Ribeiro de Mende (?).*

160. 1420, xaneiro, 20. Ribeiro de Mende. *O prior Gonzalo afora a Gonzalo Ianes, á súa muller Constanza de Sas e a seis voces o lugar de Sas en Santo Estevo de Untes.*

161. 1425, xaneiro, 26; [venres]. Castrelo. *O xuíz Xoán de Santa María sentenza sobre o preito entre Cataliña Sánchez de Zarza e Lopo Gómez de Agra por uns quiñóns en Zarza.*

162. [1426], marzo, 25. Ourense. *O prior Gonzalo Estévez afora a Fernando García, á súa muller Branca Pérez e a tres voces dous leiros de viñas en San Tomé.*

163. 1429, xaneiro, 20. *O prior Gonzalo Estévez e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo Lourenzo de Alén, á súa muller Tareixa Rodríguez e a tres voces o casar de Anaigo de Fondo en San Mamede de Palmés.*

164. 1429, outubro, 10. *O prior Gonzalo Estévez e os monxes de Santa Comba aforan a Vasco de Lemos, á súa muller Maior González e a cinco voces dous lugares de Cacabelos en Santo Estevo de Untes, a leira do Candendo, a viña de Soutelo, a leira da Reguenga e unha leira que foi de Martiño Pérez.*

165. 1429, outubro, 14; [venres] (1429, xaneiro, 6. Ourense). *O prior Gonzalo Estévez e os monxes do mosteiro de Santa Comba reciben por foreiro a Pedro López de Ramirás en virtude de dúas cartas: unha de aforamento outorgada polo prior Xil Pérez a Xoán Ferreiro, á súa muller Tareixa Núñez e a catro voces, e unha doazón, incluída no documento, pola que Maior Anes, filla de Xoán Ferreiro e de Tareixa Núñez, entrega a Pedro López de Ramirás todas as propiedades que ten no couto de Santa Comba. Afóranlle ademais as leiras da Cerdeira e da Seara Dóniga.*

166. 1430, marzo, 9. *O prior Gonzalo Estévez e os frades Pedro de Cobreiros e Pedro de Ver do mosteiro de Santa Comba aforan ao xuíz Xoán de Santa María e a tres voces a granxa de Naves en San Mamede de Palmés e as herdades que tivo aforadas do mosteiro Afonso Ouxea de Vilamarín en Santo Estevo de Untes.*

167. 1430, marzo, 29. *O prior Gonzalo Estévez e o convento de Santa Comba aforan a Pedro López de Ramirás e a cinco voces unha casa no lugar de Sas.*

168. 1430, marzo, 29. *O prior Gonzalo Estévez e o convento de Santa Comba aforan ao escudeiro Xoán de Santa María e a tres voces a granxa de Naves en San Mamede de Palmés e as herdades que tivo aforadas do mosteiro Afonso Ouxea de Vilamarín en Santo Estevo de Untes.*

169. 1432, xaneiro, 27. Ourense. *Pedro Vázquez, escudeiro de Ourense, afora a Xoán Zapateiro, á súa muller Aldonza Ianes e a todas as súas voces unha leira de viña no Sobreiro, no Ribeiro de Mende.*

170. 1432, febreiro, 26; martes. Ourense. *Pedro Vázquez, escudeiro de Ourense, afora a Rodrigo Lourenzo e a todas as súas voces unha leira de herdade e viña no Lameiro de Dona María, no Ribeiro de Mende.*

171. 1433, decembro, 28. *O prior Gonzalo Estévez e o convento de Santa Comba aforan a Fernando Castelao, á súa muller Mariña e a cinco voces dúas leiras de viña que chaman da Carreira no Ribeiro de Mende.*

172. 1434, abril, 5; luns. Zarza, San Salvador de Souto (Cea). *Perante o xuíz Xoán de Santa María, Cataliña Sánchez presenta varias testemuñas para delimitar as propiedades que lle pertencen no lugar de Zarza e que lle tragía negadas Pedro de Zarza.*

173. 1436, setembro, 1; [venres]. *D. Diego, bispo de Ourense, le unha sentenza perante o prior Ares de Moreira e o monxe Pedro de Cobreiros, do mosteiro de Santa Comba, na que, debido a que o prior e os monxes Pedro de Cobreiros e Pedro de Ver eran en discordia, establece diversas disposicións sobre a administración e o funcionamento interno do convento.*

174. 1436, outubro, 7. *O prior Aras de Moreira e o convento de Santa Comba dan por recibidas varias propiedades (a pousa de Sinagoga, o casar de Urraca Rodríguez, o casar de Lamas e os casares do Gabián, nas freguesías de San Martiño de Lamas e Santa Baía de Longos) que tiña arrendadas do mosteiro Rodrigo de Moreda e afóranllas a Afonso Vázquez de Moreda e a cinco voces.*

175. 1436, decembro, 6. *O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo de Tarascón e a cinco voces a leira das Batocas e a leira de Baixo.*

176. 1438, [...]. *Pedro Vázquez, escudeiro de Ourense, afora a Rodrigo de Mende, á súa muller Eufemia Pereira e a todas as súas voces a casa do Pazo na pousa de Mende, un terreo en Amendoeira e outro no Baño do Lameiro.*

177. 1439, xaneiro, 1. *O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Álvaro da Lama, á súa muller Inés Gómez e a catro voces a casa de Fraguas coa adega, unha chousa e dúas cavaduras de viña en Vilariño e outra cavadura entre a viña de Gonzalo de Marrozos.*

178. 1441, xaneiro, 3. Ourense. *Vasco Rodríguez, con licenza da freira Inés Rodríguez, subafora a Fernando do Conchouso e á súa muller Inés González de Parada*

unha leira de viña no Baño, pertencente ao mosteiro de Santa Comba de Naves e aforada a Inés Rodríguez.

179. (1441, novembro, 10. Igrexa de Ourense). *Traslado dunha carta en que o cabido da igrexa de Ourense afora a Gómez de Tarascón, a seu irmán Gonzalo de Tarascón, ás súas mulleres Constanza González e Inés Ianes e a dez voces a metade do lugar do Pazo en Tarascón.*

180. 1441, decembro, 28. *O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Vasco Afonso, á súa muller Constanza Lourenza e a seis voces a viña do Baño cun terreo na granxa de Outariz.*

181. 1442, novembro, 14. *O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Afonso García, á súa muller Aldonza Ianes e a seis voces dous leiros de souto en Untes.*

182. 1443, xaneiro, 1. *O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Martiño Paradela e a dez voces o lugar de Reboredo en Palmés.*

183. 1443, marzo, 7. *O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Rodrigo de Albeiros, á súa muller Constanza Pérez e a seis voces o casar de Penouzoás.*

184. 1443, marzo, 16. *O prior Ares e o convento de Santa Comba aforan a Xoán Paz, notario de Ourense, á súa muller Maior Pérez e a dez voces unha leira de viña en Buxís.*

185. 1443, outubro, 7. Ourense. *Pedro Vázquez, Violante Afonso, con licenza do seu marido Martiño Capelo, e Afonso Ares Cacharrón, este en nome da súa filla pupila et menor de idade Elvira, por eles e pola ausente Beatriz Afonso, aforan a Afonso González, á súa muller Constanza González e a catro voces dúas casas en Mende.*

186. 1445, abril, 17. Ourense (1408, febreiro, 9). *Traslado dunha carta en que o prior Gonzalo e o convento de Santa Comba aforan a Pedro López e a catro voces*

catro leiros en Santo Estevo de Untes e o foro que foi de Gonzalo Núñez. Tamén lle confirman o aforamento dun bacelo en Untes que lle fixo o prior Afonso Gómez.

187. 1445, decembro, 30. *O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Xoán de Castela, á súa muller Inés Pérez e a todas as súas voces as leiras da Chavicela, de Entre Congostras coas Barreiras e do Porto.*

188. 1445, decembro, 30. *O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo do Pombal, á súa muller Inés González e a todas as súas voces a leira das Batocas.*

189. 1446, febreiro, 8. *O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Gómez de Ramuín, á súa muller Constanza Núñez e a dez voces unha leira de viña en Buxís.*

190. 1446, marzo, 27. *Capela de Santo Antonio do mosteiro de San Francisco de Ourense (1431, xaneiro, 3. Capela de Santa Catarina da igrexa de Santiago de Compostela / 1428, novembro, 1. Roma / 1283, xaneiro, 18. Civitavecchia / 1414, xullo, 15. Velle / 1445, febreiro, 16. Convento de San Francisco de Astorga). O peleteiro Gonzalo Pérez da Silva, como procurador do gardián Ares de Pesqueiras e do convento do mosteiro de San Francisco de Ourense, afora ao notario Diego Díaz e ás súas voces os bens que Álvaro Gómez Solleiro deixou en testamento aos franciscanos de Ourense, polo tempo e voces que este os tiña. Inclúense os seguintes documentos: un traslado da bula do papa Martiño V que confirma a bula de Martiño IV pola que se autoriza aos franciscanos a posuír bens recibidos en doazón; o testamento de Álvaro Gómez Solleiro; unha carta de frei Felipe de Astorga, doutor en teoloxía e ministro dos Frades Menores na provincia de Santiago, pola que autoriza ao gardián e ao convento do mosteiro de San Francisco de Ourense a nomear procuradores; un poder outorgado por Ares de Pesqueiras, doutor e gardián do mosteiro de San Francisco de Ourense, e polo convento dese mosteiro, polo que nomean procurador ao seu peleteiro Gonzalo Pérez da Silva para que afore a Diego Díaz os bens que Álvaro Gómez Solleiro deixou en testamento ao mosteiro.*

191. 1447, febreiro, 20. Ourense. *Pedro Vázquez afora a Afonso González, á súa muller Constanza González e a todas as súas voces un leiro da viña da Sorça, un monte na Sapeira, o seu quiñón no souto da Sapeira e un pardiñeiro cos seus terreos en Pombal.*

192. 1448, abril, 1. *O prior Álvaro de Oca e o convento de Santa Comba aforan a Afonso García, á súa muller Aldonza Ianes e a catro voces a cuarta parte do lugar de Barrio.*

193. 1448, abril, 1. *O prior Álvaro de Oca e o convento de Santa Comba aforan ao escudeiro Pedro López de Ramirás, á súa muller Mariña Sueira e a cinco voces unha leira na Senra, en Untes.*

194. 1449, xaneiro, 9. *O prior Álvaro e o convento de Santa Comba aforan ao notario Diego Díaz e a todas as súas voces o lugar de Sesteirón no couto de Mende.*

195. 1449, agosto, 8. Ourense. *Leonor González reconece diversas débedas ao notario Diego Díaz e dálle para sempre os bens que lle quedaron de súa nai María do Mato e de seu irmán Álvaro Solleiro en troca de oitocentos marabedís anuais para o seu mantemento.*

196. 1450, xaneiro, 1. *O prior Álvaro de Oca e o convento de Santa Comba reciben por foreiro ao notario Diego Díaz en virtude das propiedades do mosteiro (a metade da pousa do couto do Ribeiro de Mende e o lugar de Sesteirón) que este recibiu de Leonor González.*

197. 1452, febreiro, 2. *O prior Álvaro e o convento de Santa Comba aforan a Afonso García, á súa muller Aldonza Ianes e a seis voces a metade do lugar de Barrio e o lugar de Sas que tivo Pedro de Coiras.*

198. 1454, febreiro, 27; mércores. Ourense. *Gonzalo Pérez de Requeixo, rexedor da cidade de Ourense, e o notario Álvaro Afonso, como herdeiros e testamenteiros do notario Afonso González de Mende, venden ao prior García, en nome do mosteiro de Santa Comba de Naves, diversos bens e dereituras e trigo no Ribeiro de Mende.*

199. (1458, maio, 13. Ourense). *Gonzalo Pérez de Requeixo, rexedor da cidade de Ourense, afora ao muiñeiro Gonzalo da Touza, á súa muller Clara Afonso e a dúas voces dous leiros de viña na cortiña do Baño.*

200. 1460, xaneiro, 8. Ourense. *Os irmáns Gómez de Pazos, Diego de Pazos e Gonzalo Gómez de Pazos, escudeiros, aforan a Afonso García de Untes, á súa muller Aldonza Domínguez e a todas as súas voces todas as propiedades que teñen en Santo Estevo de Untes.*

201. 1460, febreiro, 24. *O prior García e o convento de Santa Comba aforan a Diego Vilela, á súa muller Constanza Ianes e a seis voces a metade da viña da Insua, a viña de Outeiro de Allos e o bacelo dos Naballos, coa metade do souto de Soutosanín e a metade da dereitura, e a metade dunha casa con horta e curral.*

202. 1460, febreiro, 24. *O prior García afora a Fernando Martís, á súa muller Tareixa Martís e a seis voces unha leira de viña na granxa de Outariz.*

203. 1460, marzo, 25. *O escudeiro Diego Ares de Garabatos, que coa súa muller María Álvarez e por tres voces ten aforada do mosteiro de Santa Comba a metade do lugar do Paaço dos Rrugees en San Xillao de Ribela, con outorgamento do prior García, afora a Gómez Fernández a metade dese lugar polo tempo e voces que el a aforou, xunto con outras herdades do mosteiro que tiña Xoán Fernández de Ribela, pai de Gómez Fernández.*

204. 1460, abril, 26. Ourense. *Pedro López de Ramirás traspasa a Guterre González e á súa muller Leonor Afonso os lugares de Cacabelos e de Porto de Rato, foreiros do mosteiro de Santa Comba de Naves, en Santo Estevo de Untes.*

205. 1460, maio, 11. *O prior García afora a Guterre González de Untes, á súa muller Leonor Afonso e a catro voces os lugares de Cacabelos e do Morete en Untes.*

206. *Igual có anterior.*

207. 1460, outubro, 27. *O prior García e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo Pérez de Requeixo, rexedor de Ourense, á súa muller Inés Afonso e a quince voces os muíños do Areal e da Laxa en Mende, coa pensión e foro que debe dar Gómez de Bouza Vedra polos muíños de Moreira, o leiro de viña da Oliveira en Mende e dous leiros de viña na cortiña do Baño. Con este aforamento devolven a Gonzalo Pérez un préstamo de seis mil marabedís que lles fixo para recuperaren os bens e o señorío do couto de Mende, os cales Afonso González de Mende tiña do mosteiro e mandou vender aos seus testamenteiros o notario Álvaro Afonso e ao propio rexedor Gonzalo Pérez (cf. doc. 198 da CD).*

208. 1461, marzo, 2. *O prior García afora a Diego da Vila, á súa muller Inés López e a seis voces o lugar da Vila en Fontefría.*

209. 1461, xullo, 21. *O prior García e o convento de Santa Comba aforan a Manuel Afonso de Toubes e a unha voz a metade do Paaço dos Rrujees.*

210. 1461, agosto, [...]. *Gómez Ares, reitor da igrexa de Santo Estevo de Untes, con licenza de Afonso González, vigairo xeral do bispado de Ourense, afora a Afonso García, á súa muller Aldonza Domínguez e a seis voces a leira de viña de Cigachos.*

211. (1463, xaneiro, 1). *O prior García e o convento de Santa Comba aforan a Álvaro Fernández, á súa muller Aldonza Pérez e a tres voces o lugar de Outeiro de Bispos en Rouzós.*

212. 1464, marzo, 13/14. *Igrexa catedral de Ourense. O cabido da catedral de Ourense e o prior García e o convento de Santa Comba de Naves nomean a Ares Fernández, chantre da igrexa de Ourense, e a Xoán de Sandoval, escudeiro do conde de Santa Marta e o seu meiriño no castelo do Formigueiro, para que decidan sobre a propiedade dos bens e o señorío do Ribeiro de Mende que Leonor González tiña aforados do mosteiro de Santa Comba, e comprométense a aceptar a sentenza. Ares Fernández e Xoán de Sandoval sentencian que o beneficio de Santo Estevo de Untes sexa anexado ao mosteiro de Santa Comba, que cada unha das partes nomee un ano cada unha alternativamente un xuíz no Ribeiro de Mende, que o cabido lle axude ao mosteiro a anexar a igrexa de Louredo cando esta fiquese vacante e que o cabido lle pague os censos que debe ao mosteiro no Ribeiro de Mende.*

213. (1468, novembro, 4). *Xil Ferreiro, por un poder que ten de seus irmáns Rodrigo de Aguiar e Ferreiro Vello, subafora a Rodrigo de Gundiás e ás súas voces as casas da Carreira no Ribeiro de Mende e a viña vella da Santiaguesa.*

214. 1469, xaneiro, 11. Palmés. *Afonso Paradela troca a seu irmán Lopo Paradela o lugar do Burgo en San Mamede de Palmés polo quiñón que ten este nos lugares de Casanova e do Outeiro en Santo André de Castro.*

215. 1471, agosto, 11. *O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Rodrigo de Vilariño, á súa muller Inés Pérez e a catro voces a viña de Outariz na freguesía de San Miguel de Canedo, o bacelo do Muíño, un pardiñeiro na granxa de Outariz, o lugar de Vilariño e a leira do Mouriscado.*

216. 1473, xaneiro, 4. *O prior Lopo e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo de Eiré, á súa muller Aldonza Afonso e a seis voces diversas propiedades (o pardiñeiro de Outeiro co lagar da Pedra, un terreo para horta, a viña da Barreda, monte na leira da Barreda para facer oito cavaduras de viña e a metade das viñas que ficaron de Afonso de Untes) en Santo Estevo de Untes.*

217. 1473, xuño, 22. Ourense. *Fernando da Laxa, escudeiro e veciño de Portomarín, vende ao prior Lopo Gómez de Ribadal e ao mosteiro de Santa Comba a cuarta parte dunhas casas, coa súa adega e anteadega, xunto con tres cubas que están nesa adega, na rúa dos Zapateiros de Ourense, o cal herdou de seu pai, o rexedor Afonso Ianes da Laxa.*

218. 1474, xullo, 9/22. Ourense. *Aldonza Afonso e Inés Afonso, con licenza dos seus respectivos maridos, o rexedor Vasco Gómez e o escudeiro Gonzalo de Puga, e Afonso Ianes de Palmou, por eles e en nome de seu irmán Xuane, menor de idade, doan ao prior Lopo Gómez de Ribadal, en nome do mosteiro de Santa Comba de Naves, a súa cuarta parte das casas, adega e anteadega que teñen na rúa dos Zapateiros de Ourense. Con esta doazón queda pagada a débeda que seu pai Afonso Ianes de Palmou tiña co mosteiro polas rendas non pagas nos últimos sete anos pola granxa de San Lourenzo e de Santa Ouxea.*

219. (1474, abril, 21). *O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Afonso Carneiro, á súa muller Inés Pérez e a catro voces os lugares de Cachomane, Pousada, A Raña e Pazo en Santa Mariña de Fontefría.*

220. 1474, abril, 21. *O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo de Parada, á súa muller Aldonza Rodríguez e a catro voces os lugares de Casanova e de Outeiro.*

221. *Igual có anterior.*

222. 1474, abril, 21. *O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Vasco da Laxa, á súa muller Tareixa Anes e a cinco voces unha viña en Buxís, en Mende.*

223. 1474, abril, 21. *O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Inés de Monterroso, ao seu fillo Gonzalo de Monterroso e a catro voces unha leira de viña en Buxís, en Mende.*

224. 1474, decembro, 31. *O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Gómez de Barrio e á súa muller Constanza de Barrio, e a Xoán Gómez e á súa muller Tareixa González, e a seis voces o monte da Bouza.*

225. 1474, decembro, 31. *O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Fernando de Costela, a Xoán de Costela e a dez voces o monte de Outeiro de Ramo e a casa da Carreira en Mende.*

226. 1476, decembro, 31. *O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan a Álvaro González, clérigo de San Xoán de Piñeiro, e a seis voces a viña da Seara co seu monte en Santo Estevo de Untes.*

227. 1477, agosto, 30. *O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Rodrigo Suárez de Tanxil, escudeiro, á súa muller Leonor [...] e a varias voces uns muiños (un deles, o muiño da Granxa), cos seus soares, pardiñeiros e casas, no Ribeiro de Mende.*

228. 1478, abril, 12. *O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan aos irmáns Gonzalo, Rodrigo, Diego e Leonor Fernández e a cinco voces o lugar de Afonsín en San Cibrao de Rouzós.*

229. 1479, agosto, 24. *O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan a Xoán de Castela, á súa muller Sancha García e a sete voces as viñas das Barreiras en Santiago das Caldas e a leira de viña de Chavicela.*

230. 1480, febreiro, 2. *O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan a Aldonza de Campelo, muller do falecido Fernando de Campelo e moradora na freguesía de San Salvador de Souto, e a catro voces o lugar da ermida de Xoane.*

231. 1480, marzo, 8. *O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan ao escudeiro Manuel de Toubes, á súa muller Cataliña Barata e a tres voces o lugar do Pazo en San Xillao de Ribela.*

232. 1480, novembro, 23. *O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan a Xoán Gómez de Vilerma e á súa muller Constanza Rodríguez, a Afonso de Ourantes e á súa muller Maior Lourenza, e mais a seis voces o lugar de Outeiro en Santa María de Louredo.*

233. 1480, novembro, 23. *O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan a Diego Rodríguez de Garabás, á súa muller Antonia López e a seis voces o lugar de Ribadal co seu muíño en Santa María de Louredo.*

234. 1481, xaneiro, 25. *Lopo Gómez de Ribadal, abade do mosteiro de Celanova e administrador do mosteiro de Santa Comba de Naves polo seu prior Sueiro de Leborín, e o convento deste mosteiro aforan a Xoán Gómez de Barrio, á súa muller Tareixa González e a oito voces o lugar e viñas de Sas que están a par da granxa de Untes.*

235. 1481, xaneiro, 29. *Lopo Gómez de Ribadal, abade de Celanova e administrador do mosteiro de Santa Comba polo prior Sueiro de Leborín, afora a Álvaro de Albeiros, a Vasco de Albeiros e a oito voces o lugar de Penouzoás en San Pedro de Trasalba.*

236. 1481, abril, 24. *Lopo Gómez de Ribadal, abade de Celanova e administrador do mosteiro de Santa Comba polo prior Sueiro de Leborín, e o convento deste mosteiro aforan a Diego de Louredo, á súa muller Inés González e a seis voces o lugar da igrexa de Santa María de Louredo xunto co lugar e soutos de Barxa.*

237. 1481, outubro, 28. *D. Lopo, abade do mosteiro de Celanova e administrador do mosteiro de Santa Comba polo prior Sueiro de Leborín, e o convento deste mosteiro aforan a Xoán Rodríguez, á súa muller Inés Pérez e a cinco voces o lugar do Reboredo.*

238. 1482, xuño, 26. *Mosteiro de Celanova. Lopo de Ribadal, abade do mosteiro de Celanova, o prior e o convento deste mosteiro aforan a Lopo Conde, á súa muller Beatriz Afonso e a cinco voces o casal de Lagariños no couto de Santo Eusebio.*

239. 1483, xaneiro, 24. *Ourense (1460, outubro, 27). Traslado dunha carta en que o prior García e o cabido de Santa Comba aforan a Gómez de Barrio, á súa muller Constanza González e a cinco voces a metade do lugar de Barrio.*

240. 1484, novembro, 3. *O prior Sueiro de Leborín e o convento de Santa Comba aforan a Gómez de Ansián, á súa muller Inés González e a seis voces o lugar de Sas en Untes e o terreo de Sas que tivo Guterre de Untes.*

241. 1487, marzo, 26; luns. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a María Álvarez de Costoia, ao seu marido, o xastre Gonzalo de Cebo-liño, e a cinco voces o lugar de Sartédigos, coa condición de que María Fernández de Buín teña ata a súa morte o que herdou de Fernando Álvarez de Costoia nese lugar.*

242. 1488, xaneiro, 26. *Lagariños, Santo Eusebio da Peroxa. Diego Gómez, coa autorización de Lopo Conde e da súa muller Beatriz Afonso, subafora aos irmáns García e Gonzalo Laso e ás súas voces a leira da Silva.*

243. 1489, febreiro, 12. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Álvaro da Ruela, á súa muller Constanza Ianes e a catro voces unhas viñas e unha casa na granxa de Outariz.*

244. 1489, febreiro, 12. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo da Igrexa, á súa muller Elvira González e a catro voces as viñas que xa teñen do mosteiro na granxa de Outariz, xunto cunha adega e coas viñas que le uós destes en casamento a Rodrigo da Ruela.*

245. 1491, xaneiro, 1. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Rodrigo de Quintela e a seis voces o bacelo do Cancelo co seu monte, a condición de que cumpra as condicións polas que o tiña aforado Fernando de Minforte.*

246. 1492, febreiro, 8. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Afonso Ares, a Diego de Naves, ás súas mulleres e a seis voces trinta ou corenta cavaduras de viña na Barreda e un formal para unha casa.*

247. 1492, marzo, 5. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Guterre de Anaigo, á súa muller Tareixa Rodríguez e a catro voces o lugar de Anaigo, unha leira en Untes xunto coa adega de Sas e unha leira de monte na Barreda.*

248. 1492, agosto, 20. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Cataliña Barata e a catro voces o lugar de Pazo en San Xillao de Ribela.*

249. *Igual có anterior.*

250. 1493, agosto, 25. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Vasco de Eiré, a Lopo de Eiré e a seis voces o terreo do Piteiro e outro terreo en Soutelo.*

251. 1493, decembro, 9. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Pereiro e a seis voces o lugar da Carreira en Mende e unha casa que ten Tareixa do Conchouso.*

252. 1493, decembro, 20. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Afonso Carpinteiro e a seis voces unha leira de viña en Buxís, en Mende.*

253. 1493, decembro, 31; martes. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo Chavín, á súa muller Cecilia Rodríguez e a oito voces unha viña en Buxís.*

254. 1494, xaneiro, 20. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Afonso de Sas e a catro voces unha herdade na cortiña de Sas, coa viña da Asperela e a metade do souto de Sas, e todos os terreiros e montes que caben nas testeiras e cabeceiras da partilla de Elvira de Untes.*

255. 1495, febreiro, 4; mércores. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Gómez da Lama e á súa muller Tareixa Álvarez, a Xoán da Lama e á súa muller Margarida González, a Afonso da Lama e a tres voces o lugar da Lama en San Mamede de Palmés, a adega da granxa de Untes, unha viña e un monte para facer vinte cavaduras de viña na Barreda.*

256. 1495, agosto 17. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Gómez, á súa muller Cataliña González e a seis voces a leira da Medoña.*

257. *Igual có anterior.*

258. 1495, agosto, 17. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Xoán Gómez do Barrio, á súa muller Tareixa González e a seis voces o souto do Soutelo.*

259. *Igual có anterior.*

260. 1495, agosto, 17. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Lopo do Barrio e a seis voces a leira do Val, a cal dimitiu súa nai Constanza do Barrio para que lla aforasen ao seu fillo.*

261. 1495, agosto, 17. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Rodrigo González de Untes e a seis voces, xunto con seus irmáns Xoán Gómez do Barrio e a súa muller Tareixa González, Pedro Gómez e a súa muller*

Cataliña González e Álvaro do Couso e a súa muller Constanza González, a casaría da igrexa de Santo Estevo de Untes e a leira de viña de Fonte Dónega.

262. 1495, novembro, 16. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Diego de San Xiao, á súa muller Cataliña Gómez e a tres voces o lugar de San Xiao.*

263. 1496, xullo, 12. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Bertomeu de Louredo e á súa muller Inés Fernández, moradores en Santa María de Louredo, e a tres voces un lugar na freguesía de Santa María de Louredo e o prado de Río de Bouzas.*

264. (1498, febreiro, 28). *Traslado dunha carta en que o prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Rodrigo Pérez de Bobadela, á súa muller Aldonza Rodríguez do Lagar e a seus sobriños Álvaro, Inés, Xoán e Afonso, a metade da viña do Porto. A outra metade afóranlla a Rodrigo Pérez, á súa muller e aos seus herdeiros.*

265. (1499, xaneiro, 8). *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Lope de Barrio, á súa muller Constanza de Outeiro e a catro voces a viña da Barreda en Santo Estevo de Untes.*

266. 1499, xaneiro, 30. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Rodrigo Fernández, á súa muller Tareixa López e a catro voces o lugar da Saceda.*

3. ÍNDICE ANTROPONÍMICO

Recóllense aquí as referencias antroponímicas dos documentos, con todas as súas variantes, ordenadas alfabeticamente e encabezadas pola forma modernizada da cadea onomástica, tendo sempre moi presentes, no caso de existir máis dunha correspondencia, as formas predominantes nos documentos. Exemplificamos con dous patronímicos de elevada frecuencia nos textos. Entre *Páez*, *Pais* e *Paz*, escollemos a variante máis próxima aos resultados actuais da forma medieval en causa (*Páez*, *Paiz*, *Paas*), optando pola forma *Paz* para as formas latinas (*Pelagij*) ou híbridas (*Pelaiz*). De xeito análogo procedemos coas atestacións do patronímico de Xoán (*Eanes*, *Ianes*, *Anes*, *Ans*), privilexiando *Eanes* como equivalente de formas latinas, aínda que neste caso sexan bastante residuais actualmente en relación á castelanización *Yáñez* (cf. Boullón 2019: 53-57). En máis dunha ocasión, a actualización resulta nunha forma diverxente á desingación habitual para personaxes de relevo, como o trobador Fernan Paez de Tamalancos (*Fernandus Pelagii* ou *Pelaiz* aparecerá como *Fernando Paz*), mais preferimos manter o mesmo criterio que para as restantes cadeas onomásticas. Os apelidos precedidos de *dito/dictus* aparecen en cursiva na forma actualizada.

A remisión de cada ocorrencia realízase ao número de documento e da liña (cando se rexistra varias veces, cada un dos numerais aparece separado por vírgulas; varias ocorrencias na mesma liña indícanse entre corchetes) ou columna en que aparece. A efectos de alfabetización das formas, cómpre advertir que tratamos conxuntamente as grafías *i - y - j* e *u - v*, diferenciando, é claro, cando teñen valor vocálico ou consonántico, e o mesmo facemos con *c - ç*. De cada personaxe achéganse as informacións socioprofesionais e de orixe ou residencia que se indican no documento; se estes datos proceden de máis dun documento, sepáranse por medio dunha paréntese oblicua. No caso dos reis, identifícase no inicio da entrada o monarca en cuestión; para o rei Afonso IX, tal como facemos noutros puntos deste traballo, mantemos a designación tradicional para evitar interpretacións erradas, aínda que se corresponde en realidade co oitavo dos monarcas dese nome que reinaron en Galicia e León.

Incorpórase tamén información relativa ao papel da personaxe no documento (outorgante, destinatario, testemuña, notario). Neste sentido, téñase en consideración que ás partes intervenientes nun preito se lles atribuíu a etiqueta de *outorgantes* e que a identificación como *notario* se entende nun sentido amplo, que inclúe tanto a *scriptores* coma a chanceleres reais ou de Ourense.

Abreviaturas:

out.=outorgante

dest.=destinatario

test.=testemuña

conf.=confirmante

not.=notario

SCN=Santa Comba de Naves

A

Áalvaro Nunes (v. **ÁLVARO NÚNEZ**)

ABENMAHOTH rei de Niebla, vasalo de Afonso X

Abenmahoth (conf.) 100.20

ABOABDILLE ABENNAZAR rei de Granada, vasalo de Afonso X

Aboabdille Abennazar (conf.) 100.19

ABRAHÁN ABENXUXÉN

Abrahán Abenxuxén 62.15-16,30

ACENDA PAZ DE CANEDO

Azenda Pelagij de Canedo (out.) 44.1

ADÁN

-Adam (conf.) 2.a

-monxe de SCN

Adam (conf.) 6.b, (conf.) 11.a

Adam (conf.) 12.a, (conf.) 13.26

-Adam (test.) 14.c

-bispo de Plasencia

Adán (conf.) 100.a

Adeffonsi (v. **AFONSO VI**)

Adeffonso (v. **AFONSO VII**)

Adeffonsus (v. **AFONSO VII**)

- Adefonsi** (v. AFONSO VI)
- Adefonso** (v. AFONSO VII, AFONSO IX, AFONSO)
- Adefonsi** (v. AFONSO VI)
- Adefonso** (v. AFONSO VII)
- Adefonssus** (v. AFONSO VII)
- Adefonsus** (v. AFONSO VII, AFONSO IX, AFONSO)
- Affomso** (v. AFONSO XI)
- Affonso** (v. AFONSO VII, AFONSO XI, AFONSO X, AFONSO)
- Affonso Días** (v. AFONSO DÍAZ)
- Affonso do Fforno de Santa Oujea** (v. AFONSO DO FORNO DE SANTA OUXEA)
- Affonso d'Ontes** (v. AFONSO DE UNTES)
- Affonso Eanes** (v. AFONSO EANES)
- Affonso Eanes da Ffonteyna** (v. AFONSO EANES DA FONTAÍÑA)
- Affonso Eanes de Barro** (v. AFONSO EANES DE BARRO)
- Affonso Eanes de Pinol** (v. AFONSO EANES DE PIÑOR)
- Affonso García** (v. AFONSO GARCÍA DE UNTES)
- Affonso García de Vntes** (v. AFONSO GARCÍA DE UNTES)
- Affonso Gomes** (v. AFONSO GÓMEZ)
- Affonso Gonçalues** (v. AFONSO GONZÁLEZ DE CASTRO)
- Affonso Gonçalues de Castro** (v. AFONSO GONZÁLEZ DE CASTRO)
- Affonso Gonçalues Mal Degolado** (v. AFONSO GONZÁLEZ MALDEGOLADO)
- Affonso Lopes** (v. AFONSO LÓPEZ)
- Affonso López** (v. AFONSO LÓPEZ)
- Affonso Martiíz de Leborín** (v. AFONSO MARTÍS DE LEBORÍN)
- Affonso Peres** (v. AFONSO PÉREZ, AFONSO PÉREZ DO CAMPO)
- Affonso Peres d'Amoeyro** (v. AFONSO PÉREZ DE AMOEIRO)
- Affonso Peres do Campo** (v. AFONSO PÉREZ DO CAMPO)
- Affonso Pérez** (v. AFONSO PÉREZ)
- Affonso Rrodrigues** (v. AFONSO RODRÍGUEZ)
- Affonso Rodríguez** (v. AFONSO RODRÍGUEZ)
- Affonso** (v. AFONSO)
- Affonso Eanes** (v. AFONSO EANES)
- Affonso Peres** (v. AFONSO PÉREZ)
- Affonso Pérez** (v. AFONSO PÉREZ)
- Affonso Tordel de Pinal** (v. AFONSO TORDEL DE PINAL)
- Afomso** (v. AFONSO XI)
- Afomso d'Untes** (v. AFONSO DE UNTES)
- Afomso da Carreira** (v. AFONSO DA CARREIRA)
- Afomso de Perafita** (v. AFONSO DE PERAFITA)
- Afomso Esteues** (v. AFONSO ESTÉVEZ)
- Afomso García** (v. AFONSO GARCÍA DE UNTES)
- Afomso Gomes** (v. AFONSO GÓMEZ)
- Afomso Gonçalues** (v. AFONSO GONZÁLEZ)
- Afomso Lourenço** (v. AFONSO LOURENÇO)
- Afons'Ares** (v. AFONSO ARES)

Afons'Ehanes (v. AFONSO EANES)

Afons'Ianes de Palmou (v. AFONSO IANES DE PALMOU)

Afonso (v. AFONSO X, AFONSO XI, AFONSO PÉREZ)

AFONSO VI

Adefonsi 1.7,14

Adeffonsi 84.8

Adefonssi 84.12, 123.93,98

AFONSO VII

Adefonsus (out.) 1.3

Adefonso 1.19,20

Adefonsus (conf.) 1.22

Alffonso 84.5

Adeffonsus (out.) 84.6, (conf.) 84.15

Adefonso 84.14, 123.100,101

Adeffonso 84.15

Afonso 123.32,57,71,189

Alfonso 123.89

Adefonssus (out., conf.) 123.91,102

Afonso 123.172, 229

Affonso 124.10,44

Affonso 135.15

AFONSO IX

Adefonso (out.) 3.2

Adefonso 3.8, (out.) 4.2,13

Adefonso 5.12

Alfonso 6.12, 8.9, 12.27, 13.24, 14.11, 15.19, 17.30, 100.2,4

Alfonsus 9.12

Adefonso 11.30

Afonsus (out.) 16.1

Afonsus 16.10

Alffonso 85.7

Adefonsus (out.) 85.9, (conf.) 85.17

Alfonsus (out.) 100.4

AFONSO X

Alfonsi 29.8

Alfonso 29.21, 45.14, (out.) 100.1, 11,13,17

Alfonsus 30.11

Alfonso 32.18, 33.16, 34.15, 35.11, 36.22, 38.18, 42.9, 43.20, 44.13, 47.13, 50.21, 52.14, 53.14, 54.14, 55.14, 56.22, 59.15, 61.23, 63.14, 64.14

Alfomso 39.38

Alfonso 40.15

Alfonso (out.) 62.13

Alfonso 100.22, 132.7,23

Affonso 100.23,26

Alfonso 104.8,30, 117.8

Afonso 117.27

Alffonso 123.131

AFONSO XI

Alfonso (out.) 104.1, 110.19, 117.1

Affomso 111.22

Affonso 113.14

Alfonso (out.) 117.2, (out.) 132.1,2, 136.11, 137.25

Afonso 123.148

Alfonso 141.28

Afonso 142.13

Nafonso 154.16

Afonso 155.13, 156.16, 163.21, 164.31

Nafonso 158.17, 175.8

Nafomso 166.24

- Afomso** 168.30
- AFONSO**
- bispo de Ourense
 - Adefonsus** (conf.) 3.a
 - Adefonsus** (conf.) 4.a
 - Adefonso** 5.12
 - Alfonso** 6.12, 8.10
 - Alfonsus** 9.13
 - conde, tenente Bierzo
 - Adefonsus** (conf.) 3.b
 - Adefonsus** (test.) 5.13
 - Alfonsus** (test.) 6.a
 - arcediago de Dozón
 - Affonso** (test.) 92.25
 - monxe de Celanova
 - Afonso** (test.) 177.26
 - presidente [de Celanova]
 - Alfonsus** 205.s, 239.s
 - Alfonsus** 221.s, 236.s
 - Afonso** (dest.) 264.6
 - Afonso** [...] 82.34
 - Afonso** [...] 149.9
- Afonso Anes da Laja** (v. **AFONSO IANES DA LAXA**)
- Afonso Ares** (v. **AFONSO ARES CACHARRÓN**)
- AFONSO ARES**
- veciño de Oseira
 - Afons'Ares** (dest.) 246.5,47,58-59
 - Afonso Ares** 255.18
- AFONSO ARES CACHARRÓN**
- Afonso Ares Cacharrón** (out.) 185.2,23
 - Afonso Ares** 185.15
- AFONSO BRANCO** morador en Levices
- Afonso Branco** (test.) 196.25
- AFONSO CALVO** monxe de Celanova
- Afonso Caluo** (test.) 238.19
- AFONSO CARNEIRO**
- Afonso Carneiro** (test.) 172.82
 - morador en Santa Mariña de Fontefría
 - Alonso Carneyro** (dest.) 219.3,10,29
 - Afonso Carneyro** 219.43, (test.) 220.35
 - Afonso Carneyro** (test.) 221.43
- AFONSO CARPINTEIRO** morador en Mende / veciño de Ourense
- Afonso Carpintero** (test.) 251.34
 - Afonso Carpintero** (dest.) 252.4
 - Afonso Carpintero** 252.34
- AFONSO CASTELAO** muiñeiro morador no Ribeiro de Mende / xuíz do Ribeiro de Mende
- Afonso Castelão** (dest.) 145.3,33-34
 - Afonso Castelaao** (test.) 148.18
- AFONSO COPELO** home do xuíz de Ourense Gómez Mosqueiro
- Afonso Copelo** (test.) 142.32
- Afonso d'Untes** (v. **AFONSO DE UNTES**)
- Afonso d'Oeste** (v. **AFONSO DE OESTE**)
- Afonso d'Ourantes** (v. **AFONSO DE OURANTES**)
- Afonso d'Utero** (v. **AFONSO DE OUTEIRO**)
- AFONSO DA CARREIRA** morador en Santa María de Louredo
- Afomso da Carreira** (test.) 147.31-32
- Afonso da Costa** (v. **AFONSO MARTÍS DA COSTA**)

AFONSO DA LAMA

Afonso da Lama 247.9, 254.3, 255.34

Afonso da Lama (dest.) 255.5

AFONSO DA PONTE DA ULLA

Afonso da Ponte da Villa (test.) 174.53

AFONSO DE BEIRO veciño de Beiro

Afonso de Vejro (test.) 256.26

Afonso de Veyro (test.) 257.27, (test.) 258.26

Afonso de Veyro (test.) 259.27-28

Afonso de Vej[ro] (test.) 261.45

AFONSO DE COSTELA

Afonso de Costõe[I]a 185.11

AFONSO DE GANADE monxe de Celanova

Afonso de Ganade (test.) 238.19

AFONSO DE MANZÓS

Afonso de Manções (test.) 161.58

Afonso de Manções (test.) 172.82

Afonso de Meende (v. **AFONSO GONZÁLEZ DE MENDE**)

AFONSO DE MONFORTE morador na rúa da Pixotaría de Ourense

Afonso de Monforte (dest.) 150.3,9,18

Afonso de Moreda (v. **AFONSO VÁZQUEZ DE MOREDA**)

AFONSO DE NAVES criado do prior de SCN Ares de Santa María

Afonso de Naves (test.) 246.59

Afonso de Naves 255.16

Afonso de Naves (test.) 255.41

AFONSO DE OESTE prior de Celanova

Afonso d'Oeste (test.) 238.19

AFONSO DE OURANTES

Afonso d'Ourantes (dest.) 232.3

Afonso d'Ourantes 232.10,29,31

AFONSO DE OUTEIRO

Afonso d'Utero 247.11

Afonso de Palmou (v. **AFONSO IANES DE PALMOU**)

AFONSO DE PARFURADA home do prior de SCN Ares de Moreira

Afonso de Parfurada (?) (test.) 181.28

AFONSO DE PENA FERRÍA

Afonso de Pena Farrea 151.8-9

AFONSO DE PERAFITA vasalo e criado do prior de SCN Ares de Moreira

Afonso de Perafita (test.) 187.21

Afonso de Perafita (test.) 188.25

Afonso de Perafita (test.) 189.14

AFONSO DE PRADOBÓ

Afonso de Prado Vóo (test.) 262.27

AFONSO DE REQUEIXO

Afonso de Rrequeixo (test.) 212.175-176

AFONSO DE SAN MARTIÑO morador na Peroxa

Afonso de San Martino (test.) 231.42-43

AFONSO DE SAS

Afonso de Saas (dest.) 254.2

Afonso de Saas 254.21

AFONSO DE TOUBES

Afonso de Toubes 209.4

AFONSO DE UNTES morador en Untes / vasalo de SCN

Afonso d'Untes (test.) 147.13,31, (test.) 152.8,35

- Afonso d'Untes** (test.) 180.23
Afonso d'Untes 181.8
Affonso d'Ontes (test.) 211.29
Afonso d'Untes 216.14
Afonso d'Untes 216.15
Afonso d'Untes 216.28[2]
- Afonso de Vejro-Veyro** (v. **AFONSO DE BEIRO**)
- AFONSO DE VILASECO**
Afonso de Vilaseco (test.) 161.56-57
- AFONSO DE VILELA**
Afonso de Vilela (test.) 157.30
- AFONSO DÍAZ** escudeiro do deán de Ourense García Rodríguez
Affonso Días (test.) 135.62
- AFONSO DO FORNO DE SANTA OUXEA**
Affonso do Fforno de Santa Oujea (test.) 200.16
- AFONSO DO TALLO** notario
Afonso do Talo (test.) 190.38
- AFONSO EANES**
 -notario xurado de Ourense / notario xurado en Ourense pola igrexa
Affonso Eanes (not.) 95.33, (not.) 103.3,62-63
 -notario real na meirindade de Orce-lón
Affonso Eanes 101.39
Affonso Eanes 102.33
 -**Afons'Ehanes** (dest.) 109.4
- AFONSO EANES DA FONTAÍÑA**
Affonso Eanes da Ffonteyña (test.) 80.21
- AFONSO EANES DE BARRO**
Affonso Eanes de Barro (test.) 70.10
- AFONSO EANES DE PIÑOR**
Affonso Eanes de Pinol (test.) 95.31
- Afonso Enríques** (v. **AFONSO HENRÍQUEZ**)
- AFONSO ESTÉVEZ**
 -**Afonso Esteues** (dest.) 156.2, 158.19,27
Afom[so] Esteues 156.18
Afonso Esteues 156.27, (dest.) 158.3
 -clérigo de San Pedro de Leirado
Afonso Estéuñes (test.) 162.19
- AFONSO FERNÁNDEZ**
 -monxe de SCN / subprior / cocifeiro
Alfonsus Fernandi (test.) 47.17, (test.) 50.24, (test.) 52.16, (test.) 53.17, (test.) 56.24, (test.) 59.18
Alfonsus Fernandi (test.) 54.16-17, (test.) 55.16, (test.) 57.18, (test.) 58.19
Alfonssus [Fernandi] (test.) 123.132
 -cóengo de Lugo
Alfonsus Fernandj (test.) 133.23
 -escribán
Afonsso Ferrnandes (test.) 149.33
- AFONSO FERNÁNDEZ DE TOUBES**
Afonso Ferrnandes de Toubes 216.58
- AFONSO FRANCO DE TARASCÓN**
Afonso Franquo de Tarascó[n] (test.) 164.71-72
- AFONSO GALEGO**
Afonsso Galego (test.) 149.34
- Afonso García** (v. **AFONSO GARCÍA DE UN-TES**)

AFONSO GARCÍA

-monxe de San Pedro de Rocas

Afonso Garçía (test.) 153.37

-notario en Galicia polo adiantado maior García Fernández Sarmento / notario nas terras do Ribeiro de Avia, Chao de Castela, Búbal e Bolo de Senda / notario en SCN polo prior / notario real en Maceda de Montes con Riba de Miño, Ribeiro de Avia, Chao de Castela, Búbal, Bolo de Senda e coutos de Dozón

Afonso Garçía (not.) 154.38, 155.ns, (not.) 156.36, (not.) 158.36, (not.) 161.59

Afonso Garçía 154.ns, 156.ns, 158.ns

Afonso Garçía (not.) 155.32, (not.) 157.31, (not.) 163.43-44, (not.) 164.72, (not.) 165.52, (not.) 166.62, (not.) 172.83

Afonso Garçía 157.ns, 161.ns, 164.ns, 165.ns, 166.ns, 168.ns

Afonso Garçía 163.ns, 172.ns

Afonso Garçía (not.) 167.27, (not.) 168.75, (not.) 174.53-54

Afonso Garçía 167.ns, 174.ns

-morador en Fechos

Afonso Garçía (dest.) 181.3,22

-morador en Untes

Afonso Garçía (dest.) 192.2,5,17, (dest.) 197.2

Afonso Garçía (test.) 196.25

Afonso Garçía 197.19

Afonso Garçía 240.6

-Afonso Garçía 193.5

Afonso Garçía 216.12

AFONSO GARCÍA DE FECHAS vasalo de SCN

Afonso Garçía de Fechas (test.) 180.23

AFONSO GARCÍA DE UNTES fregués de Santo Estevo de Untes

Afonso Garçía de Vntes (dest.) 200.2

Afonso Garçía 200.10

Afonso Garçía (dest.) 210.3

Afonso Garçía 210.7

Afonso Garçía 210.17-18

Afonso Garçía 210.24

Afonso Garçía de Vntes (test.) 235.35

Afonso Gomes (v. AFONSO GÓMEZ, AFONSO GÓMEZ SOLLEIRO)

AFONSO GÓMEZ

-prior de SCN

Afonso Gomes (out.) 145.1

Afonso Gomes (out.) 146.1

Afonso Gomes 186.8

-home de Inés Ianes de Canedo

Afonso Gómez (test.) 175.21

-home do prior de SCN Afonso Gómez

Afonso Gomes (test.) 146.29

AFONSO GÓMEZ DE CANEDO

Afonso Gomes de Canedo (test.) 164.71

Afonso Gomes de Canedo (test.) 182.15

Afonso Gomes de Canedo (test.) 183.31

AFONSO GÓMEZ SOLLEIRO

- Afonso Gomes Solleiro** (dest.) 190.41
Afonso Gomes 190.50[2]
Afonso Gonçalves (v. AFONSO GONZÁLEZ DE CASTRO, AFONSO GONZÁLEZ DE MENDE)
AFONSO GONZÁLEZ
 -capelán de SCN
Afonso Gonçalves (test.) 153.39
 -notario público de Ourense polo bispo e a igrexa
Afonso Gonçalves (not.) 178.29
Afonso Gonçalves 178.ns,s
 -cóengo de Ourense e vigairo do deán
Afonso Gonçalves (out.) 179.2
Afonso Gonçalves 179.3
 -morador no Ribeiro de Mende
Afonso Gonçalves (dest.) 185.5,22
Afonso Gonçalves (dest.) 191.1-2
Afonso Gonçalves 191.17
Afonso Gonçalves (test.) 201.36
Afonso Gonçalves (test.) 224.38
Afonso Gonçalves (test.) 225.41
 -bacharel en decretos, vigario xeral do bispo de Ourense Pedro de Silva e cóengo
Afonso Gonçalves (out.) 210.3
Afonso Gonçalves 210.23
 -clérigo de Santiago de Barbantes
Afonso Gonçalves (test.) 212.96
AFONSO GONZÁLEZ DE CASTRO mordomo maior do bispo de Ourense Xoán García Manrique
Afonso Gonçalves de Castro 135.45
Afonso Gonçalves 135.47
Afonso Gonçalves 135.48
AFONSO GONZÁLEZ DE MENDE notario / veciño de Ourense
Afonso Gonçalves de Meende 198.2,8
Afonso Gonçalves de Meende 198.3,5,16,18,40,47
Afonso Gonçalves de Meende 198.19[2],24,26,28
Afonso Gonçalves de Meende 198.31,48
Afonso Gonçalves 198.32,34
Afonso Gonçalves de Meende 198.34,35
Afonso Gonçalves de Meende 207.1-2
Afonso Gonçalves 207.2
Afonso de Meende 207.3,6,7
Afonso de Meend[e] 207.4
Afonso Gonçalves 207.7
AFONSO GONZÁLEZ DO PAZO
Afonso Gonçalves do Paaço 198.8,11
Afonso Gonçalves 198.11
AFONSO GONZÁLEZ MALDEGOLADO
Afonso Gonçalves Mal Degolado (test.) 135.61
AFONSO HENRÍQUEZ notario
Afonso Enriques 217.5, 218.9
Afonso Yanes (v. AFONSO IANES DE PALMOU)
AFONSO IANES
 -xastre
Afonso Yanes 153.9

-morador en Beiro

Afonso Yanes (test.) 178.29

-clérigo e capelán de SCN

Afonso Yanes (test.) 232.37

Afonso Yanes (test.) 233.38

AFONSO IANES DA LAXA rexedor de Ourense

Afonso Yanes da Laja 217.4

Afonso Anes da Laja 217.6

AFONSO IANES DE ARGONDE clérigo da diocese de Lugo e notario de SCN polo prior e convento

Afonso Yanes d'Argunde (not.) 231.44, (not.) 234.37

Alfonsus Johannís 231.ns

Alfonsus Johannís 234.ns

Afonso Yanes d'Argu[n]de (not.) 235.36

Alfonsus Johannís 235.ns, 236.ns

Afonso Yanes d'Argunde (not.) 236.33

AFONSO IANES DE PALMÉS

Afonso Yanes de Palmés (test.) 184.29, (test.) 192.22-23, (test.) 193.19-20

AFONSO IANES DE PALMOU

-escudeiro veciño de Ourense

Afons'Ianes de Palmou (out., test.) 218.1

Afonso de Palmou 218.5-6,10

Afonso Yanes de Palmou 218.41

Afonso de Palmou 218.45

-mestrescola da igrexa de Ourense

Afonso Yanes (out.) 212.3,104

Afons'Ianes de Palmou 218.2

Afonso Yanes de Palmou 218.25

Afonso Jubiteiro (v. **AFONSO XUBITEIRO**)

AFONSO LÓPEZ

-cabaleiro, tenente castelo de Alba

Afonso Lopi 63.15, 64.16

-monxe de SCN

Afonso Lopes (test.) 105.19, (test.) 106.29

Afonso López (test.) 107.31, (test.) 111.34-35

Afonso López (test.) 108.25

-clérigo

Afonso Lopes (test.) 156.36, (test.) 158.35-36

-cóengo da igrexa de Ourense

Afonso López (out.) 212.4,105

AFONSO LÓPEZ DE VALLADOLID deán da igrexa de Ourense

Afonso López de Valladolid 212.8,104

AFONSO LOURENZO

-home do abade de Celanova Xoán Lourenzo

Afonso Lourenço (test.) 143.32

-pedreiro morador en Ourense

Afonso Lourenço (test.) 151.42

-home do prior de SCN Ares de Moreira

Afonso Lourenço (test.) 177.27

Afonso Martiis (v. **AFONSO MARTÍS DA COSTA**, **AFONSO MARTÍS DE VILERMA**)

AFONSO MARTÍS

-confeso de SCN

Afonso Martiiz (test.) 108.25

-zapateiro

- Affonso Martinj** (test.) 123.136
-clérigo de Untes
- Afonso Martiis** (test.) 134.21
- AFONSO MARTÍS DA COSTA** notario do rei en Galicia e notario público de Ourense polo bispo e a igrexa
- Afonso Martiis da Costa** (not.) 148.2, 153.42
- Afonso Martiis da Costa** 148.20
- Afonso Martiis** 148.ns, 162.ns
- Afonso da Costa** 155.32
- Afonso M[artīs da Costa]** (not.) 162.19
- AFONSO MARTÍS DE LEBORÍN**
- Affonso Marrtiiz de Leborín** (test.) 111.34
- AFONSO MARTÍS DE VILERMA** morador en Anaigo
- Afonso Martiis de Villa Erma** (out.) 134.6-7
- Afonso Martiis** 134.15,18,22
- [Afonso] Martiis** 134.16
- AFONSO MOREIRO** xastre veciño de Ourense
- Afonso Moreiro** (test.) 229.63
- AFONSO OUXEA DE VILAMARÍN**
- Afonso Ougêa de Vila Marín** 165.39, 166.29, 168.35
- Afonso Ougêa** 166.30
- AFONSO PARADELA**
- home do prior de SCN Gonzalo Estévez
- Afonso Paradela** (test.) 186.26
- morador no Burgo da freguesía de Santa Comba de Naves
- Afonso Paradela** (out.) 214.1,10,29
- Afonso Paradela** 214.5
- Afonso Paradela** 220.7-8, 221.10
- AFONSO PÉREZ**
- monxe de SCN
- Alfonsus Petri** (conf.) 6.b
- cidadán de Ourense
- Afonso Petri** (test.) 17.33
- prior de SCN / monxe
- Alfonsus Petri** (out.) 61.1, (out.) 63.1, (out.) 64.1
- Afonso Pérez** (dest.) 62.4
- Afonso** (out.) 65.20
- Affonso Pérez** (dest.) 67.2, (dest.) 68.10
- Affonso Pérez** (out.) 71.2
- Afonso Pérez** (test.) 97.16
- notario público xurado de Ourense
- Affonso Pérez** (not.) 62.1,46
- Affonso Pérez** (test.) 75.27
- Affonso Pérez** (out.) 80.2
- Affonso Peres** (test.) 101.37 **[Afonso Peres]** (test.) 102.32
- home do reitor da igrexa de Murteira Fernando Martís
- Affonso Peres** (test.) 110.42
- Afonso Peres** (test.) 123.159
- monxe de SCN / prior de SCN
- Affonso Pérez** (test.) 111.35
- Afonso Pérez** (out.) 127.1
- Affonso Peres** (out.) 128.1, (out.) 130.1
- electo confirmado de Celanova
- Afonso Peres** (out.) 133.1

AFONSO PÉREZ DE AMOEIRO

Affonso Peres d'Amoeyro (test.)
130.31

AFONSO PÉREZ DE OURENSE notario público polo rei

Afonso Peres d'Ourense (not.) 190.67

AFONSO PÉREZ DE SANTA MARIÑA

Alfonso Petri de Sancta Marina
cóengo de Ourense 125.3-4

Alfonsum Petri 125.11

AFONSO PÉREZ DO CAMPO

Affonso Peres do Campo (dest.) 106.2

Affonso Peres 106.19

AFONSO PERNAS home do bispo de Marrocos

Afonso Pernas (test.) 212.177

AFONSO PORCALLO

Afonso Porcallo 190.49

AFONSO QUINTIAZ prelado de Louredo

Afonsum Quintiat (test.) 12.b

AFONSO RODRÍGUEZ

-notario público de Ourense

Afonso Rrodriguez (not.) 87.27

-clérigo de Lugo

Affonso Rodriguez (test.) 91.13

-home do monxe de SCN Francisco Eanes

Affonso Rrodrigues (test.) 100.29

-morador en Alongos

Affonso Rrodrigues (dest.) 138.2,25

-muiñeiro

Afonso Rrodrigues 149.9

AFONSO TORDEL DE PINAL

Affonso Tordel de Pinal (test.) 101.37

Affonso Tordel de Pinal (test.)

102.31

AFONSO TOURO

Affonsus Touro (test.) 41.a

AFONSO SUÁREZ

Afonso Soares 129.9

AFONSO VÁZQUEZ DE MOREDA

Afonso Vaasques de Moreda (dest.)
174.21

Afonso de Moreda 174.44

AFONSO VELLO alfaiate

Afonso Vello (test.) 186.30

AFONSO XUBITEIRO

Afonso Jubiteiro 169.17

AFONSO ZAPATEIRO morador no Ribeiro de Mende

Afonso Çapateiro (test.) 148.19

Afonso (v. **AFONSO VII**, **AFONSO XI**)

Afonso Peres-Pérez (v. **AFONSO PÉREZ**)

Afonsum (v. **AFONSO IX**)

AIMAR escribán

Heimar (test.) 11.b

ALDONZA AFONSO

-moradora no Ribeiro de Mende

Aldonça Afonso (out.) 149.1,2,7,12

Aldonça Afonso 149.11,13-14,
176.3, 191.3, 198.24,26,47

Aldonça Afonso 149.31

Aldonça Afonso 169.3

Aldo[n]ça Afonso 191.8

-moradora no alfoz de Chantada

Aldonça Afonso (dest.) 216.3

-veciña de Ourense

Aldonça Afonso (out.) 218.1,5,10,41

ALDONZA ANES

Aldonça Anes (dest.) 119.2-3

ALDONZA DE BARRIO

Aldonça de Bárreo 192.5

ALDONZA DE OUTEIRO

Aldonça d'Outeiro 265.8

ALDONZA DO LAGAR

Aldonça do Lagar 264.6

ALDONZA DOMÍNGUEZ

Aldonça Domingues (dest.) 200.2

Aldonça Domingues (dest.) 210.3

Aldonça Garçia (v. ALDONZA IANES)

ALDONZA IANES

-**Aldonça Yanes** (dest.) 169.2,11

-moradora en Fechos

Aldonça Yanes (dest.) 181.3

-**Aldonça Yanes** (dest.) 192.2

Aldonça Yanes (dest.) 197.2

Aldonça Garçia 240.6

ALDONZA MÉNDEZ

Ildonce Menendiz 2.4,21

ALDONZA NÚNEZ

Aldonça Nunes (dest.) 106.2

ALDONZA PÉREZ moradora en Santa Marta

Aldonça Peres (dest.) 211.3

ALDONZA RODRÍGUEZ

-**Aldonça Rrodrigues** 119.3

-**Aldonça Rrodrigues** 184.9

Aldonça Rrodrigues 184.9

-moradora en Casanova de Santo André do Castro

Aldonça Rrodrigues (dest.) 220.3

[Al]donça Rrodriguez (dest.) 221.3-4

ALDONZA RODRÍGUEZ DO LAGAR

Aldonça Rrodrigues do Lagar (dest.) 264.5

ALEMÁN mestre de Calatrava

Alemán (conf.) 84.a, (conf.) 85.a

Alema (conf.) 123.113

Alfonso (v. AFONSO IX, AFONSO X, AFONSO, ALFONSO)**Alfonso Garcia~Garçia** (v. ALFONSO GARCÍA)**Alfonso Gonçales** (v. ALFONSO GONZÁLEZ)**Alfonso Pérez~Peres Guzmam~Guzmán** (v. ALFONSO PÉREZ DE GUZMÁN)**Alffonsso** (v. AFONSO VII, AFONSO X)**Alfomso** (v. AFONSO X)**Alfonso** (v. AFONSO IX, AFONSO X, AFONSO)

ALFONSO

-fillo do infante de Molina

Alfonso (conf.) 84.b

Alffonso (conf.) 85.b

Alfonsso (conf.) 123.114

-bispo de Astorga e notario maior do reino de León

Affonsso (conf.) 84.c

Alfonso (conf.) 85.c

Alfonsso (conf.) 123.116

-bispo de Ciudad Rodrigo

Affonsso (conf.) 84.c

Alfonso (conf.) 85.c

Alfonsso (conf.) 123.117

-bispo de Coria

Alfonsso (conf.) 84.c, (conf.) 123.117

Alffonso (conf.) 85.c

ALFONSO DE MOLINA

Alfonso de Molina (conf.) 100.17

ALFONSO GARCÍA

-**Alfonso García** (conf.) 84.b

Alfonso Garçía (conf.) 85.b

Alfonso Garçía (conf.) 123.115

-**Alfonso [Garç]ía** 89.s

ALFONSO GONZÁLEZ

Alfonso Gonçales 104.s[2]

Alfonso Gonçales 132.32[2]

ALFONSO LÓPEZ

Alfonso López (conf.) 100.b

Alfonso Paradela (v. **AFONSO PARADELA**)

ALFONSO PÉREZ DE GUZMÁN

Alfonso Pérez Guzmam ([conf.])
84.d

Alfonso Peres de Guzmán (conf.)
85.d

Alfonso Pérez de Guzmán (conf.)
123.119

ALFONSO PÉREZ DE LAS RIBEIRAS

Alfonso Pérez de las Ribeyras (not.)
88.16

ALFONSO TÉLLEZ

Alfonso Tiéllez (conf.) 100.b

Alfonso (v. **AFONSO VII**, **AFONSO X**,
AFONSO, **ALFONSO**)

Alfonso Garçía (v. **ALFONSO GARCÍA**)

Alfonso Pérez de Guzmán (v. **ALFONSO**
PÉREZ DE GUZMÁN)

Alfonssus Fernandi (v. **AFONSO FERNÁN-**
DEZ)

Alfonsum Petri (v. **AFONSO PÉREZ DE**
SANTA MARIÑA)

Alfonsus (v. **AFONSO IX**, **AFONSO X**,
AFONSO)

Alfonsus Fernandi (v. **AFONSO FERNÁN-**
DEZ)

Alfonsus Johannis (v. **AFONSO IANES DE**
ARGONDE)

Alfonsus Petri (v. **AFONSO PÉREZ**)

Alfonsus Quintiat (v. **AFONSO QUINTIAZ**)

Alfonsus Touro (v. **AFONSO TOURO**)

ALMANRICO conde, tenente Baeza

Almanrricus (conf.) 1.a

ALMORAVID arcebispo de Sevilla

Almorauid (conf.) 84.23, (conf.)
85.27, (conf.) 123.111

Alonso Carneyro (v. **AFONSO CARNEIRO**)

Áluar Díaz (v. **ÁLVARO DÍAZ**)

Áluar Martines (v. **ÁLVARO MARTÍNEZ**)

Áluar Núñez(v. **ÁLVARO NÚÑEZ**)

Áluar Paas (v. **ÁLVARO PAZ**)

Áluar Páez (v. **ÁLVARO PÁEZ**)

Áluar Peres (v. **ÁLVARO PÉREZ**)

Áluar Rrodrigues (v. **ÁLVARO RODRÍGUEZ**)

Áluar Rrodrigues da Castineyra (v. **ÁL-**
VARO RODRÍGUEZ DA CASTIÑEIRA)

Áluaro (v. **ÁLVARO DE OCA**)

ÁLVARO

-bispo de Palencia

Áluaro (conf.) 84.a, (conf.) 85.a,
(conf.) 123.111

-bispo de Ourense

Áluaro 111.5

Áluaro (dest.) 264.5

ÁLVARO AFONSO

-**Áluaro Affonso** 138.1

- notario público de Ourense polo bispo e a igrexa / notario real
Áluaro Afonso (not.) 170.29
Áluaro Afonso 170.ns, 198.4,45, 207.5
Áluaro [Afonso] (not.) 176. 27
[Áluaro] Afonso 176.ns
Áluaro Afonso (out.) 198.1
Áluaro Afonso 207.5
 -cóengo da igrexa de Ourense
Áluaro Afonso (out.) 212.4
ÁLVARO AFONSO DE AMOEIRO cóengo da igrexa de Ourense
Áluaro Afonso de Amoeyro (out.) 212.105
ÁLVARO AFONSO PANCHÍN clérigo do coro de Ourense
Áluaro Afonso Panchín 190.87
ÁLVARO DA LAMA
 -**Áluaro da Lama** (dest.) 177.4,6, 8,14,20-21
 -clérigo de San Martiño de Domés, criado do prior de SCN Lopo Gómez de Ribadal
Áluaro da Lama (test.) 218.39, (test.) 219.36, (test.) 221.41
Áluaro da Lama (test.) 220.33, (test.) 222.44, (test.) 223.40
ÁLVARO DA RUELA
Áluaro da Rroella (dest.) 243.4
Áluaro de Rroella 243.9
Áluaro da Rruella 243.33,45,46, (test.) 244.35
ÁLVARO DA VAL
Áluaro da Bale 217.6
ÁLVARO DA VILA
Áluaro da Vila (test.) 211.29
ÁLVARO DE ALBEIROS
Áluaro d'Albeyros (dest.) 235.4,28
ÁLVARO DE BAMIO
Áluaro de Vámeo 242.3
ÁLVARO DE CAMBA clérigo do coro de Ourense
Áluaro de Canba (test.) 212.174-175
ÁLVARO DE CAMPELO
Áluaro de Campelo (test.) 161.57, (test.) 172.81-82
ÁLVARO DE EIRÉ escudeiro
Áluaro d'Eyry (test.) 250.20
Áluaro d'Ejree (test.) 256.25, (test.) 257.26, (test.) 260.35
Áluaro d'Eyree (test.) 264.46
ÁLVARO DE LEA
Áluaro de Lea 225.9
ÁLVARO DE OCA prior de SCN
Áluaro (out.) 177.30, (out.) 194.1, 196.25, (out.) 197.1
Aluarus 177.s, 197.s
Áluaro d'Oca (out.) 192.1, (out.) 193.1
Áluaro d'Oca (out.) 196.1
ÁLVARO DE ROBLEDOS
Áluaro de Rrobledo (test.) 254.27-28
Áluaro de Rroella (v. **ÁLVARO DA RUELA**)
ÁLVARO DE SAN PEDRO alfaiate veciño de Ourense
Áluaro de San Pero (test.) 204.12
ÁLVARO DE SAN TOMÉ

Áluaro de Santomee 153.7
ÁLVARO DE SORGA morador en Alongos
Áluaro de Sorga (test.) 163.43
ÁLVARO DE TRÉGUIER doutor
Aluarus de [Treco]rum 139.s
ÁLVARO DÍAZ
-**Aluarus Didacj** (conf.) 4.b
-**Áluar Díaz** (conf.) 100.d
ÁLVARO DO CAMPO morador no couto de Untes / xuíz do couto de SCN
Áluaro do Campo (test.) 240.10
Áluaro do Campo 240.33
Áluaro do Campo 250.6, (test.) 266.45
ÁLVARO DO COUSO
Áluaro do Couso (dest.) 261.7
ÁLVARO DO VALE
Áluaro do Vale 223.11, 252.10
ÁLVARO EANES
Aluarus Johannis (test.) 35.13
ÁLVARO ESTÉVEZ xastre veciño de Ourense
Áluaro Estéuëes (test.) 215.29
ÁLVARO FERNÁNDEZ
-morador en Santa Marta
Áluaro Ferrnandes (dest.) 211.2,22
Áluaro Ferrnandes 211.33
-clérigo de San Martiño de Domés
Áluaro Ferrnandes (test.) 216.57
Áluaro Ferrnandes (test.) 217.33
ÁLVARO FERNÁNDEZ DE RIBA
Áluaro Ferrnandes de Rriba (test.) 203.32
ÁLVARO FERREIRO
Áluaro Ferreiro 189.4

ÁLVARO FRADE
Áluaro Frade 184.8
Áluaro Gomes (v. **ÁLVARO GÓMEZ SOLLEIRO**)
ÁLVARO GÓMEZ
-clérigo do coro criado do cóengo Rodrigo Afonso, morador en Ourense
Áluaro Gomes (test.) 165.24
-sacristán da igrexa de Ourense
Áluaro Gómez (test.) 212.173
ÁLVARO GÓMEZ SOLLEIRO
Áluaro Gómez Soolleiro (out.) 190.41
Áluaro Gomes 190.66,84,90,92
Áluaro Gomes Soolleiro 190.75
Áluaro Gomes Soolleiro 190.81-82
Áluaro Gomes 190.82,96-97
Áluaro Gomes 190.87
Áluaro Soolleyro 195.5
Áluaro Soolleiro 195.10
Áluaro Gonçalves (v. **ÁLVARO GONZÁLEZ**)
Áluaro Gonçalves-Gonçáluez (v. **ÁLVARO GONZÁLEZ DE TORRECELA**)
ÁLVARO GONZÁLEZ
-notario público de Ourense polo bispo e a igrexa
Áluaro Gonçalves (not.) 185.29
Áluaro Gonçalves 185.ns, 199.33,36
-clérigo
Áluaro Gonçalves (test.) 215.30
-clérigo de San Xoán de Piñeiro, criado do prior de SCN Lopo Gómez de Ribadal
Áluaro Gonçalves (test.) 216.56, (test.) 221.41

- ÁLUARO GONÇALVES** (test.) 220.33-34
ÁLUARO GONÇALES (dest.) 226.2
ÁLUARO GONÇALES 226.15
- ÁLVARO GONZÁLEZ DE TORRECELA** cóengo da igrexa de Ourense, vigairo e lugar-tenente do deán Afonso López de Valladolid
- Áluaro Gonçalvez de Torrezela** (out.) 212.7
Áluaro Gonçalves 212.87
Áluaro Gonçalves de Torrezela 212.103-104
Áluaro Gonçalvez 212.169-170
- ÁLVARO GONZÁLEZ ROJAS** capelán de Santa Eufemia
- Áluaro Gonçalvez Rrojas** (test.) 212.175
- ÁLVARO LASO**
Áluaro Laso 176.4, 195.17-18
Áluaro Laso 195.1, 196.1, 212.19,115
- ÁLVARO LÓPEZ** criado do monxe de Celanova Lopo Eanes
- Áluaro López** (dest.) 127.5
- ÁLVARO MARTÍNEZ** oidor da Audiencia Real
- Áluar Martines** 139.13
- ÁLVARO NÚNEZ**
-Áluaro Nunes 145.13
Áluaro Nunes 153.8
-morador en Alongos
Áluaro Nunes (test.) 215.29
- ÁLVARO NÚÑEZ**
Áluar Núñez 101.27, 102.23
- ÁLVARO PÁEZ** almirante maior do mar
- Áluar Páez** ([conf.]) 84.24, (conf.) 85.e, (conf.) 123.120
- ÁLVARO PARADELA** criado do prior de SCN García
- Áluaro Paradela** (test.) 209.23
- ÁLVARO PAZ**
Áluar Paas 130.31
- ÁLVARO PÉREZ**
-Aluarus (?) Petri (test.) 49.b
-home do vigairo xeral Pedro Xiás
Áluar Peres (test.) 100.29
-barbeiro
Áluaro Peres (test.) 176.27
-racioneiro da igrexa de Ourense
Áluaro Peres (test.) 212.95-96
- ÁLVARO PÉREZ DE SAN TOMÉ**
Áluaro Peres de Santomé 162.4,5
- ÁLVARO RODRÍGUEZ**
-Aluarus Rudriguiz (conf.) 1.b
-escudeiro
Áluaro Rrodrigues (test.) 114.6,8-9,24
- ÁLVARO RODRÍGUEZ DA CASTIÑEIRA**
Áluar Rrodrigues da Castineyra 129.11
Áluar Rrodrigues 129.17
- ÁLVARO SALGADO**
Áluaro Salgado (test.) 264.46
Áluaro Soolleyro~Soolleiro (v. **ÁLVARO GÓMEZ SOLLEIRO**)
Aluarus (v. **ÁLVARO DE OCA**)
Aluarus de Treorum (v. **ÁLVARO DE TRÉ-GUIER**)
Aluarus Didacj (v. **ÁLVARO DÍAZ**)
Aluarus Johannis (v. **ÁLVARO EANES**)

Aluarus Petri (v. **ÁLVARO PÉREZ**)

Aluarus Rudriguiz (v. **ÁLVARO RODRÍGUEZ**)

ALVITO cidadão de Ourense

Aluito (test.) 17.32

ANDRÉ

-adiantado en Galicia

Andrea 123.131

-**Andreas** (not.) 8.12

-persegueiro de Santiago

Andreo (conf.) 100.d

ANDRÉ DOMÍNGUEZ

André Domínguez 87.8

ANDRÉ PÉREZ notario de Ourense

Andreu Pérez (test.) 123.28

ANTÓN PÉREZ morador no mosteiro de Celanova

Antón Peres (test.) 133.52

ANTONIA LÓPEZ moradora en Santa María de Louredo

Antonja Lopes (dest.) 233.3

ANTONIO SUÁREZ escribán criado do notario Xoán García

Antonjo Soares (test.) 239.37

APARICIO

-bispo de Burgos

Aparicio (conf.) 100.a

-**Apariço** 215.5

APARICIO IANES racioneiro de Ourense

Apariço Yanes (test.) 135.61

Aras de Moreira~Moreyra (v. **ARES DE MOREIRA**)

Aras Díat (v. **ARIAS DÍAZ**)

Aras Ffernández (v. **ARES FERNÁNDEZ**)

Aras Pérez de Naves (v. **ARES PÉREZ DE NAVES**)

Ares (v. **ARES DE MOREIRA**)

ARES

Arias (test.) 2.b, (test.) 9.a

Ares da Berea (v. **ARES DA VEREA**)

ARES DA VAL tesoureiro de Tui e abade da Trindade, veciño de Ourense

Ares da Vale (test.) 229.62

ARES DA VEREA

Ares de Verea (test.) 234.37

Ares da Berea (test.) 235.35

Ares da Berea (test.) 236.33

ARES DE CARBALLIDO zapateiro veciño de Ourense

Ares de Carballido (test.) 213.25

ARES DE MONFORTE

Ares de Monforte 190.53

ARES DE MONTERROSO

Ares de Monterroso o Moço (test.) 199.31

ARES DE MOREIRA prior de SCN

Aras de Moreira (out.) 174.1,7

Aras de Moreira 174.11-12

Ares de Moreyra (out.) 175.1

Arias 175.s, 181.s, 184.s, 189.s

Ares de Moreira (out.) 177.1

Ares de Moreira (out.) 180.1

Ares de Moreyra (out.) 181.1

Ares de Moreira (out.) 182.1

Ares de Moreira (out.) 183.1, (out.)

187.1, (out.) 188.1, (out.) 189.1

Ares (out.) 184.1

Aryas 187.s

ARES DE PESQUEIRAS doutor e gardián do mosteiro de San Francisco de Ourense
Ares de Pesqueiras (out.) 190.72

ARES DE PORTOMARÍN

Ares de Porto Marín 184.6, 189.4

ARES DE SANTA MARÍA prior de SCN

Arjas 222.s, 255.s, 256.s, 257.s

Arias 229.s, 239.s, 241.s, 245.s, 246.s, 247.s, 249.s, 250.s, 251.s, 252.s, 254.s, 258.s

Ares de Sancta María (out.) 241.1

Ares de Santa María (out.) 243.1, (out.) 261.1

Ares de Santa María (out.) 244.1

Ares de Santa María (out.) 245.1, (out.) 246.1, (out.) 253.1

Arres de Santa María (out.) 247.1, (out.) 251.1, (out.) 252.1, (out.) 254.1

Ares de Santa María (out.) 248.1

Ares de Santa María (out.) 249.1

Ares de Santa Marya (out., test.) 250.1, (out.) 266.1

Ares de Santa María 250.15,20

Ares de Santa María (out.) 255.1

Ares de Santa María (out.) 256.1, (out.) 257.1, (out.) 259.1, (out.) 260.1, (out.) 262.1

Ares de Ssanta María (out.) 258.1

Ares de Santa Marja (out.) 264.1

Arias 264.s, 266.s

Arias de Santa María (out.) 265.1

ARES DE XIAO

Ar[e]s de Gião (out.) 165.9,21

ARES EANES

-tenente Castela de Búbal

Arias Iohannis 12.29

-cabaleiro

Arias Iohannis (test.) 14.a

-notario público de Búbal, Castela e Bolo de Senda polo notario real Durán Carca / notario xurado de Búbal e Castela en lugar de Afonso Eanes, notario real na meirindade de Orcellón

Ares Eanes (not.) 98.26, (not.) 99.26, (not.) 102.32

[**Ares Eanes**] (not.) 101.38

ARES FERNÁNDEZ

-chantre de Lugo

Aras Fferrnández (test.) 92.25

-cóengo de Lugo

Aria Fernandj (test.) 133.23

-chantre da igrexa de Ourense e abade do mosteiro de Vilaza

Ares Fernandes (out.) 212.2-3,37, 90,100,107

ARES FERNÁNDEZ DE GRADÍN notario apostólico

Ares Ferrnandes de Gradjn (not.) 243.50

Arias Fernandj de Gradjn 243.ns, 244.ns

Ares Ferrnandes de Gradjn (not.) 244.37

ARES GARCÍA

-cabaleiro

Aria Garsie (test.) 22.20

-cabaleiro de Freixendo

Arie Garçie 39.2

ARES GÓMEZ

Arias Gomecij (test.) 57.20, (test.) 58.22

ARES GONZÁLEZ

Ares Gonçalues (test.) 241.22

ARES PAZ

-**Arie Pelagii** (dest.) 6.3

-**Arie Pelaiz** (dest.) 11.3

-alfaiate

Arias Pelagij (test.) 10.22

Arias Pelagij (test.) 21.29

-cidadán de Ourense

Arias Pelagij (test.) 14.b

-servente do arcediogo Xoán Afonso

Aria Pelagij (test.) 23.b

ARES PÉREZ

-zapateiro

Arias Petri (test.) 37.11

-**Arias Petri** (test.) 63.17, (test.) 64. 17

-**Arias Pérez** (test.) 66.22

-**Ares Pérez** 101.3,4,18

[**Ares Pérez**] 101.6, 102.13

-monxe notario de SCN

Ares Peres (not.) 106.30

[**Ares**] **Pérez** (not.) 107.31-32

Ares Peres (test.) 108.24

-**Aryas Pérez** 109.47

-cóengo de Lugo, notario público polo bispo

Arias Petri (not.) 133.23

ARES PÉREZ DE NAVES

Aras Pérez de Naues (test.) 73.12

Aras Pérez de Nau[es] (test.) 75.25

ARES PÉREZ DE VELLE

Arias Petri de Velle (test.) 51.22-23

ARES SANÍN

Ares Sanjn 190.58

ARÉVALO (?) DE CASTELA

Ariuolus Castellanus (test.) 11.b

Aria Fernandj (v. **ARES FERNÁNDEZ**)

Aria Garsie (v. **ARES GARCÍA**)

Aria Pelagij (v. **ARES PAZ**)

Arias~Aryas (v. **ARES DE MOREIRA**)

Arjas~Arias (v. **ARES DE SANTA MARÍA**)

Arias (v. **ARES**)

ARIAS DÍAZ

Aras Díat ([conf.]) 84.d

Arias [Díaz] (conf.) 85.d

Arias Díaz (conf.) 123.120

Arias de Santa María (v. **ARES DE SANTA MARÍA**)

Arias Fernandj de Gradjn (v. **ARES FERNÁNDEZ DE GRADÍN**)

ARIAS YÁÑEZ alcalde, recadador real

Arias Yanes 104.12,16, 117.16, 132.13

Arias Yanes 117.12, 132.10

Arias Iohannis (v. **ARES EANES**)

Arias Pelagij (v. **ARES PAZ**)

Arias~Aryas Pérez (v. **ARES PÉREZ**)

Arias Petri (v. **ARES PÉREZ**)

Arias Petri de Velle (v. **ARES PÉREZ DE VELLE**)

Arie Garçie (v. **ARES GARCÍA**)

Arie Pelagij (v. **ARES PAZ**)

Arie Pelaiz (v. **ARES PAZ**)

ASARANIEL

Asaranjel 132.32

Azenda Pelagij de Canedo (v. ACENDA
PAZ DE CANEDO)

AZNAR bispo de Calahorra

Aznar (conf.) 100.a

B

Bábila Bagina (v. FÁFILA BAGINA)

BARTOLOMÉ DE COLLANTES

Bartholomé de Collantes (test.) 240.32

BEATRIZ

-raíña, muller de Fernando III

Beatrice (out.) 100.10

-infanta, filla de Afonso X

Beatriz (out.) 100.14

BEATRIZ AFONSO

-**Beatrís Afonso** 185.4,15,23

-**Viatrís Afonso** (dest.) 238.3

Biatrís Afonso (out.) 242.2

BERTOLAMEU

-home de Gonzalo Eanes de Nóvoa

Bartholomeo (test.) 48.22

-porteiro do deán de Ourense García Rodríguez

Bertollameu (test.) 135.62

BERTOLAMEU BUFÓN

Bertolameu Bufón 184.7

Bertolameu 184.8

BERTOLAMEU DE VILAR

Bartolameus de Uilari (test.) 21.27

BERTOLAMEU DE VILARIÑO morador en Santo André do Castro

Bartolomé de Villarino (test.) 252.43

BELTRÁN bispo de Tui

Beltrandus (conf.) 4.a

BELTRÁN BELTRÁNEZ licenciado en leis e vigairo xeral do bispo de Ourense D. Xoán / arcediago de Baroncelle

Beltram Beltráne[z] (out.) 118.1

Beltrán Beltráne 123.250,258

Beltrán Beltranes 124.62

Beltrán Beltráne 124.70

Benedictus (v. BIEITO)

BENITO

-bispo de Ávila

Benito (conf.) 100.a

-criado do notario de Ourense Xoán Paz

Benjto (test.) 189.14

BERENGUELA

-raíña, nai de Fernando III

Berengarie 100.11

-infanta, filla de Afonso X

Berenguela (out.) 100.14

BERNALDINO PÉREZ SARMENTO conde de Ribadavia e adiantado maior en Galicia
Vernaldjno Peres Xarmento 255.43, 256.28, 257.29, 258.28, 259.30, 260.37, 261.49, 262.29, 266.49

BERNALDO

-arcebispo de Compostela

Bernaldo ([conf.]) 16.a

-bispo de Badajoz

Bernaldo (conf.) 84.c, (conf.) 123.117

Bernaldo (conf.) 85.c

BERNALDO PÉREZ notario de Ourense pola igrexa

Bernal Pérez (not.) 110.42

- Bernal Peres** (not.) 123.137,159
Bernal Peres 124.33-34
- BERNARDO** notario do rei
Bernardus (not.) 3.9
Bernardus (not.) 4.14
- Biátrís Afonso** (v. **BEATRIZ AFONSO**)
- BIEITO** notario público de Ourense
Beeyto (not.) 76.50
Benedictus 76.ns
- BIEITO PÉREZ** notario de Ourense
Beeyto Pérez 76.6
- Biolante Afonso** (v. **VIOLANTE AFONSO**)
- BOA XUNTA** cidadán de Ourense
Boa Junta (test.) 65.19
- BRANCA PÉREZ**
Branca Pérez (dest.) 162.2
- C**
- Cataliña-Cataljña** (v. **CATALIÑA SÁNCHEZ DE ZARZA**)
- CATALIÑA BARATA**
Catalina Barata (dest.) 231.4, (dest.) 248.4,18,34, (dest.) 249.3,15,28
- CATALIÑA GÓMEZ**
Cataljna Gomes (dest.) 262.4
- CATALIÑA GONZÁLEZ**
Cataljna Gonçalues (dest.) 256.3, (dest.) 261.6-7
Catalyna Gonçalues (dest.) 257.3
- CATALIÑA SÁNCHEZ DE ZARZA**
Cataliña Sanches de Çarça (out.) 157.4
- Cataliña Sanches** 157.6,161.6,35, 36,50, 172.36,39,48,59-60,77
- Catalina Sanches de Sarça** (out.) 161.4-5
- Cataljña** 161.40
- Cataliña** 161.45,48
- Cataliña Sanches de Çarça** (out.) 172.10-11
- Cataliña Sanches** 172.14
- CECILIA RODRÍGUEZ** veciña de Ourense
Çeçilia Rrodrigues (dest.) 253.4
- CHANCÍS, OS**
Os Chancijs 109.7
- Christoforus** (v. **CRISTOVO**)
- CLARA AFONSO**
Clara Afonso (dest.) 199.2,19
- CONSTANZA EANES**
Constancie Iohannis 79.4
- CONSTANZA LÓPEZ**
Constantie Lupi (dest.) 59.2
- CONSTANZA** raíña, muller de Fernando IV
Costança (out.) 84.20, (out.) 123.108
Costanca (out.) 85.23
- CONSTANZA AFONSO**
-freira
Costança Afonso 149.8
Costança Afonso 149.10
-**Costança Afonso** (dest.) 190.54
- CONSTANZA ÁLVARES**
Cost[an]ça Áluares 171.9
Costança Áluares 191.7
Costança Álbares 213.6
- CONSTANZA ARES**
-**Costança Ares** 101.9

- Costança Ares** (dest.) 126.3
- CONSTANZA CARNEIRA
- Costança Carneyra** 219.9
- CONSTANZA DE BARRIO moradora en Untes
- Costança de Barrio** (dest.) 224.3-4
- Costança Gonçalues** (dest.) 239.5
- Costança do Várreo** 260.3
- CONSTANZA DE SAS
- Costança de Saas** (dest.) 160.3
- CONSTANZA DE UNTES
- Costança d'Untes** 216.14
- Costança d'Untes** 216.26-27
- CONSTANZA DO OUTEIRO
- Costança d'Outeiro** (dest.) 265.3
- Costança do Outeiro** 265.25
- CONSTANZA FERNÁNDEZ
- Costança Fferrnandes** 98.17
- Costança Fferrnández** 99.17
- Costança Fferrnández** (dest.) 107.3-4
- Costança Gonçalues** (v. CONSTANZA DE BARRIO)
- CONSTANZA GONZÁLEZ
- Costança Gonçalues** 172.16,25,46
- Costança Gonçalues** (dest.) 179.4
- Costança Gonçalues** (dest.) 185.5
- Costança Gonçalues** (dest.) 191.2
- Costança Gonçalues** 189.4,5
- Costança Gonçalues** (dest.) 261.7
- CONSTANZA IANES
- moradora no couto do Ribeiro de Mende
- Costança Yanes** (dest.) 201.3,27
- Costança Yanes** (dest.) 243.4
- CONSTANZA LOURENZA
- Costança Lourença** (dest.) 152.2
- Costança Lourença** (dest.) 180.3
- Costança Lorença** 219.11
- CONSTANZA NÚNEZ
- Costança Nunes** (dest.) 189.2
- CONSTANZA PÉREZ
- Costança Peres** (dest.) 183.3-4
- CONSTANZA RODRÍGUEZ
- Costança Rrodrigues** (dest.) 232.3,29
- CRISTOVO
- Christoforus** (test.) 6.a
- D**
- Diago** (v. DIEGO DE HARO)
- Diago de Haro** (v. DIEGO DE HARO)
- Diago de Uilar** (v. DIEGO DE VILAR)
- Diago Garçía** (v. DIEGO GARCÍA)
- Diago Gómez de Castaneda** (v. DIEGO GÓMEZ DE CASTAÑEDA)
- Diago Pérez** (v. DIEGO PÉREZ)
- Diago Rramírez** (v. DIEGO RAMÍREZ)
- Didaco Iohannis** (v. DIEGO EANES)
- Didacus** (v. DIEGO)
- Didacus Fernandi** (v. DIEGO FERNÁNDEZ)
- Didacus Fernandi de Untes** (v. DIEGO FERNÁNDEZ DE UNTES)
- Didacus Iohannis** (v. DIEGO EANES)
- Didacus Menendi** (v. DIEGO MÉNDEZ)
- Didacus Petri** (v. DIEGO PÉREZ)
- Didacus Petri de Uillari** (v. DIEGO PÉREZ DE VILAR)

Diego (v. **DIEGO DE HARO**)

DIEGO

-*Didacus* (test.) 6.a

-criado do rexedor de Ourense Gonzalo Pérez de Requeixo

Diego (test.) 207.25

Diego Aras (v. **DIEGO ARES DO RIBADAL**)

Diego Ares (v. **DIEGO ARES DE GARABATOS**)

DIEGO ARES

-[Die]go A[res] 181.7

-*Djego Ares* (test.) 182.15

-frade do mosteiro de San Francisco de Ourense

Diego Ares (out.) 190.72

DIEGO ARES DE GARABATOS escudeiro morador en Dacón

Diego Ares de Garauatos (out.) 203.1

Diego Ares 203.11,24

DIEGO ARES DO RIBADAL

Diego Aras do Rribadal (test.) 154.38, (dest.) 155.2

Diego Aras 155.19,23

Diego Ares do Rribadal (test.) 157.30

DIEGO DA VILA morador en Fontefría

Diego da Vila (dest.) 208.4,27

DIEGO DE BOUZAS

Diego de Bouças 190.53

DIEGO DE FONSECA bispo de Ourense

Diego de Fontseca 211.32

DIEGO DE HARO señor de Biscaia / alférez de Fernando IV

Diego de Haro (conf.) 84.b, (conf.) 85.b

Diego (conf.) 85.ns

Diago de [Ha]ro (conf.) 123.114

DIEGO DE LOUREDO

Diego de Louredo (dest.) 236.4,25

DIEGO DE NAVES morador en Naves

Diego de Naves (dest.) 246.5,7,47

Djego de Naves 255.16,18

DIEGO DE PAZOS escudeiro

Diego de Paaços (out.) 200.1

DIEGO DE SAN XIAO

Djego de San Jjáao (dest.) 262.2,4,21

DIEGO DE VILAR

Diago de Uilar 70.11

Diego de Vjlela (v. **DIEGO VILELA**)

DIEGO DÍAZ notario e veciño de Ourense / notario real

Diego Días (dest.) 190.75,106, 111, 195.30

Diego Díaz 190.81, 96, (dest.) 194.3,9,17,21, (dest.) 195.3,6,8,9,19, 23,34,37,43,44, 45, (dest.) 196.2,10, 13,21

DIEGO EANES

-*Didacus Iohannis* (conf.) 1.b

-*Didaco Iohannis* (dest.) 52.2

DIEGO FERNÁNDEZ

-*Didacus Fernandi* 25.8-9

-*Didacus Fernandi* (test.) 37.11

-*Didacus Fernandi* 50.4

-morador na Castiñeira

Diego Ferrnandes (dest.) 228.3

Diego Fferrnandes 228.29

DIEGO FERNÁNDEZ DE UNTES

Didacus Fernandi de Untes (test.) 27.a

DIEGO FRADE**Diego Frade** 184.9[2]**DIEGO GARCÍA**

-almirante maior do mar / adiantado maior en Galicia e chanceler maior do selo da puridade

Diego García ([conf.]) 84.24**Diago Garçía** (conf.) 85.e**Diago Garçía** (out.) 89.1**Diago Garçía** (conf.) 123.120

-reitor da igrexa de San Xes

Diago Garçía (test.) 105.20**Diago Garçía** 105.21**DIEGO GÓMEZ**-**Diego Gómez** (conf.) 100.b

-morador en Tras do Río

Diego Gomes (out.) 242.1,18**DIEGO GÓMEZ DE CASTAÑEDA****Diago Gómez de Castaneda** (conf.) 84.b**Diago Gómez de Castaneda** (conf.) 85.b**Diago Gómez Castañeda** (conf.) 123.115**DIEGO LÓPEZ**

-clérigo capelán de Vilanova de Lourenzá

Diego Lopes (test.) 209.23

-criado do monxe de Celanova Lopo Eanes

Diego López (dest.) 127.5**DIEGO LÓPEZ DE SALCEDO** meiriño maior de Castela**Diego López de Salzedo** (conf.) 100.d**DIEGO LÓPEZ DO CAMPO****Diego Lopes do Campo** 189.4**DIEGO MÉNDEZ****Didacus Menendi** (test.) 6.14**DIEGO NÚNEZ FERREIRA** escudeiro**Diego Nunes Ferreyra** (test.) 231.42**DIEGO PÉREZ**-**Didacus Petri** 51.4-5,7-**Diago Pérez** 84.s**DIEGO PÉREZ DE VILAR****Didacus Petri de Uillari** (out.) 45.1**DIEGO PRETO** home de Estevo Ianes de Ambía**Diego Preto** (dest., test.) 190.53**Diego Preto** 190.67**DIEGO RAMÍREZ****Diago Rramírez** ([conf.]) 84.d**Diago Ramírez** (conf.) 85.d**Diago Rramírez** (conf.) 123.120**DIEGO RODRÍGUEZ DE GARABÁS** morador en Santa María de Louredo**Djego Rrodrigues de Garabãas** (dest.) 233.2**Djego Rrodrigues** 233.32**DIEGO RODRÍGUEZ DE RIBADAL****Diego Rrodrigues de Ribadal** (test.) 232.38**Djego Rr[odrigues] de Ribadal** (test.) 233.38**DIEGO VILELA** morador no couto do Ribeiro de Mende**Diego Vilela** (dest.) 201.2,6**Diego Vjlela** 201.3**Diego de Vjlela** 201.27

DIEGO SARMENTO adiantado de Galicia

Diego Xarmento 163.44, 164.72,
165.52, 166.62, 167.27, 168.75,
174.55-56

Dominicus Martint (v. **DOMINGO MARTÍNS**)

DOMINGA AFONSO

Domjnga Afonso (dest.) 156.3, (dest.)
158.3

DOMINGA PÉREZ

Dominga Pérez (out.) 69.4

DOMINGA PÉREZ DE BARRIO DE UNTES

Dominga Pérez de Barrio d'Untes
(out.) 69.1-2

DOMINGO

-abade de Sahagún

Dominicus (conf.) 1.a

-infante de SCN

Dominico (test.) 13.b

-ferreiro de Palmés

Domingo 69.26

-bispo de Plasencia

Domingo (conf.) 84.a, (conf.) 85.a

[**Domingo**] (conf.) 123.112

DOMINGO ALFONSO

Domingo Alffonso 104.23

Domingo Alfonso 117.21, 132.18

DOMINGO ANES

-monxe de SCN

Domingo Anes (test.) 94.8

-morador na rúa da Corredoira de Ourense

Domjngo Anes (dest.) 151.2,32

Domjngo Anes 151.45

-morador en San Tomé

Domingo Anes 162.4

DOMINGO ANS

Dominicus Aanz (test.) 15.22

DOMINGO DE AMOEIRO

Domingo de Amoeyro (test.) 48.18-19

DOMINGO DE PORTO

Dominicus de Porto (test.) 11.b

DOMINGO DÍAZ

-**Dominico Didaci** (dest.) 25.2

-**Dominici Didaci** 34.3

-morador en Naves

Dominico Didaci (dest.) 63.2

Dominyco Didaci (dest.) 64.2

Domingo Díaz (out.) 67.1

DOMINGO EANES

-**Dominico Iohannis** (dest.) 47.2

-notario de Ourense

Dominicus Iohannis (not.) 74.18

Dominicus Iohannis (not.) 78.24

Domjngo Eanes (not.) 81.23

-notario

Domingo Eanes (test.) 76.46

-carniceiro

Domingo Eanes 138.8

DOMINGO EANES COUXIL notario xurado en Ourense pola igrexa

Domjngo Eanes Cougñl (not.) 96.29

DOMINGO EANES DE FONTEFRÍA

Dominicus Iohannis de Fonte Fría
(test.) 19.c

DOMINGO EANES DE PENAVIXÍA

Dominicus Iohannis de Pennauigía
(test.) 51.20-21

DOMINGO EANES DE SAN LOURENZO

Dominicus Iohannis Sancti Lauren-
cij (test.) 37.11

DOMINGO FERNÁNDEZ

-clérigo

Dominicus Fernandi (test.) 28.24

-clérigo da igrexa de Untes

Dominicus Fernandi (test.) 36.25

-clérigo de Canedo

Dominicus Fernandi (test.) 44.14

-*Dominicus Fernandj* (test.) 46.b

DOMINGO GAIO

Dominicus Gayus (test.) 37.14

DOMINGO IANES

Domingo Yanes (test.) 149.34

DOMINGO LÓPEZ criado do monxe de Ce-
lanova Lopo Eanes

Domingo López (dest.) 127.5

DOMINGO MARTÍS

-monxe de SCN / cocifeiro / prior /
vestiario

Dominicus Martini (test.) 26.b,

(test.) 27.b, (test.) 34.17, (test.) 36.23,

(test.) 37.8-9, (test.) 42.c, (test.) 50.23,

(test.) 52.16, (test.) 53.16, (test.)

54.16, (test.) 56.25, (test.) 57.18,

(test.) 58.20, (test.) 59.18

Dominicus Martiniz (test.) 28.22

Dominicus Martiniz (test.) 30.13

Dominicus Martini (test.) 32.b

Dominico Martini (dest.) 35.2

Dominicus Martint (test.) 41.a

Dominicus Martini (test.) 47.16

Dominico Martinj (dest.) 49.1

Dominicus [Martini] (test.) 55.17

Domingo Martiiz (test.) 73.13, (test.)
75.28

-clérigo

Dominicus Martinj (test.) 35.13

-*Dominico Martini* (dest.) 61.3

-mercador

Dominicus Martini (test.) 72.20

-home de Gonzalo Pérez do Mato

Domjngo Martiis (test.) 131.26

DOMINGO MIGUEZ

Dominicus Michaelis (test.) 49.b

DOMINGO MUÑIZ

-servente do bispo de Ourense

Dominico Munici (test.) 23.b

- home do bispo de Ourense

Dominico Munionis (test.) 24.28

DOMINGO NÚNEZ notario xurado de Ou-
rense pola igrexa

Domingo Nunes (not.) 100.24

DOMINGO ORDÓÑEZ monxe de SCN

Dominicus Ordon[ij] (test.) 42.c

DOMINGO PÁEZ

-*Domingo Páez* (out.) 69.3

-*Domingo Páez* 87.7

DOMINGO PAZ

Dominico Pelagij (dest.) 55.2

DOMINGO PÉREZ

-home do mestrescola Xoán Ares

Dominicus Petri (test.) 18.20

-home do prior de SCN

Dominicus Petri (test.) 25.c

-*Dominico Petri* (out.) 33.3

-*Domingo Pérez* (out.) 69.4[2]

- prelado
Domingo Peres 82.47
-home do prior de SCN
Domingo Pérez (test.) 87.25
-morador en Gomariz
Domingo Peres (test.) 96.27
-clérigo chaveiro
Domingo Peres (test.) 101.37, (test.) 102.32
- DOMINGO PÉREZ DO [...]**
Domingo Pérez do [...] 87.8
- DOMINGO PÉREZ LEÓN**
Domingo Pérez, dito León (dest.) 77.2-3
- DOMINGO PÉREZ DE SAN XIAO**
Dominicus Petri de Sancto Iuliano (test.) 72.20
- DOMINGO PÉREZ DE VILAR**
Dominicus Petri de Vilar (test.) 37.12
- DOMINGO RODRÍGUEZ**
-arcediogo de Ourense
Dominico Roderici (test.) 23.a
-**Dominicus Roderici** (test.) 26.a
- DOMINGO RUIZ**
Domingo Rroyz (not.) 62.23
- DOMINGO SEGUÍN DE ALONGOS**
Dominicus Siguin de Alungos (test.) 79.16
- DOMINGO SUÁREZ**
Dominicus Suerij (test.) 46.a
- DOMINGO VÁZQUEZ**
-home do prior de SCN
Dominicus Uelasci (test.) 25.c
-monxe de SCN
Domingo Vásquez (test.) 94.8
- DOMINGO VIDAL**
Domingo Vidal (out.) 69.5-6
- DOMINGO XENTO**
Domjngo Gento 119.3
- DOMÍNGUEZ PÉREZ**
Domínguez Pérez (test.) 70.12
- Dominici Didaci** (v. **DOMINGO DÍAZ**)
- Dominico** (v. **DOMINGO**)
- Dominico Didaci** (v. **DOMINGO DÍAZ**)
- Dominico Iohannis** (v. **DOMINGO EANES**)
- Dominico Martini-Martinj** (v. **DOMINGO MARTÍS**)
- Dominico Munici** (v. **DOMINGO MUÑIZ**)
- Dominico Munionis** (v. **DOMINGO MUÑIZ**)
- Dominico Pelagij** (v. **DOMINGO PAZ**)
- Dominico Petri** (v. **DOMINGO PÉREZ**)
- Dominico Roderici** (v. **DOMINGO RODRÍGUEZ**)
- Dominicus** (v. **DOMINGO**)
- Dominicus Aanz** (v. **DOMINGO ANS**)
- Dominicus de Porto** (v. **DOMINGO DE PORTO**)
- Dominicus Fernandi** (v. **DOMINGO FERNÁNDEZ**)
- Dominicus Gayus** (v. **DOMINGO GAIO**)
- Dominicus Iohannis** (v. **DOMINGO EANES**)
- Dominicus Iohannis de Fonte Fría** (v. **DOMINGO EANES DE FONTEFRÍA**)
- Dominicus Iohannis de Pennaigia** (v. **DOMINGO EANES DE PENAVIXÍA**)
- Dominicus Iohannis Sancti Laurentij** (v. **DOMINGO EANES DE SAN LOURENZO**)

Dominicus Martini (v. DOMINGO MARTÍNS)
Dominicus Martiniz (v. DOMINGO MARTÍNS)
Dominicus Michaelis (v. DOMINGO MIGUEZ)
Dominicus Ordonij (v. DOMINGO ORDÓÑEZ)
Dominicus Petri (v. DOMINGO PÉREZ)
Dominicus Petri de Sancto Iuliano (v. DOMINGO PÉREZ DE SAN XIAO)
Dominicus Petri de Vilar (v. DOMINGO PÉREZ DE VILAR)
Dominicus Roderici (v. DOMINGO RODRÍGUEZ)
Dominicus Siguin de Alungos (v. DOMINGO SEGUÍN DE ALONGOS)
Dominicus Suerij (v. DOMINGO SUÁREZ)
Dominicus Uelasci (v. DOMINGO VÁZQUEZ)
DURÁN criado do prior de SCN Ares de Moreira
Durán (test.) 189.14
DURÁN CARCA notario real
Durán Carca 98.27, 99.27

E

EDUARDO fillo de Henrique III de Inglaterra
Odoart 100.16
Egidio~Egidius Petri (v. XIL PÉREZ)
Eynés (v. INÉS)
Eynés Anes (v. INÉS ANES)
Eynés Anes de Çarça (v. INÉS ANES DE ZARZA)

Eynés de Feramontáos (v. INÉS DE FARMONTAOS)
Eynés Gonçalues (v. INÉS GONZÁLEZ)
Eynés Gonçalues de Parada (v. INÉS GONZÁLEZ DE PARADA)
Eynés Yanes (v. INÉS ANES)
Eynés Yanes de Canedo (v. INÉS IANES DE CANEDO)
Eynés Peres (v. INÉS PÉREZ)
Eynés Rrodrigues (v. INÉS RODRÍGUEZ)
EIRÉ
Eíree 265.7
ELDORA
Eldore 72.2
Eluira (v. ELVIRA PÉREZ)
ELVIRA
Eluyra 185.3
ELVIRA DE UNTES
Elvyra d'Untes 254.9
Eluyra de Vntes 258.6, 259.6
ELVIRA EANES
Eluire Iohannis (dest.) 34.3
ELVIRA GARCÍA
Elujra Garçia 241.22
ELVIRA GONZÁLEZ
Elujra Gonçalues (dest.) 244.3
ELVIRA PÉREZ
Eluira Pérez (out.) 86.1
Eluira 86.3,5,7,10,17
Ennigus (v. ÍÑIGO)
Enrique (v. HENRIQUE)
ESTEBAN PÉREZ FROILÁN
Estewan Pérez Froylán ([conf.]) 84.d
Estewan Peres Frolián (conf.) 85.d

- Esteuan Pérez Froylán** (conf.) 123.120
- Esteua Yanes d'Anbía** (v. ESTEVO ANES DE AMBÍA)
- Estéuão** (v. ESTEVO FERNÁNDEZ)
- Estéuão Fernández** (v. ESTEVO FERNÁNDEZ)
- ESTEVO**
- bispo de Zamora
 - Stephanus** (conf.) 1.a
 - Stephanus** (test.) 6.a
 - ourives
 - Stephano** (test.) 38.b
 - Stefano** 39.41
 - arcediago
 - Stephanj** 79.15
- ESTEVO ÁLVAREZ**
- Stephanus Aluari** (test.) 37.13
- ESTEVO ANES DE AMBÍA**
- Estéuão Anes d'Anbía** 153.9, 162.19
 - Esteua Yanes d'Anbía** 190.67
- ESTEVO ARES cabaleiro**
- Stephano Arie** (test.) 24.24
- ESTEVO DE FATÓN**
- Estéuão de Fatón** (test.) 172.81
- ESTEVO EANES**
- escudeiro de Celanova
 - Stephanus Iohannis** (test.) 63.16, (test.) 64.16
 - home do monxe de SCN Gonzalo Pérez / home do prior de SCN Gonzalo Pérez
 - Estéuão** (test.) 90.24
 - Estéuão Eanes** (test.) 96.27-28
- ESTEVO FERNÁNDEZ** adiantado en Galicia / meiriño maior en Galicia
- Stephano Fernandi** 45.15
 - Sstephano Fernandi** 47.14
 - Stephano Fernandi** 50.22, 53.14, 54.15
 - [Ste]phano Fernandi** 52.14-15
 - Stephano Fernandi** 55.15, 63.15, 64.15
 - Stephano** 56.23
 - Stephano Fernandi** 59.16
 - Estéuão Fernán[dez]** 62.2
 - Estéuão** 62.3,24,43,45
 - Estéuão Fernández** (out.) 62.24
- ESTEVO FERNÁNDEZ DE PROENTE** home do prior de SCN Gonzalo Pérez
- Estéuão Ffernández de Proente** (test.) 111.34
- ESTEVO GONZÁLEZ** prior de SCN
- Estéuão Gonçalues** (out.) 114.1, (out.) 116.1-2, (out.) 119.1, (out.) 120.1, (out.) 121.1, (out.) 122.1
 - Estéuoo Gonçalues** (out.) 115.1
 - Estéuoo Gonçaluez** 118.6-7
 - Estéuão Gonçalues** (out.) 142.1
- ESTEVO LOURENZO** morador na rúa da Obra de Ourense
- Estéuão Lourenço** (out.) 135.2,3,39, 45,48,49,51,54,57,58,60
 - Estéuão Lourenço** 135.38-39,51-52
 - Estéuão Lourenço** 142.28,29
 - Estéuoo Lourenço** 185.3
- ESTEVO PÁEZ** cidadán de Ourense
- Estéuão Páez** 123.34,36,38,44,75,17 5,193,195,231

- Estéuño Paes** 123.59
Estéuño Páez 123.61,76,197, 205
Estéuño Paes 123.64,73, 177,179,185
Stephano Pelagij (dest.) 123.123
Stephanus Pelagij 123.124,126,129
Stephanus Pelagij 123.127-128
Stephani Pelagij 123.129
Estéuño Paes 123.180,196,207
Estéuoo Páez 124.12,13,15,21, 45
Estéuño Paes 135.16,20
Estéuño Páez 135.18
- ESTEVO PÉREZ**
 -**Stephano Petri** (test.) 13.b
 -**Stephano Petri** (dest.) 36.3
 -notario de Ourense
Estéuño Pérez (not.) 80.22, 87.28-29
Estéuoo Pérez 87.30
Estéuño Peres (test.) 123.80
 -monxe de SCN
Estéuño Peres 82.12
Estéuoo Pérez (test.) 86.25
 -**Estéuño Peres** (test.) 103.60
 -cóngo de Ourense
Estéuño Peres (test.) 123.264
Estéuoo Peres (test.) 124.75
 -**Estéuño Peres** (dest.) 154.2
Esteuo Peres 154.25
Estéuño Peres 154.29
- ESTEVO PÉREZ DE LAMAS** mordomo de Xoán Pérez de Nóvoa
Estéuoo Pérez de Lamas (test.) 86.23
- ESTEVO PÉREZ DE VIGO** arcediogo de Ourense
Stephanus Petri de Vico (out.) 78.1-2
- ESTEVO PÉREZ DO RIBADAL** escribán do notario de Ourense Afonso da Costa
Estéuño Peres do Rribadal (test.) 155.31-32
- ESTEVO XIRÁLDEZ** home do tesoureiro de Ourense Pedro Gíaz
Estéuño Giráldez (test.) 103.60-61
- Estéuño** (v. **ESTEVO EANES**)
Estéuño de Fatón (v. **ESTEVO DE FATÓN**)
Estéuño Eanes (v. **ESTEVO EANES**)
Estéuño Fferrnández de Proente (v. **ESTEVO FERNÁNDEZ DE PROENTE**)
Estéuño Giráldez (v. **ESTEVO XIRÁLDEZ**)
Estéuño~Estéuoo Gonçalues~Gonçaluez (v. **ESTEVO GONZÁLEZ**)
Estéuño Lourenço (v. **ESTEVO LOURENZO**)
Estéuño Páez (v. **ESTEVO PÁEZ**)
Estéuño~Estéuoo Peres~Pérez (v. **ESTEVO PÉREZ**)
Estéuoo Pérez de Lamas (v. **ESTEVO PÉREZ DE LAMAS**)
Estéuño Peres do Rribadal (v. **ESTEVO PÉREZ DO RIBADAL**)
- EUFEMIA**
Oufémea 123.34, 60, 73, 175, 193, 124.12,45
Eufemie (dest.) 123.124
Euffemje 123.130
Ouffémea 123.231, 135.16,20
- EUFEMIA DOMÍNGUEZ**
Eufemia Dominici (out.) 74.1
- EUFEMIA ESTÉVEZ**
Oufémea (?) Estéuees (?) (dest.) 130.4
- EUFEMIA PEREIRA**

Oufémea Pereira (dest.) 176.2

Oufém[ea Pe]rreira 176.19

EUFEMIA PÉREZ

Eufemie Petri (dest.) 26.3

F

Fadas Bonas (dest.) 15.2

FÁFILA BAGINA conde

Bábila Bagina 139.20

FARAMONTAOS, OS DE

Feramontãos 157.9

FELIPE

-electo de Sevilla

Felipo (conf.) 100.18

-infante, señor de Cabrera e Ribera, irmán de Fernando IV / adiantado maior en Galicia

Ffilipe 82.21

Ffillipe 82.22,28,35,41,49

Fillipe 82.24,54

Felipe (conf.) 84.22, (conf.) 85.26, 137.14

Fillippe (conf.) 123.110

Folipe 141.16

FELIPE DE ASTORGA doutor en Teoloxía e ministro dos Frades Menores na provincia de Santiago

Phelipe de Astorga (out.) 190.68

Philipus 190.71

Felipo (v. FELIPE)

Feramontãos, Os de (v. FARAMONTAOS, OS DE)

Fernam Peres (v. FERNANDO PÉREZ)

Fernán Afonso (v. FERNANDO AFONSO)

Fernán Áluares (v. FERNANDO ÁLVAREZ)

Fernán Anes (v. FERNANDO EANES, FERNANDO ANES)

Fernán Ares (v. FERNANDO ARES)

Fernán Cão (v. FERNANDO CAO)

Fernán Castelão-Casteláu (v. FERNANDO CASTELAO)

Fernán d'Ourantes (v. FERNANDO DE OURANTES)

Fernán da Carreyra (v. FERNANDO DA CARREIRA)

Fernán da Laja (v. FERNANDO DA LAXA)

Fernán das Castanas (v. FERNANDO DAS CASTAÑAS)

Fernán de Monte Rroso (v. FERNANDO DE MONTERROSO)

Fernán do Conchouso (v. FERNANDO DO CONCHOUSO)

Fernán Eanes (v. FERNANDO EANES)

Fernán Fernandes de Limya (v. FERNANDO FERNÁNDEZ DE LIMIA)

Fernán Fernándiz (v. FERNANDO FERNÁNDEZ)

Fernán Franco-Franquo (v. FERNANDO FRANCO)

Fernán Garçía (v. FERNANDO GARCÍA)

Fernán Gomes (v. FERNANDO GÓMEZ)

Fernán Gomes de Lueda (v. FERNANDO GÓMEZ DE LUEDA)

Fernán Gonçalues (v. FERNANDO GONZÁLEZ)

Fernán Laso (v. FERNANDO LASO)

- Fernán Lopes-López** (v. FERNANDO LÓPEZ)
- Fernán Martiis-Martiiz** (v. FERNANDO MARTÍS)
- Fernán Pereiro** (v. FERNANDO PEREIRO)
- Fernán Peres** (v. FERNANDO PÉREZ)
- Fernán Peres Aluelo** (v. FERNANDO PÉREZ ALVELO)
- Fernán Peres da rrúa dos Çapateryros** (v. FERNANDO PÉREZ DA RÚA DOS ZAPATEIROS)
- Fernán Peres de Castelo** (v. FERNANDO PÉREZ DE CASTELO)
- Fernán Porteiro** (v. FERNANDO PORTEIRO)
- Fernán Rrodrigues** (v. FERNANDO RODRÍGUEZ DE CASTRO)
- Fernán Rrodrigues de Castro** (v. FERNANDO RODRÍGUEZ DE CASTRO)
- Fernán Rroyís** (v. FERNANDO RODRÍGUEZ DE CASTRO)
- Fernán Rroyz de Castro** (v. FERNANDO RODRÍGUEZ DE CASTRO)
- Fernán Vello** (v. FERNANDO VELLO)
- Fernán Vilarino** (v. FERNANDO VILARIÑO)
- Fernand Afonso** (v. FERNANDO AFONSO)
- Fernand Ares** (v. FERNANDO ARES)
- Fernand d'Allariz** (v. FERNANDO DE ALLARIZ)
- Fernand da See** (v. FERNANDO DA SÉ)
- Fernand de Binforte** (v. FERNANDO DE MINFORTE)
- Fernand de Costçela** (v. FERNANDO DE COSTELA)
- Fernand de Montorroso** (v. FERNANDO DE MONTERROSO)
- Fernand Gonçales** (v. FERNANDO GONZÁLEZ)
- Fernand Yanes** (v. FERNANDO YÁÑEZ)
- Fernand Yuanes-Yuañes** (v. FERNANDO YÁÑEZ)
- Fernand Martiis** (v. FERNANDO MARTÍS)
- Fernand Páez** (v. FERNANDO PÁEZ)
- Fernandi-Fernandj** (v. FERNANDO II)
- Fernandi Munionis** (v. FERNANDO MUNIZ)
- Fernandi Petri** (v. FERNANDO PÉREZ)
- FERNANDIÑO** home do bispo de Ourense
F[er]nandino (test.) 24.28
- Fernando** (v. FERNANDO II, FERNANDO IV, FERNANDO, FERNANDO ÁLVAREZ, FERNANDO FESTUCO, FERNANDO RODRÍGUEZ DE CASTRO)
- FERNANDO II**
- Ffernando** (out.) 1.4,19
- Ffernandus** (conf.) 1.b
- Fernandus** (out.) 3.2
- Fernando** 3.7, 4.12
- Fernandus** 3.8, (out., conf.) 4.2, 13
- Fernandi** 3.ns
- Fernandj** 4.ns
- Fernando** (out.) 84.6, (out.) 123.91,101
- Ffernando** 84.15
- Ffernandi** 85.12
- FERNANDO III**
- Fernando** 19.13, 100.2
- Ffernando** 20.20, 26.22, 27.17

Fernando 21.24

Ffernando 23.19

Ffernando 25.20

Fernando 28.20

Fernandus (out.) 100.3,10

FERNANDO IV

Ffernando 78.21, (out.) 104.2[2],23,
141.2, 24,28

Ffernando 79.15

Ffernando 80.12

Fernando (dest.) 82.1

Fernando (out.) 84.4,17,20, 77.28-
29, 93.10, 96.23, (out.) 123.88,103,
(out.) 137.2,4,21,23,25,28, (out.)
141.4

Ffernando (out.) 85.6, (out.) 88.1

Fernando 85.19,23, ns

Ffernando 89.5

Fernando 92.16

Fernando (out.) 117.3[2], 21,
123.108

Ffernando 124.33

Fernando (out.) 132.2,3,18

Ffernando 141.26,32

FERNANDO

-bispo de Astorga

Fernandus (conf.) 3.a

Fernandus (conf.) 4.a

-**Fernandus** (test.) 2.b

Fernandus (test.) 5.13

Fernandus (test.) 6.a

-conde, tenente Benavente e Mayorga

Fernandus (conf.) 4.b

-bispo de Ourense

Fernando 11.31

-exabade de Oseira

Ffernando (test.) 24.23

-arcediogo de Ourense

Ffernandi 43.23

-tío de Fernando IV

Fernando 84.22

Ffernando 85.26

Fernando 123.109

-bispo de Calahorra

Fernando (conf.) 84.a

Ffernando (conf.) 85.a

Fernando (conf.) 123.111

-bispo de Cartagena

Fernando (conf.) 84.a

Ffernando (conf.) 85.a

Fernando (conf.) 123.112

-bispo de Córdoba

Fernando (conf.) 84.a

Ffernando (conf.) 85.a

Fernando (conf.) 123.112

-bispo de Segovia

Ffernando (conf.) 84.a

Ffernando (conf.) 85.a

Fernando (conf.) 123.112

-fillo de Fernando III

Fernando 100.11, (conf.) 100.18

-notario do rei en Castela

Fernando (conf.) 100.d

-home do prior de SCN Xil Pérez

Ffernando (test.) 140.41

-monxe de Celanova

Fernando (test.) 238.19

FERNANDO AFONSO

- prior de SCN
Fernandus (out., conf.) 6.1
Fernandus 6.16
Fernandus (out.) 8.2
Fernando Alfonsi (dest.) 9.3
 -notario da vila de Milmanda
Ffernán Afonso (test.) 133.52
 -morador en Velle
Fernand Afonso (test.) 190.66
 -alfaiate veciño de Ourense
Fernand Afonso (test.) 204.12
 -racioneiro da igrexa de Ourense
Fernand Afonso (test.) 210.27
 -dobreiro na igrexa de Ourense
Fernán Afonso (out.) 218.42
Fernando Alfonsi (v. FERNANDO AFONSO)
 FERNANDO ÁLVAREZ
 -electo de Oviedo / bispo de Oviedo
Ffernando (conf.) 84.c
Ffernando Álvarez (conf.) 85.c
Fernando (conf.) 123.116
 -escribán criado do notario Xoán García
Fernán Áluares (test.) 239.37
 FERNANDO ÁLVAREZ DE COSTOIA
Ffernando Áluares de Costoya 241.9
 FERNANDO ANES
 -monxe notario de SCN
Ffernán Anes (not.) 112.36, (not.) 119.17-18, (not.) 120.21, (not.) 121.16, (not.) 126.23
Ffernando Anes (not.) 113.23
Ffernán Anes (not.) 114.25
Ffernán Anes (not.) 115.30, 142.25
Ffernán Anes 121.22
Fernán Anes (not.) 142.23
 -morador en Palmés
Fernán Anes (dest.) 122.2
 -mestrescola de Santiago
Fernán Anes (test.) 123.28
 -home de Gonzalo Pérez do Mato
Fernán Anes (test.) 131.26
 FERNANDO ARES
 -tenente Búbal
Fernandus Arie (conf.) 4.b
 -**Fernandus Arie** (test.) 11.b
 -**Ffernand'Aras** 81.14
 -home de D. Xoán González, tesoureiro e vigairo xeral do bispo de Ourense
Fernand Ares (test.) 123.54
 -racioneiro da igrexa de Ourense
Fernán Ares (test.) 212.174
 FERNANDO ARES DE P[...]
Fernandus Arie de P[...] (test.) 19.a
 FERNANDO ARES DE PARGA cabaleiro
Ffernando Aras de Parga (test.) 92.26-27
 FERNANDO ARES DE RAMUÍN
Ffernand Aras de Rramoýn 129.12
Ffernand Aras 129.18
 FERNANDO CAO
Fernán Cão (test.) 93.21
 FERNANDO CASTELAO morador no Ribeiro de Mende
Fernán Castelão (test.) 160.35
Fernán Castelão (dest.) 171.4
Fernán Castelão 171.24
 FERNANDO DA CARREIRA

- Fernán da Carreyra** 170.4
- FERNANDO DA CAVEANCA
- Fernando da Cabeanca** (test.) 214.35
- FERNANDO DA LAXA escudeiro veciño de Portomarín
- Fernán da Laja** (out.) 217.1
- Fernán da Laja** 217.25
- FERNANDO DA SÉ
- Fernand da See** 190.51
- FERNANDO DAS CASTAÑAS morador en Ourense
- Fernán das Castanas** (dest.) 190.63
- FERNANDO DE ALLARIZ criado do prior de SCN García
- Fernand d'Allariz** (test.) 207.25, (test.) 208.38
- Fernando de Binforte** (v. FERNANDO DE MINFORTE)
- FERNANDO DE COSTELA morador no couto de Mende
- Fernand de Costeela** (dest.) 225.3,31
- FERNANDO DE MINFORTE
- Fernand de Binforte** (test.) 236.33
- Fernando de Binforte** (test.) 239.33
- Ferna[n]do de Mjnforte** 245.3
- Fernando de Mjnforte** 245.3
- FERNANDO DE MONTERROSO
- Fernand de Montorroso** 223.4
- home de Gonzalo Pérez do Mato**
- Fernán de Monte Rroso** (test.) 131.26
- FERNANDO DE PORTOMARÍN clérigo do coro de Ourense
- Fernando de Porto Marín** (test.) 212.174
- FERNANDO DE OURANTES home do prior de SCN Gonzalo Estévez
- Fernán d'Ourantes** (test.) 147.32
- FERNANDO DE RIBAS
- Fernando de Rrjbas** (test.) 256.26
- Fernando de Rrjvas** (test.) 257.27
- Ffernando de Rrjbas** (test.) 260.35
- FERNANDO DE SANTA MARTA cóengo da igrexa de Ourense
- Fernando de Santa Marta** (out.) 212.4-5
- FERNANDO DE VEA
- Fernandus de Ueea** (test.) 19.b
- FERNANDO DO CONCHOUSO morador no Ribeiro de Mende
- Fernán do Conchouso** (dest.) 178.3, 19,26
- Fernando do Conchouso** 198.10
- FERNANDO DOMÍNGUEZ DE ASTRÉS
- Ffernán Domínguez d'Astrees** (out.) 87.1
- FERNANDO EANES
- bufón**
- Ffernandus Iohannis** (test.) 33.20
- Ffernán Eanes** 82.40
- morador na rúa da Obra de Ourense / avogado procurador do bispo de Ourense D. Xoán**
- Fernán Eanes** (test.) 110.41, (out.) 124.2,8,9,16,19,51
- Fernán Anes** (out., dest., test.) 123.3[2], 5,26,27,32,39,42,53,55,56,56-57,67[2],71,77,81,84,159,161,165,166,168,172,189,218,219,

- 221,223,226,227,228,229,233,
236,237,251[2],252,255,258,259,
135.4
Fernando Iohannis (test.) 123.137
Ffernán Eanes 124.9,30,35,36,38,39,
42,43,44,47,51,63,64[2],67,70,71
Ffernán [Eanes] 124.10
Ffernán Eanes 124.30
Ffernán Anes 135.14[2],21,30,31
-tenente Limia
Fernando Iohannis 123.132
-home do notario de Ourense Gonzalo
Ffernán Eanes [...] (test.) 138.30
- FERNANDO EANES DE GARABÁS**
Ffernán Eanes de Garauães (test.)
67.19
Ffernán Eanes de Garauã[e]s (out.)
82.2
- Fernando Egidij~Egidio** (v. **FERNANDO
XII**)
- FERNANDO FERNÁNDEZ**
-prelado da igrexa de Beiro
Fernán Fernándiz (test.) 31.19
-cabaleiro
Fernando Fernandj (dest.) 59.2
-**Ffernán Ferrnández** 82.28
-cóengo de Lugo
Ffernán Ffernández (test.) 92.26
- FERNANDO FERNÁNDEZ RUXEL**
Ffernán Ffernandes (dest.) 105.3-4
Ffernán Ffernandes, dito Rugel
(dest.) 126.2-3
Ffernán Ffernandes 126.4
Ffernán Ffernandes 126.14-15
- FERNANDO FERNÁNDEZ DE LIMIA**
Ffernán Ffernández de Limia
([conf.]) 84.d
Ffernando Ffernández de Limia
(conf.) 85.d
Fernán Fernandes de Limya (conf.)
123.119
- Fernando Fernandj** (v. **FERNANDO FER-
NÁNDEZ**)
- FERNANDO FESTUCO** abade de Celanova
Fernando 6.12
Fernando Festuco 8.11
Fernandus 9.14
- FERNANDO FRANCO**
Fernán Franco 264.9
Fernán Franquo 264.10
- FERNANDO GARCÍA**
-**Ffernán Garçía** 90.7
Ffernán Garçía 90.10
Ffernando Garçía 101.11
Fernán Garçía 102.3
-**Fernán García** (conf.) 100.b
-zapateiro veciño de Ourense
Fernán Garçía (dest.) 162.1,13
- FERNANDO GARCÍA DE BARRIO**
Ffernán Garçía de Barrio (dest.) 71.3
Ffernán Garçía 71.14-15
- FERNANDO GÓMEZ** clérigo de Armariz
Fernán Gomes (test.) 143.32
- FERNANDO GÓMEZ DE LUEDA** clérigo
Fernán Gomes de Lueda (test.)
157.30
- FERNANDO GONZÁLEZ**
-**Ffernán Gonçaluez** (test.) 94.8-9

- notario público de Ourense pola igrexa
- Ffernán Gonçaluez** (not.) 129.1-2
- Ffernán Gonçalues** 129.55, (not.) 142.27
- Ffernán Gonçalues** (not.) 141.43-44
- Ffernán Gonçalues** 141.48
- Ffernán Gonçalues** 142.30
- Ffernán Gonçalues** 165.5,6
- conde
- Ffernand Gonçales** 139.4
- morador no Ribeiro de Mende
- Ffernán Gonçalues** (test.) 160.35
- racioneiro da igrexa de Ourense
- Ffernán Gonçalues** (test.) 212.96
- FERNANDO GUTIÉRREZ** pertegueiro de Santiago
- Ffernando Guterriz** ([conf.]) 16.b
- FERNANDO IOANES DE LEIRA**
- Ffernán Yoanes de Leyra** (dest.) 92.2
- Ffernán Yoanes** 92.8,16,22,30
- Fernando Iohannis** (v. **FERNANDO EANES**)
- FERNANDO LASO**
- Ffernán Laso** 198.9
- FERNANDO LÓPEZ**
- Ffernandus Lupi** (test.) 57.20, (test.) 58.22
- porteiro do meiriño maior Estevo Fernández
- Ffernán López** (out.) 62.2,32
- Ffernán López** 62.26,31,36,38
- Ffernán López** 76.7,18-19,31,36
- carniceiro veciño de Ourense
- Ffernán Lopes** (test.) 228.39
- FERNANDO MARTÍS**
- Ffernán Martiiz** 31.4
- home do arcediogo de Ourense D. Fernando
- Ffernandus Martini** (test.) 43.22
- zapateiro
- Ffernán Martiiz** (test.) 96.26-27
- avogado reitor da igrexa de Murteira
- Ffernán Martiis** (test.) 110.41
- Ffernán Martiis** 110.42
- Ffernán Martiis** (test.) 123.159[2]
- confeso de SCN
- Ffernán Martiis** (test.) 114.23
- Ffernando Martiis** (test.) 115.29, (test.) 116.26
- Ffernán Martiis** (test.) 142.22
- morador en San Miguel de Canedo
- Ffernand Martiis** (dest.) 202.3,20
- Ffernand Martiis** 215.5
- FERNANDO MARTÍS DE BEIRO**
- Ffernandus Martini de Beiro** (test.) 19.b
- FERNANDO MARTÍS DE VILARIÑO**
- Ffernandus Martinj de Vilarino** (test.) 123.133
- FERNANDO MÉNDEZ** prior de SCN
- Ffernando Menendi** (dest.) 72.3
- Ffernán Meé[n]d[e]z** (out.) 73.1
- Ffernán Meénd[e]z** (out.) 75.2
- Ffernando** 86.4
- FERNANDO MUÑIZ**
- Ffernán Monijz** 75.5
- cabaleiro
- Ffernandi Munionis** (test.) 7.15

- Fernandus Munionis** 7.b
-cabaleiro
Ffernando Munionis (out.) 42.2
-cabaleiro
Ffernandi Munionis 42.a
-**Ffernandus Munionjs** (test.) 42.a
- FERNANDO NÚÑEZ
-**Ffernán Nunes** 82.40
-**FfernánNúñez** (dest.) 107.3,17,19,21
- FERNANDO OÁREZ
Ffernandus Odoarij 25.10
- FERNANDO ORDÓÑEZ capelán da igrexa de Castro
Fernandus Ordonij (test.) 15.21
- FERNANDO PÁEZ notario do número de Ourense polo bispo
Fernand Páez (not.) 265.30,ns
- FERNANDO PAIS
Fernando Paiz (test.) 13.a
- FERNANDO PAZ
-**Fernando Pelagii** (dest.) 6.2
-tenente Búbal / tenente castelo de Alba
Fernando Pelaiz 11.31, 15.20
Fernando Pelagij 19.13
-**Fernandus Pelaiz** (test.) 11.b
-**Fernandus Pelaiz** (out.) 21.1
-subprior de SCN
Fernando Pelagij (test.) 22.17
-clérigo
Fernandus Pelagij (test.) 37.11
-cóengo de Ourense
Fernandus Pelagij (test.) 72.20
- Fernando Pelagii~Pelagij~Pelaiz** (v. FERNANDO PAZ)
- FERNANDO PEREIRO
Fernán Pereiro 251.6-7
- Fernando Peres do Rrego** (v. FERNANDO PÉREZ DO REGO)
- FERNANDO PÉREZ
-cabaleiro
Fernandi Petri 36.5
-**Ffernandus Petri** 36.6
-**Fernam Peres** 82.48
-**Ffernán Pérez** ([conf.]) 84.d
Ffernando Peres (conf.) 85.d
Fernant Pérez (conf.) 123.119
-frade da Orde dos Pregadores
Ffernando Pérez (test.) 91.12
-**Ffernant Peres** 104.23
Fernant Peres 117.21
Ferrant Peres 132.18
-**Ffernán Peres** 104.39
[**Ferrant Peres**] 117.34
Ferrant Peres 132.29
-monxe de SCN / notario
Ffernando Peres (test.) 105.19
Ffernán Peres (test.) 106.29, (not.) 127.33, (not.) 128.25
Ffernán Pérez (test.) 107.31
-cóengo de Lugo
Fernando Petri (test.) 133.23
-escribán do arcediago de Castela Xoán Fernández
Fernán Peres (test.) 133.52
- FERNANDO PÉREZ COTÓN DE PALMÉS
Ffernán Pérez, dito Cotón, de Palmés (test.) 66.22-23

- FERNANDO PÉREZ DE SAN TOMÉ** zapateiro de Ourense
Ffernán Peres, dito de Santomé (test.) 95.32
- FERNANDO PÉREZ ALVELO** notario público de Ourense polo bispo e a igrexa / alcalde do adiantado maior García Fernández Sarmento
Fernán Peres Aluelo (not.) 136.1
Ffernán Peres Aluelo 136.35
Fernán Peres Aluelo 161.17
- FERNANDO PÉREZ DA PRAZA** morador en Ourense
Ffernán Peres da Praça (test.) 142.33
- FERNANDO PÉREZ DA RÚA DOS ZAPATEIROS**
Fernán Peres da rrúa dos Çapateyros (test.) 135.62
- FERNANDO PÉREZ DE CASTELO**
Fernán Peres de Castelo (test.) 95.32
- FERNANDO PÉREZ DE NAVES**
Fernandus Petri de Naues (test.) 19.a
- FERNANDO PÉREZ DE PA[...]BO**
Ffernán Peres de Pa[...]bo (test.) 95.32-33
- FERNANDO PÉREZ DE PROENTE**
Ffernando Pérez de Proente (test.) 101.35
Ffernando Peres de Proente (test.) 102.30
- FERNANDO PÉREZ DO REGO**
Fernando Peres do Rrego (test.) 134.22
- Fernando Petri** (v. FERNANDO PÉREZ)
- FERNANDO PORTEIRO**
Ffernán Porteyro 110.42
Fernán Porteiro 123.159
- FERNANDO RODRÍGUEZ** monxe de Celanova
Fernando Rudericj (not.) 13.26
- FERNANDO RODRÍGUEZ DE CASTRO** pertegueiro de Santiago
Fernán Rrodrigues de Castro 82.13
Fernán Rrodrigues 82.14
Fernando 82.16
Fernando 82.18
Fernán Rroyz 82.23
Ffernán Rrodrigues 82.25,46
Ffernando 82.27
Ffernán Rrodrigues 82.39
Fernán Rrodrigues 82.52
Ffernán Rrodrigues 82.57
Ffernán Rrodríguez ([conf.]) 84.d
Ffernando Rodríguez (conf.) 85.d
Fernán Rroyz de Castro (conf.) 100.b
Fernant Rruiz (conf.) 123.119
- Fernando Rudericj** (v. FERNANDO RODRÍGUEZ)
- FERNANDO RUIZ DE SALDAÑA**
Fferrant Rroyz de Saldana (conf.) 84.b
Ferrant Royz de Saldaña (conf.) 85.b
- FERNANDO SÁNCHEZ** cidadán de Ourense
Fernando Sancij (test.) 17.33
Fernando Sancij (v. FERNANDO SÁNCHEZ)
- FERNANDO SUÁREZ** presbítero
Ffernandus Suerij (test.) 44.15
- FERNANDO TABARDA**
Ffernán Taauarda 80.7

FERNANDO TOPETE

Ffernán Topete (dest.) 107.19,23

FERNANDO VÁZQUEZ escribán do rei e clérigo de Ourense

Ffernán Uaásquiz (test.) 65.18-19

FERNANDO VÁZQUEZ CARDOSO mercador veciño de Ourense

Fernando Vaasques Cardoso (test.) 198.51

FERNANDO VELLO muiñeiro

Fernán Vello 201.4,5

FERNANDO VILARIÑO

-morador en Outariz

Fernán Vilarino (test.) 151.42

-**Fernán Vilarino** 157.10, 172.15-16

FERNANDO XIL tenente Búbal

Ffernando Egidij 25.21, 26.23

Fernando Egidij 27.17

Fernando Egidio 28.20-21

FERNANDO YAÑEZ

-**Ffernán Yanes** 84.s

Ffernando Yanes 85.s

Fernand Yanes 123.121

-**Fernand Yuañes** (conf.) 100.d

-**Fernand Yuañes** 137.20

Ffernand Yuañes 141.22

Fernandus (v. **FERNANDO II**, **FERNANDO III**, **FERNANDO**, **FERNANDO AFONSO**, **FERNANDO FESTUCO**)

Fernandus Arie (v. **FERNANDO ARES**)

Fernandus de Ueea (v. **FERNANDO DE VEA**)

Fernandus Martini de Beiro (v. **FERNANDO MARTÍS DE BEIRO**)

Fernandus Martinj de Vilarino (v. **FERNANDO MARTÍS DE VILARIÑO**)

Fernandus Munionis (v. **FERNANDO MUNIZ**)

Fernandus Ordonij (v. **FERNANDO ORDÓÑEZ**)

Fernandus Pelagij-Pelaiz (v. **FERNANDO PAZ**)

Fernandus Petri de Naues (v. **FERNANDO PÉREZ DE NAVES**)

Fernant Peres (v. **FERNANDO PÉREZ**)

Fernant Rruiz (v. **FERNANDO RODRÍGUEZ DE CASTRO**)

Ferrando (v. **FERNANDO IV**)

Ferrant Peres (v. **FERNANDO PÉREZ**)

Ferrant Roýz de Saldaña (v. **FERNANDO RUIZ DE SALDAÑA**)

FERREIRO VELLO

Ferr[e]i[ro] Vello (out.) 213.2,3,12

Fernán Casteláao (v. **FERNANDO CASTELAO**)

Fernando (v. **FERNANDO**, **FERNANDO IV**)

Fernando da Cabeanca (v. **FERNANDO DA CAVEANCA**)

Ffernán Anes (v. **FERNANDO EANES**, **FERNANDO ANES**)

Ffernán Domínguez d'Astrees (v. **FERNANDO DOMÍNGUEZ DE ASTRÉS**)

Ffernán Eanes (v. **FERNANDO EANES**)

Ffernán Eanes de Garauães (v. **FERNANDO EANES DE GARABÁS**)

Ffernán Fernández~Ffernández (v. **FERNANDO FERNÁNDEZ**)

- Ffernán Ffernandes-Fferrnandes** (v. FERNANDO FERNÁNDEZ *RUXEL*)
- Ffernán Fferrnandes, dito Rrugel** (v. FERNANDO FERNÁNDEZ *RUXEL*)
- Ffernán Garçía** (v. FERNANDO GARCÍA, FERNANDO GARCÍA DE BARRIO)
- Ffernán Garçía de Barrio** (v. FERNANDO GARCÍA DE BARRIO)
- Ffernán Gonçaluez** (v. FERNANDO GONZÁLEZ)
- Ffernán Gonçalues-Gonçaluez** (v. FERNANDO GONZÁLEZ)
- Ffernán Yanes** (v. FERNANDO YÁÑEZ)
- Ffernán Yoanes** (v. FERNANDO IOANES DE LEIRA)
- Ffernán Yoanes de Leyra** (v. FERNANDO IOANES DE LEIRA)
- Ffernán López** (v. FERNANDO LÓPEZ)
- Ffernán Martiis-Martiiz** (v. FERNANDO MARTÍS)
- Ffernán Meéndez** (v. FERNANDO MÉNDEZ)
- Ffernán Monijz** (v. FERNANDO MUÑIZ)
- Ffernán Nunes-Núnez** (v. FERNANDO NÚNEZ)
- Ffernán Peres** (v. FERNANDO PÉREZ)
- Ffernán Peres, dito de Santomé** (v. FERNANDO PÉREZ DE SAN TOMÉ)
- Ffernán Peres Aluelo** (v. FERNANDO PÉREZ ALVELO)
- Ffernán Peres da Praça** (v. FERNANDO PÉREZ DA PRAZA)
- Ffernán Peres de Pa[...]bo** (v. FERNANDO PÉREZ DE PA[...]BO)
- Ffernán Pérez** (v. FERNANDO PÉREZ)
- Ffernán Pérez, dito Cotón, de Palmés** (v. FERNANDO PÉREZ *COTÓN* DE PALMÉS)
- Ffernán Porteyro** (v. FERNANDO PORTEIRO)
- Ffernán Rrodrigues-Rrodríguez** (v. FERNANDO RODRÍGUEZ DE CASTRO)
- Ffernán Taauarda** (v. FERNANDO TABARDA)
- Ffernán Topete** (v. FERNANDO TOPETE)
- Ffernán Uaásquiz** (v. FERNANDO VÁZQUEZ)
- Ffernand'Aras** (v. FERNANDO ARES, FERNANDO ARES DE RAMUÍN)
- Ffernand Aras de Rramoýn** (v. FERNANDO ARES DE RAMUÍN)
- Ffernand Yuanes** (v. FERNANDO YÁÑEZ)
- Ffernandi** (v. FERNANDO II, FERNANDO)
- Ffernandi Munionis** (v. FERNANDO MUÑIZ)
- Ffernando** (v. FERNANDO II, FERNANDO III, FERNANDO IV, FERNANDO, FERNANDO MÉNDEZ, FERNANDO RODRÍGUEZ DE CASTRO)
- Ffernando Áluares de Costoya** (v. FERNANDO ÁLVAREZ DE COSTOIA)
- Ffernando Álvarez** (v. FERNANDO ÁLVAREZ)
- Ffernando Anes** (v. FERNANDO ANES)
- Ffernando Aras de Parga** (v. FERNANDO ARES DE PARGA)
- Ffernando de Rrjbas** (v. FERNANDO DE RIBAS)
- Ffernando Egidij** (v. FERNANDO XII)
- Ffernando Ffernández de Limia** (v. FERNANDO FERNÁNDEZ DE LIMIA)

- Ffernando García** (v. FERNANDO GARCÍA)
Ffernando Martiis (v. FERNANDO MARTÍS)
Ffernando Munionis (v. FERNANDO MUÑIZ)
Ffernando Peres~Pérez (v. FERNANDO PÉREZ)
Ffernando Pérez de Proente (v. FERNANDO PÉREZ DE PROENTE)
Ffernando Rodríguez (v. FERNANDO RODRÍGUEZ DE CASTRO)
Ffernandus (v. FERNANDO II)
Ffernandus Iohannis (v. FERNANDO EANES)
Ffernandus Lupi (v. FERNANDO LÓPEZ)
Ffernandus Martini (v. FERNANDO MARTÍS)
Ffernandus Munionjs (v. FERNANDO MUÑIZ)
Ffernandus Odoarij (v. FERNANDO OÁREZ)
Ffernandus Petri (v. FERNANDO PÉREZ)
Ffernandus Suerij (v. FERNANDO SUÁREZ)
Ffernant Peres (v. FERNANDO PÉREZ)
Fferando (v. FERNANDO IV, FERNANDO)
Fferrant Rroyz de Saldana (v. FERNANDO RUIZ DE SALDAÑA)
Fferrán Eanes (v. FERNANDO EANES)
Fferrán Eanes de Garauães (v. FERNANDO EANES DE GARABÁS)
Fferrán García (v. FERNANDO GARCÍA)
Fferrán Ffernández de Limia (v. FERNANDO FERNÁNDEZ DE LIMIA)
Fferrán Pérez (v. FERNANDO PÉREZ)
Fernán Rrodrigues (v. FERNANDO RODRÍGUEZ DE CASTRO)
Ffernando (v. FERNANDO, FERNANDO ÁLVAREZ)
Ffernando Yanes (v. FERNANDO YÁÑEZ)
Ffilipe~Ffillipe (v. FELIPE)
Ffrançaisco Anes (v. FRANCISCO ANES)
Ffrançaisco Eanes (v. FRANCISCO EANES)
Ffrançaisco Yanes (v. FRANCISCO ANES)
Ffrançaisco Lopes~López (v. FRANCISCO LÓPEZ)
Fillipe~Fillipe (v. FELIPE)
Folipe (v. FELIPE)
FRANCISCO ANES
 -morador no Gabián
Françaisco Anes (dest.) 116.3
Ffrançaisco Anes 116.14,15
Ffrançaisco Yanes 130.8
 -notario público de Ourense polo bispo e a igrexa
Françaisco Anes (not.) 165.24
FRANCISCO EANES monxe de SCN
Ffrançaisco Eanes 100.25[2],27,29
FRANCISCO FERNÁNDEZ VICENTE notario de Ourense polo bispo e a igrexa
Françaisco Ferrnandes Viçente (not.) 219.38
Françaisco Ferrnandes 219.ns
FRANCISCO LÓPEZ notario público de Lugo
Ffrançaisco López (not.) 91.7, 92.29
Franciscus 91.ns, 92.ns
Ffrançaisco Lopes (not.) 92.22
FRANCISCO PÉREZ
 -notario real en terra de Castela
Françaisco Peres (not.) 90.26
 -*Françaisco Peres* (test.) 123.80
Franciscus (v. FRANCISCO LÓPEZ)
FREDERICO fillo de Fernando III

- Frederico** 100.11
Frederique (conf.) 100.17
FROILA escribán / notario do rei Afonso IX
Froila (conf.) 4.a, (not.) 85.17
FROILA RAMÍREZ tenente Asturias
Froila Ramiriz (conf.) 4.b
- G**
- Garcí Fernandes de Vila Mayor** (v. GARCÍA FERNÁNDEZ DE VILLAMAYOR)
Garcí Fernández~Ffernández Malrric (v. GARCÍA FERNÁNDEZ MANRIQUE)
Garcí Ferrnandes (v. GARCÍA FERNÁNDEZ)
Garcí Peres de Toledo (v. GARCÍA PÉREZ DE TOLEDO)
Garcí Suárez (v. GARCÍA SUÁREZ)
- GARCÍA**
-**Garsias** (test.) 2.b
-bispo de Jaén
García (conf.) 84.a
Garçía (conf.) 85.a
Garçía ([conf.]) 123.113
-monxe de SCN
García (test.) 130.31
-prior de SCN
Garçía (dest.) 198.6, (out.) 209.1, (out.) 212.10,102, 106,111
Garçía 198.23,27,36, 44
Garçía (out.) 201.1, (out.) 211.1, (out.) 239.2
Garçía (out.) 202.1, (out.) 205.1, (out.) 206.1, (out.) 207.1, (out.) 208.1
- Garsias** 202.s
Garçía 203.2
Garsias 205.s, 239.35
GARCÍA ANES home de Gonzalo Pérez do Mato
Garçía Anes (test.) 123.257
Garçía de Cobreyros (v. GARCÍA FERNÁNDEZ DE COBREIROS)
GARCÍA DE SANTA OUXEA morador en Santa Ouxea
Garçía de Santa Ougía (test.) 224.37
Garçía de Santa Ougía (test.) 225.40
GARCÍA DE VIÑA
Garçía de Viña (test.) 161.58
GARCÍA DÍAZ DE CADÓRNIGA escudeiro
Garçía Días de Cadórnega (test.) 242.23-24
GARCÍA EANES
-cabaleiro
Garsie Iohannis (dest.) 10.3
Garsia Iohannis 10.11-12
Garsiam Iohannis 10.14
-clérigo
Garsie Iohannis (test.) 37.11
Garçía Ferrnandes (v. GARCÍA FERNÁNDEZ)
Garçía Ferrnandes Sarmento (v. GARCÍA FERNÁNDEZ SARMENTO)
Garçía Ferrnandes Xarmento (v. GARCÍA FERNÁNDEZ SARMENTO)
GARCÍA FERNÁNDEZ
-cabaleiro
Garcia Fernandi (test.) 6.13
-**Garsias Fernandi** (conf.) 9.b

- Garsias Fernandi** (test.) 14.c
-monxe de SCN
- Garsia Fernandi** (conf.) 12.a
-**Garsia Fernandi** (out.) 42.1
-**García Ffernandes** 84.s
Garçia Ffernandes 88.s
Garçia Fernandes 123.121
-**Garçí Ferrnandes** 137.20
Garçia Fernandes 141.23
-fillo do conde Fernán González
Garçia Fernandes 139.4
-abade do mosteiro de Celanova
Garçia Ffernandes 143.5,11
Garçia Fernandes 143.9
- GARCÍA FERNÁNDEZ DE BERLANGA** clérigo da diocese de Sigüenza, cóengo na igrexa de Ourense e notario apostólico
Garçia Fernandes de Berlanga (not.) 179.28
Garsias Fernandi 179.ns, 212.ns
Garçia Fernández de Berlanga (not.) 212.179
- GARCÍA FERNÁNDEZ DE COBREIROS** escribán / escribán do notario de Ourense Afonso da Costa / veciño de Ourense
Garçia de Cobreiros (test.) 154.38
Garçia Ferrnandes (test.) 155.32
Garçia Ferrnandes de Cobreyros (test.) 170.29
Garçia de Cobreyros (test.) 171.30
- GARCÍA FERNÁNDEZ DE RENDAL** notario real e nas meirindades do Formigueiro e Peroxa polo adiantado maior Bernardino Pérez Sarmiento
- Garçia Ferrnandes de Rrendal** (not.) 255.42,ns
Garçia Ferrnandes de Rrendal (not.) 256.27, (not.) 257.28, (not.) 258.27, (not.) 259.29,ns, (not.) 261.47, (not.) 264.48, (not.) 266.47
Garçia Ferrnandes de Rrendal 256.ns, 257.ns, 258.ns, 260.ns, 261.ns, 264.ns, 266.ns
Garçia Ferrnandes de Rrendal (not.) 260.36
Garçia Ferrnandes de Rrendal (not.) 262.28
Garçia Ferrnandes de Rrendal 262.ns
- GARCÍA FERNÁNDEZ DE VILLAMAYOR** adiantado maior de Castela
Garcí Ffernández de Vila Mayor (conf.) 84.b
Garçia Ffernández (conf.) 85.b
Garçí Fernandes de Vila Mayor (conf.) 123.114
- GARCÍA FERNÁNDEZ MANRIQUE**
Garcí Ffernández Malrric (conf.) 84.b
Garçia Ffernández Manrricque (conf.) 85.b
Garcí Fernández Malrric (conf.) 123.115
- GARCÍA FERNÁNDEZ SARMENTO** adiantado maior en Galicia
Garçia Ferrnandes Sarmiento 154.39
Garçia Fernandes Sarmiento 155.33, 157.31
Garçia Fernandes Sarmiento 156.36-37, 158.36

- Garçia Fernandes Xarmento**
161.3,59
- Garcia Fernandi** (v. GARCÍA FERNÁNDEZ)
- Garçia Ferrnandes** (v. GARCÍA FERNÁNDEZ DE COBREIROS)
- Garçia Ferrnandes de Cobreyros** (v. GARCÍA FERNÁNDEZ DE COBREIROS)
- Garçia Ferrnandes de Rrendal** (v. GARCÍA FERNÁNDEZ DE RENDAL)
- Garçia Ferrnandes Sarmento** (v. GARCÍA FERNÁNDEZ SARMENTO)
- Garcia Ffernandes~Ffernandes** (v. GARCÍA FERNÁNDEZ)
- Garçia Ffernández** (v. GARCÍA FERNÁNDEZ DE VILLAMAYOR)
- Garçia Ffernández Manrricque** (v. GARCÍA FERNÁNDEZ MANRIQUE)
- GARCÍA GARCÍA DE AZA**
Garcia Garciat de Aza (conf.) 1.a
- GARCÍA GONZÁLEZ**
-criado do prior de SCN Gonzalo Estévez
Garçia Gonçalues (test.) 152.35
-**Garçia Gonçalues** (test.) 194.29
- GARCÍA GOTÉRREZ** escudeiro
Garçia Goteres (dest.) 97.2,8
- GARCÍA LASO**
Garçia Laso (dest.) 242.3,10,15
- GARCÍA LÓPEZ**
-alférez de Fernando II
Garsia Luppiz (conf.) 4.b
-peleteiro
Garsias Lupi (test.) 45.16
- GARCÍA MARTÍS**
-cidadán de Ourense
Garsia Martini (test.) 24.26-27
-home de Gonzalo Pérez do Mato
Garçia Martiis (test.) 123.248, (test.) 123.264
Garçia Martiis (test.) 124.61, (test.) 124.69
Garçia Martiis (test.) 124.76
- GARCÍA NÚÑEZ**
Garçia Nuñes (out.) 98.2,7, (out.) 99.2,20
Garçia Núñez 98.20, 99.7
- GARCÍA PÁEZ** veciño de Ourense
Garçia Páez (test.) 136.33
- GARCÍA PÉREZ**
-cabaleiro
Garsia Petri (test.) 17.32
-monxe notario de SCN
Garçia Peres (not.) 105.16,21, (test.) 106.29
Garçia Pérez (test.) 107.30
- GARCÍA PÉREZ DE TOLEDO** notario do rei en Andalucía
Garcí Peres de Toledo (conf.) 100.d
- GARCÍA PREGO**
Garçia Prego 190.55
- GARCÍA RODRÍGUEZ**
-deán de Ourense e vigairo xeral do bispado
Garçia Rrodrjgues 135.1
-**Garçia Rodríguez** 66.2
- GARCÍA SUÁREZ** meiriño maior de Murcia
Garcí Suárez (conf.) 100.d
- GARCÍA TRANCEDA** confeso de SCN / frade

- Garçia Trañceda** (test.) 115.29, (test.) 116.26, (test.) 127.31, (test.) 128.24
Garçia Tra[n]çeda (test.) 119.16
Garçia Trañceda (test.) 120.20, (test.) 121.20-21
- GARCÍA VÁZQUEZ** veciño de Ourense
García Vaasques (test.) 170.29
- Garsia Fernandi** (v. GARCÍA FERNÁNDEZ)
Garsia Iohannis (v. GARCÍA EANES)
Garsia Luppiz (v. GARCÍA LÓPEZ)
Garsia Martini (v. GARCÍA MARTÍN)
Garsia Petri (v. GARCÍA PÉREZ)
Garsiam Iohannis (v. GARCÍA EANES)
Garsias (v. GARCÍA)
Garsias Fernandi (v. GARCÍA FERNÁNDEZ DE BERLANGA)
Garsias Fernandi (v. GARCÍA FERNÁNDEZ)
Garsias Lupi (v. GARCÍA LÓPEZ)
Garsie Iohannis (v. GARCÍA EANES)
- GASTÓN** vizconde de Béarn, vasalo de Afonso X
Gastón (conf.) 100.20
- Gil** (v. XIL, XIL FERNÁNDEZ)
GIL bispo de Osma
Gil (conf.) 100.a
- Gil do Pineyro** (v. XIL DO PIÑEIRO)
Gil Ferreyro (v. XIL FERREIRO)
Gil Ffernández (v. XIL FERNÁNDEZ)
- GIL GARCÍA**
Gil Garçia 104.38, 132.28-29
[Gil Garçia] 117.34
- GIL GONZÁLEZ**
Gil Gonçalves 88.s
- Gil Oárez** (v. XIL OÁREZ)
- Gil Peres~Pérez** (v. XIL PÉREZ)
Giraldo (v. XIRALDO)
GOLÍN xuíz de Ourense
Golín (test.) 65.19
- Gomes** (v. GÓMEZ DE BARRIO)
Gomes Anes (v. GÓMEZ EANES)
Gomes de Bárreo (v. GÓMEZ DE BARRIO)
Gomes de Bouça Bedra~Vedra (v. GÓMEZ IANES DE BOUZAVEDRA)
Gomes de Naygo (v. GÓMEZ DE ANAIGO)
Gomes Lourenço (v. GÓMEZ LOURENÇO DE CELEIRÓ)
Gomes~Gómez Peres~Pérez (v. GÓMEZ PÉREZ DO BOLO)
- GÓMEZ**
 -conde, tenente Trastámara
Gumez (conf.) 3.b
Gumiz (conf.) 4.b
 -frade do mosteiro de San Francisco de Ourense
Gomes (out.) 190.72
 -monxe de SCN
Gomes (test.) 207.25, (test.) 208.37
 -home do notario Rodrigo Lourenço
Gomes [...] (test.) 129.54
- GÓMEZ AFONSO** criado do prior de SCN Lopo Gómez de Ribadal
Gomes Afonso (test.) 231.42
- GÓMEZ ÁLVARES** cóengo da igrexa de Ourense
Gomes Áluares (test.) 215.29
- Gómez Anes** (v. GÓMEZ EANES)
- GÓMEZ ANES**
 -labrador

- Gomes Anes** (test.) 142.33
-Gómez Anes (?) 129.26
- GÓMEZ ARES**
-clérigo reitor da igrexa de Santo Estevo de Untes / capelán de Santa María Nai
Gomes Ares (out.) 210.1
Gomes Ares 210.19
Gomes Ares 210.24
Gómez Ares 212.143,145
-racioneiro da igrexa de Ourense
Gómez Ares (test.) 212.174
- GÓMEZ ARES DA PIXOTARÍA** morador en Ourense
Gomes Ares da Pixotaría (test.) 142.33
- GÓMEZ BARRELA**
Gomes Barrela 146.6
- GÓMEZ CARNEIRO**
Gomes Carneyro 190.58
Gómez Carneyro 190.88
- GÓMEZ CARPINTEIRO DAS COTELAS**
Gomes Carpentreiro das Quatelas (test.) 165.52
- GÓMEZ CONDE** veciño de Ourense
Gomes Conde (test.) 266.45
- GÓMEZ DA ALÉN**
Gomes d'Aalén 164.12
Gómez d'Aalén 164.14
- GÓMEZ DA CONCHADA**
Gomes da Conchãada (test.) 264.47
- GÓMEZ DA LAMA**
Gomes da Lama (dest.) 255.3,33
- GÓMEZ DA REGOALDE** veciño de Beiro
- Gomes da Regoalde** (test.) 258.26, (test.) 259.28, (test.) 261.46
- GÓMEZ DA SACEDA**
Gomes da Salceda (test.) 246.58
- GÓMEZ DE ANAIGO** home do prior de SCN Afonso Gómez / morador en Palmés
Gomes d'Anaygo (test.) 146.29, (test.) 184.29
Gomes de Naygo (test.) 153.40
Gomes de Anaygo 181.7
Gomes de Anaygo (test.) 182.15
Gomes d'Anay[gl]o (test.) 192.23, (test.) 193.20
- GÓMEZ DE ANSIÁN** morador nos coutos de SCN / vasalo do prior de SCN / veciño de Untes
Gomes d'Anxiam (dest.) 240.2
Gomes de Anxiam 240.26
Gomes d'Anxián (test.) 245.25, 254.4
Gomes d'Anxián 247.8, (test.) 248.48
Gomes d'Anxián (test.) 249.37-38
Gomes d'Ansyán (test.) 250.20
Gomes d'Ansján 261.9
- GÓMEZ DE BARRIO** home do prior de SCN García / morador en Barrio / morador en Untes
Gómez de Barrio (test.) 198.52, (dest.) 224.3
Gomes de Bárreo (test.) 205.17, (test.) 206.18, (test.) 207.25, (test.) 208.37, (dest.) 239.4,24
[**Gomes**] 224.29
Gomes 224.44
- GÓMEZ DE BEIRO**

- Gomes de Beyro** (test.) 214.34
- GÓMEZ DE BOIMORTO** morador en Santo André do Castro
- Gomes de Boy Morto** (test.) 220.34
- Gómez de Boy Morto** (test.) 221.42
- Gomes de Boy Morto** (test.) 222.45, (test.) 223.40-41
- GÓMEZ DE CASTEADONA**
- Gomes de Castiadona** 229.17
- GÓMEZ DE CORNOCES**
- Gomes de Cornoses** (test.) 156.36, (test.) 158.35
- GÓMEZ DE PAZOS** escudeiro
- Gomes de Paaços** (out.) 200.1
- GÓMEZ DE PENA FERRÍA**
- Gomes de Pena Ffereaa** (test.) 140.42
- GÓMEZ DE RAMUÍN** mercador veciño de Ourense
- Gomes de Rramoýn** (test.) 182.15, 189.11
- Gómez de Rramoýn** (dest.) 189.2
- GÓMEZ DE SAN XIAO** criado do prior de SCN García
- Gomes de San Giãao** (test.) 203.32
- GÓMEZ DE SANTIAGO** sacristán do mosteiro de San Francisco de Ourense
- Gomes de Santiago** (out.) 190.73
- GÓMEZ DE TARASCÓN**
- Gomes de Tarascón** (dest.) 179.3-4
- Gomes de Tarascón** 179.19
- GÓMEZ DO REGALADO** home do racioneiro de Ourense Lourenzo Pérez
- Gomes do Rregalado** (test.) 133.53
- GÓMEZ EANES**
- Gomes Eanes** (dest.) 130.3
- novicio de SCN / frade / monxe notario**
- Gómez Eanes** (test.) 114.23, (test.) 115.28, (test.) 116.26, (test.) 119.16, (test.) 121.20
- Gómez [Eanes]** (test.) 120.20
- Gomes Eanes** (not.) 122.13
- Gómez Anes** (test.) 126.21
- Gomes Anes** (test.) 142.22
- notario público de Ourense pola igrexa**
- Gómez Eanes** (not.) 131.27
- GÓMEZ FANDIÑO** escudeiro
- Gómez Fandiño** (test.) 92.27
- GÓMEZ FERNÁNDEZ**
- clérigo do coro de Ourense**
- Gómez Fferrnández** (test.) 80.22
- Gomes Ferrnandes** 104.s, 132.32
- clérigo de Santo André do Castro**
- Gomes Ferrnandes** (test.) 184.29
- morador en Ribela**
- Gomes Ferrnandes** (dest.) 203.5
- Gomes Ferrnandes** 203.23
- GÓMEZ GARCÍA DE PREXIGUEIRÓ** escudeiro morador en Aguiar
- Gomes Garçía de Prexegeyroo** (test.) 195.47
- GÓMEZ IANES CARPINTEIRO**
- Gomes Yanes Carpenteyro** 223.10
- Gomes Yanes Carpintero** 252.10
- Gomes Yanes Carpenteiro** 253.7
- GÓMEZ IANES DE BOUZAVEDRA**
- Gómez Yanes de Bouça Bedra** 198.14
- Gomes de Bouça Bedra** (test.) 199.31

- Gomes de Bouça Vedra** 207.12,15
- GÓMEZ LOBATO** veciño de Allariz
- Gomes Lovato** (test.) 258.26, (test.) 259.28, (test.) 261.46
- GÓMEZ LOURENZO**
- Gomes Lourenço** (dest.) 140.3,13-14,26,31,34
- GÓMEZ LOURENZO DE CELEIRO** morador en Ourense
- Gómez Lourenço** de Çeleyroo (out.) 110.1
- Gómez Lourenço** 110.5, 14,34, 123.145,235
- Gómez Lourenço** 110.31
- Gomes Lourenço** 110.36
- Gómez Lourenço** de Çeleiroo (out.) 123.138
- Gómez Lourenço** 123.140
- Gomes Lourenço** 123.154,155
- Gomes Lourenço** 123.156
- Gómez Lourenço** 124.49-50
- GÓMEZ MARTÍS**
- Gomes Martiis** (test.) 98.25, (test.) 99.25
- GÓMEZ MOSQUEIRO** xuíz de Ourense
- Gomes Mosqueiro** 142.29
- GÓMEZ PÉREZ**
- criado do prior de SCN Xil Pérez
- Gomes Peres** 146.7
- Gomes Peres** (out.) 147.4,15,26,34
- criado de Pedro Ares
- Gómez Pér[ez]** (dest.) 113.3
- Gómez Pérez** 113.9
- Gomes Peres** 113.10-11
- GÓMEZ PÉREZ DE FONTEFRÍA**
- Gomes Peres de Fonte Fría** (test.) 232.38
- Gomes Peres de Fonte Fría** (test.) 233.39
- GÓMEZ PÉREZ DO BOLO**
- Gomes Peres do Bolo** (test.) 98.25, (test.) 99.24-25
- Gómez Pérez do Bolo** (out.) 101.2
- Gó[mez Pérez]** 101.12
- Gómez Pérez** 101.16,19
- Gomes Pérez** 101.20
- Gómez Pérez** 101.23
- Gómez Peres** 101.24
- Gómez [Pérez]** 101.31
- Gomes Peres** 102.5,10, 15,17,20,27
- [Go]mes Peres** 102.14
- Gomes [Peres]** 102.18-19
- GÓMEZ RUIZ**
- Gómez Rroyz** (conf.) 100.b
- GÓMEZ SOLLEIRO**
- Gomes Soelleyro** (test.) 142.23
- Gonçal d'Eyree** (v. GONZALO DE EIRÉ)
- Gonçal de Parada** (v. GONZALO DE PARADA)
- Gonçal de Puga** (v. GONZALO DE PUGA)
- Gonçal Gomes de Paaços** (v. GONZALO GÓMEZ DE PAZOS)
- Gonçal Yanes d'Agilar~ d'Aguillar** (v. GONZALO YÁÑEZ DE AGUILAR)
- Gonçal Lasso** (v. GONZALO LASO)
- Gonçal Nunes de Castrelo** (v. GONZALO NÚÑEZ DE CASTRELO)
- Gonçalo~Gonçaluo Peres~Pérez** (v. GONZALO PÉREZ DA SILVA, GONZALO

- PÉREZ DE GAIOSO, GONZALO PÉREZ DE REQUEIXO, GONZALO PÉREZ DO MATO)**
Gonçaluo (v. GONZALO EANES DE NÓVOA, GONZALO ESTÉVEZ, GONZALO NÚNEZ DE NÓVOA)
Gonçaluo Codeiro (v. GONZALO PÉREZ CUDEIRO)
Gonçaluo d’Aguilar (v. GONZALO YÁÑEZ DE AGUILAR)
Gonçaluo de Nóvoa (v. GONZALO NÚNEZ DE NÓVOA)
Gonçaluo do Mato (v. GONZALO PÉREZ DO MATO)
Gonçaluo Eanes (v. GONZALO ANES, GONZALO EANES DE NÓVOA)
Gonçaluo Gomes (v. GONZALO GOMÉZ DA PEROXA)
Gonçaluo Martiis (v. GONZALO MARTÍS DE PRADOBÓ)
GONZALO
 - *Gundisaluus* (test.) 6.a
Gundisaluus (test.) 14.c
 -tenente Limia
Gunsaluus 9.12
 -arcebispo de Toledo e chanceler maior de Fernando IV
Gonçaluo (conf.) 84.23, (conf.) 123.110
Gonçalo (conf.) 85.26
 -bispo de León
Gonçaluo (conf.) 84.c, (conf.) 123.116
Gonçalo (conf.) 85.c
 -home de Álvaro Paz
Gonçaluo (test.) 130.31
-Gonçalo (test.) 169.17
 -criado de Martiño Capelo
Gonçaluo (test.) 185.29
GONZALO [...] notario público de Ourense pola igrexa
Gonçaluo [...] (not.) 138.31
GONZALO ANES
 -monxe notario de SCN
Gonçaluo Anes 111.9
 -morador en Ourense
Gonçaluo Anes (test.) 123.264
Gonçaluo Eanes (test.) 124.75-76
 -monxe notario de Celanova
Gonçaluo Anes (not.) 134.5
Gonçaluo Anes 134.22
 -cóengo de Ourense
Gonçaluo Anes (test.) 135.61
GONZALO CHAVÍN veciño de Ourense
Gonçaluo Chabýn (dest.) 253.4, 253.26
Gonçalo Chabín 253.37
Gonçaluo Chabín 253.37
GONZALO DA CARREIRA morador en Santa María de Louredo
Gonçaluo da Carreira (dest.) 157.5, 6,17,19,24,27[2], (test.) 161.56
Gonçaluo da Carreira 157.25
GONZALO DA IGREXA
Gonçaluo da Iglleia (test.) 243.44, (dest.) 244.3,7,27
GONZALO DA REGUENGA
Gonçaluo da Rreguenga (dest.) 234.17, 19

- Gonçaluo da Rreguenga** 234.21,24,30
- GONZALO DA TOUZA** muiñeiro morador no Ribeiro de Mende
- Gonçalo da Touça** (dest.) 199.1-2,18,25
- GONZALO DAS CALDAS**
- Gonçalo das Caldas** 264.6
- GONZALO DE ABELAR** natural de Celanova
- Gonçaluo d'Avellar** (test.) 153.39
- GONZALO DE BARRIEROS** morador en Velle
- Gonçaluo de Barreyros** (test.) 190.66
- GONZALO DE CACHALVITE**
- veciño de Santo André do Castro
- Gonçalo de Cachalvjte** (test.) 265.29
- Gonçaluo de Cachalujite** (test.) 174.53
- GONZALO DE CEA**
- Gonçaluo de Çea** (test.) 161.58
- GONZALO DE CEBOLIÑO** xastre veciño de Ourense
- Gonçalo de Çebolyño** (dest.) 241.2
- Gonçaluo de Çebolyño** 241.16
- GONZALO DE CHAPA** cóengo da igrexa de Ourense
- Gonçaluo de Chapa** (out.) 212.5
- GONZALO DE DEZA** cóengo da igrexa de Ourense
- Gonçaluo de Deça** (out.) 212.4
- GONZALO DE EIRÉ** escudeiro morador no alfoz de Chantada
- Gonçal d'Eyree** (dest.) 216.3,45
- Gonçaluo d'Eyree** 216.16
- Gonçaluo d'Ejree** 255.41
- GONZALO DE LOUREDO**
- Goncaluo de Loredo** (test.) 247.36
- GONZALO DE MAGALÁNS** clérigo de Compostela e notario apostólico
- Gonçaluo de Magaláas** (not.) 240.34
- Gundisaluus Magaláas** 240.ns
- Gundisaluus de Magalaas** 240.s
- GONZALO DE MARROZOS**
- Gonçaluo de Marocos** 177.10
- GONZALO DE MASIDE**
- Gonçaluo de Masyde** 215.5,6
- Gonçalo de Maside** (test.) 226.20, 244.36
- Gonçaluo de Maside** 243.32
- GONZALO DE MEDÍN** clérigo reitor da igrexa parroquial de Santo André de Lesta
- Gundissaluo de Medjn** (test.) 190.38
- GONZALO DE MONTERROSO** veciño de Ourense
- Gonçaluo de Monterroso** (test.) 219.37-38
- Gonçaluo de Montorroso** (dest.) 223.3-4
- Gonçaluo de Montorroso** 223.32
- Goncalo de Monteroso** 252.37
- GONZALO DE MONTERROSO O MOZO**
- Gonçaluo de Monterroso o Moço** 253.8
- GONZALO DE OUTEIRO**
- Gonçalo d'Outeiro** 265.8
- GONZALO DE PALMÉS** home do prior de SCN Afonso Gómez
- Gonçaluo de Palmés** (test.) 145.44
- GONZALO DE PARADA** morador en Casanova de Santo André do Castro
- Gonçal de Parada** (dest.) 220.2,26

- Gonçalo de Parada** (dest.) 221.3
Gonçaluo de Parada 221.33
- GONZALO DE PENA FERRÍA
Gonçaluo de Pena Ferría (test.) 146.28
- GONZALO DE PRADO
 -cóengo da igrexa de Ourense
Gonçaluo de Prado (out.) 212.5
 -monxe de Celanova
Gonçaluo de Prado (test.) 238.19
- GONZALO DE PUGA escudeiro
Gonçal de Puga (out., test.) 218.1
Gonçalo de Puga 218.4
Gonçaluo de Puga 218.40,45
- GONZALO DE REZA O MOZO morador en Bobadela
Gonçalo de Rreça o Moço (test.) 229.63-64
- GONZALO DE RIBELA carnicheiro
Gonçalo de Ribela 190.87
- GONZALO DE SAN TOMÉ morador no Ribeiro de Mende
Gonçaluo de Santomé (test.) 178.28
- GONZALO DE SAN XIAO
Gonçaluo de San Jjáao 262.3
- GONZALO DE SAS morador en Untes
Gonçaluo de Saas (test.) 165.24, 167.8, 181.8[2]
- GONZALO DE TARASCÓN criado de Pedro Gómez
Gonçaluo de Tarascom (dest.) 175.3
Gonçaluo de Tarascón 175.16
Gonçalo de Tarascón (dest.) 179.4, 229.16
Gonçaluo de Tarascón 179.19
- GONZALO DO BURGO morador en Vilariño / morador no couto de Untes
Gonçaluo do Burgo (test.) 215.30
Gonçalo do Burgo (test.) 240.33
- GONZALO DO CAMPO morador en Abruciños
Gonçaluo do Campo (test.) 178.29
- GONZALO DO POMBAL morador en Tarascón
Gonçaluo do Poonbal (dest.) 188.3,17
- GONZALO EANES
 -tenente Búbal
Gundissaluus Iohannis (conf.) 3.b
 -**Gunsaluus Iohannis** (out.) 9.2-3
 -alcalde casteleiro de Ourense
Gundisaluj Iohannis 123.135
 -chantre de Lugo
Gunsaluo Iohannis (test.) 133.22
 -veciño de Santiago
Gonçaluo Eanes (test.) 144.21
- GONZALO EANES DE NÓVOA cabaleiro
Gunsaluum Iohannis (out.) 24.1
Gonzaluo Eanes de Nóuoa (out.) 48.2
Gonzal[uo] 48.22
Gonçaluo Eanes 68.2
Gonçaluo (68.3)
- GONZALO EANES PEREIRA alcalde da cidade de Ourense polo rei
Gundisaluj Iohannis Pereira 123.134
- GONZALO ESTÉVEZ prior de SCN
Gonçaluo Estéuees (out.) 147.3
Gonçaluo Estéuees (out.) 148.4

- Gonçalu Estéuñes** 148.6, 162.7
Gonçalu (out.) 151.1, (out.) 153.1,
(out.) 160.1, (out.) 186.2
Gundisaluus 151.s, 152.s, 154.s,
155.s, 156.s, 164.ns, 165.ns, 166.ns
Gonçalu (out.) 152.1
Gonçalu Estéuees (out.) 154.1
Gonçalu Este[ues] (out.) 155.1
Gonçalu Esteues 155.36
Gonçalu Esteues (out.) 156.1
Gonçalu Esteues (out.) 158.1
Gonçalu Estéuñes (out.) 162.1
Gonçalu Esteues (out.) 163.1, (out.)
165.3, (out.) 166.1
Gonçalu Estéuees (out.) 164.1
Gonçalu Esteues (out.) 167.1, (out.)
168.1, 174.4,5,8,13
Gonçalu Estéuees (out.) 171.1
- GONZALO FERNÁNDEZ**
-conde
Gundissaluus Ffernandit (conf.) 1.b
-cabaleiro
Gundisaluus Fernandi (test.) 14.a
-monxe de SCN
Gonçalu Ffernández (test.) 111.35
-notario público de Ourense polo bis-
po e a igrexa e notario público nos cou-
tos de SCN polo prior e o convento
Gonçalu Fernandes (not.) 146.29
Gonçalu Fernandes 146.ns, (not.)
149.34, 149.ns
-morador na Castiñeira
Gonçalo Fernandes (dest.) 228.3
Gonçalo Ffernandes 228.29
- GONZALO FERNÁNDEZ DE VILANOVA** mor-
domo de Munio Fernández
Gonzaluo Fernándiz da Uila Noua
(test.) 31.18
GONZALO GAGO porteiro do cabido da
igrexa de Ourense
Gonçalo Gago 241.22
- GONZALO GOMÉZ**
-escribán de Ourense
Gundisaluuo Gomecij (test.) 78.22
-clérigo de Mandrás
Gonçalu Gomes (test.) 161.57
-clérigo de Lamela
Gonçalu Gómez (test.) 253.32
- GONZALO GOMÉZ DA PEROXA**
Gonçalu Gomes da Peroia 129.9
Gonçalu Gomes 129.16
Gonçalu Gomes 129.37
- GONZALO GÓMEZ DE PAZOS**
-escudeiro
Gonçalu Gomes de Paaços (test.)
151.41
-escudeiro
Gonçal Gomes de Paaços (out.) 200.1
- GONZALO GONZÁLEZ** cabaleiro
Gundisaluus Gundisalui (test.) 7.b
- GONZALO GÓTERREZ**
-**Gonçalu Gutiérrez** (dest.) 94.2
Gonçalu Gotérrez 94.5,5-6
Gonçalu Gotérez 107.4
-escudeiro
Gundisaluus Guterj (test.) 72.20
- GONZALO IANES**
-morador en Ourense

- Gonçalo Yanes** (test.) 150.26-27
-morador en Santo Estevo de Untes
- Gonçalu Yanes** (dest.) 160.2,24-25
- GONZALO LASO**
-**Gonçal Lasso** 201.3,5[2],6[2],8
-**Gonçalu Lasso** (dest.) 242.3,10,15
- GONZALO LOURENZO**
-home do abade de Celanova Xoán Lourenzo
- Gonçalu Lourenço** (test.) 143.32
-morador no Ribeiro de Mende
- Gonçalu Lourenço** (test.) 185.29
- GONZALO LOURENZO DA ALÉN** morador no couto de Santa Cruz de Arrabaldo de Riba de Miño
- Gonçalu Lourenço d'Aalén** (dest.) 163.4
- Gonçalu Lourenço, dito d'Aalén** 163.37
- GONZALO MARTÍS**
-monxe notario de SCN
- Gonçalu Martiiz** (not.) 97.17
- monxe notario do mosteiro de Celanova
- Gonçalu Martiis** (not.) 133.54,57
-morador en Mende
- Gonçalu Martiis** 153.13
-muiñeiro
- Gonçalu Martiis** 169.3
-**Gonçalo Martiis** 190.51
Gonçalu Martiis 190.85
- GONZALO MARTÍS DE CEBOLIÑO**
Gonçalu Martiiz de Çebolyno (test.) 87.26
- GONZALO MARTÍS DE PRADOBÓ**
- Gonçalu Martiis de Prado Bóo** 165.8
- Gonçalu Martiis** 165.8-9,31,33,39
Gonçalu Martiis 165.34
- GONZALO MIGUEZ**
-monxe de Celanova e subprior de SCN
- Gundisalu Michaelis** (conf.) 13.25
-**Gonçalu Miguees** (test.) 134.22
- GONZALO MORÁN** meiriño maior de León
- Gonçalu Morant** (conf.) 100.d
- GONZALO MORETE**
Gonçalu Morete 163.11, 164.12,57-58
- GONZALO NETO** morador en Guitar
Gonçalu Nepto (test.) 141.50
- GONZALO NÚNEZ**
-escudeiro
- Gonçalu Nunes** 170.2
Gonçalu Nunes 178.5
-**Gonçalu Nunes** 186.7
Gonçalo Nunes 186.11,12
- GONZALO NÚNEZ DE CASTRELO** meiriño en Orcellón, Búbal e Castela
- Gonçal Nunes de Castrelo** (dest.) 89.1-2
- GONZALO NÚNEZ DE MENDE** escudeiro morador no Ribeiro de Mende
- Gonçalu Nunes de Meende** 198.24
- GONZALO NÚNEZ DE NÓVOA** bispo de Ourense / arcediago
- Gonçalu** 100.27
Gonçalu de Nóuoa 123.181,210
Gonçalu Nunes de Nóuoa 123.200

- Gonçalo** 123.212
Gonçalo Núñez de Nóoua 123.233-234, 124.48
- GONZALO NUÑEZ**
-**Gonçalo Nuñes** (out.) 98.2,7,20, (out.) 99.1-2,20
Gonçalo Núñez 99.7
-bacharel en decretos e notario público polo bispo de Ourense
Gonçalo Nuñes 179.24,25
- GONZALO OSÓREZ**
-tenente Castela de Búbal
Gundisaluus Osorij 12.29
-**Gundisaluus Osoriz** (conf.) 14.12
- GONZALO PARRAGUÉS** frade do mosteiro de San Francisco de Ourense
Gonçalo Parragés (out.) 190.72
- GONZALO PÉREZ**
-monxe notario de SCN / prior
Gonçalo Pérez (not.) 73.14
Gonçalo Pérez (not.) 75.29
Gonçalo Pérez (not.) 77.33, 105.3
Gonçalo Pérez (test.) 81.20, (out.) 97.1
Gonçalo Peres 82.12, (dest.) 96.3-4, (out.) 111.1
Gonçalo Pérez (not. 86.26), (dest.) 95.4
Gonçalo Peres (test.) 90.21,25, (out.) 98.3, (out.) 99.3
Gonçalo Pérez (out.) 101.1
Gonçalo Peres 126.9
-xuíz en lugar do bispo de Ourense D. Pedro
- Gonçalo Pérez** 76.1-2
-mestre da orde de Alcántara
Gonçalo Pérez (conf.) 84.c
Gonçalo Pérez (conf.) 85.c
Gonçalo Pérez (conf.) 123.118
- morador en Alongos
Gonçalo Peres (test.) 163.43
- GONZALO PÉREZ CUDEIRO** notario de Ourense
Gonçalo Codeiro (test.) 123.28
Gundisaluus Petri Codeiro (test.) 123.136
- GONZALO PÉREZ DA CRUZ DO CENTEO**
Gonçalo Peres da Cruz do Çentão (test.) 123.80
Gonçalo Peres da Cruz do Çentão (test.) 123.83
Gonçalo Peres da Cruz do Çentão (test.) 123.225
- GONZALO PÉREZ DA PRAZA** morador en Ourense
Gonçalo Peres da Praça (test.) 145.43
Gonçalo Peres da Praça 149.19
- GONZALO PÉREZ DA SILVA** peleteiro do mosteiro de San Francisco de Ourense
Gonçalo Peres da Siluáa (dest.) 190.74
Gonçalo Peres 190.78,80,97,98,105
Gonçalo Peres da Siluáa 190.111
- GONZALO PÉREZ DE BEIRO**
Gonçalo Peres de Beiro (test.) 101.35
Gonçalo Peres de Beyro (test.) 102.30

- GONZALO PÉREZ DE GAIOSO** notario real
Gonçalo Peres de Goyoso (not.)
 242.25
Gonçaluo Peres 242.ns
- GONZALO PÉREZ DE REQUEIXO** rexedor de
 Ourense, morador na rúa Nova
Gonçaluo Peres de Rreqeyxo (out.)
 198.1
Gonçaluo Peres 198.4,13,45,50,
 207.6,9, 10
Gonçaluo Peres de Rreqeixo 198.12
Gonçaluo Peres de Rreqeyxo (out.)
 199.1
Gonçalo Peres de Rreqeixo 199.20
Gonçaluo Peres de Rreqeixo (dest.)
 207.5
Gonçaluo Peres de Rreqeixo 207.5
Gonçaluo Peres 207.9
Gonçaluo Peres 207.20
Gonçalo Peres 207.25
Gonçaluo de Rreqeixo 212.176
Gonçalo Peres de Rriqueyxo (test.)
 239.33
- GONZALO PÉREZ DO MATO** notario de Ou-
 rense
Gonçaluo Peres do Mato (dest.)
 110.3, (out.) 123.2,57,189,265, 135.4
Gonçaluo Pérez 110.16,120.5,15,1
 23.20,23[2],24,27,31,56,59,70,76,78,
 122,146,150,153,160,184,196,204,
 218[2],220,222,223,226,227,232,23
 7,240,243,246,248,251,252[2],253,
 257,258,259,262,264,124.4,6,29
Gonçaluo Peres 110.24,39,123.26, 63,
 67,69,79,81[2],82,84[2],214,215,241,
 242,244,259,260,263,124.5,10,14,17,
 27, 3 0-31,38,43,53,54,63,65,73,75,
 76,77, 135.13,34,35,36,37,62
Gonçaluo Peres 110.26,29,
 123.55,78,83,151,158,161,163,
 166,167,168,178,222,228,232,
 238,131.17,135.6,7,9,14[2],19,
 29[2],30,31, 142.6,13,19
Gonçaluo [Pérez] do Mato (dest.)
 120.2-3
Gonçaluo Pérez 120.7,13, 121.11-12,
 123.78
Gonçaluo Pérez do Mato (dest.)
 121.2-3, 123.22,32,71, 168,251,
 (dest.) 131.2
Gundisaluum Petri de Mato 123.134
Gonçaluo Peres 123.137,169,
 131.19,22,26
Gonçaluo Peres do Mato (dest.)
 123.139,171, (dest.) 142.3
Gonçaluo Peres 123.204,124.8,9,
 18,32,38-39,61
Gonçaluo [Pérez] 123.236
Gonçaluo [Pérez] do Mato (out.)
 124.2
Gonçaluo Peres 124.9,24,26,
 31[2], 32, 37, 40, 41, 46, 50,
 51, 54, 55, 56, 57, 59, 65, 65-
 66,69[2],70,71,72
Gonçaluo Pérez 124.22,47
Gonçaluo Peres do Mato 124.63
[Gonça]luo Peres 135.13-14
Gonçaluo Peres 135.23,24

- Gonçaluo Peres** 142.8,16
Gonçaluo do Mato 185.11
Gonçalo Peres do Mato 195.1, 196.7,10
Gonçalo Peres 195.2
Gonçalo Peres do Mato 196.2
- GONZALO PÉREZ SEIXALBO**
Gundisaluo Petri Seixaluo (test.) 123.136
- GONZALO RAMÍREZ**
-escudeiro do electo de Ourense D. Pedro Eanes
Gonçaluo Ramón 62.11
-G[onçal]uo Ramón (conf.) 100.d
- GONZALO RAÑOÁ** carpinteiro
Gonçaluo Rrañoá (test.) 185.28-29
- GONZALO RODRÍGUEZ**
-**Gundisaluuus Ruderigiz** (conf.) 1.a
-subdiácono da igrexa de Lugo
Gundisaluuus Rudericj (test.) 18.21-22
-**Gonçalo Rrodrigues** (not.) 104.22, (not.) 117.20
Gonçalo Rrodrigues (not.) 132.17
-home do prior de SCN Estevo González
Gonçaluo Rrodrigues (test.) 120.20, (test.) 121.21
- GONZALO SÁNCHEZ** veciño de Ourense / escudeiro
Gonçaluo Sanches (dest.) 148.3-4
Gonçaluo Sanches 148.5,6,14, 19, (out.) 149.2,30
Gonçaluo Sanches 148.21
- Gonçaluo San[ches]** 149.33
Gonçaluo Sanches 198.32
- GONZALO TATO** morador na rúa da Obra
Gonçaluo Tato (out.) 129.2-3,19[2],24,48
Gonçaluo Tato 129.3[2],25
- GONZALO TÉLEZ DE VEIGA** cóengo de Ourense, provisor e vigairo xeral do bispo Pedro de Silva
Gonçalo Teles de Veiga 199.34
- GONZALO VÁZQUEZ**
-veciño de Ourense
Gonçaluo Vaasques (test.) 136.33
-escudeiro veciño de Ourense
Gonçaluo Vaasques 149.1
Gonçaluo Vaasques 149.4
- GONZALO VELLO**
Gonçaluo Vello 149.8
- GONZALO YAÑEZ DE AGUILAR**
Gonçal Yanes d'Agilar (conf.) 84.b
Gonçal Yanes d'Aguillar (conf.) 85.b
Gonçaluo d'Aguliar (conf.) 123.116
- GONZALO ZAPATEIRO**
Gonçaluo Çapateiro (test.) 172.81
- Gonzaluo** (v. **GONZALO EANES DE NÓVOA**)
Gonzaluo Eanes de Nóuo (v. **GONZALO EANES DE NÓVOA**)
Gonzaluo Fernándiz da Uila Noua (v. **GONZALO FERNÁNDEZ DE VILANOVA**)
- Goter** (v. **GOTERRE**)
Goter d'Untes (v. **GOTERRE GONZÁLEZ DE UNTES**)
- GOTERRE**
-clérigo de So[...]

- Goter** (test.) 210.27
 -morador en Untes
- Goterre** (test.) 197.26
- Goterre d'Untes, Goterre de Vntes** (v. **GOTERRE GONZÁLEZ DE UNTES**)
- GOTERRE DE ANAIGO**
- Gotere d'Anaygo** (dest.) 247.2,4,13, 14, 28, 254.3
- Goterre de Najgo** 255.16
- Goterre d'Anaygo** 265.7
- GOTERRE DE BARRIO** morador en Untes
- Goterre de Bárreo** (test.) 194.28-29
- Goterre de Najgo** (v. **GOTERRE DE ANAIGO**)
- GOTERRE GONZÁLEZ DE UNTES** morador en Santo Estevo de Untes
- Goter Gonçalues d'Untes** (dest.) 204.2, (dest.) 205.2
- Goter Gonçalues** 204.3
- Goter Gonçalues** 204.4, 205.13
- Goter Gonçalues** 204.10
- Goter Gonçalues d'Untes** (dest.) 206.2
- Goter Gonçalues** 206.13
- Goter d'Untes** (test.) 208.37, 210.7
- Goterre d'Untes** 216.10
- Goterre de Vntes** 226.5, 261.4,8,12-13
- Gutierre de Vntes** 240.10
- GREGORIO**
- Gregorius** (not.) 15.24
 -notario público
- Gregorius** (not.) 19.16, (not.) 21.30
 -vicechanceler de Ourense
- Gregorius** (not.) 29.24
- GRISANDE**
- Grissande** (test.) 241.22
- GUY** vizconde de Limoges, vasalo de Afonso X
- Guj** (conf.) 100.20
- GUILLERMA GARCÍA**
- Guilme Gassie** (dest.) 57.3, (dest.) 58.4
- Guilma García** (out.) 66.1
- Guilma** 66.25
- GUTIERRE FERNÁNDEZ**
- Gutier Fernandit** (conf.) 1.a
- GUTIERRE SEBASTIÁNEZ**
- Goterrus Sebastianj** (conf.) 4.b
- Gunçaluo Pérez** (v. **GONZALO PÉREZ**)
- Gundisaluj Iohannis** (v. **GONZALO EANES**)
- Gundisaluj Iohannis Pereira** (v. **GONZALO EANES PEREIRA**)
- Gundisaluo Gomecij** (v. **GONZALO GÓMEZ**)
- Gundisaluo Michaelis** (v. **GONZALO MIGUEZ**)
- Gundisaluo Osoriz** (v. **GONZALO OSÓREZ**)
- Gundisaluo Petri Codeiro** (v. **GONZALO PÉREZ CUDEIRO**)
- Gundisaluo Petri Seixaluo** (v. **GONZALO PÉREZ SEIXALBO**)
- Gundisaluum Petri de Mato** (v. **GONZALO PÉREZ DO MATO**)
- Gundisaluus** (v. **GONZALO, GONZALO ESTÉVEZ**)

- Gundisaluus de Magalaas** (v. GONZALO DE MAGALÁNS)
- Gundisaluus Fernandi** (v. GONZALO FERNÁNDEZ)
- Gundisaluus Gundisalui** (v. GONZALO GONZÁLEZ)
- Gundisaluus Guterj** (v. GONZALO GOTÉ- RREZ)
- Gundisaluus Magaláas** (v. GONZALO DE MAGALÁNS)
- Gundisaluus Osorij** (v. GONZALO OSÓREZ)
- Gundisaluus Rudericj~Ruderigiz** (v. GONZALO RODRÍGUEZ)
- Gundissaluo de Medjn** (v. GONZALO DE MEDÍN)
- Gundissaluus Ffernandit** (v. GONZALO FERNÁNDEZ)
- Gundissaluus Iohannis** (v. GONZALO EANES)
- Gunsaluo Iohannis** (v. GONZALO EANES)
- Gunsalum Iohannis** (v. GONZALO EANES DE NÓVOA)
- Gunsaluus** (v. GONZALO)
- Gunsaluus Iohannis**(v. GONZALO EANES)
- Gutier Fernandit** (v. GUTIERRE FERNÁN- DEZ)
- Gutierre de Vntes** (v. GOTERRE GONZÁLEZ DE UNTES)
- H**
- Heimar** (v. AIMAR)
- HENRIQUE II**
- Enrique** (out.) 132.1,33, 136.10, 137.25, 141.29
- HENRIQUE III** rei de Inglaterra
- Henrich** 100.17
- HENRIQUE**
- infante fillo de D. Fernando, tío de Fernando IV
- Henrique** (conf.) 84.22, (conf.) 85.26
- Enrique** (conf.) 123.109
- fillo de Fernando III
- Henrico** 100.11
- Henrique** (conf.) 100.17
- I**
- INÉS**
- Eynés** (dest.) 264.5
- INÉS AFONSO**
- Ynés Afonso** (dest.) 207.10,20
- veciña de Ourense
- Ynés Afonso** (out.) 218.1,5
- Ynés Afonso** 218.42
- INÉS ANES**
- Eynés Anes** 145.13
- Eynés Yanés** 145.14
- Eynés Anes** 153.7
- INÉS ANES DE ZARZA**
- Eyn[é]s Anes de Çarça** 172.11,30
- Eynés Anes de Çarça** 172.21
- INÉS DE ANAIGO**
- Ynés d'Anaygo** 247.10
- INÉS DE FARAMONTAOS**

Eynés de Feramontãos 157.11
INÉS DE MONTERROSO veciña de Ourense
Ynés de Montorroso (dest.) 223.3-4
Ynés de Montorroso 223.32
INÉS DO PIÑEIRO
Jnés do Pynejro 171.9
INÉS FERNÁNDEZ moradora en Ourense
Ynés Ferrnandes (out.) 150.1,10
Ynés Fferrnandes 150.16,20
INÉS GONZÁLEZ
-Eynés Gonçalues (dest.) 177.4
Eyn[é]s Gonçalues 177.7,8
Ynés Gonçalues 177.7
 -moradora en Tarascón
Ynés Gonçalues (dest.) 188.4
-Ynés Gonçalues (dest.) 236.4
-Ynés Gonçalues (dest.) 240.3
INÉS GONZÁLEZ DE PARADA
Eynés Gonçalues de Parada (dest.)
 178.3
INÉS IANES
Ynés Yanes (dest.) 179.4
INÉS IANES DE CANEDO
Eynés Yanes de Canedo 175.21
INÉS LÓPEZ moradora en Fontefría
Ynés Lopes (dest.) 208.4
INÉS PÉREZ
-Eynés Peres 129.17
-Ynés Peres (dest.) 187.3
 -moradora en Vilarinho de Santo André
 do Castro
Ynés Peres (dest.) 215.2
 -moradora en Santa Mariña de Fontefría
Ynés Pérez (dest.) 219.3

INÉS RODRÍGUEZ
-Eynés Rrodrigues (dest.) 153.3
 -freira da orde terceira
[Eynés] Rrodrigues (out.) 178.1
Eynés Rrodrigues 178.4
Eynés Rrodrigues 178.10,11,18,24-
 25
ÍÑIGO bispo de Ávila
[En]nigus (conf.) 1.a
ISABEL infanta
Ysabel 91.1

J

Jacintus~Iacjntus (v. **XACINTO**)
Jacobo~Jacobum~Jacobus (v. **XACOBE**)
Jácome de Lançãa (v. **XÁCOME DE LANZÁ**)
Yhuda Abenaçica (v. **XUDAS ABENAZIZA**)
Ildonce Menendiz (v. **ALDONZA MÉNDEZ**)
Joán Fernándiz (v. **XOÁN FERNÁNDEZ**)
Joán Fernándiz de Ual de Grou (v. **XOÁN**
FERNÁNDEZ DE VAL DE GROU)
Joán Martíiz (v. **XOÁN MÁRTÍS**)
Joán Pérez (v. **XOÁN PÉREZ**)
Joán Teixeira (v. **XOÁN TEIXEIRA**)
Joane (v. **XOANE**)
Joham Eanes (v. **XOÁN ANES**)
Joham Paradela (v. **XOÁN PÉREZ DE PA-**
RADELA)
Johán (v. **XOÁN I, XOÁN, XOÁN DÍAZ,**
XOÁN DE SANDOVAL, XOÁN GARCÍA
MANRIQUE)

- Joh[án ...]** (v. **XOÁN [...]**)
Johán [...] (v. **XOÁN [...]**)
Johán Affonso~Afonso (v. **XOÁN AFONSO**)
Johán Afonso de Çerreda (v. **XOÁN AFONSO DE CERREDA**)
Johán Alffonso~Alfonso de Haro (v. **JUAN ALFONSO DE HARO**)
Johán Alfonso (v. **JUAN ALFONSO**)
Johán Alfonsso (v. **JUAN ALFONSO DE HARO**)
Johan Anes (v. **XOÁN ANES**)
Johan Anes, dito Sanjño (v. **XOÁN ANES SANIÑO**)
Johán Aras (v. **XOÁN ARES**)
Johán Ares (v. **XOÁN ARES**)
Johán Arias (v. **XOÁN ARIAS DE NOELLE**)
Johán Arias de Noelle (v. **XOÁN ARIAS DE NOELLE**)
Iohán Branco (v. **XOÁN BRANCO**)
Iohán Çapateiro (v. **XOÁN ZAPATEIRO**)
Johán Castelão (v. **XOÁN CASTELAO**)
Johán Cingala (v. **XOÁN CINGALA**)
Johán Clérigo (v. **XOÁN CLÉRIGO**)
Iohán Cortido (v. **XOÁN CURTIDO**)
Johán d'Esprorreno (v. **XOÁN DE ESPORRENO**)
Johán d'Estar (v. **XOÁN DE ESTAR**)
Johán da Çerdeira de Santa Marina (v. **XOÁN DA CERDEIRA DE SANTA MARIÑA**)
Johán da Lágea (v. **XOÁN DA LAXA**)
Johán de Canba (v. **XOÁN DE CAMBA**)
Johán de Castela (v. **XOÁN DE CASTELA**)
Iohán de Deça (v. **XOÁN DE DEZA**)
Johán de Gaança (v. **XOÁN DE GANZA**)
Johán de Gondíás (v. **XOÁN DE GUNDIÁS**)
Johán de Graadeyra (v. **XOÁN DE GRADEIRA**)
Johán de Maçada (v. **XOÁN DE MACEDA**)
Johán de Penjn (v. **XOÁN DE PENÍN**)
Johán de Rramoýn (v. **XOÁN DE RAMUÍN**)
Johán de Rig[eyr]o (v. **XOÁN DE REGUEIRO**)
Iohán de Sandoual (v. **XOÁN DE SANDOVAL**)
Johán de Sant'Oséueo (v. **XOÁN DE SANTO EUSEBIO**)
Johán de Santa María (v. **XOÁN DE SANTA MARÍA**)
Johán de Santo Antón (v. **XOÁN DE SANTO ANTÓN**)
Johán de Sorueyra (v. **XOÁN DE SOLBEIRA**)
Johán Díat de Vilar (v. **XOÁN DÍAZ DE VILAR**)
Johán Díaz (v. **XOÁN DÍAZ**)
Johán Díaz de Villar (v. **XOÁN DÍAZ DE VILAR**)
Johán do Carril (v. **XOÁN DO CARRIL**)
Johán do Tionllo (v. **XOÁN DO TIOLLO**)
Johán Domingues~Domínguez (v. **XOÁN DOMÍNGUEZ**)
Johán Domínguez, dito da Uaya (v. **XOÁN DOMÍNGUEZ DA BAIÁ**)
Johán Eanes (v. **XOÁN ANES, XOÁN EANES**)
Johán Fernandes (v. **XOÁN FERNÁNDEZ, XOÁN FERNÁNDEZ DE NOGUEIRA**)
Iohán Fernandes de Nugueyra (v. **XOÁN FERNÁNDEZ DE NOGUEIRA**)

- Johán Fernández** (v. **XOÁN FERNÁNDEZ**)
- Johán Ferreyro~Fferreyro** (v. **XOÁN FERREIRO**)
- Johán Ferrnandes** (v. **XOÁN FERNÁNDEZ, XOÁN FERNÁNDEZ DE NOGUEIRA**)
- Johán Ferrnandes de Nugueyra** (v. **XOÁN FERNÁNDEZ DE NOGUEIRA**)
- Johán Ferrnandes de Rribela** (v. **XOÁN FERNÁNDEZ DE RIBELA**)
- Johán Ferrnandes Pon Pena** (v. **XOÁN FERNÁNDEZ PON PENNA**)
- Johán Ffernandes~Ffernández** (v. **XOÁN FERNÁNDEZ**)
- Johán Ffernandes d'Alongos** (v. **XOÁN FERNÁNDEZ DE ALONGOS**)
- Johán Ffernandes~Ffernández** (v. **XOÁN FERNÁNDEZ**)
- Johán Gayo** (v. **XOÁN GAIO**)
- Johán García** (v. **XOÁN GARCÍA, XOÁN GARCÍA DE AMARANTE**)
- Johán García d'Amarante** (v. **XOÁN GARCÍA DE AMARANTE**)
- Iohán García Manrique** (v. **XOÁN GARCÍA MANRIQUE**)
- Johán Gomes** (v. **XOÁN GÓMEZ, XOÁN GÓMEZ DE BARRIO**)
- Johán Gonçales** (v. **JUAN GONZÁLEZ**)
- Johán Gonçalues~Gonçaluez** (v. **XOÁN GONZÁLEZ, XOÁN GONZÁLEZ DE CASTRELO**)
- Iohán Gonçaluez de Deça** (v. **XOÁN GONZÁLEZ DE DEZA**)
- Johán Gonçaluez de Duura** (v. **XOÁN GONZÁLEZ DE DUBRA**)
- Johán Ingrés** (v. **XOÁN INGLÉS**)
- Johán Ledo** (v. **XOÁN LEDO**)
- Johán León~Leom** (v. **XOÁN LEÓN**)
- Johán Loýs** (v. **XOÁN LOIS**)
- Iohán Lopes~López** (v. **XOÁN LÓPEZ**)
- Johán Lourenço** (v. **XOÁN LOURENÇO**)
- Johán Martiis~Martíiz** (v. **XOÁN MARTÍS**)
- Johán Martiis de Carrasedo** (v. **XOÁN MARTÍS DE CARRACEDO**)
- Johán Martiis de Palençola** (v. **XOÁN MARTÍS DE PALENZUELA**)
- Johán Martíiz do Lagar** (v. **XOÁN MARTÍS DO LAGAR**)
- Johán Martines** (v. **JUAN MARTÍNEZ**)
- Iohán Martines de Rrojas** (v. **JUAN MARTÍNEZ DE ROJAS**)
- Johán Migêes~Mjgees** (v. **XOÁN MIGUEZ DA SILVA**)
- Johán Migêez** (v. **XOÁN MIGUEZ, XOÁN MIGUEZ DA SILVA**)
- Johán Mjgêez** (v. **XOÁN MIGUEZ DA SILVA**)
- Johán Mjgêez da Siluãa** (v. **XOÁN MIGUEZ DA SILVA**)
- Johán Móogo** (v. **XOÁN MOGO**)
- Johán Nunes** (v. **XOÁN NÚNEZ**)
- Johán Núnnez~Núñez** (v. **JUAN NÚNEZ**)
- Johán Osoret~Osórez** (v. **XOÁN OSÓREZ**)
- Johán Paas~Páaz** (v. **XOÁN PAZ**)
- Johán Páez** (v. **XOÁN PÁEZ**)
- Johán Páez de Tarascón** (v. **XOÁN PÁEZ DE TARASCÓN**)
- Johán Paradela** (v. **XOÁN PARADELA, XOÁN PÉREZ DE PARADELA**)
- Johán Pardo** (v. **XOÁN PARDO**)

Johán Pascual (v. **XOÁN PASCUAL**)

Johán Patino (v. **XOÁN PATIÑO**)

Johán Peres (v. **XOÁN PÉREZ**, **XOÁN PÉREZ DE NÓVOA**)

Johán Peres (v. **JUAN PÉREZ**)

Johán Peres de Bárreo (v. **XOÁN PÉREZ DE BARRIO**)

Johán Peres de Bitoria (v. **JUAN PÉREZ DE VITORIA**)

Johán Peres de Codessedo (v. **XOÁN PÉREZ DE CODESEDO**)

Johán Peres-Pérez de Costa de Monte (v. **XOÁN PÉREZ DE COSTA DE MONTE**)

Johán Peres-Pérez de Nóuo (v. **XOÁN PÉREZ DE NÓVOA**)

Johán Peres-Pérez de Vitoria (v. **JUAN PÉREZ DE VITORIA**)

Johán Peres Paradela (v. **XOÁN PÉREZ DE PARADELA**)

Johán Pérez (v. **XOÁN PÉREZ**, **XOÁN PÉREZ DE NÓVOA**)

Johán Pérez, dito de Moreyras (v. **XOÁN PÉREZ DE MOREIRAS**)

Johán Pérez Centroos (v. **XOÁN PÉREZ SANTRÓS**)

Johán Pérez d'Orga (v. **XOÁN PÉREZ DE ORGA**)

Johán Pérez de San Migueel de Canedo (v. **XOÁN PÉREZ DE SAN MIGUEL DE CANEDO**)

Johán Pérez de Vjllariño (v. **XOÁN PÉREZ DE VILARIÑO**)

Johán Pérez de Paradella (v. **XOÁN PÉREZ DE PARADELA**)

Johán Periquino (v. **XOÁN PERIQUIÑO**)

Johán Rraa (v. **XOÁN RA**)

Johán Rodríguez~Rrodrigues~Rrodríguez de Roias (v. **JUAN RODRÍGUEZ DE ROJAS**)

Johán Rrodrigues (v. **XOÁN RODRÍGUEZ**)

Johán Saco (v. **XOÁN SACO**)

Johán Sanches de Marquiña (v. **XOÁN SÁNCHEZ DE MARQUINA**)

Johán Sanches do Barreiro (v. **XOÁN SÁNCHEZ DO BARREIRO**)

Johán Sánchez de Pinol (v. **XOÁN SÁNCHEZ DE PIÑOR**)

Johán Sanýn~Sanyño (v. **XOÁN ANES SANIÑO**)

Johán Sotil (v. **XOÁN SUTIL**)

Johán Suárez (v. **XOÁN SUÁREZ**)

Johán Telo (v. **XOÁN TELO**)

Iohán Testa (v. **XOÁN TESTA**)

Johán Uaasques (v. **XOÁN VÁZQUEZ**)

Johán Vasques de Meende (v. **XOÁN VÁZQUEZ DE MENDE**)

Johán Vilela (v. **XOÁN VILELA**)

Johán Uuiiáneez de Caschaluite (v. **XOÁN VIVIÁEZ DE CACHALVITE**)

Johanne (v. **XOÁN**, **XOÁN DÍAZ**)

Johanne Alfonsi (v. **XOÁN AFONSO**)

Johanne Alfonsj d'Albuquerque (v. **XOÁN AFONSO DE ALBUQUERQUE**)

Johanne Arie (v. **XOÁN ARES**)

Johanne de Amarante (v. **XOÁN DE AMARANTE**)

Johanne Didaci (v. **XOÁN DÍAZ**)

Johanne Fernandi (v. **XOÁN FERNÁNDEZ**)

- Johanne Fernandj Sancti Jullianj de Malpiqua** (v. XOÁN FERNÁNDEZ DE SAN XULIÁN DE MALPICA)
- Johanne Franco** (v. XOÁN FRANCO)
- Johanne Garsie** (v. XOÁN GARCÍA)
- Johanne Gundisalui** (v. XOÁN GONZÁLEZ)
- Johanne Iohannis** (v. XOÁN EANES)
- Johanne Iohannis de Prato Bono** (v. XOÁN EANES DE PRADOBÓ)
- Johanne Lupi de Astariz** (v. XOÁN LÓPEZ DE ASTARIZ)
- Johanne Martini** (v. XOÁN MARTÍS)
- Johanne Pelagij** (v. XOÁN PAZ)
- Johanne Petri** (v. XOÁN PÉREZ)
- Johanne Petri de Taurion** (v. XOÁN PÉREZ DE TOURÓN)
- Johanne Roderici** (v. XOÁN RODRÍGUEZ)
- Johanne Squalo** (v. XOÁN ESCALO)
- Johannem Pelagij** (v. XOÁN PAZ)
- Johannes** (v. XOÁN, XOÁN DÍAZ, XOÁN MARTÍS)
- Johannes Ade** (v. XOÁN ADÁN)
- Johannes Arie** (v. XOÁN ARES)
- Johannes de Casteenda** (v. XOÁN DE CASTENDA)
- Johannes de Rigario** (v. XOÁN DE REGUEIRO)
- Johannes Derm[...]** (v. XOÁN DERM[...])
- Johannes Diaz** (v. XOÁN DÍAZ)
- Johannes Didaci** (v. XOÁN DÍAZ)
- Johannes Dominici** (v. XOÁN DOMÍNGUEZ)
- Johannes Dominici d'Untes** (v. XOÁN DOMÍNGUEZ DE UNTES)
- Johannes Fernandi** (v. XOÁN FERNÁNDEZ)
- Iohannes Fernandi de Gustey** (v. XOÁN FERNÁNDEZ DE GUSTEI)
- Johannes Fernandi de Nogaria** (v. XOÁN FERNÁNDEZ DE NOGUEIRA)
- Johannes Frolido** (v. XOÁN FLORIDO)
- Johannes Iohannes** (v. XOÁN EANES)
- Johannes Iohannis** (v. XOÁN EANES)
- Johannes Iohannis de Allariz** (v. XOÁN EANES DE ALLARIZ)
- Johannes Iohannis de Prato Bono** (v. XOÁN EANES DE PRADOBÓ)
- Johannes Iohannis de Zurili** (v. XOÁN EANES DE ZORELLE)
- Johannes Iohannis Maior** (v. XOÁN EANES O VELLO)
- Johannes Martini** (v. XOÁN MARTÍS, XOÁN MARTÍS XORDO DE PONTE MANDRÁS)
- Johannes Martini, dictus Sordo, de Ponte ad Mandraes** (v. XOÁN MARTÍS XORDO DE PONTE MANDRÁS)
- Johannes Martini de Beyro** (v. XOÁN MARTÍS DE BEIRO)
- Johannes Martini de Palmes** (v. XOÁN MARTÍS DE PALMÉS)
- Johannes Martini de Uilla Ruuin** (v. XOÁN MARTÍS DE VILARRUBÍN)
- Johannes Martini do Barro** (v. XOÁN MARTÍS DO BARRO)
- Johannes Martini Iacobensis** (v. XOÁN MARTÍS DE SANTIAGO)
- Johannes Martiniz** (v. XOÁN MARTÍS)
- Johannes Nuniz** (v. XOÁN NÚNEZ)
- Johannes Nunonis de Summitate Uille** (v. XOÁN NÚNEZ DE CIMADEVILA)

- Johannes Pelagij** (v. **XOÁN PAZ**)
Johannes Pelaiz (v. **XOÁN PAZ**)
Johannes Petri (v. **XOÁN PÉREZ**)
Johannes Petri , dictus Ueantinus (v. **XOÁN PÉREZ VEADIÑO**)
Johannes Petri de Maceda de Limia, dictus Clericus (v. **XOÁN PÉREZ DE MACEDA DE LIMIA CLÉRIGO**)
Johannes Petri de Saas (v. **XOÁN PÉREZ DE SAS**)
Johannes Petri de Sancto Laurencio (v. **XOÁN PÉREZ DE SAN LOURENZO**)
Johannes Petri do Casar (v. **XOÁN PÉREZ DO CASAR**)
Johannes Petri Soga (v. **XOÁN PÉREZ SOGA**)
Johannes Porteyro (v. **XOÁN PORTEIRO**)
Johannes Rolan (v. **XOÁN ROLÁN**)
Johannes Roderici-Ruderici (v. **XOÁN RODRÍGUEZ**)
Johannes Saluadoriz Preto (v. **XOÁN SALVADÓREZ PRETO**)
Johannes Sancij (v. **XOÁN SÁNCHEZ**)
Johannes Senor (v. **XOÁN SEÑOR**)
Johannes Suerij (v. **XOÁN SUÁREZ**)
Johannes Suerij, dictus Porcallo (v. **XOÁN SUÁREZ PORCALLO**)
Johannes Tendarius (v. **XOÁN TENDEIRO**)
Johannes Viuianus (v. **XOÁN VIVIÁEZ**)
Iohannj (v. **XOÁN FERNÁNDEZ DE GUSTEI**)
Johanni Arie (v. **XOÁN ARES**)
Johannj Iohannis (v. **XOÁN EANES**)
Iohannj Iohannis, dicto Cansada (v. **XOÁN EANES CANSADA**)
Johanni Martini (v. **XOÁN MARTÍS**)
Johannj Petri (v. **XOÁN PÉREZ**)
Johannis (v. **XOÁN DÍAZ**)
Johannis Alfonsi (v. **XOÁN AFONSO**)
Iohannis Arie (v. **XOÁN ARES**)
Iohannis Arie de Paradela (v. **XOÁN ARES DE PARADELA**)
Johannis Arie de Reuoredo (v. **XOÁN ARES DE REBOREDO**)
Johannis Didaci (v. **XOÁN DÍAZ**)
Johannis Gomecij (v. **XOÁN GÓMEZ**)
Johannis Martini (v. **XOÁN MARTÍS**)
Johannis Micahelis (v. **XOÁN MIGUEZ**)
Johannis Pelagij, dicto Maça (v. **XOÁN PAZ MAZA**)
Johannis Saluatoris (v. **XOÁN SALVADÓREZ**)
Iohannis Zancade (v. **XOÁN ZANCADA**)
Juan (v. **XOÁN**)
JUAN ALFONSO
Johán Alfonso 104.s, 132.32
JUAN ALFONSO DE HARO señor de Cameros
Johán Alffonso de Haro (conf.) 84.b
Johán Alfonso de Haro (conf.) 85.b
Johán Alfonsso (conf.) 123.114
Juan Áluares (v. **XOÁN ÁLVAREZ**)
Juan Bicos (v. **XOÁN BICOS**)
Juan Carneyro (v. **XOÁN CARNEIRO**)
Juan d'Untes (v. **XOÁN DE UNTES**)
Juan da Lama (v. **XOÁN DA LAMA**)
Juan de Bárreo (v. **XOÁN DE BARRIO**)
Juan de Bilariño (v. **XOÁN DE VILARIÑO**)
Juan de Binforte (v. **XOÁN DE MINFORTE**)
Juan de Brandeso (v. **XOÁN DE BRANDESO**)

- Juan de Castela** (v. **XOÁN DE CASTELA**)
Juan de Çea (v. **XOÁN DE CEA**)
Juan de Costêla (v. **XOÁN DE COSTELA**)
Juan de Cotarelo (v. **XOÁN DE COTARELO**)
Juan de Grãdejra (v. **XOÁN DE GRADEIRA**)
Juan de Noalla (v. **XOÁN DE NOALLA**)
Juan de Pallares (v. **XOÁN DE PALLARES**)
Juan de Penjn (v. **XOÁN DE PENÍN**)
Juan de Queenlle (v. **XOÁN DE QUENLLE**)
Juan de Rramoýn (v. **XOÁN DE RAMUÍN**)
Juan de San Martyno (v. **XOÁN DE SAN MARTIÑO**)
Juan de Sandoual (v. **XOÁN DE SANDOVAL**)
Juan de Santa María (v. **XOÁN DE SANTA MARÍA**)
Juan de Santiago (v. **XOÁN DE SANTIAGO**)
Juan Dipré (v. **XOÁN DIPRÉ**)
Juan do Bolo (v. **XOÁN DO BOLO**)
Juan do Paço (v. **XOÁN DO PAZO**)
Juan do Pereyro (v. **XOÁN DO PEREIRO**)
Juan do Sandoual (v. **XOÁN DE SANDOVAL**)
Juan do Tellado (v. **XOÁN DO TELLADO**)
Juan Ferrnandes (v. **XOÁN FERNÁNDEZ**)
Juan Ferrnandes de Nugueyra (v. **XOÁN FERNÁNDEZ DE NOGUEIRA**)
Juan Ferrnandes de Santa Ougea (v. **XOÁN FERNÁNDEZ DE SANTA OUXEA**)
Juan Fferrnandes (v. **XOÁN FERNÁNDEZ DE RIBELA**)
Juan Fferrnandes (v. **XOÁN FERNÁNDEZ**)
Juan Garçía (v. **XOÁN GARCÍA**)
Juan Gomes (v. **XOÁN GÓMEZ DE BARRIO, XOÁN GÓMEZ DE VILERMA**)
Juan Gomes de Bárreo (v. **XOÁN GÓMEZ DE BARRIO**)
Juan Gomes de Bila Herma (v. **XOÁN GÓMEZ DE VILERMA**)
Juan Gomes de Montãos (v. **XOÁN GÓMEZ DE MONTAOS**)
Juan Gomes de Vntes (v. **XOÁN GÓMEZ DE UNTES**)
Juan Gomes de Varrío (v. **XOÁN GÓMEZ DE BARRIO**)
Juan Gomes de Vjla Herma (v. **XOÁN GÓMEZ DE VILERMA**)
Juan Gomes do Várreo (v. **XOÁN GÓMEZ DE BARRIO**)
Juan Gómez do Barrio (v. **XOÁN GÓMEZ DE BARRIO**)
JUAN GONZÁLEZ
Johán Gonçales 104.s, 132.32
Juan Gonçales de Çarreda (v. **XOÁN GONZÁLEZ DE CERREDA**)
Juan Gonçalues~Gonçáluez de Deça (v. **XOÁN GONZÁLEZ DE DEZA**)
Juan Lopes (v. **XOÁN LÓPEZ**)
JUAN MARTÍNEZ
Johán Martines 85.s, 104.23, 117.21, 132.18
JUAN MARTÍNEZ DE ROJAS vasalo de Xoán I
Johán Martines de Rrojas 139.13
JUAN NÚÑEZ
 -mordomo de Fernando IV
Johán Núñez (conf.) 85.ns
 -*Johán Núñez* (conf.) 85.b
Juan Paas-Páaz (v. **XOÁN PAZ**)
JUAN PÉREZ

-**Johán Peres** (conf.) 100.d
-despenseiro maior
Johán Peres 104.38, 117.33, 132.28
-**Johán Peres** 104.38
[**Johán Peres**] 117.34
Johán Peres 132.28
JUAN PÉREZ DE VITORIA
Johán Pérez de Bitoria (not.) 104.38
Johán Peres de Bitoria (not.) 117.33
Johán Peres de Vitoria (not.) 132.28
Juan Porcallo (v. **XOÁN PORCALLO**)
JUAN RODRÍGUEZ DE ROJAS
Johán Rrodríguez de Roias (conf.) 84.b
Johán Rodríguez de Rroias (conf.)
85.b
Johán Rrodrigues de Rroias (conf.)
123.116
Juan Teixeira (v. **XOÁN TEIXEIRA**)
Juan Telo (v. **XOÁN TELO**)
Juan Vaasques-Vasques (v. **XOÁN VÁZ-**
QUEZ, XOÁN VÁZQUEZ DE MENDE)
Juan Vravo (v. **XOÁN BRAVO**)
Juana (v. **XOANA**)
Julianus (v. **XIAO**)
Julianus Fernandi (v. **XIAO FERNÁNDEZ**)
Justinjano (v. **XUSTINIANO**)

L

Laurencio (v. **LOURENZO**)
Laurencio Iohannis (v. **LOURENZO EANES**)
Laurencium Petri (v. **LOURENZO PÉREZ**
DE CASA DE NAIA)

Laurencius Iohannis Caroço (v. **LOU-**
RENZO EANES CAROZO)
Laurencius Petri (v. **LOURENZO PÉREZ**)
Laurentii, Laurentio (v. **LOURENZO**)
Laurentio Iohannis (v. **LOURENZO EANES**)
Laurentius (v. **LOURENZO**)
Laurentius Diaz-Didaci (v. **LOURENZO**
DÍAZ)
Laurentius Iohannis (v. **LOURENZO EANES**)
LEONARDO bispo de Ciudad Rodrigo
Leonardo (conf.) 100.c
LEONOR AFONSO
-**Ljonor Afonso** (dest.) 214.10
-**Leonor Afonso** (dest.) 204.5
Leonor Afonso (dest.) 205.2, (dest.)
206.2
Ljonor Afonso 261.12
LEONOR FERNÁNDEZ moradora na Casti-
ñeira
Lionor Ferrnandes (dest.) 228.3
Lionor Ffferrnandes 228.29
LEONOR GÓMEZ
Lionor Gomes 193.5, 216.10
LEONOR GONZÁLEZ veciña de Ourense
Lionor Gonçalues 176.4,6
Lionor Gonçalues (dest.) 190.56
Lionor Gonçalues 190.60, 195.6,46,
196.1,7,11
Leonor Gonçalues 191.3,7
Leonor Gonçalues 191.5
Lionor Gonçaluez (out.) 195.1,
212.18,27,115,131
Lionor Gonçalues 195.45
Lionor Gonçalues 196.2,8

LEONOR RODRÍGUEZ

Lionor Rrodrigues 174.9

LEONOR SUÁREZ

Lionor Soares 151.9

Ljonor Afonso (v. LEONOR AFONSO)

Lionor Ferrnandes (v. LEONOR FERNÁNDEZ)

Lionor Gomes (v. LEONOR GÓMEZ)

Lionor Gonçalues~Gonçáluez (v. LEONOR GONZÁLEZ)

Lionor Rrodrigues (v. LEONOR RODRÍGUEZ)

Lionor Soares (v. LEONOR SUÁREZ)

Llupo Lupi (v. LOPO LÓPEZ DE LOBÁS)

LOIS AFONSO escribán / escribán do notario de Ourense Afonso da Costa

Loýs Afonso (test.) 154.37-38

Loýs Afon[so] (test.) 155.32

LOIS DE ALBÁN

Loýs d'Aluán 185.4

LOIS FERNÁNDEZ notario real

Loýs Fernandes (not.) 136.22

Loýs Ffernandes (not.) 139.44-45

LOIS GONZÁLEZ

-veciño de Ourense

Loýs Gonçalues (test.) 149.33

-clérigo de San Breixo, tesoureiro de Celanova e notario escusador do prior de Santa María de Ribeira Rodrigo de San Xes

Loýs Gonçalues (not.) 238.20,ns

Lop (v. LOPE)

LOPE electo de Córdoba

Lop (conf.) 100.a

Lop'Eanes (v. LOPE EANES, LOPO EANES)

Lop'Ehanes (v. LOPE EANES)

Lope d'Erey (v. LOPO DE EIRÉ)

LOPE DE BARRIO

Lope de Bárreo (dest.) 265.3,24

Lope de Varrío 265.22

Lope do Bárreo 265.31

LOPE DE MENDOZA

-Lope de Mendoça (conf.) 84.b, (conf.) 85.b

Loppe de Mend[o]ça (conf.) 123.116
-arcebispo de Compostela

Luppi de Mendoça 190.2

Lope de Varrío (v. LOPE DE BARRIO)

Lope do Bárreo (v. LOPE DE BARRIO)

LOPE EANES monxe de SCN / subprior

Lope Eanes (test.) 105.19, (test.) 111.34

Lop'Eanes (test.) 106.29, (test.) 107.30, (test.) 108.24

Lop'Eanes 108.7

Lop'Ehanes 109.5

Lop'Ehanes 109.6

Lopo Anes (test.) 112.35, (test.) 113.22, (test.) 114.23, 115.3, (test.)

115.28, (test.) 116.26

LOPE RODRÍGUEZ DE VILLALOBOS

Lope Rrodrigues de [Vi]la Lobos (conf.) 84.b

Lope Rodríguez de Villa Lobos (conf.) 85.b

Loppo Rrodrigues de Vila Lobos (conf.) 123.115

Loppe de Mendoça (v. LOPE DE MENDOZA)

Loppe Pérez (v. LOPO PÉREZ)

Loppo Garçía (v. LOPO GARCÍA)

Loppo Rrodrigues de Vila Lobos (v. LOPE RODRÍGUEZ DE VILLALOBOS)

Lopo (v. LOPO GÓMEZ DE RIBADAL)

LOPO

-chantre

Lupus (test.) 7.a

-**Lupus** (test.) 14.c

-**Lopo** 161.21

-frade do mosteiro de San Francisco de Ourense

Lopo (out.) 190.72

LOPO AFONSO

Lopo Afonso 186.3

Lopo Anes (v. LOPE EANES)

LOPO ANES prior claustral de Celanova

Lopo Anes (out.) 134.2-3,14,16

LOPO CACHAZA ministro da orde dos Frades Menores da provincia de Santiago

Lupus Cachaça 190.2

Luppj 190.31

LOPO CARNEIRO

Lopo Carneiro (test.) 165.52

LOPO CONCHO doutor do mosteiro de San Francisco de Ourense

Lopo Concho (out.) 190.72

LOPO CONDE

Lopo Conde (dest.) 238.3,5, (out.) 242.2,7,11,14,18,21

Lopo d'Agra (v. LOPO GÓMEZ DE AGRA)

LOPO DA VEIGA

Lopo da Veyga (test.) 192.23, (test.) 193.20, 197.12

Lopo da Beyga (test.) 196.24, 216.9,10

LOPO DE BOEIROS

Lopo de Boeyros (test.) 199.31

LOPO DE CEA

Lopo de Çea 174.9

LOPO DE DEZA cóengo da igrexa de Ourense

Lopo de Deça (out.) 212.105

LOPO DE EIRÉ

Lopo d'Eyriy (dest.) 250.2

Lopo d'Eyryy 250.14

Lopo d'Ejree (test.) 255.41

LOPO DE MUGARES escudeiro

Lopo de Mugares (test.) 197.25, 201.37, 202.28

Lopo de Ribadal (v. LOPO GÓMEZ DE RIBADAL)

LOPO DE SANTA OUXEA

Lopo de Santa Ougãa (test.) 250.20

LOPO DO BARRIO veciño do couto de Santa [Comba]

Lopo do Várreo (dest.) 260.5[2], 27

LOPO EANES

-**Lopo Eanes** 128.13

-monxe de Celanova

Lopo Eanes (test.) 127.6,32

Lop'Eanes 142.5

LOPO FERNÁNDEZ

-zapateiro

Lupus Fernandi (test.) 19.c

-notario público de Ourense e dos coutos do bispo polo rei

Lopo Ffernandes (not.) 145.45

LOPO FROILA

Lupus Froila (test.) 9.a

- LOPO GARCÍA** home do notario de Ourense Gonzalo [...]
Loppo Garçía (test.) 138.30
- Lopo Gomes** (v. **LOPO GÓMEZ DE AGRA, LOPO GÓMEZ DE RIBADAL**)
- Lopo Gómez** (v. **LOPO GÓMEZ DE RIBADAL**)
- LOPO GÓMEZ DE AGRA**
Lopo d'Agra 157.10,13,22, 161.7,12, 13,14,18,24,30,33,35, 172.17,26, 45-46
Lopo Gomes d'Agra (out.) 161.5,41,47,51
Lopo Gomes 161.9,20
- LOPO GÓMEZ DE RIBADAL** prior de SCN / abade de Celanova e administrador de SCN / abade de Celanova
Luppus 208.s, 216.s, 221.s, 223.s, 224.s[2], 225.s, 226.s, 228.s, 231.s, 232.s
Lopo Gomes (out.) 215.1, 218.36, (out.) 222.1, (out.) 223.1
Lopo (out.) 216.1, 218.12
Lopo Gomes de Rribadal (dest.) 217.2, (out.) 228.1, (out.) 229.1
Lopo Gómez 217.30, (out.) 219.1, (out.) 221.1, (out.) 224.1, (out.) 225.1
Lopo Gómez de Rribadal (dest.) 218.7
Lopo Gomes (out.) 220.1
Lopo Gomes de Rribadal (out.) 226.1, (out.) 231.1, (out.) 232.1, (out.) 233.1, (out.) 234.1, (out.) 236.1
- Luppus** 234.s, 235.s, 236.s, 238.s
Lopo Gomes de Rrybadal (out.) 235.1
Lopo de Rribadal (out.) 238.1
- LOPO GONZÁLEZ** cidadán de Ourense
Lupo Gonsalui (test.) 23.a
- LOPO LÓPEZ DE LOBÁS** cabaleiro / cabaleiro de Lobás
Lupo Lupi de Lobaens (test.) 38.a
Llupo Lupi (test.) 39.40
- LOPO MARTÍS** cabaleiro
Lopo Martiiz (test.) 48.20
- LOPO MARTÍS BISCAÍÑO** escudeiro, alcalde da ponte de Ourense e comendeiro de SCN
Lopo Martiis Biscaíño 136.25
Lopo Martiis 136.26,31
- LOPO PARADELA**
Lopo Paradela (test.) 211.29, (out.) 214.2,5,9,29
- LOPO PÉREZ**
-cabaleiro
Lupus Petri (test.) 25.a, (test.) 27.a
-alcalde polo rei en Burgos e notario maior de Castela
Lopo Pérez ([conf.]) 84.25, (conf.) 85.e
Loppe Pérez (conf.) 123.121
-notario público de Ourense polo bispo e a igrexa e notario de SCN polo prior
Lopo Peres (not.) 147.2, 33, (not.) 151.43,ns, (not.) 152.35,ns, (not.) 160.38,ns, 165.10[2], (not.) 186.26,28

- [**Lopo Peres**] 147.ns
LOPO PÉREZ DE ENTRIMO
 Lupus Petri de Anterime (test.) 6.14
LOPO RODRÍGUEZ
 -**Lupo Rudericj** (test.) 13.b
 -cabaleiro
 Lupus Ruderici (test.) 29.b
 -cabaleiro
 Lopo Rrodríg[ue]z (test.) 75.25
LOPO RODRÍGUEZ DE FREIXEDO cabaleiro
 Lupo Roderici (test.) 38.a
 Lupo Rroderici de Freixedo (test.)
 39.39
LOPO RODRÍGUEZ DE OURANTES escudeiro
 Lopo Rrodrigues d'Ourantes (test.)
 136.34
LOPO RODRÍGUEZ DE ULLOA escudeiro
 Lopo Rodríguez d'Ulloa (test.) 92.27
LOPO SALGADO clérigo de Figueiredo
 Lopo Salgado (test.) 212.173
LOURENÇO
 -**Laurentius** (test.) 6.a
 Laurentius (test.) 9.a
 -bispo de Ourense
 Laurencio 12.28, ([conf.]) 16.a
 Laurentio 13.24, 15.19, 19.13, 21.24
 Laurentio 14.11
 Laurentius (out.) 17.2,7, 9,23
 Laurentio 17.3, 24.7, 25.20
 Laurentii 20.7, 22.2, 23.2,22, 24.29
 Lourenço 68.3
 Lourenço 118.5
 -**Lourenço** 157.10
 - monxe de SCN
Lourenço (test.) 241.22
Lourenço 241.22
Lourenço Anes (v. LOURENZO ANES CELEIRÓ)
LOURENZO ANES vigairo do bispo de Ourense D. Álvaro
 Lourenço Anes 111.5
LOURENZO ANES MERCADOR morador en Ourense
 Lourenço Anes, dito Mercador (dest.) 123.6
LOURENZO ANES CELEIRÓ
 Lourenço Anes Çeleiroo 123.182,200
 Lourenço Anes 123.182,183,200, 201,211,213
 Lourenço Anes Çeleyroo 123.210
LOURENZO DE SAS morador en Beiro
 Lourenço de Saas (test.) 175.21
LOURENZO DÍAZ monxe de SCN / sacristán
 Laurentius Didaci (test.) 25.a
 Laurentius Diaz (test.) 26.b
 Laurentius Didaci (test.) 27.b
 Laurentius Didaci (test.) 28.22
LOURENZO DO PEREIRO
 Lourenço do Pereiro 147.9
LOURENZO DOMÍNGUEZ escribán
 Lourenço Domínguez (test.) 87.26
LOURENZO EANES
 -cabaleiro
 Laurentio Iohannis (test.) 24.25
 Laurentius Iohannis (test.) 29.a
 -**Laurencio Iohannis** (test.) 38.b
 Laurencio Iohannis (test.) 40.b

- Laurentio Iohannis** (dest.) 52.2
 -escribán
Laurenço Eanes (test.) 96.28-29
- LOURENZO EANES CAROZO**
Laurencius Iohannis Caroço (test.)
 123.132
- LOURENZO EANES DE PALMÉS**
Laurenço Eanes de Palmés (test.)
 66.22
- LOURENZO FAGÁN** home do prior de SCN
 Gonzalo Estévez
Laurenço Fagán (test.) 147.32
- LOURENZO FERNÁNDEZ ROSETE**
Laurenço Fernández Rrosete (test.)
 123.225
- LOURENZO GÓMEZ** morador no lugar da
 Lama
[Lou]renço Gomes (dest.) 146.1-2
Laurenço Gomes 146.21
- LOURENZO IANES**
-Laurenço Yanes (dest.) 73.2
 -cóengo
Laurenço Yanes (test.) 179.23
- LOURENZO MARTÍS**
-Laurenço Martiiz (test.) 111.34
 -capelán de Lamela
Laurenço Martiis (test.) 135.62
 -reitor da igrexa de San Martiño de
 Mugares
Laurenço Martiis 140.4
- LOURENZO MOGO** clérigo do coro de Ourense
Laurenço Móogo (test.) 131.27
- Laurenço Peres~Pérez** (v. LOURENZO PÉ-
 REZ DE CASA DE NAIA)
- LOURENZO PÉREZ**
 -notario
Laurencius Petri (test.) 35.14
 -morador en Tarascón
Laurenço Peres (dest.) 144.2,14
 -monxe de SCN
Laurenço Pérez (test.) 97.16, 109.9
- LOURENZO PÉREZ DE CASA DE NAIA** clérigo
 racioneiro de Ourense
Laurenço Peres (out.) 133.3
Laurencium Petri 133.5-6
Laurenço Peres 133.24
Laurenço Peres de Casa de Naya
 133.25
Laurenço Peres 133.33
Lourenco Peres 133.36
Laurenço Peres 133.44,53
Laurenço Pérez 133.55
- LOURENZO RODRÍGUEZ** notario público do
 rei en Castela e Búbal
Laurenço Rrodrigues (not.) 82.11
Laurenço Rrodrigues 82.58
- LUCAS ALAMA** alfaiate, morador en Ourense
Lucas Alama (test.) 165.24
- LUCAS EANES** reitor da igrexa de Lobás
Lucas Eanes (test.) 123.248
Lucas Eanes (test.) 124.61
- LUPA ARES**
Lu[p]e Arie (dest.) 22.4
- LUPA PAZ**
Lupe Pelagii (dest.) 6.2
Lupe Arie (v. LUPA ARES)
Lupe Pelagii (v. LUPA PAZ)
Lupo Gonsalui (v. LOPO GONZÁLEZ)

Lupo Lupi de Lobaens (v. LOPO LÓPEZ DE LOBÁS)

Lupo Roderici (v. LOPO RODRÍGUEZ DE FREIXEDO)

Lupo Rroderici de Freixedo (v. LOPO RODRÍGUEZ DE FREIXEDO)

Lupo Rudericj (v. LOPO RODRÍGUEZ)

Luppj (v. LOPO CACHAZA)

Luppi de Mendoça (v. LOPE DE MENDOZA)

Luppus (v. LOPO GÓMEZ DE RIBADAL)

Lupus (v. LOPO)

Lupus Cachaça (v. LOPO CACHAZA)

Lupus Fernandi (v. LOPO FERNÁNDEZ)

Lupus Froila (v. LOPO FROILA)

Lupus Petri (v. LOPO PÉREZ)

Lupus Petri de Anterime (v. LOPO PÉREZ DE ENTRIMO)

Lupus Ruderici (v. LOPO RODRÍGUEZ)

M

MACÍA ESTÉVEZ

Maçía Estéuees 123.36,75,177

Maçía Estéueez 123.61-62,180,184, 195,209,213, 124.13

Maçía Estéuees 123.197-198

Maçía Estéuees 123.209

Maçía Estéuees 135.18

MAHOMATH ABEMNAHOMAT ABENHUTH rei de Murcia

Mahomath Abemnahomat Abenhuth (conf.) 100.19

Mayor (v. MAIOR PÉREZ)

MAIOR

-Mayor (dest.) 103.4,34

Mayor 103.11, 18,20,40,43,45,47

-Mayor 149.7

MAIOR ABRIL

Moor Abril 106.5

MAIOR ANES

-Mayor Anes 163.11

-MayorAnes(out.) 165.7,12,20,21,22, 27,30,31,33,35,37-38,46,48

-Mayor Anes 166.9

MAIOR ARES moradora en Palmés

Moor Aras (out.) 81.2, 81.25

MAIOR DE BOLAÑO

Moor de Bolano 177.7,8-9

MAIOR DE LIMIA abadesa de Santa Clara de Allariz

Mayor de Ljmja 195.4

MAIOR DE LOUREDO

Mor de Louredo 172.71-72

Mor de Loured[o] 172.79-80

MAIOR DOMÍNGUEZ

Moor Domingues 127.4

Moor Domingues 127.7

MAIOR EANES

-Moor Eanes 87.7

-Moor Eanes (dest.) 114.4

Moor Eanes 114.7

-Moor Eanes (dest.) 115.3

-moradora no Outeiro

Mayor Eanes (dest.) 127.4

Mayor Eanes 127.20

Moor Anes 142.5,7,9, 15

- Moor Anes** 142.17
- MAIOR FERNÁNDEZ**
- Maiori Fernandi** (dest.) 13.4-5
- MAIOR GONZÁLEZ**
- Mayor Gonçalves** (dest.) 164.5,48
- Mor Gonçalves** 234.18
- MAIOR LÓPEZ**
- Mayor Lopes** (dest.) 151.3
- MAIOR LOURENÇA**
- Moor Lourença** 179.9
- Moor Lourença** (dest.) 232.3,29
- MAIOR MARTÍS**
- Maiore Martini** (out.) 21.2
- Maiori Martini** (dest.) 26.3, (dest.) 53.3
- MAIOR MUÑIZ**
- Maiori Munniz** (dest.) 27.3
- MAIOR PÉREZ**
- Maiore Petri** (out.) 37.1
- Maior Petri** 37.4
- Moor Pérez** (out.) 69.5
- Mayor Pérez** (dest.) 92.2
- Mayor** 92.9
- Mayor** 92.11,13,19
- Moor Pérez** 114.4
- Moor Peres** (dest.) 122.2
- Moor Peres** 135.2,49,51,54
- Moor Peres** 135.4,57,58
- Moor Peres** (dest.) 184.3
- MAIOR PÉREZ DO BOLO**
- Mayor Pérez do Bolo** 75.13
- Moor Peres** 93.2,4
- Maior Petri** (v. MAIOR PÉREZ)
- MAIOR RODRÍGUEZ**
- Maiore Roderici** (out.) 38.2
- Mayor Rrodrigues** 157.9
- Mayor Rrodrigues** 157.10
- Mor Rrodrigues** 172.15,25,46,72
- Maiore Martini** (v. MAIOR MARTÍS)
- Maiore Petri** (v. MAIOR PÉREZ)
- Maiore Roderici** (v. MAIOR RODRÍGUEZ)
- Maiori Fernandi** (v. MAIOR FERNÁNDEZ)
- Maiori Martini** (v. MAIOR MARTÍS)
- Maiori Munniz** (v. MAIOR MUÑIZ)
- MANRIQUE** bispo de León
- Manricus** (conf.) 3.a, (conf.) 4.a
- Manuel** (v. MANUEL AFONSO DE TOUBES)
- MANUEL**
- Manuel** (conf.) 100.18
- MANUEL AFONSO** cóengo de Compostela
- Manuele Alfonsi** (test.) 190.38
- MANUEL AFONSO DE TOUBES** escudeiro
- Manuel Afonso de Toubes** (dest.) 209.3
- Manuel Afonso** 209.16
- Manuel de Toubes** (dest.) 231.3-4,32
- Manuel** 231.14
- Manuel de Toves** 248.5, 249.4
- Manuel de Toves** (v. MANUEL AFONSO DE TOUBES)
- MARGARIDA GONZÁLEZ**
- Margarjda Gonçalves** (dest.) 255.4
- MARÍA**
- Marie** (out.) 39.3
- María** 80.2
- raíña
- María** 91.1
- María** 213.12

MARÍA [...]

Marie [...] (dest.) 53.2

María Áluares (v. **MARÍA ÁLVAREZ DE COSTOIA**)

MARÍA ÁLVARES

María Áluares 203.3

MARÍA ÁLVAREZ DE COSTOIA veciña de Ourense

María Áluares (dest.) 241.2,4,10

María Áluares de Custoya 241.16

MARÍA ANES

-moradora na Asperela

María Anes (out.) 96.1-2

-**María Anes** 112.18

-moradora en Ourense

María Anes (dest.) 120.3, (dest.) 121.3, 131.17,19,22, 142.16

María Anes (dest.) 131.2, 142.6,8,10, 13, 195.1,2, 196.2

María Eanes (dest.) 142.3

-**María Anes** (dest.) 146.2

-**María Anes** (out.) 165.8,21,22

MARÍA ARES

-**Marie Arie** (dest.) 11.3

-**Marie Arie** (dest.) 18.3

María Aria 18.17

-**María Aras** (dest.) 73.2

MARÍA ARES DE PALMÉS

María Ares de Palmés 112.8

María Aria (v. **MARÍA ARES**)

María do Mato (v. **MARÍA GONZÁLEZ DO MATO**)

MARÍA DOMÍNGUEZ

-**María Domínici** (out.) 19.2

-**María Domínguez** 70.5

María Dominici (v. **MARÍA DOMÍNGUEZ, MARÍA DOMÍNGUEZ DE CANEDO**)

MARÍA DOMÍNGUEZ DE CANEDO

María Dominici de Canedo (out.) 74.1

María Dominici 74.8

María Eanes (v. **MARÍA ANES**)

MARÍA EANES

-**Marie Iohannis** (dest.) 20.2-3

-**María Iohannis** (out.) 33.2

-**María Iohannis** (out.) 38.2

MARÍA EANES DE PALMÉS

María Eanes de Palmés 69.14

MARÍA ESTÉVEZ

María Stephanj (out.) 44.1

MARÍA FERNÁNDEZ

-**Marie Fernandi** (dest.) 36.3

-**María Fernández** (out.) 48.3

-ama da raíña Dna. María e da infanta Isabel

María Ffernández (out.) 91.1,8

-**María Ferrnández** 98.2

María Ferrnandes 99.2

MARÍA FERNÁNDEZ DE BARRO

María Fernándiz de Barro 31.5

María Fernándiz 31.5

María Fernándiz 31.9

MARÍA FERNÁNDEZ DE BUÍN

María Ferrnandes de Buín 241.9

María Fernándiz (v. **MARÍA FERNÁNDEZ DE BARRO**)

María Ferrnández-Ferrnandes (v. **MARÍA FERNÁNDEZ**)

MARÍA FULIPA*María Folipa* 70.12**María García** (v. **MARÍA GARCÍA DO BOLO DE SENDA**)**MARÍA GARCÍA DO BOLO DE SENDA***María García* 75.13*María Garçia do Bolo de Senda* (out.) 93.1[*María Garçia*] 101.22*María Garçia* 101.22, 102.16,17**María Gonçalves** (v. **MARÍA GONZÁLEZ DO MATO**)**MARÍA GONZÁLEZ DO MATO***María Gonçalves do Mato* 190.42*María Gonçalves* 190.44*María do Mato* 195.2,4,10, 196.2,3**María Iohannis** (v. **MARÍA EANES**)**MARÍA LÓPEZ***María López* (out.) 76.4,7,17,29, 38,39, 42-43**MARÍA MARTÍS***María Martini* (out.) 79.2,8**MARÍA MÉNDEZ** tenente castelo de Alba*María Menendj* 59.17**MARÍA MIGUEZ***María Micaelis* (dest.) 30.3**MARÍA PAZ***María Pelagij* (out.) 44.3**MARÍA PEQUENA***María Pequena* (out.) 74.2**MARÍA PÉREZ***-Marie Petri* (dest.) 27.2*-María Petri* (dest.) 28.3,*-abadesa do mosteiro de Bóveda**Mariam Petri* (out.) 29.2*-María Petri* (out.) 37.1,3*-María Petri* (out.) 38.3*-María Petri* 40.5*-María Peres* 149.4*-María Peres* (dest.) 150.3,9,18*-María Pérez* (out.) 69.6,19*-María Pérez* (out.) 131.1*María Peres* 131.15**MARÍA PÉREZ, DITA RA***María Peres, dita Rraa* 112.5-6**María Petri** (v. **MARÍA PÉREZ**)**MARÍA SÁNCHEZ***María Sancij* (out.) 40.2**María Stephanj** (v. **MARÍA ESTÉVEZ**)**MARÍA VÁZQUEZ***-Marie Uelasci* (dest.) 45.2*-María Uaasques* 138.1**Mariam Petri** (v. **MARÍA PÉREZ**)**Marie Arie** (v. **MARÍA ARES**)**Marie Fernandi** (v. **MARÍA FERNÁNDEZ**)**Marie Iohannis** (v. **MARÍA EANES**)**Marie Petri** (v. **MARÍA PÉREZ**)**Marie Uelasci** (v. **MARÍA VÁZQUEZ**)**MARIÑA***Maryna* (dest.) 171.5**MARIÑA DÍAZ, DITA CADEA***Marina Didaci, dicta Cadêa* (out.) 51.2**MARIÑA EANES***-Marina Iohannis* (out.) 33.2*-Marine Iohannis* (dest.) 47.2**MARIÑA FERNÁNDEZ***-Marine Fernandj* (dest.) 21.2-3

- Marine Fernandi** (dest.) 23.3
- Marina Fernandi** (out.) 38.3
- Marine Fernandi** 78.5
- MARIÑA FERNÁNDEZ DE BARRO**
 - Marine Fernandi** (dest.) 55.3
 - Marine Fernandi de Barro** (dest.) 61.3
- MARIÑA FIDÉLEZ**
 - Marina Fiéz** 71.16
- MARIÑA FRANCA**
 - Marina Franca** (out.) 74.2
- Marina Iohannis** (v. **MARIÑA EANES**)
- MARIÑA MARTÍS**
 - Marine Martini** (dest.) 32.2
 - moradora en Outeiro de Abeleda
 - Marina Martiiz** (dest.) 108.3,13-14
- MARIÑA MÉNDEZ**
 - Marine Menendiz** 2.4-5,21
- MARIÑA PAZ**
 - Marine Pelagii** (dest.) 6.2
 - Marina Pelagij** (out.) 44.3
- MARIÑA PÉREZ**
 - Marina Pérez** 69.19
 - Marina Pérez** (dest.) 71.4
 - Marina Pérez** (dest.) 77.3
- MARIÑA SUEIRA**
 - Marina Sueyra** (dest.) 193.2
- Marine Fernandj-Fernandi** (v. **MARIÑA FERNÁNDEZ, MARIÑA FERNÁNDEZ DE BARRO**)
- Marine Fernandi de Barro** (v. **MARIÑA FERNÁNDEZ DE BARRO**)
- Marine Iohannis** (v. **MARIÑA EANES**)
- Marine Martini** (v. **MARIÑA MARTÍS**)
- Marine Menendiz** (v. **MARIÑA MÉNDEZ**)
- Marine Pelagii** (v. **MARIÑA PAZ**)
- MARTA PÉREZ**
 - Marthe Petri** (dest.) 43.2
- Martín** (v. **MARTIÑO**)
- MARTÍN** bispo de León
 - Martín** (conf.) 100.c
- MARTÍN ALFONSO**
 - Martín Alfonso** (conf.) 100.d
- Martín Anes** (v. **MARTIÑO ANES, MARTIÑO ANES PEIRÓN**)
- Martín Anes, dito Peyrón** (v. **MARTIÑO ANES PEIRÓN**)
- Martín Anes de Mourit** (v. **MARTIÑO ANES DE MOURIZ**)
- Martín Anes de Pena Uigía** (v. **MARTIÑO ANES DE PENAVIXÍA**)
- Martín Anes do Gordón** (v. **MARTIÑO ANES DO GORDÓN**)
- MARTÍN ÁÑEZ**
 - Martín Añes** 139.s
- Martín Capelo** (v. **MARTIÑO CAPELO**)
- Martín d'Aluán** (v. **MARTIÑO DE ALBÁN**)
- Martín d'Alueiro** (v. **MARTIÑO DE ALBEIRO**)
- Martín de Montes** (v. **MARTIÑO DE MONTES**)
- Martín Domínguez-Domínguiz** (v. **MARTIÑO DOMÍNGUEZ**)
- Martín Eanes** (v. **MARTIÑO EANES**)
- Martín Eanes de Parada** (v. **MARTIÑO EANES DE PARADA**)
- MARTÍN ESTÉBANEZ**
 - Martín Estéuanes** 104.s, 132.32
- Martín Estéuecz** (v. **MARTIÑO ESTÉVEZ**)

- Martín Fernandes, dito Peyrón** (v. MARTIÑO FERNÁNDEZ *PEIRÓN*)
- Martín Fernándiz~Ffernandes~Ffernandez~Ffernández** (v. MARTIÑO FERNÁNDEZ)
- Martín Garabaas** (v. MARTIÑO GARABÁS)
- Martjn Gēstosa~Giestosa** (v. MARTIÑO XESTOSA)
- MARTÍN GIL**
Martín Gil (conf.) 100.d
- Martín Gill** (v. MARTIÑO XIL)
- Martín Gonçalues** (v. MARTIÑO GONZÁLEZ)
- Martín Marra** (v. MARTIÑO MARRA)
- Martín Martiiz** (v. MARTIÑO MARTÍS)
- Martín Paradela** (v. MARTIÑO PARADELA)
- Martín Peyrón~Peirón** (v. MARTIÑO FERNÁNDEZ *PEIRÓN*)
- Martín Peres~Pérez** (v. MARTIÑO PÉREZ)
- Martín Peres, dito Carneyro** (v. MARTIÑO PÉREZ *CARNEIRO*)
- Martjn Peres de Trella** (v. MARTIÑO PÉREZ DE TRELLA)
- Martín Sacho** (v. MARTIÑO SACHO)
- Martín Toseiro** (v. MARTIÑO TOSEIRO)
- Martjn Vaasques** (v. MARTIÑO VÁZQUEZ)
- Martinj** (v. MARTIÑO IV, MARTIÑO V)
- Martino** (v. MARTIÑO)
- Martino Alffonssi~Alfonsi** (v. MARTIÑO AFONSO)
- Martino Anes** (v. MARTIÑO ANES)
- Martino Arie** (v. MARTIÑO ARES)
- Martino de Gondiaás** (v. MARTIÑO DE GUNDIÁS)
- Martino Fernandi** (v. MARTIÑO FERNÁNDEZ)
- Martino Iohannis** (v. MARTIÑO EANES)
- Martino Julianj** (v. MARTIÑO XIÁEZ)
- Martino Oleyro** (v. MARTIÑO OLEIRO)
- Martino Pelagij** (v. MARTIÑO PAZ)
- Martino Pelagii de Astrelies** (v. MARTIÑO PAZ DE ASTRÉS)
- Martino Peres** (v. MARTIÑO PÉREZ)
- Martino Petri** (v. MARTIÑO PÉREZ)
- Martino Petri de Sancto Toma** (v. MARTIÑO PÉREZ DE SAN TOMÉ)
- Martino Saluadoriz Auriensis** (v. MARTIÑO SALVADÓREZ DE OURENSE)
- Martino Sancij** (v. MARTIÑO SÁNCHEZ)
- Martino Uelasci** (v. MARTIÑO VÁZQUEZ)
- Martinus~Martjnus** (v. MARTIÑO, MARTIÑO IV, MARTIÑO V)
- Martinus Alfonsi** (v. MARTIÑO AFONSO)
- Martinus Chaforin** (v. MARTIÑO CHAFORÍN)
- Martinus Didaci** (v. MARTIÑO DÍAZ)
- Martinus Didaci de Astreis** (v. MARTIÑO DÍAZ DE ASTRÉS)
- Martinus Dominicj** (v. MARTIÑO DOMÍNGUEZ)
- Martinus Egidij** (v. MARTIÑO XIL)
- Martinus Fereiro** (v. MARTIÑO FERREIRO)
- Martinus Fernandi** (v. MARTIÑO FERNÁNDEZ)
- Martinus Fernandi de Naues** (v. MARTIÑO FERNÁNDEZ DE NAVES)
- Martinus Floridus** (v. MARTIÑO FLORIDO)

- Martinus Franciscus** (v. MARTIÑO FRANCISCO)
- Martinus Gomecij** (v. MARTIÑO GÓMEZ)
- Martinus Iohannis** (v. MARTIÑO EANES)
- Martinus Martini** (v. MARTIÑO MARTÍS)
- Martinus Michaelis~Micaelis~Michael** (v. MARTIÑO MIGUEZ)
- Martinus Niger** (v. MARTIÑO NEGRO)
- Martinus Pelagij** (v. MARTIÑO PAZ)
- Martinus Petri** (v. MARTIÑO PÉREZ)
- Martinus Saluadoriz** (v. MARTIÑO SALVADÓREZ)
- Martinus Sancij** (v. MARTIÑO SÁNCHEZ)
- Martinus Velasci de Barru** (v. MARTIÑO VÁZQUEZ DE BARRIO)
- Martinus Ueremudi** (v. MARTIÑO VERMÚDEZ)
- MARTIÑO IV** papa
- Martinj** (out.) 190.6
- Martjnus** 190.7
- MARTIÑO V** papa
- Martinj** (out.) 190.3
- Martjnus** 190.4
- MARTIÑO**
- prior de SCN
- Martino** (dest.) 1.6, (dest.) 84.7
- Martino** (dest.) 123.92
- bispo de Ourense
- Martinus** (conf.) 1.b
- bispo de Oviedo
- Martinus** (conf.) 1.b
- Martinus** (conf.) 2.a
- presbítero
- Martinus** (test.) 6.13
- Martinus** (test.) 6.a
- infante de SCN
- Martino** (test.) 13.b
- bispo de Lugo
- Martinus** (out.) 18.2
- mestrescola
- Martinus** (test.) 20.20
- mestrescola
- Martino** (test.) 22.19
- arcediago e vigairo do bispo D. Pedro
- Martín** 87.27
- home do monxe de SCN Gonzalo Pérez
- Martín** (test.) 90.24
- MARTIÑO [...]** cóengo de Ourense
- Martín [...]** (test.) 95.30
- MARTIÑO AFONSO**
- Martinus Alfonsi** (test.) 21.27
- tenente castelo de Alba
- Martino Alfonsi** 47.14-15, 50.22, 55.15
- Martino Alfonsi** 52.15, 53.15, 54.15
- Martino Alfonsj** 56.23
- tenente Limia
- Martino Alffonssi** 123.132
- MARTIÑO ANES**
- Martín Anes** (test.) 93.21
- Martín Anes** 136.23
- notario no mosteiro e terra de Celanova
- Martín Anes** (not.) 143.27,33
- Martino Anes** 168.13
- MARTIÑO ANES PEIRÓN** morador en Lamela
- Martín Anes, dito Peyrón** (out.) 135.3

- Martín Anes** 135.39,42,45[2],49, 58,60
- MARTIÑO ANES DE MOURIZ**
Martín Anes de Mourit (test.) 75.4, 75.27-28
- MARTIÑO ANES DE PENAVIXÍA**
Martín Anes de Pena Uigía (test.) 96.28
- MARTIÑO ANES DO GORDÓN**
Martín Anes do Gordón 195.4
- MARTIÑO ARES**
Martino Arie (dest.) 27.2-3
- MARTIÑO CAPELO**
Martín Capelo (out.) 185.1-2
Martín Capelo 185.29
- MARTIÑO CHAFORÍN**
Martinus Chaforin (test.) 21.27
- MARTIÑO DE ALBÁN** morador na rúa do Campo de Ourense
Martín d'Aluán (out.) 144.1,2,15
- MARTIÑO DE ALBEIRO**
Martín d'Alueiro 144.2
- MARTIÑO DE GUNDIÁS**
Martíño de Gondíñas 190.51
Martino de Gondíñas 190.84
- MARTIÑO DE MONTES** clérigo do coro de Ourense
Martín de Montes (test.) 123.248
Martín de Montes (test.) 124.61
- MARTIÑO DÍAZ**
Martinus Didaci (test.) 6.14
- MARTIÑO DÍAZ DE ASTRÉS**
Martinus Didaci de Astreis (test.) 45.17
- MARTIÑO DOMÍNGUEZ**
-Martinus Dominicj (test.) 37.13
 -prelado do Castro
Martín Domínguez (test.) 86.23
-Martín Domínguez 87.6
 - reitor da igrexa de San Martiño de Rebordaos
Martín Domínguez (test.) 66.20
- MARTIÑO DOS MUIÑOS** morador en Aguiar
Martíño dos Moynos (test.) 191.24
- MARTIÑO EANES**
 -clérigo de San Vicenzo de Sesto
Martinus Iohannis (test.) 12.b
-Martino Iohannis (dest.) 18.3
Martinus Iohannis 18.17
 -monxe de Celanova
Martinus Iohannis (test.) 37.8
-Martinus Iohannis (test.) 72.20
 -arcediogo de Neira
Martín Eanes (test.) 92.25
- MARTIÑO EANES DE PARADA**
Martín Eanes de Parada (test.) 90.22-23
- MARTIÑO ESTÉVEZ** alfaiate
Martín Estéueez (test.) 70.11
- MARTIÑO FERNÁNDEZ**
-Martino Fernandi (test.) 13.a
 -racioneiro de Ourense
Martín Fernándiz (test.) 31.17
-Martinus Fernandi 32.4
 -reitor da igrexa de Untes
Martinus Fernandi (test.) 36.24
 -clérigo de Noalla
Martín Ffernández (test.) 76.47

- clérigo do mestrescola de Ourense
Martín Ffernández (test.) 76.48
-monxe de SCN
Martín Ffernández (test.) 94.8
[**Martín**] **Ffernández** (test.) 97.15-16
Martín Ffernandes (test.) 98.23-24, (test.) 99.23
- MARTIÑO FERNÁNDEZ PEIRÓN** morador no Penedo
Martín Peirón (dest.) 123.164
Martín Peyrón 123.166,168
Martín Fernandes, dito Peyrón 123.171
Martín Peirón 123.206
- MARTIÑO FERNÁNDEZ DE NAVES**
Martinus Fernandi de Naues (test.) 12.b
- MARTIÑO FERREIRO**
Martinus Fereiro (test.) 28.25
- MARTIÑO FLORIDO**
Martinus Floridus (test.) 10.20
- MARTIÑO FRANCISCO**
Martinus Franciscus (test.) 46.a
- MARTIÑO GARABÁS**
Martín Garabaas (test.) 140.41
- MARTIÑO GÓMEZ** home do arcediago de Ourense D. Fernando
Martinus Gomecij (test.) 43.22
- MARTIÑO GONZÁLEZ** cidadán de Ourense
Martín Gonçalues (test.) 100.29
- MARTIÑO IANES** arcediago de Limia
Martiño Yanes (test.) 179.23
- MARTIÑO MARRA**
Martín Marra (test.) 98.25, (test.) 99.25
- MARTIÑO MARTÍ**
-home do prior de SCN
Martinus Martini (test.) 25.c
-**Martín Martíiz** (dest.) 75.4,6,10,19
- MARTIÑO MIGUEZ**
-monxe de SCN
Martinus Michaelis (test.) 26.b, (test.) 27.b, (test.) 34.17, (test.) 36.23
Martinus Micaelis (test.) 30.13
Martinus Michaelis (test.) 32.b
Martinus Michaelis (test.) 37.9
[**Martinus Mi**]caelis (test.) 41.a
Martinus Micahelis (test.) 50.24
Martinus Michael (test.) 123.132
-clérigo
Martinus Michaelis (test.) 35.13
- MARTIÑO NEGRO**
Martinus Niger 25.8,9
- MARTIÑO OLEIRO**
Martino Oleyro 108.4
- MARTIÑO PARADELA**
Martín Paradela (dest.) 182.2
Martín Paradela 182.11
- MARTIÑO PAZ**
-monxe de SCN
Martinus Pelagij (conf.) 12.a
-**Martino Pelagij** (test.) 38.b
Martino Pelag[ij] (test.) 39.41
-**Martino Pelagij** (dest.) 55.2,
Martino Pelagij (dest.) 61.2
- MARTIÑO PAZ DE ASTRÉS**
Martino Pelagii de Astrelies (dest.) 6.2

MARTIÑO PÉREZ

- Martino Petri** 5.3
- notario de Ourense
- Martinus Petri** (test.) 29.b
- sacerdote
- Martinus Petri** (test.) 33.18
- Martino Petri** (dest.) 36.2
- prelado da igrexa de Fechas
- Martín Pérez** (test.) 31.17
- monxe de San Pedro de Rocas
- Martino Petri** (test.) 40.b
- Martinus Petri** (test.) 46.b
- notario xurado de Ourense
- Martín Pérez** (not.) 48.23
- [**Martín Pérez**] (not.) 70.13
- monxe de SCN / vestiario
- Martinus Petri** (test.) 55.17, (test.) 57.19, (test.) 58.21
- Martino Petri** (test.) 56.25, (test.) 59.19
- porteiro do rei
- Martín Pérez** (test.) 62.45
- morador en Fontefría
- Martín Peres** (test.) 131.26
- Martino Peres** 164.56-57

MARTIÑO PÉREZ CARNEIRO

- Martín Peres, dito Carneyro** (test.) 98.25, (test.) 99.25

MARTIÑO PÉREZ DE SAN TOMÉ

- Martino Petri de Sancto Toma** (dest.) 20.2

MARTIÑO PÉREZ DE TRELLA carniceiro

- Martijn Peres de Trella** 190.87

MARTIÑO SACHO

- Martín Sacho** (test.) 77.31

MARTIÑO SALVADÓREZ cidadán de Ourense

- Martinus Saluadoriz** (test.) 14.b

MARTIÑO SALVADÓREZ DE OURENSE

- Martino Saluadoriz Auriensis** 14.3

MARTIÑO SÁNCHEZ tenente Limia

- Martinus Sancij** 12.29

- Martino Sancij** 15.19

MARTIÑO TOSEIRO

- Martín Toseiro** 131.1

MARTIÑO VÁZQUEZ

- escudeiro

- Martino Uelasci** (test.) 24.27

- Martijn Vaasques** 190.49

MARTIÑO VÁZQUEZ DE BARRIO

- Marti[nus Ve]lasci de Barru** (test.) 37.12

MARTIÑO VERMÚDEZ

- Martinus Ueremudi** (test.) 11.b

MARTIÑO XESTOSA veciño de Ourense

- Martijn Gēestosa** 149.17,18

- Martijn Giestosa** 198.17

MARTIÑO XIÁEZ peleteiro de Ourense

- Martino Julianj** (test.) 78.23

MARTIÑO XIL

- Martinus Egidij** (test.) 37.13

- Martín Gill** 82.28,35

MATEO bispo de Cuenca

- Mathé** (conf.) 100.a

MATEO EANES

- Matheus Johannis** (test.) 49.a

Mathé (v. MATEO)

Matheus Johannis (v. MATEO EANES)

Meem~Meén Rrodríguez (v. MENDO

- RODRÍGUEZ)**

Meén Vaasques (v. MENDO VÁZQUEZ)

Meendo (v. MENDO)

Meendo de Puga (v. MENDO DE PUGA)

Men de Puga (v. MENDO DE PUGA)

MENDO

-abade de Oseira

Menendo (test.) 24.23

-home de Gonzalo Sánchez

Meendo (test.) 149.33

MENDO ÁLVAREZ cidadán de Ourense

Menendo Aluari (test.) 17.32-33

MENDO DE PUGA clérigo

Men de Puga (test.) 234.37

Meendo de Puga (test.) 236.33

MENDO FAYÁN

Menendus Fagam (conf.) 1.b

MENDO FERNÁNDEZ

Menendo Fernandi (dest.) 15.2

MENDO PÉREZ cabaleiro

Menendo Petri (test.) 24.25

MENDO RODRÍGUEZ prelado da igrexa de Palmés

Meén Rrodríguez (test.) 81.19

Meem Rrodríguez (test.) 86.24

MENDO VÁZQUEZ home de Gonzalo Sánchez

Meén Vaasques (test.) 148.19

Menendo (v. MENDO)

Menendo Aluari (v. MENDO ÁLVAREZ)

Menendo Fernandi (v. MENDO FERNÁNDEZ)

Menendo Petri (v. MENDO PÉREZ)

Menendus Fagam (v. MENDO FAYÁN)

Micael Uiuianiz (v. MIGUEL VIVIÁEZ)

Michael Iohannis (v. MIGUEL EANES)

Michael Lupj (v. MIGUEL LÓPEZ)

Michael Martini (v. MIGUEL MARTÍS)

Michaeli Martini (v. MIGUEL MARTÍS)

Migael (v. MIGUEL)

MIGUEL bispo de Lugo

Migael (conf.) 100.c

MIGUEL DOMÍNGUEZ morador en Barrio

Migueell Domingues (test.) 103.61

MIGUEL EANES

-home do arcediogo de Ourense D. Fernando

Michael Iohannis (test.) 43.22

-cóengo e chanceler de Ourense

Migeel Eanes 76.17-18

-notario xurado de Ourense

Michael Iohannis (not.) 123.133

MIGUEL EANES DE PALMÉS

Migeel Eanes de Palmés (test.) 101.35, (test.) 102.30

MIGUEL EANES DO SISTO mercador

Migueel do Sisto (test.) 80.21

MIGUEL LÓPEZ

Michael Lupj (test.) 46.a

MIGUEL MARTÍS

-**Michael Martini** (test.) 12.b

-**Migueel Martini** (out.) 79.2

Michael Martini 79.3

Michaeli Martini 79.8

MIGUEL OÁREZ DO GABIÁN

Migueell Oares do Gauján (test.) 90.24

MIGUEL PÉREZ

-zapateiro da Corredoira

- Migueell Pérez** (test.) 62.44
 -[Mi]gueell Peres 82.41
- MIGUEL PÉREZ DE MOURIZ**
Migueell Peres de Mourís (test.)
 90.23
- MIGUEL VIVIÁEZ**
Micael Uiuianiz (dest.) 30.2-3
- MILLÁN PÉREZ DE AYLÓN**
Millán Peres de Aellón (not.) 100.22
- MOIR** almoxarife
Moyr 62.16
- Monio Fernandi Fernándiz** (v. **MUNIO FERNÁNDEZ**)
- Monio Petri** (v. **MUNIO PÉREZ**)
- Moor Abril** (v. **MAIOR ABRIL**)
- Moor Anes** (v. **MAIOR EANES**)
- Moor Aras** (v. **MAIOR ARES**)
- Moor de Bolano** (v. **MAIOR DE BOLAÑO**)
- Moor Domingues** (v. **MAIOR DOMÍNGUEZ**)
- Moor Eanes** (v. **MAIOR EANES**)
- Moor Lourença** (v. **MAIOR LOURENÇA**)
- Moor Peres** (v. **MAIOR PÉREZ, MAIOR PÉREZ DO BOLO**)
- Moor Pérez** (v. **MAIOR PÉREZ**)
- Mor de Louredo** (v. **MAIOR DE LOUREDO**)
- Mor Gonçalves** (v. **MAIOR GONZÁLEZ**)
- Mor Rrodrigues** (v. **MAIOR RODRÍGUEZ**)
- MUNIO**
 - cóengo de Ourense
Munionem 17.10
 -arcediogo de Ourense
Munionis (out.) 26.2
- MUNIÑO ADÁN** sacerdote
- [Mu]ninus Adam** (conf.) 8.a
- MUNIO FERNÁNDEZ**
 -**Munio Fernandiz** (conf.) 4.b
 -sacerdote
[M]onio Fernandi (conf.) 8.a
 -**Monio Fernándiz** 31.19
- MUNIO FERNÁNDEZ DE RODEIRO** meiriño maior en Galicia
Munio Fernandi de Rodeyro 23.20
- MUNIO PAIS**
Munio Paiz (test.) 13.a
- MUNIO PÉREZ**
Monio Petri (dest.) 41.2
- MUNIO PÉREZ DE MAYORGA**
Munio Pérez de Mayorga (test.)
 62.45
- MUNIO VÁZQUEZ**
Munio Uelascj (test.) 49.a
- Munionem** (v. **MUNIO**)
- Munionis** (v. **MUNIO**)
- N**
- Nafomso~Nafonso** (v. **AFONSO XI**)
- NAMORANTE** criado do prior de SCN Ares de Moreira
Namorante (test.) 189.14
- NAVARRO** bispo de Salamanca
[Na]uarrus (conf.) 1.a
- NEIRA**
Neyrra 82.13
- NICOLAO** servente do bispo de Ourense
Nicholao (test.) 23.b

- NUNO ÁLUAZ** clérigo de Santo André do Castro, criado do prior de SCN Lopo Gómez de Ribadal
Nuno Álvares (test.) 216.56, (test.) 217.32, (test.) 218.39, (test.) 221.44
Nuno Álvarez (test.) 219.37
Nuño Álvares (test.) 223.40
- NUNO ANES DE COSTA DE MONTE**
Nuno Anes de Costa de Monte (test.) 113.22
- NUNO DE ERMIDE**
Nuno d'Ermijde (test.) 149.34
- NUNO DOZÓN**
Nuno (?) Dozón (test.) 129.54
- NUNO EANES** morador en Ourense
Nuno Eanes (test.) 65.37
- Nuno Gonçález** (v. **NUÑO GONZÁLEZ**)
- Nuno Gonçalues-Gonçáluez** (v. **NUNO GONZÁLEZ DE NÓVOA**)
- NUNO GONZÁLEZ**
[Nu]no *Gonçalues* 131.1
- NUNO GONZÁLEZ DE NÓVOA**
Nuno Gonçáluez de Nóvoa (out.) 68.1
Nuno Gonçáluez 86.15
Nuno Gonçáluez 86.17
Nuno Gonçalues 103.22
Nuno Gonçalues de Nóvoa 103.50
- Nuno Guillem** (v. **NUÑO GUILLÉN**)
- NUNO MARTÍS** cóengo de Lugo
Nuno Martíiz (test.) 92.26
- NUNO PATIÑO** notario público de Ourense polo bispo e a igrexa
Nuno Patjño (not.) 195.47,ns, (not.) 196.25
- Nuno Patjno** 196.ns
- NUNO PÉREZ** monxe de SCN
Nuno Peres (test.) 90.21
- Nunus Petri** (v. **NUÑO PÉREZ**)
- Nuño Álvares** (v. **NUNO ÁLUAZ**)
- NUÑO FERNÁNDEZ**
Nuño Fferrnandes 98.2, 99.2
- NUÑO GONZÁLEZ**
Nuno Gonçález (conf.) 100.b
- NUÑO GUILLÉN**
Nuno Guillem (conf.) 100.b
- NUÑO PÉREZ** alférez de Afonso VII, tenente Montoro
Nunus Petri (conf.) 1.a
- O**
- Odoart** (v. **EDUARDO**)
- ODOARIO** cabaleiro
Oduarius (test.) 123.132
- Oraca-Orace Petri** (v. **URRACA PÉREZ**)
- ORDOÑO VERMÚDEZ** diácono
Ordonius Ueremudi (test.) 7.a
- Orraca Ares** (v. **URRACA ARES**)
- Orraca Dominici** (v. **URRACA DOMÍNGUEZ**)
- Orraca Eanes de Madrosende** (v. **URRACA EANES DE MADROSENDE**)
- Orraca Fferrnández** (v. **URRACA FERNÁNDEZ**)
- Orraca-Orrace Iohannis** (v. **URRACA EANES**)
- Orraca Oárez** (v. **URRACA OÁREZ**)

Orraca Petri (v. URRACA PÉREZ)

Orrace Arie (v. URRACA ARES)

Orraqua Gonçalves (v. URRACA GONZÁ-
LEZ)

OSORIO

Osorius (test.) 6.a

OSORIO tenente Búbal / tenente Alba

Osorio Iohannis 6.12

Osorius 9.13

OVECO LUZ xuíz de Búbal e Temes

Oueco Luz 31.2,11

Oufémea~Ouffémea (v. EUFEMIA)

Oufémea Estúeees (v. EUFEMIA ESTÉVEZ)

Oufémea Pereira (v. EUFEMIA PEREIRA)

P

Pay Moñiz (v. PAIO MUÑIZ)

Pay Rrodrigues (v. PAIO RODRÍGUEZ)

PAIO

-arcebispo de Compostela

Pelagius (conf.) 1.b

-bispo de Tui

Pelagius (conf.) 1.b

-monxe de SCN

Pelagius (conf.) 11.a

PAIO ABADE monxe de SCN

Pelagius Abbas (test.) 10.23

Pelagius Abbas (conf.) 11.a

Pelagius Abbas (conf.) 12.a

PAIO ARES

-**Pelagio Arie** (dest.) 11.4

-**Pelagius Arie** (test.) 11.b

-tenente Allariz

Pelagio Arie 21.25

PAIO BALDOVIÑO cóengo

Pelagius Baldouinus (test.) 7.b

PAIO BRANCO monxe de SCN

Pelagius Albus (conf.) 6.b,

[P]**elagius Albus** (conf.) 8.a

PAIO CALVO

Pelagius Caluus (test.) 11.b

PAIO CORDEIRO

Pelagio Cordario 5.3

PAIO DE CUDEIRO

Payo de Codeiro (test.) 203.31-32

PAIO CURVO

Pelagius Curuus (conf.) 1.b

PAIO DÍAZ

Pelagius Diaz (test.) 14.d

PAIO DÍAZ DE MERÉNS

Pelagio Didacj de Meleens 14.3

PAIO EANES cabaleiro

Pelagius Iohannis (test.) 14.a

PAIO FERNÁNDEZ

-**Pelagio Fernandi** (dest.) 6.3

-**Pelagio Fernandj** (dest.) 21.2

PAIO FIGUEIRA abade de Celanova

Pelagius, cognomento Ficiarius
(conf.) 1.b

Pelagij Ficarij 84.10

Pelagij [Fic]arij 123.95

PAIO GÓMEZ clérigo

Pelagius Gomecij (test.) 25.b

PAIO MARTÍS

Pelagius Martini (out.) 19.1,14

PAIO MARTÍS DE FREIXEDO

- Pelagius Martini de Frexeedo** (test.) 15.21-22
- PAIO MIGUEZ**
Pelagius Michaelis (test.) 10.20
- PAIO MUÑIZ**
-abade de Celanova
Pelagius Munniz (conf.) 3.a
-**Pelagius Munionis** (out.) 7.2,10
Pelagio Munionis 7.3
-**Pay Moñiz** 66.23
- PAIO MUÑIZ CORDELIN** abade de SCN
Pelagius (out.) 2.2,19
Pelagius Cordellino (conf.) 3.a
Pelagio, dicto Cordelin (dest.) 4.3-4
Pelagius (out.) 5.1,3,12
Pelagio 5.11
Pelagio Munniz (dest.) 85.11
- PAIO PAZ**
Pelagio Pelagii (dest.) 6.2,3
- PAIO PÉREZ**
-cidadán de Ourense
Pelagio Petri (dest.) 5.2
-mestre da Orde de Santiago
Palay Peres (conf.) 100.c
-**Pelay Peres** (conf.) 100.d
- PAIO PÉREZ DE REGOALDE**
Pelagius Petri de Regualdi (test.) 15.22-23
- PAIO RODRÍGUEZ** mercador de Ourense
Pay Rrodrigues (test.) 111.33
- PAIO SEBASTIÁNEZ** cóengo
Pelagius Sebastiani (not.) 7.24
- PAIO SUÁREZ**
Pelagius Suerij (test.) 33.20
- Palay Peres** (v. **PAIO PÉREZ**)
- PARIS FERNÁNDEZ**
Parisius Fernandi (test.) 51.22
- Parisius Fernandi** (v. **PARIS FERNÁNDEZ**)
- Pascal** (v. **PASCUAL**)
- PASCASIO XIL** bacharel en decretos, cóengo de Compostela e xuíz na audiencia do arcebispo Lope de Mendoza
Pascasio Egidij 190.1
- PASCUAL**
-bispo de Cuenca
Pascal (conf.) 84.a
Pascual (conf.) 85.a
Pasqual (conf.) 123.111
-bispo de Jaén
Pascual (conf.) 100.a
- PASCUAL PÉREZ DE SAN TOMÉ** notario real e notario público de Ourense polo bispo e a igrexa
Pascual Peres de Sancthomé (not.) 241.23, (not.) 253.33
Pascual Peres 241.ns, 253.ns
- Pasqual** (v. **PASCUAL**)
- PAULO VIVIÁEZ**
Paulo Viujanj (test.) 123.136
- Pedr'Eanes** (v. **PEDRO EANES**)
- Pedr'Iuanes** (v. **PEDRO IBÁÑEZ**)
- Pedro** (v. **PEDRO DE FARAMONTAOS, PEDRO DE SALAMANCA, PEDRO EANES**)
- PEDRO I**
Pedro (out.) 117.1
- PEDRO**
-arcebispo de Compostela
Petrus (conf.) 3.a, (conf.) 4.a

- bispo de Astorga
- Petrus** (conf.) 1.b
- bispo de Sigüenza
- Petrus** (conf.) 1.a
- conde, tenente Asturias
- Petrus** (conf.) 3.b
- electo da igrexa de Mondoñedo
- Petrus** (conf.) 1.b
- Petrus** (conf.) 5.a
- Petrus** (test.) 6.a
- monxe de San Salvador de Eiras
- Petrus** (test.) 6.13
- abade de Celanova
- Petro** 13.24
- infante, mordomo de Afonso IX, tenente Limia, Toro, Zamora e León / tenente Limia
- Petro** ([conf.]) 16.b, 17.31
- cóengo de Lugo capelán do bispo
- Petrus** (test.) 18.21
- pesquisador do rei Afonso X na diocese de Ourense
- Petrum** 29.7
- oleiro de Untes
- Pedro** (test.) 69.24
- irmán de Fernando I
- Pedro** (conf.) 84.22, (conf.) 85.26
- Pero** (conf.) 123.110
- bispo de Burgos
- Pedro** (conf.) 84.a, (conf.) 85.a
- Pero** (conf.) 123.111
- bispo de Ávila
- Pedro** (conf.) 84.a
- Pero** (conf.) 85.a, (conf.) 123.112
- bispo de Cádiz
- Pedro** (conf.) 84.a, (conf.) 85.a
- Pero** (conf.) 123.113
- bispo de Zamora
- Pedro** (conf.) 84.c, (conf.) 85.c
- Pero** (conf.) 123.117
- bispo de Salamanca
- Pedro** (conf.) 84.c, (conf.) 85.c, (conf.) 100.c
- Pero** (conf.) 123.117
- infante
- Pedro** 84.d
- Pero** 85.d, 123.119
- bispo de Palencia
- Pedro** (conf.) 100.a
- bispo de Sigüenza
- Pedro** (conf.) 100.a
- bispo de Cartagena
- Pedro** (conf.) 100.a
- bispo de Oviedo
- Pedro** (conf.) 100.c
- bispo de Astorga
- Pedro** (conf.) 100.c
- bispo de Coria
- Pedro** (conf.) 100.c
- home do prior de SCN Xil Pérez
- Pero** (test.) 140.41
- Pedro** 265.8
- PEDRO** [...]
- Pero** [...] (test.) 93.20
- PEDRO ABADE** notario público e clérigo do bispo de Ourense D. Lourenzo / coénigo de Ourense / cóengo chanceler de Ourense

- Petro dicto Abbade** (not.) 23.21
Petro dicto Abbas (not.) 24.28-29
Petrus dictus Abbas (test.) 29.a
Petro dicto Abbate (not.) 38.21,
(not.) 40.17
Petro dicto Abate (not.) 39.41
Petro Abbate 40.b
- PEDRO AFONSO**
-**Petrus Alfonsi** (conf.) 9.b
-monxe de SCN / cocineiro / subprior
Petrus Alfonsi (test.) 26.b, (test.)
27.b, (test.) 52.16, (test.) 53.16, (test.)
54.16
Petrus Alfonsi (test.) 30.13
Petrus Alfonsi (test.) 32.a, (test.)
36.23
Petrus Alfonsus (test.) 37.9
Petro Alfonsi (test.) 40.a
Petrus Alfonsi (test.) 41.a
Petrus Alfonsi (test.) 47.17, (test.)
55.16
Petrus Alfonsus (test.) 50.24, (test.)
56.25
Petrus Alfonsi (test.) 123.132
-**Pedro Alfonso** (test.) 48.18
- PEDRO AFONSO DE CASASOA**
Petrus Alfonsi de Casa Soa (test.)
74.16
- PEDRO ALFONSO**
-conde
Petrus Adefonsus (conf.) 1.a
-**Pedro Alfonso** (not.) 84.26
Per'Alfonso (not.) 85.28
Pero Alfonso (not.) 123.121
- Per'Alfonso** 104.23
Per'Alfonso 117.21, 132.18
- PEDRO ÁLVAREZ**
-**Petrus Aluari** (test.) 37.12
Petrus Aluarj (test.) 49.a
-**Petro Aluari** (test.) 38.b
-servente do prior de SCN
Petro Aluari (test.) 40.a
-**Petrus Aluariz** (test.) 46.b
-escudeiro, morador en Ourense
Pero Áluares (out.) 138.1,25
- PEDRO ANES**
-clérigo do coro de Ourense
Pero Anes (test.) 146.28
-clérigo da igrexa de Palmés
Pero Anes (test.) 147.31
- PEDRO ANES COPÍÑO** morador en Cachamuíña
Pero Anes, dito Cupiño 123.163
Pero Anes, dito Copiño (dest.)
123.167-168
Pero Anes, dito Copyño 123.188
- PEDRO ANFREUS** escudeiro
Pedro Anffreus (test.) 101.35
Pedro Anfreus (test.) 102.30
Pero Anfreus (test.) 111.33-34
- PEDRO ARES**
-**Petro Arie** (dest.) 11.4, (dest.) 27.2,
(dest.) 53.2
-**Petrus Arie** 25.5
-**Petro Arie** 28.7
- arcediogo de Triacastela
Petro Arie (test.) 133.22
-**Pedro Ares** 101.3,6

- [**Pedro Ares**] 101.9
Pedro [Ares] 102.1
 -**Pedro Ares** 113.4
- PEDRO ARES DE AFONSÍN**
Pedro Ares de Ffonssín (test.) 101.35
Pedro Ares de Fonssjn (test.) 102.30
- PEDRO ARES DE GARABÁS**
Pedro Ares de Garauães (test.) 67.20
- PEDRO ARES DE RIBELA**
Petrus Aria de Ribela (test.) 14.d
- PEDRO ARES DE SAN CIBRAO** cabaleiro
Petrus Arie de Sancto Cipriano
 (test.) 29.a
- PEDRO ARES DE UNTES**
Petrus Arie de Untes (test.) 25.b
- PEDRO BIÉITEZ DE MENDE**
Petrus Benedicti de Menendi (test.)
 42.b
- PEDRO BO** home do prior de SCN Xil Pérez
Pero Bõo (test.) 141.50
- PEDRO CADEA**
Petri Cadêa 51.7
- PEDRO CARBALLO** cabaleiro
Petrus Carualius (test.) 7.b
- PEDRO CARNEIRO** alfaiate
Pero Carneiro (test.) 176.27
- PEDRO CARRASCO** natural de Santibáñez
Pero Carrasco (test.) 242.24
- PEDRO CIDE** veciño de Ourense
Pero Çide (test.) 149.33
- PEDRO CLÉRIGO**
Petro Clirico (test.) 39.40
- PEDRO CRESPO** escribán criado do notario
 Pascual Álvarez de San Tomé
- Pero Crespo** (test.) 241.22
- PEDRO CURTIDO** notario real
Pero Cortido (not.) 250.21
Pedro Cortjdo 250.ns
- PEDRO DE CARDENAO**
Pero de Casdenãao 180.6
- PEDRO DE COBREIROS** monxe de SCN
Pero de Cobreiros (test.) 164.70-71,
 (test.) 174.52
Pero de Covreiros (out.) 166.2
- PEDRO DE COIRAS**
Pero de Coyras 152.8, 197.6
- PEDRO DE DEUS** monxe de SCN / subprior
Petro de Deo (test.) 22.18
Petrus de Deo (test.) 25.a, (test.) 26.b,
 (test.) 27.b
Petrus de Deo (test.) 28.22
Petrus de Deo (test.) 32.a
- PEDRO DE FARAMONTAOS** monxe de SCN
Pedro de Feramontãaos (test.) 216.56,
 (test.) 220.33
Pedro de Foramontaos (test.) 219.36
Pero de Faramontãaos (test.) 221.41
Pedro de F[eramontãaos] (test.)
 222.43
Pero de Feramontãaos (test.) 223.39
Pero de Faramontãaos (test.) 224.37,
 (test.) 225.40, (test.) 228.38-39
Pedro de Faramontãa[o]s (test.)
 229.62
Pero de Feramontaaos (test.) 231.41-42
Pedro (test.) 240.33, (test.) 241.22,
 (out.) 255.2, (test.) 265.29
Pero (out.) 243.2, (out.) 244.2

- Pedro de Faramontãaos** (test.) 253.32
- PEDRO DE JAÉN** notario real
- Pedro de Jaén** (not.) 214.35,ns
- PEDRO DE PES** tenente Alba de Búbal
- Petro de Pedibus** 13.24-25
- PEDRO DE PUGA** escudeiro de Xoán de Sandoval
- Pero de Puga** (test.) 212.97,176
- PEDRO DE REQUEIXO** home de Xoán de Sandoval
- Pero de Rrequeixo** (test.) 212.176-177
- PEDRO DE SALAMANCA** monxe notario de SCN
- Pedro de Salamanca** (not.) 245.26, (not.) 246.59, 248.ns, 249.ns, (not.) 251.35
- Pedro** 245.ns, 251.ns, 252.ns, 254.ns
- Petrus Salamantynus** 246.ns
- Pedro de Salamanca** (not.) 247.36-37, (not.) 248.48-49, (not.) 249.38, (not.) 252.44, (not.) 254.28
- Pedro de Salamanca** 247.ns
- Pedro de Salamanqua** (test.) 253.32
- PEDRO DE SILVA** bispo de Ourense
- Pedro de Silua** 179.25, 195.29, 199.35
- Pero da Sylua** 210.2
- PEDRO DE TEMES**
- Pero de Temees** 149.10
- PEDRO DE TOUBES**
- Pero de Toubes** (test.) 216.57
- PEDRO DE VER** monxe de SCN
- Pero de Veer** (test.) 163.43, (test.) 164.71, (test.) 165.52, (out.) 166.2, (test.) 167.26, (test.) 177.26, (test.) 180.23, (test.) 188.24
- Pedro de Ueer** (test.) 171.30
- Pedro de Veer** (test.) 183.31, (test.) 184.29, (test.) 192.23, (test.) 194.28
- Pero de Veer** (test.) 187.21, (test.) 189.14, (test.) 197.25
- PEDRO DE ZARZA** morador en Zarza
- Pero de Sarça** (test.) 161.57
- Pero de Çarça** (out.) 172.13,22-23,26,45,61,66,68,71,72,78-79
- [Per]o de Çarça** 172.57
- PEDRO DÍAZ**
- peleteiro
- Petrus Didaci** (test.) 10.21
- home do arcediogo de Ourense D. Fernando
- Petrus Didaci** (test.) 43.23
- Petrus Didacj** (test.) 63.17
- Petrus Didaci** (test.) 64. 17
- Petri Didaci** 79.5
- cóengo de Lugo
- Pedro Días** (test.) 92.26
- PEDRO DÍAZ DE CADÓRNIGA** adiantado en Galicia en lugar do adiantado maior Pedro Ruiz Sarmento
- Pero Díaz de Cahuérnega** (out.) 136.2
- PEDRO DO CONCHOUSO** muiñeiro
- Pero do Conchouso** 162.4, 190.51[2],84
- Pero de Conchouso** 190.53,85
- PEDRO DO LAGAR** morador en Santo André do Castro

- Pedro do Lagar** (test.) 252.43
- PEDRO DOMÍNGUEZ**
- notario de Búbal e Temes
 - Pedro Domínguez** (not.) 31.21-22
 - labrador
 - Petrus Dominicj** (test.) 45.17
 - home do cóengo de Ourense Xoán Periquiño, morador en Ourense
 - Pedro Domínguiz** (test.) 65.37
 - prelado de San Salvador de Besteiros
 - Pedro Domínguiz** (test.) 66.20
 - Pedro Domínguez** 87.11-12
 - Pero Domjnges** 147.9
- PEDRO DOMÍNGUEZ DE BESTEIROS**
- Pedro Domínguez de Besteyros** (test.) 71.19
- PEDRO DOMÍNGUEZ DE PARADA**
- Petrus Dominici de Parada** (test.) 72.20
- PEDRO DOMÍNGUEZ DE RÚA NOVA**
- Pedro Domínguez de rrúa Noua** (test.) 91.13
- PEDRO DOMÍNGUEZ DE SAN MAMEDE**
- Pedro Domínguez de Sam Mamede** (test.) 95.31
- PEDRO DOMÍNGUEZ DE VILAR**
- Pedro Domínguez de Vilar** (test.) 87.25
- PEDRO DOS SANTOS** frade de Oseira
- Pedro dos Santos** (test.) 100.29
- PEDRO EANES**
- tenente Búbal
 - Petrus Iohannis** (conf.) 3.b
 - monxe de SCN / vestiario / monxe notario
 - Petrus Iohannis** (conf.) 6.b
 - Petrus Iohannis** (test.) 20.21, (test.) 57.19, (test.) 58.21
 - Petrus Iohannis** (test.) 55.17, (test.) 56.25, (test.) 59.19
 - Pedro Eanes** (out.) 65.2
 - Pero Yanes** (test.) 73.13
 - Pedro Yanes** (test.) 73.13
 - Pero Eanes** (test.) 75.28[3]
 - Per'Eanes** (test.) 77.32, (test.) 86.24
 - Petro Iohannis** (test.) 78.22
 - Pedro Eanes** (test.) 80.20
 - 82.12[2]
 - Pedro Eanes** 82.12
 - Per'Anes** (not.) 94.9
 - infante de SCN
 - Petrus Iohannis** (conf.) 12.a
 - Petrus Iohannis** (test.) 14.c
 - sacristán de SCN
 - Petro Iohannis** (test.) 22.17
 - clérigo
 - Petrus Iohannes** (test.) 28.24
 - prelado de Santiso
 - Pedr'Eanes** (test.) 31.20
 - xograr
 - Petrus Iohannis** (test.) 34.18
 - clérigo da igrexa de Untes
 - Petrus Iohannis** (test.) 36.24
 - Petrus Iohannis** 39.13
 - Petro Iohannis** (test.) 40.b
 - clérigo
 - Petro Iohannis** 50.9-10
 - Petro Iohannis** (dest.) 52.2
 - notario público / notario xurado

- Petrus Iohannis** (not.) 61.25
Petrus Iohannis (not.) 63.17
Petrus Iohannis (not.) 64.18
-electo de Ourense / bispo de Ourense
[Pedro] Eanes 62.11-12
Petro Iohannis 63.14, 64.14
Petro 72.19, 78.21, 79.15
[Petro] 74.14
Pedro 76.2, (conf.) 84.c, (conf.) 85.c,
86.4, 87.28
Pedro 104.25, 117.22, 132.19
Pero (conf.) 123.118
- notario xurado de Ourense
Pedro Eanes (not.) 65.1
Pedro Eanes 65.17,20,36
Pedro Eanes 65.39, (not.) 66.24
-clérigo
Pedro Eanes (test.) 65.38
-**Pedro Eanes** (out.) 69.2
-**Pero Eanes** 75.7
-**Pedro Eanes** 82.48[2]
-ferreiro de Loña do Monte
Per'Eanes (test.) 87.26
- PEDRO EANES CALADO**
Pedro Eanes, dito Callado (test.)
62.44
- PEDRO EANES COLAZO**
-**Petro Iohannis, dicto Colazo** (dest.)
25.2
Petro Iohannis, dicto Colazo (dest.)
34.2
-cidadán de Ourense
Pedro Eanes, dito Colaço (test.)
65.19
- PEDRO EANES CRIADO**
Petrus Iohannis, dictus Criado (test.)
51.22
- PEDRO EANES TENREIRO** cabaleiro
Petro Iohannis, dicto Tenrario (dest.)
57.3
Petro Iohannis, dicto Tenrario (dest.)
58.3
- PEDRO EANES COLAZO DE PALMÉS**
Pedro Eanes, dito Colaço, de Palmés
(test.) 66.22
- PEDRO EANES DA CONCHADA**
Pedro Eanes da [Co]nchãada (test.)
71.19-20
- PEDRO EANES DE AMARANTE**
Pedro Eanes d'Amarante (test.) 81.22
- PEDRO EANES DE FARAMONTAOS** monxe de
SCN
Per'Eanes de Faramontaos (test.)
77.32-33, (test.) 86.24-25
Pedro Eanes de Faramontaos (test.)
81.20
- PEDRO EANES DE MENDE**
Pedro Eanes de Meende (test.) 76.47-
48
- PEDRO EANES DE SORGA** monxe de SCN
Per'Eanes de Sorga (test.) 77.32
- PEDRO EANES DE TARASCÓN**
Pero Eanes de Tarascón 144.4
- PEDRO EANES DE UNTES** clérigo
Petrus Iohannis de Vntes (test.) 37.10
- PEDRO EANES DE VILAR**
Petro Iohannis de Vilar (dest.) 22.3
- PEDRO EANES DE VILARIÑO**

- Pedro Eanes de Vilarino** (test.) 69.25
- PEDRO EANES DO BOLO**
- Pero Eanes** 93.5
- Pedro Eanes do Bolo** 101.11, 102.3
- PEDRO EANES ESCALO** cabaleiro
- [Petr]o Iohannis Squalo** (test.) 17.32
- PEDRO ENRÍQUEZ DE ARANA**
- Per'A[n]rriquez de Harana** (conf.) 84.b
- Per'Anrriquez de Harana** (conf.) 85.b
- Per'Anrriquez de Arana** (conf.) 123.116
- PEDRO ESCALO**
- Petro Squalo** (dest.) 13.4
- PEDRO ESTÉVEZ DE COSTA DE MONTE**
- Pedro Stéueez de Costa de Monte** (test.) 48.21
- Petro Stephanj de Costa de Monte** (dest.) 56.2
- Petrus Stephanj** 56.4,10,13
- PEDRO FERNÁNDEZ**
- tenente Limia
- Petro Fernandi** 8.11
- Petro Fernandi** (test.) 13.a
- tesoureiro
- Petro Fernandj** (test.) 17.31
- Petro Fernandi** (out.) 38.3-4
- Petrus Fernandi** 42.3
- monxe de SCN
- Petrus Fernandi** (test.) 42.c
- Pedro Ffernández** 69.12,13
- morador en Pradobó
- Pedro Ffernandes** (test.) 103.61
- escribán, recadador real
- Pero Ferrnandes** 104.12
- Pero Ferrnandes** 104.16
- Pero Ferrnandes** 117.12,16, 132.11,13
- notario
- Pero Ferrnandes** (test.) 123.80
- home de Gonzalo Pérez do Mato
- Pero Ferrnandes** (test.) 123.83, (test.) 123.257
- Pedro Ferrnandes** (test.) 124.69
- racioneiro
- Pero Ferrnandes** (test.) 123.225
- clérigo do coro de Ourense
- Pero Ferrnández** (test.) 123.226
- oidor da audiencia real
- Pero Ferrnandes** 139.13
- doutor
- Petrus Fernandi** 139.s
- monxe notario de SCN
- Pero Ferrnandes** (not.) 171.31, (not.) 175.21,ns, (not.) 177.27,ns
- [Pero Ferrnandes]** 171.ns
- notario público de Ourense polo bispo e a igrexa
- Pero Ferrnandes** (not.) 191.25
- Pero Ferrnandes** 191.ns
- PEDRO FERNÁNDEZ CASTELAO**
- Petrus Fernandi, dictus Castellanus** (conf.) 8.b
- PEDRO FERNÁNDEZ NEGRO**
- Petrus Fernandi, dictus Niger** 59.5
- PEDRO FERNÁNDEZ DE BARBANTES** cabaleiro
- Pedro Ffernández de Baruantes** (test.) 68.26-27
- PEDRO FERNÁNDEZ DE FREIXEDO**

- Petrus Fernandi de Frexeedo** (test.) 44.14
- PEDRO FERNÁNDEZ DE MORA**
- Pedro Fferrnandes de Mora** (test.) 98.25
- Pedro Fferrnández de Mora** (test.) 99.25
- PEDRO FERNÁNDEZ DE UNTES**
- Pero Ffernández de Vntes** (test.) 73.12
- PEDRO FERREIRO**
- Petrus Ferrarius** (test.) 33.20
- PEDRO FRANCO** monxe de SCN
- Petro Franco** (test.) 23.b
- PEDRO FROITOSO**
- Petrus Frutuosus** 39.24
- PEDRO GARCÍA**
- tenente Extremadura
- Petrus Garsie** (conf.) 4.b
- cabaleiro
- Petro Garsie** (test.) 13.a
- Petro Garsie** (test.) 22.20
- Petrus Garsia** (test.) 14.d
- cabaleiro
- Petrus Garsie** (out.) 15.1, (out.) 43.1
- Petro Garsie** (dest.) 19.3
- cabaleiro
- Petri Garsie** 27.4
- Petro Garsie** (dest.) 43.2
- Pedro Garçía** 101.4
- PEDRO GARCÍA FRADE**
- Pero Garçía, dito Frade** (test.) 98.26
- Pedro Garçía, dito Ffrade** (test.) 99.26
- PEDRO GÓMEZ**
- Pero Gomes** 175.3
- Pero Gomes** (dest.) 256.3,19, (dest.) 257.3,20, 260.34, (dest.) 261.6
- PEDRO GONZÁLEZ**
- home do arcediago D. Estevo
- Petrus Gundissaluj** (test.) 79.15
- Pedro Gonçálu[e]z** 84.s
- Pedro Gonçales** 85.s
- Pero Gonçales** 123.121
- Pero Gonçales** (not.) 137.19-20, (not.) 141.22
- reitor da igrexa de Untes
- Pero Gonçalues** (test.) 115.29
- Pero Gonçalues** (test.) 243.44, (test.) 244.35
- PEDRO GONZÁLEZ DE CASTRO** notario público de Ourense polo bispo e a igrexa
- Pero Goncales de Castro** (not.) 150.27
- Pero Gonçales de Castro** 150.ns
- PEDRO GOTÉRREZ** monxe de SCN
- Petrus Goterri** (conf.) 6.b
- PEDRO GREÑO**
- Pero [Greño]** 104.39
- [Pero Greño]** 117.34
- Pero Greño** 132.29
- PEDRO GUZMÁN**
- Pedro Guzmán** (conf.) 100.b
- Pedro Yanes** (v. **PEDRO EANES**)
- PEDRO IBÁÑEZ** mestre de Calatrava
- Pedr'Iuanes** (conf.) 100.a
- PEDRO LÓPEZ**
- Petro Lupj** 40.4
- bispo de Lugo

- Pero Lopes** 133.3,26
Petrus Lupi (out.) 133.4
-Pero Lopes 147.11
 -morador en Palmés
Pero Lopes (dest.) 186.3,14,
 22,27,28,31
- PEDRO LÓPEZ DE AYALA** vasalo de Xoán I
Pero Lopes de Ayala 139.13
- PEDRO LÓPEZ DE RAMIRÁS** escudeiro morador en Pradobó, na freguesía de San Mamede de Palmés / vasalo e criado do prior de SCN Ares de Moreira
Pero Lopes de Rramjrãas 155.8-9, 164.12, (dest.) 165.3, 167.18, (test.) 168.73, 206.7-8
Pero Lopes 164.14, 165.32-33,47, (test.) 187.21, 193.15, 204.10
Pero Lop[e]s 165.7,17,20,21,26, 29,31,32,35,36,41,43,44,45,46, 47
Pero Lop[e]s de Rramjrãas 165.14
Pero Lopes de Rramjrás (test.) 166.61, (dest.) 167.3
Pero Lopes de Rramyrãas (test.) 188.25
Pero Lopes de Rramyrãas (dest.) 193.2
Pero Lopes de Rramirãas (out.) 204.1
Pero Lopes de Rramirãas 205.7-8, 234.8,20
Pero Lopes 234.17
- PEDRO LOURENZO** notario público de Ourense polo bispo e a igrexa
Pero Lourenço (not.) 135.1,2,63
- PEDRO LOURENZO DE LIÑARES**
Pedro Lourenço de Liñares (test.) 98.25-26, (test.) 99.26
- Pedro Martíiz** (v. **PEDRO MARTÍS DE CACABELOS**)
- Pedro Martínez** (v. **PEDRO MARTÍS**)
- PEDRO MARTÍS**
-Petro Martiniz (dest.) 28.2
-Petrus Martiniz (test.) 28.25
-Petro Martini (dest.) 32.2
 -sacerdote de Armeses
Petrus Martini (test.) 33.19
-Petro Martini (dest.) 61.4
 -porteiro do rei
Pedro Martíiz (out.) 62.2
Pedro Martínez 62.18
 -home do reitor da igrexa de San Xes Diego García
Pero Martíiz (test.) 105.21
- PEDRO MARTÍS ESCUDEIRO** cidadán de Ourense
Pedro Martíiz, dito Escudeyro (out.) 95.1
- PEDRO MARTÍS GARVAIA DE MERÉNS**
Pero Martíiz, dito Garuaya, de Merrens (test.) 75.26
- PEDRO MARTÍS DE CACABELOS**
Pedro Martíiz de Cacaueiros 69.2
Pedro Martíiz 69.3,4,5,6,16
- PEDRO MARTÍS DE CANEDO**
Petrus Martini de Canedo (out.) 19.1
Petrus Martini 19.7,14
- PEDRO MARTÍS DE NAVES**
Petrus Martini de Naves (test.) 27.a

PEDRO MARTÍS DE UNTES

Petrus Martini de Vntes (test.) 51.23

PEDRO MÉNDEZ DE CALDELAS

Pero Meénd[e]z de Caldelas 75.27

PEDRO MIGUÉLEZ

Pedro Migállez (not.) 62.43

PEDRO MIGUEZ notario público de Ourense

Petri Michaelis (not.) 24.30-31

PEDRO MIGUEZ DE UNTES

Pedro Miguéez (out.) 69.5

Pedro Migéez de Vntes (test.) 73.12

PEDRO MOGO

-*Petrus Moogo* (test.) 28.24

-*Pedro Móogo* 65.38

Pedro Monís (v. **PEDRO NÚNEZ**)

PEDRO Mouro

Petrus Maurus (not.) 10.24

PEDRO MUÑIZ

-*Petrus Muniz* (test.) 21.26

-*Petrus Moniz* (test.) 28.25

-racioneiro de Ourense e vicechanceler

Petrus Munionis (not.) 46.13, (not.) 49.14

PEDRO MUÑIZ DO GABIÁN

Pero Muníjz do Gaiián (test.) 75.26

PEDRO NÚNEZ

-prior de SCN

Petrus Nunonis (out.) 17.2

Petrus 17.3,10,24

Petro 17.7

Pedro Monís 118.5

-monxe de Celanova

Petrus Nunj (test.) 37.8

-*Petrus Nuniz* (test.) 37.13

-*Pedro Nunes* 82.48

-*Pedro Núñez* (conf.) 100.b

PEDRO NÚNEZ DE GUZMÁN

Pedro Núñez de Guzmán (conf.) 84.b

Pero Núñez de Guzmán (conf.) 123.114

PEDRO PÁEZ

-monxe de SCN

Pedro Paes 82.12

-*Pero Páez* 123.203

PEDRO PAIS

Petro Paiz (test.) 13.a

PEDRO PAZ

-*Petro Pelagii* (dest.) 6.3

- monxe de SCN

Petrus Pelagii (conf.) 6.b

Petrus Pelagij (conf.) 9.b

Petrus Pelagij (test.) 10.23

Petrus Pelaiz (conf.) 11.a

-*Petrus Pelagij* (not.) 9.15

-tenente Allariz

Petro Pelagij 29.22

-clérigo

Petro Pelagij (out.) 44.2

PEDRO PAZ DE CIMADEVILA

Petrus Pelagij de Cima de Uilla (test.) 21.28

Petrus Pelagij de Cima de Uilla (test.) 29.a

PEDRO PEREIRO veciño de Lamela

Pero Pereyro (dest.) 251.3,25,29

PEDRO PÉREZ

-monxe de SCN

Petrus Petri (conf.) 6.b, (conf.) 8.b

- Petrus Petri** (test.) 11.b, (test.) 49.b
Petrus Petri (test.) 15.23
 -mestrescola de Ourense, cóengo de Compostela, chanceler de Afonso IX
Petro Petri (not.) 16.10
 -fornheiro
Petrus Petri (test.) 21.29-30
 -**Petro Petri** (dest.) 26.3
 -clérigo
Petrus Petri (test.) 35.13
 -zapateiro
Petrus Petri (test.) 37.12
 -alfaiate
Petro Petri (test.) 38.b
 -xastre de Mora
Petrus Petri (test.) 42.b
 -**Petro Petri** (dest.) 50.2
 -mordomo
Petrus Petri (test.) 61.24
- PEDRO PÉREZ ARGUEIRO**
Petrus Petri, dictus Argarius (test.) 33.19
- PEDRO PÉREZ CORTEGADA**
Pedro Pérez, dito Cortegada (test.) 62.44
- PEDRO PÉREZ DE EIROÁS**
Petro Petri de Eyroaas (dest.) 45.2
- PEDRO PÉREZ DE PALMÉS**
Pedro Pérez de Palmés (test.) 62.45
- PEDRO PONCE**
Pedro Ponçe ([conf.]) 84.d
Pero Ponz (conf.) 85.d, (conf.) 123.119
- PEDRO RODRÍGUEZ**
 -**Petrus Roderici** (not.) 6.18
 -clérigo da igrexa de Ourense
Petro R[o]derici (dest.) 8.3
 -pesquisador do rei Afonso X na diocese de Ourense
Petrum Ruderici 29.7-8
 -mordomo e clérigo do electo de Ourense
Pedro Rodríguez 62.12
 -**Pero Rrodrigues** (not.) 132.36, 132.s
 -clérigo de Canedo
Pero Rrodrígez (test.) 175.20
- PEDRO RODRÍGUEZ CACHAZUDO**
Pero Rrodrigues Cachasçudo (test.) 169.17
- PEDRO RODRÍGUEZ CALDELAS**
Petrus Roderici Caldele (test.) 26.a
- PEDRO RODRÍGUEZ DE RIBADAVIA**
Petrus Roderici de Ripa Auie (test.) 25.b
- PEDRO RODRÍGUEZ DE RODEIRO**
Pedro Rodríguez do Rodeyro (test.) 68.25-26
- PEDRO RUÍZ SARMENTO** adiantado maior en Galicia
Pero Rruys Sarmento 136.3
Pero Sarmento 136.26
Pero Rruys Sarmjento (dest.) 139.1
Pero Sarmjento 139.14-15
Pero Rruys Sarmjento 139.37-38
- PEDRO SÁNCHEZ DO CAMPO** veciño de Ourense
Pero Sanches do Campo (test.) 191.23-24
- PEDRO SANIÑO**

- Petrus Sanynus** (test.) 37.14
- PEDRO SEBASTIÁNEZ** cóengo de Lugo
- Pedro Sauascháez** (test.) 92.26
- PEDRO SOBRIÑO** home do bispo de Ourense
- Petro dicto Sobrino** (test.) 24.27-28
- Pedro Stéuez de Costa de Monte** (v. PEDRO ESTÉVEZ DE COSTA DE MONTE)
- PEDRO SUÁREZ**
- Petrus Suerij** (out.) 12.2
- Petro Suerij** 37.2
- Pero Suares** 149.18
- PEDRO SUÁREZ DE TEMES** escudeiro
- Pero Suares de Temees** (test.) 190.66
- PEDRO TOMÉ**
- Petro Tome** (dest.) 28.2-3
- PEDRO VÁZQUEZ**
- Petro Uelasci** 72.4
- PEDRO VÁQUEZ BOUDAÑA**
- Pedro Uaásquez Boudania** (test.) 68.26
- PEDRO VÁZQUEZ DA RÚA DOS ZAPATEIROS** veciño de Ourense / escudeiro
- Pero Vaasques** (dest.) 148.5, (out.) 170.1,5,21,22, (out.) 176.1,20, 185.14,23, 190.56,86, 191.4,6,9, 18
- Pero Vaasques** 148.6,15,21, 169.4,12, 198.17,19,31,34, 199.6, 207.2,3,6,7[2]
- Pero Vaasques** (out.) 149.1,2,5,14,20, 31,35
- Pero Vaasques** (out.) 169.1
- Pero Vaasques da rrúa dos Çapateiros** (out.) 185.1, (out.) 191.1
- Pero Vaasques da rrúa dos [Ça]pateiros** 198.16-17
- Pero Vaasques** 207.4
- PEDRO VÁZQUEZ DE DOADE** morador no couto de Doade
- Pero Vaasques** (test.) 190.80
- Pero Vaasques de Doade** 190.108
- PEDRO VELA** arcediago de Compostela e chanceler real
- P[etri Uel]e** 3.9
- Petrus Uele** (conf.) 4.a
- PEDRO VIDAL** morador en Velle
- Pero Vidal** (test.) 190.66
- PEDRO VILAR** recadador do rei Sancho IV
- Pedro Villar** 104.7
- Pero Villar** 104.30,31, 117.8, 132.7,23
- Pero Ujllar** 117.27[2]
- Pero Billar** 132.22
- PEDRO VIVIÁEZ**
- Pero Vjujáaz** 190.49
- PEDRO XIÁEZ** cóengo e vigairo xeral do bispo de Ourense D. Gonzalo / tesoureiro de Ourense
- Pedro Giães** 100.27
- Pedro Giáez** 103.61
- PEDRO XIL DE PUGA**
- Petrus Egidij de Puga** (test.) 25.b
- PEDRO YAÑEZ**
- Per'Yanes** 85.s
- PEDRO ZAPATEIRO** natural de Castrogontrigo
- Pero Çapateiro** (test.) 242.24
- Pelagij Ficarij** (v. PAIO FIGUEIRA)

- Pelagio** (v. PAIO MUÑIZ *CORDELIN*)
Pelagio, dicto Cordelin (v. PAIO MUÑIZ *CORDELIN*)
Pelagio Arie (v. PAIO ARES)
Pelagio Cordario (v. PAIO CORDEIRO)
Pelagio Didacj de Meleens (v. PAIO DÍAZ DE MERÉNS)
Pelagio Fernandi (v. PAIO FERNÁNDEZ)
Pelagio Munionis (v. PAIO MUÑIZ)
Pelagio Munniz (v. PAIO MUÑIZ *CORDELIN*)
Pelagio Pelagii (v. PAIO PAZ)
Pelagio Petri (v. PAIO PÉREZ)
Pelagius (v. PAIO, PAIO MUÑIZ *CORDELIN*)
Pelagius, cognomento Ficarius (v. PAIO FIGUEIRA)
Pelagius Abbas (v. PAIO ABADE)
Pelagius Albus (v. PAIO BRANCO)
Pelagius Arie (v. PAIO ARES)
Pelagius Baldouinus (v. PAIO BALDOVINO)
Pelagius Caluus (v. PAIO CALVO)
Pelagius Cordellino (v. PAIO MUÑIZ *CORDELIN*)
Pelagius Curuus (v. PAIO CURVO)
Pelagius Diaz (v. PAIO DÍAZ)
Pelagius Gomecij (v. PAIO GÓMEZ)
Pelagius Iohannis (v. PAIO EANES)
Pelagius Martini (v. PAIO MARTÍS)
Pelagius Martini de Frexeedo (v. PAIO MARTÍS DE FREIXEDO)
Pelagius Michaelis (v. PAIO MIGUEZ)
Pelagius Munionis (v. PAIO MUÑIZ)
Pelagius Munniz (v. PAIO MUÑIZ)
- Pelagius Petri de Regualdi** (v. PAIO PÉREZ DE REGOALDE)
Pelagius Sebastiani (v. PAIO SEBASTIÁNEZ)
Pelagius Suerij (v. PAIO SUÁREZ)
Pelay Peres (v. PAIO PÉREZ)
Per'Alffonso~Alffonso~Alfonso (v. PEDRO ALFONSO)
Per'Anes (v. PEDRO EANES)
Per'Anrríquez~Anrríquet de Harana~Arana (v. PEDRO ENRÍQUEZ DE ARANA)
Per'Eanes (v. PEDRO EANES)
Per'Eanes de Faramontaos (v. PEDRO EANES DE FARAMONTAOS)
Per'Eanes de Sorga (v. PEDRO EANES DE SORGA)
Per'Yanes (v. PEDRO YÁÑEZ)
Pero (v. PEDRO, PEDRO DE FARAMONTAOS, PEDRO EANES)
Pero Alfonso (v. PEDRO ALFONSO)
Pero Áluares (v. PEDRO ÁLVAREZ)
Pero Anes (v. PEDRO ANES)
Pero Anes, dito Cupiño (v. PEDRO ANES *COPINHO*)
Pero Anfreus (v. PEDRO ANFREUS)
Pero Billar (v. PEDRO VILAR)
Pero Bõo (v. PEDRO BO)
Pero Çapateiro (v. PEDRO ZAPATEIRO)
Pero Carneiro (v. PEDRO CARNEIRO)
Pero Carrasco (v. PEDRO CARRASCO)
Pero Çide (v. PEDRO CIDE)
Pero Cortido (v. PEDRO CURTIDO)
Pero Crespo (v. PEDRO CRESPO)
Pero da Sylua (v. PEDRO DE SILVA)

Pero de Çarça (v. PEDRO DE ZARZA)

Pero de Casdenãao (v. PEDRO DE CARDE-
NAO)

Pero de Cobreiros (v. PEDRO DE COBREI-
ROS)

Pero de Coyras (v. PEDRO DE COIRAS)

Pero de Conchouso (v. PEDRO DO CON-
CHOUSO)

**Pero de Faramontãaos~ Feramontãaos~
Faramontãaos~Feramontaaos** (v. PE-
DRO DE FARAMONTAOS)

Pero de Puga (v. PEDRO DE PUGA)

Pero de Rrequeixo (v. PEDRO DE RE-
QUEIXO)

Pero de Sarça (v. PEDRO DE ZARZA)

Pero de Temees (v. PEDRO DE TEMES)

Pero de Toubes (v. PEDRO DE TOUBES)

Pero Díaz de Cahuérnega (v. PEDRO
DÍAZ DE CADÓRNIGA)

Pero do Conchouso (v. PEDRO DO CON-
CHOUSO)

Pero Domjnges (v. PEDRO DOMÍNGUEZ)

Pero Eanes (v. PEDRO EANES, PEDRO EA-
NES DO BOLO)

Pero Eanes de Tarascón (v. PEDRO EANES
DE TARASCÓN)

Pero Fernandes (v. PEDRO FERNÁNDEZ)

Pero Ffernández de Vntes (v. PEDRO
FERNÁNDEZ DE UNTES)

Pero García, dito Frade (v. PEDRO GAR-
CÍA *FRADE*)

Pero Gomes (v. PEDRO GÓMEZ)

Pero Gonçalves~Gonçalues (v. PEDRO
GONZÁLEZ)

Pero Goncales de Castro (v. PEDRO GON-
ZÁLEZ DE CASTRO)

Pero Greño (v. PEDRO GREÑO)

Pero Yanes (v. PEDRO EANES)

Pero Lopes (v. PEDRO LÓPEZ DE RAMIRÁS)

Pero Lopes (v. PEDRO LÓPEZ)

Pero Lopes de Ayala (v. PEDRO LÓPEZ DE
AYALA)

**Pero Lopes de Rramjrãas~Rramjrás~R
ramyrães~Rramyrãas~Rramirãas** (v.
PEDRO LÓPEZ DE RAMIRÁS)

Pero Lourenço (v. PEDRO LOURENZO)

Pero Martíiz (v. PEDRO MARTÍS)

Pero Martíiz, dito Garuaya, de Mereens
(v. PEDRO MARTÍS *GARVALA* DE MERÉNS)

Pero Meénd[e]z de Caldelas (v. PEDRO
MÉNDEZ DE CALDELAS)

Pero Muníjz do Gaiián (v. PEDRO MU-
ÑIZ DO GABIÁN)

Pero Núnez de Guzmán (v. PEDRO
NÚÑEZ DE GUZMÁN)

Pero Páez (v. PEDRO PÁEZ)

Pero Pereyro (v. PEDRO PEREIRO)

Pero Ponz (v. PEDRO PONCE)

Pero Rrodrigues~Rrodríguez (v. PEDRO
RODRÍGUEZ)

Pero Rrodrigues Cachasçudo (v. PEDRO
RODRÍGUEZ CACHAZUDO)

Pero Rruýs Sarmento (v. PEDRO RUÍZ
SARMENTO)

Pero Sarmento~Sarmjento (v. PEDRO
RUÍZ SARMENTO)

Pero Sanches do Campo (v. PEDRO SÁN-
CHEZ DO CAMPO)

- Pero Suares** (v. PEDRO SUÁREZ)
- Pero Suares de Temees** (v. PEDRO SUÁREZ DE TEMES)
- Pero Vaasques** (v. PEDRO VÁZQUEZ DA RÚA DOS ZAPATEIROS, PEDRO VÁZQUEZ DE DOADE)
- Pero Vaasques da rrúa dos Çapateiros** (v. PEDRO VÁZQUEZ DA RÚA DOS ZAPATEIROS)
- Pero Vidal** (v. PEDRO VIDAL)
- Pero Villar-Ujllar** (v. PEDRO VILAR)
- Pero Vjujáaz** (v. PEDRO VIVIÁEZ)
- Petri Cadëa** (v. PEDRO CADEA)
- Petri Didaci** (v. PEDRO DÍAZ)
- Petri Garsie** (v. PEDRO GARCÍA)
- Petri Michaelis** (v. PEDRO MIGUEZ)
- Petri Uele** (v. PEDRO VELA)
- Petro** (v. PEDRO, PEDRO EANES, PEDRO NÚNEZ)
- Petro dicto Abbade-Abbas-Abate-Abbate** (v. PEDRO ABADE)
- Petro Abbate** (v. PEDRO ABADE)
- Petro Alfonsi** (v. PEDRO AFONSO)
- Petro Aluari** (v. PEDRO ÁLVAREZ)
- Petro Arie** (v. PEDRO ARES)
- Petro Clirico** (v. PEDRO CLÉRIGO)
- Petro de Deo** (v. PEDRO DE DEUS)
- Petro de Pedibus** (v. PEDRO DE PES)
- Petro Fernandi** (v. PEDRO FERNÁNDEZ)
- Petro Franco** (v. PEDRO FRANCO)
- Petro Garsie** (v. PEDRO GARCÍA)
- Petro Iohannis** (v. PEDRO EANES)
- Petro Iohannis, dicto Colazo** (v. PEDRO EANES COLAZO)
- Petro Iohannis, dicto Tenrario** (v. PEDRO EANES TENREIRO)
- Petro Iohannis de Vilar** (v. PEDRO EANES DE VILAR)
- Petro Iohannis Squalo** (v. PEDRO EANES ESCALO)
- Petro Lupj** (v. PEDRO LÓPEZ)
- Petro Martini-Martiniz** (v. PEDRO MARTÍS)
- Petro Paiz** (v. PEDRO PAIS)
- Petro Pelagii** (v. PEDRO PAZ)
- Petro Petri** (v. PEDRO PÉREZ)
- Petro Petri de Eyroaas** (v. PEDRO PÉREZ DE EIROÁS)
- Petro Roderici** (v. PEDRO RODRÍGUEZ)
- Petro dicto Sobrino** (v. PEDRO SOBRIÑO)
- Petro Squalo** (v. PEDRO ESCALO)
- Petro Stephanj de Costa de Monte** (v. PEDRO ESTÉVEZ DE COSTA DE MONTE)
- Petro Suerij** (v. PEDRO SUÁREZ)
- Petro Tome** (v. PEDRO TOMÉ)
- Petro Uelasci** (v. PEDRO VÁZQUEZ)
- Petrum** (v. PEDRO)
- Petrum** (v. PEDRO RODRÍGUEZ)
- Petrus** (v. PEDRO, PEDRO NÚNEZ)
- Petrus dictus Abbas** (v. PEDRO ABADE)
- Petrus Adefonsus** (v. PEDRO ALFONSO)
- Petrus Alfonsi-Alfonssi** (v. PEDRO AFONSO)
- Petrus Alfonsi de Casa Soa** (v. PEDRO AFONSO DE CASASOA)
- Petrus Alfonsus** (v. PEDRO AFONSO)
- Petrus Aluari-Aluariz** (v. PEDRO ÁLVAREZ)

- Petrus Aria de Ribela** (v. PEDRO ARES DE RIBELA)
Petrus Arie (v. PEDRO ARES)
Petrus Arie de Sancto Cipriano (v. PEDRO ARES DE SAN CIBRAO)
Petrus Arie de Untes (v. PEDRO ARES DE UNTES)
Petrus Benedicti de Menendi (v. PEDRO BIÉITEZ DE MENDE)
Petrus Carualius (v. PEDRO CARBALLO)
Petrus de Deo (v. PEDRO DE DEUS)
Petrus Didaci (v. PEDRO DÍAZ)
Petrus Dominicj (v. PEDRO DOMÍNGUEZ)
Petrus Dominici de Parada (v. PEDRO DOMÍNGUEZ DE PARADA)
Petrus Egidij de Puga (v. PEDRO XIL DE PUGA)
Petrus Fernandi (v. PEDRO FERNÁNDEZ)
Petrus Fernandi, dictus Castellanus (v. PEDRO FERNÁNDEZ CASTELAO)
Petrus Fernandi, dictus Niger (v. PEDRO FERNÁNDEZ NEGRO)
Petrus Fernandi de Frexeedo (v. PEDRO FERNÁNDEZ DE FREIXEDO)
Petrus Ferrarius (v. PEDRO FERREIRO)
Petrus Frutuosus (v. PEDRO FROITOSO)
Petrus Garsia-Garsie (v. PEDRO GARCÍA)
Petrus Goterri (v. PEDRO GOTÉRREZ)
Petrus Gundissaluj (v. PEDRO GONZÁLEZ)
Petrus Iohannis (v. PEDRO EANES)
Petrus Iohannis, dictus Criado (v. PEDRO EANES CRIADO)
Petrus Iohannis de Vntes (v. PEDRO EANES DE UNTES)
Petrus Lupi (v. PEDRO LÓPEZ)
Petrus Martini (v. PEDRO MARTÍS, PEDRO MARTÍS DE CANEDO)
Petrus Martini de Canedo (v. PEDRO MARTÍS DE CANEDO)
Petrus Martini de Naues (v. PEDRO MARTÍS DE NAVES)
Petrus Martini de Vntes (v. PEDRO MARTÍS DE UNTES)
Petrus Martiniz (v. PEDRO MARTÍS)
Petrus Maurus (v. PEDRO MOURO)
Petrus Moniz (v. PEDRO MUÑIZ)
Petrus Moogo (v. PEDRO MOGO)
Petrus Munionis (v. PEDRO MUÑIZ)
Petrus Muniz (v. PEDRO MUÑIZ)
Petrus Nunj (v. PEDRO NÚNEZ)
Petrus Nunonis (v. PEDRO NÚNEZ)
Petrus Pelagii-Pelaiz (v. PEDRO PAZ)
Petrus Pelagij de Cima de Uilla (v. PEDRO PAZ DE CIMADEVILA)
Petrus Petri (v. PEDRO PÉREZ)
Petrus Petri, dictus Argarius (v. PEDRO PÉREZ ARGUEIRO)
Petrus Roderici (v. PEDRO RODRÍGUEZ)
Petrus Roderici (v. PEDRO RODRÍGUEZ CALDELAS)
Petrus Roderici de Ripa Auie (v. PEDRO RODRÍGUEZ DE RIBADAVIA)
Petrus Salamantynus (v. PEDRO DE SALAMANCA)
Petrus Sanynus (v. PEDRO SANIÑO)
Petrus Stephanj (v. PEDRO ESTÉVEZ DE COSTA DE MONTE)
Petrus Suerij (v. PEDRO SUÁREZ)

Petrus Uele (v. PEDRO VELA)
Phelipe de Astorga (v. FELIPE DE ASTORGA)
Philipus (v. FELIPE DE ASTORGA)
PONCE conde, mordomo de Afonso VII
Pontius (conf.) 1.a

R

RABINATO bispo de Mondoñedo
Rabinadus (conf.) 4.a
RAMIRO FRÓILAZ conde
Ranemirus Froilat (conf.) 1.a

REIMUNDO

-bispo de Palencia
Reimundus (conf.) 1.a
-Reymundo (test.) 13.b
 -bispo de Segovia
Remondo (conf.) 100.a

REIMUNDO EANES

Reimundus Iohannis (conf.) 1.b

RICA emperatriz, muller de Afonso VII

Richa (out.) 1.3
Rica (out.) 84.6, (out.) 123.91
Rrica 123.33,58,72,172,189, 124.10
Rryca 135.15

ROBERTO bispo de Silves

Robert (conf.) 100.c

Rodericj (v. RODRIGO DÍAZ)

Roderico (v. RODRIGO)

Roderico Alfonsi (v. RODRIGO AFONSO)

Roderico Brauo (v. RODRIGO BRAVO)

Roderico Fernandi (v. RODRIGO FERNÁNDEZ)

Roderico Garscie-Garsie (v. RODRIGO GARCÍA)

Roderico Gomiz (v. RODRIGO GÓMEZ)

Roderico Gunsaluj (v. RODRIGO GONZÁLEZ)

Roderico Petri (v. RODRIGO PÉREZ)

Roderico Suerij (v. RODRIGO SUÁREZ)

Rodericus (v. RODRIGO)

Rodericus Fernandj (v. RODRIGO FERNÁNDEZ DE NOGUEIRA)

Rodericus Fernandi (v. RODRIGO FERNÁNDEZ)

Rodericus Garsie (v. RODRIGO GARCÍA)

Rodericus Lupi (v. RODRIGO LÓPEZ)

Rodericus Martini (v. RODRIGO MARTÍN)

Rodericus Petri-Petrit (v. RODRIGO PÉREZ)

Rodericus Roderici (v. RODRIGO RODRÍGUEZ)

Rodericus Suarit (v. RODRIGO SUÁREZ)

Rodericus Uelasci (v. RODRIGO VÁZQUEZ)

Rodrig'Álvarez (v. RODRIGO ÁLVAREZ)

Rodrig'Álvarez d'Aça (v. RODRIGO ÁLVAREZ DE AZA)

RODRIGO

-bispo de Lugo

Rodericus (conf.) 3.a, (conf.) 4.a

Rudericus (out.) 7.2[2]

-bispo de Oviedo

Rodericus (conf.) 4.a

-Rodericus (test.) 6.a

-arcediogo

Rudericus (test.) 7.a

-bispo de León

- Roderico** ([conf.]) 16.a
-arcebispo de Santiago
- Rrodrigo** (conf.) 84.23
- Rrodrigo** (conf.) 85.27
- Rrodrigo** (conf.) 123.110
-bispo de Marrocos
- Rrodrigo** (conf.) 84.a
- Rrodrigo** (conf.) 123.113
-bispo de Mondoñedo
- Rrodrigo** (conf.) 84.c
- Rrodrigo** (conf.) 85.c
- Rrodrigo** (conf.) 123.117
-bispo de Lugo
- Rrodrigo** (conf.) 84.c
- Rrodrigo** (conf.) 85.c
- Rrodrigo** (conf.) 123.118
-arcediago e vigairo do bispo D. Pedro
- Rrodrigo** 87.27
-arcediago
- Rrodrigo** 92.5,6
-infante de Celanova
- Rrodrigo** (test.) 122.13
-bispo de Ourense
- Rrodrigo** 95.2,7,17,22
- RODRIGO AFONSO**
-cidadán de Ourense
- Rudericus Alfonsi** (test.) 14.b
-arcediago de Deza
- Roderico Alfonsi** (test.) 133.22
-cóengo
- Rroy Afonso** 165.24
-cóengo
- Rrodrigo Afonso** (test.) 179.23
- RODRIGO AFONSO DE VILAR**
- Rrodrigo Afonso de Vilar** (test.)
169.17
- RODRIGO ALFONSO**
Rrodrigo Alfonso (conf.) 100.d
- RODRIGO ÁLVAREZ**
-adiantado maior en León e Asturias
- Rrodrigo Álvarez** ([conf.]) 84.d
- Rrodrigo'Álvarez** (conf.) 85.d
- Rrodrigo Álvarez** (conf.) 123.119-
120
-cóengo de Lugo
- Rrodrigo Álvarez** (test.) 92.26
- Rrodrigo Álvarez** (conf.) 100.b
- RODRIGO ÁLVAREZ DE AZA**
Rrodrigo'Álvarez d'Aça (conf.) 84.b
- Rrodrigo'Álvarez d'Aça** (conf.) 85.b
- Rrodrigo Álvarez de Alça** (conf.)
123.116
- RODRIGO ANES**
-clérigo de Rabal
- Rrodrigo Anes** (test.) 143.31
-morador en Sorga
- Rrodrigo Anes** (test.) 143.31
-clérigo de San Pedro de Garabás
- Rroy Yanés** (test.) 232.37
- Rroy Anes** (test.) 233.38
- RODRIGO ARES DE LAMELA** xuíz do couto
de Ceboliño
- Rrodrigo Ares de Lamela** (test.)
195.47
- RODRIGO BO**
-**Rroy Bõo** (test.) 146.28, 152.8, 164.28
-morador en San Tomé
- Rruy Bõo** (test.) 253.33

RODRIGO BRAVO cabaleiro**Rod[er]ico Brauo** (test.) 24.26**RODRIGO CALDELAS** morador no Ribeiro de Mende**Rroý Caldelas** (test.) 178.28**RODRIGO DA COSTA DE ARRABALDO****Rroý da Costa d'Arrabaldo** (test.) 234.36-37**RODRIGO DA LAMA** vasalo de SCN**Rrodrigo da Lama** (test.) 180.23**RODRIGO DA RUELA** morador nos coutos de SCN**Rroý da Rruella** 244.6,8**Rruý de Ruela** (test.) 245.25**RODRIGO DA SILVA** morador en Ourense**Rroý da Silua** 149.11,19**Rruý da Sylua** (out.) 150.1**RODRIGO DAS QUINTAS****Rruý das Quintas** (test.) 248.48, (test.) 249.38**RODRIGO DE AGUIAR****Rrodrigo de Agujar** (out.) 213.1-2,3,12**RODRIGO DE ALBÁN****Rroý d'Aluán** (test.) 166.62, (test.) 168.74, (test.) 181.28**Rruý d'Aluán** 210.7**RODRIGO DE ALBEIROS** morador en Albeiros**Rroý d'Alueyros** (dest.) 183.3-4**Rruý d'Alueiros** 183.21**RODRIGO DE AMOEIRO** alfaiate, veciño de Ourense**Rroý d'Amoeyro** (test.) 144.21**RODRIGO DE ANAIGO****Rroý de Naygo** (test.) 205.17**Rruý de Naygo** (test.) 206.18**Rroý d'Anaygo** 226.5**Rrodrigo d'Anaygo** 226.16**RODRIGO DE AVELENDA****Rroý d'Avelenda** 215.9**RODRIGO DE CAMBA** notario real e notario público de Ourense polo bispo e a igrexa / veciño de Ourense**Rrodrigo de Canba** (not.) 211.30,ns, (not.) 213.26**Rrodrigo de Canba** 213.ns**Rrodrigo de Canba** (test.) 228.39**RODRIGO DE FARAMONTAOS****Rroý de Feramontaos** 157.11, 172.16-17**RODRIGO DE GUNDIÁS****Rrodrigo de Gondíñas** (dest.) 213.2-3**Rrodrigo de Gondíñas** 213.20**RODRIGO DE LUGO**

-criado do prior de SCN García

Rroý de Lugo (test.) 205.17-18**Rruý de Lugo** (test.) 206.18

-zapateiro, veciño de Ourense

Rrodrigo de Lugo (test.) 217.32**RODRIGO DE MACEIREDO****Rroý de Maçeyredo** 222.10**RODRIGO DE MASIDE** morador na granxa de Outariz**Rruý de Maside** (test.) 201.37, (test.) 202.28**RODRIGO DE MEIXÓN FRÍO** notario, veciño de Ourense

- Rodrigo de Meyjón Frío** (test.) 218.45
- RODRIGO DE MENDE** morador no Ribeiro de Mende
- Rodrigo de Meende** (test.) 160.35, 178.5, 191.4, 198.9
- Rodrigo de Meende** (dest.) 176.1,19
- Rodrigo de Meende** 176.8
- RODRIGO DE MOREDA** escudeiro
- Rroý de Moreda** 174.3,5,7, 14,15
- RODRIGO DE PAZOS** morador en Ceboliño
- Rroý de Paaços** 198.12
- RODRIGO DE PUGA** xuíz de Ourense
- Rruj de Puga** (test.) 240.32
- RODRIGO DE QUINTELA**
- Rruý de Quintela** (dest.) 245.2,4,6,20
- Rruý de Quintella** 245.4
- RODRIGO DE SAN XES** notario de Celanova e prior de Santa María de Ribeira
- Rodrigo de Sangeéns** 238.20
- RODRIGO DE VILARIÑO** morador en Vilariño de Santo André do Castro
- Rroý de Vjlaryño** (dest.) 215.2,9,24
- RODRIGO DÍAZ** cidadán de Ourense
- Rodericus Didacj** 49.2-3
- Rodericj** 49.4
- Rudericus Didaci** 50.11
- RODRIGO DO CONCHOUSO**
- Rodrigo do Conchouso** 198.12
- Rroý do Conchouso** 201.7
- RODRIGO EANES DE ESPOSENDE**
- Rodrigo Eanes d'Esposende** (test.) 68.26
- RODRIGO ESCRIBÁN** veciño de Ourense
- Rodrigo Escripuán** (test.) 170.29
- RODRIGO FERNÁNDEZ**
- cabaleiro
- Rudericus Fernandj** (test.) 13.a
- tenente castelo de Aguiar
- Rudericus Fernandi** 14.11
- alférez de Afonso IX, tenente Oviedo
- Roderico Fernandi** ([conf.]) 16.b
- notario público de Ourense pola igrexa / notario público polo bispo e a igrexa de Ourense
- Rroý Fernández** (not.) 123.21[2],29, 124.4
- Rroý Fernandes** (test.) 123.54,122
- Rodericus Fernandi** (not.) 123.134
- Rruý Fernández** 124.33
- Rroý Fernandes** 135.6
- morador en Guitar
- Rroý Ffernandes** (test.) 141.50
- cóengo
- Rroý Ffernandes** (test.) 179.23
- notario público de Ourense polo bispo e a igrexa
- Rroý Ffernandes** (not.) 200.17,ns
- morador na Castiñeira
- Rroý Ffernandes** (dest.) 228.3
- Rroý Ffernandes** 228.29
- Rroý Ffernandes** (dest.) 266.4
- Rroj Ffernandes** 266.35
- RODRIGO FERNÁNDEZ CARBALLO** cabaleiro
- Rodrigo Fernández Caruallo** (test.) 48.20
- RODRIGO FERNÁNDEZ DA PONTE DE SARANDÓN**

- Rroý Fernandes da Ponte Asarandón**
(test.) 174.53
- RODRIGO FERNÁNDEZ DA SOMOZA** notario
real e notario público de Ourense polo
bispo e a igrexa
- Rruý Fernandes de la Somoça** (not.)
198.52
- Rroý Fernandes** 198.ns
- RODRIGO FERNÁNDEZ DE ARNEDO** notario
- Rruý Fernandes d'Arnedo** 150.28
- RODRIGO FERNÁNDEZ DE NOGUEIRA** clérigo
de Lugo, notario apostólico
- Rroý Fernandes de Nugueyra** (not.)
190.109
- Rodericus Fernandj** 190.ns
- RODRIGO FERNÁNDEZ RUXEL** escudeiro
morador en Toubes de Vilarrubín
- Rroý Ffernandes** (dest.) 105.3
- Rroý Fernandes Rrugel** (out.) 111.2
- Rroý Fernandes** 111.3,6,10-11,13,16,
20,24,28
- Rroý Ffernandes** 111.5
- Rroý Ffernandes** 111.9[2]
- [Rroý] Fernandes** 111.19
- Rroý Fernandes** 111.27
- RODRIGO FERREIRO** morador en Santo An-
dré do Castro
- Rrodrigo Ferreiro** (test.) 220.34
- Rroý Ferreyro** (test.) 221.42
- Rroý Ferreyro** (test.) 222.45, (test.)
223.41
- RODRIGO FRÓILAZ**
-prior de SCN
- Rudericus** (out.) 10.2, (dest.) 12.5,
(conf.) 12.a, (conf.) 13.27
- Rudericus Froile** (out.) 11.1, (conf.) 11.a
- Rudericus** (out.) 13.1
- Rudericus** (dest.) 14.2
- Rrodrigo Frolaz** (conf.) 100.d
- RODRIGO GARCÍA**
- Rodericus Garsie** (test.) 21.26
- meiriño maior en Galicia
- Rroderico Garsie** 35.12
- Roderico Garsie** 38.19, 40.15
- Rroderico Garsie** 39.39
- Roderico Garsie** 42.9, 43.21
- escudeiro do deán de Ourense García
Rodríguez
- Rroý Garçia** (test.) 135.62
- tesoureiro da igrexa de Ourense
- Rroý Garçia** (out.) 212.3
- RODRIGO GÓMEZ**
- tenente Trastámara, Montenegro e
Monterroso (conf.)
- Roderico Gomiz** 16.b
- Rrodrigo Gómez** (conf.) 100.d
- RODRIGO GÓMEZ DO VAL** escribán, criado
de Xoán Vázquez
- Rrodrigo Gomes do Uale** (test.)
133.52
- RODRIGO GONZÁLEZ**
- Rrodrigo Gonçález** (conf.) 100.b
- home do prior de SCN Estevo González
- Rruý Gonçalues** (test.) 114.24
- escolar
- Roderico Gunsaluj** (test.) 133.22
- home do prior de SCN Xil Pérez
- Rroý Gonçalues** (test.) 141.50

- RODRIGO GONZÁLEZ DE BACEIREDO** racioneiro da igrexa de Ourense
Rroý Gonçalvez de Baçeyredo (test.) 212.173-174
- RODRIGO GONZÁLEZ DE UNTES**
Rroý Gonçalves de Vntes (dest.) 261.4,36
Rroý Gonçalves 261.9
- RODRIGO GONZÁLEZ EL NIÑO**
Rrodrigo Gonçalvez el Nino (conf.) 100.b
- RODRIGO GONZÁLEZ MANZANEDO**
Rroý Gonçalvez Maçanedo (conf.) 84.b
- RODRIGO GONZÁLEZ RAPOSO**
Rroý Gonçalves Rraposso 82.21-22
- RODRIGO GONZÁLEZ TACAÑO** notario de Ourense
Rroý Gonçalves Tacanho (test.) 123.248
Rroý Gonçalves Tacaño (test.) 124.61
- RODRIGO IANES** alfaiate, morador en Ourense
Rrodr[i]go Yanes (test.) 150.26
Rrodrigo Yanes 150.27
- RODRIGO IANES DE PIÑEIRA** home do notario real Afonso Pérez de Ourense
Rrodrigo Yanes de Pineyra (test.) 190.67
- RODRIGO LONGO** criado do prior de SCN García
Rruý Longo (test.) 202.28
- RODRIGO LÓPEZ** mordomo
Rodericus Lupi (conf.) 3.b
- RODRIGO LÓPEZ DE SOBER** escudeiro do conde
Rroý Lopes de So[u]er (dest.) 143.3
Rroý Lopes 143.7,8,9,13,16,18,19, 21,22,24,28
- RODRIGO LÓPEZ DE MENDOZA** almirante do mar
Rroý López de Mendoza (conf.) 100.d
- RODRIGO LOURENZO**
-notario de Ourense
Rruý Lourenço (out., dest.) 129.3,4,12,15,19,23, 27,48,54
-morador no Ribeiro de Mende, criado do escudeiro Gonzalo Núñez
Rroý Lourenço (dest.) 170.2,20
- RODRIGO MARTÍS**
-**Rodericus Martini** (test.) 15.22
-cóengo de Ourense
Ruderico Martini 17.11
-monxe de SCN
Rrodrigo Martiiz (test.) 97.16
Rroý Martiiz 101.29, 102.25
- RODRIGO MÉNDEZ** clérigo de Padroso
Rroý Meéndez (test.) 123.249, (test.) 124.61
- RODRIGO MOREIRO** clérigo de San Salvador de Mourisco, veciño de Ourense
Rrodrigo Moreyro (test.) 217.31-32
- RODRIGO OSÓREZ**
Rudericus Osoriz (out.) 14.1,7, (conf.) 14.12
- RODRIGO PALMADES** pertegueiro de Celanova

- Rrodrigo Palmades** (test.) 238.19-20
- RODRIGO PÉREZ**
- conde
 - Rodericus Petrit** (conf.) 1.b
 - xastre de Ourense
 - Rodericus Petri** (test.) 42.b
 - peleteiro de Ourense
 - Roderico Petri** (test.) 78.23
 - Rroý Peres** 123.121
 - servente do prior de SCN Xoán Martís
 - Rodericus Petri** (test.) 123.132
 - morador en Santa María de Louredo
 - Rroý Peres** (test.) 147.32
- RODRIGO PÉREZ DE BOBADELA** veciño de Beiro
- Rruý de Lagar** (test.) 214.35
 - Rroý do Lagar** (test.) 256.25-26, (test.) 259.28
 - Rroj do Lagar** (test.) 257.27, (test.) 258.26, (test.) 260.35, (test.) 261.46
 - Rruj Peres de Vobadela** (dest.) 264.4-5
 - Rruj Peres** 264.6
 - Rruj do Lagar** 264.32
- RODRIGO RODRÍGUEZ**
- cabaleiro
 - Rudericus Ruderic** (test.) 7.b
 - home do arcediogo de Ourense D. Fernando
 - Rodericus Roderici** (test.) 43.22
 - prelado da igrexa de Morgade
 - Rrodrigo Rrodríg[ue]z** (test.) 81.22
 - Rrodrigo Rrodríguez** (conf.) 100.d
- RODRIGO SOBRIÑO** criado do monxe de SCN Lourenzo
- Rruý Subriño** 241.22
- RODRIGO SUÁREZ**
- meiriño maior en Galicia
 - Rudericus Suerij** 29.22
 - Rodericus Suarit** 30.12, 41.17
 - Roderico Suerij** 32.19, 34.16
 - Roderico Suerij** 33.17
 - Rruý Su[ár]e[z]** (conf.) 100.d
 - veciño de Santiago
 - Rroý Suares** (test.) 144.21
- RODRIGO SUEIRO** morador en Palmés
- Rroý Sueyro** (test.) 152.35
- RODRIGO TATO** criado de Afonso Ares
- Rruý Tato** (test.) 246.58
- RODRIGO VÁZQUEZ**
- escudeiro
 - Rodericus Uelasci** (out.) 72.1
 - Rruý Vaasques** 190.58
 - morador en Santiago das Caldas
 - Rroý Vaasques** (test.) 200.16
- RODRIGO XIL**
- Rroý Gil** (conf.) 84.b, (conf.) 85.b
 - Rruý Gil** (conf.) 123.115
- ROMEUPÉREZ** prelado da igrexa do Piñeiro
- Rromeu Pérez** (test.) 81.21
- ROMEUPÉREZ DO PIÑEIRO**
- Rromeu Peres do Pineyro** (test.) 98.24, (test.) 99.24
- Rremondo** (v. REIMUNDO)
- Rrica~Rryca** (v. RICA)
- Rrobert** (v. ROBERTO)
- Rroderico Garsie** (v. RODRIGO GARCÍA)
- Rrodrig'Álvarez d'Aça** (v. RODRIGO ÁLVAREZ DE AZA)

Rrodrigo (v. RODRIGO)

Rrodrigo Afonso (v. RODRIGO AFONSO)

Rrodrigo Afonso de Vilar (v. RODRIGO AFONSO DE VILAR)

Rrodrigo Alfonso (v. RODRIGO ALFONSO)

Rrodrigo Álvarez (v. RODRIGO ÁLVAREZ)

Rrodrigo Álvarez de Alça (v. RODRIGO ÁLVAREZ DE AZA)

Rrodrigo Anes (v. RODRIGO ANES)

Rrodrigo Ares de Lamela (v. RODRIGO ARES DE LAMELA)

Rrodrigo d'Anaygo (v. RODRIGO DE ANAIGO)

Rrodrigo da Lama (v. RODRIGO DA LAMA)

Rrodrigo de Agujar (v. RODRIGO DE AGUIAR)

Rrodrigo de Canba (v. RODRIGO DE CAMBA)

Rrodrigo de Gondiñas (v. RODRIGO DE GUNDIÁS)

Rrodrigo de Lugo (v. RODRIGO DE LUGO)

Rrodrigo de Meende (v. RODRIGO DE MENDE)

Rrodrigo de Meyjón Frío (v. RODRIGO DE MEIXÓN FRÍO)

Rrodrigo de Sangeéns (v. RODRIGO DE SAN XES)

Rrodrigo do Conchouso (v. RODRIGO DO CONCHOUSO)

Rrodrigo Eanes d'Espoosende (v. RODRIGO EANES DE ESPOSENDE)

Rrodrigo Escripuán (v. RODRIGO ESCRIBÁN)

Rrodrigo Fernández Caruallo (v. RODRIGO FERNÁNDEZ CARBALLO)

Rrodrigo Ferreiro (v. RODRIGO FERREIRO)

Rrodrigo Frolaz (v. RODRIGO FRÓILAZ)

Rrodrigo Gómez (v. RODRIGO GÓMEZ)

Rrodrigo Gomes do Uale (v. RODRIGO GÓMEZ DO VAL)

Rrodrigo Gonçález (v. RODRIGO GONZÁLEZ)

Rrodrigo Gonçález el Nino (v. RODRIGO GONZÁLEZ EL NIÑO)

Rrodrigo Yanes (v. RODRIGO IANES)

Rrodrigo Yanes de Pineyra (v. RODRIGO IANES DE PIÑEIRA)

Rrodrigo Martiiz (v. RODRIGO MARTÍS)

Rrodrigo Moreyro (v. RODRIGO MOREIRO)

Rrodrigo Palmades (v. RODRIGO PALMADDES)

Rrodrigo Rrodríguez (v. RODRIGO RRODRÍGUEZ)

Rroy Afonso (v. RODRIGO AFONSO)

Rroy Anes (v. RODRIGO ANES)

Rroy Bõo (v. RODRIGO BO)

Rroy Caldelas (v. RODRIGO CALDELAS)

Rroy d'Aluán (v. RODRIGO DE ALBÁN)

Rroy d'Alueyros (v. RODRIGO DE ALBEIROS)

Rroy d'Amoeyro (v. RODRIGO DE AMOEIRO)

Rroy d'Anaygo (v. RODRIGO DE ANAIGO)

Rroy d'Avelenda (v. RODRIGO DE AVELENDA)

Rroy da Costa d'Arrabaldo (v. RODRIGO DA COSTA DE ARRABALDO)

- Rroý da Rruella** (v. RODRIGO DA RUELA)
Rroý da Silua (v. RODRIGO DA SILVA)
Rroý da Feramontaos (v. RODRIGO DE FARAMONTAOS)
Rroý de Lugo (v. RODRIGO DE LUGO)
Rroý de Maçeyredo (v. RODRIGO DE MACEIREDO)
Rroý de Moreda (v. RODRIGO DE MOREDA)
Rroý de Naygo (v. RODRIGO DE ANAIGO)
Rroý de Paaços (v. RODRIGO DE PAZOS)
Rroý de Vjlaryño (v. RODRIGO DE VILARIÑO)
Rroý do Conchouso (v. RODRIGO DO CONCHOUSO)
Rroý~Rroj do Lagar (v. RODRIGO PÉREZ DE BOBADELA)
Rroý Fernandes (v. RODRIGO FERNÁNDEZ, RODRIGO FERNÁNDEZ RUXEL)
Rroý Fernandes da Ponte Asarandón (v. RODRIGO FERNÁNDEZ DA PONTE SARANDÓN)
Rroý Fernandes de Nugueyra (v. RODRIGO FERNÁNDEZ DE NOGUEIRA)
Rroý Fernandes Rrugel (v. RODRIGO FERNÁNDEZ RUXEL)
Rroý Fernandes~Fernández (v. RODRIGO FERNÁNDEZ)
Rroý Ferreyro (v. RODRIGO FERREIRO)
Rroý Ferrnandes (v. RODRIGO FERNÁNDEZ, RODRIGO FERNÁNDEZ DA SOMOZA)
Rroý Fferrnandes (v. RODRIGO FERNÁNDEZ)
Rroý Garçía (v. RODRIGO GARCÍA)
Rroý Gil (v. RODRIGO XIL)
Rroý González Maçanedo (v. RODRIGO GONZÁLEZ MANZANEDO)
Rroý Gonçallues Rraposso (v. RODRIGO GONZÁLEZ RAPOSO)
Rroý Gonçalues (v. RODRIGO GONZÁLEZ)
Rroj Gonçalues (v. RODRIGO GONZÁLEZ DE UNTES)
Rroý Gonçalues de Vntes (v. RODRIGO GONZÁLEZ DE UNTES)
Rroý Gonçalues Tacanho~Tacaño (v. RODRIGO GONZÁLEZ TACAÑO)
Rroý Gonçáluez de Baçeyredo (v. RODRIGO GONZÁLEZ DE BACEIREDO)
Rroý Yanes (v. RODRIGO ANES)
Rroý Lopes (v. RODRIGO LÓPEZ DE SOBER)
Rroý Lopes de So[u]er (v. RODRIGO LÓPEZ DE SOBER)
Rroý López de Mendoza (v. RODRIGO LÓPEZ DE MENDOZA)
Rroý Lourenço (v. RODRIGO LORENZO)
Rroý Martíiz (v. RODRIGO MARTÍS)
Rroý Meéndez (v. RODRIGO MÉNDEZ)
Rroý Peres (v. RODRIGO PÉREZ)
Rroý Suares (v. RODRIGO SUÁREZ)
Rroý Sueyro (v. RODRIGO SUEIRO)
Rroý Vaasques (v. RODRIGO VÁZQUEZ)
Rromeu Peres do Pineyro (v. ROMEU PÉREZ DO PIÑEIRO)
Rromeu Pérez (v. ROMEU PÉREZ)
Rrugees, Os (v. RUXÉS, OS)
Rruý Bõo (v. RODRIGO BO)
Rruý d'Aluán (v. RODRIGO DE ALBÁN)

Rruý d'Alueiros (v. RODRIGO DE ALBEIROS)

Rruý da Sylua (v. RODRIGO DA SILVA)

Rruý das Quintas (v. RODRIGO DAS QUINTAS)

Rruý de Lagar (v. RODRIGO PÉREZ DE BOBADELA)

Rruý de Lugo (v. RODRIGO DE LUGO)

Rruý de Maside (v. RODRIGO DE MASIDE)

Rruý de Naygo (v. RODRIGO DE ANAIGO)

Rruý de Puga (v. RODRIGO DE PUGA)

Rruý de Quintela-Quintella (v. RODRIGO DE QUINTELA)

Rruý de Ruela (v. RODRIGO DA RUELA)

Rruý do Lagar (v. RODRIGO PÉREZ DE BOBADELA)

Rruý Fernández (v. RODRIGO FERNÁNDEZ)

Rruý Fernandes d'Arnedo (v. RODRIGO FERNÁNDEZ DE ARNEDO)

Rruý Fernandes de la Somoça (v. RODRIGO FERNÁNDEZ DA SOMOZA)

Rruý Gil (v. RODRIGO XIL)

Rruý Gonçalues (v. RODRIGO GONZÁLEZ)

Rruý Longo (v. RODRIGO LONGO)

Rruý Lourenço (v. RODRIGO LOURENÇO)

Rruý Peres (v. RODRIGO PÉREZ DE BOBADELA)

Rruý Peres de Vobadela (v. RODRIGO PÉREZ DE BOBADELA)

Rruý Suárez (v. RODRIGO SUÁREZ)

Rruý Subriño (v. RODRIGO SOBRIÑO)

Rruý Tato (v. RODRIGO TATO)

Rruý Vaasques (v. RODRIGO VÁZQUEZ)

Ruderico (v. RODRIGO FRÓILAZ)

Ruderico Didaci (v. RODRIGO DÍAZ)

Ruderico Fernandj (v. RODRIGO FERNÁNDEZ)

Ruderico Martini (v. RODRIGO MARTÍN)

Ruderico Suerij (v. RODRIGO SUÁREZ)

Rudericus (v. RODRIGO, RODRIGO FRÓILAZ)

Rudericus Alfonsi (v. RODRIGO AFONSO)

Rudericus Froile (v. RODRIGO FRÓILAZ)

Rudericus Osoriz (v. RODRIGO OSÓREZ)

Rudericus Ruderici (v. RODRIGO RODRÍGUEZ)

RUXÉS, Os

Rrugees, Os (dests.) 105.4

S

Sabascháõ Rrodrigues (v. SEBASTIÁN RODRÍGUEZ)

SANCHA infanta irmá de Afonso VII

Sancia (conf.) 1.a

SANCHA ARES

Sancie Arie (dest.) 63.2-3

Sancie [Arie] (dest.) 64.2-3

Sancha Ares (out.) 67.1-2,6

SANCHA ARES DE CANEDO

Sancie Arie de Canedo (dest.) 44.3-4

SANCHA DOMÍNGUEZ

Sancia Dominici (out.) 19.2

SANCHA EANES

Sancha Eanes 48.5

SANCHA FERNÁNDEZ

Sancha Ferrnandes 152.6

SANCHA GARCÍA**-Sancha Garçía** 101.21**Ssancha Garçía** 102.16

-moradora en Tarascón

Sancha Garçía (dest.) 229.5**SANCHA PÉREZ****-Sancia Petri** (out.) 42.2**-Santie Petri** (dest.) 52.2**SANCHA PÉREZ DE CACABELOS****Sancha Pérez de Cacauelos** (out.)
69.3**SANCHA PÉREZ DO BOLO****Sancha Pérez do Bolo** 75.5**SANCHA RODRÍGUEZ****-Sancie Roderici** 19.2**-Sancia Rodericj** (out.) 46.1, 49.4**SANCHA VÁZQUEZ****Sancha Uaásquez** 96.7**Sancha Uaasques** 96.13**SANCHO IV****Sancio** 72.19, 74.14**Sancho** 82.5, 104.4,26, 117.22,
23,25,27, 132.5,19,20,21,23, 137.5**Sancho** 88.7**Ssancho** 104.25,28,30, 141.5**[Sancho]** 117.5**SANCHO VI** rei de Navarra, vasalo do em-
perador Afonso VII**Sancius** 1.21, 84.15, 123.102**SANCHO**

-fillo de Afonso VII

Sancio (out.) 1.4,19, (out.) 84.6,15,
(out.) 123.91,101**Sancius** (conf.) 1.a

-fillo do infante D. Pedro

Sancho (conf.) 84.d, (conf.) 123.118**Sancho** (conf.) 85.d

-electo de Toledo e chanceler real

Sancho (conf.) 100.18

-conde

Sancho 139.4**SANCHO FERNÁNDEZ****Sancho Ferrnandes** (not.) 104.45**Sancho Ferrnandes** (not.) 132.32**SANCHO MARTÍNEZ DE JÓDAR** adiantado da
fronteira**Sancho Martínez de Yodar** (conf.)
100.d**SANCHO MUÑIZ** diácono**Sancius Munionis** (test.) 7.a**SANCHO SÁNCHEZ****Ssancho Ssanches** 104.23**Ssancho Sanches** 117.21**Sancho Sanches** 132.18**Sancia** (v. **SANCHA**)**Sancia Dominici** (v. **SANCHA DOMÍN-
GUEZ**)**Sancia Petri** (v. **SANCHA PÉREZ**)**Sancia Rodericj** (v. **SANCHA RODRÍGUEZ**)**Sancie Arie** (v. **SANCHA ARES**)**Sancie Arie de Canedo** (v. **SANCHA ARES
DE CANEDO**)**Sancia Roderici** (v. **SANCHA RODRÍGUEZ**)**Sancio** (v. **SANCHO IV, SANCHO**)**Sancius** (v. **SANCHO VI, SANCHO**)**Sancius Munionis** (v. **SANCHO MUÑIZ**)**Sandoual** (v. **XOÁN DE SANDOVAL**)**Santie Petri** (v. **SANCHA PÉREZ**)

- Sauascháao~Sauaschaao~Sauascháõ Rrodrigues** (v. SEBASTIÁN RODRÍGUEZ)
- SEBASTIÁN RODRÍGUEZ home do prior de SCN Xoán Pérez de Vilaríño / home do prior de SCN Vasco Rodríguez / home do prior de SCN Estevo González
- Ssauascháao Rrodrigues** (dest.) 112.3, (test.) 113.22-23
- Ssauascháao Rrodrigues** 112.29-30, (test.) 126.22
- Ssauaschaao Rrodrigues** (test.) 119.16-17
- Ssabaschao Rrodrigues** 122.5
- Ssauascháõ Rrodrigues** (test.) 128.24
- Ssauascháõ Rrodrigues** (test.) 142.23
- Sabascháõ Rrodrigues** 147.11
- SEBASTIÁN EANES
- Sebastiano Iohannis** (dest.) 54.2
- SERRA PÉREZ
- Serre Petri** (dest.) 55.3
- SIMÓN bispo de Sigüenza
- Simón** (conf.) 84.a
- Symón** (conf.) 85.a
- Simón** (conf.) 123.112
- SIMÓN RODRÍGUEZ notario do número de Ourense
- Symón Rrodrigues** 265.30
- SIMÓN RUIZ
- Simón Rroyz** (conf.) 100.b
- Ssabaschao Rrodrigues** (v. SEBASTIÁN RODRÍGUEZ)
- Ssancha García** (v. SANCHÁ GARCÍA)
- Ssancho** (v. SANCHO IV)
- Ssancho Ssanches** (v. SANCHO SÁNCHEZ)
- Ssauascháao Rrodrigues** (v. SEBASTIÁN RODRÍGUEZ)
- Sstephano Fernandi** (v. ESTEVO FERNÁNDEZ)
- Ssuer Pérez-Peres** (v. SUEIRO PÉREZ)
- Ssuero de Leborim** (v. SUEIRO DE LEBORÍN)
- Stefano** (v. ESTEVO)
- Stephanj** (v. ESTEVO)
- Stephani Pelagij** (v. ESTEVO PÁEZ)
- Stephano** (v. ESTEVO, ESTEVO FERNÁNDEZ)
- Stephano Arie** (v. ESTEVO ARES)
- Stephano Fernandi** (v. ESTEVO FERNÁNDEZ)
- Stephano Pelagij** (v. ESTEVO PÁEZ)
- Stephano Petri** (v. ESTEVO PÉREZ)
- Stephanus** (v. ESTEVO)
- Stephanus Aluari** (v. ESTEVO ÁLVAREZ)
- STEPHANUS GARNERII
- Stephanus Garnerij** 190.24
- Stephanus Iohannis** (v. ESTEVO EANES)
- Stephanus Pelagij** (v. ESTEVO PÁEZ)
- Stephanus Petri de Vico** (v. ESTEVO PÉREZ DE VIGO)
- SUEIRO
- Svarius** (conf.) 2.a
- SUEIRO DE DEZA escudeiro veciño de Ourense
- Sueyro de Deça** (test.) 226.20
- Sueyro de Juujn** (v. SUEIRO DE XUBÍN)
- SUEIRO DE LEBORÍN prior de SCN
- Sueyro de Leborín** (out.) 234.2
- Sueyro de Leborim** (out.) 235.3
- Sueyro de Leborín** (out.) 236.2

Ssuero de Leborim (out.) 240.1
Suđerus 240.s

SUEIRO DE XUBÍN escudeiro
Sueyro de Juujn (test.) 136.34

SUEIRO FROIZ DE MIZ (?) cabaleiro
Suer Ffroyás de Mijz (test.) 92.27

SUEIRO PÉREZ
 -peixeiro
Suerius Petri (test.) 21.29
 -sacerdote de Bolo de Senda
Suerius Petri (test.) 42.a
 -recadador real
Suer Pérez 104.5,7, 29[2]
Suer Peres 104.6
Suer Peres 104.25, 117.6,7[2],25-26,
 26
Suer Pérez 104.26
Suer Peres 117.22,24, 132.5,6[2],19,
 20,22[2]

SUEIRO MUÑIZ
Suerius Munniz (test.) 11.b

SUERO ALFONSO
Suer Alffonso 85.s
Suer Alffonso 104.39
 [Suer Alfonso] 117.34
Suer Alfonso 132.29

SUERO PÉREZ electo de Zamora e notario
 do rei en León
Suer Peres (conf.) 100.c
Suero Peres (conf.) 100.22

Suđerus (v. SUEIRO DE LEBORÍN)

T

Tarasia Fernandi (v. TAREIXA FERNÁNDEZ)

TAREIXA AFONSO
Tereyga Affonso (dest.) 128.3

TAREIXA ÁLVAREZ
Tarejia Áluares (dest.) 255.3-4

TAREIXA ANES
 -**Tereyia Anes** 155.7[2]
 -veciña de Ourense
Tereyja Anes (dest.) 222.4

TAREIXA DE ALBÁN
Thereyja d'Aluán (out.) 144.1,15

TAREIXA DE ANAIGO
Terexa Rrodrigis (dest.) 247.2,5
Tereja d'Anaygo 247.4

TAREIXA DE GUNDÍAS
Tereja de Gundianes 251.10
Tereja de Gundíans 251.28

TAREIXA DO CONCHOUSO
Tereja do Conchoso 251.9

TAREIXA EANES
 -monxa de Bóveda
Tereyia Eanes 97.4
 -**Tereyia Eanes** (out.) 110.1,16,31
Tereyia Eanes 110.35
Tereyia Anes (out.) 123.138,146,154,
 156

TAREIXA FERNÁNDEZ
 -**Tarasia Fernandi** (out.) 12.2
 -**Tereyia Ffernández** (dest.) 75.5,6,19,
Tereyia Ff[e]rná[n]d[e]z 75.10
Tereyia Fffernández 107.12
 -**Tereyia Ffernandes** (dest.) 116.4

- Tereyia Ffernandes* (dest.) 140.4
Tereyia Ffernandes 140.14
Tereyia Ffernandes 140.34
- TAREIXA FERNÁNDEZ DE BOLO DE SENDA
Terasia Fernandj de Bolo de Senda
37.2
- TAREIXA GARCÍA
Tereiga Garçia 101.4
Tereiga Garçia 101.18
[*Tereiga*] *Garçia* 102.13
- TAREIXA GONZÁLEZ
-*Tereyja Gonçalues* (dest.) 144.3
-moradora en Untes
[*Tereyja Gonçalvez*] (dest.) 224.4
Tereyja Gonçalvez 224.43
Tareyia Gonçalues (dest.) 234.5
Tareyja Gonçalues (dest.) 258.4
Tarejia Gonçalues (dest.) 259.3,
(dest.) 261.6
- TAREIXA LÓPEZ
Tarejia Lopes (dest.) 266.4
- TAREIXA MARTÍS moradora en San Miguel
de Canedo
Tareyia Martiis (dest.) 202.3
- TAREIXA NÚNEZ
Tareyia Nunes 165.6-7,12
- TAREIXA PÉREZ
Tareyia Peres (out.) 161.5-6,20,33-
34,48
- TAREIXA RODRÍGUEZ
-*Tereyia Rrodriguez* 69.9
-*Tareyia Rrodrigues* (dest.) 163.5,37
- TELLO GUTIÉRREZ xustiza maior do rei
Tel Gotiérriz ([conf.]) 84.24
- Tel Gotiérriz* (conf.) 85.e
Tiel Gotérrez (conf.) 123.120
- Terasia Fernandj de Bolo de Senda* (v. TA-
REIXA FERNÁNDEZ DE BOLO DE SENDA)
- Tereja d'Anaygo* (v. TAREIXA DE ANAIGO)
- Tereja de Gundianes~Gundiáns* (v. TA-
REIXA DE GUNDIÁS)
- Tereja do Conchoso* (v. TAREIXA DO CON-
CHOSO)
- Tereiga Garçia* (v. TAREIXA GARCÍA)
- Tereyga Affonso* (v. TAREIXA AFONSO)
- Tereyia Anes* (v. TAREIXA ANES, TAREIXA
EANES)
- Tereyia Eanes* (v. TAREIXA EANES)
- Tereyia Ffernandes~Ffernández* (v. TA-
REIXA FERNÁNDEZ)
- Tereyja Gonçalues~Gonçalvez* (v. TA-
REIXA GONZÁLEZ)
- Tereyia Rrodriguez* (v. TAREIXA RODRÍ-
GUEZ)
- Terexa Rrodrigues* (v. TAREIXA DE ANAIGO)
- Thereyja d'Aluán* (v. TAREIXA DE ALBÁN)
- Thoma Gunsaluj* (v. TOMÉ GONZÁLEZ)
- Thoma Michaelis* (v. TOMÉ MIGUEZ)
- Thomas Fernandi* (v. TOMÉ FERNÁNDEZ)
- Tiel Gotérrez* (v. TELLO GUTIÉRREZ)
- TODA
Tude 40.4
- Tomas Fernandi~Ffernandi* (v. TOMÉ
FERNÁNDEZ)
- Tomas Iohannis* (v. TOMÉ EANES)
- TOMÉ EANES
Tomas Iohannis (test.) 57.20
Tomas Iohannis (test.) 58.22

TOMÉ GONZÁLEZ cóengo de Lugo
Thoma Gunsaluj (test.) 133.23

TOMÉ MIGUEZ escolar
Thoma Michaelis (test.) 40.a

TOMÉ FERNÁNDEZ monxe de SCN / cel-
 areiro / vestiario

Thomas Fernandi (test.) 26.b, (test.)
 27.b, (test.) 34.17, (test.) 36.23

Tome Fernandi (test.) 28.23, (test.)
 30.13

Thomas Fernandi (test.) 32.b

Tomas Fernandi (test.) 37.9

Tome Fernandi (test.) 41.a

Tomas Fernandi (test.) 47.16, (test.)
 50.24, (test.) 52.16, (test.) 53.16,
 (test.) 54.16, (test.) 55.16, (test.)
 57.18, (test.) 58.20, (test.) 59.18

Tomas Ffernandi (test.) 56.24

Tomé Ff[e]rná[n]d[e]z (test.) 73.13

Tomé Ffernández (test.) 75.28

Tomé (test.) 77.32

Tomé Fferrnandes 82.12

Tomé Ffernández (test.) 86.24

Tomas Fernandi (test.) 123.132

TOMÉ EANES DA CORREDOIRA

Thomé Eanes da Corredoyra 65.37

Tude (v. **TODA**)

U

URRACA raíña, avoa de Fernando II

Vrraca 4.7

URRACA ARES

-Orrace Arie 33.6

-Orraca Ares 101.9

[Orraca Ares] 102.1

URRACA DOMÍNGUEZ

Orraca Domínici (out.) 19.2

URRACA EANES

Orraca Iohannis (out.) 15.1-2

Orrace Iohannis (dest.) 19.3

Orraca Iohannis (out.) 43.2

URRACA EANES DE MADROSENDE

Orraca Eanes de Madrosende 87.14

URRACA FERNÁNDEZ

Orraca Ffernández (out.) 80.1

URRACA GONZÁLEZ

Orraqua Gonçalues 174.4,10,24

URRACA OÁREZ

Orraca Oárez 66.2

URRACA PÉREZ

-Oraca Petri (dest.) 28.2

-Orrace Petri (dest.) 41.2-3

-Orraca Petri (out.) 42.1

V

Vaasco (v. **VASCO**)

Vaasco Afonso (v. **VASCO AFONSO**)

Vaasco d'Eyree-d'Ejree (v. **VASCO DE**
EIRÉ)

Vaasco da Laja (v. **VASCO DA LAXA**)

Vaasco da Povoança (v. **VASCO DA PO-**
BOANZA)

Vaasco de Lemos (v. **VASCO DE LEMOS**)

Vaasco de Vila Vóa (v. **VASCO DE VILABOA**)

- Vasco Fernández de Moreyras** (v. **VASCO FERNÁNDEZ DE MOREIRAS**)
- Vasco Gome~Gomes~Gómez** (v. **VASCO GÓMEZ**)
- Vasco Yanes** (v. **VASCO IANES**)
- Vasco Lopes** (v. **VASCO LÓPEZ**, **VASCO LÓPEZ O MOZO**)
- Vasco Lopes o Moço** (v. **VASCO LÓPEZ O MOZO**)
- Vasco Peres~Pérez** (v. **VASCO PÉREZ**)
- Vasco Peres de Baamonde** (v. **VASCO PÉREZ DE BAAMONDE**)
- Vasco Peres do Caril** (v. **VASCO PÉREZ DO CARRIL**)
- Vasco Rrodrigues~Rrodriguez** (v. **VASCO RODRÍGUEZ**)
- Vasco Rrodrigues da Carreyra** (v. **VASCO RODRÍGUEZ DA CARREIRA**)
- Vaasquo de Lemos** (v. **VASCO DE LEMOS**)
- Valasci Petri Pereira** (v. **VASCO PÉREZ PEREIRA**)
- VALERIANO** emperador
- Valeano** 110.32
- Valiano** 123.154, 149.25
- Valediano** 195.14
- Valeriano** 218.33
- VASCO**
- Velascus** (conf.) 5.a
- Velascus** (test.) 6.a
- Velascus** (conf.) 8.b
- home do prior de SCN Xil Pérez
- Vasco** (test.) 140.41
- Vasco** (test.) 153.38
- Vasco** (dest.) 190.49,56
- VASCO AFONSO** morador en Outariz
- Vasco Afonso** (dest.) 180.3
- Vasco Afonso** 180.17
- VASCO DE EIRÉ** escudeiro veciño de Ourense / criado do prior de SCN Ares de Santa María
- Vasco d'Eyree** (test.) 218.40, (test.) 264.46
- Vasco d'Eyree** (test.) 229.63
- Vasco d'Errey** (test.) 247.36, (test.) 248.47, (test.) 254.27
- Vasco d'Erey** (test.) 249.37
- Vasco d'Eyryy** (dest.) 250.2
- Vasco d'Eyryy** 250.14
- Vasco d'Ejree** (test.) 256.25
- Vasco d'Ejree** (test.) 257.26
- VASCO DA LAXA** xastre veciño de Ourense
- Vasco da Laja** (dest.) 222.3,35
- VASCO DA POBOANZA**
- Vasco da Povoança** (test.) 166.62
- Vasco da Povoança** (test.) 167.26
- VASCO DE ALBEIROS**
- Vasco d'Al[b]eyros** (dest.) 235.4-5
- Vasco d'Albe[y]ros** 235.28
- VASCO DE LEMOS**
- Vasco de Lemos** (dest.) 164.5,6,9,48, 60
- Vasco de Lemos** 164.6,10, 51, 165.32, (test.) 165.52
- Vaasquo de Lemos** 165.39
- VASCO DE VILABOA**
- Vasco de Vila Võa** (test.) 168.74
- VASCO FERNÁNDEZ** prior de SCN

- Velascus Fernandj** (out.) 20.1, (out.) 22.1
- Velascus Fernandi** (out.) 23.1
- Velascum Fernandi** (out.) 24.2
- Velascus** (out.) 25.1
- Velascus** (out.) 26.1
- Velascus** (out.) 27.1, (out.) 28.1
- VASCO FERNÁNDEZ DE LOUREDO cabaleiro
- Velasco Fernandi de Lauredo** (test.) 17.32
- VASCO FERNÁNDEZ DE MOREIRAS
- Vasco Fernández de Moreyras** 48.6
- VASCO GÓMEZ
- cabaleiro de Parada
- Velasci Gomecij** 72.2
- alcalde do adiantado maior García Fernández Sarmiento
- Vasco Gome** 161.3
- rexedor e veciño de Ourense
- Vasco Gómez** (out., test.) 218.1
- Vasco Gomes** 218.4
- Vasco Gomes** 218.40, (test.) 226.19
- Vasco Gómez** 218.45
- VASCO IANES clérigo criado do prior de SCN Ares de Santa María
- Vasco Yanes** (test.) 262.26
- VASCO LÓPEZ
- Vasco Lopes** 120.6
- VASCO LÓPEZ O MOZO
- Vasco Lopes o Moço** (test.) 201.37
- Vasco Lopes** (test.) 202.28
- VASCO MARTÍS escudeiro
- Velascus Martini** (test.) 72.20
- VASCO MÉNDEZ monxe de SCN
- Velascus Menendi** (test.) 55.17, (test.) 56.25, (test.) 57.18-19, (test.) 58.20
- Velascus Menendj** (test.) 59.18
- VASCO PÉREZ
- monxe de SCN / monxe notario
- Vasquo Pérez** (test.) 97.16
- Vasco Peres** (test.) 105.19
- Vasco Pérez** (test.) 106.29
- Vasco Pérez** (test.) 107.30
- Vasco Peres** (not.) 108.25-26
- Uasquo Pérez** 109.6
- capelán de Louredo
- Vasco Peres** (test.) 98.24, (test.) 99.24
- Vasco Peres** 215.5
- VASCO PÉREZ DE BAAMONDE cabaleiro
- Vasco Peres de Baamonde** (test.) 92.27
- VASCO PÉREZ DO CARRIL
- Vasco Peres do Caril** (test.) 127.32
- VASCO PÉREZ PEREIRA tenente o lugar de Gonzalo Eanes Pereira, alcalde da cidade de Ourense polo rei
- Valasci Petri Pereira** 123.134
- VASCO RODRÍGUEZ
- cóengo
- Velascus Ruderici** (test.) 7.a
- alguacil do meiriño maior Estevo Fernández
- Velasco Rrodríguez** 62.35
- Vasco Rrodríguez** (test.) 62.45
- prior de SCN
- Vasco Rrodrigues** (out.) 126.1
- escudeiro de Pombeiro

- Vasco Rrodrigues** (test.) 131.26
-morador no Ribeiro de Mende
- Vasco Rrodrigues** (out.) 178.1,14,20
- Vasco Rrodrigues** 178.25
- VASCO RODRÍGUEZ DA CARREIRA
- Vasco Rrodrigues da Carreyra**
198.11
- Vasquo Pérez** (v. VASCO PÉREZ)
- VELA GUTIÉRREZ
- Vela Goterrit** (conf.) 1.b
- Velasci Gomecij** (v. VASCO GOMÉZ)
- Velasco Fernandi de Lauredo** (v. VASCO FERNÁNDEZ DE LOUREDO)
- Velasco Rrodríguez** (v. VASCO RODRÍGUEZ)
- Velascus** (v. VASCO, VASCO FERNÁNDEZ)
- Velascus-Velascum Fernandj** (v. VASCO FERNÁNDEZ)
- Velascus Martini** (v. VASCO MARTÍS)
- Velascus Menendi** (v. VASCO MÉNDEZ)
- Velascus Ruderici** (v. VASCO RODRÍGUEZ)
- VERMUDO cidadão de Ourense
- Vermudus** 20.3
- VERMUDO ÁLVAREZ mordomo de Fernando II, tenente Limia, Lemos e Sarria
- Veremudus Aluariz** (conf.) 4.b
- VERMUDO PÉREZ
- Veremundus Petrit** (conf.) 1.b
- Vernaldjno Peres Xarmento** (v. BERNALDINO PÉREZ SARMENTO)
- Viatrís Afonso** (v. BEATRIZ AFONSO)
- VICENTE bispo de Segovia
- [Vicencius]** (conf.) 1.a
- VÍCTOR bispo de Burgos
- [Vic]torius** (conf.) 1.a
- VIDAL LEÓN
- Vidal León** 138.7-8
- VIOLANTE raíña, muller de Afonso X
- Violant** (out.) 100.14
- VIOLANTE AFONSO
- Biolante Afonso** (out.) 185.1,15,23
- VIVIÁN PÉREZ prior de SCN
- Viuyam Peres** (out.) 103.1
- Viuyam Peres** 103.7,9, 31
- Viuyán Pérez** (out.) 105.1
- Viuyán Peres** (out.) 106.1
- Viuián Peres** (test.) 106.29
- Viuyán Pérez** (out.) 107.2, (test.) 107.30
- Vyuiam Peres** (out.) 108.2
- Uiuián Pérez** (out.) 109.2
- Viuyán Peres** 111.8
- VIVIÁN DOMÍNGUEZ
- Viuianus Domín[ici]** (test.) 61.24
- clérigo, morador en Santa Comba
- Viuián Domínguiz** (test.) 66.21
- VIVIÁN FERNÁNDEZ enfermeiro de SCN
- Viuiano Fernandj** (test.) 22.18
- VIVIÁN PÉREZ
- Viuianus Petri** (test.) 37.13
- notario xurado de Ourense
- Viuianus Petri** (not.) 44.16
- Viuianus** 44.ns
- frade de Celanova
- Viuián Pérez** (test.) 66.23
- Viuianus** (v. VIVIÁN PÉREZ)
- Viuianus Dominici** (v. VIVIÁN DOMÍNGUEZ)
- Viuianus Petri** (v. VIVIÁN PÉREZ)

X

XACINTO cardeal e legado pontifício en España

Jacintus 1.18, (conf.) 1.b, 123.100

Iacjntus 84.14

XACOBE prior de SCN

Jacobum (out.) 29.1

Jacobus (out.) 30.2, (out.) 41.1

Jacobus (out.) 32.1, (out.) 34.1, (out.) 36.1

Jacobo (dest.) 33.3, (dest.) 37.2, (dest.) 38.4, (out.) 39.3, (dest.) 40.2, (dest.) 42.2

XÁCOME DE LANZÁ monxe de Celanova

Jácome de Lançãa (test.) 238.19

XIAO presbítero de Trelle

Julianus (test.) 19.a

XIAO FERNÁNDEZ

Julianus Fernandi (test.) 15.22

XIL bispo de Tui

Gil (conf.) 100.c

XIL DO PIÑEIRO

Gil do Pineyro (dest.) 153.3

Gil do Pinejro 153.26

XIL FERNÁNDEZ notario xurado do mosteiro e terra de Celanova

Gil Ffernández (not.) 133.54

Gil F[ernández] 133.57

Gil 133.ns

XIL FERREIRO morador en Aguiar

Gil Ferreyro (out.) 213.1

Gil Ferreiro 213.20

XIL OÁREZ cabaleiro

Gil Oárez (test.) 31.16

XIL PÉREZ

-Egidius Petri (out.) 35.2

-Egidio Petri (dest.) 46.1

Egidius Petri (out.) 49.1

-infante de SCN / prior

Gil Pérez (test.) 112.35, 139.14

Gil Pérez (test.) 113.22

Gil Peres 136.3, (out.) 140.1, 146.7, 147.4, 165.5

Gil Peres 141.45

XIRALDO “tirador da elimosna” para o mosteiro de San Francisco de Ourense / frade

Girald (test.) 190.80, 108

XOÁN XXII papa

Iohannis 190.19

XOÁN I

Johán (out.) 136.5,6, (out.) 139.1, (out.) 141.1,25,42

Iohán (out.) 137.1,22

XOÁN

-arcebispo de Toledo

Johannes (conf.) 1.a

-bispo de León

Johannes (conf.) 1.b

-bispo de Lugo

Johannes (conf.) 1.b

-bispo de Osma

Johannes (conf.) 1.a

-Johannes (test.) 5.13, (conf.) 5.a

-xuíz

Johannes (test.) 7.b

-bispo de Oviedo

- Johanne** ([conf.]) 16.a
-infante, tío de Fernando IV
- Johán** (conf.) 84.22, (conf.) 85.26
- Johán** (conf.) 123.109
-bispo de Osma
- Johán** (conf.) 84.a
- Johán** (conf.) 85.a
- Johán** (conf.) 123.111
-fillo do infante D. Manuel, adiantado maior de Murcia
- Johán** (conf.) 84.b
- Johán** (conf.) 85.b
- Johán** (conf.) 123.113
-bispo de Tui
- Johán** (conf.) 84.c, (conf.) 85.c, (conf.) 123.118
-bispo de Lugo
- Johán** 91.9, (out.) 92.1
-arcebispo de Santiago
- Johán** (conf.) 100.18
-bispo de Mondoñedo
- Johán** (conf.) 100.c
-bispo de Ourense
- Johán** 118.3
- Johán** 123.2,22,31,250
- Johán** (out.) 123.4, 124.2,63
- Johannes** (out.) 125.1
- Iohán** 135.5
-deán
- Johannes** 133.s
-monxe de SCN
- Juan** (test.) 186.26
- XOÁN [...]**
-**Johán [...]** 82.47-48
- Johán [...]** (test.) 129.54
- XOÁN ADÁN** clérigo / sacerdote
- Johannes Ade** (test.) 37.10
- Johannes Ade** (test.) 42.a
- XOÁN AFONSO**
-arcediago
- Johannis Alfonsi** 23.b
- escudeiro
- Johanne Alfonsi** (test.) 24.27
- Johán Affonso** 82.34
-home do prior de SCN
- Johán Afonso** (test.) 68.27
- XOÁN AFONSO DE ALBUQUERQUE** meiriño maior en Galicia
- Johanne Alfonsj d'Albuquerque** 74.15
- XOÁN AFONSO DE CERREDA** mercador veciño de Ourense
- Johán Afonso de Çerreda** (test.) 198.51
- XOÁN ÁLVAREZ** morador nos coutos de SCN
- Juan Áluares** (test.) 245.26, (test.) 252.43-44
- XOÁN ANES**
-monxe de SCN
- Johán Anes** (test.) 106.29
- Johán Anes** (test.) 107.30-31
- Joham Eanes** (test.) 108.24
-xuíz
- Johán Anes** (test.) 113.23
- Johán Eanes** (test.) 128.24
- XOÁN ANES SANIÑO** morador en San Cibrao / muiñeiro
- Johán Anes, dito Sanjiño** 123.164

- Johán Sanýn** (dest.) 123.168
Johán Sanyño 123.206
- XOÁN ARES**
-Iohannis Arie 4.b
 -deán
Johannes Arie (test.) 7.b
-Johannes Arie (test.) 11.b[2]
Johannes Arie (test.) 14.c
-Johanne Arie (test.) 13.b
 -mestrescola de Santiago
Johannes Arie (test.) 18.18-19
-Johanni Arie (dest.) 23.2
 -cabaleiro
Johanne Arie (test.) 38.a
 -cabaleiro
Iohannes Arie (out.) 39.1-2
 -cabaleiro de Freixedo
Johanne Arie (test.) 40.a
-Johán Aras 76.22
-Johán Aras (out.) 93.2
 -notario público en Orcellón, Búbal e Castela / notario do rei en Orcellón, Búbal, Castela e Bolo de Senda / notario do rei en Orcellón, Búbal e Castela
Johán Ares (not.) 67.21, (not.) 69.27, (not.) 71.22
Joh[á]n Ares (not.) 68.29
- XOÁN ARES DE PARADELA**
Iohannis Arie de Paradela (test.) 63.16-17, (test.) 64. 17
- XOÁN ARES DE REBOREDO**
Johannis Arie de Reuoredo 43.4
- XOÁN ARIAS DE NOELLE** pesquisador real no bispado de Ourense
- Johán Arias de Noelle** (out.) 65.2
Johán Arias 65.3[2], 7, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 30[2], 31[2], 32[2], 35, 36, 39
- XOÁN BICOS** morador no Ribeiro de Mende
Juan Bicos (test.) 160.35
Juan Bycos 176.8
- XOÁN BRANCO** cóengo da igrexa de Ourense
Iohán Branco (out.) 212.3
Iohán Branco 212.105
- XOÁN BRAVO** veciño de Ourense
Juan Vravo (test.) 266.45
- XOÁN CARNEIRO** morador en Fontefría
Juan Carneyro 219.7,9
Juan Carneyro 219.10-11, (test.) 220.35
Juan Carneyro (test.) 221.42
- XOÁN CASTELAO**
Johán Castelão (dest.) 145.4,34
Johán Castelão 149.16
- XOÁN CINGALA**
Johán Cingala (test.) 101.37
Johán Cingala (test.) 102.32
- XOÁN CLÉRIGO**
Johán Clérigo (test.) 75.26
- XOÁN CURTIDO** rexedor e mercador de Ourense
Iohán Cortido (test.) 212.172
- XOÁN DA CERDEIRA DE SANTA MARIÑA**
Johán da Çerdeira de Santa Marina (test.) 149.34
- XOÁN DA LAMA**
Juan da Lama (test.) 192.23, (test.) 193.20, 197.7, (dest.) 255.4

- [Juan da La]ma** 255.34
- XOÁN DA LAXA** escribán
- Johán da Lágea** (test.) 123.226
- XOÁN DE AMARANTE** clérigo do coro de Ourense
- Johanne de Amarante** (test.) 24.25,
- XOÁN DE BARRIO**
- Juan de Bárreo** (test.) 152.35
- XOÁN DE BRANDESO** escribán criado do notario Xoán García
- Juan de Brandeso** (test.) 218.40
- Juan de Brandeso** (test.) 232.38, (test.) 233.39, (test.) 239.37
- XOÁN DE CAMBA** natural de Camba, home do prior de SCN Álvaro de Oca
- Johán de Canba** (test.) 196.25
- XOÁN DE CASTELA** morador en Tarascón
- Iohán de Castela** (dest.) 187.3,14
- Juan de Castela** (dest.) 229.4
- Juan de Castela** 229.50-51
- XOÁN DE CASTENDA** cóengo de Compostela, notario público pola igrexa
- Johannes de Casteenda** (not.) 190.39
- XOÁN DE CEA**
- Juan de Çea** (test.) 156.36, (test.) 158.35
- XOÁN DE COSTELA** morador no couto de Mende
- Juan de Costeela** (dest.) 225.3,31,33
- XOÁN DE COTARELO** morador en Ourense
- Juan de Cotarelo** (test.) 251.34
- XOÁN DE DEZA** cóengo da igrexa de Ourense
- Iohán de Deça** (out.) 212.4
- XOÁN DE ESPORRENO** monxe de SCN
- Johán d'Esporreño** (out.) 255.2
- XOÁN DE ESTAR** veciño de Ourense
- Johán d'Estar** (test.) 198.52
- XOÁN DE GANZA** mercador de Santiago
- Johán de Gaança** (test.) 65.19
- XOÁN DE GRADEIRA**
- escribán morador en Ourense
- Johán de Graadeyra** (test.) 145.43-44
- criado do prior de SCN Ares de Santa María
- Juan de Grãadejra** (test.) 255.41
- XOÁN DE GUNDIÁS** veciño de Ourense
- Johán de Gondíás** (test.) 213.25
- XOÁN DE MACEDA** zapateiro morador en Ourense
- Johán de Maçada** (test.) 150.26
- XOÁN DE MINFORTE** monxe de SCN
- Juan de Binforte** (test.) 216.56
- Juan de Binforte** (test.) 226.20
- XOÁN DE NOALLA** criado do notario de Ourense Xoán Paz
- Juan de Noalla** (test.) 209.23
- XOÁN DE PALLARES** criado do prior de SCN Lopo Gómez de Ribadal
- Juan de Pallares** (test.) 231.42
- XOÁN DE PENÍN** vasalo e criado do prior de SCN Ares de Moreira / criado do prior de SCN García
- Johán de Penjn** (test.) 187.21
- Juan de Penjn** (test.) 188.25, (test.) 209.23
- XOÁN DE QUENLLE**
- Juan de Queenlle** (test.) 266.46

- XOÁN DE RAMUÍN** clérigo do coro de Ourense, veciño de Ourense / cóengo de Ourense
Johán de Rramoín (test.) 198.51
Juan de Rramoín (test.) 224.37
Juan de Rramoín (test.) 225.40
- XOÁN DE REGUEIRO**
-Johannes de Rigario (test.) 21.26
-Johán de Rig[eyr]o (test.) 77.31
- XOÁN DE SAN MARTIÑO** morador en Ourense
Juan de San Martyno (test.) 251.34
- XOÁN DE SANDOVAL** meiriño do castelo do Formigueiro / escudeiro do conde Santa Marta
Juan do Sandoual (test.) 207.25
Iohán de Sandoual 212.38-39,91,100, 107-108,167-168,177
Sandoual 212.40,97, 125
Johán 212.167
Juan de Sandoual (test.) 239.33
- XOÁN DE SANTA MARÍA** xuíz en terra do Bolo de Senda por Vasco Gómez, alcalde do adiantado maior García Fernández Sarmento / xuíz real no Chao de Castela, Búbal e Bolo de Senda
Juan de Santa María 161.2, (dest.) 166.4,25,54, (test.) 167.26, (dest.) 168.5,31, 172.8
Johán de Santa María 161.4, 168.65
- XOÁN DE SANTIAGO** morador en Santiago das Caldas
Juan de Santiago (test.) 200.16
- XOÁN DE SANTO ANTÓN**
Johán de Santo Antón 190.49
- XOÁN DE SANTO EUSEBIO** escribán do notario apostólico Rodrigo Fernández de Nogueira
Johán de Sant'Oséueo (test.) 190.80, 108
- XOÁN DE SOLBEIRA** escolar
Johán de Sorueyra (test.) 66.21
- XOÁN DE UNTES** morador en Santo Estevo de Untes
Juan d'Untes (dest.) 152.2,28,37
- XOÁN DE VILARIÑO** morador no alfoz de Chantada
Juan de Bilariño (test.) 216.57
- XOÁN DERM[...]**
Johannes Derm[...] (test.) 41.a
- XOÁN DÍAZ**
-prelado de Abruciños
Johannes Diaz (test.) 15.21
-Johannes Didaci (test.) 12.b
-bispo de Ourense
Johannis 26.2
[Johanne] 26.23
Johanne 27.17, 28.20, 34.15, 35.12, 36.22, 38.19, 39.38, 40.15, 42.9, 43.21, 44.13, 45.15, 123.131
Johanne 29.21
Johannes 30.11, 41.17
Johanne Didaci 32.19, 33.16, 47.13-14, 50.21, 52.14, 53.14, 54.14, 55.14, 56.22, 59.16
Johán (conf.) 100.c
-Johán Díaz (test.) 70.10-11
-clérigo de Palmés
Johannis Didaci 79.2-3

XOÁN DÍAZ DE VILAR

Johán Díaz de Villar (test.) 71.21

Johán Díat de Vilar (test.) 75.26

XOÁN DIPRÉ bolseiro, veciño de Ourense

Juan Dipré (test.) 217.32

XOÁN DO BOLO

Juan do Bolo 216.11

XOÁN DO CARRIL xuíz real no couto do mosteiro de SCN

Johán do Carril 141.46, 146.6

Johán do Carril 186.6

XOÁN DO PAZO veciño de Ribadavia

Juan do Paço (test.) 265.29

XOÁN DO PEREIRO

Juan do Pereyro 258.6

Juan do Pereiro 259.6

XOÁN DO TELLADO home do prior de SCN

Gonzalo Estévez

Juan do Tellado (test.) 186.26

XOÁN DO TIOLLO

Johán do Tyonllo (test.) 211.29

XOÁN DOMÍNGUEZ

-clérigo

Johannes Dominici (test.) 43.22

-Johannes Dominicj (test.) 46.b

-Johán Domínguez (test.) 69.25-36

-clérigo do coro de Ourense

Johán Domínguez (test.) 76.46

-morador no curral de Palmés

Johán Domíngues (test.) 103.62

-muiñeiro

Johán Domíngues 169.4

XOÁN DOMÍNGUEZ DA BAIÁ clérigo do coro de Ourense

Johán Domínguez, dito da Uaya

(test.) 65.19

XOÁN DOMÍNGUEZ DE UNTES

Johannes Dominici d'Untes (test.)

74.16

XOÁN EANES

-Johannes Iohannis (not.) 11.33

-Johanne Iohannis (test.) 13.a

-Johannes Iohannis (test.) 15.23

-cóengo de Ourense

Johannes Iohannis (test.) 18.19

-cabaleiro

Johanne Iohannis (test.) 24.24

-notario público

[Johannes Iohannis] (not.) 25.23

Johannes Iohannis (not.) 26.25

Johannes Iohannis (not.) 27.19

-monxe de SCN

Johannes Iohannes (test.) 30.14

Johannes Iohannis (test.) 32.c, (test.) 36.23

Johannes Iohannis (test.) 34.17, (test.) 123.132

Johannes Ihoanes (test.) 41.a

-Johannis Iohannis 33.6

Johannis Iohannis 36.5

-notario público da igrexa de Ourense

Johannes Iohannis (not.) 34.19,

(not.) 36.26, (not.) 42.11, (not.) 43.24

-notario público de Ourense

Johannes Iohannis (not.) 45.19

Johannes Iohannis (not.) 51.24

-monxe de SCN, notario público

- Johannis Iohannis** (not.) 47.13,
(not.) 50.20, (not.) 53.13, (not.)
55.13, (not.) 56.21
- Johannes Iohannis** 47.17-18, 50.25,
53.17, (not.) 54.18, 55.18
- Johannis [Iohannis]** (not.) 52.13
- Johannes [Iohannis]** 52.16
- Johannes Iohannis** 56.27
- Iohannes Iohannis** (not.) 57.21,
(not.) 58.23, (not.) 59.19
- Johannes Iohannis** (test.) 51.21
- morador en Mora
- Johán Eanes** (test.) 69.25
- reitor da igrexa de Toén
- Johán Eanes** (out.) 76.3,5,12,36,39,41
- Johán Eanes** 76.14,28,30
- Johanne Iohannis** (out.) 79.2
- Johannj Iohannis** 79.4
- Johannes Iohannis** 79.8
- tesoureiro de Lugo
- Johán Eanes** (test.) 92.26
- servente do prior de SCN Xoán Mar-
tís
- Johannes Iohannis** (test.) 123.133
- XOÁN EANES CANSADA**
- Iohannj Iohannis, dicto Cansada**
(dest.) 52.1-2
- XOÁN EANES DE ALLARIZ**
- Johannes Iohannis de Allariz** (test.)
20.20
- XOÁN EANES DE PRADOBÓ**
- Johannes Iohannis de Prato Bono**
(test.) 12.b
- Johanne Iohannis de Prato Bono** 14.3
- XOÁN EANES DE ZORELLE** clérigo
- Johannes Iohannis de Zurili** (test.)
19.a
- XOÁN EANES O VELLO** monxe de SCN
- Johannes Iohannis Maior** (test.)
37.10
- XOÁN ESCALO**
- Johanne Squalo** 21.4
- XOÁN FERNÁNDEZ**
- arcediago de Santiago e chanceler de
Afonso VII
- Johannes Ffernandi** (not.) 1.23
- Johannes Fernandit** (not.) 84.16
- Johannes Fernandi** (not.) 123.102
- tenente
- Johanne Fernandi** Limia 5.12
- clérigo
- Johannes Fernandi** (test.) 10.22
- cabaleiro de Albeiros
- Johannes Fernandi** (test.) 12.b
- cabaleiro
- Johanne Fernandi** (test.) 13.a
- servente do bispo de Ourense
- Johanne Fernandi** (test.) 23.b
- home do prior de SCN
- Johannes Fernandi** (test.) 25.c
- capelán da igrexa de Bucifios
- Joán Fernándiz** (test.) 31.20
- Johannes Fernandij** 39.14
- meiriño maior en Galicia
- Johanne Fernandi** 61.24
- morador en Ourense
- Johán Ffernández** (test.) 65.37
- Johán Ffernandes** 82.28

-Johán Ferrnández 82.34

-fillo do deán de Santiago

Johán Fferrnández ([conf.]) 84.d

Johán Fferrnández (conf.) 85.d

Johán Ferrnández (conf.) 123.119

-escudeiro

Johán Ferrnandes 111.17-18,18[2]

-notario público de Ourense pola igrexa

Johán Ferrnández (not.) 123.1

Johán Fferrnandes 123.ns[4]

Iohanne Fernandi (test.) 123.136

Johán Ferrnández 123.249

Johán Ferrnández 123.264, 124.76

J[ohá]n Ferrnández (not.) 124.1

Johán Ferrnández 124.62

Johán Ferrnandes 135.3

-home do prior de SCN Vasco Rodríguez

Johán Fferrnandes (test.) 126.22

-arcediago de Castela e vigario xeral do bispo de Ourense D. Xoán

Johán Ferrnandes (out.) 133.2

-Johán Ferrnandes 136.23

-morador en Alongos

Johán Fferrnandes (test.) 138.30

-notario público de Ourense polo bispo e a igrexa

Johán Ferrnandes (not.) 144.22

-home do prior de SCN Afonso Gómez

Johán Ferrnandes (test.) 145.44

-alfaiate, morador en Ourense

Iohán Ferrnandes 153.38

-pedreiro morador en Ourense

Juan Ferrnandes (test.) 186.26

-dobreiro da igrexa de Ourense

Juan Fferrnandes (test.) 200.16

XOÁN FERNÁNDEZ DE ALONGOS

Johán Fferna[n]des d'Alongos (test.) 140.41

XOÁN FERNÁNDEZ DE GUSTEI

Iohannes Fernandi de Gustey 53.8,

Iohannj 53.10

XOÁN FERNÁNDEZ DE NOGUEIRA

-Iohannes Fernandi de Nogaria (test.) 15.22

-clérigo da diocese de Lugo, racioneiro na igrexa de Ourense e notario público na cidade e bispado de Ourense

Johán Ferrnandes de Nugueyra (not.) 179.23

Juan Ferrnandes de Nugueyra 179.29

Johán Ferrnandes 179.30

Iohán Ferrnandes de Nugueyra (not.) 199.32

Johán Ferrnandes 199.ns

XOÁN FERNÁNDEZ DE RIBELA

Johán Ferrnandes de Ribela 203.8

Juan Fferrnandes 203.24

XOÁN FERNÁNDEZ DE SAN XULIÁN DE MALPICA reitor da igrexa de San Xulián de Malpica

Johanne Fernandj Sancti Jullianj de Malpica (test.) 190.38

XOÁN FERNÁNDEZ DE SANTA OUXEA

Juan Ferrnandes de Santa Ougea (test.) 151.41-42

XOÁN FERNÁNDEZ DE VAL DE GROU

Joán Fernánd[iz] de Ual de Grou
(out.) 31.3-4

XOÁN FERNÁNDEZ PON PENA

Johán Ferrnandes Pon Pena
190.59,89

XOÁN FERREIRO

- **Johán Fferreyro** (test.) 75.27
-morador en Anaigo de Fondo
Johán Ferreyro (test.) 127.32
Johán Fferreyro (test.) 128.24
Johán Ferreiro 165.6,11-12

XOÁN FLORIDO

Johannes Frolido (test.) 41.a

XOÁN FRANCO cóengo de Ourense

Johanne Franco 17.11

XOÁN GAIO veciño de Ourense

Johán Gayo (test.) 213.25

XOÁN GARCÍA

-vestiario de SCN
Johanne Garsie (test.) 22.17-18
-cóengo de Ourense
Johanne Garsie (test.) 22.19
-cabaleiro
Johanne Garsie (test.) 24.24-25
-clérigo
Johannes Garsie (test.) 37.10
-home de Afonso Martís de Vilerma
Johán Garçía (test.) 134.22
-notario real, notario público de Ourense polo bispo e a igrexa e notario de SCN polo prior e convento / morador na Praza do Campo de Ourense / notario do concello de Ourense

Juan Garçía (not.) 215.30,ns, (not.) 216.58, ns, (not.) 217.33,ns, (not.) 218.45,ns, (not.) 220.35,ns, (not.) 221.43,ns, 222.ns, (not.) 223.41,ns, (not.) 224.38,ns, (not.) 225.41,ns, (not.) 226.20, ns, (not.) 228.40,ns, (not.) 229.65,ns, (not.) 232.39,ns, (not.) 233.40,ns, (not.) 239.38, ns

Juan Garçía 219.41

J[uan Garçía] (not.) 222.45

Juan Garçía 224.45

XOÁN GARCÍA DE AMARANTE

Johán Garçía d'Amarante (out.) 90.2

Johán Garçía 93.5

Johán Garçía 101.11

Johán Garçía 102.3

XOÁN GARCÍA MANRIQUE bispo de Ourense

Johán 133.2

Iohán Garçía Manrique 135.45-46

XOÁN GÓMEZ

-**Johannis Gomecij** 79.5

-vasalo de SCN

Johán Gomes (test.) 180.23

-**Johán Gomes** (test.) 182.15

Johán Gomes (test.) 183.31

XOÁN GÓMEZ DE BARRIO morador en Untes / veciño de Barrio

[Juan Gomes] (dest.) 224.4,29

Juan Gomes 224.43, 44, 234.20,24, 258.13, 259.13

Juan Gomes de Varrío (dest.) 234.4

Johán Gomes 234.30

Juan Gomes de Bárreo (test.) 236.33

- Juan Gomes** (test.) 254.27
Juan Gomes do Várreo (dest.) 258.3,
(dest.) 259.3, (dest.) 261.6, (test.)
266.46
Juan Gómez do Barrio 265.7
- XOÁN GÓMEZ DE MONTAOS** home de Estevo Anes de Ambía
Juan Gomes de Montãos (test.)
162.19
- XOÁN GÓMEZ DE UNTES**
Juan Gomes de Vntes 260.34
- XOÁN GÓMEZ DE VILERMA**
Juan Gomes de Bila Herma (dest.)
232.3,29
Juan Gomes 232.10
Juan Gomes de Vjla Herma (test.)
233.39
- XOÁN GONZÁLEZ**
-clérigo do coro de Ourense
Johanne Gundisalui (test.) 24.26
-**Johán Gonçalues** 82.40
-tesoureiro e vigairo xeral do bispo de Ourense D. Xoán
Johán Gonçaluez 123.2,31,218,228
Johán Gonçalues (out.) 123.25,167,
256,260
Johán Gonçalues 123.187
Johán Gonçalues 123.226
Johán Gonçaluez 123.253
Johán Gonçalues 123.262, 124.65
Johán Gonçaluez 124.1,43,68,71,74
Johán Gonçalues 135.6,42
Johán Gonçalues 135.33
-home do vigario D. Xoán González
- Johán Gonçalues** (test.) 123.248
Johán Gonçalues (test.) 124.61
-home do prior de SCN Vasco Rodríguez
- Johán Gonçalues** (test.) 126.22
-monxe de SCN
Johán Gonçalues (test.) 136.34
-**Johán Gonçalues** 250.6
-**Juan Gonçalues** 258.7, 259.6
- XOÁN GONZÁLEZ DE CASTRELO** morador en Castrelo
Johán Gonçalues (test.) 190.80
Johán Gonçalues de Castrelo
190.108
- XOÁN GONZÁLEZ DE CERREDA** mercador veciño de Ourense
Juan Gonçales de Çarreda (test.)
226.20
- XOÁN GONZÁLEZ DE DEZA** bacharel en decretos, arcediogo de Baroncelle e electo de Ourense
Iohán Gonçaluez de Deça (out.)
212.1
Iohán Gonçaluez de Deça 212.116
Juan Gonçaluez de Deça 217.5
Juan Gonçalues de Deça 218.10
- XOÁN GONZÁLEZ DE DUBRA**
Johán Gonçaluez de Duura (test.)
68.27
- XOÁN INGLÉS** armeiro, veciño de Ourense
Johán Ingrés (test.) 144.21
- XOÁN LEDO** racioneiro de Ourense
Johán Ledo (test.) 123.257
Johán Ledo (test.) 124.69

XOÁN LEÓN**Johán León** 138.5**Johán Leom** 140.8**XOÁN LOIS** frade do mosteiro de San Francisco de Ourense**Johán Loýs** (out.) 190.72**XOÁN LÓPEZ**

-home de Xoán de Sandoval

Iohán Lopes (test.) 212.177

-clérigo de Banga

Johán López (test.) 67.19-**Johán López** 69.13

-morador na Peroxa

Juan Lopes (test.) 231.42**XOÁN LÓPEZ DE ASTARIZ** cabaleiro**Johanne Lupi de Astariz** (test.) 24.25**XOÁN LOURENZO**-**Johán Lourenço** (out.) 96.2-3-**Johán Lourenço** 98.17, 99.17

- abade do mosteiro de Celanova

Johán Lourenço (out.) 143.1**XOÁN MARTÍS**

- capelán do bispo de Ourense

Johanne Martini 17.11

-notario público

Johannis Martini (not.) 17.29

-clérigo de Castro

Johannes Martini (test.) 20.20

-capelán e notario do bispo

Johannes Martini (not.) 20.22**Johanne Martini** (not.) 22.20

-capelán

Johannes Martiniz (test.) 28.24-**Joán Martiiz** 31.4

-prior de SCN

Johannes Martinj (out.) 47.1, (out.) 50.1-2**Johannes Martini** (out.) 52.1, (out.) 54.1, (out.) 56.1, (out.) 57.2, (out.) 58.2, (out.) 59.1[**Johannes Martini**] (out.) 53.1**Iohannes Martinj** 54.10**Johannes** (out.) 55.1**Johannes Martinj** (out.) 123.123

-clérigo de San Paio de Bóveda

Johán Martiiz (test.) 48.19-**Johanni Martini** (dest.) 61.3

-notario público de Ourense

Johannes Martini (not.) 72.21**Johannes Martini** (not.) 79.17

-acemeleiro

Johá[n] Martiis (test.) 129.54-**Johán Martiis** 198.11**XOÁN MARTÍS XORDO DE PONTE MANDRÁS****Johannes Martini, dictus Sordo, de Ponte ad Mandraes** (out.) 79.1-2**Johannes Martini** 79.3**Johanni Martini** 79.8**XOÁN MARTÍS DE BEIRO****Johannes Martini de Beyro** (test.) 21.28-29**XOÁN MARTÍS DE CARRACEDO****Johán Martiis de Carracedo** 143.25-26**XOÁN MARTÍS DE PALENZUELA** escudeiro**Johán Martiis de Palençola** (test.) 136.34**XOÁN MARTÍS DE PALMÉS**

- Johannes Martini de Palmes** (test.) 34.18
- XOÁN MARTÍS DE SANTIAGO**
- Johannes Martini Iacobensis** (not.) 12.31
- XOÁN MARTÍS DE VILARRUBÍN**
- Johannes Martini de Uilla Ruuin** (test.) 45.17
- XOÁN MARTÍS DO BARRO**
- Johannes Martini do Barro** (test.) 44.14-15
- XOÁN MARTÍS DO LAGAR**
- Johán Martíiz do Lagar** (test.) 69.25
- XOÁN MIGUEZ**
- Johannis Micahelis** 61.4
- Johán Migéez** (test.) 75.27
- XOÁN MIGUEZ DA SILVA**
- Johán Mjgéez da Siluãa** 129.4
- Johán Migéez** 129.6,9,29
- Johán Mjgees** 129.17
- Johán Migêes** 129.18,26
- Johán Migees** 129.37
- Johán Mjgéez** 129.42
- XOÁN MOGO** capelán de Amoeiro
- Johán Móogo** (test.) 48.21
- XOÁN NÚNEZ**
- notario do bispo de Lugo
- Johannes Nuniz** (not.) 18.22
- Johán Nunes** 82.35
- XOÁN NÚNEZ DE CIMADEVILA**
- Johannes Nunonis de Summitate Uille** (test.) 33.21
- XOÁN OSÓREZ** mestre da orde de cabalería de Santiago
- Johán Osoret** (conf.) 84.c
- Johán Osórez** (conf.) 85.c
- Johán Osórez** (conf.) 123.118
- XOÁN PARADELA** monxe de Celanova
- Johán Paradela** 133.48
- XOÁN PÁEZ**
- Johán Páez** (test.) 66.23
- XOÁN PÁEZ DE TARASCÓN**
- Johán Páez de Tarascón** (out.) 70.1-2
- Johán Páez de Tarascón** (test.) 71.20
- XOÁN PARDO** mercador de Ourense
- Johán Pardo** (test.) 131.27
- XOÁN PASCUAL**
- Johán Pascoal** 165.38
- XOÁN PATIÑO** notario
- Johán Patino** (test.) 235.34
- XOÁN PAZ**
- cidadán de Ourense
- Johannem Pelagij** 17.10
- escudeiro, home do mestrescola Xoán Ares
- Johannes Pelaiz** (test.) 18.20
- monxe de SCN / vestiario
- Johannes Pelagij** (test.) 27.b, (test.) 34.17
- Johannes Pelagij** (not., test.) 28.23
- Johannes Pelagij** (test.) 30.14, (not., test.) 30.14, (not., test.) 41.a, (test.) 41.a
- Johannes Pelagij** (test.) 32.a
- Johannes Pelagij** (test.) 32.c
- Johannes Pelagij** (test.) 34.17
- Johannes Pelagij** (test.) 37.9
- Johanne Pelagij** (out.) 44.2

- notario público de Ourense polo bispo e a igrexa / notario de SCN polo prior e convento
- Johán Paas** (test.) 165.24, 189.ns
- Iohán Páaz** (not.) 169.17, (not.) 180.23, (not.) 181.32, (not.) 206.18, 211.31
- Johán Páaz** 169.ns, 180.ns, 181.ns, 182.ns, 183.ns, 186.ns, 187.ns, 188.ns, 201.ns, 202.ns, 203.ns, 204.ns, 205.ns, 206.ns, 207.ns, 208.ns, 209.ns, 210.ns
- Johán Páaz** (not.) 182.15, 253.8
- Johán Páaz** (not.) 183.32
- Juan Páaz** (dest.) 184.3,20, (not.) 205.18, 222.10
- Juan Paas** (not.) 186.30, (not.) 239.1,33,35
- Iohán Páaz** (not.) 187.22, (not.) 201.37, (not.) 202.28-29, (not.) 203.32, (not.) 207.25
- Iohán Páaz** (not.) 188.25
- Iohán Paas** (not.) 189.14-15
- Johán Paas** (not.) 204.12
- Johán Páaz** (not.) 208.38, (not.) 209.24
- Johán [Páaz]** (not.) 210.27
- XOÁN PAZ MAZA**
- Johannis Pelagij, dicto Maça** 123.126
- XOÁN PÉREZ**
- monxe de SCN / subprior / cocíneiro
- Johanne Petri** (test.) 23.b
- Johannes Petri** (test.) 30.14, (test.) 41.a
- Johannes Petri** (test.) 34.17
- Johannes Petri** (test.) 37.9,
- Johannes Petri** (test.) 47.16, (test.) 55.17, (test.) 56.24, (test.) 57.19, (test.) 58.20-21, (test.) 59.19
- Iohannes Petri** (test.) 50.23
- Johán Pérez** (out.) 65.2, (test.) 73.13
- Johán P[ére]z** (test.) 75.28
- Johannes Petri** (test.) 123.132
- escribán
- Johannes Petri** (test.) 29.b
- notario de Ourense
- Joán Pérez** (test.) 31.21
- notario xurado de Ourense
- Johannes Petri** (not.) 32.21, (not.) 33.22
- Johannes Petri** (test.) 33.18, (test.) 49.c
- Johannes Petri** (out.) 40.1
- notario público de SCN
- Johannes Petri** (not.) 35.15, 35.ns
- Johannj Petri** (dest.) 53.3
- Johán Pérez** 62.24
- Johán Pérez** (dest.) 69.8
- notario de Ourense
- Johán Pérez** 76.11
- Johán Pérez** 104.7[2],31,32
- Johán Peres** 104.30, 117.8[2], 27,28
- Johán Peres** 117.26, 132.7[2],22, 23,24
- avogado
- Johán Pérez** (test.) 76.48-49
- prior de SCN
- Johán Pérez** (out.) 77.1, 81.23, (out.) 86.2,27, (out.) 94.1

- Johanne Petri** (dest.) 78.3
Johán Pérez (dest.) 80.3, 104.32[2]
Johán Pérez 82.4, (dest.) 88.2
Johán Peres (dest.) 90.4, (dest.) 93.3
Johán Peres 117.28[2]
Johán Peres 132.24[2]
-recadador real
Johán Pérez 104.5,25, 26,29
Johán Peres 104.6[2],29, 117.6,7[2],
24,26[2]
Johán Peres 117.22-23, 132.5, 132.5,
6[2],19,20,22[2]
- monxe de SCN
Johán Pérez (test.) 97.16
Johán Peres (out.) 103.2
Johán Peres 103.9-10,32
-morador no Souto de Vilarrubín
Johán Pérez (test.) 105.20
- abade de Servoi e cóengo de Ourense
Johán Pérez (test.) 123.28
-morador en Mende
Johán Peres 123.201
Johán Pérez 123.211
-morador no Carril
Johán Peres (dest.) 128.2
-monxe notario de SCN
Johán Peres (not.) 130.32, (not.)
140.42
-zapateiro morador en Cudeiro
Johán Peres (test.) 195.47
- XOÁN PÉREZ DE MOREIRAS**
Johán Pérez, dito de Moreyras (test.)
62.44-45
- XOÁN PÉREZ VEADIÑO**
- Johannes Petri, dictus Ueantinus**
25.10
- XOÁN PÉREZ DE BARRIO**
Johán Peres de Bárreo 155.7
- XOÁN PÉREZ DE CODESEDO**
Johán Peres de Codessedo 112.19
- XOÁN PÉREZ DE COSTA DE MONTE**
Johán Pérez de Costa de Monte
114.4
Johán Peres de Costa de Monte
127.9-10
- XOÁN PÉREZ DE MACEDA DE LIMIA CLÉRIGO**
Johannes Petri de Maceeda de Limia, dictus Clericus (test.) 74.16
- XOÁN PÉREZ DE NÓVOA**
-**Johán Pérez de Nóuo**a (test.) 86.22-
23
Johán Peres de Nóuoa (dest.)
103.3,11
Johán Peres 103.18, 22
Johán Peres 103.20,33,40, 43,51
Johán Pérez 103.45,46-47,48-49
Johán Pérez de Nóuoa 115.7
-vasalo de Xoán I
Johán Peres de Náu[o]a (dest.)
139.2,16-17
- XOÁN PÉREZ DE ORGA** monxe de Celanova
Johán Pérez d'Orga (test.) 112.35
- XOÁN PÉREZ DE PARADELA** infante de SCN
/ monxe / prior
Johán Paradela (test.) 114.24, (test.)
119.16, (test.) 121.20, (test.) 126.21
[Jo]hán Paradela (test.) 120.20

- Joham Paradela** (test.) 122.13
Johán Pérez de Paradella (out.) 134.4
Johán Peres Paradela (test.) 142.22
- XOÁN PÉREZ DE SAN LOURENZO**
Johannes Petri de Sancto Laurencio
 (test.) 11.b
- XOÁN PÉREZ DE SAN MIGUEL DE CANEDO**
Johán Pérez de San Migueel de Canedo (test.) 71.20
- XOÁN PÉREZ DE SAS**
Johannes Petri de Saas (test.) 25.b
- XOÁN PÉREZ DE TOURÓN** cabaleiro
Johanne Petri de Taurion (test.) 24.24
- XOÁN PÉREZ DE VILARIÑO** prior de SCN
Johán Pérez de Vllariño (out.) 112.1
Johán Pérez de Villariño (out.) 113.1
- XOÁN PÉREZ SANTRÓS** cabaleiro
Johán Pérez Centroos (test.) 48.20
- XOÁN PÉREZ DO CASAR**
Johannes Petri do Casar (test.) 19.b
- XOÁN PÉREZ SOGA**
Johannes Petri Soga (test.) 10.21
- XOÁN PERIQUIÑO** cóengo de Ourense
Johán Periquino 65.37
- XOÁN PORCALLO** veciño de Ourense
Juan Porcallo (test.) 191.24
- XOÁN PORTEIRO** home do bispo de Ourense
Johannes Porteyro (test.) 79.16
- XOÁN RA** monxe de Celanova
Johán Rraa 133.48
- XOÁN RODRÍGUEZ**
 -arcediago
- Johannes Ruderici** (test.) 7.a
-Johannes Ruderici (test.) 11.b
-Johannes Roderici (test.) 12.b
-Johanne Rudericj (test.) 13.b
 -chantre da capela do Regueiro
Johán Rrodrigues 138.5
 -ostiario de Compostela
Johanne Roderici (test.) 190.38
- XOÁN ROLÁN** cóengo
Johannes Rolan (test.) 7.b
- XOÁN SACO** clérigo do electo de Ourense
Johán Saco 62.12
- XOÁN SALVADÓREZ**
Johannis Saluatoris 51.21-22
- XOÁN SALVADÓREZ PRETO**
Johannes Saluadoriz Preto (test.) 21.28
- XOÁN SÁNCHEZ** cóengo
Johannes Sancij (test.) 7.a
- XOÁN SÁNCHEZ DE MARQUINA**
Johán Sanches de Marquiña 172.12
- XOÁN SÁNCHEZ DE PIÑOR**
Johán Sánchez de Pinol (test.) 70.10
- XOÁN SÁNCHEZ DO BARREIRO**
Johán Sanches do Barreiro 154.3
- XOÁN SEÑOR** peleteiro
Johannes Senor (test.) 45.16
- XOÁN SUÁREZ**
 -reitor da igrexa de Castro
Johannes Suerij (test.) 27.a
 -pesquisador real no bispado de Ourense
Johán Suárez 65.3[2],8,9, 13[2],16, 23,24,24-25,25,26, 28[2],29,30

- [Johán] Suárez** 65.8-9
XOÁN SUÁREZ PORCALLO
Johannes Suerij, dictus Porcallo
(test.) 51.20
XOÁN SUTIL escribán
Johán Sotil (test.) 100.29
XOÁN TEIXEIRA
Joán Teyxeyra (test.) 171.30
Juan Teixeira 184.8
XOÁN TELO notario público de Ourense polo bispo e a igrexa, notario público de SCN polo prior e convento
Juan Telo (not.) 184.30,ns, (test.) 186.30, (not.) 192.23,ns, (not.) 193.20,ns, (not.) 194.29,ns, (not.) 197.26,ns
Johán Telo 213.28
XOÁN TENDEIRO
Johannes Tendarius (test.) 46.a
XOÁN TESTA home do electo de Ourense Xoán González de Deza
Iohán Testa (test.) 212.97
XOÁN VÁZQUEZ
-Johán Uaasques 133.52
-muíñeiro morador no Ribeiro de Mende
Juan Vaasques (test.) 219.37
-clérigo criado do prior de SCN Ares de Santa María
Juan Vaasques (test.) 262.26
-natural de Celanova
Juan Vasques (test.) 232.38
Juan Vasques (test.) 233.39
XOÁN VÁZQUEZ DE MENDE morador en Mende
Juan Vasques (test.) 234.36
Johán Vasques de Meende (test.) 235.34-35
XOÁN VILELA
Johán Vilela (test.) 140.42
XOÁN VIVIAEZ clérigo do coro de Ourense
Johannes Viuianus (test.) 20.21
XOÁN VIVIAEZ DE CACHALVITE
Johán Uiuianez de Caschaluite (test.) 69.24
XOÁN ZANCADA
Iohannis Zancade 63.4, **Iohannis Zancade** 64.4
XOÁN ZAPATEIRO morador en Ceboliño
Iohán Çapateiro (dest.) 169.1
Johán Çapateiro 169.11
XOANA raíña
Juana 264.48
XOANE
-Joane (out.) 218.2,41
-Joane (dest.) 264.5
XUDAS ABENAZIZA xudeu, recadador de Fernando IV
Yhuda Abenaçiza 88.3
XUSTINIANO emperador
Justinjano 195.14
[...]**dus Alfonsus** (test.) 6.14-15
[...]**Nunj** escudeiro (test.) 61.25
[...]**Dominici** (out.) 74.2
[...]**Arie de Nauibus** (dest.) 74.3

- [...] **Iohannis de Francos de Maceda**
(test.) 74.17
- [...] **de Cha[n]tada** alfaiate (test.) 93.21
- [...] **Pérez** monxe de SCN (test.) 109.42
- [...] **do Mato** (test.) 176.27
- [...] **Garçía** veciño de Allariz (test.) 210.27

4. ÍNDICE TOPONÍMICO

Os nomes de lugar, recollidos con todas as súas variantes escritas e presentados alfabeticamente segundo a súa forma actual, van acompañados das designacións dos diferentes tipos de espazo aos que poden aparecer asociados nos documentos, cando aquelas se manifesta explicitamente no pergamiño. Colocamos esas diversas designacións despois da forma moderna do topónimo separadas por parénteses oblicuas e entre parénteses a correspondencia actual (con identificación, nesta orde, de lugar, parroquia, concello e provincia ou, de ser o caso, país), deixando a forma tal como se encontra no manuscrito cando non se encontrou un equivalente moderno; se non se localizou, indícase *s. loc.* e *prob.* para unha identificación probable ou aproximada. Ademais, a efectos de alfabetización das formas, tratamos conxuntamente as grafías *i - y - j* e *u - v*, diferenciando cando teñen valor vocálico ou consonántico, e o mesmo facemos con *c - ç*. Para os mesmos efectos non outorgamos relevancia ás xeminacións literais iniciais de palabra e ás formas *san-sam-sant*, *sancto-santo* e *sancto-sancta*, nos dous últimos casos tanto latinos como romances.

Siglas: AC (A Coruña), AS (Asturias), BU (Burgos), CA (Cáceres), CyL (Castilla y León), CO (Córdoba), CZ (Cádiz), FR (Francia), GU (Guadalajara), HU (Huelva), IT (Italia), JA (Jaén), LE (León), LU (Lugo), MU (Murcia), OU (Ourense), PO (Pontevedra), PT (Portugal), RI (La Rioja), SA (Salamanca), SO (Soria), TE (Teruel), VA (Valladolid), ZA (Zamora).

A

ABBEVILLE (Somme, FR)

Aboyuila 110.20

Aboyuira 123.148

ABELAIRA casal (lugar da parroquia do Castro de Beiro, Ourense, OU)

Abelleira 39.14

ABELED0 casal (O Castro de Beiro, Ourense, OU)

Avelaedo 150.4,13

Abeles (v. AVILÉS)

- Aboyuila~Aboyuira** (v. **ABBEVILLE**)
- ABRUCIÑOS** (lugar e parroquia de Amoeiro, OU)
Abrucinos 15.21
Abrutinos 27.4
Abruçinos 178.29
- ADEGA UELLA, A** celeiro (Palmés, Ourense, OU)
Adega Uella, A 112.14
- AFONSÍN** lugar (lugar de Rouzós, Amoeiro, OU)
Afonsín 228.6
- AGRIÑA (?)** pardiñeiro (s. loc.)
Agrina (?) 147.13
- AGROBÓ** (Rouzós, Amoeiro, OU)
Agro Boo 48.8
- AGROMAO** cortiña (s. loc.)
Agro Mao 87.15
- AGROSANÍN** souto (Naves, Palmés, Ourense, OU)
Agro Sanjín 147.11, 168.12
Agrosanijn 166.8
- AGUIAR** castelo / terra (OU)
Aguilares 14.12
Aguyar 123.171
Agujar 191.24, 213.1
Aguiar 195.47
- ALBA** castelo (castelo, OU)
Alua 9.13, 15.20, 47.14, 50.22, 52.15, 53.15, 54.15, 55.15, 56.23, 59.16, 63.15, 64.15
Aluam de Buual 13.25
Alba de Buual 16.2, 100.5
Alba 19.13
- ALBÁN** casal / couto (lugar e parroquia de Coles, OU)
Aluán 92.5,6
- ALBARRACÍN** bispado (TE)
Aluarrazín 84.a, 85.a
Aluarrazín 123.113
- ALBEIROS** (lugar de Trasalba, Amoeiro, OU)
Alueiros 12.b
Aluejros 183.4
- ALCÁNTARA** orde
Alcántara 84.c, 123.118
Alcántara 85.c
- ALGARVE** (PT)
Algarbe 62.14, 84.21, 85.7,24, 88.2, 100.15, 139.1
Algarebe 82.2
Algarbe 84.4, 104.1,3,24, 117.1, 3,4,21, 123.89,109, 132.2,3, 137.2,6, 141.2,5
Algarbe 132.1, 18
Algarb[e] 136.7
- ALGECIRAS** (CZ)
Algasira 117.1
Algesira 132.1
Argesira 136.7
Algezira 137.2, 139.1
Algazira 141.2
- ALLARIZ** vila (Allariz, OU)
Allariz 21.24, 210.27
Alliariz 29.22
Allarís 195.4
Allarjz 258.26, 259.28, 261.46
- ALMAFALA, A** (s. loc.)

- Almafala, A** 41.6
- ALMERÍA**
- Almaria** 1.21, 84.15, 123.101
- ALONGOS** vila / casal (lugar e parroquia de Toén, OU)
- Alongus** 12.4
- Alongos** 23.3-4
- Alongos** 39.15, 138.2,30, 140.7, 163.43, 215.30
- Alongos** 47.10
- Aluán** (v. **ALBÁN**)
- Alua~Aluam de Buual** (v. **ALBA**)
- Aluarrazín** (v. **ALBARRACÍN**)
- Alueiros~Aluejros** (v. **ALBEIROS**)
- AMENDOEIRA** terreo de chousa (Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)
- Ameendoeyra** 176.5-6,14
- Aminforte** (v. **MINFORTE**)
- AMOEIRO** (Amoeiro, OU)
- Amoeyro** 48.22
- AMOEIRO DE XUSAO** (Fontefría, Amoeiro, OU)
- Amoeyro Inferiorj** 17.8
- Amoeyro de Jusão** 103.12-13,34
- ANAIGO** lugar (lugar de Palmés, Ourense, OU)
- Anagio** 134.7
- Anaygo** 247.3,19
- ANAIGO DE FONDO** casal / lugar (Palmés, Ourense, OU)
- Naygo de Fondo** 163.10, 165.6,11
- ANDALUCÍA**
- Andaluzía** 100.d
- Anglatierra** (v. **INGLATERRA**)
- ANGUIEIRO** lugar (Sartédigos, Vilar de Astrés, Ourense, OU)
- Anguierus** 6.5
- ANXIÁN** adega (Sas, Untes, Ourense, OU)
- Anxián** 254.3
- Aqua Derribada** (v. **AUGA DERRIBADA**)
- ARAGÓN**
- Aragón** 204.9
- Aragón** 212.70
- AREA** muíño (Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)
- Arëa** 145.10, 190.50,83,94,97
- AREAL** muíño (Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)
- Areal** 198.13
- Arreal** 207.12,14
- ARENTEIRO** río
- Arenteiro** 174.26
- ARMARIZ** (freguesía de Nogueira de Ramuín ou Xunqueira de Ambía, OU)
- Armarís** 143.32
- ARMAVALE** (Beiro, Ourense, OU)
- Armauale** 95.8
- ARMESES** (Maside, OU)
- Asmeses** 33.19
- ARRABAL** casal (Louredo, Maside, OU)
- Arraual** 39.18
- ARRABAL DE CIMA** casal (Louredo, Maside, OU)
- Arraual de Cima** casal 39.20
- ASPERELA** viña (Untes, Ourense, OU)
- Asperela** 96.2
- Asparella** 254.3,7
- ASTORGA** bispado (LE)

Astorga 84.c, 85.c, 100.c, 123.117
ASTRÉS vila / casal (Vilar de Astrés, Ourense, OU)¹
Astrees 1.8, 4.4, 21.3, 81.6,12
Hastrees 84.8, 123.94
ASTURIAS
Asturijs 3.7, 3.b, 8.10
Asturiis 4.13
Austurijs 12.27
Austurijs 17.30
Asturas 84.d
Asturias 85.d
Asturias 123.120
Auctariz~Aucteriz (v. OUTARIZ)
AUGA DERRIBADA marco / regueiro (Canedo / Palmés, Ourense, OU)
Aqua Derribada 17.16[2]
Aurense~Auria~Auriam~Aurie (v. OURENSE)
Austurijs (v. ASTURIAS)
Autario de Auelaneda (v. OUTEIRO DE ABELEDA)
Autarium de Gato (v. OUTEIRO DE GATO)
Auteiro (v. OUTEIRO)
Auteyro~Auteiro de
Auelaenda~Auelenda (v. OUTEIRO DE ABELEDA)
Auterit (v. OUTARIZ)
Avelaedo (v. ABELEDO)
ÁVILA bispado
Ávila 84.a, 85.a, 100.a, 123.112
AVILÉS (AS)
Abeles 4.12

AZZAGEEDO (Canedo, Ourense, OU)
Azageedo 17.17

B

BACORIÑAS castiñeiro (Untes, Ourense, OU)
Vacoriñas 240.11
BADAJOZ
Badaioz 84.21,c, 85.24, 100.15, 123.109,117
Badaiot 85.c
BAEZA bispado (JA)
Baetia 1.21, 84.15, 123.101
Baetiam 1.a
Baeça 84.21, 85.24, 100.15, 123.108
BAIXO leira (Canedo, Ourense, OU)
Bayxo 175.5
BALUGA casal (Santa Comba do Trevoedo, Maside, OU)
Baluga 24.21
BAMIO casal (lugar de Santo Eusebio da Peroxa, Coles, OU)
Uámeo 129.21,30
BANGA (parroquia do Carballiño, OU)
Vanga 67.20
BAÑO, O¹ leira de viña / leira / cortiña (Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)
Baño 119.4, 149.8,9,16, 207.13,16
O Baño 178.4
Vaño, O 199.6

¹ V. tamén VILAR DE ASTRÉS.

- BAÑO, O²** viña (Outariz, Canedo, Ourense, OU)
Baño 180.5
- BAÑO DO LAMEIRO, O** terreo (Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)
Baño do Lameiro, O 176.7
Lameiro do Baño, O 176.14
- BARBADÁS** (Barbadás, OU)
Barbadás 190.49
- BARBANTES** (lugar e parroquia de Punxín, OU)
Baruantes 1.13
Baruantes 24.12, 68.6, 84.12, 123.97
- BARCELONA**
Barchilonie 1.21, 84.15, 123.102
- Bárgea** (v. **BARXA**)
- BARONCELLE** arcediagado
Baronçelle 123.250, 212.2
Baronçelle 124.62
- BARRA DE MIÑO** casares (Santo Eusebio da Peroxa, Coles, OU)
Barra d'Alençe 129.29-30
Barra de [M]jño casares 129.21
- BARREDA** leira / lugar / viña / sobreiral / monte (Untes, Ourense, OU)
Barreda 25.6, 186.6, 197.12, 216.11, 12, 23, 265.6
Bareda 246.8, 247.9, 11
Varreda 255.17, 258.6, 259.6
- BARREIRAS, As** viñas (Santiago das Caldas, Ourense, OU)
Barreiras, As 187.4
Barreiras 229.12
- BARREIRO, O** (Alongos, Toén, OU)
- Barreyro, O** 138.7
- BARRIO** lugar (lugar de Untes, Ourense, OU)
Barro 1.7, 31.7, 71.17, 123.93
Barrio 84.8, 103.61
Bárreo 192.5, 197.6, 207.25, 239.8
Bario 254.27
- Baruantes** (v. **BARBANTES**)
- BARXA** lugar (Louredo, Maside, OU)
Bárgea 236.7
- BATOCAS** leira (Santiago das Caldas, Ourense, OU)
Batocas 175.5, 188.5
- BATUNDEIRA** (lugar da parroquia de Velle, Ourense, OU)
Batondeira 189.5
- BÉARN** vizcondado (Pyrénées-Atlantiques, FR)
Bear 100.20
- Beati Jacobi** (v. **SANTIAGO DE COMPOSTELA**)
- BEIRO** lugar (lugar da parroquia de Beiro, Ourense, OU)
Beiro 1.13,
Beyro 29.5, 31.20, 84.12, 123.97, 178.29
Veyro 175.21, 259.28
Vejro 258.26
- BEMBIBRE** (Sartédigos, Vilar de Astrés, Ourense, OU)
Benuiuer 6.4
- BENAVENTE** terra (ZA)
Beneuentum 4.b
Venabente 242.25

BENTRACES (lugar e parroquia de Barbadás, OU)

Ventraxes 190.50,57,86

Benuiuer (v. **BEMBIBRE**)

BIERZO condado (OU)

Berzido 3.b

Bynforte (v. **MINFORTE**)

BISCAIA

Bizcaya 84.b, 136.7, 141.2

Uizcaya 85.b

Vizcaia 85.ns

Vizcaya 104.1, 137.2, 139.1,4-5

Viscaya 117.3, 132.2

BOADELA (lugar de Santiago das Caldas, Ourense, OU)

Bouadela 17.8

Bobadela 229.64

Bocinos (v. **BUCIÑOS**)

BODELLO leiro (Untes, Ourense, OU)

Bodello 155.9

Bogijs (v. **BUXÍS**)

Bolio de Senda(v. **BOLO, O**)

BOLO, O casal / lugar (lugar de Garabás, Maside, OU)

Bolio de Senda 12.7,15,21

Bolo de Senda 37.7, 42.a

Bolo 75.12, 90.8, 94.2,7, 98.2,10, 99.3,10, 101.13, 19,21,26,27, 102.6,13,16,22,23

O Bolo 84.9

Bollo 90.8

O Bollo 93.5

Bolo de Senda (v. **BOLO, O**)

BOLO DE SENDA terra (OU)

Bolo de Senda 69.28, 155.33, 157.4, 161.2-3, 172.9-10,86, 174.55

Bolo de Ssenda 98.26-27, 99.27

BOUZA monte (s. loc.)

Bouça 224.7

BOUZAS herdade (Saceda, Palmés, Ourense, OU)

Bouças 128.10

BOUZO¹ (Beiro, Ourense, OU)

Bouzo 81.9,13

BOUZO² leira (Untes, Ourense, OU)

Bouço 128.12

Bouadela (v. **BOBADELA**)

BÓVEDA mosteiro (San Paio de Bóveda, Amoeiro, OU)²

Bouada 29.3,7

Bóueda 97.4

BÚBAL terra / arcediagado (OU)

Buual 1.10, 4.b, 6.12, 25.21, 26.23, 27.17, 28.20, 84.9, 123.94, 133.6

Buuale 3.3

Bubula 3.b

Búual 31.2,22, 67.21, 68.30, 69.27, 71.23, 82.3,59, 98.26, 99.26, 101.38, 102.32

Búbal 89.2, 155.33, 172.9,86

Vúval 174.55

BUBEIRAS (lugar da parroquia de Cornoces, Amoeiro, OU)

Vubeiras 172.51

BUCIÑOS igrexa (parroquia de Carballedo, LU)

² V. tamén SAN MIGUEL DE BÓVEDA.

- Bocinos** 31.21
- Bugesos** (v. **BUXES**)
- Bugijs~Bugijs** (v. **BUXÍ**)
- BURGO** casal / lugar (lugar de Palmés, Ourense, OU)
- Burgo** 147.10[2], 214.2,6
- BURGOS** cidade / bispado
- Burgos** 84.a,25, 85.22,a,e, 100.17,a, 104.22, 117.20, 123.107,111, 121, 132.17, 136.22, 137.19, 141.21-22
- Buual~Buuale** (v. **BÚBAL**)
- BUXES** viña / lugar (s. loc.)
- Gugeenses** 14.2
- Bugesos** 151.8
- BUXÍ** (Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)
- Bugijs** 184.6, 189.4
- Bogijs** 222.8, 223.9, 252.8
- Bugijs** 253.7, 253.14
- C, Ç**
- Cãal** (v. **CAL**)
- CABRERA** señorío (LE)
- Cabreyra** 84.22
- Cabrera** 85.26, 123.110
- CACABELOS** lugar / casares / viña / pombal / leira (lugar de Untes, Ourense, OU)
- Cacaelus** 26.3
- Cacaelos** 69.12, 204.1, 205.4, 206.4, 210.7
- CacaeLOSS** 108.6
- Cacaellos** 109.5,8, 127.10
- Caquaellos** 134.9
- Caquaelos** 164.11, 165.10
- Cacabelos** 181.8
- Caquavellos** 234.11
- CACHAMUÍÑA** (A Lamela, O Pereiro de Aguiar, OU)
- Caschamoýña** 123.164,188
- CACHOMANE** casal / lugar (Fontefría, Amoeiro, OU)
- Caschomane** 115.9, 131.3, 142.15, 219.7
- CÁDIZ** bispado
- [**Cádiz**] 84.a
- Cádiz** 85.a, 123.113
- CAL** viña (Canedo, Ourense, OU)
- Canal** 17.5
- Cãal** 190.62
- CALAHORRA** bispado (RI)
- Calahorra** 84.a, 100.a, 123.111
- Calahora** 85.a
- CALATRAVA** orde
- Calatraua** 84.a, 123.113
- Calatraua** 85.a, 100.a
- CALDELAS** terra (OU)
- Caldelas** 190.80
- CALVOS** souto (Naves, Palmés, Ourense, OU)
- Caluos** 166.8, 168.12
- Çallanoua** (v. **CELANOVA**)
- CÁMARA** viña (Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)
- Cámara** 149.15
- CAMBA** (Rodeiro, PO)
- Canba** 196.25

CAMEROS señorío (RI)

Cameros 84.b, 123.114

Cameros 85.b

Çamora (v. ZAMORA)

CAMPELO casal (Rouzós, Amoeiro, OU)

Campello 72.5

CAMPOS terra (CyL)

Canpos 84.11, 123.96

Canal (v. CAL)

Canba (v. CAMBA)

CANCELO bacelo (Palmés, Ourense, OU)

Cancelo 28.7, 245.5,20

Cancelo 245.3

CANDA árbore (Sartédigos, Vilar de Astrés, Ourense, OU)

Kandana 6.6

CANENDO leira (Untes, Ourense, OU)

Candeendo 164.27

CANEDO vila / freguesía (parroquia de Ourense, OU)³

Canedo 17.4,8,9,17,19, 26, 44.14, 74.4, 175.20, 244.35

Canedum 17.14

Caneto 28.6

Canpos (v. CAMPOS)

CAPELA herdade (Untes, Ourense, OU)

Cappella 128.13

Caquaelos~Caquavellos (v. CACABELOS)

CARBALLO leira (Fontefría, Amoeiro, OU)

Caruallo 68.15

CARBALLOS leira (Fontefría, Amoeiro, OU)

Caruallos 142.4

Caruallas 142.13-14

Çarça (v. ZARZA)

Careyra~Carera~Carerra (v. CARREIRA)

Caril (v. CARRIL)

CARPAZAL viña (s. loc.)

Carpaçal 190.62

CARREIRA casa(s) / lugar (Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)

Carreira 123.203

Careyra 171.7-8

Carreyra 213.4, 225.7,9

Carera 251.3,15

Carerra 251.6

CARREIRAL lugar (Untes, Ourense, OU)

Carreyral 25.2

CARREIRAS DO CHAO leiro (Sas, Untes, Ourense, OU)

Carreiras do Chão 155.9

CARRIL casal / lugar (Palmés, Ourense, OU)

Caril 128.2,4

CARTAGENA bispado (MU)

Cartagena 84.a, 123.112

Cartaiena 85.a

Cartagena 100.a

Caruallas (v. CARBALLOS)

Caruallo (v. CARBALLO)

Caruallos (v. CARBALLOS)

CASA DO CABALO, A casa (Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)

Casa do Cabalo, A 185.8

CASA DO POZO, A casa (Alongos, Toén, OU)

Casa do Puço 73.3

³ V. tamén SAN MIGUEL DE CANEDO.

- Casa do Poço, A** 118.9
Cassa do Pusso 140.35
CASANOVA¹ agro / lugar (O Castro de Beiro, Ourense, OU)
Casa Noua 40.3-4, 214.11, 221.8
Casa Noba 220.3,6
Casa Nova 221.4
CASANOVA² (s. loc.)
Casa Noua 190.56
CASAR DO MATO vila (Tarascón, Canedo, Ourense, OU)
Casar de Mato 84.9
Caschamoyña (v. CACHAMUÍÑA)
Caschomane (v. CACHOMANE)
CASTADÓN (Prexigueiró, O Pereiro de Aguiar, OU)
Castedón 123.203
Castedón 145.8
Castadón 169.4, 170.5, 225.8
Castadón 171.8
CASTEADONA lugar / viñas (lugar de Santiago das Caldas, Ourense, OU)
Castiadona 125.4-5, 175.5, 264.11
CASTELA¹ terra / arcediagado (OU)
Castella 1.21, 90.27, 98.26, 99.27, 101.38, 133.2
Castella de Bual 1.10, 84.9, 123.94
Castela de Bual 12.29
Castella 67.22, 68.30, 69.27, 71.22, 82.58
[Castella] 102.33
Castela 172.7
CASTELA² reino
- Castella** 19.12, 23.19, 26.22, 27.17, 29.21, 30.11, 32.18, 33.15, 35.11, 41.16, 44.12-13, 84.15, 123.101,131
Castella 20.19, 21.23, 25.20, 34.15, 36.22, 38.18, 40.14, 42.9, 43.20, 45.14, 61.23, 74.14[2], 82.1
Castela 28.20, 39.37, 84.20, 89.2
Castiella 62.13, 100.14,d[2], 117.1
Castiella 84.4,b, 25, 85.6, 24, 100.1, 104.1, 2,23, 117.2,21, 123.89, 108, 114, 121, 132.1, 2,3, 18, 136.6, 137.1, 139.1, 141.1,4
Castiella 85.b,e, 88.1
Castelle 100.3
[Castiella] 117.4
Castilla 137.4
CASTELO leira (s. loc.)
Castello 41.6
Castella de Bual (v. CASTELA¹)
Castelle (v. CASTELA²)
Castiadona (v. CASTEADONA)
Castiella (v. CASTELA²)
CASTIETAM lugar (Beiro, Ourense, OU)
Castietam 95.8
Castilla (v. CASTELA²)
CASTIÑEIRO lugar (Tras do Hospital, Ourense, OU)
Castineiro 8.4
CASTIÑEIRA (s. loc.)
Castiñeyra 228.4
CASTRELO¹ pousa (lugar e parroquia de San Cristovo de Cea, OU)
Castrello 161.55

CASTRELO² (s. loc.)⁴

Castrelo 190.80

CASTRELO DE MIÑO (parroquia de Castrelo de Miño, OU)

Ponte de Castrelo 82.14

Castro (v. CASTRO DE BEIRO, O)

Castro Bono (v. CASTROBÓ)

CASTRO DE BEIRO, O parroquia (freguesía de Ourense, OU)

Castro 15.21

Sancti Andree de Castro 19.4, 38.5

Castro 20.20, 27.5, 86.23

Sancti Andree de Castro 39.8

Sancti Andree do Castro 40.3

Sancti Andree de Castro 59.3

Sancti Andree 59.5

[**Santo**] **André de Castro** 113.6-7

Santo André do Castro 150.4,13-14, 184.30, 216.57, 218.39, 221.42, 223.41

Santo André [do] Castro 214.12

Santo André do Castro 215.2, 217.32, 220.3,8, 221.4,11, 223.40

[**Santo André**] 215.8

Santo André do Castro 219.37, 220.34-35

Santo André de Castro 222.44

Santo André 222.45

Sant'Andrés do Castro 252.43

Santo Andrés do Castro 265.29

CASTROBÓ lugar (Canedo, Ourense, OU)

Castro Bono 44.4

Castrum Bonum 74.3

CASTROCONTRIGO (LE)

Castro Gontrigo 242.24

CASTROVERDE (lugar de Noalla, San Cibrao das Viñas, OU)

[**Castro**] **Verde** 149.10-11

Castro Uerde 149.19

CASTRO DE GOLPE (s. loc.)

Castrum de Golpis 63.8, 64.8

Castrum Bonum (v. CASTROBÓ)

Castrum de Golpis (v. CASTRO DE GOLPE)

Cautum Ueterem (v. COUTO VELLO)

CEA aldea / lugar (San Cristovo de Cea, OU)

Çea 157.3,4,29

Cebeyra (v. CIBEIRA)

CEBOLIÑO couto / aldea (lugar e parroquia de Ourense, OU)

Çebolino 110.4, 123.261

Çeboliño 123.24,40,45,65,140,200, 234,245,124.5,7,18,23,48,58,73, 135.8,23,24,56

Çeboljño 123.181, 169.2, 195.47,

Çebollino 123.210, 145.7

Çebollino 135.9,10,11,26,19,37,39, 46,52

Çebuljño 153.11

Çebolyno 225.8

CELANOVA mosteiro (OU)⁵

Cellenoue 1.b

Cella Noua 6.12-13, 8.11

Cellenoue 9.7

⁴ No documento en que se atesta dise “que he en terra de Caldelas”.

⁵ V. tamén SAN SALVADOR DE CELANOVA.

- Cellenoue** 9.13
Cellanoua 13.24
Cellenoue 13.25,26 84.10, 123.95
Cellenoue 37.8
Cellenoue 63.16, 64.17
Çella Noua 66.23, 153.39
Çallanoua 88.3
Çellanoua 112.35, 127.6, 133.57, 134.3
Çellanoua 122.13
Çelanoua 133.1,28,37, 47,51, 142.5, 177.26
Cela Noua 133.9,19
Celanoua 133.11
Çella[noua] 133.54
Çela Noua 143.2,5,27
Çela Noba 232.38
Çela Nova 233.39, 238.1,20
Celle Noue 234.s, 235.s, 236.s, 238.s
CERDEIRA¹ leira (Untes, Ourense, OU)
Çerdeira 50.3,
Çerdeira 165.39,40
CERDEIRA² leira de viña (Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)
Çerdeira 149.8
Çerdeira 149.16,
CERDEIRIÑAS agro (Zarza, Souto, San Cristovo de Cea, OU)
Çerdeyríñas 172.52
CHAGUAZOSA, A (s. loc.)
Chaugazosa, A 41.6
CHAIRA (s. loc.)
Chanaria 63.3, 64.3
Chanaria (v. CHAIRA)
- Chanjnzela** (v. CHAVICELA)
CHANTADA (LU)
Chantada 216.4,57
CHAO DE CASTELA terra (OU)
Chão de Castela 155.33, 172.9
Chãao de Castela 172.85, 174.55
CHAO DE UNTES viña (Untes, Ourense, OU)
Chãao d'Untes 114.5
Chaugazosa, A (v. CHAGUAZOSA, A)
CHAVICELA leira / leira de viña (Santiago das Caldas, Ourense, OU)
Chauzezela 187.4
Chanjnzela 229.15
Çibdat (v. CIUDAD RODRIGO)
CIBEIRA (prob. Untes, Ourense, OU)
Cebeyra 25.10
CIGACHOS viña (Untes, Ourense, OU)
Çigachos 164.29
Sigachos 210.6
CIUDAD RODRIGO (SA)
Ciuitatem 3.7
[Çib]dat 84.c
Çibdat 85.c
Ciuitatem Rodericj 100.13
Ciudat 100.c
Çiudade 123.117
Codeyro (v. CUDEIRO)
Coyra (v. CORIA)
CONCHADA casal (lugar de Palmés, Ourense, OU)
Conchaada 17.15
CONGOSTRA VELLA (Outariz, Canedo, Ourense, OU)

- Congosta Vella** 202.11
- Conpostella** (v. SANTIAGO DE COMPOSTELA)
- CÓRDOBA** bispado
- Córdoua** 62.14, 82.2, 84.4,21, 84.a, 85.7,24,a, 88.2, 100.2,15,a, 104.1,3,23, 117.1,2,4,21, 123.89, 108,112, 132.1,2,3,18, 136.7, 137.1,4, 139.1, 141.1,4
- CORIA** bispado (CA)
- Coyra** 84.c
- Coria** 85.c, 100.c, 123.117
- CORREDOIRA** leira (lugar da parroquia de Alongos, Toén, OU)
- Corredoyra** 62.44, 138.8
- Corredoyra** 138.10,16
- CORTIÑA DO CANDÓ, A** leira (Cacabelos, Untes, Ourense, OU)
- Cortyiña do Candoo, A** 134.9
- CORTIÑAS** leiro (Untes, Ourense, OU)
- Cortiñas** 155.8
- COSTA** herdamento / leira (Cacabelos, Untes, Ourense, OU)
- Costa** 30.4, 108.8, 109.11, 164.57
- COUBAS** (Sartédigos, Vilar de Astrés, Ourense, OU)
- Quouuas** 6.5
- COUSO VELLO** (Canedo / Palmés, Ourense, OU)
- Coussum Uetus** 17.17
- COUTO VELLO** (Canedo, Ourense, OU)
- Cautum Ueterem** 17.14
- COVA** muíño (cidade de Ourense, OU)
- Coua** 190.58
- COVA DE LOBO** (Beiro, Ourense, OU)
- Coua de Lobo** 81.9-10,13
- COVELAS** (Rouzós, Amoeiro, OU)
- Couelas** 48.8
- CUDEIRO** (lugar e parroquia de Ourense, OU)⁶
- Codeyro** 195.47
- CUENCA** bispado
- Cuenca** 84.a, 85.a, 100.a
- Cuenca** 123.112

D

- DACÓN** (lugar da parroquia de Amarante, Maside, OU)
- Dacón** 203.1
- DEZA** terra / arcediagado (PO)
- Dezia** 7.14
- De[ça]** 133.22
- DOADE** couto (lugar e parroquia de Sober, LU)
- Dóade** 190.80
- DOZÓN** arcediagado / coutos
- Doçón** 92.25, 172.86, 174.55

E

- ENTRE CONGOSTRAS** leira (Santiago das Caldas, Ourense, OU)
- Ontre Congostas** 187.4
- ERVANZAL** (San Tomé, Tras do Hospital,

⁶ V. tamén SAN PEDRO DE CUDEIRO.

- Ourense, OU)
Eruañcal 153.6
ESCORISCADA viña (prob. Untes, Ourense, OU)
Scuriscada 25.10
ESPAÑA
Hispanie 1.3, 1.19, 1.20, 1.22, 1.a, 1.b, 84.6,14,15,16, 123.91,100,101, 102
Espana 84.5
Espannas 84.23
Españas 85.27
Espanha 123.33,58,71,89,172,189,229
Espanhas 123.110
Espanna 124.10,44
España 135.15
ESPIÑAL (Alongos, Toén, OU)
Espyñal 138.6
EXTREMADURA
Extrematura 3.7
Extremadura 4.13
Strematura 8.10
Strematura 12.27
Strematura 17.30
F
FAQUÍN vila / casal (lugar da parroquia de Garabás, Maside, OU)
Faquín 12.8,11
Facin 37.6
Faquim 84.10
FECHAS parroquia (parroquia de Celanova, OU)
Fechas 31.18
FECHOS (lugar da parroquia de Trasalba, Ourense, OU)
Fechos 181.4
Felgeira (v. **FILGUEIRA**)
FERRADAL (Alongos, Toén, OU)
Ferradal 138.7
Ficulnea (v. **FIGUEIRA**)
Ficulneis (v. **FIGUEIRAS**)
FIGUEIRA agro (Sartédigos, Vilar de Astrés, Ourense, OU)
Ficulnea 6.6
FIGUEIRAS herdade (lugar da parroquia de Fontefría, Amoeiro, OU)
Ficulneis 36.5
FIGUEIREDO¹ regueiro / lugar (Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)
Figueiredo 123.203
Figeyredo 198.12,15,25,26,47, 207.3
FIGUEIREDO² (parroquia de Paderne de Allariz, OU)
Figueyredo 212.173
FIGUEIREDO³ viña (Sas, Untes, Ourense, OU)
Figueral 254.3
Figueral (v. **FIGUEIREDO**³)
FILGUEIRA laxes (prob. Palmés, Ourense, OU)
Felgeira 28.5
FOFE monte (Untes, Ourense, OU)
Fofe 216.26
FONDO DE SOUTELO (prob. Untes, Ourense, OU)
Fundo de Soutelo 54.9

- FONTE DO BISPO, A** (cidade de Ourense, OU)
Fonte do Bispo, A 190.46,82
- FONTE DÓNEGA** leira de viña (Untes, Ourense, OU)
Fonte Dónega 261.17
- FONTE FERRADA** (San Tomé, Tras do Hospital, Ourense, OU)
Fonte Ferrada 153.6
- FONTE VERGUEIRA** (Untes, Ourense, OU)
Fonte Vergeira 166.31
Fonte Vergeira 168.37
Fonte Vergeira 261.9
- FONTEFRÍA** vila / couto / lugar / casal (parroquia de Amoeiro, OU)
Fonte Frígida 1.13, 84.12, 123.97
Fonte Frigido 24.3, 36.4,10
Ffonte Fría 68.16
Ffonte Ffría 86.16, 103.21
Ffonte Ffría 103.16-17,39
Ffonte Fría 121.9
Fonte Fría 131.3, 190.88, 220.35
Fonte Fría 131.6,27, 208.5,9, 221.43
Fonte Fríja 142.9
Fonte Fríja 142.17
Fonte Frýa 147.9
- FORMIGUEIRO** castelo / meirindade (lugar da parroquia de Trasalba, Amoeiro, OU)
Formigueiro 207.25, 212.101, 239.33
Formigueyro 212.39
Formigueyro 212.108
Frumjgejro 255.43, 256.28, 257.29, 262.29, 266.48
- Frumjgeyro** 258.28, 259.30, 260.37, 261.48
- FORNO TELLEIRO** (Untes, Ourense, OU)
Furno Tegulario 15.4
Furno Tegulario 25.6
Furno Telleyro 66.6[2]
Furno Teleiro 147.11
- FRAGUAS** casa (O Castro de Beiro, Ourense, OU)
Frágoas 177.9
- Fraxaneto-Ffraxeneto** (v. FREIXEDO)
- FREAMIR** fonte (prob. Paradelá, Vilar de Astrés, Ourense, OU)
Friamir 29.4
- FREIXEDO** vila / casal (lugar da freguesía do Castro de Beiro, Ourense, OU)
Ffraxeneto 1.7
Freixedo 19.4, 39.23-24
Freixêdo 39.2, 101.19, 102.13
Freixedo 40.a
Freyxento 84.8
Ffreyxedo 97.3
Fraxaneto 123.93,
- FREIXENDO** herdade / lugar (lugar da parroquia de Alongos, Toén, OU)
Frexijdu 23.3
Freyxedo 77.3-4
Ffreyxendo 140.9
- Frumjgejro-Frumjgeyro** (v. FORMIGUEIRO)
- Fundo de Soutelo** (v. FONDO DE SOUTELO)
- Furno Tegulario** (v. FORNO TELLEIRO)

G

GABIÁN vila / casal (lugar de Gabián, Longos, San Cristovo de Cea, OU)

Gauiam, O 84.10

Gauían 86.3, 101.28, 102.24

Gauían 116.4,6

Gauyam 130.7

Gabián 174.5,10

Gavián 174.25

GALICIA reino

Gallecia 3.7, 8.10, 12.27, 17.30, 23.19, 30.12, 32.19, 33.16-17, 34.16, 35.12, 39.39, 42.9, 43.21, 45.15, 61.24, 64.15, 74.15

Galletia 4.13, 47.14, 50.22, 52.14, 53.14, 54.15, 55.14, 56.23, 59.16

Galleciam 10.12

Gallecie 16.1, 100.3,4

Gallecia 29.22, 38.19, 40.15

Galliza 62.3,24

[**Gallizia**] 62.13

Gallecja 63.14

Gallisia 82.1, 89.1,6, 123.108, 132.1,2,3,4,5,9, 11,14,18,26

Gallizia 84.4,21, 88.1,3,11, 104.1,2,3,5,9,10,12, 15,17,23,24,36, 137.1,4,15[2], 139.1,2,38

Galliçia 85.7,24

Galizia 100.1,15,22, 117.11,12, 16,21,22

Galisia 117.1,2,4,15,31, 123.89, 132.8, 13

[**Galisia**] 117.4

Galicia 123.131

Gallsia 132.18

Galisa 136.3[2],7, 141.17[2], 155.34, 156.37,38, 158.36, 164.74, 165.53, 167.27, 174.56

Galicia 141.1,4, 148.2, 154.39, 40, 155.33, 157.31,33, 158.37, 161.3,60,61, 163.44,45, 164.72, 165.53, 166.63,64, 167.28, 168.75-76,77, 174.57

Gallysja 148.20

[**Gallysja**] 162.20

Galjza 255.44, 256.28, 257.30, 258.29, 259.31, 260.38, 262.29, 266.50

Galyza 261.49

GARDUÑEIRA (Beiro, Ourense, OU)

Garduneyra 81.9,13

Gauiam~Gauían~Gauyam~Gavián (v. **GABIÁN**)

Geem (v. **JAÉN**)

GRADEIRA (lugar da parroquia de Toén, Toén, OU)

Grãadeira 123.19

GRADIL (Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)

Gradill, O 191.4

GRANADA reino

Granada 100.19

Gugeenses (v. **BUXESES**)

GUITAR (lugar da parroquia de Ulloa, Palas de Rei, LU)

Guytar 141.50

H

Hastrees (v. **ASTRÉS**)

HEDREIRA muro (Sartédigos, Vilar de Astres, Ourense, OU)

Hedraria 6.4

Hispanie (v. **ESPAÑA**)

Horens (v. **OURENSE**)

Huntes (v. **UNTES**)

I

INGLATERRA reino

Anglatierra 100.17

INSUA viña (Tras do Hospital, Ourense, OU)

Ynsua 201.4,12,15,21, 28,30

J

JAÉN bispado

Jahén 62.14, 123.89

Geem 82.2

Jahén 84.4,21,a, 85.7,24,a, 88.2, 100.1,15,a, 104.1,3,24, 117.1,3, 4,21, 123.108,113, 139.1, 141.2

Jahén 132.1,3,18

Jahén 132.2, 136.7

Jahén 137.2,5

Jaheén 141.5

Iuncal (v. **XUNCAL**)

Juste~Iusti (v. **XUSTE**)

K

Kandana (v. **CANDA**)

L

LAGARIÑOS lugar / casal (lugar da parroquia de Santo Eusebio da Peroxa, Coles, OU)

Lagariños 190.51, 238.4, 242.21-22

Lágẽa~Lágea (v. **LAXA**)

LAGOA herdade (Ribela, Coles, OU)

Lagona 13.3

Lájjea (v. **LAXA**)

LAMA¹ fonte (s. loc.)

Lama 87.13

LAMA² lugar (lugar da parroquia de Palmés, Ourense, OU)

Lama 146.2, 147.12,15,16, 255.9

LAMA DE ZARZA (Zarza, Souto, San Cristovo de Cea, OU)

Lama de Çarça 172.51

LAMAS casal (prob. Longos, San Cristovo de Cea, OU)

Lamas 98.17, 99.16, 174.4,10,24,

LAMAS, AS (lugar da parroquia da Valenzá, Barbadás, OU)

As Lamas 149.20

LAMAS DE SIL (Canedo, Ourense, OU)

Lamas de Sil 17.5

LAMASÁIDA lugar (lugar da parroquia de Garabás, Maside, OU)

Lama Seyda 37.6

- LAMEIRO DE DONA MARÍA, O** lugar (Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)
Llameyro de Dona María, O 170.4
- Lameiro do Baño** (v. BAÑO DO LAMEIRO, O)
- LAMELA** couto (lugar e parroquia do Pereiro de Aguiar, OU)
Lamela 123.40,45,181,200,234, 245,261, 124.18,23,48,59,73, 251.3, 253.32
Llamella 135.3, 24,62
- Laonia~Laonie~Laonya** (v. LONIA, A)
- LARA** señorío (BU)
Lara 136.7, 137.2, 139.1,4, 141.2
- LARELLE** (lugar da parroquia de Toén, Toén, OU)
Larelio 43.3
- Lauredo~Laureto** (v. LOUREDO)
- LAXA**¹ muíño (Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)
Lágãa 110.7
Lágea 123.142, 198.13, 207.12,14
- LAXA**² leira (Untes, Ourense, OU)
Lájea 261.8
- Lebizes** (v. LEVICES)
- Legione~Legioni~Legionis~Legionem** (v. LEÓN)
- LE MOS** terra (LU)
Lemos 4.b, 84.11, 123.96, 133.29,41
Lemis 133.11
- LEÓN**
Legioni 1.20
Legione 3.7, 4.12, 5.12, 8.10, 12.27, 13.24, 14.11, 15.18, 17.30, 19.12, 20.19, 21.23, 25.20, 26.22, 27.16, 28.20, 29.21, 30.11, 34.15, 38.18, 41.16, 42.9, 43.20, 44.13, 47.13, 50.20-21, 52.14, 53.13, 54.14, 55.14, 56.22, 59.15, 63.14, 64.14, 74.14, 84.15
Leone 6.12
Legione 9.12, 35.11, 45.14
Legione 11.30, 23.19, 32.18, 33.15, 40.14, 61.23, 123.101, 131
Legionis 16.1, 85.9
Legionem 16.b
Legio[ne] 36.21
Llegiom 39.38
León 62.13, 84.d, 85.24,c,d[2], 100.22, 117.1, 132.1,2,3,18, 136.6, 137.1,4, 139.1, 141.1,4
León 82.1, 84.4,c[2], 85.7, 85.7[2],c, 88.1, 100.1,14,c, 104.1,2,23, 117.2,21, 123.89, 108,116,117,120
Leom 84.21
Legionis 100.3,4
[León] 117.4
- LEVICES** (lugar da parroquia de Melias Colles, OU)
Lebizes 196.25
- Lignares** (v. LIÑARES²)
- LIMIA** terra / arcediagado (OU)
Limiam 4.b, 5.12, 8.11, 15.19, 17.31
Limia 9.12
Limiam 16.b
Limie 84.11, 123.96
Limya 123.131,249
Limja 124.61, 179.23
- LIMOGES** vizcondado (Nòva Aquitània, FR)
Limoges 100.20

LIÑARES¹ (Louredo, Maside, OU)

Lynares 90.9

Linares 93.5

LIÑARES² vila / lugar (O Castro de Beiro, Ourense, OU)

Linares 12.5, 15.4-5,

Lignares 27.5

Linnares 40.4

Llameyro de Dona María, O (v. **LAMEYRO DE DONA MARÍA, O**)

Llamella (v. **LAMELA**)

Llegiom (v. **LEÓN**)

Llona (v. **LONIA, A**)

Llub[a]es (v. **LOBÁS**)

LOBÁS parroquia (freguesía do Carballiño, OU)

Llub[a]es 39.40

Lobães 123.249, 124.61

LOBATA, A (Outariz, Canedo, OU)

Lobata, A 202.11

LOBOSOME DE VOITRES pena (prob. Palmés, Ourense, OU)⁷

Lubusomeam de Voytores 17.15

LONIA, A río / muíños / ponte / viña (Velle / Tras do Hospital, Ourense, OU)

Laonia 1.13, 8.4, 84.11

Laonie 5.2, 5.3

Laonya 123.97

Looña 145.9, 162.5, 176.6, 178.5,6, 189.5, 190.54,57, 198.14, 253.9

Loña 153.9

Loña, A 213.5

Loolla 222.9, 223.9

Llona 252.9

LOÑA DO MONTE (parroquia de Nogueira de Ramuín, OU)

Looña do Monte 87.26

LOUREDO vila / freguesía / igrexa / tulla (lugar e parroquia de Maside, OU)⁸

Laureto 1.10, 84.9, 123.94

Lauredo 12.b, 37.7

Louredo 35.3, 98.24, 99.24, 156.21-22, 212.155, 233.14, 236.13

LOUREIRO lugar (Rouzós, Amoeiro, OU)

Loureyro 72.4

Lubusomeam de Voytores (v. **LOBOSOME DE VOITRES**)

LUGO bispado / diocese / catedral / cidade

Lugo 84.c, 85.c, 91.2,7,10,13, 92.1,7,18,22,24[2], 25,26[2],29, 100.c, 123.118, 129.14,20,29, 133.3,26,27,30,33, 36,38,39,42,44,47, 179.23, 199.32, 231.44, 235.36, 236.34

Luci 133.22

M

Maçaayra (v. **MAZAIRA**)

MACEDA DE MONTES terra (OU)

Maçenda de Montes 172.84, 174.5

Maioricam (v. **MAYORGA**)

MÁMOAS leira (Fontefría, Amoeiro, OU)

Mámoas 68.15

MANDRÁS (lugar e parroquia de San Cristovo de Cea, OU)

⁷ V. tamén OUTEIRO DA PENA LOBOSOME.

⁸ V. tamén SANTA MARÍA DE LOUREDO.

- Mandrianes** 1.13
Mandraes 24.4, 56.3
Mandrães 84.12
Mandrianes 123.97
Mandrãas 161.58
MARAÑAO río (OU)
Maranáao 174.26
MARROCOS bispado
Marr[u]ecos 84.a
Marruecos 123.113
Marrococ 212.177
MAYORGA arcediagado (VA)
Maioricam 4.b
Mayorga 129.10,16,36
MAZAIRA viña (Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)
Maçaayra 149.15
MEÁ lugar (O Castro de Beiro, Ourense, OU)
Mediana 59.3
MEDELAS leira (O Castro de Beiro, Ourense, OU)
Medelas 15.5, 27.3
Mediana (v. **MEÁ**)
MEDINA DEL CAMPO (VA)
Medina del Canpo 88.14, 117.33
Medina del Canpo 104.38, 139.44
Medjna del Canpo 132.28
MEDÓ (cidade de Ourense, OU)
Medóo 190.58
MEDOÑA leira (Untes, Ourense, OU)
Modonia, A 69.9,11
Modona 256.3, 257.3
Meende~Mẽende~Meendj (v. **MENDE**)
- Mendonedo~Mendoñedo** (v. **MONDOÑEDO**)
MENDE vila / couto / lugar / pousa / muíños / curral / viña / granxa / lugar (lugar da parroquia de Tras do Hospital, Ourense, OU)
Menendi 1.12, 5.2, 5.3, 123.96
Menendi 5.5
Meendj 20.3
Meende 62.7,8,9,10,27,38, 65.4, 110.4,38, 119.4, 120.5, 121.6, 123.23,33,35,37,58,60,62,72, 140,172,175,182,183,193,198, 204,211,230,234,235,239,243, 247, 124.5,11,12,14,20,22,25,26, 31,35,44,49,50,53,56,60, 135.7, 9,10,15,26,36,38,47, 176.3, 190.50, 222.9
Menendj 84.11
Mẽende 110.15, 135.17,18,19, 23,27,33,40,44,46,53,54,56,57, 190.54,56,86, 196.6,16, 223.10, 224.38, 225.3,8,19,41
Meende 123.73,145,158,162,174,186, 190,192,200,201,202,208,211, 213,214, 135.54,56, 145.12, 149.34, 185.8,11, 194.4, 198.9,10, 201.17, 207.2,6,7,11, 12, 253.14,37
Menendi 123.125
[Meende] 124.6
Meende 149.5,14[2]
Mende 153.10,12,21, 252.19
Mende 153.11
Me[n]de 153.13

- Mende** 213.17, 234.36, 251.3,34, 252.9
- MILMANDA** vila (parroquia de Celanova, OU)
- Mjlmanda** 133.52
- Mineum~Minej** (v. **MIÑO**)
- MINFORTE** casal (Untes, Ourense, OU)
- Ami[nforte]** 51.6
- Bynforte** 215.7
- MIÑO** río
- Mineum** 17.6
- Mineum** 17.20,22, 25.7
- Minej** 17.20
- Miño** 118.9
- Mjnno** 151.9
- Mjno** 184.7, 184.8
- Myño** 189.5
- Myno** 189.6, 247.11, 252.11
- Mjño** 216.11, 222.10, 223.11, 229.13, 253.9
- Modona~Modonia** (v. **MEDOÑA**)
- Moyno** (v. **MUÍÑO**¹)
- MOLINA** señorío (GU)
- Mollinja** 82.2
- Molina** 84.4,21,b, 85.7,24,b, 88.2, 104.1,3,24, 117.21, 136.7, 139.1
- Moljna** 117.1,3,4, 132.1,2,3,18, 137.2,5, 141.5
- Mulina** 123.89,109,114
- Molyna** 141.2
- MONDOÑEDO** bispado (LU)
- Mendonedo** 84.c, 85.c
- Mendoñedo** 100.c
- Mendonedo** 123.117
- MONFORTE** (LU)
- Monffo[rte]** 82.24
- MONTEALEGRE** (Untes, Ourense, OU)
- Monte Alegre** 240.11
- MONTENEGRO** terra (LU)
- Montem Nigrum** 16.b
- MONTERROSO** terra (LU)
- [Montem] Rosum** 16.b
- MONTORO** (CO)
- Muntor** 1.a
- MORA** (s. loc.)
- Mora** 42.b, 69.25
- MORADILLAS** (Untes, Ourense, OU)
- Moradillas** 128.13
- MOREIRA**¹ (Untes, Ourense, OU)
- Moreyra** 69.11
- MOREIRA**² muíño (Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)
- Moreyra** 198.14
- Moreira** 207.12
- MOREIRAS** (s. loc.)
- Moreiras** 190.57,86
- MORETE** lugar (Untes, Ourense, OU)
- Morete** 205.4
- Morete** 206.4
- MORGADE** parroquia (prob. freguesía de Xinzo de Limia, OU)
- Morgade** 81.22
- Morteyra** (v. **MURTEIRA**)
- MOURISCADO** leira (prob. Palmés, Ourense, OU)
- Mouriscado** 215.8
- MUÍÑO**¹ leira (Fontefría, Amoeiro, OU)
- Moyno** 68.15

- Muíño**² bacelo (O Castro de Beiro, Ourense, OU)
Muýño 215.6
- Mulina** (v. **MOLINA**)
- MUNDÍN** ermida (lugar da parroquia de Garabás, Maside, OU)
Mundin 10.3
Sancti Mametis de Mundin 12.8-9
- Muntor** (v. **MONTORO**)
- MURCIA** reino
Murça 62.14, 82.2, 84.21,b
Murcia 84.4, 100.d
Murçia 85.7,24, 88.2, 100.2,15, 104.1,3,23, 117.1,3,4,21, 123.89, 141.5
Murçia 85.b, 123.108, 114, 132.1,2,3,18, 136.7, 137.2, 4, 139.1, 141.1
[Murçia] 100.19
- MURTEIRA** parroquia (lugar da freguesía de Tibiás, O Pereiro de Aguiar, OU)
Morteyra 110.41, 123.159
- N**
- NABALLOS** monte / bacelo (prob. San Tomé, Tras do Hospital, Ourense, OU)
Naballos 145.6,16, 201.7,13,15,28
- Nabes** (v. **NAVES**)
- NÁJERA** (RI)
Naiara 1.21, 84.15, 123.101
- Naygo de Fondo** (v. **ANAIGO DE FONDO**)
- NAVARRA** reino
Nauarre 1.21, 84.15, 123.102
- NAVES** casares / granxa / lugar (lugar da parroquia de Palmés, Ourense, OU)
Naues 106.3, 166.8,15,16,54
Nabes 166.19
Nabes 168.10-11,19-20,21,64, 196.25
Naves 168.26, 246.7
- NEIRA** arcediagado (LU)
Neyra 92.25
- NIEBLA** reino (HU)
Niebla 100.20
- NIÑO DE CAN** casal / lugar (Louredo, Maside, OU)
Njno de Cam 35.4
Njño de Can 154.8
- NOALLA** parroquia (freguesía de San Cibrao das Viñas, OU)
Noalla 76.47
- NOGUEIRA**¹ leira (Freixendo, Alongos, Toén, OU)
Nugueyra 23.7
- NOGUEIRA**² leira (Untes, Ourense, OU)
Nugaria 61.5
- NOGUEIRAS, As** lugar (Freixendo, Alongos, Toén, OU)
Nugeyras, As 77.4
- O**
- OLIVEIRAS** leiro de viña (Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)
Oulyueiras 149.9

- Ouljuejra** 207.13,16
- Ontes** (v. **UNTES**)
- Ontre Congostas** (v. **ENTRE CONGOSTRAS**)
- ORCELLÓN** terra (OU)
- Orzellón** 67.21, 69.27, 101.39
- Orzellón** 68.29
- Orsellón** 71.22
- Orsellón** 89.2
- Orenes~Oréns~Orense~Orrense** (v. **OURENSE**)
- ORGAL** cortiña (Zarza, Souto, San Cristovo de Cea, OU)
- Orgal** 172.54
- Orsellón~Orzellón** (v. **ORCELLÓN**)
- ORVIETO** (IT)
- Urbem Veterem** 190.18
- OSEIRA** mosteiro (OU)
- Osseyra** 100.29
- Osera** 246.6
- OSMA** bispado (SO)
- Osma** 84.a, 85.a, 100.a, 123.111
- Otero** (v. **OUTEIRO**⁴)
- OVIEDO** bispado (AS)
- Ouetum** 16.b
- Ouido** 84.c, 85.c, 100.c
- Ouyedo** 123.116
- Oulyueiras~Ouljuejra** (v. **OLIVEIRAS**)
- OURENSE** cidade / bispado / vila / diocese
- Auria** 5.3, 6.12, 8.10, 12.28, 13.24, 14.11, 15.19, 19.13, 21.24, 25.20, 26.22, 27.17, 28.20, 29.21, 30.11, 32.18, 33.16, 34.15, 35.12, 36.22, 38.19, 39.38, 40.15, 42.9, 43.20, 45.15, 74.13, 123.131
- Aurie** 14.b, 44.13, 72.19, 74.14, 78.20,21, 79.14,15, 123.136,137, 125.14
- Auriam** 19.12
- Ourense** 31.17, 21, 65.18-19, 68.3, 76.50, 84.c, 124.12,63, 153.39, 187.22, 202.29, 219.38, 229.14,63, 253.5, 264.9, 265.1
- [Au]ria** 41.16-17
- Ourense** 48.23, 62.12,25, 70.13, 95.31, 110.43, 135.4, 150.1,3,25, 176.1, 186.26, 189.2, 203.32, 204.12, 205.18, 206.18, 207.2,5, 6,25, 209.24, 210.2
- Ourense** 62.1,25,40,46, 80.23, 81.23, 82.19, 87.27, 118.4,5, 120.3, 121.3, 124.1,4
- Orense** 62.15, 85.c, 104.7,24,25,30, 117.8,22, 26, 123.118, 132.4,7,19[2],22, 215.31, 216.59, 217.34, 218.46, 220.36, 221.44, 222.47, 223.42, 224.39, 225.42, 226.21, 228.41, 232.40, 233.40, 239.36,39
- Ourense** 62.27, 76.3,6,11,18, 44, 103.3,16,38,63
- [Ourense]** 65.1, 135.5, 138.31, 176.29, 197.26, 208.38, 210.27
- Ourense** 65.2,7,19[3],22,24[2], 28[2],38[2],39, 66.24, 199.32, 229.14, 253.34
- Aurense** 65.11,22
- Ourense** 80.19, 95.2[2],29, 32,33, 96.24, 100.24,28[2],29,

103.59,61, 110.2,40, 117.5,22,
 118.22, 123.1,2,5[3],21[2],22, 26,
 28[2],29,32,34,54,60,73,122,137,
 138,139,158,159,170,175, 193,202,
 210,247,248,257,263,264[2],
 124.1,2,33,34,60,61,69, 75[2],76,
 129.2[2],3,13,25,53, 131.2,27[2],
 133.2,3[2],26, 135.2,60, 136.1,2,33,
 142.31, 144.1,19,21, 147.2,17,
 169.1,4, 16, 186.28, 188.25,
 189.15, 190.48,54,75, 195.1, 196.1,
 199.32,35, 201.37, 204.11,12,
 212.2,11,16,94,99,103,107,110,
 113,117
Ourense 80.22, 82.55, 123.250,
 131.25
Ourense 96.30, 129.27, 136.25,
 138.29, 145.45, 146.29[2],
 148.2,5,20, 149.1,8,13,32,33,34,
 150.7,8,27, 28, 151.3,42,43, 152.36,
 153.43, 155.1, 160.39, 162.1,9,18,20,
 169.17, 170.1,5,27,29,30,
 175.27, 178.2,6,27,30, 179.1,2,
 22,24,25, 180.23, 181.32,
 182.16, 183.32, 184.3,30, 185.3,
 27,30, 190.58,63,87[2], 191.1,
 23,25, 192.24, 193.21, 194.3,29,
 195.17,21,29,46,48, 196.1,25,
 199.1,26,30,34,35, 200.15,16,17,
 207.2, 210.27, 213.23, 215.29[2],
 217.4,5,6,31,32, 218.2[2],9,38,41,42,
 222.4, 223.4,11, 224.37, 225.8[2],40,
 226.1,20, 228.39, 239.33,34,
 241.3,8,22,23, 252.11

Oréns 100.c

Orenes 104.4, 179.24,28, 198.53

Ourense 111.5,33,
 135.1,2[3],4,6[2],10,16,46,56, 61,
 138.1,6, 141.44, 142.3,27,28, 29,33,
 144.22[2], 145.7,8,44, 154.1, 155.32,
 156.1, 158.2, 165.2,5,10,23,24[2],25,
 166.2, 167.2, 168.3, 172.7, 174.2

Ourense 198.1[2],6,16,17,32,50,
 52[2]

Orense 211.30,32, 213.25, 229.66

Ourense 213.23,27,

Orense 219.39, 240.32, 265.30

Orrense 251.34, 252.4

OUTARIZ lugar / granxa / viña / casa / lagar
 (lugar de Canedo, Ourense, OU)

Aucteriz 1.7

Outariz 17.7-8,8-9, 14[2],19, 78.5,
 215.4, 243.8,49, 244.6,15

Auctariz 32.3

Auterit 84.8

Outorís 96.6

Auterit 123.93

Outarís 147.13, 17,18,42, 180.3,
 201.37, 215.7, 13,22, 229.30

Outerís 202.6

Outarjs 229.29

OUTEIRIÑO¹ (San Tomé, Tras do Hospital,
 Ourense, OU)

Outeyriño, O 145.9

Outeyriño 145.11,15,18,23,25

OUTEIRIÑO² (O Castro de Beiro, Ourense,
 OU)

Outeyriño 215.6

OUTEIRO¹ casal / lugar (Louredo, Maside, OU)

Auteiro 39.17

Outeiro 232.5

OUTEIRO² casal (Astrés, Vilar de Astrés, Ourense, OU)

Outeyro 81.7, 127.5

OUTEIRO³ pardiñeiro (Untes, Ourense, OU)

Outeyro 216.8

OUTEIRO⁴ lugar (O Castro de Beiro, Ourense, OU)

Outeyro 220.6, 221.9

Otero 214.11

OUTEIRO DA FILGUEIRA (prob. Palmés, Ourense, OU)

Outeiro da Felgeira 28.4

OUTEIRO DA MORA (prob. San Tomé, Tras do Hospital, Ourense, OU)

Outeiro da Mora, O 145.12-13

OUTEIRO DA PENA LOBOSOME (prob. Palmés, Ourense, OU)⁹

Outeiro da Pena Lubusome 28.5

OUTEIRO DE ABELEDA lugar / casal (Abeleda, O Castro de Beiro, Ourense, OU)

Autario de Auelaneda 19.3-4, 19.6

Auteyro de Auelaenda 38.6

Auteiro de Auelenda 39.7

Auteiro de Auelaned[a] 39.11-12

Outeyro d'Avellaeda 97.3

Outeyro d'Avelēeda 108.4

OUTEIRO DE ALLOS viña (prob. San Tomé, Tras do Hospital, Ourense, OU)

Outeiro d'Allos 145.8, 201.7, 12, 15, 18, 21, 28, 30

Outer d'Allos 149.16

OUTEIRO DE BISPOS lugar (Rouzós, Amoeiro, OU)

Outeyro de Bispos 211.7

OUTEIRO DE GATO (s. loc.)

Autarium de Gato 63.8-9, 64.8-9

OUTEIRO DE RAMO monte (Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)

Outeiro do Rramo 145.6

Outeyro de Rramo 225.7, 10, 12-13

Outer d'Allos (v. **OUTEIRO DE ALLOS**)

Outerís-Outorís (v. **OUTARIZ**)

P

Paaço~Paço~Paçoo (v. **PAZO**)

Paaço (v. **PAZO DOS RUXÉS**)

Paaço de Meende (v. **PAZO DE MENDE**)

Paaço dos Rrugees~Rrujees (v. **PAZO DOS RUXÉS**)

Paacoos (v. **PAZOS**²)

Paacos (v. **PAZOS**³)

PADROSO (Sarreaus, OU)

Padrooso 123.249

Padroso 124.61-62

Palacijis (v. **PAZOS**¹)

⁹ V. tamén **LOBOSOME DE VOITRES**.

- Palaciolo** (v. PAZÓ)
- PALENCIA** bispado
- Palençia** 84.a, 85.a
- Palencia** 100.a
- Palençia** 123.111
- PALMÉS** vila / igrexa / couto / curral / celeiro / freguesía / burgo / aldea (parroquia de Ourense, OU)¹⁰
- Palmes** 1.7, 33.5, 53.4, 79.3,5, 84.8, 123.93
- Palmés** 81.2,18,20, 86.24, 103.62, 112.13,18, 153.40, 165.6,10, 166.10, 168.13,22, 234.19
- [Pa]lmes** 55.4
- Pallmés** 82.40
- Palmés** 122.2, 147.10,31, 152.35, 182.3, 186.3, 196.25, 214.33
- PARADA** (s. loc.)
- Parada** 72.2
- PARADELA** vila (lugar de Vilar de Astrés, Ourense, OU)
- Paradela** 17.6, 29.4
- Paradella** 82.51
- PARAMIOS** (Untes, Ourense, OU)
- Parámoos** 71.5
- PÁRAMO** leira (s. loc.)
- Paramo** 41.4
- Parámoos** (v. PARAMIOS)
- PAZO**¹ casal (Ribela, Coles, OU)
- Paço** 111.6,16, 126.5, 231.7,13,16,19,21, 248.8,14,37, 249.6,11,29,30
- Paço** 231.34
- PAZO**² lugar (Tarascón, Canedo, Ourense, OU)
- Paço** 179.7
- PAZO**³ lugar (Fontefría, Amoeiro, OU)
- Paço** 219.7
- PAZÓ** herdade (s. loc.)
- Palaciolo** 2.6
- PAZO DE MENDE** casa (Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)
- Paço de Meende** 176.3
- PAZO DOS RUXÉS** lugar (Ribela, Coles, OU)
- Paço dos Rugees** 203.2
- Paço dos Rrujees** 209.3-4
- Paço** 209.8,9,10,12,14,16,17
- PAZOS**¹ casal (O Bolo, Garabás, Maside, OU)
- Palacijs** 12.7
- PAZOS**² casal (prob. lugar da parroquia do Castro de Beiro, Ourense, OU)
- Paacoos** 39.25
- PAZOS**³ (s. loc.)
- Paacos** 79.6
- PEDRA** lugar (Untes, Ourense, OU)
- Pedra** 216.9
- PEDRAZA** cortiña (Astrés, Vilar de Astrés, Ourense, OU)
- Pedraça** 87.4
- PEICEIRA** (Astrés, Vilar de Astrés, Ourense, OU)
- Peçeyra** 45.4-5
- PENA DO MOGO** (prob. Palmés, Ourense, OU)
- Pena do Muogo** 28.4

¹⁰ V. tamén SAN MAMEDE DE PALMÉS.

PENA LOBOSOME (prob. Palmés, Ourense, OU)

Pena Lobosome 28.6-7

PENALONGA herdade (prob. Palmés, Ourense, OU)

Pena Longa 28.3

PENEDO (prob. lugar de Santa Marta de Moreiras, O Pereiro de Aguiar, OU)

Penedo 123.164,171

PENEIRADA (s. loc.)

Peneirada 41.3

PENELAS casares (prob. Untes, Ourense, OU)

Penelas 147.10-11

PENOULOÁS lugar / casal (San Pedro de Trasalba, Amoeiro, OU)

Penouzoos 17.8

Penouçoas 183.5

Penouçoás 235.8,10

PEROXA terra / meirindade (OU)

Peroja 231.43, 255.43, 256.28, 257.29, 258.28, 259.30, 260.37, 261.48, 262.29, 266.49

PÍA lugar (Alongos, Toén, OU)

Pía 140.7

PÍA DA CASCA viña / cortiña (cidade de Ourense, OU)

Pía da Casca 190.59,63,89,89-90

PIÑEIRO parroquia (freguesía de Maside, OU)¹¹

Pineyro 81.21

PITEIRO terreo (s. loc.)

Pjteyro 250.5

PLASENCIA bispado (CA)

Plazencia 84.a

Placença 85.a

Plazencia 100.a

Plasença 123.112

POMBAL¹ (Cacabelos, Untes, Ourense, OU)

Poombar 108.6

Pounbar 109.8

Poonbal 229.17

POMBAL² pardiñeiro (prob. Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)

Poonbar 191.8,12

POMBEIRO (parroquia de Pantón, LU)

Poonbeiro 131.26

Ponte de Castrelo (v. CASTRELO DE MIÑO)

PONTE MANDRÁS (lugar de Mandrás, San Cristovo de Cea, OU)

Ponte de Mandraes 79.9

Poonbal-Poonbar (v. POMBAL)

Poonbeiro (v. POMBEIRO)

PORTA casal (Alongos, Toén, OU)

Porta 12.4

PORTELOS leiro (Untes, Ourense, OU)

Portelos 155.8

PORTO, O regueiro (Canedo, Ourense, OU)¹²

Seyme 17.6,18,20,22

PORTO pardiñeiro / leira / viña (Santiago das Caldas, Ourense, OU)

Porto 175.6, 187.4, 264.8,9

PORTO ALBO (Untes, Ourense, OU)

¹¹ V. tamén SAN XOÁN DO PIÑEIRO.

¹² Establecemos a designación actual grazas a Gordín Veleiro (2015: 636).

Portu Aluo 54.10
Porto Aluo 69.14
PORTO DA CORIÑA (Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)
Porto da Cooriña 225.9
PORTO DE RATO lugar (Untes, Ourense, OU)
Porto de Rrato 204.1
PORTOMARÍN (parroquia de Portomarín, LU)
Porto Marín 217.1
PORTOVELLO, O (cidade de Ourense, OU)
Porto Vello, O 118.10
Pounbar (v. **POMBAL**)
POUSA DE CIMA (Valenzá, Barbadás, OU)
Pousa de Çima 149.12
POUSADA casal / lugar (Fontefría, Amoeiro, OU)
Pousada 103.22,49, 115.6[2], 219.7
Praça do Canpo (v. **PRAZA DO CAMPO**)
PRADOBÓ casal / lugar (lugar da parroquia de Palmés, Ourense, OU)
Prado Boo 103.62
Prado Bõo 165.3,9,35
PRAZA DO CAMPO (cidade de Ourense, OU)
Praça do Canpo 218.38
PUITELLE casal (Louredo, Maside, OU)
Pujtelle 35.4

Q

QUEIMASAPÓS lugar (s. loc.)¹³
Queyma Sapos 47.3

QUINTÁS¹ (Untes, Ourense, OU)
Quintanis 25.3
QUINTÁS² casal (Alongos, Toén, OU)
Quintanjjs 39.16
QUINTAS, AS lugar / viña / leiro (Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)
Quintas, As 120.5
Quintas 121.6, 149.15
QUINTELA (lugar da parroquia de Canedo, Ourense, OU)
Quintanelam 11.6
Quinteelam 17.5
Quintela 245.2
Quouuas (v. **COUBAS**)

R

RABAL (parroquia de Celanova, OU)
Rrauáal 143.31
Rraçón (v. **RAZÓN**)
RANDIMIR (O Castro de Beiro, Ourense, OU)
Randimir 15.3
RAÑA lugar (Fontefría, Amoeiro, OU)
Rraña 219.7
RAÑADOIRO monte (Canedo, Ourense, OU)
Ranñadoyro 17.13
Rrauáal (v. **RABAL**)
RAZÓN muíño (Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)

¹³ De acordo con Duro (1968: 166 n. 126) estaría en Alongos, Toén (OU).

- Rraçón** 190.50,83
- REBOREDO** foro / lugar (Palmés, Ourense, OU)
- Rreuoredó** 122.4
- Rreboredo** 182.3
- Rreça** (v. REZA)
- REGO**¹ (Tras do Río, Santo Eusebio da Peroxa, Coles, OU)
- Rego** 18.4
- REGO**² casal (Barvantes, Punxín, OU)
- Rego** 24.12
- O Rrego** 68.6
- Rrego** 86.7
- Rregoo** 106.5
- REGUEIRO FOXADO** viña (cidade de Ourense, OU)¹⁴
- Rrío de Fosado** 190.58
- Rrío de Fossado** 190.88
- REGUENGA, A** lugar / leira (Untes, Ourense, OU)
- Rregueenga** 69.14
- A Rregenga** 147.11, 152.7
- Rregeenga** 164.28
- RETORTA** lugar / leiras (Untes, Ourense, OU)
- Rretorta** 76.14, 165.12
- Rreuoredó** (v. REBOREDO)
- REZA** granxa (lugar de Reza Vella da parroquia de Santiago das Caldas, Ourense, OU)
- Rreça** 264.10
- RIBA DE MIÑO** terra (OU)
- Rriva de Mjño** 172.84-85
- Rriba de Mjño** 174.54
- RIBADAL** lugar (lugar da parroquia de Louredo, Maside, OU)
- Rribadal** 233.6
- RIBADAVIA** (OU)
- Rippam Auie** 16.9
- Ripam Auie** 100.10
- Rrjbadábea** 255.43
- Rrjvadávea** 256.28, 259.31, 261.49
- Rribadávea** 257.29
- Rrjvadábea** 258.28, 266.49
- Rryvadávea** 260.37
- Rrjbadávea** 262.29
- Rribadabia** 265.29
- RIBELA** casal (lugar e parroquia de Coles, OU)¹⁵
- Ribela** 13.2
- Rrybela** 105.4
- Rribela** 203.5
- RIBERA** señorío (LE)
- Rribeyra** 84.22
- Rribera** 85.26, 123.110
- Rribeyra** (v. RIBERA)
- RIBEIRA**
- Riparie** 11.14
- RIBEIRO DE AVIA** terra (OU)
- Rribeiro d’Auja** 155.32-33
- Rriveiro d’Auja** 172.85
- Rribeiro d’Abia** 174.54-55

¹⁴ A localización e designación actual débense a Enjo Babío (2014: 1412, 2018: 1519) e López Martínez (2015: 1280).

¹⁵ V. tamén SAN XILLAO DE RIBELA.

- RIBEIRO DE MENDE** propiedade e pouso /
couto / viñas (Mende, Tras do Hospi-
tal, Ourense, OU)
Rribeyro de Meende 145.4, 199.2
Rribeiro de Meende 148.3,7-8,19[2]
Rribeiro de Meende 160.33,35,
169.2-3, 178.1,3,29, 185.5,29, 191.2
Rribeyro de Meende 170.2,3,
198.15,16,24,25, 212.15-16
Rybeyro de Meende 171.7
Rribeiro de Mende 176.2
Rribeiro de Mēende 190.83, 195.21,
196.4
Rribeiro de Meende 190.84, 201.3
Rribeiro de Meende 212.113
Rribeyro de Mende 213.4, 219.37
Rribeyro de Mende 213.11
- RIGUEIRA, A** casal (Cornoces, Amoeiro, OU)
Rrigeyra, A 103.14
Rrigeyra 103.36
- RIGUEIRO** capela (Alongos, Toén, OU)
Rrigeyro 138.5,7
- Rrío de Fosado-Fossado** (v. **REGUEIRO**
FOXADO)
- Ripam~Rippam Auie** (v. **RIBADAVIA**)
- Riparie** (v. **RIBEIRA**)
- Rriva de Mjño** (v. **RIBA DE MIÑO**)
- Rrjvadábea~Rrjvadávea~Rryvadávea** (v.
RIBADAVIA)
- Rriveiro d’Auja** (v. **RIBEIRO DE AVIA**)
- ROCHAFORTE** (Rocha Vella, Conxo, San-
tiago de Compostela, CO)
Rochafforte 62.42
- RODEIRO** monte (San Tomé, Tras do Hos-
pital, Ourense, OU)
Rrodeyro 145.5
Rrodeiro 145.16
- ROMA** igrexa
Rroma 118.3, 123.2,5,22,32, 250,
124.2,63, 133.3[2],26, 143.2, 151.2,
152.1, 153.2, 160.1, 163.2, 164.2,
166.1, 171.1, 174.1, 175.1, 177.2,
180.1, 181.1, 182.1, 183.1, 184.1,
186.2, 187.1, 188.1, 189.1, 192.1,
193.1, 194.1, 197.1, 201.1, 202.1,
205.1, 208.1, 209.1, 212.145, 215.1,
216.1, 219.1, 220.1, 221.1, 222.1,
223.1, 224.1, 225.1, 226.1, 228.1,
229.2, 231.2, 232.1, 233.1, 234.2,
235.2, 236.1, 238.1, 240.1, 241.1,
243.2, 244.1, 246.2, 247.1, 248.2,
249.1, 251.1, 252.1, 253.1, 254.1,
255.1, 256.1, 257.1, 258.1, 259.1,
260.1, 261.2, 262.1, 266.1
[**Rroma**] 168.2, 206.1, 239.3
Rrome 190.23
Rroma 245.1
- Rosum** (v. **MONTERROSO**)
- ROUZÓS** casares / freguesía / vila / casa (lu-
gar e parroquia de Amoeiro, OU)¹⁶
Rrouzoos 24.15
Rrouzoos 48.7, 48.9
Rroucoos 57.10, 58.11, 59.6,7
Rrouçoos 68.5,11, 103.14,15,36,
211.7
Rrouçoos 68.5,7, 84.12

¹⁶ V. tamén **SAN CIBRAO DE ROUZÓS**.

- RÚA CEGA** casal / lugar (Louredo, Maside, OU)
Rrua Cega 35.4
Rrúa Çega 154.8
- RÚA DA CORREDOIRA** (cidade de Ourense, OU)
Rrúa da Corredoyra 151.3
- RÚA DA OBRA** (cidade de Ourense, OU)
Rrúa d'Oobra 110.42, 123.6,159, 135.2, 190.55,59
Rrúa da Obra 129.3,25-26
- RÚA DA PIXOTERÍA** (cidade de Ourense, OU)
Rrúa da Pyxotería 150.3
- RÚA DO CAMPO** (cidade de Ourense, OU)
Rrúa do Canpo 144.1
- RÚA DO PUMAR** (cidade de Ourense, OU)
Rrúa do Pumar 95.2
Rrúa do Pumar 150.1
- RÚA DOS ZAPATEIROS** (cidade de Ourense, OU)
Rrúa dos Çapateyros 95.32, 136.2, 195.46
Rrúa dos Çapateyros 217.4, 218.9
Çapateyros 217.7,11
- RÚA NOVA** (cidade de Ourense, OU)
Rrúa Noua 198.50
- S**
- SA** casal (prob. Untes, Ourense, OU)
Saa 54.3
Saas (v. SAS)
- SACEDA** granxa / lugar (lugar de Palmés, Ourense, OU)
Saseda 128.10
Sazeda 266.6
- SAHAGÚN** mosteiro (LE)
Sancti Facundi 1.a
Sant Fagunt 100.15
- SALAMANCA** bispado (SA)
Salamanca 84.c, 85.c, 100.c, 123.117
Salamanticam 85.16
- SALCEDO** (Sartédigos, Vilar de Astrés, Ourense, OU)
Salzedum 6.6
- SALNÉS** terra (PO)
Salnes 84.11, 123.96
- SAN BREIXO** igrexa (Celanova, OU)
San Bréyxemo 238.20
- SAN CIBRAO** lugar (Velle, Ourense, OU)
Sanctum Ciprianum 1.12
San Çibrão 62.5,6,8,9,10,13,43, 123.164,206
[San] Çibrão 62.7-8
Sanctum Ciprianum 84.11
Sanctum Ciprianj 123.97
- SAN CIBRAO DE ROUZÓS** freguesía (parroquia de Amoeiro, OU)¹⁷
Sancti Ciprianj de Rouçoos 72.4
Sant Çibrão de Rrouçoos 228.6
- Sant Fagunt** (v. SAHAGÚN)
- SAN FRANCISCO DE ASTORGA** mosteiro (LE)
Sant Françisco de Astorga 190.71
- SAN FRANCISCO DE OURENSE** mosteiro (cidade de Ourense, OU)

¹⁷ V. tamén Rouzós.

- Sant Francisco d'Ourense** 190.61,72,93
Sant Francisco de Orense 190.68
Sant Francisco 190.93
Sant Francisco d'Ourense 190.99
San Franxisco 198.32
San Francisco d'Ourense 198.46
Ssan Gëes (v. **SAN XES DA PEROXA**)
San Giãao de Ribella (v. **SAN XILLAO DE RIBELA**)
San Giãao~Giãao~Jjãao (v. **SAN XIAO**)
San Guliano de Ribela (v. **SAN XILLAO DE RIBELA**)
San Iohán~Juan de Piñeyro (v. **SAN XOÁN DE PIÑEIRO**)
San Jullão (v. **SAN XIAO**)
Sam Jullao~Jullíao~Juliano de Ribela (v. **SAN XILLAO DE RIBELA**)
SAN LÁZARO leprosería (cidade de Ourense, OU)
San Lázero 190.48
SAN LOURENZO lugar e granxa (Piñor, Barbadás, OU)
Sant Lourenço 218.25,37
SAN MAMEDE DE PALMÉS freguesía / igrexa (parroquia de Ourense, OU)¹⁸
San Mamede de Palmés 128.5
San Mamede de Palmés 134.7, 163.10, 165.3-4, 166.10, 168.11,14, 255.9
Sam Mamede de Palmés 146.2
San Mamede 168.20
Sant Mamede de Palmés 214.6
Sant Martiño (v. **SAN MARTIÑO DE OURENSE**)
- SAN MARTIÑO DE ALONGOS** freguesía (parroquia de Toén, OU)
Sancti Martini 12.4
Sancti Martinem de Alongos 39.15-16
San Martino de Alongos 73.4-5
San Martino de Alongos 77.5
Ssam Martiño d'Alongos 138.3-4
Ssam Martiño d'Alongos 140.7-8
SAN MARTIÑO DE CONDES (parroquia de Friol, LU)
Sancto Martino de Condes 7.13
Sancti Martini 7.16,19,21
SAN MARTIÑO DE CORNOCES freguesía (parroquia de Amoeiro, OU)
San Martino de Cornozes 103.13-14
San Martino de Cornoses 103.35
SAN MARTIÑO DE DOMÉS (parroquia de Verea, OU)
San Martiño de Domés 216.57
Sant Martiño de Domez 217.33, 218.39, 221.41
San Martiño de Domés 219.37
San Martino de Do[me]z 220.33
San M[artino de Domez] 222.44
Sam Martino de Domez 223.40
SAN MARTIÑO DE LAMAS freguesía (parroquia de San Cristovo de Cea, OU)
San Martino de Lamas 116.6, 174.25
Ssam Martiño de Llamas 130.7
Ssan Martino de Mugares (v. **SANTA MARÍA DE MUGARES**)
SAN MARTIÑO DE OURENSE igrexa / claustro (cidade de Ourense, OU)

¹⁸ V. tamén PALMÉS.

- Sancti Martinj auriensis** 13.3
Sant Martiño 190.44
SAN MARTIÑO DE REBORDAOS igrexa (s. loc.)
San Martino de Reuordaos 66.20
SAN MARTIÑO DE SABADELLE igrexa (parroquia do Pereiro de Aguiar, OU)
Sant Martino de Sabadelle 190.48
SAN MIGUEL DE BÓVEDA (mosteiro en San Paio de Bóveda, Amoeiro, OU)¹⁹
San Mjgell de Bóveda 264.10
SAN MIGUEL DE CANEDO freguesía (parroquia de Ourense, OU)²⁰
San Mjgell de Canedo 202.3
Sant Mjgell de Canedo 215.4
San Mjgel de Canedo 229.6
SAN PAIO casal / lugar (Louredo, Maside, OU)
San Payo 156.8, 158.8
SAN PAIO DE BÓVEDA freguesía (parroquia de Amoeiro, OU)
San Payo de Bóveda 48.19
Sant Payo de Vóveda 211.3
SAN PEDRO DE CUDEIRO (parroquia de Ourense, OU)²¹
San Pedro de Codeyro 31.14-15
SAN PEDRO DE GARABÁS freguesía (parroquia de Maside, OU)
Sancti Petri de Garauaes 37.6
Sant Pero de Garabás 232.37
San Pero de Garabás 233.38
SAN PEDRO DE LEIRADO (parroquia de Quintela de Leirado, OU)
San Pedro de Leirado 162.19
SAN PEDRO DE ROCAS mosteiro / anexo de Celanova (Rocas, Esgos, OU)
Sancti Petri de Rupibus 40.b
San Pedro de Rrocas 153.38
San Pero de Rrocas 189.4
Sant Pedro de Rrocas 213.10
SAN PEDRO DE TRASALBA freguesía (parroquia de Amoeiro, OU)
San Pedro de Bobadela de Trasalua 235.8
San Rroosende-Rroosende de Çella Noba-Çelanoua (v. SAN SALVADOR DE CELANOVA)
San Rroosendo de Çela Nova (v. SAN SALVADOR DE CELANOVA)
SAN SALVADOR DE BESTEIROS (prob. lugar de Besteiros, O Souto, A Peroxa, OU)
San Saluador de Beesteyros 66.20-21
SAN SALVADOR DE CELANOVA mosteiro (OU)²²
San Rroosendo de Çela Nova 234.2
San Rroosende de Çella Noba 235.2
Sant Rroosende de Çelanoua 236.2
SAN SALVADOR DE MOURISCO (parroquia de Paderne de Allariz, OU)
San Saluador de Mourisco 217.32
SAN SALVADOR DE SOUTO freguesía (parroquia de San Cristovo de Cea, OU)
Sam Saluador de Souto 157.8, 172.6

¹⁹ V. tamén BÓVEDA.

²⁰ V. tamén CANEDO.

²¹ V. tamén CUDEIRO.

²² V. tamén CELANOVA.

- SAN TOMÉ** lugar (lugar de Tras do Hospital, Ourense, OU)
Sanctum Thomam 1.12, 84.11
Sancto Toma 20.8
Sanctum Thomam 123.97
Santomé 145.5,9-10
Santomee 153.6, 15[2]
Santomé 162.4[2]
Santhomé 253.33
- SAN VICENZO DE SESTO** (s. loc.)
Sancti Uincencij de Sesto 12.b
- SAN XES DA PEROXA** igrexa (parroquia da Peroxa, OU)
Ssan Gêes 105.20
- SAN XIAO** vila / lugar (lugar da parroquia de Fontefría, Amoeiro, OU)
San Gião 80.2
San Jullão 84.8, 86.16
Ssan Giãao 103.16
San Giãao 103.38
San Giãao 147.9
San Jjãao 262.3
- SAN XILLAO DE RIBELA** freguesía (parroquia de Coles, OU)²³
Sam Jullao de Ribela 111.6
Ssam Jullíãao de Ribela 126.5
San Jullíãao de Ribela 203.2-3
San Giãao de Ribella 231.8
San Guliano de Ribela 248.9
San Juliano de Rrybela 249.7
- SAN XOÁN DE PIÑEIRO** parroquia (freguesía de Maside, OU)²⁴
- San Juan de Piñeyro** 216.56
San Juan de Pineyro 220.34
Sant Iohán de Pi[neyro] 221.41
Sant Juan de Pinejro 226.2
- SAN XOÁN DE REQUEIXO** ermida (lugar de Requeixo, Canedo, Ourense, OU)
Sanctum Johannem de Riqueixo 11.4-5
Sancti Johannis de Requeyxo 17.4
Sancti Johannis de Paradela 17.12
- Sancte Columbe de Nauia~Nauibus~Naues** (v. SANTA COMBA DE NAVES)
- Sancte Katerine** (v. SANTA CATARINA)
- Sancte Marie de Celij** (v. SANTA MARÍA DE CELLO)
- Sancte Marie de Felgeira** (v. SANTA MARÍA DE FILGUEIRA)
- Sancte Marie de Louredo** (v. SANTA MARÍA DE LOUREDO)
- Sancte Uaia de Beiro** (v. SANTA BAIA DE BEIRO)
- Sancti Andree** (v. CASTRO DE BEIRO, O)
- Sancti Andree de~do Castro** (v. CASTRO DE BEIRO, O)
- Sanctj Andree de Lesta** (v. SANTO ANDRÉ DE LESTA)
- Sancti Ciprianj de Rouçoos** (v. SAN CIBRAO DE ROUZÓS)
- Sancti Eusebij** (v. SANTO EUSEBIO DA PEROXA)
- Sancti Facundi** (v. SAHAGÚN)
- Sancti Jacobi** (v. SANTIAGO DE COMPOSTELA)

²³ V. tamén RIBELA.

²⁴ V. tamén PIÑEIRO.

- Sancti Johannis** (v. SEOANE)
Sancti Johannis de Paradela (v. SAN XOÁN DE REQUEIXO)
Sancti Johannis de Requeixo (v. SAN XOÁN DE REQUEIXO)
Sancti Mametis de Mundin (v. MUNDÍN)
Sancti Martini (v. SAN MARTIÑO DE ALONGOS)
Sancti Martinem de Alongos (v. SAN MARTIÑO DE ALONGOS)
Sancti Martini (v. SAN MARTIÑO DE CONDES)
Sancti Martinj auriensis (v. SAN MARTIÑO DE OURENSE)
Sancti Petri de Garauaes (v. SAN PEDRO DE GARABÁS)
Sancti Petri de Rupibus (v. SAN PEDRO DE ROCAS)
Sancti Stephanj (v. SANTO ESTEVO)
Sanctj Stephanj de Untes (v. SANTO ESTEVO DE UNTES)
Sancti Uincencij de Sesto (v. SAN VICENZO DE SESTO)
Sanctum Ciprianum~Ciprianj (v. SAN CIBRAO)
Sanctum Thomam (v. SAN TOMÉ)
Sant'Andrés do Castro (v. CASTRO DE BEIRO, O)
Sant'Ehuseo (v. SANTO EUSEBIO DA PEROXIA)
Sant'Osébeo (v. SANTO EUSEBIO DA PEROXIA)
SANTA BAIÁ DE BEIRO parroquia (freguesía de Ourense, OU)
Sancte Uaia de Beiro 39.26
Santa Uaya de Beyro 80.6, 81.7-8
Santa Vaya de Beyro 95.9
SANTA BAIÁ DE LONGOS freguesía (parroquia de San Cristovo de Cea, OU)
Santa Uaya de Longos 116.6
Santa Vuaya de Llongos 130.7-8
Santa Olaya de Longos 174.25
SANTA CATARINA capela da catedral de Santiago (Santiago de Compostela, AC)
Sancte Katerine 190.37
SANTA CLARA mosteiro (Allariz, OU)
Santa Clara 195.4
Sancta Columba (v. SANTA COMBA DE NAVES)
SANTA COMBA DE NAVES mosteiro / couto / freguesía / tulla / anexo de Celanova (Naves, Palmés, Ourense, OU)
Sancte Columbe 1.5,12,17, 5.1, 8.2,5, 9.3, 12.10-11,16,17,18,a, 13.1,6, 7,27, 14.8, 17.2,4,7,21,24, 20.2, 9,11,13,20, 22.2, 29.1,12-13,13-14
Sancte Columbe 2.2, 3.a, 4.3,7, 5.4,5,6,7,9[2],13, 6.1,16, 10.2,6,8,15, 11.9, 13.25, 14.2, 28.2,15, 30.2, 37.2, 37.10, 40.a, 42.4, 45.3-4, 47.1,4,7, 50.2,6,8, 15, 51.3, 52.1,5,7,9,10, 53.2,11, 12, 54.2, 55.2,5,7,8,10, 56.1-2,5, 13, 57.2,14,16-17, 58.2,15,18, 59.1-2,8, 63.2, 64.2, 79.7, 84.14, 187.s
Sancte [Co]lumbe de Nauia 3.3
[Sancte Colum]be 6.b

- Sancte Columbe** 6.b[6]
Sancte Columbe [de Naues] 11.1
Sancte Columbe de Naues 11.a, 100.4
Sancta Columba 12.6,15, 17.14,31
Sancte Columbe 13.b
Sancte Colunbe de Naues 16.1-2
Sancte Columbe de Nauibus 23.1, 33.4, 36.2, 42.2-3, 72.3
Sancte Colunbe de Nauibus 24.2, 49.2
Sancte Colunbe de Nauibus 24.21
Sancte Columbe de Naues 25.1-2, 26.2, 27.2
Santa Coumba 31.3, 65.4,8,34
Sancte Columbe de Nauibus 32.1-2
Sancte Columbe de Nauibus 34.2
Sancte Columbe 35.2, 39.27, 123.92, 95,96,99, 151.s, 152.s, 154.s, 155.s, 164.s, 165.s, 166.s, 175.s, 177.s, 181.s, 184.s, 189.s, 197.s, 208.s, 225.s, 239.35
Sancte Collumbe 35.15
Sancte Columbe de Nauibus 38.4, 40.2, 41.2, 61.2, 78.3
Sancte Colu[m]bbe de Nauibus 38.4
Santa Coomba 62.4
Santa Coomba 62.10
Santa Columba 62.27,29,38-39
Santa Coumba de Naues 65.2
Santa Coumba de Naues 65.20, 66.4,7
Santa Coumba 66.21
Santa Coonba de Naues 67.3, 80.3-4, 87.3, 95.5,10, 96.4, 103.5,30, 113.2
Santa Coonba 67.8, 87.26, 90.4,22, 95.5, 96.5-6,18, 103.7, 224.35
Santa Coonba 68.4,9,10, 69.17, 76.20, 211.1,28, 212.25,151, 218.16,36, 43, 225.39, 226.19, 228.37, 236.10,21,31
Santa Coonba de Naues 69.10, 71.2, 114.2, 115.2, 124.11,45, 170.9,10, 212.10,102,142
Santa Coomba de Naues 70.3, 81.4
Santa Counba 73.1, 77.2, 86.25
Santa Counba de Naues 75.3
Santa Coonba de [Naues] 82.4-5
Sancte Colunbe 84.7,11
Santa Coloma 84.16,19
Ssancte Colunbe de Naus 85.10
Santa Coloma de Naues 85.18
Ssanta Counba 86.2
Ssanta Colonba de Naues 88.2
Santa Colonba de Naues 89.4, 117.14
Ssanta [Colonba de] Naues 89.9-10
Santa Coonba de Naues 93.3, 106.1, 123.33, 58,72,172,190,230, 126.2, 131.5, 134.4, 141.10,45,47, 142.1,25, 145.1, 153.2, 154.1, 156.1, 158.1, 162.1, 163.41, 164.2,68, 165.2, 166.2,60, 168.2, 174.51, 180.1, 184.1, 195.21, 196.1, 201.1
Santa Coonba de Naues 94.1, 97.1-2, 98.3-4, 103.7,21, 31,44,46,47, 116.2, 118.6, 122.1
Santa [Co]onba 95.16-17
Santa Coonba 97.14-15, 106.27, 123.205, 134.10, 141.49, 146.27, 147.2-3,3,4, 151.7-8,14, 30,40,

152.5,7,26,33-34, 154.36, 160.22,
165.3,5,11,26,32,34,53, 168.77,
189.14, 190.51,92, 198.7, 202.27,
203.30, 215.31, 216.55, 225.42,
231.45, 235.23, 33, 240.31

Santa Coonba 98.8, 99.7

Ssanta Coonba de Naues 99.3-4

Santa Coonba 100.25, 255.12,
262.10

Santa Coonba de Naues 101.17

[Santa Coonba] de Naues 102.11

Santa Co[onba] de Naues 103.1-2

Santa Coonba 103.2

Santa Colonia de Naues
104.3,4,14,25,39

117.5,23,34, 136.8, 139.14

Santa Colonia 104.6,16,17,27,32,
117.7,15,16, 24,28, 132.6,13,14

Ssanta Counba de Naues 105.2

Santa Coonba de Naues 105.17

Santa Conba de Naues 107.2

Ssanta Coomba de Naues 108.2

Santa Counba 109.3

Santa Coonba de Naues 111.1,
112.2, 119.2, 121.2, 128.1, 130.1-2,
140.1-2, 148.4-5, 170.18,22, 181.1-2

Santa [Colonba] de Naues 117.4-5

[Santa] Coonba de Naues 120.2

Santa Columa 123.103

Santa Coloma 123.106, 136.16-17

Sancte Columbe de Nauibus 123.123

Santa Coonba 123.173, 177.19,
192.24, 198.27,29,33,36, 201.38,
216.59, 220.32, 221.39, 236.16,

Sancte Columbe de Naues 125.2-3

Santa Conba de Naues 127.2, 175.1-
2

Santa Colonba de Naues 132.4,4-
5,12,29

Santa Colonba de Naues 132.19

Santa Colonba 132.20, 24, 224.40,
228.41

Santa Colonba de Naues 132.33

Santa Coonba de Naues 135.15,
239.3

Santa Coonba de Naues 136.4,
177.1, 199.23-24

Santa Columba de Naues 137.6,9

Santa Columba de Naues 141.6

Santa Coonba das Naues 146.1

Santa Co[n]ba 146.30, 158.34

Santa Coonba de Naues 147.1,
151.2, 152.1, 181.33, 186.27, 188.2,
202.1, 208.2

Santa Coonba de Naves 155.1,
228.2, 244.34, 255.2, 258.2, 261.2,
262.1,3

Santa Coonba de Naves 155.30,
160.2,7-8,23, 163.2, 165.9,22,
174.2, 178.8-9,18, 182.1, 184.30-
31, 190.91, 192.1, 22, 193.1,19,20,
194.1,8,27,30, 197.1,24,27, 198.31,
216.1, 236.34

Sancte Colu[m]be 156.s

Santa Coonba de Naves 160.13,
198.6, 232.1

Santa Coonba de Naves 167.1,
257.1-2, 259.1-2, 260.2

- Santa Coonva de Naves** 167.24, 168.70
- Santa Coonba de Naves** 171.2, 240.1
- Santa Coonba de Naues** 183.2, 186.2, 187.1, 189.1, 204.2, 205.1, 206.1, 207.1, 209.1
- Sancte Columbe** 202.s, 205.s
- Santa Coon[n]ba de Naues** 203.2
- Santa Coonba de Naves** 212.111,133, 217.2, 220.1, 221.1, 222.2, 225.1, 226.1, 236.2, 265.27
- Santa Conba de Naves** 213.12, 243.2,42-43, 250.1,19
- Santa Coonba de Naves** 214.2, 265.1
- Santa Coonba de Naves** 215.1
- Sancte Columbe** 216.s, 221.s, 222.s, 223.s, 224.s[2], 226.s, 228.s, 231.s, 232.s, 246.s, 247.s
- Santa Coonba de Naves** 218.7
- Santa Conva de Naves** 219.1-2
- Santa Conba** 219.35, 232.36, 236.3, 243.48, 246.56
- Santa Coonba de Naves** 223.2
- Santa Conba de Naves** 224.2, 229.2, 234.2
- Santa Conba** 229.60, 243.47, 245.4
- Sancte Colu[m]be** 229.s, 257.s
- Santa Conba de Naves** 231.2, 245.1, 247.35, 248.2,45, 254.26-27
- Santa Conba** 231.21,40, 233.37, 234.12,25,27,37
- Santa Coonba de Naves** 233.1
- Santa Conba de Naves** 234.35, 251.1
- Santa Conba de Naves** 235.2,13,36
- Sancte Columbe** 239.s, 241.s, 245.s, 249.s, 250.s, 251.s, 252.s, 254.s, 256.s, 258.s, 264.s, 266.s
- Sancta Coonba de Naves** 241.1
- Santa Conba de Naves** 244.1-2
- Santa Conba de Naves** 246.2-3
- Santa Conba de Naves** 246.60, 247.1, 249.2,36, 252.2, 254.1
- Santa Conba de Naves** 248.49
- Santa Conba de Naves** 249.39
- Santa [Con]ba** 251.3-4
- Santa Conba** 251.33, 252.42
- Sancta Coonba de Naves** 253.1-2, 253.31
- Santa Coonva de Naves** 256.1, 266.2
- Santa Coonba de Naves** 264.2
- SANTA CRUZ DE ARRABALDO** couto (parroquia de Ourense, OU)
- Santa Crus d'Arrabaldo de Rriba de Mjño** 163.5
- SANTA EUFEMIA** capela / altar (capela da catedral de Ourense, OU)
- Santa Oufémea** 190.46[2],83
- Santa Eufemja** 212.175
- Santa María a Madre** (v. **SANTA MARÍA NAI**)
- SANTA MARÍA DA CONSOLACIÓN** altar do mosteiro de San Francisco (cidade de Ourense)
- Santa María de Consolación** 198.32
- SANTA MARÍA DE CENLLE** freguesía (parroquia de Cenlle, OU)
- Sancte Marie de Celij** 37.5
- SANTA MARÍA DE FILGUEIRA** igrexa (parroquia de Lalín, PO)

- Sancte Marie de Felgeira** 7.14
- SANTA MARÍA DE LOUREDO parroquia /
igreja (parroquia de Maside, OU)²⁵
- Sancta Maria de Louredo** 12.7-8
- Sancte Marie de Louredo** 35.3-4
- Sancta Maria de Louredo** 39.17
- Sancte Marie dicti de Louredo** 39.19
- Sancte Marie de Louredo** 39.21
- Santa María de Louredo** 75.12
- Santa María de Louredo** 93.5-6
- Santa María de Louredo** 154.7,10,
156.8, 158.8, 21
- Santa María de Louredo** 232.5,
233.3, 236.7
- Santa María de Louredo** 232.12,15
- Santa María de Lo[uredo]** 233.6-7
- Santa María de Louredo** 233.15
- SANTA MARÍA DE MUGARES igrexa (parro-
quia de Toén, OU)
- Ssan Martino de Mugar[e]s** 140.4
- SANTA MARÍA DE RIBEIRA mosteiro (OU)
- Santa María de Rribeyra** 238.21
- SANTA MARÍA DO PORTOVELLO (capela na
cidade de Ourense, OU)
- Santa [María] do Porto** 149.18-19
- SANTA MARÍA NAI (igreja de Ourense, OU)
- Santa María a Madre** 212.144
- SANTA MARIÑA DE FONTEFRÍA freguesía
(parroquia de Amoeiro, OU)
- Santa Marina de Ffonte Ffría** 103.13
- Santa Marina de Ffonte Ffría**
103.34-35
- Santa Marina de Fonte Ffría** 103.50
- Santa Marina de Fonte Fría** 131.3
- Santa Mariña de Fonte Fríja** 142.4
- Santa Maryña de Fonte Fría** 219.3,7
- SANTA MARTA (Bóveda de Amoeiro,
Amoeiro, OU)
- Santa Marta** 211.3
- Santa Marta de Belle** (v. SANTA MARTA DE
VELLE)
- SANTA MARTA DE ORTIGUEIRA condado
(AC)
- Santa Marta** 212.39
- Santa Martha** 212.108
- SANTA MARTA DE VELLE freguesía (parro-
quia de Ourense, OU)²⁶
- Santa Marta de Belle** 123.206
- Santa Olaya de Longos** (v. SANTA BAIA DE
LONGOS)
- Santa Oufémea** (v. SANTA EUFEMIA)
- SANTA OUXEA lugar e granxa (lugar de Pi-
ñor, Barbadás, OU)
- Santa Ougía** 218.25-26
- Santa Ogýa** 218.38
- Santa Ougía** 224.38, 225.40-41
- Santa Uaya-Vaya de Beyro** (v. SANTA
BAIA DE BEIRO)
- Santa Uaya-Vuaya de Longos-Llongos**
(v. SANTA BAIA DE LONGOS)
- SANTIAGO DAS CALDAS freguesía (parroquia
de Ourense, OU)
- Santiago das Caldas** 200.16
- Santiago das Caldas** 229.12
- SANTIAGO DE BARBANTES (parroquia de
Punxín, OU)

²⁵ V. tamén LOUREDO.

²⁶ V. tamén VELLE.

- Santiago de Barbantes** 212.96-97
- SANTIAGO DE COMPOSTELA diocese / orde /
provincia franciscana
- Beati Jacobi** 1.23
- Sancti Jacobi** 16.b
- Santiago** 65.11,19,22, 85.c,d[2]
- Beati Iacobj** 84.16
- Santiago** 84.23,d, 89.12
- Santiago** 84.c, 100.19,c,d,
123.28,111,118,119[2], 144.21,
190.69
- Santiago** 84.d
- Santyago** 85.27
- Beati Jacobi** 123.102
- Sancti Jacobi** 190.3,31
- Conpostella** 240.34
- SANTIAGUESA viña (Mende, Tras do Hospi-
tal, Ourense, OU)
- Santiaguesa** 213.5,8,10
- SANTIBAÑEZ (ZA)
- Santibañes** 242.24-25
- SANTISO (prob. parroquia de Lalín, PO)
- Santo Tisso** 31.20
- Santo André** (v. CASTRO DE BEIRO, O)
- Santo André de-do Castro** (v. CASTRO DE
BEIRO, O)
- SANTO ANDRÉ DE FREIXEDO freguesía (s.
loc.)²⁷
- Sant'André de Ffreixêedo** 101.18
- Sant'André de Ffreixêedo** 102.12
- SANTO ANDRÉ DE LESTA (parroquia de Or-
des, AC)
- Sanctj Andree de Lesta** 190.38
- Santo Andrés do Castro** (v. CASTRO DE
BEIRO, O)
- SANTO ANTONIO capela no claustro do
mosteiro de San Francisco (cidade de
Ourense)
- Santo Antonjo** 190.73,108
- SANTO ESTEVO herdade (s. loc.)
- Sancti Stephanj** 13.3
- SANTO ESTEVO DE UNTES freguesía / lugar
(parroquia de Ourense, OU)
- Sanctj Stephanj de Untes** 46.2, 49.3
- Santo Estéuõo d'Untes** 69.9-10,
216.9
- Santo Estéuõo d'Ontes** 82.47
- Santo Estéuõo d'Vntes** 108.5-6
- Santo Estéuõo** 112.8, 128.12
- Santo Estéuõo** 114.5-6
- Santo Estéuõo d'Untes** 127.12, 134.8
- Santo Estéuoo d'Untes** 152.2
- Santo Estéuoo d'Untes** 152.6
- Santo Estéuõo de Vntes** 155.6,
164.11, 165.10,38, 168.36
- Santo Estéuõo d'Untes** 160.2-3,7

²⁷ Cabe a possibilidade de que se producira un erro ao consignar o nome da freguesía, tendo en conta o contexto: “frijgrísia de Sant'André de Ffreixêedo [por Castro] de parte de seus auoos Ares Pérez e Tereiga García, que fforon de Freixêedo”. De ser así, corresponderíase coa actual parroquia do Castro de Beiro, no concello de Ourense, da que fai parte o lugar de Freixedo.

- Santo Estéuño de Vmntes** 166.29-30
Sant[o] Estéuño d'Untes 186.5
Sant Estébõo de Vntes 200.4
Santo Estébõo de Vntes 200.11
Sant Estéuño d'Untes 204.2, 210.1
Sant Estéuño de Vntes 212.143
Santo Estéuño de Vntes 226.4
Santo Estebon de Vntes 261.7-8
Santo Estebo de Vntes 265.6-7
- SANTO EUSEBIO DA PEROXA** igrexa / freguesía / couto (parroquia de Coles, OU)
Sancti Eusebij 7.3,17,19,22, 18.4,19
Sant'Ehuseo 91.3
Santo Oseuo 92.3,4,10,18
Santo Euséueo 129.6
Sancti Eusebij 133.6
Sanctj Eusebij 133.7
Santo Oséueo 133.38
Santo Euséueo 143.4
Sant'Osébeo 238.4
Santo Eusebio 242.22
- Sancto Martino de Condes** (v. SAN MARTIÑO DE CONDES)
- Santo Oséueo-Oseuo** (v. SANTO EUSEBIO DA PEROXA)
- Sancto Toma** (v. SAN TOMÉ)
- SAPEIRA** monte / regueiro / souto (Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)
Sapeira 191.5, 6[2],7
- Saragotia~Saragocia** (v. ZARAGOZA)
- Sarça** (v. ZARZA)
- SARDIÑEIRA** terra (LU)
[Sar]dineyra 133.29
Sardineyra 133.41
- SARRIA** terra (LU)
Sarriam 4.b
- SARTAL, O** lugar (lugar da parroquia de Alongos, Toén, OU)
Sartal, O 138.4
Sartal 138.13
- SARTÉDIGOS** agros / lugar (lugar de Vilar de Astrés, Ourense, OU)
Sarteuagos 6.3
Sartéedegos 241.5
Sarthédegos 241.11[2]
- SAS¹** cortiña(s) / lugar / lugar e adega / granxa / terreo / casar / souto (Untes, Ourense, OU)
Saas 25.4,11, 152.6, 160.7, 167.8, 186.7, 197.6,12, 216.32, 234.8,15, 240.6,10,14,17, 247.9, 254.3,4,9[2],13, 255.17
Ssaa[s] 240.14
- SAS²** casal / lugar / (Beiro, Ourense, OU)
Saas 39.26
Ssaas 80.6
- Saseda** (v. SACEDA)
- Sautopapi** (v. SOUTOPEPE)
- Sautu de Palmes** (v. SOUTO DE PALMÉS)
- SAVIÑAO** terra (LU)
Sau[ynaa] 133.29
Sauynaa 133.41
- Sazeda** (v. SACEDA)
- Scuriscada** (v. ESCORISCADA)
- Seagoga~Sēagoga** (v. SINAGOGA)
- SEARA** viña (Untes, Ourense, OU)
Seara 226.4
- SEARA DA IGREXA** leira (Untes, Ourense, OU)

- Seara da Ygleia** 247.8
Seara da Eglleia 258.7, 259.7, 261.9
SEARA DÓNEGA leira (Untes, Ourense, OU)
Senara Doniga 30.4
Seara Dónega 165.10
Seeara Dónega 165.11
Seara Dónjga 165.38
Seara Dóniga 165.40
SEGOVIA cidade / bispado
Segouia 62.23, 84.a, 85.a, 100.a
Segouya 123.112
Següença (v. **SIGÜENZA**)
Seyme (v. **PORTO, O**)
Senara Doniga (v. **SEARA DÓNEGA**)
SENRA leira (Untes, Ourense, OU)
Senrra, A 193.5
Senrra 240.13
SEOANE marco (lugar de Canedo, Ourense, OU)
Sancti Johannis 29.5
SERVOI mosteiro (lugar e parroquia de Castrelo do Val, OU)
Servoy 123.28
SESTEIRÓN lugar (Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)
Sesteyrón 145.12, 195.21-22,22, 196.4,9,11,12,13,21
Sesteyrón 190.57,85, 194.4,22, 196.4,7,8
SEVILLA reino / arcebisado
Seuilla 62.14, 82.2, 84.4,21, 85.7,24, 100.2,15,18, 117.2, 139.1
Sseuilla 84.23, 85.27, 104.1,2
Sseuilla 88.1
Sseujlla 104.23
Seujlla 117.1,21, 123.89,108, 111, 132.1,2,3,18, 136.7, 137.1, 4
[Seujlla] 117.4
Seuylla 141.1,4
Sigachos (v. **CIGACHOS**)
SIGÜENZA diocese / bispado (GU)
Sigüenca 84.a
Sigüença 85.a, 123.112
Següença 100.a
Sigüença 179.28, 212.180
SILVA, A pazo / leira (lugar de Santo Eusebio da Peroxa, Coles, OU)
Ssiluãa 129.10,13,20,29
Siluãa 129.39
Syluãa 242.5
SILVES bispado (PT)
Silue 100.c
SINAGOGA vila / herdade / casal / pouso (Longos, San Cristovo de Cea, OU)
Sinagoga 1.10, 9.4, 37.3, 84.10, 123.95
Seagoga 42.3, 94.5, 174.4,9,13,17,24
Ssãagoga 75.7
Sãagoga 107.4,12
SOBRADO DO BISPO (lugar e parroquia de Barbadás, OU)
Sobrado 190.50
SOBRE A LAMA cortiña (Zarza, Souto, San Cristovo de Cea, OU)
Sóvrela Lama 172.50
SOBREIRO, O viña (Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)

Souoreiro, O 169.3
Sobereyro 198.12
SORGA (parroquia da Bola, OU)
Sorga 143.32
SORIA cidade
Soria 137.35, 139.2,27,34,42, 141.41
SORZA viña (Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)
Sorça 191.3
Sotelo (v. SOUTELO)
SOUTELO viña / soto / fonte / leira (Un-tes, Ourense, OU)
Soutelo 112.7, 164.27, 186.11, 216.12, 258.6, 259.5
Sotelo 247.11,12,13
Soutello 250.5
SOUTO¹ casal / baceiro (Vilariño, O Castro de Beiro, OU)
Souto 28.5
Ssouto 113.6,
SOUTO² (lugar da parroquia de Vilarrubín, Coles, OU)
Ssouto 105.21
SOUTO DE PALMÉS (Palmés, Ourense, OU)
Sautu de Palmes 34.3
SOUTOPAPE (Paradela, Vilar de Astrés, Ourense, OU)
Souti Papi 17.13
Sautopapi 29.4,5
SOUTOSANÍN soto (lugar da parroquia de Tras do Hospital, Ourense, OU)
Souto Sanjn 201.8
Souoreiro, O (v. SOBREIRO, O)
Sóvrela Lama (v. SOBRE A LAMA)

Strematura (v. EXTREMADURA)
SU A TORRE muíño (Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)
Sub a Torre 110.8, 123.142
SU A VILA cortiña (Zarza, Souto, San Cristovo de Cea, OU)
Sub a Vila 172.49

T

TARASCÓN herdade / lugar / aldea (lugar da parroquia de Canedo, Ourense, OU)
Tarascón 70.4, 84.9, 144.2,4, 179.3,7, 187.3, 229.31
Tarascón 179.10, 188.4, 229.5
Taurum (v. TORO)
TEMES terra (LU/OU)
Temejs 31.2
Temeis 31.22
TOÉN igrexa (parroquia de Toén, OU)
Toem 76.3
TOLEDO reino / arcebispado
Toleti 1.20, 84.15
[Toledo] 62.13, 117.4
Tolledo 82.1, 123.89, 123.110
Toledo 84.4,21,23, 85.7,24,27, 88.1, 100.1,14,18, 104.1,2,23, 117.1,2,21, 123.108, 132.1,2,3, 18, 136.6-7, 137.1,4, 139.1, 141.1,4
Tolletj 100.3
Toletj 123.101
TORO señorío / cidade (ZA)
Taurum 16.b

Toro 123.36
TOROÑO terra (PO)
Toronis 84.11
Toronjo 123.96
TORRE DE ROUZÓS (lugar da parroquia de Rouzós, Amoeiro, OU)
Torre de Rrouços 103.37
TOUBES (parroquia da Peroxa, OU)
Touges 111.3
TRALA CÁMARA viña (Mende, Tras do Hospital, Ourense, OU)
Trasla Cámara 149.6,17
Trasla Cámara 198.15
TRALO CASTELO viña (inmediacións da cidade de Ourense, OU)²⁸
Traslo Castelo 190.59,89
TRAS DO RÍO casal / aldea (lugar da parroquia de Santo Eusebio da Peroxa, Coles, OU)
Trans Rio 18.4-5
Tralo Rrío 242.2
TRASTÁMARA condado (AC)
Trastamero 3.b
Transtamarem 4.b
Trastamar 16.b
TRELLE (parroquia de Toén, OU)
Trelia 19.a
Trenjdad (v. TRINIDADE)
TREVOEDO (parroquia de Maside, OU)
Trouoedo 24.20
TRICASTELA arcediagado (LU)
Tria Castella 133.22

TRINIDADE igrexa (cidade de Ourense, OU)
Trenjdad 229.63
Trouoedo (v. TREVOEDO)
TUI bispado (PO)
Tuy 84.c, 85.c, 229.62
Tuj 100.c, 123.118

U, V (vogal)

UNTES vila / viña / parroquia / couto / aldea / granxa / lugar e viñas / adega (parroquia de Ourense, OU)
Vntis 1.7, 234.7,8,15[2]
Uctis 11.13, 84.8
Vntes 25.2, 51.6, 123.93, 226.8, 240.6,11[2], 246.28, 247.16, 255.15, 256.6, 257.7, 258.9, 259.9, 260.14, 261.18, 265.12
Untis 26.4, 52.3[2],6, 61.4
Untes 36.24, 76.13, 115.29, 205.4, 224.4
Untes 112.8, 134.21, 146.6, 147.13, 152.7, 181.7, 216.35
Ontes 128.12
Huntes 147.11,31
Vntes 165.12,24, 192.2, 193.2, 194.29, 197.26, 255.19
Untes 186.6,9, 193.5, 196.25, 206.4, 247.39, 254.11
U[n]tes 247.8
Urbem Veterem (v. ORVIETO)

²⁸ A localización está tirada de Enjo Babío (2014: 1426, 2018: 1530).

U, V (consoante)

Vaao (v. **VAO**²)

Vacoriñas (v. **BACORIÑAS**)

VAL leira (Untes, Ourense, OU)

Vale 260.4

VAL DE GÓMEZ (s. loc.)

Ual de Gomez 41.3

VAL DE LAMAS lugar (Fontefría, Amoeiro, OU)

Ualle de Lamis 36.4

VAL DO BECERRO marco (prob. Palmés, Ourense, OU)

Ual do Bezero 28.6

VALADO leira (Tras do Río, Santo Eusebio da Peroxa, Coles, OU)

Ualato 18.4

Vale (v. **VAL**)

VALENZÁ lugar (lugar e parroquia de Barbadás, OU)

Valançãa 149.11

Valançãa 149.13,21

Val[ançãa] 149.19

VALIÑO leiro (Louredo, Maside, OU)

Valino 154.10

VALLADOLID vila

Ualle Olit 1.18

Valle Olit 84.14, 123.100

Valladolit 104.43

Valladoljd 132.32

Ualle de Lamis (v. **VAL DE LAMAS**)

Uámeo (v. **BAMIO**)

Vanga (v. **BANGA**)

Vaño (v. **BAÑO, O**¹)

VAO¹ leira (Untes, Ourense, OU)

Vao 69.12

O Vao 69.13,

VAO² leira (cidade de Ourense, OU)

Vao 149.10,18

Varreda (v. **BARREDA**)

Veyro-Vejro (v. **BEIRO**)

VELLE igrexa / aldea (lugar e parroquia de Ourense, OU)²⁹

Velle 190.48,52,66, 223.11, 252.11, 253.9

Venabente (v. **BENAVENTE**)

VENTOSA lugar / casar (prob. Palmés, Ourense, OU)

Ventosa 147.12,15,16

Ventrazes (v. **BENTRACES**)

VILA lugar (Fontefría, Amoeiro, OU)

Vila 208.8

Vilaça (v. **VILAZA**)

VILAMARÍN (OU)

Villamarim 92.11-12

VILANOVA DE LOURENZÁ (LU)

Vila Nou[a] de Lourençãa 209.23

VILAR casal / vila / couto (Vilar de Astrés, Ourense, OU)

Vilar 1.8, 22.5, 84.9, 123.94

Uillari 4.6

VILAR DE ASTRÉS (parroquia de Ourense, OU)³⁰

Uillari de Astreis 45.3

VILARIÑO vila / casal / lugar (lugar da parroquia do Castro de Beiro, Ourense, OU)

²⁹ V. tamén SANTA MARTA DE VELLE.

³⁰ V. tamén ASTRÉS.

Uillarino 12.5, 66.6[2]
Ujlarino 39.12
Villariño 113.6
Vilarino 177.10
Vilaryño 215.2,7,30
VILARRUBÍN (parroquia da Peroxa, OU)
Villa Rrouym 105.21
Vila Rruujn 111.3
VILASOÁ regueiro / val (O Castro de Beiro, Ourense, OU)
Uilla Soaa 15.3
Vilasoãa 215.9
VILAZA mosteiro (Vilaza, Monterrei, OU)
Vilaça 212.107
Uilla Soaa (v. **VILASOÁ**)
Villamarim (v. **VILAMARÍN**)
Uillari (v. **VILAR**)
Uillari de Astreis (v. **VILAR DE ASTRÉS**)
Uillarino (v. **VILARIÑO**)
Viscaya-Uizcaya-Vizcaia-Vizcaya (v. **BISCAIA**)
VOITRES (Canedo, Ourense, OU)
Voytores 17.6
Vubeiras (v. **BUBEIRAS**)
Vúval (v. **BÚBAL**)

X

XUNCAL porto (Sartédigos, Vilar de Astrés, Ourense, OU)
Iuncal 6.5
XUSTE casal / vila (Garabás, Maside, OU)
Iusti 12.9,11
Iustj 37.6
Juste 84.10

Z

ZAMORA bispado
Zemoram 16.b
Çamora 84.c, 85.c, 100.c,22, 123.117
ZARAGOZA
Saragotia 1.21, 123.101
Saragocia 84.15
ZARZA lugar / aldea / vila (lugar da freguesía de Souto, San Cristovo de Cea, OU)
Çarça 157.8, 172.6, 12,19,52,56
Sarça 161.9,23

V. BIBLIOGRAFÍA

RECURSOS EN LIÑA

- BOULLÓN AGRELO, Ana Isabel / Xulio SOUSA FERNÁNDEZ (dirs.): *Cartografía dos apelidos de Galicia*, Santiago de Compostela, Instituto da Lingua Galega. (<http://ilg.usc.es/cag/>).
- CODOLGA: *Corpus Documentale Latinum Gallaeciae*, Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades. (<http://corpus.cirp.es/codolga>).
- FERREIRO, Manuel (dir.) (2014-): *Glosario da poesía medieval profana galego-portuguesa*. Universidade da Coruña. (<http://glossa.gal>).
- TOPONIMIA OFICIAL E NOMENCLÁTOR DE GALICIA: (<https://www.xunta.gal/toponimia-e-nomenclator>).
- VARELA BARREIRO, Xavier (dir.) (2004-): *Tesouro Medieval Informatizado da Lingua Galega*, Santiago de Compostela, Instituto da Lingua Galega. (<http://ilg.usc.es/tmilg>).
- VILLARES, Ramón (dir.): *Gallaeciae Monumenta Histórica*, Consello da Cultura Galega. (<http://gmh.consellodacultura.org/>).

REFERENCIAS BIBLIOGRÁFICAS

- ANDRADE CERNADAS, José Miguel (1995a): *O tombo de Celanova*, 2 tomos, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega.
- ANDRADE CERNADAS, José Miguel (1995b): *Monxes e mosteiros na Galicia medieval*, Santiago de Compostela, Universidade. (=ANDRADE, *Monxes e mosteiros*)
- ANDRADE CERNADAS, José Miguel (1997): *El monacato beneditino y la sociedad de la Galicia medieval (siglos X al XIII)*, Sada, Edición do Castro. (=ANDRADE, *Monacato beneditino*)
- BONO, José (1979): *Historia del derecho notarial español. I. La Edad Media. Introducción, preliminar y fuentes*, Madrid, Junta de Decanos de los Colegios Notariales de España.
- BONO, José (1982): *Historia del derecho notarial español. I, La Edad Media. Literatura e instituciones*, Madrid, Junta de Decanos de los Colegios Notariales de España.
- BONO, José (1989): “La práctica notarial del reino de Castilla en el siglo XIII. Continuidad e innovación”, en *Notariado público y documento privado: de los orígenes al siglo XIV. Actas del VII Congreso Internacional de Diplomática, Valencia 1986*, vol. I, València, Generalitat Valenciana, 331-480.
- BOULLÓN AGRELO, Ana Isabel (1996): “Descendientes galegos de Iohannes”, en Ramón Lorenzo / Rosario Álvarez (coords.), *Homenaxe á Profesora Pilar Vázquez Cuesta*, Santiago de Compostela, Universidade, 377-392.

- BOULLÓN AGRELO, Ana Isabel (1997): “Procesos de castellanización nos apelidos galegos”, en Benigno Fernández Salgado (ed.), *Actas do IV Congreso Internacional de Estudos Galegos (Universidade de Oxford, 26-28 setembro 1994)*, Oxford, Centro de Estudos Galegos, 195-219.
- BOULLÓN AGRELO, Ana Isabel (1999): *Antroponimia medieval galega (ss. VIII-XII)*, Tübingen, Max Niemeyer Verlag.
- BOULLÓN AGRELO, Ana Isabel (2004): “Catálogo de documentos éditos en galego anteriores a 1260”, *Cadernos de Lingua*, 26, 5-46.
- BOULLÓN AGRELO, Ana Isabel (2005): “Consideracións sobre os primeiros textos escritos en galego na Idade Media”, en Ana Isabel Boullón Agrelo / Xosé Luís Couceiro Pérez / Francisco Fernández Rei (eds.), *As tebras alumeadas. Estudos filolóxicos ofrecidos en homenaxe a Ramón Lorenzo*, Santiago de Compostela, Universidade de Santiago de Compostela, 45-68.
- BOULLÓN AGRELO, Ana I. (2006): “Antroponimia e territorio: sobre a difusión dos apelidos en Galicia”, en Rosario Álvarez / Francisco Dubert García / Xulio Sousa Fernández (eds.), *Lingua e territorio*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, 235-255.
- BOULLÓN [Agrelo], Ana (2007): “Aproximación á configuración lingüística dos apelidos en Galicia”, *Verba*, 34, 285-309.
- BOULLÓN AGRELO, Ana Isabel / Henrique MONTEAGUDO (2009): *De verbo a verbo. Documentos en galego anteriores a 1260*, Santiago de Compostela, Universidade. (=BOULLÓN / MONTEAGUDO, *Documentos*)
- BOULLÓN AGRELO, Ana Isabel (2019): “Proposta para a estandarización dos nomes na edición de textos medievais”, *Liceo Franciscano*, 212 (xaneiro-xuño), 45-78.
- BOUZAS ROSENDE, Paula (2016): *Documentos galegos do mosteiro de Santo Estevo de Ribas de Sil (século XV)*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega.
- CAPPELLI, A. (1969³): *Cronologia, cronografía e calendario perpetuo*, Milán, Ulrico Hoepli.
- CAPPELLI, A. (1973⁶): *Dizionario di abbreviature latine ed italiane*, Milán, Ulrico Hoepli.
- CARBALLEIRA ANLLO, Xosé M^a (coord.) (2000): *Gran Dicionario Xerais da Lingua*, Vigo, Xerais.
- CASTRO, Ivo (2004): *Introdução à História do Português. Geografia da Língua. Português Antigo*, Lisboa, Colibri.
- CASTRO, Ivo de / Maria Ana RAMOS (1986): “Estratégia e táctica da transcrição”, en *Critique textuelle portugaise. Actes du Colloque (Paris, 20-24 octobre 1981)*, París, Fondation Calouste Gulbenkian / Centre Culturel Portugais, 99-122.
- COMISIÓN DE TOPONIMIA (1996): *Nomenclátor de Galicia. Ourense*, Xunta de Galicia-Consellería da Presidencia e Administración Pública.
- COMMISSION INTERNATIONALE DE DIPLOMATIQUE (1984): “Normes internationales pour l'édition des documents medievaux”, *Folia Caesaraugustana. 1*, Zaragoza, Cátedra “Zurita”-Institución “Fernando el Católico” (CSIC), 13-64.
- COROMINAS, J. / J. A. PASCUAL (1980-1991): *Diccionario Crítico Etimológico Castellano e Hispánico*, 6 vols., Madrid, Gredos.

- COSTA, P. Avelino de Jesus da (1993³): *Normas gerais de transcrição e publicação de documentos e textos medievais e modernos*, Coimbra, Faculdade de Letras da Universidade de Coimbra-Instituto de Paleografia e Diplomática.
- COSTA, P. Avelino de Jesus da (1997⁶): *Álbum de paleografia e diplomática portuguesas*, Coimbra, Faculdade de Letras da Universidade de Coimbra-Instituto de Paleografia e Diplomática.
- [CUEVA, frei Benito de la] (1991): *Historia de los Monasterios y Prioratos anejos a Celanova*. Edición, notas e índices por María Teresa González Balasch; introducción por José Ignacio Fernández de Viana y Vieites. Granada, Universidad. (=DE LA CUEVA, *Historia*)
- CUEVA, frei Benito de la (2007): *Celanova Ilustrada y anales de San Rosendo*. Edición, bibliografía e notas por Miguel Ángel González García, José Ramón Hernández Figueiredo e Manuel Ángel Pereira Soto. Ourense, Duen de Bux.
- DIEGUEZ GONZALEZ, Júlio (2002²): “Toponímia galega na escrita notarial medieval: derivados com o sufixo –ÖLU, –ÖLA”, Santiago de Compostela, Ed. do autor.
- DOCUMENTOS del Archivo Catedral de Orense*, vol. I ([1914-1922]), Ourense. (=DACO)
- DOMÍNGUEZ SÁNCHEZ, Santiago (2002): “El comienzo del año en la península ibérica en los siglos XIV-XVI”, en Mª Antonia Morán Suárez / M^a del Carmen Rodríguez López, *La documentación para la investigación. Homenaje a José Antonio Martín Fuentes*, León, Universidad, vol. II, 169-179.
- DONO LÓPEZ, Pedro (2010): *Colección de documentos en pergamino do mosteiro de Santa Comba de Naves. Introducción, edición e índices*. Tese de doutoramento. Universidade de Santiago de Compostela.
- DURO PEÑA, Emilio (1968): “El monasterio de Santa Comba de Naves”, *Anuario de Estudios Medievales*, 5, 137-179. (=DURO, *Naves*)
- DURO PEÑA, Emilio (1972a): *Catálogo de documentos reales del Archivo de la Catedral de Orense (844-1520)*, Barcelona, Instituto de Historia Medieval de España. (=DURO, *Catálogo reales*)
- DURO PEÑA, Emilio (1972b): *El monasterio de San Pedro de Rocas y su colección documental*, Ourense, Instituto de Estudios Orensanos “Padre Feijoo”. (=DURO, *Rocas*)
- DURO PEÑA, Emilio (1973): *Catálogo de los documentos privados en pergamino del Archivo de la Catedral de Orense (888-1554)*, Ourense, Instituto de Estudios Orensanos “Padre Feijoo”. (=DURO, *Catálogo privados*)
- DURO PEÑA, Emilio (1977a): “El monasterio de San Miguel de Bóveda”, *Archivos Leoneses*, 61, 107-179. (=DURO, *Bóveda*)
- DURO PEÑA, Emilio (1977b): *El monasterio de San Esteban de Ribas de Sil*, Ourense, Instituto de Estudios Orensanos “Padre Feijoo” de la Diputación Provincial. (=DURO, *Ribas de Sil*)
- DURO PEÑA, Emilio (1996): *Documentos da Catedral de Orense*, [Santiago de Compostela], Consello da Cultura Galega. (=DURO, *DCO*)
- DURO PEÑA, Emilio (2011): “La parroquia de San Julián de Ribela”, *Diversarum Rerum*, 6, 377-395. (=DURO, *Parroquia Ribela*)
- EMILIANO, António H. de Albuquerque (2003): “Sobre a questão d’«os mais antigos textos escritos em português»”, en Ivo Castro / Inês Duarte (eds.), *Razões e Emoção. Miscelânea*

- de estudos em homenagem a Maria Helena Mira Mateus*, Lisboa, Imprensa Nacional-Casa da Moeda, 261-278.
- ENJO BABÍO, Mª Ascensión (2014): *Colección documental del archivo de la Catedral de Ourense (S. XIV)*. Tese de doutoramento. Universidade de Vigo. (=Enjo, *Colección documental ACO TD*)
- ENJO BABÍO, Mª Ascensión (2018): *Colección documental del archivo de la Catedral de Ourense (S. XIV)*, Santiago de Compostela, Anejos de Cuadernos de Estudios Gallegos-CSIC. (=Enjo, *Colección documental ACO*)
- F[ERNÁNDEZ] ALONSO, Benito (1899): “Monasterio de Celanova”, *Boletín de la Comisión de Monumentos de Orense*, I, 189-191, 193-198. (=FERNÁNDEZ, *Celanova*)
- FERNÁNDEZ FERNÁNDEZ, Adolfo (2004): “Aproximación histórica ó descorrer do mosteiro feminino de San Miguel de Bóveda na Idade Media”, *Minius*, 12, 41-71. (=FERNÁNDEZ, *Aproximación histórica Bóveda*)
- FERNÁNDEZ FERNÁNDEZ, Adolfo (2005): *O Mosteiro feminino de San Miguel de Bóveda na Idade Media. Estudo histórico e colección documental (séculos XII-XV)*, Noia, Toxosoutos. (=FERNÁNDEZ, *Bóveda*)
- FERNÁNDEZ DE VIANA Y VIEITES, José Ignacio (1998): “Proposta para unha normativa de edición de documentos medievais en galego”, en Dieter Kremer (ed.), *Homenaxe a Ramón Lorenzo*, tomo I, Galaxia, Vigo, 71-80.
- FERNÁNDEZ DE VIANA Y VIEITES, José Ignacio (2002): “El código 1430B del Archivo Histórico Nacional de Madrid, del fondo del monasterio de Celanova, atribuido al padre Torcuato de Vargas, O.S.B.”, en Mª Antonia Morán Suárez / M^a del Carmen Rodríguez López, *La documentación para la investigación. Homenaje a José Antonio Martín Fuentes*, León, Universidade, vol. I, 197-216.
- FERNÁNDEZ DE VIANA Y VIEITES, José Ignacio / Mª Teresa GONZÁLEZ BALASCH / Juan Carlos DE PABLOS RAMÍREZ (1996): “El tunbo de Caaveiro (1ª parte)”, *Cátedra. Revista Eumesa de Estudios*, 3, 267-437.
- FERNÁNDEZ LÓPEZ, M^a del Carmen (1996): “Una distinción fonética inadvertida en el sistema gráfico medieval: las formas de j larga”, en A. Alonso González / L. Castro Ramos / B. Gutiérrez Rodilla / J. A. Pascual Rodríguez (eds.), *Actas del III Congreso Internacional de la Asociación de Historia de la Lengua Española (Salamanca, 1993)*, Madrid, Arco Libros, 113-123.
- FERNÁNDEZ LÓPEZ, M^a del Carmen (1999): “Las formas de la i larga (j): nomenclatura y datación”, *Signo. Revista de Historia de la Cultura Escrita*, 6, 253-268.
- FERREIRA, José de Azevedo (1987): *Afonso X. Foro real. Vol. I. Edição e Estudo Linguístico*, Lisboa, Instituto Nacional de Investigação Científica.
- FERREIRO, Manuel (1995): *Gramática histórica galega*, Santiago de Compostela, Edicións Laivento.
- FERRO COUSELO, Jesús (1951): “Los monasterios de Oira y Requeixo y la capilla de Santa Catalina de Reza a Vella”, *Posío. Arte y Letras*, 3-5, 16-17. (=FERRO, *Monasterios de Oira y Requeixo*)

- FERRO COUSELO, Xesús (1967a): *A vida e a fala dos devanceiros. Escolma de documentos en galego dos séculos XIII ao XVI*, Vigo, Galaxia [Cit. pola ed. facsimilar de 1996]. (=FERRO, *Devanceiros*)
- FERRO COUSELO, Jesús (1967b): “Monjes y eremitas en las riberas del Miño y del Sil”, *Bracara Augusta*, XXI, 119-214.
- FERRO COUSELO, Jesús (1973): “Apostillas a un catálogo de los pergaminos monacales de la Catedral de Orense”, *Boletín Auriense*, III, 184-186.
- FERRO RUIBAL, Xesús (dir.) (1992): *Diccionario dos nomes galegos*, Vigo, Ir Indo.
- FILGUEIRA VALVERDE, Xosé (1982): “O galego escrito, entre o latín e o castelán, no medioevo”, en Dieter Kremer / Ramón Lorenzo (eds.), *Tradición, actualidade e futuro do galego. Actas do Coloquio de Tréveris*, Santiago de Compostela, Xunta de Galicia-Consellería de Cultura, 127-130.
- FLÓREZ, Henrique (1763): *España sagrada. Tomo XVII: De la Santa Iglesia de Orense*, Madrid, Antonio Marín (cit. pola ed. facsimilar de 1989 de Alvarellos, Lugo).
- FREIXEIRO MATO, Xosé Ramón (2006): *Lingua, nación e identidade*, Ames, Laivento.
- GALLEGO DOMÍNGUEZ, Olga (1977): *Archivo histórico provincial de Orense. Guía del investigador*, Ourense, Servicio de Publicaciones del Ministerio de Educación y Ciencia (coa colaboración do Concello de Ourense).
- GALLEGO, Olga (1991): *El archivo del monasterio de Celanova*, Madrid, Ministerio de Cultura-Dirección de Archivos Estatales.
- GALLEGO DOMÍNGUEZ, Olga (2001). *A cidade de Ourense: unha visión a través dos séculos* (*Boletín Auriense*, Anexo 27), Ourense, Museo Arqueolóxico Provincial. (=GALLEGO DOMÍNGUEZ, *A cidade de Ourense*)
- GARCÍA LARRAGUETA, Santos A. (1976): *Cronología (Edad Media)*, Pamplona, EUNSA.
- GARCÍA ORO, José (1999²): *Galicia na Baixa Idade Media. Igrexa, señorío e nobreza*, Noia, Toxosoutos.
- GONZÁLEZ, Julio (1943): *Regesta de Fernando II*, Madrid, CSIC-Instituto Jerónimo Zurita. (=GONZÁLEZ, *Fernando II*)
- GONZÁLEZ, Julio (1944): *Alfonso IX*, tomo II, Madrid, CSIC-Instituto Jerónimo Zurita. (=GONZÁLEZ, *Alfonso IX*)
- GONZÁLEZ, Julio (1983): *Reinado y diplomas de Fernando III*, vol. II, Córdoba, Publicaciones del Monte de Piedad y Caja de Ahorros de Córdoba. (=GONZÁLEZ, *Fernando III*)
- GONZÁLEZ SEOANE, Ernesto (dir.) / María ÁLVAREZ DE LA GRANJA / Ana Isabel BOULLÓN AGRELO (2006): *Diccionario de diccionarios do galego medieval*, Santiago de Compostela, Universidade.
- GORDÍN VELEIRO, Ana M^a (2015): *Minutarios notariais de Rodrigo Afonso, Gonzalo Oureiro e Pedro Sánchez de Baeza (Ourense, s. XV)*. Tese de doutoramento inédita. Universidade de Vigo.
- GUTIÉRREZ PICHEL, Ricardo / Alexandra CABANA OUTEIRO (2007): “Parámetros para o estudo da introdución do romance na documentación notarial galega”, en Ana Isabel Boullón Agrelo (ed.), *Na nosa lyngoage galega: a emerxencia do galego como lingua escrita na Idade Media*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, 129-157.

- HERNÁNDEZ FIGUEIREDO, José Ramón (2006): “La Historiografía Barroca de Celanova: sobre la obra de fray Benito de la Cueva, Celanova Ilustrada y Anales de San Rosendo”, *Estudios Mindonienses*, 22, 111-163.
- HINOJOSA, Eduardo de (1919): *Documentos para la historia de las instituciones de León y de Castilla (siglos X-XIII)*, Madrid, Junta para la Ampliación de Estudios e Investigaciones Científicas-Centro de Estudios Históricos. (=HINOJOSA, *Documentos*)
- JIMÉNEZ GÓMEZ, Santiago (1973): *Guía para el estudio de la Edad Media gallega (1100-1480)*, Santiago de Compostela, Universidade.
- JUSTO MARTÍN, María Xosé / Manuel LUCAS ÁLVAREZ (1991): *Fontes documentais da Universidade de Santiago de Compostela. Pergameos da serie Bens do Arquivo Histórico Universitario (Anos 1237-1537). Edición diplomática*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega.
- LEIRÓS, Eladio (1950): *Guía del Archivo de la Catedral de Orense*, Madrid, Publicaciones de la Dirección General de Archivos y Bibliotecas.
- LEIRÓS Fernández, Eladio (1951): *Catálogo de los pergaminos monacales del archivo de la S. I. Catedral de Orense*, Santiago, El Eco Franciscano. (=LEIRÓS, *Catálogo*)
- LLOYD, Paul M. (1993): *Del latín al español. I, Fonología y morfología históricas de la lengua española*, Madrid, Gredos.
- LÓPEZ, Atanasio (1933-1935): “Notas para el episcopologio de Orense”, *Boletín de la Comisión de Monumentos de Orense*, X, 39-46, 65-68, 83-92, 136-142, 155-160, 179-184, 215-217. (=LÓPEZ, *BCMO*, X)
- LÓPEZ CARREIRA, Anselmo (1988-1989): “O traballo da viña nun documento ourensán do século XIV”, *Boletín Auriense*, XVIII-XIX, 155-167. (=LÓPEZ CARREIRA, *Traballo da viña*)
- LÓPEZ CARREIRA, Anselmo (1991): *Ourense no século XV. Economía e sociedade urbana na Baixa Idade Media*, Vigo, Xerais.
- LÓPEZ CARREIRA, Anselmo (1998): *A cidade de Ourense no século XV. Sociedade urbana na Galicia baixomedieval*, Deputación Provincial de Ourense. (=LÓPEZ CARREIRA, *Cidade de Ourense*)
- LÓPEZ CARREIRA, Anselmo (2005): *O reino medieval de Galicia. Contribución á súa historia política*, Vigo, A Nosa Terra
- LÓPEZ CARREIRA, Anselmo (ed.) (2007): *Fragmentos de notarios (Ourense, séculos XIV-XVI)*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega.
- LÓPEZ CARREIRA, Anselmo (2016): *Documentos do arquivo da catedral de Ourense (1289-1399)*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega. (=LÓPEZ CARREIRA, *Documentos ACO*)
- LÓPEZ FERREIRO, Antonio (2008): *Galicia no último terzo do século XV*, tomo II, Noia, Toxosoutos.
- LÓPEZ MARTÍNEZ, Amalia (2015): *Minutarios notariales de Estevo Pérez*. Tese de doutoramento inédita. Universidade de Vigo.
- LORENZO, Ramón (1988a): “Ecdótica e lingüística”, en Dieter Kremer (ed.), *Actes du XVIIIe Congrès International de Linguistique et de Philologie Romanes (Trier, 1986)*, vol. VI, Tübingen, Max Niemeyer, 10-17.

- LORENZO, Ramón (1988b): “Normas para a edición de textos medievais galegos”, en Dieter Kremer (ed.), *Actes du XVIIIe Congrès International de Linguistique et de Philologie Romanes (Trier, 1986)*, vol. VI, Tübingen, Max Niemeyer, 76-87.
- LORENZO Vázquez, Ramón (2003): “El gallego en los documentos medievales escritos en latín”, en Hermógenes Perdiguero Villarreal (ed.), *Lengua romance en textos latinos de la Edad Media. Sobre los orígenes del castellano escrito*, Burgos, Universidad de Burgos / Instituto Castellano y Leonés de la Lengua, 161-192.
- LORENZO, Ramón (2004a): “Edición de documentos medievais. Problemas que presentan algunhas abreviaturas”, en Rosario Álvarez / Antón Santamarina (eds.), *(Dis)cursos da escrita: estudos de filoloxía galega ofrecidos en memoria de Fernando R. Tato Plaza*, [A Coruña], Fundación Pedro Barrié de la Maza, 449-458.
- LORENZO, Ramón (2004b): “Emerxencia e decadencia do galego escrito (séculos XIII-XVI)”, en Rosario Álvarez Blanco / Francisco Fernández Rei / Antón Santamarina (eds.), *A lingua galega: historia e actualidade. Actas do I Congreso Internacional (16-20 de setembro de 1996, Santiago de Compostela)*, vol. III, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, 27-153.
- LORENZO, Ramón (2019): *Mosteiro de Montederramo. Colección documental e índices*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega.
- LOSADA MELÉNDEZ, Mª José (2015): *Libros de notas de Juan de Ramuín (Ourense-XV)*. Tese de doutoramento inédita. Universidade de Vigo.
- LUCAS ÁLVAREZ, Manuel (1949): “Para unas normas complementarias de transcripción de documentos en gallego”, *Cuadernos de Estudios Gallegos*, IV (fasc. XII), 95-110.
- LUCAS ÁLVAREZ, Manuel (1950): “Características paleográficas de la escritura gótica gallega. Escritorios notariales compostelanos”, *Cuadernos de Estudios Gallegos*, V (fasc. XV), 53-86.
- LUCAS ÁLVAREZ, Manuel (1975): “Documentos notariales y notarios en el monasterio de Osera”, en *Actas de las I Jornadas de Metodología Aplicada de las Ciencias Históricas. V. Paleografía y Archivística*, Vigo, Fundación Universitaria Española / Secretariado de Publicaciones de la Universidad de Santiago, 223-240.
- LUCAS ÁLVAREZ, Manuel (1989): “El notariado en Galicia hasta el año 1300 (Una aproximación)”, en *Notariado público y documento privado: de los orígenes al siglo XIV. Actas del VII Congreso Internacional de Diplomática, Valencia 1986*, vol. I, València, Generalitat Valenciana, 331-480.
- LUCAS ÁLVAREZ, Manuel (1992): “Notariado y notarios en el Monasterio de Pombeiro”, *Cuadernos de Estudios Gallegos*, 40:105, 43-61.
- LUCAS ÁLVAREZ, Manuel (1993): *El reino de León en la Alta Edad Media. V. Las cancellerías reales (1109-1230)*, León, Centro de Estudios e Investigación “San Isidoro” (CECEL) / Caja España de Inversiones, Caja de Ahorros y Monte de Piedad / Archivo Histórico Diocesano. (=LUCAS, *Cancillerías*)
- LUCAS ÁLVAREZ, Manuel / Pedro Pablo LUCAS DOMÍNGUEZ (1988): *San Pedro de Ramirás. Un monasterio femenino en la Edad Media. Colección diplomática*, Santiago de Compostela, Caixa Galicia-Obra Social.

- LUCAS ÁLVAREZ, Manuel / Pedro LUCAS DOMÍNGUEZ (1996): *El monasterio de San Clodio do Ribeiro en la Edad Media: estudio y documentos*, Sada-A Coruña, Seminario de Estudos Galegos / Edición do Castro.
- MAIA, Clarinda de Azevedo (1997): *História do galego-português. Estado linguístico da Galiza e do Noroeste de Portugal desde o século XIII ao século XVI (Com referência à situação do galego moderno)*, [s. l.], Fundação Calouste Gulbenkian / Junta Nacional de Investigação Científica e Tecnológica (Reimpresión da edición do INIC, 1986).
- MARÍN MARTÍNEZ, Tomás / José Manuel RUIZ ASENCIO (dirs.) (1991⁵): *Paleografía y diplomática*, 2 vols., Madrid, Universidad Nacional de Educación a Distancia.
- MARIÑO PAZ, Ramón (1998): *Historia da lingua galega*, Santiago de Compostela, Sotelo Blanco.
- MARTÍNEZ DíEZ, Gonzalo (ed.) (1985): *Leyes de Alfonso X. I, Especulo*. (Edición e análise crítica de Gonzalo Martínez Díez, coa colaboración de José Manuel Ruiz Asencio). Ávila, Fundación Sánchez Albornoz.
- MARTÍNEZ SUEIRO, M. (1914): “La Ribera Sagrada”, *Boletín de la Comisión de Monumentos de Orense*, V, 33-37.
- MARTINS, Ana Maria (1999): “Ainda «os mais antigos textos escritos em português»: Documentos de 1175 a 1252”, en Isabel Hub Faria (org.): *Lindley Cintra. Homenagem ao Homem, ao Mestre e ao Cidadão*, Lisboa, Edições Cosmos / Faculdade de Letras da Universidade de Lisboa, 491-534.
- MARTINS, Ana Maria (2001): “Emergência e generalização do português escrito. De D. Afonso Henriques a D. Dinis”, en Maria Helena Mira Mateus (coord.), *Caminhos do Português. Exposição Comemorativa do Ano Europeu das Línguas. Catálogo*, Lisboa, Biblioteca Nacional, 23-71.
- MARTINS, Ana Maria (2004): “A emergência do português escrito na segunda metade do século XII”, en Rosario Álvarez / Antón Santamarina (eds.), *(Dis)cursos da escrita: estudos de filoloxía galega ofrecidos en memoria de Fernando R. Tato Plaza*, [A Coruña], Fundación Pedro Barrié de la Maza, 491-526.
- MARTINS, Ana Maria (2007): “O primeiro século do português escrito”, en Ana Isabel Boullón Agrelo (ed.), *Na nosa lyngoage galega: a emerxencia do galego como lingua escrita na Idade Media*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, 161-184.
- MATOSO, Fr. José (1964): “Os cartórios dos mosteiros beneditinos na diocese do Porto”, *Anuario de Estudios Medievales*, 1, 139-166.
- MAURE RIVAS, Xulián (2006): *Para unha escriptoloxía do Galego. Edición e estudo escriptolóxico do Tombo do Hospital dos Pobres de Tui (1436-1490)*, A Coruña, Fundación Pedro Barrié de la Maza.
- MENÉNDEZ PIDAL, R. (1976⁵): *Cantar de Mío Cid. Texto, gramática y vocabulario*, 3 vols., Madrid, Espasa-Calpe.
- MENÉNDEZ PIDAL, Ramón (1994²²): *Manual de gramática histórica española*, Madrid, Espasa Calpe.
- MILLARES CARLO, Agustín (1983³): *Tratado de paleografía española*, coa colaboración de José Manuel Ruiz Asencio, 3 vols., Madrid, Espasa-Calpe.

- MONTEAGUDO, Henrique (1985): “Aspectos sociolingüísticos do uso do galego, castelán e latín na Idade Media en Galicia”, *Revista de Administración Galega*, 1, 85-108.
- MONTEAGUDO, Henrique (1994): “Aspectos sociolingüísticos do uso escrito do galego, o castelán e o latín na Galicia tardomedieval (ss. XIII-XV)”, en Elvira Fidalgo / Pilar Lorenzo Gradín (coords.), *Estudios galegos en homenaxe ó profesor Giuseppe Tavani*, Santiago de Compostela, Xunta de Galicia-Centro de Investigacións Lingüísticas e Literarias “Ramón Piñeiro”, 169-175.
- MONTEAGUDO, Henrique (1999): *Historia social da lingua galega*, Vigo, Galaxia.
- MONTEAGUDO, Henrique (2004): “O Camiño, as linguas e a emerxencia do galego”, *Grial*, 161, 52-61.
- MONTEAGUDO, Henrique (2005): “O Foro do Burgo do Castro Caldelas (1228) e a emerxencia do galego escrito”, *Grial*, 166, 112-119.
- MONTEAGUDO, Henrique (2007): “A emerxencia do galego-portugués na escrita instrumental”, en Ana Isabel Boullón Agrelo (ed.), *Na nosa lingoage galega: a emerxencia do galego como lingua escrita na Idade Media*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, 275-312.
- MONTEAGUDO, Henrique (2008): *Letras primeiras: o foral de Caldelas, a emerxencia da escrita en galego e os primordios da lírica trobadoresca*, [A Coruña], Fundación Pedro Barrié de la Maza.
- MONTEAGUDO, Henrique (2016): “Sobre a escrita latino-romance na Galicia medieval. O testemuño dun diploma de 1097”, en M. González (ed.), *Lingua, pobo e terra. Estudos en homenaxe a Xesús Ferro Ruibal*, Santiago de Compostela, Xunta de Galicia, 415-433.
- NAVAZA, Gonzalo (1991): “O nome Paio”, *Cadernos de Lingua*, 3, 25-36.
- NAVAZA, Gonzalo (2006): *Fitotoponimia galega*, [A Coruña], Fundación Pedro Barrié de la Maza.
- NUNES, E. Borges (1981): *Abreviaturas paleográficas portuguesas*, Lisboa, F[aculdade de] L[etras].
- OLIVEIRA, António Resende de (1994): *Depois do espectáculo trovadoresco. A estrutura dos concioneiros peninsulares e as recolhas dos séculos XIII e XIV*, Lisboa, Edições Colibri.
- OTERO PIÑEYRO MASEDA, Pablo S. (2008): *Colección diplomática del monasterio cisterciense de Santa María de Oseira (Ourense), 1435-1485*, vol. V, Santiago de Compostela, Universidade de Santiago de Compostela. (=OTERO PIÑEYRO, *CD Oseira*)
- OTERO PIÑEYRO MASEDA, Pablo S. / Xosé Antón GARCÍA GONZÁLEZ-LEDO / Miguel ROMANÍ MARTÍNEZ (2008): “La yacente del Abad de Oseira frey Ares de Santa María (Siglo XV)”, *Cuadernos de Estudios Gallegos*, 55:121, 427-436.
- PÉREZ RODRÍGUEZ, Francisco Javier (1999): «Benedictinos e cistercienses: un reconto dos mosteiros galegos a finais do século XII», en *II Congreso Internacional sobre el Císter en Galicia y Portugal. Actas*, vol. 2, Zamora, Ediciones Monte Casino, 695-724.
- PÉREZ RODRÍGUEZ, Francisco Javier (2002): “La diócesis de Orense: de la reforma gregoriana al Concilio de Trento (siglos XII-XVI)”, en José García Oro (coord.), *Historia de las diócesis españolas. 15: Iglesias de Lugo, Mondoñedo-Ferrol y Orense*, Madrid, Biblioteca de Autores Cristianos, 395-469. (=PÉREZ RODRÍGUEZ, *Diócesis de Orense*)

- PÉREZ RODRÍGUEZ, Francisco Javier (2007): “Mosteiros e priorados dependentes de San Salvador de Celanova entre 1100 e 1500”, en *Rudesindus. O legado do santo*, Santiago de Compostela, Xunta de Galicia, 24-221.
- PÉREZ RODRÍGUEZ, Francisco Javier (2008): *Mosteiros de Galicia na Idade Media (Séculos XII-XV). Guía histórica*, Ourense, Deputación Provincial de Ourense /Fundación Caixa Galicia.
- PÉREZ RODRÍGUEZ, Francisco Javier (2009): “A congregación monástica de Celanova entre as reformas gregoriana e observante (1100-1500)”, en *Rudesindus. O seu tempo e o seu legado*. Santiago de Compostela, Xunta de Galicia, 260-270.
- PÉREZ RODRÍGUEZ, Francisco Javier (2019): *Los monasterios del Reino de Galicia entre 1075 e 1540: de la reforma gregoriana a la observante*, 2 vols., Santiago de Compostela, CSIC / Xunta de Galicia.
- PÉREZ RODRÍGUEZ, Francisco Javier / Mª Beatriz VAQUERO DÍAZ (2020): *Libro do Portovello*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega. (=PÉREZ RODRÍGUEZ & VAQUERO, *Libro do Portovello*)
- PORTELA, Ermelindo / Mª Carmen PALLARES (1993): “Os mosteiros, protagonistas da colonización e do proceso de señorialización”, en *De Galicia en la Edad Media. Sociedad, Espacio y Poder*, Santiago de Compostela, Xunta de Galicia, 163-190.
- PORTELA Silva, María José (2007): *Documentos da Catedral de Lugo, século XIV*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega. (=PORTELA SILVA, *Catedral de Lugo*)
- POUSA DIÉGUEZ, Rodrigo (2019): *El señorío de Santa Comba de Naves*, Ourense, Deputación Provincial de Ourense. (=POUSA, *Señorío Santa Comba de Naves*)
- REAL ACADEMIA GALEGA (2016): *Os apelidos en galego. Orientacións para a súa normalización*, A Coruña, Real Academia Galega
- RECUERO ASTRAY, Manuel / Marta GONZÁLEZ VÁZQUEZ / Paz ROMERO PORTILLA (1998): *Documentos Medievales del Reino de Galicia: Alfonso VII (1116-1157)*, [Santiago de Compostela], Xunta de Galicia. (=RECUERO ASTRAY, *Alfonso VII*)
- RECUERO ASTRAY, Manuel / Paz ROMERO PORTILLA / Mª Ángeles RODRÍGUEZ PRIETO (2000): *Documentos Medievales del Reino de Galicia: Fernando II (1155-1188)*, [Santiago de Compostela], Xunta de Galicia. (=RECUERO ASTRAY, *Fernando II*)
- RIESCO TERRERO, Ángel (1983): *Diccionario de abreviaturas hispanas de los siglos XIII al XVIII*, Salamanca, Ed. do autor.
- RÍOS RODRÍGUEZ, María Luz (1993a): *As orixes do foro na Galicia medieval*, Santiago de Compostela, Universidade.
- RÍOS RODRÍGUEZ, María Luz (1993b): “Propiedad de la tierra y relaciones señoriales: el *Praestimonium* en Galicia (1150-1350)”, en Esteban Sarasa Sánchez / Eliseo Serrano Martín (eds.), *Señorío y feudalismo en la Península Ibérica*, vol. III, Zaragoza, Institución “Fernando el Católico”, 197-207.
- RISCO, Manuel (1798): *España sagrada. Tomo XLI. De la Santa Iglesia de Lugo, continuación de su historia desde el siglo XII hasta fines del XVIII*, Madrid, Viuda é Hijo de Marín. (=RISCO, *Lugo*)
- RISCO, Vicente (s. d.): *Geografía general del reino de Galicia. Provincia de Orense*. Barcelona, Alberto Martín (cit. pola ed. facsimilar de Ediciones Gallegas S. A., A Coruña, 1980).

- RIVAS QUINTAS, Eligio (1991): *Onomástica persoal do noroeste hispano*, Lugo, Alvarellos.
- ROMANÍ MARTÍNEZ, Miguel (1989): *Colección diplomática do mosteiro cisterciense de Sta. María de Oseira (Ourense). 1025-1310*, 2 vols., Santiago de Compostela, Tórculo Edicións.
- ROMANÍ MARTÍNEZ, Miguel / Mª José PORTELA / M^a del Pilar RODRÍGUEZ SUÁREZ / Mercedes VÁZQUEZ BERTOMEU (1993): *Colección diplomática do mosteiro cisterciense de Sta. María de Oseira (Ourense). 1310-1399*, vol. III, Santiago de Compostela, Tórculo Edicións.
- SÁ BRAVO, Hipólito de (1972): *El monacato en Galicia*, A Coruña, Librigal. (=SÁ BRAVO, *Monacato*)
- SÁNCHEZ BELDA, Luis (1953): *Documentos reales de la Edad Media referentes a Galicia. Catálogo de los conservados en la sección de clero del Archivo Histórico Nacional*, Madrid, Dirección General de Archivos y Bibliotecas-Servicio de Publicaciones del Ministerio de Educación Nacional. (=SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*)
- SÁNCHEZ-PRIETO BORJA, Pedro (1996): “Problemas lingüísticos en la edición de textos medievales (relación entre crítica textual e historia de la lengua)”, *Incipit*, XVI, 19-54.
- SÁNCHEZ-PRIETO BORJA, Pedro (1998): *Cómo editar los textos medievales. Criterios para su representación gráfica*, Madrid, Arco Libros.
- SANTOS, Maria José Azevedo (1994): *Da visigótica à carolina. A escrita em Portugal de 882 a 1172*, [s. l.], Fundação Calouste Gulbenkian / Junta Nacional de Investigação Científica e Tecnológica.
- SARAIVA, José (1943): “A data dos documentos medievais portugueses e asturo-leoneses”, *Revista Portuguesa de História*, II, 25-220.
- SOUTO CABO, José António (1996): “O «Testamento de Estévão Peres» (1230). Aproximação à primeira escrita galego-portuguesa na Galiza”, *Revista de Filología Románica*, 13, 123-149.
- SOUTO CABO, José António (2002a): “Usos romances na documentação galego-portuguesa do século XIII”, en Brian F. Head / José Teixeira / Aida Sampaio Lemos / Anabela Leal de Barros / António Pereira (orgs.): *História da Língua e História da Gramática. Actas do Encontro*, Braga, Universidade do Minho-Centro de Estudos Humanísticos, 435-448.
- SOUTO CABO, José António (2002b): “Fixação e evolução dos usos romances no séc. XIII: a documentação de S^a Mª de Alcobaça”, en Ramón Lorenzo (coord.), *Homenaxe a Fernando R. Tato Plaza*, Santiago de Compostela, Universidade, 363-376.
- SOUTO CABO, José António (2003a): “Nas orixens da expresión escrita galego-portuguesa. Documentos do século XII”, *Diacrítica. Ciências da Linguagem*, 17:1, 329-385.
- SOUTO CABO, José António (2003b): “Dinâmicas da escrita romance na primeira metade do século XIII”, en Amália Mendes / Tiago Freitas (orgs.): *Actas do XVIII Encontro Nacional da Associação Portuguesa de Linguística (Porto, 2-4 de Outubro de 2002)*, Lisboa, Associação Portuguesa de Linguística, 795-814.
- SOUTO CABO, José António (2004): “Novas perspectivas sobre a génese da *scripta* romance na área galego-portuguesa. Textos e contextos”, *Aemilianense*, I, 569-599.
- SOUTO CABO, José António (2006): “Inventário dos máis antigos Documentos Galego-Portugueses”, *Agália*, 85-86, 9-88.
- SOUTO CABO, José António (2008a): *Documentos galego-portugueses dos séculos XII e XIII* (Monografía 5 da *Revista Galega de Filoloxía*), A Coruña, Área de Filoloxías Galega e Portu-

- guesa do Departamento de Galego-Portugués, Francés e Lingüística da Universidade da Coruña. (=SOUTO CABO, *Documentos*)
- SOUTO CABO, José António (2008b): “Do latín ao galego(-portugués): tempos, modos e espazos para unha mudanza escritural na documentazón notarial galega do séc. XIII”, en Javier Elvira / Inés Fernández-Ordóñez / Javier García González / Ana Serradilla Castaño (eds.), *Lenguas, reinos y dialectos en la Edad Media ibérica. La construcción de la identidad. Homenaje a Juan Ramón Lodares*, Madrid, Iberoamericana, 167-190.
- SOUTO CABO, José António (2014): “Os primeiros escritos em galego-português: revisão e balanço”, en Leticia Eirín García / Xoán López Viñas (eds.), *Lingua, texto, diacronía. Estudos de lingüística histórica* (Monografía 9 da *Revista Galega de Filoloxía*), A Coruña, Área de Filoloxías Galega e Portuguesa do Departamento de Galego-Portugués, Francés e Lingüística da Universidade da Coruña.
- TATO PLAZA, Fernando R. (1997): “¿Dous documentos en galego de 1229?”, en I. Castro (ed.), *Actas do XII Encontro Nacional da Associação Portuguesa de Linguística (Braga-Guimarães, 30 de Setembro a 2 de Outubro de 1996)*, vol. II, Lisboa, Associação Portuguesa de Linguística, 297-302.
- TATO PLAZA, Fernando R. (1999): *Libro de Notas de Álvaro Pérez, notario da terra de Rianxo e Postmarcos*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega.
- TATO PLAZA, Fernando R. (2004): “Sobre o testamento de Estevo Pérez. Lectura crítica e nova proposta de datación”, en Rosario Álvarez Blanco / Francisco Fernández Rei / Antón Santamarina (eds.), *A lingua galega: historia e actualidade. Actas do I Congreso Internacional (16-20 de setembro de 1996, Santiago de Compostela)*, vol. III, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega – Instituto da Lingua Galega, 765-784.
- “UN ABAZOLOGIO inédito de Celanova”, *Boletín de la Comisión de Monumentos de Orense*, VIII (1927-1929), 53-67, 73-86.
- VAQUERO DÍAZ, Mª Beatriz (2002): “Características gráficas da gótica cursiva documental do mosteiro de Celanova na Baixa Idade Media”, en Miguel Romaní Martínez / Mª Ángeles Novoa Gómez (eds.), *Homenaje a José García Oro*, Santiago de Compostela, Universidade, 331-341.
- VAQUERO DÍAZ, Mª Beatriz (2004a): *Colección diplomática do mosteiro de San Salvador de Celanova (Ss. XIII-XV)*, tomo I, [Santiago de Compostela], Tórculo. (=VAQUERO, *Celanova I*)
- VAQUERO DÍAZ, Mª Beatriz (2004b): *Colección diplomática do mosteiro de San Salvador de Celanova (Ss. XIII-XV)*, tomo III, [Santiago de Compostela], Tórculo. (=VAQUERO, *Celanova III*).
- VAQUERO DÍAZ, Mª Beatriz (2004c): *Colección diplomática do mosteiro de San Salvador de Celanova (Ss. XIII-XV)*, Anexos, [Santiago de Compostela], Tórculo.
- VAQUERO DÍAZ, Mª Beatriz / Francisco J. PÉREZ RODRÍGUEZ (2010): *Colección documental del Archivo de la Catedral de Ourense II (1231-1300)*, León, Centro de Estudios e Investigación “San Isidoro” / Caja España de Inversiones / Archivo Histórico Diocesano. (=VAQUERO / PÉREZ, *Colección documental ACO*)
- VARELA SIEIRO, Xaime (2007): “Dos usos latinos aos usos romances: o tratamento do léxico”, en Ana Isabel Boullón Agrelo (ed.), *Na nosa lingoage galega: a emerxencia do galego como*

- lingua escrita na Idade Media*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, 115-128.
- VÁZQUEZ BERTOMEU, Mercedes (2001): *Notarios, notarías y documentos en Santiago y su tierra en el siglo XV*, Sada-A Coruña, Seminario de Estudos Galegos / Edición do Castro.
- VÁZQUEZ NÚÑEZ, Arturo (1898-1901): “Documentos históricos”, *Boletín de la Comisión de Monumentos de Orense*, I, 124-126, 242-244. (=VÁZQUEZ NÚÑEZ, BCMO, I)
- VÁZQUEZ NÚÑEZ, Arturo (1902-1905): “Documentos históricos”, *Boletín de la Comisión de Monumentos de Orense*, II, 30-31, 155-156, 169-171, 354-356. (=VÁZQUEZ NÚÑEZ, BCMO, II)
- VÁZQUEZ NÚÑEZ, Arturo (1906-1909): “Documentos históricos”, *Boletín de la Comisión de Monumentos de Orense*, III, 25-28. (=VÁZQUEZ NÚÑEZ, BCMO, III)
- VEIGA ARIAS, Amable (1983): *Algunas calas en los orígenes del gallego*, Vigo, Galaxia.
- ZARAGOZA PASCUAL, Ernesto (1998) “Documentos inéditos sobre la reforma de los monasterios benedictinos gallegos (1496-1499)”, *Estudios Mindonienses*, 14, 807-844.

ISBN 978-84-17802-41-7

A presente publicación integra a edición da colección de diplomas medievais en pergamiño de Santa Comba de Naves, priorado do mosteiro de San Salvador de Celanova, constituída por 266 documentos. A colección diplomática vai precedida dun estudo introdutorio que constitúe unha caracterización xeral do conxunto diplomático en foco, ademais dunha aproximación á atención que ten recibido o mosteiro por parte da investigación. Aténdese, particularmente, á definición do corpus documental en pergamiño de Santa Comba, ás vicisitudes históricas que experimentou, á tipoloxía documental, aos redactores e ás variedades lingüísticas empregadas na escrita dos pergamiños. Inclúe tamén unha pormenorizada normativa editorial que se presenta dividida polas diferentes modalidades lingüísticas representadas na colección (galego, latín e castelán). A obra complétase cunha serie de anexos que achegan a transcripción de documentación complementaria á presentada á colección diplomática, unha reconstrución da configuración do acervo de Santa Comba no arquivo do cenobio celanovés e, finalmente, os preceptivos índices de pergamiños, documentos, antroponímico e toponímico.

